

3 1761 09703411 0

Toronto University Library
Presented by

The British & Foreign Bible Society
through the Committee formed in
The Old Country
to aid in replacing the loss caused by
The disastrous Fire of February the 14th 1890

*Bible
minst europ.
magyar*

*Bible
Hungarian
1873*

Bible. Hungarian

SZENT

BIBLIA

AZAZ :

ISTENNEK

Ó ÉS ÚJ TESTAMENTOMÁBAN

FOGLALTATOTT EGÉSZ

SZENT ÍRÁS.

MAGYAR NYELVRE FORDÍTOTTA

KÁROLI GÁSPÁR.

Hungarian 8°

BUDAPEST, 1873.

KIADJA A BRIT ÉS KÜLFÖLDI BIBLIATÁRSULAT.

10410°
3/12/90

AZ

Ó TESTAMENTOM KÖNYVEI.

	Rész.
Mózes I. Könyve	50.
Mózes II. "	40.
Mózes III. "	27.
Mózes IV. "	36.
Mózes V. "	34.
Jósué "	24.
Birák "	21.
Rúth "	4.
Sámuel I. "	31.
Sámuel II. "	24.
Királyok I. "	22.
Királyok II. "	25.
Krónika I. "	29.
Krónika II. "	36.
Esdrás "	10.
Nehémiás "	13.
Eszter "	10.
Jób "	42.
Zsoltárok "	150.
Példabeszédek	31.

	Rész.
A Prédikátor Könyve	12.
Enekek Éneke	8.
Ésaiás Próféta "	66.
Jeremiás Próféta "	52.
Jeremiás Siralmai	5.
Ezékiel Próféta Könyve	48.
Dániel "	12.
Hóseás "	14.
Jóel "	3.
Ámos "	9.
Abdiás "	1.
Jónás "	4.
Mikeás "	7.
Náhum "	3.
Habakuk "	3.
Sofóniás "	3.
Aggéus "	2.
Zakariás "	14.
Malakiás "	4.

MÓZES ELSŐ KÖNYVE,

MELLY A TEREMTÉSRLŐL VALÓ KÖNYV.

1. RÉSZ.

E világnak hat napokon lett teremtetése.

Kezdetben * teremté Isten a mennyet és a földet.

* rész 2., 4., 5.

Zsolt. 33, 6. 136, 5. Csel. 14, 15. 17, 24. Zsid. 11, 3. Jób 33, 4.

2. A föld pedig vala ékesség nélkül való és pusztá, és setétség vala a mélységnek színén, és az Úrnak Lelke táplálja vala a vizeket.

3. Akkor * monda az Isten: Legyen világosság: és lett világosság.

* 2 Kor. 4, 6.

4. És látá Isten, hogy jó volna a világosság, és * elválasztá a világosságot a setétségtől.

* Ésa. 45, 7.

5. És nevezé a világosságot napnak, és a setétséget éjszakának: és lett az estve és a reggel, első nap.

6. Azután monda az Isten: * Legyen kiterjesztetett erősség a víz között, mely elválassza a vizeket a vizektől.

* Jer. 10, 12. 51, 15.

7. És szerze az Isten kiterjesztetett erősséget, mely elválasztaná a kiterjesztetett erősség * alatt való vizeket, a kiterjesztetett erősség felett való vizektől: és úgy lett.

* Zsolt. 148, 4.

8. És a kiterjesztetett erősséget az Isten nevezé égnek: és lett az estve és a reggel, másod nap.

9. Azután monda az Isten: * Gyűljenek egybe az ég alatt való vizek egy helyre, hogy tessék meg a száraz, és úgy lett.

* Jób 33, 8. Zsolt. 33. Zsolt. 136, 6.

10. A szárazt pedig nevezé Isten földnek: a vizeknek sokaságát tengernek: és látá Isten, hogy ez jó volna.

11. Monda annakfelette az Isten: Hozzon a föld gyöngé füveket, maghozó fűveket, gyümölcsfákat, melyek az ő nemek szerint való gyümölcsöket hozzanak, melyekben legyen az ő magvok e földön: és úgy lett.

12. Hoza annakokáért a föld gyenge

fűveket, maghozó fűveket az ő nemek szerint, és gyümölcsTERMŐ fákat, melyekben vala az ő nemek szerint való magvok: és látá Isten, hogy az jó volna.

13. És lett az estve és a reggel, harmadik nap.

14. Azután monda az Isten: Legyenek világosító * állatok az égnek kiterjesztésén, hogy külömbséget tegyenek a nap közt és az éjszaka közt: és legyenek jelei bizonyos időknél, napoknak és esztendőknél.

* Zsolt. 136, 7.

15. Legyenek, *mondok*, * világosító állatok az égnek kiterjesztésén, hogy világosítsák a földet, és úgy lett.

* Jer. 31, 35.

16. Szerze azért az Isten két nagy világosító állatot: * a nagyobbik világosító állatot, hogy világosítsa nappal: a kisebbik világosító állatot, hogy éjszaka világosítsa: és csillagokat is.

* Zsolt. 136, 7—9.

17. És helyhezteté az Isten azokat az égnek kiterjesztésén, hogy a földet megvilágosítsanak.

18. És hogy vezérei lennének a napnak és az éjszakának, és külömbséget tennének a világosság és setétség között: és látá Isten, hogy az jó volna.

19. És lett az estve és a reggel, negyedik nap.

20. Azután monda az Isten: Hozzanak a vizek úszó élő állatokat: és a madarak repdessenek a föld felett, az égnek kiterjesztésének színén.

21. Teremte azért az Isten nagy czet-halakat, és minden úszó élő állatokat, melyeket a vizek hoztak az ő nemek szerint, és minden repdeső szárnyas állatokat az ő nemek szerint: és látá Isten, hogy az jó volna.

22. És megáldá az Isten azokat, *mondván*: * Gyümölcsözzetek, és sokasodjatok, és töltsétek bé a tengernek vizeit:

a repdeső állatok is pedig szaporodjanak a földön.

* rész 8, 17.

23. És lett az estve és a reggel, ötödik nap.

24. Azután monda az Isten: Hozzon a föld az ő nemek szerint való élő állatokat, barmokat, csúszómászó állatokat és földi vadakat az ő nemek szerint: és úgy lett.

25. Teremte azért az Isten az ő nemek szerint való földi vadakat, és barmokat az ő nemek szerint, és a földön csúszómászó minden állatokat az ő nemek szerint: és látá Isten, hogy az jó volna.

26. Azután monda az Isten: Teremtünk embert a mi ábrázatunkra, és a mi hasonlatosságunkra: és uralkodjék a tengernek halain, az égen repdeső madarakon, a barmokon, és mind az egész földön, és a földön csúszómászó minden állatokon.

* rész 5, 1. 1 Kor. 11, 7. Efész. 4, 24. Kol. 3, 10.

27. Teremte azért Isten embert az ő képére, az Istennek képére teremté azt: férjfiúvá * és asszonygyá teremté őket.

* Máté 19, 4.

28. És megáldá Isten őket, és monda nékiek az Isten: Gyümölcsözzetek, és sokasodjatok, és töltsétek bé a földet, és hajtsátok azt birodalmatok alá: és uralkodjatok a tengernek halain, az égnek repdeső madarain, és a földön csúszómászó minden állatokon.

29. És monda az Isten: Ímé adtam néktek minden maghozó * fűvet, melly vagyon az egész földnek színén, és minden gyümölcstermő és maghozó fát: hogy azok legyenek néktek eledeltekre.

* rész 9, 3.

30. A földnek pedig minden * vadainak, és az égnek minden madarainak; és a földön csúszómászó minden állatoknak, a mellyekben élőlélek vagyon, a földnek minden fűvét *adtam* eledelekre: és úgy lett.

* Zsolt. 104, 14.

31. És minekutánba megtekintette volna Isten valamit teremtett vala, ímé igen jó * vala. És lett az estve és a reggel, hatodik nap.

* 5 Móz. 32, 4.

2. RÉSZ.

A' hetedik napnak megszenteltetése; a' szent házasságnak szervezetése.

Azért * elvégezteték a menny és a föld, és azoknak minden seregeik.

* Ésa. 40, 26.

2. Mikor pedig elvégezte volna az Isten

hetednapon az ő alkotmányát, a mellyet csinált vala, * a hetedik napon megszűnik minden csinálmányától, mellyet csinált vala.

* 2 Móz. 20, 11. 2 Móz. 31, 17. 5 Móz. 5, 14. Zsid. 4, 4.

3. És megáldá az Isten a hetedik napot, *azaz*, megszentelé azt; mivelhogy azon szűnt volna meg minden ő csinálmányának csinálásától, mellyet teremtett vala az Isten, hogy azt elvégezné.

4. Ezek a mennynek és földnek kezdeti, a mikor teremtettek, (a melly időben, *mondom*, az Úr Isten teremté a földet és a mennyet).

5. És a mezőnek minden fájának, melly az előtt nem volt a földön, és minden mezei fűnek, melly az előtt nem volt. Mert *még* az Úr Isten nem bocsátott vala esőt alá a földre, és ember nem vala, ki a földet művelte volna.

6. A földből is semmi nedvesség nem jött vala még fel, hogy a földnek egész színét megnedvesítette volna.

7. Formálta vala pedig az Úr Isten az embert * a földnek porából, és leheltet vala az ő orrába életnek lehelletét, és úgy lett az ember élő lélekke.

* 1 Kor. 15, 45. 47.

8. És szépen plántákkal felékesített vala az Úr Isten egy kertet Édenben, napkelet felől, holott helyhezteté az embert, a kit formált vala.

9. És nevelt vala az Úr Isten a földből mindenféle fát, mellyben az embernek szeme gyönyörködhetnék, és melly eledelre jó volna, az * életnek fáját is, a kertnek közepette, és a jónak s gonosz-nak tudásának fáját.

* Jel. 2, 7.

10. Folyóvíz jó vala pedig ki Édenből e kertnek megnedvesítésére; és onnét oszult vala el, úgyhogy négy folyóvíznek lenne fejevé.

11. Az elsőnek neve Pishon: ez a melly megkerüli a Haviláhnak egész földét, holott terem arany.

12. És annak a tartománynak aranya igen jó: ott vagyon Bdeliom *nevű fa*, és Ónix *nevű drágakő*.

13. A második folyóvíznek pedig neve Gikhon: ez a melly megkerüli az egész Khús földét.

14. A harmadik folyóvíznek neve Hidkéel: ez a melly foly Assiriának napkelet felől való részére. A negyedik folyóvíz pedig Eufrátes.

15. És vevé az Úr Isten az embert, és helyhezteté azt az Édennek kertébe, hogy azt művelné és őrizné.

16. És az Úr Isten megtiltá az embert, ezt mondván: E kertnek minden fájának gyümölcsében szabadon egyél.

17. De a jónak és gonosznak tudásának fájának gyümölcsében ne egyél, *tudniillik*, ím e fának gyümölcsében: mert valamely napon abban ejéndesz, * halál-
* Róm. 5, 12.
nak halálával halsz meg.

18. Az Úr Isten pedig ezt is mondotta vala: Nem jó az embernek egyedül lenni; szerzek nékie segítőt, mely mindenkor ő előtte legyen.

19. Mert mikor az Úr Isten formálta volna a földből a mezei minden vadakat, és az égen repdeső minden állatokat, és Ádámhoz vitte volna, hogy látná minémű névvel nevezne minden állatokat: mert valaminémű nevet adott Ádám minden állatnak, az annak neve.

20. És mikor Ádám minden barmoknak, égi madaraknak, és minden mezei vadaknak neveket adott volna: Ádámhoz nem talált vala hasonló segítőt.

21. Annakokáért az Úr Isten bocsáta nagy mély álmot Ádámra, és elaluvék, és egy oldaltetemét kivén, hússal tölté bé annak helyét.

22. És * azt a csontot, melyet az Úr Isten kivett vala Ádamból, építé asszonyynya: és vivé azt Ádámhoz.
* 1 Kor. 11, 8.

23. És monda Ádám: Immár találtam hozzám hasonló társat, ki az én csontomból való csont, és az én testemből való test: ez nevezetik asszonyembernek, mert e férjfiemberből vétetett.

24. Annakokáért * elhagyja a férjfiú az ő attyát és az ő anyját, és ragaszkodik feleségéhez: és lesznek egy testté.
* Máté 19, 5. Márk 10, 7. 1 Kor. 6, 16. Efész. 5, 31.

25. Valának pedig ők mindketten * mezítelenek, Ádám és az ő felesége, és nem szégyenlik vala.
* rész 3, 7.

3. RÉSZ.

Mint lett az első embernek esete: minémű ígéretet tett Isten annak felvétele felől: és hogy kiűzetett a' kertből.

A kígyó pedig minden mezei vadnál, melyet az Úr Isten teremtet vala, ravaszabb vala, mely monda az asszonynak: Azt is mondotta é Isten, hogy e kert fainak semmi gyümölcsében ne egyetek?

2. És monda az asszony a kígyónak: A kert fainak gyümölcsében eszünk.

3. De ím e fának gyümölcsében, mely a kertnek közepette vagyon, az Isten mondá: Ne egyetek ebből, *ingyen* se illessétek azt, hogy valamimódon meg ne haljatok.

4. Akkor monda * a kígyó az asszonynak: Nem haltok meg halálnak halálával.
* 2 Kor. 11, 3.

5. De tudja az Isten, hogy * valamely napon ejéndetek arról a fáról, megnyílnak a ti szemeitek, és olyanok lesztek mint az Istenek, jónak és gonosznak tudói.
* Ján 8, 44.

6. Mikor azért látná az asszony, hogy jó volna annak a fának gyümölcse enni, és hogy *igen* kedves volna a szemnek, és kíváncsatos volna a bölcseségnek megnyeréséért: szakaszta annak gyümölcsében, és megevé: és * ada az ő férjének is, hogy vele együtt *enne*, és az is evék.
* 1 Tim. 2, 14.

7. Akkor mind a kettőnek megnyilatkozáának szemeik, és megismerék, hogy meztelenek * volnának: és figefának leveleit fonván egybe, csinálának magoknak körülköttöket.
* rész 2, 25.

8. És mikor hallának az Úr Istennek szavát zengeni a kertben, annak a napnak szele mentében, elrejté magát Ádám és felesége az Úr Isten előtt a kertnek fái között.

9. Kiáltá pedig az Úr Isten Ádámot, és monda nékie: Hol vagy?

10. Ki monda: A te szódat hallám e kertben, és megfélemlék, mivelhogy meztelen vagyok, azért rejtézém el.

11. Monda pedig az *Isten*: Kicsoda mondá meg tenéket, hogy meztelen volnál? avagy nem ama fának gyümölcsében ettél é, melytől megtiltottalak vala, hogy abban ne ennél?

12. Akkor monda Ádám: Ím ez asszony, kit én mellém adál, ő az, a ki nékem ada annak a fának gyümölcsében, és evém.

13. És akkor monda az Úr Isten az asszonynak: Mit cselekedtél te? És monda az asszony: * Ama kígyó csala meg engemet, és úgy evém.
* Jel. 12, 9.

14. Monda azért az Úr Isten annak a kígyónak: Mivelhogy ezt művelted, átkozott légy minden barmoknak és mezei vadaknak felette, a te hasadon járj, és

minden életednek rendiben a * port egyed.

* Ésa. 65, 25. Mik. 7, 17.

15. Annakfeletted, ellenkezést szerzek te közötted és ez asszony között, a te magod között, és az ő magva között: * az megrontja tenéked fejedet, és te is mardo-sod annak sarkát.

* 1 Ján. 3, 8.

16. Az asszonynek monda: Megsokasítom feletted igen a te fájdalmaidat, a te méhedben való fogadásodnak fájdal-mait is, fájdalommal szüled magzatidat. Sőt annakfeletted * a te akaratod a te fér-jed birodalmában léssen, és néki birodal-ma léssen rajtad.

* 1 Kor. 14, 31. 1 Tim. 2, 11. 12. 1 Pét. 3, 6.

17. Ádámnak pedig monda: Mivelhogy engedté a te feleséged szavának, és ettél ama fának gyümölcsében, mellytől meg-tiltottalak vala, mondván: ne egyél e fá-ról: * Legyen átkozott a föld te éretted, nagy fáradságos munkával egyed annak gyümölcsét életednek minden napjaiban.

* Róm. 8, 20.

18. És töviset és bogácskórót * terem-tenéked; és a mezőnek fűvét egyed.

* rész 4, 12.

19. A te orczádnak verítékével egyed a' te kenyeredet, míg nem * földde léssesz, mert abból vétettél: mert por vagy, és porrá kell lenned.

* Zsolt. 146, 4.

20. Nevezte vala pedig Ádám az ő fele-ségét Évának, mivelhogy minden élő *em-bereknek* anyja volna.

21. És mikor csinált volna az Úr Isten Ádámnak és az ő feleségének bőrből ru-hákat, mellyekbe őket öltöztetné:

22. Monda az Úr Isten: Ímé az ember olyanná lett, mint mi közölünk egy, jót és gonoszt tudván. Mostan annakokáért *reá kell gondolnunk*, hogy az ő kezeit ki-nyújtván, ne vegyen az életnek fájának gyümölcsében, és abban ne egyék, hogy mind örökké éljen.

23. Kiküldé azért ötet az Úr Isten az Édennek kertéből, hogy mívelné a földet, a mellyből vétetett vala.

24. És minekután kiüzte volna az em-bert, helyeztete az Éden kertének beme-netele felől Kérubimokat és villogó kétélű fegyvert, az életfája útjának őrizetére.

4. RÉSZ.

Kain és Ábel születések, ennek ama' miatt lett halála: Kain nemzetsége és a szent Gyülekezetnek kezdete.

Ezután Ádám esméré az ő feleségét Évát, ki minekutánna fogadta volna méhében

és szülte volna Kaint, monda: Nyertem férjfiat az Úrtól.

2. Azután ismét szülé Ábelt, amannak attyafiát. És Ábel volt juhoknak pásztora, Kain pedig volt szántóvető ember.

3. Lón pedig sok napok után; mikor Kain a földnek gyümölcséből az Isten-nek ajándékot adna:

4. Ábel is az ő juhainak első fajzásából és azoknak kövéreiből adna ajándékot: hogy * az Isten tekintene Ábelre és az ő ajándékára.

* Zsid. 11, 4.

5. Kainra pedig és az ő ajándékára nem tekintene: melly dologért Kainnak ha-ragja igen felgerjede, és megváltozék az ő színe.

6. Akkor monda az Úr Kainnak: Miért gerjedett fel a te haragod? és miért vál-tozott meg a te ábrázatod?

7. Hogyha jól cselekedel, avagy nem leszel é kedves? Hogyha pedig nem jól cselekedénnel, a te bűnöd *avagy* nem az ajtó előtt nyugszik? És annak az ő in-dulatja te ellened, és tenéked hatalmad vagyon ő rajta.

8. És szól s beszél vala Kain Ábel-lel, az ő attyafiával, és mikor a mezőn vol-nának, támadá Kain Ábelre az ő attya-fiára, és * megöle őtet.

* Máté 23, 35. 1 Ján. 3, 12. Jud. v. 11.

9. És monda az Úr Kainnak: Hol va-gyon Ábel a te atyádfia? Ki monda: Nem tudom, avagy őrizője vagyok é én az én atyámfiaimnak?

10. Monda pedig az Isten: Mit csele-kedtél? a te atyádfiaimnak vére * kiált én hozzám a földről.

* Zsid. 12, 24.

11. Mostan annakokáért átkozott légy: *kirekesztett* e földről, melly megnyitot-ta az ő száját, hogy bévenné a te kezed-ből a te atyádfiaimnak véré.

12. Mikor a földet míveled, ne adjon néked gyümölcsöt, bujdosó és vándorló légy a földön.

13. Akkor monda Kain az Úrnak: Na-gyobb az én büntetésem, hogynem mint azt elhordozhatnám.

14. Ímé elűzöl engemet most e föld-nek színéről, és a te orczád előtt el kell rejteznem, bujdosó és vándorló lések a földön: mellyből az következik, hogy va-laki én reám találkozik, megöl engemet.

15. És monda néki az Úr: Sőt inkább valaki megöléndi Kaint, hétszerte inkább megbüntettetik. És az Isten megbélyege-

zé Kaint, hogy senki, valaki találná őtet, meg ne ölné.

16. Kimenvén annakokáért Kain az Űrnak orczája elől: lakozék Nódnak tartományában: az Édennek napkelet felől való részében.

17. És esméré Kain az ő feleségét, ki fogada méhében, és szülé Hánókhót, és építe várost, és nevezé azt az ő fijának nevéől Hánókhnak.

18. És lett Hánókhnak fija Irád: És Irád nemzé Mekhujáelt: Mekhujáel pedig nemzé Méthusáelt, és Méthusáel nemzé Lámekhet.

19. Lámekh pedig vett magának két feleséget: az elsőnek neve volt Háda, a másiknak pedig neve Tzilla.

20. És szülé Háda Jábált: ez volt találója minden sátorban lakozóknak, és a baromtartás mesterségének.

21. Ennek pedig atyafiának Jubál volt neve: ez volt találója a hegedülés és lantolás mesterségének.

22. Tzilla is pedig szülé Tubálkaint, ki tanítá az érczből és vasból való mívnek mesterségét: és Tubálkainnak hugát Nahamát.

23. Akkor monda Lámekh az ő feleségeinek: Oh Háda és Tzilla, halljátok meg az én szómat, a ti fületeket adjátok az én beszédemnek Lámekhnek feleségei: bizony ha valamely erős férjfiútól sebet vennék is, vagy valamely vastag ifjútól kéket, megölném azt mégis.

24. Ha Kainért * hétképen áll az Isten bosszút, Lámekhért hetvenhétszerte inkább.

* vers 15.

25. Ádám pedig ismét esméré az ő feleségét, ki szüle nékie fiat, és nevezé annak nevét * Sethnek: mert adott *ügymond*, énnékem az Isten más magot Ábelért, kit megöle Kain.

* rész 5, 3.

26. Sethnek is lőn fija kit nevezé Énós-nak: akkor kezdetett az Űrnak neve segítségül hívatni.

5. RÉSZ.

Az özönviz előtt való Atyáknak életék és halálok. Énókhnak az égbe ragadtatása.

Ez az Ádám nemzetségének elő számlálása. A mely napon teremtette vala Isten az embert, * az Isten hasonlatossá-gára teremtette vala őtet. * rész 1, 26. 9, 6.

2. Férjfiúvá * és asszonynyá teremtette vala őket: és megáldotta vala őket,

és nevezte vala az ő neveket Embernek, a mely napon teremtetének. * rész 1, 27.

3. Élt vala pedig Ádám száz harmincz esztendőket, mikor nemzené az ő fiját az ő képére és hasonlatosságára, nevezné annak nevét Sethnek.

4. És voltak Ádámnak napjai, minekutánna * Sethetnemzette, nyolczszáz esztendőket, melyekben nemzett fiakat és leányokat.

* 1 Krón. 1, 1.

5. És ilyen módon Ádámnak minden napjai, melyekben élt, voltak kilencszáz és harmincz esztendőket: és meghala.

6. Éle pedig Seth száz öt esztendőket, és nemzé Énóst.

7. És éle Seth, minekutánna nemzé Énóst, nyolczszáz hét esztendőket: melyekben nemze fiakat és leányokat.

8. És ilyen módon Sethnek minden napjai, kilencszáz tizenkét esztendőket: és meghala.

9. Éle pedig Énós kilenczven esztendőket, és nemzé Kénánt.

10. És éle Énós, minekutánna nemzé Kénánt nyolczszáz tizenöt esztendőket: melyekben szüle fiakat és leányokat.

11. És ilyen módon Énós-nak teljes napjai kilenczszáz és öt esztendőket: és meghala.

12. Éle pedig Kénán hetven esztendőket, és nemzé Mahaláléelt.

13. És éle Kénán, minekutánna nemzé Mahaláléelt, nyolczszáz negyven esztendőket: melyekben nemzett fiakat és leányokat.

14. És lettek Kénánnak minden napjai kilenczszáz tiz esztendőket: és meghala.

15. Éle pedig Mahaláléel, hatvanöt esztendőket, és nemzé Járedet.

16. És éle Mahaláléel, minekutánna nemzé Járedet, nyolczszáz harmincz esztendőket, és nemze fiakat és leányokat.

17. És lettek Mahaláléelnek minden napjai nyolczszáz kilenczvenöt esztendőket: és meghala.

18. Éle pedig Járed száz hatvankét esztendőket, és nemzé Énókhót.

19. És éle Járed, minekutánna szülé Énókhót, nyolczszáz esztendőket: és nemze fiakat és leányokat.

20. És lettek Járednek teljes napjai kilenczszáz hatvankét esztendőket: és meghala.

21. Éle pedig Énókh hatvanöt esztendőket, és nemzé Mathuséláht.

22. Járt * pedig Énókh szüntelen az Istennel, minekutánna nemzette volna Mathuséláht, háromszáz esztendőig; és nemze fiaikat és leányokat. * rész 6, 9. 17, 1.

23. És lettek Énókhnak teljes napjai, háromszáz hatvanöt esztendő.

24. És mivelhogy Énókh szüntelen Istennel járt vala * nem találtatik sehol, mert az Isten felragadá őtet. * Zsid. 11, 5.

25. Éle pedig Mathusélah száz nyolczvanhét esztendőt és nemzé Lámekhet.

26. És éle Mathusélah, minekutánna nemzé Lámekhet, hétszáz nyolczvankét esztendőt: és szüle fiaikat és leányokat.

27. Lettek azért Mathuséláhnak minden napjai kilenczszáz hatvankilencz esztendő: és meghala.

28. Éle pedig Lámekh száz nyolczvankét esztendőt, és nemze fiat.

29. És nevezé azt Noénak, ezt mondván: E vigasztal meg minket a mi fáradtságunkban, és kézi munkánkban való nyomorúságunkban, e földön, melyet megátkozott az Úr.

30. És éle Lámekh, minekutánna nemzette Noét, ötszáz kilenczvenöt esztendőt: és nemze fiaikat és leányokat.

31. És lettek Lámekhnek minden napjai hétszáz hetvenhét esztendő: és meghala.

32. És mikor volna Noé ötszáz esztendő, nemzé Semet, Khámot és Jáfetet.

6. RÉSZ.

Az embereknek Istentől közönséges elszakadások: az Özönvíz eljövetele felől való jövőndőlés, és a Bárga készítésére indító parancsolat.

Lett pedig, hogy mikor megkezdettek volna szaporodni az emberek a földnek színeén, és azok leányokat nemzettek volna:

2. Látták az Istennek fiai az emberek leányait, hogy szépek volnának, és vettek magoknak feleségeket mind azok között, kiket kedvelnek vala.

3. Annakokáért monda az Úr: Soha többé az én lelkem nem vetekedik az emberek felől, mivelhogy testek; mindazáltal engedek nékiek *megtérésre* száz húsz esztendőt.

4. Akkor az időben valának a földön nagy Óriások, azután is pedig voltak, mikor az Istennek fiai egyesülének az embereknek leányaival, kik szülének azoknak *magzatokat*: Ezek ama hatalmasok, kik régen híres neves emberek voltak.

5. És látá az Úr, hogy az embereknek

gonoszságok sok volna a földön: és * az ő sziveknek minden indulatja és gondolatja szüntelen csak gonosz volna.

* rész 8, 21. Jer. 17, 9.

6. Megbáná azért az Úr, hogy az embert teremtette volna a földön, és az ő szívében bánkódék azon.

7. És monda az Úr: Eltörlöm az embert, a kit teremtettem, a földnek színeről, mind embert mind barmokat, csúszómászó állatokat, és az égen repdeső madarakat; mert bánom hogy azokat teremtettem.

8. De Noé kegyelmet nyere az Úr előtt.

9. Noénak pedig dolga így volt: Noé igaz férfiú és tökéletes vala az időben való emberek között, az Istennel jár vala szüntelen Noé.

10. Nemze pedig Noé három fiaikat, Semet, Khámot és Jáfetet.

11. A föld pedig megfertéztetett vala Isten előtt, és a föld hamissággal rakva vala.

12. Tekinte azért Isten a földre, és ímé megfertéztetett vala: mert minden test megfertéztette vala az ő útát a földön.

13. Annakokáért monda Isten Noénak: Minden testnek vége elközelget én előttem, mivelhogy e föld bétölthamissággal ő miattok: azért ímé én elvesztem őket mind az egész földdel egybe.

14. Csinálj magadnak Bárgát Gófer fából, sok hajlékokat csinálj a bárgában, és fenyővísszal megöntsed azt belől és kívül.

15. Illyen formára csináljad pedig azt: A bárgának hossza háromszáz sing legyen, a szélessége legyen ötven sing, és a magassága harmincz sing.

16. Világos ablakokat csinálj a bárgán, és egy singnek hosszasa szerint végezd el azt felül, ajtót pedig oldalt csinálj a bárgán, alsó, közép, és harmad padlások legyenek benne.

17. És ímé én hozok e földre özönvizet, hogy elveszítsek minden testet, melyben vagyon élő lélek az ég alatt; valami e földön vagyon, meghal.

18. Mindazáltal te veled kötést tészek, hogy bémenj te a bárgába, te * és a te fiaiad, a te feleséged, és a te fiaiadnak feleségeik te veled együtt. * 1 Pé. 3, 20.

19. És minden testnek élő állatjából, mindenből felest vígy bé a bárgába, hogy veled együtt életben tartassanak meg: *tudniillik* hímet és nőtényt.

20. A madarak közül az ő nemek szerint, a barmok közül az ő nemek szerint és a földnek csúszómászó állatai közül az ő nemek szerint: minden állatokból felesék menjenek bé te hozzád, hogy éljenek.

21. Te pedig minden eledelt, melly megenni jó, szerezz magadnak, és takard bé, hogy legyen néked eledeledre, és azoknak.

22. Mellyet Noé megcselekedék. * Mind a képen cselekedék, a mint Isten néki megparancsolta vala.

* Zsid. 11, 7.

7. RÉSZ.

Noénak háznépével, és a megmaradandó oktalan állatokkal a bárkába költözése, és az Özönvíznek elindulása, melly e világot elborítja.

Monda azért az Úr Noénak: Menj bé te, és mind a te egész házadnépe a bárkába: mert tégedet láttalak * igaznak lenni én előttem e mostani emberek között.

* rész 6, 9.

2. Minden tiszta állatból hetet-hetet vigy bé, hímet és nőtényt: de a melly állatok tisztátalanok, azokból kettőt-kettőt, hímet és nőtényt.

3. Az égi madarakból is hetet-hetet, hímet és nőtényt, hogy azoknak magvok maradjon meg az egész földnek színén.

4. Mert hét nap elmulva esőt bocsátok e földre negyven napig és negyven éjig: és eltörlök minden állatot, mellyet teremtettem, a földnek színéről.

5. Cselekedék azért Noé mind a szerint, a mint az Úr nékie megparancsolta vala.

6. Noé pedig hatszáz esztendőse vala, mikor az özönvíz volt a földön.

7. Béméne azért Noé * és az ő fiai, az ő felesége, és az ő fijainak feleségeik ő vele a bárkába, az özönvíz előtt.

* Máté 24, 38. Luk. 17, 27.

8. A tiszta barmok közül, és a tisztátalan barmok közül, a madarak közül, és minden földön csúszómászó állat közül.

9. Kettő-kettő méne bé Noéhoz a bárkába, hímet és nőtényt: a mint Isten megparancsolta vala Noénak.

10. Lőn pedig hogy hetednapon megindulna az özönvíz a földön.

11. Noé életének hatszázadik esztendejében, második hónapban, e hónap tizenhetedik napján, a mélységes örvényeknek fejei megszakadának ugyanazon napon, és az egeknek csatornái megnyilatkoznak.

12. És lett eső a földre negyven napig és negyven éjig.

13. Azon napon ment vala bé Noé, Sem, Khám és Jáfet, Noénak fiai, a Noé felesége és az ő fijainak három feleségeik ő vele a bárkába.

14. Ők, és minden vadak az ő nemek szerint és minden barom az ő neme szerint és minden csúszómászó állat melly csúszmász a földön, az ő neme szerint és minden repdeső állat az ő neme szerint, minden madarak, minden szárnyas állatok.

15. Menének azért Noéhoz a bárkába minden testből, mellyben élő lélek vala, felesen.

16. Azaz: a mellyek bémentek, hímet és nőtényt ment bé minden testből, a mint parancsolta vala Isten őnéki: és az Úr ő reájok bezárá az ajtót.

17. Mikor azért az özönvíz negyven napig volna a földön, először annyira nevedekének a vizek, hogy felvehetnék a bárkát, és az felemelkednék a földről.

18. Annakutánna a vizek nagy erőt vévén, és megnevedvén felette igen e földön, a bárka jára a vizeknek színén.

19. Azután mikor a vizek felette igen nagy erőt vettek volna a földön, minden magas hegyek béborítának, mellyek az egész ég alatt vagnak.

20. Tizenöt singgel nevedekének a vizek feljebb a hegyeknél, minekutánna a hegyek béborítottak vala.

21. És meghala minden földön járó test, mind madár, mind barom, mind vad, és földön mászó minden állat: és * minden ember.

* Luk. 17, 27.

22. Mindenek, valamellyeknek orrokban élő léleknek lehellete vala, mindenek, valamellyek szárazon laknak vala, meghalának.

23. Eltörle azért az Isten minden állatot, melly vala a földnek színén, embertől fogva mind baromig, mászó állatig, és repdeső állatig, mindenek eltörlötének e földről: és * csak Noé marada, és a kik vele valának a bárkában.

* 2 Pét. 2, 5.

24. És erőt vévén a vizek a földön, száz ötven napokig.

8. RÉSZ.

Az özönvíz elmulik: a föld megszárad: Noé kijő a bárkából: az Istennek áldozik háladó-áldozattal.

Megemlékezik pedig az Isten Noéről, és minden vadról, minden baromról, mellyek ő vele valának a bárkában: és bocsáta az

Isten szelet a földre, hogy a vizek megszünnének.

2. És mikor a mélységnek fejei, és az égnek csatornái bezároltattak volna, és az égből való záporosó megtiltatott volna.

3. Eltávoznak a vizek a földnek színéről, szüntelen menvén, és megszálának a vizek száz ötven nap mulva.

4. Annaira, hogy megnyugovék a bárka heted hónapban, annak a hónap tizenhetedik napján, az Ararát hegyei között *egyen*.

5. A vizek pedig mennek, és szállanak vala mind a tizedik hónapig: első napján a tizedik hónap megtetszének a hegyeknek teteji.

6. És negyven nap elmulván, megnyitá Noé a bárkának ablakát, melyet csinált vala.

7. És kibocsáta egy hollót, mely kimenvén, ide s tova jár vala, míglen megszáradának a vizek a földön.

8. Bocsáta azért ki galambot is, hogy meglátná, ha megszabadult volna a földnek színe a vizektől.

9. Demikor e galamb az ő lábainak nyugodalmatnem talált volna, megtére ő hozzá a bárkába, mert vizek valának az egész földnek színén, és ő kezét kinyujtván, megfogá azt, és bévevé azt magához a bárkába.

10. Vára pedig azután hét napokat, és ismét kibocsáta azt a galambot a bárkából.

11. És megjöve ő hozzá a galamb estvére; és ímé egy leszakasztott olajfalevél vala annak szájában. Megesmeré azért Noé, hogy megszabadult volna a földnek színe a vizektől.

12. Vára mindazáltal mégis hét napokat, és kibocsáta azt a galambot, mely többé ő hozzá vissza nem tére.

13. És lett hatszáz egy esztendőben, az első hónap első napján, elszáradának a vizek a földről, és elforditá Noé a bárka fedelét és széllyel néze; és ímé megszáradt vala a földnek színe.

14. Másod hónapban pedig, a hónap huszonhetedik napján teljességgel megszáradá a föld.

15. És szóla Noénak az Isten, mondván:

16. Jöjj ki e bárkából te és a te feleséged, a te fiaiad, és a te fiaiadnak feleségeik te veled.

17. És minden vadat, mely te veled

vagon, minden testnek neméből, mind madarakat, mind barmokat, és minden földön mászó állatokat hozz ki te veled: járjanak e földön, gyümölcsözzenek és sokasodjanak e földön.

18. Kijöve annakokáért Noé és az ő fiai, az ő felesége, és az ő fijainak feleségeik ő vele.

19. Minden vadak, minden mászó állatok, minden repdeső állatok, és minden földön mozgó állat, az ő nemek szerint kijövének a bárkából.

20. És épite oltárt Noé az Úrnak, és vett minden tiszta állatból és minden tiszta repdeső állatból, és áldozék égőáldozattal azon az oltáron.

21. És illatozá az Úr azt a kedves illatot, és monda az Úr az ő szívében: Nem átkozom meg többé a földet az emberért, jöllehet * az ember szívének gondolatja gonosz az ő ifjuságától fogva: és többé el nem veszttem mind az élő állatokat a mint *most* cselekedtem.

* rész 6, 5. Máté 15, 19.

22. Ennekutánna míg a föld lészen, vetés és aratás, hideg és meleg, nyár és tél, a nap és az éjszaka * meg nem szünnék.

* Jer. 33, 20. 25.

9. RÉSZ.

Az Isten Noét áldással vigasztalja: ő vele és minden állattal kötött frigyének jelül állítja a szivárványt. Khám gonoszul cselekszik és megátkoztatik.

Annakfelette megáldá Isten Noét és az ő fijait, és azt mondá nékik: * Gyümölcsöztek és sokasodjatok, és töltsétek bé a földet.

* rész 1, 28. 8, 17.

2. És töltek való félelem és rettegés legyen minden földi vadakon, minden égi madarakon: mind a földön járó minden állatok, mind a tengernek minden halai a ti kezeitekbe adattattak:

3. Minden mozgó és élő állat legyen néktek eledeltekre; mint e földnek fűvét *azoknak*, azonképen * adtam mind azokat néktek.

* rész 1, 29.

4. De a húst az ötet elevenítő * vérrel meg ne egyétek.

* 3 Móz. 17, 14.

5. Bizonyára pedig a ti véretekért, melyben vagon a ti élő lelketek, bosszút állok, minden vadállaton bosszút állok azért: és * az emberen, s minden ő atyafián bosszút állok az embernek lelkéért.

* 2 Móz. 21, 12. 28.

6. A ki * az embernek vérént kiontja, ember által ontassék ki viszontag annak

vére: mert az ő ábrázatjára teremte Isten az embert.

* Máté 26, 52. Jel. 13, 10.

7. Ti pedig * gyümölcsözzetek és sokasodjatok, szaporítsatok és szaporodjatok a földön.

* rész 1, 28. 8, 17.

8. És szóla az Isten Noénak és az ő fiaiinak ő vele, ezt mondván:

9. Én pedig ímé * szövetséget szerzek ti veletek és a ti utánnatok való magvatokkal.

* Ésa. 54, 9.

10. És minden élő állatokkal, melyek veletek vagynak, a madarak között, barmok között, és a földnek minden vadai között, melyek veletek vagynak: a bérkából kijött állatoktól fogva, a földnek minden vadáig.

11. Szövetséget tések, *mondom*, ti veletek, hogy soha ezután minden test el nem vész özönvíz miatt; és nem leszen soha többé özönvíz a földnek elvesztésére.

12. És monda az Isten: E leszen a szövetségnek jele, melyet én vetek én közötttem és ti közöttetek, és minden élő állat között, mely ti veletek vagyon mind örökké való időkre.

13. Az én ívemet helyeztettem a felhőkben, mely az én közötttem és e föld között való szövetségnek jele leszen.

14. És leszen, hogy mikor felhőkkel az eget befedezem a föld felett, akkor megtetszik az én ívem a felhőben.

15. És megemlékezem az én szövetségemről, mely vagyon én közötttem és ti közöttetek, és minden testből való élő állat között: és nem leszen ennekutánna özönvíz a földnek elvesztésére.

16. Mert mikor lejénd az én ívem a fellegekben, megtekintem azt, hogy megemlékezzem az örökkévaló kötésről Isten között és minden élő állat között, minden testtel egybe, mely a földön vagyon.

17. És monda az Isten Noénak: Ez a szövetségnek jele, melyet vettem én közötttem és minden test között, mely vagyon a földön.

18. Valának pedig a Noé fiai, kik a bérkából kijöttek vala: Sem, Khám és Jáfet. Khám pedig a Kanaánnak atya.

19. Ezek a Noé három fiai, kik által ismét elszaparodék az egész föld.

20. És kezde Noé szőlőt plántálni, mivelhogy a földnek mivélésére adta vala magát:

21. És minekutánna ivott volna annak

borában, megrészegedék, és az ő sátorának közepette megmezteleníté magát.

22. És mikor látta volna Khám, a Kanaánnak atya, az ő atyjának meztelenségét, megmondá az ő két atyafiának az útczán.

23. Akkor Sem és Jáfet az ő felsőruháját vévén, magoknak ketten vállokra veték, és hátramenvén ő hozzá járulának, és befedezék az ő attyoknak meztelenségét: az ő orczájok pedig mivelhogy elfordítva valának, nem láták az ő attyoknak meztelenségét.

24. Felserkenvén pedig Noé a borból, megtudá a mit cselekedett volna ő vele az ő kisebbik fija.

25. És monda: Átkozott leszen a Kanaán, szolgálknak szolgálja leszen az ő atyafiai között.

26. Annakutánna monda: Áldott az Úr, Semnek Istene, és a Kanaán szolgáljok legyen nékiek.

27. Szaporítsa az Isten a Jáfetet, és lakozzék a Semnek sátoraiban, és legyen a Kanaán nékiek szolgáljok.

28. Éle pedig Noé az özönvíz után háromszáz ötven esztendőket.

29. És így voltak Noénak teljes napjai kilencszáz ötven esztendő: és meghala.

10. RÉSZ.

A Noé három fiaiának szaporodások, és minden népeknek azoktól való terjedések.

Ezek pedig a Noé fiainak, Semnek Khámnak és Jáfetnek nemzetségei, kiknek az özönvíz után lettek fiai.

2. Jáfetnek * fiai: Gómer, Mágog, Madai, Jáván, Thubál, Mésekh és Thirás.

* 1 Krón. 1, 5.

3. A Gómer fiai pedig: Askhenáz, Rissáth, és Tógárma.

4. Jávánnak pedig fiai: Elisah, Thársis, Kitthim és Dodánim.

5. Ezekből osztattak meg azután a pogányoknak tartományai az ő földökben, kinek-kinek az ő nyelve szerint: az ő nemzetségekben való cselédjek szerint.

6. Khámnak pedig fiai: * Khús, Mitzraim, Pút, és Kanaán.

* 1 Krón. 1, 8.

7. Khúsnak pedig fiai: Séba, Hávilah, Sábthah, Rahámah, Sabthéka. Rahámnak pedig fiai: Séba és Dédán.

8. Annak felette Khús nemzé Nimródót, e kezde hatalmassá lenni a földön.

9. Ez hatalmas vadász vala az Úr előtt, azért szokták mondani *példabeszédben*:

Ez olyan hatalmas vadász az Úr előtt, mint Nimród.

10. És az ő birodalmának kezdete volt Bábel, Erekh, Akhád, és Kálne, a Sín-hárnak földében.

11. E földről ment azután Assiriába, holott építé Ninivét, Rekhoboth várost, és Kaláht.

12. És Résent Ninivé között és Kaláh között: az a *Ninivé* felette igen nagy város.

13. Mitzráim pedig nemzé ezeket: Lúdimot, Anamimot, Lehabimot, és Naf-tukhimot.

14. Pathrusimot és Kassukhimot, honnan származtak a Filiszteusok, és Káthorimot.

15. Kanaán pedig nemzé Sídont, az ő előszülöttét, és Khétet.

16. Jehuzeust, Emorreust, és Girgazeust.

17. Khivveust, Harkeust, és Sineust.

18. Arvadeust, Tzemareust, Hamatheust; és azután elterjedének a Kana-neusoknak cselédei.

19. Volt pedig Kananeusnak határa, Sídonból, a mellyen mennél Gérárba mind Gázáig, és onnét ismét a mellyen kell menni Sodomába, Gomorába, Ádmáhba, és Séboimba mind Lésáiglan.

20. Ezek a Khámnak fiai az ő cselédjek szerint, az ő nyelvek szerint, az ő földökben, az ő népek között.

21. Továbbá Semnek is lettek *magzatai*, az Eber minden fijainak atyáknak, Jáfetnek, ki legnagyobb vala, attyafiának.

22. Semnek * azért fiai: Elám, Assur, Arfaksád, Lúd és Arám. * 1 Krón. 1, 17.

23. Arámnak pedig fiai: Us, Hul, Gether, és Meskh.

24. Arfaksád pedig nemzé Seláht, Séláh pedig nemzé Ebert.

25. Ebernek is lettek két fiai: Az egyiknek neve Péleg, mivelhogy ennek idejében oszlott meg a föld; az ő attyafiának pedig neve Joktán.

26. Joktán pedig nemzé Almodádot, Sélefet, Hasarmávethet és Jerákhót.

27. Hadarámot, Uzált, és Diklát.

28. Obált, Abimáélt és Sebát.

29. Ofirt, Havilát, és Jobábot: mind ezek Joktán fiai voltak.

30. És volt ezeknek lakások Mésától fogva, mellyen mennél Sáfárba, mind a napkeleti hegyekig.

31. Ezek a Semnek fiai az ő cselédjek

szerint, az ő nyelvek szerint: az ő földökben, az ő népek között.

32. Ezek a Noé fijainak cselédjei az ő nemzetségek szerint, az ő népek között, és ezektől szaporodának el a népek a földön, az özönvíz után.

11. RÉSZ.

A Babilon tornya kezd épülni: a nyelvek összevegyednek: a Sem maradékai mind Ábrámig előszámoltatnak.

Mind az egész föld pedig egy nyelven szól vala, és a szólásnak beszéde egy vala.

2. És mikor napkelet felől kiindultak volna, találának a Sínhar földében egy mezőt, és lakozának ott.

3. És mondanak egymásnak: Jer, csináljunk téglákat, és égessük jól meg: és a téglák kő gyanánt valának ő nékiek, és az enyv mész gyanánt.

4. Mondának annakokáért: Jertek, építsünk magunknak várost és tornyot, mellynek magassága az eget érje, és *illy módon* szerezzünk magunknak nevet: mert netalán eloszlunk az egész földnek színére.

5. Leszálla pedig az Úr, hogy látná azt a várost és tornyot, mellyet építének vala az emberek fiai.

6. És az Úr monda: Ímé e nép egy, és mindnyájan nékiek egy nyelvek vagyon: és mivelhogy ezt kezdték mostan művelni, ezután semmi meg nem tarthatja őket, hogy szinte ezenképen ne cselekedjenek mindenenket, a mellyeket *valamerőképen* elvégeztek cselekedni.

7. No azért szálljunk alá, és vesszítsük esztét ott az ő nyelveknek: hogy egymásnak beszédét meg ne értsék.

8. *Illyen módon* szélesztette vala el őket az Úr onnét; az egész földnek színére: és megszűnének építeni a várost.

9. Annakokáért nevezé minden annak nevét Bábelnek; mivelhogy az Úr ott vesztette volna esztét az egész föld nyelvén, és az Úr onnét szélesztette volna el őket az egész földnek színére.

10. Ezek * a Semnek nemzetségei: Sem száz esztendőös korában nemzé Arfaksádot, az özönvíz után két esztendőökkel.

* 1 Krón. 1, 17.

11. És élt Sem, minekutánna nemzette Arfaksádot, ötszáz esztendőket és nemzett fiakat és leányokat.

12. Arfaksád éle harminczöt esztendőket, és nemzé Seláht.

13. És éle Arfaksád, minekutánna nem-

zette Séláht, négyszáz és három esztendőket, és nemzett fiaikat és leányokat.

14. Séláh pedig éle harmincz esztendőket, és nemzé Ebert.

15. És éle Séláh, minekutánna nemzé Ebert, négyszáz három esztendőket, és nemze fiaikat és leányokat.

16. Éle pedig Eber harmincznégy esztendőket és nemzé * Péleget. * 1 Krón. 1, 19.

17. És éle Eber, minekutánna nemzé Péleget, négyszáz harmincz esztendőket, és nemze fiaikat és leányokat.

18. Éle pedig Péleg harmincz esztendőket és nemzé Réut.

19. És éle Péleg, minekutánna nemzé Réut, kétszáz kilencz esztendőket, és nemzett fiaikat és leányokat.

20. Réu pedig éle harminczkét esztendőket, és nemzé Sérugot.

21. És éle Réu, minekutánna nemzé Sérugot, kétszáz hét esztendőig, és nemze fiaikat és leányokat.

22. Éle pedig Sérug harmincz esztendőket, és nemzé Nákhort.

23. És éle Sérug, minekutánna nemzé Nákhort, kétszáz esztendőket, és nemze fiaikat és leányokat.

24. Éle pedig Nákhor huszonkilencz esztendőket, és nemzé Thárét.

25. És éle Nákhor, minekutánna nemzé Thárét, száz tizenkilencz esztendőket, és nemze fiaikat és leányokat.

26. Éle pedig Tharé hetven esztendőket, és nemzé Ábrámot, Nákhort, Háránt.

27. Ezek szerint a Tharének nemzetségei. Tharé nemzé Ábrámot. Nákhort és Háránt. Hárán pedig nemzé Lótót.

28. Meghala pedig Hárán, az atyjának Tharének szemei előtt, az ő születésének földében, tudniillik Káldeának városában, Úr nevű városban.

29. Vettek pedig magoknak feleségeket Ábrám és Nákhor: az Ábrám feleségének neve volt Sári: a Nákhor feleségének neve Milkah Hárának leánya, melly Hárán atya volt Milkáhnak és Jiskáhnak.

30. Sári pedig meddő vala, és nem vala néki magzatja.

31. Felvévé pedig Tharé Ábrámot az ő fiját, és Lótót Háránnak fiját, az ő unokáját, és Sárait, az ő menyét, Ábrámnak az ő fijának feleségét, és kijövénekegyütt Káldeának Úr nevű városából, hogy menének Kanaának tartományába, és mi-

kor jutottak volna Háramba, ott maradtak.

32. És lettek a Tharé életének napjai kétszáz öt esztendőök, és meghala Tharé Háránban.

12. RÉSZ.

Ábrám Istentől hazájából a Kanaán földére kihivattatik, onnét Egyiptomba költözik, holott felesége tőle elvétetik, ideig: de visszaadatik.

Ezt mondotta vala pedig az Úr * Ábrámnak: Eredj ki a te földedből, a te rokonságaid közzül, a te atyádnak házából, a földre, mellyet mutatándok néked.

* Zsid. 11, 8.

2. És nagy nemzetségnek atyává tészlek tégedet, és megáldalak tégedet, és felmagasztalom a te nevedet: és immár légy áldás.

3. Megáldom azokat, a kik tégedet megáldanak, a ki pedig megátkoz tégedet, megátkozom azt: és e földnek minden nemzetségei * megáldatnak te benned.

* rész 18, 8. Tsel. 3, 25.

4. Mikor pedig Ábrám kimenne Háránból, a mint az Úr mondotta vala nékie, Lót is elméne ő vele: Ábrám pedig hetvenöt esztendős vala, mikor kiméne Háránból.

5. És felvévé Ábrám az ő feleségét Sárait, és az ő atyafiának fiját, Lótót, és minden jószágát, marháját, mellyet kerestek vala, és minden személyeket, melyeket szerzetek vala Háránban, kik elindulván hogy mennének Kanaán földére, végezetre oda jutának.

6. És általméne Ábrám a földön mind Sikemig, Mórénak cserfás mezejéig: a Kananeusok valának pedig akkor abban a tartományban.

7. Annakokáért megjelenék az Úr Ábrámnak, és monda nékie: A te magodnak adom e tartományt; és épite Ábrám ott oltárt az Úrnak: kimegyeljen vala néki.

8. Azután elméne onnét a helyre, melly Béthelnek napkelet felől való részére valagyon, és ott voná fel sátorát: Béthelt napnyugotra, és Háit napkeletre hagyván, és ott oltárt építván az Úrnak, az ő nevét segítségül hívá.

9. És elméne Ábrám, szünetlen menvén a Kanaán földének dél felől való részére.

10. Vala pedig azon a földön éhség; annakokáért aláméne Ábrám Egyiptomba; hogy ott élne mint egy jövevény: mert nagy éhség vala a Kanaán földén,

11. És mikor elközelgetett volna Égyiptomhoz monda a feleségének Sárainak: Ímé mostan látom hogy te szép ábrázatú asszony vagy.

12. És ez következhetik, hogy az Égyiptombeliek látván tégedet, azt mondják: ez ennek felesége: s megölnek engemet, és tégedet elvenen megtartanak.

13. Mondjad azért, kérlek, *hogy* én hugom vagy; hogy te éretted jól legyen az én dolgom, és az én lelkem éljen te * éretted.

* rész 20, 13. 26, 7.

14. Lett annakokáért, hogy mikor bemenne Ábrám Égyiptomba, látnák az Égyiptombeliek hogy felette igen szép ábrázatú volna az az asszony.

15. És látván őtet a Faraó főfő szolgálai, dicsérék Faraónak, és elvivék azt az asszonyt a Faraó udvarába.

16. Ki Ábrámmal jól tett ő érette, és valának őnéki juhái, ökrei, szamarai, szolgálai, szolgálóleányai, nőtényszamarai és tevéi.

17. Megveré pedig az Úr Faraót felette igen nagy csapásokkal, és az ő udvara népét is Sáraiéért, az Ábrám feleségéért.

18. Faraó annakokáért Ábrámot hívatván monda *nékie*: Miért mivelted ezt én velem? Miért nem mondtad meg énnekem, hogy ez tenéked feleséged *volna*?

19. Miért mondtad ezt: Én hugom? hogy arra nézve őtet magamnak feleségül venném. — Mostan annakokáért imhol a te feleséged, vedd magadhoz *őtet* és menj el.

20. És parancsolatot ada Faraó ő felőle mind az ő szolgálinak: kik elbocsáták őtet, és az ő feleségét, és minden *marháját* valamely övé vala.

13. RÉSZ.

Ábrám és Lót kijönek Égyiptomból: elválnak egymástól: Az Isten másodszor igéri Ábrámnak a Kanaán földét, és az ő magvának megszaparodását.

Feljöve annakokáért Ábrám Égyiptomból, ő és az ő felesége, és minden valami ő jószágá s *marhája* vala. Lót is ő vele egyetemben *Kanaánnak* dél felől való tartományába.

2. Ábrám pedig igen gazdag vala baromokkal, ezüsttel, és arannyal.

3. És a melly úton előment vala, azon úton feljöve a dél felől való tartományból mind Béthelig, a helyig, hol először néki sátora vala, Béthel és Háí között.

4. Az oltárnak helyére, * mellyet ott

először csinált vala: és ott Ábrám az Úrnak nevét segítségül hívá. * rész 12, 8.

5. Lótnakis pedig, ki Ábrámmaljár vala, valának juhái és ökrei, és sátorai.

6. És immár az a föld nem szenvedheti vala őket, hogy együtt laknának, mert sok jószágok s marhájok vala, és együtt nem maradhatnak vala.

7. Honnét támada versengés Ábrámnak barompásztorai között, és Lótnak barompásztorai között; mert a Kanaeusok és a Perizeusok laknak vala akkor azon a földön.

8. Monda azért Ábrám Lótnak: Kérlek hogy ne legyen versengés én közötttem és te közötted, avagy az én pásztoraim között és a te pásztoraid között: mert attyafiak vagyunk.

9. Avagy mind ez egész föld nincsen é te előtted? Kérlek válj el tőlem; ha balkezre menédsz, én jobbkezre mégyek; ha pedig jobbkezre menédsz, én balkezre mégyek.

10. Felemelvén azért Lót az ő szemeit, látá hogy a Jordánnak minden térmezeje vizes föld volna: mert minekelőtte elvesztette volna az Úr Sodomát és Gomorát, olyan vala mint az Úrnak kertje, és mint az Égyiptomnak földje, Soárnak minden környéke.

11. És választá magának Lót a Jordánnak egész mezejét, és méne Lót napkelet felé: és *illy módon* elválának egymástól.

12. Ábrám lakozik vala a Kanaán tartományában, és Lót lakik vala a mezővárosokban, és sátorát mozdítá *szintén* Sodomáig.

13. Jóllehet Sodomának * lakosai gonoszok volnának, és az Úr ellen felette igen vétkesek.

* Ezék. 16, 49.

14. Az Úr pedig monda Ábrámnak, minekutánna elválék Lót ő tőle: Emeld fel mostan a te szemeidet és tekints a helyről, a holott vagy, éjszakra, délre, napkeletre és napnyugotra.

15. Mert * mind ez egész földet, a mellyet látsz, néked adom, és a te magodnak mind örökké.

* rész 12, 7.

* rész 15, 18. 26. 4 Csel. 7, 5. 5 Móz. 34, 4.

16. És * olyanná tészem a te magodat, mint a földnek pora, hogyha valaki megszámlálhatja a földnek porát, a te magod is megszámláltathatik.

* Róm. 4, 18. Zsid. 11, 12.

17. Kelj fel, és járd el ez országot az

ő hosszára és szélességére: mert néked adom azt.

18. Előbb mozdítá azért sátorát Ábrám, és elmenvén, lakozék Mamrénak térmezején, melly Hebron mellett vagyon, és ott az Úrnak építe oltárt.

14. RÉSZ.

Lót rabságra vitetik, de megszabadítatik: a győzedelmes Ábrám Melkhisédéktől áldást vészen.

Lett pedig Amrafelnek Sinár Királyának és Arióknak Elazár Királyának, Khédorlaomernek Elám Királyának, és Thidálnak a pogányok Királyának idejekben.

2. Hadat támasztának ezek a Sodombeli Béra Király ellen, a Gomorabeli Birsá Király ellen, az Admabeli Sináb Király ellen, a Sebojimbeli Seméber Király ellen, és a Béláhnak Királya ellen, melly Bélah az, a melyet Soárnak hívnak.

3. Mind ezek egybegyűlének Siddimnek völgyében, melly *immár mostan* a Sóstenger.

4. Tizenkét esztendeig szolgáltak vala Khédorlaomer Királynak, és tizenharmadik esztendőben ellene támadtak vala.

5. Tizennegyedik esztendőben azért eljőve Khédorlaomer, és a Királyok kik ő vele *valának*, és megverék az Óriásokat Astheroth Kárnaimban, és a Zuzeusokat Hámiban, és az Emeusokat a Kirjáthaim mezejében.

6. És a Horeusokat az ő hegyeken, a Seir hegyén, mind a Páránnak mezejéig, melly vagyon a pusztá mellett.

7. És megtérvén, menének Hen Mispáthba (melly most a Kádes) és elpusztíták az Amálekítáknak minden tartományokat, és az Emorreusokat is, kik laknak vala Háseson-thamárban.

8. Annakokáért kiméne Sodomának Királya, Gomorának Királya, Admáhnak Királya, Sebojinnak Királya, Béláhnak, azaz Soárnak Királya, és megütközének azokkal a Sidimnek völgyében.

9. *Tudniillik*, Khédorlaomerrel Elámnak Királyával, és Thidállal a pogányok Királyával, Amrafellel Sinárnak Királyával, és Ariókhkal Elazárnak Királyával, négy Király öt *Király* ellen.

10. A Siddimnek völgye pedig bővülködik vala enyvnek vermeivel. Elfutamodának pedig Sodomának és Gomorának Királyai, és esének azokba: a többiek pedig elfutának a hegyekre.

11. És elvivék Sodomának és Gomorának minden gazdagságát, és minden eledeleket; és elmenének.

12. Elvivék Lótot is az Ábrám atyafiának fiját *minden* marhájával egybe, és elmenének, mert Lót lakik vala Sodomában.

13. Eljőve pedig egy, ki elszaladott vala, és megmondá az Eber nemzetéből való Ábrámnak, ki lakik vala az Emorreus Mamrénak, az Eskolnak és a Hárnernek atyafiának mezején, kik Ábrámmal szövetséget szerzetek vala.

14. Meghallá azért Ábrám, hogy az ő atyafia fogságba esett volna, és felfegyverkezete az ő házában nevededett szolgálai között viadalhoz háromszáz tizennyolczat, és utánnok méne mind Dánig.

15. És megosztá seregét azok ellen éjszaka, ő és az ő szolgálai, és megvervén, ütéék őket mind Hobáig, melly Damaskusnak balkéz felől való részéről vagyon.

16. És visszahozván minden gazdagságot, Lótot is az ő atyafiát jószágával egybe visszahozá, annakfelette asszonyokat és *sok* népet.

17. Kiméne annakokáért Sodomának Királya ő eleibe, minekutánna megtért volna ő Khédorlaomernek és az ő vele való Királyoknak megveréséből, a Sávénak völgyébe, melly Király völgyének *nevezetetik*.

18. Melkhisédék * pedig Sálemnek Királya, vitt Ábrám eleibe kenyeret és bort, és ő mivelhogy a magasságos erős Istennek Papja vala: * Zsid. 7, 2. 4. 3.

19. Megáldá őtet, és monda: Áldott Ábrám az erős magasságos Isten előtt, a mennynek és földnek Birája előtt.

20. És áldott az erős magasságos Isten, ki a te ellenségeidet adta a te kezédbe. Ada * azért Ábrám tizedet mindenkéből *őnéki*. * Zsid. 7, 2. 4. 6.

21. És monda Sodomának Királya Ábrámnak: Add meg énnékem a népet, és egyéb nyereséget végy magadnak.

22. Akkor monda Ábrám Sodoma Királyának: Feleltem az én kezemet az Úrhoz, a magasságos erős Istenhez, a mennynek és földnek Birájához:

23. Hogy semmit abban a mi tiéd, csak egy fonalszálát is, vagy egy sarukötőt el nem vészek, hogy ne mondhasd azt: Én gazdagítottam meg Ábrámot.

24. Azoktól megválva a mit megette-

nek e szolgák, és e férjfiaknak részeken kívül, kik én velem eljöttek volt: Aner, Eskhol, Mamré, ők vegyék ki az ő részeket.

15. RÉSZ.

Az Isten szövetséget köt Ábrámmal, és az ő magvának megszaparodása felől tett ígéretet megerősíti.

Ezek után szóla az Úr Ábrámnak látás által, * ezt mondván: Ne félj Ábrám: Én paizsod vagyok tenéked, a te jutalmad felette igen bővséges. * Zsolt. 18, 3. Ésa. 41, 10.

2. És monda Ábrám: Uram Isten, mit adnál énnékem, holott én magzatok nélkül élek, és az, a kire az én házam száll, a Damaskusbeli Eliézer?

3. Ismét monda Ábrám: Ímé énnékem nem adtál magot, és ímé az én házamban nevedettség szolgámlészen az én örökösöm.

4. És ímé szóla az Úr őnéki, mondván: Ez nem leszen a te örökösöd: hanem a ki származik te tőled, a leszen a te örökösöd.

5. És kivivé őtet, és monda: * Tekints fel mostan az égre, és számláld meg a csillagokat, ha azokat megszámlálhatod; — és monda nékie: Így leszen a te magod. * Róm. 4, 18.

6. És * hitt az Istennek, és az tulajdonították őnéki igazságára. * Róm. 4, 3.

7. És monda néki: Én vagyok az Úr, ki tégedet kihoztalak Káldeának városából, Úrból, hogy néked adnám e földet hogy birnád azt örökség szerint.

8. Monda pedig Ábrám: Uram Isten, miről tudhatom meg hogy a földet birni fogom?

9. És felele néki: Hozz énnékem három esztendő üszöt, három esztendő kecskét, és három esztendő kost, gerliczét és galambfiat.

10. Elhozván azért mind azokat, ketté vagdalá azokat, és mindeniknek fele részét a másik fele része ellenébe helyezteté; de a madarakat ketté nem vagdalta vala.

11. És mikor a madarak esnének e tagokra, Ábrám elüzi vala azokat.

12. Mikor pedig a nap immár elnyugodnék, Ábrámra mély álmok esék: Ímé pedig nagy félelem és setétség vevé őtet körül.

13. És monda az Úr Ábrámnak: * Bizony tudjad, hogy a te magod jövővény leszen az idegen földön, és szolgálnak az idegen földön valóknak és őket nyomorgatják négyszáz esztendeig.

* Csel. 7, 6. 2 Móz. 12, 40.

14. És azt a népet is, a mellynek szolgálnak én megítélem, és * annakutánna kijőnek ők nagy gazdagsággal.

* 2 Móz. 3, 22. 12, 35. 37.

15. Te * pedig a te atyáidhoz mégy nagy békességgel és eltemettettel jó vénségben.

* rész 25, 7. 9.

16. És * ők negyedik embernyom elmulva ide megtérnek: mert az Emorreusoknak hamisságok még bé nem tölt.

* 2 Móz. 12, 40.

17. És lett hogy mikor a nap immár elment volna, és setét éj volna; ímé egy füstölő kemence láttaték, és tüzes világosság, melly általmegyen vala az elvagdaltatott tagok között.

18. Ez napon tett az Úr * szövetséget Ábrámmal, ezt mondván: A te magodnak adom e tartományt, Égyiptomnak folyóvizétől fogva, mind ama nagy Eufrátes folyóvizig.

* r. 12, 7. 13, 15. r. 26, 4.

5 Móz. 34, 4. 2 Krón. 9, 26.

19. A Keneusokat, Kenizeusokat, és a Kadmoneusokat.

20. A Hitheusokat, Perizeusokat, az Óriásokat.

21. Az Emorreusokat, Kananeusokat, Girgazeusokat, és a Jebuzeusokat.

16. RÉSZ.

Hágár Sárától Ábrám mellé halótársul adatik, teherbe esvén, Asszonyát nem becsüli: kiűzetik: visszajő, és Ismáelt szüli.

És mikor Sárái az Ábrám felesége nem szülne nékie, vala nékie egy Égyiptomból való szolgálóleánya, kinek neve vala Hágár.

2. Monda azért Sárái Ábrámnak: Imé mostan az Úr bezárította az én méhemet hogy én ne szüljek: kérlek menj bé az én szolgálóleányomhoz, talán az által megépülök; és engede Ábrám a Sárái szavának.

3. Vevé azért Sárái az Ábrám felesége az Égyiptombeli Hágárt az ő szolgálóleányát, tiz esztendővel azután hogy Ábrám a Kanaán földön kezdett vala lakni, és adá azt Ábrámnak az ő férjének feleségül.

4. És béméne Hágárhoz, ki fogada az ő méhében; és mikor látta volna ő hogy fogadott volna méhében, nem vala becsülete az ő asszonyának ő előtte. *

5. Annakokáért monda Sárái Ábrámnak: Néked köszönöm az én rajtam esett bosszuságot. Én adtam az én szolgáló-

leányomat te melléd, és mivelhogy látja hogy teherbe esett, semmi becsületem nincsen előtte: térszen ítéletet az Isten én közötttem és te közötted.

6. Monda pedig Ábrám Sárainak: Ímé a te szolgálóleányod a te kezeden van, azt miveljed vele a mi tenéket tetszik. Nyomorgatja vala azért Sáriai őtet, és elfuta ő előtte.

7. De mikor az Úrnak Angyala találta volna őtet a forrás mellett a pusztában, ama forrás mellett, melly vagyon a Súrra menő út mellett.

8. Monda: Hágár, Sárainak szolgálóleánya, honnét jössz és hová mégy? És az monda: Sárainak az én asszonyomnak előtte futok én.

9. Akkor monda néki az Úrnak Angyala: Térj meg a te asszonyodhoz, és alázd meg magadat az ő kezei alatt.

10. És annakfelette monda néki az Úrnak Angyala: Igen megsokasítom a te magodat, annyira hogy soksága miatt meg nem számláltathatik.

11. Azután monda néki az Úrnak Angyala: Ímé te nehézkes vagy, és szülsz fiát; nevezed azért őtet Ismáelnek, mivelhogy Isten meghallotta a te nyomorúságodat.

12. Az pedig léssen fene ember: az ő keze léssen mindenk ellen, és mindenk keze ő ellene: és minden ő atyafiainak ellenekbe lakozik.

13. És nevezé Hágár az Úrnak nevét ki ő vele szólott vala: Te vagy Isten ki látsz engemet. Mert ezt mondja vala: Avagy most is nem az engem látó után látok é?

14. Annakokáért nevezé azt a * forrást Lakhairoinak (azaz, *élő engem látóénak*) melly vagyon Kádes és Béréd között.

* rész 24, 62. 25, 11.

15. Szüle azért * Hágár Ábrámnak fiát, és nevezé Ábrám az ő fijának nevét, a kit szüle Hágár, Ismáelnek. * Gal. 4, 22.

16. Ábrám pedig vala nyolczvanhat esztendő, mikor Hágár szüle Ismáelt.

17. RÉSZ.

Isten Ábrámnak és Sárainak nevet elváltoztatván, a körülmetélkedést szerzi, és az Izsák születése felől ígéretet térszen.

Mikor pedig Ábrám kilenczvenkilenc esztendő voln, megjelenék Ábrámnak az Úr, és monda nékie: Én vagyok az

erős mindenható Isten, járj * én előttem szüntelen, és légy állhatatos. * rész 6, 9.

2. És * az én szövetségemet helyheztettem én közötttem és te közötted: és tégedet felette igen megszorítottalak.

* 2 Móz. 2, 24. 6, 4.

3. És leborúla Ábrám az ő orcájára, és szóla ő vele az Isten, mondván:

4. Én felőlem, imhol az én szövetségem te veled, hogy * lésszesz te sok nemzet-ségeknek attya.

* Róm. 4, 17.

5. És nem hivatztatik a te neved ezután Ábrámnak, hanem a te neved léssen Ábrahám, mert sok népeknek atytyává tettelek tégedet.

6. És megsokasítalak tégedet felette igen; azt mivellem hogy sok népek származzanak te tőled; Királyok is származnak te tőled.

7. És helyheztettem az én szövetségemet én közötttem és te közötted, és a te magod között te utánad az ő nemzetségekben örökkévaló szövetségül, hogy legyek tenéked Istened, és a te magodnak te utánad.

8. És adom tenéked és a te magodnak te utánad azt a földet, mellyen jövevény voltál, *tudniillik* a Kánaánnak egész földét, örökkévaló birodalmul; és lésszek nékiek Istenek.

9. Annakfelette monda Isten Ábrahámnak: Te pedig az én szövetségemet megőrizzed, te és a te magod te utánad az ő nemzetségekben.

10. E *pedig* az én szövetségem, én közötttem és ti közöttetek, és a te utánad való magod között, mellyet meg kell tartanotok, hogy ti közöttetek minden férjfiú körülmetéltessék.

11. Körülmetéltétek pedig a ti férjfiúi testeteknek bőrének elejét, * és az léssen az én közötttem és ti közöttetek való szövetségnek jele. * Csel. 7, 8. Róm. 4, 11.

12. Minden * férjfiú annakokáért nyolczadnapon az ő születése után körülmetéltessék ti közöttetek a ti nemzetségekben, akár házatokban nevelkedett szolgál, akár pénzen vett, akár mi idegenek között való, a ki nem a te magodból való.

* 3 Móz. 12, 3. Luk. 2, 21.

13. Körülmetéltessék, mondom, mind háznál nevelkedett szolgál: mind pénzen vett szolgál; és léssen az én szövetségem a ti testeteken örökkévaló szövetségül.

14. A körülmetéletlen férjfiú pedig, a ki az ő férjfiúi testének bőrét körül nem metéli, bizonynal eltöröltetik az ő népe között ez okért, mert felbontotta az én szövetségemet.

15. Annakfelette monda Isten Ábrahámnak: A te feleségednek Sárainak ne hivjad nevéd Sárainak, mert Sára az ő neve.

16. És megáldom őtet, és adok ő tőle néked fiat, megáldom, mondom, őtet, és léssen népekké, nemzetségeknek Királyai származnak ő tőle.

17. Akkor borúla Ábrahám az ő orczájára, és mosolyogván monda az ő szívében: avagy száz esztendő embernek léssen é gyermeke? avagy Sára kilenczven esztendő lévén, szülhet é?

18. És monda Ábrahám az Istennek: Vajha Ismáel élne te előtted.

19. Kinek monda az Isten: Kétség nélkül a te feleséged * Sára szül tenéked fiat, és nevezed azt Izsáknak, és megerősítem az én szövetségemet ő vele örökkévaló szövetségül az ő utánna való magvának.

* rész 21, 2.

20. Ismáel felől is meghallgattalak tégedet, * imé megáldom őtet, és gyümölcsözővé tészem őtet, igen megsokasítom őtet; tizenkét Fejedelmeket nemz és nagy néppé tészem őtet.

* rész 21, 13.

21. Az én szövetségemet pedig megerősítem Izsákkal, kit * néked szül Sára ez időkorban a más esztendőben.

* rész 21, 1. 2.

22. És mikor elvégezte volna vele való beszélését, felméne az Isten Ábrahámtól.

23. Vevé azért Ábrahám Ismáelt az ő fíját, és minden házában született szolgálát, és a kiket pénzen vett vala, minden férjfiat ki az ő házából való vala, és ugyanazon napon az ő férjfiúi testeknek bőrének elejét elmeteszé, a mint ő vele szólott vala az Isten.

24. Ábrahám pedig kilenczvenkilencz esztendő vala, mikor ő maga az ő férjfiúi testének elejét elmeteszé.

25. Ismáel pedig az ő fíja tizenhárom esztendő vala, mikor az ő férjfiúi testének bőrének elejét elmeteszék.

26. Mind egy napon metéltetett körül Ábrahám és Ismáel az ő fíja.

27. És minden ő házanépe, házánál született szolgál, és minden idegentől vett szolgál, ő vele együtt körülmetéltetének.

18. RÉSZ.

Ábrahám szállásán Angyaloknak gazdálkodik: kik közül egy (a Jehova), megdorgálja Sárát hitetlenségéért, és megjelent Ábrahámnak Sodoma veszedelmét, mellynek megmaradásáért könyörög Ábrahám.

Megjelenék pedig őnéki az Úr a Mamrénak mezején, és ő ül vala az ő sátorának ajtajában; mikor a nap immár felmelegedett volna.

2. És mikor felemelte volna az ő szemét, tekinté, és íme * három férjfiak állanak vala ő előtté, kiket mikor látott volna, futamodék azoknak elejekbe a sáornak ajtajától, és meghajtá magát a föld felé.

* Zsid. 13, 2.

3. És monda: Jó Uram, ha kedves vagyok te előtted, kérlek ne kerüld el a te szolgádat.

4. Hozzanak, kérlek egy kevés vizet, és mossátok meg a ti lábaitokat, és nyugodjatok a fa alatt.

5. Azonközben hozok egy darab kenyeret is, és erősítsétek meg étellel a ti szíveteket, azután úgy menjetek el, mivelhogy én hozzám ti szolgátokhoz bétértetek. És mondanak: Cselekedjél úgy a mint szólál.

6. Azért sietve bémenvén Ábrahám a sátorba Sárához, monda: Siess, végy három mérték zsemlyelisztet, gyurd meg, és süss pogácsákat a hamu alatt.

7. Ábrahám pedig futa az ő barmainak nyájához, és hozza gyermekded kövér borjút, és adá a szolgának, ki sieté azt elkészíteni.

8. És ilyen módon vevén vaját és tejet, és a borjút, mellyet készített vala, azokat elejekbe tevé: ő pedig áll vala a fa alatt ő mellették, és evének.

9. És mondanak nékie: Hol vagyon Sára a te feleséged? Ki felele: Im e sátorban vagyon.

10. Monda * pedig azok között egy: Kétség nélkül megtérek te hozzád ez időkorban esztendő múlva és ímé a te feleségednek Sárának fíja léssen. Sára pedig hallgat vala a sáornak ajtajában, melly vala az Angyalnak háta megett.

* rész 17, 19. 21. 2. Róm. 9, 9.

11. Ábrahám * pedig és Sára vén emberek valának és idősők; és Sárában megszünt vala az asszonyoknak természetek.

* rész 17, 17. Zsid. 11, 11.

12. Mosolyodék azért Sára ő magában, mondván: Minekutánna megvénhedtem, mimódon adnám magamat testi gyönyö-

rűsége? annakfelette az én uram is megvénhedett.

13. Akkor monda az Úr Ábrahámnak: Miért mosolyodék Sára ezt mondván: Valyon lehetséges é hogy én szüljek, holott én megvénhedtem?

14. Avagy eltitkoltathatik é valami az Úr előtt? A megmondott időre megtértek te hozzád ez időkorban, és léssen Sárának fija.

15. Sára pedig megtagadá, mondván: Nem mosolyodtam, mivelhogy fél vala. De monda az Úr: Nem mondasz igazat, mert mosolyodtál.

16. Azután felkelvén onnét azok a férfiak, Sodoma felé néznek vala. Ábrahám pedig mégyen vala velek hogy őket elkísérné.

17. És monda az Úr: * Avagy eltitkoljam é én Ábrahámától a mit akarok cselekedni? * Ámos 3, 7.

18. Ábrahámától mondom, kitől nagy és hatalmas nép származik; és * kiből megáldatnak a földnek minden nemzetsegei. * rész 12, 3. 22, 18. 26, 4. Csel. 3, 25. Gal. 3, 8.

19. Mert tudom hogy ő megparancsolja az ő fíjainak és az ő háznépének ő utánna, hogy megőrizték az Úrnak útát, és cselekedjenek igazságot és ítéletet, hogy megadja az Úr Ábrahámnak a mit néki * ígért. * vers 18. rész 22, 17.

20. Monda azért az Úr: Sodomának és Gomorának kiáltása mivelhogy megsohasodott, és az ő bűnök igen megnehezedett;

21. Alámégyek most és meglátom, ha az én hozzám jutott kiáltás szerint valóban úgy cselekedtek, hogyha nem, hogy megtudjam.

22. Mikor pedig a férfiak onnét elmentek volna, menének Sodomába: Ábrahám * pedig még az Úr előtt áll vala. * rész 19, 27.

23. És hozzá járulván Ábrahám monda: Avagy elvesztéd é az igazat is a gonosszal egybe?

24. Talán vagynak ötven igazak abban a városban, avagy elvesztéd é, és nem kedvezel é a helynek az ötven igazakért a kik vagynak a városban?

25. Távol legyen tőled hogy ilyen dolgot cselekednél, hogy elveszítsd az igazat az istentelennel, és úgy járjon az igaz mint az istentelen; távol legyen ez tő-

led; avagy az egész földnek * bírása nem cselekednék é ítéletet? * Róm. 3, 6. Jób 34, 17.

26. És monda az Úr: * Ha találándok Sodomában a városban belől ötven igazat, mind az egész helynek megkegyelmezek azokért. * Jer. 5, 1.

27. És felelvén Ábrahám, monda: Ím most kívánnék szólani az én Uramnak, noha én por és hamu vagyok.

28. Talán az ötven igazaknak léssen öt híjjok; avagy elvesztéd é az egész várost ez ötért? És monda: Nem veszttem el ha találándok ott negyvenötöt.

29. Ismét szóla Ábrahám, és monda: Talán találatnak ott negyvenen; és monda: Nem veszttem el e negyvenért.

30. És monda Ábrahám: Kérlek ne haragudjék meg az én Uram ha szólok: talán találatnak ott harminczan. Felele az Úr: Nem veszttem el ha talállok ott harminczat.

31. Monda ismét: Ímé még kívánnék szólani az én Uramnak: talán találatnak ott húszan. Felele az Úr: Nem veszttem el ez húszért.

32. Monda végezetre: * Ne haragudjék kérlek az én Uram ha szólok csak egyszer: talán találatnak ott tizen. Felele: Nem veszttem el e tízért. * Bir. 6, 39.

33. És elméne az Úr, minekutánna elvégezte volna Ábrahámval való beszélését; Ábrahám pedig megtére az ő helyére.

19. RÉSZ.

Az Isten elveszti Sodomát és Gomorát minden tartományaikkal egybe. Megtartja Lót: de a felesége sóbálvánnyá változik. Vétkezik az ő leányaival, kiktől születnek Moáb és Ámmon.

És mikor ama két * Angyal Sodomába jutott volna, estve, Lót ül vala Sodomának kapujában, kiket mikor látott volna, felkelvén elejekbe méne, és az ő orczájával a föld felé hajla. * rész 18, 16. 17.

2. És monda: Mostan immár én Uraim kérlek, térjetek a ti szolgátoknak házához, és háljatok ott, * mossátok meg lábaitokat; és reggel felkelvén úgy menjete el a ti útatokra. Kik mondának: Nem megyünk, hanem az útcán hálunk. * rész 43, 24. Bir. 19, 21.

3. De mikor * igen kényszeritené őket, bétérvén ő hozzája, bemenének az ő házába, és szerze nékiek lakodalmat, és pogácsákat is süte, és evének. * Zsid. 13, 2.

4. Minekelőtte pedig lefeküdni mennének, a városnak férfiai, tudniillik Sodo-

mának férjfiái körülvevék a házat, kicsinytől nagyig mind az egész község a városnak *egy* szélétől fogva a *más széléig*.

5. És szólíták Lótot, mondván néki: Hol vagynak ama férjfiak, kik te hozzád jövének ez éjjel? hozd ki azokat mi hozzánk, hogy esmérjük őket.

6. Akkor kiméne ő hozzájuk Lót az ajtó eleibe, és maga után bézará az ajtót.

7. És monda nékiek: Kérlek Atyámfiái; ne cselekedjete *ilyen* gonoszságot.

8. Ímé vagynak énnékem két leányaim, kik még férjfiat nem esmértek, kihozom azokat ti hozzátok, és cselekedjete azokkal a mint néktek tetszik, csakhogy ez emberek ellen ne vétkezzete, mivelhogy ezek jöttek az én házamnak árnyéka alá.

9. Kik felelének: Eredj el innét. Ismét mondanak: Ez egyedül itt a mi városunkban jövevény lévén, ő szabna é minékünk törvényt? Majd gonoszbúl cselekedünk te veled hogy nem azokkal. És reá rohanának arra a férjfiúra, Lótra felette igen, és az ajtót akarják vala bérontani.

10. És kinyújtván azok a férjfiak az ő kezeket, béragadák Lótot magokhoz a házba, és az ajtót bézárák.

11. A férjfiakat pedig, kik a ház ajtaja előtt állanak vala, megverék vaksággal kicsinytől nagyig, annyira hogy az ajtónak keresésében megfáradának.

12. És mondanak a férjfiak Lótnak: Vagyon é itt e városban valaki hozzád tartozó, akár vőd, akár fíjaid és leányaid? mindeneket, kik te hozzád tartozók, vigy ki e helyből.

13. Mert mi *majd* elvesztjük e helyet, mivelhogy ezeknek kiáltások nagy az Úr előtt; mert az Úr küldött minket, hogy elvesztsük e várost.

14. Kimenvén azért Lót, szóla az ő vőinek, kik az ő leányait elvették vala, és monda: Keljete fel, menjete ki e helyből, mert majd elveszti az Úr e várost; de az ő vőinek láttaték csak tréfálódni.

15. És mikor a hajnal feljött volna, az Angyalok erőltetik vala Lótot, mondván: Kelj fel, vegyed feleségedet és a te jelenvaló két leányaidat, hogy el ne vessz e városnak büntetésében.

16. És mikor késedelmeznék, fogák a

férjfiak az ő kezét és az ő feleségének kezét és két leányainak kezeket, mivelhogy az Úr kedvezne önéki; és kivivék ötet: és hagyák ötet a városon kívül.

17. És mikor kivitték volna őket, monda az *egyik*: szaladj el, tartsd meg a te életedet, hátra ne tekints, és sehol az egész mezőn meg ne állj, ama hegyre szaladj, hogy el ne vessz.

18. És monda Lót nékiek: Ne édes Uram.

19. Ímé mostan a te szolgád kedvet talált te előtted, és nagygyá tette a te irgalmasságotat, mellyet cselekedtél én velem az én életemnek megtartásában. — Én pedig nem szaladhatok ama hegyre, netalán elér engemet a veszedelem, és meghalok.

20. Imhol közel vagyon egy város, hadd fussak oda, kicsiny város az, hadd szaladjak kérlek oda, lám kicsiny város az; hogy éljen az én lelkem.

21. Monda azért nékie: Ím megtekintelek e dologban is, hogy el ne veszítsem azt a várost a mellyről szólottál.

22. Siess, szaladj oda, mert nem cselekedhetek addig semmit, míg oda nem jutsz: azért nevezzék azt a várost Soárnak.

23. A nap immár feltámadott vala, mikor Lót Soárba juta.

24. És * bocsáta az Úr Sodomára és Gomorára kénköves tüzet az Úrtól az égből.

* Luk. 17, 29. 2 Pét. 2, 6. 8. Júd. v. 7. Ezék. 16, 48. Hós. 11, 8. Jerém. 50, 40. Ésa. 13, 19.

25. És elsüllyeszté a városokat, és mind azt az egész lapáczt, és mind a városoknak lakosait, a földnek fűvét is.

26. És * mikor az ő felesége hátratekintett volna, sóbálvánnyá változék.

* Luk. 17, 32.

27. És felkele Ábrahám reggel és oda a helyre *méne*, * holott az Úr előtt állott vala.

* rész 18, 22. 23.

28. És mikor tekintett volna Sodoma és Gomora fela, és mind az egész lapácznak tartománya felé; látá hogy felméne annak a tartománynak füstje, mint a kemencének füstje.

29. És lett mikor elvesztené az Isten annak a lapácznak városait, megemlékezék az Isten Ábrahámról, és kiküldé Lótot a veszedelemből, mikor elsüllyeszténé a városokat, a mellyekben lakott vala Lót.

30. Lót pedig felméne Soárból, hogy lakoznék a hegyen, és ő vele együtt az ő két leányai, mert fél vala lakni Soárban, és lakozék egy barlangban ő és az ő két leányai.

31. És monda az ő nagyobbik leánya a kissebbiknek: A mi atyánk megvénhedett, és nincsen e földön férjfiú ki mi hozzánk békjöhetne az egész földnek szokása szerint.

32. Nosza adjunk bort inni a mi atyánknak, és háljunk ő vele, és támasszunk magot a mi atyánktól.

33. Adának azért inni bort az ő attyoknak éjszaka, és bémenvén, a nagyobbik hála az ő attyával, ő pedig nem érzi meg, sem azt mikor az mellé feküdne, sem azt mikor felkelne.

34. Másodnapon pedig monda a nagyobbik a kissebbiknek: Ímé én ez elmúlt éjjel háltam az én atyámmal, adjunk bort inni néki ez éjjel is, és menj bé, hálj ő vele, és támasszunk magot a mi atyánktól.

35. Adának azért az éjszaka is az ő attyoknak inni bort, és felkelvén a kissebbik is hála az ő attyával; ő pedig nem érzi meg, sem mikor az oda feküdne, sem mikor felkelne.

36. És teherbe esének a Lót két leányai az ő attyoktól.

37. És szüle a nagyobbik fiat, és nevezé azt Moábnak, ez a Moábiták attyok mind e napig.

38. A kisebbik is szüle fiat és nevezé azt Benhamminak, ez a Hammonitáknak attyok mind e mai napig.

20. RÉSZ.

Sára Ábrahámotól elvételik, de tisztán visszaadatik. Abimélek háznépe az Ábrahám könyörgése által meggyógyíttatik.

És elmenvén Ábrahám * innét dél felől való tartományba, lakozék Kádes és Súr között, és lakék mint jövevény Gérárban.

* rész 12, 9.

2. És monda Ábrahám Sára felől az ő felesége felől: Én hugom ő. * Elkülde azért Abimélek Gérárnak Királya, és elviteté Sárát.

* rész 12, 13.

3. Méne pedig Abimélekhez Isten álomban éjszaka, és monda néki: Ímé ezenel meghalsz ez asszonyiállatért a melyet elhozattál, mivelhogy őnéki férje vagyon.

4. Abimélek pedig nem illete vala Sá-

rát, és monda: Uram az igaz és ártatlan népet is megöliéd é?

5. Avagy nem ő mondotta é énnékem: én hugom ő; Sára is pedig azt mondotta énnékem: én bátyám ő; az én szívemnek ártatlanságában, és az én kezeimnek tisztaságában, míveltem ezt.

6. És monda az Isten nékie álomban: Én is tudom hogy te szívednek ártatlanságában mívelted ezt, azért tartóztatlak én is, hogy ne vétkeznél én ellenem, azért nem engedtem hogy illetnéd azt.

7. Mostan azért add meg az embernek az ő feleségét, mert Próféta ő: * és imádkozik te éretted, és élsz; hogyha pedig meg nem adándod, tudd meg hogy bizonynal meghalsz, mind te, mind pedig valami hozzád tartozó.

* Zsolt. 105, 15.

8. Felkele azért Abimélek reggel, és előhívatá minden szolgálait, és megbeszélé mind e beszédeket az ő hallásokra, és azok igen megrémülének.

9. Azután hívatá Abimélek Ábrahámot, és monda néki: Mit cselekedtél mi velünk? És mit vétkeztem te ellened? hogy én reám és az én országomra ilyen nagy bűnt hoztál: olyat cselekedtél ellenem, melyet nem kellett volna cselekedned.

10. Annakfelette monda Abimélek Ábrahámnak: Mire nézve mívelted e dolgot?

11. Felele Ábrahám: Mert így gondolom vala: bizony nincsen * az isteni félelem ez helyen, megölnék azért engemet az én feleségemért.

12. Bizonynal pedig énnékem hugom is, mert az én atyámnak leánya, de nem az én atyám leánya; és nékem adatott feleségül.

* Zsolt. 36, 2.

13. És mikor az Isten kibujdostata engemet az én atyámnak házából, akkor mondám őnéki: Illyen irgalmasságot cselekedjél én velem, mindenütt valahová mégyünk, * azt mondjad én felőlem: én bátyám ez.

* rész 12, 13.

14. Akkor Abimélek vett juhokat, ökröket, szolgálakat és szolgálóleányokat, és adá azokat Ábrahámnak, és megadá néki Sárát az ő feleségét.

15. És monda Abimélek: Ímé az én tartományom te előtted vagyon, a hol tenéked jónak tetszik, ott lakjál.

16. Sárának pedig monda: Ímé adtam

a te bátyádnak ezer ezüst *siklust*: És ímé ő mind azoknak szemeiknek befedezője, kik veled vagynak, mind pedig egyebeknek; és azután okos légy.

17. Könyörge azért Ábrahám az Istennek, és meggyógyítá Isten Abiméleket, és az ő feleségét, és az ő szolgálóleányait hogy szülnének.

18. Mert az Úr erősen bezárta vala az Abimélek háznépének méhét, Sáraért az Ábrahám feleségeért.

21. RÉSZ.

Születik Izsák: körülmetéli őtet Ábrahám: kiüzi Hágárt Ismáellel egybe: lakozik Ismáel a pusztában: Abimélek frigyet szerez Ábráhammal.

Ezek után meglátogatá az Úr Sárát, a mint mondotta vala, * és az Úr a képen cselekedék Sárával a miképen szólott vala.

* rész 17, 19, 18, 10.

2. Mert fogada az ő méhében, és szüle Sára * Ábrahámnak fiat az ő vénségében, azon † időben, mellyet mondott vala *néki* az Isten. * Zsid. 11, 11. † rész 18, 10. 14.

3. És nevezé Ábrahám az ő fiját, a ki néki született vala, a kit néki szült vala Sára, Izsáknak;

4. És körülmetélé Ábrahám az ő fiját Izsákot, mikor nyolczadnap volt, a mint parancsolta * vala néki az Isten.

* rész 17, 10.

5. Ábrahám pedig száz esztendő *vala*, mikor néki születék Izsák az ő fija.

6. És monda Sára: Nevetést szerzett az Isten énnékem; valaki azt hallándja, én velem együtt nevetvén örül.

7. Ismét monda: Kimondotta volna Ábrahámnak hogy Sára fiakat szoptatna? mivelhogy az ő vénségében szültem fiat.

8. Mikor pedig felnevekedett volna a gyermek, a téjtől elválasztaték; és Ábrahám szerze nagy lakodalmat, a melly nap a téjtől elválasztaték Izsák.

9. Mikor látta volna pedig Sára az egyiptombeli Hágárnak fiját, kit szült vala Ábrahámnak, hogy csufolná *Izsákot*,

10. Monda Ábrahámnak: * Küld el e szolgálóleányt mind az ő fiával egybe, mert nem lészen örökös e szolgálóleánynak fija az én fiammal Izsákkal együtt.

* Zsid. 11, 18. Róm. 9, 7.

11. Ábrahámnak pedig e dolog felette igen nehéznek tetszik vala, az ő fiáért.

12. De monda az Isten Ábrahámnak: Ne tessék néked nehéznek a gyermeknek

és a szolgálóleányának dolga; valamit mondott néked Sára, engedj az ő szavának, * mert Izsákról neveztetik néked a te magod.

* Gal. 4, 30.

13. Mindazáltal a szolgálóleány fiját is nagy néppé teszem * mivelhogy ő a te magod.

* vers 18.

14. Felkele azért Ábrahám jó reggel, és vett kenyeret és egy tömlő vizet, és adá Hágárnak, felvetvén azt az ő vállára, a gyermeket is *vevé*, és kibocsátá a szolgálóleányt, ki elméne, és bujdosék a Beerseba pusztájában.

15. És mikor a víz elfogyott volna a tömlőből, letevé a gyermeket egy fa alatt.

16. És elmenvén leüle ellenébe a *gyermeknek* távol, úgymint egy kéziből való lövésnyire: mert azt mondja vala: Nem akarom látni mikor a gyermek meghal, és ellenébe ülvén, nagy felszóval síra.

17. Meghallá pedig Isten a gyermeknek szavát, azért az Istennek angyala szólítván mennyből Hágárt, monda néki: Mi lelt téged Hágár? ne félj, mert az Isten meghallotta a gyermeknek szavát a *helyből* a hol vagy.

18. Kelj fel, vedd fel a gyermeket, és fogd kézen őtet, mert én nagy * néppé teszem őtet.

* vers 13.

19. És megnyitá Isten az ő szemeit, és láta egy kútfejet, oda méne azért, és megtölté a tömlőt vízzel, és inni ada a gyermeknek.

20. És vala Isten a gyermekkel, lakik vala pedig a pusztában, és vala kézives.

21. Lakozék *mondom* a Párán pusztájában, és vett néki feleséget az ő anyja Egyiptom földéből.

22. És lett az időben, * hogy szólna Abimélek és Pikhól az ő seregének hadnagya Ábrahámnak ilyen szókkal: Az Isten vagyon te veled mindenekben, valamellyeket cselekeszel.

* rész 26, 26.

23. Mostan azért esküdj meg énnékem az Istenre itt, hogy sem én ellenem, sem fiam, sem unokám ellen álnokságot nem cselekeszel, hanem a minémű irgalmas-sággal cselekedtem én te veled, *ollyan irgalmassággal* cselekeszel én velem és e tartománnyal, mellyben jövevény voltál.

24. És monda Ábrahám: Én megesküszöm.

25. Megdorgálá pedig Ábrahám Abi-

méleket a kútért, melyet erővel elvettek vala az Abimélek szolgálai.

26. És monda Abimélek: Nem tudom kicsoda mívelte e dolgot; te is nem monddtad meg énnékem, nem is halottam ez előtt *e dolgot*, hanem e mai napon.

27. Vett azért Ábrahám juhokat, barmokat, és adá Abiméleknek; és ők ketten szövetséget szerzének.

28. És állata Ábrahám az ő nyájából hét juhokat félfelé.

29. És monda Abimélek Ábrahámnak: Mire valók e hét juhok melyeket félfelé állatál?

30. És felele Ábrahám: Hogy elvegyed e hét juhokat én tőlem, hogy legyenek énnékem biznyságul, hogy én ástam ezt a kútát.

31. Azért nevezék egyenlő akarattal azt a helyet * Beersebának, mivelhogy mindketten ott esküdtek vala meg.

* rész 26, 33.

32. És minekutánna szövetséget tettek volna Beersebában, felkele Abimélek és Pikhól az ő népének hadnagya, és megtérének a Filiszteusok tartományába.

33. És ültete Ábrahám fákat Beersebában, és segítségül hívá ott az örökkévaló erős Úrnak nevét.

34. És a Filiszteusok tartományában sok ideig lakék Ábrahám mintjövény.

22. RÉSZ.

Az Isten Ábrahámnak parancsolja hogy Izsákot megáldozza, kit mikor Ábrahám meg akarna ölni, megtiltatik Istentől hogy azt ne mívelje: és megáldatik engedelmes-ségért.

És lett ezeknek utánna, az Isten megkísérte Ábrahámot, és monda nékie: Ábrahám! Ki felele: Ímhol vagyok én.

2. És monda: Vegyed mostan a te fíjadat, ama te egyetlenegyedet, a kit szeretsz, *tudniillik* Izsákot, és menj el Mórijának földére, és * áldozd meg ott ötötégő áldozatul a hegyek közöttül egyen, a melyet mondándok néked. * Zsid 11, 17.

3. Felkele azért Ábrahám jó reggel, és megnyergelé az ő szamarát, és vevé maga mellé két szolgálját, Izsákot is az ő fíját; és mikor az égő áldozathoz fákathasogatott volna, felkele és elindula a helyre, melyet néki mondott vala az Isten.

4. Harmadnapon felemelé az ő szemeit Ábrahám, és látá távol a helyet.

5. És monda Ábrahám az ő szolgálinak: Maradjatok itt a számárral, én pe-

dig és e gyermek elmegyünk amoda és minekutánna imádkozándunk, megtérünk hozzátok.

6. Vevé azért Ábrahám az égőáldozatra való fákat; és adá azokat Izsáknak az ő fíjának vállára, ő maga pedig viszi vala kezében a tüzet, és a fegyvert, és úgy mennek vala ketten együtt.

7. És megszólítván Izsák Ábrahámot az ő attyát, monda: *Édes* Atyám! Ki monda: Ímhol vagyok *édes* fiam. És monda Izsák: Ímhol vagyon a tűz és a fa; de hol vagyon az áldozatra való állat?

8. Felele Ábrahám: Az Isten gondot visel az égőáldozatra való állatra *édes* fiam; és mennek vala ketten együtt.

9. És mikor jutottak volna a helyre, melyet Isten néki mondott vala, készíté ott Ábrahám oltárt, a fát reája raká, * és megkötözé Izsákot az ő fíját, és felveté őtet az oltárra, a fára felül. * Jak. 2, 21.

10. És kinyújtván Ábrahám az ő kezét, vevé az ő fegyverét hogy az ő fíját megölné.

11. Akkor szólítá őtet az Úrnak Angyala az égből, és monda: Ábrahám! Ábrahám! ki felele: Ímhol vagyok én,

12. És monda: Ne nyujtsd ki a te kezedet e gyermekre, és ne bántsad őtet: mert most esmértem meg hogy féled te az Istent, hogy nem kedvezél a te fíjadnak, a te egyetlenegyednek én érettem.

13. És mikor felemelte volna Ábrahám az ő szemeit, látá *hogy* egy kos akadt meg szarvánál fogva a szövényben a háta megett, és elmenvén Ábrahám, előhozá a kost, és azt áldozá meg égőáldozatul az ő fíja helyett.

14. Annakokáért nevezé Ábrahám azt a helyet illy névvel: Az Úr gondot visel. Azért mondják most is *példabeszédben*: az Úrnak hegyén gondot viselnek róla.

15. Szólítá azután az Úrnak Angyala Ábrahámot másodszor is az égből.

16. És monda: * Én magamra esküszöm azt mondja az Úr: mivelhogy e dolgot cselekedéd, és nem kedvezél a te fíjadnak, a te egyetlenegyednek. * Luk. 1, 73.

17. Hogy gazdagon megáldalak tégedet, és bővségesen megsokasítom a te magodat mint az égnek csillagait, és mint a tenger partján való fővenyet, és * a te magod örökség szerint bírni fogja az ő ellenségeinek kapuit. * rész 24, 60.

18. És * megáldatnak a te magodban

a földnek minden nemzetségei, mivel-hogy engedté az én beszédemnek.

* rész 12, 3. 18, 18. 26, 4. Csel. 3, 25. Gal. 3, 8.

19. Megtére azért Ábrahám az ő szolgálóihoz, és felkelének és együtt elmenének Beersebába, mert lakozék Ábrahám Beersebában.

20. És lett ezeknek utánna hogy megmondák Ábrahámnak: Ám (*úgymond*) Milkha is szült fiaat Nákhornak a te atyádfiának.

21. Uzt elsőszülöttét, és Búztannak atyafiát, és Kémuel az Árámnak atyát.

22. Khésedet, Házót, Pildást, Jidláfot és Béthuelt.

23. Béthuel pedig nemzé Rebekát. E nyolcz fiaat szülé Milkha Nákhornak az Ábrahám atyafiának.

24. Az ő ágyasa is, kinek neve Reuma *vala*, szülé néki Tebát, Gakhámot, Thakhást, és Mahakát.

23. RÉSZ.

Meghal Sára, kit Ábrahám sirat, és a Kanaán földén bizonyos árón vett temetőhelyen eltemet.

Vala pedig Sárának élete száz huszonhét esztendő; ez *esztendők* voltak a Sára életének esztendei.

2. És meghala Sára Kirját-Arba *nevű városban* (melly *most* Hebronnak ** hivatlatik*) a Kanaánnak tartományában, és béméne Ábrahám hogy síratná és kesergené Sárát.

* Bir. 1. 10.

3. Felkele azután Ábrahám az ő halottja elől, és szóla a Khét fiaiának ezt mondván:

4. Idegen és jövevény vagyok ti közöttetek: Adjatok *** nékem temetésre való örökséget köztöttek, hogy temessem el az én halottamat, ki én előlem *elvéttetett*.

* Csel. 7, 5.

5. Felelének pedig a Khéth fiai Ábrahámnak mondván önéki;

6. Hallgasd meg a mi beszédünket jó uram: Istentől való fejedelem vagy mi közöttünk, a mi temetőhelyeink közöttül a melly legtisztességesb, abba temesd el a te halottadat, senki mi közöttünk meg nem tiltja az ő temetőhelyét, hogy ott ne temetned el a te halottadat.

7. Felkele azért Ábrahám, és meghajtá magát annak a tartománynak népének, *tudniillik*, a Khét fiaiának.

8. És szóla ő velek ezt mondván: Ha azt akarjátok hogy én eltemessem az én orczáim elől *elvett* halottamat, hallgassa-

tok meg engemet, és esedezzetek én érettem Efron előtt, Sohárnak fija előtt.

9. Hogy adja nékem a Makpelában *kőből kivágott* temetőhelyét; melly az ő mezejének szélében vagyon: igaz árrán adja nékem azt, ti köztetek temetésre való örökségül.

10. Efron pedig ül vala a Khéth fiai között. Felele azért az Efron Khitteus Ábrahámnak, a Khéth fiai hallásokra mint azoknak *tudniillik*, a kik béménnek vala az ő városának kapuján, ezt mondván:

11. Nem úgy *szerető* uram, halld meg az én *szómat*: azt a mezőt neked adom, és a melly *kőből* vágott temetőhely abban *vagyon* neked adom, az én nemzet-ségemből való nép előtt neked adom azt, hogy eltemessed a te halottadat.

12. Akkor meghajtá magát Ábrahám, annak a tartománynak népe előtt.

13. És szólítá Efront annak a tartománynak népének hallására, ezt mondván: Ha te vagy az, a *ki nékem adod a mezőt, kérlek* halld meg *beszéde*met: megadom a mezőnek árrát, *kérlek* vedd el tőlem; *azután* eltemetem ott az én halottamat.

14. Ismét felele Efron Ábrahámnak, mondván néki:

15. *Szerető* uram! hallgasd meg az én *beszéde*met: A föld négyszáz ezüst siklust ér, én közöttem és te közötted *való barátságra nézve*, micsoda ez? Azért temesd el a te halottadat.

16. Engede *** azért Ábrahám Efronnak és megadá Ábrahám Efronnak mérték szerint azt a pénzt, melyet mondott vala a Khéth fiaiának hallásokra, *tudniillik* négyszáz ezüst siklusokat, minéműkel élnek vala a közönséges adásban-vevésben.

* rész 50, 13.

17. És ezenképen *** az Efron mezeje, melly Makpelában vagyon, melly Mamrénak ellenében vagyon, mind a *kőből vágott* temetőhellyel egybe, melly abban vagyon, és minden fákkal mellyek *valának* a mezőben, és annak egész határában köröskörül, *Ábrahámé lett*. * Csel. 7, 16.

18. És örökségül Ábrahámnak *adattak* a Khéth fiaiának szemek előtt, és mind azoknak szemek előtt, kik az ő városának kapuján béménnek vala.

19. Azután eltemeté Ábrahám az ő feleségét Sárát a Makpela mezejének *kő-*

ből vágott koporsójában Mamré ellenébe, melly most Hebronnak *mondatik*, Kanannak tartományában.

20. Minekutánna az a mező és abban való kőkoporsó Ábrahámától megvétellett volna a * Khéth fiaiától örökség szerint való temetőhelynek. * rész 50, 13.

24. RÉSZ.

Izsák az Eliézer által Mesopotámiából hozott Rebekát veszi magának feleségül.

Ábrahám pedig immár vén ember vala és idős, és az Úr mindenenkben megáldotta vala Ábrahámot.

2. Monda azért Ábrahám az ő háza öregebb szolgálójának, ki őnéki minden hozzáf tartozó jószágával bír vala: * Tégyed most a te kezedet az én tomporom alá. * rész 47, 29.

3. Hogy megeskesselek tégedet az Úrra, a menynek Istenére, és a földnek Istenére, hogy nem vészesz feleséget az én fiamnak a Kananeusoknak leányai között, kik között én lakom.

4. Hanem elmégy az én földembe, és az én rokonságim közé és onnét vészsz az én fiamnak Izsáknak feleséget.

5. Monda pedig őnéki az a szolga: Talán nem akar az a leányzó én velem eljöni e földre, visszavigyem é azért a te fíjadat a földre a honnét kijöttől?

6. Kinek felele Ábrahám: Meglásd, az én fiamat oda vissza ne vigyed.

7. Az Úr a mennynek Istene, ki engemet kihozott az én atyámnak házából, és az én rokonságimnak földökből; a ki is énnékem szólott, és a ki énnékem megesküdt, ezt mondván: * A te magodnak adom ezt a földet; elbocsátja az ő Angyalát te előtted, és onnét végy az én fiamnak feleséget. * rész 12, 7. 13, 15. 15, 18. 26, 4.

8. Hogyha nem akar a leány te veled eljöni, ment ember lésszesz az én esketésemről: csakhogy az én fiamat oda ne vigyed.

9. Veté azért a szolga az ő kezét az ő urának Ábrahámnak tompora alá, és megesküvék néki e dolog felől.

10. És minekutánna vett volna a szolga tíz tevéket az ő urának tevéi között hogy elmenne; (mert az ő urának minden gazdagsága annak kezében vala). Felkelvén elméne Mésopotámiába, a városba, mellyben Nákhor lakik vala.

11. És megnyugotá a tevéket a város kívül egy kútfőnél, estve felé, mikor tud-

niillik ki szoktak vala menni a leányzók vizet meríteni.

12. És monda a szolga: Uram! én uramnak Ábrahámnak Istene, adjad hogy nyerjem meg azt ma a mit én kívánok, és cselekedjél irgalmasságot az én urammal Ábrahámmal.

13. Ímé én állok e víznek forrása melé, és e város lakosainak leányai kijőnek vizet meríteni.

14. Legyen azért ez: Hogy a leányzó a kinek azt mondándom: Hajtsd meg a te vedredet, hogy igyam, és az azt mondándja: igyál, sőt annak felette a te tevéidet is megitatom: *Legyen az*, a kit szerzettél a te szolgálódnak Izsáknak, és ezen esmérjem meg, hogy irgalmasságot cselekedtél az én urammal.

15. És azonképen lett: *Mert* minekelőtte elvégezte volna a beszédet, * imé Rebeka kijő vala, melly született vala Béthuelnek a Milkah fíjának, *melly Milkah* Nákhornak az Ábrahám atyafiának felesége vala: és az ő vedre vala az ő vállán. * rész 22, 23.

16. A leányzó pedig felette szép ábrázatú vala, és férjfiútól nem esmértetett szűz, ki a forrásra aláméne, és megmerítvén az ő vedrét, feljő vala a *forrástól*.

17. Akkor a szolga eleibe futamodván, monda: Kérlek adj innom énnékem egy kevés vizet a te vedredből.

18. Ki monda: Igylál jó uram, és hamar leeresztvén a vedret az ő kezére, inni ada néki.

19. És minekutánna inni adott volna néki, monda: A te tevéidnek is meritek vizet, míg eleget nem isznak.

20. És nagy sietséggel kiöltvén az ő vedréből a vizet a válúba, elfutamodék ismét a forrásra, hogy merítene, és mérte mind az ő tevéinek.

21. Azonközben a szolga álmélkodik vala ő rajta, és vesztég hallgatván, *gondolkodik vala azon*, hogy megtudhatná hogyha az Úr megszerencsésítette volna é az ő útát, vagy nem.

22. És minekutánna elvégezték volna a tevék az italt, vett elő a * szolga egy aranyfüggőt, melly fél siklust nyom vala, *mellyet ada a leány orczájára*, és két aranypercet a leánynak karjaira, melly tíz arany siklust nyom vala. * vers 47.

23. És monda: Kicsoda leánya *vagy* te? kérlek mond meg nékem: vagyon é a

te atyádnak házában ott hálásra való helyünk?

24. Kinek felele a leány: Béthuelnek Milkah fijának leánya vagyok * melly Béthuel szült Milkah, Nákhornak.

* rész 22, 23.

25. Azután monda: Mind szalma, mind abrak elég vagyon mi nálunk, és hálásra való hely is vagyon.

26. Meghajtá magát azért az a férjfiú, és imádá az Urat.

27. És monda: Áldott az Úr az én uramnak Ábrahámnak Istene, ki nem vonta meg az ő irgalmasságát és igaz mondását, az én uramtól; mert engemet ez én útamban az Úr vezérlett az én uram atyafiainak házokhoz.

28. Elfutá azonközben a leányzó, és megmondá az ő anyja házában a mint e dolog lett volna.

29. Rebekának pedig vala bátyja, kinek neve Lábán vala; sietséggel kiméne azért Lábán a férjfiúhoz a forráshoz.

30. Mert mikor látta volna a függőt, és az aranyperczekeket az ő hugának karjain, és hallotta volna hugának Rebekának beszédét, hogy ezt mondaná: Így s így szóla nékem az a férjfiú, úgy méne ki a férjfiúhoz, és ímé ő áll vala a tevék mellett a forrásnál.

31. És monda: Jöjj bé * Istennek áldott embere; mit állasz itt kinn? holott én néked házat készítettem, és helyet a tevéknek.

* Zsolt. 115, 15.

32. És béméne azért a házhoz és a tevékről leszedé a terhet, és ada Lábán a tevéknek szalmát és abrakot: és vizet az ő lábainak és a férjfiak lábaiknak megmosására kik ő vele valának.

33. És mikor ételt tettek volna ő eleibe, monda: Nem eszem, míg nem megmondom az én beszédemet. Monda azért Lábán: Mond meg.

34. Monda azért: Én az Ábrahám szolgálja vagyok.

35. Az Úr pedig igen megáldotta az én uramat, annyira hogy igen felnevekedett: mert adott néki juhokat, barmokat, ezüstöt, aranyat, szolgálakat, szolgálóleányokat, tevéket, szamarakat.

36. És szült Sára az én uramnak felesége fiat az én uramnak, az ő vénségében, és az én uram minden jószágát s marháját annak * adta.

* rész 25, 5.

37. És esküvéssel kötelezett az én uram

engemet, mondván: Ne végy feleséget az én fiamnak a Kananeusoknak leányai közül, kiknek földökben én lakom.

38. Hanem az én atyámnak házához menj, és az én rokonságim közé, hogy onnét végy feleséget az én fiamnak.

39. Mikor pedig azt mondanám az én uramnak: Netalán nem akar én velem eljönni az a leányzó.

40. Monda nékem: Az Úr kinek előtte én szüntelen jártam, elbocsátja az ő angyalát te veled, és megszerencsésíti a te útadat, hogy vehess feleséget az én fiamnak az én nemzetségem közül, és az én atyám házából.

41. Akkor szabadulsz meg az én esketésemtől mellyel köteleztelek, mikor az én nemzetségem közé jutándasz; és ha nem adnak leányzót, megszabadulsz az én esketésemtől.

42. Minekutánna azért ma a forráshoz jutottam volna, mondek: Uram, én uramnak az Ábrahámnak Istene, ha te most megszerencsésíted az én útamat mellyen én járok:

43. Ímé én állok e forrás mellett; legyen azért ez, hogy a melly leányzó kijő vizet meríteni, kinek azt mondom: Adj innom nékem egy kevés vizet a te vedredből,

44. És az ezt felelőndi: Te is igyál, a te tevéidnek is merítek; az legyen a feleség, mellyet rendelt az Úr az én uram fijának.

45. Minekelőtte pedig elvégeztem volna az én szivemben a beszédet, ímé Rebeka kijő vala, kinek vállán vala az ő vedre, ki a forrásra alámenvén meríte, és mondek néki: Adj innom kérlek.

46. Ő pedig azonnal leereszté az ő vedrét és monda: Igyál, sőt a te tevéidnek is inni adok; ivám annakokáért, s a tevéknek is inni ada.

47. Kérdém pedig őtet és mondek: Ki leánya vagy? ő felele: Béthuelnek Nákhor fijának leánya vagyok, kit Milkah szült vala őnéki; és úgy adám a függőt az ő orcájára, és az aranyperczekeket az ő karjaira.

48. Meghajtván azért magamat, imádam az Urat, és áldám az Urat, az én uramnak Ábrahámnak Istenét, ki engem igaz úton hordozott, hogy az én uramnak atyafiának leányát veuném az ő fijának feleségül.

49. Most annakokáért, ha kegyelmeiséget és tökéletességet akartok az én urammal cselekedni, mondjátok meg: hogyha nem, azt is mondjátok meg: hogy térjek vagy jobb vagy balkézre.

50. Akkor felelének Lábán és Béthuel, és mondának: Az Úrtól vagyon e dolog: Nem mondhatunk ellened vagy jót vagy gonoszt.

51. Ímé Rebeka te előttd vagyon, vegyed, menj el; és legyen felesége a te urad fijának, a mint az Úr elvégezte.

52. És minekutánna hallotta volna az Ábrahám szolgálja azoknak beszédeket, meghajtá magát a földig az Úrnak.

53. Hoza azért elő a szolgál ezüst és arany edényeket és ruhákat, és adá azokat Rebekának: drága ajándékokat ada az ő bátyjának is és az ő anyjának.

54. Evének azért és ivának, ő és a férjfiak kik ő vele valának, és ott hálának az éjszaka: Reggel pedig mikor felköltek volna, monda: Bocsássatok *vissza* engemet az én uramhoz.

55. Monda pedig a *Rebeka* bátyja és anyja: *Hadd* legyen velünk a leányzó egynéhány napokon, bátor csak tíz napig, azután menjen el.

56. *A szolgál pedig* mondanékik: Nekésljeljete meg engemet, holott az Úr megáldotta az én útamat; bocsássatok el azért engemet hogy menjek az én uramhoz.

57. Mondának akkor: Hívjuk elő a leányt, és kérdjük meg őtet.

58. Szóliták azért Rebekát, és mondának néki: Akarsz el menni e férjfiával? és monda: Elmegyek.

59. Elbocsátván azért Rebekát az ő hugokat, és az ő dajkáját, és az Ábrahám szolgálját, és a férjfiakat kik vele valának.

60. Megáldák Rebekát, mondván néki: Mi hugunk vagy, szaporodjál ezerszer való ezerig, és bírja a te magod * az ő ellenségeinek kapuját. * rész 22, 17.

61. Felkelvén azért Rebeka és az ő szolgálóleányai, és a tevékre felülvén, követék azt a férjfiat; és felvén a szolgál Rebekát, elméne.

62. Izsák pedig visszajő vala a Lakhai Roi forrástól; * ő pedig lakik vala a *Kanaán* földének dél felől való részében. * rész 16, 14. 25, 11.

63. Mert kiment vala Izsák hogy imádkoznék a mezőn immár estve felé, ki

mikor az ő szemeit felemelte volna, látá jőni a tevéket.

64. Rebeka is pedig felemelvén az ő szemeit, látá Izsákot, és leszálla a tevéről.

65. Mert mikor kérdené a szolgától: Kicsoda ama férjfiú ki a mezőn előnkbe jő? Azt felelte vala a szolgál: Az az én uram; és ragadván palástját befedeze magát.

66. Megbeszélé azért a szolgál Izsáknak minden dolgait a mellyeket cselekedett vala.

67. Bévivé pedig Rebekát Izsák Sárának az ő anyjának sátorába, és elvevé Rebekát hogy néki felesége lenne, és szereté őtet: és e képen megvigasztalték Izsák az ő anyja *holta* után.

25. RÉSZ.

Ábrahámnak Ketúráhtól született fiai; halála és eltemetése, Ismáel nemzetsége; Jákób és Eszau születése: és ez mint adta el elsőszületési méltóságát.

Ábrahám pedig vett magának feleséget, kinek neve Ketúrah vala.

2. Ki * szülé néki Zimránt, Joksánt, Médánt, Midiánt, Isbákot és Suakhot.

* 1 Krón. 1, 32.

3. Joksán pedig nemzé Sébát, és Dédánt. Dédánnak pedig fiai valának: Assurim, Létusim és Leummim.

4. Midiánnak pedig fiai: Efab, Efer, Hánok, Abida és Eldaah: Mind ezek Ketúráhnak fiai.

5. Valamije pedig Ábrahámnak vala, mind * azokat Izsáknak adta vala.

* rész 24, 36.

6. Az ő ágyasainak pedig fijainak, a melly ágyasai néki valának, ada Ábrahám ajándékokat, és elváltatá azokat az ő fjától Izsáktól még életében napkelet felé, napkeleti tartományba.

7. E pedig Ábrahám életének esztendeinek ideje, a melly esztendőig élt, száz hetvenöt esztendő.

8. És elfogyatkozván meghala Ábrahám, jó vénséggel megelégedvén, és az ő népéhez * takarították. * rész 15, 15. 35, 29.

9. Eltemeték azért őtet Izsák és Ismáel az ő fiai a Makpela temetőhelyben, Efronnak Khitteus Soár fiának mezejében, melly Mamré ellenébe vagyon.

10. A mezőben mellyet vett vala Ábrahám a Khéth fjaiktól: ott temettetett el Ábrahám és az ő felesége Sára.

11. Minekutánna pedig meghala Ábrahám, megáldá Isten az ő fját Izsákot;

lako^zék pedig Izsák a Lakhai Roi (az az, engem látó él^lnek) * forrásánál.

* rész 16, 14. 24. 62.

12. Ezek pedig az Ábrahám fijának Ismáelnek nemzetségei, melly *Ismáel* szült vala az égyptombeli Hágár a Sára szolgáloeánya Ábrahámnak.

13. Ezek azért az Ismáel fíjainak nevek, az ő nevek szerint, az ő nemzetségek szerint: Ismáelnek * elsőszül^lte Nébajót. azután Kédar, Adbeél, és Mibszám.

* 1 Krón. 1, 29.

14. És Misma, Dúmah, Massza.

15. Hadar, Théma, Jetúr, Náfis és Kedmah.

16. Ezek az Ismáel fíjai, és ezek azoknak neveik az ő falujokban, udvarokban, tizenkét * fejedelmek az ő nemzetségek szerint.

* rész 17, 20.

17. Ezek pedig az Ismáel életének esztendei, száz harminczhét esztendő: és elfogyatko^zék, s meghala, és az ő népéhez takarították.

18. Lakoztak pedig Haviláhtól fogva mind Súríg, melly Égyptom ellenében vagyon, mind az útig a mellyen Assiriába mennek, és az ő atyafiai * előtt holt meg.

* rész 16, 22.

19. Ezek pedig Izsáknak az Ábrahám fijának nemzései: Abrahám * nemzé Izsákot.

20. Izsák pedig negyven esztendő vala mikor Rebekát a Siriából való Bétuelnek leányát, (melly Siria a vizek közt vala) a Siriából való Lábánnak hugát, feleségül vette magának.

21. És könyörge Izsák az Úrnak az ő feleségeért, mivelhogy meddő vala, és az Úr megkegyelmeze néki: fogada azért Rebeka, az ő felesége méhében. * Róm. 9, 10.

22. Tusakodnak vala pedig magok közt a fiak az ő méhében; annakokáért azt mondá: Ha így leszén, miért fogadtam az én méhembén? Elméne azért hogy megkérdené az Urat.

23. És monda az Úr őnéki: Két nemzet vagyon a te méhedben: és két külömböző népek származnak a te méhedből, egyik nép a másíknál erősebb leszén, és a nagyobbik szolgál a kisebbíknék.

24. És mikor bétöltek volna a szülésnek napjai, imé kettős gyermekek találtatának az ő méhében.

25. A melly először születék, vala posgás és mindenestől szőrös mint egy lának; és nevezék azt Ézsáúnak.

26. Azután születék annak attyafia, és az, az ő kezével tartja * vala Ézsáúnak sarkát; azért nevezék azt Jákóbnak. Izsák pedig hatvan esztendő vala mikor ezeket szülé Rebeka.

* Hős. 12, 3.

27. Felnevekedének azért e gyermekek, és Ézsáu tudós vadász és mezei ember vala; Jákób pedig szelíd ember és sátorban lakozó vala.

28. Szereti vala azért Izsák Ézsáut, mert annak vadászása kedves vala az ő szájának; Rebeka pedig szereti vala Jákóbot.

29. Főze pedig Jákób valami pépet, és megjöve Ézsáu nagy fáradva a mezőről.

30. És monda Ézsáu Jákóbnak: Engedd hogy egyem e veres étekben, mert igen megfáradtam, annakokáért nevezék őtet Edomnak.

31. Felele Jákób: Add el én nékem tehát ma a te elsőszületésednek igazságát.

32. És monda Ézsáu: * Imé én halni mégyek (mindennap vadászni menvén a halálhoz közel vagyok), mit használ azért nékem az én elsőszületésem? * Ésa. 22, 13.

33. És monda Jákób: Esküdj meg tehát nékem ma, és megesküvék néki * és eladá az ő elsőszületését Jákóbnak.

* Zsid. 12, 16.

34. Jákób azért ada Ézsáúnak kenyeret, és lencséből főzött pépet, ki evék és ivék, és felkelvén elméne: és ilyen módon megutálá Ézsáu az ő elsőszületését.

26. RÉSZ.

Izsák az Abimélek tartományában Isten ígér^ltét és áldását vé^lzi: kísértetet szenved a felesége miatt: Elküldi őtet Abimélek az ő tartományából: háborog a víz miatt a Filiszteusokkal. Azután Abimélek szövetséget szerez ő vele.

Lett pedig nagy éhség abban a tartományban, az elébbi éhség után melly volna * Ábrahám idejében. Elméne azért Izsák Abimélekhez a Filiszteusok Királyához Gérárba.

* rész 12, 10.

2. Mert megjelent vala néki az Úr és ezt mondotta vala: Ne menj alá Égyptomba, hanem lakjál azon a földön mellyet mondándok tenéked.

3. Lakjál mint jövevény e tartományban, és leszék te veled és megáldalak téged; mert tenéked és a te magodnak adom mindezeket a tartományokat, hogy megerősítem amaz én esküvésemet, mellyel megesküdttem Ábrahámnak a te atyádnak.

4. Megsokasítom a te magodat is mint az égnék csillagait, és a te magodnak adom mindezeket a tartományokat: * és

megáldatnak a te magodban e földnek minden nemzetségei. * rész 12, 3. 22, 18.

5. Mivelhogy engede Ábrahám az én szómnak: és megőrizte a mit parancsoltam megőrizni, *tudni illik* az én parancsolatimat, rendelésimet és az én törvényimet.

6. Lakozék azért Izsák Gérárban.

7. És mikor annak a helynek lakosai tudakoznának az ő felesége felől, *azt* mondja vala: ő én hugom. Mert fél vala *azt* mondani: én felesgéem; hogy meg ne öljenek *úgy mond* engemet e helynek lakosai Rebekáért, mert igen szép ábrázatú vala.

8. És történék mikor sok ideig lakott volna ott Izsák, hogy Abimélek a Filiszteusoknak Királyok kitekintvén az ablakon látná Izsákot játszodni Rebekával az ő feleségével.

9. Hivatá azért Abimélek Izsákot, és monda: Imé bizony te feleséged ő, miért mondtad *tehát*: én hugom! és felele néki Izsák: Mert ezt gondolám: Netalán megölnék érette.

10. És monda Abimélek: Miért mivelted ezt mi velünk? Eshetett volna ez, hogy a község közzül hált volna valaki a te feleségeddel, és hoztál volna mi reánk bűnt.

11. Parancsola azért Abimélek mind az egész községnek, *ezt* mondván: Valaki az embert vagy ennek feleségét illeténi, ketség nélkül meg kell hálnia.

12. És vete Izsák azon a földön, és lett rajta abban az esztendőben száz * annyi, annyira megáldá őtet az Úr. * Luk. 8, 8.

13. És megnevekedék az a férjfiú, és elébb-elébb mégyen vala, szüntelen gyarapodván, míg nem igen megnevekednék, 14. És vala őnéki *sok* apró és öreg barma és sok szolgálja, annyira hogy irigykednének ő reá a Filiszteusok.

15. És mind a kútakat mellyeket az ő attyának szolgálai ástak vala Ábrahámnak az ő attyának idejében, megrekeszték a Filiszteusok, és földdel bétölték azokat.

16. És monda Abimélek Izsáknak: Menj el mi közzülünk, mert sokkal hatalmasbá lettél mi nálunknál.

17. Elméne azért onnét Izsák, és az ő sátorait felvoná Gérárnak völgyében, és ott lakék.

18. És ismét megása a kútakat Izsák, mellyeket ástak vala az ő attyának Ábrahámnak idejében, mellyeket az Ábrahám

holta után bétöltöttek vala a Filiszteusok, és azon nevekkal nevezé azokat, a melly neveket azoknak adott vala az ő attya.

19. És mikor az Izsák szolgálai abban a völgyben ásnának, találkoznak ott élő viznek forrására.

20. Háborgának pedig a Gérárnak pásztorai Izsáknak pásztoraival, *ezt* mondván: Miénk ez a víz. Annakokáért nevezé a kútat Észeknek, mivelhogy ő vele azért háborgottak vala.

21. Azután mikor más kútat ástak volna, azért is háborgának, nevezé azért a kútat Sztinának.

22. És elmenvén onnét, mikor más kútat ástott volna, nem háborgának azért, annakokáért nevezé *azt* Rehobóthnak, mert *azt* mondja vala: Immár tágas határokat adott az Úr minékünk, hogy gyarapodhassunk e tartományban.

23. Elméne pedig onnét Beersébába.

24. És megjelenék néki az Úr azon éjszaka, és monda: Én vagyok Ábrahámnak a te attyádnak Istene: Ne félj, mert te veled vagyok, és megáldalak tégedet, és megsokasítom a te magodat Ábrahámért az én szolgáláért.

25. Építe azért ott oltárt, és segítségül hívá az Úrnak nevét, és felvoná ott az ő sátorát; azután ásnának ott az Izsák szolgálai kútat.

26. Abimélek pedig elméne ő hozzá Gérárból, és Akhuzzáthki néki barátja vala, és Pikhól az ő seregének hadnagya.

27. És monda nékiek Izsák: Miért jöttetek én hozzám, ha engemet gyűlöltek ti és kiküldöttetek engemet ti közzületek?

28. Kik felelének: Bizonytalán láttuk hogy az Úr vagyon te veled, és *ezt* mondanék, legyen esküvé mostan mi köztünk, mi köztünk *mondom*, és te közted: Azért készek vagyunk te veled frigyet szerzeni.

29. Hogy minket semmi gonosszal nem illetsz, miképen hogy mi ingyen sem illettünk tégedet, és miképen csak jót cselekedtünk veled, és elbocsátunk téged békességgel: Te *azért* mostan Istennek áldott embere *engedj* ennek.

30. Minekutánna * azért lakodalmat szerzett volna nékiek, és ettek s ittak volna: * rész 31, 54.

31. Felkelvén jó reggel egymásnak megesküvének, és elbocsátá őket Izsák, kik elmenének ő töle békességgel.

32. Ugyanazon napon eljövének az Izsák szolgái, és *hirt* mondanak néki a kút felől, melyet ástak vala; és mondanak néki: Találtunk vizet.

33. És nevezé azt Sibáhnak: Azokáért annak a városnak neve Beerseba mind e mai napig.

34. És mikor Ézsau negyven esztendő volt, vevé magának feleségül a Jehudithot, a Beéri Khitteus leányát, és Bosmátát az Elon Khitteus leányát.

35. Kik * kesergetik vala Izsáknak és Rebekának szíveket.

* rész 27. 46.

27. RÉSZ.

Jákób Izsáktól az Ézsau áldását elvévén, ennek fenyegetőzése miatt az annyától Mésopotámiába küldetik.

És lett hogy mikor megvénhedett volna Izsák, és meghomályosodtak volna az ő szemei, annyira hogy nem látna, szolítá az ő nagyobbik fiját Ézsaut, és monda néki: *Édes* fiam; ki felele önéki: Ímhol vagyok.

2. És monda: Ímé megvénhedtem, és nem tudom az én halálomnak napját.

3. Kérlek annakokáért vegyed a te fegyvereidet, tegzedet és kézivedet, és kimenvén a mezőre vadássz énnékem vadat.

4. És csinálj énnékem az én kedvem szerint való étket, és hozd elő énnékem hogy egyem; és áldjon meg tégedet az én lelkem minekelötte meghalnék.

5. (Rebeka pedig hallja vala mikor Izsák az ő fijának Ézsauúnak szólna.) Elméne azért Ézsau a mezőre, hogy vadászna vadat, melyet hozna az ő atyának.

6. Rebeka pedig szolítá Jákóbot az ő fiját, mondván: Ímé hallám hogy a te atyád szóla bátyádnak Ézsauúnak mondván:

7. Hozz nékem vadat, és csinálj nékem kedvem szerint való étket, *mellyet* meg egyem, azután áldjalak meg tégedet az Úr előtt, minekelötte meghalnék.

8. Mostan azért *édes fiam* engedj az én szómnak, a mit én parancsolok ténéked.

9. Menj el kérlek a juhok közzé, és hozz onnét nékem két jó kecskegödölyét, hogy azokból csináljak ételt a te atyádnak, a mint ő szereti.

10. Hogy elvívén azt a te atyádnak, egyék, hogy megáldjon tégedet, minekelötte meghalna.

11. De monda Jákób Rebekának az ő

annyának: Ímé az én bátyám Ézsau szőrös ember, én pedig sima vagyok.

12. Netalán az én atyám megtapogat engemet, és *félek rajta* *hogy* azt ne ítélje én felőlem, hogy meg akarom őtet csálni: és *ilyen módon* átkot és nem áldást hozzak magamra.

13. Kinek monda az ő anyja: Én rajtam legyen a te átkod *édes* fiam, csak engedj az én szómnak, és menj el s hozz nékem *gödölyéket*.

14. Elmenvén azért, elhozá, és vivé az ő anyának; és készíté az ő anyja étket, a mint szereti vala az ő atya.

15. Annakutánna Rebeka az ő nagyobbik fijának Ézsauúnak drága ruháit vévén, melyek ő nála az ő házában valának, felöltözteté Jákóbot az ő kisebbik fiját.

16. És kecskegödölyéknek bőrével béboritá az ő kezeit, és az ő nyakának simaságát.

17. És adá az étket a melyet készített vala, kenyérrel egybe, Jákóbnak az ő fijának kezébe.

18. És az ő atyához menvén, monda: *Édes* atyám, és ő monda: Ímhol vagyok: Kicsoda vagy te *szerelmes* fiam?

19. Monda Jákób az ő atyának! Én *vagyok* Ézsau a te elsőszülötted, a képen cselekedtem a mint parancsolád, kelj fel mostan, ülj le és egyél a vadászásomban, hogy megáldjon engemet a te lelked.

20. És monda Izsák az ő fijának: Hogy találkozhattál *reá* illy hamar *édes* fiam? És felele: Mert az Úr a te Istened hozta előmbe.

21. És monda Izsák Jákóbnak: Jer ide, hadd tapogassalak meg téged *édes* fiam: *hogy ha* te vagy é az? az én fiam Ézsau vagy nem?

22. Oda méne Jákób azért Izsákhöz az ő atyához, ki megtapogatván őtet, monda: E szó Jákób szava, de e kezek Ézsau kezei.

23. És nem esmérheté meg őtet, mivelhogy az ő kezei olyanok valának mint Ézsauúnak az ő bátyának kezei, szőrösök; annakokáért megáldá őtet.

24. És monda: Te vagy é az én fiam Ézsau? Felele Jákób: Én vagyok.

25. És *Izsák* monda: Hozd elő *édes* fiam, hadd egyem az én fiamnak vadászásában, hogy az én lelkem áldjon meg té-

gedet; és oda vivé az *étket* és evék: bort is vive néki és ivék.

26. És monda néki Izsák az ő attya: Jer ide *édes* fiam, és csókolj meg engemet.

27. Oda méne azért, és megcsókolá őtet; és mikor megérezte volna az ő ruháinak szagát, megáldá őtet, és monda: Ímé az én fiamnak illatja olyan, mint a mezőnek illatja, melyet megáldott az Úr.

28. Adjon * azért az Isten tenéked az égnek harmatjában, és a földnek kövérségében, és a gabonának és bornak bővőségében. * Zsid. 11, 20.

29. Szolgáljanak tenéked népek, és hajoljanak meg te előtted nemzetségek, légy a te atyádfiainak urok, és a te anyádnak fiai meghajoljanak te előtted: a * ki tégedet megátkoz, legyen átkozott, és a ki megáld, legyen áldott. * rész 12, 3.

30. És mikor elvégezte volna Izsák Jákóbnak áldását; és Jákób csakment volna ki az ő attyának Izsáknak előle; az ő bátyja Ézsau megjöve vadászásából.

31. Megkészítvén azért ő is az étket, az ő attyának eleibe vivé, és mondá az ő attyának: Keljen fel az én atyám, és egyék az ő fija fogta vadban, hogy áldjon meg engemet a te lelked.

32. És mondanéki az ő attya Izsák: Kicsoda vagy te? És monda: Én vagyok a te fíjad, a te elsőszülötted Ézsau.

33. Akkor Izsák felette igen álmélkodék, és monda: Kicsoda tehát, és hol vagy az a ki az ő tőle fogott vadban hozza nékem, és mindenben ettem minekelőtte te megjönél, és a kit én megáldottam? Bizonyára a léssen áldott.

34. És mikor hallotta volna Ézsau az ő attyának beszédét, nagy és igen keserves kiáltással felkiáltta, és monda az attyának: Áldj meg engemet is *édes* atyám.

35. Izsák pedig monda: A te öcséd jöve el álnoksággal, és ő vivé el a te áldásodat.

36. Monda azért Ézsau: Igazán nevezték Jákóbnak az ő nevét, mert immár másodszor csalt meg engemet, az én * elsőszületésemnek méltóságát is elvéve, most pedig áldásomat is elvette. És monda: Nem tartottál é nékem is valami áldást? * rész 25, 33.

37. Felele Izsák és monda Ézsauinak: Ímé uraddá tettem őtet tenéked, és minden attyafiaitadtam néki szolgáknak, gabonával és borral meggazdagítam őtet; mit műveljék azért immár veled *édes* fiam?

38. Monda Ézsau az ő attyának: Avagy csak egy áldásod vagyon é tenéked *édes* atyám? * Áldj meg engemet, én is, atyám, *fiad* vagyok; és felemelvén szavát Ézsau sir vala. * Zsid. 12, 17.

39. Feelvén azért Izsák az ő attya, monda néki: Ímé * kövér földön léssen a te lakásod, és az égnek harmatjából onnét felül *léssen a te áldásod*. * Zsid. 11, 20.

40. És fegyvereddel élsz, és a te öcsédnek szolgája leszel: mindazáltal léssen oly idő hogy te is uralkodol, és az ő igáját nyakadról leveted.

41. Gyűlöli vala azért *nagy gyűlölséggel* Ézsau Jákóbot az áldásért, mellyel megáldotta vala őtet az ő attya, és monda Ézsau szívében: * Eljönnek az én atyámnak halálán való keserves napok, és *akkor* megölöm az én öcsémet Jákóbot. * Abd. v. 10.

42. Mikor pedig megmondották volna Rebekának, az ő nagyobbik fijának Ézsauinak beszédit, elküldvén magához hívatá az ő kisebbik fiját Jákóbot, és monda őnéki: Ímé Ézsau a te bátyáddal vigasztalja magát, hogy megöl tégedet.

43. Azért *szerelmes* fiam, engedj az én beszédemnek, és felkelvén, szaladj Lábánhoz az én bátyámhoz Háránba.

44. És maradj ott egy kevés ideig ő nála, míg a te bátyádnak haragja elmulik.

45. És míg elvén te rólad az ő haragját, elfelejtkezik arról a mit ő vele cselekedtél, azután elküldvén haza hozatlak tégedet; miért fosztatnám meg mindkettőtököt egy napon.

46. Izsáknak pedig monda Rebeka: Eluntam * életemet a Khitteusoknak leányai miatt. Ha Jákób feleséget vészen a Khitteusok között, minéműek ezek is az *Ézsau feleségei* e földnek leányai között; mit használ nékem az én életem? * rész 26, 35. 28, 8.

28. RÉSZ.

Jákób Mésopotámiába indul, útában látja a mennyei latorját, mellyel megerősödék az Isten igeretei fölül, és fogadást tévesz az Úrnak.

Előhivatván azért Izsák Jákóbot hogy őtet megáldaná, parancsolá néki ezt mondván: Ne végy feleséget a Kananeusoknak leányai között.

2. Hanem kelj fel, és * menj el Mésopotámiába, Béthuelnek a te anyád attyának házához, és onnét végy magadnak feleséget, Lábánnak a te anyád bátyjának leányai között. * Hés. 12, 12.

3. Az erős mindenható Isten pedig áldjon meg tégedet, szaporitson és sokasítson meg tégedet, hogy nagy sok *néppé* légy.

4. És * adja néked az Ábrahámnak áldását, tenéked *mondom*, és a te magodnak te veled egybe; hogy örökség szerint birjad a földet, mellyen jövevény voltál, mellyet az Isten adott Ábrahámnak.

* Csel. 7, 5.

5. Elbocsátá annakokáért Izsák Jákóbot, hogy menne Mésopotámiába Lábánhoz, a Siriabeli Béthuelnek fiához, Rebekának, Jákób és Ézsau anyyoknak bátyához.

6. Látván annakokáért Ézsau hogy Izsák megáldotta volna Jákóbot, és elbocsátotta volna őtet Mésopotámiába, hogy onnét venne magának feleséget; és hogy mikor őtet áldaná, megtiltotta volna őtet, mondván: Ne végy feleséget a Kananusoknak leányai közzül.

7. És hogy Jákób az ő atya és anyja beszédének engedvén elment volna Mésopotámiába.

8. És látván Ézsau hogy a Kananusoknak leányai gonoszoknak láttatnának Izsáknak az ő attyának előtte.

9. Elmenvén Ézsau az Ismáel nemzetsége közzé, Ismáelnek az Ábrahám fiának leányát Mahaláthot Nebajóthnak hugát az *elégbi* feleségein kívül, magának feleségül elvevé.

10. Kiméne azért Jákób Beersébából, hogy menne Háránba.

11. És juta egy helyre, holott meghála, mivelhogy a nap lement vala: és annak a helynek kövei közzül *egy*et vévén, feje alá tévé; és ugyanazon a helyen hála.

12. És álmot láta: Ímé egy lajtorja áll vala a földön, mellynek magassága az eget éri vala, és ímé az Istennek Angyalai * felmennek és alájőnek vala azon.

* Ján. 1, 52.

13. És * ímé az Úr a lajtorjára könyöklött, és *ezt* mondja vala: Én *vagyok* az Úr, Ábrahámnak a te atyádnak Istene, és Izsáknak Istene; ezt a földet a mellyen nyugszol, tenéked adom és a te magodnak.

* rész 35, 1. 48, 3.

14. És * a te magod olyan lészen mint a földnek pora, annyira hogy kiterjedsz napnyugotra, napkeletre, északra és délre; és † te benned és a te magodban áldatnak meg a földnek minden nemzetsegei.

* rész 13, 16. † rész 12, 3. 18, 18. 22, 18. 26, 4.

15. Annakokáért ímé én veled *vagyok*, hogy megőrizzelek tégedet valahova menéndesz, és meghozzalak téged ezen földre: mert el nem hagylak tégedet, míg nem bételjesitem a mit tenéked szoltam.

16. És mikor felébredt volna Jákób az ő álmából, monda: Bizony itt vagyok e helyben az Úr, de én nem tudtam.

17. Megrémüle annakokáért és monda: Melly rettenetes e *hely*; e hely nem egyéb, hanem Istennek háza, és ez a mennyeknek kapuja.

18. És felkelvén Jákób reggel, * vevé azt a követ mellyet feje alá tett vala, és felemelé azt oszlopnak, és † olajt tölte felül reá.

* rész 31, 13. † rész 35, 14.

19. És nevezé azt a helyet Béthelnek, mert az előtt annak a városnak Lúz *vala* neve.

20. Annak felette Jákób fogadást tett, ezt mondván: Ha az Isten velem lejénd, és ha megőriz engemet ez úton a mellyen én *most* megyek, és ha ételemre való kenyeret adánd, és öltözetemre való ruhát,

21. És *ha* megtéréndek békességgel az én atyámnak házához, és *ha* az Úr én Istennem lejénd;

22. Tehát e kő, mellyet oszlop gyanánt felemlstem, Isten háza lészen, és valamit adándasz nekem, annak tizedét néked adom.

29. RÉSZ.

Jákób érkezik Háránba, holott Lábánnak szolgál 14 esztendeig annak két leányáért: Lea fiakat szül, Rákhel magtalan.

Annakutánna felkelvén Jákób, elméne a napkelet felé való tartományba.

2. És széllyel tekinté, és ímé egy kút egy mezőben, és ímé ugyanott a kút mellett három sereg juhok fekszenek vala. Mert abból szokták vala a juhokat megitatni, és a kútnak száján nagy kő vala:

3. Szokások vala pedig ez, hogy mind a juhokat együvé hajtván, felvennék a követ a *pásztorok* a kútnak szájáról, és a juhokat megitatván, ismét a kútnak szájára, helyére tennék a követ.

4. És monda Jákób ónékiek: Honnét valók vagytok atyámfiak? És mondának: Háránból valók vagyunk.

5. És monda nékiek: Esméritek é Lábánt Nákhornak fiját? kik felelének: Esmérjük.

6. Azután monda nékiek: Egésségben vagyon é? kik mondának: Egésségben

vagyon, és Rákhel az ő leánya ímhol jó a juhokkal.

7. És monda Jákób: Ímé még nagy idő *vagyon*, nincsen ideje hogy mind a juhok egybegyűljenek: ezeket a juhokat itassátok meg, és elmenvén legeltessétek.

8. Kik felelének: Nem lehet addig míg nem mind ide gyűjtetnek a juhok, és míg nem elvészik a *pásztorok* e követ a kútnak szájáról, azután úgy itatjuk a juhokat.

9. És mikor még velek beszélene Jákób, elérkezék Rákhel az ő attyának juhával, melyeket ő legeltet vala.

10. Mikor pedig Jákób látta volna Rákhelt, Lábánnak az ő anyja bátyjának leányát, és Lábánnak az ő anyja bátyjának juhait, a *kúthoz* járulván Jákób elfordítá a kútnak szájáról a követ, és megitatá Lábánnak az ő anyja bátyjának juhait.

11. És megcsókolván Jákób Rákhelt, nagy felszóval * síra.

* rész 33, 4.

12. És megjelenté Jákób Rákhelnek, hogy ő attyafia volna az ő attyának, és hogy Rebekának fija volna. Annakokáért elfűta Rákhel, és megmondá *ezeket* az ő attyának.

13. Mikor azért a hirt hallotta volna Lábán Jákób felől, az ő hugának fija felől: nagy sietséggel eleibe menvén, megölelé és megcsókolá őtet, és bévivé őtet az ő házába és megbeszéle Lábánnak mindeket.

14. Kinek monda Lábán: Bizony * én csontom és testem vagy; és vala ő nála egy hónapig.

* Birák 9, 2.

15. Azután monda Lábán Jákóbnak: Avagy *illik* é hogy nékem ingyen szolgálj, *noha* én atyámfia vagy? Mond meg nékem, mit *kivánsz* a te *szolgálatodnak* jutalmába.

16. Valának pedig Lábánnak két leányai: a nagyobbiknak neve Lea, a kisebbiknek neve Rákhel.

17. Leának pedig gyenge szemei valának: de Rákhel szép formájú és szép ábrázatú vala.

18. Annakokáért Jákób szereti vala Rákhelt, és monda Lábánnak: Szolgálak * tégedet hét esztendeig Rákhelért a te kisebbik leányodért.

* Hos. 12, 12.

19. Kinek monda Lábán: Jobb hogy néked adjam őtet hogy nem mint más férjfiúnak: maradj én nálam.

20. Szolgálja azért Jákób Rákhelért hét esztendőket, melyek őnéki keveseknek láttatnak vala, mivelhogy őtet *felette igen* szereti vala.

21. És monda Jákób Lábánnak: Add meg énnékem az én feleségemet: mert eljött az idő, hogy bemenjek ő hozzám.

22. És begyűjté Lábán annak a helynek minden népét, és szerze lakodalmat.

23. Estve pedig vevé Lábán az ő leányát Leát, és bévivé őtet Jákóbhoz, ki béméne ő hozzám.

24. És adá Lábán őnéki az ő szolgálóleányát Zilpát, hogy az ő leányának Leának szolgálóleánya lenne.

25. És reggelre kelve *megesmérteték* Lea. Monda azért Jákób Lábánnak: Mit cselekedtél én velem? Avagy nem Rákhelért szolgáltalak é én tégedet? Miért csaltál meg azért engem?

26. Kinek felele Lábán: Nem szokott úgy lenni itt mi nálunk, hogy a kisebbiket adják el a nagyobbik előtt.

27. Töltsd bé ennek *menyegzői lakodalmának* * hetét, azután néked adjuk azt is a te szolgálatodért, mellyel szolgálsz én nálam még más hét esztendeig.

* Bir. 14, 12. 17.

28. A képen cselekedék azért Jákób, bétölté a Lea *menyegzői lakodalmának* hetét: azután néki ada Lábán Rákhelt az ő leányát feleségül.

29. És adá Lábán az ő leányának Rákhelnek, az ő szolgálóleányát Bilhát, hogy néki szolgálóleánya lenne.

30. És bémenvén Jákób Rákhelhez is, inkább szereté Rákhelt hogy sem Leát és szolgálja ő nála még más hét esztendeig.

31. És minekutánna látta volna az Úr, hogy Lea utálatos volna, megnyitá annak méhét, de Rákhel magtalan vala.

32. Fogada azért Lea az ő méhében és szüle fiat, kit neveze Rúbennek, mert azt mondja vala: Meglátta Isten az én nyomorúságomat; azért immár szeretni fog az én férjem engemet.

33. Azután ismét teherbe esék és szüle fiat, annakokáért monda: Mivelhogy az Isten meghallotta hogy én utálatos vagyok, azért adta nékem ezt is: azért nevezé azt Simeonnak.

34. Annakutánna ismét az ő méhében fogadván, szüle fiat, és monda: Immár az én férjem ragaszkodik én hozzám,

mert szültem néki három fiakat; azért nevezé azt Lévinek.

35. Ismét azután teherbe esék, és fiat szülvén, monda: Immár az Úrnak hálaikat adok, azért nevezé azt * Júdának, és megszünék a szüléstől. * Máté 1. 2.

30. RÉSZ.

Rákhelnek és Leának egymás ellen való irigységek és tusakodások; Jákóbnak csudálatos szerződése Lábánnal.

És mikor látná Rákhel hogy ő nem szülne magzatokat Jákóbnak, irigykedni kezd Rákhel az ő nényére, és monda Jákóbnak: Adj nékem *magzatokat*, mert ha nem *adándasz*, meghalok.

2. Felgerjede azért a Jákób haragja Rákhel ellen, és monda: Avagy Isten *vagyok* é én, ki megtartóztatta a *te* méhednek gyümölcsét.

3. És monda Rákhel: Ímhol az én szolgálóleányom Bilha, menj bé hozzá, hogy szüljön *kit én feltartsak* az én térdeimen, és én is ő általa megépüljek.

4. Adá azért néki az ő szolgálóleányát Bilhát feleségül; és béméne ahoz Jákób.

5. És fogada az ő méhében Bilha, és szüle Jákóbnak fiat.

6. És monda Rákhel: Megítélte az én ügyemet az Isten, és meghallgatta az én *könyörgéseimnek* beszédét, és adott énnékem fiat: azért nevezé azt Dánnak.

7. Ismét fogada az ő méhében, és szüle Bilha a Rákhel szolgálóleánya második fiat Jákóbnak.

8. És monda Rákhel: Nagy tusakodással tusakodtam az én nénémmel, de meggyőztem őtet: azért nevezé azt Nafthalinak.

9. Látván pedig Lea hogy ő megszűnt volna a szüléstől, hasonlóképen vevé az ő szolgálóleányát Zilpát, és adá azt Jákóbnak feleségül.

10. És szüle Zilpa, Leának szolgálóleánya fiat Jákóbnak.

11. És monda Lea, sereg (*had*) jő: és nevezé azt Gádnak.

12. Szüle Zilpa, Leának szolgálóleánya más fiat is Jákóbnak.

13. És monda Lea: Jól vagyok dolgom: mert az asszonyok engemet boldognak mondanak: és nevezé azt Ásernek.

14. Elméne pedig Rúben gabonaaratás-kor, és találta a mezőn Dudaimokat, és vivé azokat az ő anyjának, Leának. És monda Rákhel Leának: Adj énnékem a te fiadtól hozott Dudaimban.

15. Kinek felele Lea: Avagy kicsiny dolognak tetszik é tenéked, hogy elvetted én tőlem az én férjemet, hanem *annakfelette* az én fiamtól hozott Dudaimokat is el akarod venni? És monda Rákhel: Háljon veled tehát az éjjel a te fiadtól hozott Dudaimokért.

16. Mikor azért Jákób estve a mezőről jőne haza, eleibe méne Lea, és monda: Velem hálsz: mert megbérlettelek tégedet az én fiamtól hozott Dudaimokon: és vele hála Jákób az éjszaka.

17. És meghalgatá Isten Leát, ki fogada az ő méhében, és szüle Jákóbnak ötödik fiat.

18. És monda Lea: Megadta az Isten az én jutalmamat, minekutánna adtam az én szolgálóleányomat az én férjemnek: azért nevezé azt Issakhárnak.

19. És ismét teherbe esék Lea, és szüle hatodik fiat Jákóbnak.

20. És monda Lea: Megajándékozott az Isten engemet jó ajándékkal ez úttal. Immár velem lakik az én férjem, mert szültem néki hat fiakat, azért nevezé azt Zebulonnak.

21. Annakutánna szüle leányzót, és nevezé azt Dinának.

22. Megemlékezék pedig az Isten Rákhelről; és meghallgatá őtet az Isten, és szülővé tevé őtet.

23. Teherbe esék azért, és szüle fiat, s monda: Elvette az Isten az én gyalázatomat.

24. És nevezé azt Józsefnek, mondván: Adjon az Úr nékem más fiat is.

25. És lett hogy minekutánna szülte volna Józsefet, monda Jákób Lábánnak: Bocsáss el engemet, hadd menjek el az én helyembe, és az én földembe.

26. Add meg nékem az én feleségeimet és magzatimat, kikért szolgáltam nálad, hadd menjek el, mert te tudod az én szolgálatomat, a mellyel szolgáltalak tégedet.

27. És monda néki Lábán: Ha engemet kedvelsz, hagyj *békét annak*, én megtapasztaltam, hogy megáldott engem az Úr te éretted.

28. És ismét monda: Mond meg a te szolgálatodnak jutalmát énnékem, és magadom *néked*.

29. Monda pedig Jákób őnéki: Te tudod mimódon szolgáltalak tégedet, és

mennyi volt a te barmod az én pásztorságom alatt *mikor először hozzád jöttem.*

30. Mert a mi kevés volt néked én előttem, sokaságra terjedett, és megáldott a Jehova tégedet az én lábam mellett: és immár mikor viselek gondot én is az én házamról?

31. És monda Lábán: Mit adjak tenéked? Felele Jákób: Ne adj nékem semmit; ha ezt miveled én velem, ismét legettetem és őrizem a te juhaidat:

32. Minden juhaidat megjárom ma, és elszakasztom a szeplős és tarka juhokat, és mind a feketéket a juhok között, azonképen a szeplős és tarka kecskéket, és az *olyan legyen ezután az én jutalmam.*

33. És bizonyosságot tészem én rólam az én igazságom ezután *te előtted,* mikor eljövendősz hogy meglássad az én jutalmamat. Valamelly szeplős vagy tarka, vagy fekete nem lejémd az én juhaim és kecskéim között, bátor lopónak mondj engemet.

34. És monda Lábán: Bátor úgy legyen: Vajha a te beszéded szerint lenne.

35. Elválasztá azért azon napon a szeplős és tarka kosokat, és mind a szeplős és tarka kecskéket, *tudniillik* a mellyekben valami fejérség vala, és minden feketét a juhok között, és adá azokat az ő fíjainak kezekhez.

36. És Lábán három nap járó földnyi közt vete ő maga között és Jákób között: és Jákób legelteti vala Lábánnak több juhait.

37. És Jákób vett zöld nyár-, mogyoró-, és gesztenye-vesszőket, és megtarkálá azokat fejéresen, hogy a vesszőknek megtetszenék a fejére.

38. És helyhezteté a megtarkált vesszőket a juhok eleibe az itató válúdba, mellyekből a juhok szottak vala inni, hogy a juhok azokra nézve fogadnának.

39. És a juhok fogadnak vala a vesszők felett, és ellének vala a juhok csepegetett lábúakat, széplősöket, és tarkákat.

40. Annakutánna külön seregbe szakasztá ezeket a bárányokat Jákób, és a Lábán juhainak seregét arczal fordítja vala a tarka és fekete bárányokra; és az ő maga juhainak seregét különszakasztva tartja vala, és azokat nem fordítja vala arczal a Lábán juhaira.

41. És mikor Jákób a juhoknak javait idejekorán egybebocsátja vala a kosokkal,

akkor a tarka vesszőket azoknak a juhoknak eleikbe helyhezteté az *itató helyen való* válúdba, hogy a vesszők felett fogadnának.

42. De mikor későn bocsátja vala egybe azokat, nem helyhezteti vala *a válúdba a vesszőket, és ilyen módon* az idején való ellések Jákóbé valának, a késő ellések pedig Lábáné.

43. Annakokáért megnevekedék az a férjfiú igen; és valának néki sok juhai, szolgálóleányai, szolgálái, tevéji, és szamarai.

31. RÉSZ.

Jákób Mésopotámiából Lábán hire nélkül elindúl, feleségeivel, gyermekivel és minden marhájával: Lábán utánna megyen: feddődik vele: de végre megbékélvén, egymástól megválnak.

Mikor azért hallotta volna Jákób a Lábán fíjainak beszédeket, kik ezt mondják vala: Valamije volt a mi atyánknak, mind elvette Jákób; és a mi atyánk jószágából szerzette mind e gazdagságot.

2. És látta volna Jákób a Lábán orczáját, hogy nem olyan *indulattal* volna hozzája mint annakelőtte.

3. És mivelhogy *ilyen módon* szólott volna az Úr Jákóbnak: Térj meg * a te atyáidnak földére, és a te rokonságid közzé, és lészek te veled. * vers 13.

4. Elküldvén *annakokáért* Jákób, kihi-vatá magához Rákhelt és Leát a mezőre az ő juhaihoz.

5. És monda nékik: Látom a ti atyátoknak orczáját hogy ninesen olyan *indulattal* hozzám, mint ennekelőtte: és az én atyámnak Istene megjelent nékem.

6. Ti pedig tudjátok, hogy a ti atyátoknak az én teljes erőm szerint szolgálta.

7. És hogy a ti atyátok álnokül cselekedett én velem, és az én szolgálatomnak jutalmát tízszer * változtatta el; mindazáltal az Isten nem engedte hogy nékem kárt tehessem. * vers 41.

8. Mikor azt mondotta: A szeplős bárányok legyenek a te szolgálatodnak jutalma, mind a juhok szeplősöket ellének vala. Ha azt mondotta: A tarkák legyenek a te jutalmad, a juhok mind tarkákat ellének vala.

9. Annakokáért Isten vette el * a ti atyátoknak juhait, és ő adta nékem.

* vers 16.

10. Mert mikor a juhoknak egybebocsátásoknak ideje eljő vala, szemeimet felemelvén látom vala álomban, hogy

a juhokat hágják vala tarka lábú, szep-
lős és csepegetett színű kosok.

11. Akkor monda nékem az Istennek
Angyala álomban: Jákób. És felelék:
Ímhol vagyok.

12. És ő monda: Emeld fel a te sze-
meidet és lássad, hogy a melly kosok a
juhokat hágják, azok mind tarka lábúak,
szeplősök és csepegetett színűek. Mert
láttam valamit veled cselekedett Lábán.

13. Én * vagyok amaz erős *Isten*, a
Béthelnek *Istene*, a holott olajt töltél
a kőoszlopra, és a holott fogadást tettél
nékem. Most *azért* kelj fel, menj ki e
földről, és térj meg a te rokonságid tar-
tományába. * rész 28, 18.

14. És felele Rákhel és Lea, és monda-
nak néki: Valyon vagyon é nekünk va-
lami részünk és örökségünk a mi atyánk
házában.

15. Avagy nem úgy tartott é minket
mint idegeneket? mert minket eladott
tenéked, és megemésztette a mi pén-
zünket.

16. Mert mind ez a * gazdagság, mely-
lyet Isten vett el a mi atyánktól, miénk
és a mi fiainké. Most azért valamit te-
néked az Isten mondott, *azt* † cselekedjed.
* v. 9. † v. 13.

17. Felkelvén azért Jákób, és az ő fi-
jait és feleségeit felvévén, tevék hátára
helyezteté őket.

18. És elvivé minden nyáját, és min-
den keresményét, valamelyet keresett
vala, és minden juhait mellyeket szer-
zett vala Mésopotámiában, hogy meg-
térne az ő atyáéhoz Izsákhhoz a Kanaán-
nak földébe.

19. Lábán pedig elment vala a juho-
kat nyírni; azonközben ellopá Rákhel az
ő atyának bálványait.

20. Jákób is orozva méne el a Siria-
beli Lábánnak híre nélkül, mivelhogy
senki nem jelentette volna meg néki hogy
ő szaladna.

21. És ilyen módon elszalada ő min-
den jószágával, és felkelvén, általméne
az *Eufrátes* folyóvizén, és Gileád hegye
felé tartá.

22. És mikor harmad napra megmon-
dották volna Lábánnak hogy Jákób el-
futott volna,

23. Maga mellé vévén az ő rokonait,
hét napi járó földig úzé őtet; és eléré a
Gileád hegyén.

24. És minekutánna az Isten a Siria-
beli Lábánnak megjelent volna éjszakai
álomban, ezt mondotta vala néki: Meg-
lásd hogy Jákóbnak ne * szőlj se jót, se
gonoszt. * vers 29.

25. Mikor azért elérte volna Lábán Já-
kóbot, és a mint Jákób az ő sátorát
azon a hegyen felvonta vala, Lábán is
azon Gileád hegyén az ő rokonaival egybe
felvoná sátorait.

26. És monda Lábán Jákóbnak: Mit
cselekedtél, hogy orozva * jöttél el hí-
rem nélkül, és elhoztad leányaimat,
mintha fegyvereddel nyerted volna azo-
kat? * vers 20.

27. Miért futottál el titkon, és miért
jöttél el tőlem orozva? és nem mondot-
tad meg nékem, hogy bocsátottalak
volna tégedet örömmel, énekszóval, dob
és hegedűszóval.

28. És nem engedted meg nékem hogy
az én fiaimat és leányaimat megcsókol-
gattam volna, mostan *bizony igen* bo-
londul cselekedtél *hogy ezt műveltéd*.

29. Volna erőm hozzá hogy titeket meg-
büntetnélek: de a ti atyátoknak Istene
tegnap éjszaka megszólita engemet, ezt
mondván: Meglásd * hogy ne szőlj
Jákób ellen vagy jót vagy gonoszt.
* vers 24.

30. Hogyha pedig immár ugyan ela-
kartál jöni, mivelhogy nagy kívánsággal
kívánczoltála te atyádnak házához? miért
loptad el az én isteneimet?

31. Felelvén pedig Jákób, monda Lá-
bánnak: *Azért jöttem titkon*, mert féltem,
mert gondolom vala hogy talán elveszed
a te leányaidat én tőlem erővel.

32. A kinél pedig megtalálándod a te
isteneidet, ne éljen az. A mi rokonságink
előtt lásd meg ha valami marhád van én
nálam, és ha vagyon, vidd el. (Mert nem
tudja vala Jákób, hogy Rákhel lopta volna
el a bálványokat.)

33. Bémenvén azért Lábán Jákóbnak
sátorába, és Leának sátorába, és a két
szolgálóleánynak sátorokba, nem találá
meg az ő isteneit; és kimenvén Leának
sátorából, méne a Rákhel sátorába.

34. (Rákhel pedig vette vala a bál-
ványokat, és rejtette vala el egy tevének
nyergébe, és azokon felül üle,) és meg-
hányá Lábán mind az egész sátort, és
nem találta vala meg *azokat*.

35. Mert azt mondotta vala Rákhel az ő

attyanak: Ne haragudjék az én uram, hogy fel nem kelhetek teelőtted: mert asszonyoknak szokások *szerint* van most nékem *dolgom*, és mikor mindeneket meghányt volna, nem találá a bálványokat.

36. Akkor felgerjede Jákóbnak *haragja annyira*, hogy feddődvén Lábánnal, azt mondaná néki: Micsoda vétkem vagyon, és micsoda bűnöm, hogy utánnam jöttél?

37. Mivelhogy minden házieszköz marhám felhánytad, a mit találtál a te házi marhád között valót, hozd elő az én rokonaim, és a te rokonaid eleibe, hogy mi közöttünk ketten tégyenek ítéletet.

38. Immár * húsz esztendeje hogy nálad vagyok, a te juhaid és a te kecskéid meg nem vetettek, és a te nyájadnak kosait én nem ettem. * v. 41.

39. A mellyet a *vadak* megszagattak, azt haza nem vittem, hanem én fizettem meg, mert az én * kezemből kívántad azt meg, *azonképen* a mit vagy nappal vagy éjjel elloptak. * 2 Móz. 22, 12.

40. Néha nappal a nagy hévség emésztett meg, éjszaka a hideg; és az álom az én szemeimtől távol volt.

41. Ez huszadik esztendeje hogy a te házadnál vagyok: szolgáltam tenéked tizennégy esztendeig a te két leányaidért, és hat esztendeig a te juhaidért; az én szolgálatomnak pedig jutalmát tízszer * is változtattad el. * vers 7.

42. És ha az én atyámnak Istene, Ábrahámnak Istene, és az Izsáknak félelme velem nem volt volna, bizony most is üresen bocsátanál el engemet, *de* az Isten az én nyomorúságomat és kezeimnek munkáját tekintette meg, *mikor* megfeddett *tégedet* tegnap éjjel.

43. Félvén pedig Lábán, monda Jákóbnak: E leányok én leányaim és e fiak én fiaim, és e sereg juhok is enyimek: annak felette valamit látsz mind enyim, mit véthetnék pedig az én leányaimnak, vagy az ő magzatjaiknak a kiket szültek.

44. No azért vessünk szövetséget ketten, melly legyen bizonyoságul én közötttem és te közötted.

45. És vett Jákób egy követ, és felemelé azt jeggyül.

46. És monda * Jákób az ő atyafiainak: Szedjétek követeket; és gyűjténék követeket, és csinálának *nagy* rakást; és evének azon a rakáson. * vers 23. 54.

47. És nevezé Lábán azt illy névvel:

Jégár Sahadutha. Jákób pedig nevezé illy névvel: Gálhéd.

48. *Mert mivelhogy ezt* mondotta vala Lábán: E rakás *legyen* bizonyosság ma én közötttem és te közötted, azért nevezé *Jákób is* Gálhédnak.

49. Annakfelette Mitzpának is nevezé, mivelhogy ezt mondotta vala *Lábán*: Az Isten legyen ítéelőbíró én közötttem és te közötted minekutánna egymástól elválnunk.

50. Ha az én leányimat nyomorgatandod, és ha az én leányim kívül több feleségeket vejedesz, senki nincsen mi közöttünk; *hanem* meglásd, *mert* az Isten bizonyosság én közötttem és te közötted.

51. Ezek felett monda Lábán Jákóbnak: Ímé e rakás kő, és ímé ez oszlop, mellyet raktam én közötttem és te közötted.

52. Bizonyosság e rakás, és bizonyosság az oszlop, hogy én nem megyek e rakás kő mellől te hozzád, te is nem jössz én hozzám e rakás mellől, és ez oszlop mellől, gonosz szándékkal.

53. Az Ábrahám Istene, és a Nákhor Istene tegyenek ítéletet közöttünk, és azoknak attyoknak Istene: És megesküvék Jákób az ő atyának Izsáknak félelmére.

54. Akkor Jákób barmokat ölete meg ott a hegyen, és az ő rokonságait lakodalomba hívá, kik mikor ettek volna ugyan ott a hegyen hálának.

55. Annakutánna felkele Lábán reggel, és megescsókolgatván az ő fiai és leányait, megáldá őket, és elmenvén haza méne Lábán az ő helyére.

32. RÉSZ.

Angyalok jőnek Jákób eleibe: ki félvén, követeket és ajándékat küld Ézsauának: Az Istennel tusakodik, kit meggyőz.

Jákób pedig elindula az ő útján, és az Isten Angyalai eleibe menének őnéki.

2. És monda Jákób mikor azokat látta volna: Isten serege ez; annakokáért nevezé azt a helyet * Makhanainnak.

* Jós. 13, 26.

3. Azután küldé Jákób követeket ő maga előtt Ézsauához az ő bátyáéhoz, az Edomiták tartományokba, Seirnek földébe.

4. És parancsola a követeknek ezt mondván: így szóljatok az én uramnak Ézsauának: Ezt mondja a te szolgád Jákób: Lábánnál voltam mint jövevény, és ott laktam mind ez ideig.

5. Vagynak pedig nékem ökreim és szamaraim, juhaim, szolgálaim és szolgálóleányaim, melly dolognak hírré adására küldöttem *te hozzád* én uramhoz, hogy előtted kedvet találjék.

6. És megtérének Jákóbbhoz a követek, mondván: Elmentünk vala a te atyádfiához Ézsauhoz, ki is néked elődbe jó, és vele vagynak négyszáz férjfiak.

7. Megfélemlék pedig Jákób, és felette igen megháborodék; annakokáért a népet, melly ő vele vala, a juhokat, barmokat és a tevéket két seregbe szakasztá.

8. Mert ezt mondja vala: Ha Ézsau eljövendő az egyik seregbe, és azt levágándja, a másik sereg megszabadúl.

9. Annakfelette monda Jákób: Óh én atyámnak Ábrahámnak Istene, és az én atyámnak Izsáknak Istene, Uram! ki nékem ezt mondád: Eredj haza * a te földedbe, a te rokonságid közzé, és jól tészek veled.

* rész 31, 13.

10. Kisebbség vagyok minden te jótéteményeidnél és igazságodnál, mellyet cselekedtél a te szolgálóddal: mert egy pálczával mentem vala által a Jordán vizén, most pedig két seregem van.

11. Szabadíts meg, kérlek, engemet az én bátyámnak kezéből, Ézsauinak kezéből; mert félek ő tőle, hogy el ne jöjjön, és elveszessen engemet, és az anyát az ő fijaival egybe.

12. Te pedig azt mondottad: Jól tészek te veled, és a te magodat olyanná tészem mint a tenger fővénye, melly meg nem számláltathatik sokasága miatt.

13. És ott hála az éjszaka: és választá abból a mi kezénél vala ajándékot Ézsauinak az ő bátyjának.

14. Kétszáz kecskéket, és húsz bakokat; kétszáz juhokat, és húsz kosokat.

15. Harmincz szoptatós tevéket fijaival egybe; negyven teheneket, tíz tulkokat: húsz nőtény szamarakat, tíz vemhékkel egyetembe.

16. És adá az ő szolgálóinak kezekbe minden nyáját külön-külön, és monda az ő szolgálóinak: Menjetek el én előttem, és minden sereg között közt hagyjatok.

17. És parancsola az elsőnek, mondván: Ha az én bátyám Ézsau előtalálánd téged, és megkérde téged, ezt mondván: Ki szolgálja vagy? Hová mégy? És kié az előtted való marha?

18. Akkor azt mondjad: Jákóbnak a te

szolgádnak *szolgálja vagyok*: ez az ajándék, mellyet *elől* küldött az én uramnak Ézsauinak, és ímé ő maga is mi utánunk vagyon.

19. Ugyanazont parancsolá a másikkak, a harmadikkak, és mindeneknek kik a sereg nyájak után mennek vala, *ezt* mondván: Illyen módon szóljatok Ézsauinak mikor reá találándotok.

20. Annakfelette ezt is mondjátok: Ímé Jákób is a te szolgáló mi utánunk vagyon. Mert illyen módon gondolkodik vala *Jákób*: Megengeszteltem őtet az ajándékkal, melly előtttem megyen, és azután lések szembe vele, talán kedves leszen személyem előtte.

21. Eképen elbocsátá az ajándékot elől; ő pedig hála az éjjel a seregnél.

22. Felkelvén pedig azon éjszaka, vevé az ő két feleségeit, két szolgálóleányait, tizenegy magzatival egybe, és általméne a Jabbók révén.

23. És minekutánna azokat vévén általköltöztette volna a vizen, azután általköltöztette mindenét valamije vala.

24. Marada annakokáért Jákób csak egyedül, és tusakodik vala ő vele * egy férjfiú, mind addig míg nem meghajnalának.

* Hós. 12, 3. 4.

25. Ki mikor látná, hogy Jákóbon semmi erőt nem vehet, illetve az ő csipőjének forgócsontját, és a Jákób csipőjének forgócsontja helyéből kiiszamodék, mikor a *férfiú* tusakodnék vele.

26. És monda: Bocsáss el engem, mert a hajnal feljött. És monda *Jákób*: Nem bocsátlak el téged míg meg nem áldasz engemet.

27. Annakokáért monda néki: Kicsoda a te neved? Felele: Jákób.

28. És monda az *Angyal*: Nem csak Jákób leszen ezután a te neved hanem Izráel. Mert ha Isten ellen diadalmas voltál, az emberek ellen is diadalmas leszel.

29. És megkérde Jákób, és monda: Mond meg, kérlek, a te * nevedet. Felele az: Miért kérde az én nevemet? És megáldá őtet ugyan ott.

* Bir. 13, 17. 18.

30. Annakokáért nevezé azt a helyet Jákób Peniélnek: mert látám, úgymond, az Istent * színről színre, és nem halék meg.

* 2 Móz. 33, 11.

31. És azonközben a nap feljöve, míg általméne a Peniélén, és az ő csipőjére sántál vala.

32. Annakokáért nem eszik az Izráel fiai mind e mai napig a csipőnek forgócsontja mellett való inat, mivelhogy illette vala az *Angyal* Jákóbnak csipőcsontját, és a forgócsontnak inát.

33. RÉSZ.

Jákób szembe lépzen Ézsauval, kitől jó szemmel láttatik: azt megajándékozza: azután mégyenSukhótba és onnét Ségkhembe.

Jákób pedig felemelvén szemeit, látá, és ímé Ézsau jó vala, és négyszáz férjfiak ő vele, és megosztá az ő gyermekeit Lea mellé, Rákhel mellé, és az ő két szolgálóleányai mellé.

2. És az ő szolgálóleányait azoknak fiaival egybe első helyen helyheztetét, azután Leát és az ő gyermekeit, utolsó helyen Rákhelt és Józsefet.

3. Maga pedig Jákób előttök megyen vala, és hétszer hajla meg a földig, míg a bátyjához jutna.

4. Ézsau pedig eleibe futamodék néki, és megölelé őtet, és az ő nyakára ragaszkodék, s megcsókolá őtet, és a * képen sírának.

* rész 29, 11.

5. Azután Ézsau felemelvén az ő szemeit, látá az asszonyokat és a gyermekeket, és monda: Kicsodák ezek? Tiéd é? Ki felele: Ezek én gyermekeim, ki-
ket Isten adott a te szolgáltnak.

6. Elközelgetének annakokáért a szolgálóleányok és azoknak gyermekei, és meghajták magokat *Ézsau előtt*.

7. Elérkezék Lea is az ő fijaival, és meghajták magokat; annakutánna eljőve József és Rákhel, és ők is meghajták magokat.

8. És monda *Ézsau*: Tiéd é mind az egész sereg, mellyet elől találék? És felele: Hogy az én uram előtt kedvet találjak azért *küldöttem azokat*.

9. És monda Ézsau: Nekem elég marhám vagyon jó öcsém, legyen tiéd a te marhád.

10. Monda pedig Jákób: Ne vesd meg kérék, ha találtam kedvet most előtted; hanem vedd el ajándékomat az én kezemből: mert a te orczádat nem különben látom, mintha az Isten orczáját látnám, mivelhogy kegyelmesen fogadál engemet.

11. Vedd el kérék az én ajándékomat, mellyet hoztam néked, mivelhogy az Isten kegyelmesen cselekedett én velem, és mindenféle jószággal bővölködöm: Kényszeríté azért őtet, és elvév é az ajándékot.

12. Azután monda Ézsau: Induljunk el, menjünk el, és én te előtted megyek.

13. Felele néki *Jákób*: Az én uram jól tudja hogy e gyermekek gyengék, és hogy nékem szoptatós juhaim és ünőim vagynak, mellyeket ha csak egy nap felettébb hajtanak, mind meghalnak a barmok.

14. Menjen el kérék, az én uram az ő szolgálja előtt, én is lassan elmegyek a mint az én előttem való sereg mehet, és mint az én gyermekeim mehetnek, míg nem az én uramhoz jutok Seirbe.

15. Akkor monda Ézsau: Kérék engedd meg, hogy hagyjak te veled *egynéhányat* a nép közzül melly velem vagyon. Ki monda: Miért hagynál? Elég nékem hogy kedvet találtam az én uram előtt.

16. Megtére azért ugyanazon napon Ézsau az ő útján Seir felé.

17. Jákób pedig méne Sukhótba, *holott* építe magának házat, és az ő barmainak hajlékokat, annakokáért nevezé azt a helyet Sukhótnak.

18. Annakutánna méne Jákób minden bántás nélkül * Ségkhembe, melly vala a Kanaán földében, mikor jőne Mésopotámiából, és tábort jára a város ellenébe.

* Jós. 24, 32. Csel. 7, 16.

19. És megvevé azt a mezőnek részét, a hol sátorát felvonta vala Khámornak fjitól, *melly Khámor* Ségkhem attya vala, száz garason.

20. És építe ott oltárt, és nevezé azt illy névvel: Izráelnek erős Istene.

34. RÉSZ.

Dina elragadtatván, megszeplősítettik: melly gonosz cselekedetért a Ségkhembeliek a Jákób fjitól csalárdul megöletnek.

Kiméne pedig * Dina, Leának leánya, mellyet szült vala Jákóbnak, hogy látná annak a tartománynak leányait.

* rész 30, 21.

2. És mikor látta volna őtet Ségkhem, a Khivvi Khámornak, annak a tartománynak Fejedelmének fja, elragadá őtet, és vele hálván, megszeplősíté őtet.

3. És ragaszkodék az ő lelke Dinához a Jákób leányához, és megszereté a leányzót, és szól vala a leányzónak édes beszédekkel.

4. Szóla pedig Ségkhem Khámornak az ő attyának, mondván: Vegyed nékem feleségül ezt a leányzót.

5. Jákób pedig meghallá hogy megszeplősítette volna *Ségkhem* Dinát az ő leá-

nyát (az ő fiai pedig a mezőn valának a barommal:) és vesztegségben vala Jákób míg azok megjőnének.

6. Kiméne azért Khámor Sékhemnek atya Jákóbbhoz, hogy szólana ő vele.

7. De mikor a Jákób fiai megjöttek volna a mezőről, meghallván e *dolgot*, felette igen bánkódának azok az emberek, és igen megharaguvának, hogy illy nagy gonoszságot cselekedett volna *Sékhem* az Izráel ellen, hogy a Jákób leányát megszeplősitette volna, melly *dolognak* nem kellett volna lenni.

8. Szóla azért Khámor ő velek mondván: Az én fiamnak Sékhemnek lelke ragaszkodott a ti leányotoknak *lelkéhez*, kérlek *annakokáért titeket*, adjátok azt néki feleségül.

9. És szerezzetek velünk sógorságot: a ti leányitokat adjátok nekünk, és a mi leányinkat vegyétek magatoknak.

10. És maradjatok köztünk; e föld lészen a ti birodalmotokban, lakjátok azt, és munkálódjatok azon és bírjátok azt.

11. Sékhem is monda a *Dina* attyának és az ő bátyainak: Hadd találjak * kedvet előttem, és valamit mondándotok nékem, megadom. * rész 33, 15.

12. Akármelly nagy jegyruhát és ajándékot *kívánjatok* tőlem, megadom valamint mondjátok nékem, *csak* adjátok nekem a leányzót feleségül.

13. Felelének pedig a Jákób fiai Sékhemnek és Khámornak a *Sékhem* attyának, és szólnak álnokul, mivelhogy megszeplősitette volna Dinát az ő hugokat.

14. És mondának néki: Nem mivelhetjük e dolgot hogy a mi hugunkat adjuk * körülmetéltetlen férjfiúnak: mert ez nekünk gyalázat volna. * rész 17, 10. 11.

15. Mindazáltal engedünk nekünk illy okkal: ha mi hozzánk hasonlatosok lészetek, és körülmetéltetik ti köztetek minden férjfiú.

16. Így a mi leányinkat néktek adjuk, és a ti leányitokat magunknak vesszük, ti köztetek lakozunk, és veletek egy néppé lészünk.

17. Hogyha nem engedendetek minékünk, hogy körülmetélnétek, felveszszük a mi leányunkat és elmegyünk.

18. És tetszék azoknak beszédek Khámornak, és Sékhemnek a Khámor fijának.

19. És nem halasztá az ifjú ezt végezvinni, mivelhogy felette igen szereti va-

la a Jákób leányát. (Vala pedig *Sékhem* az ő attyának háznépe között mindeneknél becsületesb.)

20. Elméne annakokáért Khámor és Sékhem az ő fija az ő városoknak kapujába; és szólnak az ő városoknak férjfiával mondván:

21. Ez emberek *ez ideig* békeséggel *lakoztak* velünk, akarnak lakozni a mi földünkön, és azon munkálódni; e föld mivelhogy elég széles, ám lakjanak rajta, az ő leányikat vegyük magunknak feleségül, és a mi leányinkat adjuk nekik.

22. De illy okkal akarnak velünk ez emberek együtt lakni, hogy egy néppé legyünk, hogyha minden férjfiú körülmetéltedik mi közöttünk, miképen hogy ők is körülmetéltettek.

23. Minden juhok, és minden jószágok és minden ő barmok nemde nem miéink lésznek é? csak hogy engedjünk nekik hogy lakhassanak közöttünk.

24. Engedének annakokáért Khámornak, és Sékhemnek az ő fijának mindennek, valakik az ő városoknak kapuján ki-mennek vala, és körülmetélé magát minden férjfiú, valamely az ő városoknak kapuján kimégyen vala.

25. Harmadnapon azért mikor a sebnak fájalmában volnának, a Jákób két fiai Simeon és Lévi, Dinának bátyjai véének fegyvereket és *nagy* bátorsággal bemenének a városba, és minden * férjfiat megölének. * rész 49, 6.

26. Annakfelette Khámort is, és az ő fiját Sékhemet fegyverrel megölik, és elvivék Dinát a Sékhem házából, és kime-nének.

27. Jákóbnak *pedig több* fiai esének a megölettetekre, és eldúlák a várost, mivelhogy megszeplősitették vala az ő hugokat.

28. És juhokat, barmokat, szamarakat és valami jószágok vala a városban, és a mezőn *mind* elvivék.

29. Minden gazdagságokat is, minden ő gyermekeiket és feleségeiket fogva elvivék és elprédálák, és valami az ő házokban vala.

30. Annakokáért monda Jákób * Simeonnak és Lévinek: Meghábortítottatok engemet, és utálatossá tettetek e földnek lakosai előtt a Kananeusok és Perizeusok előtt, és *mivelhogy* én kevés magammal *vagyok*, ha én ellenem felgyűlnék, le-

vágnak, és eltörölnek engemet mind házamnépével egybe. * rész 49, 9.

31. Kikmondának: Avagy mint tisztátalan személlyel úgy kellett é hugunkkal gonoszúl élni?

35. RÉSZ.

Jákób Isten parancsolatjából Béthelbe indul: Meghal Débora: megjelenik Isten Jákóbnak, és megáldja őtet: meghal Rákhel is: Rúben megszeplősíti Bilhát: meghal Izsák.

Monda pedig az Isten Jákóbnak: Kelj fel, eredj fel Béthelbe, és telepedjél le ott; és csinálj ott oltárt amaz erős Istennek, ki * megjelenék néked, mikor Ézsau † előtt a te bátyád előtt futnál.

* rész 28, 13. † rész 27, 42–44.

2. Akkor monda Jákób az ő háznépének, és mind azoknak kik vele valának: Hányjátok el * az idegen isteneket kik köztetek vagynak, és tisztítsátok meg magatokat, és változtassátok el öltözetiteket. * Jós. 24, 23.

3. Azután keljünk fel, és úgy menjünk fel Béthelbe, hogy csináljak ott oltárt annak az erős Istennek, ki meghallgatott engemet az én nyomorúságomnak napján, és velem volt az úton a mellyen jártam.

4. Adák annakokáért Jákóbnak mind az idegen isteneket kik nálok valának; és az ő földökön való függőket is, és elrejté azokat Jákób a cserfa alatt, melly vala Sékhemnél.

5. És elindulának: És az Istennek félelme vala a városokon, mellyek valának ő körültek, és nem úzék a Jákób fiai.

6. Juta azért Jákób Lúz *nevű városba* (melly vagyon Kanaán tartományában, melly *immár Béthelnek nevezetik*), és mind a sokaság melly ő vele vala.

7. És építe ott oltárt, és nevezé a helyet El-Béthelnek, mivelhogy ott * jelent vala meg néki az Isten, mikor az ő bátyja előtt futna. * rész 28, 13. 19.

8. És meghala Débora a Rebeka dajkája, és eltemetteték Béthel mellett egy cserfa alatt, és nevezé Jákób azt a helyet Allon-Bákhutnak.

9. Megjelenék pedig ismét az Isten Jákóbnak mikor Mésopotámiából haza térne, és megáldá őtet.

10. És monda néki az Isten: A te neved Jákób: Nem neveztetik többé * a te neved *csak* Jákóbnak, hanem Izráel is leszen a te neved: Nevezé azért őtet Izráelnek. * rész 32, 28.

11. Annakfelette monda néki az Isten: Én *vagyok* a mindenható erős Isten, nevedjél és sokasodjál, nép és népeknek gyülekezete származik te tőled; és Királyok származnak a te ágyékdoból.

12. És e földet a mellyet adtam Ábrahámnak és Izsáknak, néked adom, *azaz*, a te magodnak adom te utánnad e földet.

13. És felméne ő tőle az Isten a helyből, a hol vele szólott vala.

14. Emele * pedig ott a helyen Jákób, a hol Isten szólott vala vele, kőoszlopot jegyül: és áldozék azon hig áldozattal, és önte arra olajt. * rész 28, 18. 20. 22.

15. És nevezé Jákób azt a helyet, a melly helyen szólott vala Isten ő vele, Béthelnek.

16. És elmenének Béthelből, és valának Efratától még úgymint egy mért-földre, és szüle Rákhel, és a szülésben nagy fájdalmat szenvedé.

17. És mikor a szülésben fájdalmat szenvedne, monda néki a bába: Ne félj, mert * most is fíjad leszen. * 1 Sám. 4, 20.

18. És mikor pedig az ő lelke kimenne (mert meghala) nevezé azt Benóninak, de az atya nevezé Benjáminnak.

19. Meghala * annakokáért Rákhel, és eltemetteték az úton mellyen mennek Efratába, melly most Bethlehemnek neveztetik. * rész 48, 7.

20. És állata Jákób oszlopot az ő temetése felett: az mondatik mind e mai napig Rákhel temetése oszlopának.

21. Azután elméne Izráel, és sátorát felvoná a Héder tornyán túl.

22. Lett pedig ez, hogy mikor Izráel lakoznék abban a tartományban, Rúben elmenvén * hálta Bilhával az ő attyának ágyas feleségével, mellyet meghalla az Izráel. Valának pedig a Jákób fiai tizenketten. * rész 49, 4.

23. Leának fiai * Jákóbnak elsőszülötte Rúben, azután Simeon, Lévi, Júda, Issakhár, Zebulon. * rész 46, 8. 2 Móz. 1, 2.

24. Rákhel fiai: József és Benjámin.

25. A Rákhel szolgálóleányának Bilhának fiai: Dán és Nafthali.

26. A Lea szolgálóleányának Zilpának fiai: Gád, Áser. Ezek a Jákób fiai, kik születtek néki Mésopotámiában.

27. Végezetre juta Jákób Izsákhhoz az ő attyához Mamréba, Kirját-Arba *nevű városba*, melly most Hebronnak nevezte-

tilk, hol Ábrahám és Izsák jövevények voltak.

28. Valának pedig az Izsák *életének* napjai száz nyoltzvan esztendő.

29. És meghala * Izsák lelkét kibocsátván és takarították az ő eleihez, mikor vén volna, és *hosszú* élettel megelégedett volna; és eltemeték őtet az ő fiai, Ézsau és Jákób.

* rész 25, 8. 9.

36. RÉSZ.

Ézsau nemzetsége.

Ezek pedig Ézsauinak nemzetségei, * ki Edomnak *hivattatik*

* vers 8. rész 25, 30.

2. Ézsau vett vala magának feleségeket a Kananeusok leányai között: Adát a Khteus Elonnak leányát; és Aholibámáth Anának leányát, ki a Sibhon Kheus leánya volt.

3. És Bosmátát az Ismáel leányát, Nebajóthnak hugát.

4. Szülé * pedig Adah Ézsauinak Elifázt: és Bosmáta szülé Réthuelt.

* 1 Krón. 1, 35.

5. Aholibámah pedig szülé Jéhust, Jálámot, és Korákhót. Ezek az Ézsau fiai kik születtek néki a Kanaán földén.

6. És felvévÉ Ézsau az ő feleségeit, az ő fiai, és az ő leányait, és minden házabeli lelkeket, minden juhait, barmait, és minden jószágát s marháját, melyet keresett vala Kanaán földében, és elment vala más földre, az ő atyafiának Jákóbnak haza jövetele előtt.

7. Mert sok marhájok vala, hogy együtt nem lakhatnának, és az a föld a hol mint jövevények, úgy laknak vala, el nem szenvedheti vala őket, az ő barmoknak *sokságáért*.

8. És lakozék * Ézsau a Seir hegyén. Ez Ézsau pedig az Edom.

* Jós. 24, 4.

9. Ezek az Ézsauinak az Edomíták atyoknak * nemzetségei a Seir hegyén.

* vers 40, 41.

10. Ezek az Ézsau fijainak nevei: Elifáz. Adának Ézsau feleségének fija. Rékhuel. Bosmátának Ézsau feleségének fija.

11. Elifáznak fiai *voltak*: Thémán, Omár, Tzéfó, Gathám és Kénáz.

12. Elifáznak, pedig az Ézsau fjának ágyasa vala Thimna, ki Elifáznak szülé Amáleket: Ezek Adának Ézsau feleségének fiai.

13. Ezek pedig a Réhuel fiai: Nákháth, Zérákh, Samma, Mizza: Ezek

voltak Bosmatának az Ézsau feleségének fiai.

14. Aholibámának pedig Ézsau feleségének Anah leányának, ki Sibhon leánya volt, fiai ezek, kiket szüle Ézsauinak: Jéhus, Jálom és Korákh.

15. Ezek pedig az Ézsau fiai között való Fejedelmek: Elifáznak Ézsau elsőszülöttének fiai ezek: Thémán herceg, Omár herceg; Tzéfó herceg, Kénáz herceg.

16. Korákh herceg, Gathám herceg, Amálek herceg: Ezek voltak Elifáztól való fejedelmek Edomnak tartományában; és ezek az Ada fiai.

17. Réhuelnek pedig az Ézsau fjának fiai ezek: Nákháth herceg, Zérákh herceg, Samma herceg, Mizza herceg. Ezek voltak Réhueltől való fejedelmek Edomnak tartományában; ezek Bosmátának az Ézsau feleségének fiai.

18. Ezek pedig Aholibámának az Ézsau feleségének fiai: Jéhus herceg, Jálám herceg, Korákh herceg. Ezek az Aholibámától Ézsau feleségétől az Anah leányától való fejedelmek.

19. Ezek az Ézsau fiai, és ezek az ő tőle *való* fejedelmek; ez Ézsau az Edom.

20. A Horeus Seirnek * pedig fiai, kik ott a földön lakoznak vala ezek: Lotán, Sobál, Sibhon, Hána.

* 1 Krón. 1, 38.

21. Dison, Etzer, Disán: Ezek a Horeusoknak fejedelmei, Seirnek fiai Edom tartományában.

22. Lotánnak pedig fiai voltak: Hóri, Hémán, és Lotánnak huga, Timna.

23. Sobálnak fiai pedig ezek: Hálván Manaháth, Hébal, Séfó, Onám.

24. Sibhónnak pedig fiai ezek: Aja és Hána, ez a Hána, ki az öszvérek *fajzásának módját* találta a pusztában, mikor az ő atyának Sibhonnak szamarait őrizné.

25. Hánának pedig fiai ezek: Dison és Aholibáma Hánának leánya.

26. Disonnak fiai ezek: Hemdán, Esbán, Ithrán, Khérán.

27. Etzernek fiai ezek: Bilhán, Zahaván, Hákán.

28. Disánnak fiai ezek: Hútz és Arán.

29. A Horeusok között való fejedelmek pedig ezek: Lotán herceg, Sobál herceg, Sibhón herceg, Hána herceg.

30. Dison herceg, Etzer herceg, Disán herceg. Ezek a Horeusok között való

fejedelmek az ő fejedelemségek szerint, Seirnek tartományában.

31. Ezek * pedig a Királyok kik uralkodtak Edomnak tartományában, minke-előtte az Izráel fiai között Király uralkodnék. * 1 Krón. 1, 43.

32. *Először* Király volt Edomnak Béla Béhornak fija, kinek városának neve Dinhába volt.

33. Minekutánna megholt Béla, uralkodott ő helyében Jóbáb Zerákhnak fija, ki Botzrából való volt.

34. Minekutánna megholt Jóbáb, uralkodott ő helyében Khusám, ki Témán földéből való volt.

35. Khusám holta után uralkodott ő helyébe Hadád a Bédád fija, ki a Midiánitákat a Moábiták mezején megveré, kinek az ő városának neve vala Hávith.

36. Hadád holta után uralkodott ő helyében, Sámlla Masrekából való.

37. Sámlla holta után uralkodott ő helyében Saul, ki volt az *Eufrátes* folyóvíz mellett való Rékhobóth városból.

38. Saul holta után uralkodott ő helyében Báhál-Khanán Akhbor fija.

39. Báhál-Khanánnak Akhbor fijának holta után, uralkodott ő helyében Hadár, és az ő városának neve Pahu, az ő feleségének pedig neve Mehetábéel, ki Mézaháb leányának Matrédnak leánya vala.

40. Ezek pedig az Ézsau nemzetségéből való hercegeknek neveik az ő cseledek, helyek, és nevek szerint: Timna herceg, Hálva herceg, Jéteth herceg.

41. Ahólibáma herceg, Ela herceg, Pinon herceg.

42. Kénáz herceg, Témán herceg, Mibtzár herceg.

43. Magdiel herceg, Hírám herceg. Ezek Edomnak fejedelmei az ő lakások szerint, az ő örökségeknek földében. Ézsau az Edomitáknak * attyok. * vers 9.

37. RÉSZ.

József vádolja bátyyait az attyának: Lát álmokat: Irigykednek reá az ő bátyjai: a kútba vetik: azután eladják: siratja őtet Jákób.

Lakozék pedig Jákób * az ő attya bujdosásának földén Kanaán földén. * Zsid. 11, 9.

2. És ezek a dolgok lettek Jákób háznép között. József mikor tizenhét esztendősen vala, az ő bátyjaival egybe őriz vala juhokat, és vala a gyermek Bilhának és Zilpának az ő attya feleségeinek fijaival, és azoknak az ő gonosz életek felől való

híreket az ő attyának megmondja vala József.

3. Az Izráel pedig minden fíjainál inkább szereti vala Józsefet; mivelhogy vénségének fija vala; és *szép* tarka ruhát csináltatott vala néki.

4. Mikor pedig eszekbe vették volna az ő bátyjai, hogy az ő attya őtet minden bátyjainak felette szeretné, gyűlölik * vala őtet, annyira hogy szép szóval néki nem szólhatnának. * rész 49, 23.

5. Láta pedig József álmot, *mellyet* mikor megbeszélett volna az ő bátyjainak; annál inkább gyűlölik vala őtet.

6. Mert azt mondja vala nékik: Halljátok meg kérlek az én álmomat mellyet én láttam.

7. Ímé kötünk vala egy mezőben kévéket, és ímé az én kévém felkele és feláll: ímé pedig a ti kévéitek körülállannak vala, és az én kévém előtt * meghajolnak vala. * rész 42, 6.

8. És mondanak néki az ő bátyjai: Avagy Királyunk lész-e minékünk: Vagy mi rajtunk uralkodni fogsz-e? Annakokáért annál is inkább gyűlölik vala őtet az ő álmáért és beszédiért.

9. Azután más álmot is láta, és megbeszélé azt az ő bátyjainak, *ezt* mondván: Ímé más álmot is láttam; ímé a Nap és a Hold, és tizenegy csillagok én előtttem meghajolnak vala.

10. Megbeszélé az ő attyának is és az ő bátyjainak, és megdorgálá őtet az ő attya, és monda néki: Micsoda álm ez a mellyet láttál? Avagy elmegyünk é, én és a te anyád és atyádfiai, hogy meghajtsuk magunkat te előtted a földig?

11. Irigykednek * vala azért reá az ő bátyjai; az ő attya pedig e dolgot elméjében tartja vala. * Csel. 7, 9.

12. Mikor pedig elmentek volna az ő bátyjai az ő attyok juhainak őrizésére Ségkhembe,

13. Monda Izráel Józsefnek: A te bátyaid avagy nem Ségkhemben őrizik é a juhokat? Jöszte azért hogy küldjelek el téged ő hozzájuk. Ki monda: Ímé *jelen* vagyok.

14. És monda néki: Menj el, lásd meg ha békességben vagynak a te bátyaid és a juhok, mond meg nekem. Elküldé azért őtet Khebronnak völgyéből, és méne Ségkhembe.

15. Találá pedig őtet, mikor a mezőben

bujdosnék, és megkérde egy ember, *ezt* mondván: Mit keresel?

16. Ki monda: Az én bátyáimat keresem, kérlek mond meg nékem hol őrzik a barmot?

17. És monda az ember: Elmentek innét, mert hallám hogy azt mondák: Menjünk Dóthánba. Elméne azért József bátyjai után, és megtalálá őket Dóthánban.

18. Kik mikor látták volna ötet távol, minekelőtte közelebb ment volna hozzájuk, elvégezek hogy ötet megölnék.

19. Mert ezt mondták vala egymásnak: Ímhol jó amaz álomlátó.

20. Jer öljük meg annakokáért ötet, és vessük egyik ő kútba; és azt mondjuk hogy a gonosz fenevad ette meg ötet, és meglátjuk mit használt az ő álma.

21. Mellyet mikor Rúben hallott volna, *igyekezék azon hogy* ötet megmentené azoknak kezekből. És monda: * Ne öljük meg ötet.

* rész 42, 22.

22. És ezt mondja vala Rúben: Ne oncsátok ki az ő vérét, *hanem* vessétek ötet az ő kútba, melly itt a pusztában vagyon, de meg ne öljétek. *Ezt pedig azért mondja vala*, hogy ötet azoknak kezekből megszabadítaná, és ötet megadná az atyáknak.

23. És mikor jutott volna József az ő bátyáihoz, megfoszták ötet ruhájától, a *szép* tarka ruhától melly rajta vala.

24. És megragadván ötet veték egy ő kútba: az a kút pedig üres vala, és nem vala víz benne.

25. Leülének pedig hogy ennének; és mikor felemelték volna szemeiket, láták, és ímé egy sereg Ismáeliták jönnek vala Gileádból, azoknak tevéi visznek vala fűszerszámokat, balzsamot, és mirhát, kik mennek vala hogy azokat vinnék Égyptomba.

26. És monda Júda az ő atyafiainak: Mi hasznunk *lészen benne* ha megölelendjük a mi atyánkfiát, és eltitkolándjuk az ő vérét.

27. Jer adjuk el ötet ez Ismáelitáknak, és ne öljük meg, mert mi atyánkfia, mi testünk: kinek engedének az ő atyafiai.

28. És mikor a kereskedő Midiániták azon elmennének, kivonák Józsefet az ő kútból, és eladák ötet azoknak az Ismáelitáknak húsz ezüstpénzen, kik * elvivék Józsefet Égyptomba. * Zsolt. 105, 17. Csel. 7, 9.

29. Mikor pedig Rúben az ő kúthoz

ment volna, és nem volna József a kútban, megszaggatá a maga ruháit.

30. És megtérvén az ő atyafiaihoz, monda: Nincsen a gyermek, és én hová legyek?

31. Vevék annakokáért a József ruháját, és megölelének egy kecskefiat, és annak vérével megfesték a ruhát.

32. És elküldék azt a tarka ruhát, és vevék az ő atyákhoz és mondának. Ezt a ruhát mi találtuk, esmérd meg ha a te fjadnak ruhája é vagy nem.

33. Ki megesmérte azt, és monda: Az én fiamnak ruhája, * a gonosz fenevad ette meg ötet, elszaggattatván elszaggattott József.

* rész 44, 28.

34. És megszaggatá Jákób a maga ruháit, és gyászruhába öltöztvén siratá az ő fiját sok ideig.

35. Felkelének pedig az ő fiai mindnyájan, és mind az ő leányai hogy vigasztalják ötet, és nem akara megvigasztaltatni, mert *ezt* mondja vala: Sírván megyek * az én fiamhoz a koporsóba: és siratá ötet az attya.

* rész 42, 38.

36. A Midiániták * pedig eladák ötet Égyptomban a Faraó főszolgájának Pótifárnak, a vitézlő népek fejedelmének.

* rész 39, 1.

38. RÉSZ.

Júda, a Jákób fja megházasodik; gyermekei lésznek; vétkezik Thámárral, az ő menyével.

És lön akkor az időben, hogy Júda elmenvén az ő atyafiaitól, térne egy Hadulámbeli férjfiúhoz, kinek neve vala Khira.

2. És * meglátá ott Júda egy Kanaánbeli férjfiúnak leányát, kinek neve vala Suah, és azt feleségül vévén magának béméne hozzá

* 1 Krón. 2, 3.

3. Ki fogada az ő méhében és szüle fiat, és nevezé azt Hérnek.

4. És az másodszor is terhbe esvén szüle fiat, és nevezé azt Onánnak.

5. Azután ismét *terhbe esvén* szüle fiat, kit nevezé Séláhnak, és vala Khezibben mikor ő ezt szülé.

6. Vón pedig Júda feleséget az ő első fijának Hérnek, kinek neve vala Thámár.

7. És * mikor Hér Júdának első fja gonosz volna az Úrnak szeme előtt, megöle ötet az Úr.

* 4 Móz. 26, 19.

8. Annakokáért monda Júda Onánnak: Eredj bé a te bátyádnak feleségéhez, és a te bátyád helyébe vedd feleségül azt, és a te bátyádnak támassz magot.

9. Tudja vala pedig Onán hogy nem övé lenne az a mag, annakokáért valamikor az ő bátyjának feleségéhez bémegyzen vala, a földre *bocsátván*, elveszti vala a *magot*, hogy az ő bátyjának magot ne támasztana.

10. És gonoszságnak tetszék az Úr szemei előtt a mit ez cselekedik vala, annakokáért megölé azt is.

11. És monda Júda Thámárnak, az ő menyének: Maradj özvegyen addig a te atyád házában, míg az én fiam Sélah megnevekedik. Mert így gondolkodik vala: Netalan ez is meghal, mint az ő bátyjai. Elméne azért Thámár, és marada az ő attya házában.

12. És mikor sok napok múltak volna el, meghala Suah a Júda felesége, és hogy magának vigasztalást venne, elméne az ő juhainak nyíróihez az ő barátjával Hadullámbeli Khirával, Thimnába.

13. Megmondák pedig Thámárnak mondván: Ám a te ipád Thimnába megyen az ő juhainak nyírására.

14. *Thámár* azért levetván az ő özveységének ruháit, béborítá magát fedéllel, és magát eltitkolá, és leüle a kettős útfélen a melly *megyen* Thimnába: mert látja vala hogy megnevekedett volna Sélah, és ötet nem adták volna annak feleségül.

15. Látván pedig azt Júda, állítá azt tisztátalan személynek lenni, mivelhogy befedezte vala orcáját.

16. Hozzá tére azért ahoz az útról és monda: Engedd meg kérlek hogy menjek bé te hozzád, (mert nem tudja vala hogy az ő menyé volna): És monda *Thámár*: Mit adsz nékem ha megengedem hogy velem közösülj?

17. És felele: Küldök néked az én juhaim közöttül egy kecskefiat. És az monda: *Megengedem a mit akarsz*, ha zálogot adsz míg azt megküldöd.

18. Monda azért *Júda*: Micsoda a zálog mellyet adjak tenéked? Felele: A te gyűrűd, keszkenőd, és a pálcza, melly kezeden vagyon. Oda adá azért néki, és béméne hozzá, és *Thámár* terhbe esék ő tőle.

19. Azután felkelvén *Thimár* elméne, és leveté a fedelet; mellyel magát béborította vala, és felvevé magára az ő özveységének ruháit.

20. És megküldé Júda a kecskefiat az

ő Hadullámbeli barátjától hogy a zálogot megkérné az asszonytól, és nem találá azt.

21. És megkérde a helynek férjfiait, mondván: Hol vagyon ama tisztátalan személy, melly a kettős útfélen ül vala? És azok mondanak: Nem volt itt tisztátalan személy.

22. Megtére pedig Júdához, és monda: Nem találám azt meg. Annakfelette e helynek lakosai is azt mondák: Nem volt itt *úgymond* tisztátalan személy.

23. És monda Júda: Tartsa magának, hogy valamiképen meg ne gyaláztassunk; imé én megküldöttem volt a kecskefiat, te pedig nem találtad meg ötet.

24. És úgy mint három hónap múlva, megmondák Júdának, ilyenképen: Thámár a te menyed paráználkodott, és a paráznságból terhbe esett. És monda Júda: Vigyétek ki ötet, és * égetessék meg.

* 5 Móz. 22, 23. 24.

25. Az pedig mikor kivitetnék, küldé az ő ipához *ezt* izenvén: Attól a férjfiútól vagyok terhes a kiéi ezek. És *ezt is* mondá: Esmérd meg kérlek, kiéi ezek: a gyűrű, * keszkenő, és pálcza. * vers 18.

26. Megeszméré azért Júda, és monda: Igazb én nálamnál, mert nem adám ötet az én fiamnak * Séláhnak: de nem eszméré *Júda* többé azt. * vers 11.

27. És * mikor *Thámár* a szülésre juta, imé kettős gyermekek valának az ő méhében.

* 1 Krón. 2, 4.

28. Mikor pedig szülne, és azoknak egyike a kezét kinyujtotta volna; a bába veres fonalat vévén, köté azt a kezére annak, mondván: E jött ki először.

29. De mikor az bé vonta volna az ő kezét, imé annak attyafia jöve ki. És monda a *bába*: Mimódon találhattál magadnak rést a kijövetelre. * És nevezé azt Péretznek. * Máté 1, 3.

30. És annakutánna kijöve az ő attyafia kinek kezére veres fonalat kötöttek vala; és nevezé azt Zeráhnak.

39. RÉSZ.

Az Isten megáldja Pótifárt Józsefért, ki annak feleségétől bűnre kényszerítettvén nem enged: vádoltatik; tömlőczebe vetetik; de ott is Isten vele vagyon.

Továbbá József vitetett vala Égyiptomba, és megvette vala ötet * az Ismáeli-táktól, kik ötet oda vitték vala, egy égyiptombeli ember Pótifár, Faraónak

főszolgája, a vitézlő népeknek Fejedelme.

* rész 37, 28.

2. És * vala az Úr Józseffel, és jó szerencsés vala, és lakik vala az ő egyiptombeli urának házában.

* vers 21. Csel. 7, 9.

3. Látá pedig az ő ura hogy az Úr volna ő vele, és hogy valamit cselekednék, az Úr szerencsésé tenné ő általa.

4. Talála azért József kedvet az ő ura előtt, és szolgál vala néki; és az ő házában fővé tévé, és mindeneket valamije vala, az ő birodalmába ada.

5. És miolta főgondviselővé tévé őtet az ő házában, és minden marháján, az Úr megáldá az egyiptombeli embernek házát Józsefért; és az Úrnak áldása vala minden jószágán, mind házában s mind a mezőn.

6. Mindeneket azért valamije vala Józsefre biza: és nem vala semmire gondja, miképen Józsefnek, hanem csak az ételre. József pedig szép formájú és tekintetű vala.

7. Ezekután pedig, az ő urának felesége veté szemeit Józsefre, és monda: Hálj velem.

8. Ki nem akarván engedni, monda az ő ura feleségének: Ímé az én uramnak semmi gondja nincsen azokra mellyek az ő házában vagynak, hanem mindeneket a mellyek övéi voltak, az én kezembe bízott.

9. Nincsen senki nálamnál nagyobb az ő házában: és semmit tőlem meg nem tiltott, hanem csak tégedet, mivelhogy te ő felesége vagy; mimódon mívelném azért e nagy gonoszságot, vétkezvén az Isten ellen?

10. Mikor pedig mindennapon szólana az asszony Józsefnek, és nem engedne néki hogy vele hálna és vele egyesülne,

11. Történék egy napon hogy a házba menne József valami dologáttenni, és senki nem volna a házban a háznép közzül.

12. Megragadá azért az asszony a József ruháját, ezt mondván: Hálj velem, és ő ott hagyván ruháját az asszony kezében, elfuta és kiméne.

13. És mikor látta volna az asszony hogy az ő ruháját kezében hagyta volna, és kifutott volna,

14. Szólítá a háznépet és monda azoknak ilyen módon: Lássátok, Zsidó férjfiat hozott a mi házunkba az én uram hogy megszégyenítene minket: mert én

reám jöve hogy velem hálna, és kiálték nagy szóval.

15. És mikor az hallotta volna hogy kiáltottam volna felszóval, az ő ruháját elhagyá az én kezembe, és elfutván kiméne.

16. Megtartá azért az ő ruháját magánál míg az ő ura haza jőne.

17. Kinek ilyen szókkal szóla, mondván; Eljőve hozzám a Zsidó szolgál, a kit nekünk hoztál, hogy engemet megszégyenítene.

18. És mikor kiáltottam volna felszóval, az ő ruháját itt hagyá, és kifuta.

19. Mikor pedig hallotta volna az ő ura feleségének beszédit a mellyeket mondotta, ezt mondván: Illyen dolgokat cselekedék én rajtam a te szolgád; felgerjede az ő haragja.

20. Vevé azért Józsefet az ő ura és veté őtet a * tömlöczbe, mellyben a Király foglyai valának, és ott vala a tömlöczben.

* Zsolt. 105, 18.

21. Az * Úr vala pedig Józseffel, és kegyelmesen cselekedék ő vele, és a tömlöcztartó előtt is kedvessé tévé őtet.

* Csel. 7, 9.

22. És a tömlöcztartó mind azokat a foglyokat, kik a tömlöczben valának, bizá Józsefre, és valamit ott cselekesznek vala, mind ő cselekeszi vala.

23. És semmi gondja nem vala a tömlöcztartónak azokra, a mellyek birodalmában valának, mivelhogy az Úr volna Józseffel, és valamit cselekeszik vala, az Úr szerencsésé teszi vala.

40. RÉSZ.

Megmagyarázza József a tömlöczben a pohárnoknak és a sütőnek álmokat.

Történék ezekután hogy az egyiptombeli Királynak pohárnokja és a sütője vétkezének az ő urok ellen, az egyiptombeli Király ellen.

2. Megharaguvék azért Faraó mind a két főszolgájára, tudniillik a főpohárnokra és a fősütőre.

3. És vetteté azokat a vitézlő népek Fejedelmének tömlöczébe, tudniillik a tömlöczbe, mellyben József fogva vala.

4. És a vitézlő népek Fejedelme fővé tévé azokon Józsefet, és szolgál vala nékik és valának fogságban egy esztendeig.

5. És mindketten látának álmot ugyanazon egy éjjel, az egyiptombeli Királynak mind pohárnokja, mind sütője, kik a tömlöczben fogva valának, melly álmot

megjelentené mi következnek mind a kettőre.

6. Méne azért ő hozzájok reggel József, és megtekinté őket, és ímé bánkódnak vala.

7. És megkérde a Faraó főszolgáit, kik ő vele együtt az ő urának házánál a tömlőczben fogva valának *ezt* mondván: Miért vagytok most ilyen szomorúak?

8. Kik felelének néki: Álmodtunk és nincsen ki megmagyarázná azt. És monda nékik József: Avagy nem Istené é az álomnak magyarázása? mondjátok meg nekem az álmod.

9. Megbeszélé azért a főpohárnok az ő álmát Józsefnek és monda néki: Álmodban látok vala előttem egy szőlőtövet.

10. És a szőlőtőn valának három vesszőszálak, és az megzöldellék, megvirágozék, és annak gerézdjei megérlelék a szőlőszemeket.

11. A Faraó pohara pedig vala az én kezemben, és én a szőlőt szakasztom vala, és a Faraó poharába facsarom vala, és a pohárt adom vala a Faraó kezébe.

12. És monda néki József: Ez annak a magyarázatja: a három vesszőszál, három nap.

13. Harmadnap mulva Faraó felmagasztalja a te fejedet, és helyedre állat tégedet, és adod Faraó kezébe a pohárt, az elébbi szokás szerint, mikor ő pohárnokja volnál.

14. De megemlékezzél én rólam, mikor néked jól leszen dolgod, és cselekedjél kérlek irgalmasságot velem, hogy rólam megemlékezzél Faraónál, és engem e tömlőczből megszabadíts.

15. Mert lopva hoztak el engemet a Zsidók földéről, itt is semmi gonoszságot nem cselekedtem, hogy a tömlőczbe vetettek.

16. Látá pedig a sütőmester is, hogy jól magyarázta volna meg az álmod, és monda Józsefnek: én is álmodban látok vala az én fejemen három fehér kosárt.

17. A felső kosárban pedig valának Faraónak mindenféle sült étkei, és a madarak eszik vala azt az én fejemen való kosárból.

18. És felelvén József, monda: Ez annak a magyarázatja: a három kosár, három nap.

19. Harmadnap mulván Faraó megemlékezik a te fejedről, és tégedet felakasz-

tat akasztófára, és a te testedet rólad leeszik a madarak.

20. Harmadnapon azért, mely napon született vala Faraó, lakodalmat szerze minden ő szolgáinak, és megemlékezék a főpohárnokról és a fősütőről a több szolgálai között.

21. És a pohárnokmestert helyére állatá a bor töltésre, és a pohárt Faraó kezébe adja vala.

22. De a sütőmestert felakasztatá: a miképen nékik magyarázta vala József.

23. És nem emlékezék meg a pohárnokmester Józsefről, hanem elfelejtkezék ő róla.

41. RÉSZ.

Faraó álmodt lát, melyet megmagyaráz József, és égyptomi Fejedelemmé tétetvén az országra gondot visel: feleséget vészen.

Két esztendő mulván Faraó látá álmod, mitha állana egy folyóvíz mellett.

2. És ímé a folyóvízből jönnek vala ki hét szép és kövér tehenek, mellyek esznek vala a mocsáros helyen.

3. Ismét azok után más hét tehenek jönnek vala ki a folyóvízből, rútak és ösztövérek, mellyek állanak vala ama tehenek mellett a folyóvíz partján.

4. És elnyelék a rút és ösztövér tehenek ama hét szép és kövér teheneket; és felserkene Faraó.

5. Mikor elaludt volna, másodsor is álmodtláta, és ímé hét gabonafejek nevednek vala egy száron, teljesek és szépek.

6. És ímé nevednek vala azok után hét vékony gabonafejek, mellyeket a napkeletisziel elszáraztott vala.

7. És elnyelék a hét vékony gabonafejek a hét kövér és teljes gabonafejeket: és felserkene Faraó, és ímé az álom *elméjében vala*.

8. Reggelre kelvén pedig megháborodék magában, és elküldvén, egybehivatá Égyptomnak minden jövőendőmondóit, és minden böltseit: és megbeszélé nékik Faraó az ő álmát, de nem vala senki, ki megmagyarázná azokat Faraónak.

9. Szóla annakokáért a pohárnokmester Faraónak ilyen módon: Az én bűneimről emlékezem én e mai napon.

10. Faraó mepharagudt vala az ő szolgálira, és engemet és a sütőmestert vetetett vala a vitézek hadnagyjoknak tömlőczébe.

11. Látánk pedig álmod * mind egy

éjjel, én és az: mindenikünk a szerint, a mint következett, látánk álmot.

* rész 40, 5.

12. És *vala* velünk ott egy Zsidó ifjú a vitézek hadnagyjoknak szolgálja, kinek mikor megbeszélettük volna, megmagyarázá nekünk a mi álmainkat, mindenikünknek az ő álma szerint magyarázá meg.

13. És a miképen megmagyarázá nekünk, szinte azonképen történék *dolgunk*, engemet helyemre állata *Faraó*, amazt pedig felakasztatá.

14. Elküldé * azért Faraó és hívatá Józsefet, és nagy hamarsággal kihozák őtet a tömlöczből, és megberetválkozván elváltoztatá ruháit, és méne Faraóhoz.

* Zsolt. 105, 20.

15. És monda Faraó Józsefnek: Álmot láttam és nincsen ki megmagyarázná azt: Én pedig hallottam te felőled a ki azt mondaná, hogy te az álmot megérted, és meg tudod magyarázni.

16. És felele József Faraónak, mondván: Nincsen erőmben az *álom-magyarázás*: hanem az Isten jelent a Faraónak megmaradására való dolgokat.

17. Monda azért Faraó Józsefnek: Álomban *látám*, hogy állok *vala* egy folyóvíz partján.

18. És ímé a folyóvízből kijőnek *vala* hét kövér és szép tehének, melyek esznek *vala* a mocsáros helyen.

19. Íméismét azok után más hét tehének jőnek *vala* ki, vékonyak, felette igen rútak és ösztövérek, kikhez hasonló rútakat én nem láttam egész Égyiptomnak földén.

20. És elnyelék ez ösztövér rút tehének, az elébbi hét kövér teheneket.

21. És jöllehet a kövér tehének amazoknak gyomrokban volnának, mindazáltal ingyen sem tetszik *vala* meg hogy gyomrokban volnának, mert ugyan rútak valának azok mint szinte az előtt. És felszerkenék.

22. Azután ismét láttam álmomban, és ímé hét gabonafejek nevednek *vala* egy száron, teljesek és szépek.

23. Ímé ismét azok után nevednek *vala* hét kis gabonafejek, vékonyak, melyeket a napkeletis szél megszáraztott *vala*.

24. És elnyelék a vékony gabonafejek a hét szép gabonafejeket. Megbeszélém ezeket a jövőmondóknak és nem lőn senki ő közzőlők ki megmagyarázhatná.

25. És monda József Faraónak: A Fa-

raó álma mind egy: a mit Isten akar cselekedni, azt jelentette meg Faraónak.

26. A hét szép tehének, hét esztendőők, hasonlóképen a hét szép gabonafejek, hét esztendőők: az álom mind egy.

27. A hét ösztövér és rút tehének pedig, melyek azok után jöttek ki, azok is hét esztendőők, és a hét vékony gabonafejek melyeket megszáraztott volt a napkeleti szél, *hasonlóképen* lészen az éhségnek hét esztendeje.

28. És a mit mondék Faraónak, *hogy* a mit Isten akar cselekedni, megjelentette azt Faraónak.

29. Ime hét esztendőők jőnek melyekben egész Égyiptomban nagy bőség lészen.

30. Azok után következnek hét esztendőők *mellyekben* lészen éhség, annyira, hogy elfelejtkeznek a *nagy* bőségről, *melly volt* Égyiptomnak földén, és megemészti az éhség a földet.

31. És nem tetszik meg az elébbi bőség e földön az éhség miatt, *melly* azután lészen, mert nagy lészen.

32. Hogy pedig kétszer látta Faraó az álmot, *azt jelenti*, hogy Istennél elvégzett *dolog* ez, és siet az Isten azt véghez vinni.

33. Most annakokáért rendeljen Faraó bölcös és eszes férjfiat, kit Égyiptomnak földén gondviselővé tégyen.

34. Rendeljen Faraó tisztartókat az országon, és Égyiptomnak lakosaitól vegye a gabonának ötödét a hét bő esztendőőkben.

35. És a következő bő esztendőőknek minden termését takarják bé, és a gabonát takarják a Faraó birodalma alá, és az élelts tartásuk meg *Faraónak* minden városaiban.

36. És legyen az élés e tartománynak táplálására a hét esztendei éhségnek idején, melyek következnek Égyiptom földén, hogy el ne veszen e föld az éhség miatt.

37. És tetszék e beszéd Faraónak és minden ő szolgálainak.

38. És monda Faraó az ő szolgálainak: Avagy találhatnánk é ehez hasonló férjfiat, kiben az Istennek lelke volna?

39. És monda Faraó Józsefnek: Mivelhogy mind ezeket az Isten néked jelentette meg, nincseu hozzád hasonló eszes és bölcös.

40. Te * légy az én házamon főgondviselő, és minden én népem a te beszéd szerint járjon, csak az egy királyiszékkal haladlak meg téged.

* Zsolt. 105, 20—22. Csel. 7, 10.

41. Monda annakutánna Faraó Józsefnek: Ímé mind az egész Egyiptomnak földén Fejedelemmé tettelek.

42. És kivén Faraó a maga gyűrűjét a maga ujjából, adá azt Józsefnek ujjába; és fölöltözteté ötet bitor ruhákba, és aranylánczot vete az ő nyakába.

43. És ülteté ötet az ő második szekerébe. Ezt kiáltják vala pedig ő előtt: Abrekh; *azaz, ifjú avagy gyenge atya.* És Fejedelemmé tevén ötet mind az egész Egyiptomnak földén.

44. És monda Faraó Józsefnek: Én vagyok Faraó, mindazáltal a te akaratod nélkül senki sem kezét, sem lábát fel nem emeli az egész Egyiptomnak földén.

45. És nevezé Faraó Józsefet Tzafenát Pahneákhnak, és adá néki feleségül Asenáthot, Potiferának On *nevű város* Fejedelmének leányát. És kiméne József Egyiptomnak földére.

46. (József pedig harmincz esztendőös vala, mikor állana az Egyiptombeli Faraó Király előtt.) Kiméne azért József Faraó elől, és általméne egész Egyiptomnak földén.

47. És termett a föld hét bő esztendőben gabonát *nagy* bőséggel.

48. És meggyűjté a hét esztendőnek minden élését, melly vala Egyiptom földén, és helyhezteté az élést a városokba, minden mezőnek termését takará a városba, melly körül a mező vala.

49. És takara József felette sok gabonát, mint a tengernek fővenye, annyira hogy meg nem számlálthatnék: mivelhogy száma nem vala.

50. Józsefnek pedig * lőnek két fiai minekelőtte eljőne az éhségnek esztendeje, kiket szüle néki Asenáth az On *nevű város* Fejedelmének Pótiferának leánya.

* rész 48, 5.

51. És nevezé József az ő elsőszülöttét Manassénak: mert *úgymond*, elfelejtette én velem Isten minden nyomorúságot, és az én atyám házát.

52. A másodikat pedig nevezé Efraimnak: mivelhogy, *úgymond*, megszáporított Isten engemet az én nyomorúságnak földében.

53. Eltelének annakokáért a bőségnék hét esztendei, melly *bőség* vala Egyiptomnak földén.

54. És * elkezdének közelgetni ez éhségnek hét † esztendei, mint megmondotta vala József: és vala éhség minden tartományokban: de egész Egyiptom földében elég kenyér vala.

* Zsolt. 105, 16. † rész 45, 6.

55. Végezetre megéhezék egész Egyiptom földé is, és kiált vala a nép Faraóra a kenyérért. — Monda pedig Faraó mind az Egyiptombelieknek: Menjetek Józsefhez, és a mit mond, azt míveljétek.

56. És nagy éhség vala mind az egész földön. Megnyitá azért József mind a *gabonás-házakat*, mellyekben a gabona vala, és árulja vala az Egyiptombelieknek: mert megnevedett vala az éhség Egyiptom földében.

57. És a földnek minden lakosai mennek vala Egyiptomba hogy *gabonát* venniének Józseftől; mert mind az egész földön nagy éhség vala.

42. RÉSZ.

A József bátyjai Egyiptomba jutnak, kikkel József keményen bánik: Zálogba hagyván Simeont, hazájokba térnek és Jákóbnak a dolgot megbeszélik.

Látván pedig Jákób hogy Egyiptomban gabona volna, monda Jákób az ő fiai-nak: Mit néztek egymásra.

2. És monda: Ímé hallok * hogy Egyiptomban gabona vagyon: menjetek le oda, és vegyetek nekünk gabonát, hogy éljünk és ne halljunk meg. * Csel. 7, 12.

3. Lemenének annakokáért Józsefnek tíz bátyjai hogy venniének gabonát Egyiptomban.

4. De Benjámint a József öccsét nem bocsátá el Jákób az ő bátyjaival: mert ezt mondá: Netalán meghal az úton.

5. Elmenének azért az Izráel fiai, hogy venniének gabonát azokkal egybe a kik oda mennek vala, mert a Kanaán földén azon éhség vala.

6. József vala pedig annak a tartománynak ura, és ő adja vala a gabonát a tartomány minden népének. Eljutának azért Józsefnek bátyjai, és arczal * ő előtte a földre leborulának.

* r. 37, 7.

7. És látá József az ő bátyjait, és megisméré őket, de idegennek mutatván magát nekik, kemény beszédekkel szóla nekik, és monda: Honnét jöttetek? Fele-

lének: Kanaán földéről jöttünk gabonát venni.

8. Megesméré pedig József az ő bátyjait, de amazok nem esmérék meg őtet.

9. Azért megemlékezék József az ő almairól, melyeket azok felől * álmodott vala. És monda nékik: Kémek vagytok ti, kik azért jöttetek hogy e tartománynak erőtlén részeit meglássátok.

* rész 37, 5. 7. 9.

10. Kik felelének néki: Nem *vagyunk* uram *kémek*, hanem a te szolgálád jöttek gabonát venni.

11. Mi mindnyájan egy ember gyermekei vagyunk: igaz emberek vagyunk. *Soha* nem voltak kémek a te szolgálád.

12. Kiknek ismét monda: Nem úgy vagyon hanem azért jöttetek hogy e földnek erőtlenségét meglássátok.

13. *Amazok* mondának: Mi te szolgálád tizenketten *mind* atyafiak vagyunk, egy embernek fiai, Kanaánnak földében; és ímé a kissebbikünk az atyával vagyon most, egyikünk pedig ugyan nincsen.

14. József pedig monda nékik: Ez az a mit mondek néktek, *hogy* kémek vagytok.

15. Ez legyen a bizonyság: Úgy éljen Faraó, hogy ki nem mentek addig, míg ide nem hozzátok a ti kissebbik atyátokfiát.

16. Küldjete el közületek egyet hogy hozza ide a ti atyátokfiát: ti addig legyetek fogva, és láttassék meg a ti beszédeteknek igazsága: hogyha pedig nem, úgy éljen Faraó hogy ti kémek vagytok.

17. Annakokáért fogságba veté őket harmadnapig.

18. Monda pedig ő nékik József harmadnap: Ezt miveljétek, hogy éljete: az Istent én is félem.

19. Ha igazak vagytok egyik atyátokfia maradjon a ti fogságtoknak házában, ti pedig menjete el, vigyete gabonát a ti házatok népének éhségének eltávoztatására.

20. A ti kissebbik atyátokfiát pedig hozzátok * én hozzám, és igaz leszen a ti beszédetek: és nem haltok meg: a képen cselekedének azért ők.

* r. 43, 5.

21. És mondának vala egymásnak: Bizony vétkeztünk a mi atyánkfia ellen, mert látánk az ő lelkének keserűségét mikor nekünk könyörgene, és nem hallgatánk meg őtet; azért következett mi reánk e nyavalya.

22. Felele pedig Rúben nékik, mond-

ván: Avagy * nem mondam vala é néktek, hogy ne vétkezzetek a gyermek ellen: és nem fogadtok? azért ímé az ő vétét is *most* keresik rajtunk. * rész 37, 21. 22.

23. De azok nem tudják vala hogy értene József, mert tolmácsáltalszólnak vala.

24. És elfordulván ő tőlök síra: Azután ismét hozzájuk fordulván szóla nékik, és megtartóztatá közzülök Simeont, és megkötözteté azt ő előttök.

25. Megparancsolá pedig József, hogy megtöltenék azoknak edényeiket gabonával, és megadnák azoknak pénzeket mindeniknek az ő zsákjába, és adnának nékik élest az útra: így cselekedék azért ő velek.

26. És felvetvén gabonájokat az ő szamaraikra, elmenének onnét.

27. És megoldá egy az ő zsákját hogy szamarának adna abrakot a szálláson, és meglátá az ő pénzét, mely vala zsákjának szájában.

28. És monda az ő atyafiainak: Megadták nekem az én pénzemet, és ímé az én zsákomban vagyon. Megrémülének annakokáért, és elálmélkodván mondának egymásnak: Micsoda ez a mit Isten cselekedett velünk?

29. Azután mikor jutottak volna az ő attyokhoz Jákóbbhoz Kanaánnak földére, megbeszélének mindeneket néki a minémű dolgok ő rajtok estek volna, *ezt* mondván:

30. Az a férjfiú annak a tartománynak ura, *nagy* kemény beszédekkel szóla nekünk, és minket *fogságba* vetett vala, mint annak a földnek kémeit.

31. És mondánk néki: Igaz emberek vagyunk, *soha* nem voltunk mi kémek.

32. Tizenketten vagyunk atyafiak, a mi atyánkknak fiai, az egyikünk ugyan nincsen, a kissebbikünk pedig most a mi atyánkkal vagyunk Kanaán földében.

33. És monda nekünk az a férjfiú a földnek ura: Ezen esmérem meg hogy igazak vagytok; egyik atyátokfiát hagyjátok itt, és a ti házatok népének éhségének eltávoztatására vigyete gabonát; és menjete el.

34. És hozzátok hozzám a ti kissebbik atyátokfiát, hogy megtudhassam hogy nem vagytok kémek, hanem igaz emberek: azután a ti atyátokfiát megadom néktek, és ez országban kereskedhettek.

35. És mikor az ő zsákjokat megüresi-

tenék, imé mindeniknek csomó * pénze zsákjában vala. Látván pedig ők és az ő atyók pénzeknek csomóját, megfélemlének.

* vers 25.

36. És monda nékik az ő atyók Jákób: Engemet megfosztottatok az én magzatimtól; Józsefnincsen, Simeon is nincsen, Benjámint is elviszitek? mind ezek megemésztenek engemet.

37. Monda azért Rúben az ő atyának ilyen szókkal: Az én két fiaimat megöljed, ha ötet meg nem hozom néked, add kezembe ötet nékem, és én meghozom ötet tenéked.

38. És monda: Nem megyen le oda az én fiam ti veletek, mert az ő bátyja megholt és ő maga maradt, ha történnék néki halála az úton a mellyen elmentek, az én vénségemet nagy keserűséggel bocsátanátok a koporsóba.

43. RÉSZ.

Lemennek ismét a Jákób fiai Egyiptomba Benjáminnal egybe, kiket (Simeont is elbocsátván) József megvendégel.

Az éhség pedig elhatalmazott vala abban a tartományban.

2. Mikor azért megették volna a gabonát, mellyet hoztak vala Egyiptomból: monda nékik az ő atyók: Menjetek el ismét, szerezzetek nekünk egy kevés élelét.

3. És monda néki Júda ilyen szókkal: Nagy erős esküvéssel megmondá nekünk az a férjfiú: Nem látjátok, úgymond, az én orezámat, hanemha a ti atyátokfia veletek lészen.

4. Ha azért elbocsátod a mi atyánkfiát velünk, elmegyünk, és veszünk néked élelét.

5. Hogyha el nem bocsátod, nem megyünk, mert az a férjfiú megmondá nekünk, * nem látjátok az én orezámat, hanemha a ti atyátokfia veletek lészen.

* rész 42, 20.

6. És monda az Izráel: Miért cselekedetek ilyen gonoszúl én velem, hogy megmondottátok annak a férjfiúnak, hogy néktek még atyátokfia volna?

7. Felelének azok: Nagy szorgalmatossággal tudakozott az a férjfiú mi felőlünk, és nemzetségünk felől, ezt mondván: Él é még a ti atyátok? vagyon é több atyátokfia? És e beszédek szerint feleltünk néki. Mimódon tudhattuk volna meg hogy azt mondja nekünk: Hozzátok ide a ti atyátokfiát?

8. És monda Júda Izráelnek, az ő atyának: Bocsásd el azt a gyermeket én

velem, azután felkelünk és elmegyünk, hogy éljünk és ne haljunk meg mind mi, mind te, és a mi gyermekeink.

9. Én kezes leszek érette, az én kezemtől kérd elő: Ha meg nem hozom ötet te hozzád, és ötet elődbe nem állatom, mind éltig bűnös legyek előtted.

10. Bizony ha nem késtünk volna, ez ideig kétszer is megjöhattunk volna.

11. És monda nékik Izráel az ő atyók: Ha úgy kell lenni, ámbátor legyen úgy: Vegyetek e földnek válogatott gyümölcsében a ti edényeitekbe, és vigyetek ajándékot annak a férjfiúnak; egy kevés balzsamot, egy kevés mézet, fűszerszármokat, mirhát, diót, mondolát.

12. Más pénzt is vigyetek veletek, a melly pénzt meghoztatok a ti zsákjaitoknak szájakban, azt is vigyetek meg: talán valami vétékből esett, hogy azt meghoztatok.

13. A ti atyátokfiát is vegyetek fel, és felkelvén menjetek el ismét ahhoz a férjfiúhoz.

14. Az erős mindenható Isten pedig engedje, hogy kedvet találjatok annál a férjfiúnál, és bocsássa vissza ti veletek a másik atyátokfiát, ezt is Benjámint: Én pedig ha megfosztatom az én gyermekimről, legyek megfosztatott.

15. Annakokáért minekutánna azok az emberek vették volna az ajándékot, és kétannyi pénzt az ő kezekbe és Benjámint, felkelvén elmenének Egyiptomba, és állának József eleibe.

16. Minekutánna pedig látta volna József ő velek Benjámint, monda az ő háza gondviselőjének: Vidd bé amaz embereket a házba, és öless ételre való állatokat, és készíts lakodalmat, mert velem ebédelnek ez emberek ma délben.

17. És aképen cselekedék az a férjfiú, a mint József parancsolta vala, és bévivé azokat az embereket a József házába.

18. És megfélemlének azok az emberek, minekutánna bévítették volna őket a József házába, és mondának: A pénzért hozattattunk ide bé, melly először a mi zsákjainkba tétetett volt, hogy ez okkal patvart találjon hozzánk, reánk támadjon, és minket rabokká tégyen, és a mi szamarainkat.

19. És menének a József házának gondviselőjéhez, és szólának néki a háznak ajtaja előtt.

20. És mondanak: Kérünk *szerető* uram, hallgasd meg a mi beszédünket: * Ennekelőtte is eljöttünk vala gabonát venni.

* rész 42, 3. 5.

21. Mikor pedig a szállásra jutottunk volna, és a mi zsákjainkat megoldoztuk volna, ímé mindenikünknek pénze az ő zsákjának szájában vala épen, meghoztuk azért azt *ísmét* mi velünk.

22. Annakfelette más pénzt is hoztunk velünk, hogy gabonát vegyünk, nem tudjuk kicsoda tette a mi pénzünket zsákjainkba.

23. És felele: Nem lészen semmi nyavalyátok, ne féljete: a ti Istentek és a ti atyátoknak Istene adta néktek a pénzt zsákjaitokba, a ti pénzetek az én kezemhez jött. És kihozá ő hozzájok Simeont.

24. Bévivé azért az a férjfiú azokat az embereket a József házába, és ada nékik vizet, és megmosák az ő lábaikat, abrakot is ada az ő szamaraiknak.

25. És elkészíték az ő ajándékjokat addig míg József bejőne délben; mert megértették vala hogy ő vele ennének ebédet.

26. Haza jöve azért József, és bévivék ő hozzája az ő házába ajándékjokat, és meghajlának * előtte szinte a földig.

* rész 37, 7. 9.

27. És megkérdvén őket egésségek felől, monda: Egésségben vagyon é a ti vén atyátok, a ki felől énnékem szólottatok, és él é még?

28. Kik felelének: Egésségben vagyon a te szolgád a mi atyánk, és még él. És meghajolván ő előtte, tisztelik vala őtet.

29. És felemlvén az ő szemeit látá Benjámint az ő attyafiát, az ő annyának fíját, és monda: Ez é a ti kisebbik atyátokfia a ki felől * nékem szólottatok vala? És ezt is mondá: Az Isten légyen kegyelmes néked *szerető* fiam! * rész 42, 13.

30. Akkor sieté József, (mert megindult vala szíve az ő öccséhez) és keres vala helyet hol * sírna; béméne azért ágyasházába, és ott síra.

* rész 45, 2.

31. Azután megmosván az ő orcáját, ísmét kiméne; és megtartóztatá magát, s monda: Hozzátk el az étket.

32. És elhozák néki külön, azoknak is külön, és az Égyiptombelieknek is, kik vele szoktak vala enni, külön: Mert nem esznek az Égyiptombeliek együtt a Zsidókkal, mert az utálatos az Égyiptombeliek előtt.

33. Letülének azért ő előtte, az elsőszü-

lött az ő elsőszületése szerint, és a kisebb az ő ideje szerint; és azok az emberek magokban ezen álmélkodnak vala.

34. És ő maga elől József az ő étkéből ad vala azoknak részt; de Benjáminnak a többi részénél ötszörte többet ad vala, és jól lakván ő vele, megrészegedének.

44. RÉSZ.

Elbocsátván József bátyjait, a Benjámin zsákjába téteti az ő ivó poharát: Visszahozatja őket az útról: meg akarja tartóztatni Benjámint: Júda mentsége.

Azután parancsola József az ő háza gondviselőjének, mondván: Töltsd meg ez embereknek zsákjaikat gabonával a meny nyit elvihetnek: és mindeniknek pénztét tegyed zsákja szájába.

2. Amaz én ezüst poháromat pedig tegyed a kisebbik zsákjába gabonájának árával egybe. És cselekedék a Józsefnek parancsolatja szerint.

3. És reggel mihelyt megvirada, elbocsátatának azok az emberek, szamaraikkal egybe.

4. Mikor pedig kimentek volna a városból és még nem messze volnának, monda József az ő háza gondviselőjének: Kelj fel, menj utánnok amaz embereknek: mikor pedig elérénded őket, ezt mondjad néki: Miért hogy a jó helyébe gonosszal fizettetek?

5. Avagy nem az é a *pohár*, mellyből az én uram iszik? Ebből megesmérheti ő *minémű emberek legyetek*: gonoszúl cselekedtetek, a mit cselekedtetek.

6. Mikor azért elérte volna őket, a képen szóla nékik.

7. Kik felelének néki: Miért szól az én uram illy dolgokat? Távol legyen a te szolgálidtól, hogy illy dolgot cselekednének.

8. Ímé a pénzt mellyet találtunk a mi zsákjainknak szájokban, meghoztuk néked Kanaán földéből: mimódon loptunk volna azért a te urad házából ezüstöt vagy aranyat?

9. Valakinél megtaláltatik a te szolgáid között, meghaljon az: annak feletle mi is szolgálí leszünk az én uramnak.

10. És monda: A miképen mondottatok bátor úgy legyen. Valakinél megtaláltatik, legyen az nékem szolgám, ti pedig legyetek ártatlanok.

11. Sietvén annakokáért lerakák az ő zsákjaikata földre, és mindnyájan egyenként megoldák zsákjaikat.

12. És megkeresé a nagyobbiktól fogva mind a kisebbikig, és megtalálák a pohárt a Benjámin zsákjában.

13. Azok pedig ruhájokat meghasogatván, megterhelék mindnyájan szamarikat, és megtérének a városba.

14. Jutta azért Júda és az ő atyafiai a József házához, (ki még a helyről el nem ment vala) és ő előtté arczal a földre leborúltak.

15. És monda nékik József: Mi dolog ez a mit cselekedtetek? Avagy nem tudjátok e hogy ez ilyen ember mint én vagyok, bizonyosképen megtudhatja a mit meg kell tudni?

16. És monda Júda: Mit mondhatunk az én uramnak? Mit szóljunk és mivel igazítsuk magunkat? Az Isten módot talált a te szolgálódnak bűnöknek büntetésében. Ímé mi az én uram szolgálai vagyunk, mind mi, mind az, a kinek kezében a pohár taláztatott.

17. Ki felele: Távol legyen én tőlem hogy azt cselekedjem: hanem a kinek kezében taláztatott a pohár, az legyen én szolgálám, ti pedig békességgel menjetek el a ti atyátokhoz.

18. És Júda ő hozzá járula, és monda: Szerető uram, legyen szabad nékem te szolgálódnak, hogy szóljak az én uramnak: Ne gerjedjen fel haragod a te szolgáló ellen; mert te hasonló vagy Faraóhoz méltósággal.

19. Az én uram kérlette vala az ő szolgálait, ilyen módon: Vagyon é néktek atyátok, vagy atyátokfia?

20. Akkor mi azt felelénk az én uramnak: Vagyon nékünk egy vén atyánk, és egy gyermek, ki az ő vénségében lett, kinek bátyja megholt, és csak az egy maradt az ő anyjától, kit attya felette igen szeret.

21. És azt mondád a te szolgálódnak: Hozzátok én hozzám azt, hogy lássám az én szememmel.

22. Mi pedig azt mondánk az én uramnak: Nem távozhatik el az a gyermek attyától; mert ha eltávozik attyától, meghal az attya.

23. És * ezt mondád a te szolgálódnak: Ha a ti kisebbik atyátokfia el nem jő veletek, nélassátok az én orczámat. * rész 42, 20.

24. Mikor azért a te szolgálóhoz, az én atyámhoz felmentünk volna, és az én uramnak beszédeit megbeszélettük volna,

25. Monda akkor a mi atyánk: Menjete el viszontag, és vegyetek nékünk egy kevés gabonát.

26. Mi azt felelénk: Nem mehetünk elha pedig a mi kisebbik atyánkfia velünk lészen, elmegyünk; mert ama férj: fiu orczáját nem láthatnánk, ha a mi kisebbik atyánkfia velünk nem lenne.

27. És monda a te szolgáló, az én atyám, nékünk: Ti tudjátok hogy az én feleségem nékem csak két fiat szült.

28. Az első minekutánna tőlem kiméne, a ki felől azt mondom vala * hogy bizony a vadak szaggatták el, azt nem láttam attól fogva. * rész 37, 33.

29. Hogyha ezt is elviszitek én előlem, és valamimódon meghalánd, az én vénségemet nagy * keserűséggel juttatjátok a koporsóba. * rész 42, 33.

30. Ha annakokáért menéndek a te szolgálóhoz az én atyámhoz, és e gyermek nem lejénd velünk (mivel felette igen szereti őtet).

31. Minekutánna meglátja hogy e gyermek nincsen velünk, meghal, és a te szolgáló, a te szolgálódnak a mi atyánknek vénségét nagy keserűséggel juttatják a koporsóba.

32. Hanem, mivelhogy a te szolgáló e gyermekért az ő attyánál kezes lett, ilyenképen: * Ha őtet meg nem hozom te hozzád, az én atyám előtt bűnös legyek teljes életemben. * rész 43, 9.

33. Maradjon itt azért e gyermek helyébe a te szolgáló, hogy legyen szolgálója az én uramnak, és e gyermek menjen el az ő bátyjaival.

34. Mert mimódon mennék fel az én atyámhoz, ha e gyermek velem nem lenne? Hanem az én atyámnak nyomorúságát akarnám látni, a melly reá következnék.

45. RÉSZ.

József megesmértetvén magát az ő atyafiaival megvizsgálja őket: általok az Attyát Egyiptomba hivatja minden háznépével egybe.

Nem tartóztathatá József tovább magát: mikor azért sokan állanának előtte, kiálta hogy minden ember kimerne, és nem marada senki vele ottben, mikor magát megesmérteté József az ő atyafiaival.

2. Annakutánna felszóval síra, annyira hogy hallanák az Egyiptombeliek, és meghallaná a Faraó * háznépe is. * vers 16.

3. És monda József az ő atyafiainak:

Én vagyok József, él é még az én atyám? És nem felelhetének az ő atyafiai néki, mert elrettentek vala előtte.

4. Monda azért József az ő atyafiainak: Jöjjetek ide közelebb én hozzám kérlek; kik közelebb menének. És monda: * Én *vagyok* a ti atyátokfia József, kit eladtatok vala pénzen Egyiptomba.

* Csel. 7, 13.

5. Most * annakokáért ne bánkódjatok, és azon ne szomorkodjatok, hogy engemet ide adtatok; mert a ti megmaradás-tokért küldött el Isten engemet ti előttetek.

* rész 50, 20. 21.

6. Mert immár az éhségnek e földön két esztendeje mult el; de még öt esztendő * vagyon, melyben sem szántás sem aratás nem leszén.

* rész 41, 54.

7. Az Isten küldött el engemet ti előttetek, hogy én általam megmaradhatnátok a földön, és megtartaná életeteket csudálatos szabadítással.

8. Annakokáért nem ti küldöttetek engemet ide, hanem az Isten, ki engemet Faraónak atyává tett, és minden háznépének urává, és egész Egyiptomnak országán Úrrá.

9. Sietvén menjete fel az én atyámhoz, és ezt mondjátok néki: Ezt mondja a te fíjad József; Az Isten engemet egész Egyiptomnak urává tett, jöjj le én hozzám, ne késsél.

10. És a Gósen földén lakozol, és én hozzám közel léssz, mind te, mind fíjaid, és a te fíjaidnak fíjai, a te juhaid, barmaid, és valami jószágod vagyon.

11. És táplállak ott tégedet, (mert a drágaságnak öt esztendeje vagyon még hátra) hogy meg ne halj éhhel te, a te háznépéd, és valamid vagyon.

12. És ímé a ti szemeitek látják, és az én atyámfíának Benjáminnak szemei, hogy az én szájam szól néktek.

13. Beszéljétek meg azért az én atyámnak minden én dicsőségemet, *melly vagyon* Egyiptomban, és valamit láttatok. Siessetek azért és * hozzátok ide az én atyámat.

* Csel. 7, 14.

14. És az ő öcsésének Benjáminnak nyakára esék és síra, Benjámin is síra a József nyakán.

15. És megcsókolá mind az ő atyafiait és síra ő rajtok; azután *bátorsággal* szállának s beszélének az ő atyafiai ő vele.

16. És * elméne e dolognak híre a Faraó házába, hogy eljöttek volna a József atyafiai; és tetszik e dolog mind Faraónak, mind az ő szolgáinak.

* vers 2.

17. És monda Faraó Józsefnek: Mond meg a te atyádfíainak: Eképen cselekedjétek: A ti barmaitokat terheljétek meg, menjete el haza Kanaán földébe.

18. És vegyétek fel a ti atyátokat és minden cselédeteket, és jöjjetek én hozzám; és néktek adom Egyiptom *földé*nek választott részét, és e földnek zsíráját eszítek.

19. Ímé megparancsoltam néked, *hogy meghagyjad nékik*: Ezt műveljétek, vigyetekeket veletek Egyiptom földéből szekereket a ti gyermekeiteknek és feleségeiteknek, és vegyétek fel a ti atyátokat, s jöjjetek el.

20. És ne gondoljatok a ti házi eszköz marhatokkal: mert az egész Egyiptom földé javának része tiétek leszén.

21. A képen cselekedének azért az Izráel fíjai; és ada nékik szekereket József a Faraó parancsolatja szerint; élest is ada nékik az útra.

22. Mindeniket megajándékozá egy-egy öltöző ruhával: Benjáminnak pedig ada háromszáz ezüstpénzt és öt öltöző ruhát.

23. Az ő atyának is ezeket küldé: tíz számart megterhelve Egyiptombeli szépséggel, és tíz nőtényszámart, kik visznek vala gabonát, kenyeret és egyéb élest az ő atyának az útra.

24. És elbocsátá az ő atyafiait és elménének, kiknek megparancsolta vala, hogy az úton egybe ne vesznének.

25. Feljövének azért Egyiptomból: és menének Kanaán földére az ő atyákhoz Jákóbbhoz.

26. Kinek mikor ezt mondták volna: József még él, és ő uralkodik egész Egyiptom földén, az ő szíve ellankada: és nem hiszi vala az ő beszédeket.

27. De mikor megbeszélték volna Józsefnek minden beszédeit mellyeket szólott volna, és a szekereket is látta volna, mellyeket József küldött vala ő érette, az ő atyóknak Jákóbnak lelke megélede.

28. És monda az Izráel: Elég nékem hogy még József az én fiam él: lemegyek és meglátom őtet minekelőtte meghalnék.

46. RÉSZ.

Elindulván Jákób Egyiptomba érkezik, kit József megörvendeztet; és az ő egész háznépére gondot visel, kik szám szerint megíratnak.

Elindula azért Izráel minden hozzá tartozóval és méne Beersebába: és áldozék áldozatokat az ő atyjának Izsáknak Istenének.

2. És szóla Isten az Izráelnek éjszakai látásban; és monda: Jákób, Jákób. Ki felele: Ímhol vagyok.

3. És monda: Én vagyok az erős Isten, a te atyádnak Istene: Ne félj Egyiptomba lemenni; mert nagy néppé tészlek ott tégedett.

4. Én lemégyek veled Egyiptomba, és onnét ismét kétség nélkül én felhozlak; és József fogja bé néked a te szemeidet.

5. Felkele * azért Jákób Beersebából, és elvivék az Izráel fiai Jákóbot az ő gyermekeiket és feleségeiket a szekerekben, melyeket Faraó küldött vala ő érette. * Csel. 7, 15.

6. És elvivék az ő juhaikat, és minden marhájokat, melyeket Kanaán földében gyűjtöttek vala, és * jutának Egyiptomba Jákób és minden ő magva.

* Jós. 24, 4. Zsolt. 105, 23. Ésa. 52, 4.

7. Az ő fiaiit és unokáit ő vele egybe, az ő leányait, és fjiainak leányait és minden ő magvát vele egybe elvivé Egyiptomba.

8. Ezek pedig az Izráel fjiainak nevek, kik bementek Egyiptomba: Jákób *tudniillik* és az ő fiai: * Jákóbnak elsőszülötte Rúben. * 2 Móz. 6, 14.

9. Rúben fiai: Khánokh, Pallu, Kheczron, * Khárimi. * 2 Móz. 6, 14.

10. Simeonnak * pedig fiai: Jémuel, Jámin, Ohád, Jakhin, Czohár: és Saul a Kanaáni feleségétől. * 2 Móz. 6, 15.

11. Lévinék * fiai: Gerson, Kéhát, Mórári. * 2 Móz. 6, 16.

12. Júdának * pedig fiai: Hér, Onán, Séla, Pérecz, Zérákh; de megholt vala Hér és Onán a Kanaán földén. † Pérecznek pedig fiai: Kheczron és Khámul. * rész 38, 3—5. † 1 Krón. 2, 5.

13. Issakhárnak pedig fiai: Thóla, Puvah, Jóh. Simron.

14. Zebulonnak fiai: Séred, Élon, Jahlél.

15. Ezek Leának fiai. kik szült vala Jákóbnak Mésopotámiában, és Dinát az ő leányát. Minden fjiainak és leányainak számok harminczhárom lélek.

16. Gádnak pedig fiai: Sifjon, Khaggi, Suni, Esbon, Héri, Aródi és Areéli.

17. Ásernek * fiai: Jimnah, Jisvah, Jisvi, Bériha, és Sérákh az ő hugok: Bérihának fiai: Khéber és Málkhiel. * 1 Krón. 7, 30.

18. Ezek Zilpának fiai, kit Lábán adott vala Leának az ő leányának: és ez tizenhat lelkeket szüle Jákóbnak.

19. Rákhelnek a Jákób feleségének fiai: József és Benjámin;

20. És születtetének * Józsefnek az Egyiptom földében Manasse és Efraim: kiket szült néki Asenáth Pótiferának, On város fejedelmének leánya. * rész 41, 50—52.

21. Benjámin fiai: Béla, Béker, Asbél, Géra, Nahamán, Ekhi, Rós, Mupim, Khuppim, Ard.

22. Ezek Rákhelnek fiai, kik születtek Jákóbnak, mindenestől tizennégy lelkek.

23. Dán fiai: Khusim.

24. Naftalinak * fiai: Jakhtzél, Gúni, Jéser, Sillém. * 4 Móz. 26, 48. 49.

25. Ezek Bilhának fiai, * kit adott vala Lábán Rákhelnek az ő leányának: és ezeket szülte Jákóbnak, mindenestől hét lelkek. * rész 29, 29.

26. Mindenestől a kik Jákóbbal Egyiptomba mentek bé, kik az ő ágyékából származtak, a Jákób fjiainak feleségeiktől megválva, voltak hatvanhat lelkek.

27. Józsefnek fiai pedig, kik Egyiptomban születtek, két lelkek: A Jákób házának azért lakosai, kik Egyiptomba mentek vala, mindnyájan hetven * lelkek valának. * 5 Móz. 10, 22.

28. Elbocsátá pedig Júdát maga előtt Józsefhez, hogy minekelötte oda érkeznék, a Gósen földén néki helyet szerzenének. Jutának azért Gósen földébe.

29. És elkészítvén József az ő szekerét, eleibe méne Izráelnek az ő atyjának Gósenbe; és minekutánna meglátta volna Jákób Józsefet, esék Jákób Józsefnek nyakára, és sira az ő nyakán sok ideig.

30. És monda Izráel Józsefnek: Immár örömet meghalok, mivelhogy láttalak téged, hogy még élsz.

31. József pedig monda az ő atyáinainak, és az ő attya háznépének: Felmégyek és tudtára adom Faraónak, és ezt mondom néki: Az én atyámiai és az atyám háznépe, kik Kanaán földében valának, jöttek én hozzám.

32. Azok az emberek pedig juhász-
torok, mert baromtartó emberek voltak:
az ő juhaikat is, barmaikat és mindene-
ket elhozták.

33. Mikor pedig Faraó hivatánd tite-
ket és kérdéndi: Micsoda munkás em-
berek vagytok?

34. Azt feleljétek: Baromtartó embe-
rek voltak a te szolgáid gyermekségünk-
től fogva mind ez ideig, mind mi, mind
a mi atyáink: hogy lakhassanak a Gó-
sennek földén: mert minden barompász-
tor utálatos * az Egyiptombelieknél.

* rész 43, 32.

47. RÉSZ.

József béviszen egynehányat az ő bátyjai közül a Király
eleibe, azután az ő atyát is: a Gósen földén letelepíti
őket, és táplálja az éhség idején; az egész Egyiptom földét
gabonán veszi meg Faraó számára; Megbetegszik Jákób, és
megesketi Józsefet, hogy temetni kiviszi az ő testét
Kanaán földére.

Elméne azért József és tudtára adá Fa-
raónak, és monda: Az én atyám és
atyámfiak és mindenek-
kel valamik volt, jöttek ide Kanaán
földről; és ám Gósen földén vagynak.

2. Az ő atyafiainak is felét, *tudniillik*
öt embereket maga mellé vón, kiket ál-
lata Faraó eleibe.

3. És monda Faraó József atyafiainak:
Micsoda munkás emberek vagytok ti?
Kik felelének Faraónak: Juhásztorok
a * te szolgáid, mind mi, mind a mi
atyánk.

* rész 46, 34.

4. És mondának Faraónak: Hogy ezen
a földön lakozunk azért jöttünk, mert
a te szolgáid barmaikkal nincsen élé-
sek, és nagy éhség vagyon a Kanaán
földén: kérünk azokáért hadd lakjanak
a te szolgáid a Gósen földén.

5. És szóla Faraó Józsefnek mondván;
A te atyád és a te atyádfiai jöttek te
hozzád.

6. Ez Egyiptomnak földé előtted va-
gyon; ez országnak legjobb részében
adj helyet a te atyádnak és atyádfiai-
nak, lakozzanak a Gósen földén: ha
pedig látandó hogy vagynak ő közöttök
serény emberek, tégyed azokat gond-
viselőkké az én barmaimon.

7. Bévivé József Jákóbot is az ő aty-
tyát, és állatá ötet Faraó eleibe, és kö-
szönté Jákób Faraót.

8. Akkor monda Faraó Jákóbnak:
Hányak a te életed esztendeinek napjai?

9. Monda pedig Jákób Faraónak: Az
én bujdosásom * esztendeinek napjai száz

és harmincz esztendő; kevesek és nyomo-
rúságosok voltak az én életem eszten-
deinek napjai, és nem érték el az én
atyám életek esztendeinek napjait, a
mellyekben ők bujdosnak. * Zsid. 11, 9. 13.

10. És minekutánna megáldotta volna
Jákób Faraót, kiméne Faraó elől.

11. Rendele azért József lakásra való
helyet az ő atyának és atyafiainak, és
ada nékik örökséget Egyiptom földében,
azon tartománynak legjobb részében,
a Ramehses * földén; mint Faraó meg-
parancsolta vala. * vers 6. 27.

12. És táplálja vala József az ő atyát és
atyafiait, és az ő atyának minden ház-
népét kenyérrel, *mint* a kis gyermekeket
szokták táplálni.

13. És kenyér nem vala az egész föl-
dön, mert igen nagy éhség *vala*, és ela-
lélt vala Egyiptom földé, és a Kanaán
földé az éhség miatt.

14. Bétakará pedig József valami pénz
találtatik vala Egyiptomnak és Kanaán-
nak földén a gabonáért, a mellyet azok
vesznek vala; és bévivé József a kincset
a Faraó tárházába.

15. És mikor elfogyott volna a pénz
Egyiptomnak és Kanaánnak földről,
egész Egyiptom Józsefhez méne, mond-
ván: Adj nekünk kenyeret, mire hagysz
meghalunk szemed láttára, ha immár
pénzünk elfogyott?

16. És monda József: Adjátok nekem
a ti barmaitokat, és adok néktek kenyeret
a ti barmaitokért, ha pénzetek elfogyott.

17. Vivék azért az ő barmaikat József-
hez és ada nékik József eleséget a lova-
kért, juhokért, ökrökért és szamarakért:
és táplálá őket kenyérrel abban az esz-
tendőben az ő minden barmaikért.

18. Mikor pedig az az esztendő elmúlt
volna, menének ő hozzámás esztendőben,
és mondának néki: Nem titkolhatjuk el
a mi urunktól, hogy bizony elfogyott pén-
zünk, és minden barmunknak nyája a
mi urunknál *vagyon*, nem maradt semmi
egyéb a mit a mi urunknak adnánk a
mi testünknel és földünknel.

19. Miért halunk meg szemed láttára?
mind magunkat, mind földünket árossá
tesszük, végy meg minket és a mi föl-
dünket kenyéren, és lészünk mind mi,
mind földünk Faraó szolgálai, és adj
magaot hogy éljünk s ne haljunk meg, és
a föld ne pusztuljon el.

20. Megvevé azért József mind egész Egyiptom földét, mert az Egyiptombeliek mind eladák az ő mezejeket, mivelhogy az éhség nagy erőt vett vala rajtuk; és a föld lón Faraóé.

21. A népet pedig elköltözteté bizonyos városokba, Egyiptomnak egyik határától fogva a másik határáig.

22. Csak a papok földét nem vevé meg: mert Faraó élést rendelt vala a Papoknak, és azzal táplálják vala magokat a mit Faraó ad vala: annakokáért nem adák el az ő örökségeket.

23. És monda József a népnek: Ímé megvettelek titeket a mai napon, és a ti földeteket Faraónak. Ímhol magot adok, vessétek bé a földet.

24. És a gabonából adjatok Faraónak ötödrészt; a négy rész legyen tiétek, a földnek veteményére és éléstekre, mind magatoknak mind házatokbeliének, és hogy gyermekeitek ehessenek.

25. Kik felelének: Te tartottad meg nekünk a mi életünket: az én uram veljelve velünk e jótéteményt hogy legyünk Faraónak szolgálói.

26. És József törvénné költé mind a mai napig Egyiptomnak földéről, hogy Faraónak ötödrészt adnának, csak a Papok földé nem volt Faraóé.

27. Lakozék azért Izráel Egyiptom földében a Gósen * földén, és ott megöröködének, és megnevekedének s megsaporodának felette igen. * v. 11.

28. Jákób pedig élt az Egyiptom földében tizenhét esztendeig, és voltak az ő élete esztendeinek napjai száz negyvenhét esztendőök.

29. És elközelgetének az Izráel halálának napjai, és hívatá az ő fiját Józsefet, s monda néki: Ha én te előtted kedves vagyok, kérlek tegyed a te kezedet az én * tomporom alá, és cselekedjed velem e jótéteményt és hívséget: Ne temess el, kérlek engemet Egyiptomban. * rész 24. 2.

30. Hanem minekutánna elaluszom az én atyáimmal, vígy ki engemet Egyiptomból, és temess el az ő koporsójokban. Monda azért néki: Én a te beszéded szerint cselekeszem.

31. És monda: Esküdjél meg nekem, és megesküvék néki: És az Izráel hátlakat ada Istennek, leborulván az ő ágyának fejére.

48. RÉSZ.

József meglátogatja az ő beteg attyát: Jákób fiaiáa fogadja a József fiaiát Efraimot és Manassét, és megáldja őket.

És ezek után megmondák Józsefnek, Ímé a te atyád beteg; és elvivé magával az ő két fiaiát Manassét és Efraimot.

2. És tudtára adák Jákóbnak mondván: Ímé a te fiad József hozzád jó: és magát megerősítvén az Izráel, felülé az ágyon.

3. És monda Jákób Józsefnek: Az erős mindenható Isten * megjelenék nekem Lúzbán, a Kanaán földében, és megáldá engemet. * rész 28, 13.

4. És monda nekem: Ímé én megnevellek tégedet, megsokasítlak * téged, és sok népű sereggé tészlek, e földet is a te magodnak + adom te utánnad örökkelvő örökségül. * rész 28, 14. + rész 28, 13.

5. Annakokáért a te két fiaiad * kik neked születtek Egyiptom földében, minnekelőtte hozzád jönék Egyiptomba, én fiaim; Efraim és Manasse, mint szinte Rúben és Simeon, én fiaim legyenek. * rész 41, 50—52.

6. A te fiaiad pedig, kik azok után születtetnek, tiéid lesznek, és az ő bátyjaiknak nevek alatt foglaltassanak bé az ő örökségekben.

7. Mikor * Mésopotámiából jönék, meghala Rákhel Kanaán földén az úton, mikor még egy mértföldnyire volnék Efratától, és eltemetém őtet ott az Efrata útá mellett, melly Efrata immár most Bethlehemnek neveztetik. * rész 35, 19.

8. És látá Izráel a József fiaiát, és monda: Kicsodák ezek?

9. Felele József az ő attyának: Az én fiaim a kiket Isten nekem itt adott. És monda: Állasd előmbé kérlek őket, hogy áldjam meg őket.

10. Az Izráelnek pedig szemei homályosok valának a vénségnek miatta, és nem láthat vala. És eleibe állatá néki őket, és megcsókolgatá s megölelgeté őket.

11. És monda Izráel Józsefnek: Nem reménylettem hogy soha téged lássalak, és ímé az Isten megadta látnom magodat is.

12. Elvevé azért József azokat az ő attyának térdei elől, és a földre arczal leborúla.

13. Vevé pedig József mind a kettőt, és állatá Efraimot magának jobbkeze felől, Izráelnek pedig balkeze felől; Ma-

nassét pedig ő magának balkeze felől, Izráelnek jobbkeze felől, és azokat közel vivé ő hozzá.

14. Kinyujtván pedig Izráel az ő jobbkezét, tévé Efraimnak fejére, ki kisebb vala, az ő balkezét pedig Manassénak fejére, és megesméré az ő kezeivel, hogy Manassé elsőszülött volna.

15. És * megáldá Józsefet s monda: Az Isten kinek előtte jártak az én atyáim Ábrahám és Izsák: az Isten a ki táplált engemet az én születésemnek idejétől fogva mind e napig: * Zsid. 11. 21.

16. Amaz * Angyal, a ki megszabadított engem minden gonosztól, áldja meg e gyermeket, és hívattassék ő rajtok az én nevem, és az én atyáimnak Ábrahámnak és Izsáknak nevek, és mint a halak szaporodjanak e földön.

* rész 31, 11. 13. 28, 20. 21. 32, 9—12.

17. Látván pedig József, hogy az ő atyja jobbkezét Efraim fejére tenné, nem tetszék néki, és megfogá az ő atyjának kezét, hogy Efraim fejről Manasse fejére tenné.

18. És monda József az ő atyjának: Nem úgy szerető atyám: mert ez elsőszülöttem, a te jobb kezéd ennek fejére tégyed.

19. Nem akará pedig az ő atya, és monda: Tudom jó fiam, jól tudom, ez is nagy néppé leszen, és igen megnevekedik; de az ő öccse nálánál inkább megnevekedik, és az ő magvából sok népek származnak.

20. És megáldá őket azon a napon, ezt mondván: Az Izráel te benned áld meg *egyebeket* ilyen módon: Az Isten tégyen olyanná tégedet, minéművé tette Efraimot és Manassét. És Efraimot Manassénál feljebbvalóvá tévé.

21. Ezt is mondá Izráel Józsefnek: Ímé én meghalok és az Isten ti veletek leszen és haza viszen titeket a ti atyáitoknak földökre.

22. Én pedig adok néked egy darab részt a te atyádfiainak részek * felett, mellyet az Emoreustól vettem fegyveremmel és kézívemmel.

* rész 33, 19.

49. RÉSZ.

Jákób az ő halála óráján, Isten lelke által jövődöt mond az ő tizenkét fiainak nemzetségeknél jövődöt állapotokról, és a Messiás eljövetele felől; azután parancsol temetése felől, és meghal.

Szólitá azért Jákób az ő fiai, és monda: Gyűljetek *ide*, és megjelentem néktek a mi következő reátok az utolsó időben.

2. Gyűljetek egybe és halljátok Jákób-nak fiai, halljátok, mondom, Izráelt a ti atyátokat.

3. Rúben én * elsőszülöttem, te én erősségem, és az én erőmnek első zsengeje, *ki méltósággal és hatalommal első voltál volna.* * rész 29, 32.

4. De mivelhogy hajlandó voltál, mint a víz, nem lésszesz első, mert * a te atyádnak ágyára hágtál, akkor megfertéztetted azt az én ágyamat, felhágván *arra.* * rész 35, 22.

5. Simeon és Lévi atyafiak, álnokságnak fegyvere volt az ő * szerződésük a *Sékhemitákkal.* * rész 34, 13—15. 25.

6. Az ő titkos tanácsokban részes ne légy én lelkem, és az ő gyülekezetekkel ne egyesüljön az én dicsőségem: mert az ő búsultokban megölték a férjfiakat, és az ő indulatjok szerint elronták a várost.

7. Átkozott az ő haragjok, mert vakmerő volt, és az ő búsulások, mert kegyetlen volt: annakokáért elosztom őket a Jákób *maradékai* között, és * elsőlésztem az Izráel *maradékai* között. * Jós. 19. 1. 21. 5.

8. Te Júda tégedet tisztelnek * a te atyádfiai, a te kezéd leszen a te ellenségeidnek nyakokon, a te atyádnak fiai meghajolnak te előtted. * 1 Krón. 5. 2.

9. *Mint* a gyermekded oroszlán a Júda, a gyakorta való diadalom által felnevekedel *szerelemes* fiam: mikor lehajol és lefekszik, mint a hím oroszlán, és mint a nöstény oroszlán, kicsoda költi fel ötet?

10. Nem vétetik el Júdától a birodalom, és a törvénytévő az ő *maradékától*, mígnem eljő e * Messiás, és sok népek gyűlnek ő hozzá. * Máté 2, 6. Ján. 1, 42.

11. Kötí a te szamarát a szőlőtőhöz, és az ő szamarának vehmét a nemes szőlőtőhöz: az ő ruháját mossa a borban, és az ő öltözeteit a szőlőnek levében.

12. Az ő szemei pirosak lesznek a bor miatt, és az ő fogai fejérek a téj miatt.

13. Zebulon a tenger partján lakozik, és *leszen* a hajók kikötőhelye az ő *lakása*, és az ő határa leszen mind Sídon városig.

14. Issakhár, *olyan mint* az erős szamar, ki a *határa vetett* kettős terh alatt fekszik.

15. Mert látván hogy jó *dolog* a nyugodalom, és hogy az ő földé kies, meghajtja hátát a terh hordozásra, és adófizető leszen.

16. Dán ítélője lészen a népnek, mint akármely az Izráel nemzetségei között.

17. Lészen Dán *olyan mint a mérges kigyó az úton*, és az áspis az ösvényen melly megmarja a lónak farkát, hogy a rajta ülő ember hátra essék.

18. A te szabadításodra várom az Úrnak segítségét.

19. Az *ellenség* sereggel háborgatja a Gád nemzetségét; de végezetre ő diadalmas lészen.

20. Ásernek kenyere kövér *lészen*, és ő ad gyönyörűséges gyümölcsöket a Királyoknak.

21. Nafthali olyan lészen mint a kibocsátatott szarvas, és ékes beszédű lészen.

22. József *olyan mint a termő ág, mint a forrás víz mellett való termő ág, sőt mint két ágak*, mellyeknek mindenike a kőfalnak magasságát felhaladja.

23. Jóllehet keserűséggel illeték és lövöldözték * őtet, jóllehet gyűlölték őtet a lövöldözők.

24. Mindazáltal az ő kézivének ereje által megmaradott és megerősödtek az ő kezeinek karjai, a Jákób erős *Istenének keze* * által, annakokáért *lett az Izráelnek pásztora és köve*.

25. A te atyádnak erős Istene által *mondom hogy vagynak ezek*, a ki téged segéll, és a mindenhatótól, ki megáldott tégedet mennyei áldásokkal ott fenn, és itt alatt való földi áldásokkal, emléknek és méhnek áldásaival.

26. A te atyádnak áldásai, (mellyek erősbek az én atyáimnak áldásoknál) mind örökké legyenek Józsefnek fején, és az ő atyafiai közzül választatottnak tetején.

27. Benjámín *olyan lészen, mint a ragadozó farkas*, reggel ragadományt eszik, és este zsákmányt oszt.

28. Mind ezek az Izráelnek tizenkét nemzetségei, és ez a mit szólott nékik az ő atyók, mikor őket megáldaná a mint mindeniknek az ő áldása volna.

29. Annakutánna parancsola nékik, és monda nékik: *Mikor* én az én népem közzé számláltatom, temessetek engemet az én atyáimmal ama *kőből vágott* koporsóba, melly a Kitheus Hefronnak földén vagyon.

30. Abba * a koporsóba, melly vagyon Makpelának mezején, melly a Kanaán földén Mamré ellenében vagyon, mellyet megvett Ábrahám mind a mezővel

egybe a Khitteus Hefrontól, hogy az lenne néki teremtésre való öröksége.

* rész 23, 16. 17.

31. Ott temették el * Ábrahámot és Sárát az ő feleségét, Izsákot és Rebekát az ő feleségét, Leát is ott temettem.

* Csel. 7, 16.

32. Annak a mezőnek és a temetőhelynek *örökségében*, melly *temetőhely* ott vagyon, *melly vétetett* a Khéth fjitól.

33. És mikor elvégezte volna Jákób az ő fjinak való parancsolását, lábait az ágyra feltéven, kimulék * e világból; és *ilyen módon* az ő nepei közzé takarítaték.

* Csel. 7, 15.

50. RÉSZ.

József az ő atyjának holttestét kiviszi Egyiptomból és eltemeti az Ábrahám temetőhelyén; Megkövetik őtet az ő bátyjai, kiknek ígéri magát mindenjóval: megesketi őket hogy az ő holttestét kiviszik Egyiptomból, azután meghal.

Akkor József esvén az ő atyjának orczájára, síra ő rajta, és csökolgatá őtet.

2. És mikor megparancsolta volna József az ő szolgáinak, az orvosoknak, hogy drága kenetekkel megkennék az ő attyát; drága kenetekkel megkenék az Izráelt.

3. És mikor elmultak volna a negyven napok, (mert annyi napoknak kell azoknak bételni, kik drága kenetekkel megkenettetnek) siraták őtet az Egyiptombeliek hetven napig.

4. Mikor pedig elmultak volna az ő siratásának napjai, szóla József Faraónak udvara népével, mondván: Ha én kedves vagyok ti előttetek, szóljatok kérlek Faraónak, ezt mondván:

5. Az én atyám megeskett * engemet, ilyen módon: *Ímé én rövid napon* meghalok; ha én koporsómban, mellyet én kivágtam magamnak Kanaán földében, ott temess el engemet. Annakokáért kérelek, hadd menjek el, és temesem el az én atyámat, azután megtérek.

* rész 47, 29—31.

6. Kinek monda Faraó: Eredj el és temesd el a te atyádat, miképen megeskett tégedet.

7. Elméne azért József az ő atyjának temetésére és ő vele együtt felmenének mind a Faraó szolgálai, az ő háznépének és Egyiptom földének minden Vénei.

8. Józsefnek is egész háznépe, és az ő bátyjai, és az ő atyjának háznépe; csak az ő gyermekeiket, juhaikat és barmaikat hagyták a Gósen földén.

9. Felmenének annakfelette ő vele sze-

kerek is és lovagok, és vala az felette igen nagy sereg.

10. És mikor jutottak volna Atád *nevü* mezőre, melly a Jordán vize mellett vagyon, felette igen nagy és keserves sírással sírának ott: és *József is* siratá az ő atyját hetednapig.

11. Annakokáért látván a tartománynak lakosai, a Kanaánnak népe azt a sírást az Atád *nevü* mezőn azt mondják vala: Nagy sírások ez az Égyiptombeli-eknek: annakokáért nevezteték az a hely Ábel Mitzraimnak, *azaz Égyiptomiak Síralmának*, melly a Jordán vize mellett vagyon.

12. A képen cselekedének azért *Jákóbbal* az ő fiai, a miképen megparancsolta vala nékik.

13. Mert* elvivék őtet az ő fiai Kanaánnak tartományába és eltemeték őtet a Makpelah mezőnek temetőhelyében, mellyet vett vala Ábrahám mind a mezővel egybe temetőhely örökségének † a Khitheus Hefrontól Mamrénak ellenébe.

* Csel. 7, 16. † rész 23, 16. 17.

14. Annakutánna megtére József Égyiptomba, mind ő, mind az ő atyafiai, és mind azok kik ő vele elmentek vala az ő atyának temetésére, minekutánna eltemette volna az ő atyját.

15. Látván pedig a József bátyjai hogy megholt volna az ő atyok, ezt mondják vala: Talán gyűlölni fog minket József, és megbüntet minket ama gonoszért* mellyet vele cselekedtünk.

* rész 37, 28.

16. Azért küldének Józsefhez; hogy azt megmondanák néki: A te atyád megparancsolta nekünk az ő holta előtt, ezt mondván:

17. Így szóljatok Józsefnek: Kérünk tégedet bocsásd meg a te atyádfiainak

gonoszságokat és bűnöket mert gonoszúl cselekedtek te ellened. Most azért kérünk engedj meg a te atyádnak Istenének szolgálainak bűnöknek. József pedig sír vala, mikor őnéki szólanának.

18. Járulának pedig ő hozzá az ő atyafia is, és előtte leborúlnának, és mondanának: Imé mi te szolgálid *vagyunk*.

19. Kiknek monda József: Ne féljetek: avagy Isten gyanánt *vagyok é én?*

20. Ti gondoltatok vala én ellenem gonoszt, *de* Isten gondolta azt jóra *fordítani*, hogy cselekednék úgy a mint most *vagyon*, hogy sok népet tartana meg ez életben.

21. Most annakokáért ne féljetek: Én táplálótok leszek, mind néktek, mind a ti gyermekeiteknek. Eképen megvígasztalá őket, és szóla nékik az ő kedvek szerint.

22. Lakék pedig József Égyiptomban, mind ő, mind az ő atyának háznépe: éle pedig József száz és tíz esztendő.

23. És látá József Efraimtól harmad ízen való fijait: Mákhirnak és Manasse fíjának lettek gyermekei, kik felneveltetek József kebelében.

24. Akkor monda József az ő atyafiainak: Én *rövid napon* meghalok, az Isten pedig bizonynyal meglátogat* titeket és kiviszen titeket e földről, a földre melyért megesküdt Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak.

* Zsid. 11, 22.

25. Megesketé azért József az Izráel fíjait, mondván: Mikor az Isten titeket látogatván meglátogat,* elvigyétek innét veletek az én tetemimet.

* 2 Móz. 13, 19. Jós. 24, 32.

26. Meghala azért József száz* tíz esztendő korában, kit drága kenetekkel megkenének és koporsóba helyeztetének Égyiptomban.

* vers 22.

MÓZES MÁSODIK KÖNYVE,

MELLY A ZSIDÓKNAK ÉGYIPTOMBÓL VALÓ KIJÖVETELEKRŐL ÍRATOTT KÖNYV.

1. RÉSZ.

Nyomorgattatások az Izráel fíjainak Égyiptomban.

Ezek az Izráel fíjainak nevek, kik bémentek vala Jákóbbal Égyiptomba: mindenik pedig cselédestől ment vala bé:

2. Rúben, Simeon, Lévi, Júda.

3. Issakhár, Zebulon, Benjámin.

4. Dán, Nafthali, Gád, Áser.

5. Mind azok a lelkek pedig, mellyek Jákób ágyékából származtak vala, het-

venen valának. József pedig Égyiptom-ban vala.

6. És meghala József és minden ő atyafiai, az az egész *egy időbeli* nemzetség.

7. Az Izráel fiai pedig * nevedének, nagy sokasággal születtetének, megsaporodának felette igen elhatalmazának, és a föld veleik eltelék. * Csel. 7. 17.

8. Azonközben új * Király támada Égyiptom országán, ki Józsefet nem esmérte vala. * Csel. 7. 18.

9. Ki monda az ő népének: Ímé az Izráel fijainak népe *igen* sok, * és nálunknál hatalmasb. * Zsolt. 105. 24.

10. Jer cselekedjünk ő ellenek *valami* okossággal, * hogy ne szaporodjanak, mert ha *valamimódon* had támad, *félő* hogy a mi ellenséginkhez ne adják magokat és hadakozzanak ellenünk, és el ne menjenek e földről. * Csel. 7. 19.

11. Rendelének azért ő ellenek sarczolatató Tisztartókat, hogy a népet *szolgálat*tal terhelnék, és építe az *Izráel népe* Faraónak, kincstartó városokat, Pithomot és Rahámsest.

12. De mennél inkább sanyargatják vala a *népet*, annál inkább nevededik vala, és sokasodik vala *annál inkább* : *annyira* hogy *magokban* háborgának az Izráel fiai *előmenetelekért*.

13. Jóllehet az Égyiptombeliek az Izráel fijait *nagy* kegyetlenséggel kényszerítének szolgálni.

14. És kesergetnék az ő életeket, kemény szolgálattal, *sárkeveréssel*, *tégla csinálással*, és minden mezei szolgálattal, s minden *egyéb* dologtétellel, mellyben az ő szolgálatjokkal élnek vala *nagy* kegyetlenséggel.

15. És parancsolá Égyiptomnak Királya a Zsidó bábáknak, kik közül egyiknek Sifra, a másiknak Puha vala neve.

16. És monda: Mikor a szülésnek idején a Zsidó asszonyokkal lesztek, ha látandjátok hogy fiat szülnek, megöljétek azt; ha pedig leányt szülnek, meg ne öljétek.

17. De azok a bábák félék az Istent, és nem cselekedének úgy a mint parancsolta vala nékik Égyiptomnak Királya; hanem elevenen megtartják vala a gyermekeket.

18. Hívatá annakokáért Égyiptomnak Királya a bábákat és monda nékik: miért míveltétek ezt, hogy a gyermekeket elevenen megtartanátok?

19. Felelének pedig a bábák Faraónak: Mert a Zsidó asszonyok nem ollyanok mint az Égyiptombeliek; mert vastagok azok, és minekelőtte hozzájuk menne a bába, az előtt szülnek.

20. Annakokáért jól tőn Isten azokkal a bábákkal, és a nép igen megsokasodék, és igen elhatalmazának.

21. Mivelhogy pedig a bábák Istent félék, annakokáért azoknak házok *népét* megszorítá.

22. Megparancsolá azért Faraó minden ő népének, mondván: minden * férjfiú magot, melly születik, a folyóvízbe vessetek, minden leányzó magot pedig elevenen megtartsatok. * Csel. 7. 19.

2. RÉSZ.

Mózes születése és külbömb-külbömb állapotja.

Elméne pedig egy Lévi nemzetségéből *való* férjfiú, és vőn magának feleséget *ugyan* azon Lévi nemzetéből.

2. Terhbe * esék pedig az asszony és szüle fiat. Ki mikor látta volna, hogy szép *gyermek* volna, elrejté azt három hónapig. * rész 6, 20. 4 Móz. 26, 59. Zsid. 11, 23.

3. És mikor tovább el nem titkolhatná azt, szerze annak gyékényből egy ládácskát, mellyet enyvvel és fenyőviasszal megönte, és abba helyheztetvén a gyermeket, elveté a folyóvíznek partján a sásasba.

4. Áll vala pedig az ő nénye távol, hogy meglátná mint lenne dolga a *gyermeknek*.

5. Faraónak pedig leánya aláméne hogy mosódnék a folyóvízben, és annak szolgálóleányai járnak vala a víznek partján, és *minekutánna* látta volna a ládácskát a sásasnak közepette, elküldé az ő szolgálóleányát és kihozatá * azt. * Csel. 7. 21.

6. És mikor megnyitotta volna, látá a kis gyermeket; és imé a kis gyermek sír vala; és könyörülvén rajta, monda; A Zsidók gyermekei közül való ez.

7. És monda a *gyermek* nénye a Faraó leányának: Elmenjek é hogy egy szoptatós asszonyt hívjak a Zsidó asszonyok közül, *ki* a gyermeket szoptassa tenéked?

8. Felele a Faraó leánya? Eredj el. Elméne azért a leányzó, és hívá a gyermeknek annyát.

9. És monda néki a Faraó leánya: Vidd el a gyermeket, és tarsd fel ezt nékem

és én megadom *néked* a te jutalmadat: és elvivé az asszony a gyermeket, és szoptatá azt.

10. Felnevekedék pedig a gyermek, és vivé azt a Faraó leányának, és fija gyanánt tartja vala azt, és nevezé azt Mózesnek; mert azt mondá: A vízből vettem ki őtet.

11. Lőn pedig azokban a napokban mikor Mózes felnevekedett volna, kiméne az ő atyafiáihoz, és látá sanyarúságokat, látá *azt is* hogy egy egyiptombeli ember verne egy Zsidó férjfiat az ő atyafiái között.

12. És mikor kétfelé tekintett volna, és látta volna hogy senki nem *volna ott*, megöle az egyiptombeli embert, és elrejté azt a homokban.

13. Azután másodnapon kimenvén, imé két Zsidó férjfiak versengenek vala, és monda annak a ki bűnös vala: Miért vered a te atyádfiát?

14. És *az* felele: Kicsoda tett tégedet Fejedelemmé és Bíróvá mi rajtunk? Avagy meg akarsz é engemet is ölni, a mint megölel az egyiptombeli embert? Megrettene azért Mózes és monda: Bizony megtudták azt a dolgot.

15. Meghallá Faraó is e dolgot, és Mózeset halálra keresteti vala, de elfuta Mózes Faraótól *való féltében*, és lakozék Midiánnak földében és leüle *egy kútnál*. *Csel. 7. 29.

16. *Valának* pedig a Midiániták Papjának hét leányai, kik eljöttek vala, és *vizet* merítvén megtöltötték a válúkat, hogy megitatnák az attyoknak juhait.

17. És eljövének a pásztorok is, és azokat elüzik: akkor Mózes felkelvén segítségül lőn a *leányoknak*, és azok juhainak inni ada.

18. És mikor mentek *volna* Réhuelhez az ő ősekhöz. monda: Mi az oka hogy most ilyen hamar megjöttetek?

19. És mondának: Egy egyiptombeli ember oltalmazta minket a pásztorok ellen, annakfelette nekünk *vizet is* merített, és a mi juhainkat megittatta.

20. És monda az ő unokáinak: Hol *vagyon* az? miért bocsátottátok el azt a férjfiat? hívjátok elő őtet, hogy egyék kenyeret.

21. És Mózesnek akaratja lőn rajta, hogy ez emberrel együtt maradna, és adá Mózesnek *feleségül* Czipporátaz ő unokáját.

22. És szüle * fiat, és nevezé azt Gersomnak, mert *azt* mondá: Jövevény voltam az idegen földön. * rész 18. 3.

23. És mikor sok napok multak volna el, meghala Egyiptomnak Királya. és foháskodnak vala az Izráel fiai a nagy szolgálat * miatt, és kiáltnak vala: a szolgálat miatt való kiáltások pedig felméne Isten eleibe. * 4 Móz. 20. 15. 16.

24. És meghallá Isten az ő kiáltásokat, és megemlékezik Isten az Ábrahámval, Izsákkal és Jákóbbal *tett*. * kötéséről.

* 1 Móz. 15. 14. 26. 2—4.

25. És megtekinté Isten az Izráel fiai, és megérté Isten az ő nagy nyomorúságokat.

3. RÉSZ.

Mózesnek hivatala az Izráel népének kiszabadítására.

Mózes pedig őrizi vala az ő ipának, Jethrónak a Midiániták Papjának juhait, és hajtá a juhokat a pusztán túl, és jutha az Isten hegyéhez, a Hórebhez.

2. És megjelenék néki az Úrnak Annyal * tűznek lángjában *egy* csipkebokorban, és tekinté oda Mózes, és imé a csipkebokor ég vala, de a csipkebokor meg nem emésztetik vala. * Csel. 7. 30. 32.

3. Monda azért Mózes: oda térek, és meglátom e nagy csudálatos látást, hogy a csipkebokor meg nem emésztetik.

4. Látván pedig az Úr hogy oda térne Mózes meglátni *azt*, szólítá őtet Isten a csipkebokorból, és monda: Mózes, Mózes Ki felele: Ímhol vagyok.

5. És monda *az Isten*: Ne jöjj ide közel, * old le a te sarudat lábaidról, mert a föld mellyen állasz, szent föld.

* Jós. 5. 15.

6. És monda: Én * *vagyok* a te atyádnak Istene, Ábrahámnak Istene, Izsáknak Istene, Jákóbnak Istene. Annakokáértelrejté Mózes az ő orcáját, mert fél vala Istenre nézni. * Máté 22. 32.

7. És monda az Úr: * Bizonnyal láttam az én népemnek nyomorúságát melly *vagyon* Egyiptomban, és a sarczolatók miatt való kiáltásokat meghallottam, és megtudtam az ő sanyarúságokat.

* Jós. 7. 34.

8. Leszállottam azért hogy megszábadítsam őtet az Egyiptombelieknek kezekből, és kihozzam arról a földről, jó és széles földre: téjjel mézzel folyó földre a Kananeusoknak, Khittheusoknak, E-

moreusoknak, Perizeusoknak, Khiveusoknak, és Jebzeusoknak helyekbe.

9. Most pedig ímé az Izráel fíjainak kiáltások én hozzám jutott, és láttam a nagy nyomorúságot, mellyel nyomorgatják őket az Égyiptombeliek.

10. Annakokáért most jöjj el ide, és elküldelek tégedet Faraóhoz, és hozd ki az énnépemet az Izráel fíjait Égyiptomból.

11. És monda Mózes az Istennek: Kicsoda *vagyok* én hogy Faraóhoz menjek, és kihozzam az Izráel fíjait Égyiptomból?

12. És felele: Én veled lészek, és ez a jelensége, hogy én küldöttelek tégedet: Mikor kihozándod e népet Égyiptomból, az Istennek szolgálni fogtok e hegyen.

13. És monda Mózes az Istennek: Ímé én elmegyek az Izráel fíjaihoz, és azt mondom nékik: A ti atyáitoknak Istene küldött engemet ti hozzátok. Ha azt mondándjárnékem: Kicsoda annak neve? Mit feleljek nékik?

14. És monda Isten Mózesnek: EHEJE *nevem, mert én vagyok*. És monda: Így szólj az Izráel fíjainak: Az Eheje küldött engemet ti hozzátok.

15. És ismét monda Isten Mózesnek: Így szólj az Izráel fíjainak: A ti atyáitoknak Ura Istene, az Ábrahámnak Istene, Izsáknak Istene. Jákóbnak Istene küldött engemet ti hozzátok. Ez az én nevem mind * örökké, ez az *én nevem, melly által az emberek megemlékeznek rólam minden nemzetségről nemzetségre*. * Ésa. 42. 8.

16. Menj el, és gyűjtsd egybe az Izráelnek véneit, és mond *ezt* nékik: A ti atyáitoknak Ura Istene megjelent énnékem, az Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak Istene, *ezt* mondván: Megemlékeztem ti rólatok, és *arról* a mit veletek cselekedtek Égyiptomban.

17. Annakokáért mondtam: Kiviszlek titeket az Égyiptombeli nyomorúságból a Kananeusnak, Khitteusnak, Emoreusnak, Perizeusnak, Khiveusnak és Jebzeusnak földökre, téjjel és mézzel folyó földre.

18. És engednek a te szódnak: Te pedig és az Izráel vénei menjete Égyiptomnak Királyához, és így szóljatok néki: A Zsidóknak Ura Istene megjelent nekünk. Most azért kérünk, hogy menjünk harmadnap járó földre a pusztába, hogy áldozunk a mi Urunknak Istenünknek.

19. Én pedig tudom hogy nem engedi

az Égyiptombeli Király hogy elmenjete, hanemha hatalmas kézzel *kénszerítették*.

20. Kinyújtom azért az én kezemet, és megverem Égyiptomot minden csudálatos dolgaimmal, mellyeket ott cselekeszem; és azután elbocsát ott cseleketek.

21. És kedvessé tészem e népet az Égyiptombeliek előtt, és léssen hogy mikor kimentek *Égyiptomból*, ne menjete üresen.

22. Hanem * kérjen az asszony az ő szomszédasszonyától ezüst és arany edényeket, és ruhákat; *mellyekbe* öltöztessék a ti fíjaitokat és a ti leányaitokat, és Égyiptomot megfosszátok.

* rész 11. 2. 12. 35.

4. RÉSZ.

Mózes küldetik Égyiptomba, Áron melléje adatik.

Akkor felelvén Mózes, monda: Ímé nem hisznek nékem, sem az én beszédemnek nem engednek: mert azt mondják: nem jelent meg néked az Úr.

2. Monda azért néki az Úr: Micsoda az, a mi kezeden vagyon? felele *Mózes*: Vessző.

3. És monda az Úr: Vesd a földre azt. És elveté azt a földre, és változék kígyóvá: és Mózes elfutamodék előtte.

4. Monda pedig az Úr Mózesnek: Nyújtsd ki a te kezedet, és fogd meg a farkát. *Ki* az ő kezét kinyújtván megfogá azt, és változék vesszővé kezében.

5. Hogy higgyék hogy megjelent néked az ő atyáiknak Ura Istene, az Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákób Istene.

6. Monda pedig ismét néki az Úr: Bocsásd a te kezedet kebeledbe, és bécseletét kezét az ő kebelébe, és ismét kivoná *kebeléből*, és ímé az ő keze poklos vala mint a hó.

7. Monda annakfelette: Tegyed ismét kebeledbe a te kezedet: ki kebelébe tévé az ő kezét, és kivévé azt kebeléből, és ímé megtisztult vala mint egyéb teste.

8. És léssen, hogy ha nem híjéndenek néked, és nem engedének az első csuda beszédének, hisznek a második csuda beszédének.

9. És léssen, hogy ha nem híjéndenek e két jelenségnek is, és nem engedének a te beszédének, akkor meríts vizet a * folyóvízből, és öncsed a szárazra. És változnak a vizek a földön vérré, a mellyeket merítettél a folyóvízből.

* rész 7. 20.

10. És monda Mózes az Úrnak: *Kérlek Uram, ne küldj engemet oda: mert nem vagyok ékesen szóló, ez előtt sem voltam soha, sem pedig mióta a te szolgálóddal beszélsz; hanem késedelmes vagyok a szólásra, mivelhogy bántatott az én nyelvem.*

11. Kinek felele az Úr: Kicsoda teremtette az embernek száját? Avagy ki teszi az embert siketté, vagy némává, vagy látóvá, vagy vakká? avagy nem én é, *ki Úr vagyok?*

12. Annakokáért menj el, és én lésezek a te száddal, * és megtanítlak tégedet mit szólj.

* Máté 10, 19. Luk. 21, 14.

13. És monda: Kérlek Uram küldjed azt, a kit illik küldened.

14. És felgerjede az Úrnak haragja Mózes ellen, és monda: Avagy * nem atyádfia é tenéked a Lévi nemzetségéből való Áron? Tudom hogy ő ékesenszóló: és ímé ő néked elődbe † kijő, ki mihelyt meglát téged, örvendez szívében.

* rész 6, 20. † vers 37.

15. Te szólj néki, és adjad szájába e beszédeket, és én lésezek a te száddal és az ő szájával, és megtanítlak titeket mit *kelljen* cselekednetek.

16. És ő szóljon te helyedben a népnek, és ő léssen néked szájad gyanánt, te pedig néki lésszes *ügymint* Isten gyanánt.

17. E vesszőt pedig vegyed kezedbe, mellyel csudákat tégy.

18. Elméne azért Mózes és megtére az ő ipához Jethróhoz, és monda néki: Kérlek *engedd nékem hogy* menjek el az én atyámfiaihoz Égyiptomba, és lássam meg ha még élnek. És monda Jethró Mózesnek: Eredj el békességgel.

19. Mert *azt* mondotta vala az Úr Mózesnek Midiánban: Eredj el haza Égyiptomba: mert megholtak mind azok, kik téged halálra keresnek vala.

20. És felvévén Mózes az ő feleségét, és az ő fiai, és ülteté őket számár háttára, és haza méne Égyiptomba, és elvívén Mózes az Isten * vesszejét is kezében.

* vers 2, 3. 17.

21. És *ezt is* mondotta vala az Úr Mózesnek: Mikor elindulsz hogy Égyiptomba haza menj, meglásd hogy mindazokat a csudákat mellyeket reád bízottam megmíveljed Faraó előtt; és * én megkeményíttem az ő szívét, hogy ne bocsássa el a népet.

* rész 7, 12. 13. 20. 22.

22. Ezt mondjad azért Faraónak: Ezt mondja az Úr: én fiam * és én elsőszülöttem az Izráel.

* Hós. 11, 1.

23. És én mondam néked: Bocsásd el az én elsőszülöttemet hogy szolgáljon nékem, és nem akarád őtet elbocsátani: *annakokáért* ímé én megölöm a te fiadat, a te elsőszülöttedet.

24. És lőn az úton, egy szálláson eleibe méne néki az Úr, és akarja vala * őtet megölni.

* 1 Móz. 17, 14.

25. Czippora azért ragada egy éles kést, és elmetszé az ő fiának szemérem testének első bőrét, és *Mózesnek* lába eleibe veté, és monda: Az *én fiamnak* vérével *váltott* férjem vagy te nékem.

26. És megszűnék ő tőle az Úr. Vérnek férjének mondotta vala pedig akkor *Mózes*et, a körülméltelkedésért.

27. Az Úr pedig megparancsolta vala Áronnak: Eredj eleibe Mózesnek a pusztába: ki elmenvén eleibe méne néki az Isten * hegyénél, és megcsókolá őtet. *rész 3, 1.

28. Akkor megbeszélé Mózes Áronnak, az Istennek minden dolgait, mellyekért őtet küldi vala, és mind azokat a jeleket, mellyeket parancsolt vala hogy cselekednék.

29. Elmenvén azért Mózes és Áron, egybegyűjték az Izráel fiai, minden Vénéit.

30. És mikor Áron megmondotta volna mind azokat a beszédeket mellyeket szólt vala az Úr Mózesnek, és azokat a csudákat cselekedné a nép előtt.

31. Hit a * nép: és mikor hallották volna, hogy az Úr meglátogatta volna az Izráel fiai, és megtekintette volna azoknak nyomorúságokat, leborulván hálákat adának *Istennek*.

* rész 3, 18.

5. RÉSZ.

Első dolga Mózesnek Faraónál.

Annakutánna elmenének Mózes és Áron, és mondának Faraónak: Ezt mondja az Izráelnek Ura Istene: Bocsásd el az én népemet, hogy nékem innepet szenteljenek a pusztában.

2. És monda Faraó: Kicsoda * az Úr, hogy engedjek az ő beszédének, és elbocsássam az Izráelt? Az Urat *is* nem esmérem, az Izráelt is nem bocsátom el.

* Jób 21, 15.

3. És mondának: A Zsidóknak Istene megjelent nekünk: kérünk *engedd meg hogy* menjünk harmadnap *járó* földre a

pusztába, hogy áldozzunk a mi Urunknak Istenünknek, hogy meg ne büntessen minket döghalállal vagy fegyverrel.

4. És monda azoknak az Egyiptom Királya: Óh Mózes és Áron, miért késleltetek meg a népet az ő munkájokban? menjetek el dolgozotokra.

5. Ezt is mondja vala Faraó: Mivelhogy a földnek népe sok, *ahoz való biztoto* kbán vonszátok el a népet a munkától.

6. És parancsolá Faraó a napon a nép pallérinak és előtőkjáróinak, ilyen módon:

7. Ennekutánna polyvát a népnek ne adjatok a téglacsináláshoz mint ennek-előtte, ő magok menjenek el, és keressenek magoknak polyvát.

8. Mindazáltal a téglaszámot, melyet ennekelőtte csináltak, ugyan reájok vessétek, azt le ne szállítsátok: mert hívalkodnak, és azért kiáltanak, *ezt* mondván: Menjünk el, áldozzunk a mi Istenünknek.

9. Terheltessenek meg dologtétellel a férjfiak, hogy abban legyenek foglalatosok, és ne bízzanak hazugságnak beszédeiben.

10. Kimenének azért e népnek sarczolatói és az ő előtőkjárók, és mondanak a népnek ilyen szókkal: Ezt mondja Faraó: Én nem adok néktek polyvát.

11. Ti magatok menjetek el, keressetek polyvát a hol találtok, mert ugyan nem kissebbítettik meg semmivel a ti munkátok.

12. És eloszla a nép egész Egyiptomnak földén, hogy gyűjtenének pozdorját a polyva helyébe.

13. És a pallérok kényszerítik vala őket *ezt* mondván: Végezzétek el a ti munkátokat a *mindennapi reátok vett* téglaszámot az ő napján, mint szinte mikor polyvát adtak.

14. És megverettetének az Izráel fiai előtt járók, kiket a Faraó pallérai rendeltek vala azok előtt, *és ezt* mondják vala: Miért nem teljesítettétek bé a reátok vetett téglaszámot, sem tegnap, sem ma, mint ennekelőtte?

15. Annakokáért elmenének az Izráel fijainak előtők járói, és kiáltának Faraóra ilyen módon: Miért cselekedel így a te szolgáliddal?

16. Polyvát nem adnak a te szolgálidnak, és *azt* mondják nekünk: Csináljatok téglát: és ímé a te szolgálid veret-

tenek, maga a te néped bűnös *hogy polyvát nem adnak*.

17. És monda Faraó: Csak hívalkodtok és henyéltek, azért mondjátok: Menjünk el, áldozzunk az Úrnak:

18. Annakokáért menjetek el munkálódjatok, polyvát ugyan nem adnak; a téglaszámot pedig, *mellyet reátok vetnek*, beadjátok.

19. Mikor látták volna az Izráel fijainak előtők járói, hogy *az ő állapotjuk* nyomorútlul volna, mivelhogy azt mondanák, hogy a mindennapi reájok vetett téglaszám semmiben alább ne szálljon.

20. Előtálálván Mózeset és Áront, mikor amazok kijönének Faraótól: ellenek támadván.

21. Mondának nékik: Lásza meg az Úr a ti *dolgotokat*, és ítélje meg, kik minket útálatosokká tettek Faraó előtt, és az ő szolgálai előtt, és fegyvert adátok az ő kezekbe hogy minket megölnének.

22. És Mózes az Úrhoz fordulván, monda: Uram, miért nyomorítád *így* e népet? Miért küldöttél engemet ide?

23. Mert az időtől fogva hogy bementem Faraóhoz, hogy a te nevedben *néki* szólnék, e népet *annál is inkább* nyomorgatja: és te ugyan nem szabadítád meg a te népedet.

6. RÉSZ.

Ujonnan küldetik Mózes Faraóhoz.

És monda az Úr Mózesnek: Majd *immár* meglátod mit cselekeszem Faraóval: mert hatalmas kéz által *kényszerítetvén* bocsátja el őket, és hatalmas kéztől *kényszerítettvén* űzi ki őket az ő földéből.

2. És szólítván Isten Mózeset, monda néki: Én *vagyok* az Úr.

3. És megjelentettem magamat Ábrahámnak, Izsáknak, és Jákóbnak a * mindenható erős Istennek *nevében*: de az én Jehova † nevemben nem jelentettem meg magamat nékik.

* 1 M. 17, 1. 16. 17. rész 21, 2. Zsid. 11, 1. † vers 6—8. Ezék. 20, 5. 6.

4. Mert szövetséget tettem ő velek; hogy nékik adnám Kanaán földét, az ő bujdosások földét, mellyen jövevények voltak.

5. Annakfelette én halottam az Izráel fijainak kiáltásokat, kiket az Egyiptombeliek szolgálattal nyomorgatnak: és megemlékeztem az én szövetségemről.

6. Annakokáért mond meg az Izráel fíjainak: *Én vagyok az Úr*, és kiviszlek titeket Égyiptomnak terhes szolgálatjából, és megmentelek az ő szolgálatjoktól, és megszabadítlak titeket az én karomnak kinyujtása által, és nagy ítéletek által.

7. És népemmé fogadlak titeket, és lések néktek Istentek, és megtudjátok, hogy én vagyok a ti Uratok Istentek, ki Égyiptom igájától megmentelek titeket.

8. És béviszlek titeket a földre, melyért *megesküdtem*, hogy * adnám azt Ábrahámnak, Izsáknak, Jákóbnak, és adom néktek azt örökségül. *Én vagyok az Úr.* * 1 Móz. 15, 18, 28, 13.

9. Szóla pedig ilyen módon Mózes az Izráel fíjainak; de nem hallgatának Mózeshez, az ő lelkek *nagy* keserúsége miatt, és a *nagy* kemény szolgálat miatt.

10. Annakokáért szóla a Jehova Mózesnek ilyen módon;

11. Eredj bé, szólj Faraónak az égyptombeli Királynak, hogy bocsássa el az Izráel fíjait az ő földében.

12. És szóla Mózes az Úr előtt, mondván: Ímé az Izráel fíjai nem hallanak meg engemet; mimódon hallana meg ezért Faraó engemet, ha én * körülméletlen ajakú vagyok. * rész 4, 10. 7, 1. 2.

13. És szóla az Úr Mózesnek és Áronnak, és parancsolá nekik, *hogy* az Izráel fíjaihoz *mennének*, és az égyptombeli Faraó Királyhoz, hogy az Izráel fíjait kihoznák Égyiptom földéből.

14. Ezek *pedig* az ő attyoknak házoknépeinek fejei: * Rúbennek, az Izráel elsőszülöttének fíjai: Khánokh, Pallu, Kheczron, Khármí. Ezek Rúbennek cselédei. * 1 Móz. 46, 9.

15. Simeonnak * fíjai: Jémuel, Jámin, Ohád, Jákin, Czohár, és Saul, a kanaanabeli asszonytól való. Ezek a Simeon cselédei. * 1 Móz. 46, 10.

16. A * Lévi fíjainak pedig nevek az ő nemzetségek szerint ezek: Gerson, Kéhát, és Mérári. A Lévi életének pedig esztendei *voltak* száz harminczhét esztendő. * 1 Móz. 46, 11.

17. Gerson * fíjai: Libni, Simhi, az ő cselédjek szerint. * 1 Krón. 6, 17.

18. Kéhátnak * fíjai: Amrá, Izthár, Khebron és Huziel. A Kéhát életének pedig esztendei *voltak* száz harminczhárom esztendő. * 1 Krón. 6, 18.

19. Mérári * fíjai: Makhi és Musi. Ezek a Lévi cselédei az ő nemzetségek szerint. * 1 Krón. 6, 19.

20. Amrá * pedig vevé feleségül magának Jókhebedet, attyanak hugát, ki szülé néki Áront és Mózes. És az Amrá életének esztendei *voltak* száz harminczhét esztendő. * 2 Móz. 26, 59.

21. Izthárnak fíjai: Kórakh, Néfé, és Zikhri.

22. Huziel fíjai: Misáel, Eltzáfán, Sithéri.

23. És * Áron feleségül vevé magának Elisebát, az Aminádáb leányát, Nahassonnak hugát, ki szülé néki Nádábot, Abihut, Eleázárt és Ithámárt. * 4 Móz. 3, 2.

24. Kóráknak pedig fíjai: Assir, Elkánah, Abiasáf. Ezek a Korákhitáknak cselédei.

25. Eleázár az Áron fíja vón magának feleségül *egy* Putiel leányai közzül, ki szülé néki Fineást. Ezek a Léviták atyainak fejei az ő cselédjek szerint.

26. Ez Áron és * Mózes, kiknek parancsolá a Jehova: Hozzátok ki az Izráel fíjait Égyiptom földéből, az ő seregek szerint. * vers 10.

27. Ezek a kik szóltak az égyptomi Faraó Királynak, hogy kihoznák az Izráel fíjait Égyiptomból, ez Mózes és Áron.

28. És *ugyanazon* napon monda az Úr Mózesnek az Égyiptom földében.

29. Szóla, *mondok*, az Úr Mózesnek, mondván: *Én vagyok az Úr*: megmondjad Faraónak az égyptomi Királynak mind azokat, mellyeket én szólok néked.

30. És monda Mózes az Úr előtt: Ímé én * körülméletlen ajakú vagyok, és hogy hallgatna meg engemet Faraó? * rész 4, 10. 7, 1. 2.

7. RÉSZ.

Második és harmadik dolgai Mózesnek Faraónál.

És monda az Úr Mózesnek: Ímé Isten képébe * állattalak téged Faraó eleibe, Áron pedig a te atyádfia, legyen te szószóló. * rész 4, 16.

2. Te mond meg mind azokat a mellyeket én parancsolándok néked; Áron pedig a te atyádfia mondja meg azokat Faraónak, hogy bocsássa el az Izráel fíjait az ő földéből.

3. Én pedig * megkeményítem Faraónak szívét, és megsokasítom az én jeleit és csudáimat Égyiptomnak földén. * rész 4, 21. 7, 13. 14.

4. És nem hallgatja meg a ti beszédeketek Faraó, és kinyujtom az én kezemet Égyiptomra: kihozom az én seregimet, az én népemet az Izráel fíjait Égyiptomnak földéből nagy ítéletek által.

5. És megtudják az Égyiptombeliek, hogy én vagyok az Úr, mikor kinyujtándom az én kezemet Égyiptomra és kivijémdem az Izráel fíjait ő közzűlök.

6. Annakokáért Mózes és Áron a képen cselekedének, a mint parancsolta vala nékik az Úr.

7. Mózes pedig nyolczvan esztendő *vala*, Áron nyolczvanhárom esztendő, mikor Faraónak szóltak.

8. És monda az Úr Mózesnek és Áronnak ilyenképen:

9. Mikor Faraó szólánd néktek ilyen módon: mutassatok valami csudát; Akkor ezt mondjad Áronnak: Vegyed a te vessződet, és ved el Faraó előtt, és változik kígyóvá.

10. Béméne azért Mózes és Áron Faraóhoz, és úgy cselekedének a mint az Úr parancsolta vala: Elveté Áron az ő vesszejét Faraó előtt, és az ő szolgálai előtt, és változék kígyóvá.

11. Hivatá pedig Faraó is a bölcseket és varázslókat, és * azok is az Égyiptomnak bölcsei az ő varázslások által a képen cselekedének.

* 2 Tim. 3, 8.

12. Mert elveté mindenik az ő vesszejét, és változának a vesszők kígyókká: de az Áron vesszeje elnyelé azok vesszejeket.

13. És megkeményíté magát a Faraó szíve, és nem engede nékik, a mint az Úr mondotta vala.

14. Monda azért az Úr Mózesnek: Megkeményedett a Faraó szíve, nem akarja e népet elereszteni.

15. Eredj Faraóhoz reggel, ímé a vizetek mellé megyen ki, és állj ő eleibe a folyóvíznek partjára, és a vesszőt a melly kígyóvá változott vala, vegyed kezedbe.

16. És ezt mondjad néki: A Zsidóknak Ura Istene küldött engemet te hozzád *e parancsolattal*: Bocsásd el az én népemet, hogy szolgáljanak nékem a pusztában, és ímé ez ideig nem engedél.

17. Ezt mondja azért az Úr: Ezen tudod meg hogy én *vagyok* az Úr: Ímé én megsujtom az én kezemben *való* vesszővel a folyóvizet, és változik vérré.

18. És a folyóvízben *való* hal meghal,

és a folyóvíz büdös lészen: És az Égyiptombeliek irtódzanak a folyóvíznek itálától.

19. Monda azért az Úr Mózesnek: Mondjad Áronnak: Vegyed a te vessződet, és nyujtsd ki a te kezedet Égyiptomnak vizeire, azoknak folyóvizeire, patakira, tavaira, és minden vízállásra, és vérré változnak: És lészen vér egész Égyiptom földén, mind fa, mind kő *edényekben*.

20. És a képen cselekedének Mózes és Áron, mint az Úr parancsolta vala *nékik*. És felemelvén a vesszőt, megsujtá Faraó előtt, és az ő szolgálai előtt a folyóvizet és változának mind a vizek a folyóvízben vérré.

21. A hal pedig a folyóvízben meghala, és büdös lőn a folyóvíz, *annyira* hogy az Égyiptombeliek a folyóvízből nem ihattak: és mind az egész Égyiptom földén vér vala.

22. Az égyiptombeli bölcsek is azonképen cselekedének az ő varázslásokkal, és megkeményíté magát Faraó szíve, hogy ne hallgatna azokhoz, a mint az Úr szólott.

23. És elfordula Faraó és méne házába, és semmit nem gondola ezzel is.

24. Az Égyiptombeliek pedig ásának *kútakat* a folyóvíz körül hogy innának; mert nem ihatják vala a folyóvizet.

25. És hét napig tart az Úrnak ostora a folyóvízen.

8. RÉSZ.

Negyedik, ötödik és hatodik dolga Mózesnek Faraónál.

És monda az Úr Mózesnek: Eredj bé Faraóhoz és mond meg néki: Ezt mondja az Úr: Bocsásd el az én népemet, hogy szolgáljon nékem.

2. Hogyha el nem akarod bocsátani, ímé én megverem minden te határodát békákkal.

3. És a folyóvíz békákkal foly, és felmennek és bémennnek a te házadba, hálóházadba, és ágyadra, a te szolgálidnak házokba, a te népednek *házokba*, a te sütőkemenczéidbe, a te tésztádba.

4. Mind te read és a te népedre, s mind a te szolgálidra támadnak e békák.

5. És monda az Úr Mózesnek: Mondjad Áronnak: Nyujtsd ki kezedet a te vessződdel a folyóvizekre, patakokra, a tókra, és hozz békákat Égyiptom földére

6. És kinyújtá az ő kezét Áron Egyiptomnak vizeire és jövének ki békák, és ellepék Egyiptom földét.

7. És a bölcsek is hasonlóképen cselekedének az ő varázslásokkal; és hozának békákat Egyiptom földére.

8. És hívattván Faraó Mózeset és Áront, monda: Kérjétek az Urat hogy vegye el rólam és az én népemről a békákat; és elbocsátom a népet hogy áldozzanak az Úrnak.

9. És monda Mózes Faraónak: Dicsekédjél én felettem, és *mond meg* mikorra imádkozzam éretted, és a te szolgáláért, és a te népedért, hogy elvétessenek a békák tőled és a te házaiddól; és csak a folyóvízben maradjanak.

10. Felele Faraó: Holnapra. És monda Mózes: Legyen a te beszéded szerint: hogy megtudjad, hogy nincsen *olyan Isten* mint a mi Urunk Istenünk.

11. És eltávoznak a békák tőled, a te házaiddól, szolgáládtól, és a te népedtől: és csak a folyóvízben maradnak.

12. Kiméne azért Mózes és Áron Faraótól: és kiálta Mózes az Úrhoz, hogy elvénne a békákat, melyeket Faraóra bocsátott vala.

13. És cselekedék az Úr Mózesnek beszéde szerint, és kihalának a békák a házakból, falukból és mezőkből.

14. És rakásra hányák azokat és a föld elbűszhődék.

15. Mikor pedig Faraó látta volna hogy *megszabadult volna*, megkeményíté az ő szívét, és nem engede nekik: miképen az Úr mondotta vala.

16. És monda az Úr Mózesnek: mondjad Áronnak: Nyujtsd ki a te vessződet, és sujtsd meg a földnek porát, és változik tetvekké egész Egyiptom földén.

17. Kik a képen cselekedének: mert Áron kinyújtá kezét az ő vesszejével, és megsujtá a földnek porát: és lőnek tetvek az emberekben és barmokban: a földnek minden pora változék tetvekké egész Egyiptom földén.

18. A bölcsek is hasonlóképen cselekedének az ő varázslások által hogy tetveket hoznának ki a *földből*; de nem mívelhették. Valának azért tetvek az emberekben és a barmokban.

19. Mondának azért a bölcsek Faraónak: Isteni hatalom ez. És megkeményíté magát a Faraó szíve, és nem hallá meg

azoknak beszédeket: miképen az Úr megmondotta vala.

20. Monda azért az Úr Mózesnek: Kelj fel reggel és álj Faraó eleibe, (ímé a vizek mellé megyen ki) és *ezt* mondjad neki: Ezt mondja az Úr: Bocsásd el az én népemet, hogy szolgáljon nékem.

21. Mert ha el nem bocsátándod az én népemet, ímé én bocsátok te reád, a te szolgáládra, és a te népedre, és a te házaidra mindenféle *ártalmas* bogarakat, és bételnek az Egyiptombelieknek házaik mindenféle bogarakkal, a föld is, a melyen ők *vagynak*.

22. És megválasztom azon a napon a Gósen földét melyen az én népem lakik, hogy ne legyen ott semmi *ártalmas* bogár; hogy megtudjad, hogy én vagyok az Úr mind e széles földön.

23. És választást tészek az én népem között, és a te néped között: holnap léssen e jelenség.

24. És a képen cselekedék az Úr: mert jöve mindenféle *ártalmas* bogaraknak neme Faraó házára, az ő szolgálainak házakra, és egész Egyiptom földére, és a föld megvesze a sokféle *ártalmas* bogarak miatt.

25. Hivatá azért Faraó Mózeset és Áront, és monda: Menjetek el, áldozatok a ti Istenteknek ezen a földön.

26. És monda Mózes: Nem illik hogy úgy cselekedjünk: mert a mi az Egyiptombeliek előtt utálatos, *azt* áldoznánk a mi Urunknak Istenünknek: *hogyha pedig* azt áldoznánk ő előttök a mitől ők iszonyodnak, avagy nem megköveznének é minket?

27. Harmadnap ^{*} járó földre megyünk a pusztába, és áldozunk a mi Urunknak Istenünknek, a mint parancsolta nekünk.

^{*} rész 3, 18.

28. És monda Faraó: Én elbocsátlak titeket, hogy áldozatok a ti Uratoknak Istenteknek a pusztában, de messzebb ne menjetek: imádkozzatok én érettem.

29. Felele Mózes: Ímé én kimegyek te tőled, és kérem a Jehovát, és eltávozik *minden ártalmas* bogár Faraótól az ő szolgáláitól és az ő népétől holnap, többé meg ne csúfoljon Faraó, el nem bocsátván a népet, hogy áldozzék az Úrnak.

30. És kiméne Mózes Faraótól, és környözge az Úrnak.

31. És cselekedék az Úr a Mózes be-

szédeszerint; és elvön Faraóról, az ő szolgálóiról és az ő népéről *minden ártalmas* bogarakat, és *csak* egy sem marada.

32. És megkeményíté Faraó az ő szívét ez úttal is, és nem bocsátá el a népet.

9. RÉSZ.

Hetedik, nyolczadik és kilenczedik dolga Mózesnek Faraónál.

És monda az Úr Mózesnek: Menj bé Faraóhoz, és szólj néki: Ezt mondja a Zsidóknak Ura Istene: Bocsásd el az én népem, hogy szolgáljon nékem.

2. Hogyha el nem akarod bocsátani, és mégis megtartóztatod őket:

3. Ímé az Úr keze leszen a te mezei barmaidon, lovaiddon, szamaraiddon, tevéiden, ökreiden, juhaidon, igen nagy dög-halállal.

4. És választást téssen az Úr az Izrá-elnek barmai között, és az Egyiptom-beliék barmai között, és az Izráel fiai barmá közzül egy sem hal meg.

5. És időt vete a Jehova *néki* mondván: Holnap míveli ezt az Úr e földön.

6. És megcselekedé az Úr e dolgot másodnapon, és meghala Egyiptomnak minden barma: de az Izráel fiai barmok közzül nem hala meg egy is.

7. És elkülde Faraó: És ímé egy is nem holt vala meg az Izráelitáknak barmok közzül. És megkeményíté magát Faraó szíve, és nem bocsátá el a népet.

8. És monda az Úr Mózesnek és Áronnak: Vegyetek a kemenczéből *egy* marok hamvat, és vesse fel azt Mózes az égbe Faraó előtt.

9. És porrá leszen egész Egyiptomnak földén, hogy mind az embereken mind a barmokon legyenek hójagos fekélyek, egész Egyiptom földén.

10. Vőnek azért hamvat egy kemenczéből, és megállanak Faraó előtt. Akkor felveté azt Mózes az égbe, és támadának mind az embereken, mind a barmokon hójagózó fekélyek.

11. És nem állhatnak vala Mózes előtt a bölcsék a fekélyek miatt; mert valának fekélyek mind a bölcséken, s mind az egész Egyiptombeliéken.

12. És megkeményíté az * Úr Faraónak szívét, és nem engede ő nékik, miképen szólott vala az Úr Mózesnek.

* vers 34. rész 7, 12. 13. 8, 15. 32.

13. És monda az Úr Mózesnek: Kelj fel jó reggel, és állj Faraó eleibe, és

mond *ezt* néki: Ezt mondja a Zsidóknak Ura Istene: Bocsásd el az én népem, hogy szolgáljon nékem.

14. Mert én ez úttal bocsátom az én ostaraimat a te szívedre, a te szolgáládra, és a te népedre; hogy megtudjad hogy nincsen én hozzám hasonló az egész földön.

15. Mert kinyujtom most az én kezemet, és megverlek tégedet és a te népedet dög-halállal, és kivágattatol e földről.

16. Bizonyára pedig azért támasztottalak tégedet, hogy megmutatnám te benned az én * hatalmam: és hogy hirdessék az én nevemet az egész földön.

* rész 3, 19. 20. Róm. 9, 17.

17. Te mégis ellene állasz é az én népemnek, és nem *akarod* é elbocsátani?

18. Ímé én bocsátok holnap ekkorba *e földre* igen nagy köesőt, mellyhez hasonló nem volt Egyiptomban a napságtól fogva hogy fundáltatott, mind ez ideig.

19. Most annakokáért küldj el, és hajtasd bé *minden* barmodat és mindenedet valamid a mezőben *vagy*on. Minden ember és barom valamelly találtatik a mezőben, és házba nem vitetnek, köesővel *veretnek agyon és meghalnak*.

20. A ki *annakokáért* a Faraó szolgálái közzül megrettene az Úr beszédétől, szolgálait és barmait házba rekeszté.

21. De a ki az Úr beszédével nem gondola, hagyá az ő szolgálait, és barmát a mezőn.

22. És monda az Úr Mózesnek: Nyujtsd ki a te kezedet az égre, és leszen köeső egész Egyiptom földén az emberekre, barmokra, és a mezőnek minden fűvére, az Egyiptom földén.

23. Felemelé azért Mózes az ő vesszejét az égre, és az Úr támaszta mennydörgéseket és köesőt, és tűz szálla le a földre: és *ilyen módon* az Úr bocsátá esőt kövel elegy az Egyiptom földére.

24. És lőn köeső, és tűz a köesővel elegy nagy bőséggel, mellyhez hasonló nem volt egész Egyiptom földén, miolta emberek kezdetek rajta lakni.

25. És elvere a köeső egész Egyiptom földén mindent, valami a mezőn *vala*, mind embert, mind barmot; a mezőnek is minden fűvét elveré a köeső, és minden mezőn való fát egybe ronta.

26. Csak a Gósen földén, holott *valának* az Izráel fiai, nem volt köeső.

27. Elküldte azért Faraó és hivatá Mózeset és Áront, és monda nékik: Vétkeztem ez úttal; az Úr igaz; de én és az én népem bűnösök *vagyunk*.

28. Kérjétek az Urat legyen elég *immár*, hogy ne legyen *ezután* mennydörgés és köeső: elbocsátlak titeket, és tovább ne maradjatok.

29. És monda néki Mózes: Minekutánna kimenédek e városból felemelem az én kezeimet az Úrhoz, és a mennydörgések megszűnnek, és többé köeső nem léssen: hogy megtudjad hogy az Úré a föld.

30. De te *felőled* és a te szolgálád *felől*, *bizonnyal* tudom, hogy ugyan nem félték a Jehova Istennek színétől.

31. A lent pedig és az árpát elverte vala a *köeső*, mivelhogy az árpa megért vala, a len pedig megbimbózott vala.

32. A búzát pedig és a rozst nem verte vala el, mivelhogy *késő* vetések volnának.

33. Kiméne azért Mózes Faraótól a városból, és kiterjeszté az ő kezeit az Úrhoz: és megszűnének a mennydörgések és a köeső, és nem lőn *több* eső a földre.

34. Látván pedig Faraó, hogy megállott volna az eső, a köeső és a mennydörgés, ismét vétkezék, és megkeményíté szívét, ő és az ő szolgálái.

35. És megkeményédék a Faraó szíve, és nem bocsátá el az Izráel fíjait, a mint parancsolta vala az Úr Mózes által.

10. RÉSZ.

Tizedik dolga Mózesnek Faraónál. és a tizenegyediknek kezdete.

És monda az Úr Mózesnek: Eredj bé Faraóhoz, mert én megkeményítettem az ő szívét és az ő szolgálainak szíveket, hogy ezeket a jeleket cselekedném ő közöttök.

2. És hogy beszéljed ezeket a te fíjaidnak füleiben, és a te fíjaidnak fíjának, a mellyeket cselekedtem Egyiptomban, és a jeleket mellyeket cselekedtem ő közöttök: és megtudjátok hogy én *vagyok* az Úr.

3. És béméne Mózes és Áron Faraóhoz, és mondának néki: Ezt mondja a Zsidóknak Ura Istene: meddig nem akarod megalázni magadat én előttem: Bocsásd el az én népemet hogy szolgáljon nékem.

4. Hogyha nem akarod elbocsátani az én népemet, ímé én hozok holnap a te országodra sáskát.

5. És elborítja a földnek színét, és senki a földet nem láthatja, és megemészti a megmenekedett maradékot, a mi maradtott néktek a köesőtől, és minden zöldellő fát is megemészti a mezőről.

6. És bétöltik a te házaidat, és minden szolgálidnak házaikat és minden Egyiptombelieknek házaikat: minéműeket nem láttak a te atyáid, sem a te atyáidnak atyai, miolta e földön voltak, *mind* e mai napig; és elfordula, s kiméne Faraótól.

7. Mondának pedig a Faraó szolgálái önéki: meddig léssen ez ember nékünk bántásunkra? Bocsásd el a népet hogy szolgáljanak az ő Uroknak Isteneknek: mégis nem vetted é eszedbe hogy Egyiptom elveszett?

8. És visszahívák Mózeset és Áront Faraóhoz, kiknek mondja: Menjetek el, szolgáljatok a ti Uratoknak Istenteknek: Kicsodák a kik elmennek?

9. És monda Mózes: A mi gyermekeinkkel és *véneinkkel* megyünk, a mi fiainkkal, leányinkkal *megyünk*, juhainkkal, és barmainkkal megyünk: mert az Úrnak innepet kell szentelnünk.

10. Monda azért nékik: Bátor úgy legyen a Jehova veletek, ha elbocsátlak titeket mind gyermekestől: *mert* akárki is látja hogy valami gonoszra igyekeztek.

11. Nem úgy *legyen*, *hanem* menjetek el ti férjfiak, és szolgáljatok az Úrnak: mert azt kívántátok *tőlem*, és elűzé őket előle Faraó.

12. És monda az Úr Mózesnek: Emeld fel a te kezedet Egyiptom földére a sászáért, és jöjjön fel Egyiptom földére, és eméssze meg a földnek minden fűvét, valami a köesőtől maradtott.

13. Kinyújtá azért Mózes az ő vesszejét Egyiptom földére, és az Úr támaszta a földre napkeleti szelet, *melly* mind egész nappal és egész éjjel fúva: reggel lőn és a napkeleti szél felhozá a sáskát.

14. És feljöve a sáska egész Egyiptom földére, és leszállá nagy sűrűséggel Egyiptomnak minden határain: annak előtte olyan sáska nem volt, *ezután* sem léssen olyan.

15. És elborítá az egész tartománynak színét, és a föld meghomályosodék, és a földnek minden fűvét megevé, a fának is minden gyümölcsét, mellyet a köeső ha-

gyott vala: és semmi zöldellő nem marada a fában, és a mezőnek fűvében egész Egyiptom földén.

16. Akkor sietvén hívatá Faraó Mózeset és Áront, és monda: Vétkeztem a ti Uratok Istenetek ellen, és ti ellenetek.

17. Most annakokáért bocsásd meg csak ez egyszer az én bűnömet, és kérjétek a ti Uratokat Istenteket, hogy vegye el én rólam ezt a halált.

18. És kiméne Faraó elől, és könyörgöge a Jehovának.

19. És fordíta a Jehova nagy erős napnyugotiszelet, és felemelé a sáskát, és veté azokat a veres tengerbe, nem marada csak egy sáska is egész Egyiptom földén.

20. És megkeményíté az Úr a Faraó szívét; és nem bocsátá el az Izráel fijait.

21. És monda az Úr Mózesnek: Nyujtsd fel a te kezedet az égre, és léssen setétség Egyiptom földén, melyet ugyan megtapasztalhatnak.

22. És kinyujtá Mózes az ő kezét az égre, és lőnek felette igen nagy setétségek Egyiptom földén három napokon.

23. Nem látták egymást, és senki az ő helyéből fel nem kelt három napokon. De az Izráel minden fijainak világosság vala az ő lakhelyekben.

24. Akkor hívatá Faraó Mózeset, és monda: Menjetek el és szolgáljatok az Úrnak, csak juhaitok, barmotok maradjon itt, a gyermekeket is bátor elvigyétek.

25. És monda Mózes: Sőt inkább adnod kell nekünk áldozatra való barmokat is, hogy azokat megáldozzuk a mi Urunknak Istenünknek.

26. *Annakokáért* a mi barmunk is eljő velünk, egy köröm sem marad el: mert azokból veszünk a mi Urunknak Istenünknek szolgálatra: mi pedig nem tudjuk a *barmoknak* melyik *féle* nemével áldozunk az Úrnak mígnem oda jutunk.

27. És megkeményíté az * Úr a Faraó szívét, és nem akará őket elbocsátani.

* rész 9, 12.

28. És monda néki Faraó: Eredj el tőlem: meglásd hogy többé az én orczámat ne lássad: mert valamely napon az én orczámat látod, meghalsz.

29. Felele Mózes: Igazán szólál. Nem látom többé a te orczádat.

11. RÉSZ.

Elvégezése a Mózes tizenegyedik dolgának Faraónál.

Mert mondotta vala az Úr Mózesnek: Még egy csapást hozok Faraóra és Egyiptomra, azután elbocsát titeket innét: és mikor elbocsát, ugyan kényszerít hogy elmenjétek.

2. Szólj most a népnek füleibe, hogy kiki *mind* kérjen * az ő barátjától és *minden* asszony az ő asszonybarátjától ezüst edényeket és arany edényeket.

* rész 3, 22, 12, 36.

3. És kedvessé tevő az Úr a népet az Egyiptombeliek előtt. Mózes is nagy *becsületes* ember vala Egyiptom földén a Faraó szolgálai előtt, és a község előtt.

4. És monda Mózes *Faraónak*: Ezt mondja az Úr: Mikor éjfélkor *lejé*nd, én általmegyek egész Egyiptomnak földén,

5. És meghal minden elsőszülött Egyiptomnak földén, Faraónak elsőszülöttétől fogva, ki ül az ő királyiszekiben, mind a malom *hajtó* szolgálóleány elsőszülöttéig, és minden oktan állatoknak első fajzások *meghal*.

6. És léssen nagy kiáltás egész Egyiptomnak földén, melyhez hasonló nem volt, és nem léssen.

7. De az Izráelnek minden fiai ellen csak az eb sem mozdítja az ő nyelvét, sem az ember ellen, sem a barom ellen: hogy megtudjátok hogy különbséget tett Isten az Egyiptombeliek között, és az Izráel között.

8. És mind ezek, a te szolgálid én hozám jönnek, és én előttem meghajolnak, mondván: Eredj ki * te, és mind a nép melly hozzád hallgat. Azután kimegyek. És kiméne Faraó elől nagy haraggal.

* r. 12, 31, 33.

9. *Miképen* megmondotta vala az Ur Mózesnek: Nem hallgatja meg Faraó a ti szótokat, hogy megsokasítsam az én csudáimat Egyiptomnak földén.

10. És *e képen* noha Mózes és Áron ezeket a csudákat tették volna Faraó előtt: *mindazáltal* megkeményíté az Úr Faraónak szívét, *annyira* hogy el ne bocsátaná az Izráel fijait az ő földéből.

12. RÉSZ.

A húsvétibaránynak rendelése: Az Izráel fijainak Egyiptomból kijövése.

Szólott vala pedig az Úr Mózesnek és Áronnak az Egyiptom földében, *ezt* mondván:

2. Ez hó ti nálatok minden havaknak kezdete *legyen*, első hó legyen néktek az esztendőnek havai között.

3. Szóljatok az Izráel egész gyülekezetének, monván: Ez hónap tizedik *napján* minden ember válasszon *egy* bárányt az atyáknak házok szerint, *azaz* házanként *minden gazda egy* bárányt.

4. Hogyha a háznép kevés volna a báránynak *megételére*, a gazda és az ő házához közel való szomszédja vegyenek *ketten egy bárányt* az ő házoknépének száma szerint: minden ember *annyi személyt* vegyen melléje a mennyi elég a báránynak *megételére*.

5. A bárány *pedig* ép, hím, és esztendősen legyen néktek: *mellyet* vágy juhok között, vagy a kecskék között választhatok.

6. És ez hónap tizenegyedik napjáig legyen nálatok őrizet alatt, és megöljék azt mind az Izráel egész gyülekezetének serege, a két estve között.

7. És vegyenek annak vérében, és a melly házban azt megeszik, annak az ajtajának két mellékét, és a felső küszöbét hintsék meg azzal.

8. Megegyék pedig a *bárány*nak húását azon éjjel sütve, és a kovász nélkül való kenyereket, keserű *fűvekkel* egyék meg azt.

9. Semmi sületlent abban meg ne egyetek, és vízben főttet; hanem sültet, a fejét a száraival és bélivel együtt *egyétek*.

10. Reggelre abban semmit ne hagyjatok; hogyha valami maradna reggelre benne, tűzzel égessétek meg.

11. Illyen módon egyétek *pedig* meg: A ti derekaitokat felövezzétek, a ti saruitok lábaitokon *legyenek*, és pálczatok kezetekben és *nagy* sietséggel egyétek, *mert* az Úr pászkája az.

12. Mert általmégyek az Égyiptom földén az éjjel, és megölök minden elsőszülöttet Égyiptomnak földén, az embertől fogva mind az oktan állatig: és én Jehova Égyiptom minden istenein megmutatom az én ítéletimet.

13. És a vér lészen néktek jelül a házakban, a mellyekben ti lejéndetek, és mikor látándom a vért, elmégyek mellőletek, és a képen nem lészen ti köztek csapás a veszedelemre, mikor én az *elsőszülötteket* vágom az Égyiptom földén.

14. És a nap emlékezetben legyen ti nálatok, és ezt innepnek szenteljétek az Úrnak a ti nemzetségek között, örökké *megállandó* végezés szerint megszenteljétek azt.

15. Hét napon egyetek kovász nélkül való kenyeret: még az első napon kihányjátok a ti házaitokból a kovászt. Mert valaki ejéndik kovászoszt az első naptól fogva a hetedik napig, kitöröltetik az a lélek az Izráel között.

16. Az első napon is szent gyűlések *legyen*, a hetedik napon is szent gyűlések *legyen*: semmi munka azokon ne tétessék: hanem a mi ételére való minden léleknek, csak azt *lészen szabad* megkészítenetek.

17. Megtartsátok azért a kovász nélkül való kenyereknek *napját*; mert azon a napon hoztam ki a ti seregeiteket Égyiptomnak földéből: megtartsátok *mondok* e napot *minden időben* örökkévaló végezés szerint.

18. Az * első hónap tizenegyedik napján estve egyetek kovász nélkül való kenyereket, *ugyanezen* első hó huszonegyedik napjának estvéjén. * 3 Móz. 23. 5.

19. Hét napon kovász ne találtsátek a ti házaitokban: mert valaki kovászoszt ejéndik, kitöröltetik az a lélek az Izráel között, akár jövevény *legyen*, akár lakos.

20. Semmi kovászoszt ne egyetek, kovász nélkül való kenyeret egyetek minden ti lakhelyeitekben.

21. Előhívá * azért Mózes az Izráelnek minden Véneit, és monda nékik: Válasszatok és vegyetek magatoknak bárányokat a ti cselédeitek szerint, és áldozatok pászkát. * Zsid. 11. 28.

22. Vegyetek *egy* kötés iszópót is, és mártsátok az edényben *lévó* vérbe, és hintsétek meg az ajtónak felső küszöbét és a két mellékét az edénybeli vérrel: ti közületek *pedig* senki az ő házában ajtaján ki ne menjen reggelig.

23. És az Úr általmegyen Égyiptomnak megbüntetésére, és mikor látándja a vért az ajtónak felső küszöbén és a két mellékén, elmegyen az Úr az ajtó mellett, és nem engedi, hogy a pusztító bemenjen a ti házatokba öldöklésre.

24. Megtartsátok azért e dolgot, hogy legyen néked és a te fíjaidnak örök *végezés szerint való rendtartás*.

25. És mikor bemenéndetek a földre,

mellyet az Úr ád néktek, a mint megígérte, akkor megtartsátok e czeremoniát.

26. Mikor pedig a ti fiaiitok *azt* mondándják néktek: Micsoda ez a ti czeremoniátok?

27. Akkor *azt* mondjátok: az Úr páshájának áldozatja, ki az Izráel fjiainak házok mellől elment Égyiptomban, mikor Égyiptomot megbüntette, és a mi házainkat megoltalmazta. És a nép fejét meghajtván, hálákat ada.

28. Annakokáért elmenének, és cselekedének az Izráel fjiái a képen, a mint megparancsolta vala az Úr Mózesnek és Áronnak.

29. *Annakokáért* éjjélkor az Úr megöle minden elsőszülöttet Égyiptomnak földében, Faraónak elsőszülöttétől fogva, ki az ő székiben ül vala, a tömlöczben való fogolynak elsőszülöttéig: az oktalan állatoknak is minden első fajzását *megöle*.

30. Felkele azért Faraó az éjszaka, és mind az ő szolgálai és egész Égyiptom, és támada nagy kiáltás Égyiptomban: mert egy ház is nem vala, mellyben halott nem volna.

31. És hívatá Faraó Mózeset és Áront éjszaka és monda: * Keljete fel, menjete ki az én népem közzül, mind ti, mind az Izráel fjiái, és menjete el, szolgáljatok az Úrnak, a mint mondjátok. * rész 11, 1.

32. A ti juhaitokat és barmaitokat vigyéte el a mint * kívántátok; és menjete el, és imádkozzatok én érettem is. * rész 10, 26

33. És az Égyiptombeliek * kénszerítik vala a népet, hogy sietséggel kimennének a földről, mert *azt* mondják vala: *Majd* mindnyájan meghalunk. * rész 6, 1. 11, 8.

34. És a nép az ő téstáját, minekelőtte megkelne, dagasztóit ruhájába kötözvén, viszi vala hátán.

25. Az Izráel fjiái pedig cselekedének a Mózes beszéde szerint: mert kéreének az Égyiptombeliektől ezüst edényeket, arany edényeket és *sok drága* ruhákat.

36. Mert az Úr kedvessé * tette vala a népet az Égyiptombeliek előtt, hogy kölcsön adnának nékik: és *ilyen módon* megfoszták az Égyiptombelieket. * rész 3, 21, 11, 2.

37. És elmenének az Izráel fjiái * Rahmésből Sukhótba, úgymint hatszáz ezer gyalog erős férjfiak kicsiny gyermekek nélkül. * 4 Móz. 33, 3.

38. Sok elegy *nép is* jöve ki velek, *sok juhok, ökrök* és felette sok *barmok*.

39. És sütének a lisztből, mellyet Égyiptomból hoztak vala, kovász nélkül való pogácsákat; mert kovásszal nem elegyítették vala meg: mivelhogy Égyiptomból *ugyan* * kiűzték volna *őket*, és *ott semmit* nem mulathattak volna, és csak útravaló eleséget is nem készíthettek vala magoknak. * v. 31–33.

40. Az Izráel fjiainak pedig lakások, a kik Égyiptomban laktak, *volt* * négyszáz harmincz esztendő. * Gal. 3, 17.

41. Mikor pedig a négyszáz harmincz esztendő bétölt volna, ugyanazon egy napon jövének ki az Úrnak minden seregei Égyiptomnak földéből.

42. *Méltó hogy* az Úrnak szenteltessék az az éjszaka, mellyen kihozta őket Égyiptomból, ez az Úrnak éjszakája, mellyet meg kell tartani minden Izráel fjiainak az ő nemzetségeiben.

43. És monda az Úr Mózesnek és Áronnak: E *legyen* a Páskha *megételének* rendtartása: Egy idegen ember is ne egyék abban.

44. Akárkinek pedig pénzen vett *szolgája*, minekutánna őtet körülmetéled, azután egyék abban.

45. A jövevény és a béres ne egyék abban.

46. Egy házban egyék meg, *semmit* *annak* húsában a házból ki ne vígy, és *annak* * csontját meg ne törjétek. * 4 Móz. 9, 12. Ján. 19, 36.

47. Mind az egész Izráelnek gyülekezete megcselekedje *azt*.

48. Hogyha idegen *ember* bujdosik ti köztetek, ki az Úrnak páskhát akarna készíteni, körülmetéltessék *először* azok közzül minden férjfiú, azután *úgy* kezdjen ahoz, és legyen olyan, mint azon a földön lakozó: *De* egy körülmetéletlen se egyék abban.

49. Mind egy törvénye legyen a lakosnak és a jövevénynek, a ki ti közöttetek lakozik.

50. És megcselekedék az Izráel minden fjiái, a mint parancsolta vala az Úr Mózesnek és Áronnak, úgy cselekedének.

51. És ugyanazon egy napon hozá ki az Úr az Izráel fjiait Égyiptomnak földéből, az ő seregek szerint.

13. RÉSZ.

Az elsőszülötteknek felszenteltetése: a gyermekeknek a szabadulásról taníttatása; az Izráel fíjainak útai.

Szóla az Isten *ismét* Mózesnek és monda:

2. Minden * elsőszülöttet nékem szentelj, valami megnyitja az ő anyjának méhét az Izráel fíjai között, akár az emberek, akár a barmok között, enyim az.

* 4 Móz. 3, 13. Luk. 2, 23.

3. Monda azért Mózes a népnek: Megemlékezzetek e napról, melyen Égyiptomból, a szolgálatnak házából kijöttetek. Mert hatalmas kézzel hozott ki onnét titeket az Úr: És ne egyetek kovászos kenyeret.

4. Ma mentek ki Égyiptomból, az Abib *nevű* hónapban.

5. Mikor pedig bévijénd titeket az Úr a Kananeusoknak, Khitteusoknak, Emoreusoknak, Khiveusoknak és Jebuzeusoknak földökre, mellyről megesküdt a ti atyáitoknak, hogy azt néktek adja, téjjel és mézzel folyó földet, ebben a hónapban cselekedjétek e czeremoniát.

6. Hét napon egyél kovász nélkül való kenyereket, a heted napon az Úrnak szent innepe legyen.

7. Kovásztalan kenyeret hét napon egyetek, és ne láttassék ti köztetek kovászos kenyér, se pedig mind az egész te határodban ne találtassék kovász.

8. És a te fíjadnak azon a napon megbeszéljed, *ezt* mondván: Azért *cselekedjünk ezt, hogy megemlékezzünk arról*, a mit az Úr cselekedett én velem, mikor kijönek Égyiptomból.

9. És legyen az néked *mintegy* kezeden való jegyűl, és emlékezetűl a te szemeid előtt, hogy az Úrnak törvénye legyen a te szádban, hogy hatalmas kéz által hozott ki az Úr téged Égyiptomból.

10. És megtartsad e rendelést minden esztendőben, az ő idejében.

11. És mikor bévijénd tégedet az Úr a Kananeusoknak földökre, a miképen megesküdt néked és a te atyáidnak, és azt néked adándja.

12. Akkor, * valami az ő anyjának méhét megnyitja, az Úrnak kiválasszad, és minden baromnak, a melly tiéd, az első fíjai, *tudniillik* a hímek, az Úré *legyenek*.

* rész 34, 19. 4 Móz. 8, 17.

13. A számarának minden első fíját megváltad egy kecskefiún, hogyha meg nem váltod, szegd meg a nyakát: az ember-

nek pedig elsőszülöttét a te fíjaid között megváltad.

14. Mikor pedig a te fíjad téged másodnapon kérdénd, mondván: Mi *dolog* ez? *Azt* mondjad néki: *Nagy* hatalmas kézzel hozott ki minket az Úr Égyiptomból, a szolgálatnak házából.

15. És mikor Faraó megkeményítette volna magát, hogy minket el ne bocsátana, megöle az Úr minden elsőszülöttet Égyiptomnak földén, az embernek elsőszülöttétől fogva, mind a baromnak elsőfajzásáig; annakokáért adok az Úrnak minden elsőszülött hímet: az én fíjaimnak pedig elsőszülöttét megváltom.

16. És legyen *mintegy* kezeden való jegyűl, és homlokon függő gyanánt a te szemeid előtt, mert hatalmas kéz által hozott ki minket az Úr Égyiptomból.

17. És mikor kibocsátotta volna Faraó a népet, nem vivé az Isten őket a Filiszteusok földének útára, mivelhogy közel vala: mert az Isten *ezt* gondolja vala, netalán megbánja a nép *hogy Égyiptomból* kijött, ha látándja a hadat, és hátra térnek Égyiptomba.

18. Annakokáért vivé az Isten a népet a veres tenger pusztájának kerengő után, és fegyveres kézzel jövének ki az Izráel fíjai Égyiptom földéből.

19. Elvivé Mózes a József csontjait is vele: mert megeskütvén megeskette vala az Izráel fíjait, mondván: * Az Isten meglátogatván meglátogat titeket: és az én tetemimet felvigyékétek innét veletek.

* 1 M. 50, 25. Jós. 24, 32.

20. Elmenvén * azért Sukhótból, tábort járának Ethámban a pusztának végében.

* 4 Móz. 33, 6.

21. És az Úr megyen vala előttök nappal * felhőnek oszlopában, hogy vezérle né őket az úton: éjjel pedig tűznek oszlopában, hogy világosságot szerzene nekik, hogy éjjel és nappal mehetnének.

* r. 40, 38. 4 M. 14, 14. 5 M. 1, 33.

Neh. 9, 12. 19. Zsolt. 78, 14. Zsolt. 105, 39. 1 Kor. 10, 1.

22. Nem távozott el a felhőnek oszlopa nappal, sem a tűznek oszlopa éjjel a nép előtt.

14. RÉSZ.

Kergettetések az Izráel fíjainak az Égyiptombeliectől és megszabadulások.

Szóla pedig az Úr Mózesnek, *ezt* mondván:

2. Szólj az Izráel fíjainak, hogy térülvén az útból, szálljanak meg Pihakhiróth

előtt Migdol között és a tenger között, Báálceféon ellenében: és az ellenében járjatok tábort a tenger mellett.

3. És azt kezdi mondani Faraó az Izrá-el fiai felől: Eltévelyedtek e földön, a pusztá körülfogta őket.

4. És megkeményítem Faraónak szívét, és utánnok megyen nékik; megdicsőíttem Faraóban és minden ő seregeiben; és megtudják az Égyiptombeliek hogy én vagyok az Úr: és úgy cselekedének.

5. Megmondák azért az Égyiptomi Királynak, hogy a nép *ugyan* futva menne: és megfordula Faraónak és az ő szolgálainak szívek a nép ellen, és mondának: Mit cselekedénk hogy elbocsátánk az Izráelt, hogy ne szolgálja nekünk.

6. Elkészíté azért az ő szekerét, és mellé vevé a népét.

7. Vón *annakfelette mellé* hatszáz választott szekereket, és Égyiptomnak minden szekereit: és mind azokon *rendele* hadnagyokat.

8. És megkeményíté az Úr az égyptombeli Faraó Királynak szívét, és utánok méne az Izráel fijainak; az Izráel fiai pedig mennek vala nagy* hatalommal.

* 4 Móz. 33, 3.

9. És* az Égyiptombeliek utánnok menvén, elérék őket a hol a tenger mellett megszállottak vala, Faraó szekérének minden lovai, lovagjai, és az ő serege Pihakhiroth mellett Báálceféon ellenében.

* Jón. 24, 6.

10. És mikor Faraó elközelített volna, felemelék az Izráel fiai az ő szemeiket, és ímé az Égyiptombeliek utánnok menvén *valának*; és mikor felette igen megremültek volna, kiáltának az Izráel fiai az Úrhoz.

11. És mondának Mózesnek: Avagy nem *voltak é* Égyiptomban koporsók, hogy minket *ide* hoztál hogy meghalnánk e pusztában? Mit cselekedél velünk hogy kihoztál minket Égyiptomból?

12. Avagy nem ez é a mit mondunk vala néked Égyiptomban, mikor *azt* mondjuk vala: Hagyj békét nekünk, hogy szolgáljunk az Égyiptombelieknek, mert jobb volt volna nekünk szolgálunk az Égyiptombelieknek, hogynem mint e pusztában meghalunk.

13. És monda Mózes a népnek: Ne féljetek, legyetek vesztegségben, és nézzétek az Úrnak* szabadítását, melyet ma

cselekszik veletek; mert a mely Égyptombelieket ma láttatok, soha többé azokat nem látjátok.

* vers 27—31.

14. Az Úr hadakozik ti érettetek: ti legyetek vesztegségben.

15. És monda az Úr Mózesnek: Mit kiáltasz én hozzám? Szólj az Izráel fijainak hogy induljanak el.

16. Te pedig emeld fel a te vessződet, és nyujtsd ki a te kezedet a tengerre, és azt válaszd *két felé*, és menjenek bé az Izráel fiai a tenger *közepibe* a szárazon.

17. Én pedig, ímé én megkeményítem az Égyiptombelieknek szíveket; és bémennék ő utánnok, és megdicsőíttem Faraóban, és minden ő seregében, szekereiben és lovagjaiban.

18. És megtudják az Égyiptombeliek hogy én vagyok az Úr, minekutánna megdicsőíttem Faraóban, az ő szekereiben és lovagjaiban:

19. Elméne annakokáért az Istennek Angyala, * ki az Izráel táborá előtt megyen vala, és a sereg után *kezde menni*: és a felhőnek oszlopa is *melly* † előttök jár vala, elméne; és a sereg után állá.

* Jós. 5, 14. † rész 13, 21.

20. És állá az Égyiptombelieknek és az Izráelnek táborá között: és *amazoknak* volt homályos felhő és setétség, *ezeknek* pedig az éjszakát megvilágosítja vala, *annyira hogy* az egész éjszaka egymáshoz nem közelítettek.

21. És felemelé Mózes az ő kezét a tengerre, és az Úr napkeleti erős szélnek mind egész éjszaka *való fuvásával* a tengert elhajtá, és a tengert megszáraztá, minekutánna a *tengernek* vizei ketté* váltak volna.

* Jós. 4, 23. Zsolt. 78, 13. 106, 9. 114, 3.

22. Béménének* annakokáért az Izráel fiai a szárazon a tengerbe; és a vizek nékik mind jobbkéz felől mind balkezék felől *valának úgy mint* kőfalak.

* 1 Kór. 10, 1. Zsid. 11, 20.

23. És az Égyiptombeliek követvén őket, utánnok menének a tengerbe, Faraónak minden lovai, szekerei és lovagjai.

24. Hajnalkor pedig tekinté az Úr az Égyiptombeliek táborára a tűznek és felhőnek oszlopából, és megrontá az Égyiptombeliek táborát.

25. És elvevé az ő szekerek kerekeinek forgását, hogy nehezen mehetnének, és mondának az Égyiptombeliek: Fussunk

el az Izráel előtt: mert az Úr hadakozik ő érettek az Egyiptombeliek ellen.

26. És monda az Úr Mózesnek: Emeld fel a te kezedet a tengerre, hogy a vizek térjenek meg az Egyiptombeliekre, az ő szekereikre, és lovagjaikra.

27. És felemelé Mózes az ő kezét a tengerre, és megtére a tenger reggel az ő elébbi állapotjára. Az Egyiptombeliek futnak vala a víznek eleibe: de az Úr bérekeszté őket a tengerbe.

28. Megtérének * azért a vizek, és elboríták a szekereket, a lovagokat, és Faraónak minden seregeit, melyek ő utánok bementek vala a tengerbe: csak egy sem marada benne. * Zsolt. 106, 11.

29. De az Izráel fiai szárazon járnak a tenger közepében, és a vizek nélkül mind jobbfelől, mind balfelől valának kőfal *gyanánt*.

30. És megszabadítá azon a napon az Úr Izráelt az Egyiptombeliek kezéből: és látá az Izráel a megholt Egyiptombelieket a tengerparton.

31. Látá annakfelette az Izráel az Úrnak nagy hatalmasságát, melyet cselekedék az Egyiptombeliek ellen: és féle a nép az Urat, és hívének az Úrnak és Mózesnek az ő szolgáljának.

15. RÉSZ.

Háláadó éneke Mózesnek: A keserű viz megédesítettik.

Akkor Mózes és az Izráel fiai ezt az éneket éneklék az Úrnak, és szólának mondván: Éneklek az Úrnak, mert az ő nagyságos hatalmasságát megjelentette, a lovakat és a lovagokat a tengerbe veszté.

2. Én * erősségem és én énekem az Úr: mert engemet megszabadítá: Ez az én erős Istenem, ezt dicsérem, ez az én atyámnak Istene, azért felmagasztalom őtet. * Zsolt. 118, 14. Ésa. 12, 2.

3. Az Úr erős hadakozó: Úr az ő neve.

4. Faraónak szekereit és az ő seregét a tengerbe vetette: és az ő válogatott hadnagyai a veres tengerbe merültek. 5. A tengernek örvényei borították el őket: a mélységbe szállottak mint a *nehéz kő*.

6. A te jobbkezed Uram felmagasztaltatott a te *nagy* erőd által: a te jobbkezed Uram megrontotta az ellenséget.

7. És a te nagyságodnak sokságában megrontottad a te ellenségeidet: a te

haragodat reájok bocsátottad, és elnyelé őket mint a pozdorját.

8. És a te orrod szelének általa egybegyültek a vizek, és a víznek folyásai rakásba állottak, a tengernek * közepette még a mélységes vizek is megfagytak. * rész 14, 21. 22.

9. Az ellenség *azt* mondá: Utánnok mégyek, elérem őket, a nyereséget megosztom, bételik *azoknak gazdagságokkal* az én lelkem, felemelem az én fegyveremet, az én kezem elveszti őket.

10. A te szeledet megindítád, és a tenger béborítá őket, fenékre mentek, mint az ón, a nagy vizekben.

11. Kicsoda az istenek között olyan, mint te *óh* Uram? Kicsoda olyan nagyságos szentséggel, mint te, nagy félelemmel dicsérendő, és csudálatos *dolgoknak* cselekedője?

12. Kinyujtottad a te jobbkezedet, és elnyelé őket a föld.

13. Elvezérled a te irtalmasságod által ezt a népet a *mellyet* megszabadítottál; elvezérled a te hatalmas erőd által, a te szent lakhelyedre.

14. Minekutánna meghallják ezta népek, megháborodnak: a fájdalom körülveszi Palesztinának lakóit.

15. Akkor megháborodnak Edomnak Fejedelmei, a félelem körülveszi Moábnak erőseit: Kanaának minden lakosai ellankadnak a *félelem miatt*.

16. Esik ő reájok félelem és rettegés, a te karodnak nagysága miatt megne-mulnak mint a *kövek*, míg általmegyen a te néped Uram, míg általmegyen e nép, melyet megszabadítottál.

17. Béviszed őket, és megplántálad őket a te örökös hegyeden, a helyen melyet készítettél *óh* Uram, hogy ott lakozzál, a szent helyen Uram, *mellyet* a te kezeid *mege*rősítettek.

18. Az * Úr uralkodik mind örökkön örökké. * Zsolt. 146, 10.

19. Mert Faraónak lovai, az ő szekereivel és lovagjaival bementek a tengerbe, és az Úr reájok borította a tengernek vizeit: Az Izráel fiai pedig szárazon jártak a tengernek közepette.

20. És Mária Prófétaasszony, Áronnak nénnye, * vőn dobott az ő kezébe, és kimenének ő utánna mind az asszonyok dobokkal és sípokkal. * 4 Móz. 26, 59.

21. És monda nékik Mária: Énekelje-

tek az Úrnak : mert nagyságos dolgokat cselekedett, a lovat mind a rajta ülővel egybe a tengerbe vetette.

22. És elindítá Mózes az Izráelt a veres tengertől, és menének a Súr *nevű* pusztába, és mikor harmadnapig mentek volna a pusztán, nem találának vizet.

23. És mikor jutottak volna * Márah *nevű helyre*, nem ihatják vala a Márah vizeit, mivelhogy azok keserűek valának : azért nevezék azt Máráhnak. * 4 Móz. 33. 8.

24. Annakokáért morog vala a nép Mózes ellen, *ezt* mondván : Mit igyunk?

25. Mikor azért kiáltott volna az Úrhoz, mutata néki az Úr egy fát, melyet minekutánna a vízbe vetett volna, megédesedének a vizek : és *ugyan* ott törvényt és parancsolatot ada az Izráelnek, minekutánna ott megkísérté őtet *az Isten*.

26. És monda : Ha a te Uradnak Istenednek beszédének engedelmesz, és azt cselekeszed, a mi kedves az ő szemei előtt, és az ő parancsolatit halgatándod, és megőrizéted minden ő szerzésit : nem bocsátok te reád a betegségek közül egyet is, melyet az Égyiptombeliekre bocsátottam : mert én vagyok az Úr ; te gyógyítód.

27. Jutának pedig * Élimbe, és ott valának tizenkét források, és hetven pálmafák : és ott a vizek mellett tábort járának.

* 4 Móz. 33. 9.

16. RÉSZ.

Az Izráel fjjainak Istentől fürjek adatnak : Ismét Manna.

Élimből pedig elmenvén az Izráel fjjainak minden sokaságok, juta a Sin pusztájába, melly Élim között és Sinai között vagyon, a második hónapnak tizenötödik napján, annakutánna hogy Égyiptomból kijöttek vala.

2. És zúgolódék az Izráel fjjainak egész gyülekezete Mózes és Áron ellen a pusztában.

3. Kiknek mondanak az Izráel fjjai : Vajha az Úr keze által emésztettünk volna meg az Égyiptom földében, mikor a fazék hús mellett ülünk vala, és mikor elég kenyeret eszünk vala : mert kihoztatok minket e pusztába, hogy mind e sokaságot megölnétek éhséggel.

4. És monda az Úr Mózesnek : Ímé én adok néktek kenyeret mennyből, és menjen ki a nép és szedjen abban minden nap egy napra valót, hogy kísértsem

meg őket, ha járnak é az én törvényemben vagy nem.

5. Hatodnapon pedig annyit készítsenek bévinni *az eledelben*, hogy kétannyi legyen az, mint a mennyit minden napra visznek.

6. Monda annakokáért Mózes és Áron az Izráel minden fjjainak : Estve megtudjátok, hogy az Úr hozott ki titeket Égyiptomból.

7. És reggel meglátjátok az Úrnak dicsőségét : mert meghallotta ő az Úr ellen való zúgolódástokat : Mert mi micsodák *vagyunk*, hogy mi ellenünk zúgolódtok?

8. És monda Mózes : Mikor az Úr adánd néktek ez estve húst ennetek, és reggel kenyeret : hogy bételjete, *akkor bizonyosságot téssen, hogy* hallotta az Úr a ti zúgolódásitokat, melyekkel ő ellene zúgolódtatok. Mert mi micsodák *vagyunk*? Nem mi ellenünk vagynak a ti zúgolódásitok, hanem az Úr ellen.

9. És monda Mózes Áronnak : Mond meg az Izráel fjjainak minden gyülekezetének : Menjete az Úr eleibe, mert meghallotta a ti zúgolódásitokat.

10. És mikor szólana Áron az Izráel fjjai minden gyülekezetének, tekintének a pusztá felé, és ímé az Úrnak dicsőségét láták a felhőben.

11. Mert szólott vala az Ur Mózesnek ilyenképen :

12. Hallottam az Izráel fjjainak zúgolódásait, szólj nekik ilyen módon : A két estve között esztek húst, és reggel megelégtettek kenyérrel, és megtudjátok, hogy én vagyok a ti Uratok Istentek.

13. Estve annakokáért fürjek jövének fel, *annyira hogy* a tábort ellepnék, reggel pedig harmat szálla alá a tábor körül.

14. És mikor a harmat szállás megszűnt volna, * ímé *vala* a pusztának színen apró gömbölyeg, apró mint a dara a földön.

* 4 Móz. 11. 7.

15. Mellyet mikor láttak volna az Izráel fjjai, mondanak egymásnak : Mán ez, mert nem tudják vala mi volna. Monda azért Mózes nekik : Ez a * kenyér, melyet az Úr ad néktek ételtekre. * Ján. 6. 31.

16. E *pedig* a mit az Úr parancsolt : kiki mind szedjen abban annyit amennyit megehetik, minden főre egy Gómerrel a ti *hozzátok tartozó* lelkeiteknek száma szerint, minden ember szedjen

azoknak *szükségekre*, kik az ő sátorában vagynak.

17. És a képen cselekedének az Izráel fiai; és szedének *némelly* többet, *némelly* kevesebbet.

18. Azután megméri vala a Gómerrel, és nem vala * több azé, a ki sokat *szedett vala*, sem pedig kevesebb azé, a ki keveset *szedett vala*: *hanem* mindené annyi vala, a mennyivel megéri vala.

* 2 Kor. 8, 15.

19. És monda Mózes nékik: Senki abban más napra semmit ne hagyjon.

20. És nem engedének Mózesnek, mert *némellyek* hagyának abban reggelre, és féreg terme benne, és megbűszhődék; azért megharagvék azok ellen Mózes.

21. Szedék annakokáért azt minden napon reggel, a mennyit minden megehetik vala: *mert* minekutánna a nap felmelegedik vala, elolvad vala.

22. Hatodnapon pedig két annyi kenyeret szednek vala, minden főre két Gómerrel; és eljövének a Gyülekezetnek Fejedelmei mindnyájan és megmondák azt Mózesnek.

23. És monda nékik: Ez az, a mit az Úr mondott: Az Úrnak *tisztességére szenteltetett* szent Szombatnak nyugalma *vagyon* * holnap, a mi kenyeret sütnétek, süssétek meg: és a mit főznétek, főzzétek meg *ma*: minden pedig, a mi megmarad *hatodnapon*, el tegyétek magatoknak *azt a hetednapi* szükségtekre.

* rész 35, 2. 3.

24. És eltészik vala a maradékot más napra, a mint Mózes parancsolta vala, és nem bűszhődött meg, sem pedig féreg nem volt benne.

25. És monda Mózes: Egyétek meg ma azt, mert *ma* az Úrnak Szombatja *vagyon*: *ma* nem találjátok azt a mezőn.

26. Hat napon szedjétek azt: hetednapon Szombat *vagyon*, nem találtok akkor.

27. És lőn hetednapon, mikor *némellyek* a nép között kimentek volna, hogy szednének *Mánt*, nem találának.

28. És monda az Úr Mózesnek: Meddig nem akarjátok megőrizni az én parancsolatimat és törvényimet?

29. Vegyétek eszetekbe, hogy az Úr rendelte néktek a Szombatot, és ő azért ad néktek hatodnapon két napra való kenyeret; minden ember azért otthon le-

gyen, senki az ő helyéből ki ne menjen hetednapon.

30. És nyugoszik vala a nép hetednapon.

31. Nevezé pedig azt az Izráel háza Mánnak: melly olyan *vala* * mint a kőriándromnak magva, fehér, és olyan ízű, mint a mézes pogácsa.

* 4 Móz. 11, 7.

32. És monda Mózes: Ez az íge, melyet az Úr parancsolt: Tölts meg egy Gómert a *Mannával*, hogy megtartassék az a ti utánnatok valóknak, hogy lássák a kenyeret, mellyel tartottalak titeket a pusztában, minekutánna kihoztalak titeket Egyiptom földéből.

33. És monda Mózes Áronnak: Végy egy edényt, és egy teljes Gómer Mánt tölts abba, és tedd el azt az Úr eleibe, hogy megtartassék az az utánnatok valóknak.

34. A mint parancsolta vala az Úr Mózesnek, eltevé azt Áron az *Isten jelenvaló voltának* Bizonyosága előtt, hogy az megtartatnék.

35. Az Izráel fiai pedig évének Mannát negyven esztendeig, míg a lakott földre jutának, * *mellyben lakniok kell vala*. Mannát évének mind addig, míg a Kanaán földének határába jutának.

* Jós. 5, 12.

36. A Gómer pedig az Efának tized-része.

17. RÉSZ.

A kősziklából viz ered: Az Amálekíták meggyőzetnek.

Elmenvén *azért* az Izráel fiaiinak minden sokasága Sin pusztájából, az ő útjok és *szállások* szerint, az Úrnak parancsolatjára tábort járának Rafidimban, holott nem valának vizek, hogy a nép ihatnék.

2. Annakokáért a nép Mózzel versengvén azt mondják vala: * Adjatok vizet nekünk, hogy igyunk. És monda nékik Mózes: Miért feddőztök én velem? Miért kísértitek az Urat.

* 4 Móz. 20, 2. 4.

3. Szomjúhozik vala azért ott a nép a víz *szüksége* miatt, és zúgolódék a nép Mózes ellen, és monda: Miért hoztál ki minket Egyiptomból? hogy megölnél engemet, gyermekeimet, és barmaimat szomjúval?

4. És kiálta Mózes az Úrhoz mondván: Mit cselekedjem e néppel? Ha csak valami kevés *halasztod segítségdet*, engemet megköveznek.

5. Monda azért az Úr Mózesnek: Eredj el a nép előtt, és az Izráelnek Vénei közzül is végy melléd: a te * vessződet is, mellyel a vizet † megsújtottad, vegyed kezedbe és eredj el.

* 2 Móz. 4, 2. 3. † rész 14, 16.

6. Ímé én állok te előtted amott, ama Hóreb hegyén való kősziklára, és sujtsd meg a * kősziklát, és vizek jönek ki abból, hogy a nép igyék. És úgy cselekedék Mózes az Izráel Vénei szemek előtt.

* 4 Móz. 20, 8. Ssolt. 78, 15. 1 Kor. 10, 4.

7. És nevezé azt a helyet Massának és Méríbának az Izráel fíjainak zúgolódásokért, és hogy az Urat kísértették volna, *ezt mondván*: Vagyon é az Úr mi közöttünk vagy nincsen.

8. Eljőve pedig az * Amálek *nemzetsége* és hadakozék az Izráel ellen Rafidimban.

* 5 Móz. 25, 17. 18.

9. És monda Mózes Josuének: Válassz nekünk férfiakat és menj el, víj meg Amálekkel. Holnap én a halomnak tetejére állok, és az Istennek * vesszeje kezemben *lészen*.

* rész 4, 20.

10. És Jósué úgy cselekedék a mint mondotta vala néki Mózes, hadakozék Amálek ellen: Mózes pedig, Áron és Húr felmenének a halomnak tetejére.

11. És mikor Mózes felemeli vala az ő kezét, az Izráel diadalmat vészen vala; mikor pedig az ő kezét leereszti vala, Amálek vészen vala diadalmat.

12. Mikor *azért* Mózesnek kezei elfáradtak volna, hozának *egy* követ, és ő alá tévék hogy arra ülne; Áron pedig és Húr tartják vala az ő kezeit, egy felől egyik, más felől másik: és mind két kezeit felemelve tartá mind napnyugotig.

13. És megrontá Jósué Amáleket, és az ő népét fegyver élivel.

14. És monda az Úr Mózesnek: Írd meg* ezt emlékezetre könyvbe, és mond meg ezt Josuének, hogy mindenestől eltörölöm † Amálek emlékezetét *is* az ég alól.

* 5 Móz. 25, 17–19. † 1 Sám. 15, 2. 3. 7.

15. És építe Mózes oltárt, és nevezé *azt* illy névvel: A Jehova én zászlóm.

16. Mert *azt* mondja vala: *Bizonnyára* az Úrnak keze vagyon az ő királyiszekén, *hogy* az Úr mind örökké hadakozik az Amálek *nemzetsége* ellen.

18. RÉSZ.

Jethró Papnak értelmes tanácsadása.

És meghallá Jethró a Midiániták Papja, a Mózes ipa, mind azokat a mellyeket cselekedett vala Isten Mózesrel, és Izráellel az ő népével, hogy kihozta volna az Úr az Izráel népét Egyiptomból.

2. És felvevé Jethró a Mózes ipa Czipporát a Mózes feleségét, minekutánna *azt* Mózes az *attya házához* bocsátotta volna.

3. És az ő két fíjait is *felvevé*; kik közül egyiknek neve Gersom *vala*, mert *azt* mondotta vala Mózes: * Bujdosó voltam az idegen földön.

* rész 2, 22.

4. A másiknak pedig neve Eliézer: mert *azt* mondotta vala: Az én atyámnak Istene segítségül volt nékem, és megszabadított engemet a Faraó fegyverétől.

5. Eljuta pedig Jethró a Mózes ipa, és az ő fíjai: és felesége Mózeshez a pusztába, holott táborban vala az * Isten hegyénél.

* rész 3, 1.

6. És megizené Mózesnek: Én Jethró a te ipád megyek te hozzád, és a te feleséged, és vele az ő két fíjai.

7. És kiméne Mózes az ő ipa eleibe, és meghajtá magát, és megcsókolá őtet: és megkérdeék egymást *békességek* felől: azután menének az ő sátorába.

8. És megbeszélé Mózes az ő ipának mind azokat a mellyeket cselekedett vala az Úr Faraóval és az Egyiptombeliekkel az Izráelért, és minden nyavalyájokat melly az úton találta őket, és *mimódon* szabadította volna meg őket az Úr.

9. És örvendéze Jethró mind azokon a *jókon*, mellyeket cselekedett vala az Úr Izráellel, kit megszabadíta az Egyiptombeliek kezeikből.

10. És monda Jethró: Áldott az Úr, ki megszabadított titeket az Egyiptombeliek kezéből, és a Faraó kezéből, a ki megszabadította e népet az Egyiptombeliek keze alól.

11. Most esmértem meg, * hogy nagy az Úr minden Istenek felett, mert azon büntetéssel † *büntette meg őket*, a mellyel kevélyen cselekedtek volt ellene.

* rész 14, 18. † rész 1, 10. 16. 22.

12. És vón Jethró a Mózes ipa égőáldozatra, és *egyéb* áldozatra, *való állatok*at *hogy* áldoznék az Istennek: azután eljőve Áron és az Izráel minden Vénei hogy kenyeret ennének a Mózes ipával Isten előtt.

13. És másodnapon leüle Mózes, hogy törvényt tenne a nép között; és áll vala a nép Mózes előtt reggeltől fogva estvéig.

14. Mikor pedig látta volna a Mózes ipa mind azokat mellyeket ő cselekednék a néppel, monda: Mi dolog ez a mit te cselekedel a néppel? Mi az oka hogy te magad ülsz, és mind ez egész község áll előtted, reggeltől estvéig.

15. És felele Mózes az ő ipának: Mert a nép én hozzám jó hogy az Isten akaratját megértse *tőlem*.

16. És mikor *valami külső* dolgok vagon, én hozzám jönnek, és törvényt teszek az ember között és felebarátja között; és megjelentem *nékik* az Istennek végezéseit és törvényeit.

17. És monda a Mózes ipa ő néki: Nem jó a dolog mellyet te cselekeszel.

18. Elfogyatkozván elfogyatkozol mind te, s mind ez a nép melly veled *vagon*: mert erőd felett való dolog ez, nem cselekedheted azt te magad.

19. Most *azért* * fogadd meg az én szómat, tanácsot adok néked, és az Isten veled léssen. Te a népnek viseld gondját az Isten előtt, hogy az ő ügyeket vigyed az Istenhez. * 5 Móz. 1, 9.

20. És tanítsad őket az *Isten* rendelkezéseire és törvényeire, és mond meg nékik a melly úton kelljen járniok, és a dolgot mellyet kelljen cselekedniök.

21. Te pedig válassz az egész nép közül erős férjfiakat, istenfélőket, igazmondókat, kik gyűlölök a telhetetlenséget, és tegyed azokat előttökjárókká, ezredesekké, századosokká, ötvenedesekké, és tizedesekké.

22. Azok tegyenek ítéletet a népnek mindenkor: minden nagy dolgot te elődbe hozzanak, és minden kicsiny dolgot ők ítéljenek meg; és a te terhedet megkönnyebbítik, ha azt veled együtt hordozzák.

23. Ha ezt a dolgot mívelénded, és az Isten parancsol néked, megállhatsz, még mind ez a nép is helyére megyen békeségben.

24. Engede azért Mózes az ő ipa * beszédének, és mind azokat cselekedé a mellyeket mondott vala. * vers 21.

25. És választa Mózes az egész Izráelből erős férjfiakat, és Fejedelmekké tévé azokat a nép között, ezredesekké, századosokká, ötvenedesekké, és tizedesekké.

26. Kik a nép között mindenkor ítéletet tesznek vala: a nehéz dolgokat Mózesre viszik, a kis dolgokat ők ítélk vala meg.

27. Elbocsátá pedig Mózes az ő ipát, és elméne az ő *lakó* földébe.

19. RÉSZ.

Elkészítése a népnek a törvénynek meghallgatására.

Harmadik hónapban annakutánna hogy az Izráel fiai kijöttek vala Égiptom földéből, azon napon (*hogy Rafidimból kiindulnának*) jutának a Sinai pusztájába.

2. Mikor azért Rafidimból kimenvén jutottak volna a Sinai pusztájába, és táborok volna a pusztában, (*mert* tábort jártak vala ott az Izráeliták a hegynek ellenébe.)

3. Felméne * Mózes az Istenhez, és kiálta az Úr ő néki a hegyről *ezt* mondván: Ezt mondjad a Jákób háznépének, és *így* szólj az Izráel fijainak. * Csel. 7, 38.

4. Ti * láttátok mit cselekedtem az Égiptombeliekkel, és *mimódon* hordoztalak titeket saskeselyűnek szárnyain, és titeket magamhoz juttattalak. * 5 Móz. 29, 2.

5. Most annakokáért ha figyelmetességgel hallgatándjátok az én beszédemet, és megtartándjátok az én szövetségemet, nékem léstek minden népek felett kiváltképen való népem: * mert enyim mind az egész föld. * 5 Móz. 7, 6. Zsolt. 24, 1. 6.

6. Ti * pedig léstek nékem papiországom, és szent népem. Ezek a beszédek, mellyeket *akarom* *hogy* megmondj az Izráel fijainak. 1 Pé. 2, 9.

7. Elméne azért Mózes, és szolítá a népnek Véneit, és eleikbe adá mind ezeket a beszédeket, mellyeket az Úr néki parancsolt vala.

8. Felele pedig az egész sokaság egyenlőképen, és mondanak: Valamit az Úr mondott * megcselekedjük: és megmondá Mózes az Úrnak a nép *minden* beszédét. * Jós. 24, 21. 24.

9. Akkor monda az Úr Mózesnek: Ímé én hozzád megyek nagy sűrű * felhőben, hogy hallja a nép mikor veled szólok, és hidjenek tenéked mind örökké: minekutánna megmondotta volna Mózes az Úrnak a nép beszédét. * vers 16. 20.

10. És monda *ismét* Mózesnek az Úr: Eredj el a néphez, hogy * megszenteljed őket ma és holnap, és hogy megmossák az ő ruháikat. * Jós. 3, 5.

11. Hogy legyenek készek harmadnapra: mert harmadnapon leszál az Úr, mind az egész népnek szeme láttára a Sinai hegyre.

12. És határt rendelj e népnek körökörül, *ezt* mondván: Meglássátok, hogy e hegyre fel ne menjetek, és a *hegynek* szélét is ne érijétek: valami éréndi a hegyet, megöletessék.

13. *Senkinek* keze azt ne illesse, *hanem* kövezvén megköveztessék, vagy lövöldözvén meglovöldöztessék, akár barom, akár ember *legyen*, ne éljen: mikor a kürtnek *egyformán való* hosszú zengését *halljátok*, *azután mindenek* felmehetnek a hegyre.

14. Leszálla azért Mózes a hegyről, a néphez, és megszentelé a népet, *kik* megmosás az ő ruháikat.

15. Minekutánna megmondotta volna a népnek: Legyetek készek harmadnapra, és a ti feleségeitekhez ne közelítsetek.

16. És harmadnapon mikor megviradt volna, lőnek * menydörgések és villámlások, és nagy sűrű felhő a hegyen, és igen nagy trombitaszó, *annyira hogy* mind az egész táborbeli nép rettegne.

* Zsid. 12, 18. 19.

17. És kivivé * Mózes a népet az Isten eleibe a táborból, és megállának a hegy alatt.

* 5 Móz. 4, 10.

18. Az * egész Sinai hegy pedig füstölög vala, mivelhogy leszállott volna arra az Úr tűzben, és felmegyen vala annak a füst, mintegy kemenczének füst, és mind az egész hegy reng vala igen.

* 5 Móz. 4, 11.

19. És a kürtnek szava *mind inkább* nevedik vala, * Mózes szól vala, és az Isten felel vala néki szóval.

* Zsid. 12, 19.

20. Leszállott vala pedig az Úr a Sinai hegyre, a hegynek tetejére, és felhívá az Úr Mózes a hegynek tetejére, és felméne Mózes.

21. És monda az Úr Mózesnek: Eredj alá, mond meg a népnek, hogy által ne hágjad a *határt: hogy feljöjjenek* az Urat látni, és sokan ő közölők meghaljanak.

22. Sőt még a Papok is, kik az Úr eleibe mennek, megszenteljék magokat, hogy az Úr meg ne rontsa őket.

23. És monda Mózes az Úrnak: Nem jöhet fel a nép a Sinai hegyre, mert te megmondottad nekünk ilyenképen: Vess határt a hegynek és szenteld meg azt.

24. És monda az Úr ő néki: Eredj menj alá, és *azután* jöjj fel te és Áron te veled: a Papok pedig és a község által ne hágják a *határt*, hogy feljöjjenek az Úrhoz, hogy el ne veszesse őket.

25. És aláméne Mózes a sokaság közzé, és szóla ő velek.

20. RÉSZ.

A Tíz parancsolat kiadatik a Sinai hegyről.

És az Isten szólá mind ezeket az ígétet, mondván:

2. Én * vagyok a te Jehova Istened, ki Égyiptomnak földéből a szolgálatnak házából kihoztalak tégedet: * 5 Móz. 5, 16.

3. Ne legyenek néked én előttem * idegen isteneid. * Jós. 24, 14.

4. Ne * csinálj magadnak faragott képet; és semmi hasonlatosságot *azoknak formájára*, mellyek ott fenn az égben *vagynak*, se *azoknak formájára*, mellyek a földön *itt* alatt *vagynak*, se *azoknak*, mellyek a vizekben a föld alatt *vagynak*.

* 3 Móz. 26, 1. Zsolt. 97, 7. Ésa. 40, 18. 25.

5. Ne hajolj meg azok előtt, és ne tisztelj azokat: mert én vagyok a te Jehova Istened erős bosszúálló, ki megbüntetem az atyáknak vétkeket a fiakban, harmad és negyed *ízíglén, azokban* a kik gyűlölnék engemet.

6. És irgalmasságot cselekeszem ezé-
riglén azokkal, a kik engemet szeretnek, és megtartják az én parancsolatimat.

7. A te Jehova Istenednek * nevéthijába ne vegyed, mert nem hagyja a Jehova büntetés nélkül azt, a ki az ő nevét hijába veszi.

* 3 Móz. 19, 12. Máté 5, 33. 34.

8. Megemlékezzél a * Szombatnapról, hogy azt megszenteljéd.

* Ezék. 20, 12. rész 35, 2.

9. Hat * napokon munkálódjál, és minden dolgot elvégezzed; * rész 23, 12. 34, 21.

10. Hetednapon a te Jehova Istenednek * Szombatja *vaggon*: Semmi dolgot ne tégy, se te, se fijaid, se leányod, se szolgád, se szolgálóleányod, és *semmi* barmod, se a te jövevényed, melly a te kapud között *vaggon*.

* rész 16, 23.

11. Mert hat * napon teremté a Jehova a mennyet és a földet, a tengert és minden azokban való állatokat, és megnyugovék hetednapon: azért megáldá a Jehova a Szombatot, és megszentelé azt.

* 1 Móz. 2, 2.

12. Tisztelj a * te atyádat és anyádat,

hogy hosszú ideig élj a földön, melyet a te Jehova Istened ád néked. * Eféz. 6, 2.

13. Ne * ölj. * Máté 5, 21. 22.

14. Ne * paráználkodjál. * Máté 5, 27. 28.

15. Ne * orozz. * rész 22, 1. Ef. 4, 28.

16. Ne * mondj a te felebarátod ellen hamis tanúságot. * 5 Móz. 19, 16. 21.

17. Ne * kívánjad a te † felebarátodnak házát: ne kívánjad a te felebarátodnak feleségét, se szolgálját, se szolgálóleányát, se ökrét, se szamarát, és semmit, mely a te felebarátodé.

* Róm. 7, 7. † 5 Móz. 5, 21.

18. Mind az egész sokaság pedig látja a mennydörgéseket, a villámásokat, a kürtnek szavát, és a hegynek füstölgését, és ezeket látván a nép, megrémülének, és távol állának.

19. És mondának Mózesnek: Szólj te nekünk és engedünk; ne szóljon nekünk az Isten, hogy meg ne haljunk. * Zsid. 12, 19.

20. Felele pedig Mózes a népnek: Ne féljetek; mert azért jött az Isten, hogy titeket megkísértene, és hogy az ő félelme legyen előttem, hogy ne vétkezzetek.

21. Távol * álla azért a nép: Mózes pedig közelebb méne a felhőhöz, melyben az Isten *vala*. * rész 19, 16. 17.

22. És monda az Úr Mózesnek: Ezt mondd az Izráel fíjainak: Ti láttátok, hogy a mennyből szólottam néktek:

23. Ne csináljatok *azért* én mellém *semmit*: ezüst isteneket, vagy arany isteneket ne csináljatok magatoknak.

24. Földből csinálj nékem oltárt, és azon áldozd a te égő- és háláadóáldozatodat, a te juhaidat, és ökreidet: és valamely helyen parancsoltam, hogy az én nevemről megemlékezzetek, te hozzád mégyek és megáldalak tégedet.

25. Hogyha kőből csinálsz nékem oltárt, ne csináljad faragott * kőből: mert *mihelyt* a te kőfaragó vasadat arra vették, *azonnal* megfertézteted azt.

* 5 Móz. 27, 5. Jós. 8, 30. 31.

26. Grádicson is ne menj az én oltáromra, hogy a te szemérmed fel ne fedeztessék annál.

21. RÉSZ:

Külső dolgokról való polgári törvények.

Ezek pedig az ítéletre *való törvények*, melyeket akarom *hogy* eleikbe adj.

2. Ha Zsidó rabot vejéndesz, hat esz-

tendeig szolgáljon, a * hetedik esztendőben szabadon bocsássad ingyen.

* 5 Móz. 15, 12. Jer. 34, 14.

3. Ha *csak* az ő testével ment volt te hozzád, ismét *csak* az ő testével menjen ki tőled; hogyha pedig felesége volt, az ő felesége is kimenjen vele.

4. Ha az ő ura adott annak feleséget, és szülendő néki fiakat vagy leányokat, a felesége fijaival egybe legyen a gazdáé; ő pedig menjen ki az ő testével.

5. Hogyha mondván mondándja * a szolgál: Szeretem az én uramat, az én feleségemet és fiaimat, nem akarom a szabadságot. * 5 Móz. 15, 16.

6. Vigye azt az ő ura a Bírákhoz, aztán állassa azt az ajtóhoz, vagy az ajtó melléke mellé, és az ura furja által annak fülét törökkel; és legyen néki rabja mind örökké.

7. Mikor pedig valaki az ő leányát szolgálatra pénzen eladja, ne bocsáttassék úgy ki, mint a *rabszolgák*.

8. Ha az urának szemei előtt gonosznak *tetszik az, úgyannyira*, hogy azt magának nem jegyzi, tehát engedje hogy váltassék meg: ne legyen szabad eladni az idegen embernek, mert álnokul cselekedett ő vele.

9. Hogyha az ő fíjának jegyzi azt, cselekedjék azzal az *elházasított* leányzók törvénye szerint.

10. Ha *pedig* mást vejénd magának *azon felül*, annak ételét, ruházatját és a házaságban való igazságát alább ne szállítsa.

11. Ha ez három *dolgot* nem cselekeszi azzal, bocsássa el ingyen minden fizetés nélkül.

12. A * ki valakit *úgy* verénd, hogy az meghaljon, megöletessék a *gyilkos*.

* 3 Móz. 24, 17.

13. De a ki nem leselkedett *az ő felebarátja után*, hanem az Isten vetette azt annak keze eleibe, helyet * rendelkezik, a hova az *ollyan ember* szaladjon.

* 4 Móz. 35, 11. 5 Móz. 19, 3. Jós. 20, 2. 3.

14. Mikor pedig valaki felebarátjára szándékozik, és megöli azt álnoksággal, az én oltáromtól is elvonjad az *ollyan embert* halálra.

15. A ki az ő atyát vagy anyját megveréndi, megöletessék.

16. Az emberlopó, *ki* vagy eladta az *embert*, vagy kezében kapják azt, megöletessék.

17. A ki az ő attyának vagy annyának gonoszt mondánd, * megöletessék.

* 3 Móz. 20, 9. Péld. 20, 20. Máté 15, 4. Márk 7, 10.

18. Hogyha valakik egybe vesznek, és valaki az ő felebarátját ütendi kövel vagy öklével, és meg nem halánd, hanem ágyba esik:

19. Ha felkelénd és kinn járánd pálczáján, ártatlan legyen az, a ki megverte volt; de úgy, hogy fekvése miatt való *kárvallását* megfizesse, és azt gyógyítván meggyógyíttassa.

20. Mikor pedig valaki megveri rabját, vagy szolgálóleányát pálczával, és meghal keze miatt, megbüntettétván meg-büntettessék.

21. De ha egy nap vagy két nap élénd a *vereség után*, ne büntettessék meg: mert pénzen vett *szolgája az*.

22. Hogyha pedig a férjfiak egybevesznek és valamely terhes asszonyt megsértenék, úgy hogy idő előtt szülni kelljen, de *azért* nem következik *abból semmi* veszedelem, büntettétván megbüntettessék, a mint az asszonynak férje *akarja*, a Bíráknak *ítéletek* szerint.

23. Hogyha pedig halál következik *abból*, annak életéért fizesse a gyilkos a maga életét.

24. Szemet * szemért, fogat fogért, kezét kézért, lábat lábért.

* 3 Móz. 24, 20. 5 Móz. 19, 21. Máté 5, 38.

25. Égetést égetésért, sebet sebert, kéket a kékért.

26. Ha valaki az ő szolgájának vagy szolgálóleányának szemét ütendi úgy hogy az kivessen, az ő szeméért bocsássa azt szabadon.

27. Hogyha az ő szolgájának fogát, vagy szolgálóleányának fogát kiütendi, bocsássa el azt szabadon az ő fogáért.

28. Ha *valamely* ökör megökleléndi a férfit vagy az asszonyt, úgy hogy meghaljon, azt az ökröt kövekkel * verjék agyon, és annak húsát meg ne egyék: az ökörnek pedig ura ártatlan *legyen*.

* 1 Móz. 9, 5.

29. Hogyha pedig az ökör annalélte is öklelős volt, és megmondották *azt* annak urának, mindazáltal azt őrizetben nem tartotta: ha férjfit vagy asszonyt ölénd meg az ökör, kövekkel verjék azt agyon, az ura is pedig megöletessék.

30. Hogyha az ő életének váltságával akarják büntetni, az ő életének váltságá-

ért fizessen mind annyit a mennyit kívánnak rajta.

31. Ugyanezen törvény szerint büntettessék, ha valakinek fiját vagy leányát ökleléndi meg.

32. Ha pedig rabot vagy szolgálóleányt öklel meg az ökör, adjon *annak ura* harmincz ezüst siklust a *rab* urának, az ökröt pedig kövekkel verjék agyon.

33. Ha valaki vermet nyitánd meg, vagy valaki *maga* ásánd vermet, és *azután* nem fedi azt bé, és *annakokáért* *valakinek* ökre vagy számára esik abba;

34. A veremnek ura pénzzel elégítse meg azt: a megholt *állat* pedig azé legyen.

35. Ha valaki ökre más ember ökrét megökleli, úgy hogy meghaljon: adják el az eleven ökröt és annak az árát osszák meg, *hasonlóképen* a megholt *ökröt* is osszák meg.

36. Vagy ha megmondották az előtt hogy az ökör öklelős, mindazáltal az ő ura őrizet alatt nem tartotta, adjon az ökörért ökröt, a megholt *ökor* pedig azé legyen.

22. RÉSZ.

Külső dolgokról való polgári törvények.

Ha valaki lopánd ökröt vagy juhót, és megölelndi vagy eladándja azt, egy ökörért adjon öt ökröt, és egy juhért * négy juhót.

* 2 Sám. 12, 6.

2. Ha az orvot a háznak megásásában kapják, és a vereség miatt meghalánd, a *ki azt verte*, halálra ne ítéltessék.

3. Hogyha pedig nap felkelve *verte a lopót*, halálra ítéltessék: a *lopó*, megfizesse a *mit ellopott*: ha meg nem fizethet, adják el az ő lopásáért.

4. Hogyha pedig *épen* a lopott marhát kezében kapják, akár ökör, akár szamar, akár juh legyen, ha azok elevenek lesznek, két annyit adjon a *lopó*.

5. Ha valaki kárt téssen *más embernek* szőlőjében vagy szántóföldében, és az ő barmát a más *ember* szántóföldére bocsátja kárt tenni: az ő földének javából, és szőlőjének legjobb terméséből elégítse meg a *káros embert*.

6. Ha tűz támad, és a *tűz* tövisbe akad, és megégeti a gabonának rakásait, vagy a fennálló gabonát, vagy mezőnek termését, fizetvén megfizesse a *kárt*, ki a tüzet támasztotta.

7. Mikor valaki az ő felebarátjának

adánd pénzt vagy edényeket tartani, és annak házából elorozzák a *marhát*: ha a lopót megtalálják, adjon két annyit.

8. Ha a lopót meg nem találják, a háznak gazdáját vigyék a Bírák eleibe, és eskessék meg, hogy ha az ő felebarátjának marhájához nem nyúlt é.

9. Akármí felől legyen versengés, *akár* ökör felől, *akár* számár felől, *akár* juh felől, *akár* öltözet felől, vagy *akármí* elveszett *marha* felől: mikor valaki azt mondándja, *kétségnélkül ez a lopó*: mind a kettőnek ügye a Bírák eleibe vitessék; és a kit a Bírák bűnössé téznek, adjon két annyit az ő felebarátjának.

10. Ha valaki adánd az ő felebarátjának számárt, vagy ökröt, vagy juhot, vagy valami egyéb állatot tartani, és meghalánd, vagy megsértetik, vagy ellenségtől elhajtatik, úgyhogysenki nem látta:

11. Bocsáttassék e dolog a két ember között az Istenre való esküvésre, hogy az ő felebarátjának marháját el nem lopta *amaz, a kinél a marha volt, és a marhának ura meglegedjék annak hitén, ne fizessen az semmit.*

12. Hogyha * ellopván ellopták tőle a *marhát*, megfizessen az urának.

* 1 Móz. 31, 39.

13. Ha *vadaktól* szaggattatván * szaggattatott el, hozza annak *valami részét* bizonyosságul, ne fizesse meg a szaggattottat.

* 1 Móz. 31, 39.

14. Ha pedig valaki *kölcsön* kér *barmot* az ő felebarátjától, és az megsértetik vagy meghal, annak urának távollétében: megfizesse a *kárt*.

15. Ha *pedig* a *baromnak* ura vele *együtt lejend, semmit* ne fizessen: ha bérés az, menjen béribe.

16. Ha * valaki valamelly szűz leányzót elhitet, melly másnak nem jegyeztetett, és azt megszeplősíti, adja meg jegyruháját, és vegye el azt feleségül.

* 5 Móz. 22, 28. 29.

17. Ha nem akarja annak atya a leányzót néki adni, a leányzóknak jegyruhájok szerint adjon annak pénzt.

18. A varázsló és *szemfényvesztő* aszszonyt ne hagyjad élni.

19. Valaki * barommal vétkezendik, meghalván meghaljon. * 3 Móz. 18, 23. 20, 15.

20. A ki idegen isteneknek * áldozik és nem csak az egy Jehovának, megöletessék.

* 5 Móz. 17, 2. 5.

21. Jövevényen * hatalmat ne cselekedjél, és azt meg ne nyomorítsd: mert *ti is* Egyiptom földén jövevények voltatok.

* 3 Móz. 19, 34.

22. Egy * özvegyet vagy árvát is ne nyomorítsatok meg.

* Zak. 7, 10.

23. Ha *pedig* nyomorítván megnyomorgatod: (mert ha én hozzám kiáltván kiált, meghallgatván meghallgatom annak kiáltását.)

24. Felgerjed az én haragom, és elvesztelek titeket fegyverrel, és a ti feleségeitek özvegyek lesznek, és a ti gyermekeitek árvák.

25. Ha pénzt adsz * kölcsön az én népemnek a szegénynek a *ki* veled *vagygon*, ne kívánj rajta *uzsorát*, mint az uzsorás *szokott cselekedni.*

* Zsolt. 15, 5. Ezék. 18, 8.

26. Ha a te felebarátodnak ruháját zálogba * elvejéded, a napnak lementé előtt megadjad azt néki.

* 5 Móz. 24, 12. 13.

27. Mert csak az az ő öltözete, testének az a leple, a mellyben hál, és léssen, ha én hozzám kiált meghallgatom: mert én irgalmas vagyok.

28. A * Fejedelmeket ne átkozzad: és a te néped között való Fejedelemnek gonoszt ne mondj.

* Csel. 23, 3—5.

29. A te megért gabonádnak és borodnak első zsengéjét ne hallgassad *megadni*: * a te fíaid között az elsőszülöttet nékem adjad.

* rész 13, 2. 12.

30. E képen sáfárkodjál a te ökreidből és juhaidból: hét napon legyen az ő annyával, * nyolczadnapon nékem adjad azt.

* 3 Móz. 22, 27.

31. Szent emberek legyetek én előttem: a mezőn elszaggattatott állatnak * húsát meg ne egyétek, *hanem* az ebnek vessétek azt.

* 3 Móz. 22, 8.

23. RÉSZ.

A bosszúságtételekről: ellenséginkkel való jótételről: az ítéletekről: a veteménynek a mezőn való hagyásáról: Szombatról, és a három nagy Innepekről s a t.

Hamis és hazug hírt ne költs *a te felebarátod ellen*: és a hamis embernek segítségül ne légy, hogy hamisan *mellette* megesküdnél.

2. Ne kövessed a sokaságot a gonoszra, és ne szólj a törvényben a sokaság mellé hajolván, az *igaz ítéletnek* elfordítására.

3. A * szegénynek személyére ne nézz az ő törvényében.

* 3 Móz. 19, 15. 5 Móz. 24, 17.

4. Ha találkozol a te * ellenségednek bujdosó ökrére vagy szamarára, hajtsd haza néki. * 5 Móz. 22. 1.

* 5. Ha látandod hogy a terh alatt fekszik annak szamara a ki téged gyűlöl, avagy nem lésszé annak segítséggel? Emeld fel azt ő vele együtt.

6. A te szegényednek igazságát * el ne fordítsd az ő törvényében. * 5 Móz. 27. 19.

7. A hamis * beszédőtől eltávozzál, és az ártatlant s az igazat meg ne ölj; mert nem hagyom büntetés nélkül a hamisat. * Péld. 19. 5.

8. Ajándékot * ne végy: mert az ajándék megvakítja a szemeseket is, és az igazaknak ítéleteket elfordítja. * 5 Móz. 16. 19.

9. A * jövevény *embert* meg ne keserítsed, mert ti *jól* tudjátok a jövevényeknek mint legyen dolgok, † mivel hogy ti is jövevények voltatok Egyiptom földében. * rész 22, 21. † 5 Móz. 24. 17. 18.

10. Hat * esztendeig vesd bé a te földedet, és takard bé annak hasznát. * 3 Móz. 25. 3.

11. A hetedik *esztendőben* *kinn* hagyjad azt, és megeresszed azt a *te vetésedet*, hogy a te népednek szegényei egyék meg azt: a maradékát pedig egye meg a mezőnek vada; e képen cselekedjél szőlőddel és olajtermő hegyeiddel is.

12. Hat * napon tegyed dolgaiddat, és hetednapon nyugodjál: hogy nyugodjék a te ökröd, szamarad és † megnyugodjék a te szolgálóleányodnak fija és a jövevény. * rész 20, 9. † rész 31, 16. 17.

13. Mindeneket, a melyeket parancsoltam néktek, *nagy szorgalmatossággal* megtartsátok. Az idegen isteneknek nevét ne említsétek és ne hallattassék az a ti szátokból.

14. *Minden* esztendőben háromszor szentelj nékem innepet.

15. A pogásák innepét megtartsad: hét napon egyél kovász nélkül való kenyeret (* a mint megparancsoltam néked.) az Abib nevű hónapban: mert akkor jöttél ki Egyiptomból: † és üres kézzel *senki* ne láttassék el előttem. * rész 13, 4. 6. 7. † rész 34, 20.

16. A te mezei veteményed zségje aratásának innepét is *megtartsad*: és a te mezei majorságod bétakarításának innepét is, *melly szokott esni az esztendőnek végén, megszenteljed*.

17. Minden * esztendőben háromszor

minden férjű felmenjen az Úr Jehova eleibe. * 5 Móz. 16, 16. rész 34, 22.

18. Az én áldozatomra való báránynak vérétdig ki ne ontsad, míg a kovászt ki nem hányod házadból: és ne maradjon *te nálad* az én áldozatomra való báránynak kövére reggelig.

19. Mindennek * az elejét, és földednek első gyümölcsét, a te Jehova Istenednek házába vigyed. Ne főzd meg a gödölyét az ő annyának tejében. * rész 34, 26.

20. Ímé én elbocsátom az *én* * Angyalomat te előtted, hogy megőrizzen téged e *te útadban*, és bévigyen téged a helybe, melyet *én* készítettem. * rész 33, 2.

21. Megoltalmazd magadat attól, és engedj annak beszédének, meg ne bosszantsad ötet: mert nem szenved el a ti gonoszságokat, mert az én nevem vagyon ő rajta.

22. Mert ha hallgatván hallgatándod az ő beszédét, és mind azokat cselekedéd, a melyeket mondok: gyűlölője leszek azoknak, a kik téged gyűlölnek, és ellensége leszek a te ellenségeidnek.

23. Mert az én Angyalom te előtted megyen, és béviszen téged az Emoreusnak, Khittheusnak, Perizeusnak, Kananeusnak, Khiveusnak és Jebuzeusnak *földre*, és kigyomlálom azokat.

24. Ne imádjad azoknak isteneket és ne tisztelj azokat, és ne tselekedjél az ő cselekedetek szerint; hanem eltörvén eltörjed azokat, és *apróra* rontván elrontsd az ő bálványokat.

25. Hanem tiszteljétek a ti Jehova Istenteket, és megáldja a te kenyeredet és vizedet: és elveszek ti közzületek minden betegségét.

26. Nem leszen *semmi* a te földedben, mely * elhánya gyümölcsét idő előtt, sem pedig meddő nem leszen: és a te életed napjait bétöltöm. * 5 Móz. 7, 14.

27. Az én félelmemet bocsátom el előtted, és minden népet, a mely közzé mégy, elrettentek; és minden ellenségeidet elfutamtatom előtted.

28. Darázsokat * bocsátok el előtted, kik Khiveust, Kananeust és Khitteust kiűzzék te előled. * Jós. 24, 12.

29. Nem űzöm ki előled *mind azokat* egy esztendőben, hogy a föld el ne pusztuljon, és megsokasodjanak te ellened a mezőnek vadai.

30. Lassan-lassan úzom ki azokat előled, míg megszaporodol és a földet bírhatod.

31. A te határodát kivetem a veres tengertől fogva a Filiszteusok tengeréig, és a pusztától fogva az *Eufrates* folyóvízig: mert kezeitekbe adom a földnek lakosait, és azokat kiűzöd te előled.

32. Ne * tégy szövetséget se azokkal, se azoknak isteneikkel. * 5 Móz. 7, 2.

33. Ne engedjed *hog*y lakjanak a te földeden, *hog*y tégedet ellenem való bűnbe ne ejtsenek: *hog*ya az ő isteneket tisztelnéd, melly dolog néked *nagy* botránkozásra lenne.

24. RÉSZ.

A szövetségnek megerősítése: Mózes ismét felmegyen a Sinai hegyre.

És monda az *Isten* Mózesnek: Jöjj fel az Úrhoz te és Áron, Nádáb és Abihu, és az Izráelnek Vénei közöttül hetvenen, és *nagy* távol hajtsátok meg magatokat *én* előttem.

2. És csak Mózes menjen az Úrhoz, amazok pedig oda ne közelgessenek, a nép is ne jöjjön fel ő vele.

3. Elmenvén azért Mózes a *hegyről*, minnekutánna megbeszélette volna a népnek az Úrnak minden beszédeit és minden törvényeit; és az egész nép egyenlő szóval felelvén, *azt* mondták volna: * Minden beszédeket, valamelyeket parancsolt a Jehova megcselekedjük. * rész 19, 8.

4. Megírá Mózes az Úrnak minden beszédeit: és felkelvén jó reggel, építé oltárt a hegy alatt, és tizenkét oszlopot, az Izráel tizenkét nemzetségei szerint.

5. Azután elküldé az Izráel fíjainak fíjait, kik áldozának égőáldozatokat, és ölénék háláadó-áldozatokat a Jehovának, tulkokat.

6. És Mózes vevé azoknak az *áldozatra* való *barmoknak* véreknek felét, és tölté a medenczébe: a vérnek pedig felét tölté az oltárra.

7. Azután vevé az Isten törvényének könyvét, és elolvasá a népnek hallására, kik mondanak: Mindeneket megcselekedünk, mellyeket az Úr parancsolt, és engedünk.

8. És minekutánna vette volna Mózes a vérnek *többi*t, meghinté *azzal* a népet és monda: Ez a szövetségnek vére, mellyet az Úr tett ki veletek, * mind ezek a beszédek szerint. * Zsid. 9, 20.

9. Azután felméne Mózes, Áron, Nádáb, Abihu, és az Izráelnek Vénei közöttül hetvenen;

10. És láták az Izráel Istenét: és az ő lábai alatt vala ugymint zafir kőből csináltatott állat, minémű az ég, mikor tisztá.

11. Az Izráel fíjai Véneit pedig nem ölé meg az Úr: mert *jóllehet* látták volna az Istent, *mindazáltal* ettek és ittak *azután*.

12. Akkor monda az Úr Mózesnek: Jöjj fel én hozzám a hegyre, és légy ott. És adok néked kőtablákat, a törvényt, és a parancsolatokat, mellyeket írtam, hogy azokra megtaníttassanak.

13. Felkele azért Mózes és Jósué az ő szolgálja, és felméne Mózes az Isten hegyére.

14. A Véneknek pedig monda: Maradjatok nekünk itt, míg megértünk ti hozzatok: Ímé Áron és Húr ti veletek *vagynak*: a kinek valami ügye léssen, ő hozzájuk menjen.

15. Akkor felméne Mózes a hegyre, (és a felhő elborítá a hegyet:

16. És lakozék az Úrnak dicsősége a Sinai hegyen,) és befedezé azt a felhő hat napokon, és szolítá hetednapon Mózeszt a felhő közepéből.

17. És az Ur dicsőségének látása *ollyan* vala a hegynek tetején, mint az égő tűz az Izráel fíjai szemek előtt.

18. És béméne Mózes a kődnék közepébe, *minekutánna* felment volna a hegyre; és lőn Mózes a hegyen negyven nappal és negyven * éjjel. * rész 34, 28. 5 Móz. 9, 9. 18.

25. RÉSZ.

A Sátorak felépítésére való marhák: szövetség ládaja
Ásztal: Gyertyatartó s a t.

Akkor szolítá az Úr Mózeszt *ezt* mondván:

2. Szólj az Izráel fíjainak *hog*y vegyenek az ő *marhájokból*, és *adjanak* nékem ajándékot; minden embertől, a kinek szíve szabad akaratja szerint hajol az *adásra*, vegyetek nékem ajándékot.

3. E pedig ajándék, mellyet ő tőlök vegyetek: aranyat, ezüstöt és rezet.

4. Kék selymet, veres selymet karmazsinszínű selymet, fehér selymet, kecskeszőrt.

5. Veresen festett kosboröket, borzböröket és Sittim fákat.

6. A gyertyatartóba való olajt, kenetnek olajába való áromákat, és a jóillatnak *csinálásához is* fűszerszármakat.

7. Onix köveket és foglalni való köve-

ket az Efódnak és a *nagy Papnak* mején való ékességnek *megkészítésére*.

8. És készítsenek nékem *szent* Hajlékot, hogy ő közöttök lakozzam.

9. Mindenestől úgy csináljátok a mint megmutatom néked a *szent* Hajléknak formáját, és annak minden edényinek hasonlatosságát.

10. Csináljanak egy ládát * Sittim fából; harmadfél sing legyen annak hossza, másfél sing a szélessége, másfél sing a magassága is. * rész 37, 1.

11. Megborítsad azt tiszta arannyal, mind kívül mind belől, megborítsad azt, és azon felül mind köröskörül csinálj arany pártázatot.

12. És önts annak négy arany karikákat is, és azokat csináld a *ládának* négy szegeleteire, egyik oldalára is két karikát, a másik oldalára is két karikát.

13. Csinálj rudakat is Sittim fából, és azokat is megborítsad arannyal.

14. És a rudakat bocsássad a láda oldalán *való* karikákba, hogy azoknál *fogva* hordozzák a ládát.

15. A *ládának* karikában álljanak a rudak, el ne vegyék onnét.

16. És helyheztessd a ládába a * Bizonytságot, melyet ezután néked adok. * rész 31, 18. 1 Kir. 8, 9.

17. Csinálj * kegyelemnek tábláját is tiszta aranyból: harmadfél sing legyen a hossza, a szélessége másfél sing legyen. * rész 37, 6.

18. Csinálj két Kérubimokat is, a kegyelem táblájának két végeire, a *táblával egybe egy* merő aranyból.

19. És csináljad az egyik Kérubimot a *kegyelem táblájának* egyik végére innét; a másik Kérubimot másik végére onnét: a kegyelem táblájából formáljátok ki a két Kérubimokat annak két végein.

20. És a két Kérubimok az ő két szárnyaikat kiterjesszék fenn, *úgyhogy* a kegyelem tábláját az ő szárnyakkal befedezzék és egymásra nézzenek: a Kérubimoknak orcájok a kegyelem táblájára nézzenek.

21. Ezt pedig a kegyelemnek tábláját, a *ládán* * felül tégyed, és a *ládába* tégyed a Bizonytságot, melyet néked adok ezután. * Zsid. 9, 4. 5.

22. Ott lészek te veled szembe, és szólok veled a kegyelem táblájáról, a két Kérubimok között, melylyen a Bi-

zonytságtételnek *ládáján* felül, mind azok felől a *mellyeket* te általad parancsolok az Izráel fíjainak.

23. Csinálj *annakfelette* * asztalt is Sittim fából: két sing legyen hosszasa, szélessége egy sing, magassága másfél sing. * rész 37, 10.

24. És azt béborítsad tiszta arannyal, és annak körmyékén csinálj arany pártázatot.

25. Csinálj az asztalnak környékére egy tenyérni *széles* karájt is, és a karájon felül helyheztessd az arany pártázatot.

26. Annakfelette csinálj négy arany karikákat, *mellyeket* annak négy lábainak négy szegeleteire csinálj.

27. Csak szintén a karájon alól legyenek a karikák, *mellyekbe* a rudakat bocsássák, hogy hordozhassák az asztalt.

28. Azokat a rudakat pedig Sittim fából csináljad, és arannyal béborítsad, és hordozzák az asztalt azoknál fogva.

29. Annakfelette az *asztalnak* tálait, temjéntartóit, *ezeknek* fedeleit és tisztítóit, *mellyek* mind az asztalon álljanak, tiszta aranyból csináljad.

30. És tégy arra kenyereket, *mellyek* mindenkor én előttem álljanak.

31. Csinálj * annakfelette gyertyatartót tiszta aranyból: merő aranyból vert legyen a gyertyatartó: annak szára, ága, poharkái, tálcskái, és virágai azon *egy merő aranyból* legyenek. * rész 37, 17.

32. Hat ágai legyenek az oldalán: egy felől is három ág, más felől is három ág.

33. Az egyik ágán *legyenek* mondolának formájára formáltatott három tálcskák, gombjával és virágjával egybe: a másik ágán is mondola formára csináltatott három tálcskák, gombjával és virágjával egybe: ilyen módon legyenek a gyertyatartónak *mind a hat* ágai.

34. A gyertyatartónak *szárán* legyen mondola formára csináltatott négy tálcskák, gombjaival és virágival egyetembe.

35. És a két ága alatt *egy* gomb legyen abból, a *másik* két ága alatt is *egy* gomb legyen abból, és *harmadik rendbeli* két ágai alatt is egy gomb legyen abból: *így* legyen a gyertyatartónak *mind a hat* ki-nevekedő ága.

36. Annak mind gombjai, mind szárai a derekából *legyenek*: mindenestől az egy merőn *vert* legyen tiszta aranyból.

37. Csinálj hét szövétneket is a *gyertyatartóhoz*, mely szövétnekeket maga-

san helyeztess, hogy a *gyertyatartó* minden felé világosságot adjon.

38. Gyertyahamvavevőjét is, és annak köpűit tiszta aranyból *csináljad*.

39. Egy tálentom tiszta aranyból csináljad a *gyertyatartót*, minden edényeivel egybe.

40. Meglássad pedig hogy csináljad arra a formára és *példára*, * mely tenéked mutattatott e hegyen.* Csel. 7, 44. Zsid. 8, 5.

26. RÉSZ.

A szent Hajléknak minden részei.

A * Sátort pedig csináljad fejér viszált selyemből, kék selyemből, veres és karmazsinszinű selyemből csinált tíz kárpitból, Kérubin formákat csinálj a kárpitokon szép mesterséggel. * rész 36, 7. 8.

2. Egyik kárpitnak hossza legyen huszonnyolcz sing, és egyik kárpitnak szélessége négy sing, és mértéke *legyen* mindenik kárpitnak.

3. Öt kárpitot foglald egybe, egyiket a másikkal; ismét a *más* öt kárpitot *külön* foglald egybe, egyiket a másikkal.

4. Csinálj kék selyemből mintegy szemecskéket is az első kárpitnak szélén a mely felől a másikkal egybe kell foglalni: a másik külső kárpitnak is a szélén a hol a harmadik rendbeli kárpittal egybe kell foglaltatni a *képen csinálj szemecskéket*.

5. Ötven szemecskéket csinálj egyik kárpiton: ötven szemecskéket csinálj a másik kárpit szélén is a hol egybe kell foglalni a harmadikkal: egymás ellenébe legyenek *szépen* csinálva a szemecskék.

6. Csinálj ötven arany horgocskákat is minden kárpitra, és a horgocskákkal foglald egybe a kárpitokat, hogy egy Sátor legyen.

7. Ezek után csinálj kecskeszőrből * kárpitokat a sáternak befedezésére, tizenegy kárpitot csinálj olyant. * rész 36, 13.

8. Egyik kárpitnak hossza harmincz sing *legyen*, szélessége pedig négy sing: mind a tizenegy kárpitnak egy mértéke *legyen*.

9. Az ötét a kárpitoknak külön foglald egybe, és hatát külön, és a hatodik kárpitot megkétszerezzed a sáternak ajtaja ellenébe.

10. Csinálj pedig ötven szemecskéket is az egyik külső kárpitnak szélén, a hol egybe kell foglalni a másikkal, azonképen a másik szélén is, a hol egybe kell a harmadikkal foglalni.

11. Csinálj ötven réz horgocskákat is, melyeket bévess a *másik kárpiton való* szemecskékbe, és foglald egybe a kárpitokat, hogy legyen egy Sátor.

12. A mivel a sáternak kárpitjai bővebbek, *tudniillik* az egyik bővebb kárpitnak fele, a *szent* hajléknak hátulsó részén bocsátassék alá.

13. A mivel *pedig* a Sátor kárpitjai hosszabbak, *tudniillik* egy felől is egy singgel, másfelől is egy singgel, a *szent* hajléknak oldalán bocsátassék alá, mind egy felől, mind más felől, hogy befedje azt.

14. Csinálj a sáternak * fedelet is megveresített koszbőrből: *Mind ezek felett pedig* csinálj fedelet a sáternak borzbőrből is felül. * rész 36, 18.

15. Csinálj a *szent* hajléknak * fennálló deszkákat is Sittim fából. * rész 36, 19.

16. A deszka magassága tíz sing legyen: a szélessége pedig egyik deszkának másfél sing legyen.

17. Mindenik deszkának két csapja *legyen egyik* végén, lajtorjának formájára alkotva egymás ellenébe: a *szent* Hajléknak minden deszkáit így csináljad.

18. Csináljad pedig e deszkákat a *szent* hajléknak: Dél felől való részére húsz deszkákat csinálj.

19. És a húsz deszka alá negyven ezüst talpat csinálj, két talpat egy deszka alá, az ő két csapja szerint, és két talpat a másik deszka alá, a két csapja szerint.

20. A *szent* hajléknak észak felől való másik oldalának is húsz deszkát *csinálj*.

21. És azoknak is negyven ezüst talpat; két talpat egy deszka alá, más deszka alá is két talpat.

22. A hajléknak pedig napnyugot felől való oldalának csinálj hat deszkát.

23. És a hajléknak szegetet pártázatjára két deszkát csinálj mind a két szegetin.

24. Melyek alól mind a tetejéig kettősök legyenek egy karikába foglaltatván: így csináljad a két deszkát a hajléknak két szegetin.

25. Legyen azért nyolcz deszka, és azoknak tizenhat ezüst talpok: két talp egy deszka alatt, és két talp a más deszka alatt.

26. Csinálj rudakat is Sittim fából, öt *rúd legyen* a hajlék egyik oldalának deszkáihoz.

27. És öt rúd a hajlék másik oldalának deszkáihoz; és a hajlék napnyugot felől való oldalának deszkáihoz is öt rúd.

28. A középső rudat a deszkáknak közepén bocsásd által, *hogy* egyik végétől fogva a *hajléknak* másik végéig *érjen*.

29. A deszkákat pedig megborítsad arannyal, és arany karikákat is csinálj a deszkákba, melyeken általbocsássad a rudakat; a rudakat pedig megborítsad arannyal.

30. Ilyen módon építsd fel azt a sátort, annak hasonlatosságára, * *melly* néked e hegyen mutattatott. * rész 25, 40. Csel. 7, 44.

31. Csinálj * superlátot is kék selyemből, veres selyemből, karmazsinszínű selyemből, és fejér visszált selyemből, szép mesterséggel csináljad azt Kérubimoknak *képeivel elegy*. * rész 36, 34.

32. És függesszed azt négy Sittim fából csinált oszlopra, melyek arannyal béborítottak legyenek, arany horgai és négy ezüst talpai *legyenek*.

33. És a horgokra függesszed azt a superlátot, és oda vigyed a superlátón belől a bizonyágtételnek ládáját: és az a superlát választja el néktek a *hajléknak első részét*, mellyet Szentnek *neveznek*, a *belső részétől*, mellyet Szentek-szentének *neveznek*.

34. Annakelette helyheztessed a kegyelemnek tábláját a Bizonyágtételnek ládáján felül, a hajléknak belső részébe.

35. És az *arany* asztalt helyheztessed a superlátón kívül, és a gyertyatartót az asztal ellenébe: a hajléknak dél felől való részébe; az asztalt pedig észak felől való részébe helyheztessed.

36. Csinálj * superlátot is a hajlék ajtajára kék selyemből, veres karmazsinszínű és fejér visszált selyemből szép mesterséggel. * rész 36, 36. 37.

37. A superlátnak pedig csinálj öt oszlopot Sittim fából, melyeket arannyal megboríts, azoknak horgai is aranyból *legyenek*: és önts azoknak rézből öt talpat.

27. RÉSZ.

Égőáldozati oltár: tornác: világosításra való olaj.

Csinálj * oltárt is Sittim fából, öt sing *legyen* a hossza, a szélessége is öt sing *legyen*, négyszegű legyen az oltár, és a magassága három sing. * rész 38, 1.

2. Az oltárnak négy szarvát is csinálj *ugyan olyan fából* az oltárnak négy

szegletin, és az oltárt megborítsad rézzel.

3. Csinálj fazékait is annak hamvának *kihordására*, seprőit, *szénnek* való medenczeit, horgas villáit és forgóit: minden szerszámait rézből csináljad.

4. Csináljannak rostélyt is rézből mint egy hálót: és annak négy szegeletire csinálj a háló felett négy karikákat is rézből.

5. És helyheztessed a *rostélyt* az oltárnak üregségébe belől *el-alá*, úgy hogy a rostély az oltárt félig felérje.

6. Csinálj rudakat is az oltárnak Sittim fából, és azokat rézzel borítsd meg.

7. És a rudakat bocsássad a karikákba, és legyenek *azok* a rudak az oltárnak két oldalában, mikor hordozzák azt.

8. Hézagon csinálj azt deszkákból; a mint mutatta néked az Úr a hegyen, úgy csináljátok.

9. Csinálj a *szent* hajléknak pitvart is, dél felől, * fejér visszált selyemből csinált kárpitokból, egyik oldalának hossza *legyen* száz sing. * rész 38, 9.

10. Annak *legyen* húsz oszlopa és azoknak húsz réz talpai, és ezeknek horgai karikaival *egybe* ezüsből *legyenek*.

11. Ezenképen észak felől való oldalának a hossza legyen száz sing kárpit, annak is húsz oszlopa, húsz réz talpa: és azoknak horgai és karikái ezüsből.

12. A pitvarnak szélessége pedig a napnyugot felől való *oldalán* *legyen* ötven sing kárpit: annak tíz oszlopai és tíz talpai.

13. A pitvarnak naptámadat felől való szélessége is *legyen* ötven sing.

14. De *ezt a pitvarnak napkelet felől való részét úgy csináljátok*, hogy egy felől *legyen* tizenöt sing kárpit: annak három oszlopa és három talpa.

15. Más felől is *legyen* tizenöt sing kárpit: annak is három oszlopa és három talpa.

16. A pitvarnak pedig kapuján *legyen* kék selyemből, veresből, karmazsinszínű és fejér visszált selyemből mesterséggel csinált húsz sing superlát: annak négy oszlopa, és az oszlopoknak négy talpai *legyenek*.

17. A pitvarnak minden oszlopai körökörül ezüst vesszőkkel öveztesse meg, azoknak horgai ezüsből, talpai rézből *legyenek*.

18. A pitvarnak hossza száz sing *legyen*,

a szélessége ötven *sing* mindenütt, a magassága öt *sing*: visszált fejr selyemből *csinált kárpit legyen*, és azoknak *oszlópinak* talpai rézből.

19. A *szent* hajléknak minden szolgálatja mellé való edényei, és minden szegei annak, *mind* a pitvarnak szegeivel egybe rézből *legyenek*.

20. Te pedig parancsold meg az Izráel fíjainak, hogy adjanak néked tiszta és *szépen* megtört * faolajt világosítani, hogy szüntelen *minden nap* a *szent* hajlékban *abból* világosságot szerezhessenek.

* 3 Móz. 24. 2.

21. A Gyülekezetnek hajlékában a superlátón kívül, mely a Bizonyáságtétel *ládája* előtt *vagy*on, helyeztesse * azokat Áron és az ő fíjai, *hogy égjének* azok estvétől fogva mind reggelig az Úr előtt. Örökkévaló rendtartások *legyen* az az ő maradékok között, *mellyet meg kell tartaniok* az Izráel fíjainak.

* 3 Móz. 24. 3.

28. RÉSZ.

Áron Papi méltósága és öltözete felől való parancsolatok.

Te pedig hívasd * hozzád a te atyádfiát, Áront, és az ő fíjait vele *egybe*, az Izráel fíjai között, hogy nékem Papjaim legyenek, Áron, Nádáb, Abihú, Eleázár, Ithamár Áronnak fíjai.

* Zsid. 5. 4.

2. És csinálj *szent ruhákat* Áronnak a te atyádfiának dicsőségre és ékességre.

3. Te annakokáért parancsold meg a bölcs mestereknek, kiknek *elméjeket* bölcseségnek ajándékával megékesíttettem, hogy csináljanak Áronnak *öltöző ruhákat*, az ő felszentelésére, hogy nékem Papom legyen.

4. Ezek pedig a ruhák, a melyeket csinálniok kell: Hósen, Efód, bő ránczos ruha, szoros szemecskés alsóruha, süveg és öv: *ezeket* a *szent ruhákat* csinálják Áronnak a te atyádfiának és az ő fíjainak: hogy nékem szolgáljanak a papitisztnben:

5. Annakokáért adjanak ezeknek aranyat, kék selymet, veres, karmazsinszínű és fejr selymet.

6. És az Efódot csinálják aranyból, kék, veres, karmazsinszínű és fejr selyemből szőtt mesterséggel.

7. A vállán való két *szárnyait úgy csinálják* hogy a két * vége egybe kapcsolathassék.

* rész 39. 4.

8. Az Efódnak pedig szorítója * mely az Efódon *vagy*on, mint szinte a *ruhája*

aranyból, kék, veres, karmazsinszínű és visszált fejr selyemből *csinált* legyen.

* rész 39. 5.

9. Annakutánna végy két ónix követ, és mesd fel azokra az Izráel fíjainak neveiket.

10. Hatának nevét egyik köre, a hatának nevét a másik köre, az ő születésekenek *rendi* szerint.

11. Kőmetsző művével, *mint* a pecsétet *szokták* metszeni, *úgy* metszed fel e két kövekre az Izráel fíjainak neveiket, arany boglárókba foglalván azokat.

12. És helyeztessed e két követ az Efódnak vállaira, *mellyek legyenek* az Izráel fíjairól való emlékezetnek kövei, hogy hordozza Áron azoknak neveket az Úr előtt, az ő két vállain emlékezetnek okáért.

13. Csinálj annakokáért két boglárókat aranyból, *mellyekbe a két követ foglaljad*.

14. Csinálj egyarányú két tiszta arany lánczot is megtekerített *arany vesszőkből*, és foglaljad *azokat* a megfodorított *arany* lánczokat a boglárókhoz.

15. Annakutánna csinálj ítéletnek * Hósenét, drágalátos mesterséggel, mint szinte az Efódot, a képen csinálj azt is aranyból, kék, veres, karmazsinszínű és fejr visszált selyemből.

* rész 39. 8.

16. Négyszegű legyen és kétszeres: egy arasz *legyen* annak hossza, egy arasz a széle is.

17. És foglalj abba drágaköveket négy renddel. E *legyen pedig* a rend: Sárdónix, topáz, kárbunkulus, az első rend.

18. A második rend: Smaragd, zafir, jaspis.

19. A harmadik rend: Linkúr, akhát, amethist.

20. A negyedik rend: Krizolit, onikhi-nus, berill: *mellyek mind* aranyba foglalva legyenek az ő helyekben.

21. Ezek a kövek pedig legyenek az Izráel fíjainak nevek szerint, tizenkettőn, mindeniknek neve szerint megmetszve: *a mint* a pecsétet *szokták* metszeni, legyen mindeniknek neve a tizenkét ág szerint.

22. És e *szent* Hósenhez szabjad amaz egyarányú két arany lánczokat, *mellyek* tiszta aranyból *csináltattak* fodorítva.

23. Csinálj két arany karikát is e *szent* Hósennek, és a két karikát csináljad a Hósennek két szegeletire.

24. És a két fodorított arany *lánczot*

vonjad a két karikákba, *melly két karikák vagynak a szent Hósennek két szegeletin.*

25. A két lánczoknak pedig *más két végét* foglaljad a két boglárhoz; és helyheztesd az Efódnak vállain elöl.

26. Csinálj két arany karikát is, melyeket csinálj a szent Hósennek két *alsó* szegeletire, belől, az Efód felől való ketszerzésének szegeletire.

27. *Más rendbeli* két arany karikát is csinálj, és helyheztesd azokat oda alá egymás ellenébe az Efódnak két oldala felől való részébe, a ruhának szorítói mellett az övező felett.

28. És *ilyen módon* szorítsák a Hósent az ő karikáinál fogva, az Efódon való karikákhoz, kék selyemből csinált sinórral, hogy az Efódnak övezőjén felül legyen, és el ne választassék a Hósen az Efódtól.

29. Hogy hordozza Áron az Izráel fiaiának neveket az ítéletnek szent Hósenjében az ő szíven, mikor a szent *hajlékba* bémegy, emlékezetre az Úr előtt szüntelen.

30. Annakutánna helyheztesd az ítéletnek Hósenjébe az Urímot és Thummimot, hogy legyenek az Áron szíven, mikor bémegy az Úr eleibe, és hordozza Áron az Izráel fiaiának ítéletit az ő szíven az Úr előtt mindenkor.

31. Az Efód *alatt való bő* * ránczos ruhát is csináljad egészen kék selyemből.

* rész 39, 22.

32. És a felső részén közép aránt legyen azon *egy lyuk fejének való, és annak* a lyuknak széle köröskörül kétszerelve legyen, mint a pánczélnak lyuka, hogy meg ne szakadjon.

33. És ennek az alsó prémjére csinálj pómagránát *formájára való gombokat*, kék, veres, és karmazsin selyemből az ő prémjére mint köröskörül: és ezek közé *csinálj* arany csengettyűket is mind körül.

34. *Egy* arany csengettyű, és *azután* egy pómagránát *formájára csinált gomb, ismét egy* arany csengettyű, és *egy* pómagránát a ruhának az alján mind körül.

35. És legyen az Áronon, mikor az *isteni szolgálatban foglalatos*, hogy annak csengését hallják, mikor bémegy a Szenthelybe az Úr eleibe, és mikor kimegyen, hogy meg ne haljon.

36. Csinálj * lánnint a tiszta aranyból, és mesd ki azon mint a pecsétmetsző *ezt*: Szentség a Jehovának.

rész 39, 30.

37. Mellyet köss kék selyemből csinált sinórra, hogy a süvegen legyen, legyen a süvegnek első részén.

38. És *ilyen módon* legyen Áronnak homlokán, hogy Áron minden szent *állatoknak* vétkét elvegye, mellyeket az Izráel fiai szentelnek, minden ajándékoknak, és minden ő tőlök szenteltetett *állatoknak*. Legyen azért szüntelen a homlokán, hogy azok az Úr előtt kedvesek legyenek.

39. Csinálj *szoros* * *alsóruhát is*, verfelyszemnek formájára megczifráztatott ruhát fejr selyemből. A süveget is fejr selyemből csináljad: a pártáövet is csináljad szép mesterséggel.

* rész 39, 27.

40. Az Áron fiaiának is csinálj ruhákat és csinálj pártáöveket is, süvegeket is csinálj nekik az ő dicsőségekre és ékességekre.

41. Azután öltöztess fel azokba Áront a te atyádfiát, és az ő fiaiát ő vele együtt: és megkenvén őket, szenteld meg az ő szolgálatjokat és szenteld meg ő magokat is, hogy nékem Papjaim legyenek.

42. Csinálj nekik imeg-másokat is gyolcsból, az ő szemérmeknek befedezésére az ő vékonyoktól fogva mind az ő temporokig.

43. És legyenek Áron *Papon* és az ő fiai, mikor a Gyülekezetnek sátorába bémennek, vagy mikor az oltárhoz járulnak, hogy szolgáljanak *nékem* szentségben, hogy az ő bűnök *büntetését* hordozván meg ne haljanak: örökkévaló szertartás *legyen ez* Áronnak, és az ő magvának ő utánna.

29. RÉSZ.

Papiszentelés; Szüntelen való áldozat; Isten lakhelye.

Ezt miveljed pedig ő velek, mikor őket megszenteled hogy nékem Papjaim legyenek. Végy egy * *tulkot a barmok közül* és szeplő nélkül való két kost.

* 3 Móz. 8, 2.

2. És kovász nélkül való kenyereket és olajjal elegyített kovásztalan lepényeket, és olajjal megkent kovásztalan pogácsákat; azokat *pedig* búzalisztból csináljad.

3. És azokat egy kosárba téven, vidd fel azokat a kosárban, *azonképen* a tulkot és a két kost.

4. Azután állassd Áront és az ő fiaiát a Gyülekezet sátorának ajtaja eleibe, és mosd meg őket vízzel.

5. És vegyed *ama* ruhákat, és öltöztess

fel Áront az alsó szoros ruhába, az Efód alattvaló bő ruhába, az Efódba a Hósennek egybe, és övezdbé ötet az Efódnak övével.

6. És a süveget az ő fejére tévén, tegyed a süveget felül a szent koronát.

7. Azután vegyed a kenetnek olaját és töltsd az ő fejére, és kend meg ötét.

8. Ezek után állasd elő az ő fiai is: és öltöztessd fel őket az ő ruháikba.

9. És övezd bé őket pártáövvel, Áront és az ő fiai is, és süvegeket is tégy fejekbe, hogy a Papság övék legyen örökkévaló végezés szerint: így szenteljed meg az Áron szolgálatját és az ő fiai szolgálatjait.

10. Annakutánna állasd a tulkot a Gyülekezetnek sátora eleibe, és tegyék az ő kezeket Áron és az ő fiai a tuloknak fejére.

11. És öld meg a tulkot az Úr előtt a Gyülekezet sátorának ajtajánál.

12. Azután végy a tuloknak véréből és az oltárnak szarvaira hintsd azt a te újjaidal: a többi vért pedig mind töltsd az oltárnak fundamentomára.

13. És vegyed a tuloknak kövérét, mely a bélit befedezi épen, és a máján való kövért is; és a két veséjét a rajtok lévő kövérrel egybe, és égesd meg azokat az oltáron.

14. A tuloknak pedig húsát, bőrét és ganját égesd meg tűzzel a táboron * kívül: bűnéért való áldozat ez. * Zsid. 13, 11.

15. Annakutánna vegyed a kosnak egyikét, és Áron az ő fijaival egybe tegye az ő kezét a kosnak fejére.

16. És megölvén azt a kost, vegyed annak véré, és azt hintsd az oltárra köröskörül.

17. A kost pedig vagdald darabjaira, mosd meg a bélit és lábait, és tegyed felül annak tagjaira és fejére.

18. Azután égesd meg az egész kost, az oltáron, az Úrnak egészen égetett áldozatja az, kedves illat, az Úrnak tüzes áldozatja.

19. Annakutánna vegyed a másik kost, és tegyék az ő kezeket Áron és az ő fiai annak fejére.

20. És minnekutánna megöleléd e kost, annak véréből vévén, hintsd meg azzal Áronnak és az ő fiai jobb felülök gombáját, és az ő jobb kezeknek és jobbláboknak hüvelykét: és a több vért mindegestől hintsd az oltárra köröskörül.

21. Azután végy a vérből, mely az ol-

táron lészen, és a kenetnek olajából, és hintsd meg Áront és az ő ruháit, az ő fiai is és az ő fiai ruháikat ő vele: és *ilyen módon* szent lészen ő és az ő ruhái, mind pedig az ő fiai, és az ő fiai ruháik *szentek lesznek* ő vele.

22. Ezekután vegyed a kosnak kövérét, a farkát, a bélit béborító kövérét és májának kövérét, a két veséjét a rajta lévő kövérrel egybe, a jobblapoczkáját; mert felszentelésnek kosa az.

23. Végy egy kalácsot is, és egy olajos bélest, egy pogácsát a kovász nélkül való kenyereknek kosarából, mely az Úr előtt van.

24. És mind ezeket rakjad Áronnak kezeire, és az Áron fiai kezeikre, és azokat az Úr előtt ingatással ingasd meg.

25. Azután elvévén azokat kezekből, égesd meg az oltáron egészen égőáldozattul, és kedves illatúl, az Úr előtt. Az Úrnak tüzes áldozatja ez.

26. Ismét vegyed az Áron felszentelése kosának szegyét, és minnekutánna felemeléd felemelésül az Úr előtt, legyen a te részed.

27. *Ilyen módon* szenteld meg a felemeltetett szegyét, és felemeltetett lapoczkát, mely *tudniillik* ingattatott és felemeltetett, Áronnak és az ő fiai elszentelések kosának tagjai közül.

28. És legyen * Ároné és az ő fiai örökkévaló végezés szerint az Izráel fiai: mert felemelés az mikor felemelés lészen, az Izráel fiai az ő hálaadó-áldozatjokból való felemelt részek az Úr előtt lészen.

* 3 Móz. 7, 31, 34.

29. Áronnak pedig szent öltözetei, legyenek az ő fiaié ő utánna, hogy megkenetessenek, azokba öltöztetvén, és megszenteltessek azokban az ő szolgálatjok.

30. Hét napokon öltözzék azokba, a ki Pap lejjend Áron helyébe az ő fiai közül, a ki bemenendő lészen a Gyülekezetnek sátorába, hogy szolgáljon a Szenthelyen.

31. A megszentelésnek kosát pedig vegyed, és főzd meg annak húsát a Szenthelyen.

32. És a kosnak húsát egye meg Áron és az ő fiai a * kenyérrel egybe, mely a kosárban vagyon, a Gyülekezet sátorának ajtajánál.

* 3 Móz. 8, 31.

33. Azok egyék meg, *mondom*, ezeket, a kikért az engesztelés lett, az ő szolgál-

latjoknak és ő magoknak megszentelésére. Idegen pedig, *a ki nem Áron háznépe közül való*, ne egyék azokban; mert *szent állatok*.

34. Hogyha valami megmarad a szentelésnek húsában, vagy a kenyérben reggelig, tűzzel égesd meg a maradékot; ne egyék meg; mert *szent állat*.

35. Áronnal azért és az ő fijaival így cselekedjél, mind a miképen néked megparancsoltam: hét napon *végezd el az ő felszenteléseket*.

36. Minden napon pedig egy tulkot ölj meg a bűnért és annak eltörléséért, és a bűnnek tisztulásáért *való áldozatnak vérével* hintsd meg az oltárt: mivelhogy bűnnek tisztulásáért való áldozatot szerzesz azon: és megkenjed azt, hogy megszenteltessek.

37. Hét napon áldozzál az oltáron *annak* megtisztulásáért, és *úgy* szentelj meg, és léssen *ilyen módon* az oltár felette igen szentséges *állat*, valami * illati az oltárt szent léssen.

* Máté 23, 19.

38. Ilyen *áldozatot* is szerezz pedig az oltáron: minden napon szüntelen két bárányokat, esztendőöket.

39. Egyik bárányt reggel áldozd meg, a másik bárányt megáldozd a két este között.

40. Annakfelette minden báránnyal egy Efának tizedrész zsemlyeliszét, *melly megegyítettett legyen* egy Hinnek negyedrésze *szépen* megtört olajjal, és *ismét* egy Hinnek negyedrésze borral, *italiáldozatúl*.

41. A másik bárányt *mikor* a két este között megáldozod, a reggeli *báránynak* áldozatja szerint cselekedjél, és annak olajának és borának *mértéke* szerint, jóillatú és tüzes áldozatúl az Úrnak.

42. Szüntelen áldozat *legyen ez*, a ti utánatok valók között is, a Gyülekezet sátorának ajtajánál az Úr előtt, hol ti veletek szembe leszek, hogy veled ott szóljak.

43. Ott leszek szembe az Izráel fijaival, hogy megszenteltessek az én dicsőségemmel *a hely*.

44. Megszentelem a Gyülekezetnek sátorát és az oltárt; Áront is és az ő fiaiit megszentelem, hogy nékem Papjaim legyenek.

45. És lakozom az Izráel fiai * között, és leszek nekik Istenek.

* 2 Kor. 6, 16.

46. És meglátják, hogy én ő Jehova Istenek vagyok, ki őket Egyiptom földéből kihoztam, hogy ő közöttök laknám. Én *vagyok* az ő Jehova Istenek.

30. RÉSZ.

Illattétellere való oltár: adakozás a szent Sátor építésére kenet és illatcsinálás.

Csinálj * jó illattétellere való oltárt is, Sittim fából csináljad azt.

* rész 37, 35.

2. A hossza egy sing *legyen*, szélessége is egy sing, négyszegű legyen, és magassága kétsing *legyen*: szarvai is ugyanazon *fából legyenek*.

3. És borítsd meg azt tiszta arannyal, mind a felső részét, mind az oldalát köröskörül, és a szarvait: arany koronát is csinálj reá köröskörül.

4. *Annakfelette* két arany karikát is csinálj reá az ő koronája alatt mind a két oldalának *szegeletin*, és azokon bocsássanak által rudakat, hogy azoknál fogva hordozzák azt.

5. A rudakat pedig csináljad Sittim fából, és azokat arannyal megborítsad.

6. És helyheztessed azt a superlát előtt, *melly a Bizonyágtételnek ládája előtt léssen*, a kegyelem táblája ellenébe, *melly a Bizonyágtételnek ládája felett léssen*, holott szembe leszek te veled.

7. Hogy Áron drága állatokból való illatot tegyen azon minden reggel, mikor a szövétnekhez lát, *akkor* szerezze a jóillatot.

8. Azonképen mikor Áron a két este között meggyújtja a szövétnekeket, szerezzen jóillatot, szüntelen *való* illattétel *legyen* az Úr előtt *minden* nemzetségek között.

9. Egyéb idegen illatot ne tegyetek azon, se egészen égőáldozatot, se eledeli, se *italiáldozatot* ne áldozatok azon.

10. Csak tisztulást szerezzen Áron annak szarvain egyszer minden esztendőben, a bűnöknek tisztulásáért való áldozatnak véreből egyszer egy esztendőben tisztulást szerezzen azon, a ti utánatok valóknál. A Jehova előtt szentséges dolog ez.

11. Ezekután szóla az Úr Mózesnek, mondván:

12. Mikor az Izráel fijaiknak * számok summáját béveszed, akkor minden ember megadja az ő életének válttságát a számláláskor az Úrnak, hogy csapás ne essék rajtok, mikor megszámlálok őket.

* 4 Móz. 1, 2.

13. Ezt adják *pedig*: Minden a ki megszámláltatik a szent siklusnak felét adja, (e siklus *pedig* húsz pénzt *teszen*), e szent siklusnak felét adja ajándékon az Úrnak.

14. Minden *valaki* megszámláltatik húsz esztendőstől fogva, és a ki annak felette *vagyon*, megadja ez ajándékot az Úrnak.

15. A ki gazdag ne adjon többet, a ki szegény az is ne adjon kevesebbet fél siklusnál, hogy adjanak ajándékot az Úrnak, hogy a ti lelkeiteknek kegyelmes legyen.

16. És *minekutánna* elvejéended az Izráel fijaitól az ő tisztulásoknak pénzét, tedd el azt a Gyülekezet sátorának szolgálatjára, és léssen az Izráel fijainak emlékezetekre az Úr előtt, hogy lelkeiteknek kegyelmes legyen.

17. Annakutánna szóla az Úr Mózesnek, mondván:

18. Csinálj egy mosdót is rézből, melynek a lába is réz legyen, mosódásra: és helyheztessed azt a Gyülekezetnek sátora között és az oltár között, és abba tölts vizet;

19. Hogy Áron és az ő fiai abból mosásuk kezeit és lábait.

20. Mikor bé *akarnak* menni a Gyülekezet sátorába, megmosódjanak a vízben, hogy meg ne haljanak: vagy mikor az oltárhoz *akarnak* járulni, hogy szolgáljanak, és tűzes áldozattal áldozzanak az Úrnak.

21. Megmossák, *mondom*, az ő kezeit, lábait hogy meg ne haljanak: és örökkévaló szertartások legyen ez ő nékik, *Áronnak* és az ő magvának nemzetségről nemzetségre.

22. Ismét szólítá az Úr Mózes, monván:

23. Te végy drága szereket, a *tiszta igaz* híg mirhában ötszáz *siklus* ért, jóillatú fahéjat fél ennyit, *tudniillik* kétszáz ötven *siklus* ért, és jóillatú fűszalat kétszáz ötven *siklus* ért.

24. Kásiát ötszáz *siklus* árút, a *minémű* a szent siklusnak mértéke, és egy Hin faolajt.

25. És csinálj abból szent kenetnek olaját, drága kenetet, a kenetcsinálóknak mesterségei szerint. Szent kenetnek olaja legyen az.

26. És kend meg azzal a Gyülekezetnek sátorát és a Bizonyágtételnek ládáját.

27. Az asztalt és annak minden edé-

nyit, a gyertyatartót és annak edényit, és a jóillatnak oltárát.

28. Az egészen égőáldozatnak oltárát is, és annak minden edényit a mosdót és annak lábát.

29. *Illyen módon* szenteld meg azokat, hogy szentségek szentségévé legyenek: Valami illeti azokat, szent legyen.

30. Áront is fijaival egybe megkenjed: *és úgy* szenteld meg őket, hogy nékem Papjaim legyenek.

31. Az Izráel fijainak pedig szólj illyen módon: Szent kenetnek olaja legyen ez nékem, a ti utánnatok valóknál is.

32. Embernek testét azzal meg ne kenje *senki*, vagy ahoz hasonló kenetet *senki* ne csináljon: szent *állat* az; *azért* ti előttetek is szent legyen.

33. Valaki ahoz hasonló kenetet csinál, vagy valaki azzal idegen *embert* kenénd meg, a *ki nem papi rendből volna*, ki-töröltetik az, az ő népe között.

34. Monda ismét az Úr Mózesnek: Végy fűstszereket, gyantát, onyxot, galbonát, spikinárdot és tiszta temjént, egyenlő mértékkel.

35. És csinálj abból jóillatozó szerszámot, kenetcsináló mesterségével egybe elegyítettet, tisztát és szentet.

36. És abból törj aprónként, és abból tégy a *jóillatnak oltárán jóillatot*, a Bizonyágtételnek *ládája* előtt a Gyülekezetnek sátorában a hol veled szembe leszek, szentségek szentsége legyen ez ti közöttetek.

37. Ehez hasonló illatot magatoknak ne csináljatok; *mert* ez az Úrnak szenteltetett jóillat.

38. Valaki hasonló illatot csinál ehez illatozásra, kigyomláztatik az ő népe között.

31. RÉSZ.

Építőmestere a szent Hajléknak: Szombat: Táblái a törvénynek.

És szóla az Úr Mózesnek, *ezt* mondván: 2. Imé én nevezet szerint * hívtam Bésaléelt, a Húr fijainak Urinak fáját a Júda nemzetségéből. * rész 35. 30.

3. És bétöltöttem az Istennek Lelkével, bölcsességgel, értelemmel, tudománnyal és minden mesterséggel.

4. Hogy gondoljon mindent, valamit aranyból, ezüsből, rézből *mesterséggel* kell csinálni.

5. És hogy *tudjon* köveket metszeni,

foglalni, fát *mesterséggel* faragni: és hogy mindenféle mívet *mesterséggel* csináljon.

6. És én ímé Aholiábot is, Akhisamának fiját, a Dán nemzetségéből mellé adtam: és ezeken kívül minden bölcs szívűnek adtam bölcseséget szívébe, hogy mind azokat megcsinálják, melyeket én parancsoltam néked.

7. *Tudniillik* a Gyülekezetnek * Sátorát, a Bizonyágtételnek ládáját, a kegyelemnek tábláját, mely a ládán felül *vagy*on, és a szent Hajléknak minden edényit. * rész 33, 7.

8. Az asztalt és annak minden edényit, a gyertyatartót tiszta *aranyból*, és minden edényit, és a jóillatnak oltárát.

9. Az egészen égőáldozatnak oltárát és annak minden edényit, a mosdót és annak lábát.

10. A szolgálathoz való ruhákat, Áron Papnak szent öltözetit, és az ő fíjainak öltözeteket, *mellyekbe öltözniek kell*, *mikor* a papitisztnak vagynak.

11. A kenetnek olaját, és a szerekből csinált jóillatra való szerszámokat a szent hajléknak, a mint néked parancsoltam mind azonképen megcsinálják.

12. Monda annakfelette az Úr Mózesnek, ilyen módon:

13. Te szólj az Izráel fíjainak, mondván: Mindazáltal az én Szombatimat megtartsátok: — mert jel az * én közötttem és ti közöttetek nemzetségről nemzetségre, hogy megtudjátok hogy én vagyok a Jehova, *ki* titeket megszentellek. * Ezék. 20, 12.

14. Megtartsátok azért a Szombatot: mert szent *dolog* az ti közöttetek. *Valaki* megrontja azt, * megölettség, mert valaki azon dolgot tejénd, annak lelke kigyomláztatik az ő népei közöttül. * 4 Móz. 15, 32. 36.

15. Hat napon tegyenek dolgot, heted napon nyugodalomnak Szombatja *vagy*on a Jehovának szenteltetett *nap*: valaki Szombatnapon dolgot teszen, megölettség.

16. Megtartsák azért az Izráel fíjai a Szombatot, megszentelvén a Szombatot nemzetről nemzetre örök szövetség *szertint*.

17. Én közötttem és az Izráel fíjai között örökkévaló jel ez: mert hat napon teremtette Jehova a mennyet, földet,

hetednapon pedig megszűnt és megnyugodott. * 1 Móz. 2, 2. 3. rész 20, 11.

18. *Végezetre*, mikor vele való beszélését elvégezte volna a Sinai hegyen, adá Mózesnek a Bizonyágnak * két tábláit, az Isten újjával írt kőtáblákat.

* rész 32, 15. 16. 5 Móz. 9, 10.

32. RÉSZ.

Öntött borjúval való bálványozás.

Mikor pedig a nép látná, hogy Mózes késnék a hegyről leszállani, egybegyűlvén Áron ellen, mondanak néki: Kelj fel és *csinálj* nekünk isteneket, kik előttünk járjanak; mert nem tudjuk mint lőn dolga ama férfíjúnak Mózesnek, ki minket Egyiptom földéből kihoza. * Csel. 7, 40.

2. És monda nékik Áron: Szedjétek le az aranyfüggőket, melyek *vagynak* a ti feleségeiteknek fülein, a ti fíjaitoknak és leányaitoknak *fülein*, és hozzátok én hozzám.

3. Leszedé azért mind az egész sokaság az aranyfüggőket az ő fülökről és vivéék Áronhoz.

4. Melyeket elvőn az ő kezeiből, és formálá azt betűvésővel *bizonyos formára*, és csinálá abból * öntött borjúképet. És mondanak: Ezek a te isteneid Izráel, kik kihoztak tégedet Egyiptom földéből. * Zsolt. 106, 19.

5. Mellyet mikor látott volna Áron, oltárt építe az előtt, és kiálta Áron, mondván: Holnap a Jehovának innepe *vagy*on.

6. Felkelvén azért másodnapon jó reggel, áldozának égőáldozattal és háláadó-áldozattal is: és * leüle a nép enni és inni; azután felkelének játszódni. * 1 Kor. 10, 7.

7. Szóla pedig az Úr Mózesnek, *mondván*: Eredj menj alá; mert a te néped, mellyet kihoztál Egyiptom földéből, megfertéztette *magát*.

8. Hamar eltávoztak az útról a mellyet parancsoltam nékik, borjúképet öntöttek magoknak és azt tisztelték, áldoztak néki, és azt mondták: * Ezek a te isteneid Izráel, kik tégedet kihoztak Egyiptom földéből. * 1 Kir. 12, 28.

9. Monda *annakfelette* az Úr Mózesnek: Látám e népet, és ímé ő * keménnyakú nép. * rész 33, 3. 5 Móz. 3, 13.

10. Azért hagyj békét nékem, hadd gerjedjen fel az én haragom ő ellenek és töröljem el őket: Téged pedig * nagy néppé teszlek. * 4 Móz. 14, 12.

11. Annakokáért Mózes engesztelvén az ő Urának Istenének *megharagudt* orcáját, monda: Miért gerjedne Uram a te haragod a te népédre, melyet kihozta Egiptomnak földéből, nagy erővel és hatalmas kézzel?

12. Miért * mondanák az Égiptombeliek, mondván: Álnoksággal vivé ki őket, hogy elvesztené őket a hegyek között, és hogy eltörlené e földnek színérő? Muljék el a te búsulásod *haragja*, és változtasd el a gonoszt, *mellyet* a te nép ellen *gondoltál*. * 4 Móz. 14, 13. 16.

13. Emlékezzél meg Ábrahámról, Izsákról, és Izráelről a te szolgálidról, kiknek * megesküdtél te magadra, és *ezt* mondtad nekik: Megsokasítom a ti magotokat mint az égnek csillagait: és mind azt az egész földet, melyről szoltam, a ti magotoknak adom, és *azt* örökségül bírják *mind* örökké.

* 1 Móz. 15, 18. 26, 4. rész 28, 13.

14. És elváltoztatá az Úr a * veszedelmet, melyet mondott vala hogy cselekednék az ő népével. * vers 10.

15. És elfordulván alá indula Mózes a hegyről, és a Bizonyoságtételnek két táblái *valának* kezében, mely tábláknak mindkét része megíratott vala, mind egy felől, mind más felől.

16. A táblák pedig * Isten kezének csinálmányai valának, az írás is Isten írása vala, *melly* kimetszetett vala a táblákra. * rész 31, 18. 5 Móz. 9, 10.

17. *Mikor* pedig Josué halotta volna a nép kiáltásának szavát, monda Mózesnek: Viadalnak kiáltása *vagyon* a táborban.

18. Ki felele: Nem diadalmasoknak, sem meggyőzeteknek kiáltása *ez, hanem* éneklésnek szavát hallom én.

19. És mikor közelgetett volna a táborhoz, látá a borjúképet és a tánczolásokat, és felgerjede Mózesnek haragja, és elveté kezéből a táblákat, és eltöré azokat a hegy alatt.

20. Azután vévén a borjúképet, melyet csináltak vala, tűzzel * megégeté, és apróra rontá mígnem porrá lenne, és a vízbe hintvén azt, parancsolá hogy onnét innának az Izráel fiai. * 5 Móz. 9, 21. 7. 5.

21. És monda Mózes Áronnak: Mit tett e nép néked, hogy *ilyen nagy* bűnbe keverted őket?

22. Felele Áron: Ne gerjedjen fel az

én uramnak haragja: tudod hogy e nép *igen* * gonosz. * vers 9.

23. Mert azt mondák nékem: Csinálj isteneket * nekünk, kik előttünk járjanak; mert ama férjfiúnak Mózesnek, ki minket Egiptom földéből kihozott, nem tudjuk mint lón dolga. * vers 1.

24. Kiknek felelek: Kinek *vagyon* aranya? Szedjétek le *magatokról*: és *azonnal* adának nékem *aranyat*, *mellyet* *mikor* a tűzbe vetettem volna, e borjúkép * formáltaték *belőle*. * vers 4.

25. *Mikor* azért látná Mózes, hogy a nép megfosztatott volna; mert Áron megfosztotta vala őket, az ő ellenségek között való szidalomra.

26. Megállá Mózes a tábornak kapujában, és monda: Valaki az Úré, én hozzám *jöjjön*; és gyűlenék ő hozzá mind a Lévi fiai.

27. Kiknek monda: Ezt mondja az Izráelnek Ura Istene: Kössön mindenitek fegyvert az ő oldalára, és menjetek által s jöjjetek vissza a táborba: egyik kaputól fogva a másik kapuig, és kiki mind ölje meg az ő atyafiát, barátját és rokonságát.

28. A Lévi fiai pedig a Mózes beszéde szerint cselekedének, és elhulla azon a napon a nép közül úgymint háromezer férjfiú.

29. *Mert* Mózes *ezt* mondtotta vala *az előtt*! A ti kezeiteket szenteljétek ma az Úrnak, kiki mind az ő fijában és atyafiában, hogy megáldjon ma titeket.

30. És másodnapon monda Mózes a népnek: Ti nagy bűnt tettetek, *annakokáért* most felmegyek az Úrhoz, talán a ti bűneiteknek kegyelmet nyerhetek.

31. Megtére azért Mózes az Úrhoz, és monda: Kérlek! Ez a nép nagy bűnt tett te *ellened*; mert aranyból csinált magának isteneket.

32. Most azért bocsásd meg ezeknek bűnöket; hogyha meg nem bocsátod, töről ki * engem a te könyvedből, a melyet írtál. * 4 Móz. 11, 15.

33. És monda az Úr Mózesnek: A ki vétkezett én ellenem, azt törölöm ki az én könyvemből.

34. Most azért eredj el: vidd el e népet a hová mondtam néked: Ímé az én Angyalom * előtted elmegyen: És az én meglátogatásomnak napján ezt is az ő bűnöket meglátogatom. * Ésa. 63, 9.

35. Annakokáért *mikor* az Úr a népet *azután bünteti vala*, e *bűnért is* bünteti vala, * hogy tisztelték volna a borjúképet, melyet Áron csinált vala.

* 4 Móz. 11. 1. 33.

33. RÉSZ.

Mózes könyörög Istennek a népért.

Megmondotta *vala* pedig az Úr Mózesnek; Eredj, menj fel innét, te és e nép, melyet kihoztál Egyiptom földéből, a földre melyet esküvéssel *ígért*tem Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak, * *ezt mondván*: A te magodnak adom azt.

* 5 Móz. 34. 4.

2. (És bocsátok te előtted * Angyalt és kiűzöm a Kananeusokat, Emoreusokat, Khitteusokat, Perizeusokat, Khiveusokat és Jebuzeusokat):

* rész 23. 20.

3. A téjjel mézzel folyó földre: de ti köztetek nem megyek fel: * mert *igen* keménynyakú nép vagy és talán megemésztenélek téged az úton.

* 5 Móz. 9. 13.

4. *Minekutánna* pedig a nép hallotta volna ezt a gonosz beszédet, sírásnak adák magokat: és senki nem tévé fel az ő ékességét.

5. (*Mert ezt* mondotta vala az Úr Mózesnek: Mond meg az Izráel fíjainak: Ti keménynyakú nép *vagytok*, egy szempillantásban, *ha* te közötted elmenéndék, megemésztelek téged. Azért most vesd le a te öltözetedet rólad, azután meglátom mit *kell* cselekednem veled),

6. Hanem megfoszták magokat az Izráel fíjai az ő ékességektől, a Hóreb hegyétől fogva.

7. Mózes pedig a sátorot vevén, felvonta azt a táboron kívül messze eltávozván a tábortól, és nevezé azt Gyülekezet sátorának, és valaki az Urat meg *akarja* kérdeni, annak ki *kell* vala menni a Gyülekezet sátorához, mely a táboron kívül *vala*.

8. És lón *mikor* Mózes bémegyén vala a sátorba, az egész sokaság felkél vala, és kiki mind az ő sátorának ajtaján áll vala; hogy néznék Mózeset hátul míg a sátorba bémenne.

9. És *mikor* Mózes bémegyén vala a sátorba, a felhőnek oszlopa leszáll és megáll vala a sátornak ajtaján, és szól vala Mózesnek.

10. Annakokáért *mikor* látta volna mind az egész sokaság, hogy a felhőoszlop a sátornak ajtaján állana, felkelvén az egész

nép az ő sátoroknak ajtajától, meghajolnak vala.

11. Szól vala pedig az Úr Mózesnek színéről * színre, miképen szokott ember szólni barátjával: és *mikor* Mózes a táborba megyén vala, az ő szolgája az ifjú Jósué, † Núnna fia, nem távozik vala el a sátorból.

* 4 Móz. 12. 8. † Jós. 1. 1. 2.

12. És monda Mózes az Úrnak: Nézsze, te *azt* mondog nekem, vidd el ezt a népet: de te nem mondtad meg nekem kit bocsátasz el velem; noha *mindazáltal* *azt* mondtad nekem: nevezet szerint esmérlek tégedet, és annakfelette kedvet találtál az én szemeim előtt.

13. Most annakokáért ha kedvet találtam a te szemeid előtt, mutasd meg nekem a te útadat, hogy esmérjelek meg tégedet *azon*, hogy kedvet találtam te előtted. *Azt is* gondold meg, hogy e nép te néped.

14. És monda: Az én orcám menjen é el *veletek*, hogy én téged megnyugosztalak?

15. Monda Mózes néki: Ha a te orcád nem jár *előttünk*, ne vígy ki minket e helyből.

16. Mert micsodán esmérhetjük meg, hogy én, és a te néped kedvet találtunk előtted? Avagy nem ezen é ha * velünk lésszesz? *Illyen módon* választatunk el, én és a te néped minden néptől, mely e földnek színén *vagyon*.

* 5 Móz. 4. 7.

17. Monda azért az Úr Mózesnek: Megmívelem azt is a mit kívántál; mert az én szemeim előtt kedvet találtál, és téged nevezet szerint esmérlek.

18. És *mikor mégis* *azt* mondaná Mózes: Kérlek *Uram*, mutasd meg a te dicsőségedet nekem.

19. Monda: Én azt mívelem, hogy az én dicsőségem a te orcád előtt menjen el, és előttd *nyilván* kiáltom a Jehovának nevét: És könyörülök, * a kin könyörülök, kegyelmes leszek, a kinek kegyelmes leszek.

* Róm. 9. 15.

20. (*Mert azt* mondja vala: Nem láthatnád az én orcámat; mert nem láthat engemet egy ember is élvén).

21. És monda az Úr: Ímé itt vagyok egy hely, és állj ott a kősziklán.

22. És *mikor* az én dicsőségem elmegyen, a kősziklának hasadékjába állatlak téged, és az én kezemmel befedezem a te szemeidet, míg elmulom *onnét*.

23. Azután az én kezemet elvészem rólad, és hátul meglátsz engemet, de az én orcámat nem láthatod:

34. RÉSZ.

Ujjonnan csinált két kőtáblája a tíz parancsolatnak: megújítása a szövetségnek.

És monda az Úr Mózesnek: Készíts két kőtáblákat, hasonlókat az * előbbiekhöz, hogy írjam fel azokra azon beszédek, melyek voltak az első táblákon, a melyeket eltörtél.

* rész 32, 16. 19.

2. És légy készen holnap reggelre, hogy reggel jöjj fel a Sinai hegyre, és előmbé állj nékem ott a hegynek tetején.

3. De azért senki veled fel * ne jöjjön, és senki ne láttassék az egész hegyen: juhok is vagy ökrök ne legeltessenek e hegy alatt.

* rész 19, 12. 13.

4. Mikor azért készített volna két kőtáblákat, az előbbiekhöz hasonlókat, felkelvén reggel, felméne Mózes a Sinai hegyre, a mint az Úr parancsolta vala, és kezébe vevé a két kőtáblát.

5. Akkor szálla az Úr felhőben, és ott állá ő vele, és * nevezet szerint kiáltá a Jehovának nevét;

* rész 33, 19.

6. Mert az Úr *onnét* az ő orczája elől elmulván, kiáltá *ilyen módon*: Jehova, Jehova, erős, irgalmas és kegyelmes Isten, késedelmes a haragra, nagy irgalmasságú és igazságú.

7. Ki * megtartja irgalmasságát ezer íziglen: elvész a hamisságot, a vétet, a bűnt: a bűnöst büntetés nélkül nem hagyja, † meglátogatja az atyáknak álnokságokat a fiakban, és a fiak fiaiiban harmad és negyedíziglen. *

* rész 20, 6. † Jer. 32, 18.

8. És Mózes nagy sietséggel földre hajtván fejét leborúla, és *imádá az Urat*.

9. És monda: Uram, ha előtted kedvet találtam, kérlek járjon az Úr velünk; és mivelhogy keménynyakú nép ez, légy kegyelmes a mi vétkeinknek és gonoszágunknak, hogy legyünk mi te * örökséged.

* Zak. 2, 12.

10. Felele az Úr: Ímé én szövetséget szerzek mind a te néped előtt, és csudalogokat cselekeszem, melyek nem lettek az egész földön, sem a pogánynépek között, és meglátja mind a sokaság, a mely között te vagy, az Úrnak cselekedeteit; mert csudálatos léssen, * a mit én cselekszem te veled.

* Jós. 10, 12. 13.

11. Te tartsd meg a mit ma parancso-

lok néked. Ímé én kiűzöm előled az Emo-reust, Kananeust, Khittheust, Perizeust, Khiveust, Jebuzeust.

12. Meglássad hogy * szövetséget ne vess annak a földnek lakosával, a melyre mégy, hogy te közötted botránkozássodra ne legyen.

* rész 23, 32. 33. 5 Móz. 7, 2.

13. Hanem az ő oltárait elrontsátok, az ő bálványait eltörjétek, és berkeiket kivágyjátok.

14. Mert nem *illik hozzád, hogy* idegen Isten előtt meghajolj; mert az Úrnak neve bosszúálló, bosszúálló erős Isten ő.

15. *Meglásd, mondom*, hogy szövetséget ne szerezz annak a földnek lakosával, hogy mikor az ő Isteneit követvén paráználkodik és áldozik az ő Isteneinek, téged el ne hitessen, hogy egyél az ő áldozatjában.

16. És ne végy az ő leányaik * között feleséget a te fíjaidnak, hogy mikor paráználkodnak az ő leányaik az ő isteneket követvén, *valami módon azt* ne miveljék, hogy a te fíjaid is paráználkodjanak, azoknak isteneiket követvén.

* 1 Kir. 11, 2.

17. Ne csinálj magadnak öntöttisteneket.

18. A pogácsáknak innepét megtartsad: hét napon egyél kovász nélkül való kenyereket, * a mint megparancsoltam néked, *bizonyos* időn, *tudniillik* Abib *nevű* hónapban: mert Abib hónapban jöttél ki Egyiptomból.

* r. 12, 15. 23, 15.

19. Valami az anyyának * méhét megnyitja, enyim, és minden te barmod, valamelly vagy a te teheneidnek vagy juhaidnak első fajzásának mondatik.

* rész 13, 2.

20. De a számarnak első vemhét egy juhon váltsd meg, ha meg nem váltod szegd meg a nyakát. A te fíjaid között minden elsőszülöttet * megválts, és *senki* üresen † előmbé ne jöjjön.

* rész 13, 13. 15. † 5 Móz. 16, 16.

21. Hat napon munkálkodjál, heted-napon megszünjél, a szántásnak és aratásnak idején *is* megszünjél.

22. A * heteknek innepét is, a gabona zsebének aratásakor megszentelj: A mezei gyümölcs bétakarásának innepét is *megszentelj* minden esztendőnek végén.

* rész 23, 16.

23. Háromszor * minden esztendőben minden férjfiú jelen legyen az Úrnak, az Izráel Jehova Istenének előtt.

* 5 Móz. 16, 16.

24. Mert kiűzöm a pogányokat te előled, és megszállásítem a te határodat: És senki nem kívánja a te földedet, mikor felmenédesz, hogy a te Urad Istened előtt megjelenjél, *minden* esztendőben háromszor.

25. Az én áldozatomnak * vérét ki ne ontsad, mikor *a te házában* kovász vagy, és Húsvétinnepének áldozatja ne maradjon nálad reggelig. * rész 23, 18.

26. *Mindennek* az * eleit, a te földed első zsengéinek, a te Uradnak Istenednek házába felvigyed. † Ne főzd meg a gödölyét az ő anyjának tejében.

* r. 23, 19. 5 Mózs. 26, 2. † r. 23, 19.

27. És monda az Úr Mózesnek: Írd meg ezeket a beszédeket: mert e beszédek szerint tettem szövetséget te veled és Izráellel.

28. És lón ott az Úrral a *Sinai hegyen*, negyven * éjjel és negyven nappal kenyeret nem ett, vizet sem ivott, mikor az Úr a † táblákra írta a Szövetségnek beszédeit, ama tíz beszédeket.

* r. 24, 18. 5 Mózs. 9, 9. † r. 31, 18. 20, 1.

29. És mikor Mózes a Sinai hegyről leszállana, (a Mózes kezében *valának* pedig a Bizonyágtételnek két táblái, mikor a hegyről leszállana) nem tudja vala Mózes, hogy az ő orcájának bőre fénylenék, mivelhogy az *Istennel* szólott volna.

30. *Annakokáért* mikor látta volna Áron és az Izráel fiai Mózes, hogy imé az ő orcájának bőre fénylenék, * félnek vala ő hozzá menni.

* 2 Kor. 3, 7.

31. *De mikor* Mózes hívná őket, hozzá menének, Áron és mind a gyülekezetnek Fejedelmei, és szóla velek Mózes.

32. Azután az Izráel fiai is mindnyájan hozzá járulának, kiknek megparancsolá mind azokat, melyekről ő vele az Úr szólott vala a Sinai hegyen.

33. Miglen pedig elvégezte volna Mózes velek való beszédét, az * orcájára fedelet teszen vala.

* 2 Kor. 3, 13.

34. És mikor Mózes az Úr eleibe megyen vala hogy vele szólana, elveszi vala *orcájáról* a fedelet, míg kijőne: Kijövén pedig *Isten elől úgy* mondja vala meg az Izráel fiai, a mit néki parancsolt vala az Úr.

35. Mert *mikor* az Izráel fiai a Mózes orcáját *nézik vala*, látják hogy fénylik az ő orcájának bőre: *Annakokáért*

Mózes *azt* a fedelet az ő orcájára borítja vala, *míg nem az Isten eleibe* menne, hogy ő vele szólana.

35. RÉSZ.

Szombat: Adakozás a hajlék építésére: A hajléknak építőmestere.

Mikor azért egybegyűjtette volna Mózes az Izráel fiai, egész gyülekezetét, monda nékik: Ezek a dolgok, melyeket parancsolt az Úr, hogy cselekedjétek azokat.

2. Hat napon tegyetek dolgot; *minden* hetednap pedig néktek szent legyen, az Úr nyugodalmának * Szombatja. Valaki azon dolgot teszen, megöletessék.

* 4 Mózs. 15, 32. 36.

3. Ne gerjesszetek tüzet a ti házaitokban a Szombat napján.

4. *Annakutánna* szóla Mózes az Izráel fiai, egész gyülekezetének, illyenszókkal: Ez a dolog, a melyet az Úr parancsolt *néktek: ezt* mondván:

5. Vegyetek a ti jószágotokból ajándékot az Úrnak, a kinek szíve * szabad akarhatja szerint indul, az adjon ajándékot az Úrnak, aranyat, ezüstöt, rezet. * rész 25, 2.

6. Kék selymet, veres selymet, karmazsinszínű selymet, fehér selymet és kecskeszőrt.

7. Kosoknak veresen festett bőroket, borzbőroket és Sittim fát.

8. Olajt világosítani, áromákat a kenet olajának, és a jóillattételnek fűszereket.

9. Sárdonix köveket, foglalni való köveket az Efódnak és a Főpap mejjén való ékességnek.

10. És a kik ti közületek bölcssek, jöjjenek elő, hogy csinálják meg mind a mint az Úr parancsolt.

11. *Tudniillik* a hajlékot; annak sátorát és fedelét, gombjait, deszkáit, rudait, oszlopait, talpait.

12. A szent látát, annak rudait, a kegyelemnek táblájával egybe, és a Sátornak fedőjét,

13. Az asztalt és annak rudait, és minden szerszámát, és a szent kenyerekhez való *edényeket*.

14. A világosítani való gyertyatartót és annak edényeit, szövétnekeit, és világosítani való olajt.

15. A jóillatnak oltárát és rudait, a kenethez való olajt, és drágaszerekből való illatot, a hajléknak ajtajára ajtófedelet.

16. Az egészen égőáldozathoz való ol-

tárt, annak réz rostélyát, rudait és minden edényeit, mosdót lábával egybe.

17. A pitvarnak kárpitjait, oszlopait, talpait, és a pitvar kapujának fedelét.

18. A hajléknak szégeit, a pitvarnak szégeit, azoknak köteleivel egybe.

19. Szolgálatához való ruhákat, hogy azokban szolgáljanak a szent hajlékban, az Áron szent ruháit, és az ő fiaiának ruháikat, hogy *azokban* szolgáljanak a Papi szobában.

20. Kiméne azért az Izráel fiaiának egész gyülekezete Mózes elől.

21. És megtéren minden férjfiú, a kit az ő szíve indít, és a kinek szabad akaratja vala, és hozának ajándékot az Úrnak, a Gyülekezet hajlékának mivére, és annak minden *edényeinek* mivére, és a szent öltözeteknek *megcsinálására*.

22. És eljövén a férjfiak az asszonyokkal egybe, a kit *tudniillik* az ő szíve indított, hoznak vala az *asszonyok* kapcsolatait, fülönfüggő ékességeket, gyűrűket, függő öveket, minden arany edényeket: minden férjfiú pedig a ki ajándékot hoz vala, aranyához vala az Úrnak.

23. És minden ember, a kinek mije vala, viszen vala *ajándékot*, kék selymet, veres selymet, karmazsinszínű selymet, fehér selymet, kecskeszőrt, kosnak megvere-sztetett bőreit, borzbőröket.

24. Minden, a ki ezüstöt vagy rezet viszen vala, azt adja vala ajándékon az Úrnak, és valakiknél Sittim fa találhatóik vala, *azt* viszik vala az *Isten szolgálatjára* való hajléknak szükségére.

25. Annakfelelt mindenek, kik az asszonyok közül bölcsnek valának, *magok* az ő *tulajdon* kezekkel fonának, és *ajándékba* felvivék a mit fontak vala, úgymint kék selymet, veres, karmazsinszínű és fehér selymet.

26. Azok pedig az asszonyok, kiknek abban vala bölcsességek, fonának kecskeszőrt.

27. A Fejedelmek pedig hozának ónix köveket, foglalni való köveket, az Efódnak és a Hósennek.

28. Illatozó szert is * és olajt a lámpáshoz, a kenethez és a jóillatnak szerszámaihoz.

* rész 25. 6.

29. Minden férjfiak és asszonyok, kiket az ő szívek önként indít, hogy *ajándékot* vinnének az egész csinálmánynak *felépítéséért*, mellyet az Úr parancsolt vala

Mózes által, hogy építenének, adának szabad akaratjokból ajándékot az Úrnak az Izráel fiai.

30. *Akkor* monda Mózes az Izráel fiai-nak: Ímé az Úr nevezet szerint * hívta Bésaléelt, a Húr fiaiának Uriának fját, a Júda nemzetségéből.

* rész 31. 2. 3.

31. És bétöltötte azt Istennek Lelkével, bölcseséggel, értelemmel, tudománnyal és minden mesterséggel:

32. Hogy gondoljon * *mesterséges* találmányokat és *tudjon* művelni aranyból, ezüsből, rézből:

* rész 31. 4. 5.

33. És köveket faragni a kőfoglalatokra, és fát faragni; és minden tudományban mesterséggel művelni.

34. Annakfelelt *ezzel is* megajándékozta, hogy *egyebeket* taníthasson, mind ő, mind Aholiáb Akhisamáknak fja, a Dán nemzetségéből.

35. Bétöltötte az ő *elméjeket* bölcseséggel, hogy tudjanak minden mesterséget művelni, faragni, varrni, szőni, kék selyemmel, veres karmazsinszínű és fehér selyemmel, és hogy találjanak és csináljanak minden bölcs mesterséges ékes találmányt.

36. *Te* azért Bésaléel és Aholiáb, és minden bölcs férjfiak, kiknek az Úr adott bölcseséget és értelmet, hogy *tudnátok* csinálni a *szent* hajléknak szolgálatja mellé való minden eszközöket, mind a mint az Úr parancsolta, *mint azokat* megcsináljátok.

36. RÉSZ.

A szent Sátor építeni kezdik.

Hívá *annakokáért* Mózes Bésaléelt, és Aholiábot, és minden bölcs férjfiat, kinek szívébe az Úr adott vala tudományt, valakit az ő szíve felindítá, hogy oda menne annak a mívnek megmívelésére.

2. És elvevék Mózesőt mint azt az ajándékot, mellyet az Izráel fiai hoztak vala, az isteniszolgálatra való szent hajléknak felépítésére. *Mindazáltal* mégis minden reggel szabad akaratjok szerint visznek vala ajándékot ő hozzá.

3. Annakokáért eljövén mind azok a bölcsék, kik a szent hajléknak minden mívén munkálódnak vala, az ő mívektől, mellyet csinálnak vala.

4. Szólának Mózesnek ilyen módon: Többet hord a nép ajándékba, hogynem mint a mennyi kell a szolgálat mivére, mellyet parancsolt az Úr hogy csináljunk.

5. Megparancsolá azért Mózes, hogy megkiáltanak a táborban: *Senki* ezután se férjfiú, se asszony ne hozzon ajándékot a szent hajléknak mívére. És *ilyen módon* megszűnek a nép, hogy ne vinne *több ajándékot*.

6. Mert az egész mívnek elvégezésére elég ajándékot hoztak vala, annyira hogy felettébb is volna.

7. A bölcsék azért mindnyájan, kik a *Sátoron* mívelnek vala, megkészíték a hajlékot * tíz kárpitból visszált feje selyemből, kék, veres és karmazsinszínű selyemből, Kerubimoknak *képeivel* azokat hímező munkával megékesítvén.

* rész 26, 1.

8. Minden kárpitnak hossza huszonnyolcz sing *vala*, szélessége minden kárpitnak négy sing *vala*: mind egy mértéken *valának* a kárpitok.

9. És ötét a kárpitnak egybefoglalák, egyiket a másikkal, a más rendbeli öt kárpitokat is egybefoglalák, egyiket a másikkal.

10. Csinálának kék selyemből szemecskéket is ez első kárpitnak szélén, a melly felől a másikkal egybe kellene foglalni: hasonlóképen a *több* kárpitoknak külső szélén, a melly felől más kárpittal egybe kellene foglaltatni.

11. Az első kárpiton ötven szemecskét csinálának, *hasonlóképen* ötven szemecskét csinálának a *másik* kárpitnak szélén, a hol a másikkal egybe kell vala foglaltatni: a szemecskék *pedig úgy csináltattak vala*, hogy egymás ellenébe volnának.

12. Csinálának ötven arany horgokat is és azokba vetvén a szemecskéket, egybefoglalák a kárpitokat, egyiket a másikkal, és *ilyen módon* lón egy hajlék.

13. Csinálának * kárpitokat kecskeszorból is a hajlékra való sátornak, tizenegy kárpitot csinálának illyent.

* rész 26, 7.

14. Egyik kárpitnak hossza harmincz sing *vala*, és minden kárpitnak szélessége négy sing: mind egy mértéken *volt* a tizenegy kárpit.

15. És egybefoglalá külön e kárpitoknak ötét, és hatát külön.

16. Csinálának ötven szemecskéket is a kárpitnak külső szélén, a melly felől egybe kellene foglalni: ismét ötven szemecskéket csinálának a második kárpit szélén, a melly felől egybe kellene a másikkal foglalni.

17. *Annakfelette* ötven réz horgot is csinálának a Sátornak egybefoglalására, hogy egy lenne.

18. Csinálának * fedelet is a Sátornak, megveresítettett kosborökből, és azon felül *csinálának* fedelet borzbörökből.

* rész 26, 14.

19. Csinálának * álló deszkákat is e hajléknak Sittim fából.

* rész 26, 15.

20. Tíz sing *vala egyik* deszkának hosszúsága, másfél sing pedig mindenik deszkának szélessége.

21. Mindenik deszkának két csapja *vala*, mellyek egymás ellenébe rendeltettek vala mint a grádicsnak lépcsőji: ilyen módon csinálák a hajléknak minden deszkáit.

22. A hajléknak pedig dél felől való oldalára húsz deszkát csinálának.

23. És a húsz deszka alá negyven ezüst talpat csinálának: egy deszkának két talpat, másik deszkának is két talpat, mindenik deszkának az ő kettős csapja szerint.

24. *Hasonlóképen* a hajléknak második oldalán északfelől csinálának húsz deszkát.

25. És negyven ezüst talpat azok alá, két talpat egy deszka alá, *azonképen* más deszka alá is két talpat.

26. A hajléknak napnyugoti szegelete felől csinálának hat deszkát.

27. *Annakfelette* két deszkát csinálának a hajléknak szegeletire a két oldalain.

28. Mellyek alól kettősök valának, és azonképen mind a tetejéig kettősök valának, mellyek egy karikával foglaltattak vala egybe: e képen cselekedének mind a két szegeleten való deszkákkal.

29. *Illyen módon* nyolcz deszkák valának és azoknak tizenhat ezüst talpai minden deszka alatt két-két talpak.

30. Csinálának rudakat is Sittim fából, ötöt a hajléknak egy felől való oldalának deszkáinak.

31. És öt rudakat a hajléknak másik oldalának deszkáinak, és öt rudakat a hajléknak napnyugot felől való deszkáinak két szegeleteire.

32. *Mind ezek közt* a középső rudat *úgy* csinálák, hogy a deszkáknak közepin, egyik végétől fogva mind a másik végéig általmenne.

33. A deszkákat pedig arannyal béboríták, és azoknak karikáit aranyból csinálák, mellyeken általbocsátanak a rudakat, a rudakat is pedig arannyal megboríták.

34. Megcsinálák a * fedelet is kék selyemből, veres és karmazsin színű és megvisszált fejr selyemből, hímező művével csinálák azt, Kérubimoknak képeivel *megékesítvén*. * rész 26, 31.

35. És csinálának annak négy oszlopot Sittim fából, és azokat arannyal megboríták, azoknak pedig horgai is aranyból *valának*: és öntének az oszlopnak négy ezüst talpukat.

36. Megcsinálák a Sátor ajtajára * való héjazatot is, kék, veres, karmazsin színű és visszált fejr selyemből, hímező művével. * rész 26, 36.

37. És annak öt oszlopait, horgaikkal egybe: és azoknak az oszlopoknak gombjait és övezetit arannyal beboríták, azoknak öt réz talpait is *megcsinálák*.

37. RÉSZ.

A hajlékhoz való mindenféle szerszámok megcsináltatnak.

Megcsinálá Bésaléal a * ládat is Sittim fából: harmadfél sing *vala* hossza, a széle másfél sing, magassága is másfél sing. * rész 25, 10.

2. És beborítá azt tiszta arannyal, mind belől, mind kívül, és csinála annak arany pártázatot mind körül:

3. És önte annak négy arany karikát a négy szegeletire: egyik oldalára is kettőt, másikkra is kettőt.

4. Csinála rudakat is Sittim fából és megborítá azokat arannyal.

5. És bébocsátá a rudakat a láda oldalán való karikákba, hogy *azoknál fogva* hordozhatnák a ládat.

6. Megcsinálá a * kegyelem tábláját is tiszta aranyból; harmadfél sing *vala* hossza, másfél sing a szélessége. * rész 25, 17.

7. Csinála két Kérubimokat is aranyból merőn, a kegyelem táblájának két végére.

8. Egyik Kérubot egyik végére innen, a másikat a másik végére onnan: a kegyelem táblájából veré ki a Kérubimokat, a *táblának* két végén.

9. A Kérubimok pedig kiterjesztették *vala* az ő szárnyaikat felfelé, úgyhogy az ő szárnyaikkal befedeznék a kegyelem tábláját: és arczal egybe *valának* a Kérubimok, úgyhogy néznének a kegyelem táblájára.

10. Megcsinálá az * asztalt is Sittim fá-

ból: két sing *vala* hossza, a széle egy sing, magassága másfél sing. * rész 25, 23.

11. És beborítá azt tiszta arannyal, és csinála annak arany pártázatot körül.

12. Csinála egy arasznyszéles rekeszt is annak *mind* körül: és a rekeszen *felül* csinálának *mind* körül pártázatot aranyból.

13. Önte annak négy arany karikákat is, melyeket csinála a négy lábainak négy szegeletire.

14. A rekeszen alól *valának* a karikák, melyeken a rudakat által kellene bocsátani, hogy az asztalt hordozhatnák.

15. Csinála rudakat is Sittim fából, és azokat megborítá arannyal, hogy *azokon* hordoznák az asztalt.

16. Megcsinálá az asztalra való eszközöket is: tálaít, temjenezőit, tisztítóit, és ezeknek fedeleit tiszta aranyból.

17. Megkészíté a * gyertyatartót is tiszta aranyból, merőn veré a gyertyatartót: annak talpa, mindenik ága, tálaicskái, gombjai és pohárkái mind ugyanazon *egy merő* aranyból *valának*. * rész 25, 31.

18. Annak hat ágai *valának* a két oldalán: egy felől is három ága, más felől is három ága.

19. Három tálaicskák formáltattak *vala* mondolának formájára egyik ágán, gombjával és pohárkájával egybe: *azonképen* a másik ágán három tálaicskák formáltattak *vala* mondolának formájára, gombjával és pohárkájával egybe, így származtat *vala* ki a gyertyatartónak mind hat ágai, *mellyek* az oldalán *valának*.

20. A gyertyatartónak pedig *szárán* négy tálaicskák *valának*, melyek mondolának formájára csináltattak *vala*, és *annakfelette* gombjai és pohárkái.

21. És *mindenik* két ága alatt gomb *vala*, a *másik* két ága alatt *más* gomb, a *harmadik renden való* két ága alatt is gomb *vala*, *tudniillik* mind a hat ága alatt, melyek a gyertyatartónak oldalából *valának*.

22. Azoknak gombok és szárok a derekából verettettek *vala*, mind az egész gyertyatartó tiszta aranyból való egy *verés* *vala*.

23. Csinála abba hét szövétneket is és azoknak *hamva* fogóit, köpűit, tiszta aranyból.

24. Egy talentom tiszta aranyból csinálá

a *gyertyatartót*, minden hozzá tartozó eszközökkel egybe.

25. Megcsinálja a jóillathoz * való oltárt is Sittim fából: hossza annak egy sing, szélessége is egy sing, négyszegű: magassága pedig két sing vala, ugyanazon fából valának szarvai is. * rész 30, 1. 2.

26. És béborítá azt tiszta arannyal, *tudniillik annak felit, az oldalait köröskörül*, és a szarvait: és csinála körül rajta arany pártázatot.

27. Két-két arany karikákat is csinála a pártázat alatt, a két oldalán való két szegeletin, mellyen által kellene bocsátani a rudakat, hogy azokon hordozná az t.

28. És csinála rudakat is Sittim fából és azokat megborítá arannyal.

29. A szent kenetnek * olaját is megcsinálá, és a tiszta illatszerekből való jóillatot patikárosnak mestersége szerint. * rész 30, 22. 25.

38. RÉSZ.

A hajléknak egyéb szerszámai is megcsináltatnak. Arany-
nak, ezüstnek és réznek summája.

Megcsinálá az * egészen égőáldozathoz való oltárt is Sittim fából: öt sing *vala* hossza, öt sing szélessége, négyszegű, és a magassága három sing. * rész 27, 1—8.

2. És csinála szarvakat az oltárnak, a négy szegeletin, ugyanazon fából voltak *csinálva* a szarvai, és azt béborítá rézzel.

3. Annakfelette az oltárnak minden szerszámain megcsinálá, fazékait, szítóit, medenczeit, horgas villait, szénhez való serpenyőit, minden szerszámaint rézből csinálá.

4. Csinála az oltárnak rostélyt is rézből, mintegy hálót, melly annak hézagában *vala*, az aljától fogva közepéig.

5. Önte négy karikákat is a rézrostélynak négy szegeletin, mellyekbe bocsátának a rudakat.

6. És csinála rudakat is Sittim fából, mellyeket rézzel megboríta.

7. És a rudakat bébocsátá a karikákba az oltárnak oldalain, hogy azokon hordozná azt, és hézagon csinálá azt deszkákból.

8. Megcsinálá a * mosdót is rézből, és annak lábát is rézből: az asszonyoknak tíförökből, mellyek nagy sereggel szoktak *vala* gyűlni, a gyülekezést sátorának ajtaja eleibe: * rész 30, 17. 18.

9. A * pitvart is megcsinálá, *mellynek*

dél felől jobbra száz sing kárpit vala az *oldala*, fejr visszált selyemből *csinált*.

* rész 27, 9.

10. Azoknak húsz oszlopai, és húsz réz talpai; az oszlopnak horgai, és azoknak karikái ezüsből *valának*.

11. Észak felől *való oldala* is száz sing *kárpit vala*: azoknak húsz oszlopai és húsz talpai rézből: az oszlopoknak horgai és karikái ezüsből *valának*.

12. Napnyugot felől való része pedig ötven sing kárpit vala: azoknak tíz oszlopa, és tíz talpa: az oszlopoknak horgai és karikái ezüsből *valának*.

13. És a napkelet felől való része ötven sing *kárpit vala*.

14. Egy felől tizenöt sing kárpit vala: három oszlopai és azoknak három talpa.

15. És más felől a pitvar ajtajának mind egyik mind másik felén tizenöt sing kárpit, és azoknak három oszlopa, három talpa.

16. A pitvarnak minden kárpitjai köröskörül, visszált fejr selyemből *csinált kárpitok voltak*.

17. Az oszlopok talpai rézből *voltak*, az oszlopoknak horgai és karikái ezüsből, az oszlopoknak fejei ezüsttel borítottak. A pitvarnak pedig minden oszlopai ezüst vesszőkkel voltak övezve.

18. A pitvarnak pedig ajtajának superlátja szép mesterséggel, kék, veres, karmazsin színű és fejr visszált selyemből csinált kárpit volt, mellynek hossza húsz sing volt, magassága pedig a szélére öt sing volt, a pitvarnak kárpitjai magasságának mértéke szerint.

19. És azoknak négy oszlopai és négy talpai ércből, horgai ezüsből, az oszlopok fejeinek borítása mind a karikákkal egybe ezüsből.

20. A hajléknak pedig és a pitvarnak szegei ércből valának mind köröskörül.

21. Ezek a Bizonyágtétel hajlékának megszámlált részei, mellyek megszámláltattak Mózes hagyásából az Áron Pap fíjának Ithamárnak általa, hogy azokat a Léviták őriznék.

22. Bésaléel pedig a Húr fíjának Uri-nak fíja a Júda nemzetségéből *való*, csinálta mind azokat, a mellyeket parancsolt vala az Ur Mózesnek.

23. És ő vele együtt Aholiáb, Akhisamák fíja, Dán nemzetségéből *való*, ki böles mester vala faragásban, szövés-

ben, varrásban, és mívelni kék, veres, karmazsin színű és fejér selyemből.

24. Mindenestől pedig az arany, mely a szent helynek csinálására költ, melyet a nép adott vala ajándékon, huszonkilencz talentom, és hétszáz harmincz siklus, a szent siklus *mértéke* szerint.

25. Az ezüst pedig, melyet a még-számláltatott gyülekezet adott vala, száz talentom, ezer hétszáz hetvenöt siklus, a szent siklus szerint.

26. Minden személy, a mely meg-számláltatott vala, a ki tudniillik húsz esztendős volna és annál feljebb, * kik hatszáz háromezeren, ötszázan és ötvenen valának, adtak vala fél-fél siklust a szent siklus szerint. * 4 Móz. 1. 46.

27. Az ezüstnek száz talentomból önték a hajlék deszkáinak, és a superlát oszlopainak talpait, száz talpat száz talentomból, egy talentomból egy talpat.

28. Az ezer hétszáz hetvenöt *siklus*-ból csinálák az oszlopoknak horgait, és azoknak gombjait azokból boríták meg, az oszlopokat is azokból övezék meg ezüst vesszőkkel.

29. Az ércz pedig, a melyet ajándékon adtak vala, hetven talentom, és kétezer négyszáz siklus *nyomó*.

30. Abból csinálák a gyülekezet hajléka ajtajának talpait, az ércz oltárt, az oltárban való ércz rostélyt, és az oltárhoz való minden szerszámokat,

31. A pitvar oszlopainak is talpait mind köröskörül, és a pitvar ajtaja oszlopainak talpait abból csinálák: annafelette a hajléknak és a tornácznak minden szegeit köröskörül.

39. RÉSZ.

Papi öltözetek csináltatnak. A hajléknak minden műve elvégeztetik.

A kék selyemből pedig, veres és karmazsin színű selyemből csinálának öltöző * ruhákat a szent hajlékban való szolgálatra: Áronnak is csinálának szent ruhákat, a mint az Úr megparancsolta vala Mózesnek. * rész 31, 10.

2. Az * Efódot csinálák aranyból, kék, veres, karmazsin színű és visszált fejér selyemből. * rész 28, 6.

3. Mert aranyból lánnákat verének, és azokból metélének vékony arany fonalakat, hogy *azokat* zónék közé legelőleg a kék selyem, veres, karmazsin színű és fejér selyem közzé szép mesterséggel.

4. Az *Efódnak* vállait úgy csinálák, hogy egybe illenének, hogy a két vége egybe-kapcsolathatnék.

5. A szorító is, mely az *Efódnak* oldalán vala, ugyanazon drága szerszám-ból volt, mint az Efód: tudniillik aranyból, kék, veres, karmazsin színű és fejér visszált selyemből, a mint az Úr parancsolta vala Mózesnek.

6. És minekutánna két ónix köveket is foglaltak volna aranyba, melyeket pecsétmetsző mesterségével metszettek vala meg, az Izráel fíjainak nevek szerint.

7. Helyhez tették azokat az *Efódnak* két vállára, hogy az Izráel fíjainak neveik emlékezetiért való kövek lennének, miképen az Úr parancsolta vala Mózesnek.

8. Megkésztíté a * Hósent is szép mesterséggel mint az Efódot aranyból, kék, veres, karmazsin színű és visszált fejér selyemből. * rész 28, 15.

9. Négyszegű vala és kétszeres a Hósen; egy arasz vala hossza, egy arasz a szélessége is.

10. És négy rend köveket foglalának abba. A rendi *pedig ilyen* vala: Sárdius, topáz, karbunkulus, az első rend.

11. A második rend: Smaragd, zafir, jáspis.

12. A harmadik rend: Linkúrius, akhát, amethist.

13. A negyedik rend: Krizolit, onikhinus, berill: melyek mint aranyba foglaltattak vala az ő helyekben.

14. Azok pedig a tizenkét kövek, az Izráel tizenkét fíjainak nevek szerint *rendeltettek vala*, és kőmetszőnek mestersége által megmetszetett vala mindenik az ő neve szerint, a tizenkét nemzetségnek *neve szerint*.

15. És csinálának ez Hósennek egyarányú tekervényes lánczokat is tiszta aranyból.

16. És *minekutánna* csináltak volna két arany gombokat, és két arany karikákat; a két arany karikákat foglalák a Hósennek két szegeletire.

17. És foglalák a két arany lánczot a Hósennek két szegeletin való két arany karikákba.

18. Az arany lánczoknak pedig két felső végét foglalák a két arany gombokhoz, melyek az Efód vállának első részén valának.

19. Csinálának más két arany karikát

is, melyeket a Hósennek más két szegeletire foglalának, a belső részének szegeletire, melly vala az Efódon felül.

20. Hasonlóképen csinálának két arany karikákat, melyeket foglalának az Efódnak elől való két oldalára oda alá, egymás ellenébe, a hol az Efódnak szorítója vagyon az övén felül.

21. És köték a Hósent az ő karikáinál fogva az Efód karikáihoz, kék selyemből csinált sínórral, hogy az Efódnak övén felül volna, és el ne választatnék a Hósen az Efódtól, a mint parancsolta vala az Úr Mózesnek.

22. Megcsinálá az Efód alá való * bő ruhát is, melly mindenestől kék selyemből szövett vala. * rész 28, 31.

23. És annak a bő ruhának közepin lyukat is csinála, mint egy pánczélnak minémű lyuka szokott lenni és azt megkészteték, hogy meg ne szakadna.

24. És annak a ruhának alsó prémjére csinálának pómagránát *formájára* való gombokat, kék, veres, karmazsin színű, és visszált fejér selyemből.

25. Csinálának csegetttyűket is tiszta aranyból, és helyezteték azokat a pómagránát *formájára csinált* gombok közé, a ruhának alsó prémjére körül.

26. Egy csegetttyű és egy pómagránát, és *ismét* egy csegetttyű és egy pómagránát a ruhának prémjén körül, hogy abban szolgálának, a mint az Úr parancsolta vala Mózesnek.

27. Ezekután csinálának * ruhákat fejér selyemből, szövésnek mesterségeszerint, Áronnak és az ő fíjainak. * rész 28, 39.

28. A süveget is * *megcsinálák* minden ékességével egybe fejér selyemből, és az imegmásokat is visszált fejér selyemből. * rész 28, 40.

29. Az övet is visszált * fejér selyemből, és kék, veres, karmazsin színű selyemből szép mesterséggel, a mint az Úr parancsolta vala Mózesnek. * rész 28, 40.

30. A szent koronának * lánnáját is megcsinálák tiszta aranyból, és felmetszik. pecsétmetszőnek mesterségeszerint reá ezt: Szentség az Úrnak. * rész 28, 36.

31. És vonának abba kék selyemből *csinált* sínórt, hogy azzal a süvegen felül kötnék, a mint az Úr parancsolta vala Mózesnek.

32. Elvégezteték azért a * gyülekezet sátorának egész műve, mellyet az Izráel

fíjai mind a szerint csinálának, a mint az Úr parancsolta vala Mózesnek.

* rész 33, 7.

33. És vivék a hajlékot Mózeshez, minden ahoz tartozó szerszámokkal egybe, karikáit, tábláit, rudait, oszlopait, és azoknak talpait.

34. A veres kosbórból csinált kárpitot is, és a borzbórból csinált kárpitot, és a szent hajléknak superlátját.

35. A Bizonyágtételnek ládáját, annak rudait, és a kegyelemnek tábláját.

36. Az asztalt * és annak minden edényeit, és a szent kenyeret. * rész 31, 8.

37. A tiszta aranyból csinált gyertyatartót: annak szövétnekeit és minden szerszámait, a világosítani való olajjal egybe.

38. Az arany oltárt, a kenetnek olaját, az áromákból csinált jóillatú állatot, és a hajlék ajtajára való superlátot.

39. Az érczből csinált oltárt és annak érczrostélyát, rudait és minden edényeit a mosdód és annak talpát.

40. A pitvarnak kárpitjait, talpait: és a pitvar ajtajára való fedelet, annak köteleit, szegeit, a hajléknak és a gyülekezet sátorának minden szolgálatjára való eszközeit.

41. A szolgálathoz való * ruhákat, hogy azokban szolgálának a szent *hajlékban* a szent ruhákat, Áron Papnak, és az ő fíainak ruháikat, hogy azokban szolgálának a Papitiszben. * rész 31, 10.

42. A miképen parancsolta vala az Úr Mózesnek, a képen csinálák az Izráel fíjai mind az egész művet.

43. És *mikor látta volna* Mózes mind az egész művet mellyet csináltak vala, és hogy mindenestől fogva úgy csinálták volna, a mint az Úr parancsolta vala, megáldá őket Mózes.

40. RÉSZ.

Felállittatik a Sátor, és az Úrnak dicsősége megjelenik.

Szóla pedig az Úr Mózesnek, mondván:

2. Az első hóban, annak a hónap első napján, állasd fel a hajlékot, a gyülekezetnek sátorát.

3. Azután vidd bé oda a Bizonyágtételnek ládáját, és a láda eleibe vond fel a fedelet.

4. Azután vidd bé az asztalt * és azt rendeld el. Vidd bé a gyertyatartót is, és gerjeszd meg annak lámpásit. * rész 26, 35.

5. És helyheztessed a jóillatnak arany oltárát, a * Bizonyáságtételnek ládája előtt, azután vond fel a hajléknak ajtajára való superlátot.

* rész 26, 35. 36.

6. Azután helyheztessed az egésze égőáldozatnak oltárát a gyülekezet sátorára hajlékának ajtaja előtt.

7. A mosdód pedig helyheztessed a gyülekezetnek sátorára között, és az oltár között, és azt töltsd meg vízzel.

8. Azután állasd fel köröskörül a * pitvart, és a pitvar ajtaját superlással vond bé.

* rész 27, 16.

9. Annakutánna vegyed a kenetnek olaját, és kend meg a hajlékot, és valami abban vagyon: és *ilyen módon* szenteld meg azt, és annak minden szerszámain, hogy szent legyen.

10. Megkenjed az egészen égőáldozatnak oltárát is, és annak minden szerszámit: ilyen módon szenteld meg az oltárt, hogy az oltár legyen szentséges.

11. A mosdód is, mind talpával egybe megkenjed, és úgy szenteld meg azt.

12. Azután állassad Áront és az ő fiai a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe, és mosd meg őket vízzel.

13. És felöltöztetvén Áront a szent ruhákba, megkenvén őtet szenteld fel, hogy nékem a Papságnak tisztiben szolgáljon.

14. Az ő fiai is előállatván, öltöztessd fel őket az ő ruhájokba.

15. És kend meg azokat *is* mint az ő attyokat, hogy nékem a Papitisztben szolgáljanak, és az ő megkenetések léssen ő nekik örökkévaló Papság, az ő utánok valóknál is.

16. A mint azért az Úr parancsolta vala, mindenestől a képen cselekedék Mózes.

17. Mert a második esztendőnek * első hónapján, a hónap első napján felállaták a hajlékot.

* 4 Moz. 7, 1.

18. Felemelé azért Mózes a hajlékot, és minekutánna annak talpait renddel helyheztette volna, a deszkákat is felállatá, a rudakat is általbocsátá azokon, oszlopait is felemelé annak.

19. Azután felteríté a hajlékra, a *kárpitokból csinált* sátort, és annak fedelét is felül reá teríté, a mint parancsolta vala az Úr Mózesnek.

20. A Bizonyáságtételnek *tábláit* is vévén helyhezteté a ládában, a rudait is az *oldalán való karikákba* tevé, és a ládán felül helyhezteté a kegyelem tábláját.

21. Azután bévivé a ládát a hajlékba, és a superlátot kiterjeszté a láda eleibe, hogy a Bizonyáságtételnek ládáját befedezné, mint az Úr parancsolta vala Mózesnek.

22. Az asztalt is bévivé a gyülekezet sátorába, és helyhezteté azt a hajléknak északfelől való részére a superlátan kívül.

23. És a kenyereket elrendelé * az asztalon az Úr előtt, a mint az Úr megparancsolta vala Mózesnek.

* rész 25, 30.

24. És a gyertyatartót helyhezteté a gyülekezetnek sátorában az asztal ellenébe, a hajléknak dél felől való részére.

25. És annak lámpásait meggyújtá az Úr előtt, a mint az Úr parancsolta vala Mózesnek.

26. Az arany oltárt is helyhezteté a gyülekezetnek sátorában a superlát eleibe.

27. És drága áromákból való illatot tón azon, a mint az Úr megparancsolta vala Mózesnek.

28. A hajlék ajtajának superlátját is felvoná.

29. Az egészen égőáldozatnak oltárát is helyhezteté a gyülekezet sátorára hajlékának ajtaja eleibe, és áldozék azon egészen égő- és eledeli áldozattal, a mint megparancsolta vala az Úr Mózesnek.

30. A mosdót is helyhezteté a gyülekezet sátorára között és az oltár között, és azt megtölté vízzel, hogy abból mosdának.

31. És mossák vala abból Mózes, Áron és az ő fiai az ő kezeiket és lábaikat.

32. Mikor bé akarnak vala menni a gyülekezet sátorába, és mikor az oltárhoz akarnak vala menni, megmosódnak vala, mint az Úr megparancsolta vala Mózesnek.

33. Azután felállatá a pitvart a hajlék körül, és az oltár körül, és a pitvar ajtajának superlátját is felvoná és ilyen módon elvégezé Mózes azt az egész alkotmányt.

34. És befedezé a felhő a gyülekezetnek sátorát, és az Úrnak dicsősége bétölté a hajlékot.

35. Annyira hogy Mózes nem mehetne bé a gyülekezet sátorába: minekutánna a * felhő elborította volna: mert az Úrnak dicsősége fedezi vala bé a hajlékot.

* 4 Móz. 9, 15. 1 Kír. 8, 10.

36. És mikor a felhő * feltisztúl vala a hajlékról, az Izráel fiai kiindulván az ő

helyekből, minden ő útjokban elébb mennek vala.

* 4 Móz. 9, 15—23.

37. Ha pedig a felhő el nem távozik vala, ők is nem mennek vala ki helyekből, mind a napig, a mellyen eltávozik vala.

38. Mert az Úrnak * felhője vala a hajlékon nappal, éjszaka pedig vala azon tűz, az egész Izráel háznépének láttára minden ő útjokban.

* 4 Móz. 14, 14. 5 Móz. 1, 33. Neh. 9, 10. 1 Kor. 10, 1.

MÓZES HARMADIK KÖNYVE,

MELLY A LÉVITÁKNAK EGYHÁZI-SZOLGÁLATJOKRÓL ÍRATOTT KÖNYV.

1. RÉSZ.

Égőáldozatok.

Szólítá az Ur Mózust, és beszéle ő vele a gyülekezet sátorából, ezt mondván:

2. Szólj az Izráel fíjainak, és parancsold meg nékik: Valaki ti közzületek az Úrnak áldozni akar, barmokkal, ökrökkel és juhokkal áldozzék.

3. Ha egészen égőáldozattal áldozik öreg barmokból, hímmé és éppel áldozzék: A gyülekezet sátorának ajtaja eleibe vigye azt, szabad akaratjából az Ur előtt.

4. És az ő kezét tegye az égőáldozatra való baromnak fejére, hogy kedves legyen Istennek ő érette, az ő megtisztulására.

5. Azután ölje meg azt a tulkot az Ur előtt, és az Áron fíjai a Papok annak vérért véné, hintsék mind körül az oltárra, melly a gyülekezet sátorának ajtaja előtt lészen.

6. Annakutánna vonja le bőrét az egészen égőáldozatra való baromnak, és vagdolja azt részekre.

7. És az Áron Pap fíjai gerjessenek tüzet az oltáron, és rakjanak fát a tűzre.

8. Azután az Áron fíjai a Papok rendeljék el a tagokat, a fejét és kövérít a fákra, mellyek rakattak az oltáron való tűzre.

9. Annak bélit is és szárait mossa meg vízzel, és a képen áldozza meg mind azokat a Pap az oltáron egészen égőáldozatúl. E tűzzel egészen megégettetett áldozat kedves illatú lészen az Ur előtt.

10. Ha pedig a nyájából juhokkal vagy kecskékkal akar valaki áldozni egészen megégetendő áldozatot, hímmel és éppel áldozzék.

11. És ölje meg azt az oltárnak észak felől való oldalánál az Ur előtt, és az Áron fíjai a Papok hintsék annak vérért az oltárra mind körül.

12. És eldarabolván azt részekre a fejével és kövérivel egybe, rendelje a Pap azokat a fákra, mellyek *rakattatnak* az oltáron való tűzre.

13. A bélit is és szárait mossa meg vízzel, és áldozza meg mind azokat a Pap, megégetvén az oltáron égőáldozatúl. És az Úrnak kedves illatú tüzes áldozat lészen.

14. Hogyha pedig valami madárral akar áldozni valaki egészen megégetendő áldozatot, gerliczékkel vagy galambfiakkal áldozzék.

15. Mellyet a Pap az oltárhoz vivén, és megtekerítvén a fejét, szakassza meg a nyakát, és égesse meg az oltáron, minekutánna annak vérért kibocsátja az oltárnak oldalára.

16. És minekutánna annak begyit kivévén minden rútságával egybe, veténdi azt az oltár mellé napkelet felől a hamunak helyére.

17. És azt meghasítandja szárnyaival egybe, úgyhogy egymástól el ne szakassza a tagocskákat, égesse meg a Pap azt az oltáron, a fákon felül, mellyek a tűzön vagynak: Egészen tűzzel megemésztetett kedves illatú áldozat ez az Ur előtt.

2. RÉSZ.

Szabad akaratból való eledeli-áldozatok.

Mikor pedig valamelly ember Minhát akar áldozni az Úrnak, zsemlyelisztből áldozzék, és arra öntsön olajt, és azután temjént tegyen felül reá.

2. És vigye azt az Áron fíjaihoz a Papokhoz, és a Pap vegyen egy marokkal a zsemlyelisztben az olajjal egyetembe, a temjént pedig mind elvegye és égesse meg az oltáron emlékezet okáért; e tűzzel megégetett áldozat kedves illatú lészen az Ur előtt.

3. A mi pedig megmarad ez áldozatra való * ajándékban, Ároné és az ő fiaié legyen: e szentséges áldozat lészen az Úrnak tüzes áldozati között. * vers 10.

4. Hogyha pedig a Minhát kemenczében sültből akarja áldozni valaki, legyenek zsemlyelisztből süttött kovász nélkül való olajos lepények, vagy olajjal megkent kovász nélkül való pogácsák.

5. Ha pedig a te áldozatod serpenyőben főztből Minha lészen, olajjal elegyítettett kovász nélkül való zsemlyelisztből legyen.

6. Szaggasd darabokra azt, minekutánna olajjal megelegyíted: és így Minha lészen.

7. Ha pedig a te áldozatod rostélyon sültből lészen, olajjal elegyítettett zsemlyelisztből legyen.

8. És ezekből csináltatott ajándékot vigyed az Úrnak, és azt a Papnak bemutatván, vigye azt a Pap az oltárhoz.

9. És vegyen a Pap ez eledelre való áldozatból emlékezetre való részt, és egésse meg azt az oltáron: tűzzel megemésztett jóillatú áldozat ez az Úr előtt.

10. A mi pedig megmarad ez áldozatra való, Minhából, Ároné * és az ő fiaié legyen: szentséges áldozat lészen ez, az Úrnak tüzes áldozatai között. * rész 6, 16–18.

11. Minden Minha, melyet az Úrnak ajándékoztok, kovász nélkül való legyen: mert semmi kovászt és mézet nem áldozhattok az Úrnak tüzes áldozatok között.

12. A gyümölcs első zsongéinak áldozatai közt, felvihetitek * azokat az Úrnak: de a Minhának áldozatjában az oltárra ne vigyed, *hogy abból* jóillatú áldozatot *szereznél*. * rész 23, 17.

13. A Minhának pedig mindenféle áldozatját sóval megsózzad: és a te Minhából soha el ne maradjon a te Istened szövetségének sava, minden te áldozatodban só legyen.

14. Ha a te gabonádnak zsongéjából akarsz Minhát áldozni az Úrnak, a tűznél megszáraztott új gabonafejekből áldozzál, és a teljes gabonafőnek megtört gabonájából áldozzad a te gabonád zsongéjének Minháját.

15. Tölts olajt reá, tégy temjént reá, Minha ez.

16. Illyen módon áldozzék a Pap a megtört gabonának jóillatjával, az olajjal, és egészen a temjénnel: Tüzes áldozat ez az Úr előtt.

3. RÉSZ.

Háláadó-áldozatok.

Hogyha háláadó-áldozat lészen valamely embernek áldozatja, ha az ő öreg barmai közöttül áldozik, akár himmel, akár nösténnyel: ép barmot vigyen az Úr eleibe.

2. És tegye az ő kezét az ő áldozatjára való barmának fejére, és a gyülekezetnek sátora előtt ölje meg azt, és az Áron fiai a Papok öntsék annak véréit az oltárra mind körül.

3. Annakutánna a *Pap* áldozzék * tüzes áldozatot az Úrnak, e háláadó-áldozatból, tudniillik annak a baromnak kövérit, mely a bélin vagyon, és egészen a kövérit, mely a béle között *vagyon*. * 2 Móz. 29, 13.

4. Annakfelette mind a két veséjét, és a kövérséget, mely a veséken vagyon, és mely a baromnak bélin vagyon, és a kövért, mely a májon vagyon, a vesével egybe vegye el.

5. És * egéssek meg mind azt az Áron fiai az oltáron egészen égőáldozatúl, a fákön, melyek a tűzre rakattattak: tüzes és jóillatú áldozat ez az Úr előtt. * 2 Móz. 29, 14. rész 6, 12.

6. Hogyha pedig valaki apró baromból akar áldozni az Úrnak háláadóáldozatot, akár hím, akár nöstény lészen az; ép és makula nélkül való legyen.

7. Ha juhból lészen az ő áldozatja; áldozza azt az Úr előtt.

8. És tegye az ő kezét az ő áldozatjának fejére, azután ölje meg azt a gyülekezet sátorának előtte, és az Áron fiai öntsék a véréit az oltárra mind körül.

9. Annakutánna áldozzék az Úrnak e háláadó-áldozatból tüzes áldozatot, tudniillik, annak kövérit, a farkát egészen, melyet a hátagerézdí végénél vágjon el, és a hasához ragadott kövérit, és minden kövérit, mely a bélihez ragadott.

10. És a két veséit, a veséken és a bélen való kövérral egybe, és a máj körül való kövérséget mind a vesével egybe elvegye.

11. És azt egésse meg a Pap az oltáron: tüzes áldozatnak eledele ez az Úr előtt.

12. Hogyha pedig valaki kecskével áldozik, áldozza azt az Úr előtt.

13. És tegye az ő kezét annak fejére, és ölje meg azt a gyülekezetnek sátora

előtt, és öntsék az Áron fiai annak véré-
t az oltárra körül.

14. Annakutánna áldozzék az ő áldo-
zatjából tüzes áldozatot az Úrnak: *tud-
niillik* a kövérit, mely a bélit befedezi,
és a mely a bélihez ragadott.

15. Annakfelette a két veséit, a kö-
vért, mely a veséin *vagyon*, és mely a
bélin *vagyon*, és a mája mellett való kö-
vért, mind a veséivel egybe elvegye.

16. Mellyeket a Pap égessen meg az
oltáron: tüzes áldozatnak jóillatú elede-
le ez az Úr előtt. Minden kövérség az Úr
legyen.

17. És örökké állandó szertartás legyen
minden lakhelyeitekben a ti utánnatok
valóknál, hogy * semmi kövért és vért
meg ne egyetek.

* 1 Móz. 9, 4. rész 17, 10.

4. RÉSZ.

Tudatlanságból esett bűnökért való áldozatok.

Szóla ismét az Úr Mózesnek, mondván:

2. Szólj az Izráel fijainak, ezt mond-
ván: Ha valamely ember vétkezendik
az Istennek parancsolatai ellen oly vét-
kekkel, mellyeket nem kell cselekedni,
és a parancsolatok közöttül valamellyik-
nek tilalma ellen cselekedéndik.

3. *Mint*: Ha a ki Pappá kenettetett,
vétkezendik, és azzal okot adánd a nép-
nek romlására, hozzon az ő bűnéért, a
mellyet cselekedett, az Úrnak egy ép tul-
kot *bűnéért való áldozatra*.

4. És vigye a tulkot a gyülekezet sá-
torának ajtaja eleibe, az Úr eleibe, és
tegye az ő kezét a tuloknak fejére, és a
tulkot ölje meg az Úr előtt.

5. És vegyen a megkenettetett Pap a
tuloknak vérében, és vigye bé azt a gyü-
lekezetnek sátorába.

6. Annakutánna mártsa a Pap az ő ujját
a vérbe, és hintsen abból kétszer az Úr
előtt, a szent hajléknak superlátja előtt.

7. És tegyen a Pap abból a vérből a
jóillattétel oltárának szarvára az Úr előtt,
melly oltár *vagyon* a gyülekezetnek sá-
torában: a vérnek többiét öntse az
égőáldozat oltárának fundamentomára,
melly a gyülekezet hajlékának ajtaja
előtt *vagyon*.

8. Annakutánna a tuloknak, melyet a
bűnért való áldozatra vitt fel, minden
kövérit vegye el, tudniillik a bélén és a
bél körül való kövérségét.

9. A két veséit is azokon való kövérség-

gel egybe, a bélhez való kövérséget: és
a mely kövér a mája mellett *vagyon*,
mind a veséivel egybe elvegye.

10. Miképen a * háláadó-áldozatnak
tulkából veszik: és azokat égesse meg a
Pap az egészen égőáldozatnak oltárán.

* rész 3, 1 - 5.

11. A tuloknak pedig bőrét és húsát, fe-
jével és lábaival egybe, bélit és ganéját:

12. És mind az egész tulkot vigye ki a
táboron kívül tiszta helyre, a hová az
áldozatoknak hamuját töltik: és égesse
meg azt rakás fán tűzzel, ott égesse meg
a hová a hamut töltik.

13. Hogyha pedig az Izráel fijainak
egész gyülekezete vétkezendik, és a gyü-
lekezettől a vétek eltitkoltatott; és va-
lamit cselekedéndenek az Úrnak vala-
mellyik parancsolatja ellen, melyet nem
kelltt volna cselekedni, annyira hogy
mértők legyenek büntetésre.

14. Mikor megtudatik a bűn, a melyet
cselekedtek a parancsolat ellen: a gyü-
lekezet áldozzon egy tulkot a bűnért, és
vigye azt a gyülekezetnek sátora eleibe.

15. És a gyülekezetnek Vénei vessék az
ő kezeiket a tuloknak fejére az Úr előtt,
és ölje meg azt a Pap az Úr előtt.

16. Annakutánna a választatott Főpap
vigyen bé annak a tuloknak véréből a
gyülekezetnek sátorába.

17. És bémártván a Pap az ő ujját a
vérbe, hintsen a vérből kétszer az Úr
előtt, a superlát előtt.

18. Annakfelette abból a vérből tegyen
az oltárnak szarvára is, mely az Úr előtt
a gyülekezet sátorában *vagyon*: azután
a vérnek többiét töltse az égőáldozat
oltárának fundamentomára, mely a gyü-
lekezet sátorának ajtaja előtt *vagyon*.

19. A tuloknak pedig minden kövérit
vegye el, és égesse meg az oltáron.

20. És mindenestől fogva úgy cseleked-
jék azzal a Pap, mint a maga * bűné-
ért való tulokkal, és megtisztítja a gyü-
lekezetet a Pap, és megbocsáttatik nékik.

* vers 3-12.

21. Kivigye a tulkot a táboron kívül,
és megégesse azt, miképen megégette az
első tulkot. A gyülekezet bűnéért való
áldozat ez.

22. Ha Fejedelem vétkezendik, és az ő
Urának Istenének parancsolatja ellen cse-
lekedéndik valamit, melyet nem kell
cselekedni, s vétkezendik tudatlanságból,

23. Vagy pedig más mondotta meg néki a bűnt, a melyet cselekedett, vigyen áldozatra egy ép makula nélkül való kecskebakot,

24. És tegye az ő kezét a baknak fejére, és ölje meg azt ott a helyen, a hol megszokták ölni az egészen megégetendő áldozatra való barmot: az Úr előtt bűnéért való áldozat ez.

25. És vegyen a Pap az áldozatra való baromnak vérében az ő ujjával, és az égőáldozat oltárának szarvaira tegye azt; többiét a vérnek töltse az égőáldozatok oltárának fundamentomára.

26. A kövérit pedig mind égesse meg az oltáron, mint a háláadó-áldozatnak kövérit: és *a képen* megtisztítja azt a Pap az ő bűnétől: és megbocsáttatik néki.

27. Ha pedig a föld népe közül valamely köz ember vétkezéndik tudatlanul, és az Úrnak valamelyik parancsolatja ellen valamit cselekedéndik, melyet nem kell cselekedni, és vétkezéndik;

28. Mikor megismeré a bűnt, melyet cselekedett, vigyen áldozatra az ő bűnéért egy nőtény kecskét épét és makula nélkül valót.

29. És tegye az ő kezét e bűnéért való áldozat fejére, és ölje meg azt a bűnt, a hol az égőáldozatra való barmok megszoktak öletni.

30. Annakutánna vegyen a Pap annak vérében az ő ujjával, és tegye az égőáldozat oltárának szarvaira, a vérnek többiét töltse az oltárnak fundamentomára.

31. Azután vegye el * minden kövérit, mint szokták a háláadásra való áldozatnak kövérit elvenni: és azt égesse meg a Pap az oltáron, jóillatú áldozatúl az Úrnak. E képen tisztítsa meg azt a Pap, és megbocsáttatik annak.

* rész 3. 9.

32. Ha pedig juhot viszen az ő bűnéért való áldozatra, nőtényt és épét vigyen.

33. És kezét tegye annak a bűnéért való áldozatnak fejére, és ölje meg azt azon helyen, a hol a Pap megszokta ölni az egészen megégetendő áldozatra való barmot.

34. Annakutánna vegyen a Pap annak vérében az ujjával, és tegye az égőáldozat oltárának szarvaira: a vért pedig mindenestől töltse azon oltárnak fundamentomára.

35. Azután vegye el mindenestől a kövérit, mint elveszik a háláadó áldozatra

való juhnak kövérit, és égesse meg azt a Pap az oltáron jóillatú áldozatúl az Úrnak: E képen tisztítsa meg azt az embert a Pap az ő bűnétől, a melyet cselekedett, és megbocsáttatik néki.

5. RÉSZ.

Külömb-külömbféle bűnökért való áldozatok.

Ha valamely ember vétkezéndik, azaz: Ha hallotta a káromló beszédet, és ő bizonyoság lehetne hogy látta, vagy hogy bizonynyal, tudja: ha meg nem mondja azt, annak a bűnnek büntetését hordozza.

2. Vagy ha valaki illet valami tisztátalan állatot, akár tisztátalan vadnak, akár valami tisztátalan állatnak, akár tisztátalan féregnek holttestét és azt nem tudná, tisztátalan lészen és vétkezett.

3. Vagy ha illeti az embernek akármilyen tisztátalanságát, melyel megfertéztetik, és azt nem tudta, hanem azután értette meg, vétkezett.

4. Vagy ha az ember esküszik, az ő szájából kiszalasztván hogy gonoszt vagy jót cselekezik, annak minden tisztátalansága szerint, mind a szerint a mint az ember szokott esküvéssel hirtelen szólani, és azt nem tudta, hanem azután vette eszébe, hogy valamely *beszédében* vétkezett.

5. Ez ilyen ember, mivelhogy valamelyik beszédében vétkezett, szükség hogy megvallja azt, a miben vétkezett.

6. Azért vigyen áldozatot az ő bűnéért az Úrnak, a bűnéért *mondom*, a melyel vétkezett, egy nőtény juhot vagy kecskét az ő nyájából, az ő bűnéért, és tisztítsa meg őtet a Pap az ő bűnéből.

7. Hogyha nincsen arra való ereje, hogy juhot vagy kecskét vihetne áldozatra, vigyen az ő bűnéért való áldozatra két gerliczét vagy két galambfiakat az Úrnak, az egyiket a bűnéért való áldozatra, a másikat egészen megégetendő áldozatra.

8. És vigye azokat a Paphoz, és először áldozza meg azt, mely a bűnéért való áldozat, és annak fejét a nyakesigájánál messe meg, úgy hogy el ne szakassza.

9. És a bűnéért való áldozatnak véréből hintsen az oltár oldalára, és a vérnek többiét nyomja ki az oltár fundamentomára. — Bűnéért való áldozat ez.

10. A másikat egészen égesse meg égőáldozatúl, úgy a mint * szokás; és ilyen módon megtisztítja a Pap az embert a

büntől, mellyet cselekedett, és megbocsáttatik néki.

* rész 1, 15.

11. Hogyha arra is nincsen ereje, hogy két gerliczét vagy két galambfiat vigyen áldozatra: vigyen áldozatra az, a ki vétkezett, egy Éfa zsemlyelisztnek tizedrészt: ne tegyen ahoz olajt, se pedig temjént: mert *bűnért való áldozat* ez.

12. Mellyet mikor a Paphoz viszen, a Pap vegyen abból egy teljes marokkal, az embernek *Isten előtt való* megemlékezetiért, és égesse még a tűzön, hogy legyen tüzes áldozat az Úr előtt: *Bűnért való áldozat* ez.

13. Így tisztítsa meg a Pap az embert az ő bűnéből, mellyel vétkezett valamelyikben ama *bűnök* között, és megbocsáttatik néki. A *lisztnek maradéka* legyen a Papé, mint a *Minhának* * *maradéka*.

* rész 2, 1. 3.

14. Azután szóla az Úr Mózesnek, és monda:

15. Ha valaki gonosztságot cselekedendik és vétkezendik tudatlanul, elvévén valamit azokban, mellyek az Úrnak szenteltettek, vigyen *áldozatot* az ő vétkéért az Úrnak, egy ép kost az ő nyájából, a mint te becsülöd *a kárt* ezüst siklusokra, a szent siklus *a* szerint, hogy legyen az *a vétekért való áldozat*.

* 2 Móz. 30, 13.

16. És a mit vétkezett, tudniillik, hogy az *Istennek* szenteltettet *elvette*, azt megfizesse, annakfelette ötödrészt tegyen hozzá, és adja azt a Papnak. Így a Pap megtisztítja azt a bűnért való áldozat által, és megbocsáttatik néki.

17. Hogyha valamely ember vétkezendik, és cselekedendik valamit az Úr parancsolatai ellen, mellyet nem kell cselekedni, és eszébe nem vette, jöllehet büns *legyen*, és az ő bűnéért méltó legyen büntetésre.

18. Vigyen az ő nyájából egy szeplő nélkül való kost az ő bűnéért való áldozatra a Paphoz, ahoz képest a mint te becsülöd *az embernek bűnét*, és tisztítsa meg a Pap az embert az ő vétkéből, mellyet cselekedett tudatlanságból, eszébe azt nem vevén, és megbocsáttatik néki.

19. *Bűnért való áldozat* ez, mivel az Úr ellen vétkezett volt.

6. RÉSZ.

Égőáldozat: Eledei és bűnért való áldozat.

Szóla ismét az Úr Mózesnek, s monda:

2. Mikor valamely ember vétkezendik és ** gonosztságot* cselekedendik az Úr ellen, *tudniillik* ha megtagadja felebarátjának nála letett pénzét, vagy hogy kereskedésben való társaságra felebarátjától pénzt nem vett, vagy *ha megtagadja*, hogy erővel és patvarral nem vette el másnak marháját.

* 4 Móz. 5, 6—8.

3. Vagy ha elvesztett marhát talált, és azt megtagadandja, vagy valami dologért hamisan megesküszik, mindenben, valamely dolgot az ember bűn nélkül nem cselekedhetett.

4. Mivelhogy azért bünt tett és vétkezett, mind azt, a mit erőhatalommal vett el, vagy álnoksággal csalt el, mind pedig a nála letett, mellyet megtagadott volt, mind az elveszett és megtalált marhát adja meg.

5. Akármi legyen a min megesküdt volt hamisan, fizesse meg azt, a mit ért: és annakfelette a marhának ötödrésze a mit tenne, azt fizesse annak, a kié a marha volt, azon napon, a mellyen az ő bűnéről vallást téssen a bűnért való áldozat által.

6. Az ő bűnéért való áldozatra pedig vigyen az Úrnak az ő nyájából egy ép kost a Paphoz, a bűnnek becsújeszerint, hogy a bűnért azt megáldozza.

7. És így tisztítsa meg a Pap azt az Úr előtt, és megbocsáttatik néki mind az, a mit cselekedett és a miben vétkezett.

8. Szóla ismét az Úr Mózesnek ezt mondván:

9. Parancsolj Áronnak és az ő fíjainak, és mond meg: Ez az egészen megégetendő áldozat felől való törvény: Nevezetik pedig egészen égőáldozatnak, mivelhogy egészen megégettetik tűzzel, melly az oltáron ég mind egész éjszaka viradtáig: mert az oltáron való tűznek szüntelen égni kell, és nem kell hagyni hogy ** elaludjék*.

* vers 13.

10. A Pap öltözzék az ő szoros ruhájába, és az imegmást is vegye fel az ő testére, és tisztítsa el a hamvat, minekutánna a tűz megemésztette az oltáron az áldozatot, és töltse a hamvat az oltár mellé.

11. Azután vesse le azt a ruhát, öltözzék más ruhába, és vigye ki a hamvat a táboron kívül tiszta helyre.

12. A tüzet pedig melly az oltáron vagyon, táplálják az oltáron, el ne aludjék, hanem gondot viseljen a Pap reá, hogy

minden reggel égjén a fa az oltáron, és minden egészen megégetendő áldozatot arra rendeljen, és azon áldozzék háláadásra való kövérségeket is.

13. A tűz szüntelen tápláltsásként *fával* az oltáron, és ne hagyják elaludni.

14. E pedig a * Minhának törvénye: Az Áron fíjainak *akármellyike* áldozza azt az Úr előtt az oltáron. * rész 2, 1. 4 Móz. 15, 4.

15. És vegyen a Minha zsemlyelisztében egy teljes marokkal: azonképen az olajban is *vegyen*: a temjént pedig, mely a Minhán *vagyon*, mindenestől *elvegye*, égesse meg az oltáron: annak füstje kedves illat az Úr előtt.

16. A mi pedig a *Minhára való lisztben* marad, Áron és az ő fíjai egyék meg, kovász nélkül való pogácsákban egyék meg a szent helyen, a gyülekezet pitvarában egyék meg azt.

17. Ne süssék *azt* kovással, mert nékik adtam *azt, hogy ő részek legyen* az én tüzés áldozatimból: szentséges állat az, mint a *bűnért és vétekért való áldozat*.

18. Az Áron fíjai között csak a férfiak egyék azt. Örökkévaló szertartás legyen ez a ti utánnatok valók közt, az Úrnak tüzés áldozati felől. Valami illeténi azokat, szentséges legyen.

19. Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

20. Ez az Áronnak és az ő fíjainak áldozatjok, melyet az Úrnak áldozzanak mindenkor, mikor valamely ő közöttük felszenteltetik: egy Efa zsemlyelisztnek tizedrésze Minhának áldozatjára, melynek felét reggel, felét este áldozza.

21. Serpenyőben olajjal főzze meg, szépen felhójagozva vigye fel, és a megfőtt Minha darabokat áldozza az Úrnak jó és kedves illatúl,

22. A mely Pap Áron helyébe az ő fíjai között megkenetik, az mivelje ezt: örökkévaló szertartás *legyen ez*, az Úrnak mindenestől megégettessék:

23. Mert a Pap Minhájának mindenestől meg kell égettetni, nem kell *abban semmit* * megenni. * rész 2, 1—10.

24. Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

25. Szólj Áronnak és az ő fíjainak, s ezt mondjad: *E legyen a bűnért való áldozatnak törvénye*: a mely helyen meg szokták ölni az egészen megégetendő áldozatra való barmot, azon helyen * öljék

meg a *bűnért való áldozatnak barmát* az Úr előtt; *mert szentséges az*.

* rész 1, 11.

26. A mely Pap megáldozza, a *bűnért való áldozatot*, az egye meg azt, a szent helyen egye meg, a gyülekezet sátorának pitvarában.

27. Valami annak az áldozatnak húsát éri, szent legyen, és ha annak véréből valami ruhájára esik valakinek, azt a ruhának részét, melyre a vér esett, mossa meg a szent helyen.

28. És a földfazekat, melyben azt főzték, eltörjék: hogyha pedig érczfazék lejéni, megvakarják és vízzel megmossák.

29. A Papinemetben csak a férjfiak egyék meg azt; szentséges állat az.

30. Valamely *bűnért való áldozatnak* véréből bévisznek a gyülekezet sátorába, a bűnnek a szent helyen való eltörlésére, azt meg ne egyék a *Papok is*, hanem tűzzel * megégettessék. * rész 16, 27. Zsid. 13, 11.

7. RÉSZ.

Vétekért való, és háláadó-áldozatok.

E legyen a vétekért való áldozatnak törvénye; szentséges dolog az.

2. A mely helyen *szokták* megölni az egészen megégetendő áldozatra való barmot, *ugyan ott* öld meg a *vétekért való áldozatnak barmát*. Annak pedig véréit hintsed az oltárra köröskörül.

3. Mindenestől pedig annak kövérít megáldozzad, a farkát is, és a mely kövér a belet befedezi.

4. A két veséit is, és azokon való kövért, mely a bél mellett vagyon, és a mája mellett való kövér hárttyát, mind a veséivel egybe elvegye.

5. És égesse meg azokat a Pap az oltáron égőáldozatul az Úrnak. *Vétekért való áldozat ez*.

6. A Papinemetben csak a férjfiak egyék azt, a szent helyen egyék meg; *mert szentséges állat*.

7. Mint a *bűnért való áldozat*, úgy legyen a *vétekért való áldozat is*, mind a két rendbeli áldozatnak ugyanazon egy regulája legyen. A Papé legyen, a ki azt megáldozta.

8. Az egészen égőáldozatot pedig a mely Pap áldozza, annak a baromnak bőre, a melyet megáldozott, azé legyen, tudniillik a mely Pap azt megáldozta.

9. Ismét minden Minha, melyet kemen-

czében sütnék, és a mellyet serpenyőben vagy rostélyon készítenek, a Papé legyen, a ki azt áldozta.

10. Annakfelette minden olajos vagy száraz Minha, Áron fiaié legyen mint egyiké úgy a másiké.

11. E pedig a háláadó-áldozatnak törvénye, mellyet az Úrnak áldoznak:

12. Ha háláadásáért áldozik valaki; a háláadásnak áldozatjával együtt, áldozék kovász nélkül való * olajos lepényeket, és olajjal megkent pogácsákat, és serpenyőben megrántott zsemlyéből való pogácsát, az olajjal gyúrt lepényekkel egybe.

* rész 2, 4—7.

13. A béleseknek kivüle kovászos kenyereket is * vigyen az áldozatra, az ő jó előmentének háláadó-áldozatjával egybe.

* rész 2, 12.

14. És *mind* ezekből áldozzanak az Úrnak egy kenyeret, mellyet ő előtte felemeljenek, és az legyen a Papé, ki a háláadásra való áldozatnak vérét elhinti.

15. A jó előmenetelért való háláadásnak áldozatjának húsát, ugyanaz áldozatnak napján megegyék, senki abban ne hagyjon reggelit.

16. Hogyha fogadásból, vagy szabad akaratból vagyon az áldozat, a melly napon áldozza azt valaki, azon napon megegyék: a mi megmarad benne, másodnapon egyék meg.

17. A mi pedig annak az áldozatnak húsában tovább maradna, harmadnapon tűzzel égettessék meg.

18. Mert ha valaki a jó előmenetelért való háláadó-áldozatjának húsában ejéndik harmadnapon, nem leszen kedves az, a ki áldozta azt, és attól nem veszi az Úr jó néven, utálatos leszen az áldozat, és valaki ejéndik abban, az ő bűne büntetését hordozza.

19. És azt a húst, a melly valami tisztátalan állatot illetend, meg ne egyék, *hanem* tűzzel égessék meg: e kívül a háláadó-áldozatnak húsát, minden, a ki tiszta a *Papok* között, eheti szabadon.

20. Mert valaki ejéndik a háláadóáldozatnak húsában, melly az Úré, tisztátalan lévén, * az olyan ember kigyomláztatik az ő *nemzetségének* népe között. * rész 15, 3.

21. Mikor valaki illet valami tisztátalan állatot, akártisztátalan embert, akár tisztátalan barmot, vagy akármit, a mi utálatos volna, annakutánna eszik a háláadó-

áldozatnak húsában, melly az Úré, kigyomláztatik az az ember az ő *nemzetségének* népe között.

22. Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

23. Szólj az Izráel fíjainak, ezt mondván: Az ökörnek, a juhnek és a kecskének semmi kövérit meg ne egyétek.

24. A megholt állatnak és *vadtól* megszaggattatott állatnak kövérivel élhettek akármi külső egyéb szükségtekre, de semmiképen meg ne egyétek.

25. Mert valaki megejéni a féle állatoknak * kövérit, mellyekből az ember tűzzel megemésztetendő áldozatot szerz, az az ember, a ki azt megejéni, kigyomláztatik az ő *nemzetségének* népe között.

* rész 3, 17.

26. Hasonlatosképen semmi vért meg ne egyetek a ti lakhelyeitekben, se mádnak, se baromnak vérét. * rész 17, 10.

27. Valaki megejéni valami vért, bizonyára az az ember kigyomláztatik az ő *nemzetségének* népe között.

28. Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

29. Szólj az Izráel fíjainak, ezt mondván: A ki az Úrnak áldozik háláadó-áldozattal, ő *maga* vigye az Úrnak az ő áldozatját, *tudniillik*, a háláadásra való áldozatot.

30. A maga tulajdon keze hozza az Úrnak tüzes áldozatjára *valót*, *tudniillik* a kövérit a szegyével egybe, a szegyet *azért*, hogy az Úr előtt megingattassék.

31. Annakutánna a Pap égesse meg azt a kövért az oltáron, a szegye pedig legyen Ároné és az ő fiaié.

32. A jobblapoczkáját is a háláadóáldozatra való baromnak a Papnak adjátok, hogy azt felemelje.

33. A ki az Áron fiai között a háláadó-áldozat vérét és kövérit megáldozza, azé legyen annak a *baromnak* jobblapoczkája;

34. Mert a megingattatott * szegyet, és a felemelt jobblapoczkát kiválasztottam az Izráel fíjainak háláadó-áldozatjokból, és adtam Áron Papnak és az ő fíjainak, örökké megállandó végezés szerint, az Izráel fíjaitól *vejendő részül*. * 2 Móz. 29, 28.

35. Ez a megkenettetett Áronnak, és az ő megkenettetett fíjainak *részek* az Úrnak tűzzel megemésztendő áldozatiból, a naptól fogva, mellyen parancsolta *Mózes*

hogy * szolgáltnának a Papitisztben az Úrnak.

* 2 Móz. 28, 1.

36. Melly *részt* parancsolt az Úr hogy nékik adnának az Izráel fiai, a melly napon megkenete őket *Mózes*, örökkévaló rendtartás szerint, minden ő utánok valóok között.

37. Ez az egészen megégetendő áldozatnak, a Minhának, a bűnért és a vétekért való áldozatnak, a Papok szentelése áldozatjának, és a háláadó-áldozatnak törvénye.

38. Mellyet parancsolt az Úr Mózesnek a Sinai hegyen, a melly napon parancsolta az Izráel fijainak, hogy áldoznának néki a Sinai *hegynek* pusztájában.

8. RÉSZ.

Áronnak és az ő fijainak felszenteltetések.

Szóla az Úr Mózesnek modván:

2. Vegyed * Áront és az ő fiaiit vele egyetembe, és az öltözeteket, a kenetnek olaját, és bűnért *való áldozatra* egy tulkot, két kosokat és egy kosár kovásztalan kenyereket.

* 2 Móz. 29, 1. 2. s a t.

3. És mind az egész sokaságot gyűjtsd egybe, a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe.

4. És a képen cselekedék Mózes, a mint az Úr parancsolta vala néki; és gyüle mind az egész sokaság a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe.

5. Akkor monda Mózes a gyülekezetnek: Ez a dolog, mellyet az Úr parancsolt cselekedni.

6. És előállatván Mózes Áront és az ő fiaiit, megmosá őket vízzel.

7. És felöltöztetvén Áront a szoros ruhába, bővevé őtet az övvel, és azon felül reá adván a bő selyem ruhát, az Efódot is reá adá, és bővevén az Efódhoz való övvel, megszorítá őtet.

8. És az Efódon felül feltevé a Hósent, és abba tevé az * Urimot és a Thummimot.

* 2 Móz. 28, 30.

9. Annakutánna feltevé fejébe a süveget, és elől, a süvegen felül tevé az arany * lánnát, a szent koronát, a mint parancsolta vala az Úr Mózesnek.

* rész 28, 36.

10. Vevé Mózes a kenetnek olaját is, és megkené a szent hajlékot minden benne valóval egybe, hogy megszentelné azokat.

11. És meghinté azzal az oltárt is hét-

szer, és megkené azt is minden hozzá tartozó szerszámokkal egybe, a mosdót is *megkené* a talpával egybe, hogy azokat megszentelné.

12. Az Áron fejére is tölte a kenetnek olajában, és megkené őtet, hogy megszentelné őtet.

13. Azonképen előállatá Mózes az Áron fiaiit is, és felöltözteté azokat is az ő öltözetekbe, és bővevé őket az övvel, süveget is tőn fejekbe, a mint az Úr parancsolta vala Mózesnek.

14. Azután előhoza egy tulkot a bűnért való áldozatra, és Áron az ő fijaival egybe a bűnért való áldozat tulkának fejére tevé az ő kezét.

15. És *minekutánna azt* megölte volna, Mózes annak vérében tőn az ő ujjával az oltárnak szarvaira mind körül, és megtisztítá az oltárt, és a többi vért tölté az oltárnak fundamentomára; hogy megszentelné azt minden bűnökből való megtisztulásra.

16. Azután vevé mind azt a kövérséget, melly annak a bélín vala, és a mája mellett való kövérséget, mind a két veséjét és azoknak kövérségét, és megégeté Mózes azokat az oltáron.

17. A tulkot pedig, azaz annak bőrét, húsát és ganéját megégeté tűzzel a táboron kívül, * a mint az Úr parancsolta vala Mózesnek.

* 2 Móz. 29, 14.

18. Azután előhozá az egészen megégetendő áldozatra való kost, és Áron Pap és az ő fiai tevék az ő kezeiket annak fejére.

19. Mellyet minekutánna megölt volna, Mózes hinté annak vérét az oltárra köröskörül.

20. És a kost részekre vagdaltván, megégeté Mózes a fejét, a tagjait és a kövérít.

21. Minekutánna megmosta volna vízzel a bélit és lábait, e képen megégeté Mózes mind az egész kost az oltáron. Az Úr haragja megengesztelésének tűzzel egészen megégettettét jóillatú áldozatja ez, * a mint az Úr parancsolta volt Mózesnek.

* 2 Móz. 29, 18.

22. Azután előhozá a másik kost is, a Papok szentelésének áldozatjára való kost, és tevék Áron és az ő fiai az ő kezeiket annak fejére.

23. Mellyet mikor megölt volna, vón Mózes annak vérében, és megkené azzal

az Áron jobbfulének gombáját, és jobbkezének és jobblábának nagyobbik ujját.

24. Előállatá az Áron fjiát is, és azoknak is jobbfuléiknek gombáit, és jobbkezeiknek és lábaiknak nagyobbik ujjait megkené Mózes a vérrel, azután a több vért tölté Mózes az oltárra mind körül.

25. És minekutánna vette volna annak kövérít, a farkát és egészen a bélín való kövérít, a mája mellett való kövérít, és a két veséit kövérivel egybe, és a jobblapoczkáját.

26. És a kovásztalan kenyereknek kosarából, melly az Úr előtt vala *mikor vett volna* egy kovász nélkül való lepényt, és egy olajos bélest, és egy pogácsát, raká mind azokat a *kosnak* kövérre és jobblapoczkájára.

27. És mind ezeket Áronnak és az ő fjiainak kezeikre rakván, azokat az Úr előtt velek megingattatá.

28. Azután elvévén azokat az ő kezeikből, megégeté azokat az oltáron égőáldozatúl. A Papok szentelésének jóillatú áldozati ezek, mellyek az Úrnak tűzzel megégettettek.

29. Elvévé pedig Mózes annak a szegyt, mellyet az Úr előtt megingata, melly a Mózes része lón a megszentelésnek áldozatjából, a mint az Úr * parancsolta vala Mózesnek. * 2 Móz. 29, 26.

30. Annakutánna Mózes vevé a kenetnek olajában, és a vérben, melly az oltáron vala, és meghinté azokkal Áront és az ő ruháit: az ő fjiát, és az ő fjiainak ruháikat ő vele együtt: És e képen megszentelé Áront és az ő ruháit; az ő fjiát, és az ő fjiainak ruháikat ő vele együtt.

31. Azután meghagyá Mózes Áronnak és az ő fjiainak: Főzzétek meg a kosnak húsát * a gyülekezet sátorának ajtaja előtt, és ott egyétek meg azt; és e kenyeret, melly a megszentelés *kenyerei*nek kosarában vagyon, miképen megparancsoltam, ezt mondván: Áron és az ő fjai egyék meg azt. * 2 Móz. 29, 32.

32. A mi pedig megmarad e húsban és kenyérben, tűzzel égessétek meg.

33. De a Gyülekezet sátorának ajtaján kívül ne menjetez hetednapig, mind az napig, mellyen bételjesednek a ti megszenteltetésteknek napjai. Merthét napokon szenteli meg az Úr a ti szolgálato-
tokat.

34. A miképen ma cselekedett, azon-

képen parancsolta az Úr hogy cselekedjünk, a ti megtisztulástokra.

35. Azért a gyülekezet sátorának ajtajánál legyetek éjjel és nappal hetednapig, és szorgalmasan megtartsátok a mit az Úr parancsolt megtartani, hogy meg ne haljatok: mert így parancsolta nékem.

36. Áron annakokáért és az ő fjai mind a képen cselekedének, a mint az Úr nékik parancsolta vala Mózes által.

9. RÉSZ.

Áronnak első áldozatja: mellyet az Úrtól való tűz emészt meg.

És nyolczadnapon szólítá Mózes Áront és az ő fjiát: és az Izráelnek véneit.

2. És monda Áronnak: Végy egy gyermekded tinót bűnért *való áldozatra*, és egy kost egészen megégetendő áldozatra, mellyek épek legyenek, és azokat vigyed az Úr eleibe.

3. Az Izráel fjiainak is szólj, ezt mondván: Vegyetek egy kecskebakot bűnért *való áldozatra*, és egy esztendő borjút és juhot, épeket, egészen megégetendő áldozatra.

4. És egy ökröt és kost, hogy azt háládó-áldozatúl megáldozzátok az Úrnak: és olajos Minhát. Mert ma az Úr megjelenik néktek.

5. Minekutánna azért megszerzették volna, a mellyeket Mózes parancsolt vala, vivék azokat a gyülekezet sátora eleibe, és mint az egész sokaság előjövén, állának az Úr eleibe.

6. És monda Mózes: Ez a dolog, mellyet az Úr parancsolt, megcselekedjétek azt, és megjelenik néktek az Úrnak dicsősége.

7. És monda Mózes Áronnak: Jöjj ide az oltárhoz, és először * a te bűnödért *való áldozatot*ad, és a te egészen megégetendő áldozatotad áldozzad meg, magadnak és a népnek tisztulására. Azután készítsd el a népnek áldozatját is, és az ő megtisztulásokért áldozzál, a mint az Úr parancsolta. * Zsid. 7, 26. 27.

8. Áron annakokáért az oltárhoz járulván, megölé az ő borjuját, az ő bűnéért való áldozatra.

9. És az Áron fjai ő hozzá vivék annak vérért, és az ő ujjait abba mártván, tőn abból az oltár szarvaira; többiét a vérnek tölté az oltár fundamentomára.

10. A kövérit pedig a veséit és a mája mellett való kövért megáldozá a bűnért az oltáron, a mint az Úr néki parancsolta vala.

11. A húsát pedig és bőréit megégeté a táboron kívül.

12. Azután megölé az ő egészen megégetendő kosát: kinek mikor az Áron fiai elővitték volna annak vérét, elhinté azt az oltár körül.

13. Hasonlatosképen minekutánna a kosnak tagjait, és fejét elővitték volna néki, hogy azokat megáldozná az oltáron:

14. Minekutánna megmosá annak bélit és lábait, megégeté azokat egészen az oltáron.

15. Azután kezde a községnek áldozatjához, és először vevé a nép bűnének *áldozatjáért való* bakot, melyet megölvén megáldozá a bűnért, mint először az ő bűnéért való áldozatot áldozta vala.

16. Azután előhozá az egészen megégetendő áldozatra való barmokat is, és megáldozá azokat a szokás szerint.

17. A Minhát is előhozá és abból egy teljes marokkal vévén, megégeté az oltáron a reggeli * áldozattól külön.

* 2 Móz. 29, 38. 39.

18. Ezek felett megölé a népnek háláadó-áldozatjára való ökröt is és a kost, és mikor annak vérét az ő fiai elővitték volna néki, elhinté azt az oltár környékén.

19. Azután mikor elővitték volna az ökörnek és kosnak kövérit, a farkát a bélín való kövérséget, a veséit és a máj mellett való kövért;

20. Helyhezteték a kövérségeket a szegyekre, és megégeté az oltáron a kövérségeket.

21. De a szegyeket és azoknak jobblapoczkájokat Áron megingatá az Úr előtt, a mint az Úr parancsolta vala Mózesnek.

22. Ezekután Áron felemelvén az ő kezét a népre, megáldá őket, és leszálla az oltárról minekutánna a bűnért való áldozatot, az egészen megégető áldozatot, és a háláadásnak áldozatját elvégezte volna.

23. Azután méne Mózes Áronnal egybe a gyülekezetnek sátorába, és mikor kijőnének *onnét, hogy* a népet megáldanák, megjelenék az Úrnak dicsősége mind a sokaságnak.

24. Mert az Úr elől tűz jöve * alá, és megemészté az oltáron az egészen megégetendő áldozatot, és a kövérségeket:

mellyet mikor a sokaság látott volna, felkiáltván, arczal leborulának.

* 1 Kir. 18, 38. 2 Krón. 7, 1.

10. RÉSZ.

Bűne és büntetése Nádábnak és Abihúnak: Papokra néző parancsolatok: Áronnak maga mentsége Mózesnél.

Vevék pedig az Áron fiai, Nádáb és Abihú az ő temjenezőjüket, tevének azokba szent; és azon felül jóillatra való szerszámot, és az Úr eleibe vivének idegen tüzet, melyet nem parancsolt vala nékik az Úr.

2. Annakokáért tűz jöve ki az Úr elől, és megemészté azokat és * meghalának az Úr előtt.

* 4 Móz. 3, 4. 26, 61. 1 Krón. 24, 2.

3. És monda Mózes Áronnak: Ez a mit szólott az Úr, ezt mondván: A kik én hozzám közel vagynak, azokban szenttettem meg, és mind a sokaság előtt megdicsőíttetem.

4. De Áron semmit nem szóla. És szólítá Mózes Misáelt és Elsafánt, Uzzielnek * az Áron atya bátyjának fiai, és monda nékik: Jertek, vigyétek ki a ti atyátokfiait a szent helyről a táboron kívül.

* 2 Móz. 6, 18. 22.

5. Eljövének azért, és kivék őket ugyanazon öltözetekben a táboron kívül, a mint Mózes parancsolta vala.

6. És monda Mózes Áronnak, és Eleázárnak és Ithamárnak az Áron fiai: A * ti fejetekeket meg ne mezítelenítsétek, ruháitokat meg ne szaggassátok, hogy meg ne haljatok, és az egész gyülekezet ellen ne gerjedjen fel az Úr haragja, hanem a ti atyátokfiak, az Izráelnek egész nemzetsége, sirjanak a tűzön, melyet az Úr gerjesztett.

* Ezék. 24, 17.

7. A gyülekezet sátorának ajtaja elől is el ne távozzatok, hogy meg ne haljatok: mert az Úr kenetének olaja vagyon ti rajtatok. Kik Mózesnek beszéde szerint cselekedének.

8. És szóla az Úr Áronnak s monda: 9. Bort és részegítő * italt ne igyál te, vagy a te fiaiad veled együtt, mikor bé akartok menni a gyülekezet sátorába, hogy meg ne haljatok: örökkévaló szertartás legyen az a ti utánatok valóknál.

* 4 Móz. 6, 3. 4. Bir. 13, 7.

10. Hogy megválaszthassátok a szent dolgokat és állatokat, az egyéb közönséges dolgoktól és állatoktól, a tiszta állatokat a tisztátalanoktól.

11. És hogy taníthassátok az Izráel fiai mind a törvényekre, a melyeket az Úr szólott nékik Mózes által.

12. Szóla pedig Mózes Áronnak, és Eleázárnak és Ithamárnak, az Áron megmaradt fiai: Vegyétek el e Minhát, mely megmaradt az Úrnak tűzes áldozatiból; és * egyétek meg azt kovász nélkül való kenyerekkel ez oltár mellett: mert szentséges állat az. * rész 6, 16—18.

13. Azért egyétek azt a szent helyen: mert te jutalmaz és a te fiaiadnak jutalma az Úrnak tűzzel megemésztetett áldozatiból: mert * így parancsolta az Úr. * rész 2, 3.

14. A megingattatott szegyet pedig, és felemelt lapoczkát megegyétek tiszta helyen, te és a te fiaiad és leányid veled együtt: mert néked és a te fiaiadnak jutalmul * adattak azok, az Izráel fiaiának háláadó-áldozatjokból. * 2 Móz. 29, 28.

15. A felemelt lapoczká és a megingattatott szegy, melyeket a tűzzel megemésztendő kövérségekkel visznek fel, hogy azokat az Úr előtt mutogassák: a legyen te jutalmaz és a te fiaiad örökévaló törvény szerint, a mint az Úr parancsolta.

16. És mikor Mózes a bűnért áldoztatott bak felől szorgalmasan tudakoznék; megérté, hogy a Nádábra és Abihúra szállott tűz emésztette volna meg. Azért felgerjede az ő haragja Eleázár és Ithamár ellen; Áronnak megmaradt fiai ellen, és monda:

17. Miért nem ettétek meg a bűnért való áldozatot a szent helyen? Mert szentséges állat az, holott néktek adta azt az Úr a nép bűnének hordozásáért, és annak eltörléséért, az Úr előtt.

18. Imé nem vitetett bé annak az áldozatnak vére a szent hajlékba; azért meg kellett volna ennetek a szent helyen, a mint én * parancsoltam vala. * rész 6, 26.

19. Monda Áron Mózesnek: Imé ma áldozták meg az ő bűnökért való áldozatot és az egészen megégő áldozatot az Úr előtt, nékem pedig mely nagy keserűségem esék: Ha megettem volna ma a bűnért való áldozatot, valyon kedves lett volna é az Úr előtt?

20. Mellyet mikor hallott volna Mózes, jóvá hagyá az ő feleletét.

11. RÉSZ.

Külömbőség a tiszta és tisztátalan állatok között, a megételre és megilletésre nézve.

Szóla ismét az Úr Mózesnek és Áronnak, ezt mondván;

2. Szóljatok az Izráel fiai: ezt mondván: Ezek az állatok * melyeket szabad lészen megennetek, a földnek minden oktalan állati közzül.

* 5 Móz. 14, 4. 5. Csel. 10, 14.

3. Valamelly állatnak hasadt a körme, és a körme hasadása kettős és kérőtrág az oktalan állatok közzül, azt megegyétek.

4. Mindazáltal ezt meg ne egyétek az állatok közzül, * melyek csak kérőtrág, és azok közzül, melyeknek csak meghasadt a körme: a tevé, mert jóllehet kérőtrág, de meghasadt körme nincsen, azért tisztátalan legyen néktek.

* 5 Móz. 14, 7.

5. A hörsökö, mert jóllehet kérőtrág, de meghasadt körme nincsen, tisztátalan legyen néktek.

6. A nyulat, mert jóllehet kérőtrág, de meghasadt körme nincsen, tisztátalan legyen néktek.

7. A disznót, mert jóllehet hasadt a körme és a körme hasadása kettős, de kérőt nem rág; legyen néktek azért tisztátalan.

8. Ezeknek húsookban ne egyétek, és holttesteket ne illessétek; legyenek néktek tisztátalanok.

9. Ezt egyétek meg pedig a vízben lakó állatok közzül: Valamelly állatnak a vizekben, tengerben, a folyóvizekben szárnya és héja vagyon, azt megegyétek.

10. Valamellynek pedig szárnya és héja nincsen, a tengerben és folyóvizekben, mind azok közzül, melyek úsznak és élnek a vízben, utálatos legyen néktek.

11. Annaira utálatosok legyenek néktek, hogy azoknak húsookban ne egyétek, és azoknak holttestek is utálatos legyen ti előttetek.

12. Valaminek nincsen szárnya vagy héja a vizekben, utálatos legyen ti előttetek.

13. A szárnyasállatok közzül legyenek nálatok utálatosok, meg ne egyétek, utálatosok ezek: a keselyű, ölyv, kánya.

14. A sas és a héjja az ő nemével egybe.

15. Minden holló az ő nemével egybe.

16. Strutz, bagoly, kakuk, karvoly az ő nemével egybe.

17. Ejjeli varjú, hattyú, huhogató bagoly,

18. Ökörbika, publikán madár, gém.

19. Eszterág, szarka az ő nemével egybe, bűdösbabuk és denevér.

20. Valamely szárnyasállat négy lábon jár, utálatos legyen nálatok.

21. Mindazáltal megegyetek a négy lábon járó szárnyasállatok között az olyant, melynek hosszú lábai vagynak, melyekkel a földön szökdécselhet.

22. Ezek pedig az olyan állatok között, melyeket megegyetek: Arbé az ő nemével, Solhán az ő nemével, Khargol az ő nemével, Khagáb az ő nemével.

23. Egyéb szárnyasállat, melynek négy lába vagyon, utálatos legyen nálatok.

24. És ezekkel megfertéztetitek magatokat. Valaki illeténi azoknak holttesteket, tisztátalan leszén estvéig.

25. És valaki azoknak holttesteket hordozza, megmossa az ő ruháit, és tisztátalan legyen estvéig.

26. Minden állat, melynek körmén hasadás vagyon, de mindenestől két részre nem hasadt és kéro't nem rág, tisztátalan legyen ti nálatok; valaki illeténi azt, tisztátalan legyen.

27. Minden állat, valamely a négy lábú állatok között a tenyerén jár, tisztátalan legyen ti előttetek. Valaki az olyan állatoknak holttesteket illeténi, tisztátalan legyen estvéig.

28. És a ki az olyan állatoknak holttesteket hordozándja, megmossa az ő ruháit és tisztátalan legyen estvéig: Tisztátalanok legyenek azért ti előttetek.

29. A földön mászó állatok között pedig tisztátalanok legyenek előttetek ezek: A menyét, egér, a béka az ő nemével egybe,

30. A süldisznó, khaméleon, gyék, csiga és vakandok.

31. Ezek néktek tisztátalanok minden mászó állatok között: valaki illeténi azokat, minekutánna meghalnak, tisztátalan legyen estvéig.

32. És minden állat, valamelyre ezek között valamely esik az ő holta után, tisztátalan legyen: akár faedény, akár ruha, vagy bőr, vagy zsák lejénd, akár mi edény, mellyel az ember valamit cselekszik: a vízbe tétessék, és tisztátalan legyen estvéig, azután tiszta legyen.

33. Annakfelette minden cserépedény, valamelybe ezek között valamely esik valami abban leszén, tisztátalan leszén: és az edényt eltörjétek.

34. Minden eledel, mellyet meg szoktak enni, tisztátalan leszén, ha a tisztátalan vizet töltik reá; és minden ial, mellyet isznak tisztátalan edényből, tisztátalan leszén.

35. És minden, valamire esik azoknak holt testek, tisztátalan leszén: akár kemence, akár vafazék legyen, eltöretessék, tisztátalanok; azért ti előttetek is tisztátalanok legyenek.

36. Mindazáltal a forrás, a kút, a vizes tók tiszták lesznek: de a mi azoknak holttesteket illeti, tisztátalan légyen.

37. Hogyha azoknak holttestek a vetni való magra eséndik, mindazáltal tiszta leszén:

38. De ha vizet töltenek a vetni való magra, és úgy esik azoknak holttestek abba, tisztátalan legyen előttetek.

39. Ha az oktan állatok között valamilyen meghalánd, melyet szoktatok megenni, a ki annak holttestét illeti, tisztátalan leszén estvéig.

40. A ki pedig eséndik annak holttestében, megmossa az ő ruháit, és legyen tisztátalan estvéig: azonképen a ki ki-viszi annak holttestét, megmossa ruháit, és tisztátalan legyen estvéig.

41. Minden állat, mely a földön csúszmász, utálatos legyen, meg ne egyétek.

42. Valamely állat a hasán csúsz, és négy lábon vagy többen jár, a földön csúszómászó minden állatok között, meg ne egyétek azokat; hanem utálatosok legyenek ti előttetek.

43. Ne fertéztessétek meg magatokat semmi állatnak megételével, mely a földön csúszmász: meg se undokítsátok magatokat azokkal: mert fertelmesek lennétek azoknak megételével.

44. Mert én vagyok a ti Uratok Istentek: * hogy megszenteljétek magatokat és szentek legyetek, mert én szent vagyok; meg ne fertéztessétek azért magatokat semmi csúszómászó állattal, mely a földön mász. * rész 19, 2. 1 Pét. 1, 16.

45. Mert én vagyok az Úr ki az Égyiptomnak földéből kihoztalak, hogy legyek néktek Istentek. Legyetek azért szentek; mert én szent vagyok.

46. Ez a törvény a földiállatokról, a

szárnyasállatokról, és minden élőállatokról, melyek a vízben úsznak, és minden élőállatokról, melyek a földön csúsznak másznak.

47. Hogy választást tudjatok tenni a tisztátalan és tiszta között, az olyan állat között, melyet megesznek, és az olyan állat között, melyet meg nem esznek.

12. RÉSZ.

A gyermekszülő asszonynak törvényei.

Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

2. Szólj az Izráel fíjainak, és ezt mondd: az asszony minekutánna az ő méhében fogad, ha fiat szülend, hét napig tisztátalan leszen, a napok szerint, melyeken az ő rajta való betegség miatt tisztátalan szokott lenni.

3. Nyolczadnapon * pedig a *férfiú* magzat testének bőre körülmetéltessék.

* 1 Móz. 17, 12. Luk. 1, 59. 2, 21.

4. Azután harminczhárom napig házában tartóztassa magát a vérből való tisztulásában: semmiszentállatot ne illessen, a szent helyre ne menjen mígnem az ő tisztulásának napjai eltelnek.

5. Hogyha leányzót szülend, tisztátalan legyen két hétig, miképen tisztátalan szokott lenni az ő természet szerint való nyavalyája miatt: azután hatvanhat napig házában maradjon a vérből való tisztulásában.

6. Mikor pedig bételnek az ő tisztulásának napjai, a fiúnak vagy leánynak születése után, vigyen egészen megégetendő áldozatra esztendő s bárányt és galambfiat vagy gerliczét, bűnért való áldozatra, a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe a Paphoz.

7. A ki áldozza meg azt az Úr előtt, és olyan módon tisztítsa meg azt, és tiszta leszen a vér folyása után. Ez a gyermekszülő asszonynak törvénye, mikor fiat vagy leányt szülend.

8. Hogyha nincsen ereje arra, hogy bárányt vinne az áldozatra, vegyen * két gerliczét vagy két galambfiat, az egyiket egészen megégetendő áldozatra, a másikat bűnért való áldozatra, és megtisztítja azt a Pap, s tiszta leszen. * Luk. 2, 24.

13. RÉSZ.

Az ember testén, vagy valami ruhán fakadt poklosságnak megemlézése és arról való ítélletétél.

Szóla ismét az Úr Mózesnek és Áronnak:

2. Ha valamely ember testének bőrén

láttatik tarjagosság vagy var, vagy valami fejr szepelő, annyira hogy állíttassék poklosságnak lenni, ez ilyen embert vigyék Áron Paphoz, vagy az ő fíjai közül egy Paphoz.

3. És mikor megnézi a Pap annak testének bőrén azt a fakadéket, ha abban a szőr elváltozándik fejrre, és a fakadéknak színe alább lejend a természet szerint való bőrnél, tehát poklosságnak csapása az: Minekutánna azért azt megnézendí a Pap, tisztátalannak ítélje azt.

4. Hogyha a szepelő fejr lejend az ember testének bőrén és annak színe nem szállott alább a bőrnél, a szőr is rajta fejrre nem változott, az olyan embert a Pap rekessze külön az emberektől hetednapig.

5. Azután nézze meg azt a Pap hetednapon, ha az ő ítélete szerint a fakadék azon állapotban vagyon és küljebb nem terjedt a bőrnél, ismét rekessze külön azt a Pap hetednapig.

6. Nézze meg azután a Pap hetednapon másodszor is azt, és ha a fakadék megkissebbedett és el nem terjedt a bőrnél, tisztának ítélje lenni azt a Pap, mert csak fakadék volt: mossza meg ruháit és legyen tiszta.

7. Hogyha pedig a fakadék elterjedett a bőrnél, minekutánna a Paptól az ember tisztának ítéltetett, nézze meg azt a Pap újonnan.

8. Ha azért látja a Pap, hogy a fakadék elterjedt a bőrnél, ítélje azt a Pap tisztátalannak, mert poklosság az.

9. Ha az emberen poklosság fakadand, vigyék azt a Paphoz.

10. Kit minekutánna megtekintend a Pap, ha a fakadék a bőrnél fejr, és azon a szőr fejrre változott, ha valami eleven hús volna is a fakadékban.

11. Régi megaggodt poklosság az annak testének bőrnél; azért tisztátalannak ítélje azt a Pap, és bé ne rekessze, mert nyilvánvaló poklos.

12. Hogyha mind napról napra terjed a poklosság annak bőrén, és a poklosság annak bőrét elfoglalja tetétől fogva talpig, valamely felől a Pap nézendí:

13. Minekutánna megnézendí a Pap, hogyha a poklosság mind az egész bőrét elborította, tehát tisztának ítélje azt: mert mivelhogy mindenestől fejrre vált, tiszta azért.

14. De valamely nap eleven hús tetszik megabban, tisztátalan lesz azon napon.

15. Minekutánna azért meglátandja a Pap az eleven húst, tisztátalannak ítélje az embert: mert az az eleven hús tisztátalan: poklosság az.

16. De ha az eleven hús megváltozik fejjérré, menjen a Paphoz.

17. És minekutánna megnézendő a Pap, ha a fakadék fejjérré változott, tehát tisztának ítélje azt a Pap: mert tiszta.

18. Mikor pedig az ember testének bőrén valami kelevény lejjend, ha az meggyógyul:

19. És azután a kelevénynek helyén támad fehér dagadás, vagy fehér szeplő, verhenyős színű, mutassák meg a Papnak.

20. És mikor meglátandja a Pap, ha annak színe alább esett a bőrnél, és annak a szőre változott fejjérré: tehát azt tisztátalannak ítélje a Pap, poklosság az, a melly megújult a kelevénynek helyén.

21. Ha pedig, mikor azt a Pap megnézi, nincs abban fehér szőr, és alább nem szállott a bőrnél, hanem megkissébedett, reksse külön azt a Pap hetednapig.

22. Ha a bőrön elterjed, tisztátalannak ítélje azt a Pap: mert poklosság az.

23. Ha pedig helyén áll az a szeplő, és el nem terjedt, a kelevénynek helye az: azért tisztának ítélje azt a Pap.

24. Viszontag ha az ember testének bőrén égés lejjend, és lejjend annak meggyógyult helyén fehér, verhenyősszeplő, vagy *szinte* fehér:

25. Nézze meg azt a Pap, ha annak szőre fejjérré változott a szeplőben, és a színe alább esett a bőrnél, poklosság az, melly az égésnek helyén támadt: azért tisztátalannak ítélje azt a Pap, mert poklosság.

26. Hogyha pedig, mikor megnézi azt a Pap, nem lesz a szeplőben fehér szőr, és a bőrnél alább nem esett, hanem inkább megkissébedett: tehát a Pap reksse külön hetednapig.

27. Annakutánna mikor megnézi azt a Pap hetednapon, ha elterjedt a bőrön, a Pap ítélje azt tisztátalannak: mert poklosság az.

28. Ha pedig helyén álland az a szeplő, és el nem terjedt a bőrön, hanem inkább kissébedett, az égésből támadt dagadás az; azért tisztának ítélje a Pap, mert az égésnek helye.

29. Viszontag ha valamely férjfiúnak vagy asszonynak fakadékja kelénd, vagy a fején, vagy a szakállában:

30. Nézze meg a Pap azt, és ha annak színe alább szállott a bőrnél, és abban vagyon sárga vékony szőr: tisztátalannak ítélje a Pap azt, mert var az, a főnek és szakálnak a poklossága.

31. És mikor megtekinti a Pap a varat, ha annak színe alább nem esett a bőrnél és fekete szőr nem lejjend abban, reksse külön a Pap azt, a ki úgy megvarasodott, hetednapig.

32. Azután mikor hetednapon megnézi azt a Pap, ha a var el nem terjedt, és nem termett abban sárga szőr, és a varnak színe alább nem esett a bőrnél:

33. Azt beretváltják meg, de a varat el ne beretváltják, és másodszor is a varas embert reksse külön a Pap hetednapig.

34. Mikor pedig hetednapon megnézi azt a Pap, ha a var el nem terjedt a bőrön, és annak színe alább nem esett a bőrnél, tehát azt tisztának ítélje a Pap, és minekutánna megmosádják ruháit, tiszta lesz.

35. Ha pedig elterjedt a var a bőrön, az ő tisztulása után:

36. Nézze meg újonnan a Pap, hogyha elterjedt a bőrön a var, ne gondoljon azzal a Pap, ha sárga szőr nincsen is benne, tisztátalan az.

37. Hogyha az ő ítélete szerint megállott a var, és fekete színű szőr indult abban, meggyógyult az a var, tiszta ember az; azért tisztának ítélje azt a Pap.

38. Viszontag mikor a férjfiúnak vagy asszony testének bőrén fehér szeplők indulnak;

39. Nézze meg a Pap, és ha az ő tesznek bőrén a szeplők fejjérednek, és világosok kezdenek lenni, a bőrön támadt fehér var az, és tiszta az ember.

40. Hogyha pedig az embernek haja mindenestől elhull, az olyan ember kopasz, tiszta az.

41. Ha pedig valamely embernek elől hull el haja, az is kopasz, és tiszta az.

42. Hogyha pedig az embernek mindenestől fogva való kopaszságán, vagy az elől való kopaszságán fehér verhenyős színű szeplő támad, az nem egyéb, hanem annak kopaszságán indult poklosság.

43. Annakokáért nézze meg azt a Pap, és ha annak a szeplőnek dagadása fejjér

verhenyős színű a kopaszságon, és olyannak tetszik mint a bőrön való poklosság:

44. Az olyan ember poklos, tisztátalan; mindenestől tisztátalannak ítélje azt a Pap, mivelhogy az ő fején vagyon az ő poklossága.

45. A mely emberen pedig a poklosság vagyon, ruhája megszaggatva legyen, mezítelen fővel járjon, a hajuszát befedezze, és ezt kiáltsa: Tisztátalan vagyok, tisztátalan vagyok.*

46. Mind addig tisztátalan legyen, míg rajta leszen a poklosság, mert tisztátalan az; csak ő maga lakjék egyedül a táboron * kívül. * 2 Kir. 7. 3.

47. Viszontag mikor valami ruhán poklosság vagyon, mint vagy gyapjú vagy len ruhán;

48. Vagy len, vagy gyapjú fonalból szőtt ruhának mellékfonalán vagy belfonalán, akár valami bőrön, vagy bőrből csinált eszközön legyen.

49. És az a poklosság lejénd valamely ruhán, zöld, vagy verhenyős színű vagy bőrön, vagy a mellékfonalon, vagy a belfonalon, vagy valami bőrből csinált eszközön, poklosság az, mutassák meg a Papnak.

50. És mikor megnézendí a Pap azt a poklosságot, relessze külön azt hetednapig.

51. Azután mikor megnézi a poklosságot hetednapon, ha elterjedt a poklosság azon a ruhán, vagy mellékfonalon, vagy belfonalon, vagy bőrön, vagy akármiből csinált eszközön, megemésztő poklosság az, tisztátalan állat az:

52. Annakokáért megégesse azt a ruhát, akár gyapjúból, akár lenből való mellékfonalat vagy belfonalat, akár bőrből csinált eszközt, mellyen e poklosság lejénd: mert megemésztő poklosság az, megégetessék azért.

53. Hogyha mikor a Pap megnézi, a poklosság el nem terjedt a ruhán, vagy mellékfonalon, vagy belfonalon, vagy bőrből csinált eszközön.

54. A Pap parancsolja meg, hogy mosás meg azt hetednapig, a min a poklosság lejénd, azután ismét relessze el azt másodszor is.

55. Minekutánna pedig a Pap megnézi azt a mosás után, ha a poklosság el nem változtatta színét, ha el nem terjedt is a

poklosság: de ugyan tisztátalan állat az, tűzzel égesd meg azt: megemésztő poklosság az, akár az első részén legyen a ruhának, akár a hátulsó részén.

56. Hogyha pedig minekutánna a Pap megnézte azt, és a poklosság megkisbebedett a mosás után, tehát azt a részt szakassza el attól a ruhától, vagy bőrtől, vagy mellék- vagy belfonaltól.

57. Hogyha mégis megtetszik vagy a ruhán, vagy a mellék és belfonalon, vagy bőrből csinált eszközön, tehát megújult poklosság az: tűzzel égesd meg azt, valamint az a poklosság lejénd.

58. Az a ruha pedig, vagy mellékfonal, vagy belfonal, vagy akármiből csinált eszköz, minekutánna megmosod, ha eltávozik róla a poklosság, mosd meg másodszor is, és tiszta leszen.

59. Ez a poklosságról való törvény, melly poklosság lejénd akár gyapjúból, akár lenből csinált mellékfonalon, vagy belfonalon, vagy akármiből csinált eszközön, hogy megemésztessék az, tisztának vagy tisztátalannak lenni.

14. RÉSZ.

A poklosságból megtisztult embernek tiszte, a háznak poklossága és annak megtisztításának módja.

Szóla ismét az Úr Mózesnek, mondván:

2. E legyen a poklos embernek törvénye, az ő megtisztulásának napján, hogy vigyék * a Paphoz. * Máté 8. 4.

3. A Pap pedig menjen ki a táboron kívül, és minekutánna megnézendí a Pap, ha meggyógyult a poklos a poklosságból:

4. Parancsolja meg a Pap, hogy a megtisztulandó ember vegyen kételeven tiszta madarakat, czédrusfát, veres gyapjat és izsópot.

5. Azután parancsolja meg a Pap, hogy az egyik madarat ölje meg, és annak vérét vegye egy cserépedénybe, mellyben legyen élőforrásnak vize.

6. A másik eleven madarat vegye, és a veres gyapjat, a czédrusfát, és * az izsópot, és mártsa bé azokat mind az eleven madárral egybe a megöletett madárnak élőforrás vizébe vett vérébe.

* Zsolt. 51. 9.

7. És illy módon hintse meg a megtisztulandó embert hétszer, és minekutánna tisztának ítéli az embert, bocsássa el az eleven madarat a mezőre szabadon.

8. Azután a megtisztulandó ember,

megmosván az ő ruháit, és elberetváltván minden szőrit, mosódjék meg vízben, és ilyen módon tisztalészen, és azután menjen bé a táborba: de az ő sátorá kívül maradjon * hetednapig. * 4 Móz. 12, 14.

9. Hetednapon beretválja el minden szőrit, fejről, álláról, szemöldökéről, és egészen valahol mi szőr vagyon rajta beretválja el, és megmosván ruháit, mossa meg testét is vízzel, és azután tiszta lészen.

10. Nyolczadnapon vegyen két ép bárányokat, és egy nőtény esztendő ép bárányt, és olajjal megelegyítettett egy *Efa* lisztnek három tizedét Minhának, és egy Lóg olajt.

11. A Pap pedig, a ki a poklost megtisztítja, állassa a megtisztulandó embert mind ezekkel az Úr eleibe, a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe.

12. És a Pap az egyik bárányt vévén áldozza meg azt a vétekért, mind a Lóg olajjal egybe, és azokat ingatván mutogassa az Úr előtt:

13. A bárányt pedig ott ölje meg, a hol a bűnért való áldozatnak és az egészen megégetendő áldozatnak barmát meg szokták ölni, a szent helyen: mert miképen a bűnért, azonképen a vétekért való áldozat a Papé: szentséges állat az.

14. És vegyen a Pap a bűnért való áldozatnak vérében, és kenje meg azzal a megtisztulandó ember jobb fülének gombáját, és az ő jobbkezének hüvelykét, és jobblábának nagyobbik ujját.

15. Hasonlatosképen vegyen az egy Lóg olajban, és töltsse a Pap az ő balkezébe.

16. És a Pap az ő jobbkezének ujját az ő balkezében való olajba mártván, abból hintsen az ő ujjával hétszer az Úr előtt.

17. A maradék olajból, mely az ő kezében vagyon, kenje meg a Pap a megtisztulandó embernek jobbfüle gombáját, és jobbkezének hüvelykét, és jobblábának nagyobbik ujját, a vétekért való áldozatnak vérén felül.

18. A mi pedig megmarad a Pap kezében való olajban, töltsse a megtisztulandó embernek fejére: így tisztítja meg azt a Pap az Úr előtt.

19. Azután a Pap áldozzék a bűnért, és tisztítsa meg azt, a ki az ő tisztátalanságából akkor tisztíttatik: azután ölje meg az egészen megégetendő áldozatra való barmot.

20. És a Pap áldozza meg azt egészen

égőáldozatul, mind a Minhával egybe az oltáron, és minekutánna megtisztítja azt a Pap, tiszta lészen.

21. Hogyha a megtisztulandó szegény lejjend, és ezeknek szerét nem teheti, vegyen egy bárányt a vétekért való áldozatra és az Úr előtt való megmutogatásra, hogy annak tisztulásáért áldozzék a Pap, és olajjal elegyítettett zsemlyelisztnek egy *Efának* tized részét, Minhának áldozatjára, és egy Lóg olajt.

22. És két gerliczét, vagy két galambfiakat, a mint annak ereje lejjend, egyiket bűnért való áldozatra, a másikat egészen megégetendő áldozatra.

23. Mellyeket a tisztulandó ember, az ő tisztulásának nyolczadnapján vigyen a Papnak, a gyülekezet sátorának ajtajához az Úr eleibe.

24. És a Pap vegye a vétekért való áldozat bárányát, és az egy Lóg olajt, és azokat ingatván a Pap mutogassa meg az Úr előtt.

25. És ölje meg a vétekért való áldozatnak bárányát, és vegyen a Pap a vétekért való áldozatnak vérében és kenje meg azzal a megtisztulandónak jobbfüle gombáját, és jobbkezének hüvelykét, és jobblábának nagyobbik ujját.

26. Az olajból is töltsön a Pap az ő balkezébe.

27. És a Pap az ő jobbkezének ujjával az olajból, mely az ő balkezében vagyon, hétszer hintsen az Úr előtt.

28. Azután a Pap az olajjal, mely az ő kezében lejjend a megtisztulandó jobbfüle gombáját, jobbkezének hüvelykét, és jobblábának nagyobbik ujját kenje meg a vétekért való áldozat vérének helyén.

29. A mi pedig megmarad abban, a mi a Papnak kezében lejjend, töltsse a tisztulandónak fejére, annak az Úr előtt való megtisztulására.

30. Annakutánna a gerliczének vagy a galambfiúnak készitse el egyikét, melyeket az ő tehetsége szerint szerezhetett.

31. Azokból, *mondom*, a mellyeknek szerét tehetette, az egyiket bűnért való áldozatra, a másikat egészen megégetendő áldozatra, a hozzátartozó Minhával egybe, és ilyen módon tisztítsa meg a Pap a megtisztulandó embert az Úr előtt.

32. E legyen a poklos embernek törvénye, a ki szerét nem teheti azoknak

az először megmondott állatoknak, az ő megtisztulásában.

33. Szóla ismét az Úr Mózesnek és Áronnak:

34. Mikor jutándotok a Kanaán földébe, melyet én adok néktek örökségül, és a ti birodalmatoknak tartományában valamely házat megveréndeok poklosságnak ostorával.

35. Az ember a kié a ház, elmenvén mondja meg azt a Papnak, ezt mondván: Mint a poklosság, olyant látok az én házamban.

36. És parancsolja meg a Pap, hogy tisztítsák meg a házat, minekelőtte a Pap oda menne a poklosságnak megnézésére, hogy meg ne fertéztessék valami a házban lejénd, azután menjen bé a Pap a háznak megnézésére.

37. És minekutánna megnézendi a poklosságot, hogyha a háznak falain való poklosság lejénd fekete, zöld, vagy verhenyős, és annak színe alább esett a falnál:

38. Menjen ki a Pap a házból a háznak ajtajára, és zárja bé azt hetednapig.

39. Azután menjen oda a Pap hetednapon, és minekutánna megtekinténdi, ha a poklosság elterjedett a háznak falain:

40. Parancsolja meg a Pap, hogy vegyék ki a köveket a falból, melyeken a poklosság vagyon, és vessék ki azokat a városon kívül tisztátalan helyre.

41. A házat pedig parancsolja hogy vakarják meg belől mind körül, és a melly portle vakartak, töltésig a városon kívül tisztátalan helyre.

42. Azután tegyenek más köveket a kivétegett kövek helyébe: e képen a házat is más sárral tapasszák meg.

43. Hogyha a poklosság ismét megtér a házban, minekutánna a köveket kivette, és minekutánna azt megvakarván másodsor megtapasztotta:

44. A Pap bémenvén nézze meg hogyha a poklosság mind az egész házban elterjedett; megemészto poklosság vagyon abban és tisztátalan.

45. Azért rontsák el a házat, annak köveit és fáit, és a háznak minden sárát, és vigyék ki a városon kívül tisztátalan helyre.

46. A ki pedig béménénd a házba az idő alatt, míg bészárva hagyta a Pap állani, tisztátalan lészen estvéig.

47. És a ki hálánd abban a házban,

mossa meg ruáit: hasonlóképen a ki ejéndik abban a házban, mossa meg az ő ruháit.

48. Hogyha pedig béménénd a Pap és megnézvén láta, hogy nem nevededett a poklosság a házban, minekutánna azt újonnan megtapasztották: tisztának ítélje a Pap azt a házat; mert meggyógyult annak poklossága.

49. Annakokéért vegyen a háznak megtisztításáráké: madarat, czédrusfát, veres gyapjat és izsópot.

50. És a madárnak egyikét ölje meg, és annak vérét töltse cserépedénybe, melyben forrásvíz legyen.

51. Azután vegye a czédrusfát, az izsópot és a veres gyapjat a másik eleven madárral együtt, és mártsa bé ezeket a megölt macárnak vérebe és a forrásvízbe, és a házat hintse meg azzal hétszer.

52. És ilyen módon minekutánna megtisztítja a házat a madárnak vérével, a vízzel és a másik eleven madárral, a czédrusfával, az izsóppal és a veres gyapjúval:

53. Bocssássa el a másik eleven madarat a városon kívül a mezőre, és minekutánna megtisztítja a házat, tiszta lészen.

54. Ez a törvény minden poklosságról és varról.

55. A ruhának is, és a háznak poklosságáról.

56. A fekélyről, sennyedékről és szep-lőről.

57. Hogy megtudhassák mit kelljen cselekedni, és mikor kelljen valakit tisztátalannak vagy tisztának ítélni. Ez a poklosságról való törvény.

15. RÉSZ.

A férjfiú magva és az asszony havi vérfolyásának tisztátalansága.

Szóla ismét az Úr Mózesnek és Áronnak ezt mondván:

2. Szóljatok meg Izráel fíjainak, és mondjátok meg nekik: Valakinek testéből az ő férjfiúi magva elfoly, tisztátalan az.

3. E pedig annak tisztátalansága a folyásban, tudniillik ha az ő testéből mintegy nyál kiszármazik az ő férjfiúi magva, vagy megreked az ő teste a folyás miatt, ez annak tisztátalansága.

4. Minden ágy, a mellyen fekszik az ilyen ember, és minden, valamire ül, tisztátalan lészen.

5. Valaki illeténdi annak ágyát, megmossa ruháit, minekután magát megmosta vízzel, és legyen tisztátalan estvéig.

6. És a ki valamire ülén, mellyen ült az ilyen ember, megmosván az ő ruháit, maga is megmosódjék vízzel, és legyen tisztátalan estvéig.

7. Viszontag a ki illeti ennek testét, megmosván ruháit, megmosódjék vízzel, és tisztátalan legyen estvéig.

8. Mikor ismét valamely tiszta emberre pökénd ez ilyen ember, megmosván ruháit, mosódjék meg vízzel is, és tisztátalan legyen estvéig.

9. Minden szék, valamelyen ülénd ez, tisztátalan legyen.

10. Valaki illeti azt, a min ez ilyen ember feküdt, tisztátalan legyen estvéig, és a ki azokat hordozándja, megmosván ruháit megmosódjék vízzel, és tisztátalan legyen estvéig.

11. Valakit illeténd ez ilyen ember mosdatlan kézzel, az megmosván ruháit maga is megmosódjék vízzel, és tisztátalan legyen estvéig.

12. A melly cserépedényt ez ilyen ember illet, eltörettessék; a faédény pedig megmosassék vízzel;

13. Mikor pedig megtisztul ez ilyen ember a folyásból, hét napot számláljon az ő megtisztulására, és mossa meg az ő ruháit; azután mossa meg testét is tiszta vízzel, hogy legyen tiszta.

14. Nyolczadnapon pedig vegyen két gerliczét, vagy két galambfiat, és elmenvén az Úr eleibe, a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe, adja azokat a Papnak.

15. És azoknak egyikét a Pap áldozza meg a bűnért, a másikat egészen égő-áldozatul; és ilyen módon megtisztítja azt a Pap az Úr előtt az ő folyásától.

16. Mikor valakitől elmenénd a férjfiúi mag, mossa meg az magát vízzel mindenestől: és tisztátalan legyen estvéig.

17. És valamely ruhára, vagy bőrre eséndik a férjfiúi mag, az megmosassék vízzel, és tisztátalan legyen estvéig.

18. Az asszony is, a kivel ez ilyen férjfiú hálánd, megmossa magát vízzel mind a férjfiúval egybe, és estvéig tisztátalanok legyenek.

19. Mikor az asszony vérnek folyását szenvedí az ő testében, hetednapig külön legyen az ő férjétől, és valaki illeténdi azt, tisztátalan lészen estvéig.

20. És valamin hál az asszony a vér folyásának idején, tisztátalan legyen az; azonképen valamin ülénd tisztátalan legyen az.

21. És valaki annak ágyát illeténdi, megmosván ruháit, mossa meg vízzel magát is, és tisztátalan legyen estvéig.

22. Valaki illeténd akármi eszközt, mellyen ült az asszony, megmosván ruháit, megmosódjék vízzel: és tisztátalan lészen estvéig.

23. Ha valami eszköz lejénd az ágyon vagy a széken, mellyen az asszony ült: ha azt valaki illeténdi, tisztátalan legyen estvéig.

24. Ha valaki azzal hálánd, és annak tisztátalansága reá ragadánd, tisztátalan legyen * hetednapig; és minden ágy valamellyen feküdt, tisztátalan lészen.

* rész 18, 19.

25. Mikor az asszonyon vagon a vérnek folyása sok napokon, a természet szerint való vérfolyásnak ideje * felett, avagy az ő vérfolyástól való tisztulásánál tovább: mind a vérfolyásnak idejéig tisztátalan lészen, mint szintén a természet szerint való vérfolyásnak idején.

* Máté 9, 20.

26. Minden ágy, valamellyen hál a vérfolyásnak egész idején, igaz olyan legyen, mint a természet szerint való folyásnak idejében való ágya; és minden eszköz valamellyre ülénd, tisztátalan legyen, mint szintén a természet szerint való tisztátalanságának idején.

27. Valaki azokat illeténdi, tisztátalan lészen; azért megmosván az ő ruháit, megmosódjék vízzel, és tisztátalan legyen estvéig.

28. Hoghya megtisztulánd a vérfolyástól: számláljon hét napot, azután legyen tiszta.

29. Nyolczadnapon azért vegyen két gerliczét vagy két galambfiat, és vigye azokat a Papnak, a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe.

30. Annak az egyikét a Pap áldozza meg a bűnért, a másikat egészen megégetendő áldozatul, és tisztítsa meg azt a Pap az Úr előtt az ő tisztátalan folyásától.

31. Ilyen módon tanítsátok az Izráel fíjait, hogy a tisztátalanságtól megőrizék magokat, hogy meg ne haljanak az ő tisztátalanságokban, ha valami módon

megundokítják az én ő közöttök való szent hajlékomat.

32. Ez annak törvénye, a kin a férjfiúi magnak folyása vagyon, vagy a kitől valami módon elmegyen a férjfiúi mag, melly által tisztátalanná lészen.

33. És az asszonynak a ki a vérnek természet szerint való folyását szenved, és annak a ki vagy férjfiak, vagy asszonyok közöttül vérnek folyását szenved, és a férjfiúról a ki hálánd tisztátalan asszonynyal.

16. RÉSZ.

A szent sátornak, az oltárnak, a Főpapnak és az egész községnek esztendőnként való megtisztításoknak törvénye.

Szóla az Úr Mózesnek, minekutánna meghalának az Áron két fiai, kik * megholtak vala, mikor az Úrnak eleibe közelgettek volna.

* rész 10, 1. 2.

2. És monda az Úr Mózesnek: Szólj Áronnak a te atyádfiának, hogy ne menjen mindenkor a szent helyre a superlátón * belől, a kegyelem táblája eleibe, melly a ládán felül vagyon, hogy meg ne haljon: mert felhőben jelenek meg a kegyelem tábláján felül.

* 2 Móz. 30, 10. Zsid. 9, 7.

3. Ez ajándékokkal menjen pedig bé a szent helyre Áron: egy gyermekded tulokkal bűnért való áldozatra, és egy koszal egészen megégetendő áldozatra.

4. A lenből csinált szoros szent ruhát reá vegye, és az ő testén lenből csinált imegmas legyen, és lenből csinált övvel övedzék bé, és lenből csinált süveget tegyen fejébe; szent öltözet ez: azért vízzel mossa meg az ő testét, mikor azokba öltözik.

5. Az Izráel fijainak gyülekezetétől pedig vegyen két kecskebakot bűnért való áldozatra, és egy kost egészen megégetendő áldozatra.

6. És áldozza meg *először* Áron a maga bűnéért * az ő tulkát, és tisztítsa meg mind magát, mind háznépét.

* 3 Móz. 9, 7. Zsid. 7, 27.

7. Annakutánna vegye a két kecskebakot, és állassa azokat az Úr eleibe, a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe.

8. És Áron vessen sorsokat a két bakokra, és egyik sorsot az Úrért, a másikat az Azazel *nevű* heggyre bocsátandó bakért;

9. És a melly bakra esett az Úr sorsa,

áldozza meg azt Áron bűnért való áldozatra.

10. A melly bakra pedig esett az Azazel *heggynek* sorsa, állassák azt elevenen az Úr eleibe, a *népnek* az által való megtisztítására, hogy elbocsássák az Azazel *heggyre* a pusztába.

11. Mikor pedig Áron az ő tulkát az ő bűnéért való áldozatra felviszi, hogymind magának, mind háznépének bűnét megtisztítsa: ölje meg az ő maga bűnéért való tulkot.

12. És a temjenezőt tele vévén eleven szénnel az Úr előtt való oltárról, és az ő markát is tele merítvén jó illatra való drága megtört szerszámokkal, vigye bé azt superlátón belől.

13. És vesse a szénre az Úr előtt a jóillatra való szerszámot, hogy befedje a füstnek felhője a kegyelemnek tábláját, melly a Bizonyágtételnek *ládáján* felül vagyon, és meg ne haljon Áron.

14. Annakutánna a tuloknak vérében vévén, * hintse meg az ő ujjával a kegyelem táblájának felső színét napkelet felé: a kegyelemnek táblája előtt pedig hétszer az ő ujjával hintsen abból a vérből.

* Zsid. 9, 25.

15. Annakfelette ölje meg a községnek bakját azoknak bűnökért való áldozatra, és vigye bé annak véré a superlátón belől, és a képen cselekedjék annak vérével mint a tuloknak vérével cselekedett; hintse meg azzal a kegyelemnek tábláját, és a kegyelem táblája előtt is hintsen el abban.

16. És ilyen módon tisztítsa meg az Izráel fijainak tisztátalanságoktól a szent helyet, és minden bűnből való gonoszságoktól: ilyen módon cselekedjék a gyülekezet sátorával is, melly vagyon ő közöttök az ő fertelmességek között.

17. (Senki ne legyen pedig a gyülekezetnek * sátorában, mikor Áron *Pap* bémegyen a szent helybe megtisztításnak okáért, mind addig, mígnem kijő onnét: és megtisztítja Isten előtt magát, háznépét és az Izráelnek egész gyülekezetét.)

* Luk. 1, 10.

18. És minekutánna kijő az Úr előtt való oltárhoz, azt is tisztítsa meg, és vévén a tuloknak és a baknak véréből, kenje meg azzal az oltárnak szarvaitmind körül.

19. És hintse meg az oltárt is az ő uj-

jával hétszer abból a vérből; e képen tisztává teszi azt, és megszenteli az Izráel fíjainak fertelmességektől.

20. Minekutánna pedig elvégezi a szent helynek, a gyülekezet sátorának és az oltárnak megtisztítását, hozza elő az eleven bakot.

21. És Áron mind a két kezét az eleven baknak fejére tevén, vallja meg azon az Izráel fíjainak minden hamisságokat, és minden ő bűnökből való gonoszságokat, és minekutánna azokat annak a baknak fejére rakja, küldje el azt valami bizonyos embertől a pusztába:

22. Mert elviszi az a bak magán minden ő hamisságokat a kietlen pusztába; és ilyen módon bocsássa el a bakot a pusztába.

23. Azután menjen el Áron a gyülekezetnek sátorába, és vesse le a lenből csinált öltözetet, melyet reá vett vala, mikor a szent helyre bémennie, és az öltözetett hagyja ott.

24. Azután minekutánna megmossa magát vízzel a szent helyen, és az ő maga ruháit felvészi; kimenvén készítse el az ő egészen megégetendő áldozatját és a községet, hogy mind magát, mind a községet megtisztítsa.

25. A bűnért való áldozatnak pedig követit égesse meg az oltáron.

26. A ki pedig elvitte a bakot az Aza-zel hegyre, minekutánna megmossa ruháit és testét vízzel, azután bémehet a táborba.

27. A bűnért való áldozatnak pedig tul-kát és a bakot, melyeknek vérek bűn-ből való tisztulásnak okáért bévitetett a szent helyre, vigye ki * a táboron kívül: és égessek meg tűzzel azoknak bőröket, húsokat és ganéjokat. * Zsid. 13, 11.

28. A ki pedig ezeket megégetendi, minekutánna megmossa ruháit és testét vízzel, bémehet a táborba.

29. Ez örökké való szertartás legyen ti közöttetek: Hetedik hónapon, annak tizedik napján megsanyargassátok magatokat, és semmi dolgot ne tegyetek, se ti magatok, se pedig a ti közöttetek lakó jövevény;

30. Mert a napon tisztít meg titeket Aron, hogy tiszták legyetek: az Úr előtt megtisztultok minden bűneitekből.

31. Nyugodalomnak szombatja legyen az ti néktek, melly napon megsanyargas-

sátok magatokat, örökké megállandó rendtartás szerint.

32. Ez ilyen tisztítást pedig az a Pap cselekedje, a kit az Úr megkent, és a kinek szolgálatját arra szentelte, hogy néki Papja * legyen az ő attya helyébe, minekutánna öltözendik a lenből csinált szent ruhákba. * 2 Móz. 29, 29. 30.

33. És megtisztítsa a szent helyet a gyülekezetnek sátorát, az oltárt: a Papokat is, és e gyülekezetnek minden sokaságát megtisztítsa.

34. És ez ti közöttetek örökkévaló szertartás legyen, az Izráel fíjainak minden bűnökből való megtisztulásokra minden esztendőben * egyszer. És a képen cselekedék Mózes, mint az Úr parancsolta vala néki. * 2 Móz. 30, 10. Zsid. 9, 7.

17. RÉSZ.

Tiltatnak a szent helyen kívül való áldozatok, és a vérek s holtállatok megétele.

Szóla ismét az Úr Mózesnek s monda:

2. Szólj Áronnak és az ő fíjainak és mind az Izráel fíjainak, és ezt mondjad nékik: Ez a dolog, melyet az Úr parancsolt, ezt mondván:

3. Valaki az Izráel nemzetsége között ölénd áldozatra ökröt, bárányt, kecskét a táborban; vagy a ki ölénd a táboron kívül.

4. És a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe * nem hozándja azt, hogy az Úrnak áldozzék az Úrnak sátora előtt: ártatlan ember vérenek kiontása tulajdonítottassék annak: vért ontott; annakokáért töröltessék ki az olyan ember az ő nemzetségének népe között. * rész 1, 3. 5 Móz. 12, 5—7.

5. Azért az Izráel fíjai az ő áldozatjokat, a melyeket akárhol a mezőn áldoznak, hozzák az Úrnak, a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe a Paphoz: és áldozzanak néki háláadó-áldozatokat.

6. Hogy azoknak véreket a Pap hintse az Úrnak oltárára * melly a gyülekezet sátorának ajtaja előtt vagyon, és azoknak kövéreket megégesse jóillatra az Úrnak. * rész 1, 5.

7. És ne áldozzák ezután az ő áldozatjokat az ördögöknek, a kikkel ezek paráználkodnak: örökkévaló rendtartás legyen ez az ő utánok valók között is. * 5 Móz. 32, 16, 17.

8. Annakokáért mond meg nékik: Va-

laki az Izráelnek nemzetsége közöttül, vagy az ő közöttök bujdosó jövevény közöttül áldozik egészen égőáldozatot vagy egyéb-féle áldozatot.

9. És a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe nem hozza azt, hogy azt az Úrnak áldozza: kigyomláttassék az olyan ember az ő népe közöttül.

10. És valaki az Izráel nemzetsége közöttül, vagy az ő közöttök lakozó idegen nép közöttül valami vért * ejéndik: kiontom az én haragomat az ellen, a ki a vért megette, és kitörlöm azt az én népem közöttül;

* 1 Móz. 9, 4. rész 7, 27. 19, 26. 1 Sám. 14, 33.

11. Mert minden testnek lelke * a vérben vagyon, én pedig rendeltem azt néktek a ti lelkeiteknek az oltáron † való megtisztittatásokra; mert vér által tisztul meg a lélek.

* 1 Móz. 9, 4. † Zsid 9, 22.

12. Azért parancsolom az Izráel fíjainak, hogy ti közzületek egy lélek is a vért meg ne egye: a köztetek lakozó jövevény is meg ne egye a vért.

13. És valaki az Izráel fíjai közöttül, vagy az ő közöttök lakozó jövevények közöttül vadászásában vadat vagy madarat fogánd megenni valót, először is a vérért ontsa ki, és ezt fedje bé földdel.

14. Mert * minden állatnak lelke a vér: Azért hagyom az Izráel fíjainak, hogy semmi állatnak vérért meg ne egyék; mert minden állatnak lelke az ő vére; a ki megeszi azt, kigyomláttatik.

* 1 Móz. 9, 4.

15. Valaki pedig valamiholttestet, vagy vadtól * megszagattatott állatot ejéndik, akár az Izráel fíjai közöttül való, akár jövevény: az mossa meg az ő ruháit és maga is mosódjék meg vízzel, és tisztátalan legyen estvéig, azután tiszta lészen.

* 2 Móz. 22, 31. Ezék. 44, 31.

16. Hogyha meg nem mossa ruháit, sem pedig az ő testét, megbüntettetik.

18. RÉSZ.

A természetet folyása ellen való közösködés tiltatik.

Szóla az Úr ismét Mózesnek és monda:

2. Szólj az Izráel fíjainak, és mond meg nekik: Én vagyok a ti Uratok Istentek.

3. Az Égyiptom földének cselekedetei szerint, a melyben laktatok, ne cselekedjetek, azonképen a Kanaán földének cselekedetei szerint a melybe béviszlek, ne cselekedjetek, és azoknak az ő rendtartások szerint ne járjatok.

* Jer. 10, 2.

4. Hanem az én ítéletimet gyakoroljátok,

az én rendelésimet tartsátok meg, azokban járván. Én vagyok a ti Uratok Istentek.

5. Őriztétek meg az én rendelésimet, és az én * ítéletimet, melyeket a ki cselekeszik, éli azok által. Én vagyok az Úr.

* Ezék. 20, 11. 13. Róm. 10, 5. Gal. 3, 12.

6. Senki ne közelgessen egy test szerint való rokonához is annak szemérmének felfedezésére. Én vagyok az Úr.

7. A te atyádnak vagy anyádnak mézítelenségét fel ne fedezzed: mert te anyád, azért ne fedezd fel az ő szemérmét.

8. A te atyád feleségének szemérmét, fel * ne fedezzed: mert a te atyádnak szemérme az.

* rész 20, 11. 1 Kor. 5, 1.

9. A * te hugodnak, mely a te atyádnak vagy anyádnak leánya, akár házánál, akár háza kívül született legyen, fel ne fedezzed ezeknek szemérmeket.

* rész 20, 17.

10. A te fíjad leányának, vagy leányod leányának szemérmeket fel ne fedezzed: mert te szemérmed az.

11. A te atyád felesége * leányának, mely a te atyádnak magzatja, mivelhogy néked hugod, fel ne fedezzed szemérmét.

* rész 20, 17.

12. A te * atyád hugának szemérmét fel ne fedezzed: mert a te atyádnak közel való rokona.

* rész 20, 19.

13. A te anyád hugának szemérmét fel ne fedezzed: mert a te anyádnak közel való rokona.

14. A te atyád bátyjának szemérmét fel * ne fedezzed, annak feleségéhez ne közelgess: mert a te atyád bátyjának felesége.

* rész 20, 20.

15. A te menyednek szemérmét fel ne fedezzed: mert a te fíjadnak felesége, azért annak szemérmét * fel ne fedezzed:

* rész 20, 12.

16. A te bátyád feleségének szemérmét fel ne fedezzed, mert a te * bátyád szemérme az.

* rész 20, 21.

17. Az asszonynek, a ki te feleséged, és az ő leányának * szemérmét fel ne fedezzed, annak fíjának leányát, vagy leányának leányát el ne vegyed, hogy annak szemérmét felfedezzed: mert annak közel való rokonai, nagy bűn az.

* rész 20, 14.

18. Feleségfűl ne végy valamelly asszonyt hugával egyetembe, hogy amaszt keserűséggel ne illessed, felfedezvén ennek szemérmét, amannak életében.

19. Az asszonyhoz ne közelgess, mikor az ő tisztátalanságában vagyok, hogy az ő * szemérmét felfedeznéd.

* rész 20, 18.

20. A * te felebarátodnak feleségével ne hálj, hogy vele való egyesüléssel meg ne fertéztessed magadat. * r. 20, 10.

21. A * te magzatidban ne adj egyet is hogy a Molok *bálványnak* megégettesék, hogy a te Istenednek nevét meg ne fertéztessed. Én vagyok az Úr.

* rész 20, 2. 2 Kir. 17, 17.

22. Férfiúval * ne egyesülj úgy mint az asszonnyal: mert utálatosság az.

* rész 20, 13.

23. Semmi * oktalan állattal ne egyesülj, hogy magadat azzal megfertéztessed: az asszony is semmi barommal ne közsüljön: mert utálatosság az.

* rész 20, 15.

24. Ezek közzül eggyel is magatokat meg ne fertéztessétek: mert mind ezekkel fertéztették meg magokat a Pogányok, melyeket én előttetek kiűzők.

25. Kik miatt a föld megfertéztetett, és azt megbüntettem az ő gonoszságokért, hogy a föld az ő lakosait kiokádja.

26. Órizzétek meg azért ti az én rendelésimet és az én ítéletimet, és ez utálatosságok közzül eggyet is ne cselekedjétek, se lakosok, se az idegenek, kik közzöttetek lakoznak.

27. (Mert mind ezeket az utálatosságokat cselekedték a földnek lakosai, mely föld előttetek vagyok, annakokáért feltermes volt az a föld.)

28. Hogy azon föld ki ne okádjon titeket, ha megfertéztetitek azt, miképen kiokádta a népet, * mely előttetek vagyok.

* 5 Móz. 18, 12. 13.

29. Mert valaki ez utálatosságoknak valamelyikét cselekeszi, kigyomlálatnak az emberek a nép közzül, a kik azt cselekedéndik.

30. Órizzétek meg azért az én parancsolatimat, hogy ez utálatos szerzéseken, melyeket ti előttetek cselekedtek, eggyet se cselekedjétek: és magatokat azokkal meg ne fertéztessétek. Én vagyok a ti Uratok Istentek.

19. RÉSZ.

A Tíz parancsolatnak isteni magyarázatja.

Szóla ismét az Úr Mózesnek, mondván:

2. Szólj az Izráel fiai gyülekezetének,

és mond meg * nékik: Szentek legyetek, mert én szent vagyok. Én vagyok a ti Uratok Istentek. * rész 20, 7. 26. 1 Pét. 1, 16.

3. Az * ő annyát és atyát minden ember tisztelje, és az én † szombatimat tartsátok meg. Én vagyok a ti Uratok Istentek. * 2 Móz. 20, 12. † 2 Móz. 31, 13. 14.

4. Ne hajoljatok a bálványokhoz, és ne csináljatok magatoknak * öntött Isteneiket. Én vagyok a ti Uratok Istentek. * 2 Móz. 34, 17.

5. Mikor pedig áldoztok az Úrnak hálaadásnak áldozatjával, szabad akaratok szerint áldozzátok azt.

6. A * mely napon pedig áldozzátok, az napon és másodnapon egyétek meg: a mi pedig harmadnapra marad benne, tűzzel égessétek meg. * rész 7, 15—18.

7. Ha valamit abban harmadnapon esznek meg, utálatos az, nem lészen kedves.

8. Azért a kik azt *harmadnapon* eszik, megbüntettetnek: mert az Úrnak szenteltetett állatot megfertéztették, és az olyan ember kigyomlálatik az ő népe közzül.

9. Mikor a te földednek veteményét megaratod, ne arasd le * mindenestől fogva a te gabonádnak szélét, és az elhullott gabonafejeket fel ne szedjed.

* rész 23, 22. 5 Móz. 24, 19.

10. Hasonlóképen szőlődben az elmaradt szőlőgerézdeket ne keresd fel, és az elhullott szőlőszemeket ne szedd fel, a szegénynek és a jövevénynek hagyjad azokat. Én vagyok a ti Uratok Istentek.

11. Ne * orozzatok, se † hazudjatok, és senki álnoksággal ne cselekedjék felebarátja ellen. * 2 Móz. 20, 15. † Ef. 4, 25.

12. Ne esküdjétek az én nevemre hamisan: mert megfertéztetted * a te Istenednek nevét. Én vagyok az Úr.

* 2 Móz. 20, 7. Máté 5, 33—37.

13. A te felebarátodat * meg ne csaljad, se hatalmasul valamit el ne végy tőle. Ne maradjon a te bérésed szolgálátjának jutalma te nálad reggelig.

* 5 Móz. 24, 15. Jak. 5, 4.

14. Ne mondj gonoszt a siketnek és a vak eleibe ne vess botránkozást: hanem félj a te Istenedtől. Én vagyok az Úr.

15. Ne cselekedjél hamisságot semmi ítéletben, ne nézzed a * szegénynek személyét, és a hatalmasat is *személy változtatással* ne becsljéd; igazat ítélj a te felebarátodnak.

* 2 Móz. 23, 3. 5 Móz. 1, 17

16. Ne járj álnoksággal és hízkeléssel a te néped között; a te felebarátodnak vére ellen fel ne állj. Én vagyok az Úr.

17. Ne * gyűlöld a te atyádfiát szivedben. † Megfeddjed bátorsággal a te felebarátodat, és el ne tőrjed ő benne a bűnt. * 1 Ján. 3, 15. Máté 18, 15, 17.

18. Bosszúálló * ne légy és haragot ne tarts a te néped ellen, hanem szeressed felebarátodat † mint magadat. Én vagyok az Úr.

* Máté 5, 39. 44. Róm. 12, 19. † Máté 5, 43. 44.

19. Az én rendelésimet megtartsátok: A te barmaidnak kétféle * nemét ne engedjed egymással közösülni. Ugyanazon egy földbe ne vess † kétféle magot: és különböző ruhának nemébe, melly *gyapjúból és lenből* szövetett volna, ne öltözzél.

* 1 Móz. 36, 24. † 5 Móz. 22, 9.

20. Mikor valaki valamelly asszonnyal hálánd és vele közösül, és az rableányzó lejjend, melly mindenek előtt elvettett és soha meg nem váltatik, sem pedig szabadsággal meg nem ajándékozzatik: mindketten megostorozassanak, de meg ne ölettessenek; mert az asszony nem volt szabados.

21. A férjfiú pedig vigyen az ő bűnéért való áldozatot az Úrnak egy kost, a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe.

22. És a Pap tisztítsa meg azt a bűnéért való áldozat által az Úr előtt, a bűnből mellyet cselekedett: és megbocsátatik néki a bűn mellyet cselekedett.

23. Mikor pedig bemenéndetek a földre és mindenféle gyümölcs termő fát plántálándotok, annak bőrét, *azaz* gyümölcsét, körülmetéljétek: három esztendeig legyen körülmetéletlen: semmit abban meg ne egyetek.

24. Negyedik esztendőben pedig annak minden gyümölcse az Úrnak szenteltessék háláadásnak okáért.

25. (Ötödik esztendőben egyétek meg annak gyümölcsét) hogy annak termését néktek megszorítsa. Én vagyok a ti Uratok Istentek.

26. Semmi állatot meg ne egyetek, mellynek vére * ki nem ontatott: ne éljétek *valami állatokból való* † jövőmondásokkal, és a napokban ne váltogassatok.

* 5 Móz. 12, 23. † 5 Móz. 18, 10.

27. A * ti hajatokat fejetecken kerekdeden ne vegyétek; és a te szakálladat is ne beretváltasd el.

* rész 21, 5.

28. A ti testeiteket a holt emberért meg ne * metéljétek, meg se bélyegezzétek magatokat. Én vagyok az Úr.

* 5 Móz. 14, 1. 2.

29. A te leányodat meg ne rontsad, másnak kiadván azt paráznságra; hogy ne paráználkodjék a föld, és bételjék a föld gonoszussággal.

30. Az * én szombatimat megtartsátok: az én szent sátoromat becsületben tartsátok. Én vagyok az Úr.

* v. 3.

31. Ne * menjetek a nézőkhöz, és ne tudakozzatok a jövőmondóktól, hogy magatokat azokkal megfertéztessétek. Én vagyok a ti Uratok Istentek.

* rész 20, 6. 1 Sám. 28, 7–16. 2 Kir. 21, 2. 6

32. A vén ember előtt felkelj, és a vén embereknek orcáját megbecsüljed, és félj a te Istenedtől. Én vagyok az Úr.

33. Hogyha * jövevény ember bujdosik közöttetek a ti földetekben, bosszúsággal azt ne illessétek.

* 2 Móz. 22, 21.

34. Mint szintén a lakos közzületek, olyan legyen közöttetek a jövevény, és szeressed azt * mint magadat: mert jövevények voltatok Egyiptomnak földében. Én vagyok a ti Uratok Istentek.

* 5 Móz. 10, 19.

35. Ne cselekedjétek hamisságot az ítéletben, földnek mérésében, fontban, singben.

36. Igaz mérték, * igaz font, igaz köből, és igaz iccze (*vagy pint*) legyen közöttetek. Én vagyok a ti Uratok Istentek, ki Egyiptom földéből kihoztalak titeket.

* Pélá. 11, 1. Mik. 6, 11.

37. Tartsátok meg azért minden én rendelésimet és minden én ítéletimet, és azokat cselekedjétek. Én vagyok az Úr.

20. RÉSZ.

Fenyegeti Isten a bálványnak áldozókat a nézőkhöz és varázslóhoz járókat: szüléikhez engedetleneket: a paráznákat.

Szóla ismét az Úr Mózesnek, mondván:

2. Az Izráel fíjainak mond meg: Valaki az Izráel fíjai közzül vagy a jövevény nemzetség közzül, melly az Izráeliták közöt lakozik, adánd az ő magzati közzül a * Molok *bálványnak*; megöletessék, a földnek népe kövekkel verje azt agyon.

* rész 18, 21.

3. Én is az olyan emberre kiontom az én haragomat, és kigyomlálom azt az ő népe közzül, mivelhogy az ő magzatiban adotta Moloknak, hogy megfertéztetné

az én szentséges sátoromat, és megfertéztetné az én szent nevemet is.

4. Hogyha pedig annak a földnek népe kedvezénd annak az embernek, ki az ő magzatai közül adott a Moloknak, és azt meg nem öléndi.

5. Akkor én az én haragomat kiontom arra az emberre, és annak háznépére, és elvesztem azt az ő népe közül, és mindazokat a kik ő utánna paráználkodnak, hogy a Molok *bálvánnyal* paráználkodjanak.

6. Valamelly ember pedig a nézőkhöz megyen, * és a jövendőmondókhoz, hogy azokat követvén paráználkodjék: annak az embernek ellene kiontom az én haragomat, és eltörlöm azt az ő népe közül. * rész 19, 31.

7. Szenteljétek meg azért magatokat, és * legyetek szentek: mert én ti Uratok Istentek vagyok. * rész 11, 44. 19, 2. 1 Pé. 1, 16.

8. És tartsátok meg az én rendelésimet, és azokat cselekedjétek. Én vagyok az Úr, ti megszentelőtök.

9. Mert * valaki gonoszt mondánd az ő atyának vagy anyjának, megöletlessék, mivelhogy atyának vagy anyjának gonoszt mondott, az ő halálának ő az oka. * 2 Móz. 21, 17. Pél. 20, 30.

10. Azonképen a ki megfertézteti a más feleségét, mivelhogy az ő flebarátjának feleségét * megfertézteti: megöletlessék mind a két parázna, a férjfiú és az asszony. * 5 Móz. 22, 22.

11. A * ki az ő attya feleségével † hálánd, és az ő attyának szemérmét felfedezéndi: mindketten megöletlessenek; az ő haláloknak oka ő magokban vagyon. * rész 18, 8. † 1 Móz. 35, 22.

12. Aképen * a ki hálánd az ő menyével, mindketten megöletlessenek: mert nagy gonosszást cselekedtek; az ő haláloknak oka ő magokban vagyon. * rész 18, 15.

13. Viszontag * a ki férjfiúval hál, mintegy asszonnyal: mindketten nagy fertelmességet cselekedtek, megöletlessenek: az ő haláloknak oka ő magokban vagyon. * rész 18, 22.

14. A * ki feleségül vejénd valamelly asszonyt az ő annyával egybe, nagy bűn az; tűzzel égessék meg azokat, hogy ne legyen ti közöttetek ilyen nagy gonosszág. * rész 18, 17.

15. Ismét: * A ki barommal közösül, megöletlessék az, azt a barmot is pedig megöljétek. * rész 18, 23.

16. Valamelly asszony pedig valamelly baromhoz megyen, hogy azzal közösüljön, megöld mind az asszonyt, mind a barmot; minden okvetetlen megöletlessenek; az ő haláloknak oka magokban vagyon.

17. Valaki pedig feleségül vejéndi az ő * hugát, az ő attyának leányát, vagy anyjának leányát, és egymásnak szemérmeket látándják, nagy gyalázataz: annak okáért megöletlessenek az ő népeknek láttára; az ő hugának szemérmét fedezte fel, azért az ő bűnének büntetését hordozza. * rész 18, 9.

18. Valaki hálánd asszonnyal az ő vére folyásának * idején, és felfedezvén annak szemérmét, folyását is felfedezi, az asszony is az ő folyását megmutatándja: ezek mindketten megöletlessenek az ő népek közül. * rész 18, 19.

19. Viszontak a te anyád * hugának vagy atyád hugának szemérmét fel ne fedezzed: mivelhogy az ő test szerint való rokonságának meztelenségét fedezte fel, azért az ő bűnöknek terhét hordozzák. * rész 18, 12, 13.

20. Valaki az ő attya bátyjának feleségével * hálánd, az ő attya bátyjának szemérmét fedezte fel, az ő bűnöknek terhét hordozzák, magzatok nélkül meghaljanak. * rész 18, 14.

21. Valaki az ő bátyjának * feleségét elvejéndi, utálatos dolog az; az ő bátyjának szemérmét fedezte fel, magzatok nélkül meghaljanak. * rész 18, 16.

22. Őrizzétek meg minden * rendelésimet, és minden ítéletimet, és azokat cselekedjétek, hogy ki ne okádjon titeket az a föld, mellybe én viszlek, hogy ott lakjatok. * rész 18, 26.

23. És ne járjatok annak a népnek rendelésében, melyet én ti * előttetek kiűzök: mert mind ezeket cselekedtétek, és azért utáltam meg őket. * rész 18, 3, 28.

24. Néktek pedig mondom: Ti örökségül bírjátok az ő földöket: mert én néktek adom azt, hogy örökségül bírjátok azt, * a téjjel mézzel folyó földet. Én vagyok a ti Uratok Istentek, ki titeket egyéb népektől elválasztottalak. * 2 Móz. 3, 8.

25. Ti azért választást tegyetek a tiszta és * tisztátalan oktan állat között, a tisztátalan és tiszta madár között, és ne fertéztessétek meg magatokat tisztáta-

lan vaddal vagy madárral, vagy földön csúszómászó állattal, melyektől megtöltötölak, mint fertelmes állatoktól.

* rész 11, 2. 5 Móz. 14, 4. 21.

26. És legyetek szentek: mert én Jehova szent vagyok, ki elválasztottalak titeket egyéb nemzetségektől, hogy enyimek legyetek.

27. Akár * férjfiú, akár asszony legyen, ha azokban ördögi jövedőmondásnak lelke leendő: megölettesenek minden okvetetlen, kövekkel verjétek azokat agyon; az ő haláloknak ő magok az okai.

* 5 Móz. 18, 10. 1 Sám. 28, 9.

21. RÉSZ.

A Papoknak tisztaságokról, és kik legyenek a Papságra alkalmatlanok.

És monda az Úr Mózesnek: Szólj a Papoknak az Áron fíjainak, és mond meg nekik: Senki ti közzületek meg ne fertéztessé magát * halottal az ő népe között.

* Ezék. 44, 25.

2. Hanem a ki önéki közel való rokonsága volna, mint anyja, attya, fíja, leánya, bátya.

3. Vagy ő hozzá közel való rokona, mint hajadon huga, melly még nem adatott férjnek, azoknak holttestekhez elmehet és temetéseken ott lehet.

4. Sőt még az ő népének Fejedelmének holttestével is ne fertéztessé meg magát, hogy fertelmes legyen.

5. Az ő fejeken kopaszságot ne csináljanak, az ő szakállokat is ne beretválják el, és az ő testeken semmi bélyeget ne szerezzenek.

* rész 19, 27.

6. Nagy szentséggel szolgáljanak az ő Isteneknek, az ő Isteneknek nevét meg ne fertéztessék: mert az Úrnak tűzzel megemésztendő áldozatját, és az ő Isteneknek kenyerét ők áldozzák: azért szentek legyenek.

7. Parázna és megszeplősítettett asszonyt ne vegyenek feleségül, se pedig az ő férjétől megvettett asszonyt: mert a Papok az ő Istenek szolgálatjára szenteltettek.

8. Te is én népem szentnek tartsad őtet: mert a te Istenednek kenyerét áldozza: szent legyen azért te előtéd; mert szent vagyok én. Én vagyok az Úr, ti megszentelőtök.

9. A Papnak leánya mikor magát megfertézteti paráznassággal, az ő atyát fertézteti meg, azért tűzzel égettessék meg.

10. A Pap pedig, ki az ő atyafiai között fő, a kinek fejére töltötték a kenetnek olaját, és a kinek szolgálatja megszenteltett a szent ruháknak felöltözésére; az ő fejét meg ne mezítenítse, és ruháit meg ne szaggassa.

11. És semmi embernek holttestéhez ne menjen; se attyának, * se anyyának holttestével meg ne fertéztessé magát.

* vers 2. 3.

12. A szenthelyből ki ne menjen, hogy meg ne fertéztessé az ő Istenének szenthelyét: mert a szent korona, és az ő Istene kenetének olaja ő rajta vagyon. Én vagyok az Úr.

13. Szűzet * vegyen magának feleségül.

* Ezék. 44, 22.

14. Özvegyet, mástól megvettettet tisztátalan paráznát ne vegyen, hanem szűzet vegyen feleségül az ő népe közzül.

15. Meg ne fertéztessé az ő magzatját az ő népe között a tisztátalan feleséggel; mert én Úr vagyok az ő megszentelője.

16. Szóla ismét az Úr Mózesnek mondván:

17. Szólj Áronnak, ezt mondván: Ha valakinek a te magod közzül, az ő nemzetségekben valami fogyatkozása leendő, ne áldozza az ő Istenének kenyerét:

18. Mert egy férjfiúnak is nem kell oda járulni, a kiből valami fogyatkozás leendő; vagy vak, vagy sánta, vagy csonka, vagy éktelen tagú leendő.

19. Vagy a kinek lába, vagy keze megszegett.

20. Vagy görbe, vagy törpe, vagy szemé fájó, vagy a kin leendő var, vagy viszketeg, vagy a ki megszakadott.

21. Valamelly férjfiúnak az Áron Pap magva közzül leendő valami fogyatkozás testében. ne menjen fel az oltárhoz, hogy tűzzel megemésztendő áldozatokat áldozzék az Úrnak; fogyatkozás vagyon az ő testében, ne közelgessen azért az oltárhoz, hogy az ő Istenének kenyerét megáldozná.

22. Az ő Istenének legszentségesebb áldozatjának kenyerében, és az Istennek szenteltettekben ehetik:

23. De a superlát felé ne menjen és az oltárhoz ne közelgessen: mert testében való fogyatkozása van, hogy meg ne fertéztessé az én szenthelyeimet. Én vagyok az Úr ő megszentelőjök.

24. Mind ezeket azért megmondá Mó-

zesnek, Áronnak és az ő fíjainak és mind az Izráel fíjainak.

22. RÉSZ.

Az áldozatokból kik ne egyenek; és minémű barmokkal kelljen áldozni.

Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

2. Szólj Áronnak és az ő fíjainak, hogy tartóztassák megmagokat azoktól, melyeket az Izráel fíjai áldoznak, hogy meg ne fertéztessék az én szent nevemet azokban, a melyeket nékem szentelnek. Én vagyok az Úr.

3. Mond meg nékik: Valaki a ti magotok között, a ti utánatok valók között is járuland azokhoz, a melyeket az Izráel fíjai szenteltek az Úrnak, mikor az ő tisztátalansága ő rajta vagyon, kigyomláztatik az én előlem. Én vagyok az Úr.

4. Valaki az Áron fíjai között belpoklos, vagy kinek az ő férjfiúi magva elfoly, a szent állatokban ne egyék, míg nem megtisztul. Azonképen a ki halott miatt megfertéztetett embert illet, vagy olyat a kinek férjfiúi magva elfoly.

5. Vagy a ki illetend valami férget, mely által megfertelmesül, vagy valamely embert, melytől megfertelmesül az ember, annak minden tisztátalansága szerint.

6. Valaki valami e féléit illetend, tisztátalan lészen estvéig: és ne egyék a szent állatokban, hanemha megmosádjá először az ő testét vízzel.

7. Minekutánna a nap lemegyen, tiszta lészen, és azután ehetik a szent állatokban: mert ő eledele az.

8. Holtállatot, * vagy vadtól szagztatott állatot ne egyék meg, hogy megfertéztessék azzal. Én vagyok az Úr.

* 2 Móz. 22, 31.

9. Hanem az én rendelésimet őrizték meg, hogy meg ne büntetessenek az ő bűnökért, és meghaljanak, mivelhogy megrontották azt. Én vagyok az Úr, ki őket megszentelem.

10. Senki ne egyék a szent állatokban valaki * nem a Papinemből való: a Papnak zsellére és bérese is ne egyék a szent állatban.

* 2 Móz. 29, 33.

11. Mikor pedig a Pap valakit pénzen vejénd, az ehetik a *szent állatokban*; azonképen házánál született szolgája: ezek ehetnek a *szent* eledelben.

12. A Papnak leánya ha ollyhoz megyen *feleségül*, a ki nem lejénd a Papi-

nemből, az is ne egyék a szentelt állatokban.

13. A Papnak leánya pedig ha özvegy lejénd, vagy megvettetik az ő férjétől, ha magzatja nincsen, és megtért az ő atyának házához, ehetik az ő atyának eledelében, mint leány korában, de egy idegen is ne egyék abban.

14. Ha pedig valaki tudatlanságból ejéndik a szentelt állatban, annak ötödrészt tegye a megszentelt állathoz, és mind azzal egybe adja meg a Papnak.

15. Hogy meg ne fertéztessék azokat, melyeket az Izráel fíjai szenteltek az Úrnak.

16. És ne engedjék, hogy azok az ő bűnök büntetését hordozzák, hogy ha a Papoknak rendeltetett szent állatokat megejéndik: mert én vagyok az Úr, ki őket megszentelem.

17. Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

18. Szólj Áronnak, és az ő fíjainak: és mind az Izráel fíjainak, és mond meg nékik: Valaki az Izráel nemzetsége között, vagy az Izráel népe között lakó jövevények között akar áldozni, vagy az ő minden fogadása szerint vagy szabad akaratból, hogy az Úrnak tűzzel egészen megegetendő áldozattal áldozzék.

19. Ha azt akarja hogy kedves legyen és azzal megengeszteltesse az Isten: az ő öreg barmai, vagy bárányai, vagy kecskéi között hímét és épet áldozzék.

20. Valamellyben valami fogyatkozás vagyon, azt ne áldozzátok: mert nem volna ti érettetek kedves.

21. Valamelly ember pedig háláadó-áldozattal akar áldozni az Úrnak, vagy hogy fogadásának tegyen eleget, vagy szabad akaratja szerint: ha az ő ökreiből, vagy juhaiból áldozik ép * barommal, kedves lészen az Istennek: de semmi fogyatkozás ne legyen az áldozatra való baromban.

* 5 Móz. 15, 21. 17, 1.

22. Vakot, * megromlottat, csonkát, dagadozott testűt, varast, fekélyest, rühest ne áldozzatok az Úrnak, és tűzzel megemésztendő áldozatot ne szerezzetek ez illyekből az Úrnak.

* Mal. 1, 8.

23. Ökröt, vagy juhot, fogyatkozott vagy alkalmatlan tagút a szabad akarat szerint való áldozatban megáldozhatod; de nem lészen kedves a fogadásból való áldozatban.

24. Megromlott, megtörődött, megszakadt, megmetszetett barommal ne áldozzatok az Úrnak: ezt ne cselekedjétek a ti földetekben.

25. Az idegen jövevény kezéből is ne áldozzatok a ti Istenteknek áldozatját ez illyenekből: mert fogatkozás és szeplő vagyon benne: nem lesznek kedvesek ti érettetek.

26. Szóla ismét az Úr Mózesnek, mondván:

27. A borjú, a bárány és a kecske, minekutánna elletik, legyen azután az ő anyja alatt * hetednapig: nyolczadnap-tól fogva és azután kedves léssen az Úrnak tűzzel megemésztendő áldozatjára.

* 2 Móz. 22, 30.

28. Akár tehén, akár juh lejénd, az ő fiával egybe meg ne öljétek *áldozatra* ugyanazon egy napon.

29. Mikor pedig hálaadásnak áldozatjával áldoztok az Úrnak, szabad akaratok szerint áldozatok.

30. Azon napon megegyétek, semmit reggelre abban ne hagyjatok. Én vagyok az Úr.

31. Tartsátok meg azért az én parancsolatimat, és azokat cselekedjétek. Én vagyok az Úr.

32. És meg ne fertéztessétek az én szent nevemet, hanem inkább szenteltessem én az Izráel fiai között. Én vagyok az Úr ti megszentelőtök.

33. Ki Egyiptomnak földéből kihoztalak titeket, hogy néktek Istentek lennék. Én vagyok az Úr.

23. RÉSZ.

A szombat, a Husvét, Pünkösd, kürtöléseknek, tisztulásoknak, és a leveleságakból csinált hajlékoknak Innepei rendeltetnek.

Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

2. Szólj az Izráel fiaiának, és mond meg nekik: Az Innepek, melyeket az Úrnak kell szentelnetek, melyeken egybe kell gyűlnőtök, hogy azokat megszenteljétek, ezek legyenek:

3. Hat napon munkálkodjatok, hetedik napon * nyugodalomnak és szent gyűlésnek Szombatja *legyen*, semmi dolgot *akkor* ne tegyetek: Az Úrnak Szombatja legyen az minden ti lakhelyeitekben.

* 2 Móz. 20, 9.

4. Ezek *pedig* az Úrnak innepei, a szent gyülekezetre való *napok*, melyeket bizonyos időben kell megszentelnetek.

5. Minden első hónapban, annak a hónapnak tizennegyedik *napján*, a két este között, az Úrnak * Páskhája, a *húsvéti-bárány megételének innepe vagyon*.

* 2 Móz. 12, 18. 21. 5 Móz. 16, 1.

6. Azon hónapnak tizenötödik napján az Úr kovásztalan *kenyerének innepe* vagyon, hét *egész* nap kovász nélkül való *kenyereket* egyetek.

7. Első napon * szent gyűléstek legyen néktek, semmi rabota dolgot *az napon* ne tegyetek.

* 2 Móz. 12, 16.

8. Áldozatok pedig a hét napon az Úrnak tűzzel emésztendő áldozatokat: A hetedik napon is szent gyülekezet *legyen*: semmi rabota dolgot *az napon* is ne tegyetek.

9. Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

10. Szólj az Izráel fiaiának, és mond meg nekik. Mikor bemenéndetek a földre, melyet én adok néktek, és megaratjátok annak veteményét a ti aratástok zsongéjének első kévéjét vigyétek a Papnak;

11. És a gabonakévéig vigye fel és *mutogassa* az Úr előtt, hogy kedves legyen ti érettetek, a Szombatnak második napján vigye fel azt a Pap.

12. A melly napon pedig felviszitek a gabonakévéig, *hogy az Úr előtt mutogassátok: azon napon* áldozatok az Úrnak egészen megégetendő áldozatul esztendő ép bárányt.

13. És Minhának vigyetek olajjal elegyítettetegy Efa lisztnek két tizedét, tűzzel megemésztendő áldozatra az Úrnak, kedves illatra, és itáliáldozatra egy Hín bornak nyegedrészét.

14. Új kenyeret pedig és pergelt búzafejeket vagy zsongét ne egyetek, mind a napig is, míg nem annak *zsongéjéből* áldoztok a ti Istenteknek, örökkévaló rendtartás szerint a ti utánnatok valók között, minden lakhelyeitekben.

15. Annakutánna számláljatok ez innepnek utolsó napjától, melly napon a gabonakévéig Isten előtt való mutogatásra felviszitek, hét egész hetet.

16. A hetedik hétnek utolsó napjáig számláljatok ötven napokat, akkor az Úrnak új Minhával áldozatok.

17. A házaitokból hozzatok két kenyereket, az *Isten előtt való* mutogatásra, *mellyek* egy Efa zsemlyelisztnak két ti-

zedéből sülték legyenek * kovással, *hogy* az Úr ajándékának első zsengéje *legyen* az.

* rész 2, 12. 7, 13.

18. Azzal a kenyérrel pedig áldozatok hét ép bárányokat, esztendőőket, egy gyermeked tulkot és két kost. *Mellyek* az Úrnak egészen megégetett áldozatai legyenek, eledeli és itáliáldozatokkal egybe, hogy megégettesenek jóillatú áldozatúl az Úrnak.

19. Áldozatok egy kecskebakot is a bűnért, és két bárányokat esztendőőket háláadó-áldozatúl.

20. Mellyeket a Pap mind az új gabonából sült kenyérrel egybe, és a két báránnal egybe, az Úr előtt megmutogasson: *ezek* az Úrnak szent *áldozatai* a Papéi legyenek.

21. És az nap szent gyülekezetre való innepetek legyen néktek, semmi rabota dolgot ne tegyetek az napon, örök rendelés szerint minden lakhelyeitekben, a ti utánnatok valók között.

22. Mikor pedig megaratjátok a ti földeknek veteményét, a ti földeknek széleit * ne arassátok le mindenestől fogva, és a te gabonádnak elhullott fejéit fel ne szedjed: a szegénynek és a jövevénynek hagyjad azokat. *En vagyok* a ti Uratok Istentek. * rész 19, 9. 5 Móz. 24, 19.

23. Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

24. Szólj az Izráel fíjainak, ezt mondván: A hetedik * hóban, a hónap első napja legyen innepetek néktek, *trombiták* zengésének emlékezetére, szentgyülekezet:

* 4 Móz. 29, 1.

25. Semmi rabota dolgot *az napon* ne tegyetek, hanem áldozatok az Úrnak tűzzel megégetendő áldozatokat.

26. Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

27. E hetedik hónap tizedik * *napján* tisztulásoknak innepe lészen, szent gyülekezetetek legyen néktek *az napon*, és magatokat sanyargassátok és tűzzel megégetendő áldozatokat áldozatok az Úrnak.

* rész 16, 29. 4 Móz. 29, 7.

28. Semmi rabota dolgot e napon ne tegyetek; mert tisztulásoknak napja az, hogy megtisztíttassatok a ti Uratok Istentek előtt;

29. Mert minden lélek valamely az napon nem sanyargatja magát, kigyomlálta az ő népe között.

30. És valamely ember az napon valami dolgot tejénd, elvesztem azt az embert az ő népe között.

31. Semmi dolgot ne tegyetek, örökkévaló rendelés szerint a ti utánnatok valók között, minden lakhelyeitekben.

32. Nyugalomnak innepe *legyen* az néktek, mellyen magatokat sanyargassátok: mikor annak a hónap kilenczedik *napján* estve lészen, *a kilenczednapnak* estvéjétől fogva a *más* estvéig szenteljétek a ti innepeteket.

33. Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

34. Szólj az Izráel fíjainak ezt mondván: Ugyanezen heted hónap tizenötödik napján, * leveleságakból csinált hajlékoknak innepe legyen hetednapig, az Úrnak *tisztességére*.

* 4 Móz. 29, 12. 5 Móz. 16, 13.

35. Első napon szent gyülekezet *legyen*, semmi rabota dolgot *az napon* ne tegyetek.

36. Hét * napon áldozatok az Úrnak tűzzel megégetendő áldozatokat. Nyolczadnapon is szent gyülekezetetek legyen, és áldozatok az Úrnak tűzzel égetendő áldozatokat: szent innep *ez*, semmi rabota dolgot ne tegyetek azon. * Ján. 7, 37.

37. Ezek az Úrnak innepei, mellyeket meg kell szentelnetek, hogy szent gyülekezetetek *legyen*, hogy az Úrnak tűzzel égetendő áldozatokat áldozatok, egészen megégetendő áldozatot. Minhát, bűnért való, és itáliáldozatot, mindeniket az ő napján.

38. Az Úrnak Szombatjaitól megválva, és minden ajándékitoktól, fogadás szerint és szabad akarat szerint való áldozatitoktól megválva, mellyeket az Úrnak adtok.

39. De ez hetedik hónap tizenötödik napján, mikor a földnek gyümölését bétakarjátok, *az Úrnak* innepet üljetek hét napokon, az első nap nyugalom napja *legyen*, azonképen a nyolczadik nap nyugalom napja *legyen*.

40. És vegyetek magatoknak első napon szép fáknak ágait, pálmafáknak ágait, és sűrű levelesfáknak ágait, víz mellett nevelkedett fűzfákkal egybe, és örvendezzetek a ti Uratok Istentek előtt hét napig.

41. És szenteljétek azt az Úrnak innepét hét napig minden esztendőben, örökkévaló rendtartás szerint a ti utánnatok

valóknál: minden hetedhónapban megszenteljétek azt.

42. Azokban a leveleságakból csinált hajlékokban lakjatok hét napon. Az Izráel népe között való jövevények is lakjanak e hajlékokban.

43. Hogy a ti utánnatok valók megtudják, hogy hajlékokban laktak az Izráel fiai, mikor Egyiptomnak földéből kihoztam őket. Én vagyok a ti Uratok Istentek.

44. Szóla azért Mózes az Izráel fijainak az Úrnak innepei felől.

24. RÉSZ.

A lámpásokhoz való olajról: szent kenyerekről: káromlóról; büntetésnek törvényéről.

Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

2. Parancsold meg az Izráel fijainak, hogy hozzanak néked szépen megtörött tiszta faolajt * világnak, hogy szüntelen a világosító lámpások égjenek.

* 2 Móz. 27. 20.

3. A Bizonyágtételnek superlátján kívül, a gyülekezetnek sátorában rendelje el azokat Áron, hogy minden nap estvétől fogva reggelig *égjenek azok az Úr előtt* örök rendelés szerint a ti utánnatok valóknál.

4. Az arany gyertyatartóra rendelje a világosító szövétnekeket az Úr eleibe mindenkor.

5. Végy zsemlyelisztet is, és süss abból tizenkét kenyereket, az *Efának* két tized *liszte* legyen mindenik kenyér.

6. És azokat két renddel helyeztessed, hatot egy rendre, tiszta asztalra az Úr eleibe.

7. És mindenik rendbe tégy tiszta temjént, hogy az mindenik kenyér helyébe, legyen tűzzel megemésztendő jóillat az Úr előtt.

8. Minden Szombaton megújítsa azokat a *Pap* az Úr előtt szüntelen, az Izráel fijaitól *vett kenyerekből* örökkévaló rendtartás szerint.

9. Azután legyen Ároné és az ő fiaié, kik megegyék azokat a * szent helyen, mivelhogy szentséges állat: az Úrnak tűzzel megemésztetett áldozatai között, örök rendelés szerint.

* 1 Sám. 21. 6.

10. Kiméne pedig egy Izráelből való asszonynak fija, ki egyiptombeli férjfitől való *vala*, ki az Izráeliták között *vala*. És mikor versengenének a táborban

ez Izráelből való asszonynak fija, és egy Izráelita.

11. Az Izráelből való asszonynak fija az *Istennek* nevét szidalmazván káromlást tőn. Annakokáért vivék azt Mózeshez: Annak pedig annyának neve *vala* Selómith, Dibrinek leánya, Dán nemzetiségéből.

12. És őrizet alá * veték azt, hogy megmondaná nékik *Mózes a felől* az Úrnak akaratját.

* 4 Móz. 15. 34.

13. Szóla azért az Úr Mózesnek, mondván:

14. Vidd ki a káromlót a táboron kívül, és a kik hallották a *káromlást*, kezeket tegyék fejére, azután az egész sokaság verje agyon azt kövekkel.

15. Az Izráel fijainak pedig szólj, ezt mondván: Valaki az ő Istene ellen káromlást szól, az ő bűnének büntetését hordozza.

16. És valaki szidalmazza az Úrnak nevét, megöletessék, az egész sokaság megkövezzé azt, akár jövevény, akár lakos, ha az *Istennek* nevét szidalmazza, megöletessék.

17. Ha valaki megölel valakit, megöletessék az ő *gyilkosságáért*.

18. A ki pedig valakinek barmát öli meg, megfizesse; barmot a barmért.

19. A ki az ő felebarátjának testét megsértvén, megbélyegezi, a mint ő cselekedett, ő vele is úgy cselekedjenek.

20. Sérelmet* sérelemért, szemet szemért, fogat fogért: a mint ő más embert megsértett, úgy fizessenek néki is.

* Máté 5. 38. 39.

21. A ki barmot ölend meg, mást adjon helyébe, de a ki embert ölend, megöletessék.

22. Egyenlő törvénye legyen nálatok a jövevénynek és a lakosnak: mert én ti Uratok Istentek *vagyok*.

23. Szóla azért Mózes az Izráel fijainak, és kivivék a táboron kívül a káromlót, és kövekkel verék agyon; és *ilyen módon* az Izráel fiai úgy cselekedének, a mint az Úr parancsolta *vala* Mózesnek.

25. RÉSZ.

A földmivelése: kürtölésnek esztendeje: felszabadítás és jótétemény a szegényekkel.

Szóla ismét az Úr Mózesnek a Sinai hegyen, ezt mondván:

2. Szólj az Izráel fijainak, és mond meg

nélik: Mikor bémenéndetek a földre, melyet én adok néktek, a föld nyugodjék, az *Úrtól rendelt Szombat* szerint.

3. Hat esztendőben vessed bé a te földedet, és hat esztendőben messed meg szőlődet, és vegyed bé gyümölcsét.

4. A hetedik * esztendőben, a föld nyugodalmának Szombatja legyen; *tudniillik az Úrtól rendelt Szombat: akkor* a te földedet ne vessed bé, és szőlődet ne messed meg.

* 2 Móz. 23, 11.

5. A mi a te megaratott *földeden* terem, meg ne arassd, és a mi a te elhagyatott szőlődön terem, *azt is* ne szűrjed meg; mert a föld nyugodalmának esztendeje legyen akkor.

6. A *mit* a föld az ő nyugodalmának *esztendején* terem, az legyen néktek eledelekre, magadnak, szolgáltnak, szolgálóleányoknak, béresednek és zsellérednek, melly nálad lakik.

7. A te barmodnak is, és minden földi vadaknak legyen eledele az annak *esztendőnek* termése.

8. Annakfelette számlálj az esztendőknek *ilyen* hét Szombatját, azaz hétszer hét esztendőt, úgyhogy az esztendők hét Szombatjainak ideje negyvenkilenc esztendő legyen.

9. Akkor mindenütt kürtöltess, hogy annak szava mindenütt hallassék, a hetedik hónapban, a hónapnak tizedik napján, azaz, a tisztulásnak napján kürtöltess mindenütt a ti egész földetekben.

10. Hogy megszenteljétek az ötvenedik esztendőt, és hirdessetek szabadságot a föld minden lakosainak, kürt zengésének *esztendeje* legyen az néktek, akkor minden embernek *szabad* legyen az ő jószágához jutni, és az ő nemzetsége közzé haza menni a *rabnak*.

11. Kürt zengésének *esztendeje* az ötvenedik esztendő legyen néktek, ne vessetek, és fel ne arassátok a *mit a föld* önként terem az *esztendőben*, és a te elhagyott szőlődnek termését meg ne szedjed;

12. Mert kürt zengésének *esztendeje*; szent legyen *azért* néktek, a mezőről egytétek annak gyümölcsét.

13. A kürtölésnek esztendején, minden ember az ő jószága mellé térjen.

14. Mikor annakokáért valami eladó marhát eladándasz a te felebarátodnak,

vagy vejédsz a te felebarátodtól, egymást meg ne csaljátok.

15. A kürtölésnek *esztendeje* után való esztendőnek száma szerint végy *valami jószágot* a te felebarátodtól. A föld hasznainak esztendeinek számok szerint adja az *is* néked a *jószágot*.

16. Ha sok esztendő vagy a *szabadság esztendejéig*, többet adj azért a mit vészesz, és ha kevés esztendő vagy hátra, kevesebbet adj: mert az *esztendőnek* hasznát adja el néked.

17. Egymást azért meg ne csaljátok, hanem félj a te Istenedtől: mert én ti Uratok Istentek *vagyok*.

18. Ha az én rendelésimet cselekeszitek, és ítéletimet megtartván azokat cselekeszitek, bátorságosan laktok azon a földön.

19. És a föld az ő gyümölcsét megtermi, hogy eleget ehessetek, és a *földön* bátorságosan laktok.

20. Ha azt mondanád: Mit együnk a hetedik esztendőben ha nem vetünk, és semmi hasznát a *földnek* bé nem vesszük?

21. Én az én áldásomat reátok bocsátom a hatodik esztendőben, hogy három esztendőre válót teremjen a *föld*.

22. Mert nyolczadik esztendőben vettek, és mind a kilenczedik esztendeig ó gabonát esztek, mind addig, mondom, hogy ó gabonát esztek, míg a föld új gabonát terem.

23. A földet pedig senki örökre el ne adja: mert enyim az * a föld: mert ti én nálam jövevények és zsellérek *vagtok*.

* Ésa. 14, 2. 25.

24. Annakokáért a ti birodalmatoknak minden földében megengedjétek, hogy megválthassa a földet a *ki azt eladta volt*.

25. Mikor a te felebarátod megszegényedik és *kényszerítettik* eladni az ő jószágának valami részét, és az ő közel való * atyafia előlván a jószágnak melléje akar állani, és azt megakarja váltani: hatalma legyen arra hogy megválthassa.

* Jer. 32, 7-9.

26. Ha valakinek nincsen *atyafia* a ki megváltaná a jószágot, hanem ő maga szerét tette az ő jószága váltáságának:

27. Számlálja meg a *jószágnak* eladásától fogva az esztendő számot, és a mi hátra vagy benne, adja meg annak, a kinek zálogba vetette volt a *jószágot* és úgy bírja az ő örökségét;

28. Ha pedig szerét nem teheti hogy egészen megfizetné annak, a jószág, annak a ki arra pénzt adott, kezében legyen a kürtölésnek esztendejéig. A kürtölésnek *esztendején* megbocsássa azt, és *a ki eladta volt*, az ő örökségét az bírja.

29. Ha valaki eladándja lakó házát kerített városban, akkor válthassák meg, mikor annak eladásának esztendeje eltelik, az egy esztendő elmúlván megválthassa az *a ki eladta volt*.

30. Ha azonközbe meg nem váltják, míg egész esztendeje eltelik, a ház, mely a kerített városban vagyon, legyen örökké annak, a ki azt megvette volt mindenestől fogva, abból ki ne menjen a kürtöknek * *nappján is*. * vers 13.

31. A faluban való ház pedig, a mely falunak kerítése nincsen, a mezőn való föld gyanánt legyen. A ki *azt eladja, hatalma legyen* megváltani, vagy az, hogy a kürtöléseknek *nappján* kimenjen abból *a vevő*.

32. *A mi pedig néz* a Léviták városaira, az ő birodalmokban való városoknak házait, mindenkor *valamikor akarják* megválthatják a Léviták.

33. De a ki megváltja, a Léviták közül való *legyen*, vagy az, hogy a ki megvette a házat kimenjen *a házból*, és az ő birodalmoknak városából a kürtöknek *nappján*: mert a Léviták városinak házai, ő birodalmok az Izráel fiai között:

34. De az ő városoknak kívül való mezéjét el ne adhassák a *Léviták!* mert örökkévaló tulajdon örökségek az.

35. Ha a te felebarátod ti köztetek megszegényedik, és megfogyatkozik, tégy jól ő vele, akár jövevény legyen, akár zsellér, hogy élhessen ti köztetek.

36. Ne végy ő tőle * uzsorát vagy fellette valót, hanem félj a te Istenedtől, hogy élhessen veled együtt a te atyádfia.

* 5 Móz. 23, 19. Zsolt. 15, 5.

37. Ne adjad annak uzsorára pénzdet; és nyereséggel ne adjad *néki* a te gabonádat.

38. En vagyok a ti Uratok Istentek, ki Egyiptomnak földéből kihoztalak titeket, hogy néktek adnám a Kanaán földét, és néktek Istentek lennék.

39. Ha pedig a te felebarátod megszegényedvén, magát néked eladja, ne szolgáltatassd úgy mint * rabot. * 2 Móz. 21, 2.

40. Mintegy béres, vagy mintegy zsel-

lér, úgy legyen nálad, a kürtöléseknek esztendejéig szolgáljon néked:

41. Akkor menjen el tőled mind fijai-val egybe, hogy menjen az ő nemzetségehez, és haza menjen az ő atyainak örökségek mellé:

42. Mert én szolgálaim, kiket kihoztam Egyiptomnak földéből, el ne adattassanak *azért* úgy mint rabok.

43. Ne uralkodjál * rajta kegyetlenül, hanem félj a te Istenedtől. Efész. 6, 9. Kol. 4, 1.

44. Szolgáid és szolgálóleányid legyenek a ti körületek való pogánynépek között, azok között szereztek szolgát és szolgálóleányt.

45. A jövevények fiai között is, kik köztetek laknak, szerezhetek *szolgákat és szolgálókat* és azoknak cselédjeből, kik nálatok *laknak*, a kiket *tudniillik* a ti földetekben szültek, és legyenek néktek birodalmatokban.

46. És örökség szerint bírátok azokat, mind a ti utánnatok való fijaitokkal egybe, hogy azok is örökségül bírák azokat, mind örökké éljetek azoknak szolgálatjokkal. De a ti atyátokfiain az Izráelitákon senki kegyetlenül ne uralkodjék az ő attyafián.

47. Ha pedig a ti köztetek lakozó jövevény vagy zsellér meggazdagodik, és az ő nála lakó atyádfia megszegényül, és magát eladja a te közted lakó jövevénynek vagy a jövevény nemből valónak:

48. Minekutánna eladta magát, *szabad legyen* megváltani: egy az ő attyafiai között váltsa meg azt.

49. Vagy attyának bátyja, vagy attya bátyjának fija váltsa meg azt, vagy az ő nemzetségéből közel való attyafia váltsa meg, vagy ha ereje lejénd arra, ő maga váltsa meg magát.

50. És vessen számot azzal a ki őtet megvette, az esztendőől fogva, mellyen magát eladta annak, a kürtöléseknek esztendejéig, és az ő eladásának pénze is az esztendőnek száma szerint számláltassék, a mennyit béresnek adott volna annyi ideig, annyit adjon annak annyi ideig való szolgálatjába.

51. Ha sok esztendő vagyon a *kürtöléseknek esztendejéig*, a szerint adjon vissza az ő Urának az ő eladásának pénzében.

52. Ha pedig kevés *esztendő* hűjja vagyon a kürtölés esztendejének, számot

vetvén ő vele, az esztendőknék száma szerint fizesse az ő váltságát.

53. Mint az esztendeig való béres, úgy legyen annál, ne uralkodjék kegyetlenül ő rajta *az ő gazdája*, a te szemeid előtt.

54. Ha pedig *egyik esztendőben* sem váltatik meg, mindazáltal a kürtöléseknek esztendején *szabadon* elmenjen mind fijaival egybe;

55. Mert az Izráel fiai én szolgálaim, ki-
ket kihoztam Égyiptomnak földéből. Én *vagyok* a ti Uratok Istentek.

26. RÉSZ.

Az Isteniszolgálatról: Áldás a szófogaadónak: Átok a szófogaadatlannak: A megtérőknek bocsánat.

Ne csináljatok magatoknak * bálványokat és faragott képet, vagy valami oszlopot ne emeljete magatoknak, se pedig faragott követ ne helyheztessetek a ti földetekben, hogy meghajoljatok az előtt. Mert én vagyok a ti Uratok Istentek.

* 2 Móz. 20, 4. Ésa. 40, 18. 25. Zsolt. 97, 7.

2. Az én Szombatimat megtartsátok, és az én szent * házamat becsüljétek. Én *vagyok* az Úr.

* rész 19, 30.

3. Ha az én rendelésimben járándotok, és az én parancsolatimat * megtartjátok, és azokat cselekedénditek: * 4 Móz. 28, 1—13.

4. Esőt adok néktek alkalmas időben, a föld az ő gyümölcsét megadja és minden gyümölcstermő fa megtermi az ő gyümölcsét.

5. És a ti csépléste a szüretet éri és a szüret a vetést éri: elégséges kenyeret esztek és nagy bátorsággal laktok a ti földetekben.

6. Mert békességet adok azon a földön, annyira hogy mikor elalusztok, ne *legyen* ki * felretentsen: és elveszem a kegyetlen vadakat arról a földről, és a fegyver által nem megyen a ti földeteken.

* Jób 11, 18, 19.

7. Sőt inkább a ti ellenségeiteket kergetitek, és fegyver miatt ti elöttetek elhullanak.

8. És ti közzfületek öten * százat elűztek, és ti közzfületek százan elűznek tízezeret, és a ti ellenségeitek ti elöttetek fegyver miatt elhullanak.

* Jós 23, 10.

9. És ti hozzátok fordulván, megsaporítalak és megsokasítalak titeket, és az én szövetségemet szerzem veletek.

10. És sok időtől fogva eltett *gabonát* esztek, és régi *gabonát*: az új helyett kihányjátok a régít.

11. És az én hajlékomat * közöttetek helyheztetem, és az én Lelkem meg nem utál titeket.

* Ezek. 37, 26, 27.

12. Ti közöttetek * járok szüntelen. Leszek néktek † Istentek, ti pedig léstek én népeim.

* 2 Kor. 6, 16. † Jer. 7, 23.

13. Én vagyok a ti Uratok Istentek, ki az Égyiptom földéből kihoztalak, hogy azoknak rabjai ne volnátok, és a ti nyakatoknak kötelét megoldottam, hogy egyenesen járhatnátok.

14. Ha engemet * nem hallgattok, és mind e parancsolatokat nem cselekedénditek.

* 5 Móz. 28, 15, 58.

15. És ha az én rendelésimet megutáljátok, és ha ez én ítéletimet megutálja a ti lelketek, és minden parancsolatimat nem cselekedénditek, hanem az én szövetségemet felbontjátok:

16. Én is ezt cselekeszem veletek: hogy titeket a félelem * elfoglaljon, megemésztő dögös betegséggel, † és hidegleléssel egybe, melyek *a te szemeidet* megemészék és *lelkedet* gyötörjék; és a ti gabonátokat hijába vessétek a *földbe*, mert megeszik azt a ti ellenségeitek.

* 5 Móz. 32, 25. † Mik. 6, 13—16.

17. És az én megharagudt orczámot fordítom ellenetek, hogy a ti ellenségeitek előtt elhulljatok, és uralkodjanak rajtatok, a kik titeket gyűlölnek; és fussatok mikor * senki nem úz is titeket.

* 5 Móz. 28, 64—67. Péld. 28, 1.

18. Ha mind ezekután mégis nem hallgattok engemet: hétszerte keményebben ostorozlak titeket a ti bűneitekért:

19. Mert megrontom a ti erősségeiteknek kevésységét, és az eget a ti *fejetelek felett megkeményítem*, és olyanná teszem minémű a * vas: és a földet *ollyanná teszem* minémű az ércz.

* 5 Móz. 28, 23.

20. És minden erős *munkátok* hijába való lészen: mert a ti földetek nem termi meg az ő gyümölcsét, és a földnek fái is nem adják meg az ő hasznokat.

21. Ha mégis vakmerőképen ellenem jártok, és nem engedtek nékem: a ti büntető ostorotokat hétszerte megsokasítom a ti bűneitekért.

22. És bocsátok reátok kegyetlen mezei vadakat, hogy a ti barmaitokból titeket kipusztítsanak, és titeket elfogyasszanak, *annyira* hogy puszták legyenek a ti útaitok.

23. Hogyha ezekkel sem gondoltok *hogy* hozzám *térjete*k, hanem vakmerőképen ellenem jártok:

24. Én is bizony vakmerőképen * ellenetek járok, és hétszerte inkább ostorozlak a ti bűneitekért. * 2 Sám. 22, 27.

25. És hozok ti ellenetek fegyvert, mely bosszút álljon *rajtatok* az én szövetségemnek *megrontása*ért: úgy hogy a ti városaitokba gyűlletek, akkor bocsátok dőghalált közzétek, és adattattok az ellenség kezébe.

26. Minekutánna a kenyérnek táplálásra való erejét elveszem tőletek, tíz aszszonyok sütnék néktek kenyeret egy kemenczében, és mérték szerint *igazán* beadják a ti kenyereteket: esztek, * de nem elégsztek meg. * Mik. 6, 14. Hós. 4, 10.

27. Ha mégis nem engedtek nékem, hanem vakmerőképen ellenem jártok:

28. Én is ellenetek járok megbúsult haragomban vakmerőképen, és én is hétszerte inkább ostorozlak titeket bűneitekért:

29. Mert a ti fiaiitoknak húsát eszitek meg, és leányitoknak húsát * eszitek meg. * 2 Kir. 6, 28. Sir. 4, 10.

30. És a ti palotáitokat elrontom, és a mezőn építtetett szép faragott képeiteket, és a ti * holttesteiteket a ti bálványitoknak holttestekkel egybe együvé hányatom, és az én Lelkem megutál titeket. * Jer. 18, 1. 2.

31. És a ti városaitokat elpusztítom, a ti szent * helyeiteket is elrontom, és nem leszen kedves nékem a ti jóillatú áldozatotok. * Jer. 52, 13.

32. Elpusztítom a földet: annyira hogy álmélkodjanak rajta a ti ellenségeitek, kik azon fognak lakozni.

33. Titeket pedig a pogánynépek közzé elszélesztlek, és azt mívelem hogy utánatok menjenek kivont fegyverrel, hogy a ti földetek pusztá legyen, és a ti városaitok is puszták legyenek.

34. Akkor a föld megszenteli az ő szombatit, mind addig mig pusztán áll, mikor a ti ellenségeiteknek földében lejéndetek, akkor *mondom, hogy* a ti földetek nyugodván megszenteli az ő szombatit.

35. Mind az ő pusztaságának idejéig nyugoszik, mert nem nyugott a ti szombatitokon, mikor azon a földön laktátok.

36. A kik pedig ti közzületek megma-

radnak, azoknak szívekben * félelmet szerzek az ő ellenségeiknek lakóföldökben, annyira hogy a fa levelének zördülése előtt fussanak *mint* a szablya előtt, és elhulljanak, ha senki nem kergeti is *őket*. * Jób 15, 21.

37. Egymásra hullanak mintha fegyver *volna* utánnok, ha senki utánnok nincsen is, és a ti ellenségeitek előtt meg nem maradhattok:

38. Hanem elvesztek a pogánynépek között, és a ti ellenségeiteknek földé megemészti titeket.

39. És a kik megmaradnak közzületek, a ti ellenségeiteknek földében elvesznek az ő hamisságokért, és az ő atyáiknak hamisságokért, mind velek egybe elvesznek.

40. Ha *pedig* megvallják az ő hamisságokat, és az ő atyáiknak hamisságát mind az ő bűnökkel * egybe, mellyel én ellenem vétkeztek, és hogy ők vakmerőképen jártak én ellenem. * 5 Móz. 4, 30. 31.

41. És hogy én is mikor vakmerőképen ellenem járnék, vetettem őket az ő ellenségeknek földébe. Ha akkor ezt a körülmételetlen szívet elvetik, és akkor az ő bűnöknek büntetését megfizetik:

42. Én is megemlékezem Jákóbbal *tett* szövetségemről; Izsákkal *tett* szövetségemről, s Ábrahámmal *tett* * szövetségemről is megemlékezem, a földről is megemlékezem. * 1 Móz. 17.

43. A föld azonközbe pusztán hagyatik ő tőlök, és az ő szombatit megszenteli, a melly *föld* elpusztult volt ő érettek, ők is az ő bűnöknek büntetését megfizetik; mert sokképen az én ítéletimet megutálták, és az én rendelésimet az ő lelkek megutálta.

44. Jóllehet még mikor az ő ellenségeknek földében voltak is, nem vettem meg őket, és nem utáltam meg őket, hogy megemészteném mindenestől őket, megvetván az én szövetségemet velek: Mert én ő Urok Istenek *vagyok*.

45. Azért megemlékezem ő érettek a régi *attyákkal* való szövetségemről, kiket Egyiptom földéből kihoztam a pogányoknak szemek láttára, hogy lennék nékik Istenek. Én *vagyok* az Úr.

46. Ezek a rendelések, az ítéletek, és a törvények, mellyeket szerzett az Úr ő maga között és az Izráel fiai között, a Sinai hegyen Mózes által.

27. RÉSZ.

Istennek ígért dolgoknak becsűjéről, és megváltásáról.

Szóla ismét az Úr Mózesnek, és monda:

2. Szólj az Izráel fíjainak és mond meg nekik: Az ember, mikor fogadást téssen, a te becsülésed szerint *legyenek* a személyek, *kik fogadással kötelezték magokat*, az Úréi.

3. A férjfiat becsüljed húsz esztendőstől fogva hatvan esztendősig, becsüljed *mondom*, ötven ezüst siklusra, a mint a szent siklus *vagyon*.

4. Ha asszony lejénd, harmincz siklusra becsüljed.

5. Öt esztendőstől fogva pedig húsz esztendősig a férjfiat húsz siklusra becsüljed: az asszonyt pedig tíz siklusra:

6. Egy hónapi férjfiú magot, öt esztendő koráig becsüljed öt ezüst siklusra: hogyha pedig asszonyi mag lejénd, becsüljed három ezüst siklusra.

7. Ha pedig hatvan esztendő lejénd, vagy feljebb való, ha férjfiú: becsüljed tizenöt siklusra, ha asszony, tíz siklusra.

8. Ha pedig szegény lejénd, *hogy annak szerét nem tehetné*, a mire becsülöd, állassad azt a Pap eleibe, hogy becsülje azt a Pap: a mennyinek szerét teheti az, a ki magát fogadással kötelezte, *annyira* becsülje azt a Pap.

9. Ha pedig a féle barmot *fogadott adni*, a minémű állatokból szoktak áldozni az Úrnak, valamit a félét ád az Úrnak, szent legyen.

10. Mást a helyébe ne állasson, és azt el ne cserélje, jót a hitván helyébe, vagy hitvánt a jó helyébe *adván*: hogyha pedig elcseréli *egyik* barmot a *másik* barmon: mind az előbbi, mind pedig a mellyen azt elcserélte, szent * legyen.

* vers 33.

11. Ha pedig valami tisztátalan okatlan állatot *fogadott adni*, mellynek neméből nem áldozhatnak az Úrnak; tehát vigye azt az állatot a Paphoz.

12. És becsülje meg azt a Pap, akár jó, akár hitván *legyen*, a mire becsüli azt a Pap, abban maradjon.

13. Ha pedig azt meg akarná váltani, a te becsűd felett annak ötödrésztét adja.

14. Ha pedig valaki az ő házát az Úrnak szenteli, *hogy szent legyen* az, becsülje meg azt a Pap, vagy jó, vagy hitván le-

jénd, és a mire becsüli azt a Pap, abban maradjon.

15. Ha megakarja váltani *az* ő házát az, ki az *Istennek* szentelte volt, a te becsűd mellé adja annak árának ötödrésztét és legyen övé.

16. Ha pedig valaki az ő örökségéből mezőn való földet szentelénd az Úrnak, becsülöd meg a mag szerint, a melly *abba* megyen, *ha* egy Hómer árpa *megyen belé*, ötven ezüst siklusra *becsültessék*.

17. Ha a kürtölésnek esztendejétől fogva szentelte *Istennek* az ő szántóföldét, a mint azt becsülöd, abban maradjon.

18. Ha a kürtölésnek *esztendeje* után szenteléndi *Istennek* az ő földét, a Pap számlálja meg annak pénzét az esztendőnek száma szerint, mellyek hátravagynak a kürtölésnek esztendejéig, és *a szerint* szállítson le a te becsülésedből.

19. Ha pedig meg akarja váltani az ő földét az, ki azt *Istennek* szentelte volt, a te becsűd mellé adja annak árának ötödrésztét, és legyen övé.

20. Ha meg nem váltja azt a földet, vagy azt a földet másnak eladja, azután azt meg nem válthatja:

21. Hanem a föld, mikor a kürtölésnek *esztendején* megszabadúl, az Úrnak szenteltessék, úgymint az *Istennek* szenteltett föld, és legyen a Papok öröksége.

22. Ha pedig pénzen vett földet szentelt az Úrnak, melly őnéki öröksége nem volt:

23. Számlálja meg a Pap a földnek becsűje szerint való áraban, a kürtölésnek esztendejéig *mennyi vagyon hátra*, és adja meg azt azon napon a te becsűd szerint, *hogy legyen* az az Úrnak szenteltett.

24. A kürtölésnek esztendején a föld megtérjen ahoz, a kitől azt vette volt, ahoz *tudniüllek*, kinek öröksége *volt* az a föld.

25. Minden te becsülésed pedig a szenthelynek siklusa szerint legyen. Egy siklus pedig húsz pénzt * teszen. * 2Móz. 30, 13.

26. De a baromnak első fajzását, melly első fajzás *a nélkül* is az * Úré, senki *néki* ne szentelje, akár ökör lejénd, akár juh, az Úré az. * 2Móz. 13, 2.

27. Ha pedig a tisztátalan állatokból *való lészen*, váltsa meg *azt* a te becsülésed szerint, és azon felül a *becsűnek* ötödrésztét adja mellé, ha pedig meg nem váltják, adassék el a te becsűd szerint.

28. Semmi szent dolog, valami az Úrnak szenteltetett valakitől, abból a mije *vagy*on, akár ember *legyen* az, akár barom, akár mezőn való örökség, el ne adassék, meg ne váltassék: *mert* minden e féle fogadással köteleztetett állapot szentes és az * Úré. * 4 Móz. 18, 14. Jós. 6, 19.

29. Semmi *oktalan baromból* szenteltetett dolog, mely az embertől az Úrnak szenteltetik, meg ne váltassék; hanem minden okvetetlen megöletessék.

30. Annakfelette a földnek minden dézmája, a földnek veteményéből, a fáknak gyümölcséből az Úré, és az Úrnak szenteltessek.

31. Ha pedig valaki meg akarja vál-

tani az ő dézmájának valami részét, annak az *árának* ötödrészét tegye hozzá.

32. És minden harmoknak és juhoknak tizede, melyek a vessző alól szoktak elmenni, minden tized, *mondom*, az Úrnak szenteltessek.

33. Ne tudakozzék rajta, jó é vagy hitván, és el ne változtassa azt: hogyha valami módon elváltoztatná azt, mind az, mind pedig a helyébe adott volt, *Istennek* szenteltetett legyen, meg se váltassék.

34. Ezek a parancsolatok, melyeket parancsolt az Úr Mózesnek a Sinai hegyen, *hogy azokat* az Izráel fiaiának *megmondaná*.

MÓZES NEGYEDIK KÖNYVE,

MELLY AZ IZRÁELITÁKNAK MEGSZÁMLÁLÁSOKRÓL VALÓ KÖNYV.

1. RÉSZ.

Az Izráel népe Fejedelmeinek neveik: a hadviselő férfiaknak számok. Léviták tisztje.

Szóla pedig az Úr Mózesnek a Sinai pusztájában, a Gyülekezet sátorában, a második hónapnak első *napján*, az Égyiptom földéből való kijövelelek után * második esztendőben, mondván: * 2 Móz. 30, 11.

2. Vegyétek számát * az egész Izráel fiai gyülekezetinek, az ő nemzetségek szerint, az ő atyáiknak házok szerint, a neveknek számok szerint, minden férjfiat főről főre. * rész 26, 2. 51. 2 Móz. 38, 26.

3. Húsz esztendősi fiútól fogva és feljebb, mindent, ki a hadba kimehet az Izráelben: Megszámláljátok őket az ő seregek szerint, te és Áron.

4. És legyen veletek egy-egy férjfiú mindenik nemzetségből, kik között mindenik feje legyen az ő atyáinak házának.

5. Ezek pedig a férjfiaknak neveik, a kik legyenek ti veletek: Rúben *nemzet-ségéből* Elisúr, Sedeúrnak fija.

6. Simeonból Selúmiel, Surisaddainak fija.

7. Júdából Naasson, Amminádábnak fija.

8. Issakhárból Néthánéel, Suárnak fija.

9. Zebulonból Eliáb, Hélonnak fija.

10. József fiai között: Efraimból Elisama, Ammihudnak fija: Manasséből Gámliel, Pédasurnak fija.

11. Benjáminból Abidán, Gidióni fija.

12. Dánból Ahiézer, Ammisaddai fija.

13. Áserből Págiel, Okránnak fija.

14. Gádból Eleásaf, Déhuelnek fija.

15. Nafthaliból Akhira, Enánnak fija.

16. Ezek a Gyülekezetben nevezetesek *valának*, kik az ő atyók nemzetségeinek Fejedelmei és az Izráel ezerinek Fejei valának.

17. Mellé vevé azért Mózes és Áron e férjfiakat, a kik nevek szerint előszámláltattak vala.

18. És az egész Gyülekezetet összegyűjték, a második hónap első napján; kik vallást tőnek az ő születésekről, az ő cselédjek szerint, az ő atyáiknak háznépe szerint, az ő neveknek száma szerint, húsz esztendősi fiútól fogva és feljebb, főről főre.

19. Miképen megparancsolta vala az Úr Mózesnek, megszámlálá őket a Sinai pusztájában.

20. Voltak azért az Izráel elsőszülöttenek Rúbennek fiai, az ő nemzetségek, az ő házoknépe szerint, az ő atyáiknak házok szerint, a nevek száma szerint, főről főre, minden férjfiú, húsz esztendősi fiútól fogva és feljebb, minden harcra kimehető.

21. Az ő megszámláltattai Rúben nemzetségeiből negyvenhat ezer és ötszáz.

22. Simeon, fiai között, az ő nemzet-

ségek, az ő házoknépe szerint, az ő atyáiknak házok szerint, az ő megszámláltattai, a neveknek száma szerint főről főre, minden férjfiú húsz esztendőstől fogva és feljebb, minden harcra kimehető.

23. Az ő megszámláltattai Simeon nemzetségéből ötvenkilencz ezer és háromszáz.

24. Gád fiai között az ő nemzetségek, az ő házoknépe szerint, az ő atyáiknak házok szerint, a neveknek száma szerint, húsz esztendős fiútól fogva és feljebb, minden harcra kimehető.

25. Az ő megszámláltattai Gád nemzetségéből, negyvenöt ezer és hatszáz ötven.

26. Júda fiai között, az ő nemzetségek, az ő házoknépe szerint, az ő atyáiknak házok szerint, a nevek száma szerint, húsz esztendős fiútól fogva és feljebb, minden harcra kimehető.

27. Az ő megszámláltattai Júda nemzetségéből, hetvennégy ezer és hatszáz.

28. Issakhár fiai között, az ő nemzetségek, az ő házoknépe szerint, az ő atyáiknak házok szerint, a nevek száma szerint, húsz esztendős fiútól fogva és feljebb, minden harcra kimehető.

29. Az ő megszámláltattai Issakhár nemzetségéből ötvennégy ezer és négyszáz.

30. Zebulon fiai között az ő nemzetségek, az ő házoknépe szerint, az ő atyáiknak házok szerint, a nevek száma szerint, húsz esztendős fiútól fogva és feljebb, minden harcra kimehető.

31. Az ő megszámláltattai Zebulon nemzetségéből ötvenhét ezer és négyszáz.

32. József fiai között, Efraim fiai között az ő nemzetségek, az ő házoknépe szerint, az ő atyáiknak házok szerint, a neveknek száma szerint, húsz esztendős fiútól fogva és feljebb, minden harcra kimehető.

33. Az ő megszámláltattai Efraim nemzetségéből, negyvenezer és ötszáz.

34. Manasse fiai között, az ő nemzetségek, az ő házoknépe szerint, az ő atyáiknak házok szerint, a nevek száma szerint, húsz esztendős fiútól fogva és feljebb, minden harcra kimehető.

35. Az ő megszámláltattai Manasse nemzetségéből harminczkét ezer és kétszáz.

36. Benjámin fiai között az ő nemzetségek, az ő házoknépe szerint, az ő aty-

tyaiknak házok szerint, a nevek száma szerint, húsz esztendős fiútól fogva és feljebb, minden harcra kimehető.

37. Az ő megszámláltattai Benjámin nemzetségéből, harminczöt ezer és négyszáz.

38. Dán fiai között az ő nemzetségek, az ő házoknépe szerint, az ő atyáiknak házok szerint, a nevek száma szerint, húsz esztendős fiútól fogva és feljebb, minden harcra kimehető.

39. Az ő megszámláltattai Dán nemzetségéből, hatvankét ezer és hétszáz.

40. Áser fiai között az ő nemzetségek, az ő házoknépe szerint, az ő atyáiknak házok szerint, a neveknek száma szerint, húsz esztendős fiútól fogva és feljebb, minden harcra kimehető.

41. Az ő megszámláltattai Áser nemzetségéből, negyvenegy ezer és ötszáz.

42. A Nafthali fijainak nemzetségek, az ő házoknépe szerint, az ő atyáiknak házok szerint, a neveknek száma szerint, húsz esztendős fiútól fogva és feljebb, minden harcra kimehető.

43. Az ő megszámláltattai a Nafthali nemzetségéből, ötvenhárom ezer és négyszáz.

44. Ezek azok a megszámláltattak, kiket megszámlált Mózés és Áron: és az Izráelnek Fejedelmei a tizenkét férjfiak, kik között mindenik az ő atyának házában fő vala.

45. Voltak annakokáért mindnyájan kik megszámláltattak, az Izráel fiai, az ő atyáiknak házok szerint, húsz esztendős fiútól fogva és feljebb, minden harcra kimehetőek az Izráelben.

46. Voltak *mondom* mindnyájan a megszámláltattak, hatszáz * háromezer öt-száz ötven.

* 2 Móz. 38, 26.

47. De a Léviták * az ő atyáiknak házoknépe szerint nem számláltattak azok között.

* rész 3, 1—17. s. a. t.

48. Mert szólott vala az Úr Mózesnek, ezt mondván:

49. De mindazáltal a Lévi nemzetségét meg * ne számláljad és azokat ne számláljad az Izráel fiai között.

* rész 2, 33.

50. Hanem a Lévitákat rendeld a Bizonyágtétel hajlékához; és minden ő edényihez, és minden ahöz valókhöz, ők viselék a hajlékot, és annak minden edényit, és ők szolgáljanak annak, és a hajlék körül járjanak tábor.

51. Mikor pedig a hajléknak előbb kell indulni, a Léviták szedjék el azt egy mástól, mikor pedig megálland a hajlék, a Léviták állassák azt fel, és az idegen a ki oda járuland * meghaljon. * rész 3, 38.

52. És tábort járjanak az Izráel fiai kiki az ő táborában, és kiki az ő zászlója alatt, az ő seregek szerint.

53. A Léviták pedig tábort járjanak a Bizonyágtétel hajléka * körül, hogy ne legyen harag az Izráel fiaiak Gyülekezetin; és foglalatosok legyenek a Léviták a Bizonyágtétel hajlékának őrzetében. * rész 3, 7. 23. 29. 35. 38.

54. Cselekedének annakokáért az Izráel fiai mind a szerint, a mint parancsolta vala az Úr Mózesnek: úgy cselekedének.

2. RÉSZ.

Minémű rendet tartsanak az úton, és a táborjárásban: Minden nemzetségben ki legyen a Fejedelem.

És szóla az Úr Mózesnek és Áronnak mondván:

2. Az Izráel fiai, kiki az ő zászlója alatt, az ő atyáiknak házoknépének zászlója alatt járjon tábort: A Gyülekezetnek Sátora körül távol járjon tábort.

3. Ezek járjanak pedig tábort napkelet felől naptámadatban, a Júda táborának zászlója az ő seregei szerint, és a Júda fiaiak Fejedelme *legyen* Naasson, Amminádáb fija.

4. És az ő serege és számláltattai, hetvennégy ezer és hatszáz.

5. Tábort járjon pedig ő mellette az Issakhár nemzetsége, és az Issakhár fiaiak Fejedelme *legyen* Néthánéel, Suárnak fija.

6. És az ő serege és az ő számláltattai ötvennégy ezer és négyszáz.

7. Ismét a Zebulon nemzetsége, és a Zebulon fiaiak Fejedelme Eliáb Hélon fija.

8. És az ő serege és az ő számláltattai, ötvenhét ezer és négyszáz.

9. Mindnyájan a Júda táborának számláltattai, száz nyolczvanhat ezer és négyszáz, az ő seregek szerint: előjárók legyenek ezek.

10. A Rúben táborának zászlója legyen dél felől az ő seregei szerint, és a Rúben fiaiak Fejedelme legyen Elisúr, a Sedeúr fija.

11. És az ő serege és számláltattai, negyvenhat ezer és ötszáz.

12. Tábort járjanak pedig ő mellette; a Simeon nemzetsége, és a Simeon fiaiak Fejedelme *legyen* Selúmiel, Suri-saddai fija.

13. És az ő serege és számláltattai ötvenkilencz ezer és háromszáz.

14. Ismét a Gád nemzetsége, és a Gád fiaiak Fejedelme Eliásáf, a Réhuel fija.

15. És az ő serege és számláltattai, negyvenöt ezer és hatszáz ötven.

16. Mindnyájan, a kik megszámlálva voltak a Rúben táborában száz ötvenegy ezer és négyszáz ötven az ő seregek szerint: és második legyenek a menetelben.

17. Annakutánna menjen a Gyülekezet Sátora, *tudniillik* a Léviták tábora, a táboroknak közepette: A miképen tábort járnak, a képen járjanak kiki az ő helyén az ő zászlója mellett.

18. Az Efraim táborának zászlója az ő seregei szerint *legyen* napenyészet felől, és az Efraim fiaiak Fejedelme *legyen* Elisáma, Ammihud fija.

19. És az ő serege és számláltattai, negyven ezer ötszáz.

20. És ő mellette *legyen* a Manasse nemzetsége, és a Manasse fiaiak Fejedelme *legyen* Gámliel, a Pédasur fija.

21. És az ő serege és számláltattai harminczkét ezer hétszáz.

22. Ismét a Benjámin nemzetsége és a Benjámin fiaiak Fejedelme *legyen* Abidám, Gideóni fija.

23. És az ő serege és számláltattai harminczöt ezer és négyszáz.

24. Mindnyájan az Efraim táborában, kik megszámlálva voltak, száz nyolcz ezer és száz az ő seregekben: harmad *rendben* menjenek.

25. A Dán táborának zászlója *legyen* éjszak felől az ő seregei szerint: és a Dán fiaiak Fejedelme Áhiézer, Ammiasdai fija.

26. És az ő serege és számláltattai hatvankét ezer és hétszáz.

27. Tábort járjon pedig ő mellette az Áser nemzetsége: és az Áser fiaiak Fejedelme *legyen* Págiel, az Okrán fija.

28. És az ő serege és számláltattai negyvenegy ezer és ötszáz.

29. Ismét a Nafthali nemzetsége és a Nafthali újainak Fejedelme Akhira, Enán fija.

30. És az ő serege, és számláltattai, ötvenhárom ezer és négyszáz.

31. Mindnyájan a megszámláltattak a Dán seregében, *lőnek* száz ötvenhét ezer és hatszáz; utólsó *renden* menjenek az ő zászlójok szerint.

32. Ezek az Izráel fíjainak számláltattai az ő attyaiknak házok szerint, mindnyájan, kik megszámlálva voltak táborokban, az ő seregek szerint, * hatszáz háromezer ötszáz és ötven.

* 2 Móz. 38, 26. rész 1, 46.

33. Továbbá a Léviták nem voltak megszámlálva * az Izráel fíjai között, a miképen megparancsolta volt az Úr Mózesnek.

* rész 1, 48. 49.

34. És cselekedének az Izráel fíjai mind a szerint a miképen parancsolta volt az Úr Mózesnek, a képen járának tábort, az ő zászlójok szerint, úgy járának kiki az ő nemzetsége szerint, az ő attyainak háza szerint.

3. RÉSZ.

Megszámlálása a Lévitáknak, és az elsőszülötteknek.

Ezek pedig Áronnak és Mózesnek nemzetségei, attól fogva hogy szólott az Úr Mózesnek a * Sinai hegyen. * 2 Móz. 19, 1—3.

2. Ezek pedig az Áron fíjainak neveik: Elsőszülötte * Nádáb, azután Abihú, Eleázár és Ithamár.

* 2 Móz. 6, 23.

3. Ezek az Áron fíjainak a megkenetett Papoknak neveik, kiknek * megszentelte volt kezeket, hogy Papságot viselnének.

* 2 Móz. 40, 14—16. 3 Móz. 8, 30.

4. Meghala pedig * Nádáb és Abihú az Úr előtt, mikor áldozának külső tűzzel az Úr előtt a Sinai pusztájában, és fíjaik nincsenek önékik. És Papságot visele Eleázár és Ithamár Áron előtt az ő attyok előtt.

* 3 Móz. 10, 1. 2. rész 26, 61.

5. Szóla pedig az Úr, Mózesnek, mondván:

6. Hozd elő a Lévi nemzetségét és állassad Áron Pap eleibe; hogy szolgáljanak * néki.

* rész 18, 1—6.

7. És őrizték az ő őrizetét, és mind az egész Gyülekezetnek őrizetét a Gyülekezetnek * hajléka előtt, és végezzék a körül való † szolgálatot.

* rész 1, 53. 16, 9. † rész 4, 4—33.

8. Megőrizték pedig a Gyülekezet sátorának minden eszközét is, és az Izráel fíjainak őrizetét is, hogy végezzék a hajlék körül való szolgálatot.

9. Adjad, *mondom*, a Lévitákat Áronnak és az ő fíjainak: mert valóban néki adattak az Izráel fíjaitól.

10. Áront pedig és az ő fíjait előttök járóvá tegyed, hogy őrizték az ő Papságokat: mert ha valaki idegen oda járuland meghal.

11. Szóla ezek felett az Úr Mózesnek, mondván:

12. Bizonyyára én választottam a Lévitákat az Izráel fíjai között, minden elsőszülött * helyett, melly az ő anyyának méhét † megnyitja az Izráel fíjai között: Azért legyenek a Léviták enyimek.

* 2 Móz. 13, 2. † rész 2, 16.

13. Mert enyim minden elsőszülött a naptól fogva, hogy megöltem minden elsőszülöttet Egyiptom földében, magamnak szenteltem * minden elsőszülöttet az Izráelben, mind emberek között, s mind okatlan állatok között, enyimek lesznek. Én *vagyok* az Úr. * 2 Móz. 13, 2. 34, 19. Luk. 2, 23.

14. Szóla azután az Úr Mózesnek a Sinai pusztájában, mondván:

15. Számláld meg a Lévi fíjait az ő attyaiknak házok szerint, az ő házoknépe szerint, minden férjfiat egy hónaptól fogva, és azon felül megszámlálj.

16. Megszámlálá annakokáért Mózes őket az Úrnak szava szerint, a miképen hagyatott vala néki.

17. És * ezek voltak a Lévi fíjai az ő nevek szerint: Gerson, Kéhát, és Mérári.

* 2 Móz. 6, 16. 17.

18. Ezek pedig a Gerson fíjainak neveik az ő házoknépe szerint, Libni és Simhi.

19. Továbbá a Kéhát * fíjai az ő házoknépe szerint; Amrán és Ibzhár, Hebron és Uzziel.

* 2 Móz. 6, 18.

20. A Mérári fíjai pedig az ő házoknépe szerint: Makhli és Músi. Ezek a Lévi nemzetségei, az ő attyaiknak házok szerint.

21. Gersontól származtak a Libni nemzetsége és a Simhi nemzetsége, ezek a Gersoniták nemzetségei.

22. Azoknak számláltattai minden férjfiaknak számok szerint, egy hónapi fiútól fogva és feljebb, azoknak *mondom*, számláltattai hétezer és ötszáz.

23. A Gersonitáknak nemzetségei a Hajlék megett járjanak tábort napenyészet felől.

24. És a Gersoniták attyok háznépének Fejedelme legyen Eliásáf a Láel fíja.

25. A Gerson fíjainak pedig őrizete a gyülekezetnek sátorában lészen: a Haj-

lék, a Sátor, annak fedele, és a gyülekezet sátora ajtajának superlátja.

26. Ismét a pitvarnak kárpitjai, és a pitvar ajtajának superlátja, mely *vala* a Hajlék mellett és az oltár mellett körül, és annak kötelei minden hozzá tartozó szolgálattal egybe.

27. Kéháttól pedig *származott* az Amrám cselédje, és az Izhár cselédje, és a Hebron cselédje, és az Uzziel cselédje: Ez a Kéhátnak cselédje.

28. Minden férjfiúnak száma szerint, egy hónapi fiútól fogva és feljebb, *lőnek* nyolcezeren és hatszázan, kik a szenthelynek őrizői voltak.

29. A Kéhát fíjainak nemzetségei tábort járjanak a Hajléknak oldala mellett dél felől.

30. És a Kéhátiták cselédjének attya házának Fejedelme legyen Elisáfán, Uzzielnek fija.

31. Az ő őrizetek pedig, a láda és az asztal, és a gyertyatartó, és az oltárok, és a szenthelynek edényei, melyekkel szolgálnak, és a superlát minden ahoz tartozó szolgálattal.

32. Továbbá a Léviták Fejedelmeinek Fejedelme *legyen* Eleázár az Áron Pap fija: A szenthajlék mellett vigyázóknak fejedelemsége *legyen ő rajta*.

33. Méráritól származott a Makhli és Músi nemzetsége: ezek a Mérári nemzetségei.

34. Ezeknek pedig számláltattai minden férjfiúnak száma szerint egy hónapi fiútól fogva és feljebb hatezer és kétszáz.

35. És a Mérári cselédjének atyai házának Fejedelme *legyen* Suriel, az Abihail fíjai, és ezek tábort járjanak a hajléknak észak felől való oldala mellett.

36. A Mérári fíjainak pedig őrizeti tiszte a hajléknak deszkái és annak rudjai, oszlopai és annak talpai, minden edényei, és minden ahoz tartozó szolgálat.

37. A pitvar körül való oszlopok és azoknak talpai, azoknak szegei és kötelei.

38. A kik pedig tábort járjanak a hajlék előtt napkelet felől a gyülekezet sátorának első része felől, napkelet felől *legyenek* Mózes és Áron, és az ő fíjai, hogy a szenthelyet őrizzék az Izráel fíjai helyett. Bizonyára ha idegen * oda járuland, meghal.

* vers 10.

39. A Lévitáknak minden számláltattai, kiket megszámláltak Mózes és Áron az Úrnak beszéde szerint, az ő házoknépe szerint, mindnyájan a férjfiak egy hónapi fiútól fogva és azon felül huszonkét * ezer.

* rész 26, 62.

40. És monda az Úr Mózesnek: Számláld meg az Izráel fíjainak minden elsőszülöttét, egy hónapi * fiútól fogva és feljebb, és vegyed az ő neveknak számát.

* rész 18, 15. 16.

41. És válaszd a Lévitákat nékem (én vagyok az Úr) az Izráel fíjainak minden elsőszülötti helyett; és a Lévitáknak barmaikat, az Izráel fíjai barmaiknak minden első fajzati helyett.

42. Megszámlálá annakokáért Mózes, a mint parancsolta vala néki az Úr, az Izráel fíjainak minden elsőszülöttét.

43. És valának minden első férjfiú szülöttek az ő neveiknek számok szerint, egy hónapi fiútól fogva és feljebb, az ő számok szerint, huszonkét ezeren kétszázan és hetvenhárman.

44. És szóla az Úr Mózesnek, mondván:

45. Vegyed a Lévitákat az Izráel fíjai közöttül való minden elsőszülöttek helyett: és a Lévitáknak barmaikat az ő barmaik helyett, és legyenek enyimek a Léviták. Én *vagyok* az Úr.

46. Továbbá *a mi* néz a kétszáz és hetven háromnak megváltására, kik a Lévitáknak számát meghaladták, az Izráelitáknak elsőszülöttei közöttül.

47. Végy öt-öt * siklust minden személyért a szenthajléknak † siklusa szerint, húsz fillér *érő* a siklus.

* 3 Móz. 27, 6. 7. + 2 Móz. 30, 13.

48. És adjad azt a pénzt Áronnak és az ő fíjainak, azoknak váltáságok pénzét, kiknek számok felülhaladja a Léviták számokat.

49. Vevé annakokáért Mózes a váltáságok pénzét azoktól, kik felülhaladják vala a Lévitáknak számokat, a Lévitáktól megváltatott *elsőszülöttek* felett.

50. Vevé az Izráel fíjainak elsőszülöttitől e pénzt *tudniillik* ezer háromszáz és hatvanöt siklust, a szenthelynek siklusa szerint.

51. És adá Mózes a megváltattaknak pénzét Áronnak és az ő fíjainak, az Úrnak beszéde szerint, a miképen parancsolta vala az Úr Mózesnek.

4. RÉSZ.

Tisztek a Léviták három nemzetségeinek.

És szóla az Úr Mózesnek és Áronnak, mondván:

2. Vegyed számát a Kéhát fíjainak a Lévi közzül az ő cselédjek szerint, és az ő attyoknak házok szerint.

3. Attól fogva, a ki harmincz esztendő és azon felül mind addig, a ki ötven esztendő, valakik alkalmatosok a szolgálatra hogy munkálkodjanak a gyülekezetnek sátorában.

4. E legyen tisztek a Kéhát fíjainak a gyülekezetnek sátorában; a szentséges dolgokról való gondviselés.

5. Először pedig Áron és az ő fíjai mikor másuvá kell szállani a tábornak, eljöjjenek és letegyék a kárpitnak superlátját, és bétakarják azzal a Bizonyáságnak ládáját.

6. És borítsanak arra borzbőrből csinált kárpitot, minekutánna azt egészen béborítják égszínű posztóval, és annak rudjait is bétegyék.

7. És az Isten eleibe vitetett *kenyere*nek asztalát borítsák bé égszínű posztóval, azon felül tévén a tálakat, temjéntartókat, a seprőket és a fedőtálakat: és ama szüntelen * való kenyér azon legyen.

* 2 Móz. 25, 30.

8. És minekutánna veres posztóval azt béborítják, azon felül béborítsák borzbőrből csinált kárpittal: annakutánna az ő rudjait is bétegyék.

9. Vigyenek annakfelette égszínű posztót, és fedjék bé a világnak gyertyatartóját * vele, és annak lámpásait és ollóit, hamvévőivel egybe, és az ő olájának minden edényeit, mellyekkel szolgálnak a *gyertyatartó* körül.

* 2 Móz. 25, 31—39.

10. És helyheztessék azt minden ő edényeivel a borzbőrből csinált kárpitba és tegyék azt rudakra.

11. Az arany oltárt is borítsák bé égszínű posztóval, és fedjék bé borzbőrből csinált kárpittal, és tegyék bé annak a rudjait is.

12. Vegyék annakfelette mind a szármokot is, mellyekkel szolgálni fognak a szenthelyben, és helyheztessék égszínű posztóban, és fedjék bé azokat borzbőrből csinált kárpittal, és tegyék rudakra.

13. Annakutánna a hamvat az oltárról

eltisztítván, terítsenek arra bársonyszínű posztót.

14. És tegyék arra minden ő edényeit, mellyekkel szolgálnak azon, fogóit, szítoit, seprőit és medenczeit, az oltárnak minden edényeit; és borítsanak arra borzbőrből csinált kárpitot, és tegyék bé az ő rudjait is.

15. Mikor pedig végét veti Áron és az ő fíjai a szenthajléknak és annak minden edényeinek bétakarásának, mikor el akar indulni a tábor, akkor jöjjenek el a Kéhát fíjai, hogy elvigyék azokat: de ne illessék a szenthelynek semmi edényeit, hogy meg ne haljanak: Ezek a Kéhát fíjainak terhek a gyülekezet sátorában.

16. Eleázárnak pedig az Áron Pap fíjának tiszte, a gyertyatartónak olaja, és a drága szerszámokból csinált füstölés, a szüntelen való áldozatnak Minhája, és a kenetnek olaja. Ez az egész hajlékról és mindenekről, mellyek abban vannak, mind a szentséges helyről, mind annak edényről való gondviselés.

17. Szóla pedig az Úr Mózesnek és Áronnak, mondván:

18. Meglássátok, hogy a Kéhátiták háznépének nemzetsége a Léviták közzül ki ne gyomláttassék:

19. Hanem ezt míveljétek ő velek, hogy éljenek és meg ne haljanak, mikor járulándanak a szentségeknek szentségéhez: Áron és az ő fíjai jöjjenek el, és rendeljék el őket mindeniket az ő tisztére és az ő terhére.

20. Bé ne menjenek, hogy meglássák mikor bétakarják a *Papok* a szentséges állatokat, és meg ne haljanak.

21. Szóla ezek felett az Úr Mózesnek, mondván:

22. Vegyed szármokat a Gerson fíjainak az ő attyoknak házok szerint, és az ő nemzetségek szerint.

23. Attól fogva a ki harmincz esztendő és azon felül mind addig, a ki ötven esztendő, megszámláljad őket, valamennyin alkalmatosok a szolgálatra, hogy munkálkodjanak a gyülekezetnek sátorában.

24. E legyen munkájok a Gersoniták nemzetségeinek a szolgálatban és a *terherhordozásban*:

25. Hordozzák a hajléknak kárpitjait és a gyülekezetnek sátorát, annak fede-

5. RÉSZ.

A tábornak tisztán tartása: Elidegenített marháinak visszahozása: Feleségére gyanús férjfiúnak csendesítése.

És szóla az Úr Mózesnek, mondván:

2. Parancsold meg az Izráel fíjainak, hogy kiűzenek a táborból * minden belpoklost, és mindent, valakinek férjfiú magva † kifoly, és mindent, valaki megundokíttatott holttestnek *illetése* miatt.

* 3 Móz. 13, 3—46. † 3 Móz. 15, 2.

3. Mind férjfiakat, mind asszonyokat kiűzetek, a táboron kívül üzzétek őket, hogy meg ne undokítsák az ő táborokat azok, a kik között * én lakozom.

* rész 11, 20.

4. És úgy cselekedének az Izráel fíjai és kiűzék azokat a táboron kívül, a miképen meghagyta vala az Úr Mózesnek, úgy cselekedének az Izráel fíjai.

5. Szóla annakfelette az Úr Mózesnek, mondván:

6. Parancsold meg az Izráel fíjainak: Akár férjfiú, * akár asszony, mikor cselekedendének az embereknek bűnök közül valamelyet, vétkezvén az Úr ellen, és bűnt cselekedendik valamely lélek;

* 3 Móz. 6, 1—5.

7. Megvallják az ő bűnöket, a melyet cselekedtek, és * fizesse meg azt a miben vétkezett épen, és annak ötöd részét adja arra felül, és adja annak, a ki ellen vétkezett.

* 3 Móz. 6, 5.

8. Ha nem lejjend annak a férjfiúnak attyafia, a kinek megfizetné a kárt: adja azt az Úrnak, és legyen a Papé a megtisztításra való koston kívül, mellyel megtisztítja őtet a Pap.

9. Az Izráelitáktól Istennek szenteltetett állatokból való felemeltetett ajándék azé a Papé legyen, a kihez azt viszik:

10. És kinek-kinek megszenteltetett állati azé legyenek, a mikor adándja azokat az ember a Papnak, azé legyenek.

11. Szóla annakfelette az Úr Mózesnek, mondván:

12. Szólj az Izráel fíjainak, és mond meg nekik: Mikor elhajol valakinek felesége, és vétkezendik az ő férje ellen;

13. És hálánd valaki ő vele, melly dolgot az ő férjétől eltitkolva és elfedezve vagyon, hogy az ő felesége megfertéztetett: bizonyosság pedig nem lejjend ő ellen, mivelhogy a bűnön nem kapták.

14. Ha felindúl ő benne az ő feleségéhez való kétség, annyira hogy kételkedjék az

ő feleségéhez, melly immár tisztátalanná lett; vagy felindúl ő benne az ő feleségéhez való kétsége, annyira hogy feleségéhez kételkedjék, jóllehet az meg nem fertéztetett:

15. Akkor vigye a férjfiú az ő feleségét a Paphoz; és vigye el az ő áldozatjára való ajándékát azzal egyetemben, *tudniillik* egy Efa árpalsíztnek tizedrészét: de ne öntsön arra olajat és ne tegyen arra temjént; mert házasságban való tisztaság megromlásának gyanúsának áldozatja, és emlékeztetésnek áldozatja, melly eszébe juttatja az embernek a gonosszást.

16. És az asszonyt hívja elő a Pap, és állassa őtet az Úr eleibe.

17. És vegyen a Pap szent vizet földből csinált edénybe, a porból is, a melly lejjend a sáturnak pádimentomán, vegyen a Pap és bocsássa azt a vízbe.

18. És állassa a Pap az asszonyt az Úr eleibe, és az asszonynak fejét meztelenítse meg, és tegye annak az asszonynak kezére az emlékeztetnek ajándékát, melly áldozat házasság tisztaságához való gyanuságnak ajándéka; és a Papnak kezében legyenek keserű vizek, átoknak vizei.

19. És esküvéssel kényszerítse őtet a Pap, és azt mondja az asszonynak: Hogyha valaki te veled nem közösködött, és hogyha el nem hajlottál tisztátalanságra a te férjed kívül, ne ártson néked a keserű átkozott víz.

20. Ha pedig elhajlottál a te férjed kívül, és megszeplősítettél, és más férjfiúval közöskültél a te férjed kívül:

21. Esküvéssel kényszerítse, *mondom, azt* az asszonyt a Pap, átoknak esküvésével, és ezt mondja az asszonynak: Tegyen tégedet az Úr átokká, és példává a te néped között, minekutánna az Úr megszárazta a te tomporodat, és a te méhedet dagadással megveri.

22. És bémenjenek ez átkozott vizek a te első részeidbe, hogy megdagadjon a te méhed, és megszáradjon a te tomporod; és az asszony mondja: Ámen! Ámen!

23. És írja fel a Pap az átkokat valami kártára, és törölje el annakutána azokat a keserű vizekkel.

24. És itassa meg az asszonynyal a keserű átkozott vizet; és bémennek ő belé az átkozott és keserű vizek.

25. Annakutánna vegye el a Pap az asszonynak kezéből a házasságbeli tisztasághoz való gyanúságnak áldozatját és emelje fel azt az Úr előtt, és áldozzék azzal az oltáron.

26. És a Pap egy teljes marokkal vévén abból az ajándékból, áldozza meg azt jóillatúl az oltáron, és annakutánna adja meginni az asszonynak a vizet.

27. Megitassa, *mondom*, vele a vizet, és ha megszeplősítettett lejénd, és ha vétkezett valóba az ő férje ellen: tehát bémennek azok az átkozott vizek ő belé, mellyek fordulnak keserűségre és megdagad az ő méhe, és megszárad az ő tompora, és lészen az az asszony átkozott az ő népe között.

28. Hogyha meg nem szeplősítettett az asszony, hanem tiszta lejénd: tehát ártatlan lészen és tenyésző lészen.

29. Ez a házasságbeli tisztasághoz való gyanúságnak törvénye, mikor elhajol az asszony az ő férjétől és megszeplősítettetik.

30. Vagy ha felindúl valakiben a kételkedés, annyira, hogy kételkedjék feleségéhez, és az ő feleségét állatja az Úr eleibe, és a Pap cselekszik azzal mind e törvény szerint.

31. És ilyen módon ártatlan lészen a férjűű a bűntől, de az asszony az ő bűnének terhét hordozza.

6. RÉSZ.

Nazareusok törvénye: Közönséges áldás.

És szóla az Úr Mózesnek, mondván:

2. Szólj az Izráel fíjainak és mond meg nékik: Mikor férjűű vagy asszony fogadást tészén, és esküvéssel a Nazareusságra kötelezi magát, hogy tudniillik az Úrnak Nazareusságra szenteli magát:

3. Bortól és részegítő italtól elszakasza magát, a boreczetet és a részegítő állatnak eczetjét ne igya, és semmi megvizesített szőlőből csinált italt ne igyék, sőt még új szőlőt se egyék, se pedig aszúsúszőlőt:

4. Az ő Nazareusságának minden napjain semmit a félét ne igyék, valami lészen a szőlőtőről, a szőlőmagvától fogva a szőlőhajág.

5. Az ő Nazareussága fogadásának minden napjain * beretva az ő fejére ne menjen, míglen bé nem teljesednek a napok, mellyeken fogadással Nazareusságra

szentelte magát az Úrnak: szent legyen, hagyja nevekedni az ő fejének haját.

* Bir. 13, 5. Lnk. 1, 15. 1 Sám. 1, 11.

6. A napokon, mellyeken fogadással Nazareusságra szenteli magát az Úrnak; a megholtinak testéhez bé ne menjen.

7. Sőt se az ő attyának, se az ő anyyának, se az ő attyafiának, se az ő nényének holttestekkel meg ne fertéztesse magát, mikor meghalándanak: mert az ő Istének Nazareusságát viseli az ő fején.

8. Az ő Nazareusságának minden napjain szent legyen az Úrnak.

9. Hogyha pedig valaki meghalánd ő nála hirtelenséggel, és megfertézteti az ő Nazareusságának fejét, nyírje meg az ő fejét az ő tisztulásának napján, hetedig napon nyírje meg azt.

10. Nyolczadik napon pedig vigyen két gerliczét * vagy két galambfiat a Papnak a gyülekezet sátora ajtajához.

* 3 Móz. 1, 14.

11. És áldozza meg a Pap egyiket a bűnért, a másikat pedig egészen égőáldozatúl, és tisztítsa meg azt abból, hogy vétkezett a holttest miatt; és szentelje meg annak fejét azon napon.

12. És ujonnan fogadást tévén az Úrnak az ő Nazareusságra való magaszentelésének napjáról, vigyen az ő bűnéért egy esztendő bárányt; az előtt való napok pedig haszontalanok legyenek: mert megfertéztetett volt az ő Nazareussága.

13. E legyen pedig az Istennek Nazareusságra szenteltetett embernek törvénye, a melly napon bételjesedik az ő Nazareusságának napja, menjen a gyülekezet sátorának ajtajához.

14. És vigye fel az ő áldozatját az Úrnak, egy esztendő ép hím bárányt egészen megégetendő áldozatra, és egy esztendő nóstény ép bárányt, bűnért való áldozatra, és egy ép kost háláadó-áldozatra.

15. Ezek felett egy kosár kovász nélkül való kenyereket, olajjal meghintett zsemlyebélesek, és kovász nélkül való pogácsákat olajjal megkenettek, azoknak Minhájokkal és italiáldozatokkal.

16. Vigye azokat a Pap az Úr eleibe, és áldozzék annak bűnéért való áldozatot, és egészen megégetendő áldozatot.

17. A kost is áldozza meg háláadóáldozatúl az Úrnak, a kovász nélkül valókkal egyetemben, mellyek a kosárban lésznek:

áldozza meg a Pap annak Minháját és italiáldozatját is.

18. Akkor a Nazareus nyírja meg * az ő Nazareusságának fejét a gyülekezet sátorának ajtajánál, és vegye az ő Nazareusságának haját, és tegye azt a tűzre, melly vagyon a háláadásért való áldozat alatt.

* Csel. 21, 24.

19. Vegye annakutánna a Pap a kosnak megfőtt lapoczkáját, és egy kovász nélkül való bélest a kosárból, és egy kovász nélkül való pogácsát, és tegye a Nazareusnak kezére, minekutánna elnyírettetik az ő Nazareussága.

20. És emelje fel a Pap azokat az Úr előtt; a Papnak szenteltetett ez, a fel-emeltetett szegynek és felemeltetett lapoczkának felette, és annakutánna igyék bort a Nazareus.

21. Ez a Nazareusnak törvénye, a ki fogadást tejénd, és az ő Nazareusságáért az Úrnak fogadott áldozatjának törvénye, azonkívül a mit szabad akarátja szerint ajándékoz: Az ő fogadása szerint, melyet fogadott, a képen cselekedjék, az ő Nazareusságának törvénye szerint.

22. És szóla az Úr Mózesnek, mondván:

23. Szólj Áronnak és az ő fíjainak, mondván: Így áldjátok meg az Izráel fíjait, mondván nekik:

24. Áldjon meg tégedet az Úr, és őrizzen meg tégedet.

25. Világosítsa meg az Úr az ő orcáját te rajtad, és könyörüljön te rajtad:

26. Fordítsa az Úr az ő orcáját te reád, és adjon békességet néked.

27. És az én nevemet vessék az Izráel fíjaira, és én megáldom őket.

7. RÉSZ.

Az Izráel nemzetsége tizenkét Fejedelmeinek, a szent-hajlék és az oltár felemeltetések után lett ajándékok.

És lón a melly napon elvégezé Mózes a Sátornak * felemelését, megkené azt és megszentelé minden edényeivel egybe, az oltárt is és annak minden edényeit megkené és megszentelé. * 2 Móz. 40, 1—33.

2. Akkor ajándékokat vivének az Izráel Fejedelmei az ő attyok házának fejei; ezek valának a nemzetségek Fejedelmei, és ugyanezek valának a megszámláltattaknak fejei.

3. És vivék az ő ajándékokat az Úr eleibe, hat borított szekereket, és tizenkét ökröket, egy szekeret két Fejedelem-

ért, és mindenikért egy-egy ökröt: és ajándékon vivék azt a sátor eleibe.

4. És szóla az Úr Mózesnek, mondván:

5. Vedd el ő tőlök és szolgáljanak azok a gyülekezet sátorának szolgálatjában: és adjad azokat a Lévitáknak, mindeknek az ő szolgálatja szerint.

6. Elvév azért Mózes a szekereket és ökröket, és adá azokat a Lévitáknak.

7. Két szekeret és négy ökröt a Gerson fíjainak az ő szolgálatjok szerint.

8. Négy szekeret pedig és nyolcz ökröt ada a Mérári fíjainak az ő szolgálatjokszerint, Ithamárnak Áron Pap fíjának kezé alá.

9. A Kéhát fíjainak pedig semmit nem ada; mert a szentséges állatok körül való szolgálat vala ő rajtok, mellyet vállokon viselnek vala.

10. Vivének annakokáért a Fejedelmek az oltárnak megszentelésére azon napon, a mellyen megkenettetett volt, vivének *mondom*, ajándékokat a Fejedelmek az oltár eleibe.

11. És monda az Úr Mózesnek: A Fejedelmek egyenként, külön-külön napon vigyék az ő ajándékokat az oltárnak megszentelésére.

12. És vivé első napon az ő ajándékát Naasson, az Amminádáb fíja, Júda nemzetségből.

13. Vala pedig az ő ajándéka, egy ezüsttál, száz és harmincz siklus nyomó, egy ezüstpohár hetven siklus nyomó, a szent siklus * szerint, és mind a kettő teljes vala Minhának való olajjal hintett zsemlyeliszttel. * 2 Móz. 30, 13.

14. Egy aranykalán, tíz siklus nyomó, teljes jóillatra való szerszámokkal.

15. Egy gyermekded tulok, egy kos, egy esztendőös bárány egészen megégetendő áldozatra.

16. Egy kecskebak a bűnért való áldozatra.

17. És a háláadásnak áldozatjára két ökr; öt kos, öt kecskebak, öt bárányok esztendőösök. E volt Naassonnak Amminádáb fíjának ajándéka.

18. Másodnapon ajándékot vive Néthanéel, Suárnak fíja, Issakhár nemzetségének Fejedelme.

19. Elővivé az ő ajándékát egy ezüsttálat, melly száz és harmincz siklus nyomó vala, egy ezüstpohárt, melly hetven siklus nyomó vala, a szent siklus * szerint, mellyek teljesekek valának olajjal

meghintett Minhának való zsemlyeliszttel.

* 2 Móz. 30, 13.

20. Egy aranykalán, tíz siklust nyomót, teljes jóillatra való szerszámokkal.

21. Egy gyermekded tulkot, egy kost, egy esztendő bárányt tűzzel egészen megemésztetendő áldozatra.

22. Egy kecskebakot a bűnért való áldozatra.

23. És a háláadásnak áldozatjára két ökröt, öt kost, öt bakot, esztendő bárányokat ötöt. E volt Néthanéelnek a Suár fijának ajándéka.

24. Harmadik napon a Zebulon fiainak Fejedelmek Eliáb, a Hélon fija.

25. Az ő ajándéka pedig volt egy ezüsttál, száz harmincz siklus nyomó, egy ezüstpohár, hetven siklus nyomó, a szent siklus szerint, mellyek teljesek valának olajjal meghintett Minhának való zsemlyeliszttel.

26. Egy aranykalán tíz siklus nyomó, jóillatra való szerszámokkal teljes.

27. Egy gyermekded tulok, egy kos, egy esztendő bárány tűzzel egészen megemésztetendő áldozatra.

28. Egy kecskebak bűnért való áldozatra.

29. És a háláadásnak áldozatjára két ökör, öt kos, öt bak, esztendő bárány öt. E volt Eliábnak, Hélon fijának ajándéka.

30. Negyedik napon a Rúben fiainak Fejedelmek Elisír, Sedeúrnak fija.

31. Az ő ajándéka volt egy ezüsttál száz harmincz siklus nyomó, egy ezüstpohár, hetven siklus nyomó, a szent siklus szerint, mellyek teljesek valának olajjal meghintett Minhára való zsemlyeliszttel.

32. Egy aranykalán, tíz siklus nyomó, jóillatra való szerszámokkal teljes.

33. Egy gyermekded tulok, egy kos, egy esztendő bárány tűzzel egészen megemésztetendő áldozatra.

34. Egy kecskebak bűnért való áldozatra.

35. És a háláadásnak áldozatjára két ökör, öt kos, öt bak, esztendő bárány öt. E volt Elisúrnak, Sedeúr fijának ajándéka.

36. Ötödnapon a Simeon fiainak Fejedelmek Selúmiel, Surisaddai fija.

37. Az ő ajándéka volt egy ezüsttál, száz harmincz siklus nyomó, egy ezüstpohár, hetven siklus nyomó, a szent siklus szerint, mellyek teljesek valának

olajjal meghintett Minhára való zsemlyeliszttel.

38. Egy aranykalán, tíz siklus érő, teljes jóillatra való szerszámokkal.

39. Egy gyermekded tulok, egy kos, esztendő bárány egy, tűzzel egészen megemésztetendő áldozatra.

40. Egy kecskebak bűnért való áldozatra.

41. És háláadásnak áldozatjára két ökör, öt kos, öt bak, esztendő bárány öt. E volt Selúmielnek, Surisaddai fijának ajándéka.

42. Hatodnapon a Gád fiainak Fejedelmek Eliásáf, a Déhuel fija.

43. Az ő ajándéka volt egy ezüsttál, száz harmincz siklus nyomó, egy ezüstpohár, hetven siklus nyomó, a szent siklus * szerint, mellyek teljesek valának olajjal meghintett Minhára való zsemlyeliszttel.

* rész 3, 47.

44. Egy aranykalán, tíz siklus nyomó, teljes jóillatra való szerszámokkal.

45. Egy gyermekded tulok, egy kos, egy esztendő bárány tűzzel egészen megemésztetendő áldozatra.

46. Egy kecskebak bűnért való áldozatra.

47. És a háláadásnak áldozatjára két ökör, öt kos, öt bak, esztendő bárány öt. E volt Eliásáfnak, Déhuel fijának ajándéka.

48. Hetednapon az Efraim fiainak Fejedelmek Elisáma, az Ammihúd fija.

49. Az ő ajándéka volt egy ezüsttál, száz harmincz siklus nyomó, egy ezüstpohár, hetven siklus nyomó, a szent siklus szerint, mellyek teljesek valának olajjal meghintett Minhára való zsemlyeliszttel.

50. Egy aranykalán, tíz siklus nyomó, teljes jóillatra való szerszámokkal.

51. Egy gyermekded tulok, egy kos, egy esztendő bárány tűzzel egészen megemésztetendő áldozatra.

52. Egy kecskebak a bűnért való áldozatra.

53. És a háláadásnak áldozatjára két ökör, öt kos, öt bak, esztendő bárány öt. E volt Elisámának, Ammihúd, fijának ajándéka.

54. Nyolczadnapon a Manasse fiainak Fejedelmek Gámiel, Pédasúr fija.

55. Az ő ajándéka volt egy ezüsttál, száz harmincz siklus nyomó, egy ezüstpohár, hetven siklus nyomó a szent siklus szerint, mellyek teljesek valának olaj-

jal meghintett Minhára való zsemlyeliszttel.

56. Egy aranykalán, tíz siklus nyomó, teljes jóillatra való szerszámokkal.

57. Egy gyermekded tulok, egy kos, egy esztendő bárány tűzzel egészen megemésztetendő áldozatra.

58. Egy kecskebak bűnért való áldozatra.

59. És a háláadásnak áldozatjára két ökör, öt kos, öt bak, esztendő bárány öt. E volt Gámielnek, a Pédasúr fiának ajándéka.

60. Kilencednapon a Benjámin fíjainak Fejedelmek Abidán, a Gideóni fíja.

61. Az ő ajándéka volt egy ezüstpohár, száz harmincz siklus nyomó, egy ezüstpohár, hetven siklus nyomó, a szent siklus szerint, melyek teljesek valának olajjal meghintett Minhára való zsemlyeliszttel.

62. Egy aranykalán, tíz siklus nyomó, jóillatra való szerszámokkal teljes.

63. Egy gyermekded tulok, egy kos, egy esztendő bárány tűzzel egészen megemésztetendő áldozatra.

64. Egy kecskebak bűnért való áldozatra.

65. És a háláadásnak áldozatjára két ökör, öt kos, öt bak, esztendő bárány öt. E volt Abidánnak, Gideóni fiának ajándéka.

66. Tizedik napon a Dán fíjainak Fejedelmek Ahiézer, az Ammisaddai fíja.

67. Az ő ajándéka volt egy ezüstpohár, száz harmincz siklus nyomó, egy ezüstpohár, hetven siklus nyomó, a szent siklus szerint, melyek teljesek valának olajjal meghintett Minhára való zsemlyeliszttel;

68. Egy aranykalán, tíz siklus nyomó, jóillatra való szerszámokkal teljes.

69. Egy gyermekded tulok, egy kos, egy esztendő bárány tűzzel egészen megemésztetendő áldozatra.

70. Egy kecskebak bűnért való áldozatra.

71. És a háláadásnak áldozatjára két ökör, öt kos, öt bak, esztendő bárány öt. E volt Ahiézernek, az Ammisaddai fiának ajándéka.

72. Tizennyedik napon az Áser fíjainak Fejedelmek Págiel, Okrán fíja.

73. Az ő ajándéka volt, egy ezüstpohár, száz harmincz siklus nyomó, egy ezüstpohár, hetven siklus nyomó, a szentsiklus szerint, melyek teljesek valának

olajjal meghintett Minhának való zsemlyeliszttel.

74. Egy aranykalán, tíz siklus nyomó, teljes jóillatra való szerszámokkal.

75. Egy gyermekded tulok, egy kos, egy esztendő bárány tűzzel egészen megemésztetendő áldozatra.

76. Egy kecskebak bűnért való áldozatra.

77. És a háláadásnak áldozatjára két ökör, öt kos, öt bak, esztendő bárány öt. E volt Págielnek, Okrán fiának ajándéka.

78. Tizenkettődik napon a Nafthali fíjainak Fejedelmek Ahira, Enán fíja.

79. Az ő ajándéka volt egy ezüstpohár, száz harmincz siklus nyomó, egy ezüstpohár, hetven siklus nyomó, a szent siklus szerint, melyek teljesek valának olajjal meghintett Minhára való zsemlyeliszttel.

80. Egy aranykalán, tíz siklus nyomó, teljes jóillatra való szerszámokkal.

81. Egy gyermekded tulok, egy kos, egy esztendő bárány tűzzel egészen megemésztetendő áldozatra.

82. Egy kecskebak bűnért való áldozatra.

83. És a háláadásnak áldozatjára két ökör, öt kos, öt bak, esztendő bárány öt. E volt Ahirának, az Enán fiának ajándéka.

84. E volt az oltárnak megszentelése, a napon, mellyen megkenettetett, Izráelnek Fejedelmeitől: Tizenkét ezüstpohár, tizenkét ezüstpoharak, tizenkét aranykalánok.

85. Száz és harmincz siklus nyomó vala egy ezüstpohár, és egy ezüstpohár, hetven siklus nyomó: az edényeknek minden ezüstjei kétezer négyszáz siklus, a szent siklus szerint:

86. Tizenkét aranykalánok jóillatra való szerszámokkal teljesek, tíz-tíz siklus nyomók valának a kalánok a szent siklus szerint: A kalánoknak minden aranya, száz húsz siklus.

87. A tűzzel egészen megemésztetendő áldozatra való minden ökörök, tizenkét gyermekded tulok, tizenkét kos, esztendő bárány tizenkettő az ő Minhájokkal egybe: és tizenkét kecskebakok bűnért való áldozatra.

88. A háláadás áldozatjának pedig minden ökrei huszonnégy tulok, hatvan kosok, hatvan bakok, esztendő bárány hatvan. E volt az oltárnak megszentelése, minekutánna megkenettetett volt.

89. Mikor pedig bémegyen vala Mózes a gyülekezetnek sátorába, hogy szólana ő vele az *Isten*, hallja vala szavát annak a ki vele szól vala a kegyelem táblájának * felső részéről, melly vala a Bizonyosságtételnek ládáján, a két Kérubimok között, ésszól vala néki. * 2 Móz. 25, 22.

8. RÉSZ.

A Főpapnak tiszte a szent hajlékban: és felszenteltetések a Lévitáknak.

És szóla az Úr Mózesnek, mondván:

2. Szólj Áronnak és mond meg néki: Mikor meggyújtod a * szövétnekeket a gyertyatartó ellenében, mindenfelé világosságot tegyenek a hét szövétnekek.

* 2 Móz. 25, 37.

3. És cselekedék a képen Áron, és úgy tevő fel a szövétnekeket, hogy a gyertyatartónak ellenébe világosságot tennének, a miképen parancsolta vala az Úr Mózesnek.

4. És a gyertyatartónak az ő * alkotványa merő aranyból veretett vala, mind a szára, mind pedig a virága merőn veretett vala, a példa szerint, † mellyet mutatott volt az Úr Mózesnek, olyan képen csinálá a gyertyatartót.

* 2 Móz. 25, 31—36. † 2 Móz. 25, 8. 9. 40.

5. Szóla annakfelette az Úr Mózesnek, mondván:

6. Vegyed a Lévitákat az Izráel fiai között és tisztítsd meg őket.

7. Így cselekedjél pedig ő velek hogy megtisztítsd őket: hintsd ő reájok a megtisztulásnak vizét, és mind az egész testeket beretváltják meg, és mossák meg az ő ruháikat, és tisztíttassanak meg.

8. Azután vegyenek egy gyermekded tulkot Minhájjával egybe, *tudniillik* olajjal meghintett zsemlyeliszttel: és más gyermekded tulkot is vegyenek bűnért való áldozatra.

9. Akkor vigyed a Lévitákat a gyülekezetnek sátora eleibe, és gyűjtsd egybe az Izráel fijainak minden gyülekezetit.

10. Vigyed, *mondom*, a Lévitákat az Úr eleibe, és az Izráel fiai tegyék az ő kezeiket a Lévitákra.

11. És Áron vigye a Lévitákat ajándékon az Izráel fijaitól az Úrnak, hogy szolgáljanak az Úr szolgálatjában.

12. A Léviták pedig tegyék az ő kezeiket a tulkoknak fejekre: Annakutánna áldozd meg egyiket bűnért való áldozatul, a másikat pedig tűzzel egészen

megemésztetendő áldozatul az Úrnak, a Lévitáknak megtisztíttatásokra.

13. És állassad a Lévitákat Áron eleibe és az ő fiai eleibe, és adjad őket ajándékon az Úrnak.

14. És válaszd el a Lévitákat az Izráel fiai között: hogy legyenek a * Léviták enyimek.

* rész 3, 45.

15. Azután menjenek el a Léviták a gyülekezetnek sátorában való szolgálatra, minekutánna megtisztítod őket, és ajándékon viszed őket *az Istennek*.

16. Mert adattak nékem az Izráel fiai között mind azokért, kik az ő anyyok méhét először megnyitják, *azaz* az Izráel elsőszülöttei helyett vettem őket magamnak.

17. Mert az Izráel fiai között enyim minden * elsőszülött mind emberek között, mind oktan állatok között: a nap-tól fogva, hogy megöltem minden elsőszülöttet az Egyiptom földében, magamnak szenteltem azokat.

* 2 Móz. 13, 2.

18. Vettem pedig *magamnak* a Lévitákat minden elsőszülöttek helyett az Izráel fiai között.

19. És adtam a Lévitákat ajándékon Áronnak és az ő fijainak az Izráel fiai között, hogy az Izráel fijainak tisztekben járjanak a gyülekezetnek sátorában, és megtisztítsák az Izráel fiai, és ne legyen az Izráel fijaiban csapás, ha az Izráel fiai a szenthelyhez közel menéndenek.

20. Úgy cselekedék annakokáért Mózes és Áron, és az Izráel fijainak egész gyülekezete a Lévitákkal; mind a szerint valamint parancsolta vala az Úr Mózesnek a Léviták felől, olyanképen cselekedének ő velek az Izráel fiai.

21. És megtisztíták magokat a Léviták és megmosák az ő ruháikat, és vivé őket Áron ajándékon az Úr eleibe, és megtisztítá őket Áron, hogy tisztákká tenné őket.

22. Ezek mikor elvégeztettek volna, elkezdék a Léviták az ő tiszteket a gyülekezetnek sátorában Áron előtt és az ő fiai előtt, a miképen parancsolt vala az Úr Mózesnek a Léviták felől, olyanképen cselekedének velek.

23. Szóla pedig az Úr Mózesnek, mondván:

24. Még ez is a Léviták tisztekhez való, hogy huszonöt esztendő korától fogva és annak felette, menjen bé *minden*

Lévita, hogy a gyülekezet sátorának szolgálatjában vitézkedjék.

25. Minekutánna pedig ötven esztendőös leszén, megtérjen e szolgálatnak vitézségéből, és annakutánna ne szolgáljon.

26. Hanem szolgáljon az ő atyafiáival egyetemben a gyülekezetnek sátorában, hogy azok az ő tisztékben eljárjanak; de a szolgálatban ne szolgáljon; E képen cselekedjél a Lévítákkal az ő szolgálatjokban.

9. RÉSZ.

A Páskha vagy Húsvétibarány; és az Izráel népének útja.

Szóla pedig az Úr Mózesnek, a Sinai pusztájában, második esztendőben, hogy kijöttek Égyiptom földéből, első hónapban, mondván:

2. Az Izráel fiai megszerezzék a * Páskhát az ő idejében. * 2 Móz. 12, 3—13.

3. Ez hónapnak tizenhetedik napján, a két estve között készítsétek el azt az ő idejében: Minden rendtartásai szerint, és minden czeremóniai szerint szerezzétek meg azt.

4. Szóla annakokáért Mózes az Izráel fijainak, hogy megszerzenék a Páskhát.

5. És megszerzék a Páskhát az első hónapban, ugyanazon hónap tizenhetedik napján a két estve között, a Sinai pusztájában; Mind azok szerint cselekedének az Izráel fiai, a mint az Úr parancsolta vala Mózesnek.

6. Valának pedig némellyek, kik mivel-hogy tisztátalanok valának valami holtembernek illetése miatt, nem szerezhették meg a Páskhát azon napon: annakokáért menének Mózes eleibe és Áron eleibe azon napon.

7. És mondanak azok az emberek néki: Mi tisztátalanok vagyunk holtembernek illetése miatt; miért tiltattatunk meg hogy az Úrnak ne vigyünk áldozatot az ő idejében az Izráel fiai között?

8. És monda nékik Mózes: Legyetek veszteg, míglen megértem mit parancsoljon az Úr ti felőletek.

9. Szóla pedig az Úr Mózesnek, mondván:

10. Szólj az Izráel fijainak, mondván: Ha valaki ti közöttetek tisztátalan lejénd is holtembernekilletése miatt, vagy meszsze úton lejénd közzületek, vagy a ti nemzetségték közzül, mindazáltal az Úrnak megszerezze a Páskhát.

11. A második hónapnak tizenegyedik

napján, a két estve között szerezzék meg azt: kovásztalan kenyerekkel és keserű füvekkel egyék meg azt.

12. Ne hagyjanak abban semmit reggelig, és tetemét annak meg ne törjék: a Páskhának minden rendtartásai * szerint szerezzék meg azt. * 2 Móz. 12, 43—48.

13. A mely ember pedig tiszta, vagy útban nem lejénd, és megszünéndik a Páskhának megszerzésétől, kivágattassék az a lélek az ő népe közzül: mert az Úrnak áldozatját nem vitte fel az ő idejében, az ő bűnének terhét viselje az a férjfiú.

14. Hogyha pedig jövevény lejénd ti közöttetek és szerzend Páskhát az Úrnak: a Páskhának rendi * szerint és annak czeremóniai szerint cselekedjék: egy rendtartástok legyen néktek, mind jövevénynek, mind a föld lakosának. * 2 Móz. 12, 48.

15. A mely nap pedig felemelteték a sátor, befedezé a * felhő a sátort a Bizonyágtételnek hajlékát: és estve a sátor felett vala mint a tűznek ábrázatja mind reggelig. * 2 Móz. 40, 34. 35.

16. Úgy vala szüntelen: A felhő borítja vala azt bé; de tűznek ábrázatjában éjjel.

17. Mikor pedig elmegyén vala * a felhő a sátorról, annakutánna elindulnak vala az Izráel fiai, és a helyen, holott a felhő megáll vala, ott járnak vala tábor az Izráel fiai. * 2 Móz. 40, 36—38.

18. Az Úrnak beszéde szerint mennek vala az Izráel fiai, és az Úrnak beszéde szerint járnak vala tábor, mind addig míg a felhő áll vala a sátoron, ott a helyen maradnak vala táborban.

19. Mikor pedig a felhő a sátoron sok napig nyugszik vala, akkor megtartják vala az Izráel fiai az Úrnak őrizetét, és elébb nem mennek vala.

20. Mikor pedig a felhő kevés napokon marad vala a sátoron, az Úrnak * szava szerint maradnak vala azon helyben, és az Úrnak szavára indulnak vala. * vers 23.

21. Mikor pedig a felhő estvétől fogva reggelig volna, reggel pedig a felhő elmenne, akkor indulnak vala: Vagy pedig mikor mind nappal, mind éjjel megyen vala a felhő, ők is mind addig mennek vala.

22. Vagy két nap, vagy egy hónapon, vagy esztendeig, a mennyire * késik vala a felhő a sátoron, megmaradnak vala az Izráel fiai is, és nem mennek vala

tovább: mikor pedig az elmegyén vala, ők is elmennek vala. * 2 Móz. 40, 37.

23. Az Úrnak beszéde szerint járnak vala tábort, és az Úrnak beszéde szerint indulnak vala. Az Úrnak őrizetét megtartják vala, az Úrnak Mózes által való parancsolatja szerint.

10. RÉSZ.

Ezüstkürtök csináltatnak: a népnek előbb indulása és az egész tábornak rendi.

Ismét szóla az Úr Mózesnek, mondván:

2. Csináltass magadnak két ezüst kürtöket, merő ezüstművet veretettek legyenek, hogy azokkal a gyülekezetet öszvegyűjtessed, és jelt adhass mikor kelljen a tábornak indulni.

3. És mikor kürtölnek azokkal, öszvegyűljön te hozzád mind az egész gyülekezet, a gyülekezet sátorának ajtaja eleibe.

4. Ha pedig csak egy kürttel kürtölnek, akkor gyűljenek hozzád a Fejedelmek, az Izráel ezerinek Fejei.

5. Ha pedig kürtölendetek indulót, akkor induljon azoknak táborok, kik napkelet felől járnak tábort.

6. Mikor pedig kürtölendetek indulót másodszer, akkor induljon azoknak táborok, kik dél felől járnak tábort, mert mikor indulniok kell, készülőt kell fúni.

7. Mikor pedig öszvegyűjtitek a gyülekezetet, akkor csak egyenest kürtöljétek. és ne fűjjatok indulót.

8. Az Áron fiai pedig a Papok kürtöljenek azokkal a kürtökkel: és e legyen ti közöttetek örökkévaló rendtartás a ti nemzetségek között.

9. És mikor mentek viadalra a ti földekben, a titeket háborító ellenségek ellen, akkor is azokkal a kürtökkel kürtöljétek készülőt, és emlékezetben léstetek a ti Uratok Istentek előtt, és megszabadultok a ti ellenségeitektől.

10. Annakfelette a ti vígasságtoknak napján, és a ti Innepnapitokban, és a ti hónapitoknak * kezdetiben kürtöljétek azokkal a kürtökkel, a ti tűzzel egészen megemésztetendő áldozatitokra, és a ti háláadó-áldozatitokra: és léznek néktek emlékezetre a ti Istentek előtt. Én vagyok a ti Uratok Istentek. * Zsolt. 81, 4.

11. Vala pedig második esztendőben második hónapban, a hónapnak huszadik napján, elméne a felhő a Bizonyoságtételnek Sátoráról;

12. És elindulának az Izráel fiai az ő

menéseknék rendi szerint a Sinai pusztájából; és megállapodék a felhő Párának * pusztájában. * rész 13, 1.

13. Elindulának annakokáért először az Úrnak Mózes által * való parancsolatja szerint. * rész 2, 1—30.

14. És kezdé menni először a Júda fiai nemzetségeinek táborának * zászlója az ő seregei szerint; és az ő seregének Fejedelme vala Naasson, az Amminádáb fja. * rész 2, 3.

15. Az Isakhár fiai nemzetsége seregének Fejedelme vala Néthanéel a Súr fja.

16. És a Zebulon fiai nemzetsége seregének Fejedelme vala Eliáb, az Elon fja.

17. És elbontván a sátort, elindulának Gersonnak és Mérárinak fiai, kik viselik vala a sátort.

18. Annakutánna kezdé menni a Rúben táborának * zászlója az ő seregek szerint, és az ő seregének Fejedelme vala Elisur, Sedeúrnak fja. * rész 2, 10.

19. A Simeon fiai nemzetsége seregének pedig Fejedelme vala Selúmiel, a Surisaddai fja.

20. És a Gád fiai nemzetsége seregének Fejedelme vala Eliásáf, Déhuel fja.

21. Elindulának a Kéhátiták is, kik viselik vala a szentséges * állatokat, és amazok felvonszák vala a sátort, míg ezek a Kéhátiták oda jutnak vala. * rész 3, 29—31.

22. Annakutánna menni kezdé az Efraim fiai táborának zászlója az ő seregi szerint, és az ő seregének Fejedelme vala Elisáma, az Ammihúd fja.

23. A Manasse * fiai nemzetsége seregének Fejedelme vala Gámliel, a Pédasúr fja. * rész 2, 20.

24. A Benjámín fiai nemzetsége seregének Fejedelme vala Abidán, a Gideóni fja.

25. Utolszor megindula aDán fja táborának * zászlója, mind az egész tábornak maradékát vele vivén az ő seregi szerint: és az ő seregének Fejedelme vala Ahiézer, az Ammisaddai fja. * rész 2, 25.

26. Az Áser fiai nemzetsége seregének pedig Fejedelme vala Págiel, az Okrán fja.

27. És a Nafthali fiai nemzetsége seregének Fejedelme vala Akhira, az Enán fja.

28. Ezek az Izráel fjiainak menetelek az ő seregek szerint: e képen mentek.

29. Monda pedig Mózes a Midiánból való Hobábnak, Réhuel * fíjának az ő ipának: Elmegyünk mi a helyre, a melly felől szoltott az Úr; azt adom *úgymond* néktek; Jer el velünk és jól tészünk veled: mert az Úr jót ígért az Izráelnek.

* 2 Móz. 2, 15. 18. 18, 1. 2.

30. Ki felele néki: Nem megyek, hanem az én földemre és az én rokonságim közé megyek * *először*.

* 1 Bir. 1, 16.

31. És monda Mózes: Kérlek ne hagyj minket: mert te tudod hol kell meg szállanunk e pusztában, és légy nekünk szemünk gyanánt.

32. És ha eljövendősz velünk, valami jót az Úr velünk cselekeszik, te veled közzöljük azt.

33. Elmenének annakokáért az * Úr hegyétől háromnapj járó földön, és az Úr szövetségének Ládája megyen vala ő előttök háromnapj járó földön, hogy megmutatná nekik hol kellene megszállaniok.

* 2 Móz. 3, 1.

34. És az Úr felhője * vala ő rajtok napal, mikor mennének az ő táborokból.

* 2 Móz. 13, 21. 22.

35. Mikor pedig el akarták indítani a ládát, * ezt mondja vala Mózes: Kelj fel Uram, † és széledjenek el a te ellenségeid, és fussanak el a kik tégedet gyűlölnék a te orczád előtt.

* 2 Móz. 25, 10—22. † Zsolt. 68, 2. 132, 8.

36. Mikor pedig megáll vala, ezt mondja vala: Adj nyugodalmat Uram az Izráelnek tízezerszer való ezereinek.

11. RÉSZ.

Zúgolódik a nép: panaszkodik Mózes és meghallgattatik: fúrjek adatnak a népnek.

És támada a nép között * *zúgolódás* az Úr ellen, úgymint kik bánkódnának az ő fáradságokon; és nem tetszék az Úrnak füleiben: mert meghallá az Úr, és megharagudván felgerjede ő ellenek az Úrnak tüze, és megemészté a tábornak utolsó szélét.

* 5 Móz. 9, 22.

2. Kiálta annakokáért a nép Mózesre, és könyörge Mózes az Úrnak, és megszűnék a tűz.

3. És nevezé azt a helyet Thaberának: mert meggyuladott vala ő ellenek az Úrnak tüze.

4. És a gyülevész nép, melly vala ő közöttök, kívánságba esék, annakokáért az Izráel fíjai is elfordulván sírának és mondanak: Kicsoda ad nekünk húst ennünk?

5. Megemlékezünk * a halakról, melyeket ettünk Égyiptomban ingyen, az ugorkákról és dinnyékről, és a párhagymákról és a vereshagymákról és a foghagymákról.

* 1 Kor. 10, 6.

6. Most pedig a mi lelkünk megszáradott: és a mi szemeink semmit egyebet a Mannánál * nem látnak.

* rész 21, 5.

7. (A Manna pedig olyan vala mint a kóriándrom * magva, és az ő színe mint a bdellium *drágakőnek* színe.

* 2 Móz. 16, 14.

8. Kiomol vala pedig a nép, és szedik vala a *Mannát*, és megőrlik vala mal-mokban, vagy megtörik vala mozsárban, és megfőzik vala fazékban, és csinálnak vala abból hamuban sült pogácsákat: az íze pedig annak *olly* vala, mint az új olajnak íze.

9. Mikor pedig a harmat leszáll vala a táborra éjjel, a *Manna* is mindjárt leszáll vala arra.)

10. Annakokáért meghallá Mózes, hogy sírna a nép az ő házoknépe szerint, kiki az ő sátorának ajtaja előtt: Annakokáért felgerjede az Úrnak haragja felette igen, Mózesnek is nem tetszék.

11. És monda Mózes az Úrnak: Miért nyomorítád meg *ilyen módon* a te szolgádat? és miért nem találék kegyelmet a te szemeid előtt, hogy az egész népnek terhét én reám vetéd?

12. Avagy én tőlem fogantatott é mind ez egész nép? avagy én szültem é őtet, hogy azt mondd nekem: Hordozd őtet a te kebeledben, a miképen hordozni szokta a dajka a szopó gyermeket, a földre, mellyről megesküdtél az ő atyainak?

13. Hol vegyek én húst, hogy adjam azt mind ez egész népnek? mert sírnak én ellenem azt mondván: Adj nekünk húst, hadd együnk.

14. Nem viselhetem mindegyesznépet: mert erőm * felett vagyok.

* 2 Móz. 18, 18.

15. Ha így cselekeszel én velem, kérlek ölj * meg engemet, ölj meg ha előttem kedves vagyok, és ne lássam az én nyavalyámat.

* 2 Móz. 32, 32.

16. Monda azért az Úr Mózesnek: Gyűjtsd egybe a hetven * férjfiakat az Izráel Vénei közzül, a kiket tudsz, hogy a népnek Vénei legyenek és annak Fejedelmei, és vigyd őket a gyülekezet sátorának ajtajához, és álljanak ott te veled.

* 2 Móz. 18, 21. 23. 26.

17. Akkor alá szállok és szólok ott te

veled, és elszakasztok abból a lélekből, a melly vagyon te benned, és tészem ő beléjek; és viseljék te veled a népnek terhét, és ne viseljed * te magad.

* 2 Móz. 18, 22.

18. A népnek pedig mond meg: Készítsétek magatokat holnapra és húst esztek: mert sírtatok az Úr hallására, mondván: Kicsoda ad nekünk húst ennünk? mert jobban vala nekünk dolgunk Égyiptomban. Azért az Úr ádnék nekünk húst, és enni fogtok.

19. Nem *csak* egy napon esztek, sem két napon, sem öt napon, sem tíz napon sem hús napon:

20. Hanem egy egész hónapig, míglen kijöjjön a ti orrotokon is, és ugyan megutáltjátok: annakokáért hogy megutáltátok az Urat, a ki vagyon ti közöttetek; és sírtatok ő előtt mondván: Miért jöttünk ide ki * Égyiptomból.

* rész 21, 5.

21. És monda Mózes: Hatszáz ezer gyalog e nép, a ki között vagyok én, és te azt mondod: Húst adok nékik, és esznek egy egész hónapig.

22. Nemde ökrök és juhok vágattatnak é nékik, hogy elég legyen nékik? vagy a tengernek minden halai öszvegyűjtetnek é nékik, hogy elég legyen nékik?

23. Akkor monda az Úr * Mózesnek: Avagy megrövidült é az Úrnak keze? Majd meglátod hogyha bételjesedik é néked az én beszédem vagy nem.

* Ésa. 50, 2.

24. Kiméne pedig Mózes a néphez, és megmondá nékik az Úr beszédét, és öszvegyűjté a hetven férjfiakat a népnek Vénéi közzül, kiket állata a sátor körül.

25. Akkor leszálla az Úr felhőben, és szóla néki: és elszakasztá abból a lélekből, melly vala ő benne, és helyhezteté a hetven Vén férjfiakban: mikor pedig megnyugodt volna ő rajtok a lélek, prófétálának akkor, és nem többé.

26. Elmaradának pedig két férjfiak a táborban, egyiknek neve Eldád, és a másiknak neve Médád, és ezeken is megnyugodt vala a lélek: mert azok is valának a béiratott *hetven Vének* * közzül valók, de nem mentek vala a sátorba: és így prófétálni fogának ők is a táborban.

* vers 16, 17.

27. Elfutamodék azért egy ifjú, és megjelenté Mózesnek, és monda: Eldád és Médád prófétálnak a táborban.

* 28. Akkor felele Jósué a Nun fija, Mózes szolgája, az ő fiai közzül, és monda: Uram Mózes, tiltsd meg őket?

29. Kinek felele Mózes: Avagy én érettem * irigykedel é? Vajha az Úrnak minden népe próféták volnának, és adná az Úr az ő Lelkét ő beléjek!

* Luk. 9, 49, 50.

30. Annakokáért viszatére Mózes a táborba, ő és az Izráelnek Vénéi.

31. És szél jöve ki az Úrtól, és * hozza fürjeket a tengerből és bocsatá a táborra egynapi járó földig egy felől, és egynapi járó földig más felől a tábor körül, és úgy mint két sing magasságyaira a földnek színén.

* 2 Móz. 16, 13. Zsolt. 78, 26—29.

32. Akkor felkele a nép egész azon a napon, és egész éjjel, és egész a következő napon és gyűjtének magoknak fürjeket, a ki kevesebbet gyűjtött, gyűjtött tíz rakásokat, és szépen kiterjeszték azokat magoknak a tábor körül.

33. A hús még fogok között vala, és meg nem emésztették vala, akkor az Úrnak haragja felgerjede a népre, és megveré * az Úr a népet felette nagy csapással.

* 2 Móz. 32, 35. Zsolt. 78, 30, 31.

34. Annakokáért nevezé azt a helyet Kibrot-thaavának: mert ott temettetik el a kívánó nép.

35. Kibrot-thaavától elméne a nép Haseróthba; és megállának Haseróthban.

12. RÉSZ.

Mária és Áron Mózes ellen támadnak: Mária megbüntetik hetednapig való poklossággal.

Mária * pedig és Áron szólának Mózes ellen az ő felesége miatt, mellyet Kús tartományból vett vala *feleségül*, hogy *tudniillik* Kús tartományból való aszszonyt vett volna feleségül.

* rész 26, 59.

2. És mondanak: Avagy csak Mózes által szólott é az Úr? avagy nem szólott é mi általunk is? És meghallá az Úr.

3. (Maga az az ember, Mózes, igen szelíd ember vala, minden emberek felett, kik e föld színén valának.)

4. Mindjárt azért monda az Úr Mózesnek és Áronnak és Máriának; Menjetek ki ti hárman a gyülekezetnek sátorába; és kimenének ők hárman.

5. Akkor leszálla az Úr felhőnek oszlopában, és megállá a sátonak ajtajánál: és mikor szólította volna Áront és Máriát, kimenének mindketten.

6. Kiknek monda: Halljátok meg most

az én beszédimet: Ha valaki az Úrnak Prófétája lejénd ti közöttetek, én megjelenek annak látásban, vagy álomban szölok azzal.

7. Nem olyanképen *szölok* az én szolgálómnak Mózesnek, ki az én egész házamban * hív. * Zsid. 3. 2.

8. Szemtől szembe * szölok ő vele, és nyilvánvaló látásban: nem homályos beszédek által: hanem az Úrnak hasonlottságát látja: Mi az oka azért, hogy nem féltetek szölni az én szolgáló ellen, Mózes ellen? * 2 Móz. 33, 11. 5 Móz. 34, 10.

9. És felgyulada az Úr haragja ő reájok és elméne.

10. És a felhő elméne a sátor felül, és ímé Mária vala belpoklos, feje mint a hó; és tekinté Áron Máriát, és ímé belpoklos vala.

11. Monda azért Áron Mózesnek; Kérlek édes Uram, ne tulajdonítsad nekünk e bűnt: mert bolondúl cselekedtünk és *igen* vétkeztünk!

12. Kérlek, ne legyen olyan *Mária* mint a holt, mellynek húsának fele megemésztetik, mikor az ő anyjának méhéből kijő.

13. Mózes azért kiálta az Úrhoz, mondván: Isten, kérlek gyógyítsd meg most ötet!

14. Felele az Úr Mózesnek: Ha csak az atya pökött volna is az ő orczájára, avagy nem kellene é szégyenlenie azt hetednapig? Rekesztessék ki hét napon a táboron * kívül, és annakutánna hívatassék vissza. * 3 Móz. 13. 46.

15. Annakokáért kirekeszteték Mária a táboron kívül hét napig: És a nép ki nem indula helyéből, míg vissza hívatatnék Mária.

13. RÉSZ.

Mózes küld a Kanaán földének megkémlelésére.

Annakutánna pedig elméne a nép Haseróthból, és tábort járának Páránnak pusztájában.

2. És szöla az Úr Mózesnek, mondván:

3. Bocsáss férjfiakat, a kik * megkémleljék a Kanaán földét, mellyet én adok az Izráel fíjainak; az ő atyaiknak mindenik nemzetségéből egy-egy férjfiat küldetek, kik közzül mindenik Főember legyen ő közzöttök. * 5 Móz. 1. 22.

4. Elküldé azért őket Mózes a Párán pusztájából az Úrnak beszéde szerint; és

mindnyájan azok a férjfiak az Izráel fíjai között Főemberek valának.

5. Ezek pedig azoknak neveik: A Rúben nemzetségéből Sámua, a Zakhúr fíja.

6. A Simeon nemzetségéből Safát, a Hóri fíja.

7. A Júda nemzetségéből Káleb, a Jefunné fíja.

8. Az Issakhár nemzetségéből Igál, a József fíja.

9. Az Efraim nemzetségéből Hósea, a Nún fíja.

10. A Benjámin nemzetségéből Pálthi, a Rafú fíja.

11. A Zebulon nemzetségéből Gaddiel, a Zsódi fíja.

12. A József nemzetségéből, a Manasse nemzetségéből Gaddi, a Súsi fíja.

13. A Dán nemzetségéből Ammiel, a Gemáli fíja.

14. Az Áser nemzetsége közzül Sethúr, a Mikael fíja.

15. A Nafthali nemzetségéből Nahbi, a Voffi fíja.

16. A Gád nemzetségéből Géuel, a Mákhi fíja.

17. Ezek a férjfiaknak neveik, kiket bocsátott Mózes a földnek megkémlelésére: És nevezé Mózes Hoseát a Nun fíját Jósuénak.

18. Elbocsátá azért őket Mózes a Kanaán földének megkémlelésére, mondván nekik: Menjetek fel erre dél felől, és hágjátok által a hegyeket.

19. És szorgalmasan meglássátok a földet, minémű legyen; és a népet a ki lakozik abban: hogyha erős é vagy erőtlen, hogyha kevés é vagy sok?

20. Minémű legyen a föld, mellyben lakozik, hogyha jó é vagy hitván; és minémű városok, a mellyekben lakozik, hogyha táborban é vagy erősségekben lakik?

21. Ismét minémű a föld, hogyha kövér é vagy sovány; hogyha vannak é abban élőfák vagy nincsenek; és legyetek bátorságosok, és szakasszatok a földnek gyümölcséből: azok pedig a napok *valának* a szőlőzsendülésnek napjai.

22. Felmenének annakokáért és megkémlelék a földet a Tzin pusztájától fogva mind Rehóbig, a mellyen Hamáth felé mennek.

23. És felmenének dél felől, és jutának

Hebronig; valának pedig ott Ahimán, Sésai és Thalmai, az Anák fiai: (Hebron pedig hét esztendővel építettett Egyiptomnak Soán nevű városa előtt.)

24. Jutának * annakokáért az Eskol völgyéig, és lemetszének ott egy szőlőveszőt egy fürtszőlővel, és ketten vivék azt rúdon, és a pómagránátokból is és a figékből is *szakasztának*. * 5 Móz. 1, 24. 25.

25. Az a hely hívataték Eskol völgyének a fürtszőlőért, melyet lemetszettek vala onnét az Izráel fiai.

26. Megtérének pedig a földnek megkémleléséből, negyven nap elmulván.

27. És menének Mózeshez és Áronhoz, és az Izráel fijainak egész Gyülekezetéhez, a Páran pusztájában Kádesbe: és megvivék nékik e dolgot és az egész Gyülekezetnek, és megmutaták nékik a földnek gyümölcsét.

28. És megbeszélék azok, és azt mondták; Elmentünk vala arra a földre, melyre küldöttél vala minket, és bizonyára téjjel * és mézzel folyó, és ez az ő gyümölcse! * 2 Móz. 3, 8.

29. Csakhogy erős a nép, a ki lakja azt a földet, és a városok erősek és felette nagyok; ezeknek felette az Anák fiai is láttuk ott.

30. Amálék lakik a dél felől való földben, és Hitteus, és Jebuzeus és Emoreus laknak a hegyeken, Kananeus pedig lakik * a tenger mellett, és a Jordán partján. * Jós. 5, 1.

31. És jöllehet Káleb hallgatásra inté a népet Mózes előtt; (mert azt mondja vala: Valóban elmenjünk, hogy örökségül bírjuk azt a földet: mert kétség nélkül megvehetjük azt.)

32. Mindazáltal a férjfiak, a kik felmentek vala vele, azt mondják vala: Nem mehetünk fel az ellen a nép ellen: mert nálunknál erősebb.

33. És alázák azt a földet, a melyet megkémleltek volt, az Izráel fiai előtt, mondván: Az a föld, a melyen általmentünk hogy megkémlelnénk azt, olly föld, melly megemészti az ő lakóit: az emberek is mind a kiket láttunk ő közöttök, magas termetű emberek.

34. Annakfelette láttunk ott Óriásokat az Anák fiai, az Óriások neve között; és láttatunk vala magunknak ollyanoknak, mint a sáskák, azonképen az ő szemek előtt is ollyanoknak láttatunk vala.

14. RÉSZ.

Az Izráel népe háborog, vissza akar menni Egyiptomba: Jósué és Káleb megintik őket; Mózes könyörög a népért.

Annakokáért felemelé az egész Gyülekezet az ő szavát, és síra a nép az éjjel.

2. És zúgolódának Mózes ellen és Aron ellen mindnyájan az Izráel fiai, és monda nékik az egész sokaság: Vajha holtunk volna meg Egyiptomnak földében! vagy ebben a pusztában vajha meghalnánk!

3. És miért viszen bé minket az Úr arra a földre? hogy fegyver miatt hulljunk el? a mi feleségink és a mi kicsinkéink prédára legyenek? Nem jobb volna é nekünk megtérnünk Egyiptomba.

4. És mondának egymásnak: Szerezzünk előttünk járót és térjünk meg Egyiptomba.

5. Akkor arczal leborulának Mózes és Áron az Izráel fijainak Gyülekezetének minden serege előtt.

6. Jósué pedig a Nún fija, és Káleb a Jefunné fija, a kik valának a földnek megkémlelői között, meghasogaták az ő ruháikat.

7. És szólának az Izráel fijainak egész Gyülekezetének, mondván: A föld, melyen általmentünk, hogy megkémleljük azt, felette jó föld.

8. Ha az Úrnak jó kedve lészen mi rajtunk, béviszen minket arra a földre, és azt nekünk adja, melly téjjel és mézzel folyó föld.

9. Csakhogy ne legyetek az Úr ellen tusakodók; se ne féljetez annak a földnek népétől; mert nem különbek mint a mi kenyérünk; eltávozott az ő oltalmok ő tőlök, de az Úr mivelünk vagyon: azért ne féljetez tőlök!

10. Akkor magában mind az egész Gyülekezett arról tanácskozik, hogy megköveznék őket, de az Úrnak dicsósége megjelenék a Gyülekezetnek sátorában, az Izráel minden fijainak.

11. És monda az Úr Mózesnek: Valyon míglen ingerel * engemet ez a nép? Míglen nem hisznek nekem minden csudatételimnek, melyeket cselekedtem ő közöttök?

* 1 Kor. 10, 9.

12. Megverem őket döghalállal, és elvesztem őket: * téged pedig tészlek nagy néppé, és ő nálánál erősebb.

* 2 Móz. 32, 10.

13. És monda Mózes az Úrnak: Meghallják az Egyiptombeliek * (mert kihoz-

tad a te nagy hatalmasságod által e népet ő közzűlök.

* 2 Móz. 32, 12.

14. És azt mondják a földnek lakosaival egybe, (mert meghallották, hogy te Uram e nép között vagy, és hogy szemtől szembe megjelentetted magadat te Uram, és hogy a te felhőd * vagyon ő rajtok, és felhőnek oszlopában jársz nappal ő előttök és éjjel tűznek oszlopában.)

* 2 Móz. 13, 21.

15. Azt mondom azért, hogyha mind egyig elvesztenéd e népet, így szólanának a népek, mellyek hallották a te híredet, mondván:

16. Mivelhogy az Úr bé nem vihette e népet * a földre, mellyről megesküdt volt nékik, azért vesztette el őket e pusztában.

* 5 Móz. 9, 28.

17. Most azért esmértessék meg kérlek, az Úrnak erőssége, a miképen szólottál, mondván:

18. Az * Úr késedelmes a haragra és kegyelemmel bővölködő, a hamisságnak és bűnnek megbocsátója; ki a bűnöst nem hagyja büntetés nélkül, † ki meglátogatja az atyáknak álnokságokat a fiakban harmad és negyed ízigen.

* 2 Móz. 34, 6. † 2 Móz. 20, 5. 5 Móz. 5, 9.

19. Kérlek, kegyelmezz meg e nép hamisságának a te irtalmasságodnak nagy voltaszerint, a miképen megkegyelmeztél e népnek Egyiptomtól fogva mind eddig.

20. És monda a Jehova: Megkegyelmeztem a te beszéded szerint:

21. De mindazáltal ne éljek én, és a Jehovának dicsősége mind az egész földet bé ne töltsé;

22. Mivelhogy mindnyájan azok az emberek, kik látták az én dicsőségemet és az én csudáimat, mellyeket cselekedtem Egyiptomban és e pusztában, megkísértettek engemet immár tízszer, és nem engedtek az én szómnak:

23. Ha látándjék azt a földet, mellyről megesküdtem az ő atyáiknak; senki nem látja, mondom, azt azok közzül a kik engemet ingereltek:

24. De * az én szolgámat Kálebet (mivelhogy más lélek volt vele, és eltökölte magában hogy én utánnam járjon) béviszem őtet abba a földbe, mellyre bément vala, és az ő magva örökségül bírja azt.

* Jós. 14, 8. 9.

25. De Amálek és Kananeus lakik a völgyben: Holnap megtérjetelek és menjetek a pusztába a veres tengernek útán.

26. Szóla annakfelette az Úr Mózesnek és Áronnak mondván:

27. Miglen szenvedem e gonosz Gyülekezetet, a melly * zúgolódik én ellenem? Meddig kell hallanom az Izráel fíjainak zúgolódásokat, kik én ellenem zúgolódnak?

* Zsid. 3, 17.

28. Mond meg nékik: * Élek én, azt mondja az Úr, ha szinte úgy nem cselekszem veletek, a miképen szólottatok az én fileim hallására.

* Zsolt. 106, 26. Zsid. 3, 18.

29. E pusztában hullanak el a ti holttesteitek, és * mindnyájan azok, kik megszámláltattak a ti minden számotok szerint, húsz esztendőstől fogva és azon felül; kik zúgolódtatok én ellenem.

* rész 26, 65.

30. És senki bé nem megyen arra a földre, mellyért felemeltem az én kezemet, hogy helyheztenélek titeket abban; Kálebtől, * Jefunné fíjától és Jósuétól, a Nún fíjától megválva.

* 5 Móz. 1, 35. Zsid. 3, 18.

31. És a ti kicsinkéitektől megválva, kik felől azt mondtatok, hogy prédára lésznek; mert béviszem őket, és bírják azt a földet, mellyet megutáltatok.

32. A ti holttesteitek azért e pusztában hullanak el.

33. A ti fíjaitok * pedig, mint a pásztorok, bujdosnak e pusztában negyven esztendeig, és viselik a ti paráználkodásitoknak büntetését, mígen megemészteszenek a ti holttesteitek ezen pusztában.

* 5 Móz. 1, 39.

34. A napoknak számok szerint, a melyeken megkémleltétek a földet, tudniillik negyven napokon, (minden napért egy-egy esztendő), hordozzátok a ti hamisságitoknak büntetését negyven esztendeig; és meglátjátok az én tőlem való elszakadásnak büntetését!

35. Én Úr szólottam: hogyha ezt nem mívelem mind az egész gonosz gyülekezettel, melly összevgyülekezett vala én ellenem: ebben a pusztában emésztetnek meg, és ugyan ott hálnak meg.

36. A férjfiak annakokáért, a kiket bocsátott volt Mózes a földnek megkémlelésére, (mivelhogy onnétmegtérven zúgolódásra indították vala ő ellene mind az egész Gyülekezetet, alázván azt a földet.)

37. Meghalának, * mondom, azok a férjfiak az Úr előtt csapás által, kik a földet alázták vala.

* 1 Kor. 10, 10. Jád. v. 5.

38. Jósué pedig a Nún fija, és Káleb a Jefunné fija, elevenen maradának azok között, a kik mentek vala a földet megkémlelni.

39. Minekutánna azért megmondotta volna Mózes e beszédeket mint az Izráel fíjainak, a nép felette igen keserge.

40. És felkelének reggel, és felmenének a hegynek tetejére, mondván: Ímé készek vagyunk elmenni a helyre, mellyről szólott az Úr, mert vétkeztünk ellene.

41. És * monda Mózes: Miért szegitek meg ilyen módon az Úrnak beszédét? Kétség nélkül nem megyen a véghez.

* 5 Móz. 1, 41. 42.

42. Fel ne menjetek, mert nem leszen az Úr ti közöttetek, hogy el ne hulljatok a ti ellenségeitek miatt.

43. Mert Amálek és Kananeus nagyon ott ti előttetek, és fegyver miatt hullanátok el: mert mivelhogy elfordultatok, hogy ne járnátok az Úr után, nem leszen az Úr veletek.

44. Mindazáltal igyekezének felmenni a hegynek tetejére: de az Úr szövetségének Ládája és Mózes nem mentek vala ki a táborból.

45. Alászálla azért az Amálek és a Kanaán *nemzetsége*, a ki lakik vala azon a hegyen, és megvervén őket, vágák őket mind Hormáig.

15. RÉSZ.

Az ígéretnek földére bemenendő Izráeliták minémű áldozatokat tegyenek: Azt a ki fát szedett Szombaton, megölik.

Szóla pedig az Úr Mózesnek, mondván:

2. Szólj az Izráel fíjainak és mondjad nékik: Mikor bemenénetek a ti lakhelyeiteknek földébe, mellyet én adok néktek:

3. Ha akartok tűzzel egészen megemésztendő áldozatot szerezni az Úrnak, vagy egyéb áldozatot, vagy fogadásból, vagy szabadakarat szerint, vagy a ti Inepiteknek áldozatját, hogy szerezzetek kedves jóillatot az Úrnak * ökrökből vagy juhokból:

* 3 Móz. 22, 21.

4. Akkor a ki áldozza az ő áldozatját, vigyen az Úrnak * Minha áldozatra egy *Efa* zsemlyelisztnak tizedrészét, melly megelegyítettetett legyen a Hin mértéknek negyedrésze olajával. * 3 Móz. 2, 1. 2.

5. És italiáldozatúl negyedrészt Hin bort adj a tűzzel egészen megemésztendő áldozathoz vagy a háláadó-áldozathoz minden bárány mellé.

6. Vagy ha kossal áldozol, szerezz Minhát, zsemlyelisztnak két tizedét, melly megelegyítettetett legyen egy Hin olajnak harmadrészével.

7. És italiáldozatúl egy Hin bornak harmadrészét vigyed az Úrnak jóillatú áldozatúl.

8. Hogyha gyermeked tulkot akarsz áldozni tűzzel megemésztendő áldozatúl, vagy egyéb áldozatúl, vagy fogadásnak megfizetéséért való áldozatúl, vagy háláadó-áldozatúl az Úrnak.

9. Vigyen a tulokkal egyetemben Minhát, zsemlyelisztnak három tizedét, melly megelegyítettetett legyen egy Hin olajnak felével.

10. És italiáldozatra fél Hin bort, hogy legyen az Úrnak tűzzel megemésztendő jóillatú áldozatja.

11. E képen cselekedjél mind ökröknek, mind kosoknak, mind a juhoknak, mind a kecskéknak áldozatjával.

12. Az áldozatra való baromnak száma szerint, tudniillik a mint áldoztok; így cselekedjetez mindenikkel, az ő számok szerint.

13. Minden lakos így cselekedjék ezekkel, hogy legyen az Úrnak tűzzel megemésztendő jóillatú áldozatja.

14. És mikor lejénd nálatok jövevény, vagy a ti nemzetségekből való zsellér, és szerzend tűzzel megemésztendő kedves illatú áldozatot az Úrnak, a miképen cselekesztek, a képen cselekedjék az is.

15. Óh Gyülekezet! néktek és a ti közöttetek lakozó * jövevénynek egy rendtartások legyen; örökkévaló törvény legyen a ti nemzetségeknél, hogy az Úr előtt olyan legyen a jövevény mint ti.

* 2 Móz. 12, 49.

16. Egy törvényetek legyen, és egy regulátok néktek és a jövevénynek, melly közöttetek lakik.

17. Szóla annakfelette az Úr Mózesnek, mondván:

18. Szólj az Izráel fíjainak és mond meg nékik: Mikor bemenénetek a földre, mellyre én titeket viszlek:

19. Akkor, hogy kezdetek enni a földnek kenyeréből, adjatok ajándékot az Úrnak.

20. A ti tésztátoknak első zsengéjéből bélest vigyetek áldozatúl: miképen a szérúról visztek ajándékot, olyanképen vigyetek azt.

21. A ti téstátoknak első zsengejéből adjatok az Úrnak ajándékot, a ti nemzetségetek szerint.

22. És mikor megtévelyedtek, és nem cselekedénditek mind e parancsolatokat, melyeket mondott az Úr Mózesnek.

23. Mind azokat, *mondom*, a melyeket parancsolt az Úr néktek Mózes által, a naptól fogva, a melyben parancsolta azokat az Úr, és azután a ti utánnatok valóknak is.

24. Akkor, *mondom*, hogyha a Gyülekezettől tudatlanságból léssen * a tévelyedés: mind az egész Gyülekezet áldozék egy gyermekded tulkot, tűzzel egészen megemésztendő áldozatul kedves illatra az Úrnak, annak Minháját és itáliáldozatját is annak törvényeszerint: és egy kecskebakot bűnért való áldozatul.

* 3 Móz. 4, 13–21.

25. És tisztítsa meg a Pap az Izráel fíjainak egész Gyülekezetét és megbocsáttatik nékik: mert * tudatlanságból lett volt; és azok az ő tűzzel megemésztendő áldozatjokat az Úrnak, és a bűnért való áldozatjokat az Úr eleibe vigyék fel, az ő tudatlanságoknak vétkeért.

* Zsid. 5, 2.

26. És megbocsáttatik az Izráel fíjai egész Gyülekezetének, és az ő közöttök lakozó jövevénynek: mert mind az egész nép tudatlanságból vétkezett volt.

27. Hogyha csak * egy ember vétkezik tévelygésből: áldozzék egy esztendő kecskét bűnért való áldozatul.

* 3 Móz. 4, 27. 28.

28. És a Pap tisztítsa meg az embert, a mely vétkezendik tudatlanságból, mivelhogy vétkezett tévelygésből: az Úr előtt megtisztítsa, *mondom*, azt, és megbocsáttatik néki.

29. A lakosnak az Izráel fíjai között és a jövevénynek, ki ő közöttök lakozik: egy törvénytek legyen néktek a felől, a ki tudatlanságból vétkezik.

30. És a mely ember nyilvánvaló hatalmasságot cselekszik, akár lakos, akár jövevény, az Urat szidalommal illeti az, kigyomláttassék az a lélek az ő népe között;

31. Mert az Úrnak beszédét megutálta, és az ő parancsolatját erőtlenné tette, kivágattatván kivágattassék az a lélek, az ő hamissága legyen ő rajta.

32. Mikor pedig az Izráel fíjai volná-

nak a pusztában, találának egy férjfiat, ki fát szedeget vala szombatnapon.

33. És elvivék azt, a kik találták vala azt, hogy fát szedne, Mózeshez és Áronhoz, és mind az egész Gyülekezethez.

34. És őrizet * alá adák azt: mert nem vala kijelentve, mit kellene vele cselekedni.

* 3 Móz. 24, 12.

35. És monda az Úr Mózesnek: Meghalván * meghaljon az a férjfiú, kövekkel kövezzé meg őtet az egész Gyülekezet a táboron kívül.

* 2 Móz. 35, 2.

36. Kivivé azért őtet az egész * Gyülekezet a táboron kívül, és megkövezék őtet kövekkel, és meghala, a miképen parancsolta vala az Úr Mózesnek.

* Jós. 7, 25.

37. És monda az Úr Mózesnek:

38. Szólj az Izráel fíjainak, és ezt mondjad nékik: hogy szerezzenek magoknak prémeket * az ő ruháiknak szegeletein, az ő nemzetségek szerint: és varjanak az ő prémekek szegeleteire kék sinórt.

* 5 Móz. 22, 12. Máté 23, 5.

39. Ilyen prémetek legyen néktek, hogy mikor azt látjátok: megemlékezettek az Úrnak minden parancsolatiról, hogy megcselekedjétek azokat: * és ne nézzetek a ti szívetek után, és a ti szemeitek után, melyek után ti paráználkodtok.

* 5 Móz. 12, 8. 32.

40. Hogy megemlékezettek, *mondom*, és cselekedjétek minden én parancsolatimat, és legyetek szentek a ti Istentek előtt.

41. Én vagyok a ti Uratok Istentek, ki kihoztalak titeket az Egyiptom földéből, hogy lennék néktek Istentek: Én vagyok a ti Uratok Istentek.

16. RÉSZ.

Kóré, Dáthán és Abirám Mózes ellen támadnak, kik Isten-től megbűntetettek.

Kóré * pedig az Iczhár fíja, mely Iczhár, a Lévi fíjának, Kéhátnak fíja vala; és Dáthán és Abirám Eliábnak fíjai; és On a Péleth fíja, kik a Rúben fíjai valának.

* rész 26, 9. Júd. vers 11.

2. Támadának Mózes ellen az Izráel fíjai között való kétszáz és ötven emberrel egybe, kik a Gyülekezetnek Fjedelmei valának, tanácsbeli híres neves emberek.

3. És gyülekezének Mózes ellen és Áron ellen, és mondanak nékik: Sokat tulaj-

donítotok magatoknak, holott mind ez egész Gyülekezet, mindnyájan ezek szentek, és ő közöttök vagyon az Úr: miért emelitek azért fel magatokat az Úr Gyülekezete felett.

4. Mellyet mikor hallott volna Mózes, arczal leborúla.

5. És szóla Kórénak és minden ő gyülekezetinek, mondván: Reggel megmutatja az Úr, kik legyenek övéi és ki legyen szent, és kit vett magának: mert a kit magának választott, magához veszi azt.

6. Ezt miveljétek azért: Vegyetek magatoknak temjénező szerszámokat, Kóré és minden ő gyülekezetei!

7. És tegyetek azokba tüzet, ugyanazonokba tegyetek jóillatra való temjént az Úr előtt holnap, és az a férjfiú a kit választánd az Úr, legyen szent férjfiú: sokat tulajdonítotok magatoknak Lévi fiai!

8. És monda Mózes Kórénak: Halljátok meg, kérlek, Lévi fiai:

9. Avagy kicsiny dolognak tetszik é néktek, hogy titeket az Izráel Istene elváltatott *magának* az Izráel Gyülekezetiből, hogy titeket magához venne, hogy szolgáljátok az Úr sátorának szolgálatjában, hogy állanátok e Gyülekezet előtt, és szolgáljátok néki?

10. És magának választott tégedet, és minden atyádfiait a Lévi fiai te veled; hanem annakfelette a Papságot is kivánjátok?

11. Annakokáért te és minden gyülekezeted nem egyéb, hanem az Úr ellen való támadás; Áron pedig micsoda, hogy zúgolódtatok ő ellene?

12. Elkülde annakokáért Mózes, hogy Dáthánt és Abirámot az Eliáb fiaiit előhívák; kik felelének: Nem megyünk fel!

13. Avagy kicsiny dolog é ez, hogy felhozál minket a téjjel és mézzel folyó földről, hogy megölnél minket e pusztában; hanem annakfelette uralkodni is akarsz rajtunk?

14. Annakfelette nem vittél bé minket a téjjel és mézzel folyó földre, sem nem adtál nekünk mezőknek és szőlőknek örökségét: Avagy az embereknek ki akarod é vájni a szemeket? Nem megyünk fel!

15. Megharagvék azért Mózes felette igen, és monda az Úrnak: Ne tekints az ő áldozatjokra: csak egy szamarokat sem

vettem * el tőlök, és senkit közülök meg nem nyomorítottam. * 1 Sám. 12, 3.

16. Azután monda Mózes Kórénak: Te és a te egész gyülekezeted legyetek az Úr előtt, te *mondom*, és azok, és Áron holnap.

17. És mindenitek vegye az ő füstöléséhez való edényét, és tegyetek abba jóillatra való temjént, és vigyék az Úr eleibe, kiki az ő füstölésére való edényeket: Kétszáz és ötven füstölésre való edényeket: Te is, és Áron is, kiki az ő füstölő edényét.

18. Vévén annakokáért kiki az ő füstölő edényét, és tevének abba tüzet és jóillatra való szerszámot, és megállanak a Gyülekezet sátorának ajtaja előtt, Mózes is és Áron!

19. Immár pedig összegyűjtötte vala ő ellenek Kóré az ő egész gyülekezetét a Gyülekezet sátorának ajtajához, és megjelenék az Úrnak dicsősége az egész Gyülekezetnek.

20. És szóla az Úr Mózesnek és Áronnak, mondván:

21. Menjete el e * Gyülekezet közzül, hogy megemésszem † őket egy szempillantásban. * vers 5. + 2 Móz. 32, 10.

22. Kik borúlnának az ő orczájokra, és mondának: *Erős* Isten, minden testnek *lelkének Istene! nemdenem egy férjfiú vétkezett é, és mind ez egész Gyülekezet ellen haragszol é? * Zsid. 12, 9.

23. Akkor szóla az Úr Mózesnek, mondván:

24. Szólj a Gyülekezetnek, mondván: Menjete el a Kóré, Dáthán és Abiráam sátora mellől köröskörül.

25. Felkele azért Mózes, és elméne Dáthán és Abiráam felé, és követék őtet az Izráel Vénei.

26. És szóla a Gyülekezetnek, mondván: Kérlek, menjete el ez istentelen embereknek sátorok mellől és semmit ne illessetek azok közzül, a mellyek ő hozzájuk tartoznak, hogy meg ne emésztesetek az ő bűntetések miatt.

27. És eltávoznak az *Izráel fiai* a Kóré, Dáthán és Abiráam sátorok mellől köröskörül: Dáthán pedig és Abiráam kimenvén, állanak vala az ő sátoroknak ajtajában feleségeikkel, fijaikkal és apró gyermekeikkel.

28. Akkor monda Mózes: Ebből tudjátok meg hogy az Úr küldött engemet,

hogy cselekedném mind e dolgokat, és hogy nem magamtól *indultam* :

29. Ha a mint meghalnak minden *egyéb* emberek, úgy hálnak meg ezek : és ha minden *egyéb* embereknek büntetések szerint büntettetnek megezek : tehát nem küldött engemet az Úr.

30. Hapedig az Úr valami új dolgot cselekeszik : * és a föld megnyitja az ő száját, és elnyelendi őket, és mind azokat, mellyek ő hozzájuk tartozók, és elevenen menéndenek alá pokolba : azon meg-esmérítek, hogy az emberek az Urat ingerlették.

* Jer. 31. 22.

31. Mikor annakokáért elvégezte volna mind ezeket a beszédeket, meghasada a föld ő alattok.

32. És megnyitá a föld az ő száját, és elnyelé * őket és az ő házaikat; és minden embereket, a kik Kórójéli valának, és minden marhájokat.

* 5 Móz. 11. 6. Zsolt. 106. 17.

33. És alászállának azok és valamennyin ő hozzájuk tartoznak vala, elevenen a pokolra : és befedezé őket a föld ; és elveszének a Gyülekezet közzül.

34. Az egész Izráeliták azért, a kik valának ő körülöttök elfutának azoknak kiáltásokra ; mert azt mondják vala : Fuszunk el, netalán elnyel minket a föld !

35. Továbbá tűz jöve ki az Úrtól, és megemészte ama kétszáz és ötven férjfiakat, a kik jóillatú füsttel áldoznak vala.

36. Szóla pedig az Úr Mózesnek, mondván :

37. Mond meg Eleázárnak az Áron Pap fiának, hogy szedje fel a füstölő edényeket a tűzből, és a tüzet széllyel hintsed : mert megszenteltettek a *temjénezők*.

38. Ezeknek temjénezőiket *mondom*, kik az ő magok lelkek ellen vétkeztek, hogy csináljanak azokból kiterjesztett pléheket az oltárnak béborítására ; mert azokban vittek az Úr eleibe jóillatot, és megszenteltettek, és legyenek jegyül az Izráel fíjainak.

39. Felszedé annakokáért Eleázár Pap a füstölő érczedényeket, mellyekben áldoztak vala, a kik megégtek vala, és kiverék azokat az oltárnak borítására.

40. Az Izráel fíjainak emlékezetire, hogy senki * idegen oda ne járuljon, valaki nem az Áron magvából való, hogy jóillatú füstöt vigyen az Úr eleibe, hogy ne járjon úgy, mint Kóré és a mint az ő

gyülekezete, a miképen megmondotta vala néki az Úr Mózes által. * rész 3. 10. 38.

41. És zúgolódék az Izráel fíjainak egész Gyülekezete másodnapon Mózes ellen és Áron ellen, mondván : Ti öltétek meg az Úrnak népét !

42. Mikor pedig a sokaság egybegyűlt Mózes ellen és Áron ellen, akkor fordíták orcájokat a Gyülekezet sátorára ; és ímé befedezte vala azt ama felhő, és megláttaték az Úrnak dicsősége.

43. Mózes azért és Áron elmenének a Gyülekezet sátorának eleibe.

44. És szóla a Jehova Mózesnek, mondván :

45. Menjetek el a Gyülekezet közzül, hogy emésszem meg * őket egy szempillantásban ; ők pedig borúlnak az ő orcájokra.

* vers 21.

46. Monda azért Mózes Áronnak : Vegyed a füstölésre való edényt, és tégy abba tüzet az oltárról, és azon felül tégy jóillatú szerszámot, és siess hamar a Gyülekezethez és tisztítsd meg őket : mert kijött az Úrtól a nagy harag, *ímmár* elkezdett a csapás.

47. Vevé annakokáért Áron a *temjénezőt* a miképen mondotta vala Mózes, és futa a Gyülekezet közzé, és ímé elkezdett vala a csapás a nép között ! és jóillatot téven megtisztítá a népet.

48. És megállá a megholtak között és élők között ; és megszűnék a csapás.

49. És valának a kik megholtak vala azzal a csapással, tizen négy ezer hétszáz ; azokon kívül, a kik megholtak vala a Kóré dolgaért.

50. Annakutánna megtére Áron Mózeshez a Gyülekezetnek sátora ajtajához, minekutánna a csapás megszűnt volna.

17. RÉSZ.

Az Áron vesszeje megvirágozik és gyümölcsöt terem.

És szóla az Úr Mózesnek, mondván :

2. Szólj az Izráel fíjainak, és végy ő tőlök mindeniktől az ő atyjaiknak házok szerint, egy-egy vesszőt, *tudniillik* minden ő Fejedelmektől, az ő atyjaiknak házok szerint, tizenkét vesszőt ; és minde-niknek írjad nevét az ő vesszejére.

3. Az Áron nevét pedig írjad a Lévi vesszejére : mert egy vessző az ő attyok házának *egy* Fejedelméért *lészen*.

4. És helyheztess azokat a Gyülekezetnek sátorában a Bizonyásgtétel elei-

be: a hol szembe szoktam lenni veletek.

5. És lészen, hogy annak a férjfiúnak vesszejé, a kit választándok, megvirágozzék: hogy e képen megcsendesítvén *elhárítsam* én rólam az Izráel fíjainak zúgolódásokat, mellyekkel zúgolódnak ti ellenetek.

6. Szóla azért Mózes az Izráel fíjainak, és adának önéki minden ő Fejedelmeik egy-egy vesszót egy-egy Fejedelemért, az ő atyáiknak házok szerint, *tudniillik* tizenkét vesszőket, az Áron vesszeje is vala azoknak a vesszőknek közötté.

7. És tévé Mózes a vesszőket az Úr eleibe, és Bizonyágtételnek sátorában.

8. És lőn másodnapon, béméne Mózes a Bizonyágtételnek sátorába; és imé megvirágozott vala az Áron vesszeje, melly a Lévi házáért vala: mert meglevelézvén megvirágozott vala, és mondolával meggyümölcsözött vala.

9. És előhozá Mózes mind azokat a vesszőket az Úrnak orczája elől, mind az Izráel fíjai eleibe, kik minekutánna azokat megnézték volna, kiki vevé az ő vesszejét.

10. És monda az Úr Mózesnek: Vidd vissza az Áron vesszejét a Bizonyágtétel * eleibe őrizet alá, az ellenem tusakodó fiaknak jegyül, hogy az én ellenem való zúgolódások megszűnjék, hogy meg ne haljanak.

* Zsid. 9. 4.

11. És megcselekedé Mózes, a mint parancsolta vala az Úr néki, a képen cselekedék.

12. És szólának az Izráel fíjai Mózesnek, mondván: Ímé megholtunk, elvesztünk, mi mindnyájan elvesztünk!

13. Valaki ok nélkül járulánd közel az Úrnak sátorához, meghal: nemde meg kell é emésztetnünk meghalván?

18. RÉSZ.

Áronnak és a Lévitáknak tiszték és jövedelmek.

És monda az Úr Áronnak: Te és a te fíjaid, és a te atyádnak háza te veled, viseljétek a szent hajléknak vétkét. Te is és a te fíjaid te veled, viselitek a ti Papságtoknak vétkét.

2. És a te atyádfiait, Lévinek a te atyádnak nemzetségét vegyed melléd, melletted legyenek és néked * szolgáljanak: te pedig † és a te fíjaid veled, *szolgálatok* a Bizonyágtételnek sátora előtt.

* vers. † rész 3. 97.

3. És őrizzék a te őrizetedet és az egész sátornak * őrizetit: de a szenthajléknak edényeihez és az oltárhoz ne járuljanak, hogy meg ne haljanak mind ők s mind ti.

* rész 3. 7. 8.

4. És melletted legyenek és őrizzék őrizetit a Gyülekezet sátorának, a sátornak minden szolgálatjában: de kívülvaló ne járuljon ti hozzátok.

5. Őrizzétek azért a szenthajléknak őrizetit, és az oltárnak őrizetit, és nem lészen ennekutánna harag az Izráel fíjai ellen.

6. Mert én választottam a ti atyátokfiait a Lévitákat az Izráel fíjai közöttül néktek ajándékkul, kik adattak volt az Úrnak, hogy szolgáljanak a Gyülekezet sátorának szolgálatjában.

7. Te pedig és a te fíjaid te veled, őrizzétek a ti Papságtokat mindenekben, a mellyek az oltárhoz tartoznak, és a superlátón belől vagynak, hogy azokban szolgáljatok: mert a ti Papságtoknak tisztit adtam néktek ajándékon: annakokáért a kívülvaló, a ki oda járulánd, meghaljon.

8. Szóla annakfelette az Úr Áronnak: Ezeknek felette imé én néked adtam az én áldozatimnak őrizetit; valamit az Izráel fíjai nékem szentelnek, néked adtam a *Papi méltóságra való* megkenetésért, és a te fíjaidnak örökkévaló rendelésül.

9. E legyen tiéd a szentséges áldozatokból, azokból, mellyek tűzzel meg nem égettetnek: Minden ő ajándékjok, akár legyen az ő Minhájok, akár bűnért való áldozatjok, akár pedig vétekért való áldozatjok a mit adnak nékem, szentségnek szentsége az, tiéd lészen és a te fíjaidé.

10. A szentségesb helyben * egyed meg azt, csak a férjfiak egyiké azt; szentség legyen tenéked.

* 3 Móz. 6. 16. 26.

11. Ez is tiéd lészen az ő áldozatjoknak ajándékából; minden felemelt * ajándék, az Izráel fíjainak minden megingattatott ajándékaival egybe, néked adtam azokat és a te fíjaidnak, és a te leányidnak, örökkévaló törvényül: minden, a ki tiszta *lészen* a te házadban eheti azt. * 2 Móz. 29. 28.

12. Az olajnak mind kövérségét, és minden kövérségét a bornak és a gabonának, azoknak első zsengéit, mellyeket adnak az * Úrnak; tenéked adtam.

* 2 Móz. 22. 29.

13. Mindeneknek első gyümölcsei az ő földökben, melyeket visznek az * Úrnak, tiéd lesznek, minden a ki tiszta *léssen* a te házában egye azokat. * 5 Móz. 18. 4. 5.

14. Minden *valami* fogadásból * *Istennek szenteltetik* Izráelben, tiéd + *léssen*. * 3 Móz. 19. 24. + 3 Móz. 27. 28.

15. Minden, valami az élő állatok közül az ő *annyának* méhét először megnyítja, melyet az Úrnak * visznek, mind emberekből s mind egyéb állatokból, tiéd *léssen*: te megváltasd az embernek elsőszülöttét, a tisztátalan állatnak is elsőszülöttét megváltassad. * 2 Móz. 13. 12.

16. A melyek pedig váltságosok, mikor egy hónapiak, akkor váltassanak meg a te becsülésed szerint, * *tudniillik* őt ezüst sikluson: a szenthajléknak siklusa szerint; + Húszt fillér érő a *siklus*. * rész 3, 46. 47. + 2 Móz. 30. 13.

17. De mindazáltal a tehénnek első fajzását, vagy a juhnak első fajzását, vagy a kecskének első fajzását, meg ne váltssad; mert *Istennek* szenteltettek, azoknak véreket hintsd az oltára, és azoknak kövérít megáldozzad, hogy legyen tűzzel megemésztett jóillatú áldozatja az Úrnak.

18. És azoknak húsok tiéd *léssen*: a miképen a felemelésnek * szegye, és a mint a jobblapoczkája tiéd *léssen*. * 3 Móz. 7. 32.

19. Minden szent állatoknak áldozatit, melyeket áldozándanak az Úrnak az Izráel fiai, néked adtam és a te fijaidnak, és a te leányidnak örökkévaló végezésül: sónak szövetsége ez, örökkévaló az Úr előtt, néked és a te magodnak veled egyetemben.

20. Monda pedig az Úr Áronnak: Az ő földökből örökséged nem *léssen*, sem részed nem *léssen* néked ő * közöttök: Én vagyok a te részed és a te örökséged az Izráel fiai között. * 5 Móz. 10. 9. Ezék. 44. 28.

21. A Lévi fiai pedig ímé adtam minden tizedet Izráelben örökségül az ő szolgálatjokért, melyet ők cselekesznek az ő szolgálatjokban a Gyülekezetnek sátorában.

22. És ne járuljanak ezután az Izráel fiai a Gyülekezetnek sátorához, hogy ne vétkezzenek és meg ne haljanak.

23. De a Léviták cselekedjék a Gyülekezet sátorának munkáját, és ők viseljék az ő bűnöket: örökkévaló végzés legyen

a ti utánnatok valóknál, hogy az Izráel fiai között ne bírijanak örökséget:

24. Mert az Izráel fiaiának démájokat, melyeket visznek az Úrnak ajándékul, adtam a Lévitáknak örökségül: Annakéért végeztem ő felőlök, hogy az Izráel fiai között ne bírijanak * örökséget. * 5 Móz. 10. 9.

25. És szóla az Úr Mózesnek, mondván:

26. A Lévitáknak szólj, és mond meg nekik: Mikor az Izráel fijaitól démát vesztek, melyet adtam néktek azoktól, néktek örökségtekre, akkor adjatok azokból ajándékot az Úrnak, a démából * démát. * Neh. 10. 38.

27. És az a ti ajándékokok tulajdonítatik néktek, mint a gabona a szérúról, és mint a teljes sajtóból a bor.

28. A képen vigyetek ti is ajándékot az Úrnak minden démátokból, melyet vesztek az Izráel fijaitól, és adjatok abból ajándékot az Úrnak, az Áron Papnak.

29. Minden ti ajándékaitokból vigyetek az Úrnak áldozatot, mindennek a kövéréből, és azokból megszenteltetett részt.

30. Mond meg annakfelette nekik: Mikor annak a javát víjenditek az Úrnak, tulajdonítatik a Lévitáknak, mintha az ő szérűjükről és sajtójokból adnák.

31. Megegyétek pedig ti azt minden helyen, a ti házatok népével egybe: mert jutalmatok néktek a Gyülekezet sátorában való szolgálatotokért.

32. És nem lesztek bűnösök a miatt, ha annak a javából adtok ajándékot: és e képen az Izráel fiaiának megszentelt állatit meg nem undokíttjátok, és meg nem haltok.

19. RÉSZ.

Tisztulásnak módja a veres tehen által.

Szóla annakfelette az Úr Mózesnek és Áronnak, mondván:

2. Ez a törvényi végezés, melyet parancsolt az Úr, mondván: Szólj az Izráel fiaiának, hogy hozzanak hozzád egy veres tehenet, épet, melyben ne legyen szeplő, melynek nyakán iga nem volt.

3. És adjátok azt Eleázár Papnak, és ő vitesse ki azt a táboraon kívül és ölettesse meg azt ő előtte.

4. És Eleázár Pap vegyen annak véréből az ő ujjával, és hintsen a Gyülekezet sátorá eléi felé annak véréből hétszer.

5. Annakutánna égettesse meg azt a tehenet az ő szemei előtt: annak bőrét és

húsát, és vérét az ő ganéjával együtt égettesse meg.

6. Akkor vegyen a Pap cézédrusfát, izsópot és veres gyapjat, és vesse az égő tehénre.

7. És mossa meg a Pap az ő ruháit, az ő testét is megmossa vízzel, és annakutánna menjen bé a táborba; és tisztátalan legyen a Pap estvéig.

8. Az is, a ki megégetendi azt, az ő ruháit mossa meg vízzel, és az ő testét is mossa meg vízzel, és tisztátalan lészen estvéig.

9. A ki pedig tiszta lejénd, szedje fel annak a tehénnek hamvát, és helyheztesse azt a táboron kívül tiszta helyen, hogy az Izráel fiai Gyülekezetének tartassék meg a kirekesztetteknek tisztulásokra való hintő víznek: mert büntől való *megtisztulásoknak vize az*.

10. És az a ki felszedéni a tehénnek hamvát, mossa meg az ő ruháit, és tisztátalan lészen estvéig; és legyen ez az Izráel fíjainak és a jövevénynek, a ki ő közö tők lakik, örök végezésül.

11. A ki illeténi a * holtat, akár mely holtembernek testét, tisztátalan lészen hét napon.

* Agge. 2. 13.

12. Az olyan tisztítsa meg magát azzal a vízzel harmadnapon és hetednapon, és tiszta lészen; hogyha harmadnapon meg nem tisztítottatik, hetedik napon is nem lészen tiszta.

13. Valaki illeténi a holtat, a megholt ember testét, és meg nem tisztulánd, az Úrnaksátorát megfertéztette; és kivágattatik az a lélek Izráelből: mert a tisztulásnak vize nem hintetett ő reá, tisztátalan lészen, még az ő tisztátalansága rajta vagyon.

14. E legyen annak törvénye, mikor valaki meghalánd a sátorban: Valaki bemenénd a sátorba, és minden, valaki lejénd a sátorban, tisztátalan lészen hét napon.

15. Ismét minden megnyitott edény, a mellyen nem lejénd fedél, tisztátalan.

16. És minden, valaki illeténi a mezőn fegyverrel megöletettet, vagy megholtat, vagy embernek tetemet, vagy koporsót, tisztátalan lészen hét napon.

17. És vegyenek a tisztátalanért a bűnért megégetett tehénnek porából, és töltsön arra élő vizet edénybe.

18. Vegyen ismét * izsópot és mártsa a vízbe azt a tiszta férjfiú, és hintse meg

a sátor és minden edényeket, és minden embereket, a kik ott lejéndenek; és azt is a ki valamely tetemet, vagy a megölettet, vagy a megholtat, vagy a koporsót illeti.

* Zsolt. 51. 9.

19. Hintse meg, *mondom*, a tiszta a tisztátalant harmad és hetednapon, és tisztítsa meg ötet hetednapon: annakutánna mossa meg az ő ruháit, mossa meg magát is vízzel, és tiszta lészen estve.

20. A férjfiú pedig, a ki tisztátalan lejénd, és nem tisztítándja meg magát, kivágattatik az a lélek e gyülekezet közzül: mert az Úrnak szenthajlékát megfertéztette, a megtisztulásnak vize nem hintetett ő reá, tisztátalan.

21. E legyen ő nálok örök rendelés: mind a ki hinténi a megtisztulásnak vizét, mossa meg az ő ruháit; mind a ki illeténi a megtisztulásnak vizét, tisztátalan lészen estvéig.

22. És valamit illeténi a tisztátalan, tisztátalan lészen az: és az a lélek a melly illeténi azt, tisztátalan lészen estvéig.

20. RÉSZ.

Viz ered a kősziklából: Edom nem bocsátja által a népet az ő országán: Áron meghal.

Eljutának az Izráel fiai, az egész Gyülekezet a Czin pusztájába első hónapban és megmarada a nép Kádesben, hol meghala Mária, és eltemetteték ott.

2. És mikor nem volna vize a Gyülekezetnek, összevegyülének Mózes és Áron ellen.

3. És feddőzék a nép Mózessel, és mondanak ilyen módon: Vajha holtunk volna meg, mikor megholtak a mi atyáink fiai az Úr előtt.

4. És * miért hoztátok az Úrnak Gyülekezetét e pusztába, hogy meghaljunk itt mi, és a mi barmaink? * 2 Móz. 17. 3.

5. És miért hoztátok fel minket Égyiptomból, hogy hoznátok minket e rosz helyre? nem vetésnek helyére, figéknek és szőlőknek és pomagránátoknak *helyére*, mellyen semmi víz nincsen itálra való.

6. Elmenének azért Mózes és Áron a Gyülekezetnek színe elől, a Gyülekezet sátorának ajtaja eleibe, és arczal leborulának; és megjelenék nékik az Úrnak di-csősége.

7. És szóla az Úr Mózesnek, mondván:

8. Vegyed ezt a vesszőt, és gyűjtsd össze ezt a Gyülekezetet te, és Áron a

te atyádfia, és szóljatok * ím e kősziklá-
nak az ő szemeik előtt, hogy adjon vizet;
és vizet hozván nékik e kősziklából, adj
inni e Gyülekezetnek és az ő barma-
iknak.

* 2 Móz. 17. 6.

9. Vevé annakokáért Mózes azt a vesz-
szőt az Úrnak színe előtt, a miképen pa-
rancsolta vala néki.

10. És öszvegyűjték Mózes és Áron a
Gyülekezetet* a kőszikla eleibe, és monda
nékik: Halljátok meg most ellenem tu-
sakodók. Avagy e † kősziklából hozunk
é néktek vizet?

* 2 Móz. 17. 5. † 2 Móz. 17. 6.

11. És felemlé Mózes az ő kezét, és
üté a kősziklát az ő vesszejével két íz-
ben: akkor * kijövének sok vizek, és
ivék a Gyülekezet és az ő barmaik.

* Zsolt. 78. 15. 1 Kor. 10. 4.

12. És monda az Úr Mózesnek és Áron-
nak: * Mivelhogy nem hittetek nékem,
hogy megszentelnétek engemet az Izráel
fijaina k szemeik előtt: azért nem † vi-
szitek bé e Gyülekezetet a földre, mely-
lyet a † tam nékik.

* rész 27. 14. † 5 Móz. 1. 37.

13. Ezek a versengésnek vizei, a mely-
lyekért feddőztek az Izáel fiai az Úr-
ral; és megszentelte magát ő benne.

14. És küldé Mózes követeket Kádes-
ből az Edom Királyához; *kik így szóla-
nának*: Ezt mondja a te atyádfia * az
Izráel: Te tudod minden nyomorúságin-
kat, mellyek mi rajtunk estek;

* 1 Móz. 25. 23—26. 5 Móz. 23. 7.

15. Hogy a mi atyáink alámentek
Égyiptomba, és sok napig laktunk Égyip-
tomban: megnyomorítának * pedig min-
ket az Égyiptombeliek, és a mi atyá-
inkat.

* 2 Móz. 2. 23.

16. És kiáltottunk az Úrhoz, * a ki
meghallgatta a mi szónkat, és elbocsát-
ván † Angyalát, kihozot minket Égyip-
tomból; és ímé *immár* vagyunk Kádes-
ben a te határodnak városában.

* 2 Móz. 2. 23. † Csel. 7. 30. 38.

17. Kérlek *engedd meg*, hadd menjünk
által a te földeden, nem megyünk által
senki mezején, sem szőlőjén, és *senki*
kútjának vizét nem isszuk: az országúton
megyünk, és nem térünk sem jobbkézre
sem balra, míg általmegyünk a te hatá-
rodon.

18. Kinek felele Edom: Semmiképen
ne menj által az én földemen, hogy fegy-
verrel ne támadjak ellened!

19. És mondának néki az Izráel fiai:

A járt úton megyünk fel: Hogyha a te
vizeidet isszuk, én és az én barmaim,
megadom * árát azoknak: Semmit nem
kérünk egyebet, hanem csak hogy gya-
log menjünk által.

* 5 Móz. 2. 6.

20. Monda pedig: Nem mégy által. És
kiméne ő eleibe Edom sok néppel és nagy
erővel.

21. Nem akará azért Edom engedni az
Izráelnek, hogy * általmenne az ő hatá-
rán: annakokáért eltérete az Izráel ő tőle.

* Bir. 11. 17.

22. És * elmenvén Kádesből jutának az
Izráel fiai, mind az egész Gyülekezet a
Hór hegyére.

* rész 33. 37.

23. És szóla az Úr Mózesnek és Áron-
nak, a Hór hegyénél, az Edom földének
határában, ezt mondván:

24. Áron az ő népeihez takaríttatik:
mert nem megyen bé a földre, melyet
adtam az Izráel fijainak, mivelhogy az
én számnak engedetlenek voltak a ver-
sengésnek vizenél.

25. Vegyed * Áront és Eleázárt, az ő
fiját, és parancsold meg, hogy menjenek
fel a Hór hegyére.

* rész 33. 38.

26. És Áront vetkeztessed le az ő ru-
háiból és öltöztessed fel azokba Eleázárt
az ő fiját: mert Áron takaríttatik *az ő
népéhez*, és meghal ott.

27. És úgy cselekedék Mózes, a miké-
pen parancsolta vala az Úr, és felmené-
nek a Hór hegyére az egész Gyülekezet
szeme láttára.

28. És Mózes levetkezteté Áront az ő
ruháiból és felöltözteté azokba Eleázárt
az ő fiját: és meghala Áron ott a hegy-
nek tetején: akkor leszálla Mózes és
Eleázár a hegyről.

29. Látván pedig az egész Gyülekezet,
hogy megholt volna Áron, siratá Áront
harmincz * napig az Izráelnek egész háza.

* 5 Móz. 34. 8. 1 Móz. 50. 3.

21. RÉSZ.

Győzedelem a Kananeusok ellen: Tűzes kigyók: Éneklés
a forrásnál: Az Emoreusok megveretnek.

Mikor hallotta volna a Kananeus Kirá-
lya * Arad, ki lakozik vala dél felől, hogy
jöne az Izráel a kémeknek után; megvi-
va az Izráellel, és egynéhányat fogva el-
vive ő közzüle.

* rész 33. 40.

2. Fogadást tőn azért az Izráel az Úr-
nak, és monda: Ha valóban kezembe
adod e népet, eltörlöm az ő városait.

3. És meghallgatá az Úr Izráelnek sza-

vát, és kézbe adá a Kananeust, és elveszté őket, és azoknak városait: És nevezé azt a helyet Hormának.

4. És elindulának a Hór hegyétől a veres tengernek után, hogy elkerülnék az Edom földét: és a népnek lelke megkeseredék az út miatt.

5. És szóla a nép Isten * ellen és Mózes ellen: Miért hoztatok fel minket Egyiptomból, hogy meghalnánk e pusztában? Mert nincsen kenyér, víz sincsen és a mi lelkünk † megutálta ez alávaló kenyeret.

* 1 Kor. 10. 9. † rész 11. 6.

6. Bocskáta azért az * Úr a népre tüzes kígyókat, kik megmardosák a népet, annyira hogy sok nép halna meg az Izráelből.

* 2 Móz. 32. 35.

7. Akkor méne a nép Mózeshez, és mondának: Vétkeztünk, mert szólottunk az Úr ellen és te ellened: Imádjad az Urat, hogy vigye el rólunk a kígyókat. És imádkozék Mózes a népért.

8. És monda az Úr Mózesnek: Csinálj magadnak tüzes kígyót, és * emeld fel azt jegyűl; és valaki megmarattatik, ha tekinténd arra, meggyógyúl.

* Ján. 3. 14.

9. Csinála azért Mózes érczből * öntött kígyót, melyet felemele jegyűl. És vala, hogy mikor a kígyó megmaránd vala valakit, tekintene arra az érczből öntött kígyóra, és meggyógyúl vala.

* 2 Kir. 18. 4.

10. És elmenének az Izráel fiai, és tábort járanak Obóthban.

11. Elmenvén pedig Obóthból, tábort járanak Hije-Abarimban, abban a pusztában, mely vala a Moáb *tartományának* ellenében napkelet felől.

12. Onnét elindulván tábort járanak a Zéred völgyében.

13. Ismét onnét elindulván tábort járanak az Arnon *vizén* innét, mely vala a pusztában, és kijő vala az Emoreusok határából: Mert az Arnon * Moábnak határa, Moáb között és Emoreus között.

* Bir. 11. 18.

14. Azért szokták mondani az Úr hadainak könyvében: A mit, *úgy* mond, cselekedett az Isten a veres tengerben és az Arnon patakiban.

15. És a vizeknek folyása, mely Ar nevű város felé hajol, Moáb határáig megyen.

16. És onnét menének Béér nevű helybe: Ez a kút, melyről mondotta vala az Úr Mózesnek: Gyűjtsd össze a népet, és adok nékik vizet.

17. Akkor éneklé az Izráel ez éneket: Jöj fel óh kút! énekeljetek önéki!

18. Melly kútat ástak a Fejedelmek, ásták azt a népnek Fejedelmei a Törvénykiadóval egybe az ő pálczájokkal. És a pusztából Mathanába *menének*.

19. És Mathanából Nahalielbe, és Nahalielből Bámóthba.

20. És Bámóthból abba a völgybe, melly a Moáb tartományában van a halomnak elején, és van a Jesimon pusztája ellenébe.

21. És * küldé az Izráel követeket Sihonhoz az Emoreusok Királyához, ezt mondván:

* 5 Móz. 2. 26. Bir. 11. 19.

22. Engedd meg hogy menjek által a te földeden, nem hajlunk a mezőkre, sem a szőlőkre, nem isszuk *egy* kútnak is vizeit; az országúton megyünk, míg általmegyünk a te határodon.

23. És nem engedé Sihon * az Izráelnek, hogy általmenne az ő határán, sőt egybegyűjté Sihon minden népét, és kiméne eleibe Izráelnek a pusztába, és jöve Jahásba: és megvíva az Izráellel.

* 5 Móz. 2. 30. 29. 7.

24. És megveré őtet az Izráel fegyvernek élivel, és örökségül vevé az ő földét Arnontól fogva mind Jabbókig, mind az Ammonitákig; mert erős vala az Ammon fiaiának határok.

25. És * elfoglalá az Izráel mind a városokat, és lakék az Izráel az Emoreusoknak minden városaiban, Hesbonban és annak minden mezővárosaiban:

* 5 Móz. 2. 33. Jós. 24. 8. Zsolt. 135. 11. 12. Ámos 2. 9.

26. Mert Hesbon Sihoné az Emoreusok Királyáé vala, ki annakelőtte hadakozott vala a Moáb Királya ellen, és elvette vala minden földét annak kezéből Arnonig.

27. Annakokáért mondják példabeszédben: Menjetek Hesbonba, építtessék és erősíttessék meg Sihon városa;

28. Mert tűz jött ki Hesbonból és láng Sihon városából, melly megemésztette Moábnak Ar városát, és az Arnon magas helyeinek lakosait.

29. Jaj tenéked Moáb, elvesztél Kámosnak népe, el hagyta futni az ő fiaiit és az ő leányait, Sihonnak az Emoreus Királyának fogságba adta.

30. És az ő szövétnekek elveszett Hesbontól fogva Dibonig, és eltörlöttük Noáig, melly ér mind Medebáig.

31. Lakék azért az Izráel az Emoreusok földén.

32. És elküldé Mózes hogy megkémlelénék Jaázert, és megvevék azt és az ő fahuit: és ilyen módon kiüzé az Emoreust, a ki ott lakik vala.

33. Megfordulván pedig felmenének a Básán útán. És kijöve Og * Básán Királya ő eleibe, ő és minden ő népe harcztára, Hedreibe. * 5 Móz. 3, 1. 29, 7.

34. Akkor monda az Úr Mózesnek: Ne félj tőle: mert a te kezeidbe * adtam őtet, és minden ő népét és az ő földét: és úgy cselekedjél vele a miképen cselekedtél Sihonnal az Emoreus Királyával, a ki lakik vala Hesbonban. * 5 Móz. 3, 2. 22.

35. Megverék azért őtet és az ő fíjait és minden ő népét, annyira, hogy egy sem marada benne; és örökségül bírák az ő földét.

22. RÉSZ.

Bálák a Moábiták Királya küld Bálámért, hogy megátkoztassa a népet: a számár szól.

És elmenének az Izráel fíjai, és tábort járának a Moáb mezőségén a * Jordán vizén innét, Jerikó ellenében. * rész 26, 3.

2. És mikor látta volna Bálák, a Sippor fíja, mind azokat a mellyeket cselekedett vala Izráel az Emoreussal:

3. Igen megrémüle Moáb a néptől mivelhogy sok volna, és megbúsula Moáb az Izráel fíjai miatt.

4. Monda annakokáért Moáb a Midián Véneinek: Most elnyalja e sokaság minden mi környékünket, a miképen elnyalja az ökör a mezőnek pázsitját. (Bálák, Sippornak fíja vala pedig Moábnak Királya abban az időben.)

5. Küldé azért követeket * Bálámhoz a Beor fíjához Péthorba, melly vala a folyóvíz mellett a Bálám nemzetsége fíjainak földökben, hogy hívná őtet, mondván: Ímé nép jött ki Egyiptomból, és ímé ellepte e földnek színét, és lakik én ellenemben. * Jós. 24, 9. 13, 22.

6. Most azért kérlek jöjj el és átkozd meg én érettem e népet, mert erősebb nálamnál, talán erőt vehetek rajta, megverhetjük őtet és kiűzhetem őtet e földből; mert jól tudom, hogy a kit megáldasz, meg leszen áldva, és a kit megátkozsz, átkozott leszzen.

7. Annakokáért elmenének Moábnak Vénei és Midiánnak Vénei, és a jövőndómondásnak jutalma az ő kezeikben

vala, és jutának * Bálámhoz, és megmondák néki a Bálák izenetét. * Jós. 13, 22.

8. Ő pedig monda néki: Háljatok itt ez éjjel, és feleletet adok néktek, a miképen szólánd nékem az Úr. És Moábnak Fejedelmei megmaradának Bálámnál.

9. Eljöve pedig az Isten Bálámhoz és monda: Kicsodák ezek a férjfiak, a kik nálad vagynak?

10. És monda Bálám az Istennek, Bálák Sippor fíja, Moáb Királya, küldött én hozzám, ezt mondván:

11. Ímé e nép, a melly kijött Egyiptomból, ellepte a földnek színét; most azért jöjj el, átkozd meg én érettem azt, talán erőt vehetek rajta, hadakozván ő ellene, és kiűzhetem őtet.

12. És monda az Isten Bálámnak: Ne menj el ő velek: és meg se átkozzad azt a népet: mert megáldatott.

13. Felkele azért Bálám reggel és monda a Bálák Fejedelmeinek: Térjetek meg a ti földetekre; mert nem akarja az Úr engedni nékem, hogy veletek elmenjek.

14. És felkelének a Moáb Fejedelmei és jutának a Bálákhoz, és mondanak: Nem akart Bálám eljönni velünk.

15. Elküldé azért ismét Bálák több Fejedelmeket, és azoknál nemesebbeket.

16. Kik eljutván Bálámhoz, mondanak néki: Ezt mondja Bálák, Sippornak fíja: Kérlek ne vond meg magadat, hogy én hozzám ne jönnél.

17. Mert megtisztelvén * megtisztellek téged igen, és valamit mondasz nékem megmívellem: Jöjj el azért kérlek, és átkozd meg én értem e népet!

* rész 24, 10. 11.

18. Felelvén pedig Bálám, monda a Bálák szolgálainak: Ha Bálák * az ő házat arannyal és ezüsttel tele adná is nékem nem hághatam által az én Uramnak Istenemnek szavát, hogy valamit míveljek vagy kicsint vagy nagyot.

* 1 Kir. 13, 8.

19. Most mindazáltal maradjatok meg ti is ez éjjel itt, kérlek, hadd tudjam meg, mit fog szólani az Úr nékem.

20. Akkor eljöve az Isten Bálámhoz éjjel, és monda néki: Ha azért jöttek e férjfiak, hogy téged elhívjanak: kelj fel, menj el ő velek; de mindazáltal azt míveljed, a mit mondándok néked.

21. Felkele azért Bálám reggel, és meg-

nyergelé az ő szamarát, és elméne a Moáb Fejedelmeivel.

22. De megharagvék az Isten, hogy ő elmenne velek. És megállá az Úrnak Angyala azon útban, hogy ő néki ellensége lenne: ő pedig üget vala az ő szamarán, és két szolgája vala vele.

23. Látván pedig a szamar, * hogy az Úrnak Angyala állana az útban, és mezítelen fegyver volna kezében, kitére az útból, és méne a mezőre, azért megveré Bálám az ő szamarát, hogy megtérítene azt az útra.

* 2Pét. 2, 16. Júd. v. 11.

24. És megállá annakutánna az Úrnak Angyala a szőlőknek szoros után, holott mind egyfelől, mind másfelől fal vala.

25. Látván pedig *másodszor* a szamar az Úrnak Angyalát, szorúla a falhoz, és Bálámnak is lábát szorítá a falhoz: annakokáért ismét kezdé verni.

26. Annakutánna az Úrnak Angyala ismét tovább méne, és megállá szoros helyen, hol ki nem térhetnek vala sem jobbra, sem balra.

27. Mikor pedig látta volna a szamar az Úrnak Angyalát, lefeküvék Bálám alatt; azért megharagvék Bálám, és megveré pálczával a samárt.

28. És * megnyitá az Úr a samárnak száját, és monda a szamar Bálámnak: Mit vétettem néked hogy immár engemet háromszor vertél meg?

* 2Pét. 2, 16. Júd. vers 11.

29. Akkor monda Bálám a samárnak: Mert megcsufoltál engemet: Vajha volna fegyver kezemben, nyilván megölnélek most téged.

30. És monda a szamar Bálámnak: Avagy nem te szamarad vagyok é, melyen szoktál járni, miolta tiéd lettem, mind e napig? Avagy szoktam volt é valaha e képen cselekedni te veled? Ki felele: Nem.

31. És megnyitá az Úr a Bálám szemét: és látá az Úr Angyalát állani az útban, és a mezítelen fegyvert az ő kezében: akkor lehajtván fejét, arcza leborúla.

32. És monda néki az Úrnak Angyala: Miért verted meg a te szamaradat immár három ízben? Ímé én kijöttem néked ellenségül: mert a te útađ tévelygő én előttem.

33. És látott engemet a szamar és kitért én előttem immár három ízben: ha

ki nem tért volna az én orczámm előtt, *tud meg*, hogy most megöltelek volna téged is, és ötöt elevenen megtartottam volna.

34. Monda azért Bálám az Úr Angyalának: Vékeztem, mert nem tudtam hogy te állnál előtttem ez útban. Most azért, ha *ez én útam* nem tetszik néked, megtérek *helyemre*.

35. Az Úrnak Angyala pedig monda Bálámnak: Menj el e férjfiakkal; mindazáltal a mit mondándok néked, azt mondjad: elméne azért Bálám a Bálák Fejedelmeivel.

36. Hallván pedig Bálák, hogy jőne Bálám, kiméne eleibe Moábnak *egy* városába, melly vala az Arnon határa mellett, melly vagyon a legvégső * határokban.

* rész 21, 13–15.

37. És monda Bálák Bálámnak: Avagy nem küldöttem volt é hozzád, hogy hivatalnak téged? Miért nem jössz vala én hozzám? Avagy *azért é*, hogy nem tisztelhetnélek meg téged?

38. Felele pedig Bálám Báláknak: Ímé eljöttem hozzád: Most pedig nemde szólhatok é * valamit? A mit adánd az Úr az én számba, azt mondom.

* rész 23, 12. 26. 1 Kir. 22, 14.

39. És elméne Bálám Bálákkal, és jutának Husót városba.

40. És Bálák ökröket és juhokat vágata, és küldé Bálámnak és a Fejedelmeknek, kik vele valának.

41. Reggel pedig mellé vevé Bálák Bálámot, és felvivé őtet a Bál *templomának* magas hegyére, honnét megláthatná a népnek valami részét.

23. RÉSZ.

Bálám akarván megátkozni az Izraelitákat, két ízben megáldja.

És monda Bálám Báláknak: Építs itt nékem hét oltárokat, és készíts itt nékem hét tulkokat és hét kosokat.

2. És úgy cselekedék Bálák a miképen mondotta vala Bálám: És áldozék Bálák és Bálám mindenik oltáron egy-egy tulkot és egy-egy kost.

3. És monda Bálám Báláknak: Állj meg a tüzes áldozatod mellett, és elmegyek, talán előmbe jó az Úr nékem, és a mit mutatánd nékem, megjelentem néked: elméne azért a hegynek *tetejére*.

4. És eleibe méne Isten Bálámnak és monda néki *Bálám*: Hét oltárt rendel-

tem, és áldoztam mindenik oltáron egy-egy tulkot és egy-egy kost.

5. Az Úr pedig ada ígét Bálámnak szájába, és monda néki: Térj meg Bálákhoz, és így szólj.

6. És megtéरे ő hozzá, és ímé áll vala az ő áldozatja mellett, ön maga és Moábnak minden Fejedelmei.

7. És elkezdé beszédét, és * monda: Síríából hozatott ki engem Bálák Moábnak Királya, napkeletnek hegyeiről, *mondván*: Jöjj el, átkozd meg én érettem Jákóbot, és jöjj el, átkozd meg Izráelt.

* 1 Móz. 28, 2. Hós. 12, 12.

8. Miért mondjak gonoszt annak, a kinek nem mondott gonoszt az Úr, és miért átkoznám azt, a kit az Úr nem átkozott?

9. Mikor a kőszikláknak tetejéről nézem őtet, és a halmokról reá nézek: ímé oly nép, a melly ő maga * fog lakni, és a Pogányok közzé nem számláltatik.

* 5 Móz. 33, 28.

10. Ki számlálhatja meg a Jákób porrát, és kicsoda számát? kicsoda az Izráelnek negyedrészt? Haljon meg az én lelkem az igazaknak halálával, és legyen az én utolsó napom, mint azé!

11. És monda Bálák Bálámnak: Mit cselekeszel én velem? Hogy megátkozád az én ellenségeimet, azért hoztalak téged és ímé igen megáldád őket.

12. Feelvén *Bálám*, monda: Nemde nem azt igyekezem é mondani, a mit az Úr adánd az én számba?

13. Monda annakfelette néki Bálák: Kérlek jere velem más helyre, honnét lássad őtet, (mert csak a végső részét láttad annak, és őtet mindenestől nem láttad) és átkozd meg onnét őtet én érettem.

14. És vivé őtet az őrállók helyére *egy* hegynék tetejére, és építe hét oltárokat, és áldozék egy-egy tulkot és egy-egy kost mindenik oltáron.

15. És monda Báláknak: Állj itt a te tüzes áldozatod mellett, és én elmegyek amoda.

16. Eleibe méne azért az * Úr Bálámnak, és ada ígét az ő szájába, és monda: Térj meg Bálákhoz, és e képen szólj.

* rész 22, 35.

17. Méne annakokaért ő hozzá, és ímé ő áll vala az ő tüzes áldozatja mellett, és a Moáb Fejedelmei ő vele, kinek monda Bálák: Mit szóla az Úr?

18. Akkor előhozá az ő értelmét, és monda: Kelj fel Bálák és halljad: hallgasd meg az én beszédemet Sippornak fija!

19. Nem *ollyan* az Isten mint az ember, hogy hazudjon, * és nem embernek fija, hogy elváltoztassa *ígéretit*: ő mondotta, s hát nem mívelné é meg? Szólott, és nem teljesíti é meg azt?

* 1 Sám. 15, 29.

20. Ímé parancsolatot vettem, hogy megáldanám; és igen megáldotta az *Isten*, és én nem változtathatom azt el.

21. Nem tekintette Jákóbban a hamiságot, és nem nézte a * gonoszságot az Izráelben. Az ő Ura Istene vagyon ő vele; és a Királynak trombitaszava vagyon ő vele.

* 2 Móz. 32, 8.

22. Az Isten hozta ki őket * Égyptomból, mint az unikornisnak † *ollyan* ereje vagyon néki.

* 2 Móz. 3, 8. † Jób 39, 12–15.

23. Mert nem fog semmit Jákób ellen a varázslás, sem a jövendőmondás az Izráel ellen. Most azt kell megmondanom Jákób és Izráel felől, a mit cselekeszik az Isten *ő velek*.

24. Ímé e nemzetség mint a nagy oroszlán feltámad, és mint a *kőlykös* oroszlán magát felemeli: nem nyugszik, míg meg nem eszi a prédát, és a megöltetettek véreket megissza.

25. Akkor monda Bálák Bálámnak: Ne átkozzad s ne áldjad őtet.

26. Feelvén pedig Bálám monda Báláknak: Avagy nem szólottam volt é néked, *mondván*: Valamit * mondánd nékem az Úr azt mívelem?

* rész 22, 18. 38.

27. És monda Bálák Bálámnak: Jere, kérlek, elviszlek téged más helyre, honnét talán tetszeni fog az Istennek, hogy megátkozozd onnét *e népet* én érettem.

28. Elvivé azért Bálák Bálámot a Peór *hegynék* tetejére, melly néz a pusztá felé.

29. Akkor monda Bálám Báláknak: Építtess ittnékem hét oltárokat, és készíts ittnékem hét tulkokat és hét kosokat.

30. Úgy cselekedék azért Bálák, a miképen mondotta volt Bálám, és áldozék minden oltáron egy-egy tulkot és egy-egy kost.

24. RÉSZ.

Bálám harmadszor áldja meg az Izráelitákat; jövendőt mond a Krisztusról.

Mikor pedig látta volna Bálám, hogy tetszenék az Úrnak, hogy megáldaná az Izráelt, nem méne el, mint az előtt, jö-

vendőmondásnak tudakozásáért, hanem fordítá az ő orcáját a pusztá felé.

2. És mikor felemelte volna Bálám az ő szemeit, látá az Izráelt, hogy letelepedett az ő nemzetségei szerint és az Istennek lelke vala ő rajta.

3. Akkor elkezde az ő beszédét, és monda: Bálámnak, Beór fijának mondása, a megvilágosított szemű ember szava.

4. Annak mondása, a ki hallja az Istennek mondását, a ki látta a Mindenhatónak látását, a ki jóllehet szunnyad; de *elméjének* szeme világos:

5. Melly igen szépek a te sátoraid óh Jákób! és a te hajlékaid óh Izráel!

6. Mint a kiterjesztetett völgyek, mint a kertek a folyóvíz mellett, mint az áloes fái, mellyeket plántált az Úr, mint a czédrusfák a vizek mellett!

7. Alá fog folyni a víz az ő vedreiből, és az ő magva olyan lészen mint a sok vizek: és az ő Királya nagyobb lészen Agág Királynál, és felmagasztaltatik az ő országa.

8. Az Isten kihozta ötét Égyiptomból, olyan ereje *vagyon* néki mint az * unikornisnak, megemésztá a Pogányokat az ő ellenségeit, és azoknak tetemeiket megrontja, és az ő nyilaival általveri. * rész 23, 22.

9. Hogyha lehajtja magát, hogy feküdjék mint * az oroszlán, és mint az öreg oroszlán; kicsoda serkenti fel őtet? Valaki áldánd téged, áldott lészen, és valaki átkozánd téged, átkozott lészen.

* 1 Móz. 49, 9.

10. És felgerjede Báláknak haragja Bálám ellen, és egybeüté kezeit, és monda Bálámnak: Azért hívtalak téged, hogy az én ellenségeimet megátkoznád; és imé igen megáldád immár három ízben.

11. Most azért szaladj el * a te helyedre: Mondottam vala hogy megtisztelvén megtisztellek † téget; de imé megfosztott téged az Úr a tisztességtől.

* 1 Kir. 22, 26 27. † r. 22, 16, 17.

12. És monda Bálám Báláknak: Nemde a te követeidnek is, a kiket bocsátottál hozzám nem így szóltam é, mondván:

13. Ha Bálák * az ő házát ezüsttel és arannyal tele adná is nékem, az Úrnak beszédét által nem hághatom, hogy cselekedjem valamit, akár jót, akár gonoszt az én szívemből: A mit szólánd az † Úr, azt szóloom.

* rész 24, 18. † 1 Kir. 22, 14.

14. *Mindazáltal, mivelhogy* most az én népem közzé kell megtérnem, imé megmondom néked, mit fog cselekedni e nép a te népednek, az utolsó napokban.

15. Akkor vevé az ő értelmét, mondván: Monda Bálám a Beór fíja, monda a férjfiú, kinek szeme nyilatkoztatva vagyon.

16. Monda a ki hallgatja az Istennek beszédét, és a ki tudja a Magasságbelinek értelmét, és a ki a Mindenhatónak látását látja: a ki noha szunnyad, mindazáltal megnyilatkoztatott a szeme:

17. Látom azt, de nem most; nézem azt, de nem úgy, mint közelvalót: Származik csillag Jákóbból, és támad királyi pálcza az Izráelből: és általveri Moábnak * oldalait, és elrontja Sethnek minden fíjait.

* 2 Sám. 8, 2. Zsóf. 2, 8. 9.

18. És lészen Edom *más* birtokában, Seir lészen az ő ellenségeinek birtokában, és Izráel hatalmasan cselekeszik.

19. És uralkodik a Jákóbból *származott*, és elveszti minden városokból * a megmaradott *ellenséget*.

* 2 Sám. 8, 1–14.

20. És mikor tekintett volna Amálekre, az ő értelmét előhóhván, monda: Amálek első a Pogányok között: annakokáért végezetre mindenestől * elvész.

* 1 Sám. 15, 2. 7.

21. Látván annakfelette * Keneust, az ő értelmét előhóhván, monda: Erős a te lakhelyed, és építetted a te fészketet a kősziklában.

* Bir. 1, 16. 1 Sám. 15, 6.

22. Bizonyára kiűzetetik Kain, míg Assúr téged fogva viszen.

23. Végezetre mégis az ő értelmét előhóhván, monda: Óh, ki fog élni mikor véghez viszi ezt az Isten?

24. És a Kittim partjáról a hajók eljönnek, és megrontják Assúrt, megrontják Ebert is: de az a *nép* is mindenestől végre elvész.

25. Felkele azért Bálám és elméne, hogy megtérne az ő * helyére: És Bálák is elméne az ő után.

* rész 22, 5.

25. RÉSZ.

Az Izráelitáknak lelki és testi paráználkodások, Fineásnak e miatt indult buzgótsága.

Mikor pedig valameddig lakott volna az Izráel Sittimben, kezdé e nép paráználkodni * a Moáb leányaival.

* rész 31, 16.

2. És hívák a népet az ő Isteneik áldozatira; és evék a nép, és imádák azoknak Isteneiket.

3. És adá magát az Izráel a * Bál-Pe-

órhoz; és felgerjede az Úr haragja az Izráel ellen.

* Hös. 9, 10. Zsolt. 106, 28.

4. És monda az Úr Mózesnek: Vedd fel e népnek minden Fejedelmeit, és akasztasd * fel őket az Úrnak a nap előtt; és elfordúl az Úr haragjának felgerjedése az Izráeltől.

* 2 Sám. 21, 1. 6. 9.

5. Monda azért Mózes az Izráel Bíráinak: Kiki ölje meg az ő birtoka alatt való férjfiakat, a kik adták magokat a Bál-Peórhoz.

6. És ímé egy néminémű az Izráel fiai közöttül eljőve, és hozza az ő atyafiai felé egy Midiánbeli asszonyt Mózes szeme láttára, és az Izráel fiai egész Gyülekezetének szemei előtt: ők pedig sírnak vala a Gyülekezet sátorának ajtaja előtt.

7. Mellyet mikor látott volna Fineás, az Eleázár fja, a ki Áron Papnak fja vala, felkele a Gyülekezet közöttül és bevédárdáját kezébe.

8. És béméne az Izráelita után a sátorba, és általveré mindkettőt, az Izráelből való férjfiat és az asszonynak hasát; * és megszűnék a csapás az Izráel fiai között.

* Zsolt. 106, 30.

9. És * meghaltak vala a csapás miatt huszonnégy ezeren.

* 1 Kor. 10, 8.

10. Akkor szóla az Úr Mózesnek, mondván:

11. Fineás az Eleázár fja, a ki * Áron Pap fja volt: elfordította az én haragomat az Izráel fjitól, mivelhogy az én bosszúmat megállotta ő közöttök: hogy ne emészténem meg az Izráel fjit bosszúmban.

* 1 Krón. 6, 3. 4.

12. Annakokáért mond meg *néki*: * Ímé én adom az én szövetségemet *őnéki*, *tudniillik* békességnak *szövetségét*.

* Zsolt. 106, 31.

13. És lészen ő nála és az ő magvánál ő utánna az * örökkévaló Papságnak szövetsége; mivelhogy az ő Istenéért bosszút állott, és megtisztította az Izráel' fjit.

* 1 Sám. 2, 27—30. 1 Kir. 2, 26. 27.

14. Továbbá a megöletett Izráelitának neve, a ki megölettetett a Midiánbeli asszonynyal együtt, vala Zimri, a Sállu fja, a Simeon nemzetsége háznépének Fejedelme.

15. A megöletett Midiánbeli asszonynak pedig neve Kozbi, a Súr * leánya, ki a Midiániták között az ő attya háza nemzetségének Fejedelme vala

* rész 31, 8.

16. Szóla pedig az Úr Mózesnek, mondván:

17. Úgy cselekedjél * mint ellenséggel a Midiánitákkal, és verjétek meg őket.

* rész 31, 2—8.

18. Mert ők úgy cselekedtek ti elleneitek, mint ellenségek, álnokságokkal, mellyekkel álnokul cselekedtek ti elleneitek a Peórnak dolgában, és az ő hugoknak Kozbinak a Midián Fejedelme leányának dolgában, a ki megölettetett a Peórért való csapásnak napján.

26. RÉSZ.

A népnek ismét megszámlálása: Törvény a földnek elosztásáról.

És lön a csapás után, monda az Úr Mózesnek és Eleázárnak az Áron Pap fjának, mondván:

2. Vegyétek summáját az Izráel * fjai egész Gyülekezetének, húsz esztendőstől fogva és feljebb, az ő atyjaiknak háznépek szerint; mindennek, valaki harezra kimehető az Izráeliták között.

* rész 1, 2. 3.

3. Annakokáért szóla Mózes és Eleázár Pap ő velek a Moáb mezőségében a Jordán mellett, Jérikhó ellenébe, mondván:

4. *Számláljátok meg az Izráel fjainak egész Gyülekezetét*, húsz esztendőstől fogva és feljebb, a miképen parancsolta vala az Úr Mózesnek és az Izráel fjit, a kik kijöttek volt Égyiptom földéből.

5. A Rúben * elsőszülötte volt az Izráelnek: a Rúben fjai voltak ezek: Hánoktól volt a Hánokitáknak házoknépe: Pallutól volt a Palluitáknak házoknépe.

* 1 Móz. 46, 8. 2 Móz. 6, 14.

6. Hesrontól, a Hesroniták házoknépe: Kármitól a Kármitáknak házoknépe.

7. Ezek a Rúbenitáknak házoknépei; és lön az ő számok negyvenhárom ezer, hétszáz és harmincz.

8. És a Pallu fjai közöttül Eliáb.

9. Az Eliáb fjai pedig, Némuel és Dáthán és Abirám: Ezek a Dáthán és Abirám, a gyülekezetnek Fejedelmei, a kik támadtak vala * Mózes és Áron ellen, a Kóré hasonlításában, mikor támadának ők az Úr ellen.

10. És megnyitá a föld az ő száját, és elnyelé őket és Kórét, meghalván az a gyülekezet: mikor megemészté a tűz a kétszáz és ötven férjfiakat, kik voltak *mindnyájan* például.

* rész 16, 2. 32.

11. A Kóré fjai pedig nem halának meg.

12. A Simeon fiai az ő házoknépe szerint: Némueltól a Némuelitáknak házoknépe: Jámintól a Jáminitáknak házoknépe: Jakintól a Jakinitáknak házoknépe.

13. Zerákhtól a Zerákhitáknak házoknépe; Saultól a Saulitáknak házoknépe.

14. Ezek a Simeonitáknak házoknépei, huszonkét ezer és kétszáz.

15. A Gád fiai az ő házoknépe szerint, Sefontól a Sefonitáknak házoknépe: Haggitól a Haggitáknak házoknépe, Súnitól a Súnitáknak házoknépe.

16. Oznitól az Oznitáknak házoknépe, Eritól az Eritáknak házoknépe.

17. Arodtól az Aroditáknak házoknépe, Arélitól az Arélitáknak házoknépe.

18. Ezek a Gád fijainak házoknépei, az ő számok szerint negyven ezer és ötszáz.

19. A Júda fiai Er és Onán: és meghala Er * és Onán a Kánaán földében.

* 1 Móz. 38, 7. 10.

20. És voltak a Júda fiai az ő házoknépe szerint: Seláhtól * a Seláhitáknak házoknépe: Pérestől a Péresitáknak házoknépe: Zeráhtól a Zeráhitáknak házoknépe.

* 1 Móz. 46, 12.

21. Voltak pedig a Péres fiai: Hesrontól * a Hesronitáknak házoknépe: Hámultól a Hámulitáknak házoknépe. * 1 Móz. 46, 12.

22. Ezek a Júda nemzetségének házoknépei, az ő számok szerint hetvenhat ezer ötszáz.

23. Az Issakhár fiai az ő házoknépe szerint: Thólától a Thóláitáknak házoknépe; Puvától a Puvitáknak házoknépe.

24. Jásubtól a Jásubitáknak házoknépe: Simrontól a Simronitáknak házoknépe.

25. Ezek az Issakhár háznépei az ő számok szerint hatvannégy ezer háromszáz.

26. A Zebulon fiai az ő házoknépe szerint: Séredtől a Sérediták házoknépe: Elontól az Eloniták házoknépe: Jahléeltől a Jahléeliták házoknépe.

27. Ezek a Zebuloniták háznépei, az ő számok szerint hatvan ezer ötszáz.

28. A József fiai az ő házoknépe szerint: Manasse és Efraim.

29. A Manasse fiai: Mákirtól a * Mákiriták házoknépe: Mákir nemzé Gileádot: Gileádtól a Gileáditák házoknépe.

* Jós. 17, 1.

30. Ezek a Gileád fiai: Jézertől a Jézeriták házoknépe: Hélektől a Hélekták házoknépe.

31. És Asrieltől az Asrieliták házoknépe: Sékemtől a Sékemiták házoknépe.

32. És a Sémidától a Sémidáták házoknépe; és Héfertől a Héferiták házoknépe.

33. És Sélófhádnak a Héfer * fijának nem voltak fiai, hanem leányai: és a Sélófhád leányainak ezek neveik: Makhla és Nóha, Hogla, Milkha és Thirsa.

* rész 27, 1.

34. Ezek a Manasse háznépei: az ő számok pedig ötvenkét ezer és hétszáz.

35. Ezek az Efraim fiai az ő házoknépe szerint: Sutheláktól a Suthelákhiták házoknépe: Békertől a Békeriták házoknépe: Tahántól a Tahániták házoknépe.

36. És ezek a Suthelákh fiai: Erántól az Erániták házoknépe.

37. Ezek az Efraim fijainak házoknépei, az ő számok szerint harminczkét ezer és ötszáz. Ezek a József fiai az ő házoknépe szerint.

38. A Benjámín fiai az ő házoknépe szerint: Bélától a Bélaiták házoknépe: Asbeltől az Asbeliták házoknépe: Ahirámtól az Ahirámiták házoknépe.

39. Sefufámtól a Sefufámiták házoknépe: Hufámtól a Hufámiták házoknépe.

40. Valának pedig a Béla fiai Ardé és Nahamán: Ardétől az Arditák házoknépe: Nahamántól a Nahamániták házoknépe.

41. Ezek a Benjámín fiai az ő házoknépei szerint, és számok szerint negyvenöt ezer és hatszáz.

42. Ezek a Dán fiai az ő házoknépei szerint: Suhámtól a Suhámiták házoknépe: Ezek a Dán háznépei, az ő házoknépe szerint.

43. A Suhamitáknak minden házoknépe az ő számok szerint, hatvannégy ezer és négyszáz.

44. Az Áser fiai az ő házoknépe szerint: Jimnától a Jimniták házoknépe; Jisvitől a Jisviták házoknépe: Bérihától a Bérihiták házoknépe.

45. A Bériha fijaitól, Hébertől a Héberiták házoknépe: Málkieltől a Málkieliták házoknépe.

46. Az Áser leányának pedig neve vala Séráh.

47. Ezek az Áser fijainak házoknépei, az ő számok szerint ötvenhárom ezer és négyszáz.

48. A Nafthali fiai az ő házoknépe

szerint: Jakhezéeltől a Jakhezéeliták házoknépe: Gúnitól a Gúniták házoknépe.

49. Jésertől a Jéseriták házoknépe: Sillemtól a Sillemiták házoknépe.

50. Ezek a Nafthali háznépei az ő házoknépe szerint: Az ő számok pedig negyvenöt ezer és négyszáz.

51. Ezek az Izráel fijainak megszámláltattai, hatszáz * egyezer, hétszáz harmincz. * 2 Móz. 38, 26. rész 1, 46.

52. Szóla pedig az Úr Mózesnek, mondván:

53. Ezeknek osztassék el az a föld örökségül, az ő neveiknek számok szerint.

54. A kik többen vagynak, * azoknak adj nagyobb örökséget, és annak a ki kevesebb lészen, megkissebbséged az ő örökségét; minden háznépnek az ő száma szerint adattassék az ő öröksége.

55. De sorssal osztassék el a föld, az ő atyok nemzetségeinek neveik szerint vegyék az örökséget. * rész 33, 54. Jós. 11, 23.

56. A sorsok szerint osztassék annak öröksége, mind sok között s mind kevés között.

57. Ezek pedig a Lévitáknak számláltattai, az ő házoknépe szerint: * Gersontól a Gersoniták házoknépe: Kéhától a Kéhátiták házoknépe: Méráritól a Méráriták házoknépe. * 2 Móz. 6, 16—22.

58. Ezek a Léviták háznépei: a Libniták házoknépe: Hébroniták házoknépe: Makhliták házoknépe: Músiták házoknépe: Kóriták házoknépe; Kéhát pedig nemzé Amrámot.

59. Az Amráam feleségének pedig neve Jokebéd a Lévi * leánya, a kit szült Lévinek az ő felesége Egyiptomban: és a ki szülte Amrámnak Áront és Mózes, és Máriát az ő nényeket. * 2 Móz. 6, 20.

60. És születetének Áronnak Nádáb és Abihu, Eleázár és Ithamár.

61. És meghalának Nádáb és * Abihu, mikor idegen tűzzel áldozásnak az Úr előtt. * 3 Móz. 10, 1, 2.

62. És vala azoknak számok huszonhárom ezer, mind férjfiak egy hónapitól fogva s feljebb: mert nem voltak számláltatva * az Izráel fiai közzé: mivel örökség nem adatott nékik az Izráel fiai között. * rész 1, 49. 50.

63. Ezek Mózesről és Eleázár Paptól megszámláltattak, mikor megszámlálák az Izráel fijait a Moáb mezőségében, Jérikhó ellenében a Jordán mellett.

64. Ezek között pedig nem volt senki a Mózesről és Áron Paptól * megszámláltattak közzül, mikor megszámlálták vala az Izráel fijait a Sinai pusztájában. * rész 1, 1—3. 46.

65. Mert az Úr mondotta vala ő felölök: Meghalván meghalnak a * pusztában: és senki azok közzül nem élt, hanem csak Káleb a Jefunné fija, és Jósué a Nún fija. * rész 14, 28. 29. 35.

27. RÉSZ.

A Sélófhád leányainak örökség adatik: Jósué Mózes helyébe állítatik.

Előállának pedig a Sélófhád leányai, ki Héfer fija vala, ki Gileádé, ki Mákiré, ki Manasse fija vala, a József fjának Manassénak háznépe közzül. Ezek pedig az ő leányainak neveik: * Mákhla, Nóha és Hogla, Milkha és Thirsa. * rész 26, 33. Jós. 17, 3.

2. És megállának Mózes és Eleázár Pap előtt, és a Fejedelmek előtt, és az egész Gyülekezet előtt a Gyülekezet sátorának ajtajánál, mondván:

3. A mi atyánk megholt a pusztában, ki mindazáltal nem volt azoknak gyülekezetekben, kik összevgyültek volt az Úr ellen a Kóré * gyülekezetében; hanem az ő bűnéért † holt meg: és fiai nem voltak néki. * rész 16, 1. † rész 14, 28. 29. 35. 2 Móz. 32, 35.

4. Miért töröltetnék el a mi atyánknak neve az ő háznépe közzül, ez okkal hogy nincsen őnéki fija? Adj örökséget azért nekünk a mi atyánknak atyafiai között.

5. Mózes pedig vivé ezeknek ügyeket az Úr eleibe.

6. És felele az Úr Mózesnek, mondván:

7. Igazat szólnak a Sélófhád leányai: Adj * nékik jószágoknak örökségét az ő atyuknak atyafiai között, az ő atyuknak örökségébe szállítsad őket. * rész 36, 2.

8. Az Izráel fijainak pedig szólj, mondván: Mikor valaki meghaland, és fija nem leljend annak, akkor adjátok annak örökségét az ő leányának.

9. Ha nem leljend néki leánya: akkor adjátok az ő örökségét az ő atyafiainak.

10. Ha pedig nem leljendenek néki atyafiai: Akkor adjátok az ő örökségét az ő atyának atyafiainak.

11. Ha nem leljendenek az ő atyának atyafiai: akkor adjátok az ő örökségét annak, a ki az ő háznépe közzül közelebb való atyafiú, és örökségül vegye azt.

Legyen pedig ez az Izráel fíjainak végezett törvények: a miképen megparancsolta az Úr Mózesnek.

12. Monda * annakfelette az Úr Mózesnek: Menj fel ez Abirám hegyére, és lásd meg a földet mellyet adtam az Izráel fíjainak.

* 5 Móz. 32, 48—50.

13. Mellyet mikor látándasz, gyűjtettel te is a te nemzetséged közzé, a miképen immár gyűjtettetett Áron a te atyádfia.

14. Mivelhogy a Czin pusztájában, a népnek versengésének idején az én beszédemnek nem engedétek, * *melly ez vala*, hogy engemet szentelnétek meg ama vizeknél az ő szemek előtt. Ezek a versengésnek vizei Kádesnél a Czin pusztájában.

* rész 20, 12.

15. Szóla annakokáért Mózes az Úrnak, mondván:

16. Az Úr, a lelkeknek * és minden testnek Istene, rendeljen fiérjfiat a Gyülekezetnek.

* rész 16, 22. Zsid. 12, 9.

17. A ki kimenjen ő előttök, és a ki bémenjen ő előttök: a ki kivigye őket és a ki bévigye őket: hogy ne legyen az Úr Gyülekezete olyan mint a juhok, mellyeknek * nincsen pásztorok.

* 1 Kir. 22, 17.

18. És monda az Úr Mózesnek: Vedd melléd Jósuét * a Nún fíját, a férjfiat, a kiben az én lelkem vagyon, és tegyed ő reá a te kezedet.

* 5 Móz. 3, 21. Jós. 1, 1.

19. És állassad őtet az Eleázár Pap eleibe, és mind az egész Gyülekezet eleibe, és parancsolatokat adj néki az ő szemek előtt.

20. És a te dicsőségedet közöljed ő vele, hogy hallgassa őtet az Izráel fíjainak egész Gyülekezete.

21. Ki annakutánna Eleázár Pap eleibe álljon, és őtet kérde meg az * Urinnak ítéletéről az Úr előtt: az ő szava szerint menjenek ki és az ő szava szerint menjenek bé, ő és az Izráel minden fíjai ő vele, és az egész Gyülekezet.

* 2 Móz. 28, 30. 1 Sám. 28, 6.

22. Úgy cselekedék azért Mózes a miképen parancsolta vala az Úr néki: mert vevé Jósuét és állatá őtet Eleázár Pap eleibe, és az egész Gyülekezet eleibe.

23. És tévé az ő kezét ő reá, és ada néki parancsolatokat, a miképen megparancsolta vala az Úr Mózes által.

28. RÉSZ.

Az áldozatról való törvények újabban előszámáltatnak.

És szóla az Úr Mózesnek, mondván:

2. Parancsold meg az Izráel fíjainak és mond meg nékik: Az én * kenyerimnek áldozatját, mellyek nékem jóillatú áldozatúl tűzzel megemésztetnek, megőrizzitek, hogy áldozatok azokkal nékem az ő idejében.

* 3 Móz. 2, 1—11.

3. Mond meg annakfelette nékik: Ez a tüzes áldozat, mellyet áldozatok az Úrnak: esztendő báránycákat, makula nélkül valókat minden * napon kettőt, szüntelen naponként egészen megemésztendő áldozatra.

4. Egyik bárányt reggel áldozd meg, a másik bárányt a két estve között áldozd meg.

5. Annakfelette egy Efa zsemlyelisztnek tizedrészét Minhának, melly meg legyen elegyítve egy Hin megtört olajnak negyedrésszel.

* 2 Móz. 29, 38—41.

6. És az egészen megemésztendő szüntelen való áldozat, melly először szereztetett volt a Sinai hegy alatt, tűzzel megemésztendő jóillatú áldozatúl az Úrnak.

7. Továbbá annak italiáldozatja, legyen egy Hinnek * negyedrésze mindenik bárányhoz, mellyet a szenthajlékban adj italiáldozatúl, jó borból az Úrnak.

* rész 15, 5.

8. A másik bárányt áldozd a két estve között, a reggeli áldozat szerint, és az ő italiáldozatja szerint cselekedjél, tüzes jóillatú áldozatúl az Úrnak.

9. Szombatnapon pedig áldozzál két báránycát, esztendőőket, makula nélkül valókat, *egy Efa* zsemlyelisztnek két tizedével Minhának, melly olajjal elegyített legyen, az ő italiáldozatjával egybe.

10. Ez a Szombatnak tüzes áldozatja, mellynek minden szombaton kell lenni, a szüntelen való tüzes áldozaton kívül, az ő italiáldozatjával egybe.

11. Azonképen a ti hónapitoknak kezdetiben áldozatok az Úrnak egészen megemésztendő * áldozatot, két gyermekded tulkot, egy kost, esztendő báránycákat hetet, makula nélkül valókat.

* rész 10, 1. 10.

12. És mindenik tulok mellé olajjal megelegyített *egy Efa* zsemlyelisztnek három tizedét Minhának; és minden kos mellé olajjal elegyített *egy Efa* zsemlyelisztnek két tizedét Minhának.

13. És mindenik bárány mellé olajjal megelegyített *egy Efa* zsemlyelisztnek egy tizedét: tűzzel egészen megemésztendő jóillatú áldozat ez az Úrnak.

14. Ezek pedig az italiáldozati azoknak a borból; egy Hinnek fele legyen mindenik tulok mellé és a Hinnek harmadrésze a kos mellé. És a Hinnek harmadrésze legyen mindenik bárány mellé. Ez minden hónapnak tűzzel megemésztendő áldozatja, a hónapnak kezdetében, az esztendőnek minden hónapján.

15. És egy kecskebakot is áldozatok bűnért való áldozatul az Úrnak, a szüntelen való áldozaton kívül, az ő italiáldozatjával egybe.

16. Az első hónapban pedig a hónapnak tizenegyedik * napján az Úrnak Páskhája vagyon. * 2 Móz. 12, 3. 6-11.

17. És e hónapnak * tizenötödik napján is innep vagyon, hét napon kovász nélkül való kenyeret egyenek. * 3 Móz. 23, 6.

18. Első * napon legyen szent gyülekezet: semmi szolgálai munkát ne cselekedjete. * 3 Móz. 23, 7.

19. Áldozatok pedig tűzzel épen megemésztendő áldozatot az Úrnak, két gyermekded tulkot, egy kost, egy esztendő bárányokat hetet; melyek makula nélkül valók legyenek.

20. És azoknak Minhájok legyen olajjal megelegyített zsemlyelisz, *tudniillik egy Efának* három tizedrésze mindenik tulok mellé, és két tizedrészt tegyetek mindenik kos mellé.

21. Minden bárány mellé egy-egy tizedrészt tegyetek, a hét bárányok szerint.

22. És bűnért való áldozatul egy bakot, a ti megtisztíttatásokra.

23. A reggeli egészen megemésztendő áldozaton kívül, (melly szüntelen tűzzel megemésztendő áldozat) míveljétek ezt:

24. Ezek szerint cselekedjete a hét napok között minden napon, tűzzel megemésztendő jóillatú eledelfül az Úrnak: a szüntelen való tűzzel megemésztendő áldozat kívül legyen, az ő italiáldozatjával egybe.

25. Hetednapon pedig legyen néktek szent gyülekezetetek: semmi szolgálai munkát ne cselekedjete.

26. Továbbá a gabonának első zsengének napján, mikor új * Minhával áldoztok az Úrnak a ti hét heteitek után:

szent gyülekezetetek legyen néktek: semmi szolgálai dolgot ne míveljete.

* 2 Móz. 23, 16.

27. És áldozatok tűzzel épen megemésztendő áldozattal az Úrnak jóillatú áldozatul, két gyermekded tulkot, egy kost, és esztendő bárányokat hetet.

28. És azok mellé Minhának olajjal megelegyített zsemlyelisz, *tudniillik egy Efának* három tizedét minden tulok mellé; két tizedet a kos mellé.

29. Mindenik bárány mellé egy-egy tizedrészt, a hét bárányok szerint.

30. Egy kecskebakot is a ti megtisztíttatásokra.

31. A szüntelen tűzzel épen megemésztendő áldozaton kívül, és annak Minháján kívül cselekedjete; makula nélkül valók legyenek pedig, azoknak italiáldozatjokkal egybe.

29. RÉSZ.

Minémű áldozatokkal áldozzanak a hetedik hónap nepeben.

Heted hónapon pedig * a hónap első napján szent gyülekezetetek legyen néktek: Semmi szolgálai dolgot ne cselekedjete: trombiták zengésének napja legyen néktek az. * 3 Móz. 23, 24.

2. És szerezzetek tűzzel épen megemésztendő áldozatot az Úrnak jóillatú áldozatul, egy gyermekded tulkot, egy kost, esztendő bárányokat makula nélkül valókat, hetet.

3. És azok mellé Minhának, olajjal megelegyített három tized zsemlyelisz, a tulok mellé, két tizedrészt a kos mellé;

4. És egy tizedrészt mindenik bárány mellé, a hét bárányok szerint;

5. És egy kecskebakot bűnért való áldozatul, a ti megtisztíttatásokra.

6. Annak a hónap első napjának tűzzel megemésztendő áldozatján és annak Minháján kívül, és a szüntelen való tűzzel megemésztendő áldozaton és annak Minháján, és azoknak italiáldozatokon kívül, az ő rendek szerint, tűzzel megemésztendő jóillatú áldozatul az Úrnak.

7. Ez * hetedik hónapnak pedig tizedik napján szent gyülekezetetek legyen néktek: és megsanyargassátok a ti lelkeiteket: semmi munkát ne cselekedjete. * 3 Móz. 16, 29-33.

8. És áldozatok tűzzel megemésztendő áldozatot az Úrnak jóillatú, egy gyer-

mekded tulkot, egy kost, esztendő bányokat hetet, makula nélkül valók legyenek ;

9. És azoknak Minhájokat, olajjal meg-elegyített *egy Efa* zsemlyelisztnek három tizedét a tulok mellé ; két tizedrészt az egy kos mellé.

10. Egy-egy tizedrészt mindenik bárány mellé, a hét bárányok szerint.

11. Egy kecskebakot bűnért való áldozatúl, a tisztulásra való áldozaton kívül, és az egészen megemésztendő áldozaton, annak Minháján és azoknak italiáldozatokon kívül.

12. Továbbá a hetedik hónapnak tizen-ötödik * napján szent gyülekezetetek legyen néktek : semmi szolgálai munkát ne míveljete, és üljétek az Úrnak innepe napját hét napon. * 3 Móz. 23, 34. 43.

13. És áldozatok tűzzel épen megemésztendő jóillatú áldozatot az Úrnak, tizenhárom gyermekded tulkot, két kost, esztendő bányokat tizennégyet, makula nélkül valók legyenek.

14. Azoknak Minha - áldozatjokat is olajjal meghintett zsemlyelisztből, három tizedrészt minden tulok mellé, a tizenhárom tulok szerint, két tizedrészt mindenik kos mellé, a két kos szerint.

15. És egy-egy tizedrészt minden bárány mellé, a tizennégy bárányok szerint.

16. És egy kecskebakot bűnért való áldozatúl, a szüntelen való egészen megemésztendő áldozaton kívül, annak Minha-áldozatján és italiáldozatján kívül.

17. Másodnapon pedig tizenkét gyermekded tulkot, két kost, esztendő bányákat, makula nélkül valókat tizennégyet.

18. És azoknak Minhájokat és italiáldozatjokat, a tulok mellé, a kosok mellé, a bárányok mellé, az ő számok szerint, a szokás szerint.

19. És egy kecskebakot bűnért való áldozatúl, a szüntelen való egészen megemésztendő áldozaton, annak Minháján és azoknak italiáldozatokon kívül.

20. Harmadnap pedig tizenegy gyermekded tulkokat, két kost ; esztendő bányákat tizennégyet, makula nélkül valókat.

21. És azoknak Minhájokat és italiáldozatjokat, a tulok mellé, a kosok mellé, és a bárányok mellé, az ő számok szerint, a szokás szerint ;

22. És egy kecskebakot bűnért való áldozatúl, a szüntelen való egészen megemésztendő áldozaton és annak Minháján és italiáldozatján kívül.

23. Negyednapon pedig tíz gyermekded tulkokat, két kost, esztendő bányákat tizennégyet, makula nélkül valókat.

24. Azoknak Minhájokat és italiáldozatjokat, a tulok mellé, a kosok mellé és a bárányok mellé, az ő számok szerint, és szokás szerint ;

25. És egy kecskebakot bűnért való áldozatúl, a szüntelen való egészen megemésztendő áldozaton, annak Minháján és italiáldozatján kívül.

26. És ötödnapon kilencz gyermekded tulkot, két kost, esztendő bányákat tizennégyet, makula nélkül valókat ;

27. És azoknak Minhájokat és italiáldozatjokat, a tulok mellé, a kosok mellé, és a bárányok mellé, azoknak számok szerint, a szokás szerint.

28. És egy kecskebakot bűnért való áldozatúl, a szüntelen való egészen megemésztendő áldozaton, annak Minháján és italiáldozatján kívül.

29. És hatodnapon nyolcz tulkot, két kost, esztendő bányákat tizennégyet, makula nélkül valókat ;

30. És azoknak Minhájokat és italiáldozatjokat a tulok mellé, a kosok mellé, és a bárányok mellé, az ő számok szerint, a szokás szerint ;

31. És a bűnért való áldozatúl egy kecskebakot, a szüntelen való egészen megemésztendő áldozaton kívül, annak Minháján és italiáldozatján kívül.

32. És hetedik napon hét gyermekded tulkot, két kost, esztendő bányákat tizennégyet, makula nélkül valókat.

33. És azoknak Minhájokat és italiáldozatjokat a tulok mellé, a kosok mellé, és a bárányok mellé, az ő számok szerint, a szokás szerint ;

34. És bűnért való áldozatúl egy bakot, az egészen megemésztendő szüntelen való áldozaton kívül, az ő Minháján és italiáldozatján kívül.

35. Nyolczadnapon * szent innepetek legyen néktek, semmi szolgálai munkát ne cselekedjete ;

* 3 Móz. 23, 36.

36. És áldozatok tűzzel egészen megemésztendő jóillatú áldozatot az Úrnak,

egy tulkot, egy kost, esztendőös bárányokat, makula nélkül valókat hetet.

37. Azoknak Minhájokat és italiáldozatjokat, a tulok mellé, a kos mellé és a bárányok mellé, az ő számok szerint, a szokás szerint;

38. És egy bakot bűnért való áldozattul, a szüntelen való egészen megemésztendő áldozaton, annak Minháján és italiáldozatján kívül.

39. Ezeket áldozatok az Úrnak a ti Innepeiteken, azoktól megválva a mit fogadtatok, és a mit szabad akarathból áldoztok, a ti egészen megemésztendő áldozatitokkal, Minháitokkal, és a ti háladó-áldozatitokkal egybe;

40. És megmondá Mózes az Izráel fiaiának mind azokat, a melyeket az Úr parancsolt vala Mózesnek.

30. RÉSZ.

Fogadástelekekről való törvények.

És szóla Mózes az Izráel fiai nemzetsége Fejeinek, mondván: Ez a beszéd, melyet parancsolt az Úr:

2. A férjfiú mikor fogadást fogadand az * Úrnak, vagy esküvéssel kötelezi magát, meg ne szegje az ő beszédét; hanem mind a szerint cselekedjen, a mint az ő szájából kimenénd.

* 5 Móz. 23, 21. Zsolt. 116, 14. Bír. 11, 30—39.

3. A leányzó pedig, ha fogadand fogadást az Úrnak, vagy megkötelezván megkötelezendő az ő attyának házában magát az ő gyermekiségében;

4. És hallándja az ő attya az ő fogadását, vagy kötelezését, mellyel kötelezte az ő lelkét, és veszteglénd arra a dologra az ő attya: akkor állandók legyenek minden ő fogadásai, és minden kötelezés, a mellyel kötelezendő ön magát, erős legyen.

5. Hogyha pedig az ő attya felbontándja azt azon napon, a mellyen hallándja: semmi fogadása és maga kötelezése, mellyel megkötelezte volt az ő lelkét, nem leszen állandó, és az Úr megbocsátja néki: mert az ő attya bontotta fel a fogadást.

6. Ha pedig férjhez ment lejénd a leányzó, és úgy kötelezi meg magát fogadással, vagy az ő ajakival mondott valamit, mellyel kötelezte volt az ő lelkét;

7. És hallándja az ő férje, és a napon, a mellyen hallotta, hallgatand; akkor

állandók lesznek az ő fogadásai, és az ő kötelezései, mellyekkel kötelezendő az ő lelkét, erősek lesznek.

8. Hogyha azon napon, a mellyen hallándja a férje, felbontándja azt; erőtlenné teszi annak fogadását, a mellyel kötelezte volt magát, és az ő ajakinak szavát, mellyel kötelezte vala az ő lelkét; és az Úr megbocsátja néki.

9. Az özvegy asszonynak pedig és a férjétől megvettettetnek minden fogadása, mellyel kötelezendő az ő lelkét, erős legyen.

10. Ha pedig az ő férjének házában fogadást tejénd, vagy kötelezendő valami kötésre az ő lelkét esküvéssel.

11. Ha hallotta az ő férje és veszteglött arra, és erőtlenné nem tette volt azt: akkor annak minden fogadásai állandók lesznek, és minden kötelezés, mellyel kötelezte az ő lelkét, állandó leszen.

12. Ha a férje mindenestől erőtlenné teszi azokat azon napon, a mellyen hallotta: az ő ajakinak semmi szava, semmi fogadása, vagy az ő lelkének kötelezése állandó nem leszen; az ő férje erőtlenné tette azokat, és az Úr megbocsátja néki.

13. Az asszonynak minden fogadását, és minden esküvéssel való kötelezését az ő lelkének megsanyargattatására, a férje tegye erőssé, és a férje tegye azt erőtlenné.

14. Hogyha hallgatván hallgatand a férje egy naptól fogva más napig, akkor megerősíti minden fogadásait vagy minden kötelezéseit, a melyek vagynak ő rajta: helyén hagyja azokat; mert veszteg hallgatott a napon, mellyen hallotta.

15. Hogyha felbontván felbontándja azokat minekutánna hallándja: ő hordozza annak bűnének büntetését.

16. Ezek a végezett dolgok, mellyeket parancsolt az Úr Mózesnek, a férjfiú között és az ő felesége között, az ő attya között és leánya között az ő gyermekiségében, tudniillik míg az ő attyának házában vagyón.

31. RÉSZ.

Az Izráeliták elrabolják és levágják a Midiánitákat: a préda megosztatik.

És szóla az Úr Mózesnek, mondván:

2. Álljad meg * bosszújokat az Izráel fiaiának a Midiánitákon, azután takarítatol a te népeidhez.

* rész 25, 17. 18.

3. Szóla azért Mózes a népnek, mondván: Készítsetek embereket a hadba, kik legyenek a Midiániták ellen, hogy a Midiánitákon állják meg az Úrnak boszuszuját.

4. Minden nemzetségből válasszatok ezeret-ezeret; *hogy* az Izráelnek minden nemzetségből *menjenek* a hadba.

5. Mikor azért az Izráel sokságának mindenik nemzetségből választottak volna ezeret-ezeret, *tudniillik* tizenkét ezer készültet a viadalra:

6. Elbocsátá azokat Mózes, minden nemzetségből ezeret-ezeret a hadba, és ő velek Fineást az Eleázár Papnak fiját a hadba; és a szent edények és a hangos kürtök valának az ő keze alatt.

7. És harczolának a Midián ellen, a miképen megparancsolta vala az Úr Mózesnek, és minden férjfiat * megölelének.

* 5 Móz. 20, 13.

8. A Midián Királyait is megölelé, azoknak levágott népekkel egybe, Evit és Rékemet, a Súrta, és Húrta, és Rebát Midiánnak öt Királyait; és Bálámot is * a Beór fiját megölelé fegyverrel.

* 4 Móz. 22, 5. 35. 24, 3—24. vers 16.

9. Elvivék pedig fogva az Izráel fiai a Midiánitáknak feleségeiket, és azoknak kisdedeit, és azoknak minden barmaikat, és minden juhaikat, és minden marháikat elprédálák.

10. És minden városaikat az ő lakhelyek szerint, és minden házaikat tűzzel megégeték.

11. És elvivék minden ragadományokat és minden prédájokat mind emberekből s mind barmokból.

12. És vivék Mózeshez és Eleázár Paphoz, és az Izráel fijainak Gyülekezetéhez a rabokat és a prédát, és a ragadományokat a táborba, mely a Moáb mezőségében vala a Jordán mellett, Jérikhó ellenében.

13. Kimenének azért Mózes és Eleázár Pap, és a Gyülekezetnek minden Fejedelmei ő elejekbe a táboron kívül.

14. És megharagvék Mózes a hadnak Fejedelmeire, az ezer emberek előtt járókra és Századosokra, a kik megjönnek vala a harcziól.

15. És monda nekik Mózes: Megtartátok é életben mind az asszonyokat?

16. Ímé ők adtak okot az Izráel fijainak

Bálám * tanácsából, hogy vétkeznének az Úr ellen a Peór dorgában: és lőn csapás az Úr Gyülekezetében.

* rész 25, 2. 3.

17. Most azért a kisdedek között a férjfiakat mind öljétek meg; és minden asszonyt, a melly férjfiat esmért férjfiúval való hálásával, megöljétek.

18. A leánygyermeket pedig, kik nem háltak * férjfiúval, tartsátok elevenen magatoknak.

* Bir. 21, 11. 12.

19. Ti pedig maradjatok a táboron kívül hét nap: minden valaki megölt valami személyt, és valaki illetett megölettet, * megtisztítsátok magatokat harmad és hetednapon, mind azokkal egybe kiket fogva hoztatok.

* rész 19, 11. 12.

20. Minden ruházattal és minden bőrből való eszközzel, és kecskének szőriből csinált minden szerszámmal, és minden faedénnyel egybe megtisztítsátok magatokat.

21. És monda Eleázár Pap a vitézeknek, a kik mentek vala e hadba: Ez a törvényi rendelés, mellyet parancsolt vala az Úr Mózesnek:

22. Az aranyat és ezüstöt, érczet, vasat, fejt és fekete ónat.

23. *Azaz*, valami tűzben olvasztatik meg, tűzzel olvasszatok meg és megtisztítatik, de mindazáltal a tisztításnak vizével tisztíttassék meg; valami pedig a tüzet el nem szenved, vízzel mossátok meg.

24. Annakfelette megmossátok a ti ruháitokat hetediknapon, és tiszták lesztek; és annakutánna bémehettek a táborba.

25. Szóla annakfelette az Úr Mózesnek, mondván:

26. Vegyed summáját a prédának, mind embereknek mind barmoknak, te, és Eleázár Pap, és a Gyülekezet attyainak Fejei.

37. És osszad a prédát két részre * a hadakozók között, a kik e harcziól kiementek, és az egész Gyülekezet között.

* 1 Sám. 30, 24.

28. És végy a hadakozó férjfiaktól az Úrnak részt, azoktól a kik mentek e harcziól ötszázból egyet, az emberek között és az ökrök között, és a szamarak között, és a juhok között.

29. Azoknak fele részéből vegyetek, és abból adjatok ajándékot az Úrnak, az Eleázár Pap kezébe.

30. És az Izráel fijainak fele részekből

egy foglyot végy ötvenből, az emberek-ből, ökrökből, szamarakból, juhokból, és minden barmokból: és adjad azokat a Lévitáknak, kik őrizik az Úr Sátorának őrizetét.

31. És cselekedék Mózes és Eleázár Pap, a miképen parancsolta vala az Úr Mózesnek.

32. És vala az a préda, a prédának *tudniillik* maradéka, azon kívül a mit elköltöttek vala a vitézek, a juhoknak *számok* hatszáz hetvenöt ezer.

33. És az ökröknek *számok* hetvenkét ezer.

34. És a szamaraknak *számok* hatvanegy ezer.

35. Az emberi lelkeknek *számok* a leányok között, kik nem esmértek vala férj-fival való egyesülést, mind azoknak a lelkeknek *számok* harminczkét ezer.

36. Vala pedig hasonfele, *tudniillik* azoknak részek, kik kimentek vala a viadatra, a juhoknak *számok* háromszáz harminczhét ezer és ötszáz.

37. Vala pedig az Úrnak ajándéka a juhokból, hatszáz és hetvenöt.

38. És az ökröknek s *teheneknek* *számok* harminczhat ezer; és azokból az Úrnak része hetvenkettő.

39. És a szamaraknak *számok* harmincz ezer és ötszáz: azokból az Úrnak része hatvanegy.

40. És az emberi lelkeknek *számok* tizenhat ezer; azokból pedig az Úrnak része harminczkét lélek.

41. És adá Mózes az Úrnak *adott* ajándék részét Eleázár* Papnak, a miképen parancsolta vala az Úr Mózesnek.

* rész 18, 8—14.

42. És az Izráel fíjainak hasonfele részből, melyet az osztás után vett vala Mózes az emberektől, a kik e hadba mentek vala.

43. (Vala pedig a *nyereségnek* hasonfele, melly a Gyülekezeté vala, a juhokból háromszáz harminczhét ezer és ötszáz.

44. És az ökröknek s *teheneknek* *számok* harminczhat ezer.

45. És a szamaraknak *számok* harmincz ezer és ötszáz.

46. Az emberi lelkeknek *számok* tizenhat ezer.)

47. Az Izráel fíjainak, *mondom* fele részből vett Mózes egy foglyot ötvenből

mind az emberekből, mind a barmokból; és adá azokat a Lévitáknak, a kik őrizik az Úr sátorának őrizetét: a miképen parancsolta vala az Úr Mózesnek.

48. És járulának Mózeshez annak a viadalnak ezerei előtt járó Hadnagyk, az Ezeredések és Századosok.

49. És mondának Mózesnek: *Mi*, te szolgálád, megszámoltuk a hadakozó férjfiakat, kik a mi birtokunkban voltak, és senki közöttünk el nem veszett.

50. Annakokáért hoztunk az Úrnak ajándékokat kiki a mit talált, aranyedényeket, kariékségeket, aranyperczeket, gyűrűket, fülre való ékességeket, függő öveket, a mi lelkünk megtisztítására az Úr előtt.

51. És elvévő Mózes és Eleázár Pap az aranyat ő tőlök, és mind az aranyból csinált edényeket.

52. És vala mind az arany, a melyet vivének az Úrnak, tizenhat ezer hétszáz és ötven siklus, *mellyet hoztak vala* az Ezeredések és Századosok;

53. Mert a hadakozó férjfiak között kiki mind a mit kaphatott vala, magának tartotta.

54. És mikor elvette volna Mózes és Eleázár Pap az aranyat az Ezeredésektől és Századosoktól, bévivék azt a Gyülekezetnek sátorába, az Izráel fíjainak az Úr előtt való emlékezetére.

32. RÉSZ.

A Rúben, Gád és Manasse fél nemzetségének örökségi rész adatik.

A Rúben fíjainak pedig és a Gád fíjainak felette sok barmok vala: és ímé látták a Jaázer földét és a Gileád földét, hogy az a föld marha tartani való föld volna.

2. Eljövének azért a Gád fíjai és a Rúben fíjai, és szólának Mózesnek és Eleázár Papnak, és a Gyülekezet Fejedelmeinek, mondván:

3. Az Atarót és Dibon, és Jaázer, és Nimra, és Hesbon, és Elalé, és Sébám, és Nébo és Béhon:

4. A föld, melyet megvert az Úr az Izráel fíjainak Gyülekezete előtt, baromtartó föld; és a te szolgáládnak vagyon sok marhájak.

5. És mondának: Hogyha találtunk kedvet a te szemeid előtt, adassék ez a föld a te szolgáládnak örökségül, ne kényszeríts minket általmenni a Jordánon.

6. Felele pedig Mózes a Gád fíjainak és a Rúben fíjainak: Avagy méltó dolog é, hogy, holott a ti atyátokfiai hadakozni mentek, ti itthon maradjatok?

7. És miért idegenítitek el az Izráel fíjainak szíveket, hogy által ne menjenek a földre, melyet adott nékik az Úr?

8. Így cselekedtek a ti atyáitok, mikor elbocsátám őket *Kádes-Bárneából, hogy meglátnák azt a földet;

* rész 13, 3. 4. 5 Móz. 1, 22.

9. Mert felmentek mind az Eskol völgyéig, és megláták a földet, annakutánna elidegeníték * szíveket az Izráel fíjainak, hogy bé ne mennének arra a földre, melyet adott vala nékik az Úr.

* rész 13, 32—34.

10. Annakokáért megharaguvék az Úr a napon, és megesküvék, mondván:

11. Ha * látni fogják az emberek a kik feljöttek Égyiptomból húsz esztendőstől fogva és feljebb, azt a földet, melyről megesküdtem Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak, mivelhogy tökéletesen nem jártak én utánmam.

* rész 14, 28—30.

12. Kenizeus Kálebtől, Jefunné fíjától megválva, és Jósuétól a Nún fíjától megválva: mert tökéletesen jártak az Úrután.

13. És megharagvék az Úr Izráelre, és bujdosatá őket e pusztában negyven esztendeig; míg megemésztetnék az egész nemzetség, melly gonoszt cselekedett vala az Úr szemei előtt.

14. Ímé pedig feltámadtatok a ti atyáitok helyett, bűnös embereknek maradéakai, hogy az Úrnak haragját ismét felingerlenétek az Izráel ellen.

15. Hogyha elhajlotok a hozzá való engedelemtől, ismét ezt míveli, hogy elhagyja az Izráelt e pusztában, és elvesztitek mind az egész népet.

16. És járulának közelebb ő hozzá, és mondának: A mi barmainknak aklokat csinálunk itt, és a mi kicsinkéinknek városokat:

17. Mi pedig fegyveres kézzel * előttök megyünk az Izráel fíjainak, míg béviszszük őket az ő helyekre, és maradjanak a mi gyemeink a kerített városokban a * földnek lakosai előtt.

* Jós. 4, 12.

18. Vissza nem térünk addig a mi házainkhoz, míg az Izráel fíjai közzül nem bírja kiki az ő örökségét.

19. Mert nem veszünk mi részt az örökségben ő velek a Jordánon túl, mivel-

hogy meglészen a mi örökségünk a Jordánon innen napkelet felől.

20. És monda nékik Mózes: Ha azt mívelénditek, és ha készek lesztek fegyveres kézzel elmenni az Úr előtt a hadba:

21. És által menéndetek fegyveres kézzel mindnyájan a Jordán vizén az Úr előtt míg kiüzéndi az ő ellenségeit az ő színe előtt.

22. És az a föld meghódoltatik az Úr előtt, és annakutánna tértek meg, ártatlanok lesztek az Úr előtt, és az Izráel előtt: és lészen e föld néktek örökségül az Úr előtt.

23. Hogyha így nem cselekedéndetek, ímé vétkeztek az Úr ellen: és meggon-doljátok, hogy a ti bűnötöknek büntetése reátok következik.

24. Építsetek azért magatoknak városokat a ti gyermekeiteknek, és a ti juhaitoknak aklokat: de a mit fogadtatok, azt megcselekedjétek.

25. És szólának a Gád fíjai és a Rúben fíjai Mózesnek, mondván: A te szolgálid úgy cselekesznek a mint az én Uram parancsolta.

26. A mi kicsinkéink és a mi feleségeink, a mi juhaink és minden barmaink a Gileád városaiban legyenek.

27. A te szolgálid pedig elmennek mindnyájan fegyveres kézzel a hadba az Úr előtt, a miképen az én Uram szól.

28. És parancsolván ő felőlök Mózes Eleázár Papnak és Jósuénak * a Nún fíjának és az Izráel fíjai nemzetsége attyai Fejedelmeinek.

* Jós. 1, 1.

29. Monda nékik: Ha általmenéndenek a Gád fíjai és a Rúben fíjai veletek a Jordánon, mindnyájan fegyveres kézzel az Úr előtt, és a föld birtokotok alá vetetik ti előttetek: adjátok a Gileád földét nékik örökségül.

30. Hogyha által nem menéndenek fegyveres kézzel veletek, tehát örökségek legyen veletek a Kanaán földén.

31. És felelének a Gád fíjai és a Rúben fíjai, mondván: A mit mondott az Úr a te szolgálidnak, a képen cselekeszünk.

32. Mi általmegyünk fegyveres kézzel az Úr előtt a Kanaán földébe, hogy miénk legyen a mi örökségünknek birtoka a Jordánon innen.

33. Adá * azért nékik Mózes tudniillik a Gád fíjainak és a Rúben fíjainak és a József fíjának Manasse fél nemzetsége-

nek, Sihonnak, az Emoreusok Királyának országát, és Ognak, a Básán Királyának országát; *tudniillik* azt a földet az ő városaival, az ő határaival, annak a földnek városait köröskörül.

* 5 Móz. 3, 12. 13. Jós. 13, 8. 15. 24. 29.

34. És megépíték a Gád fiai Dibont és Atarót, és Aroét.

35. És Atróthot, Sofánt, és Jaázert és Jogbehát.

36. És Bethnimrát, és Betharánt kerített erős városokat juhoknak való aklokkal egybe.

37. A Rúben fiai pedig megépíték Hesbont és Elealét és Kirjáthaimot.

38. És Nébót és Baálmeont, neveiket azoknak elváltoztatván, és Sibmát: és adának neveket, *elváltoztatván* neveiket a városoknak, a mellyeket építének.

39. És elmenének Mákirnak, a Manasse fijának fiai Gileádra, és megvevék azt és kiüzék az Emoreust, a ki lakik vala abban.

40. Annakokáért adá Mózes Gileádot Mákirnak, * a Manasse fijának, és lakozék abban.

* 1 Móz. 50, 23.

41. Mert Jáir * a Manasse fija elment vala, és megvette vala a *Gileáditáknak* faluikat, és hívá azokat Jáir faluinak.

* 1 Krón. 2, 22.

42. Hasonlóképen Nóbah is elméne, és megvevé Kenáthot és annak faluit, és hívá azt Nobáhnak az ő neve szerint.

33. RÉSZ.

Előszámláltatnak az Izráel fjiának Egyiptomból fogva mind a Kánaán földéig való 42 megszállások: és megparancsolja Isten nekik, hogy a Kananeusokat kiüzék.

Ezek az Izráel fjiainak szállásaik, kik kijövének Egyiptom földéből az ő sereg szerint Mózes és Áron keze által.

2. (Megírá pedig Mózes az ő kijöveleteket az ő menetelek szerint, az Úrnak beszéde szerint.) Ezek *mondom* az ő menetelek, az ő kijöveletek szerint.

3. Elindulának pedig Ramesesből első hónapban, az első hónap tizenötödiknapján, a Páskha után való napon jövének ki az Izráeliták hatalmas kézzel, az Egyiptombelieknek mind szemek láttokra.

* 2 Móz. 12, 37.

4. (Az Egyiptombeliek pedig azonközben temetik vala *azokat*, a kiket megölt vala az Úr * az özülök, minden elsőszülötteket; az ő Isteneben is pedig tett vala az Úr ítéleteket.)

* 2 Móz. 12, 12.

5. És elindulának, *mondom*, az Izráel fiai Ramesesből, és tábort járanak Sukhótban.

6. Elmenvén pedig Sukhótból tábort járanak * Ethámban, melly vagyon a pusztának utolsó végében.

* 2 Móz. 13, 20.

7. Elmenvén * Ethámból, megtérének Pihakhiróthba, melly vagyon Raálséfön előtt, és tábort járanak Migdol előtt.

* 2 Móz. 14, 2.

8. Elmenvén pedig Pihakhiróthból, általmenének a tenger közepén a pusztába; és járanak három napi útát az Ethám pusztáján, * és tábort járanak Marában.

* 2 Móz. 15, 23.

9. Elmenvén pedig Marából, * jutának Elimbe; Elimben pedig valának tizenkét kútfejek és hetven pálmafák; és tábort járanak ott.

* 2 Móz. 15, 27.

10. És elmenvén Elimből, tábort járanak a veres tenger mellett.

11. Elmenvén pedig a veres tengertől, tábort * járanak a Sin pusztájában.

* 2 Móz. 16, 1.

12. És elmenvén a Sin pusztájából, tábort járanak Dofkában.

13. És elmenvén Dofkából, tábort járanak Alúsban.

14. És elmenvén Alusból, tábort járanak * Rafidimban, holott nem vala a népnek inni való vize.

* 2 Móz. 17, 1.

15. Azért elmenvén Rafidimból, tábort járanak a Sinai * pusztájában.

* 2 Móz. 19, 1.

16. Elmenvén pedig a Sinai pusztájából tábort járanak * Kibrót Thaavában.

* rész 11, 34. 35.

17. És elmenvén Kibrót Thaavából, tábort járanak * Háserótban.

* rész 11, 35.

18. És elmenvén Háserótból, tábort járanak Rithmában.

19. Elmenvén pedig Rithmából, tábort járanak Rimmonpéresben.

20. Elmenvén pedig Rimmonpéresből, tábort járanak Libnában.

21. Elmenvén pedig Libnából, tábort járanak Rissában.

22. És elmenvén Rissából, tábort járanak Kehelátban.

23. Ismét elmenvén Kehelátból, tábort járanak a Séfer hegyénél.

24. És elmenvén a Séfer hegyétől, tábort járanak Haradában.

25. És elmenének Haradából, és tábort járanak Makelótban.

26. És elmenvén Makelótból, tábort járá-
nak Tahátban.

27. Elmenvén pedig Tahátból, tábort
járának Tharában.

28. Elmenvén Tharából, tábort járának
Mitkában.

29. Ismét elmenvén Mitkából, tábort
járának Hásmonában.

30. És elmenének Hásmonából, és tá-
bort járának Móserótbán.

31. És elmenvén Móserótból, tábort já-
rának Benejaakában.

32. És elmenvén Benejaakából, tábort
járának Hór Gidgádban.

33. És elmenvén Hór Gidgádból, tábort
járának Jotbathában.

34. Elmenvén pedig Jotbathából, tá-
bort járának Abronában.

35. Elmenvén pedig Abronából, tábort
járának Esiongáberben.

36. És elmenének Esiongáberből, és
tábort járának a * Czin pusztájában,
melly a Kádes. * rész 20, 1.

37. És elmenének Kádesből, és tábort
járának a * Hór hegyénél, az Edom föl-
dének határában. * rész 20, 22—29.

28. (Felméne pedig Áron Pap a Hór
hegyére az Úrnak beszéde szerint, és
meghala ott negyvenedik esztendőben,
hogy kijöttek az Izráel fiai Egyiptom
földéből, ötödik hónapban, első napján
a hónapnak.)

39. Vala pedig Áron száz éshuszonhá-
rom esztendő, mikor meghala a Hór
hegyén.)

40. Meghallá pedig a Kananeus az
Arad * Királya, (e pedig lakozik vala
dél felől a Kanaán földén) hogy az Iz-
ráel fiai elközelgetnének. * rész 21, 1.

41. És elmenvén a Hór hegyétől, tá-
bort járának Sálmonából.

42. Elmenvén pedig Sálmonából, tábort
járának Púnonban.

43. És elmenvén Púnonból, tábort járá-
nak Obothban.

44. Ismét elmenvén * Obothból, tábort
járának Ijeabarimban, a Moáb hatá-
rában. * rész 21, 10. 11.

45. És elmenvén Ijeabarimból, tábort
járának Dibongádban.

46. Ismét elmenvén Dibongádból, tá-
bort járának Almondiblahaimban.

47. Annakfelette elmenvén Almondibla-
thaimból, tábort járának az Abarim he-
gyeinél * Nébó ellenében. * 5 Móz. 32, 49. 50.

48. És elmenvén az Abarim hegyeitől,
tábort járának a Moáb mezőségében a
Jordán mellett, Jérikhó ellenében.

49. Annakutánna tábort járának a Jor-
dán mellett, Bethjésimóthtól fogva mind
Abelsittimig, * a Moáb mezőségében.
* Jós. 2, 1.

50. Szóla pedig az Úr Mózesnek a
Moáb mezőségében, a Jordán mellett
Jerikhó ellenében, mondván:

51. Szólj az Izráel fijainak és mond meg
nékik: Mikor általmenéndetek a Jordán-
non a Kanaán földére;

52. Kiüzzétek * a földnek minden la-
kóit a ti színetek előtt, és elveszessétek
nékik minden írott képeiket, és minden
ő † öntött képeiket elveszessétek, és
minde magas hegyen való kápolnáikat
elrontsátok. * 5 Móz. 20, 16—18. † 5 Móz. 7, 2. 3. 5.

53. Kiüzzétek, *mondom*, a földnek lakóit,
és lakozzatok abban: mert néktek adtam
azt a földet, hogy azt örökségül bírjátok.

54. Örökségül bírjátok pedig azt a föl-
det sorsvetés által a ti nemzetségeitek
szerint: a kik felesben vagynak, * meg-
jobbítsátok azoknak örökségeket, és a
kik kevesben vagynak, azoknak kisebb
örökséget adjatok; azon a helyen legyen
mindenik öröksége, a hol a sors hozza;
a ti atyáitoknak nemzetségei szerint osz-
szátok az örökséget. * rész 26, 54. 55.

55. Hogyha ki nem üzendítek annak a
földnek lakosait a ti színetek elől, tehát
e következik, hogy a kiket hagyándotok
ő közzülök, legyenek mint a tövisek a
ti * szemeitekben, és ösztönök a ti olda-
laitokban, és ellenségeitek lesznek néktek
a földben, mellyen ti lakoztok.

* 2 Móz. 34, 12—16. Jós. 23, 13.

56. És a miképen gondoltam hogy cse-
lekeszem azokkal, úgy cselekeszem ve-
letek.

34. RÉSZ.

A Kanaán földének határai, és annak elosztása.

És szóla az Úr Mózesnek, mondván:

2. Parancsold meg az Izráel fijainak és
mond meg nékik: Mikor bemenéndetek
a Kanaán földébe; (ez a föld, a melly
esik néktek örökségül, *tudniillik* a Ka-
naán földé az ő határai szerint.)

3. Legyen * néktek a dél felől való
rész, a Czin pusztájától fogva Edomnak
határáig, legyen *mondom* néktek a dél
felől való határ, a Sós tengernek végétől
fogva napkelet felől. * Jós. 15, 1. 2.

4. És kerül a határ dél felől mind az Akrabbímusok hágójáig, és általmegyen mind a Czinig, és kimegyen Kádes-Barneáig; és onnét megyen * Hazár-Adárig, és általmegyen mind Asmonig. * Jós. 15, 3.

5. Ennekfelette kerül a határ Asmontól fogva Egyiptomnak * folyóvizéig, a hol lészen a határ vége napnyugot felé. * 1 Móz. 15, 18.

6. A napenyészeti határoatok pedig legyen néktek a nagy tenger, e határ *mondom*, legyen néktek napenyészeti határoatok.

7. E legyen pedig néktek az északi határoatok: a nagy tengertől fogva jegyezzétek magatoknak határul a Hór hegyét.

8. És a Hór hegyétől fogva jegyezzétek határul *azt a földet*, melyen Hamáthba mennek; és legyenek annak a határnak kimenetelei Sedádig.

9. És onnét kimegyen a határ Zifronig, és lészen a határ vége Hazarenán. E legyen néktek az északi határoatok.

10. Annakfelette jegyezzétek magatoknak a napkeleti határt Hazarenántól fogva Sefámig.

11. És alámegyen a határ Séfámtól fogva mind Ribláig, Ainnak napkelet felől való részéről; és alátér e határ, és megyen a Kinnéreth tenger partja mellé napkelet felé.

12. És alámegyen e határ a Jordán vizére, és lészen ez határnak vége a Sós tenger. E legyen néktek a föld az ő határai szerint köröskörül.

13. Megparancsolá pedig Mózes az Izráel fíjainak, mondván: Ez a föld, melyet sors által fogtok örökségül bírni, és a melyet parancsolt az Úr, hogy adnék kilencz nemzetségnek, és a fél nemzetiségnek;

14. Mert elvették a Rúbeniták fíjainak nemzetségek az ő atyáiknak házok szerint, és a Gádíták fíjainak nemzetségek az ő atyáiknak házok szerint, és a Manasse fél nemzetsége, elvették *mondom* az ő örökségeket.

15. Két nemzetségek és egy fél nemzetiség elvették az ő * örökségeket a Jordánon innét, Jérikhó ellenébe napkelet felől. * rész 32, 5–33.

16. Szóla annakfelette az Úr Mózesnek, mondván:

17. Ezek a férjfiaknak neveik, kik örök-

ségül fogják néktek elosztani azt a földet: Eleázár Pap * és Jósué a Nún fíja. * Jós. 14, 1.

18. És minden nemzetség között egy-egy Fejedelmet vegyetek mellétek annak a földnek elosztatására.

19. Ezek a férjfiaknak neveik: a Júda nemzetségéből Káleb, a Jefunné fíja.

20. A Simeon fíjainak nemzetségekből Sámuel, az Ammihúd fíja.

21. A Benjámin nemzetségéből Eldád a Kislon fíja.

22. A Dán fíjainak nemzetségekből Bukki Fejedelem, a Jógli fíja.

23. A József fíjai között, a Manasse fíjai nemzetségekből Hanniel Fejedelem, az Efód fíja.

24. Az Efraim fíjainak nemzetségekből Kémuel Fejedelem, a Siftán fíja.

25. És a Zebulon fíjai nemzetségekből Elisáfán Fejedelem, Párnak fíja.

26. És az Issakhár fíjainak nemzetségekből Páltiel Fejedelem, az Azzán fíja.

27. És az Áser fíjai nemzetségekből Akhihúd Fejedelem a Selómi fíja.

28. És a Nafthali fíjai nemzetségekből Pédael Fejedelem, az Ammihúd fíja.

29. Ezek a kiknek megparancsolá az Úr, hogy örökséget osztanának az Izráel fíjainak, a Kanaán földében.

35. RÉSZ.

A Léviták 48 városai: Szabadságnak városai: gyilkosság büntetésének törvénye.

És szóla az Úr Mózesnek a Moáb mezőségében, a Jordán mellett, Jérikhó ellenében, mondván:

2. Parancsold meg az Izráel fíjainak, hogy adjanak a Lévitáknak az ő örökségekből * városokat, melyekben lakjanak, és hostátokat a városok mellett köröskörül adjatok a Lévitáknak; * Jós. 21, 2. 3.

3. Hogy lakozzanak azokban a városokban, és a hostátokban legyen az ő barmok, jószágok és mindenféle oktalan állatjok.

4. És azoknak a városoknak hostátjai, melyeket adtok a Lévitáknak, minden városnak falától fogva és azon kívül, ezer singnyire legyenek a város körül.

5. Annakfelette mérjétek a városon kívül, napkelet felől két ezer singet, dél felől kétezer singet, és napenyészet felől kétezer singet, és észak felől kétezer singet; és a város legyen középsben. E legyen minden városok hostátinak mértéke.

6. A * városok közzül pedig, melyeket adtok a Lévitáknak, hat városok legyenek szabad városok, melyeket azért adjatok, hogy oda szaladjon a ki embert ölt †; és azokon kívül adjatok negyvenkét városokat.

* Jós. 21, 21. † vers 11.

7. Mind a városok, melyeket adnotok kell a Lévitáknak, lésznek negyvennyolcz városok, az ő hostátjokkal egybe.

8. És a melly városokat adtok az Izráel fíjainak örökségekből, attól, a kinek több lejénd, többet vegyetek, és attól a kinek kevesebb lejénd, kevesebbet vegyetek; mindenik az ő örökségének mi-volta szerint; a mellyet bíránd, adjon az ő városai közzül a Lévitáknak.

9. És szóla az Úr Mózesnek, mondván: 10. Szólj az Izráel fíjainak, és mond meg nékik: Mikor általmenéndetek a Jordánon a Kanaán földére:

11. Rendeljetez magatoknak városokat, mellyek ti közöttetek szabad * városok legyenek, a hová folyamodjon a ki embert ölt, a ki † történetből ölénd valakit.

* Jós. 20, 2—6. 2 Móz. 21, 13. 14. † vers 15.

12. És lésznek ti közöttetek azok a városok oltalmúl a megöletett embernek attyafia ellen, és ne haljon meg a gyilkos miglen állánd ő ítéletre a Gyülekezet eleibe.

13. A melly városokat pedig adtok, hogy azok szabad városok legyenek, hat városok legyenek.

14. Három városokat adjatok a Jordánon innét, és három városokat adjatok a Kanaán földén; mentségnek városai legyenek.

15. Az Izráel fíjainak és a jövevénynek, és * az ő közöttök lakozó zsellérnek legyenek azok a városok szabadulásnak városai, hogy fusson oda az, a ki megölénd valakit † történetből.

* 3 Móz. 25, 35. † 5 Móz. 19, 4. 5.

16. Ha pedig valaki fegyverrel sérténd meg valakit, és az meghalánd, gyilkos az: meghalván * meghaljon az a gyilkos.

* 2 Móz. 21, 14.

17. Ha kézből hajtja kővel, hogy meghaljon, és az meghalánd, gyilkos az, meghalván meghaljon az a gyilkos.

18. Vagy ha kézből fával, mellyel meghalhat, üténdi, és meghalánd, gyilkos az; meghalván meghaljon az a gyilkos.

19. A megöletett embernek közelebb való attyafia ölje meg azt a gyilkost; mikor reá találkozik, az ölje meg azt.

20. Hogyha gyűlölségből * taszítándja őtet, vagy hajítánd valamit ő reá szántszándékkal, és meghalánd:

21. Vagy mivelhogy ellensége volt, ha üténdi őtet az ő kezével, és meghalánd: meghalván meghaljon a ki azt ütötte: mert gyilkos; a vérnek közelebb való attyafia ölje meg azt a gyilkost mikor ő reá találkozik. * 5 Móz. 19, 11. 13. 2 Móz. 21, 14.

22. Hapedigtörténetből gyűlölségnélkül taszítándja őtet; vagy hajítánd ő reá akárminémű eszközt nem szántszándékból:

23. Vagy akárminémű követ, mellyel meghalhat, arra veténd, a kit annakelőtte nem látott volt, és meghalánd, holott annakelőtte nem volt annak ellensége, sem nem kereste annak veszedelmét:

24. Akkor törvényt tegyen a Gyülekezet az emberölő között és a vérnek közelebb való attyafia között, ez ítéletek szerint.

25. És kimentse a Gyülekezet azt a gyilkost a vérnek közelebb való attyafia kezéből, és küldje a Gyülekezet azt vissza a szabad városba, a mellybe szaladott volt; és lakozzék abban, míg meghalánd a Főpap, a ki megkenetett a szentségnek olajával.

26. Ha az a gyilkos kimenénd a szabad városnak határából, mellybe szaladott volt:

27. És találándja őtet a vérnek közelebb való attyafia a szabad városnak határán kívül, és megöléndi az a vérnek közelebb való attyafia azt az emberölőt: nem léssen halálra méltó;

28. Mert a szabad városban kell laknia míg meghal a Főpap; minekutánna pedig meghalánd a Főpap, megtérjen a gyilkos az ő örökségének földébe.

29. És legyenek ezek néktek ítéletnek elrendeléseai a ti nemzetségeitek szerint, minden lakhelyeitekben.

30. Valaki megölénd valakit, * a tanúbizonyságoknak szavára ölje meg a gyilkost: mert csak egy tanú nem lehet elég tanú egy ember ellen, hogy meghaljon.

* 5 Móz. 17, 6. 19. 15.

31. De ne vegyetek a gyilkostól váltságot, a ki megérdemli hogy meghaljon: hanem meghalván meghaljon.

32. Se pedig ne vegyetek váltságot attól, a ki szaladott a szabad városba, hogy haza menne lakni az ő földébe, míg- len meghalna a Főpap.

33. E képen nem fertéztetitek meg azt

a földet, mellyben lejéndetek: mert ez ilyen vér megfertéztetné azt a földet: és az a föld nem léssen tiszta a vér miatt, melly kiontatott azon, hanem annak vére ontása által, a ki kiontotta azt.

34. Ne fertéztessétek meg azért azt a földet, mellyben laktok és a mellyben én lakozom: Mert én vagyok az Úr, ki lakozom az Izráel fiai között.

36. RÉSZ.

Leányi örökségekről való törvény.

Járulának pedig Mózeshez az atyáknak Fejedelmei a Gileád fiai nemzetségéből, melly *Gileád* Mákirnak Manasse fjának fja vala, a József fiai nemzetségéből, és szólának Mózes előtt, és az Izráel fiai attyainak Fejedelmei előtt.

2. És mondanak: Az én uramnak megparancsolta az Úr, hogy adná azt a földet örökségül az Izráel fiai sors által: egyetemben az én Uramnak megparancsolatott az Úrtól, hogy a mi atyánk fjának, Sélófhádnak örökségét adná az ő * leányainak. * rész 27, 1—7. Jós. 17, 3. 6.

3. Kik hogyha valakiknek az Izráel fiai között, más nemzetség fiai adatnak feleségül: elszakasztatik az ő örökségek a mi atyáinknak örökségektől, és adatik az azoknak nemzetségeknek örökségekhez, a kikhez feleségül mennek; és a mi örökségünk megkissebbedik.

4. És mikor eljövendő az Izráel fiai szabadságoknak esztendeje, mindazáltal az ő örökségek azoknak nemzetségének örökségekhez * szakad, a kikhez feleségül mennek: és e képen a mi atyáink nemzetségeknél örökségéből elvétetik azoknak örökségek. * 3 Móz. 25, 10—13.

5. Parancsola azért Mózes az Izráel fjiainak az Úr beszéde szerint, mondván: A József fjiainak nemzetsége igazat szól.

6. Ez a mit parancsolt az Úr a Sélófhád leányai felől, mondván: A kikhez akarnak menni feleségül, azokhoz menjenek; de mindazáltal az ő attyok nemzetségének háznépéből valókhöz menjenek feleségül.

7. Hogy el ne szakasztassék az Izráel fjiainak örökségek egyik nemzetségtől, hogy más nemzetségnek adatnék: hanem az Izráel fiai között kiki birja az attyok nemzetségének örökségét.

8. És minden leányzó, a melly bíránd örökséget az Izráel fjiainak nemzetségei között, az ő attya nemzetségének háznépe között valóhoz menjen feleségül, hogy örökségül bírják az Izráel fiai kiki az ő attyoknak örökségét.

9. És ne szálljon az örökség, egyik nemzetségről más nemzetségre; hanem az Izráel fjiainak mindenik nemzetsége az ő örökségéhez ragaszkodjék.

10. A miképen megparancsolta vala az Úr Mózesnek, a képen cselekedtek vala a Sélófhád * leányai. * rész 27, 1.

11. Mert Makhla, Thirsa, és Hogla, és Milkha, és Nóha, mind a Sélófhád leányai az ő attyok bátyjainak fjaihoz mentek vala feleségül.

12. Azokhoz *tudniillik*, a kik voltak a József fjának, Manassénak fjiainak háznépe között; és lón azoknak örökségek az ő attyok nemzetségének háznépéjé.

13. Ezek a parancsolatok és az ítéletek, mellyeket parancsolt az Úr Mózes által az Izráel fjiainak, a Moáb mezőségén a Jordán mellett, Jérikhó ellenébe.

MÓZES ÖTÖDIK KÖNYVE,

MELLY A TÖRVÉNY SUMMÁJÁNAK KÖNYVE.

1. RÉSZ.

A pusztában az Izráelitákon esett dolgoknak, és a hitetlen nép büntetésének rövid előbeszélése.

Ezek az igék, mellyeket szólott Mózes az egész Izráelnek, a Jordán vizén innét a pusztában, a sík mezőségén a veres tenger ellenébe, Páran és Tófel, és Lábán, és Haseróth, és Dizaháb között.

2. Tizenegy napi járó földön Hórebtől fogva * a Seir hegyének † után Kádes-Barneáig. * 2 Móz. 3, 1. 2. † vers 19.

3. Lón pedig negyvenedik esztendőben, tizenegyedik hónapban a hónapnak első napján, szóla Mózes az Izráel fjiainak mind a szerint, a mint parancsolt vala az Úr néki azok felől.

4. Minekutánna megverte volna * Sihont

az Emoreusoknak Királyát, a ki lakik
vala Hesbonban, és Ogot Básánnak Ki-
rályát Edreiben, a ki lakik vala Asthá-
rótban.

* 4 Móz. 21, 23–35.

5. A Jordán vizén innét * Moábnak
földén, kezdé Mózes magyarázni a tör-
vényt, mondván:

* 4 Móz. 22, 1,

6. A mi Urunk Istenünk szólott nekünk
a Hóreb *hegyén*, ezt mondván: Elég
néktek hogy ez ideig laktatok e hegy
alatt;

7. Térüljete, induljatok útra, és men-
jete az Emoreusok hegyére, és annak
minden szomszéd vidékeire, a mezőség-
re, és a hegyes-völgyes földre: és dél
felé, és a tengernek partjaira: a Kana-
neusok földére, és a Libánusra, mind
az Eufrátes nevű nagy folyóvizig.

8. Ímé a földet, melly előttetek va-
gyon, néktek adom; menjete bé, és
bírátok azt a földet, mellyről meges-
küdt az *Úr* a ti atyáitoknak, Ábrahám-
nak, * Izsáknak és Jákóbnak, hogy azt
jövendőre nékik adná, és ő utánok az ő
magyoknak.

* 1 Móz. 15, 18–21. 26, 3. 28, 13.

9. És szólottam vala néktek abban az
időben, ezt mondván: Nem viselhetlek
ön * magam titeket.

* vers 12. 2 Móz. 18, 18. 25. 4 Móz. 11, 14.

10. A ti Uratok Istentek megsokasított
titeket, elannyira, hogy olly sokan le-
gyete ti most, mint az égnek * csillagai.

* 1 Móz. 15, 5.

11. A ti atyáitoknak Ura Istene soka-
sitson meg titeket ezerszerre is * inkább
hogy nem mint most vagytok, és áldjon
meg titeket, a miképen ígéretet tett
néktek.

* 2 Sám. 24, 3.

12. Miképen viselhetem el én magam
a ti dolgaitokat, és a ti terheteket, és
a ti * törvénykezéseket?

* vers 9.

13. Adjatok közületek bölcs embere-
ket és értelmeseket és a ti nemzetség-
tek között esmérteseket, kiket tisztvi-
selőkké tegyek ti előttetek.

14. És felelétek nékem s mondátok:
Jó dolog a mit mondál hogy míveljük azt.

15. Választván annakokáért a ti nem-
zetségteknek fejeit, bölcs embereket és
esmérteseket, őket fejedelmekké * te-
vém előttetek, ezredesekké, századosok-
ká, ötvenedesekké, tizedesekké, és a ti
nemzetségtek között való tisztartókká.

* 2 Móz. 18, 25. 4 Móz. 11, 16. 17.

16. És megparancsolám az időben a ti

Biráitoknak, mondván: Hallgassátok a
ti atyátokfiainak ügyöket, * és ítéljete
igazat a férjfiú között, és az ő atyafia
között, a jövény között is.

* Ján. 7, 24.

17. Ne legyetek személyválogatók * az
ítéletben: a mint a kicsinyt, úgy a na-
gyot is meghallgassátok; ne féljete sen-
ki személyétől; mert az ítélet az Istené,
a mi pedig nehéznek tetszik néktek, én
előmbe hozzatok, és én meghallom azt.

* 3 Móz. 19, 15. 2 Krón. 19, 6. 8.

18. És megparancsoltam néktek az idő-
ben mindeneket, a mellyeket kellene
cselekednetek.

19. Elindulván pedig a Hóreb hegyétől,
mind eljártuk ama nagy és rettenetes
pusztát, a mellyet láttatok, az Emoreusok
hegyének után, a miképen parancsolta
volt a mi Urunk Istenünk nekünk; és
végre jutánk * Kádes-Barneához.

* 4 Móz. 13, 1.

20. És megmondám néktek: Eljutot-
tatok szinte az Emoreusok hegyéig,
mellyet a mi Urunk Istenünk ad nekünk.

21. Ímé megadta néked a te Urad Is-
tened azt a földet, menj fel, bírad azt,
a miképen megmondotta a te atyáidnak
Ura Istene néked: Ne félj és meg ne
rettenj!

22. Járulátok pedig én hozzám mind-
nyájan ti, és mondátok: * Bocsássunk
embereket mi előttünk, és kémleljék meg
nekünk azt a földet, és beszéljék meg
nekünk a dolgot, és az utat a mellyen
felmenjünk, és a városokat mellyekbe
menjünk.

23. Melly dolog tetszék nékem, és vá-
laszték ti közületek tizenkét embereket,
minden nemzetségből egy-egy embert.

* 4 Móz. 13, 2. 3.

24. Kik elindulván felmentek arra a
hegyre, és mentek az * Eskől völgyéig,
és megkémllették azt a földet.

25. És hoztak az ő kezekben annak a
földnek gyümölcséből: és megbeszélet-
ték nekünk a dolgot, és mondának: Jó
az a föld, mellyet a mi Urunk Istenünk
ad nekünk.

* 4 Móz. 13, 23–28.

26. És mindazáltal nem akarátok fel-
mennni; hanem ellene tusakodátok * a
ti Uratok Istentek beszédének.

* 4 Móz. 14, 2. 4.

27. És zúgolódátok a ti sátoraitokban,
mondván: Mivelhogy gyűlölt minket az
Úr, azért hozott ki minket Egyiptomnak

földéből, hogy adna minket az Emoreus kezébe, hogy elvesztene minket.

28. Hová mennénk fel mi? A mi atyáinkiai megrettenték a mi szíveinket, mondván: Az a nép nagyobb és szálasb nálunknál: a városok nagyok * és az éig rakattattak *ezeknek erősségeik*; még Anakimok fíjait is láttunk ott!

* 1 Móz. 11, 4. rész 9, 1.

29. Akkor mondtam néktek: Ne rettegjétek és ne féljétek azoktól;

30. A ti Uratok Istentek lészen a ki előttetek megyen, * ő hadakozik ti éretetek mindenestől fogva, úgy a miképen cselekedett veletek Egyiptomban a ti szemeitek előtt.

* 4 Móz. 14, 6. 9. 2 Móz. 14, 14—25. Jós. 10, 14.

31. És miképen a pusztában, holott láttad hogy hordozott téged a te Urad Istened, miképen hordozni szokta az ember az ő fíját, mind az egész úton, melyen jártatok, míg jutnátok e helyre.

32. Mindazáltal nem hívétek a ti Uratoknak Istenteknek.

33. A ki * előttetek jár vala az úton, hogy helyet rendelne néktek a hol tábort járnátok, tűzben éjjel, hogy megmutatná néktek az utat mellyen járnátok, és felhőben nappal.

* 2 Móz. 13, 21. 40, 36. 37.

34. Meghallá pedig az Úr a ti beszédedek szavát; és megharaguvék, és megesküvék * mondván:

35. E gonosz nemzetségből való emberek között, egy sem látja azt a jó földet, melly felől megesküdtem, hogy jövődre adnám a ti atyáitoknak.

36. Kálebtől a Jefunné fíjától megválva; mert ő meglátja azt, és ő néki adom azt a földet, mellyet tapodott, és az ő fíjainak; azért mert tökéletes volt az Úr után való járásban.

* 4 Móz. 14, 21. 24.

37. (Még én reám is megharaguvék az Úr miattatok, ezt mondván: * Te sem mégy oda bé!)

* 4 Móz. 20, 8. 11. 12.

38. Jósué a * Nún fíja, a ki áll te előtted, ő megyen bé oda; azért ötet bízassad: mert ő † osztja el azt a földet az Izráelnek örökségül.

* 4 Móz. 13, 9. 14, 30. Jós. 14, 1.

39. A ti kicsinkéitek pedig, a kikről szólátok hogy * prédára valók lésznek és a ti fíjaitok, a kik nem tudnak most sem jót, sem gonoszt, azok mennek bé oda: nékik adom azt, és ők birják azt.

* 4 Móz. 14, 31.

40. Ti azért megtérvén menjetek a pusztába, a veres tengernek után.

41. És azt felelétek és azt mondatok nékem: * Vétkeztünk az Úr ellen, mi felmegyünk és hadakozunk mind a szerint, a mint parancsolta nékünk a mi Urunk Istenünk: és mindnyájan elkészülétek hadakozó fegyverekkel, és készek valátok felmenniarra a hegyre. * 4 Móz. 14, 40.

42. Monda pedig az Úr nékem: Mond meg nékik: Ne menjetek fel, és ne harcoljatok: mert nem vagyok * közöttetek; hogy meg ne veretessetek a ti elenségeitektől.

* 4 Móz. 14, 42. 43.

43. És ezeket megmondám néktek és nem fogadátok; sőt inkább ellene tusakodátok az Úr beszédének, és vakmerőképen felmenétek a hegyre.

44. Annakokáért kijöve az Emoreus, a ki lakik vala azon a hegyen, ti előtökbe, és megkergetének titeket nem különben mint a méhek szoktak cselekedni: és vágának titeket Seirben mind Hormáig.

45. És megtérvén onnét, sírátok az Úr előtt, és nem hallgatá meg az Úr a ti szótokat, és nem figyelmeze a ti beszédekre.

46. És lakátok Kádesben sok napig a napoknak számok szerint, mellyekben *másutt* laktatok.

2. RÉSZ.

A pusztában kiknek földöket szabad és nem szabad volt elfoglalni az Izráélitáknak.

Annakutánna megtérvén menénk ama pusztába * a veres tengernek után, a miképen szólott vala nékem az Úr: és megkerültük a Seir hegyét sok napokig.

* 4 Móz. 14, 25.

2. Azután szóla az Úr nékem ilyenképen:

3. Eléggé * kerültétek e hegyet, térüljétek észak felé.

* vers 14.

4. És a népnek parancsold meg, mondván: Ti majd általmentek a ti atyátok-fíjainak az Ézsau * fíjainak határokra, kik lakoznak Seirben: jóllehet tartanak ti tőletek, mindazáltal meglássátok, hogy őket meg ne bántsátok.

* 4 Móz. 20, 14.

5. Ne ingereljétek őket: mert nem adok az ő földökben néktek csak egy talpnymodknyit is; mert örökségül Ézsau-nak adtam a Seir * hegyét.

* 1 Móz. 36, 8.

6. Ételten pénzen vegyetek ő tőlök, hogy egyetek, és még vizet is * pénzen vegyetek ő tőlök, hogy igyatok;

* 4 Móz. 20, 19.

7. Mert a te Urad Istened megáldott

téged a te kezdednek minden munkájában és jól tudja, hogy e nagy pusztán jársz: immár negyven esztendőktől fogva a te Urad Istened volt te veled, és semmi nélkül nem szűkölködtél.

8. És általmenénk a mi atyáinkfiai között, és Ézsau fiai között kik lakoznak vala Seirben, a pusztának után Eláthtől és Ésiongábertől fogva. Eltérülván pedig általmenénk a Moáb pusztájának útára.

9. És monda az Úr nékem: Ne hadakozzál Moáb * ellen és ne ingereljed őtet haddal: mert nem adok az ő földében néked semmi örökséget: mert a Lót fiainak adtam Art örökségül. * 1 Móz. 19, 37.

10. (Emimek laktak abban annakelőtte, nagy nép, sok, és magas mint az Anakimok.

11. Óriásoknak állíttatnak vala azok is mint az Anakimok, és a Moábiták hívták őket Emimeknek.

12. Seirben pedig laktak Hórimok * az előtt kiket az Ézsau fiai kiűztek; és elvesztették őket az ő színek elől, és azoknak helyekben laktak, a miképen cselekedék Izráel is az ő örökségének földében, a mellyet adott nekik az Úr.) * 1 Móz. 36, 30.

13. Most keljete fel és menjete által a Záred patakán; és általmenénk a Záred patakán.

14. Az időtől fogva pedig, hogy elindultunk Kádes-Barneától, míg általmenénk a Záred patakán, harmincznyolcz esztendő tölt el: míg mind megemésztetnek a hadakozó férjfiaknak nemzetségek a táborból, a mint * megesküdt vala az Úr nekik. * 4 Móz. 14, 28, 29.

15. Ennekfelette az Úrnak keze is * vala ő rajtok, hogy elvesztené őket a táborból, míg mindenestől megemésztetnének. * 4 Móz. 14, 37, 16, 49, 21, 6.

16. Minekutánna pedig meghalván megemésztettek volna mind a hadakozó férjfiak a nép között:

17. Szóla akkor az Úr nékem, ezt mondván:

18. Ma te általmégy a Moáb * határán Ar felé.

19. És mikor közel jutsz az Ammon fjaihoz, meg ne háborgassad őket, ne is ingereljed őket: mert nem adok néked az Ammon fjainak földökből semmit örökségül: mert a Lót fiainak adtam azt örökségül. * 1 Móz. 19, 37, 38.

20. (Óriások földének tartották azt is;

óriások laktak azon régenten, kiket az Ammoniták Zanzummimoknak hívtak.

21. Ez a nép nagy, sok és magas, valamint az Anakimok, és kivesszette őket az Úr azoknak színek elől; és birták őket, és laktak az ő helyekben.

22. A miképen cselekedett az Ézsau fjaival is, kik Seir *hegyén* laknak, kiknek színek elől elveszté a * Horeusokat, hogy az ő örökségeket bírván, laknának azoknak helyekben mind e mai napon. * 1 Móz. 14, 6.

23. Az Aveusokat is, kik laknak vala Házerimben mind Azáig; a Káfortim nemzetségei, a kik kijöttek volt Káfortból, elveszték és lakának az ő helyekben.)

24. Keljete fel azért, induljatok, költözzetek által az Arnon patakán, * lássad, *ímé* kezdedbe adtam Sihont Hesbonnak Királyát, az Emmoreust és annak földét, foglald el és hadakozzál ő ellene.

* Bir. 11, 23, 24.

25. E mai napon kezdem néked ezt adni, hogy féljenek * és rettegjenek te előtted minden népek, kik az ég alatt vagynak: és fognak te előtted félni és rettegni, valakik a te híredet hallják.

* 2 Móz. 15, 14, 15. Jós. 2, 9, 11.

26. Ezokaért * követeket küldék a Kedomót pusztából a Hesbonbeli Sihon Királyhoz, békességes beszéddel ezt izenven:

* 4 Móz. 21, 21. s a t. Bir. 11, 19.

27. Hadd menjek által a te földeden, csak az ország után megyek, nem hajlok *sem* jobbra, *sem* balra.

28. Eleséget pénzen adj nékem, hogy egyem, vizet is pénzen adj nékem, hogy igyam, csak gyalog megyek által.

29. A miképen cselekedtek én velem az Ézsau * fjai, kik lakoznak Seirben; és a Moábiták, kik Arban laknak; míglen általköltözöm a Jordán vizén arra a földre, mellyet a mi Urunk Istenünk ad nekünk; * vers 8.

30. De nem akará a Hesbonbeli Sihon Király hogy általmennék az ő földén; mert megkeményítette volt a te Urad Istened az ő lelkét, és engedetlenné tette az ő szívét, hogy adná őtet a te kezdedbe a mint most nyilván látod.

31. Monda pedig az Úr nékem: Lás-sad, *ímé* te birtokodba kezdettem adni Sihont és az ő földét: foglald el azt örökségül, hogy az ő földé örököd legyen. * Ámos 2, 9, 10.

32. Annakokáért kijöve Sihon * mielőnkbe minden népével egyetembe Jáhásba, hogy velünk megvívna.

33. De a mi Urunk Istenünk adá ötet mi kezünkbe, és levágánk ötet és az ő fiai, minden népével egyetembe:

* 4 Móz. 21, 23. 24.

34. Megvevénk minden ő városait is azon időben, és elrontottuk azokat mind: sem férjfiakat, sem asszonyokat, sem a kicsinkéket nem hagytuk elevenen.

35. De mindazáltal a barmokat prédára vetettük közöttünk, a városokbeli ragadományokkal egyetembe, melyeket megvettünk vala.

36. Aróertől * fogva, melly vagyon az Arnon patakának partján, és a völgyben való várostól fogva mind Gileádig, egy város sem volt, melly megmenekedett volna mi előttünk: Mind azokat a mi Urunk Istenünk adta a mi birtokunkba.

* Jós. 12. 2.

37. De mindazáltal az Ammon fiaiak földére nem mentél, *tudniillik* a Jabbók patak * mentében való egész földre, sem a hegyen való városokra, sem pedig azokra a helyekre, melyektől a mi Urunk Istenünk † megtiltott. * 1 Móz. 32, 22. † vers 19.

3. RÉSZ.

Az Og Király ellen való diadalom, és a megvett földnek elosztatása; Mózes nem megyen bé az ígért földre.

Megtérvén pedig * felmenénk a Básán után, és kijöve előnkbe a Básánbeli Og Király minden ő népével egyetembe, hogy megharczolna velünk Edreiben.

* 4 Móz. 21, 33—35.

2. De az Úr monda nékem: Ne félj tőle: mert te kezembe adtam ötet minden ő népével és földével egyetembe: és úgy cselekedjél ő vele, a mint cselekedtél Sihonnal * az Emoreusok Királyával, ki Hesbonban lakik vala.

* rész 1, 4. 4 Móz. 21, 33—35.

3. Kezünkbe adá annakokáért a mi Urunk Istenünk a Básánbeli Og Királyt is minden ő népével egyetembe: és annyira megverénk ötet, hogy egy sem maradna elevenen benne.

4. Azon időben megverénk minden ő városait: Nem volt csak egy város is, melyet meg nem vettünk volna ő tőlök: hatvan várost, Argóbnak * minden tartományát, a Básánbeli Og Királynak országában.

* 1 Kir. 4, 13.

5. Ezek a városok pedig mind meg valának erősítetve magas kőfalakkal, kapukkal és zárokkal, egyéb kőfal nélkül való sok városoktól megválva.

6. Mellyeket elrontánk, a mint cselekedtünk vala a Hesbonbeli Sihon Királlyal, elrontván minden várost, és levágván férjfiakat, asszonyokat és a kisdedeket.

7. De minden barmokat és a városoknak minden ragadományait elpredálánk magunknak.

8. Elfoglalánk annakokáért az időben ezt a földet az Emoreusok két Királyainak kezéből, melly a Jordán vizén innét vala, az Arnon pataktól fogva a Hermon hegyéig.

9. (A Sidon városbeliek a Hermont Sirjonnak, és az Emoreusok Senirnek hívják.)

10. A síkmezőségeknek minden városait és egész Gileádot, és Bását mindenestől fogva Salkáig és Edreig, mellyek a Básánbeli Og király országának városai voltak.

11. Mert csak egyedül a Básánbeli Og Király maradt volt a több Óriások közül: Ímé az ő ágya vasból csináltatott ágy, melly nemde nem itt Rabbátban az Ammon fijainál vagyon é? mellynek hosszasága, férjfiúi könyöknek mértéke szerint, kilencz sing, széle pedig négy sing.

12. Azt a földet pedig, mellyett * akkor örökségül megvettünk vala, Aroertől fogva, melly vagyon az Arnon patak mellett, és a Gileád hegyének hasonfölt, és annak városait adtam a Rúben és Gád nemzetségeinek.

* 4 Móz. 32, 33.

13. Gileádnak pedig maradékát, és az egész Bását az Og Királynak országát adám a Manasse fél nemzetségének, Argóbnak minden tartományát egész Básánnal egyetembe, melly Óriások földének hivatattik vala.

14. Jair, * Manassénak fija elfoglálá Argóbnak egész tartományát, a Gessuriták és Maakátiták határáig: és nevezé azokat a Básánnal együtt az ő nevérol Jair faluinak mind e mai napig.

* 1 Krón. 2, 22.

15. Továbbá Mákirnak * adtam Gileádnak *megmaradott részét*.

* 4 Móz. 32, 40.

16. A Rúben és a Gád nemzetségeinek pedig adtam, Gileádtól fogva Arnon-

nak patakáig, a víz között való földet határával egybe a Jabbók patakáig, melly a Jammón fíjainak határok.

17. A lapácztot is és a Jordán vizét határával egybe, Kinnerettől fogva a lapácznak tengeréig, *tudniillik* a Sós tengerig, a Fásza *hegy* alatt való forrásokig napkelet felé.

18. És * parancsolék akkor néktek, és mondék: A ti Uratok Istentek adja néktek ezt a földet hogy bírjátok azt: Felfegyverkezvén annakokáért menjetekek által az Izráel fíjai előtt, a ti atyátokfíjai előtt, valamennyin hadakozásra valóok vagytok.

* 4 Móz. 32, 20. 24.

19. Csak a ti feleségeitek és a ti kiscinkéitek, és a ti barmaitok (mert tudom hogy sok barmaitok vagynak,) maradjanak a ti városaitokban, mellyeket én néktek adtam.

20. Míglen nyugodalmat adánd az Úr a ti atyátokfíjainak, miképen néktek, hogy bírassák ők is a földet, mellyet a ti Uratok Istentek ad nékik a Jordánon túl; azután térjetekek ismét hátra, kiki az ő örökségébe, mellyet néktek adtam.

21. Jósuénak is * parancsolék az időben, és mondék: Szemeiddel látod mind azokat, mellyeket cselekedett a ti Uratok Istentek ama két Királyokkal: a képen cselekeszik az Úr minden országokkal, a mellyekre általmég.

* 4 Móz. 27, 18—23.

22. Ne féljetekek tőlök: Mert a ti Uratok Istentek lészen az, a ki ti érettetetekek hadakozik.

23. Könörgék is az Úrnak az időben, ilyenképen:

24. Uram, Isten, te kezdetted megmutatni szolgádnak a te nagyságodat, és hatalmas kezedet! * Mert kicsoda az Isten vagy mennyben vagy földön, a ki követhetné a te cselekedetidet, és a te erősségedet?

* Zsolt. 89, 7—9.

25. Engedd meg kérlek, hogy menjek által, és lássam ama jeles földet, melly a Jordánon túl *vagyon*, és ama jeles hegyet, és a Libánust!

26. Megharagudt * vala pedig az Úr én reám ti miattatok, annakokáért nem hallgatta meg: hanem *ezt* mondá az Úr nékem: *Legyen elég ez tenéked*. Ne szólj nékem többet ezután e dolog felől.

* rész 1, 37.

27. Menj fel a Pisga * hegyének tetejére, és emeld fel a te szemeidet nap-

nyugot felé és észak felé, dél felé és napkelet felé, és lásd meg a te szemeiddel: mert nem mégy által a Jordánon.

* 4 Móz. 27, 12. 14. 5 Móz. 4, 49.

28. Hanem parancsold meg Jósuénak, és borítsd meg őtet és erősítsd meg őtet: mert ő megyen által a nép előtt, és ő adja birtokok * alá a földet, a mellyet látándasz.

* Jós. 14, 1.

29. Egy *ügy* telepedékek meg e völgyben, melly Beth-Peor ellenében *vagyon*.

4. RÉSZ.

Intés a törvényhez való engedelemre: Szabadsági városok.

Most azért, óh Izráel, hallgasd meg * a parancsolatokat és az ítéleteket, mellyekre én tanítalak titeket, hogy a szerint cselekedjetekek; és élhessetekek és bémelessetekek a földre, és bírassátok azt mellyet a ti atyáitoknak Ura Istene ad néktek.

* 3 Móz. 19, 37. rész 6, 1.

2. Ez ígéhez, mellyet én parancsolok néktek, * semmit ne tegyetekek, semmit se vegyetekek el abból: hogy megőrizzétekek a ti Uratoknak Istenteknek parancsolatait, mellyeket én parancsolok néktek.

* rész 12, 32. Péld. 30, 6. Gal. 1, 6—8. Jel. 22, 18. 19.

3. Szemeitekkel láttátok a mint cselekedett az Úr a Bál-Peorért: mert minden embert, valaki indult vala a Bál-Peor után, * elveszte a te Urad Istened te közzűled.

* 4 Móz. 25, 4—9. Jós. 22, 17.

4. Ti pedig valakik a ti Uratokhoz Istentekhez ragaszkodtatok, e mai napig mindnyájan éltekek.

5. Meglássátok, én megtanítottalak titeket e parancsolatokra és ítéletekre, a mint megparancsolta nékem az én Uram Istenem, hogy úgy cselekedjetekek azon a földön, mellyre bémentek, hogy örökségül bírjátok azt.

6. Annakokáért megőrizzétekek *azokat* és a szerint cselekedjetekek: mert a ti bölcseségtekek és értelmetekek * e lészen a népek előtt, kik hallván mind e parancsolatokat, ezt fogják mondani: Bizonyára bölcs ez a nép, értelmes és nagy nemzetség *ez*!

* Jób 28, 28. Zsolt. 111, 10.

7. Mert kicsoda nagy nemzetség *vagyon olly*, * mellyhez ollyan közel *volna* az Isten, mint a mi Urunk Istenünk mi hozzánk mindenekben, a mellyekért segítségül hívjuk őtet: * 4 Móz. 14, 14. rész 26, 19.

8. És mellyik *volna* az a nagy nép, a mellynek ilyen rendtartásai * és igaz

törvényei *volnának*, mint ez egész törvény, melyet én ma adok előtökbe?

* Zsolt. 147, 19. 20.

9. De oltalmazd meg magadat és őrizd meg a te lelkedet nagy szorgalmatossággal, ne felejtkezzél el azokról a dolgokról, melyeket láttak a te szemeid: és el ne távozzanak a te szívedből teljes életedben: és * megtanítsad azokra a te fíjaidat, † és a te unokáidat.

* rész 6, 6—9. 11, 19—21.

† 1 Móz. 18, 19. Zsolt. 34, 12—17.

10. *El ne felejtkezzél* a napról mellyen állottál * a te Úrad Istened előtt a Hóreb *hegyén*, mikor az Úr azt hagyta volna nékem: Gyűjtsd egybe nékem a népet, hogy számláljam eleikbe az én beszédeimet, melyeket megtanuljanak, és engemet féljenek teljes életekben míg e földön élnek, és az ő gyermekeiket *azokra* megtanítsák.

11. Annakokáért előjárulatok és megállatok a hegy alatt: a hegy pedig tűzzel ég vala mind az égnek közepéig, *melly hegyen* setétség, köd, és homályosság *vala*.

* 2 Móz. 19, 17—20.

12. És szóla az Úr néktek a tűznek közepéből: az ő beszédének szavát ti is halljátok vala, de *semmi* ábrázatot nem láttok vala, a szózáttól megválva.

13. És ő megjelenté néktek az ő szövetségét, melyet parancsola hogy megtartánatok, *tudniillik* ama tíz ígéket, melyeket két kőtáblákra íra.

14. Nékem is parancsola az Úr azon időben, hogy megtanítanálak titeket a parancsolatokra és az ítéletekre, hogy a képen cselekednétek azon a földön, mellyre általmentek hogy bírjátok azt.

15. Oltalmaztátok annakokáért szorgalmasan a ti lelkeiteket: mert semmi hasonlatosságot nem láttátok a napon, mellyen néktek szólott az Úr tűznek közepéből a Hóreb *hegyén*.

16. Hogy meg ne fertéztessétek magatokat, csinálván magatoknak valami faragott képet, vagy valami bálványnak ábrázatját, *azaz* férjfiúnak * vagy aszszonynak képét.

* Róm. 1, 22. 23.

17. *Vagy* a földi akárminémű lelkes állatnak és az égen repdeső madárnak képét.

18. *Vagy* a földön csúszómászó akárminémű állatnak, és a föld alatt a vízben lakozó akárminémű halsnak hasonlatosságát.

19. Se pedig fel ne emeljed a te szemeidet az égbe, hogy látván *ott* a napot és holdat, és a csillagokat, * az égnek minden seregeit, meg ne csalattassál, és meg ne hajtsad magadat azoknak, és ne tiszteljed azokat, melyeket a te Úrad Istened közöltt minden népekkel, kik az egész ég alatt vagynak.

* 1 Móz. 1, 14—18.

20. Titeket pedig az Úr magához fogadott, és kihozott titeket a vas kemenzéből, *azaz* Égyiptomból, hogy legyetek néki * örökös népe, miképen e mai napon *vagytok*.

* 2 Móz. 19, 1—5. 1 Kir. 8, 51.

21. De az * Úr megharaguvék én reám ti miattatok, és megesküvék azon, hogy a Jordánon által nem mennék, és hogy arra a jeles földre nem mennék, melyet a te Úrad Istened ád néked örökségül.

* rész 1, 37.

22. Én azért meghalok e földön, és által nem megyek a Jordánon; ti pedig általmentek *azon*, és azt a jeles földet bírjátok.

23. Meglássátok, hogy a ti Uratoknak Istenteknek szövetségéről, melyet tett ti veletek, valamiképen el ne felejtkezsetek, csinálván magatoknak faragott képet, vagy akárminémű állatnak ábrázatját, a miképen megparancsola néked a te Úrad Istened;

24. Mert a te Úrad Istened megemész-tő * tűz, erős bosszúálló *Isten*.

* 2 Móz. 20, 5. Zsid. 12, 29.

25. Mikor *azért* fiakat és unokákat nemzesz, és megvénhedtek azon a földön, ha megfertéztetitek magatokat, bálványt csinálván akárminémű állatnak képére, és *e képen* gonoszt cselekedéndesz a te Uradnak Istenednek szemei előtt, haragra ingerelvén őtet:

26. Bizonyságul hívom ti ellenetek e mai napon a mennyet és a földet, hogy hamarsággal elveszván elvesztek a földről, a mellyre általmentek a Jordánon, hogy azt bírjátok: nem laktok, sok ideig azon, hanem minden kétség nélkül elvesztek * róla.

* rész 28, 58. 68.

27. És az Úr szélllyel hint titeket a népek közibe, és szám szerint kevesen maradtok meg a népek között, a kik közé az Úr viszen titeket.

28. És szolgáltok ott azoknak az isteneknek, kiket emberi kéz csinált, *tudniillik* fának * kőnek, kik nem látnak

sem hallanak, sem esznek, sem illatoznak.

* Zsolt. 115. 4.

29. Hogyha pedig onnét megkeresed a te Uradat Istenedet: *tehát* megtalálod őtet, ha teljes szívedből és teljes lelkedből kereséted őtet.

30. Mikor nyomorúságban lejédsz, és te reád szállanak mind ezek az utolsó időkben, ha megtérédsz a te Uradhoz Istenedhez, és engedelmes lejédsz az ő szavának:

31. (Mert irgalmas Isten a te Urad Istened,) nem hágy el tégedet, sem el nem vesz, sem el nem felejtkezik a te atyáidnak Szövetségéről, melyről megesküdt nékik.

32. Mert tudakozzál most a régi időről, melyek voltak te előtted, a naptól fogva, hogy az Isten teremtetette az embert e földön, és az égnek *egyik* szélétől fogva a *másik* széléig, ha lett é valaha e nagy dologhoz hasonló, vagy ha hallatott é valaha ilyen *dolog*?

33. Nemde hallotta é valamely nemzetség a tűznek közepéből szóló Istennek szavát, a miképen hallottad te, mindazáltal élt volna?

34. Avagy mívelte é ezt *valamely* Isten, hogy elmenne és választana magának népet *valamely* nemzetség között, kísértetekkel, bizonyosságokkal, csudákkal, haddal, hatalmas kézzel, * kinyújtott karral, és rettenetes cselekedetek által, miképen cselekedte mind ezeket ti éretetek a ti Uratok Istentek Egyiptomban, szeméitek láttára.

* rész 6, 21. 22.

35. *Csak* néked mutattatott e meg, hogy tudnád valóba az Urat csak egyedül Istennek lenni, és *hogy* ő kivüle * nincsen több *Isten*!

* Ésa. 45. 5. 18. 22.

36. Az égből hallattatta veled az ő szavát, hogy tanítsa téged, a földön pedig mutatta néked amaz ő nagy tűzét, mikor beszédét hallottad a tűz közepéből.

37. És mivelhogy szerette a te atyáidat, választotta az ő magvokat ő utánok, és kihozott téged az ő orczája előtt Egyiptomból, az ő nagy ereje * által.

* 2 Móz. 13. 3. 9. 14.

38. Hogy kiüzne felette nagy népeket, és náladnál erősbeket előled, hogy téged bévinne, és adná néked az ő földöket örökségül, miképen e mai napon *látod*.

39. Tudjad annakokáért e mai napon, és szívedben tartsad: Hogy csak az Őr

az *igaz* Isten, mind fenn mennyben, mind alatt e földön, és nincsen ő kivüle *más Isten*!

40. És tartsd meg az ő szerzéseit és az ő parancsolatait, melyeket én parancsolok ma néked, hogy jól legyen néked dolgod és a te fíjaidnak te utánad minden időben, és hogy * meghosszabbítsad életedet azon a földön, melyet a te Urad Istened ad néked.

* 2 Móz. 20. 12.

41. Akkor * választá Mózes három várost a Jordánon innét napkelet felé;

42. Hogy oda szaladna az olly gyilkos, a ki tudatlanságból felebarátját megölte volna, ki az előtt őtet nem gyűlölte volna, hogy futna, *mondom*, azok között egybe, és élne.

* 4 Móz. 35. 6. 14.

43. *Tudniillik* * Bésert a pusztában, a Rúbeniták térföldökön: és Rámótót Gileádban a Gáditák földén; és Gólint Básánban a Manasse földén.

* Jós. 20. 8.

44. Ez annakokáért a törvény, melyet Mózes az Izráel fiai eleikbe ada.

45. Ezek a bizonyágtételek, *ezek* a parancsolatok és az ítéletek, melyeket Mózes az Izráel fíjainak szóla, mikor Egyiptomból kijöttek volna.

46. A Jordánon innét a völgyben, Beth-Peornak ellenébe, a Hesbonbéli Sihonnak az * Emoreusok Királyának földében, kit megvert vala Mózes, az Izráel fíjaival egybe, mikor Egyiptomból kijöttek volna.

* 4 Móz. 21. 23—25. 33. 35.

47. És elfoglalák az ő földét, és a Básánbéli Og Királynak földét, az Emoreusok két Királyainak *földöket*, kik a Jordánon innét napkelet felől *lakoznak* vala.

48. Aroertől fogva, melly az Arnon partján vagyon, a Sion hegyéig, melly az Hermon.

49. És minden mezőséget a Jordánon innét napkelet felé, a pusztának tengereig, a * Pisga hegy alatt való forráso-kig.

* rész 3, 27.

5. RÉSZ.

A tíz parancsolat kiadatik: Intés az engedelmességre.

És szólítá Mózes az egész Izráelt, és monda nékik: Hallgasd meg Izráel a parancsolatokat és az ítéleteket, melyeket én ma a ti hallástokra szólok: tanuljátok meg azokat és őrizzétek meg, cselekedvén azokat!

2. A mi Urunk Istenünk * Szövetséget tett mi velünk a Hóreb hegyén.

* 2 Móz. 19. 5.

3. Nem *csak* a mi atyáinkkal tette az Úr e Szövetséget, hanem mi velünk *is* kik itt vagyunk, és kik e mai napon mindnyájan élünk.

4. Színről színre szólott veletek az Úr a hegyen, a tűz közepéből.

5. (Én pedig állok vala akkor az Úr között és ti közöttetek, hogy megjelenténém néktek az Úrnak beszédét: mert ti a tűztől * féltetek vala, és nem menétek fel a hegyre,) ezt mondván:

* 2 Móz. 19, 16, 20, 18.

6. Én * *vagyok* a te Urad Istened; ki kihoztalak téged Egyiptomnak földéből, a szolgálatnak házából.

* 2 Móz. 20, 2. Zsolt. 81, 11.

7. Ne legyenek néked idegen isteneid én előttem.

8. Ne csinálj magadnak semmi faragott képet, * vagy valami hasonlatosságot azok közül, melyek *vagy* fenn az égben *vagynak*, vagy a melyek a földön *vagynak*, vagy a melyek a föld alatt a vízben *vagynak*.

* 3 Móz. 26, 1.

9. Ne hajtsd meg magadat előttök, és ne tisztelj azokat: Mert én *vagyok* a te Urad Istened, * bosszúálló erős *Isten*, ki meglátogatom az atyáknak hamisságokat a fiakban, harmad és negyed nemzetségig, azokban a kik engemet gyűlölnék;

* rész 4, 15. 16. 2 Móz. 20, 5. Jer. 32, 18.

10. És ki irgalmasságot cselekeszem ezeriglen azokkal, a kik engemet szeretnek, és az én parancsolatimat megtartják.

11. A te Uradnak Istenednek * nevét hijába fel ne végyed; mert nem hagyja az Úr büntetés nélkül azt, valaki az ő nevét hijába felveszi. * 3 Móz. 19, 12. Máté 5, 33, 34.

12. Megemlékezzél a Szombatnak * napjáról, hogy megszentelj az, miképen megparancsolta * néked a te Urad Istened.

* 2 Móz. 35, 2. 3. 4. Móz. 15, 32–36. † 2 Móz. 20, 10, 11.

13. Hat * napon munkálódjál, és minden te dolgaiddat cselekedd;

* 2 Móz. 23, 12. 35, 2. 3 Móz. 23, 3.

14. Heted * napon pedig a te Uradnak Istenednek Szombatja *vagyon*: Ne tégy a napon semmi dolgot, *se* te magad, *se* fíjad, *se* leányod, *se* szolgád, *se* szolgálóleányod, *se* ökröd, *se* szamarad, és semminémű barmod, *se* a te jövevényed, ki a te kapuidon belül *lakozik*; hogy megnyugodjék a te szolgád, és szolgálóleányod, mint te magad;

* 1 Móz. 2, 2.

15. Mert megemlékezzél róla, hogy te

is szolga voltál Egyiptom földében, és kihozott onnét téged a te Urad Istened erős kézzel és kinyújtott karral: * annakokáért parancsolta néked a te Urad Istened, hogy megtartanád a Szombatnak napját.

* rész 6, 21.

16. Tisztelj ** atyádat és anyádat*, a mint megparancsolta néked a te Urad Istened; † hogy hosszú ideig élj, és hogy jól legyen dolgod a földön, melyet a te Urad Istened ad néked.

* 3 Móz. 19, 3. Máté 15, 4. † Efész. 6, 2. 3. Máté 15, 4.

17. *Emberr* * ne ölj. * Máté 5, 21, 22.

18. Ne * *paráználkodjál*. * Máté 5, 27, 28.

19. Ne * *orozz*. * 2 Móz. 20, 15.

20. Ne mondj hamis * tanúbizonyságot a te felebarátod ellen. * rész 19, 16–21.

21. Ne kívánjad a te felebarátodnak feleségét: * Ne kívánjad felebarátodnak házat, vagy szántóföldét, vagy szolgáját, vagy szolgálóleányát, vagy ökrét, vagy szamarát, és semmit a mi a te felebarátodé.

* 2 Móz. 20, 17.

22. Ez ígéket szólá az Úr a ti egész Gyülekezeteteknek azon a hegyen * a tűz közepéből, felhő és homályosság között nagy felszóval, és semit többet *akkor* nem szóla, hanem megír azokat két kőtáblákra, † és adá azokat nékem.

* 2 Móz. 19, 16. 20. † 2 Móz. 31, 18. 32, 15. 16–19.

23. És lón, mikor a szót a setétség közepéből hallottátok volnak; (mert a hegy tűzzel ég *vala*) én hozzám jövétek a ti nemzetségteknek minden Fejedelmeivel és Vénéivel,

24. És mondatok: Ímé a mi Urunk Istenünk megmutatta nekünk az ő dicsőségét és felséges voltát; és az ő szavát hallottuk a tűznek közepéből: e mai napon láttuk, hogy az Isten emberrel szól, mindazáltal az *ember* él.

25. Most annakokáért miért halunk meg? Mert megemészt e nagy tűz minket: Ha ismét hallándjuk a mi Urunknak Istenünknek szavát, meghalunk!

26. Mert kicsoda az, az emberek közül, ki a tűznek közepéből szóló élő Istennek szavát hallván mint mi, * megélhetne?

* Bir. 13, 22.

27. Menj oda te, és hallgasd meg mind azokat, a melyeket mondánd a mi Urunk Istenünk, * te pedig beszéld meg nekünk valamit néked mond a mi Urunk Istenünk, mi meghallgatjuk és megmíveljük.

* 2 Móz. 20, 19.

28. És meghallá az Úr a ti beszéditeket, és mellyeket szólátok nékem, és monda az Úr nékem: Hallám e népnek beszédét, mellyet veled szólának: mind jó a mit *veled* szólának:

29. De kicsoda * adja, hogy az ő szívek olyan legyen, *tudniillik* hogy féljenek engemet és őrizzék minden parancsolatimat minden időkben, hogy jól legyen nékik dolgok, és az ő gyermekeiknek mind örökké? * Zsolt. 81, 14.

30. Menj el, és mond meg nékik: Térjete meg a ti sátoraitokba.

31. Te pedig itt állj én előtttem, hogy megmondjam néked minden parancsolatimat, törvényimet és ítéletimet, melyekre megtanítsad őket, hogy megcselekedjék azokat azon a földön, mellyet én adok nékik örökségül.

32. Meglássátok annakokáért, hogy úgy cselekedjete, miképen a ti Uratok Istentek parancsolt néktek, és ne hajoljatok *se* jobbra, * *se* balra! * Péld. 4, 26, 27.

33. *Hanem* járjatok azon egész az úton, mellyet a ti Uratok Istentek parancsolt néktek, hogy élhessetek és jól legyen dolgotok, és sok ideig élhessetek a földön, mellyet bírni fogtok.

6. RÉSZ.

Intések sokféle jó cselekedetekre.

E pedig a parancsolat, és ezek a törvények és az ítéletek, a mellyeket parancsolt a ti Uratok Istentek, hogy megtanítanak titeket, mit kelljen cselekednetek a földön, mellynek bírására ti általmentek.

2. Hogy féljed a te Uradat Istenedet, és megőrizzed minden ő törvényt és parancsolatit, mellyeket én parancsolok néked, te és a te fíjad, és a te unokád, teljes életedben: és hogy hosszú ideig élhess.

3. Hallgasd meg azért Izráel, és eszedbe vedd hogy megcselekedjed, hogy jól legyen dolgod, és hogy igen megsokasodjál, miképen megígérte a te atyáidnak Ura Istene néked a téjjel és mézzel folyó földet.

4. Halljad * Izráel: a mi Urunk Istennünk egy Isten! * rész 4, 35. 1 Kir. 8, 60. Ján. 17, 3.

5. Szeressed * azért a te Uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből. * rész 10, 12. Máté 22, 37.

6. És ez ígék, mellyeket e mai na-

pon parancsolok néked, legyenek a te szívedben.

7. És * gyakoroljad azokat a te gyermekeid előtt; és szólj ezekről mikor a te házádban ülsz, vagy mikor úton jársz, és mikor *ágyadba* lefekszel, és mikor felkelsz. * rész 4, 9.

8. És a te kezedre kössed * azokat jegyül, és homlokodon függjenek a te szemeid között. * 2 Móz. 13, 9.

9. És megírjad azokat a te házádnak küszöbeire, és a te kapuidra.

10. És mikor bévíjénd téged a te Urad Istened a földre, mellyről megesküdt a te atyáidnak, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak, hogy megadja néked azt: a nagy és szép városokat, * mellyeket nem te építettél.

11. És minden jószággal megrakott házakat, mellyeket nem te raktál, és az ásott kútakat, mellyeket nem te ástál, a szőlő és olajfa hegyeket, mellyeket nem te plántáltál; és mikor ejéndel és megelégedéndel; * Jós. 24, 13.

12. Meglásd el ne felejtkezzél * az Úrról, ki téged kihozott Egyiptomnak földéből, a szolgálknak házákból. * rész 8, 10.

13. Féljed * a te Uradat Istenedet, és őtet tiszteljed: és az ő nevére † esküdjél. * rész 10, 20. † Jer. 4, 2.

14. Ne kövessetek idegen * Isteneiket, azoknak a népeknek Isteneit *mondom*, kik ti körültek *vagynak*. * Jós. 23, 8.

15. Mert a te Urad Istened bosszúálló erős *Isten* te közötted, hogy a te Uradnak Istenednek haragja fel ne gerjedjen reád, és el ne vesszen téged a földnek színéről.

16. Ne * kísértsetek a ti Uratokat Istenteket, miképen megkísértétek † Mással. * Máté 4, 7. † 2 Móz. 17, 1—7.

17. Szorgalmasan megőrizzétek a ti Uratoknak Istenteknek parancsolatit, és az ő bizonságit és törvényt, mellyeket parancsolt néked.

18. És azt míveljed a mi igaz és jó az Úrnak szemei előtt, hogy jól legyen dolgod, és bémehess és bírassad a jó földet, mellyről megesküdt az Úr a te atyáidnak.

19. Hogy távol űzze minden ellenségedet, a te színed elől, miképen az Úr megmondotta.

20. Ha mikor a te fíjad megkérde téged ezután, ezt mondván: Mire *valók*

e bizonyágtételek, és *micso*da parancsolatok és törvények *eze*k, melyeket a mi Urunk Istenünk parancsolt néktek.

21. Akkor azt mondd a te fíjadnak: Szolgái voltunk Egyiptomban Faraónak; de kihozott minket az Úr Egyiptomból hatalmas kézzel.

22. És tőn az Úr Egyiptomban nagy és veszedelmes * jegyeket és csudákat Faraón és az ő egész háznépén, a mi szemünk láttokra. * 2 Móz. 7, 20. rész 8, 1—12.

23. Minket pedig kihoza * onnét, hogy bévinne minket és adná nekünk azt a földet, mellyről megesküdt a mi atyáinknak. * 2 Móz. 3, 7—10. 12, 31—34.

24. Annakokáért parancsolta nekünk az Úr, hogy cselekednénk mind a törvények szerint, és hogy félnénk a mi Urunkat Istenünket a mi hasznunkra teljes életünkben, hogy megtartana minket az életben, miképen a mai napon is.

25. És e lészen nekünk igazságunk, ha megőrizzük és megtartjuk mind e parancsolatokat, a mi Urunk Istenünk előtt, miképen megparancsolta nekünk.

7. RÉSZ.

A bálványimádástól őrizkedni kell.

Mikor béviszen téged a te Urad Istened a földre, mellyre te menendő vagy, hogy bírjad azt; és sok népeket * kiüzend te előled, *tudniillik* a Khitteusokat, Gírgazeusokat, Emoreusokat, Kananeusokat, Perizeusokat, Khiveusokat, és a Jebuzeusokat: hétféle népeket, náladnál nagyobbakat és erősbeket; * rész 31, 3.

2. És adándja őket a te Urad Istened a te hatalmadba, és * megverénd őket: mindenestől fogva elveszessed őket, szövetséget velek ne tégy, és ne könyörülj rajtok. * 4 Móz. 33, 52. Jós. 6, 21. 11, 11.

3. Sógorságot * is ne szerezz ő velek, a te leányodat ne adjad az ő fioknak, és az ő leányát ne vegyed a te fíjadnak: * 2 Móz. 23, 32. 33, 1 Kir. 11, 1. 2. 4—11. 14.

4. Mert elhajtja a te fíjadat, hogy ne kövessen engemet, és idegen Istent tisztelnek: annakokáért felgerjed az Úrnak haragja reátok, és hamar elveszt titeket.

5. Hanem így cselekedjete velek: Az ő *oltárait elrontátok, és az ő képeiket eltörjétek, és az ő berkeiket kivágjátok, és az ő bálványait tűzzel megégsétek: * 2 Móz. 23, 24. 34, 13. Bir. 6, 25—32.

6. Mert a te Uradnak * Istenednek

szent népe *vagy* te: téged választott a te Urad Istened, hogy saját népe légy önéki, minden népek között, kik e földnek színén *vagnak*. * 2 Móz. 19, 5. 1 Pét. 2, 9.

7. Nem azért szeretett titeket az Úr, sem azért választott titeket, hogy minden népeknél többek volnátok: mert ti kevesben *voltatok* a több népek között:

8. Hanem hogy * szeretett titeket az Úr, és meg akarta őrizni az esküvést, mellyel a ti atyáitoknak megesküdt volt; *azért* hozott ki titeket az Úr hatalmas kézzel, és megszabadított téged a szolgáknak házából, az egyiptombeli Faraó Királynak kezéből. * rész 10, 15.

9. Tudjad azért, hogy a te Urad Istened, csak egyedül ő az Isten: Erős hív-séges * Isten, ki megőrzi a szövetséget és az irgalmasságot azokhoz, kik őtet szeretik, és a kik az ő parancsolatit őrizik ezer íziglen. * 2 Móz. 20, 5.

10. És bosszúálló nyilván azokon, kik őtet gyűlölik, úgy hogy el is veszti őket: és * nem késik bosszút állani nyilván azon a ki őtet gyűlöli. * 2 Móz. 20, 5. Neh. 1, 2.

11. Megőrizzed azért a parancsolatot, a törvényeket és az ítéleteket, melyeket én e mai napon parancsolok néked, hogy azokat cselekedjed.

12. Hogyha pedig hallgatándjátok ez ítéleteket, és őrizenditek és cselekedenditek azokat: a te Urad Istened is megőrzi néked * a szövetséget és az irgalmasságot, mellyről megesküdt a te atyáidnak. * 3 Móz. 26, 3—13. rész 28, 1—13.

13. Szeretni fog téged és megáld téged, és megsokasít téged; és megáldja a te méhednek gyümölcsét a te földednek gyümölcsét, gabonádat és mustodat, a te olajadat, teheneidnek fajzását és juhaidnak nyájait azon a földön, mellyről megesküdt a te atyáidnak, hogy néked megadja azt.

14. Aldottabb lészesz minden nemzetségnél: nem lészen te közötted * magtalan férjfiú és magtalan asszony, sem a te barmaid között *meddő*. * 2 Móz. 23, 26.

15. És elveszen az Úr te rólad minden betegséget, és Egyiptomnak minden gonosz * nyavalyáit a melyeket tudsz: nem veti azokat te reád, hanem mind azokra, a kik téged gyűlölni fognak. * 2 Móz. 15, 26.

16. És megemésztesz minden népeket, kik a te Urad Istened ád néked: ne kedvezzen a te szemed nekik és ne tiszteljenek

teljed az ő isteneit: mert törül *volna* néked az.

17. Mikor azt mondándod a te szívedben: Többen *vagynak* e népek hogynem mint * én, miképen üzhetem ki őket?

* 4 Móz. 13, 32.

18. Ne félj tőlök, *hanem* elmélkedve emlékezzél meg róla, mit cselekedett légyen a te Urad Istened Faraónak és mind az egész Egyiptombelieknek.

19. A nagy * kísértetekről, melyeket láttak a te szemeid, és a jegyekről, csudákról a hatalmas † kézről, és a kinyújtott karról, mellyel a te Urad Istened kihozott téged: azonképen cselekeszik a te Urad Istened minden népekkel, a kiktől te félsz.

* rész 4, 34. † 2 Móz. 14. 21—28. 17, 6.

20. Ennekfelette * darázsokat bocsát a te Urad Istened ő reájuk mind addig, míglen elvesznek azok is, a kik megmaradtak, és a kik elrejtettek te előtted.

* 2 Móz. 23, 28. Jós. 24, 12.

21. Ne rettenj meg *azért* ő előttök: mert a te Urad Istened *vagyon* te közötted, ama nagy és rettenetes erős *Isten*!

22. És lassan-lassan úzi ki a te Urad Istened e népeket te előled; hirtelen őket meg nem emésztheted, hogy a mezei fenevadak meg ne sokasodjanak te ellened.

23. De a te Urad Istened birtokodba adja őket, és nagy romlással rontja meg őket, míglen ők teljességgel elveszenek.

24. Az ő Királyaikat is kezédbe adja, hogy elveszessed az ő neveket az ég alól: senki ellened nem állhat, míglen elveszted őket.

25. Az ő isteneiknek bálványait tűzzel égesd meg, ne kívánjad az ezüstöt vagy aranyat, *melly* azokon *vagyon*, hogy magadnak vennéd, hogy törbe ne essél miatta; mert az a te Urad Istened előtt utálatosság.

26. Annakokáért bé se vigyed a te házadba azt az utálatosságot, hogy átok ne légy, mint az a *bálványátok*: *hanem* átkozván átkozzad, és utálván utáljad azt: mert átkozott.

8. RÉSZ.

Intés s emlékeztetés sok dolgokra.

Mind azt a parancsolatot, mellyet én e mai napon parancsolok néked, megőriztétek, meg is cselekedjétek, hogy él-

hessetek, és megsokasodhassatok, béme-hessetek, és bírassátok a földet, mellyről az Úr megesküdt a ti atyáitoknak.

2. És megemlékezzél az egész útról, mellyen hordozott tégedet a te Urad Istened immár negyven esztendeig a pusztában: hogy * megostorozna téged, és megkísértgetne † téged, hogy nyilván lenne, mi *volna* a te szívedben, ha megtartaná é az ő parancsolatit vagy nem?

* 4 Móz. 14, 26—35. † rész 13, 3.

3. És megostoroza téged, és éhezni hagyta, annakutánna pedig Mannával eltette, mellyet nem tudtál te, sem a * te atyáid nem tudták, hogy tudtadra adná néked, hogy az ember nem csak † kenyérrel él, hanem mind azzal él az ember, valami származik az Úrnak szájából.

* 2 Móz. 16, 4. 15. † Máté 4, 4. Luk. 4, 4.

4. A te ruházatot semmiképen meg nem * kopott rajtad, a te lábad is † nem dagadt meg immár negyven esztendő-től fogva.

* rész 29, 5. † Neh. 9, 21.

5. Meggondoljad azért a te szívedben, hogy miképen az ember az ő gyermekét tanítja, *szinte azonképen* tanít téged * a te Urad Istened.

* Zsid. 12, 6.

6. És őrizd meg a te Uradnak Istenednek parancsolatit, hogy az ő után jársz és őtet féljed.

7. Mert a te Urad Istened béviszen téged jó földre, vizek patakinak, forrásoknak, és *vizek* mélységinek földére, mellyek a völgyeken és hegyeken fakadnak ki.

8. Buza, árpa, szőlőtő, fige és pómagránát *termő* földre: faolaj, és méz *termő* földre.

9. *Olly* földre, mellyen a kenyeret minden fogatkozás nélkül eheted, és a hol semmi nélkül nem szűkölködsz: *olly* földre, mellynek kövei vas, és mellynek hegyeiből érczet vághatsz!

10. Mikor *azért* ejéndel és megelégednél: akkor dicsérjed * a te Uradat Istenedet azért a jó földért, mellyet néked adánd.

11. Meglássad, hogy el ne felejtkezzél, a te Uradról Istenedről, hogy meg nem tartaná az ő parancsolatit, ítéletit és törvényit, mellyeket én parancsolok néked e mai napon.

* rész 6, 11. 12.

12. Hogy valamimódon, mikor eszel és megelégednél, és szép házakat építendesz, és azokban lakozol:

13. És mikor a te barmaid és juhaid

megsokasodnak, ezüstöd és aranyad megsokasodik, és mindenjóságod megbővül.

14. Fel ne fuvalkodjék akkor a te szíved, és el ne felejtkezzél * a te Uradról Istenedről, a ki kihozott téged Egyiptom földéből, a szolgálknak házakból.

* Hós. 13. 6.

15. A ki vezérlett téged a tüzes kígyóknak, skorpióknak, és szomjúságnak nagy és rettenetes pusztáján, melyben semmi víz nem *vala*; ő *pedig* vizet adának a kősziklából.

* 2 Móz. 17. 6.

16. A ki * Mannával eltette téged a pusztában, melyet nem tudtak a te atyáid, hogy megostorozna és † megpróbálna téged, és végre jól tenne veled.

* vers 3. † 2 Móz. 16. 14. 15.

17. És ne mondjad ezt a te szívedben: Az én hatalmam, és az én kezemnek ereje szerezte nékem e gazdagságokat!

18. Hanem megemlékezzél a te Uradról Istenedről, mert ő ad néked hatalmat a gazdagságnak keresésére, hogy megerősítse az ő szövetségét, melyről megesküdt a te atyáidnak, miképen e mai nap *bizonyítja*.

19. Ha pedig mindenestől fogva elfelejtkezéssel a te Uradról Istenedről és idegen istenek után járandasz és azokat tisztelend, és meghajtándod magadat azoknak; vallást tészek e mai napon ti ellenetek, hogy kétség nélkül elvesztek.

20. Miképen a pogányok, kiket az Úr elveszt ti előletek, azonképen *ti is* elvesztek; azért mert nem engedtetek a ti Uratoknak Istenteknek szavának.

9. RÉSZ.

Okai a Kanaán földre való bévételnek.

Hallgasd meg Izráel, te általmegy ma a Jordánon, hogy bémenvén bíj örökségül náladnál nagyobb és erősebb népeket, nagy és az évig felrakattatott városokat.

2. Nagy és magas népeket, Anakimoknak fiait kiket tudsz, és *a kik * felől* hallottad: kicsoda álhat meg az Anák fiai előtt?

* 4 Móz. 13. 33. 34.

3. Tudjad annakokáért e mai napon, hogy a te Urad Istened *lészen* az, a ki általmegy te előtted *mintegy* megemésztő * tűz, ő törli azokat el, és ő alázza meg azokat te előtted: és kiüzöd, és hamar elveszted őket, miképen az Úr megmondotta néked.

* rész 4. 24. Zsid. 12. 29.

4. Mikor *azért* kiüzéndi a te Urad Istened azokat te előtted, ne szólj *így* a te szívedben, mondván: az Úr az én igazságomért * hozott bé engemet, hogy örökségül bírnám ezt a földet: holott e népeket kiüzi az ő † istentelenségekért te előled;

* vers 5. 6. 13. 14. † 1 Móz. 15. 16.

5. Mert nem a te igazságodért, sem a te szívednek igaz voltaért mégy bé az ő földöknek bírására: hanem a te Urad Istened üzi ki a pogányokat, az ő istentelenségekért te előled: hogy megerősítse a beszédét, melyről az Úr * megesküdt a te atyáidnak Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak.

* 1 Móz. 13. 15. 26. 3. 28. 13.

6. Annakokáért tudjad, hogy a te Urad Istened nem a te igazságodért adja néked ezt a jó földet hogy bírad azt: mert igen * kemény nyakú nép *vagy* te!

* 2 Móz. 32. 9.

7. Emlékezzél meg róla, és el ne felejtse, * hogy haragra indítottad a te Uradat Istenedet a pusztában, a naptól fogva mellyen kijöttél Egyiptom földéből, mind addig, míglen jutnátok e helyre, engedetlenek voltatok az Úrhoz.

* 2 Móz. 14. 11. 16. 2. 3. 17. 2. 4 Móz. 11. 4.

8. Mert a Hóreb *hegyén* is haragra indítátok az Urat, annyira hogy haragjában el akara veszteni titeket az Úr.

* 2 Móz. 32. 1. 7. 8.

9. Mikor felmentem volna a hegyre, a kő tábláknak, *azaz*, a szövetség tábláinak vételére, melyet az Úr tett vala ti veletek: akkor maradtam vala a * hegyen negyven nappal és negyven éjjel, kenyeret nem ettem, sem vizet nem ittam vala.

* 2 Móz. 24. 18. 34. 28.

10. És az Úr adá nékem az Isten * ujjával irattatott két kő táblákat, melyeken *valának* mind az ígék, melyeket mondott vala az Úr néktek a † hegyen a tűz közüül, a Gyülekezetnek napján.

* 2 Móz. 31. 18. † 2 Móz. 20. 1—19.

11. És mikor a negyven nap és negyven éj elmúlt volna, adá az Úr * nékem a két kő táblát, *tudniillik* a Szövetségnek tábláit.

* vers 9. 10.

12. És monda az Úr nékem: * Kelj fel, gyorsasággal menj alá innen: mert a te néped, kit kihoztál Egyiptomból, *undok bűnnel* fertéztette meg magát: hamar eltértek az útról, melyet parancsoltam vala nékik, bálványt öntöttek magoknak.

* 2 Móz. 32. 7. 8.

13. Monda ismét nekem az Úr: Eszembe vettem e népet, és ímé kemény * nyakú nép ez!

* vers 6. 2 Móz. 33, 3.

14. Hagyj * békét nekem, hadd veszessem el őket, és töröljem el az ő neveket az ég alól, és tészlek téged ennél nagyobb és erősebb néppé!

* 2 Móz. 32, 10.

15. Térülék annakokáért, és alájövék a hegyről, (a hegy pedig tűzzel ég vala) és a Szövetségnek két táblája vala az én két kezemben.

16. És mikor tekintettem volna, ímé vétkeztetek vala a ti Uratok Istentek ellen; öntött borjúképet csináltatok vala magatoknak: hamar eltértetek vala az útról, melyet az Úr parancsolt vala néktek.

17. Akkor ragadám a két táblát, és elhajtván kezeimből * eltörém azokat a ti szemeitek láttára.

* 2 Móz. 32, 19.

18. És leborúlék * az Úr előtt, (mint annakelőtte, negyven nappal és negyven éjjel, mikor sem kenyeret nem enném, sem vizet nem innám) minden ti bűneitekért, melyeket cselekedtetek vala, gonoszt cselekedvén az Úr előtt, őtet felingerelvén.

* 2 Móz. 32, 30–32.

19. Mert félek vala az Úrnak búsulásától és haragjától, mellyel ti reátok úgy megharagudt vala az Úr, hogy el akar vala titeket veszteni; de meghallgata az Úr engemet akkor is.

20. Sőt még Árona is igen megharagudt vala az Úr, és el akará őtet is veszteni: de ugyan akkor imádkozám Áronért is.

21. A ti bűnötöket pedig, melyet csináltatok vala, tudniillik a borjúképet ragadám, és azt tűzzel * megégetém, és őszvetörém azt jól megörölvén, míg nem porrá lenne, azután hintém annak porát a patakba, melly a hegyről foly vala alá.

* 2 Móz. 32, 20.

22. Annakfelette Thaberában * is, † és Massában, és a kivánságnak †† koporsóinál, haragra indítatok az Urat.

* 4 Móz. 11, 1–3. † 2 Móz. 17, 7. †† 4 Móz. 11, 4. 34.

23. És mikor az Úr elküldött volna titeket Kádes-Berneából, ezt mondván: Menjetek * fel, és bírjátok örökségül a földet, melyet adtam néktek: akkor is a ti Uratok Istentek beszéde ellen tusakodátok, nem hívétek néki és engedelmesek nem levétek az ő szavának.

* 4 Móz. 13, 3. 32. 14, 1. 2.

24. Az Úr ellen tusakodók voltatok a naptól fogva, hogy én titeket esmértelek!

25. És leborúlék az Úr előtt * negyven nappal és negyven éjjel, mellyeken mind leborúlva voltam: mert azt mondotta vala az Úr, hogy elvesztene titeket.

* yers 18.

26. Akkor imádám az Urat, és mondék: Uram Isten! ne veszed el a te népedet, és e te örökségedet, a kit a te nagy hatalmassággal szabadítottál meg, * és a kit Égyiptomból erős kézzel hoztál ki!

* 2 Móz. 32, 11–13.

27. Emlékezzél meg a te szolgálóidról, Ábrahámról, Izsákról és Jákóbról, ne nézzed e népnek keménységét, és istentelenségét, és bűnét!

28. Hogy ne mondja a föld népe, * a honnét minket kihoztál: Az Úr nem vihette bé a földre őket, mellyet ígért volt nékik, és mivelhogy gyűlölte őket, azért vitte ki őket, hogy a pusztában megölné őket.

* 4 Móz. 14, 16.

29. Ők pedig te néped és te örökséged, mellyet kihoztál a te nagy erőddel, és a te kinyujtott karoddal!

10. RÉSZ.

Előbb megyen Mózes az intésben.

Az időben * monda az Úr nekem: Készíts két kőtáblákat magadnak hasonlókat az előbbiekhöz, és jöjj fel hozzám a hegyre, és csinálj fa † lábát.

* 2 Móz. 34, 1. † 2 Móz. 25, 10.

2. És megírom a táblákra azokat az ígéket, mellyek valának amaz első táblákon, mellyeket eltörél: és tegyed azokat a ládába.

3. Csinálék annakokáért lábát Sittim fából, és megkészítém a két kőtáblákat is, hasonlókat az elsőkhöz: és felmenék a hegyre a két kőtáblákkal, mellyek kezemben valának.

4. És megírá a táblákra az első írás szerint a tíz ígéket, mellyeket szólott vala az Úr ti veletek a hegyen a tűznek közepéből a Gyülekezetnek * ama napján, és adá az Úr azokat nekem.

* 2 Móz. 19, 16–20.

5. Akkor térülvén alájövék a hegyről, és helyheztetém a táblákat * a ládába, mellyet csináltam vala, hogy abban lennének, a miképen az Úr parancsolta vala nekem.

* 2 Móz. 25, 16. 1 Kir. 8, 9.

6. Az Izráel fiai pedig kiindulának Beeróthból, melly a Jákán fiaié; * és Moserából, hol † meghala Áron, és el-

temettetek *ugyan* ott, és ő helyette Eleázár az ő fija lón Pappá. * 4 Móz. 33. 30. † 4 Móz. 33. 38.

7. Innét mennének Gudgódba, * és Gudgódból mennének Jotbatába, *bő* patak vizeknek földére. * 4 Móz. 33. 32. 33.

8. Akkor választá ki az Úr a Lévi nemzetségét, hogy viselné az Úr Szövetségének ládáját, és hogy az Úr előtt állana és neki szolgálna, és hogy áldána *a népet* az ő * nevével mind e napig. * 4 Móz. 6. 23—27.

9. Ezokáért nem volt * része és öröksége a Lévi *nemzetségének* az ő atyokfiaival; az Úr az ő örökségek, a miképen megmondotta vala néki a te Urad Istened. * 4 Móz. 18. 20. rész 18. 1. Ezek. 44. 28.

10. Én pedig állottam a hegyen szinte annyi napig, mint annakelőtte, * negyven nappal és negyven éjjel: és meghallgata engemet az Úr akkor is, és nem akara téged elveszteni az Úr. * rész 9. 18. 19.

11. Végre monda az Úr nékem: Kelj fel, és menj a nép előtt, * hogy béménjenek és bírják a földet, mellyről hogy meg esküdtem az ő atyáiknak, *jövendőre* nékik adnám. * 2 Móz. 32. 34.

12. Most annakokáért, óh Izráel! mit kíván a te Urad Istened tőled egyebet, hanem hogy féljed a te Uradat Istenedet, és hogy járj minden ő útain, és hogy szeressed * őtet, és tiszteljed a te Uradat Istenedet teljes szívedből, és teljes lelkedből? * rész 6. 5.

13. Megőrizvén az Úrnak parancsolatit és törvényeit, mellyeket én ma parancsolok néked, hogy jól legyen dolgod.

14. Ímé a te Uradéi Istenedéi az egek, és az egeknek egei, a föld, és mindenek, mellyek abban *vagynak*!

15. Csak egyedül a ti atyáitokat kedvelte az Úr, hogy őket szeretné, és választotta az ő magvokat azok után, *tud niillik* titeket minden népek közzül, a mint e mai napon *látjátok*.

16. Annakokáért * metéljétek körül a tiszíveteket, és ne legyetek † ennekutánna keménynyakúak; * Jer. 4. 4. † 2 Móz. 32. 7—9.

17. Mert a ti Uratok Istentek, Isteneknek Istene, és Uraknak Ura, nagy Isten, hatalmas és rettenetes, ki nem személyválogató, * sem ajándékot nem vészen. * 2 Krón. 19. 7.

18. Ítéletet szolgáltat az árvának és az özvegynek; szereti a jövevényt, és ad annak kenyeret és ruházatot.

19. Szeressétek azért a jövevényt: mert

ti is jövevények voltatok Égyiptomnak földében.

20. A te Uradat Istenedet féljed, őtet tiszteljed, * ő hozzá ragaszkodjál és az ő nevére esküdjél. * rész 6. 13. Máté 4. 10.

21. *Csak* ő a te dicséreted, és ő a te Istened, ki te veled ilyen nagy és rettenetes dolgokat cselekedett, mellyeket a te szemeid láttak.

22. A te atyáid * hetven lelkekkel mentek alá Égyiptomba; most pedig a te Urad Istened megsokasított téged, mint az égnek csillagait! * 1 Móz. 46. 27.

11. RÉSZ.

Intés a törvénynek megtartására.

Annakokáért szeressed a te Uradat Istenedet, őrizd meg az ő őrizetét és az ő szerzésit, * ítéletit és parancsolatit, *életednek* minden napjaiban. * 2 Móz. 20. 21—23.

2. És tudtotokra legyenek ma néktek (mert nem a ti fijaitokkal *szólok*, a kik nem tudják és nem látták), a ti Uratoknak Istenteknek büntetései, nagyságos *cselekedetei*, az ő hatalmas keze, és az ő kinyújtott karja.

3. Csodatételei és cselekedetei, mellyeket Égyiptomban cselekedett az égyptombeli Faraó Királyon és az ő egész földén.

4. És a mellyeket cselekedett az Égyptombelieknek seregén, lovain és szekelein, ki reátok árasztá a veres tengernek vizeit, mikor titeket kergetnének, és elveszté őket az Úr mind e mai napig;

5. És a mellyeket mívelt veletek a pusztában, míg e helyre jutnátok:

6. És a mellyeket cselekedett * Dáthánnal és Abirámmal, Eliábnak a Rúben fíjának fijaival, mikor a föld az ő száját megnyitá, és elnyelé őket házokkal, sátorokkal, és minden marhájjal egyetembe, mellyeket bírnak vala az Izráel fíjai között. * 4 Móz. 16. 31.

7. Mert a ti szemeitekkel láttátok az Úrnak minden nagy cselekedeteit, mellyeket mívelt.

8. Őrizzétek meg annakokáért mind a parancsolatokat, mellyeket én ma parancsolok néked, hogy megerősíttessetek, és bémenvén bírjátok a földet, mellynek bírására általmentek.

9. És hogy sok ideig élhessetek a földön, mellyről az Úr meg esküdt a ti atyáitoknak, hogy nékik adná és az ő magvoknak azt a földet, melly téjjel mézzel folyó;

10. Mert a föld, melynek bírására te bémegy, nem *ollyan* mint Egyiptomnak földje, melyből kijöttetek: melyben elveted vala a te magodat, és te magadnak kell vala megöntözöd mint egy veteményes kertet:

11. Hanem az a föld, melynek bírására te általmegy, hegyes völgyes föld, * az égnek esőjét issza bé. * rész 8, 7.

12. *Olly* föld az, melyre a te Urad Istentet gondot visel, melyre a te Uradnak Istenednek szemei mindenkor néznek az esztendőnek kezdetétől fogva mind a végéig.

13. Lészen annakokáért, ha valóba engedendetek az én parancsolatimnak, melyeket én ma parancsolok néktek, úgy hogy a ti Uratokat Istenteket szeretitek, és néki szolgáltok teljes szívetekből és teljes lelketekből:

14. Adok esőt a ti földekre alkalmas időben, minden idején * mind későn való *esőt*, hogy bétakarhassad a te gabonádat, borodat és olajodat: * Jól 2, 23. 24.

15. És adok fűvet *is* a te meződön a te barmaidnak: és eszel s megelegedel.

16. Meglássátok, hogy valamiképen a ti szívetek meg ne csalattassék, és el ne távozzatok, * és ne tiszteltetek idegen isteneket, és azokat ne imádjátok: * rész 8, 19. 20.

17. Hogy az Úrnak haragja ti reátok ne gerjedjen, és bé ne rekessze az egeket, hogy eső ne legyen, és a föld az ő gyümölcsét ne teremje: és *így* hamarsággal el ne vesszetek a jó földről, melyet az Úr ád néktek.

18. Hanem helyheztestétek az én beszédimet a ti szívetekbe, * és a ti lelketekbe, és kössétek azokat jegyül a ti kezetekre, és homlokodon függők gyanánt legyenek a ti szemeitek között; * rész 6, 6. 9.

19. És * megtanítsátok azokra a ti fiai-tokat, hogy szóljatok azokról mikor a te házában ülsz, mikor úton jársz, mikor fekszel *ágyadban*, és mikor kelsz. * rész 4, 9.

20. Meg is írnád ezeket a te háza *ajtajainak* mellékeire, és a te kapuidra;

21. Hogy megsokasíttassanak a ti napjaitok, és a ti fiai-toknak napjaik azon a földön, melyről megesküdt az Úr a ti atyáitoknak, hogy jövendőre nékik adja mind addig, míg az * égnek napjai *lésznek* e föld felett; * Zsolt. 89, 30.

22. Mert ha szorgalmasan megőrizén-

ditek mind e parancsolatot, a melyet én parancsolok néktek, hogy a képen cselekedjete, *tudniillik* ha szeretitek a ti Uratokat Istenteket, és ha jártok minden ő útáiban, és ő hozzá ragaszkodtok:

23. Akkor kiűzi az Úr mind a pogányokat ti előletek, hogy nálatoknál nagyobb és erősb népnek *örökségét* bírassátok.

24. Minden * hely; valamelyet a ti lábaitoknak talpa tapodánd, tiétek lészen, a pusztától fogva a Libánus *hegyig*, a folyóvíztől fogva, *azaz* az Eufrátes víztől fogva, mind az utolsó tengerig lészen a ti határotok. * Jós. 1, 3. 14, 9.

25. Nem állhat meg senki ti előttetek; *mert* a ti Uratok Istentek azt míveli, hogy az egész földnek színén, melyet tapodtok, féljenek és rettegjenek * titeket, miképen megmondotta néktek. * 2 Móz. 23, 27.

26. Lássad, *ímé* én ma néktek előtökbe adom mind az áldást, mind az átkot!

27. Az áldást; ha engedtek a ti Uratoknak Istenteknek parancsolatának, melyeket én e mai napon parancsolok néktek.

28. Az átkot pedig, ha nem engedtek a ti Uratok Istentek parancsolatának, és ha eltávozándotok az útról, melyet én maparancsolok néktek, és járandotok idegen istenek után, kiket nem esmértetek.

29. És mikor bévijénd téged a te Urad Istened arra a földre, melyre te bémegy, hogy bírjad azt: akkor mondasd ez áldást a Garizim hegyén, * és ez átkot az Ebál hegyén. * rész 27, 12.

30. Nemde azok a Jordánon túl vagy-nak é, az úttól távol napnyugot felé, a Kananeusoknak földében, kik a lapácson laknak Gilgál ellenébe, a Móré mező-sége mellett?

31. Mert ti általmentek a Jordánon, hogy bémenvén bírassátok a földet, melyet a ti Uratok Istentek ád néktek, és bírní fogjátok azt, és abban fogtok lakni.

32. Meglássátok annakokáért, *hogymind* e törvények és ítéletek szerint cselekedjete, melyeket én ma ti előtökbe adok!

12. RÉSZ.

A bálványoknak elrontásáról: Isteni tiszteltekről, és áldozatokról.

Ezek a parancsolatok és az ítéletek melyeket megőrizvén cselekedjete azon a földön, melyet a te atyáidnak Ura Istene ád néked, hogy bírjad azt mind a napokon, melyeken éltek azon a földön,

2. Mindenestől fogva elveszessétek mind azokat a helyeket, * mellyekben a pogányok, kik a ti birodalmatokban lésznek, szolgáltak az ő isteneiknek a magas hegyeken, a halmokon, és minden zöldellő fák alatt. * 2 Móz. 34, 12—14.

3. És azoknak oltárait elrontsátok és öszvetörjétek, * az ő faragott képeiket és berkeiket tűzzel égessétek meg, és az ő isteneknek faragott képeit el vagdaljátok. Így vesszétek el azoknak neveket arról a helyről. * Bir. 2, 2.

4. Ne cselekedjétek úgy a ti Uratokkal Istentekkel;

5. Hanem azt a helyet, mellyet a ti Uratok Istentek választánd * minden ti nemzetségeitek között, hogy az ő nevét ott helyheztesse, és ő ott lakozzék, *azt a helyet* gyakoroljátok és oda menjétek. * 2 Krón. 7, 12.

6. És oda * vigyétek mind égőáldozatokat, mind egyéb áldozatokat, mind dézmákat, kezeiteknek ajándékát, mind fogadásból, mind szabad akaratból való ajándékitokat, és a ti barmaitoknak és juhaitoknak első fajzását. * 3 Móz. 17, 3, 4.

7. És egyetek * ott a ti Uratok Istentek előtt, és örvendezetek ti és a ti házatok népe, *évén* mind azokból valamikre kezeiteket veténditek, a mellyekkel megáldánd téged a te Urad Istened. * 1 Sám. 1, 3, 9.

8. Ne cselekedjétek *ott* mind a szerint, mint mi itt most cselekszünk, mindenik a mi jónak tetszik ő előtte.

9. Mert még ez ideig nem mentetek a nyugodalomba, * és az örökségbe, mellyet a te Urad Istened ad néked. * 2 Móz. 3, 8.

10. Mikor pedig általmentek a Jordánon, és lakozni fogtok azon a földön, mellyet a ti Uratok Istentek ad néktek örökségül, és nyugalmat adánd néktek minden ellenségetektől, kik köröskörül *vagynak*, és bátorsággal fogtok lakni.

11. Akkor arra a helyre, * mellyet választánd a ti Uratok Istentek, hogy ott lakjék az ő neve, oda vigyetek mindeneiket, mellyeket én parancsolok néktek: tűzes áldozatokat és egyéb áldozatokat, dézmákat, és kezeiteknek ajándékát, és minden választott fogadásaitokat, mellyeket fogadni fogtok az Úrnak. * 1 Kir. 9, 2, 3.

12. És vigadjatok * a ti Uratok Istentek előtt, mind ti, mind a ti fiaiatok, és leányaitok, mind a szolgálók és szolgáló

lóleányaitok, mind a Lévita, ki a ti kapuitokon belől lészen: mert néki nincsen része † vagy öröksége ti veletek. * rész 16, 11, 14. † rész 10, 8, 9.

13. Meglásd, hogy a te tűzes áldozatodat ne áldozd minden helyen, a mellyet * látándasz. * 3 Móz. 17, 4.

14. Hanem azon a helyen, mellyet választánd az Úr a te nemzetségeid között valamelyben: ott *mondom, hogy* áldozd a te tűzes áldozatodat, és ott cselekedjél mindent, a mit én néked parancsolok.

15. Mindazáltal a te lelkednek kívánsága szerint barmot vágatsz és húst ehétel, a te Uradnak Istenednek áldása szerint, mellyet adánd néked minden kapuid között; * mind a tisztátalan, mind a tiszta eheti azt, úgymint az őzet és a szarvast. * rész 15, 22.

16. De mindazáltal a vért * meg ne egyétek; a földre bocsássad azt mint a vizet. * 1 Móz. 9, 4, 3 Móz. 7, 26, 27.

17. Nem eheted *pedig* meg a te kapuidon belől, sem gabonádnak, sem mustodnak, sem olajodnak * dézmáját, sem a te barmaidnak és juhaidnak első fajzását; sem semmi fogadásaidat, mellyeket fogadándasz, sem szabad akarat szerint való áldozatodat, sem a te kezednek *akármi* ajándékát:

18. Hanem a te Urad Istened előtt egyed azokat azon a helyen, mellyet választánd a te Urad Istened, te és a te fíjad, leányod, szolgálád, szolgálóleányod, és a Lévita, melly a te kapuidon belől *vagyon*: és vigadj a te Urad Istened előtt, *évén* mindenből valamire kezedet veténded! * rész 14, 22, 26.

19. Meglássad hogy el ne hagyjad a Lévitát a te * földeden *életednek* minden idejében. * rész 14, 27—29.

20. Mikor a te Urad Istened kiterjeszti a te határodát, miképen * megmondotta néked, és ezt mondándod: Húst eszem, mivelhogy a te lelked húst kíván enni: a te lelkednek szinte kívánsága szerint egyél húst. * 1 Móz. 28, 13, 14, 2 Móz. 23, 31.

21. Ha a hely messze lejénd tőled, mellyet a te Urad Istened választánd, hogy az ő nevét ott helyheztesse, és a te barmaid és juhaid között, mellyeket adánd néked az Úr, megöléndesz, a mint néked parancsoltam: egyél a te kapuid-

ban azoknak húsokban, a te lelkednek szintén kívánsága szerint.

22. De a miképen az őzet és a szarvast eszik, * azonképen egyed azt; mind a tisztátalan, mind a tiszta egyenlőképen élhetnek azzal. * v. 15.

23. Csakhogy ebben álhatatos légy, hogy a vért meg ne * egyed: mert minden állatnak lelke az ő vére: azért a lelket a hússal egyetembe meg ne egyed: * 3 Móz. 17, 10, 19, 26.

24. Meg ne egyed azt, * *hanem* a földre öntsd mint a vizet. * v. 16.

25. Ne élj azzal, hogy jól legyen dolgod mind néked, mint a te gyermekeidnek te utánnad, mikor cselekedénded azt, a mi igaz az Úr szemei előtt.

26. De ha valamit megszenteléndsz a tiéidből, vagy fogadándasz: vedd fel azt, és vidd a helyre, * mellyet az Úr választánd. * 3 Móz. 1, 2. 3. 3 Móz. 17, 3. 4.

27. A te Uradnak Istenednek oltárán áldozzad meg a te tüzes áldozatidat, azoknak húsát és vérét, *egyéb* áldozatidnak pedig vérét öntsd a te Uradnak Istenednek oltárára, és a húsát megegyed.

28. Megőrizzed és meghallgassad mind ez ígéket, mellyeket én parancsolok néked: hogy jól legyen dolgod mind néked, mind gyermekeidnek te utánnad mind örökké; mivelhogy azt mívelted, a mi jó és igaz a te Uradnak Istenednek szemei előtt.

29. Mikor kivágándja te előled a te Urad Istened a pogányokat, a kikhez te * mégy, hogy örökségül bírdad őket, és azokat bírván lakozándasz az ő földökben: * 2 Móz. 3, 8.

30. Meglássad törbe magadat ne ejtsed az ő példákat követvén, minekutánna elvesznek te előled: és ne tudakozzál az ő * isteneik felől, ezt mondván: A mint tisztelték e pogányok az ő isteneiket, én is a képen cselekszem. * rész 18, 9—13. Jós. 23, 7. 8.

31. Ne cselekedjél így a te Uraddal Isteneddel: mert mind azt az utálatosságot cselekedték az ő isteneikkel, mellyeket az Úr gyűlöl: mert még fiaikat is és leányaikat is tűzzel * megégetik vala az ő isteneiknek. * 2 Kir. 16, 3. Zsolt. 106, 37.

32. Mindent, valamit én parancsolok néktek, azt megőrizzétek, hogy *úgy* cselekedjete: semmit * ahoz ne tégy, el se végy abból. * rész 4, 2. Péld. 30, 5. 6. Jel. 22, 18, 19.

13. RÉSZ.

A hamis Próféta meg kell ölni; A bálványimádásért a várost is el kell rontani.

Mikor te közötted jövődömondó, vagy álomlátó támadand, és jegyet vagy természet ellen való csudát adand néked;

2. Ha meglészen is a jegy vagy a csuda, mellyet megmondott néked, ezt mondván: Kövessünk idegen isteneket, kiket te nem esmértél, és tiszteljük azokat:

3. Ne engedj e féle jövődömondó beszédének, vagy álomlátónak: mert a ti Uratok Istentek kísért * titeket, hogy megtudja, ha szeretitek é a ti Uratokat Istenteket teljes szívetekből, és teljes lelketekből. * rész 8, 2. 3. 1 Kor. 10, 13.

4. *Csak* a ti Uratokat Istenteket kövessétek és ötet féljétek, és az ő parancsolatit őrizzétek, és az ő szavának engedjete, ötet tiszteljétek, és ő hozzá ragaszkodjatek.

5. Az * a jövődömondó pedig vagy álomlátó megöletessék: mert a ti Uratok Istentek ellen elszakadást szólt, a ki kihozott titeket Egyiptomnak földéből, és megszabadított téged a szolgálatnak házából: és szólt, hogy elfordítana téged arról az útról, mellyet parancsolt néked a te Urad Istened hogy járnál azon. Azért a gonoszt kigyomláljad te közzüled. * rész 18, 20. Zak. 13, 3.

6. Hogyha titkon indítand téged a te atyádfia, * a te anyádnak fija, vagy fíjad, vagy leányod, vagy feleséged, ki a te kebeledben vagy, vagy barátod, kit nem különben szeretsz mint lelkedet, ezt mondván: Jer, menjünk el és tiszteljünk idegen isteneket, kiket te nem esmértél sem te, sem a te atyáid!

7. A pogánynépeknek istenek közzül, kik körülted *vagynak*, akár közel legyenek hozzád akár messze, a földnek *egyik* végétől fogva a *másik* végéig:

8. Ne engedj néki és ne hallgassad ötet; ne kedvezzen a te szemed néki, ne kedvezz néki, és el ne rejtse ötet;

9. Hanem megölvén megöljed ötet: a te kezéd legyen első rajta, hogy megöljed ötet, annakutánna mind az egész népnek keze. * vers 12—17. rész 17, 2—7.

10. Kövekkel köved meg ötet, hogy meghaljon: mert azon szándékozott, hogy téged a te Uradtól Istenedtől elidegenítsen, ki téged kihozott Egyiptomnak földéből, a szolgáknak házokból.

11. Hogy az egész Izráel népei hallják és * megfélemljenek és *annakutánna* ne igyekezzenek valami ehhez hasonló gonoszt cselekedni te közötted. * rész 17, 13.

12. Ha valamely *város* felől a te városaid között, (mellyeket a te Urad Istened ad néked, hogy azokban lakjál,) hallándod ezt, hogy valaki mondja:

13. Kijöttek te közűled valami emberek, istentelenségnek fiai * a kik kényszerítették az ő városoknak lakosait, ezt mondván: Jer, menjünk el és tiszteljünk idegen isteneket, a kiket nem esmértek: * vers 1. 2. 6.

14. Akkor szorgalmasan értekezzél és tudakozzál jól róla, hogyha igaz és bizonyos é az a hír, hogy a féle utálatosság találatot te közötted;

15. És annak a városnak népét éles fegyverrel levágjad, elveszessed azt és valami abban vagon, a barmát is *levágjad* éles fegyverrel.

16. És minden marháját az ő piacának közepére hordjad, és mind a várossal egyetembe tűzzel megégessed azt a te Uradnak Istenednek; hogy mind örökké egy rakásban legyen, és soha meg ne építtessék.

17. Ne ragadjon semmi a te * kezedhez abból az átokból, hogy megtérjen az Úr az ő búsulásának haragjától és irgalmas legyen hozzád, és könyörüljön rajtad, és megszorítsd téged miképen megesküdt a te atyáidnak. * rész 7, 25. 36.

18. Ha hallgatándod a te Uradnak Istenednek szavát, hogy megőrizzed minden ő parancsolatit, mellyeket én ma parancsolok néked, hogy azt cselekedjed, a mi igaz a te Uradnak Istenednek szemei előtt.

14. RÉSZ.

Halottak siratásáról: megengedett ételekről, és dézmákról való parancsolatok.

Ti a ti Uratoknak Istenteknek * fiai vagytok; *annakokáért* ne † metéljétek meg magatokat, ne hajatokat ne szaggassátok ki a halottért;

* 2 Móz. 4, 22. † 3 Móz. 19, 27. 28.

2. Mert szent * népe vagy a te Uradnak Istenednek, és az Úr választott téged, hogy légy néki tulajdon népe minden népek között, kik a föld színén *lakoznak*. * rész 4, 20. 7. 6.

3. Semmi utálatosságot meg ne egyél.

4. Ezek *pedig* az oktan állatok, mely-

lyeket * megegyetek: az ökröt, a juhót, a kecskét. * 3 Móz. 11, 2. 3. s a t.

5. A szarvast, az őzet, bialt, vadkecskét, unikornist, vad bikát és a jávort.

6. És minden oktan állatot, valamelynek körme meghasadt és a két körme hasadása kettős, és kérőt rág az oktan állatok között, megegyetek.

7. De mindazáltal ezt meg ne egyétek azok között, mellyek *vagy csak* * kérőt rág, vagy körmei két részre hasadtak: a tevét, a nyulat, és az ürgét: mert kérőt rág, de körmök meg nem hasadt: tisztátalanok legyenek néktek. * 3 Móz. 11, 4.

8. És a disznót: mert két részre hasadt a körme, de kérőt nem rág: tisztátalan legyen néktek: azoknak húsból ne egyétek, holttesteket ne illessétek.

9. Ezeket megegyétek mind azok között, mellyek a vízben *vagynak*: Valaminek szárnya * és héja vagon, megegyétek. * 3 Móz. 11, 9.

10. Valaminek pedig nincsen szárnya és héja, meg ne egyétek; tisztátalan legyen az néktek.

11. Minden tiszta madarat megegyetek.

12. Ezek pedig a mellyeket meg ne egyétek: a saskeselyűt, ölyvöt, kányát.

13. Varjút, sast, héjat az ő nemével.

14. És semmi hollót az ő nemével egyeteme.

15. Struczmadár fiat, baglyot, kakukot, karolyt az ő neme szerint.

16. Sólymot, éjjeli varjút és hattyút.

17. Pelikánt, porfiriomadarat, gémet.

18. Eszterágot, ökörbikát az ő neme szerint, bűdösbabuket és denevért.

19. És minden csúszómászó szárnyas állat tisztátalan legyen néktek; meg ne egyétek.

20. Minden tiszta szárnyas állatot megegyetek.

21. Semmi ő magától megholt állatot meg ne egyétek; (a jövevénynek, ki a te kapuidon belül *vagyon*, adjad azt, és egye meg azt, vagy pénzen add el az idegennek) mert szent népe * vagy te a te Uradnak Istenednek. Ne főzzed a † gödölyét az ő anyjának tejében. * vers 2. † 2 Móz. 23, 19. 34, 26. 3 Móz. 22, 28.

22. Esztendőőrleisztendőre megdézsmálad a te magodnak minden * jövedelmét, melly a te meződöt terem. * 3 Móz. 27, 30.

23. És egyed a te Urad Istened előtt

azon * a helyen, melyet választánd, hogy az ő neve ott lakozzék, mind gabonának, borodnak, olajodnak tizedét, a te barmaidnak és juhaidnak első fajzását: hogy tudjad félni a te Uradat Istenedet minden időben. * rész 12, 17. 18.

24. Hogyha messzebb lejénd az út, hogynem mind oda vihetnéd azokat, mivelhogy távol léssen tőled az a hely, melyet a te Urad Istened választánd, hogy helyheztesse az ő nevét abban a helyben, mivelhogy megáldott téged a te Urad Istened:

25. Akkor add el pénzen, és kezvedbe vévén az egybekötött pénzt, menj el oda a helyre, melyet választánd a te Urad Istened.

26. És adjad a pénzt mind azért, a mit kíván a te lelked: ökrökért, * juhokért, borért és egyéb vídámító italért, és mindenekért valamiket kíván tőled a te lelked, és egyél ott a te Urad Istened előtt, és örvendezz a te † házadnépével egyetembe. * Máté 21, 12. † 5 Móz. 12, 17. 18.

27. A Lévitát pedig, ki a te kapuidon belől lakozik, ne hagyd el: mert nincsen néki része sem * öröksége veled.

* 4 Móz. 18, 20. 24.

28. Minden harmadik esztendőben, annak az esztendőnek jövedelmének minden dézsmáit válaszd el, és rakjad össze a te kapuidon belől.

29. Mellyet, eljövén a Léviták, (a kiknek nincsen részek és örökségek te veled,) és a jövevények, árvák és özvegyek, kik a te kapuidon belől *vagynak*, megegyenek, és megelégedjenek: hogy * megáldjon téged a te Urad Istened a te kezvednek minden munkájában, melyet cselekeszel.

* rész 28, 1. Péld. 11, 10. 24—26. Malak. 3, 10.

15. RÉSZ.

Megengedésnek és szabadon bocsátásnak esztendeje.

Minden hetedik esztendőben * szabadságot engedj. * 2 Móz. 23, 10. 11. 3 Móz. 25, 3—5.

2. E *legyen* pedig a szabadságnak módja: Minden, valaki kölcsönt adánd az ő kezéből felebarátjának, engedje el azt *néki* a mellyet megvehetne *rajta*: vissza ne kérje azt az ő felebarátjától, vagy az ő atyafiától: mert megkiáltatott az Úr szabadságának esztendeje.

3. Az idegentől visszakérjed; de a mi lejénd néked a te atyádfiánál, elengedje a te kezéd *néki*:

4. Annyira hogy ne legyen te közötted koldus: mert igen megáld * téged az Úr azon a földön, mellyet a te Urad Istened ád néked örökségül, hogy azt bírjad.

* rész 28, 1. 2. 9.

5. De mindazáltal *úgy áldatol meg*, ha engededesz valóba a te Urad Istened szavának, hogy megőrizzed és megtartsad mind a parancsolatot, mellyet én ma parancsolok néked.

6. Mert a te Urad Istened megáldott téged, miképen megmondotta néked; akkor *zálogot vévén* kölcsönt adsz * sok népeknek, te pedig nem véssz kölcsönt, és sok népeken fogsz uralkodni, és te rajtad nem uralkodnak.

* rész 28, 12. 13.

7. Ha valaki a te atyádfiai között koldus lejénd valamelyben a te kapuid között a te földeden, mellyet a te Urad Istened adánd néked: ne keményítsd meg a te szívedet, bé se zárjad * kezedet a te koldus atyádfia előtt; * 3 Móz. 25, 35. 36. Luk. 6, 34. 35.

8. Hanem örömet megnyissad a te kezedet néki, és örömet add kölcsön néki, a mennyi elég az ő szükségére, azt a mi nélkül szűkölködik.

9. Meglássad hogy ne legyen a te szívedben valami e féle istentelenség, hogy ezt mondanád: Elközelget a * hetedik esztendő, a szabadságának esztendeje: és azért elfordítanád szemedet a te koldus atyádfiától, és ne adnál néki; ő pedig kiáltson te read az Úrhoz, és bűn találatassék te benned.

* vers 1. 2.

10. *Hanem* ugyan adj * néki, és meg ne háborodjék azon a te szíved mikor adsz néki: mert ezokáért áld meg a te Urad Istened minden dolgaiddban, és mindenben valamire kezedet bocsátod;

* Máté 5, 42. Luk. 6, 34. 35.

11. Mert nem léssen koldus * nélkül a föld; annakokáért parancsolom néked és azt mondom, hogy örömet megnyissad kezedet a te atyádfiának, a te szegényeknek † és a te koldusodnak a te földeden.

* Máté 26, 11. † vers 8. 14. 29.

12. Hogyha pénzen adatik néked a te atyádfia, * Zsidó férjfiú vagy Zsidó aszszony, és szolgálánd, néked hat esztendeig: a hetedig esztendőben szabadon bocsássad ötet tőled. * 2 Móz. 21, 2. Jer. 34, 14.

13. És mikor elbocsátod ötet te tőled szabadon, ne bocsássad el ötet üresen;

14. *Hanem* ötet megterheljed a te juhaidból a te szérűdről, és a te sajtódból

a mivel megáldott téged a te Urad Istened, *abból* adj néki.

15. És megemlékezzél róla, hogy *te is* szolga voltál Égyiptomnak földében, és megszabadított téged a te Urad Istened; azért * parancsolom én ma azt néked.

* rész 5, 15.

16. Ha pedig ezt mondandja néked: Nem megyek el tőled: mert szeret téged és a te házatod, mivelhogy jól vagydon néki te nálad dolga:

17. Akkor végy egy árat, és a kapu között * furd által a fülét: és legyen mind éltig te szolgád az: így cselekedjél szolgálóleányoddal is.

* 2 Móz. 21, 5. 6.

18. Ne legyen néked nehéz, hogy ötet szabadon bocsátod el tőled: (mert két annyi ideig szolgált mint a béres, *tudniillik* hat esztendeig,) és megáld téged a te Urad Istened minden cselekedetiben.

19. Minden barmaid és juhaid * első fajzásának hímjét a te Uradnak Istenednek szenteljed: Ne munkálodjál a te tehenednek első fajzásán, és meg ne nyírjed a te juhaidnak első fajzását.

* 2 Móz. 13, 2.

20. A te Urad Istened előtt egyed meg azokat esztendőnként, te és a te háznép, azon a helyen, melyet az Úr választánd.

21. Hogyha valami fogvatkozás * lejéd benne, *tudniillik* ha sánta vagy vak lejéd, vagy valami egyéb bénaság miatt megrontatott: azt a te Uradnak Istenednek ne áldozd meg.

* 3 Móz. 22, 20—22.

22. A te kapuidon * belől egyed meg azt, akár tiszta *legyen*, akár tisztátalan, egyenlőképen *ehetik abban*, nem különben mintha őz vagy szarvas *volna*.

* rész 12, 15.

23. Csakhogy annak vérének * meg ne egyed, hanem a földre oncsad azt mint a vizet.

* rész 12, 23. 3 Móz. 17, 10.

16. RÉSZ.

Innepekről: Birákról: faragott képről.

Eszedbe vegyed az Abib hónapot, és szerezz a te Uradnak Istenednek * Páskhát: mert az Abib hónapban hozott ki téged a te Urad Istened Égyiptomból éjjel.

* 2 Móz. 12, 2. s a t.

2. És áldozzál Páskhával a te Uradnak Istenednek, juhaid és ökreid között a helyen, melyet a te Urad Istened vá-

lasztánd, hogy oda helyheztesse az ő nevét.

3. Ne egyél azzal semmi * kovászost, hanem hét napokon egyél azzal kovásztalan pogácsákat, nyomorúságnak kenyerét, (mert sietséggel jöttél ki Égyiptomnak földéből) hogy megemlékezzél a napról életednek minden idejében, melyben kijöttél Égyiptomnak földéből.

* 2 Móz. 12, 19.

4. És ne látassék semmi kovászos a hét napokon minden te határodban: és az első napon estve megáldoztatott húsból, * semmi viradtáig ne maradjon.

* 2 Móz. 12, 10.

5. Nem áldozhatsz Páskhát a te városaid között valamelyikben, * melyeket a te Urad Istened adánd néked; * 2 Krón. 30, 1.

6. Hanem azon a helyen, melyet választánd a te Urad Istened, hogy az ő nevét oda helyheztesse: ott áldozzál Páskhával estve napnyugotkor az időben, melyben kijöttél * Égyiptomból.

* 2 Móz. 12, 6. 42.

7. Megsüssed pedig és megegyed ott a helyen, melyet választánd a te Urad Istened, és reggel visszafordulván, menj haza a te hajlékidba.

8. Hat napokon egyél * kovásztalant; hetednapon pedig a te Uradnak Istenednek Innepe léssen, ne tégy akkor semmi munkát.

* 2 Móz. 12, 15—20.

9. Számlálj azután magadnak * hét heteket, attól fogva kezdjed számlálni a hét heteket, hogy sarlódat a gabonába bocsátod.

* 3 Móz. 23, 15. 16.

10. Annakutánna megszenteljed a hetes * Innepet a te Uradnak Istenednek, a te kezdednek szabad akaratjából való értéke szerint legyen a mivel áldozol, a mennyiben megáldott téged a te Urad Istened.

* vers 16. 2 Móz. 23, 15—21.

11. És örvendezz a te Urad Istened előtt, te és a te fíjad, és a te leányod, szolgád, szolgálóleányod, és a Lévitá, ki a te kapuidon belől vagy a jövevény, az árva és az özvegy, a kik lésszenek te közötted, ott a helyen, melyet választánd a te Urad Istened, hogy ott helyheztesse az ő nevét.

12. És megemlékezzél róla, hogy te is szolga voltál * Égyiptomban: annakéért őrizzed meg, és cselekedjél e parancsolatok szerint.

* rész 5, 15.

13. A leveles sátoroknak Innepét hét

napon szenteljéd, mikor bégyűjtöd a te életedet a te szérűdről és sajtódról.

14. És vigadj az Innepen te és a te fíjad, a te leányod, szolgálád és szolgálóleányod, a Lévíta, a jövevény, az árva és az özvegy, kik a te kapuidon belől lakoznak.

15. Hét * napokig üljed az Innepet a te Uradnak Istenednek ott a helyen, melyet választánd az Úr: mikor megáldánd téged a te Urad Istened minden mezei jóságidban, és kezeidnek minden munkájában; ezokáért † vigadj!

* 2 Móz. 23, 16. Nehem. 8, 10.

16. Minden esztendőben * háromszor láttassék meg minden férjfiú mag a te Urad Istened előtt ott a helyen, melyet választánd: A kovásztalan kenyereknek Innepén, a heteknek Innepén, és a leveles sátoroknak Innepén: De senki üresen ne láttassék az Úr előtt.

* 2 Móz. 23, 14—17. 34, 23. † 2 Móz. 34, 20.

17. Kiki az ő értéke szerint, és a te Uradnak Istenednek áldása szerint, abból a mit adánd néked, *adjon ajándékot.*

18. Bírakat és Tisztartókat szerezz minden te kapuidban, melyeket a te Urad Istened adánd néked, a te nemzetséged szerint, kik ítélik a népet igaz ítélettel.

19. El ne fordítsad a törvényt: Személyt se * válogass; ajándékot † se végy: mert az ajándék a bölcséket megvakítja, és elfordítja az igazaknak szavokat.

* 3 Móz. 19, 15. † 2 Móz. 23, 8.

20. Az igazságot, az igazságot kövesd: hogy élhess és örökségül bírhasd azt a földet, melyet a te Urad Istened ád néked.

21. Ne plántálj magadnak berket valamely fákból, a te Uradnak Istenednek oltára mellett, melyet építesz magadnak.

22. Faragott képet se emelj magadnak, melyet a te Urad Istened gyűlöl.

17. RÉSZ.

Áldozatra való állatok: Bálványimádók büntetése: Nehéz dolgoknak megítélése.

Ne áldozzál a te Uradnak Istenednek olly ökörrrel vagy juhval, melyben valami szeplő * vagy bennaság vagyon: mert utálatosság a te Urad Istened előtt.

* 3 Móz. 22, 20.

2. Hogyha találta a te közötted valamely kapuidon belől, melyeket a te Urad Istened ád néked, vagy férjfiú vagy

asszony, a ki * gonoszt cselekedéndik a te Uradnak Istenednek szemei előtt, megrontván az ő szövetségét;

* rész 13, 6—17.

3. És elmenéid és szolgálánd idegen isteneket, és imádándja azokat, akár a napot s akár a holdat, vagy valamelyet az égnek seregei között, melyet nem parancsoltam.

4. És megjelentetik néked és meghalándod: jól megtudakozzál róla; és hogyha igaz és bizonyos * hír leszen, hogy az Izráelben lett légyen illy utálatosság:

5. Akkor kivigyed azt a férjfiat vagy asszonyt, a ki azt a gonoszságot mívelte a te kapuidba, a férjfiat vagy az asszonyt, és megkövezzed őket, és meghaljanak.

6. Két * vagy három embernek bizonyoságtételére megöletessék a ki meghalándó: de egy tanúnak bizonyoságtételére meg ne haljon.

* rész 19, 15.

7. A tanúk keze legyen első * azon, hogy megöletessék, és annakutána mind az egész sokaságnak kezei: És illyen módon kigyomláljad te közötted a gonoszt.

* rész 13, 9. Csel. 7, 58.

8. Ha valamit * nem tudnál az ítéletben, a vér és vér között, ügy és ügy között, sérelem és sérelem között, vagy egyéb versengések között a te kapuidban: akkor kelj fel, és menj el oda a helyre, melyet választánd a te Urad Istened.

9. És menj el a Lévi nemzetségéből való Papokhoz és a Bíróhoz, ki az időben *Bíró* leszen; és kérd meg őket róla, ők megjelentik néked az igaz ítéletet.

10. És azoknak értelmeik szerint cselekedjél, a mint megmondották néked a helyen, melyet az Úr választott; és igyekezzél, hogy mind a szerint cselekedjél a mint tanítottak téged.

* Mal. 2, 7. 2 Krón. 19, 8—11.

11. A törvény szerint, a melyre tanítottak téged, és az ítélet szerint, a melyet mondottak néked, cselekedjél, el ne hajolj attól az ígétől, melyet megmondottak néked, se jobbra, se balra.

12. Ha pedig valaki kevélységből cselekedéndik, hogy nem enged a Papnak, a ki ott a te Urad Istened előtt állván szolgál, vagy a Bírónak: meghaljon az olyan ember, és ki tisztádsd a gonoszt Izráelből.

13. Hogy mind az egész sokaság hallja, és féljen; hogy senki azután * kevélyen ne cselekedjék. * rész 13, 11.

14. Mikor bémenédesz arra a földre, melyet a te Urad Istened ad néked, és bírní fogod azt, és lakni fogándasz abban, és ott ezt fogod mondani: Királyt választok * magamnak, miképen egyéb népek, kik körültem vagynak! * 1 Sám. 8, 5. 6. 22.

15. Azt válasszad magadnak királyúl, a kit a te Urad Istened választand: A te atyádfiai közzül rendelj magadnak Királyt: nem rendelhetsz magadnak idegen nemből való férjfiat, a ki nem atyádfia.

16. Csakhogy meg ne sokasítsa lovait, és a népet vissza ne vigye Egyiptomba, hogy megsokasítsa *magának* lovait, kiváltképen ezért, hogy megmondotta az Úr néktek: Ne térjetez azután többször vissza az úton.

17. Feleségét se * sokasítsa meg, hogy el ne hajoljon az ő szíve: se ezüstjét, se aranyát felettébb meg ne sokasítsa. * 1 Kir. 11, 1—4.

18. És mikor az ő országának székibe ülend, írja meg magának könyvbe e törvénynek mását, a Lévi nemzetségbeli Papok előtt való könyvből.

19. És legyen az ő nála, és olvassa azt életének minden idejében, hogy tudja félni a te Uradat Istenedet, hogy őrizze e Törvénynek minden ígeit, és a parancsolatokat, hogy azokat cselekedje.

20. Fel ne fuvalkodjék az ő szíve az ő atyafiai ellen, se el ne hajoljon a parancsolattól vagy * jobb vagy balkézre, hogy meghosszabbítsa idejét az ő országában az Izráel *fijai* között, mind ő maga, mind az ő gyermekei. * rész 5, 32. 33.

18. RÉSZ.

Papok jövedelme: Bálványozás. Igaz és hamis Próféta.

A Lévi nemzetségéből való Papoknak, és az egész Lévi nemzetségének ne legyen se része, se öröksége a több Izráellel, hanem az Úrnak tízes áldozatait és az ő örökségét egyék. * rész 14, 27. 29. 4 Móz. 18, 20.

2. Annakokáért ne legyen néki öröksége az ő atyafiai között: Az Úr az ő öröksége, a mint megmondotta néki.

3. És e legyen a Papoknak törvények a nép között és azok között, kik áldoznak akár ökörrrel, akár juhval, hogy a

Papnak adják a * lapoczkáját, a két állát és a gyomrát. * 2 Móz. 29, 27. 28. 3 Móz. 7, 31—34.

4. A te gabonádnak, * borodnak és olajodnak első zsengejét, és a te juhaid gypájának eleit néki adjad: * 4 Móz. 18, 12.

5. Mert ötet * válaszította a te Urad Istened minden nemzetségid közzül, hogy állván szolgáljon az Úrnak nevében, ő és az ő fiai minden időben. * 2 Móz. 28, 1—3.

6. Mikor pedig a Léviá eljövend a te egész Izráelbeli városaidnak valamelyikéből, a hol ő jövény lejend és menend az ő lelkének teljes kívánsága szerint arra a helyre, melyet választand az Úr:

7. Szolgáljon a te Uradnak Istenednek nevében, mind az ő több atyafiai a Léviták, kik ott állanak az Úr előtt;

8. Hasonló részt egyék a több *Papoknak részekkel*, attól megválva a mit eladott valamelyik pénzen, az ő attyának reászállott örökségéből.

9. Mikor te bémenédesz abba a földbe, melyet a te Urad Istened adand néked: ne tanulj * cselekedni a Pogányoknak utálatosságok szerint. * rész 12, 30.

10. Ne találtaassék te közötted, ki az ő fiját vagy leányát általvitetné a * tűzön, vagy † jövendőmondó, vagy napválogató, vagy †† madárszólásból jövendőlő vagy varázsló. * 3 Móz. 18, 21. † 3 Móz. 20, 27.

1 Sám. 28, 7—9. †† 3 Móz. 19, 26.

11. Se búbjajos, se ördögösösködő tudakozó, se jegymagyarázó, se * halottaktól tudakozó. * 1 Sám. 28, 8. 11. Ésa. 8, 19.

12. Mert utálta az Úr valaki ezeket míveli, és ez ilyen utálatosságokért * úzi ki a Pogányokat a te Urad Istened te előled. * rész 12, 30. 31.

13. Azért légy tökéletes a te Uraddal Isteneddel.

14. Mert ezek a Pogányok, kiket te bírní fogsz, hallgatják a varázslókat és jövendőmondókat; te pedig ne cselekedjél úgy: mert nem engedi néked a te Urad Istened;

15. Próféta * támaszt néked a te Urad Istened te közzüled a te atyádfiai közzül, a miképen engemet, azt hallgassatok! * Ján. 1, 46. Csel. 3, 22. 7, 37.

16. Mind a szerint, a mint kérted a te Uradtól Istenedtől a Hóreb hegyén a gyülekezetnek napján, mikor ezt mondogtál: Ne halljam * többé az én Uramnak Istenemnek szavát: és az ő nagy tűzét

többször ne lássam, hogy meg ne halj.
* 2 Móz. 20, 18. 19.

17. És monda az Úr nékem: Jól szó-
lották * a mit szólottak. * rész 5, 28. 29.

18. Prófétát támasztok nékik az ő aty-
tyokfiaközzül * mint tégedet, és az én ígé-
met + adom annak szájába, és megmond-
nékik ++ mindeneket, a melyeket pa-
rancsolándok néki.

* Ján. 1, 46. + Ján. 12, 50. ++ Ján. 12, 49. 50. 15, 22. 17, 26.

19. És valaki nem hallgatándja az én be-
szédimet, melyeket az én * nevemben szó-
lánd, én megkeresem azon! * Ján. 12, 48—50.

20. De az a Próféta, a ki kevélyen cse-
lekedéndik és szólánd olly ígét, melyet
nem parancsoltam * néki az én nevemben
szólani, és a ki szólánd idegen istenek-
nek nevében: meghaljon az a Próféta.

* rész 13, 5. Jer. 14, 14. 15.

21. Ha pedig mondándod a te szíved-
ben: Miképen esmérhetjük meg az ígét,
melyet az Úr nem mondott legyen?

22. Mikor szólánd a Próféta az Úr ne-
vében, és bé nem teljesedik az a dolog,
és meg nem lészen; ez a beszéd, mely-
lyet az Úr nem szólott, hanem kevély-
ségből mondotta azt a Próféta: Ne félj
azért attól.

19. RÉSZ.

Szabadságnak városai: Határvtések: Hamis tanúk ér-
demlett büntetése.

Mikor a te Urad Istened kivágándja a
pogányokat, * kiknek földöket a te Urad
Istened adja néked, és birni fogod őket,
és lakándasz az ő városaikban, és az ő
házaikban. * 2 Móz. 3, 8.

2. Három * várost válassz magadnak a
te földed közepében, melyet a te Urad
Istened megád néked, hogy azt öröksé-
gűl bírjad. * 2 Móz. 21, 13. 14. 4 Móz. 35, 10. 11.

3. Csinálj utakat azokra a városokra,
és három részre osszad a te földednek
határát, melyet a te Urad Istened
örökségűl ád néked; azok erre valók le-
gyenek, hogy minden * gyilkos oda sza-
ladjon. * 2 Móz. 21, 13. 14.

4. E pedig a gyilkosnak törvénye a ki
oda szalad, hogy életét megtartsa. Ki az
ő felebarátját * nem akarhatja szerint
öléndi meg és azt nem gyűlölte az előtt.

* 2 Móz. 21, 13.

5. Mint a ki elmenénd az ő felebarát-
jával az erdőre fát vágni, és az ő kezét
erőltetvén a favágásban, kieséndik a
fejsze az ő nyeléből, és találván az ő fe-

lebarátját, meghalánd az: e városok
közzül egyikbe fusson, hogy éljen.

6. Ha annak a vérnek rokonsága, * az
ő szívének búsulásából úzendi azt, el ne
érje őtet, ha az út hosszú lejénd, és meg
ne ölje; holott nem méltó volt a halálra;
mivel annak előtte nem gyűlölte azt.

* 4 Móz. 35, 12.

7. Azért én parancsolom néked, mond-
ván: Három várost válassz magadnak.

8. Ha mikor pedig a te Urad Istened
kiterjeszténdi a te határodát, miképen
megesküdt a te atyáidnak, és néked
adándja mind az egész * földet, melyet
mondott hogy a te atyáidnak megád.

* 1 Móz. 28, 13. 14.

9. (Hogyha megőrizénded mind e pa-
rancsolatokat, hogy megcselekedjed azo-
kat, a melyeket én parancsolok néked
ma, tudniillik hogy szeressed a te Ura-
dat Istenedet, és járj az ő utain minden
időkben,) akkor e három városhoz ismét
válassz * három várost. * Jós. 20, 7. 8.

10. Hogy ártatlan vér ne ontassék ki
a te földedben, melyet a te Urad Iste-
ned ád néked örökségűl, és hogy te oka
ne légy a vérontásnak.

11. De hogyha lejénd valaki, a ki az ő
felebarátját * gyűlölvén, meglesi őtet, és
reá támadván halálra veréndi azt, és
meghalánd, ha futánd e városok közzül
valamellyikbe:

* 2 Móz. 21, 14. 4 Móz. 35, 16. 20. 21.

12. Akkor annak a városnak Vénei
küldjenek el, és vonják ki onnét, és
adják azt a megholt ember atyafiának
kezébe, hogy öletlessék meg.

13. Ne kedvezzen a te szemed néki,
hanem kitisztítsad az ártatlan vérontást
Izráelből, és jól * lészen néked dolgod.

* rész 15, 5.

14. A te felebarátodnak határát * el
ne foglald, a mely határt vetettek a
régiek a te örökségedben, melyet örök-
ségűl bírní fogsz abban a földben, mely-
lyet a te Urad Istened ád néked, hogy
örökségűl bírjad azt. * rész 27, 17. Péld. 22, 28.

15. Semminémű hamisságban és sem-
mi bűnben, akárminémű bűnben vétkez-
zék valaki, ne állhasson egy tanú valaki
ellen; hanem két * vagy három tanú
szája vallásán álljon meg minden dolog.

* 4 Móz. 35, 30. Máté 18, 16.

16. Ha valaki ellen hazug tanú állánd,
hogy hamis tanúságot szóljon ő ellene:

17. Akkor mindketten azok, kiknek perek vagyon, álljanak az Úr eleibe, *azaz*, a Papok és * a Bírák eleibe, kik az időben lésznek: * rész 17, 9.

18. És a Bírák szorgalmatosan tudakozzanak a dolog felől és ha a tanú hazug leljénd, ha hazugságot szólott az ő felebarátja ellen:

19. Úgy cselekedjetez azzal, a mint ő gondolta * volt, hogy cselekedjék az ő atyafiával; és kitisztáds közötted a gonoszt; * Péld. 19, 5. 9.

20. Hogy a kik megmaradnak és halani fogják azt, megfélemljenek: * és többször ne merjenek te közötted hasonló gonosztságot cselekedni. * rész 13, 11.

21. Nekedvezzen a te szemed néki; lelket * lélekért, szemet szemért, fogat fogért, kezét kézért, lábat lábért. * 3 Móz. 24, 20. 21.

20. RÉSZ.

Hadakról való törvények.

Mikor hadba menédesz ellenségeid ellen, és látándod a lovakat, szekereket, és a náladnál nagyobb népet: ne félj tőlök, mert a te Urad Istened vagyon veled, ki téged felhozott Egyiptomnak földéből.

2. És mikor ütközetre mentek, a Főpap oda járuljon és szóljon a népnek.

3. És ezt mondja: Hallgasd meg Izráel, ma megütköztök ellenségeitekkel: A ti szívetek meg ne lágyljon, ne féljetez, és meg ne rettenjetez, se meg ne rémüljetez ő előttök;

4. Mert a ti Uratok Istentek megyen el veletek, hogy harczoljon érettetek a ti ellenségeitekkel, hogy megtartson titeket:

5. És a népnek előljárói szóljanak a népnek, mondván: Kicsoda közűletek olly férjfiú, a ki újonnan épített házat és abban még nem lakott volna? Menjen el és térjen meg az ő házába, hogy valamimódon meg ne haljon e harczon, és más valaki lakjék abban.

6. És kicsoda olly férjfiú, a ki szőlőt plántált, és nem vette annak hasznát? Menjen el és térjen az ő házába; hogy valamimódon meg ne haljon e harczon, és más valaki vegye annak hasznát.

7. És kicsoda olly férjfiú, a ki feleséget * jegyzett magának, és azt haza nem vitte? Menjen el és térjen meg házához, hogy valamimódon meg ne haljon e viadalban, és más valaki vegye azt. * rész 24, 5.

8. Ennekfelette a népnek előljárói szóljanak a népnek, és ezt mondják: Kicsoda olly férjfiú, a ki félelmes * és gyenge-szívű volna? Menjen el, és térjen meg házához, hogy az ő atyafiainak szívek úgy meg ne olvadjon mint az ő szíve. * Bir. 7, 3.

9. És minekutánna a nép előljárói véget vetnek a népnek való szólásban, azután a sereg Fejedelmeit állassák a nép eleibe.

10. Mikor valamelly város alá menédesz hogy azt megvegyed, először békes-séggel kínáljad azt.

11. Ha békes-séggel felel néked, és az egész nép, melly vagyon a városban, megnyitja néked a kaput: adófizetők legyenek és szolgáljanak néked.

12. Ha pedig békes-séget nem szerez te veled, hanem viadalt tart veled, és körülvejjénd azt:

13. És adándja a te Urad Istened azt kezedbe: akkor mind a férjfiakat * vágd le abban a városban, fegyver élivel. * 4 Móz. 31, 7.

14. Csak az asszonyokat és a kicsin-kéket, és az oktan állatokat, és valami lejjénd a városban minden jószágát magadnak prédáljad: és megegyed * a te ellenségidnek ragományait, kiket kezdedbe adánd a te Urad Istened. * 4 Móz. 31, 7. 9.

15. Így cselekedjél minden városokkal, a mellyek tőled mesze lesznek, a mellyek nem e * népeknek városai közöttül valók. * 2 Móz. 3, 8. 4 Móz. 33, 51—53.

16. Csak e népeknek * városaiban, mellyeket a te Urad Istened ád néked örökségül, ne hagyj élni csak egy lelket is; * 2 Móz. 3, 8. Jós. 10, 40. 11, 11. 14.

17. Hanem mindenestől fogva elveszeszed őket: a Hitteust, Emoreust, Kana-neust és Perizeust és Hiveust és Jebu-zeust, a miképen megparancsolta néked a te Urad Istened.

18. Ne tanítsanak titeket cselekedni mind az útálatosságok * szerint, mellyeket ők cselekesznek az ő isteneiknek, hogy vétkezzetek a ti Uratok † Istentek ellen. * rész 18, 10. 12—14. † Jós. 23, 7. 12. 13.

19. Mikor valamelly város alatt hosszú ideig fekszel, hadakozván az ellen, hogy megvegyed azt, ne vesszed el annak élő-fáit, fejszével azokat levágván: mert azoknak gyümölcséből fogsz élni: annak-

okáért azokat le ne vágjad; mert valyon ember é a mezőnek élőfája, hogy bemenjen előtted ez erősségbe?

20. De mindazáltal a mely fákat esméréndesz, hogy nem gyümölcstermők, elveszessed és kivágjad, és építs erősséget ellene annak a városnak, mely te ellened hadakozik, mind addig míg megveszed azt.

21. RÉSZ.

Tudatlanságból való emberölés: — Rabasszonnyal való egybe házasodás. Elsőszülöttnek igazsága: szófogadatlanság.

Mikor találtatik valamely embernek holtteste azon a földön, melyet ad néked a te Urad Istened, hogy azt örökségül bírd, mely holttest a földön fekszik, és nem tudhatják, ki ölte volna azt meg:

2. Akkor a te Véneid és a te Bíráid menjenek ki, és mérjék meg a földet a városokig, melyek vagynak a megöletett ember holttestének körülötte.

3. És annak a városnak Vénei, mely közelebb lészen a megöletett embernek testéhez, vegyenek egy üszötínót a barom nyájából, melyen semmi dolgot nem tettek, és a mely nem volt még járomban.

4. És annak a városnak Vénei vigyék az üszötínót valami kietlen völgybe, melyet soha nem szántottak, sem nem vetettek, és vágják el a nyakát az üszötínónak a völgyben.

5. És oda járulván a Papok a Lévi fiai: (mert őket választotta a te Urad Istened, hogy szolgáljanak * néki, és hogy áldják a népet az Úrnak ** nevébe, és a kiknek beszédek szerint † ítéltetik meg minden per és minden sérelem.)

* 2 Móz. 28, 1. ** rész 10, 8. † rész 17, 9 11.

6. És mindnyájan annak a városnak Vénei, kik közelebb lészenek a megöletett embernek holttestéhez, mossák meg kezeket a megöletett üszötínó felett a völgyben.

7. És vallást tegyenek és ezt mondják: A mi kezeink nem ontották ki ezt a vért, sem a mi szemeink nem látták.

8. Légy kegyelmes a te népednek az Izráelnek, melyet megszabadítottál Uram! és ne tulajdonítsd az ártatlan vért az Izráelnek a te népednek! És nem tulajdoníttatik nékik az ártatlan vérnek kiontása.

9. Te annakokáért az ártatlan vérnek kiontását közzüled kitisztítsad: mert így azt cselekedsz a mi az Úr előtt kedves.

10. Mikor hadba menédesz ellenségeid ellen, és adándja a te Urad Istened őket a te kezedbe, és azok közzül rabokat vejedesz:

11. Látándasz pedig azok között szép ábrázatú asszonyt, és megszereténd azt, és vejedend magadnak feleségül;

12. Vidd bé azt a te házádba, és nyirje meg a fejét, és körmeit metélje el.

13. És az ő fogságának ruháját vesse le róla, és megmaradjon a te házában, és sirassa az ő atyát, annyát egész hónapig: és annakutánna menj bé hozzá, és légy az ő férje, és legyen néked feleséged.

14. Hogyha nem tetszéndik az néked, bocsásd el őtet az ő kívánsága szerint: és semmiképen őtet pénzen el ne adjad, se ne kereskedjél vele; mivelhogy megrontottad őtet.

15. Mikor valakinek két felesége lejénd, az egyik szerelmes, a másik * gyűlölséges, és szüléndnek néki a szerelmes és a gyűlölséges feleségei fiaikat, és a gyűlölségesnek fja lejénd az elsőszülött:

* 1 Móz. 29, 30.

16. A napon, melyen az ő fiai örökösökké teszi az ő jószágában, nem adhatja az ő elsőszülöttének igazságát a szerelmes felesége fiának, míg az ő gyűlölséges feleségétől való elsőszülötté el;

17. Hanem az ő gyűlölséges feleségének fiát esmérje elsőszülöttnek, és minden jószágából két * részt adjon annak: mert az ő erősségének † az a kezdete; annakokáért az elsőszületésnek méltósága arra néz. * 1 Krón. 5, 1. † 1 Móz. 49, 3.

18. Mikor valakinek gonosz erkölcsű és engedetlen fja lejénd, ki az ő atya és anyja szavának nem enged, és megdorgálándják őtet, és nem engedend nékik;

19. Akkor megfogván azt az ő atya és anyja, vigyék őtet az ő városoknak Véneihez, és az ő lakhelyeknek kapujába.

20. És annak a városnak Véneinek ezt mondják: E mi fiunk gonosz erkölcsű és ellenünk rúgodozó, nem engedelmes a mi szónknak: tobzódó és részeges:

21. Akkor annak a városnak minden emberei kövekkel megkövezzék azt, és meghaljon; és így kitisztítsad a gonoszt te

közzüled hogy az egész Izráelnek népe meghallja, és megrémüljön.

22. Mikor valakiben halálra való bűn találatik, és megölettetik az, ha felakasz-tatod azt fára.

23. Ne maradjon éjjel az ő * holtteste a fán, hanem szorgalmasan eltemessed őtet azon a napon: Mert az Isten előtt átkozott † a ki fán függ; és meg ne fertéztessed azt a földet, mellyet a te Urad Istened ad néked örökségül.

* Jós. 10, 27. † Gal. 3, 13.

22. RÉSZ.

Külömb-külömbféle törvények.

Ha látándod a te atyádfiának * ökrét avagy juhát tévelygeni: ne menj el azok mellől, hanem haza vigyed azokat a te atyádfiának. * 2 Móz. 23, 4. 5. Máté 5, 43–48.

2. Hogyha pedig közel nincsen te hoz-zád a te atyádfia, vagy nem esméred őtet; hajtsd a barmokat a te házadhoz, és legyenek a te házadnál, míglen megkeresse a te atyádfia azokat, és akkor add meg azokat néki.

3. És e képen cselekedjél szamarának is, azonképen ruhájával is, és így cselekedjél a te atyádfiának minden elveszett ruhájával, a melly elveszett volna ő tőle és megtaláltad volna azt: el ne titkoljad azokat.

4. Ha látándod a te * atyádfiának vagy szamarát, vagy ökrét az úton eldülve feküdni: el ne menj mellőlök; hanem vele egyetembe emeld fel azokat. * 2 Móz. 23, 5.

5. Az asszony ne viselje a férjfiú fegyverét, se a férjfiú ne öltözzék asszony-ember ruhájába: mert a te Urad Istened előtt utálatos, valaki azt műveli.

6. Mikor madárnak fészekére találkozol az úton, akárminémű fán vagy földön, mellyben vagynak madárfiak, vagy madártojások, és az anyok ülend az ő fíjain, vagy tojásain; ne végyed el az anyokat * mind fíjaival egybe;

* rész 14, 21. 3 Móz. 22, 28.

7. Hanem bocsásd el az anyokat, és a fíjait vedd el, hogy jól legyen néked dolog, és napjaidat meghosszabítsad.

8. Mikor új házat építesz, a te házadnak padlásain köröskörül könyöklőt csinálj, hogy meg ne fertéztessed vérrel a te házadat, ha valaki onnét leesendik.

9. Ne vess a te szőlőd közzé külb-mb-féle * magot, hogy valami módon meg ne

fertéztessék az elvetett magnak termése, és a szőlőnek gyümölcse. * 3 Móz. 19, 19.

10. Ne szánts az ökrön és a számaron együtt.

11. Ne öltözzél külb-mb-külbmféle á-latból csinált öltözetbe; mint gyapjúból és lenből csinált ruhába:

12. A te ruhádnak négy szegeletin, mellyel lepedzel, csinálj * sallangokat.

* 4 Móz. 15, 38. Máté 23, 5.

13. Mikor valaki feleséget vejénd, és meggyőlölendi azt, minekutánna vele egyesült.

14. És szidalomra való alkalmatosságot adánd, és gonosz hírbe névbe keveri azt és ezt mondja: E feleséget vettem magamnak, és hozzá béménvén nem talál-tam ő benne szűzességet:

15. Akkor vegye azt a leánynak attya és anyja és vigyék a leány szűzességé-nek jeleit az ő városoknak Vénei eleibe a városnak kapujába.

16. És a leánynak attya mondja ezt a Véneknek: Az én leányomat adtam feleségül e férjfiúnak, és győlöli őtet.

17. És ímé ő rágalmazásra való alkal-matosságot adott, ezt mondván: Nem talál-tam a te leányodban szűzességet: és ímhol vagynak az én leányom szű-zességének jelei. És terítsék ki a ruhát a városnak Vénei előtt.

18. Akkor a városnak Vénei fogják meg azt a férjfiat, és ostorozzák meg őtet;

19. És bírságoznak meg száz ezüst sik-lussal, mellyeket adjanak a leány aty-tjának: mert gonosz hírbe névbe ke-verte az Izráelbeli szűzet: és legyen an-nak felesége, mellyet el nem hagyhat teljes életében.

20. Ha pedig igaz lejénd a vádolás, és nem talál-tatik szűzesség a leányban:

21. Akkor vigyék ki a leányt az ő aty-tya házának eleibe, és annak a város-nak emberei kövekkel * kövezzék meg azt, és meghaljon: mert gonoszságot cselekedett Izráelben, paráználkodván az az ő attya házánál: És ilyen módon tisztítsd ki közzüled a gonoszságot.

* vers 23, 24.

22. Mikor valaki talál-tatik olly asz-zonnyal, kinek * férje vagyon: akkor mindketten azok is meghaljanak; a férjfiú a † ki közösködött az asszonnyal, és az asszony is: és e képen kitisztítsad a go-noszt Izráelből.

* 3 Móz. 20, 10. † vers 24.

23. Mikor a leányzó férjfiúnál vagyon jegyben, és találándja valaki azt a városban, és közösködik vele.

24. Mind a kettőt a városnak kapuja eleibe kivigyétek, és kövekkel megkövezzétek őket, és meghaljanak: A leányzót * azért, hogy nem kiáltott abban a városban, és a férjfiat † azért hogy megrontotta az ő felebarátjának feleségét; és e képen kitisztítsad a gonoszt Izráelből.

* vers 20. 21. † vers 22.

25. De hogyha a férjfiú találándja a jegyben való leányzót a mezőben, és megfogándja őtet a férjfiú és közösködik vele: csak maga a férjfiú haljon meg, a ki közösködött azzal.

26. A leányzót pedig meg ne öljed, mivelhogy annak nincsen halálos bűne: mert a mint támad valaki felebarátjára és azt megöli, azonképen lett e dolog;

27. Mert a mezőben találta őtet: kiáltott a jegyben való leányzó, de senki jelen nem volt, a ki őtet megoltalmazta volna.

28. Mikor valaki leányzóra találkozik, a melly jegyben nem volna, és megfogándja azt és közösködik vele, és megfogattatnak.

29. Akkor a férjfiú, a ki közösködött azzal, a leányzó atyjának adjon * ötven siklust, és legyen a leányzó néki felesége. Azért hogy megrontotta azt, nem hagyhatja el teljes életében.

* 2 Móz. 22. 16. 17.

30. Ne vegye el senki az ő * atyjának feleségét, és fel ne fedezze az ő atya szemérmének fedezőjét.

* 3 Móz. 18. 8.

23. RÉSZ.

Polgári társaságbeli és hadi törvények.

A kinek szemérem teste megtörettetett vagy elmetszetett, ne számláltassék az Úrnak Gyülekezetébe.

2. A fattyú ne menjen bé az Úrnak Gyülekezetibe: még tizedízig is ne menjen bé az Úrnak Gyülekezetibe.

3. Az Ammoniták * és Moábiták ne menjenek bé az Úrnak Gyülekezetibe: még tizedízig is ne menjenek bé az Úrnak Gyülekezetibe, soha örökké:

* 1 Móz. 19. 36. 38. Nehém. 13. 1. 2.

4. Azért, mert nem jövének ti előtökbe kenyérrel és vízzel az útra, mikor kijöttetek Egyiptomból: és mivelhogy pénzzel * bérlette ellened Bálámot a Beór

fiját, Mesopotámiabeli Péthorból valót, hogy megátkozna téged. * 4 Móz. 22. 5–7.

5. De a te Urad Istened nem * akarta meghallgatni Bálámot: és fordította a te Urad Istened az átkot néked áldásodra: mivelhogy szeretne téged a te Urad Istened.

* 4 Móz. 22. 12. 32. 4 Móz. 23. 8. 10. 22–24.

6. Ne keresd az ő velek való békességet és az ő javokat, soha életednek minden idejében.

7. Ne utáld az Edomeust; * mert az atyád fia: Ne utáld az Egyiptombelit; Mert jövevény voltál az ő földében.

* 1 Móz. 25. 25. 26.

8. Az olyan fiak, kik születetnek nékik, harmad nemzetségben bémehetnek az Úrnak Gyülekezetibe.

9. Mikor táborba szállasz a te ellenséged ellen: megőrizzed magadat * minden gonosztól.

* Luk. 3. 14.

10. Ha valaki volna te közötted a ki tiszta nem volna álmában rajta * esett dologért: kimenjen a táboron kívül, és abba bé ne menjen;

* 3 Móz. 15. 1–10.

11. És mikor eljő az estve, mossa meg magát vízzel, és mikor a nap elnyugszik, menjen bé a táborba.

12. És a táboron kívül valami helyed legyen néked, és oda kimenj szükség tenni.

13. És legyen néked ásócskád a te fegyvered mellett, és mikor le akarsz ülni, azzal áss vermet: és felkelvén, befeddjed a mi tőled elment;

14. Mert a te Urad Istened jár a te táborodban, hogy * megszabadítson téged, és a te ellenségedet adja kezédbe: legyen azért a te táborod tiszta, és ne lásson ti köztetek valami rútságot, és el ne forduljon tőled.

* rész 20. 1. 3 Móz. 26. 12.

15. Ne add kezébe a szolgát az ő urának, melly az ő uratól hozzád szaladott;

16. Veled lakjék te közötted azon a helyen, mellyet választánd a te városaid közöttül egyikben, valahol őnéki tetszén-dik: meg ne nyomorítsad * azt *hatalommal*.

* 2 Móz. 22. 21.

17. Ne legyen parázna az Izráel leányai között; se pedig ne legyen parázna férjfiú az Izráel fiai között.

18. Ne vigyed a paráznának jutalmát, és az ebnek árát a te Uradnak Istenednek házába akárminémű fogadásért: mert mind a kettőt a te Urad Istened utálja.

19. A te atyádfiának uzsorára* ne adj: pénznek, eleségnek, és egyéb akárminémű marhának uzsorájára, a mely uzsorára szokott adatni. * 2 Móz. 22, 25. 3 Móz. 25, 35—37. Nehém. 5, 10. Zsolt. 15, 1. 5.

20. Az idegennek az uzsorára, de a te atyádfiának uzsorára ne adj: hogy megáldjon téged a te Urad Istened mindenben, valamire kinyújtándod kezedet azon a földön, melyre bemenendő vagy, hogy azt örökségül bírjad.

21. Mikor fogadásból * igérsz valamit a te Uradnak Istenednek: ne halasszad azt megadni; mert megkeresi a te Urad Istened azt rajtad, és bűnül tulajdoníttatik az néked. * 4 Móz. 30, 2—15. Zsolt. 50, 14.

22. Ha pedig fogadást nem tejéndesz, nem léssz bűnös.

23. De a mi származik a te ajakidból, megteljesíted * és úgy cselekedjél, a miképen fogadtat szabad akarattól a te Uradnak Istenednek, minekutánna száddal ígéretet tettél. * Préd. 5, 4—6.

24. Mikor bemenéndesz a te felebarátodnak szőlőjébe: egyél szőlőt eleget kívánságod szerint, de valami edénybe azt ne rakjad.

25. Mikor bemenéndesz a te felebarátod gabonája közzé, kezedd el * szaggas gabonafejeket: de sarlóval fel ne arass felebarátodnak gabonájában. * Máté 12, 1.

24. RÉSZ.

Elválás levele; és szeretet regulái.

Hogyha valamelly férjfiú feleséget vén magának, közösködik ő vele: törtenjék pedig, hogy ne legyen kedves néki az *asszony*, mivelhogy talált volna benne valami rütságot; adjon annak elválásról * való bizonyáglevelet, és azt annak kezébe adván, bocsássa el őtet az ő házából. * Máté 5, 31.

2. Melly kimenvén az ő házából: ha elmenvén, más férjfiúhoz menénd feleségül:

3. És az is, az utolsó férjfiú gyűlölendi őtet és adánd néki elválásról való bizonyáglevelet, és adván azt az ő kezébe kiüzendi őtet az ő házából, vagy ha meghalánd az a második férjfiú, a ki vette volt azt magának feleségül:

3. Az első férje, a ki kiüzte volt azt, másodszor ismét el nem veheti azt, hogy felesége legyen, minekutánna megfertéztetett: mert utálatossá az Úr előtt.

és ne vétkeztesd a földet, melyet a te Urad Istened ád néked örökségül.

5. Mikor valaki újonnan hozándja feleségét; * hadba ki ne menjen, és semmi közönséges terhet reá ne vessenek: egy esztendeig szabados legyen az ő házában, és vidámitsa meg az ő elvett feleségét. * rész 20, 7.

6. Zálogba senki ne vegye a malomnak alsó és felső köveit: mert annak életét venné el zálogba.

7. Hogyha megkapattatik valaki, a ki embert * lopott volna az ő atyafiai között, az Izráel fiai között, és kereskedéndik vele, vagy eladándja azt; meghaljon az az emberlopó: és kitisztítsad a gonoszt te közötted. * 2 Móz. 21, 16.

8. A belpoklosságnak csapásában meglassad, hogy szorgalmasan megőrizzed és mindenestől megtartsad, a * mire titeket tanítanak a Lévi nemzetségéből való Papok: a miképen megparancsoltam nékik, a képen cselekedvén megtartsátok; * 3 Móz. 13, 2—59.

9. Emlékezzél meg arról, mit cselekedett a te Urad Istened Máriával * az úton, minekutánna kijöttek Egyiptomból. * 4 Móz. 12, 10.

10. Mikor kölcsön adsz valamit a te felebarátodnak: ne menj bé az ő házába, hogy néki zálogát vegyed.

11. Kivül állj, és az ember, kinek a kölcsönt adtad, maga vigye ki hozzád az ő zálogát.

12. Hogyha az ember szegény lejénd; ne maradjon nálad éjjelre annak záloga.

13. Hanem megadjad * nékiazta zálogot mikor a nap elnyugszik, hogy aludjék az ő + ruhájában, hogy jót mondjon néked: és néked leszen ez igazság a te Urad Istened előtt. * 2 Móz. 22, 26. 27. + Péld. 22, 27.

14. A béresen, a szegényen és a szűkölködőn * erőhatalmat ne tégy, se a te atyádfiai közöttül valókon, se pedig a te jövevényiden, kik vagynak a te földedben, a te kapuid között:

15. Hanem azon napon megadjad nékiaz ő jutalmát, a nap el se nyugodjék azon; mert ő szegény, és azzal táplálja az ő életét; ne kiáltson ellened az Úrra, és talál-tassék te benned bűn. * 3 Móz. 19, 13. Jak. 5, 4.

16. Meg ne ölettesenek az atyák * a fiakért, se a fiak az atyákért: hanem kiki az ő bűnéért haljon meg.

* 2 Kir. 14, 6. 2 Krón. 25, 4. Jer. 31, 30. Ezék. 18, 20.

17. Ne fordítsad el a jövevénynek és az árvának * igazságát; és az özvegynek ruháját ne vegyed zálogba.* 2 Móz. 22, 21. 22.

Péld. 22, 22. 23. Jer. 5, 28. 22, 3. Ezek. 22, 29. 30.

18. Hanem megemlékezzél róla, hogy szolga voltál Égyiptomban, és megszabadított téged a te Urad Istenet onnét: Annakokáért parancsolom néked, hogy így cselekedjél.

19. Mikor elvégezended aratásodat a te meződben, és elfelejtédsz valami kívét a mezőben; * meg ne térj annak el vételére: a jövevénynek, az árvának és az özvegynek engedjed, hogy megáldjon téged a te Urad Istened kezeidnek minden munkájában. * 3 Móz. 19, 9. 10.

20. Mikor megrázándod a te olajfádat, másodszor meg ne rázzad az ágakat, melyeket immár elhagytál: a jövevényé, árváé, és özvegyé legyen.

21. Mikor szőlődet megszeded, a mely gerézdiket utánnad elhagyándasz, meg ne szedjed: a jövevényé, árváé, és az özvegyé legyen.

22. És emlékezzél róla, hogy szolga voltál Égyiptomnak földében: Annakokáért parancsolom néked, hogy így cselekedjél.

25. RÉSZ.

Bűnösök büntetéséről, házasságról, szemérmességről s a t.

Ha visszavonás lejénd valakik között, és törvénybe menéndenek, és őket a *Bírák* megítélendik, és az igazat * megszabadítandják, a hamisat pedig kárhoztatandják: * Péld. 17, 15.

2. Hogyha a hamis vereséget érdemel, a Bíró vonassa le azt, és verettesse meg maga előtt az ő hamissága szerint, szám szerint való csapással.

3. Negyvent * üttessen rajta, többet ne, hogy netalán ha több csapásokat üttet rajta, alávalóvá tétessék a te atyádfia előtted. * 2 Kor. 11, 24.

4. Ne kössék fel száját a * gabonyomtató ökörnek. * 1 Kor. 9, 9. 1 Tim. 5, 18.

5. Ha az atyafiak együtt lakándanak, és meghalánd egy közzűlök, és annak fíja nem lejénd: a megholtnak felesége ne menjen házasságra idegen férfiúhoz: hanem a megholtnak * rokonsága menjen bé hozzá, és vegye el őtet feleségül magának, és atyafiúságot szerezzon vele. * Ruth 4, 5. Máté 22, 24.

6. És az ő elsőszülöttét, az ő megholt

attyafiának nevére nevezze, hogy annak neve el ne töröltessék az Izráel népe közzűl.

7. Hogyha az a férjfiú nem akarná elvenni az ő attyafiának feleségét: menjen el az asszony a kapuba a Vénekhez, és ezt mondja: Nem akar az én megholt férjemnek * attyafia magot támasztani az ő attyafiának az Izráelben, nem akar velem szerezni sógorságot:

8. Akkor hívassák azt annak a városnak Venei, és minekutánna megintették, de ugyan nem akarja azt elvenni:

9. Járuljon annakutánna az asszony ahoz, a Véneknek szemek előtt és vonja le saruját annak lábáról, és köpjék az ő orcájára, és szóljon ezt mondván: Így kell cselekedni azzal a férjfiúval, a ki nem akarja az ő attyafia házát építeni. * Ruth 4, 7.

10. És hivattassék annak háznépe az Izráelben, saruja megoldozottnak háznépének.

11. Ha két férjfiú egybe veszend és egyiknek felesége oda járulánd, hogy megszabadítsa az ő férjét attól, ki őtet veri, és kinyujtván kezét megfogándja annak szeméremtestét:

12. Akkor elvágjad annak kezét, ne kedvezzen a te szemed néki.

13. Ne legyen néked a te zsákodban kétféle * mértéked, nagy és kicsiny. * 3 Móz. 19, 35. 36.

14. Ne legyen néked a te házadban kétféle köblöd, nagy és kicsiny;

15. Teljes és igaz mértéked * legyen néked: teljes és igaz köblöd legyen néked; hogy meghosszabbítsák a te napjaidat azon a földön, melyet a te Urad Istened ád néked; * Ezek. 45, 10.

16. Mert a te Urad Istened előtt utálatosság * valaki ezeket míveli; és minden, valaki a hamisságot cselekeszi. * Péld. 11, 1.

17. Megemlékezzél arról, a mit cselekedett rajtad az Amálek* az útban, mikor Égyiptomból kijöttetek. * 2 Móz. 17, 8. 11. 14.

18. Hogy elődbe ment az útban, és a seregnek utolsó részét megverte, *tudniillik* mind az erőtlenekeket, kik valának te utánnad, mikor elepedtél és elfáradtál volna, és nem félté az Istent.

19. Annakokáért mikor adánd néked nyugodalmat a te Urad Istened minden te ellenségeidtől, köröskörül azon a föl-

dön, melyet ád néked a te Urad Istened örökségül, hogy bírjad azt: eltöröljed az Amáleknek * nevét az ég alól: el ne felejtsetd azt! * 1 Sám. 15, 2. 3. 7.

26. RÉSZ.

Törvény az első gyümölcsös áldozatáról, a dézmákról: emlékeztetés az Isten szövetségére.

Mikor pedig bémenéndesz a földre, melyet a te Urad Istened ád néked örökségül, és bírni fogod azt, és lakándol abban:

2. Akkor a föld minden gyümölcsének első * zsengéjéből végy, melyet vígy a te földedből, melyet a te Urad Istened ád néked; és tegyed kosaradba, és menj oda a helyre, melyet a te Urad Istened választánd, hogy az ő neve ott lakozzék. * 2 Móz. 23, 19. 34, 26.

3. És menj a Paphoz, mely lejjend az időben, és mondjad néki: Vallást tészek ma a te Urad Istened előtt, hogy bejöttem a földre, melyet esküvéssel fogadtott vala az Úr a mi * atyáinknak, hogy jövendőre nekünk adná azt. * 1 Móz. 17, 8.

4. És a Pap vegye el a kosárt kezedből, és tegye azt a te Uradnak Istenednek oltára eleibe.

5. És szólj és mondjad a te Urad Istened előtt: Az én atyám Mesopotámiában szegény vala, ki Egyiptomba * ment volt alá, és jövevény volt ott kevés férjfiakkal, és nevedek ott nagy, erős és sok néppé. * 1 Móz. 46, 1—27.

6. Bosszúsággal illetének pedig minket az Egyiptombeliek, és megnyomorgatának * minket, és vetének reánk kemény szolgálatot. * 2 Móz. 1, 11—16.

7. Annakokáért kiáltánk a mi atyáinknak Urához Istenéhez, és * meghallgatta az Úr a mi szónkat, megtekintette a mi nyumorúságunkat, a mi rabságunkat, és romlott voltunkat. * 2 Móz. 2, 25. 3, 7.

8. És kihozott minket az Úr Egyiptomból erős * kézzel, kinyújtott karral, nagy rettenetességgel, jegyekkel és csudákkal. * 2 Móz. 12, 29. 33. 13, 3.

9. És béhozott minket e * helyre, és adta nekünk ezt a földet, téjjel és mézzel folyó földet. * 2 Móz. 3, 8. 13, 5.

10. Most azért imé elhoztam a föld gyümölcsének első zsengéjét, melyet adtál nékem Uram! És hagyjad azt a te Urad Istened előtt, és imádkozzál a te Urad Istened előtt.

11. És örvendezz minden jóban, mely-

lyet adánd néked a te Urad Istened, és a te házadnépének; te és a * Lévitá, és a jövevény, a ki te közötted vagy.

* rész 16, 11. 14. 27, 7.

12. Minekutánna megadándod minden te gyümölcsödnek * tizedét harmadik esztendőben, a tizednek esztendején; és adándod a Lévitának, a jövevénynek, az árvának, és özvegynek, és ejéndenek a te kapuid között, és megelégszenek.

* 3 Móz. 27, 30. 4 Móz. 18, 24.

13. Akkor a te Urad Istened előtt ezt mondjad: ki adtam az Istennek szenteltetett dézmát házamból, és adtam azt a Lévitának, a jövevénynek, az árvának és az özvegynek minden te * parancsolatod szerint, melyet parancsoltál nékem: nem hagytam el a te parancsolatidban egyet is, sem el nem felejtettem!

* rész 14, 25.

14. Nem ettem meg abban az én szükségemben, és nem költöttem el abban semmit valami köz dologra, nem is adtam abból semmit halottnak temetésére: Engedtem az én Uram Istenem beszédének: mind a szerint cselekedtem a mint parancsoltál nékem.

15. Tekints alá a te szentségednek lakhelyéből a mennyekből, és áld meg Izráelt a te népedet, és a földet, melyet adtál nekünk, miképen megesküdtél a mi atyáinknak, a téjjel mézzel folyó földet.

16. E mai napon a te Urad Istened parancsolja néked, hogy e parancsolatok és törvények szerint cselekedjél: megőrizzed annakokáért, és a szerint cselekedjél, teljes szívedből * és teljes lelkedből.

* rész 6, 5.

17. Azt kívánád, hogy az Úr köteleznéd magát * néked e mai napon, hogy legyen néked Istened, az ő útáiban járván, és az ő rendelkezéit, parancsolatit, törvényeit megtartván, és az ő szavának engedvén.

* rész 5, 31. 7, 6. 14, 2.

18. Az Úr is azért azt kívánja, hogy köteleznéd magadat néki e mai napon, hogy lésszes néki * kiváltképen való népe, miképen szólott néked; és hogy megőrizzed minden ő parancsolatit;

* 2 Móz. 19, 5.

19. Hogy tegyen téged minden népeknél feljebb * valóvá, a melyeket teremtetted, dicsérrel, névvel, dicsóséggel, hogy a te Uradnak Istenednek légy szent népe, miképen megmondotta. * rész 4, 7. 28, 1.

27. RÉSZ.

Emlékezetre való köoszlopok. Aldás és átok.

És parancsola Mózes és az Izráelnek Vénei a népnek, mondván: Megőrizzétek mind e parancsolatot, melyet én parancsolok ma néktek.

2. És a melly napon általmenéndetek a Jordán vizén, *hogy menjetek* a földre, melyet a te Urad Istened ád néked: Nagy köveket * álass fel, és azokat meszeld meg. * Jós. 4, 3—8.

3. És írd fel azokra e törvénynek minden ígéit mikor általmenéndesz, hogy bémenj a földre, melyet a te Urad Istened ád néked, a téjjel mézzel folyó földre, miképen szólott néked a te atyáidnak Ura Istene.

4. *Azt mondom azért*, hogy mikor általmentek a Jordánon, felállassátok azokat a köveket, melyeket én e mai napon parancsolok néktek, az Ebál * hegyén; és azokat megmeszeljed.

5. Ugyan ott építs a te Uradnak Istenednek oltárt kőből: ne faragd + meg vassal a köveket. * Jós. 8, 30. 31. + 2 Móz. 20, 25.

6. Ép kövekből építsed a te Uradnak Istenednek oltárát: és áldozzál azon tűzzel megemésztendő áldozatot a te Uradnak Istenednek.

7. És áldozzál hálaadó-áldozattal, és egyél ott * és vigadozz a te Urad Istened előtt. * rész 12, 12.

8. Annakokáért e Törvénynek minden ígéit írjad a kövekre, nyilván és világos betűkkel.

9. És szóla Mózes és a Lévi nemzetéből való Papok az egész Izráelnek, mondván: Figyelmezzél reá és hallgassad Izráel: E mai napon lettél a te Uradnak Istenednek * népévé. * rész 26, 17—19.

10. Hallgasd azért a te Uradnak Istenednek szavát, és cselekedjél az ő parancsolati és rendelései szerint, melyeket én parancsolok ma néked.

11. És parancsola Mózes azon napon a népnek mondván:

12. Ezek álljanak a népnek megáldására a * Garizim hegyén, mikor általmenéndetek a Jordánon: Simeon, Lévi, Júda, Issakhár, József és Bánjámín. * rész 11, 29. Jós. 8, 33.

13. Ezek álljanak pedig az átkozásra az Ebál hegyén: Rúben, Gád, Áser, Zebulon, Dán és Nafthali.

14. Szóljanak pedig a Léviták, és ezt

mondják az egész Izráel népének felszóval:

15. Átkozott a férjfiú, valamelly csinálánd faragott és öntött képet az Úr előtt való utálatosságot, az ácsmester kezének munkáját, és helyezteténdi azt rejtkebe: És mind a sokaság feleljen, és mondják, Ámen!

16. Átkozott valaki megszidalmazza az ő attyát vagy * annyát: És az egész sokaság mondja, Ámen! * 2 Móz. 21, 17.

17. Átkozott valaki az ő felebarátjának határát elfordítja: És mondja mind az egész sokaság, Ámen.

18. Átkozott valaki tévelygésre viszi a vakot * az úton: És mondja az egész sokaság, Ámen! * 3 Móz. 19, 14.

19. Átkozott valaki elfordítja a jövevénynek, * árvának és özvegynek törvényt: És mondja az egész sokaság, Ámen! * 2 Móz. 22, 21.

20. Átkozott valaki az ő attya feleségével * közösködik; mert felfedezte az ő attya *szemérmének* fedelét: És mondja az egész sokaság, Ámen! * 3 Móz. 18, 8.

21. Átkozott a ki közösködik akármínemű * oktalan állattal: És mondja mind a sokaság, Ámen! * 3 Móz. 18, 23.

22. Átkozott valaki közösködik az ő hugával, * az ő attyának vagy az ő anyjának leányával: És mondja mind a sokaság, Ámen! * 3 Móz. 18, 9.

23. Átkozott valaki közösködik napával: És mondja mind a sokaság, Ámen!

24. Átkozott valaki az ő felebarátját titkon * megöli: És mondja mind a sokaság, Ámen! * 4 Móz. 35, 16.

25. Átkozott valaki ajándékot vészen, hogy az ártatlannak vérént kiontsa: És mondja mind a sokaság, Ámen!

26. Átkozott valaki bé nem * teljesíti cselekedettel e törvénynek ígéit: És mondja mind a sokaság, Ámen. * Jer. 11, 3. Gal. 3, 10.

23. RÉSZ.

Aldásoknak ígérete a Törvény megtartóinak: Fenygetések az engedetleneknek.

Ha pedig szorgalmatossággal hallgatándod * a te Uradnak Istenednek szavát, hogy megőrizzed és megteljesítsed minden parancsolatit, melyeket én parancsolok ma néktek: tehát téged a te Urad Istened e földnek minden népénél feljebb valóvá teszién. * rész 26, 18. 19. 3 Móz. 26, 3. 4.

2. És szállanak reád mind ez áldások,

és * megkönyékeznak téged, csak hogy engedj a te Urad Istened szavának.

* rész 30, 8—10.

3. Áldott lészesz a városban, és áldott lészesz a mezőben.

4. Áldott *léssen* a te méhednek gyümölcse és a te földednek gyümölcse, és a te barmodnak gyümölcse, a te teheneidnek fajtások és a te juhaidnak nyájok.

5. Áldott *léssen* a te kosarad, és a te kenyértartó * edényed.

* 3 Móz. 26, 3—9.

6. Áldott lészesz mikor bemenédsz, és áldott lészesz mikor kimenédsz.

7. Az Úr azt míveli, hogy a te ellenségeid, kik ellened támadnak, te előtted elhullanak: egy úton jönnek ki reád, és két úton futnak előtted.

8. Parancsol az Úr néked áldást a te csűreidben és mindenekben, valamikre bocsátándó kezedet: és megáld téged a földön, melyet a te Urad Istened ád néked.

9. Az Úr választ magának * szent néppé téged, miképen megesküdt néked: ha megőrizéded a te Uradnak Istenednek parancsolatit, és járándasz az ő útain.

* 2 Móz. 19, 5.

10. Akkor a földnek minden népei megértik, hogy az Úrnak * nevéről nevezetel te: és félnek tőled.

* vers 9.

11. És bővölködővé téssen téged az Úr minden * jóval, a te méhednek gyümölcsével, a te barmodnak gyümölcsével, és a te földednek gyümölcsével, azon a földön, melyről megesküdt az Úr a te atyáidnak, hogy jóvendőre megadja néked.

* rész 30, 9. 10.

12. Megnyitja néked az Úr az ő jó kincsét az eget, hogy esőt adjon a te földednek alkalmas * időben, és megáldja kezednek minden munkáját; és kölcsönt adsz sok népeknek, te pedig nem vész kölcsönt.

* Jer. 5, 24. 25.

13. És téssen téged az Úr fővé nem farkká, és mindenkor feljebb való lészesz és nem alábbvaló: ha engedelmes lészesz a te Urad Istened parancsolatinak, melyeket én parancsolok e mai napon néked, hogy megőrizzed, és azok szerint cselekedjél:

14. És ha el nem térédsz minden ő ígétől, melyeket én ma parancsolok néktek, se jobbkézre, * se balkézre, járván idegen istenek után, hogy tiszteljétek azokat.

* rész 5, 32.

15. Viszontag ha nem engededsz * a te Urad Istened beszédének, hogy megőrizzed és megtartsad minden parancsolatit és rendeléseit, melyeket én parancsolok ma néked: reád jönnek mind ez átkok, és megkönyékeznak téged.

* 3 Móz. 26, 14—35. Dán. 9, 11—14. Sírál. 2, 17—22.

16. Átkozott lészesz a városban és átkozott a mezőben.

17. Átkozott *lésszen* a te kosarad és a te kenyeres edényed.

18. Átkozott *léssen* a te méhednek gyümölcse, és a te földednek gyümölcse, a te teheneidnek fajtások, és a te juhaidnak nyájok.

19. Átkozott lészesz mikor bemenédsz, és átkozott lészesz mikor kimenédsz.

20. Bocsát az Úr te reád * átkot, romlást és veszedelmet mindenben, valamit kezdesz vagy cselekeszel; mígnem eltörlötetel, és gyorsasággal elvesz a te cselekedetidnek gonoszságáért, melyek által elhagytál engemet.

* Bir. 2, 15.

21. Hozzád ragasztja az Úr a * döghalált, míg megemészt téged arról a földről, melyre bemenédsz, hogy örökségül bírad azt.

* 3 Móz. 26, 16. Ezék. 14, 21.

22. Megver téged az Úr szárazbetegséggel, hidegleléssel, * gyulasztó és izzasztó betegséggel, aszályal, szárazsággal és ragyával: és mind addig kergetnek ezek téged, mi elveszésed.

* 3 Móz. 26, 16.

23. És lésszenek a te egeid, melyek vagynak fejed felett, olyanok mint * az ércz, és a föld, mely te alattad vagyon mint a vas.

* rész 11, 17. 3 Móz. 26, 19.

24. Az Úr az eső helyében a te földedre ád port és hamvat: az égből száll reád mind addig, míg teljeséggel elveszésed.

25. Az Úr a te ellenségeid előtt megver * téged; egy úton mégy ki ő reá, és hét úton szaladsz ő előtte, és lésszen a föld minden országainak csudájára.

* 3 Móz. 26, 17.

26. Lészen annakfelette a te * holttested eledele minden égi madaraknak és a föld vadainak, és nem léssen a ki elűzné azokat.

* Préd. 6, 3. Éss. 14, 19. 20.

27. Megver téged az Isten Egyiptomnak * fekélyével és stüllyel, varral és visketeggel, melyekből meg nem gyógyíthatol.

* 2 Móz. 9, 9.

28. Megver téged az Isten * balgatagsággal és vaksággal, és szívednek búslásával;

* Róm. 1, 28.

29. És tapogatni fogsz délben, miképen tapogat a vak a setétségben: és szerencsétlen lélsz a te útaidban, és lélsz erőszak és bosszúság szenvedő minden időkben, és nem lélsz megszabadító.

30. Feleséget jegyzesz magadnak, és más férjfiú hál azzal: házat építesz, és nem lakol benne: szőlőt ültetsz, és nem veszed annak hasznát.

31. A te ökröd szemed előtt megöletetik, és nem eszel abban: a te szamarad elragadtatik előled, és nem tér meg hozzád: a te barmaid ellenségeidnek adattatnak, és nem lélsz megszabadító.

32. A te fíjad és leányaid adattatnak más népnek, és a te szemeid látni fogják és megepednek azok miatt egész napon, és nem lélsz erősség a te kezeden.

33. A te földednek gyümölcsét, és minden munkádat megessi * olly nép, mellyet nem esmértél, és lélsz megromlott és megnyomorított minden időben.

* Bir. 6, 3—5.

34. És álmélni fogsz azokon, melyeket látni fognak a te szemeid.

35. Megver téged az Úr gonosz kelésekkel a tetérdeidben, és keresztcsontaidban, annyira, hogy meg nem gyógyíthatatol, talpadtól fogva mind tetédig.

36. Az Úr elviszen * téged és a te Királyodat, a kit választasz magadnak, olly nép közzé, mellyet nem esmértél sem te, sem a te atyáid; és tisztelsz ott idegen isteneket, fát és követ.

* rész 4, 27. 28. Jer. 16, 13. 39, 6—9.

37. És lélsz álmélni, * példabeszédre és csúfságra minden népeknek, a mellyek közzé viszen téged az Úr.

* Jer. 24, 9.

38. Sok magot viszel ki a mezőre, de keveset * takarsz bé: mert megemészti azt a sáska.

* Mik. 6, 15. 16. Hag. 1, 6.

39. Szőlőket ültetsz és azokat miveled, de bort nem iszol és nem szedsz: mert megemészti azt a féreg.

40. Olajfáid lélsz néked minden hátráidban; de olajjal magadat nem kened: mert * elhúll a te olajfádnak gyümölcse:

* Jéel 1, 10.

41. Fiakat és leányokat nemzsz, de nem lélsz tiéd; mert fogságra vitetnek.

42. Minden fáidat, és földednek minden gyümölcsét megemészti a sáska.

43. A jövevény, melly közötted *vagyon*, ellened felnevekedik: te pedig felette igen alázással.

44. Ő fog néked kölcsönt adni, és te nem fogsz kölcsönt néki adni; ő fő * lélsz, te pedig fark lélsz.

* vers 13.

45. Szállanak pedig reád mind ez átkok, és téged kergetni fognak, és hozzád ragaszkodnak, míglen elvesz. Annakokáért, mert nem engedté a te Urad Istened szavának, hogy megőrizné az ő parancsolatit és az ő rendeléseit, melyeket parancsolt néked.

46. És lélsz az *átkok* te közötted jegyül és csudául, és a te magod között mind örökké.

47. Annakokáért, mert nem tisztelede a te Uradat Istenedet szívednek * örömeiben és vígságában, mivelhogy mindennel bővölködtél.

* rész 16, 11. 15. 26, 11.

48. És szolgálás a te ellenségeidnek, kiket bocsátand * az Úr ellened, éhen és szomjan, mezítelen és minden állatnak szükségében: és vasigát vet a te nyakadra, míglen elveszt téged.

* Jer. 5, 15. 6, 22.

49. Hoz az Úr ellened népet * messzünnen, a földnek utolsó részéről, nem különben a mint repül † a sas; olly népet, a kinek nyelvét nem érted.

* Jer. 5, 15. † Siral. 4, 19.

50. Szemtelen népet, ki nem * tiszteli a vén embert, és a gyermeknek nem kedvez.

* Siral. 5, 12. 13.

51. És megemészti a te barmodnak tenyésését és a te földednek gyümölcsét, míglen elvesz: melly nem hágy néked a te gabonádban, borodban, olajodban, és a te teheneidnek fajzásában, juhaidnak nyájában, míglen elveszt téged.

52. És körülviszen téged minden városaidban, míglen leomolnak a te magas és erős kőfalaid, mellyekben bízol, minden te földedben; körülviszen, *mondom*, téged minden városaidban és minden földedben, mellyet a te Urad Istened adott néked.

53. És megesszed a te méhednek gyümölcsét, a te fíjaidnak * és leányidnak húsokat, mellyeket a te Urad Istened adott néked, a megszálláskor és a megszorításkor, mellyel a te ellenségéd téged megszorogat.

* 2 Kir. 6, 28. 29. Siral. 4, 10.

54. A te közötted való gyenge és ked-

vére nevedekett férjfiúnak irigy lészen a szeme az ő atyafiára, és az ő szerelmes feleségére, és megmaradtott fíjaira, a kik megmaradtak:

55. Hogy ne adjon azok közzül senkinek az ő fíjainak húsokban, mellyeket megeszik; mivelhogy semmi annál egyéb nem maradott a megszálláskor és a megkörnyékezőskor, mellyel megkörnyékeztéged a te ellenséged minden városaidban.

56. A gyenge és kedvére nevedekett asszony te közötted, (ki az ő lábának is talpát csak alig bocsátotta a földre, a nagy gyöngyörűségben való lakás és gyengeség miatt) irigy lészen az ő szerelmes férjére és az ő fíjára, és az ő leányára.

57. Az ő apró gyermekeire is irigy lészen, mellyek tőle származnak, és az ő fíjaira, kiket szülénd; mert * megessi őket a nagy szükség miatt titkon a megszálláskor, a szorongatáskor, mellyel megkörnyékeztéged ellenségéged a te városaidban. *vers 53.

58. Hogyha meg nem őrizénded, és bé nem teljesíténded e törvénynek minden ígéit, mellyek meg vagynak írva e könyvben, hogy féljed e dicsőséges és rettenetes nevet, *tudniillik*, a te Uradat Istenedet.

59. Csudálatosképen megőregbíti az Úr a te csapásaidat, és a te magodnak csapásait, nagy és maradandó csapásokat, gonosz betegségeket és szüntelen valókat.

60. És reád fordítja Égyiptomnak minden * betegségét, mellyektől féltetted magadat, és ugyan hozzád ragadnak azok. * vers 27. rész 7, 15. 2 Móz. 9, 9.

61. Minden betegséget és minden csapást, melly e törvénynek könyvében nincsen megírva, hoz reád az Úr, míg nem elveszt téged.

62. És kevesen maradtok * ti, kik annak előtte sokan † voltakot mint az égnek csillagai: mert nem engedél a te Urad Istened beszédének. * rész 4, 27. † rész 10, 22.

63. És miképen örvendezett az Úr rajtatok, jól cselekedvén veletek, és meg-sokasítván titeket: a képen örvendezni fog az Úr rajtatok, * elvesztvén és eltörölhvén titeket: és kigyomláztatok arról a földről, mellyre te bémégy hogy örökségül bírad azt. * Péld. 1, 26.

64. És elhint * téged az Úr minden népek közzé a földnek egyik végétől

fogva a földnek másik végéig: és tisztelni fogsz ott idegen isteneket, kiket sem te nem esmértél, sem a te atyáid, fát és követ. * rész 4, 27. 28.

65. A pogányok között is nem nyugszol meg, és nem lészen lábad talpának nyugodalma: mert ád ott az Úr néked rettegő * szívet, és szemeidnek fogyatkozását, és lelkednek keserűségét. * 3 Móz. 26, 17. 36.

66. És lészen a te életed kétséges előtted; és rettegni fogsz éjjel és nappal, és életedet nem hiszed.

67. Reggel azt mondog: Ki tudja, ha estvét érzük? és estve azt mondog: ki tudja, ha reggelt érzük? a te szívednek rettegése miatt, mellyel rettegsz, és a te szemeidnek látása miatt, mellyet látándasz.

68. És visszaviszen téged az Úr Égyiptomba hajókon, azon az úton, * mellyről szólottam néked, hogy többé nem látnád azt; és áruljátok magatokat a ti ellenségeiteknek szolgálúl és szolgálóleányúl, de nem lészen ki megvegyen. * rész 17, 16.

29. RÉSZ.

Az Isten Szövetségének megújítása.

Ezek a szövetségnek ígéji, mellyeket parancsolt az Úr Mózesnek, hogy szövetséget tenne az Izráel fíjaival Moábnak földén, ama szövetség kívül, mellyet tett vala velek a * Hóreb hegyén. * rész 5, 2. 3.

2. Annakokáért szólítá Mózes az egész Izráelt, és monda nékik: Tennenmagatok láttatok * mindeneket, mellyeket cselekedett az Úr szemeitek előtt az Égyiptom földében Faraóval és minden ő szolgálival, és minden ő földével: * 2 Móz. 19, 4.

3. A nagy * kísérteteket, mellyeket láttak a te szemeid, a jegyeket és ama nagy † csudákat. * rész 4, 34. 7, 19. 8, 2. 3. † 2 Móz. 14, 21—28. 17, 5. 6.

4. Mindazáltal nem adott * az Úr néktek szívet a megértésre, és szemeket a látásra, és füleket a hallásra mind e mai napig. * Ésa. 6, 9. 10.

5. És vezérlettelek titeket * negyven esztendeig a pusztában: meg nem kop-tak a ti ruháitok rajtatok, és a te sarud is nem kopott meg lábaidon. * rész 8, 2. 4.

6. Kenyeret * nem ettetek, sem bort és valami részegítő italt nem ittatok, hogy megtudnátok, hogy én vagyok a ti Uratok Istentek. * rész 8, 3.

7. És jutottatok e * helyre: és kijöve Sihon, Hesbonnak Királya, és Og Básán-nak Királya előnkbe ütközetre: és megvertük őket. * 4 Móz. 21, 23. 33.

8. És elbirtuk az ő földeket, és adtuk azt örökségül a Rúben * és Gád nemzetségeinek, és a Manasse fél nemzetségeinek. * 4 Móz. 32, 33.

9. Őrizzétek meg azért e Szövetségnek ígéit és a szerint cselekedjétek, hogy szerencsés legyen minden dolgotok, mellyet cselekeszték.

10. Ti állotok most mindnyájan a ti Uratok Istentek előtt, a ti nemzetségeitek Fejedelmei, a ti Véneitek és a ti előttetek járók, az Izráelnek minden férfiai.

11. A ti kicsinykéitek, * feleségeitek és jövevényeitek, kik lakoznak a te táborodban, mind favágóid, mind vízmerítőid: * rész 31, 12.

12. Hogy a te Uraddal Isteneddel szövetséget tégy, az ő esküvésével megerősített ígéret szerint, melly szövetséget a te Urad Istened ma szerez te veled;

13. Hogy válasszon téged ma ő magának * népévé: és ő legyen néked Istened, a miképen szólott néked: és a miképen megesküdt + a te atyáidnak, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak. * rész 28, 9. + 1 Móz. 17, 7. 8.

14. És nem csak ti * veletek szerzem én e szövetséget, és ez esküvést: * rész 5, 3.

15. Hanem azzal *előszőr*, a ki vagyon itt velünk, és áll e mai napon a mi Urunk Istenuink előtt: azután azzal is, a ki nincsen e mai napon itt velünk.

16. (Mert ti tudjátok miképen laktunk Egyiptomnak földében, és mimódon jöttünk által a pogányok között, a kiken általjöttetek.)

17. És láttátok az ő utálatosságokat és bálványait, fát és követ, ezüstöt és aranyat, a mellyek vagynak nálok.)

18. Meglássátok, hogy ne legyen közöttetek férjfiú vagy asszony, vagy cseléd, vagy nemzetség, kinek szíve elfordítsa magát e mai napon a mi Urunktól Istenuinktól, hogy menne e pogánynépek isteneinek tiszteletére: Ne legyen közöttetek * méreg és ürmötmérő gyökér. * Csel. 8, 23. Zsid. 12, 15.

19. És olyan, a ki mikor hallándja ez átoknak ígéit, magát mindazáltal boldognak állítsa, az ő szívében ezt mond-

ván: Békesség leszen nékem, ha szintén az én szívemnek * gondolatjában járán-dok is, hogy a szomjúhozóból részegessé legyen. * Jer. 44, 17. 18.

20. Nem akar az Úr kedvezni ez ilyen embernek; mert akkor az Úrnak búsulása, és az ő haragja felgerjed az olyan ember ellen, és száll arra minden átok, a melly megíratott e * könyvben, és eltörli az Úr annak nevét, az ég alól.

21. És kiválasztja az Úr azt veszedelemre, az Izráelnek minden nemzetségei között, a szövetségnek minden átkai szerint, mellyek megíratott e törvény-könyvben. * rész 28, 15—68.

22. És ezt fogja mondani a ti utánnatok való nemzetség, a ti fijaitok, kik támadnak ti utánatok, és a jövevény, a ki jövendő messze földről, mikor látni fogják e földnek csapásait és az ő nyomorúságait, melyekkel megnyomorította azt az Úr:

23. (Mert kénkö és só égeti meg minden ő földöket, annyira hogy nem vetik azt bé: semmit nem terem, és semmi fű nem nevekedik rajta, mint * Sodomának, Gomorának, Ádmának és Séboimnak elsüllyesztett helyén, mellyeket az Úr elsüllyesztett búsulásában és haragjában.) * 1 Móz. 19, 25.

24. Azt fogják *mondom* mondani minden népek: Mért cselekedett * az Úr így ezzel a földdel? Micsoda nagy búsulás és nagy harag ez?

25. És ezt fogják mondani: Azért, mert elhagyták az ő attyok Urának Isteneinek szövetségét, mellyet tett velek, mikor kihozná őket Egyiptomnak földéből. * 1 Kir. 9, 8. 9. Jer. 22, 8. 9.

26. És elmenvén tisztelték idegen isteneiket, és leborúltak azok előtt az istenek előtt, kiket nem esmértek *volt*, és a kik semmi jóval soha nem voltak nékik.

27. És felgerjedet az Úrnak búsulása a földre; hogy reá hozná mind az átkot, melly meg vagyon írva e könyvben.

28. És kigyomlálta őket az Úr az ő földökről haragjában, búsulásában, és nagy indulatjában; és vetette őket más földre, a mint most megtetszik.

29. A titkok * a mi Urunknál Istenuknél vagynak: a kinyilatkoztatott dolgok miéink és a mi fiaink mind örökké; hogy e törvénynek minden ígéit beteljesítsük. * Péld. 25, 2.

30. RÉSZ.

Vigasztaltatások a megtérőknek: közel vagyon hozzánk a mit kíván Isten.

Mindazáltal mikor bételjesednek rajtad mind * ezek, az áldás és az átok mellyet elődbe adtam néked; ha megemlékezéddel elmédben minden pogánynépek között, a kik közzé vetédd téged a te Urad Istened; * rész 28, 2—68.

2. És megtérvén a te Uradhoz Istenedhez, * engedsz az ő szavának mind a szerint, a mint én parancsolom néked e mai napon, te, és a te fiaiid teljes szívedből és teljes lelkedből; * rész 4, 30. 3 Móz. 26, 40—42.

3. Visszahozza * az Úr a te Istened foglyaidat, könyörülvén rajtad, és hozzád fordulván, öszvegyűjt téged minden népek között, a kik közzé elhintett vala téged a te Urad Istened. * Neh. 1, 8. 9. † Jer. 32, 37.

4. Ha az égnek * utolsó részére vitelnél is, onnét is öszvegyűjt téged az Úr a te Istened, és onnét is felvészen téged. * Neh. 1, 9.

5. És visszahoz téged a te Urad Istened arra a földre, mellyet bírtak a te atyáid, és bírní fogod azt; és jól térszen veled, és inkább megsokasít téged, hogyan mint a te atyáidat.

6. És körülmetéli * a te Urad Istened szívedet, és a te magodnak szívét: hogy szeressed a te Uradat Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből, a te életedért. * Jer. 32, 39. Ezech. 11, 19. Róm. 2, 29.

7. Bocsátja pedig a te Urad Istened mind ez átkokat ellenségeidre és gyűlölőidre, a kik üldöztek téged.

8. Te annakokáért megtérj, és engedj az Úr szavának, és teljesítsd meg minden parancsolatit, mellyeket én parancsolok néked ma.

9. (És bővölködővé térszen téged a te Urad Istened kezeidnek minden munkájában, a te méhednek gyümölcsében, a te barmodnak tenyészésében, és a te földednek gyümölcsében, a te jódra: Mert megtér az Úr hogy vigadjon rajtad, néked jódra, miképen örvendezett a te atyáidon.

10. De úgy mindazáltal, ha engedénsz a te Urad Istened szavának, megőrizvén az ő parancsolatit és az ő végzéseit, mellyek megíratattak e törvénynek könyvében, és ha megtérédsz a te Uradhoz Istenedhez teljes szívedből és teljes lelkedből.

11. Mert e parancsolat, mellyet paran-

csolok én ma néked, nem * titkoltatott el tőled; sem távol nincsen. * Ésa. 45, 19.

12. Nem a mennyekben vagyon, hogy azt mondanád: Kicsoda hág fel érettünk a mennyekben, * hogy alá hozná azt nekünk és arra minket megtanítna, hogy bételjesítsük azt? * Róm. 10, 6.

13. Sem a tengeren túl nincsen hogy azt mondanád: Kicsoda megyen által érettünk a tengeren, hogy előhozná azt nekünk és megtanítna minket arra, hogy bételjesítsük azt?

14. Hanem felette közel *vagyon* hozzád ez * íge; a te szádban és szívedben, hogy bételjesítsd azt. * Róm. 10, 8. 9.

15. Meglássad, ímé adtam néked elődbe ma életet * és jót; ismét halált és gonoszot. * rész 11, 26—28. vers 15.

16. Mikor *tudniillik* én néked parancsolom ma, hogy szeressed a te Uradat Istenedet, hogy járj az ő útáiban és őrizzed az ő parancsolatit, végzéseit és az ő ítéleteit: hogy élj és megsokasíttassál, és megáldjon téged a te Urad Istened a földön, mellyre bémegy, hogy örökségül bírjad azt.

17. Hogyha elfordulánd a te szíved, és nem * engedénsz; és ha elhajolván, leborulándasz idegen istenek előtt, és tisztelénd azokat: * rész 28, 15.

18. Tudtokra adom ma néktek, hogy általán fogva elvesztek: nem éltek sok ideig azon a földön, mellyre a Jordánon általkelvén, mégy, hogy örökségül bírjad azt.

19. Bizonyosságul hívom ellenetek ma a mennyet * és földet, hogy életet † és halált adtam előtökbe, áldást és átkot: válassz annakokáért az életet, hogy élhess mind te, mind a te magod. * rész 4, 26. Ésa. 1, 2. † vers 15.

20. Hogy szeressed a te Uradat Istenedet, és hogy engedj az ő szavának, és ragaszkodjál hozzá: mert ő a te életed és a te életednek * hosszúsága: hogy lakozál azon a földön, mellyről megesküdt az Úr a te atyáidnak, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak, hogy nekik adná azt. * rész 4, 40. 5, 33.

31. RÉSZ.

Mózes búcsuzik: Megvétel a Kanaán földének. Elolvasása a Törvénynek.

Ázután mikor Mózes előállván az ígéket megmondotta volna az egész Izráel népének.

2. Monda nékik: Száz és húsz esztendőös vagyok most, nem járhatok ezután sem ki, sem bé: annakfelette az Űrezt * mondá nékem: E Jordánon nem megyi által.

* rész 3, 26. 27. 4 Móz. 27, 12–14.

3. A te Urad Istened megyen által előtted, ő veszi el a Pogányokat előtted, és bírod azokat: Jósué * megyen által előtted, a miképen megmondotta az Űr.

* rész 3, 28. 4 Móz. 27, 18–22.

4. És a képen cselekeszik azokkal az Űr, a miképen cselekedett Sihonnal * és Oggal, az Emoreusok Királyival, és azoknak földökkel, a kiket elveszte. * 4 Móz. 21, 24. 25.

5. Mikor azért adándja az Űr azokat kezetekbe: akkor mindenestől fogva cselekedjetelek velek a parancsolat szerint, a mint * megparancsoltam néktek. * rész 7, 1–5.

6. Legyetek erősek és bátorítsátok meg magatokat: ne féljete és ne rettegjete tőlök: mert a te Urad Istened lészen, ki veled * elmegyen; nem † hágy el téged, sem el nem marad tőled. * rész 7, 21. † Jós. 1, 5.

7. Szólitá azért Mózes Jósué, és monda néki az egész Izráel népének szemei előtt: Légy erős és bátorítsd meg magadat: mert te mégy bé * e néppel a földre, mellyért megesküdt az Űr az ő atyóknak, hogy jövendőre nékik adná azt: és te osztod el azt nékik örökségül.

* rész 3, 28. Jós. 1, 6. 14, 1.

8. Az Űr pedig a ki előtted megyen, lészen te veled, el nem hágy téged, sem el nem marad tőled: ne félj * és ne rettegj!

* Jós. 1, 6. 9.

9. És minekutánna megírta volna Mózes a Törvényt, adá azt a Papoknak a Lévi fíjainak, a kik viselik az Űr szövetségének * ládját, és az Izráel minden Véneinek.

* 4 Móz. 4, 5. 15.

10. És megparancsolá nékik Mózes, mondván: Minden hetedik * esztendőben, a szabadság esztendejének idejében, a sátoroknak innepében.

* rész 15, 1.

11. Mikor eljövend az egész Izráel, hogy megjelenjék a te Urad Istened előtt azon a helyen, mellyet választand: elolvassad e törvényt az egész Izráel előtt az ő hallásokra.

12. Gyűjtsd egybe a népet, férjfiakat és asszonyokat, a kicsinykéket és a te jövevényedet, ki a te kapuid között vagyon; hogy hallják és tanuljanak, és féljék a ti Uratok Istenteket, és őrizzék meg, bételjesítvén e Törvénynek minden ígét.

13. És azoknak fíjai, a kik nem tudták e Törvényt, hallják és tanulják félni a ti Uratokat Istenteket mind addig, míg éltek azon a földön, mellyre, általkelvén a Jordánon, mentek, hogy örökségül bírjátok azt.

14. És monda az Űr Mózesnek: Ímé elközelgettek a te napjaid, hogy * meghalj; hívjad Jósué és álljatok a Gyülekezetnek sátorában, és parancsolatokat adok néki. Elméne azért Mózes és Jósué, és állanak a Gyülekezet sátorában.

* Ésa. 38, 1. 2 Pét 1, 14.

15. És megjelenék az Űr a sátorban, felhőnek oszlopában, a sátornak ajtaja felett.

16. És monda az Űr Mózesnek: Ímé te elaluszol a te atyáiddal egyetembe: azután felkelvén e nép paráználkodik idegen istenekkel a földön, mellyre megyen hogy lakozzék azon; és elhagy engemet és felbontja az én szövetségemet, mellyet én ő vele szerzettem.

17. Annakokáért * felgerjed az én haragom ő ellene a napon, és elhagyom őtet, és elrejttem † az én orczámat ő előle: és megemésztetik, és sok nyavalyák és nyomorúságok találják őtet; és mondani fogja a napon: Avagy nem azért találtak é e sok nyavalyák és nyomorúságok engemet, hogy nincsen az én Istenem én közöttem?

* 2 Kir. 22, 13. † Ésa. 59, 2.

18. Én pedig valóba elrejttem * az én orczámat azon a napon az ő minden gonoszágáért, mellyet cselekedéndik, hogy az idegen istenek után hajlott. * rész 32, 20.

19. Most annakokáért írájatok meg magatoknak * ez Éneket: és tanítsd meg arra az Izráel fíjait, adjad azt szájokba, hogy legyen nékem ez Ének bizonyosság az Izráel fíjai ellen:

* vers 16–18. 22.

20. Mert ha béviszem őtet arra a földre, mellyről * megesküdtem az ő atyáinak, a téjjel és mézzel folyó földre: eszik pedig és megelégeszik és meghizlalja magát; akkor hajol † az idegen istenekhez és azokat tiszteli, és felbosszant engemet, és fölbontja az én szövetségemet.

* 2 Móz. 32, 13. 33, 1. 2. † Ésa. 1, 4.

21. Mikor pedig reá szállanak a sok nyavalyák és nyomorúságok: akkor ő előtte ez Ének bizonyosság lészen, (mert el nem felejtődik ez *ügy*, hogy ne forogjon az ő maradéka szájában) mert jól tudom az ő gondolatját, és mit cseleked-

jék * most is, minekelőtte bévinném őtet a földre, mellyről megesküdtem.

* Jós. 24, 14. 23. Ezék. 23, 8. 9. 19, 21.

22. Megírá azért Mózes azt az * Éneket azon napon, és megtanítá arra az Izráel fíjait.

* vers 16—19. rész 32, 1. 2.

23. Annakutánna parancsola * Jósuának a Nún fíjának, és monda: Légy * erős és bátorítsd meg magadat, mert te vizeszed bé az Izráel fíjait arra a földre, mellyről megesküdtem nékik: és én lészek te veled.

* Jós. 1, 1. † Jós. 1, 6. 9.

24. Mikor pedig elvégezte volna Mózes e törvény ígéinek írását a könyvben, mind azoknak végéig:

25. Parancsola Mózes a Lévitáknak, kik viselik * vala az Úr szövetségének ládáját, mondván:

* vers 9. Jós. 3, 6.

26. Vegyétek e Törvénynek könyvét, és helyheztessétek azt a ti Uratok Istentek szövetsége ládájának * oldalában, és legyen ott ellened bizonyáságul;

* 1 Kir. 8, 9. 2 Kir. 22, 8.

27. Mert én tudom engedetlenségedet, és kemény nyakadat. Ímé most is, holott még köztetek élek, az Úr ellen * engedetlenek vagytok, mennyivel inkább minekutánna meghalándok?

* rész 9, 24.

28. Gyűjtsétek én hozzám a ti nemzetségeiteknek minden Véneit, és Fejedelmeiket, hogy szóljam az ő fülök hallására ez ígéket, és bizonyáságul * hívjam ellenek a mennyet és földet:

* rész 30, 19. 32, 1.

29. Mert tudom, * hogy minekutánna meghalándok, megfertéztetitek magatokat, és eltértek az útról, mellyet parancsoltam néktek: melly dologért jó reátok e veszedelem az utolsó napokon, mikor cselekedéndetek gonoszta az Úrnak szemei előtt, boszantván őtet kezeiteknek csinalmányával.

* vers 16.

30. Annakokáért szóla Mózes az egész Izráel Gyülekezetének füle hallására * ez Éneknek ígéit, mind azoknak végéig.

* vers 19.

32. RÉSZ.

M Ó Z E S É N E K E.

Hallgassatok * Egek és szólok: és a Föld hallgassa az én számnak ékes beszédit.

* rész 31, 28. Ésa. 1, 2. Jer. 2, 12.

2. Csepegjen mint az eső az én tudományom, folyjon mint a harmat az én beszédem, mint az esőnek cseppei a pázsiton, és mint a záporosó a fűvön.

3. Mivelhogy az Úrnak nevét hirdetem,

tulajdonítsatok * nagyságot a mi Istenünknek.

* Zsolt. 96, 7.

4. Annak a kősziklának, kinek cselekedete * tökéletes: mert néki minden útai igazság; az erős hív Istennek, ki hamiságot nem tud: ki igaz * és jó.

* Préd. 3, 14. † Zsolt. 145, 17. Dán. 4, 34.

5. Megfertéztette * magát a gonosz és elfordult nemzetség az ő bűnével, melly nem ő fíjai * tulajdonsága.

* Ésa. 1, 2—4. † rész 28, 9.

6. Avagy ezzel kell vala é fizetnetek az Úrnak, bolond és esztelen nemzetség! Avagy nem ő é a te atyád, a ki * megszabadított? Avagy nem ő tett é maggyá, és nem ő erősített é meg *tégedet*?

* 2 Móz. 14, 30, 31.

7. Emlékezzél meg a régi időkről, gondoljátok meg minden nemzetségnek esztendeit? Kérjded meg a te atyádat, és megjelenti néked: a te Véneidet, és megmondják néked.

8. Mikor a nagyságos Isten örökségeket osztana * a népeknek, és mikor elszéleszté az embereknek fíjait, még akkor a pogányoknak határokat elrendelé az Izráel fíjainak * számok szerint;

* Csel. 17, 24. 26. † Jer. 27, 5.

9. Mert az Úrnak öröksége az ő népe, a Jákób néki sorssal jutott öröksége.

10. Találá őtet a pusztá földön, és a kietlenségnek iszonyú pusztájában; körülvéve őtet, oktatá őtet, őrizé őtet mint szemeinek fényét.

11. Mint a sas fészket rak, fíjain ül, kiterjeszti szárnyait, felveszi az ő fíját, viseli azt szárnyain:

12. *Úgy* * az Úr ön maga hordozta őtet: és nem volt vele idegen *nemzetségnek* istene.

* 2 Móz. 40, 36—38.

13. Helyheztette őtet a magas * földre, hogy enné a mezőknek gyümölcsét: és a kősziklából is mézet szoptatott vele, és olajt a kemény kőből.

* Ésa. 58, 14.

14. A tehenek vaját és a juhoknak tejét, a bárányoknak kövérivel, a Básán mezején termett kosoknak, a kecskebakoknak, és a gabona veséinek kövérivel egybe: a szőlőnek is tiszta véréit ittad.

15. És minekutánna meghízott az Izráel, Isten * ellen rugódozott: Meghízakodtál, megkövéredtél, meggazdagodtál: Elhagyá az Istent, ki felmagasztalta vala őtet, és megutálá az ő * megszabadításának kőszikláját.

* rész 31, 20. Hós. 13, 6. † vers 6. 9.

16. Haragra indították őtet az idegen istenek tiszteletivel: az utálatosságok által bosszantották őtet.

17. Áldoztak az ördögöknek * nem az Istennek: olly isteneknek, kiket nem esmértek: új isteneknek, kik közelről jöttek, kiket nem rettegtek a ti atyáitok.

* 2 Krón. 11, 15. Zsolt. 106, 37.

18. A kőszikláról a ki szült téged, elfelejtkeztél; elfelejtkeztél az erős Istentől, a ki nemzett téged.

19. Mikor pedig azt látta volna az Úr, megutálá haragjában az ő fiai * és leányait.

* vers 6.

20. És monda: Elrejttem az én orcámat előlük, meglátom mint járnak végre: mert elfordult * nemzetség ez, és olly fiak, kikben semmitökéletesség nincsen.

* rész 31, 18. Ésa. 1, 2—4.

21. Ők haragra indítottak engemet az által, * a mi nem Isten, megharagítottak engemet az ő hijába valóságok által: én is azért őket felingerlem † az által, a ki nem én népem, a bolond nép által ingerlem őket. * Jer. 2, 11. 5, 7. † Róm. 10, 19.

22. Mert tűz * gerjed az én búsulásomban, és égni fog mind az alsó pokolig: és megemészti a földet és annak gyümölcsét, és felgyújtja a hegyeknek fundamentomait.

* Jer. 15, 14. 17, 4.

23. Gyűjtök ő reájok *minden* * nyavalyákat: az én nyilaimat mind hozzájuk lövöldözöm.

* rész 28, 22. 27—35.

24. Megemésztetnek * éhséggel, és elvesznek gyuladózó betegséggel és keserű halállal: a fenevadaknak is fogaikat reájok bocsátom, a földön mászó kígyóknak mérgekkel együtt. * rész 28, 53.

25. Kívül megemészti őket a fegyver, és az ő ágyasházokban a rettegés: az ifjat is, a szűzet is, a csecsszopót is a vén emberrel együtt.

26. Elvégeztem vala, hogy mindenestől * elveszessem őket, és emlékezeteket eltöröljem e földről.

* 4 Móz. 14, 11—16.

27. Ha nem gondoltam volna az ellenségnek haragját, és hogy az ő ellenségek kevélységekből ezt mondaná: A mi hatalmas kezünk, és nem az Úr cselekedte mind ezeket!

28. Mert tanács nélkül való nép, és nincsen benne értelem.

29. Ha eszesek volnának megértenék ezt: meggondolnák az ő utolsó * állapotjokat.

* Luk. 19, 42.

30. Miképen kergetett volna egy * ő közzülök ezeret, és kettő mimódon tűzhetne tízezeret, ha az ő † kősziklájok őket el nem adta volna és az Úr nem adta volna őket kézbe? * 3 Móz. 26, 8. † vers 15.

31. Mert nem ollyan a mi kősziklánk mint az ő kősziklájok: a mi ellenségeink is megítélhetik ezt!

32. Mert az ő szőlőtővők * Sodomának szőlőtővét meghaladja, és meghaladja Gomorának szőlőtőveit: az ő szőlejek mérgesek, keserű azoknak szőlőgerézdjek?

* Ezék. 16, 49. 50.

33. A sárkányoknak mérge az ő borok, és áspis kígyóknak kegyetlen epéje!

34. Nemde nem eltételeztem volna, és nálam? bépecsételtetett az én kincseim között?

35. Enyim a bosszúállás * és a fizetés: mikor ideje leszen, tántorgani kezd az ő lábok: mert közel vagyok az ő veszedelmeknek napja, és sietnek, a mellyek reájok következnek; * Zsolt. 94, 1. Róm. 12, 19.

36. Mert bosszút áll az Úr az ő népéért, és az ő szolgálait megszántja, mikor látandja hogy elkölt erejek, és mind a fogoly, mind a meghagyatott * semmi.

* 2 Kir. 14, 26. 27.

37. És noha azt mondja: Hol vagyok az ő Istenek? a kőszikla, mellyben reményéseket helyezették?

38. A kiknek áldozatoknak követit eszik vala, és kiknek borokat az italiáldozatban isszák vala: Keljenek fel, segíljenek meg * titeket, és oltalmazzanak meg titeket!

* Bir. 10, 14.

39. Mindazáltal lássátok meg, hogy én vagyok, és nincsen Isten * én kívülem, én ölök † és elevenítek: én sebesítek, és gyógyítok, és senki nincsen, a ki az én kezemből kiszabadíthasson.

* r 4, 35. Ésa. 45, 5. 18, 22. † 1 Sám. 2, 6. Jób 5, 18. Jak. 4, 12.

40. Mikor felemléndem az én kezemet az égre, és azt mondándom: élek * én örökké!

* Jer. 22, 24. Dán 12, 7.

41. Ha megélesítem az én fényes fegyveremet, és kezemet az ítéletre vetem: bosszút állok ellenségeimen, és az engem gyűlölőknek megfizetek.

42. Megrészegítem az én nyilaimat vérrrel, és az én fegyverem megemészti az ő *húsokat*: a megöletteknek és foglyoknak vérekkal *részegítem meg fegyveremet*, hogy az én ellenségeimnek eleitől fogva való bűnökért bosszút álljak.

43. Örvendeztetek * Pogányok az ő népével, mert az ő szolgáinak † véreket megtorolja, és bosszút áll az ő ellenségein, és kegyelemmel békedezi az ő földét és az ő népét. * Róm. 15, 10. † Jel. 19, 2.

44. Elméne azért Mózes, és elmondá ez Éneknek minden ígéita népnek fülehallására, ő és Josué * a Nún fija. * Jós. 1, 1. 2.

45. És elvégezé Mózes mondani mind az ígéket mind az egész Izráelnek.

46. És monda nékik: Vegyétek szívetekbe mind ezeket az ígéket, mellyekkel én bizonytságot tesztek ellenetek e mai napon: és parancsoljátok meg fiaiatoknak, hogy megőrizzék * és megtartsák e Törvénynek minden ígét;

47. Mert nem hijábavaló íge, hogy megutáltatnék tőletek; hanem ez a † ti életetek, és ez íge által hosszabbítjátok meg napjaitokat a földön, mellynek bírására általmentek a Jordánon.

* r. 28, 1—14. 15—68. † r. 30, 8—10. 15.

48. Ugyanazon napon szóla az Úr Mózesnek, mondván:

49. Menj el az Abarim * hegyére, a Nébó hegyére, mely vagyon a Moáb földén, és a melly vagyon Jerikó ellenében; és nézd meg a Kanaán földét, mellyet én adok az Izráel fiaiának örökségül. * 4 Móz. 27, 12—14.

50. És halj meg a hegyen, mellyre felmégy, és takaríttassál a te népeidhez: a miképen megholt * Áron az atyádfia a Hór hegyén, és takaríttatott az ő népehez; * 4 Móz. 33, 38.

51. Mivelhogy vétkeztetek ellenem az Izráel fiai között a versengésnek * vizénél, a Czin pusztájában Kádesnél: mert nem szentelétek meg engemet az Izráel fiai között. * 4 Móz. 20, 2. 8. 10—13.

52. Meglátod ellenbe a földet: * de oda nem mégy arra a földre, mellyet én adok az Izráel fiaiának. * r. 34, 4.

33. RÉSZ.

Mózes testamentomtétele.

E pedig az áldás, mellyel * megáldá Mózes az Istennek embere az Izráel fiai, minekelőtte meghalna. * 1 Móz. 49, 1—28.

2. És monda: Az Úr a Sinai hegyből jött, és Seir hegyéből támadott ezeknek: megvilágosodott a Páránnak hegyéből, és eljött tízezer szentekkel: az ő jobbkeze felől tüzes * törvény fénylik vala nékik: * rész 5, 4. 2 Móz. 19, 18. 20, 1. 2.

3. És immár igen szereti a népeket, az

ő népének szentei vagynak a te kezében: azok is szerkesztették magokat lábaidhoz, és hallgatják a te beszédidet. 4. *Tudniillik* a törvényt, mellyet parancsolt * nekünk Mózes; melly a Jákób Gyülekezetinek † öröksége.

* 2 Móz. 19, 17. 20, 19. 21. † Zsolt. 147, 19. 20.

5. Mert *ollyan* volt Izráelben *Mózes mint a Király*, mikor öszvegyültek a népnek fejei, és egyetembe az Izráel nemzetségei.

6. Éljen Rúben és meg ne haljon: és ne legyen számok az ő embereinek.

7. E volt pedig a Júdának áldása, és monda: Hallgass meg Uram a Júdának * szavát, és az ő népéhez vigye haza őtet: az ő keze elégséges legyen néki, mikor az ő ellensége ellen segítség lésszen néki. * 1 Móz. 49, 10.

8. Léviről pedig monda: A te Thummiddal és Urimiddal megékesíttetted a férjfiat, a te szentedet, kit megkísértél Massában, * mikor versengenék a Mériba vizei mellett. * 2 Móz. 17, 1—7. 4 Móz. 20, 2. 13.

9. Ki azt mondotta az ő atyának és annyának: Nem láttam őtet; és az ő atyafiait nem esmérte, fijaival sem gondolt: mert őrizték a te * beszédedet és szövetségedet megtartották. * 2 Móz. 32, 26—29.

10. Tanítják * a te ítéletidre Jákóbot, és a te törvényedre az Izráelt: jóillatú füstöt tesznek a te orczád előtt: és egészen égőáldozatot a te oltárodon.

* Mal. 2, 4—7.

11. Áld meg Uram az ő marháját, és az ő kezeinek munkája legyen kedves előtted: rontsd meg derekokat az ő reá támadóknak, és *azoknak*, kik őtet gyűlölik, hogy fel ne kelhessenek.

12. Benjáminról monda: Az Úrnak szerelme a *Benjámin*, és lakoznifog bátorosan ő mellette, oltalmazván őtet mindenkor, és az ő vállalai közt lakozván.

13. Józsefről * pedig monda: Megáldattatott az Úrtól az ő földe az égnek gyönyörűségével a harmattal, és a mélységből *származó vizekkel*. * 1 Móz. 49, 22—26.

14. A nap melegségétől, és a holdnak nedvességétől megérlelt gyöngyörűséges gyümölcsökkel.

15. És a régi hegyek teteinek gyönyörűségével, és a régtől fogva való halomoknak gyönyörűségével.

16. A földnek gyönyörűségével és gazdagságával: és a * csipkebokorban lako-

zónak jóakarátja szálljon Józsefnek fejére és az ő atyafiai közül kiválasztatottnak tetejére.

* 2 Móz. 3, 2–4.

17. Mint a választott ökörnek ékessége, az ő ékessége, és az ő szarvai olyanok, mint az unikornisnak szarvai; azokkal a népeket ökleldezi mind a földnek végéig; és ezek az Efraim * tízezerei; és a Manasse ezerei.

* 1 Móz. 48, 1. 5.

18. És Zebulonról is monda: Örvendezz Zebulon, mikor kimenédsz: és te Issakhár a te sátoraidban.

19. A népeket az *Isten* hegyére hívják, és ott igazságnak áldozatját áldozzanak: mert a tengereknek bőségét szopják, és a fővénynek elrejtett kincseit.

20. És Gádról monda: Áldott az, ki Gádót kiterjesztette: mint az oroszlán úgy lakik *földében*, és az ő *ellenségének* karját és tetejét megmarja.

21. És jó idején gondot visele magáról, és a Törvényadótól rendeltetett * örökségben marada: Azért elmenvén a népnek Fejedelmeivel, az Úrnak igazságát cselekeszi, és az ő ítéletét az Izráellel együtt.

* 4 Móz. 32, 33–36.

22. És Dánról monda: a Dán mint az oroszlánnak kölyke, mely kiszökellik Básánból.

23. És Nafthaliról monda: Óh Nafthali, ki az Úrnak jóakarátjával és áldásával teljes vagy, a napenyészetet és a délt örökségül bírad!

24. És Áserről monda: Áldott a több fiak felett Áser: az ő atyafiai előtt kedves léssen, és megáztatja az ő lábait olajban.

25. Vas * és érez a te saruid: és erős hatalmas lésszesz míg élsz.

* rész 8, 9.

26. Nincsen hasonló ez Istenhez, óh Izráel! ki az egekben ül a te segítségedre, és az ő nagyságos volta a felső * felhőkben.

* Zsolt. 18, 10. 11. Ésa. 19, 1.

27. Oltalmad legyen az örökkévaló Isten, alattad legyenek az ő örökkévaló karjai: ki a te ellenségedet előtted kiüzze, és azt mondja: Veszess el *ellenségeidet*!

28. Hogy lakozzék * bátorsággal az Izráel † egyedül, a Jákób forrása a gabonának és bornak földében: az ő egei is csepegtessenek néki harmatot.

* Jer. 23, 6. † 4 Móz. 23, 9.

29. Boldog vagy Izráel! Kicsoda olyan nép * mint te; oltalmaztatol az Úr által, a te segítségednek paizsa által, ki a te

dicsőségednek fegyvere? Aláztassanak meg a te ellenségeid előttd, és te azoknak magasságait tapodjad.

* rész 32, 9–14. Zsolt. 147, 19. 20.

34. RÉSZ.

Meghal Mózes: eltemettetik Istentől: siratják őtet az Izráeliták: Jósne állattatik helyébe.

Felméne annakokáért* Mózes * a Moáb mezőségéről a Nébó hegyére, a halomnak tetejére, melyllyen Jérikhó városának ellenében: és megmutatá néki az Úr az egész földet, *tudniillik* Gileádot mind Dánig.

* rész 32, 49. 50.

2. És az egész Nafthali, Efraim és Manasse földét, az egész Júda földét, mind az utolsó tengerig.

3. És a dél felől való tartományt, és a lapáczt, Jérikhónak * pálmafák városának völgyét, mind Soárig.

* Bir. 1, 16.

4. És monda néki az Úr; ez a föld, mellyről megesküdttem * Ábrahámnak, Izsáknak, Jákóbnak mondván: a te magodnak adom azt: Megmutattam azt, hogy látnád szemekkel, † de oda bé nem mégy.

* 1 Móz. 12, 7. 28, 13. † rész 32, 52.

5. Annakokáért meghala ott Mózes az Úrnak szolgája a Moáb földén, az Úrnak * beszéde szerint.

* rész 32, 48–50.

6. És eltemeté őtet az Úr egy völgyben a Moáb földén, Beth Péor ellenébe: és senki sem tudja az ő temetésének * helyét mind e mai napig.

* Júd. vers 9.

7. Mózes pedig száz és húsz * esztendő vala, mikor meghala: nem homályosodott vala meg az ő szeme, sem el nem fogyakozott vala az ő ereje.

* rész 31, 2.

8. És siraták az Izráel fiai Mózeszt, a Moáb mezőségében, harmincz * napig: és beteljesedének a Mózes siratásának, azaz gyászolásának napjai.

* 5 Móz. 50, 3. 4 Móz. 20, 29.

9. Jósne a Nún fija pedig bételjesedék bölcseségnek lelkével: mert Mózes vetette vala * ő reá kezeit; és engedének néki az Izráelnek fiai, és úgy cselekedének, a mint parancsolta vala az Úr Mózesnek.

* 4 Móz. 27, 18–21.

10. És nem támadott azután Izráelben olyan Próféta mint Mózes, kit esmért volna az Úr színről * színre.

* 2 Móz. 33, 11. 4 Móz. 12, 8.

11. Minden jegyekben és csudákban, mellyekért küldötte * vala őtet az Úr, hogy azokat cselekedné Egyiptomnak föl-

dében Faraó előtt, minden ő szolgálai előtt és az ő egész földé előtt. * 2 Móz. 4, 21.

12. És minden hatalmas * cselekedet-

ben, és minden nagy rettenetességben, melyeket cselekedett Mózes az egész Izráelnek szemei előtt. * 2 Móz. 14, 21. 27. 15, 23. 25.

JÓSUÉ KÖNYVE.

1. RÉSZ.

Parancsol Isten Jósuénak, Jósué a népnek.

És lőn Mózesnek az Úr szolgájának halála * után, szóla az Ur Jósuénak † a Nún fijának, ki Mózes szolgálja vala, ezt mondván:

* 5 Móz. 34, 5.
† 2 Móz. 33, 11. 4 Móz. 13, 9. 17. 5 Móz. 1, 38.

2. Mózes az én * szolgám megholt: Most annakokáért kelj fel, és menj által a Jordán vizén, te és mind ez a nép, arra a földre, melyet én adok nékik, az Izráel fiainak.

* 5 Móz. 34, 5. 10. 11.

3. Minden helyet, melyet a ti lábatoknak talpa megnyom, néktek adtam, a miképen szólottam * Mózesnek.

* 2 Móz. 3, 8. 5 Móz. 1, 7. 8. 31, 6. 8.

4. A pusztától és e Libánustól fogva a nagy folyóvizig, *tudniillik* az Eufrátes folyóvizig; a Hitteusoknak egész földök a nagy tengerig napnyugot felől lészen a ti határotok.

5. Meg nem áll senki előtted életednek minden napjaiban, miképen voltam Mózes-szel, úgy lészek * te veled is, el nem hagylak téged, sem el nem maradok tőled.

* 5 Móz. 31, 6. 8.

6. Bátorítsd meg és erősítsd meg magadat: mert te cselekedsz, hogy e nép bírja * azt a földet, melyről megesküdtem az ő atyaiknak, hogy nékik adnám azt.

* 5 Móz. 1, 38.

7. Annakokáért bátorítsd meg és erősítsd meg magadat igen, hogy eszesen cselekedjél mind a törvény szerint, melyet parancsolt néked Mózes az én szolgám; attól se jobbkézre se balkézre ne hajolj, hogy jó * szerencsésen cselekedjél mindenekben, a melyekre menedsz.

* 5 Móz. 28, 1.

8. El ne távozzék e Törvénynek könyve a te szádtól, hanem gondolkodják arról éjjel * és nappal, és megőrizzed, és cselekedjél mint a szerint, a mint meg vagyon írva abban: mert akkor lészen szerencsések a te útaid, és akkor lészesz boldog.

* Zsolt. 1, 2. 3.

9. Avagy nem parancsolám é meg né-

ked? * Bátorítsd meg és erősítsd meg magadat, meg ne iszonyodjál, se meg ne rettenj: mert veled † vagyon a te Urad Istened mindenekben, a melyekre menedsz.

* vers 7. † 5 Móz. 31, 7. 8.

10. Azokáért megparancsolá Jósué a nép Fejedelmeinek, ezt mondván:

11. Menjetek által a táboron, és hagyjátok meg a népnek, mondván: Készítetek magatoknak útra való eleséget: mert harmadnap mulva általmentek ti e Jordán vizén, hogy bemenjete a földnek bírására, melyet a ti Uratok Istentek ad néktek, hogy bírjátok.

12. A Rúben és Gád nemzetségének pedig, és a Manasse fél nemzetségének szóla Jósué, ezt mondván:

13. Megemlékezzetek a dologról melyet parancsolt * néktek Mózes az Úrnak szolgálja, mondván: A ti Uratok Istentek megnyugott titeket, és néktek adta ezt a földet.

* 4 Móz. 32, 20–33.

14. A ti feleségeitek, a ti apró gyermekeitek, és a ti barmaitok maradjanak e földön, melyett * adott néktek Mózes a Jordán vizén innét: ti pedig fegyveres kézzel menjetek által a ti atyátfiai előtt mindnyájan, kik közzületek erősek, és segéljétek meg őket.

* 4 Móz. 32, 33–37.

15. Míg megnyugotja az Úr a ti atyátfiait is, mint titeket, és bírják ők is a földet, melyet a ti Uratok Istentek ad nékik; és akkor térjete vissza birodalmatoknak földébe és bírjátok azt, melyet adott néktek Mózes az Úrnak szolgálja, napkeletről innét a Jordán vizén.

16. És felelének Jósuénak, mondván: Mindeneket, valamelyeket parancsoltál nékünk, megcselekeszünk, és valahová küldesz minket, oda megyünk.

17. Szintén a mint engedtünk Mózesnek, úgy engedünk néked: csakhogy legyen a te Urad Istened veled, a miképen volt * Mózes-szel.

* 5 Móz. 34, 10. 12.

18. Valaki ellene jár a te szádnak, és

nem engedénd beszédidnek : mind azoknak, melyeket parancsolándasz néki, megöltessék ; csakhogy bátorítsd és erősítsd meg magadat.

2. RÉSZ.

A kémek Jérikhóban Ráháb által megszabadulnak.

Elküldött vala pedig Jósué a Nún fija két férjfiú kémeke Sittimből titkon, mondván : Menjetek el, és vegyétek jól eszetekbe azt a földet, és Jérikhót. Elmenvén annakokáért, bémentek vala egy vendégfogadó * asszonymak házába, ki-nek neve vala Ráháb, és ott hálóának.

* Jak. 2, 25.

2. Mikor pedig megmondották volna ezt Jérikhó Királyának, mondván : Imé férjfiak jöttek ide az éjszaka az Izráel fiai közül, e földnek kémlelésére :

3. Akkor küldé Jérikhó Királya Ráhábhoz, ezt mondván : Hozd ki a férjfiakat, kik bémentek hozzád, kik mentek a te házadhoz : mert az egész földet jöttek megkémlelni.

4. (Felvette vala pedig az asszony mind a két férjfiakat, és elrejtette őket.) Ki monda : Bizony jöttek vala hozzám férjfiak, de nem tudtam honnan valók voltak :

5. És minekelőtte a városnak kapui bezárlatnának, a setétben azok a férjfiak kimentek, és nem tudom hová mentek : Menjetek utánnok hamar, és megfoghatjátok őket.

6. Ő pedig felhágatta vala őket a házhéjára, és elrejtette * őket a lenpozdorjaiban, melyeket ő a házhéjára rakott vala.

* 2 Sám. 17, 18. 19.

7. És a férjfiak menének ő utánnok az úton, mely viszen a Jordán vizére mind a révig : a kaput pedig bezárlák egy kevés idő mulva azután, hogy kimenének azok, kik őket kergetik vala.

8. Minekelőtte pedig elaludtak volna a kémek, felméne az asszony hozzájuk a házhéjára :

9. És monda a férjfiaknak : Tudom, hogy az Úr adta néktek ezt a földet : mert esett a ti tőletek való félelem mi reánk : és elolvadtak * e földnek minden lakói tőletek való féltékben. * rész 5. 1.

10. Mert hallottuk, miképen megszáraztotta az Ur a veres tengernek * vizét a ti orcázatok előtt, mikor kijönétek Egyiptomból : és mit cselekedtetek legyen

az Emoreusok † két Királyainak, kik voltak a Jordán vizén túl, Sihonnak és Ognak, kiket megöltetek.

* 2 Móz. 14, 21. † 4 Móz. 21, 24 35.

11. Mellyet mikor meghallottunk, elolvadt a mi szívünk, és meg nem maradt a bátorság senkiben a ti orcázatok miatt : mert a ti Uratok Istentek az Isten * fenn az égben és alatt a földön. * 5 Móz. 4, 39.

12. Most annakokáért esküdjetek meg, kérek, nékem az Úrra mert irgalmasságot cselekedtem veletek, hogy cselekesztek irgalmasságot ti is az én atyámnak házával, és adtok nékem erről bizonyos jelt.

13. Hogy elevenen megtartjátok az én atyámat, az én anyámat, az én atyámfiait, hugaimat, nénéimet, minden marhájakat, és megmentitek a mi lelkeinket a haláltól.

14. Mondának néki a férjfiak : A mi lelkünk legyen ti érettetek a halálban, de úgy, ha ki nem jelentitek a mi beszédinket : és lészen, mikor lészünk adándja az Úr ezt a földet, hogy irgalmasságot és igazságot cselekedjünk veled.

15. Alábocsátá annakokáért őket kötlen az ablakon, (mert az ő háza vala a város kőkerítésének falában : és ő a kőkerítésben lakik vala.)

16. És monda nékik : E helyre menjete, hogy valamiképen elő ne találjanak azok, kik keresnek titeket : és elbuván ott legyetek három napon, míg visszatérnek azok, kik nyomoznak titeket, és annakutánna menjete a ti útatokon.

17. És mondának néki a férjfiak : Ártatlanok lészünk mi ez esküvéstől, melyel minket megesküdtettél.

18. Imé mikor bójövünk mi e földre, e veres fonalból csinált kötelet kösd ki az ablakon, a mellyen alábocsátottál minket ; annakfelette a te atyádat és anyádat, a te atyádfiait és az atyádnak minden cselédjét gyűjtsd hozzád e házba.

19. Lészen pedig, hogy ha valaki kijövénd a te házadnak ajtain : annak vére az ő fején lészen, mi pedig ártatlanok lészünk : valaki lészen te veled e házban, annak vére legyen a mi * fejünkön, ha valakinek keze lészen azon. * Máté 27, 25.

20. Ha pedig kijelentéted a mi beszédünket : üresek lészünk ettől * az esküvéstől, a mellyel megesküdtettél minket.

* vers 14.

21. És az asszony felele: A mint szó-
lottatok, úgy legyen. Akkor elbocsátá
őket, és elmenének: és kiköté a veres
fonalból csinált kötelet az ablakon.

22. Elmenvén pedig jutának a hegyre,
és ott lőnek * három nap, míg megté-
rének a † keresők, kik keresék őket min-
den úton, de nem találák meg.

* vers 16. † vers 3. 5.

23. Megtérvén annakokáért a két férj-
fiak, minekutánna alájövének a hegyről,
általmenének a *Jordánon*, és jutának
Jósuéhez * a Nún fiához; és megbeszé-
lének néki mindeneket, mellyek történtek
vala ő rajtok.

* vers 1.

24. És mondának Jósuénak: Kezünkbe
adta az Úr mind az egész földet, mert
elolvadtak * a földnek minden lakói, a
tőlünk való félelem miatt.

* vers 9.

3. RÉSZ.

Az Izráel népe száraz lábbal általmegyén a Jordánon.

Felkele azért Jósué jó reggel, és elindu-
lának * Sittimből, és menének a Jordán
vizéig, ő és mind az Izráelnek fiai; és
meghálának ott minekelőtte általmen-
nének.

* rész 2. 1.

2. És lőn harmadnap után, általmené-
nek a Hadnagyok a táboron.

3. És megparancsolák a népnek, mond-
ván: Mikor látjátok a ti Uratoknak Is-
tenteknek frígy * ládját, és a Lévi
nemzetségéből való Papokat hogy vizik
a *ládát*: ti is menjetek ki helyetekből, és
menjete a *láda* után; * 2 Móz. 25, 10—16.

4. Úgy mindazáltal, hogy mérték sze-
rint, úgymint kétezer singnyi közbevetés
legyen közöttetek és a láda között: kö-
zel hozzá ne menjetek, hogy eszetekbe
vehessétek az utat, mellyen kell menne-
tek: mert nem mentetek által azon az
úton soha ez előtt.

5. Megmondotta vala pedig Jósué a
népnek; Készítsétek hozzá magatokat:
mert holnap az Úr közöttetek * csudákat
cselekeszik.

* vers 13. 16.

6. És monda ismét Jósué a Papoknak
ilyen szóval: Vegyétek fel a frígy ládá-
ját, és menjetek által a nép előtt: Fel-
vevék annakokáért a frígy ládját, és
járának a nép előtt.

7. Mondotta vala pedig az Úr Jósué-
nak: E napon kezdlek * téged felma-
gasztalni az egész Izráelnek szemei előtt,
hogy megtudják, hogy a miképen vol-

tam † Mózeszel, a képen lészek ve-
led is.

* rész 4, 14. † rész 1, 5. 17.

8. Te annakokáért parancsold meg a
Papoknak, kik hordozzák a frígy ládá-
ját, mondván: Mikor bemenéndetek a
Jordán vizének szélibe, megálljatok a
Jordánban.

9. És monda Jósué az Izráel fíjainak:
Jöjjetek ide, és halljátok meg a ti Ura-
toknak Istenteknek szavát.

10. És monda Jósué: Ebből esmértek
meg, hogy az élő Isten közöttetek va-
gyon, és hogy kétség nélkül kiüzi a ti
orcátok előtt a Kananeust, a Hitteust
és a Hiveust, a Perizeust, Girgazeust,
Jebuzeust és az Emoreust.

11. Ímé az egész földön uralkodónak
frígyládája általmegyén előttetek a Jor-
dán vizén.

12. Most annakokáért válasszatok ma-
gatoknak tizenkét * férjfiakat az Izráel
nemzetségiből, egy-egy férjfiat, egy-egy
nemzetségből.

* rész 4, 2.

13. Mert mihelyt megnyugovándnak a
Jordán vizében a Papok lábainak talpai,
kik az egész földön uralkodó Úrnak
frígyládáját hordozzák: a Jordán vizei
kétfelé szakadnak, és a felül aláfolyó vizek
megállanak * egy rakásban.

* Zsolt. 114, 3.

14. És lőn, hogy mikor a nép menne
az ő sátorából, hogy általmenne a Jor-
dánon, a Papok, kik hordozzák vala a
frígy ládját, előtte valának ja népnek.

15. Mikor pedig jutottak volna azok
kik a ládát * vizik vala, a Jordánhoz,
és a Papoknak, kik a ládát vizik vala,
lábaik értek volna a vizeknek külső szé-
libe; (a Jordán pedig minden partjai fe-
lett † rakva szokott vala lenni minden
aratásnak idején.)

* vers 3. † 1 Krón. 12, 15.

16. Megállának a vizek, mellyek felül
aláfolytak vala, és nevedének egy
nagy magas rakásban, nagy messze Ádám
városától, melly Czarthánnak oldala fe-
lől vala: és a mellyek azon alól folynak
vala a pusztának tengerébe, *azaz*, a
sóstengerbe, megemésztetének és elfo-
lyának; a nép pedig általméne Jérikhó
ellenében.

17. Állának vala pedig a Papok, kik az
Úr frígyládáját vizik vala, szárazon a
Jordán közepében bátorsággal: és az
egész Izráel általmegyén vala szárazon,
míg mind az egész nemzetség a Jordá-
non való általmenetelben véget tőn.

4. RÉSZ.

Annak emlékeztére emelt kőoszlopok.

Mikor pedig elvégezte volna mind az egész nemzetség a Jordánon való általmenést: (mivelhogy szólott vala az Úr Jósuénak, mondván:

2. Vegyetek mellétek a nép közzül tizenkét férjfiakat, egy-egy férjfiat egy-egy nemzetségből.

3. És parancsoljátok meg nékik, mondván: Vegyetek fel magatoknak innen a Jordánnak közepéből, a helyről, a hol állnak bátorsággal a Papok lábai, tizenkét követ, és vigyétek által veletek azokat, és tegyétek le a szálláson, a hol háltok ez éjszaka.)

4. Akkor előhívá Jósué a tizenkét férjfiakat, kiket szerzett vala az Izráel fiai közzül, egy-egy férjfiat egy-egy nemzetségből.

5. És monda nékik Jósué: Menjetek által a ti Uratoknak Istenteknek frígládája előtt, a Jordán közepében; és vegyetek fel magatoknak, kiki egy-egy követ az ő vállára, az Izráel fiai nemzetségének számok szerint;

6. Hogy legyen ez jegyül közöttetek, mikor kérdéndik a ti fiaiatok ezután az ő attyokat, ezt mondván: Mire valók ezek a kövek?

7. Mondjátok meg nékik: Hogy kétfelé váltak a Jordánnak * vizei az Úrnak frígládája előtt, mikor általmenne a Jordánon, kétfelé válának a Jordánnak vizei: és léznek e kövek emlékeztetre az Izráel fijainak mind örökké. * rész 3, 13.

8. És cselekedének a képen az Izráel fiai, a miképen megparancsolta vala Jósué, és hozának tizenkét követet a Jordán közepéből a miképen megparancsolta vala az Úr Jósuénak, az Izráel fiai nemzetségének számok szerint: és általhozák velek a szállásra, és letevék azokat ott.

9. Továbbá tizenkét követet állata fel Jósué a Jordánnak közepében is, az helyen, a hol megállottak vala a Papoknak lábaik, kik a frígládát hordozzák vala: és ott voltak mind e mai napig.

10. E Papok pedig, kik hordozzák vala a ládát, állanak vala a Jordánnak közepében, míg megteljesedék minden beszéd, melyet az Úr mondott vala Jósuénak, hogy megparancsolná a népnek, úgy szinte a mint Mózes megmondotta vala

Jósuénak: Annakokáért nagy sietséggel általméne a nép.

11. Mikor pedig mind az egész nép az általmenetelben véget tett volna, általméne az Úr ládája is, és a Papok, kik valának a nép előtt.

12. (Általmentek vala pedig a Rúben fiai és a Gád fiai, és a Manasse fél-nemzetsége fegyverrel felfegyverkezve az Izráel fiai előtt, a miképen szólott volt nekik * Mózes. * 4 Móz. 32, 20. 29.

13. Úgy mint negyvenezer fegyveres vitézek menének által az Úr előtt a harcra, Jérikhónak sfkmezejére.

14. Azon a napon magasztalá fel * az Úr Jósué az egész Izráelnek szemei előtt, és félék őtet miképen félték vala Mózes, az ő életének minden napjaiban.) * rész 3, 7.

15. Mert megmondotta vala az Úr Jósuénak ilyenképen:

16. Parancsold meg a Papoknak, kik a bizonyosság ládáját hordozzák, hogy jöjjenek fel a Jordánból.

17. És parancsola Jósué a Papoknak, mondván: Jöjjetek fel a Jordánból.

18. Mikor pedig feljöttek volna a Papok, kik hordozzák vala az Úr frígyének ládáját, a Jordán közepéből, és általmentek volna a Papok lábaiknak talpai a szárazra: megtérének * a Jordánnak vizei az ő helyekre, és folynak vala minden partjainak felette mint az előtt. * rész 3, 13.

19. E nép pedig felméne a Jordánból az első hónap tizedik napján, és tábort jára * Gilgálban, napkelet felől való részében Jérikhónak. * rész 5, 9.

20. És a tizenkét követet, * melyeket hoztak vala a Jordánból, helyezteté Jósué Gilgálban. * vers 8.

21. És monda az Izráel fijainak e képen: mikor kérdéndik a ti fiaiatok ezután az ő attyokat, ezt mondván: Mire valók ezek a kövek?

22. Megjelentétek a ti fiaiatoknak, ezt mondván: Szárazon jött által az Izráel e Jordánon:

23. Mert megszáraztotta a ti Uratok Istentek a Jordán vizeit a ti orczátok előtt, míg általjövéték rajta, a miképen cselekedett vala a ti Uratok Istentek a veres tengerrel, melyet megszárazta a mi orczánk előtt, míg * általmenénk rajta: * 2 Móz. 14, 21.

24. Hogy megesmérjék a földnek min-

den népei az Úrnak kezét, hogy erős, hogy féljétek a ti Uratokat Istenteket mindenkor.

5. RÉSZ.

Jósué körülmetéli az Izráelitákat: a Húsvétibarányt megszik: megszűnik a Manna: Angyal jelenik meg Jósuénak.

Lőn pedig, mikor meghallották volna az Emoreusoknak minden Királyai, kik laknak vala a Jordánon túl napnyugot felől, és a Kananeusoknak * minden Királyai, kik laknak vala a tenger mellett, hogy megszáraztotta volna az Úr a Jordánnak vizeit az Izráel fíjainak orcájok előtt, míg általmentünk: elolvada † az ő szívek annyira hogy nem volna semmi bátorság benne az Izráel fíjaitól való féltékben.

* 4 Móz. 13, 30. † rész 2, 9. 10.

2. Az időben monda az Úr Jósuénak: Csinálj magadnak éles késeket, és ismét metéld * körül az Izráel fíjait másodszor.

* vers 5. 1 Móz. 17, 10. 23—27.

3. És csinála Jósué magának éles késeket, és körülmetélé az Izráel fíjait a körülmetélkedetlenségnek halmán.

4. E pedig az oka, miért metélé körül őket Jósué: Mert mind az egész nép, *tudniillik*, a kik kijöttek vala Égyiptomból a férjfiak, minden hadakozó emberek megholtak vala a pusztában, az útban, minekutánna kijöttek Égyiptomból:

* 4 Móz. 14, 21—24. 29—34.

5. Mert körülmetéltetett vala mind az a nép, a ki kijött vala: de azt a népet, a ki született vala a pusztában, az útban, minekutánnak kijöttek Égyiptomból, nem metélték vala körül:

6. Mert negyven esztendeig * jártak az Izráel fíjai a pusztában, mígnem megemésztetné minden hadakozó férjfiaknak nemzetsége, a kik kijöttek vala Égyiptomból, kik nem hallgatták vala az Úr szavát, kiknek *tudniillik* † megesküdt vala az Úr, hogy nem mutatná meg nekik a földet, mellyről megesküdt vala az Úr az ő atyáiknak, hogy nekünk adná azt a téjjel †† és mézzel folyó földet.

* 4 Móz. 14, 34. † 4 Móz. 14, 21. 23. †† 2 Móz. 3, 8.

7. Azért azoknak fíjaikat, a kiket állított vala azok helyében, azokat metélé körül Jósué: mert körülmetéletlenek valának: mert nem metélték vala körül őket az útban.

8. Minekutánna pedig körülmetéltetett volna az egész nép: veszteg lőnek az ő

helyeken a táborban mind addig, míg meggyógyulnának.

9. És monda az Úr Jósuénak: Ma fordítottam el Égyiptomnak szidalmát ti rólatok, és hívá annak a helynek nevét Gilgálnak * mind e mai napig. * rész 4, 19.

10. Mikor pedig tábort jártak volna az Izráel fíjai Gilgálnak, készíténke Páskhát tizennegyedik * napján a hónap, estve, Jerikhónak mezején.

* 2 Móz. 12, 1—11.

11. És evének a földnek gyümölcsében a Páskhának másod * napján, kovász nélkül való kenyereket, és tűznél pergelt *gabonafejeket*, ugyanazon napon.

* 2 Móz. 12, 18. 19.

12. És más napra kelve megszűnénk a Mán, * mikor ettek volna a földnek gyümölcséből, és nem volt annakutánna többé Mannájok az Izráel fíjainak; hanem evének a Kanaán földének gyümölcsében abban az esztendőben.

* 2 Móz. 16, 4. 14—35.

13. Történék pedig, hogy mikor volna Jósué Jerikhónál, felemelé az ő szemeit, és látá, hogy imé egy férjfiú állana ő ellenébe, kinek kezében vala az ő mezítele fegyvere; és méne oda hozzá Jósué, és monda neki: Mi közzülünk való vagy é vagy a mi ellenségeink közzül való?

14. És monda az: Nem, hanem vagyok az Úr seregének * Fejedelme, most jöttem. És leborulván Jósué a földre arczal, meghajtá magát, és monda: Mit szól az én Uram az ő szolgájának?

* 2 Móz. 14, 19. 20.

15. És monda az Úr seregének Fejedelme Jósuénak: Old le a te * saruidat a te lábaidról; mert a hely, a mellyen állasz, szent: és a képen cselekedék Jósué.

* 2 Móz. 3. 5.

6. RÉSZ.

Jerikhó megvétetik: Ráháb megtartatik.

Jerikhó pedig bezárattatva vala szorgalmatosan, az Izráel fíjaitól való félelem miatt, annyira, hogy senki sem bé, sem ki nem mehetne.

2. És monda az Úr Jósuénak: Imé kezdedbe adtam Jerikhót, az ő Királyát és az ő seregeinek hatalmasait.

3. Azért köröskörül járjátok meg a várost mindnyájan, kik hadakozó férjfiak vagytok, megkerülvén egyszer a várost: a képen cselekedjél hat napokon.

4. Továbbá hét Papok viseljenek kos

szarvából csinált hét kürtöket a láda előtt, hetedik napon pedig hétszer kerüljétek meg a várost,* és azok a Papok kürtöljenek a kürtökkel.

5. Mikor pedig hosszabban vonszak a kürtölést a kos szarvával: mihelyt halljátok a kürtnek szavát, felkiáltson mind az egész nép nagy kiáltással, és leszakad a városnak kőfala magában, és menjen bé a nép közül kiki az ő ellenében való helyen.

6. Előhíva azért Jósué a Nún fja a Papokat, és monda nékik: Vegyétek fel a frigy * ládáját, és más hét Papok vegyenek kezekbe kos szarvából csinált hét kürtöket, az Úr ládája előtt. * rész 3, 15.

7. Monda a népnek is: Menjetek el és kerüljétek meg a várost, és fegyveres kézzel menjen kiki az Úrnak ládája előtt.

8. Mikor pedig ezeket mondotta volna Jósué a népnek, hét Papok kezekben viselvén a kos szarvából csinált hét kürtöket, az Úr előtt mennek vala, és kürtölnek vala a kürtökkel, az Úr frigyének ládája pedig utánnok megyen vala.

9. A fegyveres nép pedig előttök megyen vala a kürtölő Papoknak, és a több közönséges nép követi vala a látát, menvén és kürtölvén kürtökkel.

10. A népnek pedig megparancsolta Jósué ily szókkal: Ne kiáltatok, se ne hallja valaki a ti szózatotokat, se ki ne menjen szátokból csak egy szó is addig a napig, mellyen mondándom néktek: Kiáltatok: és akkor kiáltatok.

11. Körüljárja annakokáért az Úrnak ládája a várost egyszer megkerülvén; és visszatérének a táborba, és ott maradának.

12. Ismét felkele Jósué reggel és felvévék a Papok az Úr ládáját.

13. A hét Papok pedig, kiknél a kos szarvából csinált hét kürtök valának, az Úr ládája előtt mennek vala, és kürtölnek a kürtökkel: a fegyveres nép pedig előttök megyen vala, és a köznép követi az Úr ládáját, menvén és kürtölvén a kürtökkel.

14. És megkerülék a várost másodnapon másodsor; és annakutánna visszatérének a táborba. E képen cselekedének hat napokon.

15. Mikor pedig a hetedik nap előjött volna, felkelének mihelyt a hajnal feljöve, és megkerülék a várost e mód sze-

rint hét ízben: csak az napon kerülék meg a várost hét ízben.

16. És heted ízben való kerülésben, mikor kürtölének a Papok, monda Jósué a népnek: Kiáltatok, mert néktek adta az Úr e várost!

17. Legyen pedig e város átok: e város maga és minden, valami benne legyen, az Úr: csak a * vendégfogadó Ráháb éljen, ő és mindenek, kik lésznek vele együtt e házban: mert elrejtette a követeket, kiket küldöttünk volt.

* rész 2, 4. 12–14. Zsid. 11, 31.

18. Mindazáltal ti megóvjátok magatokat az átokból, valamit ne illessetek az átokból, se el ne vegyetek az átokból, és tegyétek az Izráel táborát átokká, és megháborítsátok azt.

19. Hanem minden * ezüst és arany, réz és vas edények az Úrnak szenteltessenek; az Úrnak kincse közébe számláltassék.

* 4 Móz. 31, 51, 52, 54.

20. Annakokáért kiálta a nép, minekutánna kürtölének a kürtökkel: mert mikor hallotta volna a kürtök szavát a nép, kiálta nagy felszóval, és a város falának rakása * leszakada magában: akkor béméne a nép a városba, kiki az ő ellenében való helyen, és így vevék meg a várost.

* vers 5. Zsid. 11, 30.

21. És elpusztítának* a városban mindeneket, valamik valának, a férjfiútól fogva az asszonyig, a gyermektől fogva mind a vénig, és mind az ökörig, juhig és számárig, fegyvernek élivel.

* 5 Móz. 7, 1, 2.

22. A két férjfiaknak pedig, kik megkémlelték vala azt a földet, monda Jósué: Menjetek bé a vendégfogadó asszonynak házába és hozzátok ki onnan ötöt és valamije vagyon, a miképen megesküdtetek * néki.

* rész 2, 14. Zsid. 11, 31.

23. Bémenvén annakokáért a kémelő két férjfiak, kihozák Ráhábot, az ő attyát és annyát, az ő attyafiait, és mindenét a mije vala, és minden cselédét, kihozák és helyezteték őket az Izráel táborán kívül.

24. A várost pedig felgyújták tűzzel, és mindeneket, mellyek valának benne: csak az aranyat, ezüstöt, a réz és vas edényeket rakák az Úr házában * kincse közébe

* vers 19.

25. A vendégfogadó * Ráhábot pedig és az ő attyának háznépét, és mindent

valamije vala néki, élni hagyá Jósué, és lakék az Izráel között mind e napig: mert elrejtette vala a követeket, kiket küldött volt Jósué, hogy megkémlenék Jérikhót.

* Jak. 2, 25.

26. És gonoszt kére Jósué azon a napon mondván: Átkozott legyen az a férjfiú az Úr előtt, a ki felkél és megépíti ezt a várost Jérikhót: az ő előszülettében * fundálja azt, és az ő utolsó gyermekében állassa fel annak kaput.

* 1 Kir. 16, 34.

27. Vala pedig az Úr Jósuéval, és lón híre azon az egész földön.

7. RÉSZ.

Az Ai ellen ment vitézek megveretnek; a nép megjed: Akán megbüntettetik.

Vétkezének * pedig az Izráel fiai nagy vétkekkel az Úrnak rendeltetett marhának elvételében: Mert elvön † Akán, Kárimak fija, ki Zabdi fija vala, melly Zabdi Zérának fija vala a Júda nemzetségéből az Úrnak szenteltetett marhában: annakokáért felgerjede az Úrnak haragja az Izráel fiai ellen.

* rész 6, 17—19. 5 Móz. 13, 17. † vers 20. 21. rész 22, 20.

2. Mert mikor Jósué egynehány férjfiakat küldött volna Jérikhóból Ai városába, melly vala Bétháven mellett; napkelet felől való részében Béthel városának, ilyen szókkal monda nékik: Menjetelek fel és kémléljétek meg azt a földet. Felmenének a férjfiak és megkémlenék Ait.

3. Kik megtérvén Jósuéhoz, mondának néki: Ne menjen fel mind ez egész nép: ugymint kétezer férjfiak vagy legfeljebb háromezer férjfiak menjenek fel, és megverik Ait; ne fárasszad ez egész népet, oda küldvén őket: mert kevesen vagynak azok.

4. Felmenének annakokáért a nép közül oda, ugymint háromezer férjfiak, és elfutának Ainak férjfiak előtt.

5. És megölének ő közzülök Ainak férjfiak, ugymint harminczhat férjfiakat, és úzék őket a kaputól fogva mind Sébarimig, és vágák őket a lemenetelben. Azért elolvada a népnek szíve, és lón olyan mint a víz.

6. Annakokáért megszaggettá * Jósué az ő ruháit, és arczal a földre leesék az Úrnak ládája előtt mind estvéig, ő, és az Izráel Vénei, és port hintének az ő fejekre.

* 1 Móz. 37, 34. † 4 Móz. 14, 6.

7. S monda Jósué: * Ah, ah Uram Is-tenem! Mire hozád által ezt a népet a Jordánon, hogy adnál minket az Emoreusnak kezébe hogy elvesztene minket! És vajha maradtunk volna túl a Jordánon!

8. Óh Uram! mit mondjak, minekutána hátat adott az Izráel az ő ellenségei előtt?

9. Mert meghallják a Kananeusok és ez egész földnek lakói és fordítják magokat mi ellenünk és elvesztik a mi nevünket e földről; és mit cselekedel a te nagy nevednek?

* 1 Móz. 32, 11—13. 4 Móz. 14, 13—19.

10. S monda az Úr Jósuénak: Kelj fel, s miért esél te a te orczádra?

11. Vétkezett az Izráel, és által is hágták az én szövetségemet, mellyet parancsoltam vala nékik és el is vettek a nékem szenteltetett marhában, és loptak is, és hazudtak is, és tették azt az ő marhájok közibe.

12. Azért nem állhatnak meg az Izráel fiai az ő ellenségek előtt: hátat adnak az ő ellenségek előtt: mert a nékem szenteltetett marhának elvételében bűnösök: nem lések veletek különben, hanemha kivesztitek közzületek azt a bűnöst.

13. Kelj felj, készítsd hozzá a népet, és azt mondjad: * Készítsétek magatokat holnapra: Mert így mond az Izráelnek Ura Istene: Az Istennek szenteltetett marhában vagyon te közötted Izráel, nem állhatsz meg a te ellenségeid előtt, míg ki nem vesztitek ez átkot ti közzületek.

* rész 3, 5.

14. Előjöjjetek pedig reggel a ti nemzetségeitek szerint, és a nemzetség, mellyet * megjelent az Úr, előjöjjön cselédenként; és a cseléd, mellyet megjelent az Úr, előjöjjön házanként: és a ház, mellyet megjelent az Úr, előjöjjön férjfianként.

* 2 Sám. 14, 41. 42.

15. És léssen, hogy a ki találta az átokban, tűzzel égettessék meg, ő maga és mindene a mije vagyon, hogy általhágtá az Úrnak * szövetségét, és hogy megtiltott dolgot cselekedett Izráelben.

* 5 Móz. 13, 17.

16. Felkele annakokáért Jósué reggel, és előállatá az Izráelt az ő nemzetsége szerint, és bűnösnek találta a Júda nemzetsége.

17. Akkor előállatá a Júda nemzet-ségében való *minden* háznépét, és bü-nösnek találtatik Zérának háznépe: annakutánna a Zéra háznépét előállatá férjfianként, és a Zabdi *háza* találtaték bü-nösnek.

18. És előállatá az ő házát férjfián-ként, és bü-nösnek találtaték Akán, Kár-minak fija, ki Zabdinak fija vala, melly *Zabdi* a Júda nemzetségéből való Zérá-nak fija vala.

19. És monda Jósué Akánnak: Fiam adj * dicsőséget, kérlek, az Izráel Urának Istenének, és néki tégy vallást, és mond meg most nékem, mit cselekedtél, el ne titkoljad tőlem.

* Ján. 9, 24.

20. Felele Akán Jósuének, és monda: Bizony én vétkeztem az Izráelnek Ura Istene ellen, és ezt s ezt cselekedtem!

21. Láték a nyereség között egy jó Babilónai köntöst, kétszáz ezüst siklust, és egy aranyvesszőt, mellynek nehézsége ötven siklust nyom vala: ezeket meg-kívánám és elvevém, és imé elrejtve vagynak a földben, az én sátoromnak közepében, és az ezüst alatta vagyon a *köntösnek*.

22. Akkor küldé Jósué követeket, kik futának a sátorhoz, és imé elrejtetett vala a *köntös* az ő sátorában, és az ezüst is az alatt.

23. Kivevék azért azokat a sátornak közepéből, és vivék Jósuének és az Izráel minden fjinak, és lerakák azokat az Úr előtt.

24. Fogá azért Jósué Akánt * Zérának fját, az ezüstöt, a köntöst és az arany-vesszőt, az ő fjiat és leányit, ökreit, szamarait és juhait, sátorát és mindenét, valamije vala; és az egész Izráel, ki vala Jósuéval, vivék azokat az Akor völgyébe;

* vers 17.

25. És monda Jósué: Miért háborítál meg minket? Háborítson meg téged e mai napon az Úr: és elboríták őtet az egész Izráel népe kövekkel, és meg-égeték őket tűzzel, minekutánna őket megkövezték volna.

26. És rakának ő reá nagy rakás * kö-vet mind e mai napig: és elfordula az Úr az ő bosszúállásának haragjától: Azokáért nevezé azt a helyet Akor völ-gyének, mind e mai napig.

* rész 8, 29. 2 Sám. 18, 17

8. RÉSZ.

Ai városnak megvétele: A Törvénynek elolvasása, az ál-dásnak és átoknak kikáltásával egybe.

És monda az Úr Jósuének: * Ne félj és meg ne rettenj: vedd fel veled mind a fegyverfogható népet, kelj fel és menj fel Aiba: és imé kezedbe adom néked Ainak Királyát és az ő népét, a várost, és *minden* földét.

* 5 Móz. 31, 7.

2. És cselekedjél Aival és az ő Kirá-lyával, miképen cselekedtél * Jérikhóval és az ő Királyával; csak a nyert † pré-dát, és minden élő állatit prédáljátok magatoknak; vess lest a városnak hátul megette.

* rész 6, 21. † 5 Móz. 20, 14.

3. Felkele annakokáért Jósué, és min-den hadakozó nép, hogy felmennének Aiba: és választá Jósué harmincezer erős férjfiakat, kiket elől elküldene éjjel.

4. És megparancsolá nekik, mondván: Meglássátok ti, kik a város megett les-ben lésztek: igen messze ne menjetek a várostól, és legyetek mindnyájan készen:

5. Én pedig és ez egész nép, a ki velem vagyon, a város eleibe megyünk; mi-helyt pedig kijőnek előnkbe, mint elő-ször megfutamodunk előttök;

6. Hogy kijőjenek utánunk, míg elszakasztjuk őket a várostól, (mert azt fogják mondani: Futnak előttünk mint az * előtt) futván ő előttök.

* rész 7, 5.

7. Ti pedig jöjjetek ki a leshelyből, és rekesszétek ki a városnak lakóit, és kezetekbe adja a ti Uratok Istenetek a várost.

8. Minekutánna pedig megveszitek a várost: gyujtsátok fel a várost tűzzel, az Úrnak szava szerint cselekedjete: meglássátok, megparancsoltam néktek.

9. Elküldé azért elől őket Jósué, és béállának a lesbe, és lőnek Béthel és Ai között, Ainak napnyugot felől való rész-ről: Jósué pedig az éjjel marada a nép között.

10. Annakutánna felkele Jósué igen reggel, és megszámlálá a népet: és felméne ő és az Izráelnek Vénei a nép előtt Aiba.

11. Mind a hadakozó nép is, melly vala ő vele, felméne és mikor elközel-gettek volna, a város ellenébe jutának. és Ainál északról táborba szállának: vala pedig völgy ő közöttük és Ai közt.

12. Vőn annakfeletle ugymint ötezer férjfiakat, kiket lesben állata Béthel és

Ai között, a városnak napnyugot felől való részéről.

13. És közelebb méne a nép, *azaz* az egész tábor, melly vala a városnak észak felől való részéről, és a les, melly vala a városnak napnyugot felől való részéről: és méne éjszaka Jósué a völgynek közepibe.

14. És lőn, hogy mikor meglátta volna Ainak Királya: sietének és reggel felkelének, és kimenének a városnak férjfiái az Izráel eleibe harczolni, ő maga és minden ő népe azonnal a mezőnek eleire: nem tudja vala pedig, hogy lest vetettek vala néki hátúl a város megett.

15. És kiindulának Jósué és az egész Izráel ő előttök, és futni eredének a pusztának után.

16. És öszvegyüle a városnak minden népe, hogy üznék őket; és üzni kezdék Jósué, és eltávoznak a várostól.

17. Nem marada pedig senki Aiban és Béthelben, a ki ki nem jött volna az Izráel után; és nyitva hagyák a várost, és üzik vala az Izráelt.

18. És monda az Úr Jósuének: Emeld fel a kopját, melly vagydon kezdedben, Ai ellen: mert kezdedbe adom azt, és fel-emelé Jósué a kopját, melly kezében vala a város ellen.

19. Akkor a les nagy hamarsággal kijöve helyről, és futva, (mikor felemelte volna *Jósué* az ő kezét) rohanának a városra, és megvették azt és nagy sietséggel felgyújták a várost tűzzel.

20. Fordítván pedig magokat hátra Ainak férjfiái, láták, és ímé a városnak füstí felmegyen vala az égbe: és nem vala nékik imide vagy amoda való futásra helyek: mert a melly nép fut vala a pusztára, hátra fordula azokra, a kik ötet üzik vala.

21. Mert Jósué és az egész Izráel mikor látta volna, hogy a les megvette a várost, és felmenne a városnak füstí; megtérének és megverék Ainak férjfiait.

22. Amazok továbbá kijövének a városhól ő eleikbe, annyira hogy az Izráel közbevenné őket, ezek innen, amazok amonnan: és vágák őket mind addig, míg egy * sem marada közzülök élő, és ki elszaladott volna.

* 5 Móz. 7, 2.

23. És Ainak Királyát megfogák elevenen, és vívék ötet Jósué eleibe.

24. Mikor pedig véget tett volna Izráel

az Ai minden lakóinak ölésekben a mezőben, *azaz*, a pusztában, a hová üzték vala őket, és elhullottak volna mind azok a fegyver éle miatt, míg mind megemésztetének: megtére az Izráel Aiba, és a maradékát is levágák fegyver élivel.

25. Vala pedig számok mind azoknak, kik az napon elhullottak férjfiutól fogva asszonyig, tizenkét ezer, mind Ainak férjfiái.

26. Továbbá Jósué hátra nem voná az ő kezét, mellyet * kinyujtott vala az ő kopjájával, míglen megöle minden lakóit Ainak.

* vers 18. 19. 2 Móz. 17, 11. 12.

27. Csak a barmokat, és a városnak elpredált jószágát vevék magoknak az Izráel fiai, az Úrnak beszéde * szerint, mellyet parancsolt vala Jósuének.

* rész 6, 17—19. 4 Móz. 31, 26. 27.

28. Felgyújtá annakokáért Jósué Ait, és tevé azt örökkévaló halommá és pusztává, mind e mai napig.

29. A Királyát pedig Ainak felakasztá fára estvéig; és mikor elnyugodt volna a nap, parancsolta Jósué, és * leveték annak testét a fáról, és veték a város kapujának eleibe, és hordának felül reá nagy rakás követ, melly mind e mai napig ott vagyon.

* 5 Móz. 21, 23.

30. Akkor oltárt raka Jósué az Izráel Urának Istenének az Ebál hegyén.

31. Miképen * megparancsolta vala Mózes az Úrnak szolgája az Izráel fiaiinak mint meg vagyon írva a Mózes törvényének könyvében: Oltárt raka, *mondom*, egész kövekből, mellyeket vassal nem faragott, és áldozának azon egészen égőáldozatot az Úrnak, és áldozának hálaadásnak áldozatját is.

* 5 Móz. 27, 4—7.

32. Meg is ír * ott *más* kövekre a Mózes törvényének mássát, mellyet megíra az Izráel fiai előtt.

* 5 Móz. 27, 2. 3. 8.

33. És mikor az egész Izráel és az ő Vénéi a Hadnagyok és a Bírák állának két felől a láda mellett, a Lévitai Papok előtt, kik hordozzák vala az Úrnak frígládáját, mind jövevény és mind ott lakos: fele a népnek a Garizim hegyének ellenébe, fele pedig az Ebál hegyének ellenébe, miképen * megparancsolta vala Mózes az Úrnak szolgája, hogy megáldaná az Izráel népét először.

* 5 Móz. 11, 29. 27, 12. 13.

34. Azután elolvasá a törvénynek minden ígét, az áldást és * az átkot minde-

nestől fogva, a mint meg vala írva a törvénynek könyvben. * 5 Móz. 27, 15—26. 28, 2—68.

35. Nem volt csak egy ige is mind azok között, melyeket parancsolt vala Mózes, melyet el nem olvasott volna Jósué az Izráelnek egész Gyülekezete előtt, az asszonyok, a kicsinydedek, és a jövevények előtt is, kik járnak vala ő közöttök.

9. RÉSZ.

A Gibeoniták bészínlik a frigybe magokat.

Mikor meghallották volna pedig minden Királyok, kik innét valának a Jordánon, a hegyeken és a lapáczon, és minden partján a nagy * tengernek, a Libánusnak ellenében: a Hitteus, Emoreus, Kananeus, Perizeus, Hiveus és Jebuzeus:

* 4 Móz. 34, 5—7.

2. Öszvegyűjték magokat egyenlőképen, hogy megvívniának Jósuéval és az Izráellel egyenlő akarattal.

3. De a Gibeon lakosai, meghallván mint cselekedett volna Jósué Jérikhónak és Ainak:

4. Cselekedének ők is okosan: mert elmenének és tetteték, hogy követek volnának: és vőnek ő zsákokat és azokkal terhelék meg az ő szamaraikat, és ő szakadozott és foltozott boros tömlőket.

5. És régi, megfoltozott sarukat az ő lábaikra, és régi ruhákat magokra: és minden útikenyerek megszáradt vala, és penészes vala.

6. Elmenének annakokáért Jósuéhoz a táborba, mely vala Gilgálban, és mondanak néki és az Izráel férjfiainak: Messze földről jöttünk, és most vessetek frigyet mi velünk.

7. Akkor felele az Izráel férjfia a Hivensnak: Talán közöttem lakol te, és hogy * tegyek én frigyet te veled?

* 2 Móz. 23, 32. 5 Móz. 7, 2.

8. Azok pedig mondanak Jósuénak: Te szolgálid vagyunk! Kiknek monda Jósué: Kik vagytok, és honnan jöttetek?

9. Felelének néki: Igen messze földről jöttök a te szolgálid, a te Uradnak Istenednek nevében: mert hallottuk az ő hírért, és mind azokat, melyeket cselekedett Égyiptomban;

10. Mind azokat is, melyeket cselekedett az Emoreusoknak két Királyával, kik valának túl a Jordánon: * Sihonnal, ki Hesbonnak Királya vala, és Oggal, ki

Básánnak királya vala, ki lakik vala Astarótban.

* 4 Móz. 21, 21. 24. 33—35.

11. És mondanak nekünk a mi Véneink és a mi földünknek minden lakói, ilyenképen: Vegyetek kezetekbe útatokra való eledelt, és menjetek nekik eleikbe: és ezt mondjátok nekik: Ti szolgálitok vagyunk, azért vessetek frigyet velünk!

12. E mi kenyerünket melegen készítettük úti eleségünkre a mi házainkból, a napon, melyen elindultunk hogy jőnénk hozzátok: most immár ímé megszáradott és megpenészedett.

13. És ezek a bornak tömlői, melyeket új korokban töltöttünk vala meg, és ímé megszakadoztak és ezek a mi ruháink és saruink megavultak, az útnak igen hosszú volta miatt.

14. Vőnek annakokáért azok a férjfiak azoknak úti eleségekben, és az Úr száját meg nem kérdék.

15. És tőn velek Jósué békességet, és szerze frigyet ő velek, hogy élni hagyná őket, és megesküvének nekik a Gyülekezetnek Fejedelmei.

16. Harmadnap pedig, a velek tett frigy után, meghallák, hogy közel valók volnának, és ő közöttök laktának.

17. Elindulának azért az Izráel fiai, és jutának azoknak városaikra harmadnapon: az ő városaik pedig valának Gibeon, Kefira, Beeróth és Kirjáthjeárim.

18. És nem bánták őket az Izráel fiai, mivelhogy megesküdtek vala nekik a Gyülekezetnek Fejedelmei az Izráel Urára Istenére: és zúgolódék az egész Gyülekezet a Fejedelmek ellen.

19. És mondanak mind a Fejedelmek az egész Gyülekezetnek: * Mi megesküdtünk nekik az Izráelnek Urára Istenére: annakokáért most nem nyulhatunk hozzájuk.

* vers 15. 2 Sám. 21, 2.

20. De ezt cselekedjük velek, hogy tartsuk meg őket elevenen, hogy ne legyen * harag mi reánk az esküvésért, mellyel megesküdtünk nekik. * 2 Sám. 21, 1.

21. Mondának azért a Fejedelmeknek: Ám éljenek és vágjanak fát, és merjenek vizet az egész Gyülekezetnek, a miképen szólottak nekik a Fejedelmek.

22. Hivatá annakokáért Jósué, és szóla nekik mondván: Miért csaltatok meg minket, ezt mondván: Igen messze földről valók vagyunk töletek, holott ti közöttünk laktok?

23. Most annakokáért átkoztak vagytok, és ki nem törölhetnek közfűletek a szolgák, a favágók, és a vízmerítők az én Istenemnek házába.

24. Kik felelének Jósuénak, és mondanak: Mikor bizonyosan megizenték volna *nékünk* te szolgáláidnak, miképen parancsolta volna meg a te Urad Istened Mózesnek az ő szolgálójának, hogy néktek adná ezt a földet és elvesztené * minden lakóit e földnek a ti orczátok előtt: felette igen félténk a mi életünket tőletek, és azért cselekedénk ezt. * 5 Móz. 7. 1. 2.

25. És most ímé a te kezedben vagyunk, a mint tetszik, és a mi igaz a te szemeid előtt, hogy cselekedjél velünk, azt műveljed!

26. És a képen cselekedék velek, és megszabadítá őket az Izráel fíjainak kezeiből, és meg nem ölék őket.

27. És tévé őket azon napon Jósué favágókká és vízmerítőkké a Gyülekezetnek, és az Úr oltárához mind e mai napig, a helyen, melyet ő választand.

10. RÉSZ.

A nap és a hold megáll: Őt Királyai az Emoreusnak meggyőzetnek.

Mikor pedig meghallotta volna Adonisédek Jérusálemnek Királya, hogy megvette volna Jósué Ait, és elpusztította volna azt, és hogy a mit * cselekedett vala Jérikhóval és az ő Királyával: úgy cselekedett volna Aival is és az ő Királyával: és hogy békességet szereztek volna Gibeonnak lakói az Izráellel, és ő közöttök volnának: * rész 6, 21. 24.

2. Felette igen megijjedének, mivelhogy nagy város volna Gibeon, mint egy a királyi városok közzül, és nagyobb Ainál; és hogy minden férjfiái erősek volnának.

3. Annakokáért küldé Adonisédek Jérusálemnek Királya Hohámhoz, Hebronnak Királyához: és Pireámhoz, Jármutnak Királyához: és Jáfiához, Lákisnak Királyához: és Débirhez, Eglonnak Királyához, mondván:

4. Jöjjetek fel hozzám és segítetek meg engemet, és verjük meg Gibeont: mert békességet szerzett Jósuével és az Izráel fíjaival.

5. Annakokáért öszvegyülének és felmenének az Emoreusoknak öt Királyai, *tudniillik* Jérusálemnek Királya, Hebronnak Királya, Jármutnak Királya,

Lákisnak Királya és Eglonnak Királya, ő magok és minden ő seregek: és táborba szállának Gibeon mellett, és hadakozának ő ellene.

6. Küldének annakokáért Gibeonnak férjfiái Jósuéhoz a táborba Gilgálba, mondván: Ne vond meg kezeidet a te szolgálidtól! Jöjj fel hozzánk hamar és tarts meg minket, és légy segítséggel nekünk: mert felgyültek mind az Emoreusoknak Királyai ellenünk, kik lakoznak a hegyen.

7. Felméne annakokáért Jósué Gilgálból, maga és minden hadakozó nép ő vele, és mind a kik erősek valának.

8. És monda az Úr Jósuénak: Ne félj tőlök; mert kezembe adtam * őket, és senki ő közfűlök meg nem áll előtted. * vers 10 – 14.

9. És méne reájok Jósué nagy hirtelen: mert egész éjszaka mind ment vala Gilgálból.

10. És megrontá őket az Izráel előtt és nagy verességgel megveré őket Gibeonnál: és üzé őket *Jósué* az úton, melyen felmennek * Bethoronba; és vágá őket mind Azekáig és Makkedáig. * 1 Kir. 9. 17.

11. Mikor pedig futnának az Izráel orczája előtt, és volnának Bethoronba való alámenetelben: az Úr * bocsáta alá reájok nagy köveket az égből, mind Azekáig, és meghalának. Többen halának meg a köesőnek † kövei miatt, hogy nem mint kiket megölének az Izráel fíjai fegyverrel. * Bir. 5. 20. † 2 Móz. 9. 21. 23. 24.

12. Akkor szóla Jósué az Úrnak a napon, mellyen az Úr kezébe adta vala ez Emoreust az Izráel fíjainak: ezt mondotta vala pedig az Izráel fíjainak szemek előtt: Nap Gibeonban állj meg, és hold az Ajalon völgyében!

13. És megvára a nap, és a hold megáll, * míg bosszúját állá az Izráel nemzetsége az ő ellenségein. Nemde nem meg vagyon é ez írva a Jásár könyvében? Megállá azért a nap az égnek közepén, és nem sieté elenyészni, úgy mint egy egész napig. * Ésa. 23. 21.

14. És nem volt olyan nap mint az, sem annakelőtte, sem annakutánna, mellyben engedne az Úr ember szavának: mert az Úr hadakozik vala az Izráelért.

15. Visszatére pedig Jósué, és az Izrá-

elnek minden népe ő vele a táborba, Gilgálba.

16. Elszaladtak vala pedig ez öt Királyok, és elrejtetek vala egy kőlyukban, Makkedában.

17. És megizenék ezt Jósuénak ez ígéssel: Megtaláltattak az öt Királyok, kik elrejtetek egy kőlyukban, Makkedában.

18. És monda Jósué; Hajtsatok nagy köveket a kőlyuknak szájára, és rendeltetek körülte férjfiakat, hogy őrizzék őket.

19. Ti pedig meg ne álljatok, legyetek utánni a ti ellenségeiteknek, és az ő utóljáróikat vágjátok: és ne bocsássátok bé őket az ő városaikba: mert kezetekbe adta őket néktek a ti Uratok Istentek.

20. Minekutánna pedig véget tett volna Jósué és az Izráelnek fiai ezeknek nagy vereséggel való veréseknek, míg megemésztetnének; és az élők, kik megmaradtak vala, beszaladtak volna az erős városokba:

21. Mind az egész nép visszatére Jósuéhoz a táborba, Makkedába, békeséggel: nem mozdította senki még csak nyelvét is az Izráel fiai ellen.

22. És monda Jósué: Nyissátok fel a barlangnak száját, és hozzátok ki hozám amaz öt Királyokat a barlangból.

23. És a képen cselekedének: mert kihozák néki az öt Királyokat a barlangból, Jérusálemnek Királyát, Hebronnak Királyát, Jármutnak Királyát, Lákisnak Királyát, és Eglonnak Királyát.

24. És mikor kihozták volna azokat az öt Királyokat Jósuénak, előhívá Jósué Izráelnek minden férjfiait, és monda a hadakozó nép Fejedelmeinek, kik elementek vala ő vele: Jöjjetek ide, vesétek a ti lábaitokat e Királyoknak nyakokra, kik oda menvén, veték az ő lábait azoknak nyakokra. * Zsolt. 91. 13.

25. És monda nékik Jósué: Ne féljete, és meg ne rettenjete: erősítsétek és bátorítsátok meg magatokat: mert e képen cselekeszik az Úr minden ellenségeitekkel, a kik ellen hadakoztok.

26. Megveré annakokáért őket Jósué azután, és megölé őket, és * felakasztatá őket öt fákra; és lőnek a fákra felakasztatva mind estvéiglen.

27. Lőn továbbá az időben, mikor elnyugszik a nap, parancsola Jósué: és leveték őket a fákról és hányák őket a barlangba, mellyben elbujtak vala: és

nagy köveket rakának a barlang szájára, *mellyek mind e mai napig ott vagynak.* * 5 Móz. 21. 22. 23.

28. Makkedát pedig megvevé Jósué ugyanazon napon, és levágá annak lakosait fegyvernek élivel: és az ő Királyát megölé mind azokkal egyetembe, és minden lelket, a melly vala benne, élőt egyet sem hagyta: és úgy cselekedék Makkedának Királyával, a mint cselekedett vala * Jérikhónak Királyával.

* rész 6. 21. 24.

29. Általméne annakutánna Jósué, és az egész Izráel ő vele Makkedából Libnába, és hadakozék Libna ellen.

30. És kezébe adá az Úr azt is Izráelnek és annak Királyát, és levágá azt fegyvernek élivel, *azaz*, minden lelket, a melly vala abban, nem hagyta élőt csak egyet is: és a képen cselekedék annak Királyával, miképen cselekedett vala * Jérikhó Királyával. * vers 28.

31. Általméne továbbá Jósué és az egész Izráel ő vele Libnából Lákisba, és táborba szálla a mellett, és hadakozék az ellen.

32. És kezébe adá az Úr az Izráelnek Lákist, és megvevé azt másodnapon, és levágá azt fegyvernek élivel, *azaz*, minden lelket, melly vala abban, szintén úgy, a mint cselekedett vala Libnával.

33. Akkor feljöve Hórám, Gézernek Királya, hogy megseglélje Lákist: de megveré Jósué ötét és az ő népét, anynyira hogy csak egy elevent se hagyta közzülök.

34. Általméne továbbá Jósué és az egész Izráel ő vele Lákisból Eglonba; és táborba szállának az ellen, és hadakozának az ellen:

35. És megvevé azt ugyanazon napon, és levágák azt fegyvernek élivel, *azaz*, minden lelket, a mely vala benne, azon napon megölé: szinte úgy a mint cselekedett vala Lákissal.

36. Felméne pedig Jósué, és az egész Izráel ő vele Eglonból Hebronba, és hadakozának az ellen.

37. És megvevé azt, és levágák azt fegyvernek élivel, és az ő Királyát és minden városait, *azaz*, minden lelket, melly vala azokban, nem hagyta elevent, szinte úgy, a mint cselekedett vala Eglonnal, és elveszté azt, *azaz*, minden lelket, a melly vala benne.

38. Megtére annakutánna Jósué, és az egész Izráel ő vele Dëbirba, és hadakozék ellene;

39. És megvév é azt, és megfogá az ő Királyát, és minden városait, és levágák őket fegyvernek élivel, és megölének minden lelket, a melly vala benne, nem hagyá elevent: A miképen cselekedett vala Hebronnal, azonképen cselekedék Dëbirral és az ő Királyával, és miképen cselekedett vala Libnával és az ő Királyával.

40. Megveré annakokaért Jósué mind a hegyes földet, és mind a délről való földet, mind a mezőföldet és Assedótot, és azoknak minden Királyait: nem hagyá élőt, és minden lelket megöle: a mint* megparancsolta vala az Izráelnek Ura Istene.

* 5 Móz. 7. 2. 20. 16. 17.

41. Megveré pedig őket Jósué Kádes-Bárneától fogva mind Gázáig: a Gósennek is minden földét Gibeonig.

42. Mind ezeket a Királyokat, és ezeknek minden földöket megvév Jósué egy útában: mert az Izráelnek Ura Istene hadakozik vala az Izráelért.

43. Megtére pedig Jósué és az egész Izráel ő vele a táborba Gilgálba.

11. RÉSZ.

Sok Királyok megverettétvén, városok megvététvén, az egész föld meghódoltatik.

Mikor pedig meghallotta volna Jábin Hásornak Királya: küldé Jobábhöz, Mádonnak Királyához és Simronnak Királyához, és Aksáfnak Királyához.

2. A Királyokhoz is, kik laknak vala észak felől a hegyek között való városokban, és a mezőföldön való városokban, és a kik délről laknak vala a sík földön Kinnerótnál a lapáczon, és Dórnak tartományában a tenger felé.

3. És a Kananeushoz napkelet és nyugot felől: és az Emoreushoz, Hitteushoz, Perizeushoz, és Jebuzeushoz a hegyek közzé: és a Hiveushoz is a Hermon alatt, Mispának földében.

4. És kijövének ők és az ő egész táborok ő velek, sok nép, mint a főveny, melly vagyon a tenger partján a sokaság miatt: felette sok ló és sok szekér.

5. És összevgyülének mind ezek e Királyok, és elmenvén tábort járanak egyenlőképen Méromnak vizeinél, hogy hadakoznának az Izráel ellen.

6. És monda az Úr Jósuének: Ne* félj

az ő orczájoktól: mert holnap ilyenkor mind levágotom ezeket az Izráel előtt, az ő lovaiknak inaikat vagdald el, és az ő szekereiket † tűzzel égesd meg.

* rész 10. 8. † Zsolt. 46. 10.

7. Elméne azokáért Jósué és az egész hadakozó nép ő vele azok ellen a Mérom vizeihez nagy hirtelen és reájok rohanának.

8. És adá az Úr őket az Izráelnek kezébe, és megverék őket, és tűzék őket mind a nagy Sidonig, és Misrefót* vizéig, és a Mispá mezejéig napkelet felé; és levágák őket annyira, hogy egyet sem hagyának elevenen.

* rész 13. 6.

9. És a képen cselekedék vele Jósué, a miképen megparancsolta vala néki az Úr: az ő lovaiknak inaikat* elvagdalá, és az ő szekereiket tűzzel megégeté.

* vers 6. 2 Sám. 8. 3. 4.

10. És megtérvén Jósué, ugyanazon időben megvév Hásort, és az ő Királyát fegyverrel megöle: mert Hásor annakelőtte fejek volt mind ezeknek az országnak.

11. Megölének továbbá minden lelket, a melly vala benne, levágván őket éles fegyverrel: nem marada csak egy lélek is; és Hásort is megégeté tűzzel.

12. Minden városokat is e Királyoknak, és a városoknak minden Királyait megfogá Jósué, és megöle őket fegyvernek élivel, levágván őket: úgy a mint* megparancsolta vala Mózes az Úr szolgája.

* 5 Móz. 20. 16. 17.

13. Csak azokat a városokat nem égeté meg az Izráel, a mellyek megállanak vala az ő erejekben, Hásortól megválva, mellyet Jósué megégete.

14. És minden nyereségeket e városoknak, és barmaikat elprédálák magoknak az Izráel fiai, csak az embereket ölék meg mind fegyvernek élivel, mind addig míg elveszték őket: nem hagyának még csak egy lelket is.

15. Valamint az Úr* megparancsolta vala Mózesnek az ő szolgájának, úgy parancsolá meg Mózes is † Jósuének; és Jósué is úgy cselekedék; semmit el nem hagyott azokban, mellyeket az Úr parancsolt vala Mózesnek.

* 4 Móz. 33. 51. 52. † 5 Móz. 7. 1. 2. 20. 16. 17.

16. És megvév Jósué mind azt a földet, tudniillik a hegyes földet, a délről való földet, a Gósennek minden földét,

a lapáczt, a síkmező földét, az Izráelnek hegyét és lapácztát. * rész 10, 41.

17. A kopasz hegytől fogva, a mellyen mennek Seir felé, mind Bahalgádig a Libánon mezején, a Hermon hegye alatt: mind azoknak Királyát megfogá, megveré és megöle őket.

18. Sok napokon viselt hadat Jósué mind ezekkel a Királyokkal.

19. Nem volt olly város, melly békeséget tett volna az Izráel fijaival, a Hivusoktól, *Gibeonnak lakóitól megválva: mind a több városokat haddal verték meg: * rész 9, 3. 6—15. 18.

20. Mert az Úrtól volt az, hogy megkeményitené az ő szíveket, hogy az Izráelnek haddal mennének eleibe, hogy eltörtené őket, és ne lenne semmi irgalmasság, hanem hogy elvesztené őket, a mint megparancsolta vala az Úr Mózesnek.

21. Elméne pedig Jósué az időben, és kiveszté az * Anakimokat a hegyek között való városokból, tudniillik Hebronból, Débirből és Annábból és Júdának minden hegyei között; és az Izráelnek minden hegyei között, mind az ő városaikkal egyetembe eltörle őket Jósué.

* 4 Móz. 13, 23. 34. 5 Móz. 1, 28. 9, 1. 2.

22. Nem marada az Anakimok között senki az Izráel fijaik földökben, hanem csak a kik Gázában, Gáthban * és Asdódban maradának. * 1 Sám. 17, 4.

23. Elfoglalá annakokáért Jósué az egész földet mindenestől a mint az Úr megmondotta vala Mózesnek; és adá azt Jósué örökségül az Izráelnek az ő osztások és nemzetségek szerint. És a föld megnyugovék a hadtól.

12. RÉSZ.

A tartományok és mind a Királyok, mellyeket Mózes és azután Jósué megvert és megvett.

Ezek pedig a földnek Királyai, kiket megverték az Izráelnek fiai, és bírták földöket a Jordánon túl napkelet felől: az Arnon patakától fogva a Hermon hegyig, és a napkelet felől való egész mezőséget.

2. Sihon az Emoreusoknak Királya, ki lakik vala Hesbonban; és ki uralkodik vala Aróertől * fogva, melly vala az Arnon pataknak partján; és a pataknak közepétől és Gileádnak felétől fogva mind a Jabbók † patakig, melly az Ammon fiaiinak határok. * 5 Móz. 2, 36. 3, 8. 16. † 1 Móz. 32, 22.

3. És a sík mezőségtől fogva a Kinne-

róth tengeréig napkelet felé, és a pusztának tengeréig, azaz a sóstengerig napkelet felé, holott *vagy*on a Beth-hajesimót nevű út; és délről, a Pisga halomból támadott víznek folyásáig.

4. Továbbá Ognak * a Bászán Királyának határa, ki a Réfaim maradékai között való vala, ki lakik vala Astaróthban és Edreiben. * 5 Móz. 1, 4.

5. Ki uralkodik vala a Hermon hegyén és Salkában, és az egész Bászánban Gessúr-nak és Maakáthnak határáig, és Gileádnak feléig, és a Hesbón Királyának Sihonnak határáig.

6. Mózes az Úrnak szolgálja, és az Izráel fiai * verték meg azokat: és adta azt a földet Mózes az Úrnak szolgálja örökségül a Rúben és Gád nemzetségeinek, és a Manasse fél nemzetségeinek. * 4 Móz. 21, 23—26. 33—35. 32, 33.

7. Ezek pedig a földnek Királyai, kiket megvert Jósué és az Izráel fiai, a Jordánon * innét napnyugot felől, Baalgádtól fogva, melly *vagy*on a Libánon mezejében, a kopasz † hegyig, mellyen mennek Seir felé: és adá azt Jósué az Izráel nemzetségeinek, hogy bírják, kinekinek az ő részét. * rész 10, 40. 41. † rész 11, 17.

8. A hegyes * helyekben, a lapáczon és a mezőségen, és Asedóthban, és a pusztában, és a délről való részben, a Hitteus, Emoreus, Kananeus, Perizeus, Hivus és Jebuzeus *földöket*. * rész 10, 40.

9. Jérikhónak * Királya egy; Ainak ki Béthelnek oldala felől vala, † Királya egy; * rész 6, 2. † rész 8, 29.

10. Jérusálemnek * Királya egy; Hebronnak † Királya egy; * rész 10, 1. 23—27. † rész 10, 3.

11. Jármutnak * Királya egy; Lákisnak Királya egy; * rész 10, 3.

12. Eglonnak * Királya egy; † Gézernek Királya egy; * rész 10, 3. 26. † rész 10, 33.

13. Débirnek * Királya egy; Gédernek Királya egy; * rész 10, 38. 39.

14. Hormának Királya egy; Arádnak Királya egy;

15. Libnának * Királya egy; Adullámnak Királya egy; * rész 10, 29. 30.

16. Makedának * Királya egy; Béthelnek Királya egy; * rész 10, 28.

17. Tappuáhnak Királya egy; Héfernek Királya egy;

18. Afeknek Királya egy; Lassáronnak Királya egy;

19. Mádonnak * Királya egy; Hásornak † Királya egy; * rész 11, 1. † rész 11, 10.

20. Simrom * Méronnak Királya egy; Aksáfnak Királya egy; * rész 11, 1.

21. Thaanáknak Királya egy; Mégidónak Királya egy;

22. Kédesnek Királya egy; Jókneámnak és Kármélusnak Királya egy;

23. Dórnak * és Dór tartományának Királya egy; a Gilgálnál való pogányoknak Királya egy; * rész 11, 2.

24. Thirsának Királya egy. Mind a Királyok harminczegyen.

13. RÉSZ.

A Kanaan földének elosztatása.

Mikoron pedig Jósué immár megvénhedett volna és igen megidősödött volna, monda az Úr néki: Te megvénhedtél és megidősödtél, és felette sok föld maradt, melyet bírni kellene.

2. E pedig a föld, mely elmaradt, *tudniillik* a Filiszteusoknak minden határok, és Gessurnak minden földje.

3. A Sikhór *patakától* fogva, mely vagyon Egyiptom határában, Ekronnak határáig észak felől, a Kananeusnak tulajdoníttatik: mely a Filiszteusoknak öt * Fejedelemségekre osztatik: Azzaheusok, Asdodeusok, Askeloneusok, Gitteusok, Ekronneusok és az Aveusok *földje*. * 1 Sám. 6, 18.

4. Délről a Kananeusnak egész földje, és Meára, mely a Sídonbelieknek földje Afekig, az Emoreusoknak határáig.

5. És a Gibli * földje, és az egész Libánon, napkelet felől, Baálgádtól fogva, mely vagyon a Hermon hegy alatt, míg jutnál Hamáthig. * Zsolt. 83, 8.

6. Mind a hegynek lakói a Libánontól fogva a Misrefót vizéig: mind a Sídoniusokat kiüzöm az Izráel fiaiak orczájok elől: csakhogy osszad sorssal az Izráelnek örökségül, a mint megparancsoltam néked.

7. Most annakokáért oszd el ezt a földet örökségül kilencz nemzetségeknek, és a Manasse félnemzetségének.

8. Mellynek a más félnemzetségével, Rúbennek és Gádnak nemzetségei elvették az ő részeket, melyet adott nékik Mózes * túl a Jordánon napkelet felől, a miképen adta vala nékik Mózes az Úr szolgálja; * 4 Móz. 32, 33.

9. Aróértől fogva, mely vagyon az Ar-

non folyóvíznek partja mellett, és a várost, mely vagyon a víz között, és Medebának minden síkmezéjét Dibonig.

10. És minden városait Sihonnak, az Emoreusok Királyának, ki uralkodik vala Hesbonban, az Ammon fiaiának határokig.

11. És Gileádot, és Gessurinak és Mahakátinak határát, és az egész Hermon hegyét, és az egész Bását Salkáig.

12. Egész országát Ognak Básánban, ki uralkodik vala Astaróthban és Edreiben: ez maradt vala meg a Réfaim maradványából: és megveré * őket Mózes, és kiüzé őket. * 5 Móz. 3, 1–6. 11.

13. Nem üzék ki pedig az Izráel fiai a Gessúrt és Mahakátit: annakokáért lakik a Gessúr és Mahakáti az Izráel között mind e mai napig.

14. Csak a Lévi nemzetségének nem ada örökséget; az Izráel Urának Istenének áldozati az ő öröksége, a * miképen szóltott néki. * 4 Móz. 18, 8–14. 18. 21. 24.

15. Adott vala pedig Mózes a Rúben fiai nemzetségének az ő házok népe szerint *örökséget*.

16. És vala az ő határok Aróértől fogva, mely van az Arnon nevű folyóvíz partja mellett, és a város, mely vagyon a víz között, és az egész lapácföld, mely vagyon Médeba mellett.

17. Hesbon és annak minden városai, mellyek valának a mezőföldön; Dibon és Dámothbaál, és Bethbaálmeon;

18. És Jahása, és Kedemót és Méfaát.

19. És Kirjáthaim, és Sibma, és Séréth-sáhár, a völgy mellett való hegyen.

20. És Beth-peór, és Asdót, Pisga, és Beth-jésimóth.

21. És minden mezővárosok, és egész országa Sihonnak az Emoreusok Királyának, ki uralkodik vala Hesbonban, mikor Mózes megverte volna őtet, és * a Midiánnak Fejedelmeit, Evit és Rékemet, Súr és Húrt, és Rébát, Sihonnak Hadnagyait, kik azon a földön laktak vala; 22. A jövendőmondó Bálámot is Beórnak fiját megölék az Izráel fiai fegyverrel, azokkal egybe, a kiket levágtak vala. * 4 Móz. 31, 2. 3. 7. 8.

23. Vala pedig határok a Rúben fiai-nak a * Jordán, és a *Jordánnak* határa. Ez a Rúben fiaiának örökségek és az ő házoknépei szerint, a városok és azoknak falui. * 4 Móz. 34, 12.

24. Adott vala Mózes a Gád nemzet-

ségének is, a Gád fíjainak, az ő házoknépei szerint örökséget.

25. És vala nékik határok Jaázer, és minden városai Gileádnak, és az Ammon * fíjainak földöknek fele Aróerig, melly vagyon Rabba előtt. * 2 Sám. 11, 1.

26. És Hesbontól fogva Mispének Rámáth nevű városáig, és Bethónimig; * és Mahanáimtól fogva Dëbir határáig.

* 1 Móz. 32, 2.

27. A mezőségen pedig Betharám, Bethnimra, Sukkót és Sáfon, Sihonnak, Hesbon Királyának maradék országa, a Jordán és annak határa, mind a Kinné-
reth tengernek széléig a Jordánon túl napkelet felől.

28. Ez a Gád fíjainak örökségek az ő házoknépei szerint, a városok és azoknak falui.

29. Adott vala továbbá Mózes a Manasse félnemzetségének is örökséget; és vala a Manasse fíjai félnemzetségének az ő házoknépe szerint:

30. Vala, *mondom*, az ő határok Mahanáimtól fogva mind az egész Básán, Ognak, Básán Királyának egész országa, és Jairnak minden falui, mellyek *valának* Básánban hatvan városok.

31. És Gileádnak fele Astarót és Edrei, az Og birodalmának városai, *ki* Básánban *uralkodik vala*: * Mákirnak Manasse fíjának fíjainak, a Mákir fíjainak felének, az ő házoknépei szerint *ezeket adta vala*.

* rész 17, 1.

32. Ezek az örökségek, mellyeket adott vala Mózes a Moáb mezőségében, a Jordán vizén túl, *az Izráel fíjainak*, Jérikhó ellenében napkelet felől.

33. A Lévi nemzetségének pedig nem adott vala Mózes örökséget; az Izráelnek Ura Istene az ő örökségek, * a mint megmondotta nékik. * 4 Móz. 18, 20. 21. Ezék. 44, 28.

14. RÉSZ.

Kálebnek kiváltképen való örökség adatik.

Ezek pedig azok, mellyeket örökségül vőnek el az Izráel fíjai a Kanaán földében, mellyet adtak nékik, hogy örökségül bírjanak, * Eleázár Pap és Jósué a Nún fíja, és az Izráel fíjainak nemzetségekben való atyáknak Fejedelmei. * 4 Móz. 34, 17.

2. Az ő örökségeknek sorsa által, (a mint meparancsolta * vala az Úr Mózes által) *hogy adná* a kilencz nemzetségnek és a félnemzetségnek; * 4 Móz. 26, 55. 56, 34, 13.

3. Mert adott vala Mózes örökséget két nemzetségnek, és a félnemzetségnek a Jordánon túl: a Lévitáknak pedig nem adott vala örökséget ő közöttök.

4. Mert voltak a József fíjai két nemzetségek, Manasse és Efraim, és nem adának részt a Lévitáknak a földön, lakóvárosoknál egyebet, és azoknak hostátit az ő barmaikért, és marháikért.

5. Valamint meparancsolta * vala az Úr Mózesnek, úgy cselekedének az Izráel fíjai: és eloszták a földet. * 4 Móz. 34, 13. 15.

6. Hozzá menének pedig Jósuéhoz Júdának fíjai Gilgálba, és monda Kenizeus Káleb, Jefunné fíja: Te tudod a beszédet, mellyet * szólott az Úr Mózesnek az Isten emberének én felőlem és te felőled, Kádes-Bérneában.

* 4 Móz. 14, 24 30. 5 Móz. 1, 35. 36.

7. Negyven esztendő valék én, mikor elküldött vala Mózes az Úrnak szolgálja engemet Kádes-Barneából, hogy megkémleném ezt a földet, és megvittem néki a dolgot úgy, a mint vala az én szívemben.

8. Az én atyámfiak, kik én velem együtt feljöttek vala, elrémíték * a népnek szívét: én pedig tökéletesen követtem az én uramat Istenemet. * 4 Móz. 13, 28–30. 33. 34.

9. És megesküvék Mózes azon a napon, mondván: * Bizony a föld, mellyet megtapodott a te lábad, tiéd lészen örökségül, és a te fíjaidé mind örökké, mivel-hogy tökéletesen követted az én Uramat Istenemet.

* vers 6.

10. Most pedig az Úr ímé megtartott engemet az életben, miképen megmondotta vala: immár negyvenöt esztendeje vagyon az időnek, mellyben az Úr szólott vala e dologról Mózesnek, mioltától fogva járt az Izráel a pusztán; és most ímé vagyok nyolczvanöt esztendő; * 11.

11. És vagyok még most olly * erős, mint annakelőtte voltam a napon, mellyen elkülde engemet Mózes: minémű vala az én erősségem akkor, olyan most is az én erősségem a harcizásra, és a kimenetelre és a bejövételre. * 5 Mós. 34, 7.

12. Most azért add nékem ezt a hegyet, a mint szólott az Úr azon a napon: mert te is hallottad az napon, * hogy Anakimok vagynak ott, és nagy és erős városok: talán az Úr velem lészen, és ki üzőm őket, a mint megmondotta az Úr.

* rész 11, 21.

13. És megáldá őtet Jósué * és adá Hebront Kálebnek a Jefunné fíjainak örökségül.

* rész 15, 13. Bir. 1, 20.

14. Annakokáért volt Hebron a Kenizeus Kálebé, a Jefunné fíjái örökségül mind e mai napig; azért hogy tökéletesen járt az Izráelnek Ura Istene után.

15. Neve pedig Hebronnak annakelőtte volt Arba városa: melly *Arba* nagy ember volt az Anákimok között. És a föld megnyugovék a hadtól.

15. RÉSZ.

Júdának jutott városok és faluk.

Vala pedig sorsa a Júda fíjai nemzetségének az ő házoknépe szerint: Edomnak * határa felé, a Czin pusztája vala a déli határnak vége, dél felé.

2. Volt nekik délről való határok a Sóstengernek széle a kősziklától fogva, melly néz délre.

* 4 Móz. 34, 3.

3. És kimegyen délre, Maaleákrabbimra, és onnan általmegyen a Czinre: feljebb menvén pedig délről Kádes-Berneára, általmegyen onnét Hesronra, és ismét felmegyen Adárra, honnét kerúl Karkahára.

4. Innen általmegyen Asmonra, és kimegyen az Égyiptom patakára: melly határnak vége a tenger. E lészen néktek határotok délre.

5. A határ pedig napkelet felé a Sóstenger, a Jordánnak végéig: Határa pedig az északi résznek, a tengernek kősziklájától és a Jordán végétől fogva.

6. Felmegyen ez a határ Bethhogláig, és általmegyen észak felől Betharában, és onnan felmegyen ez a határ * Bohánnak a Rúben fíjának kövéhez.

* rész 18, 17.

7. Felmegyen továbbá e határ Débirbe, az Akor völgyétől; és észak felől néz Gilgálra, melly vagon ellenében az Adummim felmenetelének, melly vagon a pataknak dél felől való részén; és általmegyen ez a határ az Ensémes vizeire, és annak vége vagon a Rógel nevű forrásnál.

8. És felmegyen ez a határ * a Hin-nom fíjának völgyén, a Jebuzeusoknak városa mellett dél felől, ez a Jérusálem: Felmegyen továbbá ez a határ a hegynek tetejére, melly vagon a Hin-nom völgye ellenében napnyugotról, és a melly vagon Réfaim völgyének széliben északról.

* rész 18, 16.

9. Kerúl pedig a határ a hegynek te-

tejéről a Neftoah víznek kútfejére; és kimegyen a Hefron hegyének városaira: és kerúl e határ Bahalába; ez a Kirjáthejárim.

10. És kerúl onnan ez a határ Bahalától napnyugot felől Seirnek hegyére, és onnan általmegyen a Jeárim hegynek oldalára észak felől, ez a Késalon: és általmegyen Bethsémesre, és általmegyen Timmán.

11. És kimegyen ez a határ Ekronnak oldalára észak felől, és kerúl ez a határ Sikkeronra, és általmegyen a Bahala hegyig: és onnan kimegyen Jabnéelbe; vagynak pedig e határnak kimenetelei a tengerre.

12. Továbbá a napnyugoti * határ a nagy tengernek széléig. Ez a Júda fíjainak határok köröskörül, az ő házoknépei szerint.

* 4 Móz. 34, 6.

13. Kálebnek pedig, a Jefunné fíjának ada * részt a Júda fíjai között, az Úrnak Jósuénak mondott beszéde szerint Kirjáth-árbát, *melly* az Anák atyái *vala*, ez a Hebron.

* rész 14, 13.

14. És kiüzé onnan Káleb Anáknak három fíjait, * Sésait, Ahimánt és Thálmait, kik Anáknak fíjai valának.

* Bir. 1, 10, 20.

15. És felméne onnan Débirnek lakóira; (Débirnek pedig neve az előtt Kirjáth-séfer *volt*.)

16. És monda Káleb: Valaki megveri a Kirjáth-séfer város *népét*, és megveszi azt: néki adom Aksát az én leányomat * feleségül.

* 1 Sam. 17, 25.

17. Megvevé pedig az * Othniel, Kénáznak a Káleb bátyjának fíja; és néki adá Aksát az ő leányát feleségül.

* Bir. 1, 12—14, 3, 9.

18. És lön, hogy mikor *ahoz* menne a leány: tanácsúl adá néki *az*, hogy az ő attyától kérne mezőt, és leszáll a szármárról: és monda néki Káleb: Mi dolgod vagon?

19. A leány pedig felele: Adj nékem áldást; mivelhogy száraz földet adtál, adj nékem vizes földet is. És ada néki felső kútfejeket és alsó kútfejeket.

20. Ez a Júda fíjai nemzetségének öröksége az ő házoknépei szerint.

21. Ezek voltak pedig a városok a Júda fíjai nemzetségének öröksége széliben: Edom határa mellett dél felől: Kabséel, és Eder, és Jágur.

22. És Kína és Dimóna, és Adada.
23. És Kédes és Hásor, és Ithnán.
24. Zif és Télem, és Behalóth.
25. És Hásor, Hadátha, és Kérióth, Hesron és a Hásor.
26. Amám és Séma, és Mólada.
27. És Hásár-Gadda, és Hesmon és Beth-pélet.
28. És Hásár-Suál, és Beerséba, és Bizjothéja.
29. Baála és Ijim, és Asem.
30. És Elthólád, és Késil, és Horma.
31. És Siklág, és Madmanna, és Sán-sanna.
32. És Lebaóth, és Silhim, és Ain, és Rimmon. Mindenestől huszonkilenc városok és azoknak faluik.
33. A lapáczon: Estháól és Sóra, és Asna.
34. És Zanoah, és Engannim, Tappuah és Enám.
35. Jármut és Adullám, Sókó és Azeka.
36. Saharaim, és Adithaim, és Gedéra, és Gederóthaim. Tizennégy városok, és azoknak faluik.
37. Senán és Hadása, és Migdalgád.
38. Dilán, és Mispé, és Joktéel.
39. Lákis és Boskáth, és Eglon.
40. És Kabbon, és Lahmás, és Kitlis.
41. És Gederóth, Beth-dágon, és Nahama, és Makkeda. Tizenhat városok és azoknak faluik.
42. Libna és Ether, és Asán.
43. És Jiftah, és Asna, és Nésib.
44. És Kéhila, és Akzib, és Máresa. Kilenc városok és azoknak faluik.
45. Ekron, és az ő mezővárosai és falui.
46. Ekrontól fogva a tengerig minden városok, melyek vagynak Asdód mellett, és azoknak faluik.
47. Asdód, az ő mezővárosai és falui; Gáza, az ő mezővárosai és falui, Egyiptomnak patakáig, és a nagy tengerig az ő határa.
48. És a hegyen, Sámi, Játhir és Sókó.
49. És Danna, és Kirjáth-sanna, ez a Débir.
50. És Anáb, és Estemó, és Anim.
51. És Gósen, és Hólon, és Giló. Tizenegy városok és azoknak faluik.
52. Arád és Dúma, és Esán.
53. És Jánúm és Beth-tappuah, és Afeka.
54. És Humta, és Kirjáth-árba, ez a

Hebron és Czihor. Kilenc városok és azoknak faluik.

55. Máhon, Kármel, és Zif, és Júta.
56. És Jezréel, és Jokdehám, és Zánoah.
57. Kajin, Gibeá és Timna. Tíz városok és azoknak faluik.
58. Halhúl és Beth-súr, és Gédor.
59. És Maharát, és Béth-anóth, és Elthekon. Hat városok és azoknak faluik.
60. Kirjáth-baál, ez a Kirjáth-jeárim és Rabba. Két városok és azoknak faluik.
61. A pusztában: Beth-arába, Middin és Sékáka.
62. És Nibsán, és a sónak városa, és Engedi. Hat városok és azoknak faluik.
63. Továbbá a Jebuzeusokat, Jérusálemnek lakóit nem üzheték ki Júdának fiai: annakokáért lakának * a Jebuzeusok Júdának fijaival Jerusálemben, mind e mai napig.

* 2 Sám. 5, 6—8.

16. RÉSZ.

Az Efraim fiaiinak sors szerint jutott örökségek.

Kiméne azután sorsok a József fiaiának, a Jérikhó ellenében való Jordántól fogva, Jérikhónak vizéig napkelet felé, a pusztára, mely felmegyen Jérikhótól a Béthel hegyére.

2. És kimegyen * Bétheltől, Lúzza, és innen általmegyén az Arki-ataróth határára.

* 1 Móz. 28, 10. 16—19.

3. Annakutánna megyen a tengerre, a Jáfleteusok határára, az alsó Beth-hóronnak határáig és Gézerig; és vagynak az ő kimenetelei a tengerre.

4. Annakokáért az ő örökségeket elvévék a József fiai Manasse és Efraim.

5. Volt pedig határok az Efraim fiaiának az ő házoknépei szerint, volt *mondom*, határa az ő örökségeknek napkelet felé, Ataróth-adártól fogva mind a felső Beth-hóronig.

6. És kimegyen a határ a tengerre, Mikhmetháthra észak felől, és megkerüli az a határ napkelét felől Thaanáthsilót: és általmegyén azon, napkeletről Janoáhra.

7. És alámegyén Janoáhtól Ataróthba és Naarába: és megyén Jérikhóra, és kimegyen a Jordánra.

8. Tappuáhtól megyen a határ a tenger felé, a Kána patakjára, és vagynak az ő kimenetelei a tengerre. Ez az Efraim fiai nemzetségének öröksége az ő házoknépe szerint:

9. A városokon *kivül*, melyek külön

szakasztatának az Efraim fíjainak, a Manasse fíjai örökségek között: minden városok és azoknak faluik.

10. De ki nem üzék * a Kananeust, ki lakik vala † Gézerben: annakokáért lakék a Kananeus Efraim között mind e mai napig, és vala adófizető.

* Bir. 1, 29. † 1 Kir. 9, 16. 17.

17. RÉSZ.

A Manasse félnemzettségének az Efraim nemzettségével elegy, és a Sélófhád leányainak örökségek.

Vala pedig sorsa a Manasse nemzettségének: mert ő vala elsőszülötte * Józsefnek: Mákirnak a Manasse † elsőszülöttének a Gileáditák attyoknak, (mert ő hadakozó férjfiú vala) juta, *mon-dom*, néki Gileád és Básán.

* 1 Móz. 46, 20, † 4 Móz. 26, 29.

2. Juta ismét a Manasse fíjainak többinek, házoknépei szerint, az * Abiézer fíjainak, Hélek fíjainak, Asriel fíjainak, Sékem fíjainak, Héfer fíjainak, és Sémida fíjainak: Ezek a Manassénak, József fíjának fíjai, férjfiak mind az ő házoknépei szerint.

* Bir. 6, 11. 34. 8, 1. 2.

3. Továbbá Sélófhádnak a Héfer fíjának, *melly Héfer Gileád fíja vala, melly Gileád Mákir fíja vala, melly Mákir Manasse fíja vala*, nem valának fíjai hanem leányai, kiknek ezek a * neveik: Makhla, Nóha, Hogla, Mikla és Thirsa.

* 4 Móz. 26, 33.

4. Ezek menének eleibe Eleázár Pappnak, és Jósuének a Nún fíjának eleibe, és a Fejedelmeknek eleikbe, mondván: Az Úr megparancsolta * Mózesnek, hogy örökséget adjon nekünk a mi bátyáink között. Annakokáért ada nekik az Úrnak beszéde szerint örökséget, az ő attyoknak bátyyai között.

* 4 Móz. 27, 7. 36, 2.

5. És juta tíz rész Manassénak Gileádnak és Básának földén kívül, *mellyek a Jordánon túl valának*.

6. Mert a Manasse leányai bírának örökséget az ő fíjai között: a Gileádnak földé pedig juta a Manasse több fíjainak.

7. Volt pedig határa Manassénak Áser-től fogva Mikhmetáthig, *melly vagyon Sékem előtt, és megyen a határ jobbkez felé az En-Tappuáhnak lakóira*.

8. Manassée *voltugyana* a Tappuah földé: de a Tappuah, *melly vala a Manasse határában, az Efraim fíjaié*.

9. És alámegyen a határ Kána patakjára, a patak délről való részére: Ezek az Efraim *nemzettségének* városai vagynak a Manasse városai között: de a Manasse határa vagyon a patak észak felől való részén és vagynak annak kimenetelei a tengerre.

10. Délről Efraimé, északról pedig Manassée, és a tenger az ő határa: és Áserbe ütköznek egybe észak felől, Issakhárba pedig napkelet felől.

11. Vala pedig Manassée Issakhárban és Áserben, Beth-séán és annak mezővárosai: és Jibleám és annak mezővárosai: és Dórnak lakói és annak mezővárosai: és * Endornak lakói és annak mezővárosai: és Thannáknak lakói és annak mezővárosai: és Megiddónak lakói és annak mezővárosai: Három tartományok.

* 1 Sám. 28, 7.

12. De * nem üzhethék ki Manassénak fíjai e városoknak lakóit; és akara a Kananeus lakni azon a földön.

* Bir. 1, 27. 28.

13. Mikor pedig megerősödtek volna az Izráel fíjai, adófizetés alá veték a Kananeust, de ki nem üzék őtet.

14. Szólának pedig a József fíjai Jósuének, mondván: Miért adtál nékem örökségül sors *szerént való* egyrész örökséget, holott én sok nép vagyok, annyira hogy ez ideig még megáldott az Úr engemet?

15. És monda nekik Jósué: Ha sok nép vagy te, menj fel amaz erdőre, és irts ott magadnak a Perizeusoknak és Réfaimnak földében, ha szoros néked az Efraim hegye.

16. És felelének a József fíjai: Nem léssen nekünk elég az a hegy: És vas szekereik * vagynak mind a Kananeusoknak, kik laknak a völgynek földén, mind azoknak a kik laknak Beth-seánban és annak mezővárosaiban, és *mind* azokna, a kik laknak a Jezréel völgyében.

* Bir. 1, 18. 19. 4, 13.

17. És szóla Jósué a József házának, *tudniillik* Efraimnak és Manassénak, mondván: Sok nép vagy és nagy erőd vagyon néked, nem léssen néked csak egy sors *szerint való* részed.

18. Mert a hegy tiéd léssen, mivelhogy erőd: vágd le azért azt, és annak határai tiéd lesznek: mert kiűzöd a Kananeust, noha * vasszekerei vagynak néki, és igen erős!

* vers 16.

18. RÉSZ.

Az Isten sátora Silóba vitetik: a Kanaán földé leirattatik: Benjáminnak határa.

Öszvegyüle pedig az Izráel fíjainak egész Gyülekezete Silóba, és helyhezteték oda a Gyülekezetnek * sátorát: minekutánna a föld meghódola ő előttök.

* 2 Móz. 25, 8. 40, 2.

2. Maradtak vala pedig még az Izráel fíjai között, kiknek ki nem osztották vala az ő örökségeket, hét nemzetségek.

3. És monda Jósué az Izráel fíjainak: Míg mulattok elébb menni, hogy bírjátok a földet, melyet adott néktek a ti atyáitoknak Ura Istene?

4. Adjatok közzületek három-három férjfiat minden nemzetségéből kiket küldjek el, hogy felkeljenek és járják el a földet, és írják le azt az ő örökségek szerint, annakutánna térjenek meg én hozzám.

5. És osszák el azt hét részre: Júda maradjon az ő határaiban dél felől és a József háznépei álljanak az ő határokbán észak felől.

6. És ti írjátok le a földet hét részre, és hozzátok ide én hozzám: akkor sorsot vetek itt néktek a mi Urunk Istennünk előtt.

7. Mert nincsen * részek a Lévitáknak ti közöttetek: Mert az Úrnak Papsága az ő öröksége: Gád pedig és Rúben és a Manasse fél nemzetsége elvették † az ő örökségeket, a Jordánon túl napkelet felé, melyet adott nékik Mózes, az Úrnak szolgálja. * 4 Móz. 8, 20. 21. 23. 24. † 4 Móz. 32, 33.

8. És felkelének azok a férjfiak és elmenének. Parancsolá pedig Jósué azoknak kik elmenének, hogy leírnák a földet, mondván: * Menjetek el, és járjátok el a földet, és írjátok le azt, annakutánna térjete meg én hozzám, és itt vetek néktek sorsot reá az Úr előtt Silóban.

* rész 2, 1.

9. Elmenének annakokáért a férjfiak, és általmenének a földön, és megírák azt városenként hét részre, könyvben, és megtérének Jósuéhoz a táborba Silóba.

10. Vete pedig Jósué sorsot néki Silóban, az Úr előtt: és elosztá ott Jósué a földet az Izráel fíjainak, kinek-kinek az ő része szerint.

11. Kijöve pedig a Benjámin fíjai nemzetségének sorsa az ő házoknépe szerint;

és az ő részeknek határa esék Júdának és Józsefnek fíjai között.

12. És lón az ő határok a szegeletben észak felé a Jordántól fogva; és felméne a határ a Jérikhó oldalára észak felől; és felméne a hegyre napenyészet felé, és az ő kimenetelei vagynak Bethávennak * pusztájáig.

* rész 7, 2.

13. Onnan pedig általmegyén a határ Lúzbá, Lúznak délről való részére, e város a Bethél: és alámegyén a határ Ataróth-adárba a hegy mellett, mely vagyon az alsó Beth-horonnak dél felől való részén.

14. És innen megyén a határ és kerül a tenger szegeletiben délre, a hegytől, mely vagyon Beth-horonnak ellenébe délről: és vagynak az ő kimenetelei Kirjáth-baálra (e város a Kirjáth-jeárim) a Júda fíjainak városára. Ez a napnyugoti határ.

15. A délről való része pedig vagyon Kirjáth-jeárimnak szélitől fogva, és kimegyén ez a határ napnyugotra, és megyén a Neftoah vizeinek kútfejére.

16. És alámegyén ezen határ a hegynek szélire, mely vagyon ellenébe a Hinnom fíja * völgyének, és mely vagyon a Réfaim völgyében északról: és alámegyén a Hinnom völgyén a Jebuzeuz mellett dél felé, és onnan alámegyén a † Rógel forrására.

* rész 15, 8. † rész 15, 7. 2 Sám. 17, 17.

17. És kerül északról és megyén Ensémesre, onné megén Gelilóthra, mely vagyon ellenébe az Adummim felmenetelinek; és alámegyén Bohánnak * a Rúben fíjának kövére.

* rész 15, 6. 7.

18. Onnan általmegyén az oldalra, mely vagyon a lapác földnek ellenében északról, és alámegyén Arabába.

19. Innen általmegyén a határ Bethhogla oldalára észak felé; és kimenetelei a határnak vagynak a sóstengernek kifolyására észak felől; a Jordánnak szélire dél felől. Ez a délről való határ.

20. És a Jordán határozza meg öt napkelet felől való oldalára. Ez örökségek a Benjámin fíjainak az ő határok szerint köröskörül, az ő házoknépei szerint.

21. Ezek voltak pedig a Benjámin fíjai nemzetségének városai az ő házoknépei szerint: Jérikhó és Bethhogla, a Kesis nevű völgy.

22. És Beth-arába, és Semárain, és Béthel.

23. És Avim, és Pára, és Ofra.

24. És a Hammonai faluja, és Ofni, és Gába. Tizenkét városok és azoknak faluik.

25. Gibeon és Ráhma, és Beeróth.

26. És Mispé, és Kéfira, és Mósa.

27. És Rékem, és Irpéel, és Thareála.

28. És Séla, Elef, és a Jebuzeus városa (ez a Jérusálem) Gibeáth, Kirjáth. Tizennégy városok és azoknak faluik. Ez a Benjámin fíjainak öröksége az ő házoknépei szerint.

19. RÉSZ.

A hat nemzetségeknek is örökség adatik: Jósuénak egy város.

Kiméne pedig a második sors Simeonnak a Simeon fíjai nemzetségének az ő házoknépei szerint, és lón az ő örökségek a Júda fíjainak örökségek között.

2. És lón övék azoknak örökségekben: Beerséba és Séba, és Mólada.

3. És Hasársuál, és Bála, és Esem:

4. És Elthólád, és Béthul, és Horma.

5. És Siklág, és Beth-markabóth, és Hasársusa.

6. És Beth-lébaóth, és Sarúhen. Tizenhárom városok, és azoknak faluik.

7. Ain, Rimmon és Ether, és Asán: Négy városok, és azoknak faluik.

8. És minden faluk, melyek valának körületiben e városoknak Bahaláth-beérig, és délről való Rámáthig. Ez öröksége a Simeon fíjai nemzetségének az ő házoknépei szerint.

9. A Júda fíjainak részekből adattaték örökség a Simeon fíjainak; mert a Júda fíjainak részek nagyobb vala, mint illet volna nékik, azért vevének a Simeon fíjai örökséget az ő örökségek között.

10. Kijöve pedig a harmadik sors a Zebulon fíjainak az ő házoknépei szerint, és lón az ő örökségeknek határa Sáridig.

11. És felmegyen az ő határok a tengerre és Maralára, és ér Dabbaséthig; és megyen a folyóvízre, melly vagyon ellenében Jokneámnak.

12. És hajol Sáridtól napkelet felé, a Kislóth-thábor határára, és onnan kimegyen Dobráthra, és felmegyen Jáfiára.

13. Innen továbbá általmegy napkelet felé Gittha-héferre, és Itthakasínra, és onnan kimegyen Rimmonba, melly kerül Neára.

14. Kerül ugyanazon határ északról Hannáthonra: és annak kimenetelei vagynak a Jiftáhel völgyébe.

15. És Kattáth, és Nahalál, és Simron, és Ideála, és Bethlehem. Tizenkét városok, és azoknak faluik.

16. Ez örökségek a Zebulon fíjainak az ő házoknépei szerint; ezek a városok és azoknak faluik.

17. Issakhárnak jöve ki a negyedik sors: az Issakhár fíjainak, *mondom*, az ő házoknépei szerint.

18. És lón az ő határok, Jezréel és Késulóth, és Súnem.

19. És Hafárain, és Sion, és Anaharáth.

20. És Rabbith, és Kisjon, és Abes.

21. És Rémeth, és Engannim, és Enhadda, és Bethpases.

22. És ér a határ Tháborig és Saha-máig, és Beth-sémesig; és az ő határok vége a Jordán. Tizenhat városok és azoknak faluik.

23. És az Issakhár fíjai nemzetségeknek örökségek az ő házoknépei szerint: a városok és az azoknak faluik.

24. Kijöve pedig az ötödik sors az Áser fíjai nemzetségének, az ő házoknépei szerint.

25. És lón az ő határok Helkáth és Háli, és Béthen, és Aksáf.

26. És Alammélek, és Amhád, és Mísál; és ér Kármelig napnyugot felől, és Sihór Libnáthig.

27. És visszatér napkelet felé Bethdagonba; és ér Zebulonba és a Jiftáhel völgyébe észak felől, és Beth-hemekhbe, és Néhielbe; és kimegyen * Kabulra balkéz felől.

* 1 Kir. 9, 13.

28. És Ebron, és Réhob, és Hammon, és * Kána a nagy Sídonig.

* Ján. 2, 1. 2. 7. 9. 11.

29. És megtér a határ * Rámába, a kőszikláknak erős városáig: innen megtér a határ Mósába; és vagynak az ő kimenetelei a tengerre, az Akzib tartományától fogva.

* 1 Sám. 28, 3.

30. És Umma, és Afek, és Rehob. Huszonkét városok és azoknak faluik.

31. Ez öröksége az Áser fíjai nemzetségének az ő házoknépei szerint; a városok és azoknak faluik.

32. A Nafthali fíjainak jöve ki a hatodik sors: a Nafthali fíjainak, *mondom*, az ő házoknépei szerint.

33. És lőn az ő határok Hélethől és Elontól fogva Sahanánnimban: és Adaminéke, és Jabnéel Lakumig: és vagynak az ő kimenetelei a Jordánra.

34. Annakutánna megtér a határ a tenger felé Aszóth-háborra, és megyen onnan Hukkókba: és ér Zebulonra délről, Áserre pedig jut napnyugot felől, és Júdába a Jordánra napkelet felől.

35. És abban az erős városok ezek: Siddom, Sér és Hammát, Rakkát és Kinnéret.

36. És Adama, és Ráma, és Hásor.

37. És Kédes, Edrei és En-hásor.

38. És Jireon, és Migdálél: Hórem, és Beth-anáth, és Beth-sémes. Tizenkilencz városok és azoknak faluik.

39. Ez öröksége a Nafthali fiai nemzetségének az ő házoknépei szerint; a városok és azoknak faluik.

40. A Dán fiai nemzetségének jöve ki a hetedik sors, az ő házoknépei szerint.

41. És lőn az ő örökségek határa Sóra és Estháol, és Ir-sémes.

42. És Sahalábin, és Ajalon, és Jithla.

43. És Elon, és Timnátha, és Ekron.

44. És Elthéke, és Gibbethon, és Bahalát.

45. És Jéhud, és Bene-berák, és Gát-rimmon.

46. És Mejárkon, és Rakkon, a * Jáfó ellenébe való határral.

* Jón. 1, 3.

47. A Dán fijainak pedig kisebb határ esett vala, hogynem mint nekik elég volna: Annakokáért felmenének a Dán fiai, és hadakozának Léfem város ellen, és megvevék azt, és levágák annak népét és fegyverrel, és örökségül magoknak vevék azt és lakának benne: és nevezék Lésemet * Dánnak, az ő attyoknak Dánnak neve szerint.

* Bir. 18, 27—29.

48. Ez öröksége a Dán fiai nemzetségének az ő házoknépei szerint; a városok és azoknak faluik.

49. Minekutánna pedig véget vetettek volna a föld öröksége vételének, annak határai szerint: adának az Izráel fiai örökséget Jósuének a Nún fjának ő közöttök.

50. Az Úrnak beszéde szerint adák néki azt a várost, mellyet kére, * Thimnáth-seráth az Efraim hegyén; és megépíté azt a várost, és lakék benne.

* rész 24, 30.

51. Ezek az örökségek, mellyeket adá-

nak bírní * Eleázár Pap és Jósué a Nún fija, és az atyáknak Fejedelmei, az Izráel fija nemzetségeinek sors szerint, Silóban az Úr előtt a Gyülekezet sátorának ajtajánál. És ilyen módon elvégzék a földosztást.

* rész 17, 4.

20. RÉSZ.

Mentségre való hat városok és azoknak szabadságok.

Szóla pedig az Úr Jósuének, mondván:

2. Szólj az Izráel fijainak ez igékkel: Adjatok mentségre való városokat, melyekről * szólottam néktek Mózes által;

* 2 Móz. 21, 31. 4 Móz. 35, 6. 11.

3. Hogy szaladjon oda a gyilkos, * ki embert öl nem akaratjával, és nem tudva: hogy legyenek néktek mentségtek a vérnek közel való attyafia ellen.

4. Mikor azért a gyilkos szalad e városok közöttül valamelyikbe: álljon a város kapujába és a város Véneinek hallására beszélje meg az ő dolgát: és azok vegyék bé a városba ötet közikbe, és adjanak helyt néki, hogy lakjék nálok.

* 4 Móz. 35, 22—25.

5. Hogyha pedig kergeténdi azt a vérnek közel való attyafia: ki ne adják a gyilkost az ő kezébe: mert nem tudva ölte még az ő felebarátját, és nem gyűlölte őtet annakeselőtte.

6. És lakjék abban a városban mind addig, míg a Gyülekezet előtt * előáll ítéletre, vagy míg meghal a nagy Pap, a ki lészen az napokban: akkor megtérjen a gyilkos, és haza menjen az ő városába, az ő házába, és a városba, mellyből elfutott vala.

* 4 Móz. 35, 12. 24. 25.

7. És rendelék * Kédest Galileában, a Nafthali hegyén, és Sékemet az Efraim hegyén, és Kirjáth-árbát (ez a Hebron,) Júdának hegyén.

* rész 21, 32.

8. Túl a Jordánon pedig Jerikhónak ellenében napkelet felől, rendelék * Bésert a pusztában, a lapáczon, a Rúben nemzetségéből, és Rámóthot Gileádban, a Gád nemzetségéből, és Gólánt Bá-sánban, a Manasse nemzetségéből.

* 5 Móz. 4, 43.

9. Ezek voltak az öszvegyülésnek városai mind az Izráel fijainak, és a jövevényeknek, kik valának ő közöttök, hogy oda szaladna, valaki embert ölne * nem tudva; és meg ne halna a vérnek közel való attyafia miatt, míg a Gyülekezet eleibe állana.

* vers 2. 5 Móz. 19, 4—7.

21. RÉSZ.

A Lévitáknak adatott 48 városok.

Hozzámenének pedig a Léviták attyoknak Fejedelmei Eleázár Paphoz és Jósuéhoz a Nún fiához, és az Izráel fiaiak nemzetségek között való atyáknak Fejedelmeihez.

2. És szólának nékik Silóban a Kanaán földében, mondván: Az Úr megparancsolta * Mózes által, hogy adnátok nékünk városokat, melyekben lagnánk, azoknak hostátival egybe a mi barmainknak.

* 4 Móz. 35, 2—5.

3. Adák annakokáért az Izráel fiai a Lévitáknak az ő örökségekből az Úrnak beszéde szerint e városokat hostátival egybe.

4. Kijöve annakokáért a Kéhátiták házanépéért való sors: és jutának az Áron Pap fiaiak, kik a Léviták közöttül valók valának, a Júda nemzetségéből, Simeon nemzetségéből és Benjámin nemzetségéből sors szerint, tizenhárom városok.

5. A Kéhát több fiaiak pedig, az Efraim nemzetségének házoknépe közöttül, és a Dán nemzetségéből, és a Manasse félnemzetségéből sors által *jutat* tíz város.

6. A Gerson fiaiak pedig, az Issakhár nemzetségének házoknépe közöttül, és az Áser nemzetségéből, és a Nafthali nemzetségéből, és a Manasse Básánban való félnemzetségéből, *juta* sors szerint tizenhárom város.

7. A Mérári fiaiak az ő házoknépei szerint, a Rúben nemzetségéből, Gád nemzetségéből, és a Zebulon nemzetségéből, *juta* tizenkét város.

8. Adák, *mondom*, az Izráel fiai a Lévitáknak e városokat, és azoknak hostátit, a miképen megparancsolta vala az Úr Mózes keze által, sors szerint.

9. Adák annakokáért a Júda fiaiak nemzetségéből, és a Simeon fiaiak nemzetségéből e városokat, melyeket nevek szerint olvashat *az olvasó*;

10. Hogy lennének az Áron fiai közöttül a Kéhátiták házanépéé, kik a Lévi fiai közöttül valók valának: mert azoké volt az első sors.

11. És adák nékik az Anák attyának városát Kirjáth-árbát (ez a Hebron) a Júdának hegyén, és annak hostátit körsökörül való kerületiben.

12. A városnak mezejét pedig és faluit

adák * Kálebnek a Jefunné fiának hogy bírná azt.

* rész 14, 14. 15, 13.

13. Az Áron Pap fiaiak azért adák a gyilkosok mentségének városát Hebront és annak hostátit: és Libnát és annak hostátit.

14. És Jatthirt és annak hostátit: és Istemoát, és annak hostátit.

15. És Hólont, és annak hostátit: és Dóbirt, és annak hostátit.

16. És Aint, és annak hostátit: és Jutát, és annak hostátit: és Beth-sémet, és annak hostátit. Kilencz városokat e két nemzetségekből.

* 1 Sám. 6, 11—15. 2 Kir. 14, 11—13.

17. A Benjámin nemzetségéből pedig: Gibeont és annak hostátit: Gébát és annak hostátit.

18. Anathót * és annak hostátit: Almont és annak hostátit: Négy városokat.

* Jer. 1, 1.

19. Az Áron fiaiak a Papoknak minden városaik, tizenhárom városok, és azoknak hostátit.

20. A Kéhát fiai házoknépének pedig a Lévitáknak, kik még a Kéhát fiai közöttül * hátramaradtak vala, (jutottak vala pedig sors szerint nékik városok az Efraim nemzetségéből).

* 1 Krón. 6, 61.

21. Azoknak, *mondom*, adák a gyilkosok mentségeknak városát * Sékemet és annak hostátit az Efraim hegyén; és Gézert és annak hostátit.

* 1 Krón. 6, 67.

22. És Kibsaimot és annak hostátit: és Bethhóront, és annak hostátit: Négy városokat.

23. A Dán nemzetségéből pedig Elthekét és annak hostátit: Gibbethont és annak hostátit.

24. És Ajalont és annak hostátit: és Gáthrimmont és annak hostátit: Négy városokat.

25. A Manasse félnemzetségéből pedig Takanákot és annak hostátit: Gáthrimmont és annak hostátit: Két városokat.

26. Mindenestől tíz városok, és azoknak hostátit, a Kéhát fiaiak több házoknépének.

27. Továbbá a Gerson * fiaiak, kik valának a Léviták házoknépe közöttül, adák a Manasse félnemzetségéből, a gyilkosok mentségeknak városát Gólán Básánban, és annak hostátit: Beesterát, és annak hostátit: Két városokat.

* vers 33. 1 Krón 6, 62.

28. Az Issakhár nemzetségéből Kisjont és annak hostátit: Dobráthát és annak hostátit.

29. Jármuthot és annak hostátit: Engannimot és annak hostátit: Négy városokat.

30. Az Áser nemzetségéből *juta* * Mísál és annak hostátit: Abdon és annak hostátit. * 1 Krón. 6, 74.

31. Helkát és annak hostátit, és Réhob és annak hostátit: Négy városok.

32. A Naftali nemzetségéből pedig adák nékik a gyilkosok mentségekné városát, Kédest Galileában, és annak hostátit: Hámothdórt és annak hostátit: Karthánt és annak hostátit: Három városokat.

33. Mindenestől a Gersonitáknak városaik, az ő házoknépei szerint, tizenhárom * városok, és azoknak hostátit. * vers 27.

34. A Mérári * fiai nemzetségének pedig, a Lévitáknak többinek, a Zebulon nemzetségéből *adák* Jokneámot és annak hostátit: Karthát és annak hostátit. * 1 Krón. 6, 63.

35. Dimnát és annak hostátit: Nahalált és annak hostátit: Négy városokat.

36. A Rúben nemzetségéből pedig, Béczer, és annak hostátit, és Jahasát, és annak hostátit.

37. Kédemóthot és annak hostátit: Méfahátot és annak hostátit: Négy városokat.

38. És a Gád nemzetségéből, a gyilkosok mentségekné városát, Rámóthot Gileádban, * és annak hostátit: és Mahanáimot és annak hostátit. * rész 20, 8.

39. Hesbont és annak hostátit: Jaázert és annak hostátit: Négy városokat.

40. Mind e városokat adák a Mérári fijainak az ő házoknépei szerint, a Léviták házoknépének többinek, kiknek sorsok szerint tizenkét városok jutottak.

41. Minden * városaik a Lévitáknak, az Izráel fijainak birodalmok közt, negyvennyolcz városok és azoknak hostátit. * 4 Móz. 35, 7.

42. Mind ezek a városok, mindenik az ő mellette való hostátokkal; ezt *ért*sed egyenként mindenik város felől.

43. Megadá annakokáért az Úr az Izráelnek mind az egész földet, * mellyről megesküdt vala, hogy az ő atyáiknak adná azt, és bírák azt, és lakának benne. * 1 Móz. 12, 6. 7. 1 Móz. 15, 7. 18—21. 5 Móz. 34, 4.

44. Nyugodalmat is ada néki az Úr az ő környékekben, szinte úgy, a mint megesküdt vala az ő atyáiknak: és nem vala senki, ki ellenek * állana nékik minden ő ellenségeik között: Minden ellenségeiket kezekbe adá az Úr nékik. * 2 Móz. 11, 25.

45. Nem * esett le csak egy beszéd is, mind abból a jó beszédből, mellyet szólott vala az Úr az Izráel házának; mindeknek † meglettek! * rész 23, 14. † vers 43. 44.

22. RÉSZ.

A Rúben, Gád és a Manasse félnemzetsége tisztességesen haza bocsátatnak: és az Izráel fiai azoknak oltárépítésekben megütözköznek.

Akkor előhívatá Jósué a Rúbenitákat és Gáditákat, és a Manasse félnemzettségét.

2. És monda nékik: Ti megőrzöttétek mind, valamit * parancsolt néktek Mózes az Úr szolgája és engedtetek az én szóm-nak mindenekben, mellyeket parancsoltam néktek; * 4 Móz. 32, 20. 25. 5 Móz. 3, 18.

3. El nem hagytátok a ti atyátokfiat immár sok * napoktól fogva minde mai napig; és megőrzöttétek a ti Uratoknak Istenteknek őrizetét és parancsolatját. * rész 11, 18.

4. Most pedig nyugodalmat adott a ti Uratok Istentek a ti atyátokfiainak, a mint megmondotta vala nékik: Annakokáért most térjete meg és menjete a ti hajlékitokba a ti birodalmatoknak földére, mellyet * adott néktek Mózes az Úr szolgája a Jordánon túl. * 4 Móz. 32, 33.

5. Csakhogy eszetekbe vegyétek szorgalmasan, hogy megtartsátok a parancsolatot és a törvényt, mellyet parancsolt * néktek Mózes, az Úr szolgája: hogy szeressétek a ti Uratokat Istenteket és járjatok minden útaiban, és megtartsátok az ő parancsolatit, és ő hozzá ragaszkodjatok, és szolgáljatok néki teljes szívetekből és teljes lelketekből. * 5 Móz. 10, 12. 13. 13, 4.

6. És megáldá őket Jósué, és elbocsátá őket, és elmenének az ő hajlékaikba.

7. Mert a Manasse félnemzetségének adott * vala Mózes örökséget Básánban, a másik félnemzetségének pedig adott vala Jósué az ő atyafiaival egyetembe, a Jordánon innét napnyugt felől: és mikor elbocsátá is őket Jósué hajlékaikba, megáldá őket. * 4 Móz. 32, 33.

8. Akkor szóla nékik, mondván: Sok

gazdagsággal menjetek vissza hajlékaitokba, és igen sok barommal, ezüsttel, arannyal, rézzel, és vassal, és igen sok ruhákkal. * Megosszátok az ellenségektől nyert jószágot a ti atyáitokfiaival.

* 4 Móz. 31, 26. 27.

9. Megtérének annakokáért és elmenének a Rúben fiai, és a Gád fiai és a Manasse félnemzetsége az Izráel fjitól Silóból, mely vagyon Kanaán földében, hogy mennének Gileádnak földébe, az ő birodalmoknak földébe, melyben elvették vala az ő örökségeket az Úrnak beszéde szerint Mózes által.

10. Jutának pedig a Jordán határait, melyek valának Kanaán földében, és építének a Rúben fiai, és a Gád fiai, és a Manasse félnemzetsége ott a Jordán mellett oltárt, igen nagy láttatós oltárt.

11. Meghallák pedig az Izráel fiai, hogy ezt mondják vala: Ímé a Rúben fiai és a Gád fiai, és a Manasse félnemzetsége oltárt építettek a Kanaán földének ellenébe, a Jordán határiban, az Izráel fiai általmenetelének helyén.

12. Meghallák, *mondom*, az Izráel fiai és az Izráel fjiainak egész Gyülekezete egybegyüle Silóban, hogy felmennének ő ellenek hadakozni.

13. Küldék pedig az Izráel fiai a Rúben fiaihoz, és a Gád fiaihoz, és a Manasse félnemzetségéhez a Gileád földére Fineást, Eleázár Papnak fját.

14. És tíz Fejedelmeket ő vele, egy-egy Fejedelmet az ő ősöknek házok szerint, Izráelnek minden nemzetségeiből: kik mind egyenként Fejedelmek valának az ő ősök házoknépe szerint az Izráelnek sok ezerei között.

15. Elmenének annakokáért a Rúben fiaihoz, és a Gád fiaihoz, és a Manasse félnemzetségéhez a Gileád földére, és szólának ő velek, mondván:

16. Így szól az Úrnak egész Gyülekezete: Micsoda vétek ez, a melyet vétkeztek az Izráel Istene ellen, hogy elforduljatok ilyen hamar, és ne menjetek az Úr után, építvén magatoknak * oltárt, hogy ellene járnátok e mai napon az Úrnak.

* vers 19.

17. Avagy kicsinynek állítjuk é * a Péórral való közösülésünknek hamisságát, melytől mind ez ideig is nem tisztultunk meg, mely miatt volt a csapás az Úrnak Gyülekezetén? * 4 Móz. 25, 1—3.

18. Ti pedig el akartok fordulni immár, hogy ne menjetek az Úr után, melyből e következik, hogy ha ti most az Úr ellen rugódoztok: ez után az Izráelnek egész Gyülekezetére haragszik meg.

19. Ha tisztátalannak tetszik a ti birodalmatoknak földé: jöjjetek által az Úr birodalmának földére, melyben lakik az Úr sátora, és lakozzatok mi közöttünk: csakhogy az Úr ellen ne hadakozzatok, és tőlünk el ne szakadjatok építvén magatoknak oltárt, a mi Urunk Istenünk oltarán * kívül. * 3 Móz. 17, 3—6. 8. 9.

20. Nemde * Akán a Zerákh fja nem vétkezők nagy vétekké az Istennek szenteltetett marhában, és *mind* az Izráel egész Gyülekezete ellen lón a harag? És *noha egyedül csak* az a férjfiú *vétkezők*; nem csak ő maga egyedül hala meg az ő álnoksága miatt. * rész 7, 1. 20. 21. 24—26.

21. Felelvén pedig a Rúben fiai és a Gád fiai, és a Manasse félnemzetsége, mondának az Izráel ezerei között való Fejedelmeknek:

22. Az Isteneknek * Istene, az Úr, az Isteneknek Istene, az Úr, ő tudja jól, és az Izráel is megtudja: Ha engedetlenségből, és ha az Úr ellen való vétekből *cselekedtük*: minket e mai napon ne tartson meg!

* Zsolt. 50, 1.

23. *Ha gondoltuk is azt*, hogy oltárt építsünk a fejébe, hogy elforduljunk az Úrtól, és hogy áldozunk azon egészen égőáldozatot, vagy Minhát; vagy hogy készítsük azon háláadásnak áldozatját: lássa meg *ezt* ő maga az Úr!

24. És ha nem e dologtól való féltünkben cselekedtük inkább, mivelhogy ilyen módon gondolkodtunk: Talán valamikor így fognak szólani a ti fiaiatok mi fjiainknak, mondván: Mi közöttök * vagyon néktek az Izráelnek Urához Istenéhez?

25. Továbbá: határt vetett az Úr mi közöttünk és ti közöttetek, Rúben fiai és Gád fiai, a Jordánt; nincsen néktek részetek az Úrban és elidegenítik a ti fiaiatok a mi fjiainkat, hogy ne féljék az Urat.

* Neh. 2, 20.

26. És mondánk: Jer, építsünk oltárt, nem egészen megégetendő áldozatra, sem *egyéb* áldozatra.

27. Hanem hogy bizonyság * legyen mi közöttünk és ti közöttetek, és a mi nemzetségünk között mi utánnunk, hogy szol-

gálunk az Úrnak ő előtte a mi egészen égőáldozatinkkal, *egyéb* áldozatinkkal: és háláadóáldozatinkkal: és ne mondják a ti fiaiatok a mi fiainknak ezután: Nincsen néktek részetek az Úrban!

28. Mondánk azért: Ha mondándjék nekünk vagy a mi nemzetséginknek ezután, akkor ezt mondjuk: lássátok az Úr oltárának hasonlatosságát, melyet csináltak a mi atyáink, nem egészen égőáldozatokért, sem egyéb áldozatért, hanem hogy tanubizonyosság legyen mi köztünk és ti köztetek. * rész 24, 27.

29. Távol legyen tőlünk, hogy ellene támadjunk az Úrnak, és elforduljunk e mai napon az Úrtól, építvén oltárt egészen égőáldozatért, Minháért, és egyéb áldozatért e mi Urunknak Istenünknek oltárán kívül, mely vagyon az ő sátora előtt.

30. Hallván pedig Fineás Pap, és a Gyülekezetnek Fejedelmei az Izráel ezereinek Fejei, kik ő vele valának, a beszédek, melyeket szólottak vala a Rúben fiai, és a Gád fiai, és a Manasse fiai; tetszék az ő szemeik előtt.

31. És monda Fineás az Eleázár Pap fija, a Rúben fjiainak és a Gád fjiainak, és a Manasse fjiainak: Ma esmértük meg, hogy köztünk vagyon az Úr, hogy nem vétkeztetek az Úr ellen e vétekkel; most megszabadítottátok az Izráel fiai az Úr kezéből.

32. Megtére azért Fineás az Eleázár Pap fija és a Fejedelmek, a Rúben fjiaitól és a Gád fjiaitól, a Gileád földéből a Kanaán földébe az Izráelnek *több* fjaihoz; és megbeszélék nekik e dolgot.

33. És tetszék a dolog az Izráel fjiainak szemeik előtt, és áldák az Istent az Izráel fjai: és nem mondák, hogy elmennének ő ellenek harczolni, hogy elveszessék a földet, melyben a Rúben és Gád fjai laknak vala.

34. Nevezék pedig a Rúben és Gád fjai az oltárt *Hednek*, *mondván*: Mert tanubizonyosság * lészen mi köztünk, hogy az Úr az Isten. * vers 27. 28.

23. RÉSZ.

Inti Jósué a népet a törvénynek őrizetire, és a pogányok társaságának eltávolztatására.

Lőn pedig sok napok után, minekutánna nyugodalmat * ada az Úr az Izráelnek minden ő ellenségeitől, kik valának ő körülte: Jósué megvénhedék és megidősödék. * rész 21, 44.

2. Akkor előhíva Jósué *mind* az egész Izráelt, az ő Véneit, az ő Fejeit, Biráit, Tisztartóit, és monda nekik: Én megvénhedtem és megidősödtem.

3. És ti láttatok mindeneket, melyeket cselekedett a ti Uratok Istentek mind ezeknek a pogányoknak ti előttetek; mivelhogy a ti Uratok Istentek az, a * ki harczol érettetek. * 5 Móz. 1, 30. 3, 22.

4. Meglássátok: Sors szerint elosztám néktek a hátramaradott pogányokat örökségül a ti nemzetségiteként a Jordántól fogva mind a pogányokat, kiket elvesztettem, mind a nagy tengerig való pogányokat napnyugot felől.

5. A ti Uratok Istentek pedig kiüzi őket a ti orczátok elől, és kiüzi őket ti előletek; hogy örökös törvény szerint bírjátok az ő földöket, a miképen szólott * a ti Uratok Istentek néktek. * 5 Móz. 7, 1. 2. 17-24.

6. Erősítsétek meg annakokáért magatokat igen, hogy megőrizzétek és megcselekedjétek, valami meg vagyon írva a Mózes törvényének könyvében, hogy el ne * távozzatok attól, se jobbkézre, se balkézre. * rész 1, 7. 5 Móz. 5, 32. 28, 14.

7. És meg ne * elegyedjétek e pogányokkal, ezekkel, kik maradnak ti köztetek; és az ő isteneiknek nevekről meg ne * emlékezzétek, azokra ne esküdjétek, se ne szolgáljatok nekik, se meg ne hajtsátok magatokat nekik. * 5 Móz. 7, 1-6. * 2 Móz. 23, 13. 24. Jer. 5, 7. Sof. 1, 5.

8. Hanem * ragaszkodjatok a ti Uratokhoz Istentekhez, a miképen cselekedtetek e mai napig. * 5 Móz. 11, 22.

9. Annakokáért úzótt ki az Úr a ti orczátok elől nagy és erős pogányokat: és *a mi* titeket *néz*, senki előttetek meg nem állhatott mind e mai napig.

10. Egy * férjfiú közzületek elűz ezert: mert a ti Uratok Istentek az, a ki harczol érettetek, a miképen szólott volt néktek. * 3 Móz. 26, 7. 8. 5 Móz. 32, 30.

11. Meglássátok annakokáért szorgalmasan, hogy szeressétek a ti Uratokat Istenteket;

12. Mert ha elfordulván elfordulándotok ő tőle és ragaszkodándotok e megmaradt több pogányokhoz, a megmaradtakhoz, *mondom*, kik vagynak veletek: és sógorságot veténdetek ő velek, és meglegyítitek magatokat velek, és ők ti veletek:

13. Bizonynal megtudjátok ezt hogy ennekutánna a ti Uratok Istentek ki nem üzi mind e pogányokat a ti orczátok elől, hanem inkább lésznek néktek * törötökre, bántástokra és ostorotokra oldalaitokban, és tövistekre szemeitekben, míg elvesztek erről a jó földről, melyet adott néktek a ti Uratok Istentek.

* 2 Móz. 34, 12—16. 4 Móz. 33, 55. Bir. 2, 3.

14. Ímé pedig én elmegyek * hamar az egész földnek szokása szerint: Tudjátok meg annakokáért teljes szívetekből és teljes lelketekből, hogy el nem + esett egy beszéd mind azokból a jó beszédek-ből, melyeket szólott a ti Uratok Istentek felőletek, mindenek megteljesedtek néktek, csak egy beszéd is azokból el nem esett. * rész 24, 29. 30. 1 Kir. 2, 2. + rész 21, 45.

15. Miképen azért megteljesedett néktek minden jó beszéd, melyet a ti Uratok Istentek szólott néktek: a képen hoz reátok az Úr minden gonosz beszédet, míglen elveszt titeket e jó földről, melyet adott néktek a ti Uratok Istentek.

16. Mikor * általhágándjátok a ti Uratoknak Istenteknek szövetségét, melyet parancsol néktek, és elmenéndetek és szolgálándotok idegen isteneknek, és meghajtándjátok magatokat ő előttök: felgerjed az Úrnak haragja ellenetek, és elvesztek hamar a jó földről, melyet adott néktek.

* 1 Kir. 9, 6—8.

24. RÉSZ.

Közönséges gyűlést szerez Jósué: meghal: a József csonjtjai eltemettettek.

Öszvegyűjté pedig Jósué minden nemzetségeit Izráelnek Síkembe, és előhívá az Izráelnek Véneit, és Fejeit, és Bírait, és Tisztartóit, és állának az Úr eleibe.

2. És monda Jósué az egész népnek: Ezt mondja az Izráelnek Úra Istene: A vízen * túl laktak a ti atyáitok régen, mind Tharé, az Ábrahám attya és Nákhornak attya: és szolgáltak idegen isteneknek.

* 1 Móz. 11, 26—28. 31.

3. És * kihozám a ti atyátokat Ábrahámot a hegyről, mely vagonon túl a vízen, és elhordozám ötet egész Kanaán földében: és megsokasítám az ő magvát, és adám néki Izsákot.

* 1 Móz. 11, 31. 12, 1.

4. És adám * Izsáknak Jákóbot, és Ézsauát, és adám Ézsauának a Seir hegyét, hogy bírná azt: Jákób pedig és az ő fiai alámenének Égyiptomba. * 1 Móz. 25, 21—26.

5. És elküldém * Mózeszt és Áront, és megverém Égyiptomot, a miképen cselekedtem ő közöttök, és annakutánna kihozálak titeket.

* 2 Móz. 3, 10. 4, 14. 15.

6. És kihozám a ti atyáitokat Égyiptomból, és jutátok a tengerre, és * üzék az Égyiptombeliek a ti atyáitokat szekerekkel és lovagokkal mind a veres tengerig.

* 2 Móz. 14, 1—3. 5—7. 9.

7. Akkor kiáltának * az Úrhoz, és homályt vete ti közitekbe és az Égyiptombeliek közibe, és felül reájok hozá a tengert, és elborítá őket: és látták a ti szemeitek miket + cselekedtem Égyiptomban, és laktatok a pusztában sok napokon.

* 2 Móz. 14, 10. 15. 19—29. + 2 Móz. 7, 10. 12. 19—21. r. 8, 11.

8. Annakutánna hozálak titeket * az Emoreusoknak földökre, kik laknak túl a Jordánon és hadakozának ellenetek; és kezetekbe adám őket és bírátok az ő földöket, és eltörlém őket a ti orczátok elől.

* 4 Móz. 21, 21—25. 33—35.

9. Felkele pedig Bálák a Sippor fija, Moábnak Királya, és hadakozék az Izráellel, és elküldé és hívatá Bálámot a Beór fiját, hogy megátkozna titeket:

10. És nem * akarám meghallani Bálámot: hanem megáldván megálda + titeket; és megszabadítalak titeket az ő kezéből.

* 4 Móz. 22, 4—6. 12. 13.

Jel. 2, 14. + 4 Móz. 23, 8—10. 18—20. 5 Móz. 23, 5.

11. És általjövéték * a Jordánon, és jutátok Jerikhóba, + és harczolának velelek Jerikhónak férjfiain, az Emoreus, Perizeus, Kananeus, Hitteus, Gírgazeus, Híveus és Jebuzeus, és kezetekbe adám őket.

* rész 3, 14—17. + rész 6, 1—5. 20. 21.

12. És bocsáték el ti előttetek * darázsokat, kik kiüzék őket a ti orczátok elől, mint az Emoreus két Királyát: nem a te + fegyvereddel, sem kézíveddel ütöd ki őket.

* 2 Móz. 23, 27. 28. + Zsolt. 44, 4.

13. És adék néktek olly földet, melyben nem munkálkodtál vala, és olly városokat, melyeket nem * építtetek vala, melyekben most laktok: olly szőlőknek és olajfáknak, melyeket nem ti ültetetek, eszitek gyümölcsöket. * 5 Móz. 6, 10. 11.

14. Most annakokáért * féljétek az Urat, és szolgáljatok néki tökéletességben és igazságban; és hányjátok el + az isteneket, kiknek szolgáltak a ti atyáitok túl a folyóvízen és Égyiptomban; és szolgáljatok az Úrnak.

* Préd. 12, 15. 16. + 2 Móz. 20, 3. 4. Ezék. 20, 7. 8.

15. Hogyha bántásokra vagyon néktek szolgálni az Úrnak: válasszatok magatoknak ma, a kit tiszteljete, akár az isteneket, kiknek szolgáltak a * ti atyjátok, kik *laktak* a vízen túl: akár az Emoreus isteneit, kiknek földökön laktok: én pedig és az én házam tiszteljük az Urat!

* vers 2.

16. Kinek felele a nép, mondván: Távolságot legyen tőlünk, hogy elhagyjuk az Urat, szolgálván idegen isteneknek.

17. Mert a mi Urunk Istenünk az, a ki kihozott minket és a mi atyáinkat Égyiptomnak földéből, a szolgálknak házokból; és a ki tette a mi szemeink előtt e nagy jegeket, és megtartott minket minden útunkban, mellyen jártunk, és minden népek között, a kik közt általmentünk;

18. És kiűzött az Úr minden népeket, főképen az Emoreust, e földnek lakóját a mi orszánk elől: Mi is szolgálunk az Úrnak: mert ő a mi Istenünk!

19. És monda Jósué a népnek: Nem szolgálhattok az Úrnak: mert szent Isten ő, bosszuálló Isten ő és nem kedvez a ti vétkeiteknek és bűnökötöknek.

20. Ha elhagyándjátok az Urat, és szolgálndotok idegen isteneknek, elfordítja magát és megbüntet * titeket, megemészti titeket minekutánna jól cselekedett veletek.

* rész 23, 15. 16.

21. Akkor monda a nép Jósuénak: Semmiképen nem, hanem az Úrnak szolgálunk!

22. És monda Jósué a népnek: Bizonyosságim vagytok magatok ellen, hogy magatok választottátok az Urat magatoknak, hogy néki szolgáljatok. És mondanak: Bizonyosságid vagynak!

23. Most annakokáért hányjátok el az idegen * isteneket, kik vagynak köztetek és hajtsátok a ti szíveteket az Izráel Urához Istenéhez. * 1 Móz. 35, 2. 4. 1 Sám. 7, 3.

24. És monda a nép Jósuénak: A mi

Urunknak Istenünknek szolgálunk, és az ő szavának engedünk.

25. Szerze azért Jósué szövetséget a néppel az napon, és eleibe adá néki a parancsolatot és az ítéletet Síkemben.

26. És bírá Jósué e beszédeket az Isten törvényének könyvébe: hoza egy nagy * követ is, és helyhezteté azt ott a cserfa alá, melly vala az Istennek szent házában.

* Bir. 9, 6.

27. És monda Jósué mind az egész népnek: Ímé ez a kő lészen * nékünk bizonyságul: mert ő hallotta minden beszédit az Úrnak, mellyeket szólott nékünk; és lészen ellenetek bizonyságul, hogy valamiképen ne hazudjatok a ti Istentek ellen. * rész 22, 26. 27. 1 Móz. 31, 44. 48.

28. És elbocsátá Jósué a népet, kit-kit az ő örökségébe.

29. Mikor pedig ezeket véghez vitte volna, * meghala Jósué a Nún fija, az Úr szolgálja, száz tíz esztendőskorában.

* Bir. 2, 8. 9.

30. És eltemeték őtet az ő örökségének határában Thimnát-sérában, melly vagyon az Efraim hegyén a Gahás hegynek északról való részén.

31. És szolgálá * az Izráel az Úrnak, Jósuénak minden idejében, és a Véneknek minden napjaikban, kik sokáig éltek Jósué után, és kik tudják vala minden dolgait az Úrnak, mellyeket cselekedett az Izráellel.

* Bir. 2, 7.

32. A József * csontjait pedig, mellyeket kihoztak vala az Izráel fiai Égyiptomból, eltemeték Síkemben, a mezőnek részében, mellyet szerzett † vala Jákób Hámornak (ki Ségemnek attya vala) fjiától, száz pénzen; és voltak a *József csontjai* a József fjinak örökségeiben.

* 1 Móz. 50, 25. 26. 2 Móz. 13, 19. † 1 Móz. 33, 18. 19.

33. Továbbá az Áron fija Eleázár is meghala, és eltemeték őtet Gibeáthban, melly az ő fjiáé Fineásé vala, mellyet adtak vala néki az Efraim hegyén.

B Í R Á K K Ö N Y V E.

1. RÉSZ.

Júda és Simeon hadakozások és győzedelmek: Adonibések veszedelme: Othniel első Bíró: Kananeusok sok maradékai.

Vala pedig a Jósué halála után, megkérdeék * az Izráel fiai az Urat, mondván:

Ki megyen fel közzülünk, a *megmaradt* Kananeusra elsőben, hogy hadakozzék ő ellene? * rész 20, 18. 4 Móz. 27, 18—21.

2. És monda az Úr: Júda menjen fel, imé kezébe adtam néki azt a földet.

3. És monda Júda az ő atyafiának Simeonnak: Jer fel velem együtt a nékem sorssal jutott örökségre, hogy hadakozzunk a Kananeus ellen: és én is elmegyek veled a néked sorssal jutott örökségre: és elméne ő vele Simeon.

4. És elméne Júda, és kezekbe adá az Úr nékik a Kananeust és Perizeust, és levágának benne Béseken tízezer férjfiakat.

5. És találák Adonibéseket Béseken, és hadakozának ő ellene: és megverék azt a Kananeust és Perizeust.

6. Elfuta annakokáért Adonibések, és üzék, és megfogák ötet, és elvágák kezeinek és lábainak nagyujjait.

7. És monda Adonibések: Hetven Királyok, kiknek elvágattam vala kezeiknek és lábaiknak nagyujjaikat, szedegetnek vala az én asztalom alatt: a mint cselekedtem, úgy * fizetett nékem az Isten. És vivék ötet Jerúsálembe és meghala ott. * 2 Móz. 21, 24. 25. Luk. 6, 38.

8. Mert hadakoztak vala a Júda fiai Jerúsálem ellen, és megvén az, levágták vala annak lakóit fegyvernek élivel, és a várost tűzzel megégették vala.

9. És annakutánna alámenének a Júda fiai a Kananeus ellen való hadakozásra, ki lakik vala a hegyes földön, és a délről való tartományban, és a lapácson:

10. Mert elment vala Júda a Kananeusra, ki lakik vala Hebronban, neve pedig Hebronnak annakelőtte vala Kirjáth-árba; és megverték vala * Sésait és Ahimát, és Thálmait. * Jós. 15, 14.

11. És onnan ment vala * Débirnek lakóira: neve pedig Débirnek az előtt vala Kirjáth-séfer.

12. És monda Káleb: A ki megveri Kirjáth-séfert, és megveszi azt, néki adom Aksát az én leányomat feleségül.

13. Megvevé pedig azt a Kénáz fija Othniel, ki Kálebnek öccse vala: és néki adá Aksát az ő leányát feleségül. * Jós. 15, 15—17.

14. Vala pedig hogy mikor Aksa menne az ő férje házához, arra készteté őtet az ő férje, hogy az ő atyától * mezőt kérne, és leszálla a számárról; és monda néki Káleb: Mi dolgoz vagyon?

15. És monda néki: Adj nékem áldást: mivelhogy száraz földet adtál nékem, adj nékem vizeknek kútfejeit is: és ada néki Káleb alsó és felső kútfejeket. * Jós. 15, 18. 19.

16. Kéneusnak * is pedig a Mózes ipának fiai felmentek vala a pálmafák-nak városából, a Júda fijaival Júdának pusztájára, melly vagyon Arádnak délről való részében: mert elment vala Kéneus, hogy laknék a néppel.

* rész 4, 11. 4 Móz. 10, 29.

17. És elméne Júda viszont az ő atyafiával Simeonnal, és megverék a Kananeust, ki Séfátban lakik vala, és megpusztíták azt: és nevezé a * várost Hormának. * 4 Móz. 14, 42—45.

18. Azután megvevé Júda Gézáat és annak határát, Askelont és annak határát, és Ekront és annak határát:

19. Mert vala az Úr Júdával, és bír a hegyet: de nem üzé ki a völgynek lakóit: mert vas * szekereik valának nékik. * Jós. 17, 16.

20. És adák Kálebnek Hebront, miképen * szólott vala Mózes: és kiüzé onnan az Anák három fiai. * 4 Móz. 14, 24—30. Jós. 14, 13.

21. Jebuzeust pedig Jerúsálemnek lakóját ki nem * üzék a Benjámin fiai; azokáért lakék Jebuzeus a Benjámin fijaival Jerúsálemben mind e mai napig. * Jós. 15, 63. 18, 28.

22. Felment vala pedig a József háza is Béthelbe, és az Úr vala ő vele.

23. És megkémlelteté a József háza Béthelt, melly városnak neve az * előtt Lúz vala. * 1 Móz. 28, 18. 19.

24. És látának a kémek egy férjfiat, ki abból a városból jó vala ki, és mondanak néki: Mutasd meg, kérlek bémemetelit e városnak, és jól tészünk veled.

25. Ki megmutatá nékik a városnak bémemetelit, és levágák a város népét éles fegyverrel; azt a férjfiat pedig és minden háznépét elbocsáták.

26. Elméne azért az a férjfiú Hittimnek földébe, és várost építe, és nevezé azt Lúznak, melly annak neve mind e mai napig.

27. Nem * üzé ki pedig Manasse Bethséannak és az ő faluinak lakóit; és Thahanáknak és faluinak lakóit: és Dórnak és faluinak lakóit: és Jibleámnak és faluinak lakóit: és Megiddónak és faluinak lakóit; mert tetszik vala a Kananeusnak a lakás azon a földön. * Jós. 17, 11. 12.

28. És mikor megerősödött volna az Izráel, a Kananeust adófizetővé tevé: de mindenestől nem üzé ki őtet.

29. Efraim is nem * üzé ki a Kananeust, ki Gézerben lakik vala: annakokáért lakék a Kananeus ő közötté Gézerben.

* Jós. 16, 10.

30. Zebulon sem üzé ki Kitronnak lakóit és Nahalólnak lakóit: annakokáért közötté lakék a Kananeus, és adófizetők valának.

31. Áser sem üzé ki Akkónak lakóit és Sidonnak lakóit, Akhlábot, Akziböt, Helbát, Afeket, és Réhobot.

32. És lakék Áser a Kananeus között, a földnek lakói között: mert ki nem üzé őtet.

33. Naftali sem üzé ki Beth-sémesnek lakóit; és Bethanáthnak lakóit: hanem lakék a Kananeus közt, a földnek lakói közt, és a Beth-sémes és Bethanáth lakói adófizetők valának nékik.

34. És szoríták az Emoreusok a Dán fíjait a hegyes földre: mert nem engedik vala nékik, hogy alájöjjenek a völgybe:

35. Mert tetszik vala a lakás az Emoreusnak Har-héresben, Ajalonban * és Sahálbimban: de minekutánna a József, házának keze rájuk nehezedett volna, adófizetők levének.

* Jós. 19, 42.

36. Határa pedig az Emoreusnak vala a Hakrabbimusok hágójától fogva a kőszikla, és azon felől.

2. RÉSZ.

Az Isten követ által meginti a népet: Bálványozások az Izráelitáknak.

Felméne pedig az Úrnak Angyala Gílgálból Bókimba, és monda: Felhozálak titeket * Egyiptomból, és hozálak titeket e földre, melly felől † megesküdttem vala a ti atyáitoknak, és mondék: Fel nem bontom az én szövetségemet veletek mind örökké;

* 2 Móz. 11, 1. 12, 29. 33. † 1 Móz. 17, 7—9.

2. Csak hogy ti ne tegyetek * frigyét e földnek lakóival: az ő oltáraitat † eltörjétek. És nem engedétek az én szóm-nak! Micsoda ez, a mit cselekedétek?

* 2 Móz. 23, 31—33. † 5 Móz. 12, 1—3.

3. Annakokáért én is mondék: * Nem üzőm ki őket a ti orczátok elől, hanem lésznek mint tövisök a ti oldalaitokban, és azoknak isteneik néktek † botránkozás-tokra lésznek. * 4 Móz. 33, 53—55. † 2 Móz. 23, 31—33.

4. És lőn, hogy mikor az Úrnak Angyala ezeket szóláná az Izráel minden fíjainak: felemelé a nép az ő szavát, és sirának;

5. És nevezék azt a helyet Bókimnak és áldozának ott az Úrnak.

6. Elbocsátotta * vala pedig Jósué a népet, és elmentek vala az Izráel fíjai kiki az ő örökségébe, hogy bírnák a földet.

* Jós. 24, 28.

7. És szolgálá * a nép az Úrnak Jósuének minden idejében, és a Véneknek minden napjaikban, kik sok ideig éltek Jósué után, kik látták vala az Úrnak minden nagy dolgait, mellyeket cselekedett vala az Izráellel.

* Jós. 24, 31.

8. Meghala * pedig Jósué a Nún fíja, az Úr szolgálja, mikor volna száz tíz esztendő.

* Jós. 24, 29. 30.

9. És eltemeték őtet az ő örökségének határában Thimnát-héresben, Efraimnak hegyén, melly vagyon a Gahás hegynek észak felől való részéről.

10. És az az egész nemzetség gyűjteték az ő atyaihoz: és támada más nemzetség ő utánok, kik nem * tudják vala az Urat, sem pedig a dolgokat nem tudják, mellyeket cselekedett vala az Izráellel.

* vers 7.

11. Cselekedének pedig az Izráel fíjai gonoszt az Úr szemei előtt, és szolgálának a Baálimoknak:

12. És elhagyván az ő atyoknak Urát Istenét, ki kihazta vala őket Egyiptomnak földéből, menének más idegen istenek után, a pogánynépeknek isteneik közzül, kik valának körülök, és meghaj-ták magokat azoknak: azért az Urat haragra ingerlék.

13. Elhagyák, mondom, az Urat, és szolgálának a Baálnak és az Astarótnak.

14. És felgerjede az Úrnak haragja az Izráel ellen, és adá őket a ragadozóknak kezekbe, és elragadozák őket: és * eladá őket a körülöttök való ellenségeiknek kezekbe, és meg nem állhatának többé az ő ellenségei előtt:

* vers 11—13. Zsolt. 44, 10—13.

15. Valahová kimennek vala, az Úrnak keze vala ő ellenek gonoszra, a * mint megmondotta volt az Úr, és a mint meg-esküdt volt az Úr nékik; és igen megnyomorodának. * 3 Móz. 26, 14—39. 5 Móz. 28, 25.

16. Támaszt * vala pedig az Úr Bírát, kik megszabadítanak őket a ragadozóknak kezekből.

* rész 3, 9. 10. 15.

17. De az ő Bíráikat sem hallgaták, hanem más idegen istenek után fertelmeskedének, és meghajták magokat előttök;

eltávozásának hamar az útról, mellyen jártak vala az ő eleik, és noha hallának az Úrnak parancsolatit, de nem cselekedének a képen.

18. Mert mikor támaszt vala az Úr nékik Bírákat, az Úr vele vala a Bíróval és megtartja vala őket az ő ellenségeiknek kezekből, a Bírónak minden napjaiban: mert * elváltoztatja vala az Úr az ő akaratját az ő fohászzkodásokért, melylyet tésznek vala az őket nyomorgatók és szorongatók miatt.

* rész 10, 15. 16. 3 Móz. 26, 40. 42.

19. De minekutánna a Bíró meghal vala: visszatérnek vala, és megfertéztetik vala magokat, sokkal inkább hogynem mint az ő eleik, járván az idegen istenek után, szolgálván azoknak és meghajtván magokat azok előtt: Semmit el nem hagynak vala az ő cselekedetekben és kemény útokban.

20. Annakokáért felgerjede az Úrnak haragja az Izráel ellen, és monda: Mivelhogy általhágta e nemzetség az én szövetségemet, melylyet parancsoltam az ő atyáiknak, és nem engedtek az én szómnak:

21. Én is * ki nem üzők ezután senkit az ő orcájok elől, a pogányok között, kiket hagyott Jósué, minekutánna megholt;

* Jós. 23, 11—13.

22. Hogy azok által kísértsem az Izráelt, * ha megtartják é az Úrnak útát, járván azon, a miképen megtartották az ő eleik, vagy nem?

* rész 3, 1. 4.

23. Azokáért megmarasztá * az Úr e pogányokat, és ki nem üzé őket hamar, sem kezébe nem adá azokat Jósuének.

* rész 3, 1—3. 5 Móz. 7, 22.

3. RÉSZ.

A Kanaán földén meghagyatott pogányok: a népnek Othniel, Ehud és Sámgar által lett szabadulása.

Ezek pedig a pogányok, kiket meghagyatott az Úr, hogy azok által kísértén az Izráelt, mind azokat, kik nem tudják vala a Kananeus ellen való hadakozásokat;

2. Csak e végre, hogy tanulnának az Izráel fíjainak maradéki, és hogy megtanítaná az *Isten* azokat a hadakozásra: csak azokat *tudniillik*, kik annakesze azt nem tudták.

3. A Filiszteusoknak öt * Fejedelemségei, és mind a Kananeusok, és a Sídóniusok, és a Hiveusok, kik laknak vala

a Libánon hegyén: a Baálhermon hegyétől fogva † Hámátnak bemeneteléig.

* rész 16, 5. † 4 Móz. 13, 22.

4. Kik azért hagyattak vala meg, hogy megkísértén * ő általok az Úr az Izráelt, hogy tudná, ha engednének é az Úr parancsolatának, mellyeket parancsolt az ő eleiknek Mózes által. * rész 2, 22. 5 Móz. 8, 2.

5. Lakának annakokáért az Izráel fíjai a Kananeus, Hitteus, Emoreus, Perizeus, Hiveus és Jebuzeus között.

6. És vevék azoknak * leányaikat magoknak feleségül, és az ő leányaikat adák azoknak fíjainak, és szolgálának azoknak isteneiknek. * 2 Móz. 34, 16. 5 Móz. 7, 1. 3. 4.

7. Tevének azért az Izráel fíjai gonoszt az Úrnak szemei előtt, és elfelejtkezének az ő Urokról Istenekről: és szolgálának a * Baálimoknak, és az Astarótnak.

* rész 2, 11—13.

8. Annakokáért felgerjede az Úrnak haragja az Izráel ellen, és eladá őket Kúsán Riseáthaimnak, Mésopotámia Királyának kezébe; és szolgálának az Izráel fíjai Kúsán Riseáthaimnak nyolcz esztendeig.

9. Kiáltának * pedig az Izráel fíjai az Úrhoz, és támaszta az Úr megszabadított az Izráel fíjainak és megtartá őket; Othnielt a Kénáz fíját, Kálebnek öccsét.

* rész 6, 6.

10. És mivelhogy ő rajta az Úrnak lelke vala, az Izráelért bosszút álla: Kimenvén pedig a hadba, kezébe adá néki az Úr Kúsán Riseáthaimot, Siriának Királyát, és megerősödék az ő keze Kúsán Riseáthaimon.

11. És megnyugovék a föld negyven esztendeig: és meghala Othniel a Kénáz fíja.

12. Ismét gonoszt cselekedének az Izráel fíjai az Úrnak szemei előtt: és megerősíté az Úr Eglont Moábnak Királyát az Izráel ellen: azért mert gonoszt cselekedett vala az Úr szemei előtt.

13. Ki hozzá gyűjté Ammonnak és Amáleknek fíjait, és elmenvén megveré az Izráelt, és bírák a pálmáknak városát.

* 5 Móz. 34, 3.

14. És szolgálának az Izráel fíjai Eglonnak a Moáb Királyának tizennyolcz esztendeig.

15. Kiáltának annakokáért az Izráel fíjai az Úrhoz, és támaszta az Úr * nékik megtartót, Ehudot, Gérának fíját, ki Jé-

mininek fíja vala, kinek a jobbkeze † haszontalan vala. És küldének az Izráel fíjai ő általa ajándékot Eglonnak a Moáb Királyának.

* vers 9. † rész 20, 16.

16. Szerze pedig magának Ehud egy kétélű kardot, mellynek egy singnyi vala a hossza, mellyel megövedezte vala magát az ő ruhája alatt, az ő jobbtomporánál.

17. Bémutatá annakokáért az ajándékot Eglonnak a Moáb Királyának: (Eg-lon pedig felette igen kövér ember vala.)

18. Mikor pedig bémutatta volna az ajándékot, elbocsátá azokat, kik az ajándékot vitték vala.

19. Ő pedig hátratére a kőbányáktól, mellyek valának Gilgálhoz közel, és monda: Titkos beszédem vagy-on veled, óh Király! Ki felele: Hallgass veszteg. És kimenének ő előle mindenek, kik állanak vala előtte.

20. Akkor Ehud béméne hozzá, (ő pedig ül vala nyári vacsoráló házában maga) és monda Ehud néki: Az Úrnak beszédét mondom néked. És felkele a királyiszékből.

21. Akkor kinyujtá Ehud az ő balkezét, és kirántá kardját jobbtomporáról, és béüté azt annak hasába.

22. És béméne még a markolatja is a vasa után, annyira hogy bérekesztené a kövéri a fegyvert, (mert ki nem vonhatá a kardot annak hasából) és kiomla a ganéja.

23. Általméne pedig Ehud a palotán, minekutánna bévonta volna a vacsoráló háznak ajtáját, és azt bészárította volna.

24. Mikor pedig kiment volna, annak szolgálái béménének, és láták, és ímé a vacsoráló háznak ajtai bészárattatva valának, és mondának: Bizony a hasát tisztítja a nyári vacsoráló háznak kamarájában.

25. És mikor sok ideig várták volna és ímé nem nyitná meg a vacsoráló háznak aajtáját, hozának kulcsot és megnyiták; És ímé az ő urok a földre esett vala halva.

26. Ehud pedig elszaladt vala míg késének azok, és elhaladta a kőbányákat, és jutott vala Séhírába.

27. Mikor pedig jutott volna az övéihez, kürttel kürtöle az Efraim hegyén: és alámenének ő vele az Izráel fíjai a hegyről, és ő azok előtt vala.

28. És monda nékik: Jertek után-nam nekem: mert kezetekbe adta az Úr a ti ellenségteket Moábot: Alámenének annakokáért ő utána, és elfoglalák a Jordánnak réveit Moábtól, és nem hagyának senkit azon általmenni.

29. És levágának Moábban akkor, úgy-mint tízezer férjfiat, minden gazdag és erős férjfiat; és senki el * nem szalada.

* rész 4, 15–17.

30. És megaláztaték Moáb azon a napon az Izráelnek keze alatt: és megnyugvók a föld nyolczvan esztendeig.

31. Őutánna pedig volt Sámgar, * Anáthnak fíja, és megöle a Filiszteusok között hatszáz férjfiakat, egy ökör † ösztön-nel, és megtartá ő is az Izráelt.

* rész 5, 6. 7. † rész 15, 15. 16.

4. RÉSZ.

Débora, Bírák, és Jáhel dolgairól.

Nem szünének meg pedig az Izráel fíjai gonosz * cselekedni az Úrnak szemei előtt, minekutánna Ehud meghala.

* rész 3, 7. 12.

2. Azért adá őket az Úr Jábin-nak a Kanaán Királyának kezébe, ki uralkodott vala Hásorban, (kinek seregének Had-nagya vala * Sisera,) ő pedig lakik vala a pogányok városában Harósethben.

* 1 Sám. 12, 9.

3. És * kiáltának az Izráel fíjai az Úrhoz: mert kilenczszáz vas szekerei valának néki, és ő elnyomta vala felette igen az Izráel fíjait húsz esztendeig.

* 1 Sám. 12, 10.

4. Débora pedig jövendőmondó * aszszony, Lapidóthnak felesége, ítéli vala Izráelt akkor az időben.

5. Ő pedig lakik vala a Déborának pálmafája alatt, Ráma és Béthel között, Efraimnak hegyén; és felmennek vala az Izráel fíjai ő hozzá törvényre.

* Luk. 2, 36. Csel. 21, 8. 9.

6. És elküldé és elhivatá * Bárakót az Abinoám fíját Kédes Nafthaliból, és monda néki: Avagy nem parancsolta é meg az Izráelnek Ura Istene? Menj el és gyűjtsd egybe a népet a Thábor hegyére, és végy melléd tízezer férjfiakat Nafthalinak fíjai és Zebulonnak fíjai közűl.

* Zsid. 11, 32.

7. És te ellened kihozom a Kison patakjához Siserát, a Jábin seregének Had-nagyát és az ő szekereit és az ő sokaságát, és kezedbe adom néked ötet.

8. És monda néki Bárák: Ha eljövendsz velem, elmegyek: ha pedig el nem jövendsz velem, nem megyek.

9. Ki felele néki: Én elmegyek veled de nem leszen tiéd a dícséret ez úton, a mellyet te követsz: mert asszony kezébe adja az Úr Siserát. Felkele annakokáért Débora, és elméne Bárákkal Kédesbe.

10. Öszvegyűjtván annakokáért Bárák Zebulont és Nafthalit Kédesbe, elvive magával tízezer férjfiakat, és elméne ő vele Débora is.

11. Héber pedig, ki a * Kéneusok közül való vala, elvált a Kajin néptől, Hóbábnak a Mózes ipának fíjától; és felvonta vala az ő sátorát Elonig Sahanaimban, melly vagyon Kédes mellett. * rész 1, 16.

12. Hírré tevé pedig Siserának, hogy felment volna Bárák az Abinoám fíja a Thábor hegyére.

13. Öszvegyűjté annakokáért Sisera minden szekereit, kilenczszáz vasszekereket, és minden népet, melly vala vele, a pogányoknak városából Harósethből a Kison patakja mellé.

14. És monda Débora Báráknak: Kelj fel, mert ez a nap, mellyen az Úr kezébe adta Siserát: Avagy nem az Úr meggyen é ki előtted? És alájöve Bárák a Thábor hegyéről, és a tízezer férjfiak ő utánna.

15. És megrontá * az Úr Siserát, és minden szekereket, és azt az egész tábort fegyvernek élivel Bárák előtt; és leszállá Sisera a szekérből, és fut vala gyalog. * Zsolt. 83, 10, 11.

16. Bárák pedig üzé a szekereket és a tábort mind a pogányok városáig Harósethig: és elhulla egész tábora Siserának fegyvernek éle miatt, meg nem marada még csak * egy is. * rész 3, 29. Jós. 8, 22.

17. Sisera pedig elszalada lábain Jáhelnek, a Kéneus * Héber feleségének sátorába: mert békesség vala Jábin között Hásornak Királya között, és a Kéneus Héber háznépe között. * vers 11.

18. És kiméne Jáhel eleibe Siserának, és monda néki: Térj be édes uram, térj be én hozzám, ne félj! És bétére ő hozzá a sátorba, és befedé őtet lasnakkal.

19. És monda néki: Adj, kérlek, nékem innom egy kevés * vizet; mert szomjúhozom. És megnyita egy tejes tömlőt és inni ad néki, és bélepedé őtet: * rész 5, 25.

20. Monda annakfelette néki: Állj a sátornak ajtajára, és ha valaki bájövendő és kérdendő téged, és ezt mondandja: Vagyon é itt valaki? Mondjad: Nincsen.

21. És vevé Jáhel a Héber felesége a sátornak szegét, és kezébe vevé a pörölyt, és * titkon béméne ő hozzá, és béveré a szeget az ő vakszemébe, és bészegződék a földbe, (ama pedig elfáradott vala, és elaludt vala) és így hala meg. * 2 Sám. 4, 6, 7.

22. Ímé pedig Bárák üzi vala Siserát, és kiméne Jáhel néki eleibe, és monda néki: Jöszte, és megmutatom néked az embert, a kit keressz. Ki béméne ő hozzá, és ímé Sisera elnyulván ott fekszik vala halva, és a szeg az ő vakszemében vala.

23. Megalázá annakokáért az Isten az napon Jábint a Kanaán Királyát az Izráel fíjai előtt.

24. És az Izráel fíjainak keze erőt vón, és megkeményedék Jábin ellen a Kanaán Királya ellen, mind addig mígnem elvesztenék Jábint a Kanaán Királyát.

5. RÉSZ.

Bárák és Débora dícséret-éneklések.

Énekle pedig Débora és Bárák, az Abinoám fíja, az napon, ezt mondván:

2. Áldjátok az Urat, mivelhogy az Izráelen esett bosszút megállotta, a népnek * szabadakarát szerint való engedelme által. * vers 9.

3. Halljátok meg Királyok, és füleitekbe vegyétek Fejedelmek: Én, én az Úrnak éneket mondok; éneklek az Izráel Urának Istenének.

4. Uram, mikor Seirből kijónél, mikor elébb mennél az Edomitáknak földökből: a föld * megindula, az egek is csepegnek vala: a sűrű fellegek is vizeket csepegtetnek vala. * Zsolt. 68, 8, 9.

5. A hegyek * elolvadának az Úrnak orczája előtt, sőt a Sinai hegy is az Izráel Urának Istenének jelenvolta előtt. * 2 Móz. 19, 18. Zsolt. 68, 15—17.

6. Sámgárnak * az Anáth fíjának idejében, Jáhelnek idejében, megpusztultak vala az utak, és az útonjáróknak seregek kerengő utakon járnak vala. * rész 3, 31.

7. Elpusztultak vala az erősség nélkül való városok Izráelben: elpusztultak vala, mondom, mígnem én Débora felkelék, mígnem felkelék mint anya Izráelben.

8. Valamikor az Izráel új isteneket

választ vala, az ellenség a kapu előtt vala: mégis sem paizs, sem * kopját nem láttatának negyvenezer Izráelitáknak is kezekben. * 1 Sám. 13, 19—21.

9. Az én szívem *hajlandó* a parancsolatoknak Fejedelmeihez, kik vagynak Izráelben: és *azokhoz*, kik szabadakaratjuk szerint engedtek a nép közzül: azért áldjátok az Urat!

10. Kik ültök szép fejér * öszvéreken, kik az ítéletben előljárók vagytok: és a kik úton jártok, *ezekekről* beszéljeteek.

* rész 10, 4. 12, 14.

11. Kik a kúton való merítésnek idején, az ellenség nyilainak zúgásától *félnek vala*, ott beszélgessenek *ezután* az Úrnak igaz cselekedeteiről, és Izráelben az ő falukban lakozóihoz való igaz cselekedeteiről: miolta a kapukra lemegyen az Úrnak népe, *beszélgessen erről*.

12. Kelj fel, kelj fel Débora! Serkenj fel, serkenj * fel, mondj éneket! Kelj fel Bárák, és fogva † vigyed a te foglyaidnak sokaságát, Abinoámnak fija!

* Zsolt. 57, 9. † Zsolt. 68, 19.

13. Miolta a *Kanaán népe* maradékának uralását adá az *Izráel* népe között való nagyságosoknak: az Úr birodalmat adott nékem az erőseken.

14. Az Efraim nemzetségéből azok közzül, kiknek határok az Amálekitáig vagyon; a te néped közzül, a téged követő Benjámin *nemzetsége* közzül: a Mákir *nemzetségéből*, a törvénytudók: és a Zebulonnak *nemzetségéből*, a kiknek méltóságok vagyon a népnek egybegyűjtésére, hozzám jönnek Íródeákomnak levelére.

15. Az Issakhár *nemzetségéből* való Fejedelmek is Déborával *egyeznek*: Mint az Issakhár, a képen Bárák *engedett*, kinek lábainak nyomdokát követte a küldetett *sereg* a völgybe: és a több nemzetségtől elválasztatott Rúben *nemzetségéből* való nagy és serény Fejedelmek.

16. Miért *kivánsz* ülni ama *te* kettős *terhed* között te *Issakhár*, mikor hallod az ellenség seregének zengését: és a Rúbeniták mellett lakozó nagy és mély gondolatú Fejedelmek?

17. A Jordánon túl való Gileád avagy nyugodt é? És a Dán *nemzetsége* miért laknék a hajóknál? Az Áser *nemzetsége* miért ülne a tengernek partján, és az ő magas kőszikláin miért laknék?

18. A Zebulonnak és Nafthalinak népe halálra vetette magát, a mezőnek magas helyein.

19. Eljöttek a Királyok, és harczoltak: akkor harczoltak a Kanaán Királyai is Tahanák tartományában, a Megiddó vizénél: de csak egy kis darab ezüstöt sem kaphatának.

20. A mennyekből * harczoltak *mi mellettiünk*: A csillagok az ő helyekről harczoltak Sisera ellen. * 2Móz. 14, 14. 24. 25. 1Sám. 7, 10.

21. A Kison patakja seprerte el őket, a Kedúmim patakja, a Kison patakja; Tapodj meg, óh én lelkem, minden erőt!

22. Akkor az ő erős vitézeinek lovoknak körmeik megtörődének az ő futások miatt.

23. Átkozzátok Mérózt, azt mondja az Úrnak Angyala, szüntelen átkozzátok az ő lakosait: mert nem jöttek segítségére az Úrnak, az Úrnak, *mondom!* segítségére az erősek ellen.

24. Dícsértessék minden asszonyok felett Jáhel, a Kéneus Hébernek felesége: minden sátorban lakozó asszonyok felett áldassék.

25. Vízet kért vala *Sisera*, tejet * adott *Jáhel*, a nagy urakhoz illendő csészében adott *néki* vajnak *tejét*.

* rész 4, 19.

26. Az ő balkezét a szegre, jobbkezét pedig a munkálkodóknak pörölyére nyujtotta, és ütötte Siserát: fejét elvette, megsebesítette és általverte az ő vakszemeit.

27. Az ő lábai között tekerget, elesett, feküdt: az ő lábai között görbedett meg, ugyanott elesett meghalván!

28. Siserának anyja az ablakon néz vala, és csácsog vala; a rostélyos ablakon néz vala, azt mondván: Miért késik az ő szekere megjőni? Miért késnek az ő szekerei *lovainak* lábaik?

29. Az ő fő asszonyai közül az eszesek felelnek vala; sőt még ő maga is magát illy beszédekkel vigasztalja vala:

30. Avagy nem a nyert prédát osztják é? Egy vagy két leányzót minden személyre? A szép tarka öltözeteknek nyereségét Siserának magának, a tarka és tövel varrott nyert öltözeteknek prédáját: Mindkét felől szépen megvarrott ékességeket az erőseknek nyakok megékesítésére.

31. Eképen vesszenek el mind a te ellenségeid, Uram! a kik pedig őtet szeretik, legyenek ollyak mint a * nap, mi-

kor feltámad az ő erejében! És e képen megnyugovék a föld negyven esztendeig.

* Dán. 12, 3.

6. RÉSZ.

Gedeon készítetik a népnek a Midiánitáktól való szabadítására.

Cselekedének pedig * gonoszt az Izráel fiai az Úrnak szemei előtt: azért adá őket az Úr a Midián kezébe hét esztendeig.

* rész 2, 11. 13. 8, 33. 34.

2. Hatalmat vón azért a Midián keze Izráelen: és Midiántól való félteekben csinálák magoknak az Izráel fiai a barlangokat, hajlékokat és erősségeket, mellyek vagynak a hegyekben:

3. Mert mikor vetést téssen vala az Izráel, felmegyen vala Midián és Amálek, és a napkeletiek fiai felmenének vala ő ellene,

4. Kik táborba szállnak vala ő ellenek, és pusztítják vala a földnek gyümölcsét mind addig, míg jutnál Gázába; és nem hagynak vala élest Izráelben, sem juhot, sem ökröket, sem szamarakat.

5. Mert ő magok, és az ő nyájok *mind* felmennek vala, és az ő sátoraik: és mennek vala a sáskáknak módjokra * a sokaság miatt; sem ő magoknak, sem tevéiknek nem vala számok: mennek vala, *mondom*, a földre, hogy elpusztítanak azt.

* rész 7, 12.

6. Mikor azért igen megnyomorodott volna az Izráel a Midiániták miatt: kiáltának az Izráel fiai az Úrhoz.

7. Mikor pedig kiáltottak volna az Izráel fiai az Úrhoz Midián miatt:

8. Küldé az Úr jövendőmondó férjfiat az Izráel fiaihoz, és monda nékik: Így szól az Izráel Ura Istene: Én hozálak fel titeket Égyiptomból, és kihozálak titeket a szolgálatnak házából.

9. És kimentettek titeket az Égyiptombelieknek kezekből, és minden nyomgatóítóknak kezekből, kiket kiüztem a ti orcátok elől, és néktek adtam az ő földöket.

10. És mondék néktek: Én vagyok a ti Uratok * Istentek, ne féljétek, az Emoreusoknak isteneiket, kiknek földökben laktok ti: de nem engedétek az én szómnak.

* 2 Móz. 20, 1—5. 2 Kir. 17, 35—38.

11. Eljőve azután az Úrnak Angyala, és leüle a cserfa alatt, melly vala Ofrában, melly vala Jóásé, ki az Abiézer nemzetségéből való vala! Gedeon pedig az ő fija,

búzárt csépel vala egy kis szérún, hogy eliklatná a * Midián orcája előtt.

* vers 3—5.

12. És megjelenék néki az Úrnak Angyala, és monda neki: Az Úr veled, erős férjfiú.

13. És felele néki Gedeon: Kérlek édes Uram, ha velünk vagyon az Úr, miért talált minket mind e *nyavalya*? És hol vagynak minden ő * csudadolgai, mellyeket beszéltek nekünk a mi Atyáink, mondván: Avagy nem Égyiptomból hozott é fel minket az Úr? Most pedig elhagyott minket az Úr, és adott minket a Midián kezébe. * 5 Móz. 6, 20—23. Zsolt. 44, 2—4.

14. Tekinte pedig ő reá az Úr, és monda: * Menj el ebben a te erősségedben, és megszabadítod az Izráelt a Midián kezéből: Avagy nem küldélek é el tégedet?

* 1 Sám. 12, 11. Zsid. 11, 32.

15. És monda néki: Kérlek édes Uram, mimódon szabadítsam meg az Izráelt? Ímé az én atyám egy szegény ember Manasséban, és én legkisebb * vagyok az én atyám házában. * 1 Sám. 9, 21. 16, 11.

16. Akkor monda néki az Úr: mert veled * lések; azért megvered Midiánt, mint *csak* egy férjfiat. * 2 Móz. 3, 11. 12. Jós. 1, 5.

17. Akkor Gedeon monda néki: Kérlek, ha találtam kegyelmet a te szemeid előtt, adjad jegyét annak, hogy te szólasz velem.

18. El ne menj, kérlek, innen míg megjövök hozzád, és kihozom az én áldozatomat, és letészem elődbe. Ki monda: Én itt leszek míg vissza térénsz. * rész 13, 15.

19. Gedeon pedig béméne és készíté egy kecszegödölyét, és egy mérték lisztből kovász nélkül való kenyereket; húst tón egy kosárba, és a *húsnak* levét egy fazékba, és kivivé annak, a ki vala a cserfa alatt és bémutatá néki. * vers 11.

20. És monda néki az Úrnak Angyala: Vegyed a húst és a kovász nélkül való kenyereket, és rakd e kősziklára, és a *húsnak* levét töltsd ki reá: és úgy cselekedék.

21. Annakutánna kinyújtá az Úrnak Angyala az ő pálcájának végét, melly vala az ő kezében, és illetté a húst és a kovász nélkül való kenyereket: és * tűz jöve ki a kősziklából, és megemészté a húst és a kovász nélkül való kenyereket: az Urnak Angyala pedig elméne az ő szemei elől.

* rész 13, 19. 20. 3 Móz. 9, 24.

22. Látván pedig Gedeon, hogy az Úrnak Angyalavolna az, monda: * Jaj Uram Istenem! mert láttam az Úrnak Angyalát színről színre. * rész 13, 22. 23. 2 Móz. 33, 20.

23. Monda pedig néki az Úr: Békesség néked, ne félj: nem halsz meg.

24. És oltárt építtet Gedeon az Úrnak, és nevezé azt így: Jehova Salom! azaz, békességnek Uráé, mely mind e mai napig még az Abiézer fiai városokban Ofrában vagyon.

25. Lőn pedig azon éjjel, monda az Úr néki: Vegyed a te atyádnak öregbik tulkát, és ama másodikrendben való hetedfű tulkot: és rontsd le * a Baál oltárát, mely a te atyádé, a berket is mely vagyon a mellett, vágd ki.

* 2 Kir. 11, 18. 23, 12—15.

26. És építs oltárt a te Uradnak Istenednek, ama *várhoz hasonló* kösziklának tetején, alkalmas helyen: és áldozd meg a második tulkot, és gyujtsd meg az áldozatot a bereknek fáival, mellyet kivágsz.

27. Vőn annakokáért Gedeon tiz férjfiakat az ő szolgálai közzül, és a képen cselekedék, a mint megmondotta vala néki az Úr: És mikor félne az ő atyádnak háznépétől és a városnak férjfiától, hogy nappal ne cselekednék, éjszaka cselekedék.

28. Mikor pedig felköltek volna a városnak férjfiái reggel, ímé lerontatott vala a Baál oltára, és a berek mellyellette vala, levágattatott vala, és a második tulok *felvitetett* és megáldoztatott vala az építetett oltáron.

29. És mondanak egyik a másiknak: Ki cselekedte ezt? És megkérdezők, és megkeresék, és mondanak: Gedeon, a Joás fija cselekedte ezt!

30. Akkor mondanak a városnak férjfiái Joásnak: Hozd ki a te fíjadat, hadd haljon meg: mert elrontotta a Baál oltárát, és levágta a berket, melly volt mellette.

31. Monda pedig Joás mind azoknak, kik ő mellette állanak vala: Ti pereltek é Baálért? Avagy ti oltalmaztátok é őtet? Valaki perel ő érette megöletessék reggelig. Ha Isten, * pereljen maga ő vele, hogy elrontotta az ő oltárát. * 1 Kir. 18, 21—27.

32. És nevezé őtet az napon Jerubaálnak, mondván: Pereljen ő vele Baál: mert elrontotta az ő oltárát.

33. Az egész Midián pedig és Amálek és a napkeletieknek fiai egybegyülének egyenlőképen, és általmenvén a Jordánon, tábornak járanak Jezréel völgyében.

34. Az Úrnak lelke pedig * felöltözteté Gedeont, és kürtöle a kürttel, és egybegyülvén az Abiézer † nemzetségei, ő utánna menének. * rész 11, 29. † Jós. 17, 2.

35. És követeket küldé az egész Manasse *nemzetsége* közzé, és egybegyült az is ő utánna, és követeket küldé Áserbe és Zebulonba és Nafthaliba, és feljövénnek eleikbe.

36. És monda Gedeon az Úrnak: Ha te megszabadítod az én kezem által az Izráelt, a miképen szólottál;

37. Ímé én teszek egy fűrt gyapjat a szérűre, ha a harmat lészen csak a gyapjún, és az egész földön lejend szárazság; tehát bizonytal megtudom, hogy megszabadítod az én kezem által az Izráelt, a mint szólottál.

38. És úgy lőn: mert felkele másodnapon reggel, és megszorítá a gyapjat, és egy teljes csésze vizet facsará ki a gyapjúból.

39. Monda annakfelette Gedeon az Úrnak: Ne gerjedjen a * te haragod én ellenem, és csak egyszer szólok, hadd tegyek kísértést, kérlek, csak egyszer e gyapjú által. Legyen, kérlek, szárazság csak e gyapjún, és az egész földön legyen harmat. * 1 Móz. 18, 32.

40. És úgy cselekedék az Úr azon éjjel, és lőn szárazság csak a gyapjún, és az egész földön lőn harmat.

7. RÉSZ.

Gedeon a több népet elbocsátván, háromezredét magával, csuda praktika által rettenté és veri meg a Midiánitákat.

Felkele pedig jó reggel * Jerubaál (ez a Gedeon) és mind a nép, melly vala vele, és táborba szállának a Haród kútj mellett: a Midiának tábora pedig vala észak felől a Móré halom körül a völgyben. * rész 6, 32.

2. És monda az Úr Gedeonnak: Több ez a nép, melly te veled vagyon, hogyan mint annak kezébe adjam a Midiánt, hogy ne dicsekedjék az Izráel én felettem, mondván: Az én kezem szerzett szabadulást nékem.

3. Most annakokáért kiáltsd meg e népnek hallására, mondván: Kicsoda a félelmes * és rettegő? Térjen hátra: és mikor reggel lészen, menjen a Gileád

hegye felé, és megtérének a nép között huszonkét ezeren, és *csak* tízezeren maradtanak,

* 5 Móz. 20, 8.

4. És monda ismét az Úr Gedeonnak: Mégis sok e nép. Vidd őket a vízre, és megpróbálom őket néked ott: és léssen, hogy valamelyről azt mondándom néked: Ez menjen el veled, az menjen el veled: és valakiről azt mondándom néked: Ez ne menjen el veled, az ne menjen el.

5. Elvivé azért a népet a vízre: és monda az Úr Gedeonnak: Mindent, valaki nyelvével nyal a vízből, a mint szokott nyalni az eb, állass félre: és mindent, valaki esik az ő térdeire hogy igyék vizet.

6. Valának pedig szám szerint, kik kezével hányják vala szájokba a vizet, háromszáz férfiak: mind a több maradékaik pedig a népnek estek vala térdeikre, hogy vizet innának.

7. És monda az Úr Gedeonnak: Ez háromszáz * férfiak által, kik nyalták a vizet, megszabadítlak titeket, és kezébe adom a Midiánt; azért mind ez egész megmaradt nép között kiki menjen az ő helyére.

* 1 Sám. 14, 6 2 Krón. 14, 11.

8. Mikor annakokáért e nép eledelt vett volna kezébe az útra, és kürtjeiket is *kezébe vették volna*: és a több Izráeliták között kit-kit mind elbocsátott volna hajlékaiba, e háromszáz férfiakat tartá *csak* meg: A Midián táborá pedig csak alatta vala a völgyben.

9. Lón pedig azon éjjel, monda néki az Úr: Kelj fel, menj alá a táborba: mert kezébe adtam azt néked.

10. Ha pedig félsz álámenni, menj alá te és Púra, a te inasod, a táborba.

11. És hallgasd meg mit beszélnek, hogy annakutánna megerősödjenek a te kezeid, és menj alá a tábor ellen. Aláméne annakokáért ő és Púra az ő inasa, a fegyveres *vitézek* szélébe, kik valának a táborban:

12. A Midián pedig és az Amálek, és a napkeletieknek fiai szélyvel feküsznek vala a völgyben mint a sáskák * a sokaság miatt: és tevéiknek nem vala számok, miképen a fővénynek, melylyen a tengernek partján, a sokaság miatt.

* rész 6, 5.

13. Oda juta Gedeon, és ímé egy beszéli vala álmát az ő felebarátjának, és

ezt mondja vala: Ímé álmot álmodtam: Mert ímé egy sült árpakenyérnek pogácsája lebocsátá magát a Midiánnak táborára, és szálla minden sátorra, és megrontja vala azt annyira, hogy leesnék, és felfordítja vala azt, és ilyen módon minden sátor leomol vala.

14. Kinek felele az ő felebarátja, és monda: Nem egyéb az, hanem Gedeonnak a Joás fíjának, az Izráélból való férjfiúnak fegyvere: Kezébe adta az Isten Midiánt és az egész táborát.

15. Lón pedig, mikor hallotta volna Gedeon az álomnak megbeszélését és annak magyarázatját: meghajtá magát *tisztelevén az Istent*, és visszatére az Izráél táborába, és monda: Keljetek fel, mert kezetekbe * adta néktek az Úr a Midián táborát.

* Ésa. 9, 4. 5.

16. Elosztá annakokáért a háromszáz férfiakat három részre, és mindenik kezébe egy-egy kürtöt ada, és üres edényeket, és égő szövétnekeket az edényekbe.

17. És monda nékik: Én reám vígyázatok, és úgy cselekedjete. Mert ímé én bémegyek a tábornak szélébe, és akkor a mint én cselekeszem, *ti is* úgy cselekedjete.

18. Mert én kürtölök a kürttel, és mind azok kik *lésszenek* velem: akkor ti is kürtöljete az egész tábor körül, és ezt mondjátok: Az Uré és Gedeoné!

19. Béméne annakokáért Gedeon és a száz férfiak, kik valának ő vele, a tábornak szélébe, a középső tikszónak elein, (és amazok csak akkor rendelnek vala másod rendbeli őrzőket) és kürtölnének a kürtökkel, és öszvetörék az üres edényeket, mellyek kezekben valának.

20. És kürtölnének a három seregek a kürtökkel, mikor öszvetörték volna az edényeket, és tartják vala balkezekkel a lámpásokat, jobbkezekkel pedig a kürtöket, hogy kürtölnének, és felkiáltának: az Úrnak és Gedeonnak fegyvere!

21. És állanak vala mindnyájan kiki mind helyén a tábor körül, és szélyvel futván *mind* az egész tábor, kiáltnak és szaladnak vala.

22. Mikor azért kürtölnének viszontag a háromszázak a kürtökkel: fordítá az Úr kinek-kinek fegyverét az ő felebarátja ellen, és *mind* az egész tábor ellen: Elfuta annakokáért a tábor mind Bethsittáig, Sererán által Abelmeholá-

nak határáig, melly vagyon Tabbáth mellett.

* 1 Sám. 14, 20. 2 Krón. 20, 23.

23. Öszvegyülének pedig az Izráel férjfiái Nafthaliból és Áserből, és a Manasse egész *nemzetségéből*, és üzék a Midiánt.

24. És követeket küldö Gedeon Efraimnak minden hegyére, mondván: menjetek alá a Midiánnak eleibe, és foglaljátok el előttök a vizeket Beth-baráig és a Jordánig. Öszvegyülének annakokáért Efraimnak minden férjfiái, és megállák a vizeket mind * Beth-baráig és a Jordánig.

* Ján. 1, 28.

25. És megfogák két Fejedelmeit Midiánnak, Orebet * és Zéebet, és megölik Orebet az Oreb kőszikláján: és Zéebet megölik a Zéeb sajtójában, és üzék Midiánt. Az Orebnek pedig és Zéebnek fejeket vivék Gedeonnak túl a Jordánon.

* Zsolt. 83, 12. Ésa. 10, 26.

8. RÉSZ.

Gedeonnak külön-külön dolgai.

Mondának pedig az Efraim férjfiái őnéki: * Miért cselekedted ezt velünk, hogy el nem hívtál minket, mikor a Midián ellen való hadakozására indultál? és feddözzének vele erősen.

* rész 12, 1.

2. Kiknek felele: Mit cselekedtem olyan dolgot, a minéműt ti? Nem jobb é Efraimnak szőlőmezgerlése az * Abiézer szüreténél?

* rész 6, 34. 7, 16—22.

3. Kezetekbe adta az Isten Midiánnak Fejedelmeit * Orebet és Zéebet; és mit cselekedhettem olyant mint ti? Akkor megcsendesedék az ő megharagudt lelkek, mikor e beszédet mondotta volna.

* rész 7, 24. 25.

4. Jutá annakokáért Gedeon a Jordánra, hogy általmenne ő és a háromszáz férjfiak, kik vele valának, megfáradván és üzvé az ellenséget.

5. És monda a Sukhót férjfiainak: Adjatok, * kérlek, *valami* darab kenyeret e népnek, melly vagyon nyomomban: mert megfáradtak: én pedig üzőm Zébát és Sálmunáht, Midiánnak Királyait.

6. És mondának a Sukhót Fejedelmei: Zébának és Sálmunáhnak győzedelme kezében vagy é immár, hogy kenyeret adnánk a te sereggednek?

* 1 Sám. 25, 5—8. 11. 21. 22.

7. És monda Gedeon: Annakokáért mikor kezembe adándja az Úr Zébát és Sálmunáht, akkor megcséplem * a ti

testeteket a pusztának töviseivel és bo-
gácskóróival.

* vers 16.

8. És felmenvén onnan * Pénuelbe, hasonlatosképen szóla azoknak is: és felelének néki a Pénuel polgárai úgy, a mint feleltek vala a Sukhót férjfiái.

* 1 Kir. 12, 25.

9. És monda a Pénuel polgárainak is: Mikor békességben haza téréndek, lerontom * ezt a tornyot.

* vers 17.

10. Zéba pedig és Sálmunah Kákorban valának, az ő seregeikkel egyetembe közel tizenöt ezeren, mind a kik megmaradtak vala a napkeletieknek egész táborokból, a kik pedig elhullottak vala, *valának* száz húsz ezeren fegyver vonó férjfiak.

11. És felmenvén Gedeon a sátorokban lakozóknak úton, Nobákhnak és Jogbehának napkelet felől való részében, megveré azt a tábor; az a tábor pedig nagy bátorságban vala.

12. Mikor pedig futnának Zéba és Sálmunah, üzi vala őket, és megfogá Midiánnak azt a két Királyát * Zébát és Sálmunáht: és mind az egész tábor elrettenté.

* Zsolt. 83, 12. 13.

13. És megtére Gedeon a Joás fija a harcáról, nap feljötté előtt.

14. És megfoga egy gyermeket a Sukhót férjfiái között, és megkérde őtet: ki megira néki Sukhótnak Fejedelmeit és Véneit, hetvenhét férjfiakat.

15. Mikor azért jutott volna a Sukhót férjfiához, monda: Ímhol Zéba és Sálmunah, kiket szememre hányátok nékem, mondván: * Avagy Zébának és Sálmunáhnak kezei te kezében vagynak é, hogy azt kívánod, hogy a te megfáradt férjfiaidnak kenyeret adjunk?

16. Elvivé annakokáért a városnak Véneit, és a pusztának töviseit, és bogácskóróit vevén, megtanítá azokkal Sukhótnak férjfiait.

* vers 6. 7.

17. Azután a Pénuel tornyát * lerontá, és megöle a városnak férjfiait.

* vers 9.

18. És monda Zébának és Sálmunáhnak; Micsodások valának azok a férjfiak, kiket megöletek a Thábor hegyén? Azok felelének: Mint te, olyanok voltak azok is, mint egy-egy királyfiak ábrázatjok szerint.

19. És monda: Atyámfiái *valának* nékem, az én atyámnak fiai valának: Él az Úr, ha elevenen megtartottátok volna őket, meg nem ölnék titeket!

20. Monda annakokáért Jéthernek az ő elsőszülöttének: Kelj fel, öld meg őket: de nem meré kivonni a gyermek az ő kardját: mert fél vala, mivelhogy gyermek vala.

21. És mondának Zéba és Sálmunah: Kelj fel te, és öl meg minket: mert minémű a' férjfiú, olyan az ő erőssége: Annakokáért felkelvén Gedeon * megöle Zébát és Sálmunáht, és elvivé az ő tevéiknek nyakokban való ékességeket.

* Zsolt. 83, 12.

22. És mondának az Izráel fiai Gedeonnak: Uralkodjál rajtunk, te és a te fiad és a te fíjadnak fiai: mert megszabadítottál minket a Midián kezéből.

23. Gedeon pedig felele nékik: Nem uralkodom én rajtatok, sem az én fiam nem uralkodik rajtatok; *hanem az* * Úr uralkodik rajtatok. * 1 Sám. 8, 7. 19. 10, 17—19.

24. Monda annakfelelte nékik Gedeon: Kívánok tőletek egy kívánságot, hogy adjátok nekem kiki az ő nyeresége között való fülönfüggőt: mert arany fülönfüggőik valának azoknak, * mivelhogy Ismáeliták valának. * 1 Móz. 37, 25.

25. És mondának: Örömet néked adjuk. És ruhát terítvén le, kiki az ő nyeresége között való fülönfüggő *ékességét* oda hányá.

26. Vala pedig nehézségek az arany fülönfüggőknek, melyeket kívánt vala, ezer és hét száz aranyat nyomó, *arany* ékességek nélkül, függők nélkül és bársonyruhák nélkül, melyek valának Midiánnak Királyain, és aranylánczok nélkül, melyek valának az ő tevéiknek nyakokban.

27. És csinála abból Gedeon * Efódot, és helyhezteté azt az ő városába Ofrába, és fertelmeskedék ott az egész Izráel az ő holta után: és lón Gedeonnak magának, és háznépének † botránkozásra.

* rész 17, 5. † 2 Móz. 23, 33.

28. Megaláztaték azért Midián az Izráel fiai előtt és annakutánna fel sem emelték az ő fejeket és nyugovék a föld negyven * esztendeig Gedeonnak idejében.

* rész 5, 31.

29. És elméne * Jerubaál a Joás fija, és lón otthon házánál.

* vers 35.

30. Gedeonnak pedig voltak * hetven fiai, kik fejezték vala az ő ágyékából: mert sok feleségei voltak néki. * 2 Kir. 10, 1.

31. Az ő hálótársa pedig, ki vala Síkem-

ben, szült vala néki az is egy fiat, és nevezé őtet * Abiméleknek. * rész 9, 1. 2.

32. Meghala pedig Gedeon a Joás fija jó vénségben, és eltemetteté Joásnak az ő atyjának koporsójába Ofrában, melly az Abiézereusoké vala.

33. Lón pedig, hogy mikor megholt volna Gedeon, visszatérének az Izráel fiai, és fertelmeskedének a Baálím után, és tarták magoknak a Baálberitet * Isten gyanánt.

* rész 9, 4. 46.

34. És meg nem emlékezének többé az Izráel fiai az ő Urokról Istenekről, ki megszabadította vala őket minden ellenségeknek kezeiből, kik valának körül.

35. És nem cselekedének irgalmasságot a Jerubaál Gedeon házával, mind a jók * szerint, mellyeket tett vala az Izráellel.

* rész 9, 16. 17.

9. RÉSZ.

Abimélek, Gedeon fija megöli minden atyafiait, Jóthámon kivül.

Mert mikor Abimélek a Jerubaál fija, Síkembe menvén az ő anyjának atyafiaihoz, szólott volna azoknak, és az ő anyja atyjának házának egész háznépének, mondván:

2. Szóljatok, kérlek, Síkemben lakó minden férjfiaknak hallásokra? Mellyik jobb néktek: hogy uralkodjanak rajtatok a hetven férjfiak, Jerubaálnak minden fiai, vagy hogy uralkodjék rajtatok egy férjfiú? Megemlékezetek pedig róla hogy én ti * csontotok és testetek vagyok.

* 1 Móz. 29, 14.

3. És szólának az ő anyja atyafiai Síkemben lakozó minden férjfiaknak hallásokra mind e beszédekkel; és hajla az ő szívek Abimélek után; mert ezt mondák: Mi atyánkfia.

4. És adának néki hetven ezüstpénzt a Baálberitnek * házából, és azokkal fogada Abimélek henyélő és vándorló férjfiakat, kik járnának ő utánna.

* vers 46.

5. És méne az ő atyjának házához Ofrába, és megöle az ő *vér szerint való* atyafiait, Jerubaálnak fiai, a * hetven férjfiakat egy kövön: megmarada pedig Jóthám Jerubaálnak legkissebb fija: mert elrejtette vala magát. * rész 8, 30. 2 Kir. 10, 7.

6. Öszvegyűjték pedig magokat Síkemnek minden férjfiái, és Millónak egész háza, és elmenének és Királlyá tevék Abiméleket a *Jósuétól felemeltetett* * osz-

lopoknak mezején, mely vala Síkemben.

* Jós. 24, 26.

7. Mely dolgot mikor megmondották volna Jóthámnak, elméne és megállá a Gérizim hegy tetején, és nagy felszóval kiálta, és monda nékik: Halljátok meg az én beszédemet Síkemnek férjfiain, úgy hallgasson meg titeket az Isten!

8. Elmenvén egyszer a fák, hogy választanának Királyt magoknak, mondanak az olajfának: Uralkodjál rajtunk.

9. Kiknek felele az olajfa: Elhagyjam é az én kövérségemet, mellyel tisztelnék isteneket és embereket, és elmenjek, hogy uralkodjam a fákon?

10. Mondának továbbá a fák a fügefának: Jer el te, és uralkodjál rajtunk.

11. Kiknek felele a fügefa: Elhagyjam é az én édességemet, és az én jó gyümölcsömet, hogy elmenjek és uralkodjam a fákon?

12. Mondának annakfelette a fák a szőlőtőnek: Jer el te, uralkodjál rajtunk.

13. Kiknek felele a szőlőtő: Elhagyjam é az én mustomat, melly megvidámitja az Isteneket és az *embereket: és elmenjek, hogy uralkodjam a fákon?

* Zsolt. 104, 15.

14. Mondának végezetre minden fák a galagonyatővisnek: * Jer el te, uralkodjál rajtunk.

* 2 Kir. 14, 9.

15. Kiknek felele a galagonya: Ha igazán Királlyá kentek engemet ti rajtatok: jöjjetek el, nyugodjatok az én árnyékomban; hogyha nem: jöjjön tűz ki a galagonyából, és égesse meg a Libánonnak czédrusait.

16. Hasonlóképen most, ha igazán és híven cselekedtetek, hogy Királlyá választottátok Abiméleket, és ha jól cselekedtetek Jerubaállal és az ő házával, és annakfelette az ő kezeinek érdeme szerint cselekedtetek ő vele;

17. Mert hadakozott * az én atyám érettetek, és az ő életével semmit nem gondolván, kimente titeket a Midián kezéből.

* rész 7, 15—25.

18. Ti pedig feltámadtatok az én atyámnak háza ellen most, és megölétek * az ő fiai, hetven férjfiakat egy kövön, és Királlyá tettétek Abiméleket, az ő szolgálóleányának fiját a Síkem férjfiain; mert atyátokfia.

* vers 3. 5. 24.

19. Ha *mondom*, igazán és híven cselekedtetek Jerubaállal és az ő házával ma:

örüljétek Abiméleknek, és ő is örüljön néktek.

20. Hogyha nem: jöjjön tűz ki Abimélekből, és eméssze meg * a Síkem férjfiat és a Milló házát, és jöjjön tűz ki a Síkem férjfiából és a Milló házából, és eméssze † meg Abiméleket.

* vers 39. 49. 57. † vers 52—54. 56.

21. És elfuta Jóthám, elfuta, *mondom*, és elméne Beérbe, és ott lón Abiméleknek az ő báltjának őrczája előtt.

22. Uralkodék pedig Abimélek Izráelen három esztendeig.

23. Bocsáta pedig az Isten Abimélek és a Síkem férjfiain között gonosz lelket, és vétkezének a Síkem férjfiain Abimélek ellen:

24. Hogy előjöne a Jerubaálnak hetven fíjain tett bosszúság, *azaz*, hogy megbüntettetének Abimélek az ő atyafiainak vérekért, ki megölte vala azokat; a Síkemnek férjfiain is *megbüntettetének*, kik megerősítették * vala az ő kezeit hogy megölné az ő atyafiait.

* vers 1—5. 18.

25. És vetének néki lest a Síkem férjfiain a hegyeknek tetején, és megfosztanak vala mindent, a ki mellőlők elmegyén vala az úton, melly dolgot megmondának Abiméleknek.

26. Annakfelette eljövén Gahál az Ébed fíja, és az ő atyafiain, mikor mentek volna Síkembe, hívének néki a Síkem férjfiain;

27. Annýira hogy kimenvén a mezőbe, *bátorsággal* szednék az ő szőlőjőket, és azt nyomják, és örülnének: és bémennének az ő Isteneknek * házába, és ennének, innának, és szidalmaznák Abiméleket.

* vers 4. 46.

28. Monda pedig Gahál, az Ébed fíja: Kicsoda Abimélek, és kicsoda Síkem, hogy szolgáljunk néki? Nemde nem Jerubaál fíja é? Avagy *kicsoda* Zébul, az ő Fejedelme? Szolgálatok inkább Síkem Fejedelmének a Hámor polgáraival; miért szolgálnánk mi ennek?

29. És vajha e nép én birodalmamban volna, hogy megölném Abiméleket! És monda Abimélek felől: Öregbítsd meg a te seregedet, és jöjj ki!

30. Hallván pedig Zébul a városnak Fejedelme, Gahálnak az Ébed fíjának beszédeit, megharaguvék felette igen.

31. És küldé követeket Abimélekhez Thórma városba, mondván: Ímé Gahál,

az Ébed fija, és az ő atyafiai Síkembe jöttek; kik a várossal együtt ellened akarnak támadni.

32. Most annakokáért kelj fel éjszaka te és a nép, melly veled vagy, és leselkedjél a mezőben ;

33. És jó reggel napkeletkor felkelvén, indulj reá a városra, és mikor ő és az ő népe kimegyen te reád: cselekedjél vele a szerint, a mint akarod.

34. Felkele azért Abimélek és minden nép, ki vala ő vele, éjszaka, és leselkedének a Síkembeliek ellen, négy leshelyen.

35. És kijöve Gahál, Ebednek fija, és megállta a város kapujának bemeneteliben: mert immár felkölt vala Abimélek és a nép, ki vele vala, a lesekből.

36. Látván pedig Gahál a népet, monda Zébulnak: Imé nép jó alá a hegyeknek tetejéről: kinek felele Zébul: A hegyeknek árnyékát látod mint emberket.

37. Akkor ismét szólván Gahál monda: Iménép jó alá a hegyek tetejéről; mert egy sereg jó vala a Mehonenim mezejének után.

38. Monda pedig néki Zébul: Hol vagy most a te szád, mellyel ezt mondod vala: Kicsoda az Abimélek, hogy szolgáljunk néki? Avagy nem az a nép é ez, a kit megutáltál? Menj ki kérlek most, és hadakozzál ellene!

39. És kiméne Gahál a Síkem férjfiainak előtt, és viva Abimélek ellen.

40. De megüzé ötet Abimélek, minekutánna kezdett volna futni az ő orczája előtt; és sokan elhullanak sebesek a kapunak bemenetelig.

41. Marada pedig Abimélek Arumában: és kiüzé Zébul Gahált és az ő atyafiait, hogy ne maradna Síkemben.

42. Másodnapon is kiméne a nép a mezőkre, és megmondák Abiméleknek.

43. Elvivé annakokáért a népet és elosztá őket három részre, és leseket hánya a mezőben; és mikor látta volna, hogy nép jó ki a városból, feltámadta ellenek, és megveré őket.

44. Mert Abimélek és a vele való sereg, nagy serénységgel a város kapuját ostromolják vala: a más két sereg pedig szabadon cselekedvén mind azok ellen, kik valának a mezőben; megverék őket.

45. Abimélek továbbá vívá a várost

mind az egész nap, és megvevé azt, és a népet, melly benne vala, megölé; és elrontá a várost, és sóval behinté.

46. Hallván pedig ezt a Síkem tornyának férjfiainak, az erősségbe menének, a Berit * Isten házába. * vers 4. 27.

47. Megmondák pedig Abiméleknek, hogy ott gyültek volna öszve a Síkem tornyának minden férjfiainak.

48. És felméne Abimélek a Sálmon hegyére maga és az egész nép, melly vala ő vele: és vön Abimélek fejszéket kezébe, és vága fáknak ágait, mellyeket felszede és vállára raka; és monda a népnek, melly vele vala: Mit cselekedém láttatok, siessetek, cselekedjete ti is úgy, mint én.

49. Vága annakokáért az egész nép is, kiki magának ágakat, és utánna menének Abiméleknek, és lerakák a vár körül, és meggyújták tűzzel a várat ő reájok; és meghalának a Síkem tornyának minden férjfiainak, közel ezer férjfiak és asszonyok.

50. Elméne továbbá Abimélek Thébesbe, és táborba szálla Thébes ellen, és megvevé azt.

51. Vala pedig egy erős torony a város közepében, és oda szaladának minden férjfiak és asszonynépek, és a városnak minden lakosai: és bézárlák magokra, és a toronynak padlására menének fel.

52. Méne pedig Abimélek mind a toronyig és vívá azt: és közelíte mind a torony ajtajáig, hogy megégetné azt tűzzel.

53. Akkor aláhajíta * egy asszonyember egy malomkő darabot Abiméleknek fejére, és bétöré néki az agyakoponyáját. * 2 Sám. 11. 21.

54. Ki mindjárt oda híván az ő fegyver hordozó apródját, monda néki: * Vond ki a te fegyveredet, és ölj meg engemet, hogy ne mondják felőlem: asszonyember ölte meg őtet! Általuté azért őtet az ő apródja, és meghala. * 1 Sám. 31. 4.

55. Látván annakokáért az Izráel férjfiainak, hogy megholt volna Abimélek, elméne kiki az ő helyére.

56. Így megfizeté * az Isten a gonoszt Abiméleknek, mellyet cselekedett vala az ő atyáival, megölvén az ő hetven atyafiait. * rész 1. 7. Jer. 50. 29.

57. Annakfelette minden * gonoszt viszszaada a Síkem férjfiainak fejekre az

Isten; és megteljesedék ő rajtok a Jóthám† átka, ki Jerubaál fija vala.

* vers 39. 40. 49. † vers 20.

10. RÉSZ.

Az Izráel Thóla és Jáir holtok után bálványimadásba, s azért ellenség kezébe esik.

Támada pedig Abimélek után az Izráel megszabadítására Thóla, a Pua fija, ki Dodónak fija vala, Issakhár nemzetségéből való: ő pedig lakik vala Sámirban, Efraimnak hegyén.

2. És ítélé Izráelt huszonhárom esztendeig: és meghala, és eltemetteté Sámirban.

3. Azután támada * Jáir, ki a Gileád nemzetségéből való vala, és ítélé Izráelt huszonkét esztendeig. * 4 Móz. 32, 41.

4. Voltak pedig néki harmincz fiai, kik nyargalnak * vala harmincz számarcsikón: kiknek harmincz városok vala, melyeket hívnak vala Jáir faluinak mind e mai napig, melyek vagynak Gileádnak földében. * rész 5, 10. 12, 14.

5. Meghala pedig Jáir, és eltemetteté Kámonban.

6. Ismét pedig az Izráel fiai gonoszt cselekedének az Úrnak szemei előtt, és szolgálnak * a Baálimnak és Astarótnak, és a Siria isteneinek, és Sidon isteneinek, és Moáb isteneinek, és az Ammon fiai isteneinek, végezetre a Filiszteusok isteneinek, és elhagyák az Urat és nem szolgálnak néki. * rész 2, 11—13.

7. Annakokáért * felgerjede az Úrnak haragja Izráel ellen, és a Filiszteusoknak kezekbe adá őket, és az Ammon fijainak kezekbe. * rész 2, 14.

8. Kik megronták és öszvetörék az Izráel fijait mind addig az esztendeig, *tudniillik* tizennyolcz esztendeig, minden fijait Izráelnek, kik valának túl a Jordánon, az Emoreusoknak földökben, melly vagyon Gileádban.

9. És általmenének az Ammon fiai a Jordánon hogy hadakoznának Júdával és Benjáminnal, és Efraimnak házával, és igen megszorongattaték az Izráel.

10. És kiáltának * az Izráel fiai az Úrhoz, mondván: Vétkeztünk te ellened: mert elhagytuk a mi Istenünket és szolgáltunk a Baálimnak. * rész 3, 9.

11. Monda pedig az Úr az Izráel fijainak: Nemde az Egyiptombeliectől, az Emoreustól és Ammon fijaitól, és * a Filiszteusoktól. * rész 3, 31.

12. Továbbá a Sidonbeliektől és az Amálektől, és a Maonitáktól, kik megnyomorítottak vala titeket: mikor én hozzám kiáltottatok volna, nem szabadítalak é meg titeket az ő kezekből?

13. Ti pedig * elhagytok engemet, és idegen isteneknek szolgálatok: annakokáért nem szabadítalak meg titeket ezután többé. * 5 Móz. 32, 15. 16.

14. Menjetek el, és * kiáltatok azokhoz az istenekhez, kiket választottatok, azok szabadítsanak meg a ti nyomorúságtoknak idején. * 5 Móz. 32, 37. 38. Jer. 2, 26—28.

15. Felelének pedig az Izráel fiai az Úrnak: Vétkeztünk, cselekedjél te úgy velünk, a mint jónak tetszik a te szemeid előtt, csak szabadíts meg, kérünk téged e mai napon!

16. És kihányák * az idegen isteneket ő közzülök, és szolgálnak az Úrnak: És illy módon szálla meg az Isten haragja az Izráeliták nyomorúságáért. * 1 Móz. 35, 2. 4.

17. Öszvegyülenek pedig az Ammon fiai, és táborba szállának Gileádba: öszvegyülenek az Izráel fiai is, és táborba szállának Mispába.

18. És mondának Gileádnak népe és Fejedelmei egyik a másiknak: Kicsoda az, a ki hadakozni kezd az Ammon fiai ellen? A legyen * Hadnagy Gileádnak minden lakói között. * rész 11, 6. 8—11.

11. RÉSZ.

Jefté haza hivattatása. Fejedelemmé tételése és fogadtétele.

Jefté * pedig, ki Gileádból való vala, hatalmas vala erővel, és egy parázna asszonynak fija vala, és Gileád nemzette vala Jeftét. * Zsid. 11, 32. 33.

2. Szüle pedig az ő felesége is Gileádnak fiaat: és felnevekedének az ő feleségének fiai, és kiüzék Jeftét, és mondának néki: nem * vész örökséget a mi atyánknak házában: mert különb asszonynak fija vagy. * 1 Móz. 21, 10.

3. Elfuta annakokáért Jefté az ő atyafijainak orszájak előtt és lakék Tób földében; és gyülekezének * Jeftéhez vándorló férjfiak, és kimenének ő vele. * 1 Sám. 22, 2.

4. Lón pedig egynehány nap után, hadakozának az Ammon fiai Izráel ellen.

5. Mikor pedig kezdették volna őket ostromlani az Ammon fiai: elmenének

Gileádnak Vénei, hogy visszahoznákJeftét a Tób földéből.

6. És mondának Jeftének: Jer el, és légy Fejedelmünk nekünk, hogy hadakozzunk az Ammon fiai ellen.

7. Felele Jefte a Gileád Véneinek: Avagy nem * meggyűlölték é engemet, és kiűzték engem az én atyámnak házából? Miért jöttetek azért most én hozzám a ti nyomorúságtoknak idején?

* 1 Móz. 26, 26. 27.

8. És mondának Gileádnak Vénei Jeftének: Azért tértünk most hozzád, hogy eljőjj velünk és hadakozzál az Ammon fiai ellen és légy nekünk Hadnagyunk, mind a Gileád-lakosainak.

9. Felele Jefte a Gileád Véneinek: Ha visszavisztek engemet, hogy hadakozzam az Ammon fiai ellen, és kezembe adándja őket az Úr nekem, Hadnagyatok lesztek é én néktek.

10. Akkor mondának a Gileád Vénei Jeftének: Az Úr legyen köztünk ítélő, ha a te beszéded szerint nem cselekszünk.

11. Elméne azért Jefte a Gileád Véneivel, és választá a nép ötet magának Hadnagyúl és Fejedelmül: És megmondá Jefte minden ő beszédit az Úr előtt Mispában.

12. Küldé azokáért Jefte követeket az Ammon fjainak Királyához, kik ezt mondának: Mi dolgom vagyon nekem veled, hogy elémbe jöttél, hogy hadakozzál az én földem ellen?

13. És monda az Ammon fjainak Királya a Jefte követeknek: Mert elfoglalá Izráel az én földemet, mikor feljőve Égyiptomból, * Arnontól fogva Jabbókig és a Jordánig, most annakokáért add meg azokat békességgel.

* 4 Móz. 21, 24.

14. Ismét küldé pedig Jefte követeket az Ammon fjainak Királyához.

15. És monda néki; Ezt mondá Jefte: Nem vette el Izráel a * Moáb földét, sem pedig az Ammon fjainak földöket:

* 4 Móz. 21, 13. 26. 5 Móz. 2, 9. 19.

16. Hanem mikor feljőnének Égyiptomból, eljárá az Izráel a pusztát mind a veres tengerig és juta Kádesbe;

17. És küldé követeket Izráel Édomnak Királyához, mondván: * Hadd menjek által, kérlek téged, a te földeden; és nem hallá meg az Édom Királya: küldé a Moáb Királyához is követeket, és nem

akará: Megmarada annakokért Izráel Kádesben.

* 4 Móz. 20, 14—21.

18. És mikor menne a pusztán, megkerülé Édom földét és Moáb földét, és juta napkelet felől a Moáb földére, és tábort járának Arnon mellett, és bé nem menének a Moáb határába: mert az Arnon határa Moábnak.

19. Küldé azért követeket Izráel Sihonhoz az Emoreusok Királyához, Hesbonnak Királyához, és monda néki Izráel: Hadd * menjünk által, kérlek téged, a te földeden, az én helyemig.

20. És nem hiva Sihon Izráelnek, hogy általmenne az ő határán; hanem összevgyűjté Sihon minden népét és táborba szállának Jahásban, és hadakozék az Izráel ellen.

21. Adá pedig az Izráelnek Ura Istene Sihont és minden népét Izráelnek kezébe, és megverék őket, és bírá Izráel minden földét Emoreusnak, annak a földnek lakójának.

22. Bírák annakfelette minden határát Emoreusnak, Arnontól fogva Jabbókig és a pusztától fogva a Jordánig.

* 4 Móz. 21, 21—25. 5 Móz. 2, 26—36.

23. Most annakokáért az Izráelnek Ura Istene üz é ki az Emoreust, az ő népének Izráelnek orczája elől, és te bírnád é azt? 24. Nemde a mit bírnod adott néked Kémós * a te Istened, nem azt bírod é? Azonképen valakit kiűzött a mi Urunk Istenünk a mi orczánk elől, mi is annak örökségét bírjuk.

* 4 Móz. 21, 29. 1 Kir. 11, 7. 2 Kir. 23, 13.

25. És most, valjon sokkal jobb vagy é te Báláknál Sippor fjánál a Moáb Királyánál? Avagy versengett é az Izráellel? Avagy * hadakozott é valaha ellenünk?

* 4 Móz. 22, 2. 5. 6. Jós. 24, 9.

26. Mikor laknék Izráel Hesbonban és az ő faluibán, és Aróerben és az ő faluibán, és minden városokban, melyek vagynak Arnonnak határai mellett, háromszáz esztendeig; miért nem szabadtottátok meg az időben azokat?

27. Én pedig nem vétettem te ellened, és te gonoszúl tészesz velem, hadakozván én ellenem: * Tegyen ítéletet az Úr, bíró lévén ma, az Izráel fjai között és az Ammon fjai között.

* 1 Sám. 24, 13. 16.

28. És nem engede az Ammon fjainak Királya a Jefte beszédeknek, mikor küldött volna ő hozzá.

29. Lőn pedig Jeftén * az Úrnak lelke, és általméne Gileádon és Manassén; és onnan általméne Mispe Gileádon, és Mispe Gileádból általméne az Ammon fíjaira.

* rész 6, 34.

30. És fogadást tőn Jefte az Úrnak, és monda: Ha mindenestől kezembe adod az Ammon fíjait,

31. Valami kijövénd az én házamnak ajtaján előmbe, mikor haza téréndekek békével, az Úré * lészen, és megáldozom azt égőáldozatúl.

* vers 37–40.

32. Általméne annakokáért Jefte az Ammon fíjaihoz, hogy hadakoznék azok ellen, és kezébe adá néki azokat az Úr.

33. És megveré őket Aróertől fogva mind addig, míg mennél * Minnitbe a hús városokba, és Abélig, mely szőlő-hegy vala, nagy vérontással. És megaláztatának az Ammon fíjai az Izráel fíjai előtt.

* Ezék. 27, 17.

34. Mikor pedig menne Jefte Mispába az ő házához: ímé az ő leánya kijöve eleibe * dobokkal és seregekkel; és csak egyetlenegyje vala az: mert nem vala néki magától más fíja vagy leánya.

* 1 Sám. 18, 6, 7.

35. Lőn pedig, hogy mikor látta volna őtet, megszaggatá az ő ruháit, és monda: Ah, ah szerelmes leányom, igen megaláznál és megháborítál engemet! Mert én fogadást * tettem az Úrnak, és nem vonhatom hátra.

* vers 30, 31. 3 Móz. 27, 28. Jós. 6, 19.

36. Kinek a leány felele: Édes atyám, ha fogadást tettél az Úrnak: úgy cselekedjél velem, a mint kiment a te szádból, minekutánna adott néked az Úr bosszúállásokat ellenségeiden, az Ammon fíjain.

37. Monda annakfelette az ő attyának: Engedd meg nékem ezt: Eressz el engemet két hónapig, hadd menjek el, és menjek fel a hegyekre, és hadd sírjak az én szűzességemen, az én leánybaráttimmal egybe.

38. És ő monda: Menj el; és elbocsátá őtet két hónapig: elméne azért ő és az ő leánybaráti, és síra az ő szűzességén két hónapig a hegyeken.

39. A két hónapnak pedig vége felé megtére az ő attyához, és megteljesíté az ő felőle való fogadást, melyet fogadott vala. Annakokáért ő férjfiat nem esmért vala, és szokás lőn ez Izráelben.

40. Esztendőnként elmennek vala az Izráel leányai, hogy szólanának a Gileád fíjainak Jeftének leányával, négy napon esztendőnként.

12. RÉSZ.

Az Efraimiták egybevesznek Jeftével, megverettetnek; Jefte után következett Bírák: Ibsán, Elon, Abdon.

Őszvegyülének pedig az Efraim férjfi-jai, és általmenének éjszakra, és mondanak Jeftének: * Miért mentél által, hogy hadakoznál az Ammon fíjaival, és nem hívtál minket, hogy elmentünk volna veled? A te házadat és te magadat megégetünk tűzzel.

* rész 8, 1.

2. És monda Jefte nékik: Nagy háborúság volt én közötttem és népem között az Ammon fíjai ellen: és hívtalak titeket és nem szabadítátok meg engemet az ő kezekből.

3. Látván pedig hogy meg nem tartotok engemet: veszedelemre * vetém életemet, és általmenék az Ammon fíjaira és kezembe adá őket az Úr: De mire jöttetek fel most hozzám, hogy hadakoztatok én ellenem?

* rész 5, 18. 9, 17.

4. Egybegyűjté annakokáért Jefte Gileádnak minden férjfiat, és megharczola Efraimmal: És megverék a Gileád férjfiat Efraimot, mivelhogy azt mondták vala: Efraimnak seprei vagytok ti, ki Gileádban, Efraim és Manasse között laktok!

5. És elfoglalák a Gileáditák Efraim előtt a Jordánon való réveket: és lőn, mikor az Efraim közzül az elszaladtak azt mondják vala: Hadd menjek által: a Gileád férjfiat azt mondják vala néki: Talán Efraim közzül való vagy? Ha azt mondja vala: Nem;

6. Tehát az mondják vala néki: Mondjad hát most: Sibboleth; a pedig azt mondja vala, Szibboleth: és nem mondhatja vala ki igazán: akkor megfogván azt, megölik vala a Jordánnak réviben: És elhullanak az időben Efraim közzül negyvenkét ezeren.

7. Ítéle pedig Jefte Izráelt hat esztendeig, és meghala Jefte a Gileád fíja, és eltemettetéek egyben a Gileád városai közzül.

8. Ítéle pedig ő utánna az Izráelt Ibsán, ki Bethlehemből való vala.

9. És voltak néki harmincz fíjai * és harmincz leányokat házastított ki, és har-

mincz leányokat hozott bé kívül az ő fíjainak, és ítélé Izráelt hét esztendeig.

* vers 14. rész 8, 30.

10. Meghala pedig Ibsán, és eltemet-tetek Bethlehemben.

11. És ítélé ő utánna Izráelt Élon, ki Zebulon nemzetségéből vala: és ítélé Izráelt tíz esztendeig.

12. És meghala a Zebulon nemzet-ségéből való Élon, és eltemettetek Aja-lonban, Zebulon földében.

13. És ő utánna ítélé Izráelt Abdon, a Hillel fíja, ki Piráthonnak városából vala.

14. Ennek negyven fíjai voltak és har-mincz unokái, kik * nyargaltak hetven számarcsikón: és ítélte Izráelt nyolcz esztendeig.

* rész 5, 10. 10, 4.

15. Meghala pedig Adbon a Hillel fíja, Piráthon városából való és elte-mettetek Pirátonban, Efraimnak földében az Amálekítáknak hegyeken.

13. RÉSZ.

Sámsonnak fogantatása és születése.

Cselekedének annakfelette az Izráel fíjai * gonoszt az Úr szemei előtt: azért adá őket az Úr a Filiszteusoknak ke-zekbe negyven esztendeig.

* rész 2, 11. 3, 12. 8, 33. 10, 6.

2. Vala pedig egy férjfiú Czóra város-ból, Dán fíjainak házoknépe közöttül, ki-nek neve Mánoah, kinek felesége mag-talan vala, és nem szült vala.

3. És megjelenék az Úrnak Angyala annak az asszonyembernek, és monda néki: Ímé most * magtalan vagy, és nem szültél; fogadsz pedig méhedben és fiat szülsz.

* 1 Móz. 17, 17. 19. 25, 21. 1 Sám. 1, 2—5. 19. Luk. 1, 5. 7. 13.

4. Most annakokáért megójjad magad, bort ne igyál, * se részegítő italt és semmi tisztátalant † ne egyél.

* 4 Móz. 6, 2. 3. † 3 Móz. 11, 43.

5. Mert ímé nehézkes léssesz, és fiat szülsz: és * beretva nem megyen fel az ő fejére: mert Istennek szenteltetett lé-szen az a gyermek az ő anyjának mé-hétől fogva; és ő kezdi megszabadítani Izráelt a Filiszteusok kezekből.

* 4 Móz. 6, 5. 1 Sám. 1, 11.

6. És elmenvén az asszony, megmondá az ő férjének ezeket, ez ígéekkel: Isten-nek egy embere jöve hozzám, kinek tekintete olyan vala, mint az Isten

angyalának tekintete, igen rettenetes: de nem kérdém meg őtet honnan való volna, sem az ő nevét meg nem mondá nékem.

7. És monda nékem: Ímé nehézkes lé-szesz és fiat szülsz: most azért ne igyál bort, se részegítő italt, se semmi tisztátalant ne egyél: mert Istennek szenteltetett léssen az a gyermek anyjának méhétől fogva mind halálának napjáig.

8. Imádá annakokáért Mánoah az Urat, és monda: Kérlek téged édes Uram! Az Istennek amaz embere, kit küldöttél volt jöjjön el ismét hozzánk, és tanítson meg minket, mit cselekedjünk a szüle-tendő gyermekkel.

9. Meghallgatá pedig az Isten Mánó-áhnak szavát: mert eljőve ismét az Is-tennek Angyala az asszonyhoz, és ő ül vala a mezőben; Mánoah pedig az ő férje nem vala vele.

10. Sietvén annakokáért az asszony, futamodék, és megjelenté az ő férjének, mondván néki: Ímé megjelenék nékem az Istennek embere, ki minap hozzám jött vala.

11. Felkelvén annakokáért Mánoah, utánna méne az ő feleségének, és járul-ván az emberhez monda néki: Te vagy é az ember, a ki szólottál ez asszony-nak? És monda: Én vagyok.

12. És monda ismét Mánoah: Tudom, hogy mind beszéded bételjesedik; de mi-csoda a gyermek *feltartásának* módja, és mi módon cselekedjünk vele?

13. Felele az Úrnak Angyala Mánóáhnak: Mindenektől, mellyeket * mondtam az asszonynak, megőrizze magát.

14. Semmibe ne egyék, valami kijő a bortermő szőlőtőkéből, se bort, se része-gítő italt ne igyék, se semmi tisztátalant ne egyék, valamit parancsoltam néki, megőrizze.

* vers. 4. 5. 7. Luk. 1, 15.

15. És monda Mánóáh az Úr Angya-lának: * Kérlek, hadd tartóztassunk meg téged, hogy készítsunk néked egy kecskegödölyét.

16. Felele pedig az Úrnak Angyala Mánóáhnak: Ha szinte megtartóztatsz is engemet: nem eszem a te kenyered-ből, ha pedig égőáldozatot téssesz, az Úrnak áldozzad azt. Mert nem tudja vala Mánoah, hogy az Úrnak Angyala volna.

* rész 6, 17—20.

17. Monda annakokáért Mánoah az Úr

Angyalának: Kicsoda * neved, hogy mikor megteljesedik a te beszéded, tisztességgel illessünk tégedet? * 1 Móz. 32. 29.

18. Kinek felele az Úrnak Angyala: Miért kérdezkedel az én nevem felől? És * csudálatos lón az. * Ésa. 9. 6.

19. Mert mikor Mánoah egy kecszegődölyét, és lisztből csinált áldozatot hozott volna elő, és azt áldozná egy kösziklán az Úrnak, csudadolgot cselekedék Mánoáhnak és az ő feleségének láttára;

20. Mert mikor felmenne a láng az oltárról az égbe: felméne az Úrnak Angyala az oltárnak lángjában; Mánoah pedig és az ő felesége nézik vala, és orcájokra borulván a földre esének.

21. És többé meg nem jelenék az Úrnak Angyala Mánoáhnak és feleségének: Akkor esméré meg Mánoah, hogy az Úrnak Angyala volna az.

22. És monda Mánoah az ő feleségének: Meghalván * meghalunk: mert az Istent láttuk. * rész 6, 22. 23. 2 Móz. 33. 20. 5 Móz. 5. 26.

23. Kinek felele a felesége: Ha meg akart volna ölni az Úr minket, el nem fogta volna a mi kezünkől az égőáldozatot és a lisztből csinált áldozatot, és meg sem mutatta volna nekünk mind ezeket, sem pedig ilyen dolgokat nem szólott volna most nekünk.

24. Szüle annakokáért az asszony fiat, és hívá az ő nevét * Sámsonnak, és nevezék a gyermek, és megáldá őtet az Úr. * Zsid. 11. 32.

25. És kezdé az Úrnak lelke őtet megerősíteni a Dán táborában, Czóra és Estháol között.

14. RÉSZ.

Sámsonnak menyegzője és meséje.

Aláméne pedig Sámson Timnátba, és látá egy asszonyembert Timnátban, ki a Filiszteusoknak leányai között való vala.

2. És felméne és megjelenté az ő atyjának és anyjának, és monda: Egy asszonyembert láttam Timnátban, a Filiszteusok leányai között; most annakokáért vegyéték azt feleségül nekem.

3. És monda néki az ő attya és anyja: Nincsen é a te atyádfiainak leányai között és minden én népem között asszony, hogy te elmégy és venni akarsz feleséget magadnak a körülméletlen Filiszteusok között? Felele Sámson az ő

attyának: Azt * vegyed nekem: mert a tetszik az én szemeim előtt.

* vers 4. rész 13. 5.

4. Az ő attya és anyja pedig nem tudják vala, hogy az Úrtól volna ez, hogy alkalmatosságot keresne a Filiszteusoktól: mert az időben a Filiszteusok uralkodnak vala az Izráelen.

5. Aláméne annakokáért Sámson atytyával és anyyával Timnátba. És mikor jutottak volna Timnátban szőlőhegyére, ímé egy oroszláncölők ordítván jöve eleibe.

6. És * felindítá őtet az Úrnak lelke, és ketté† szakasztá azt, miképen ketté szakztatik a gödölye, noha semmi nem vala kezében; és nem mondá meg az ő attyának és anyjának mit cselekedett vala. * rész 6, 34. 15. 14. † 1 Sám. 17. 34. 36.

7. Aláméne azután és szóla az asszonyembernek, a ki * tetszett vala Sámsonnak szemei előtt. * vers 1—3.

8. Megtére pedig egynehány nappal azután, hogy haza vinné őtet, és oda tére, hogy látná az oroszlánnak holttestét; és ímé egy raj méh vala az oroszlánnak holt tagjában, és méz.

9. Mellyet mikor kezébe vett volna, sietve megyen vala és eszik vala: ki mikor jutott volna az ő attyához és anyyához, ada nekik is, és evének; de nem mondá meg, hogy az oroszlánnak holttestéből vette volna ki a mézet.

10. És azután aláméne az ő attya az asszonyemberhez, és tón lakodalmat ott Sámson: mert úgy szoktak vala cselekedni az ifjak.

11. Mikor pedig néznék őtet a *Filiszteusok*, vévén *adának ő mellé* harmincz ifjú vendégtársakat, hogy ő vele lennének.

12. Monda nekik Sámson: Vetek előttökre most egy mesét, ha megmondándjátok azt nekem a lakodalomnak hét napjain, és eltalálándjátok: adok néktek harmincz inget, és harmincz öltözőruhákat. * 1 Móz. 45. 22.

13. Ha pedig meg nem mondhatjátok nekem; ti adjatok nekem harmincz inget, és harmincz öltözőruhákat. Kik felelének néki: Mond elő a te mesédet, hadd halljuk.

14. És monda nekik: Az evőállatból étek jöve ki, és az erősből édesség jöve ki. És meg nem mondhaták azt a mesét három egész napon.

15. Lőn annakokáért hetednapon, mondanak a Sámson feleségének: Add tanácsul a te férjednek, hogy jelentse meg nekünk a mesét, hogy valamiképen meg ne égessünk téged, és a te atyádnak házáat tűzzel. Avagy a mi örökségünknek elnyerésére hívtatok é, vagy nem?

16. És síra Sámsonnak felesége ő előtte, és monda: Bizony gyűlölsz engemet, és nem szeretsz engemet; mesét vetél eleikbe az én népem fíjainak, és mindazáltal nékem meg nem jelentetted. Ki monda néki: Ímé az én atyámnak és anyámnak meg nem mondtam, és néked mondanám meg?

17. Síra annakokáért ő előtte hét egész napokon, melyeken vala a lakodalom. Lőn pedig, hogy hetedik napon megmondaná néki: mert * szorongatja vala őtet: és az asszony megmondá a mesét az ő népe fíjainak

* rész 16, 16. 17.

18. Mondának annakokáért néki a vároznak férjfiái hetednapon, minekelőtte elenyésznek a nap: Micsoda édesb a méznél, és micsoda erősebb az oroszlánál? Ki monda nekik: Ha nem * szántottatok volna az én üszömmön, el nem találtátok volna az én mesémet. *vers 15. 17.

19. És felindítá őtet az Úrnak lelke, és aláméne Askelonba, és megöle azok közül harmincz férjfiat, és az ő öltözeteket levonván, ada különb-különb öltözetiruhákat azoknak, kik megfektették vala a mesét; és felgerjede az ő haragja, és felméne az ő atyámnak házához.

20. Azért a Sámson felesége méne az ő * társához, kit társaságába vett vala.

* rész 15, 1. 2. 6.

15. RÉSZ.

Sámson a vetéseket felperzseli; egy számarállal ezer Filiszteusokat ver le.

Lőn pedig néhány napok után a búzaaratásnak napjaiban, meglátogató Sámson az ő feleségét egy kecszegődölyével, és ezt monda: Bémegyek az én feleségemhez a hálólházba. De nem hagyá őtet bémenni az ő attya:

2. Mert ezt monda néki az attya: Azt gondolám, hogy gyűlölnéd őtet, annakokáért adám őtet a te * társadnak: az ő öccse nemde nem szebb é annál? Legyen tiéd az most helyében.

* rész 14, 20.

3. És monda néki Sámson: Ártatlan leszek én most a Filiszteusoktól, ha gonoszt cselekeszem nékik!

4. Elmenvén annakokáért Sámson, fogga háromszáz rókákat, és égő üszögöket vevén, egyiknek a farkát a másikhoz kötö, és egy-egy üszögöt tőn minden két-két rókának farka közzé.

5. Annakutánna tüzet gyujta az üszögökbe, és kibocsátá azokat a Filiszteusoknak vetésekre; és felgyújtá mind a gabonakalangyákat, mind a vetéseket, mind a szőlőhegyeket, és mind az olajfáknak erdeit.

6. És mondanak a Filiszteusok: Ki cselekedte ezt? És mondanak: Sámson, Thimnéus veje; mivelhogy elvette az ő feleségét, és adta őtet az ő * társának. Felmenének *annakokáért* a Filiszteusok, és megégeték az asszonyt és az ő attyát tűzzel.

* vers 1. 2.

7. Kiknek monda Sámson: Ha *először* cselekedtetek volna ezt, a mit most: *megelégedtem volna rajta*, de bosszúmat állom még rajtatok, és annakutánna megszűnöm.

8. Annakokáért megveré őket válloktól fogva mind tomporokig, nagy veszedelemmel: és alámenvén leüle az Ethám kősziklának tetején.

9. Felmenének pedig a Filiszteusok és táborba szállának Júdában, és letelepedének Lékhi *nevű helyen*.

10. És mondanak a Júda férjfiái: Vályon mire jöttetek fel ellenünk? Felelének: Hogy megkössük Sámsonat azért jöttünk, hogy cselekedjünk úgy vele, a mint ő velünk cselekedett.

11. Aláménének annakokáért három-ezer férjfiak Júdából az Ethám kőszikla tetejére, és mondanak Sámsonnak: Nem tudod é hogy uralkodnak rajtunk a Filiszteusok? És miért cselekedted tehát ezt nekünk? Felele nekik: A miképen cselekedtek * velem, én is úgy † cselekedtem velek.

* vers 1. 2. 6. † vers 3—5. 8.

12. Mondának annakfelette néki; Azért jöttünk alá, hogy megkössünk téged, hogy kezekbe adjunk téged a Filiszteusoknak. Felele nekik Sámson: Esküdjetek meg nékem, hogy reám nem rohanatok ti.

13. Akkor mondanak néki ilyen szóval: Nem *rohanunk*, hanem erősen megkötünk téged, és kezekbe adjunk téged nekik, de meg nem ölünk téged. Megköték azért őtet két új kötéllel, és elvivék őtet a kőszikláról.

14. Ki mikor jutott volna a Lékhi *nevű helyhez*, a Filiszteusok kiáltnak vala örömben, hogy eleikbe jőne. Felindítá pedig őtet az Úrnak lelke, és levének a kötelek, mellyek valának az ő karjain, mint a len, mellyet a tűz megéget, és elszakadozának a kötések az ő kezeiről.

15. És találá egy nyers számarállat és kinyujtván kezét felvevő azt, és * levere azzal ezer férjfiakat. * rész 3, 31.

16. És monda Sámson: A számarának állával rakást, sőt két rakást, a számarának állával agyon verék ezer férjfiakat.

17. És mikor véget tett volna a szólásban, elveté az állat az ő kezéből, és nevezé azt a helyet Ramáth-lékhinek.

18. Azután megszomjúhozék felette igen, és kiálta az Úrhoz, és monda: Te adtad a te szolgáltnak keze által ezt a nagy diadalmat; most pedig meghalok szomjúval, és esem a körülmételetleneknek * kezekbe. * 1 Sám. 17, 26. 36. 31, 4.

19. Akkor meghasíta az Isten egy zápfoghoz hasonló * kősziklát, és vizek jövének ki belőle, és ivék, és ereje megjőve, és megélede: Annakokáért nevezé azt a *helyet* Isten nevének segítségül hívása forrásának, melly vagyon a Lékhi *nevű helyben* mind e mai napig. * 2 Móz. 17, 6.

20. És ítélé Izráelt a Filiszteusoknak idejében húsz * esztendeig. * rész 16, 31.

16. RÉSZ.

Sámsonnak erős cselekedetsi: Délilától megcsalattatása: fogsága: bosszúálló halála.

Elméne pedig Sámson * Gázába, és megláta ott egy parázna asszonyt, és béméne ő hozzá. * Jós. 15, 47.

2. A Gázabelieknek pedig mikor megmondották volna, mondván: Ide jött Sámson, körülvevék őtet és leselkedének utánna mind az egész éjszaka a városnak kapujában, és hallgatának mind egész éjjel, mondván: Mind viradtig *várjuk*, és öljük meg őtet.

3. Aluvék pedig Sámson éjjélig: éjjélben pedig felkele, és megfogván a város kapujának ajtait, mindkét felől való oldalküszöbivel egyetembe, elméne vele mind zárjával együtt, minekutánna vállára vette volna: és felméne azokkal a hegy tetejére, melly vala Hebron ellenében.

4. Annakutánna pedig megszerete egy

asszonyembert a Sórek patakja mellett, kinek neve Délila vala.

5. Felmenének pedig ahoz a Filiszteusok Fejedelmei, és mondának * néki: Csald meg őtet és lásd meg, miben vagy az ő nagy ereje, és miképen vehetünk erőt rajta, hogy megköttöztvén kínozzuk őtet: És mi mindnyájan adunk kiki néked ezer és száz ezüstpénzt. * rész 14 15.

6. Monda azért Délila Sámsonnak: Mond meg, kérlek téged, nékem, miben vagyon a te nagy erőd: és mivel köttethetnél meg, hogy megerőtlenülnél?

7. Felele néki Sámson: Ha megkötténe nek engem hét szál nyers gúzsverszővel, mellyek még meg nem száradtak: tehát erőtlén lések, és csak olyan lések, mint egy a több emberek között.

8. Vivének annakokáért néki a Filiszteusok Fejedelmei hét szál zöld nyers gúzsverszőket, mellyek még meg nem száradtak vala: és megköté őtet azokkal.

9. Továbbá lest vetettek vala ő nála a hálózásban: És mondanéki: A Filiszteusok rajtad vagynak Sámson! És elszakasztá * a gúzsokat, miképen elszakad a csepűből font fonal, mikor megéri azt a tűz, és nem esmérteték meg az ő erőssége. * rész 15, 14.

10. És monda Délila Sámsonnak: Ímé megcsúfoltál engemet, és hazugságot szoltál nékem: Most mond meg nékem, kérlek, mivel köttethetel meg.

11. Ki felele néki: Ha megköttvén megkötnék engemet új vastag kötelekkel, mellyekkel még semmi dolgot nem tettem: akkor erőtlén lések és olyan lések mint egy a több emberek között.

12. Hoza annakokáért Délila új vastag köteleket, és megköté őtet azokkal, és monda néki: A Filiszteusok rajtad vagynak Sámson! (lest vetettek vala pedig az ágyasházban) és elszakasztá azokat az ő karjairól, mint a fonalat.

13. És monda Délila Sámsonnak: Ez ideig csak csúfoltál engemet, és hazugságokat szoltál nékem: Mond meg nékem, mivel köttethetnél meg? Felele néki: Ha az én fejemnek hétszerbe font haját a szövő zugolyra tekered.

14. És az, a zugolyt szeggel megerősítvén, monda: Rajtad vagynak a Filiszteusok Sámson! És felszerkenvén ál-

mából, dolgára méne mind a zugollyal és a szeggel.

15. Amaz ismét monda néki: Hogy-hogy mondod: Szeretlek téged, és a te szíved nincsen én velem? Immár három ízben csaltál meg engemet, és meg nem jelentetted nékem, miben legyen a te nagy erőd.

16. Lón pedig, hogy mikor * szorongatná őtet beszédekkel minden nap, és untatná őtet: megszorodék az ő lelke, úgyhogy majd meghalna.

* rész 14, 16. 17.

17. Annakokáért megjelenté néki minden szívét, és monda néki: Beretva nem volt * soha az én fejemen: mert Istennek szenteltetett vagyok az én anyámnak méhétől fogva. Ha megnyírttetem, eltávozik tőlem az én erőm, és erőtlén leszek, és olyan leszek mint egy a több emberek között.

* rész 13, 2—5.

18. Látván pedig Délila, hogy megmondotta volna néki minden szívét, elküldte, hogy felhívnák a Filiszteusoknak Fejedelmeit, illy szókkal: Jöjjetek fel az egyszer, mert megjelentette nékem minden szívét: Felmenének annakokáért ő hozzá a Filiszteusoknak Fejedelmei, felvivén * a pénzt is az ő kezében.

* vers 5.

19. És elaltatá őtet az ő térdein, és hívá elő egy férjfiat, és elnyírté az ő fejének hét fonatékját: és kezdé őtet nyomorgatni és eltávozék tőle az ő erőssége.

20. És monda: Rajtad vagynak a Filiszteusok Sámson! Felszerkennén annakokáért álmából, monda: Kimegyek most is mint egyébkor, és elmulatom az álmot: és nem tudja vala, hogy az Úr eltávozott ő tőle.

21. Mikor megfogták volna azért őtet a Filiszteusok: * kiváják az ő szemeit, és alávivék őtet Gázába; és megköték két erős vaslánczal, és öröl vala a foglyoknak házában.

* 2 Kir. 25, 7. Jer. 39, 7.

22. Kezde pedig az ő fejének haja megnevekedni, minekutánna megnyírtetett vala.

23. A Filiszteusoknak Fejedelmei pedig összevegyültek vala, hogy nagy áldozatot áldoznának az ő isteneknek * Dágonnak, és hogy örvidenének: mert ezt mondják vala: Kezünkbe adta nekünk a

mi istenünk Sámson a mi ellenségünket.

* 1 Sám. 5, 1—4.

24. És mikor látta volna őtet a község, dicsérék az ő isteneket, és azt mondják vala: Kezünkbe adta a mi istenünk ellenségünket, és azt, a ki * pusztítja vala a mi földünket, és a ki sokat megölt † vala közöttünk.

* rész 15, 4. 5. † rész 15, 15. 16.

25. Lón pedig, hogy mikor megvidámult volna az ő szívek, mondanak: Hívjátok Sámson, hadd játszék előttünk: Előhívák azért Sámson a foglyoknak házából, hogy játszanék ő előttök, és állaták őtet az oszlopok között.

26. És monda Sámson a gyermeknek, a ki kezénél fogva hordozza vala őtet: Vigy el engemet, hogy tapasztaljam meg az oszlopokat, melyek tartják e házat, hadd támaszkodjam hozzájuk.

27. Továbbá a ház tele vala férjfiakkal és asszonyokkal, és ott valának a Filiszteusoknak minden Fejedelmei; és a padlás felett, közel három ezer férjfiak és asszonyok, kik nézik vala, mikor Sámson játszik vala.

28. Kiálta pedig Sámson az Úrhoz, és monda: Uram Isten, emlékezzél meg, kérlek, én rólam, és * erősíts meg engemet, kérlek, csak ez egyszer, oh én Istenem! hadd álljam bosszúmat egyszer az én két szemeimért a Filiszteusokon.

* vers 19.

29. Megragadván annakokáért Sámson a közepén való két oszlopokat, kiken az egész ház áll vala, hozzájuk támaszkodék, egyikhez jobbkezeivel, másikhoz balkezeivel.

30. És egyetembe monda Sámson: Haljak meg én együtt a Filiszteusokkal! és nagy erővel megrándítván az oszlopokat, leszakada a ház a Fejedelmekre, és mind az egész népre, melly vala a házban: És így halának meg * azok, kiket ő megöle, mikor ő meghala, többen hogynem mint a kiket éltében † megölt vala.

* vers 27. † rész 15, 15. 16.

31. Alámenének pedig az ő atyafiai, és az ő atyának egész háza, és elvivék őtet, és felmenvén eltemeték őtet * Czóra és Estháol között, Mánoáhnak az ő atyának koporsójába, ő pedig † ítélé az Izráelt húsz esztendeig.

* rész 13, 25. † rész 15, 20.

17. RÉSZ.

Mika az ő anyyával egybe házoknál bálványt emelnek.

Vala pedig egy férjfiú Efraimnak hegyéről, kinek neve Mika vala.

2. És monda az ő anyjának: Az ezer és száz ezüstpénzek, mellyek elvitettek vala tőled, mellyekért átkozódál én halálomra, ímé az az ezüst én nálam vagyon, én vettem el azt. És monda az ő anyja: * Megáldattatott *vagy édes* fiam az Úrtól.

* Ruth 3, 10.

3. Megadá annakokáért az ezer és száz ezüstpénzt az ő anyjának. És monda az anyja: Bizonyára szenteltem vala azt az ezüstöt az Úrnak az én kezemből, hogy adnám azt néked én fiamnak, hogy csináltatná abból faragott és öntött bálványt; annakokáért most megadom azt néked.

4. Mindazáltal megadá az ezüstöt az ő anyjának, és elvivé az anyja a kétszáz pénzt az * ötvösnek, és csinála abból faragott és öntött képet, és lón a Mika házában.

* Ésa. 40, 19.

5. A Mika házában pedig vala a bálványoknak háza * és csinála Efódot és képeket, és megszentelé az ő fiai közül egynek kezét, és lón Papja őnéki.

* 5 Móz. 13, 12–17.

6. A napokban nem * vala Király Izráelben; kinek-kinek a mi jönak tetszik vala az ő szemei előtt, azt cselekeszi vala.

* rész 18, 1. 21, 25.

7. Vala pedig egy ifjú Júdának Bethlehemből, Júdának nemzetségéből *való*, ki mivelhogy Lévíta vala, oda bujdosott vala.

8. És mikor kiment volna az a férjfiú Júdának Bethlehem városából, hogy széllyel járna, a hol magának alkalmas helyet találna: juta az Efraim hegyére a Mika házához, az ő útát elvégezvén.

9. És monda néki Mika: Honnan jössz? Felele néki: Lévíta vagyok én, Júdának városából Bethlehemből *jövök*, és én járok s kelek a hol helyet talállok.

10. És monda néki Mika: Maradj meg nálam, és légy * nékem atyám helyett és Papom helyett; én pedig adok néked tíz ezüstpénzt esztendőnként és két öltözőruhát, és eledelt: és elméne *ő vele* a Lévíta.

* rész 18, 19.

11. És tetszék a Lévitáknak hogy megmaradjon ő nála: és lón néki az az ifjú mint egy az ő fiai között.

12. És megszentelé Mika a Lévitának kezét, és lón néki az az ifjú, Pap helyett: Annakokáért lakék Mikának házában.

13. És monda Mika: Most tudom, hogy jól téssen velem az Úr: mert e Lévíta nékem Papom.

18. RÉSZ.

A Dán nemzetsége Láis várost megveszi, és a bálványimádást elterjeszti.

A napokban nem * vala Király Izráelben: és a napokban a Dán nemzetsége keres vala magának örökséget hogy laknék rajta: mert nem esett vala néki *elég sorsa* mind a napig az Izráel nemzetségei között örökségül. * rész 17, 6. 19, 1.

2. Küldének annakokáért a Dán fiai az ő házoknépe között öt férjfiakat, az ő határokból Czórából és Estháolból erős férjfiakat, hogy megkémlelnék a földet, és igen jól megnéznék azt, és mondának nékik: Menjetek el, kémleljétek meg a földet. Kik mikor mentek volna az Efraim * hegyére Mikának házáig, ott hálának.

* vers 13. rész 17, 1.

3. Mikor pedig volnának a Mika házában, megesmérék az ifjú * Lévitának szavát, és oda térének és mondának néki: Ki hozott téged ide, és mit csinálsz itt, és mi dolgod vagyon néked itt?

* rész 17, 7.

4. Felele nékik: Illyen s illyen * dolgokat cselekedett velem Mika, és bérbe fogadott meg engemet, hogy Papja helyett lennék néki.

* rész 17, 12.

5. És mondának néki: Tudd meg kérünk az Istentől, hadd tudjuk meg ha szerencsés leszen é a mi útunk, mellyen járunk.

6. És felele nékik a Pap: Menjetek el békességgel; az Úr előtt vagyon a ti utatok, mellyen jártok.

7. Annakokáért elmenének azok az öt férjfiak, és jutának Láisba: és látták a népet, melly vala benne, hogy nagy bátorsággal laknék, és a Sídóniusoknak szokások szerint nyugodnék, és bízának abban, hogy nem volna senki, a ki megsegyenítné őket valamiben az egész földön, sem a ki örökségül magának foglalná az országot, és hogy távol volnának a Sídóniusoktól, és szövetségek nem volna senkivel.

8. Haza térvén pedig az ő attyokfiához Czórába és * Estháolba, mondá-

nak az ő attyokfiai: Micsoda jóval járatok?

* Jós. 19, 40. 41. 47.

9. És mondának: Keljete fel és menjünk fel reájok; mert láttuk a földet, és ímé igen jó: és ti vesztég ültök? Ne legyetek restek a menetelre, hogy bé-mehessetek a földnek bírására.

10. (Mikor bemenéndetek, igen magaelhit emberekhez mentek bé: Továbbá bő földű tartomány az): Mert kezetekbe adja az Isten azt a helyet, mellyben semmi állatnak nincsen szüksége, valami földben terem.

11. Elmenének annakokáért onnan Dán nemzetségéből Czórából és Estháolból hatszáz férjfiak, kik hadiszerszámokkal felkészültek vala.

12. És felmenének, és táborba szállának Júdának városába Kirjáth-jeárimba: Annakokáért hívák azt a helyet Dán táborának * mind e mai napig: vagy on pedig az túl Kirjáth-jeárimon.

* rész 13, 25.

13. És onnan általmenvén * Efraim hegyére, menének a Míka házág.

* vers 2. rész 17, 1.

14. És szólának az * öt férjfiak, kik mentek volna a Láis földét kémlelni, és mondának az ő attyokfainak: Nem tudjátok é, hogy e házakban vagyon, Efód és † képek, faragott és öntött kép? most annakokáért értsétek meg, mit cselekedjete.

* vers 2. † rész 17, 4. 5.

15. És bétérenék oda és menének az ifjú Lévíta házához, ki vala Míka házá-nál: és köszönének néki nagy békessé-ge sen.

16. A hatszáz férjfiak pedig hadakozó szerszámokkal felkészülvén, a kapunak ajtajánál állanak vala, kik valának a Dán fiai között.

17. És felmenvén az öt férjfiak, * kik mentek vala a földet kémlelni, bémenvén oda, elvivék az Efódot, a képeket, és az *ezüstből* faragott és öntött szerszámokat; a Pap pedig áll vala a kapu ajtajánál, a hatszáz hadakozó szerszámokkal felkészült férjfiakkal. * vers 2. 14.

18. Ezek, *mondom*, bémenvén a Míka házához, elvivék az *ezüstből* * faragott és öntött szerszámokat, az Efódot és a képeket. És monda nékik a Pap: Mit műveltek?

* rész 17, 4. 5.

19. Kik felelének: Hallgass, tedd a szádra kezedet, és jer el velünk, és légy

atyánk * helyett nekünk, és Papunk helyett: Mellyik jobb, az é hogy egy ember házának Papja légy, vagy hogy Izráelben egy nemzetségnek és háznépnek légy Papja?

* rész 17, 10.

20. És örvende a Papnak szíve: És elvivé az Efódot, a képeket és a faragott szerszámot, és a nép közibe méne.

21. És eltérvén elmenének, és az ő gyermekeiket, barmaikat és drága jószágokat magok eleikbe rendélék.

22. Mikor pedig messze volnának immár a Míka házá-tól: a férjfiak kik valának a házakban, mellyek valának a Míka házának szomszédságában, összegyűlének, és utánok menének a Dán fijnak;

23. És kiáltván a Dán fiai után, hátrafordíták az ő orszájokat, és mondának Míkanak: Mi dolgod vagyon, hogy felgyülekeztél?

24. Felele: Az én * isteneimet, kiket csináltam, elvittétek, és az én papomat, és elmentetek: És micsodám vagyon immár nekem több? s mégis azt mondjátok nekem, mi dolgom vagyon?

* rész 17, 3. 4. 1 Móz. 31, 30.

25. Kinek felelének a Dán fiai: Ne halljuk a te szótat többé, hogy valamiképen a megkeseredett szívű férjfiak reátok ne rohanjanak, és el ne vesszed életedet, és a te házadnépének életét.

26. És menten-mennek vala a Dán fiai az ő útjokon. Látván pedig Míka, hogy erősbe volnának ő nálánál, visszatére és haza méne.

27. Ők azért elvivén a mellyeket csinált * vala Míka, és az ő papját; menének Láisra, a megnyugodt és magahitt népre, és megverék őket fegyvernek élivel, és a várost meggyújták tűzzel. * vers 18.

28. És nem lón megszabadító: mert messze vala Sídontól, és semmi szövetségek nem vala nékik senkivel. Láis pedig vala a * Beth-réhab völgyében; és megépítvén a várost, benne lakának.

* 2 Sám. 10, 6. 8.

29. És nevezék a várost * Dánnak, az ő attyoknak † Dánnak nevéről, ki születetett vala Izráelnek: Mert Láis vala először neve a városnak.

* Jós. 19, 47. † 1 Móz. 30, 6.

30. És * felállaták magoknak a Dán fiai azt a faragott képet; Jónathán pedig, ki Gersomnak a Manasse fiának

fija vala, ő és az ő fiai Papok valának Dán nemzetségében, mind a föld fogsgának idejéig. * 1 Kir. 12, 28—33. 2 Kir. 17, 16, 29.

31. Felállaták, *mondom*, magoknak a Míka faragott képét, melyet csinált vala, mind a napokon, melyekben vala az Istennek háza * Silóban. * rész 20, 18. Jós. 18, 1.

19. RÉSZ.

A Gibeabeliek a Lévíta feleségével éktelenül halálig paráználkodnak.

Vala továbbá a napokban, melyekben Király* nem vala Izráelben, egy Lévíta, ki mintegy jövevény lakik vala Efraim hegyének oldalán: és vőn magának egy asszonyt hálótársul, Júdának városából Bethlehemből. * rész 17, 6. 21. 25.

2. Paráználkodék pedig ő nála az ő hálótársa, és elméne tőle haza, az ő attyának házához Júdának Bethlehemébe: és lőn ott négy hónapokon.

3. Felkelvén pedig az ő férje, utánna méne, hogy szólana néki szép beszédekkel, és meghozná őtet, vivén magával egy gyermeket, és két számárt. A pedig bévivé őtet az ő attyának házába: kit mikor látott volna a leánynak attya, örüle az ő jövetelének.

4. És megölegeté őtet az ő ipa, a leánynak attya; és lőn ő nála három napon: és evének, ivának, és ott hálának.

5. Lőn pedig negyednapon, mikor jó reggel felköltek volna, felkele ő is hogy elmenne. Akkor monda a leánynak attya az ő vejének: Erősítsd meg szívedet egy kevés étellel, és annakutánna menjetek el.

6. Leülének azért és evének mindketten egyenlőképen, és ivának: annakutánna monda a leány attya a férjfiúnak: Fogadd meg, kérlek, hogy hálj itt ez éjjel, hadd gyönyörködjék a te szíved.

7. Mikor pedig felkölt volna a férjfiú hogy elmenne, kényszeríté őtet az ő ipa; megtére annakokáért és ott hála.

8. Felkele azután jó reggel ötödnapon, hogy elmennne; és monda a leánynak attya: Erősítsd meg, kérlek, szívedet. Megkéslelék annakokáért őtet, míg elhanyatlék a nap, és evének mindketten.

9. Végezetre felkele a férjfiú hogy elmenne, ő és az ő ágyasa és gyermeke. Akkor monda néki az ipa a leány attya: Ímé immár meghanyatlott* a nap és elenyészik: annakokáért kérlek, hál-

jatok meg; immár szálásra való menésnek ideje vagyon: hálj itt annakokáért, hadd vígadjon a te szíved, és holnap jó reggel keljetek hozzá utatokhoz, és menj el a te házadba.

* 1 Móz. 19, 1—3. Jer. 6, 4. Luk. 24, 29.

10. Nem akara pedig ő meghálni, hanem elméne: és juta Jébusnak ellenébe, (ez a Jerusálem) és ő vele együtt az ő megterhelt két számara, és az ő ágyasa.

11. Mikor pedig volnának Jébus mellett, a nap igen alászállott vala; és monda a gyermek az ő urának: Jer el kérlek, térjünk bé a Jebuzeusok városába és háljunk ott.

12. Kinek felele az ura: Ne térjünk egy idegen népnek városába is, mely nem az Izráel fiai közzül valóké: hanem menjünk által Gibeáig.

13. És monda annakfelette az ő gyermekének: Siess, hadd menjünk e két helynek egyikébe, és háljunk vagy Gibeában vagy Rámában.

14. Általmenvén annakokáért elmenének, és leméne a nap, mikor Gibeánál mennek vala, mely a Benjámin nemzetségéje vala.

15. Bétérenék* annakokáért oda hogy bémennének és meghálnának Gibeában, és bémenvén leüle a város útczáján, mert nem vala senki, ki őket házába béhívná a meghálásra. * 1 Móz. 19, 2.

16. Ímé pedig egy vén ember jó vala haza dolgáról a mezőről estve, (vala pedig az az ember az Efraim hegyéről való, és Gibeában jövevény vala: a helynek pedig férjfiái* Jemini fiai valának.)

* vers 14. rész 20, 10.

17. És mikor felemelte volna szemeit, meglátá ezt a férjfiat, hogy ide s tova járna a város útczáján, és monda az a vén ember: Hová mégy? És honnan jösz?

18. Kinek felele: Megyünk Júda városából Bethlehemből az Efraim hegyének oldaláig, a honnan való vagyok. Mert mentem vala a Júda városáig Bethlehemig, és az Úrnak házához megyek: és nincsen senki, ki házához* fogadjon engemet. * Zsid. 13, 1.

19. Jóllehet mind szalmánk és mind abrakunk vagyon a szamaraknak való: és kenyérünk is vagyon és borunk, nékem és a te szolgálóleányodnak, és e gyermeknek való, ki vagyon a te szol-

gáiddal, semmiből semmit nem szűkölködünk.

20. És monda a vén ember: * Békeség néked! Mindazáltal ha valami nélkül szűkölködöl, én gondom legyen az, csak itt az utczában nehájlj. * rész 6, 23. 1 Sám. 25, 6.

21. Bévivé azért ötet az ő házába, és abrakot ada az ő szamarainak: azután megmosák * az ő lábaikat, és evének, ivának. * 1 Móz. 18, 1—5. 19, 1—3. 24, 31. 32.

22. És mikor vígan lakának, ímé a városnak férjfiainak, istentelen * gonosz férjfiak köröskörül † állák a házat, törvén az ajtót, és mondának annak a férjfiúnak, ki a háznak ura vala, a vén embernek, mondván: Hozd ki a férjfiat, ki béméne a te házadba, hadd éljünk gonoszúl vele. * Hős. 9, 9. 10, 9. † 1 Móz. 19, 4—9.

23. Kiméne pedig hozzájok az a férjfiú a háznak ura, és monda nékik: Ne, szerelmes atyámfiainak, kérlek * ne cselekedjétek ezt a gonoszt, minekutánna béméjött az a férjfiú az én házamhoz: ne cselekedjétek e † fertelmes dolgot. * vers 22. 24. † 1 Móz. 19, 6—8.

24. Ímhol az én szűz *hajadon* leányom, és az ő ágyasa, kihozom őket néktek: és nyomorgassátok azokat, és úgy cselekedjétek velek, a mint jónak tetszik szemetek előtt: e férjfiúval pedig ne cselekedjétek ezt a gyalázatos dolgot.

25. Nem akarák pedig azok a férjfiak hallani ötet. Kézen fogá annakokáért az a férjfiú az ő ágyasát, és kivivé nékik, és megszeplősíték ötet, és gonoszúl élének vele, estvétől fogva mind reggelig egész éjszaka: annakutánna visszabocsáták ötet, mikor meghajnallott volna.

26. És haza méne az asszony hajnalkor, és leesék a férjfiú házának ajtaja előtt, a hol vala az ő ura viradtig.

27. Felkelvén pedig az ő ura reggel, és megnyitván a háznak ajtaját, kiméne, hogy elindulna az ő után; és ímé az asszony az ő ágyasa leesett vala a ház ajtajánál, és az ő kezei a küszöbön valának.

28. És monda néki: Kelj fel, és menjünk el, és nem felel vala néki: Feltévének annakokáért ötet számárára, felkele a férjfiú, és elméne az ő helyére.

29. Ki mikor jutott volna az ő házához, vevé fegyverét, és ragadván ágyasát, darabonként vagdalá ötet mind csontostól, tizenkét darabra, és elküldöze ötet Izráelnek minden határába.

30. Lón pedig, hogy minden, valaki látja vala, ezt mondja vala: Nem lett, sem nem láttatott ehhez hasonló dolog az időtől fogva, mioltától fogva feljöttek az Izráel fiai Egyiptomból, mind e mai napig: Gondolkodjatok e dolog felől, tartsatok tanácsot, és szóljatok felőle.

20. RÉSZ.

Az Izráeliták eltörlik a Benjáminitákat, kikben mindazáltal marad hatszáz.

Kimenvén azért az Izráelnek minden fiai, összevgyüle mind az egész Gyülekezet egyenlő * akarattal, Dántól fogva mind Bersebáig, és Gileád földétől fogva, az Úrhoz Mispába. * 1 Sám. 11, 7.

2. És előállának az egész sokaságnak fő-fő emberei, és az Izráelnek minden nemzetségei az Isten népének Gyülekezetiben, négyszáz ezer gyalog fegyverfogható férjfiak.

3. (Meghallák pedig a Benjámin fiai, hogy felmentek volna az Izráel fiai Mispába,) és mondának az Izráel fiai; mondjátok meg, hogy-hogy lett ez a gonoszság?

4. És felele a Lévíta, a megölettetett asszonyembernek férje, és monda: * Gibeába, melly Benjámin nemzetségében vagyon, jutottam vala az én ágyasommal, hogy ott hálnék; * rész 19, 14. 15. 20. 25. 26.

5. És ellenem támadának Gibeának férjfiainak, és körülvevék ellenem a házat éjjel: Engemet akartak megölni; és az én ágyasomat annyira nyomorgatták hogy megholt.

6. Ragadám annakokáért az én ágyasomat, és darabonként * vagdalám ötet, és küldözém ötet Izráel örökségének minden tartományaira: mert utálatosságot és rútságot cselekedtek Izráelben. * rész 19, 29. 1 Sám. 11, 7.

7. Íme ti mindnyájan Izráel fiai jelen vagytok, szóljatok erről itt és tanácskozzatok!

8. És felkele az egész nép egyenlő akarattal, és monda: Senki közzülünk sátorába ne menjen, és senki házához ne oszoljon.

9. Most annakokáért ezt cselekedjünk Gibeával ő ellene sors szerint:

10. Vegyünk tíz férjfiakat száz közzül, Izráelnek minden nemzetségei közzül, és százat ezer közzül, és ezeret tízezer közzül, hogy hordjanak eledelt a népnek,

hogy mikor jutánd a nép Benjámint városába Gibeába, cselekedjék úgy a * mint érdemli a gonoszság, melyet cselekedett ő Izráelben. * vers 13. 3 Móz. 20, 10.

11. Öszvegyülekezék * annakokáért minden férjfiat Izráelnek a város ellen, mindnyájan egyenlő társasággal és akarattal. * vers 1. 2. 8.

12. Küldének pedig az Izráel nemzetségei követeket a Benjámint fiaihoz minden nemzetségeihez, mondván: Micsoda gonosz dolog ez, a melly * lett ti közöttetek? * vers 5.

13. Most annakokáért adjátok ki az istentelen férjfiakat, kik vagynak Gibeában, hadd * öljük meg őket, és vesszessük ki a gonoszt Izráelből. És nem akarák hallani a Benjámint fiai az ő attyokfiainak az Izráel fiaihoz szavakat; * vers 10. 5 Móz. 22, 22.

14. Hanem gyűlének minden fiai Benjámint a városokból Gibeába, hogy kimennének harcolni az Izráel fiai ellen.

15. Számláltatának pedig a Benjámint fiai az napon, kik jöttek vala a városokból, huszonhat ezer fegyverfogható férjfiak, Gibeának lakóin kívül, kik szám szerint valának hétszáz válogatott férjfiak.

16. Ebből az egész népből hétszáz válogatott férjfiak valának, kik jobbkezekkel * nem élnek vala, kik mindnyájan parittyából hajítván követ, a hajszaikat is elűthették volna, és nem tévelyegtek volna hajításokban. * 1 Krón. 12, 2.

17. Az Izráel fiai pedig szám szerint valának, a Benjámint fiai kívül, négyszáz ezeren fegyvert vonható férjfiak, kik mindnyájan hadakozó férjfiak valának.

18. Felkelének annakokáért, és felmenének az Istennek * házába; és megkérdeék † az Istent, és mondának az Izráel fiai: Ki menjen fel először közzülünk a Benjámint fiai ellen hadakozni, és monda az Úr: Júda először. * rész 18, 31. † vers 27. 28. rész 1, 1.

19. Felkelének azért az Izráel fiai reggel, és táborba szállának Gibeá ellenében.

20. És kimenének az Izráel fiai harcra Benjámint ellen, és rendelének az Izráel fiai seregeket ő ellenek Gibeá ő ellenébe.

21. Kijövének pedig a Benjámint fiai Gibeából, és elvesztének az Izráel fiai-

ban az nap huszonkét ezeret, kiket leverének a földre.

22. Mindazáltal megbátorították az Izráel népe, és ismét rendelének seregeket ugyanazon helyen, a hol rendeltek vala első napon.

23. Felmentek vala pedig az Izráel fiai, és sirtak vala az Úr előtt mind estvéig, és megkérdezték * vala az Urat ez igéssel: Elmenjek é még hadakozni az én atyámfiának Benjámint fiai ellen? És mondotta vala az Úr: Menjetek fel ő ellene. * rész 1, 1.

24. Közelgetének azért az Izráel fiai a Benjámint fiai felé másodnapon.

25. És kijöve Benjámint Gibeából és eleikbe másodnapon: és elvesztének ismét az Izráel fijaiban tizenhatszáz ezer férjfiakat a földre, kik mindnyájan kardot tudnak vala vonni.

26. Annakokáért felmenének mind az Izráel fiai, és mind az egész nép és menének az Istennek * házába, hol sírának, és ott lőnek az Úr előtt: bőjtölének is ott az napon estvéig, és égőáldozattal és háláadásnak áldozatjával áldozának az Úr előtt. * vers 1.

27. És kérdék az Izráel fiai az Urat, (mert ott vala az napokban az * Istennek frígládája. * 2 Móz. 25, 10. 22.

28. És Fineás az Áron Pap fiaiának Eleázárnak fija, áll vala ő előtt az napokban) mondván: Menjek é még is hadakozni többször az én atyámfiának Benjámint fiai ellen, vagy megszünjem? Felele az Úr: Menjetek fel: mert holnap kezetekbe adom ötöt.

29. Hányá annakokáért Izráel * leseket Gibeá ellen köröskörül. * Jós. 8, 4.

30. És felmenvén az Izráel fiai a Benjámint fiai ellen harmadnapon, rendelének ismét seregeket Gibeá ellenébe, úgy mint annakelőtte.

31. Kijövén pedig a Benjámint fiai a népnek eleibe, elszakasztatának a várostól, és kezdének a nép közzül megölni mint annakelőtte az ösvényeken a mezőben, (mellynek egyik az Isten házára megyen vala fel, a másik Gibeára) közel harmincz férjfiakat Izráel közzül.

32. És mondának a Benjámint fiai: Megvertetnek ezek mi előttünk mint annakelőtte. Az Izráel fiai pedig mondának: Siessük és szakasszuk el ötöt a várostól az ösvényekig.

33. Mikor pedig minden férjfiái Izráelnek kitámadtak volna helyekből, rendelének seregeket Baál-thamárnál: azonközben az Izráel lesei is * kijövének az ő helyekről, minekutánna Gibeá pusztán maradt volna. * vers 29. Jós. 8, 19.

34. És menének Gibeá ellenébe tízezer válogatott férjfiak egész Izráelből, és a harcznak néki búsulának: Amazok pedig nem tudják vala, hogy reájok ért volna immár a veszedelem.

35. És megveré az Úr Izráel előtt Benjámint, és elvesztének az Izráel fiai az napon a Benjámin fiai között huszonöt ezer és száz férjfiakat, kik mindnyájan fegyverfogható férjfiak valának.

36. Mert mikor látták volna a Benjámin fiai hogy megverettetnének: (mert az Izráel fiai hátat adtak vala Benjáminnak, mivelhogy bíznak vala a lesekbe, kiket Gibeá ellen hagytak vala.)

37. A lesek pedig sietvén rohanást tettek vala Gibeá ellen, és kürttel jelt adván, levágták vala a városnak minden lakóit fegyvernek élivel.

38. Mert hagyott idejek vala az Izráel fijainak a lesekkel, hogy mikor ők a városnak nagy füstöt felbocsátának:

39. Hátrafordulnának az Izráeliták a harezon: A Benjáminiták pedig kezdték vala úgymint harmincz férjfiakat megölni: mert ezt mondják vala: Bizony igen megverettetik ő mi előttünk, miképen az első ütközetben.

40. A városnak * füstipedig *mintegy* szlop fel kezdett vala menni, annyira hogy Benjámin hátra tekintvén, látná hogy immár a városnak lángja felérné az eget.

41. És mikor látták volna, hogy az Izráel fiai megfordulnának, elijedének a Benjámin férjfiái: mert látják vala, hogy rajtok a veszedelem.

42. És futni kezdenék a pusztának útára az Izráel férjfiái előtt, és a harez eléré őket, és a kik a városokból kijönek vala, azok is vágják vala őket magok között.

* Jós. 8, 20—22.

43. Körülvevék Benjámint, üzék ötet szorgalmatosan, tapodák ötet mind napkeletig Gibeának ellenében.

44. Hullának annakokáért el Benjámin között tizennyolcz ezer férjfiak, kik mindnyájan erős férjfiak valának.

45. A kik pedig hátat adván elszaladtak vala, és mennek vala a pusztára a

Rimmon kősziklájára, azokban megölének az ösvényeken ötezer férjfiakat: és azután üzvének őket mind Gideomig, megölének közöttük kétezer férjfiakat.

46. Valának pedig mindnyájan, kik elhullottak vala Benjámin között, huszonöt ezeren, kik mindnyájan fegyvert vontak vala az napon, és mindnyájan erős férjfiak valának.

47. A kik pedig megmaradának, szaladának a pusztá felé a Rimmon * kősziklájára hatszáz férjfiak, és valának a Rimmon kősziklájában négy hónapig.

* rész 21, 13.

48. Továbbá az Izráel fiai megtérének a Benjámin fijaira, és megölék őket fegyvernek élivel, a városokból a férjfiakat, a mezőben pedig a barmokat, mindeneket valamiket kaphatnak vala: minden városokat is, mellyek megmaradtak vala, mind megegetének.

21. RÉSZ.

A Benjámin nemzetség ismét felállattatik.

Továbbá az Izráel fiai * megesküvének Mispában, ezt mondván: Senki közöttünk való férjfiú ne adja leányát Benjáminnak feleségül.

* rész 20, 1.

2. És elméne a nép az Istennek házába, és ott valának mind estvéig az Isten előtt: és felemelvén az ő szavokat, nagy sírással sírának.

3. És mondanak: Miért lett ez a dolog, Izráelnek Ura Istene, Izráelben, hogy elfogyna egy nemzetség ma Izráelből?

4. Azután való napon felkele reggel a nép, és építenek oltárt ott, és áldozának égőáldozattal, és háláadásnak áldozatjával.

5. És mondanak az Izráel fiai: Kicsoda az, a ki e Gyülekezetbe fel nem jött Izráelnek minden nemzetségei között az Úrhoz? Mert erősen megesküdtek vala a felől, a ki fel nem jött volna az Úrhoz Mispába, ezt mondván: Meghalván, meghaljon!

6. És megszáják az Izráel fiai az ő attyokfiát Benjámint, és mondanak: Kivágattatott * ma egy nemzetség Izráelből?

* rész 20, 46—48.

7. Mit kell cselekednünk azokkal, * kik megmaradtak a feleségekre nézve, ha mi megesküdtünk az Úrra, hogy nem adjuk nekik feleségül a mi leányinkat?

* rész 20, 47.

8. És mondának: Kicsoda olly az Izráel nemzetségei között, ki fel nem jött az Úrhoz Mispába? És ímé nem jött vala senki a táborba Jábés Gileádból a Gyülekezetbe.

9. Mert megszámláltatott vala a nép, és ímé nem vala ott senki a Jábés Gileád lakói között.

10. Küldé azért oda a Gyülekezet tizenkét ezer erős férfiakat, és megparancsolák nékik mondván: Menjetek el és vágjátok le a Jábés Gileád lakóit fegyvernek élvel, mind asszonyokat és gyermekeket.

11. Ezt cselekedjétek pedig, hogy minden férfit, és asszonyt, valamely férjfiúval hált, * megöljétek. * 4 Móz. 31, 17.

12. Találának pedig a Jábés Gileád lakói között négyszáz szűz hajadon leányokat, kik még férjfiakat nem esmértek vala, férjfiúval való hálással, kiket elhozának a táborba Silóba, melly vala Kanaán földében.

13. Küldének annakokáért az egész Gyülekezet, és szólának a Benjámín fiai, kik valának a Rimmon * kősziklájában, és békességet ígérének nékik. * rész 20, 47.

14. Annakokáért megtére Benjámín az időben, és adák nékik feleségül a leányzókat, kiket elevenen megtartottak vala a Jábés Gileád asszonynepei között; de így sem lón elég nékik.

15. A nép pedig bánkódék mégis Benjámínon, hogy az Úr romlást tett volna az Izráel nemzetségeiben.

16. Mondának azért a Gyülekezetnek Vénei: Mit cselekedjünk a többinek feleségekre nézve? mert elfogyott Benjámín között az asszony.

17. Mondának annakfelette: A Benjámíniták birodalma, örökség szerint ezeké, a kik megmaradtak; mert nem kell Izráelben egy nemzetségnek is eltöröltetni.

18. Mi pedig nem adhatunk nékik feleségeket a mi leányaink között; mert megesküdtek * vala az Izráel fiai, mondván: Átkozott a ki feleséget ad Benjámínnak! * vers 1. 7.

19. Mondának annakokáért: Ímé az Úrnak innepnapja lesz Silóban esztendőnként a helyen, melly vagyon az Isten házának Béthelnek mellette észak felől, és napkelet felől a járt út mellett, melly az Istennek házatól felmegyen Síkembe, Lébonának dél felől való részében.

20. Megparancsolák azért a Benjámín fijainak, mondván: Menjetek el, és leselkedjétek a szőlőkben.

21. És vegyétek eszetekbe, mikor kijövéndnek a Siló leányai sereggel tánczolni; ti pedig akkor jöjjetek ki a szőlőkből, és ragadjatok magatoknak kiki feleséget a Siló leányai között, és menjetek a Benjámín földébe.

22. Ha pedig mi előnkbe jövéndnek az ő atyáik vagy attyokfiai perlődni: akkor azt mondjuk nékik: Könyörüljétek rajtok mi érettünk; mert nem hozhatunk mindeniknek feleséget ama * hadból, és minthogy nem ti adátok nékik, azért az esküvéstől ártatlanok vagytok. * vers 8—12.

23. A képen cselekedének azért a Benjámín fiai, és vivének feleségeket az ő számok szerint a tánczolóknak között, kiket elragadának, és elmenének és haza térének az ő örökségekbe, és városokat építván, lakának azokban.

24. Annakokáért elmenének onnan az Izráel fiai az időben, kiki az ő nemzetsége és háznépe közzé; és kimenének kiki az ő örökségébe.

25. A napokban nem vala Király Izráelben, kinek-kinek a mi jónak tetszik vala az ő szemei előtt, * azt cselekeszi vala. * rész 19, 22—25.

RUTH ASSZONY KÖNYVE.

1. RÉSZ.

Ruth haza megyen Bethlehembe.

A napokban, mikor a Bírák ítélnék vala, lón éhség a földön. És elméne egy férjfiú, Júda városából Bethlehemből, hogy járna kelne a Moáb földében,

mind feleségével és két fijaival egyetemben.

2. Neve pedig a férjfiúnak vala Eli mélek, és az ő feleségének neve Naómi, az ő két fijainak neveik pedig Mahlon és Kiljon, Efrateusok, Júdának városából

Bethlehemből *valók*: És bémenvén a Moáb tartományába, ott lakának.

3. Meghala pedig Elimélek, Naóminak férje; és megmarada ő és az ő két fiai.

4. Vevének pedig magoknak feleségül Moáb *nemzetségéből* való leányokat; az egyiknek neve Orpa, és a másiknak neve Ruth, és lakának ott közel tiz esztendeig.

5. Meghalának ők is mindketten Máhlon és Kiljon; és megmarada az aszszony, *megfosztatván* az ő két fijaitól és férjétől.

6. Felkele annakokáért ő és az ő két menyje, hogy visszamenne a Moáb tartományából: (mert meghallotta vala Moáb tartományában, hogy meglátogatta volna az Úr az ő népét, és kenyeret adott volna nékik.)

7. Kiméne annakokáért a helyből, mellyben vala, és az ő két menyje ő vele, és útnak ereszték magokat, hogy visszamennének a Júda földébe.

8. Monda pedig Naómi az ő két menyének: Menjetek el, és térjete haza, kiki az ő anyjának házához: Cselekedjék az Úr irlgalmasságot veletek, a miképen cselekedtetek a megholtakkal és én velem!

9. Adja az Úr néktek, hogy mindenitek találjon nyugodalmat a ti férjete házában, és megcsókolá őket, *azok* pedig nagy felszóval sírának.

10. És mondának néki: Bizony te ved elmegyünk a te népedhez.

11. És monda Naómi: Térjete haza *édes* leányaim! Miért jónétek el én velem? Avagy *vagynak* é több fijaim nékem az én méhembben, hogy lennének néktek férjeitek?

12. Térjete vissza, *mondom, édes* leányim, és menjete el, mert idősb vagyok *én immár*, hogynem mint férjhez mehetnék. *Sőt még* ha azt mondanám is, hogy reménységem vagyon *még* nékem: *ha szintén* ez éjszaka mennék is férjhez, és szülnék is fiakat:

13. Nemde őket * megvárhatnátok é. míg felnőnének? Avagy megkéslelítek é magatokat, és férjhez nem mentek é? Ne *édes* leányim; mert nagy keserűség *volna* az nékem, inkább hogynem mint néktek: de az Úrnak keze vert † meg engemet!

* 5 Móz. 25, 5. † Jób 19, 21.

14. *Azok* pedig ismét nagy felszóval

sírának, és megcsókolá Orpa az ő napát, Ruth * pedig hozzá ragaszkodék.

15. *Kinek* monda a napa: Ím megtére a te rokonod az ő népéhez, és az ő isteneihez: térj hátra te is a te rokonod után.

* Máté 1, 5.

16. És monda Ruth: Ne kérj engemet, hogy elhagyjalak téged, *avagy* elmenjek tőled? Mert a hová menédesz *oda* megyek, és valahol * lakándasz, *ott* lakom: a te néped én népem, és a te Istened én Istenem:

* 2 Sám. 15, 21.

17. A hol meghalándasz *ott* halok meg és ott temettetem el: Így cselekedjék az Úr, és ezt mívelje velem, ha ez *egy* halál nem választ engemet el te tőled!

18. Látván annakokáért, hogy megerősödött *elmével* volna, hogy elmenjen vele, nem szóla *többet* néki.

19. Elmenének azért ketten ők, míg jutának Bethlehembe. És lón, hogy mikor bémentek volna Bethlehembe, megzendüle az egész város ő rajtok, és *ezt* mondják vala: Nemde nem ez é Naómi.

20. Ki felele nékik: Ne hívjatok engemet Naóminak, *hanem* hívjatok inkább Márának: mert igen nagy keserűséggel illetett engemet a Mindenható.

21. Én gazdag *valék*, *mikor* elmentem vala; de üresen hozza meg engemet az Úr! Miért hívnátok azért engemet Naóminak, ha az Úr megnyomorított engemet, és a Mindenható nyomorúságokkal illetett engemet?

22. E képen visszatére Naómi a Moáb *nemzetségéből* való Ruthal, az ő menyével egyetemben, kivel haza tért vala Moáb tartományából, és ők jutának Bethlehembe az árpaaratás kezdetében.

2. RÉSZ.

Ruth Boázsal megismerkedik, az ő aratói után árpafejeket szedvén.

Továbbá Naóminak *vala egy* sógora a férjéről, *ki* gazdag férjfiú *vala*, Eliméleknek háznépe közzül, *kinek* neve * Boáz *vala*.

* Máté 1, 5.

2. És monda a Moáb *nemzetségéből* való Ruth Naóminak: Hadd menjek, kérlek, a mezőre, és szedjek árpafejeket az után, a kinek kedvet találok szemei előtt. És monda néki: menj el *bátor édes* leányom.

3. Elméne annakokáért, hogy bémenvén *valamelly* mezőbe árpafejeket szedne az aratók után: történék pedig hogy

találkoznék a mezőre, mely Boázhoz tartozik vala, ki az Elimélek * háznépe között *vala*.

rész 1, 2.

4. Azonközben pedig ímé Boáz kijöve Bethlehemből, és monda az aratóknak: Az Úr * legyen veletek! kik mondanak néki: Megáldjon téged az Úr!

* Bir. 6, 12. Luk. 1, 28.

5. És monda Boáz az ő szolgájának, kit hagyott vala az ő aratóinál; Kie ez a leány?

6. Felele a szolga, kit hagyott vala az aratóknál, és monda: Moáb *nemzetségéből* való leány ez, ki jött ide Naómmal, a Moáb tartományából.

7. Ki ezt mondá: Hadd szedjek, kérlek, és gyűjtögessek *árpafejeket itt* a kék között az aratók után, és bėjövé, itt volt reggeltől fogva mind eddig; az ő házában keveset ül.

8. És monda Boáz Ruthnak: Hallád é *édes* leányom; Ne menj más * mezőbe szedni, se el ne menj innen; hanem itt légy együtt az én leányimmal.

* vers 15. 16. 22.

9. A te szemeid *vigyázzanak* a mezőre, melyet aratnak, és utánuk járj: Meghagytam az én szolgálaimnak, hogy ne bántsanak téged, és *ha* megszomjúhozol, menj *oda* az edényekhez, és igyál abból, a mit isznak a szolgák.

10. Akkor a *leány* orczájára * borúla, és meghajtá magát a földre, és monda néki: Hogy-hogy találtam *ilyen* kedvet a te szemeid előtt, hogy esmérj engemet, holott én idegen *vagyok*?

* 1 Sám. 25, 23.

11. Felelvén Boáz monda néki: Mindeneket megmondottak nékem, valamiket cselekedtél a te * napaddal: minekutánna megholt a férjed, és hogy elhagyván a te atyádat, és anyádat, és a te születednek földét, jöttél *olly* nép közibe, melyet az előtt nem esmértél.

* rész 1, 16. 17.

12. Fizesse meg neked az Úr a te cselekedetedet, és legyen tökéletes a te jutalmad az Izráel Urának Istenének előtt, ki *ide* jöttél, hogy az ő szárnyaival fedeznéd * bé magadat.

* rész 1, 16.

13. A leány pedig monda: Találjak kedvet a te szemeid előtt *édes* uram; mivelhogy megvigasztalál engemet, és szólál a te szolgálóleánynodnak szive szerint: *holott* mindazáltal nem vagyok én

ollyan, mint egyik a te szolgálóleányid között.

14. Kinek monda Boáz: Az ételnek idejekor ide jöjj: és egyél a kenyérből, és bémártsad a te falatodat ez eczetbe; üle annakokáért *ő* az aratók mellé, és nyujta néki pogácsát; ki evék eleget, és a maradékot eltevé.

15. És felkele hogy szedegetne: Parancsola pedig Boáz az ő szolgálainak, mondván: A kék között is * *hadd* szedjen, és meg ne pirongassátok őtet.

* 3 Móz. 19, 9. 10.

16. Sőt akaratok szerint is * elhagyjátok néki a kékéből is, és hátrahagyjátok, hadd szedje fel; és meg ne dorgáljátok őtet.

* 3 Móz. 23, 22.

17. Szede azért abban a mezőben mind estvéig, és kicséplé a mit szedett vala, és lón szinte egy Efa árpa.

18. És *haza* vívén béméne a városba. És látá az ő napa a mit szedett vala: Előhozá *azt* is, és néki adá, a mi megmaradt vala minekutánna eleget ett vala.

19. Kinek monda a napa: Hol szedél ma, és hol munkálkodál? legyen az, a ki te veled jó tett, áldott! Akkor megmondá az ő napának, kinél munkálkodott volna, mondván: A férjfiúnak neve, kinél ma munkálkodtam, Boáz.

20. És monda Naómi az ő menyének: Áldassék meg az Úrtól, ki irgalmasságát el nem hagyja az élőköz, és a megholtakhoz. Monda továbbá néki Naómi: Közel való *atyánkfia* az a férjfiú, és a mi rokonink között való.

21. Monda pedig a Moáb *nemzetségéből* való Rúth *néki*: Ezt is mondá nékem: Az én munkásimmal légy, míg mind elvégezik ezt az én aratásomat.

22. És monda Naómi Ruthnak az ő menyének: Jó, *édes* leányom, hogy az ő leányaival mégy ki, hogy téged ne háborgassanak, a kik más mezőben *aratnak*.

23. Adá azért a Boáz leányaihoz, szedvén *árpafejeket*, míg az árpáaratás elvégeződé, és a búzaaratás, és megtére *haza* az ő napához.

3. RÉSZ.

Ruth Boázhoz megyen éjszaka, ki ígéretet téssen néki a házasságról.

Monda pedig néki Naómi az ő napa: *Szerelmes* leányom, avagy ne keressek é néked nyugalmat, hogy jól legyen *dolgod* néked?

2. Most azért nemde nem rokonunk é Boáz, * kinek leányaival voltál? Ímé ő ez éjjel az árpát a szérón fogja szelelni.

* rész 2, 8.

3. Feredjél meg annakokáért, és kend meg magadat, és öltözzél fel ruhádba, és menj alá a szérőre, meg ne jelentsd magad a férjfiúnak, míg el nem végezi ételét és italát.

4. És mikor feküdni menéd, tudd meg a helyet, a hol hál; és bémenvén hajtsd fel a leplet a lába felől, és feküdj oda: ő pedig megmondja néked mit cselekedjél.

5. Ki monda néki: Valamit nékem parancsolsz azt cselekszem.

6. Aláméne azért a szérőre, és mind a szerint cselekedék, a mint megparancsolta vala néki az ő napja.

7. Mikor pedig ett volna Boáz és ivott volna, és megvidámult volna az ő szíve, és elment volna hogy az asztagnak szélín hálna: oda méne a *leány is* titkon; ki mikor felhajtotta volna a leplet a lába felől, oda feküvék.

8. Történék pedig, hogy éjjélkor megrettene e *dologon* az a férjfiú, és megtapasztalván azt, ímé asszonyember fekszik vala az ő lábainál.

9. És monda: Ki vagy? Az felele: *Én vagyok* Ruth, teszolgálóleányod; terjeszd ki * a te köntösödnek szélit a te szolgálóleányodra: mert közel való *atyafiú* vagy.

* Ezék. 16, 8.

10. És monda *néki*: Áldjon meg, *édes* leányom, az Úr téged jobban cselekedtél e te utolsó jótétteddel az elsőnél; hogy nem jártál az ifjak után, sem szegények, sem gazdagok után.

11. Most annakokáért *szerelmes* leányom ne félj, valamit mondándasz azt cselekszem veled: mert jól tudja az én népemnek egész városa, hogy jámbor asszonyember vagy.

12. Immár azért megvallom, hogy rokonság vagyok; de vagyon még mindazáltal *egy* közelebb való * rokon én nálamnál.

* rész 4, 1.

13. Hálj itt ez éjjel; *mikor* pedig reggel leszen, ha az a rokonságnak * igazságát néked meg akarja tartani, jó, legyen rokonság; ha pedig azt néked meg nem akarja állani, én azt a rokonságnak igazságát † megállom, él az Úr! Aludj azért reggelig.

* 5 Móz. 25, 5. † rész 4, 10. 13.

14. Aluvék annakokáért az ő lábai fe-

lől reggelig, azután felkele *ollykor*, mikor még ember felebarátját meg nem esmérhetné: ő pedig megparancsolá, hogy az asszonynak a szérőre való jövetelét senki meg ne tudná.

15. És monda *néki*: Hozzad a lepedőt, melly *vagyon* rajtad; és tartsad: és ő tartá azt, Boáz pedig mére hat mérték árpát belé, és *hátára* adván, béméne a városba.

16. És méne az ő napához, ki monda: Ki vagy leányom? és megbeszélé néki, valamit cselekedett volna vele az a férjfiú.

17. És monda: Hat mérték árpát ada nékem; mert ezt monda nékem: Ne menj üresen haza a te napadhoz.

18. Monda *Naómi*: Légy veszteg jó leányom, míg megérted mint leszen a dolog: mert nem nyugszik az a férjfiú, míg véghez nem viszi a dolgot ma.

4. RÉSZ.

Boáz feleségül veszi magának Ruthot: kitől fija leszen Obed, Dávidnak ősi.

Boáz pedig felmenvén a kapuba leüle ott. És ímé a rokon azon általmegyen vala, kiről ő * szólott vala, és monda *néki*: Térj ide, és ülj le itt, hallád é te? és oda tére és leüle.

* rész 3, 12.

2. És *mellé* vévén tíz férjfiakat a városnak Vénei közzül, monda: Üljetek le itt; kik leülének,

3. És monda a rokonnak: A mezőnek felét, melly *vala* * Eliméleké a mi atyánkfiáé, Naómi eladja, a ki haza jött Moáb tartományából.

* rész 1, 2.

4. Én pedig elgondolám, hogy megjelentsem azt néked, mondván: Tedd tiédde azt a mezőt az itt ülők előtt, és az én népemnek Vénei előtt, ha meg *akarod* váltani, váltsd meg: és ha meg nem akarod váltani, mond meg nékem: mert jól tudom, hogy nincsen senki más te kivülled, * ki megváltaná, és én *vagyok* te utánad. Akkor felele az: Megváltom.

* rész 3, 12.

5. Monda továbbá Boáz: Valamely nap megveszed Naóminak kezéből a mezőt, a Moáb *nemzetségéből* való Ruthnak, *ki* a megholtnak felesége volt, kezéből vessed meg, hogy nevét feltámaszszad a * megholtnak, az ő örökségében.

* 5 Móz. 25, 5. 6.

6. Felele a rokon, és monda: Nem válthatom meg, hogy el nem veszessem az én örökségemet: váltsd meg te ma-

gadnak az én közelvaló vérségemnek méltóságát: mert meg nem válthatom.

7. E pedig régen *szokás vala* Izráelben, a megváltásban és cserélésben, akármí dolognak megerősítésére *is*: Levonja vala az ember az ő * saruját, és adja vala az ő felebarátjának, és *e vala* annak bizonyossága Izráelben. * 5 Móz. 25, 7–9.

8. Monda annakokáért az ő rokona Boáznak: Tegyed tiéddé az örökséget és egyetemben levoná saruját.

9. És monda Boáz a Véneknek és az egész népnek: Bizonyságim *legyetek* ma, hogy enyimmé tettem valami *volt* Elimeleknek, és valami *volt* Kiljonnak és Máhlonnak, Naóminak kezéből.

10. De a Moáb *nemzetségéből* való Ruthot is, * Máhlonnak feleségét magamnak vettem feleségül, hogy nevet támazzak a megholtak, az ő örökségében, hogy ne vágattassék ki a megholtak neve az ő atyafiai közzül, és az ő helyének kapuja közzül: *mondom*, bizonyságim vagytok ma. * rész 3, 13.

11. És monda mind a nép, mely *vala* a kapuban, és a Vének *is*: Bizonyságid *vagyunk*. Tegye az Úr az asszonyt, ki a te házadban megyen, olyanná mint Rákhel és Lea * *voltak*, kik ketten építették vala fel az Izráel házát, gyűjts gazdagságot Efratában, és szerezz nevet magadnak Bethleheben.

* 1 Móz. 29, 32. 1 Móz. 30, 22.

12. És legyen a te házad *ollyan* mint a Péres * háza, kit szüle Thámár Júdának, abból a magból, melyet adánd az Úr néked ettől a leánytól. * 1 Móz. 38, 29.

13. Boáz annakokáért haza vivé Ruthot, és lón felesége néki, és béméne ő hozzá, és adá az Úr néki, hogy méhében fogadna, és szülne fiat.

14. Mondának pedig az asszonynepek Naóminak: Áldott az Úr, ki nem engedte, hogy rokonság nélkül légy ma te: és tiszteltessék az ő neve Izráelben!

15. *Ez* a te lelkedet is megvidámítja, és táplálja a te vénségedet: mert a te menyed, ki szeret téged, szülte őtet, a ki jobb néked mint hét fjiad.

16. Felvénvén annakokáért Naómi a kis gyermeket, ölébe fogá őtet, és dajkája lón néki.

17. Továbbá a szomszédasszonyok adának néki nevet, mondván: Fija lett Naóminak: és nevezék az ő nevét Óbednek: ez Isainak, a Dávid attyának attya.

18. Ezek a Péresnek * *nemzetségei*: Péres nemzé Hesront. * 1 Krón. 2, 5. 1 Móz. 46, 12.

19. Hesron * pedig nemzé Rámot: Rám pedig nemzé Amminádábot. * Máté 1, 3.

20. Amminádáb pedig nemzé Naassont, Naasson pedig nemzé Sálmont.

21. Sálmon pedig nemzé * Boázt, Boáz pedig nemzé Obedet. * Máté 1, 5.

22. Obed pedig nemzé Isait, Isai pedig nemzé * Dávidot. * 1 Sám. 16, 20.

SÁMUEL ELSŐ KÖNYVE.

1. RÉSZ.

Sámuel születik Elkána feleségétől Annától.

Vala egy ember a Czozeusok városából, az egyik Rámából, mely *vagyon* az Efraim hegyén, kinek neve * Elkána Jerohámnak fija: *ki volt* az Elihú fija: *ki volt* a Tohú fija, *ki volt* a SófEfrateusnak fija. * 1 Krón. 6, 27.

2. Vala pedig néki két felesége, az egyiknek neve Anna, a másiknak neve Peninna. És Peninnának gyermekei valának, de Annának nem valának gyermekei.

3. Felmegyen * vala pedig esztendőnként ez az ember az ő városából, hogy imádkoznék és áldozatot tenne a seregek Urának † Silóban, holott *laknak*

vala az Éli Papnak két fjai, Hofni és Fineás, az Úrnak Papjai.

* 2 Móz. 23, 17. † Jós. 18, 1.

4. És vala *hogy* a mely napon áldozatott tenne Elkána, Peninnának az ő feleségének, és mind az ő fjiainak és leányainak részeket * megadja vala.

5. Annának pedig *csak* egy részt ad vala, a szebb falatot, mivelhogy Annát *igen* szereti vala: de az Úr az ő méhét bézárlotta vala. * 5 Móz. 12, 11. 12.

6. Igen bosszantja vala pedig Annát az irigy gazdasszony * társa is, és haragra indítja vala, *búsítván* hogy az Úr bézárlotta volna az ő méhét. * vers 2.

7. És esztendőnként mind így cselekezik vala vele, valamikor az Úrnak tem-

plomába ő felmenne: bosszantja vala őtet és sír vala ő, és nem eszik vala.

8. Mondja vala pedig néki az ő férje Elkána: Anna, miért sírsz, és miért nem eszel? micsodán kesergesz szívedben? nemde nem jobb vagyok é én néked tíz fíjaidnál is?

9. Felkél vala pedig Anna, minekutánna ettek * volna Silóban, és ittak volna: Éli Pap pedig ül vala az Úr templomában az ajtófélen, székeiben. * 5 Móz. 16, 11. 14.

10. Anna pedig keseredet szívvel lévén, könyörge az Úrnak, és keservesen síra.

11. És fogadást tőn ezt mondván: Se-regeknek Ura, ha megtekinted a te leányodnak nyomorúságát, és én rólam megemlékezel, és el nem felejtkezel a te szolgálóleányodról; hanem néki férjfiúi magzatot adándasz: *tehát* én őtet teljes életében az Úrnak vallom, és *soha* beretva * az ő fejére nem száll.

* 4 Móz. 6, 2—8. Bír. 13, 5.

12. Lőn pedig, *hogy* mikor szüntelen könyörgene az Úrnak, Éli * figyelmez vala az ő szájára. * vers 9. rész 4, 13.

13. Mert Anna szívében könyörög vala, csak az ajaka mozog vala, de szavát nem hallják vala; És Éli őtet részegnek állítja vala.

14. Monda azért néki Éli: *Valyon* s meddig részegeskedel? hagyj békét a boritalnak.

15. Felele azért Anna, és monda: Nem *vagyok*, Uram, *részeg*, *hanem* keseredett szívű * asszony vagyok; sem bort, sem *egyéb* részegítő italt nem ittam: hanem az én szívemnek *kivánságát* öntöttem az Úr eleibe. * vers 6—8.

16. Ne hasonlítsd a te szolgálóleányodat *valami* istentelen asszonyhoz: mert az én nagy keserűségemből és búsulásomból szólottam ez ideig.

17. Kinek felele Éli, és monda: Menj el békeséggel, és az Izráelnek Istene adja meg a te * kívánságodat, mellyet ő tőle kértél. * vers 11. 27.

18. Ő pedig monda: Legyen * kedves előtted a te szolgálóleányod; és elméne az asszony az ő útára és évék, és nem volt többé az ő szívében busulás.

* Ruth 2, 13. 2 Sám. 16, 4.

19. És felkelvén reggel imádkozának az Úrnak és *annakutánna* megtérvén menének az ő házokhoz Rámába, és es-

méré Elkána az ő feleségét Annát, és megemlékezék ő * róla az Úr.

* vers 11. 17. 20. 1 Móz. 30, 22.

20. Lőn pedig időforgásában, minekutánna Anna méhében fogadott volna, szüle fiúmagzatot, és nevezé őtet Sámuelnek mert *monda*: Az Úrtól * kértem őtet. * vers 11.

21. Felméne pedig Elkána minden háznépével, hogy az Úrnak az esztendőnként való * áldozatot felvinné, és fogadását *megteljesitené*. * 5 Móz. 12, 11. 12. 16, 1—11. 16.

22. Anna pedig nem méne el, hanem *azt* mondá az ő férjének: *Elhalasztom a felmenést*, míg a gyermeket elválasztom a csecstől, és azután felviszem velem, hogy az Úr előtt forogván * ott maradjon mind örökké. * vers 11.

23. Monda azért néki Elkána az ő férje: cselekedjél úgy a mint néked tetszik, maradj itthon, míg el nem választod: csakhogy az Úr teljesítse meg az ő beszédét. Megmarada azért az asszony, és szoptatá az ő gyermekét míg *el kellették* választani.

24. És felvivé őtet, minekutánna elválasztotta volna, három tulokkal, és egy mérték liszttel, és egy tömlő borral: és bévivé őtet az Úr házába Silóba. A gyermek pedig igen kicsiny *vala*.

25. És megölék a tulkot, mikor a gyermeket Élihez vitték.

26. Ő pedig monda: Kérlek uram, jusson eszedbe; mert miképen uram, hogy te * élsz, *szinte olly bizonynyal* én vagyok amaz asszony, ki te veled itt † állottam, könyörögvén az Úrnak.

* rész 17, 55. † vers 13. 14.

27. Ezért a gyermekért könyörgöttem, és megadta az Úr nekem az én * kívánságomat, mellyet ő tőle kértem. * vers 11. 17.

28. Én is azért az Úrnak adtam * őtet teljes életében, míg az Úrnak szenteltetett lészen. És ott az Úr előtt térdre esének. * vers 11.

2. RÉSZ.

Az Anna háláadó éneke.

Imádkozék azért *akkor* Anna, és monda: Örül az én * szívem az Úrban, felmagasztaltatott az én szarvam az Úrban: Az én szájam megnyilatkozott az én ellenségim ellen; † mert én örvendek a †† te szabadításodban. * Luk. 1, 47. † rész 1, 6. †† rész 1, 20.

2. Nincsen *senki ollyan* szent, mint az Úr, sőt nincsen * *senki* te kívüled; és

nincsen *senki* olyan erős, mint a mi Istenünk! * 5 Móz. 3, 24.

3. Ne szóljatok azért *ennekutánna* kevély szókat, és szátokból ne származzék kérkedékeny szó: mert mindent tudó Isten az Úr, és minden cselekedeteit véghez * viszi. * rész 1, 6.

4. A kézíves * erős *emberek* megrontatnak, és az erőtlenek felépítetnek hatalommal. * Zsolt. 46, 9, 10.

5. A bétöltek a kenyérkeresésben foglalatosok, az éhezők * pedig a kereséstől megszűntek, úgyannyira hogy a magtalan hét + *gyermeket* szült, és kinek gyermekei felesen valának, megfogyatkozott. * Luk. 1, 53, + Jer. 15, 9.

6. Az Úr megöl, * és *ismét* megelevenít; pokolra alávet, és *ismét* felhoz. * 5 Móz. 32, 39.

7. Az Úr szegénnyé téssen, és meggazdagít; megaláz, * és felmagasztal. * Zsolt. 75, 8. Luk. 1, 52.

8. Felemeli a porból * a szegényt, és a ganéjból a szűkölködőt, hogy ültesse a Fejedelmek közzé, és a dicsőségnak székibe: mert az Úr a földnek kereksege, és azoknak határt vetett. * Jób 36, 15. Zsolt. 113, 7.

9. Az ő híveinek lábokat * megoltalmazza, de az istentelenek a setétségben megnémulnak: mert az embernek nem lehet bizodalma az ő erejében. * Zsolt. 91, 11.

10. Az Úrnak ellenségei megtöretnek, ő ellenek * mennydörgés leszén. Az Úr a földnek határait megítéli, és az ő Királyának hatalmat ad, és felemeli az ő megkent Királyának szarvát. * rész 7, 10. Zsolt. 11, 6.

11. Elméne azért Elkána Rámába az ő házához; a gyermek * pedig szolgál vala az Úrnak Éli Pap előtt. * rész 1, 22.

12. Az Éli fiai pedig *valának* Béliálnak fiai, * és az Urat nem esmérük vala; * vers 13—17. 22. 25.

13. Mert a Papoknak *ilyen* szokások *vala* a község között: Ha mikor valaki áldozatot téssen vala, eljön vala a Pap szolgálja, mikor a hust főznék, * háromágú villácskát *vénén* kezébe. * 2 Móz. 27, 3.

14. És béüti vala a serpenyőbe, vagy az üstbe, vagy a vassfazékba, és *egyéb* fazékokba, és valamit a villácskán kihúztat vala, a Pap magának veszi vala; így cselekesznek vala az egész Izráel *népével*, kik oda mennek vala Silóba.

15. És minekelőtte még a kövérít * meg

nem áldozták volna, eljő vala a Pap szolgálja, és azt mondja vala az embernek, a ki áldozatot akar vala tenni: Adj húst ide, hadd süssem meg a Papnak; mert nem veszen tőled főtt húst, hanem nyersét. * 3 Móz. 3, 3, 4.

16. Ha pedig azt mondja vala az ember néki: Hadd áldozzam meg először a kövérít, azután vedd el a mint szinte szívednek kívánsága; ő azt mondja vala: *Semmiképen nem*, hanem most adjad, mert ha nem *adod*, erővel *is* elveszem.

17. Nagy vala azért a szolgálknak vétkek az Úr előtt: mert az emberek megutálják vala az Úrnak áldozatját.

18. Sámuel pedig szolgál vala az Úr előtt gyermek *lévén*: felöltöztetvén gyolcsból *csinált* Efód *köntössel*.

19. Az ő anyja is pedig kicsiny köntöst csináltat vala néki, és esztendőnként néki viszi vala, mikor az ő férjével felmenne, az esztendőnként * való áldozatnak megáldozására.

* 5 Móz. 12, 11. 12. 16, 1—11. 16. 17.

20. Megáldá pedig Éli Elkánát és az ő feleségét, és mondja: Adjon az Úr néked ez asszonytól magzatot, mivelhogy az Úrnak tett fogadása szerint ezt * *megadá*: és haza menének. * rész 1, 11.

21. Meglátogatá azért az Úr Annát, ki az ő méhében fogada, és szüle három fiat és két leányt; és a gyermek Sámuel felnevekedék az Úrnál.

22. Éli pedig igen vén *ember* vala, és meghallá mind azokat, mellyeket az ő fiai az egész Izráellel * cselekesznek vala: és miképen hálnának * az asszonyokkal, kik sereggel gyűlnek + vala a Gyülekezet sátorának ajtaja eleibe. * vers 15. 16. 17. ** 1 Kir. 23, 7. + 2 Móz. 38, 8.

23. Mondja vala azért nékik: Miért mívelitek ezt? Mert hallom én a ti gonosz cselekedetiteket mind az egész néptől.

24. Ne *míveljétek* azt jó fiaim: mert nem jó hír ez, a mellyet hallok, hogy az Úrnak népét * vétkeztetitek. * vers 17.

25. Ha egyik *ember* a másik ellen vét, a Bíró ítéletet téssen közöttök; de ha valaki az Úr ellen vét, *valyon* ki leszén közbenjáró? De nem fogadák az ő atytyoknak szavát: mert az Úr meg akará őket ölni.

26. A gyermek Sámuel pedig nevedek-vén nevededik vala, és kedves vala az Úr előtt, mint pedig az emberek előtt.

27. Jöve pedig az Istennek embere Élihez, és monda néki: Azt mondja az Úr, valyon s nem jelentettem é meg magamat nyilván a te atyád * házának, mikor Egyiptomban a Faraó házában valának.

* 2 Móz. 3, 2. 4, 14. 15.

28. Elválasztám * ötöt az Izráelnek minden nemzetségei közül magamnak a Papságra, hogy az én oltáromon áldoznék, hogy temjéneze; és az Efódot előttem viselné, és az Izráel fijaitól minden tűzre való áldozatnak † *maradékát* a te atyád háznépének engedtem.

* 2 Móz. 28, 12. † 3 Móz. 7, 32—34. 10, 14.

29. Miért hogy megtapodtátok az én áldozatimat és az én Minhámat, melylyet parancsoltam, *hogy legyen* az én sátoromban? És inkább becsülted a te fijaidat hogynem mint engemet, hogy ti magatokat hízlaljátok * az én népemnek az Izráelnek minden áldozatinak szépével.

* vers 14—16.

30. Azért azt mondja az Izráelnek Ura Istene: Azt mondtam vala, * hogy a te házad, és a te atyádnak háza előttem járna mind örökké; de most azt mondja az Úr: Távol legyen az tőlem: Mert a kik engemet tisztelnek, *azokat* megtisztetem, de a kik engem megutálnak, megutáltatnak. * 2 Móz. 28, 1. 43. 4 Móz. 25, 11. 13.

31. Ímé eljönnek a napok, és én elvágom a te karodat * és a te atyád házának karját, hogy ne találtsassék vén ember a te házadban. * rész 3, 12. 4, 11. 1 Kir. 2, 26. 27.

32. És meglátod az Isten házának keserűségét: a jók helyett, melyeket az Úr cselekedett volna az Izráellel; és vén ember nem lészen házadban soha.

33. És *mindazáltal* az én oltáromtól el nem fogyatom a te háznépe közöttül való férjfiat, hogy a te szemedet megemésszem és a te lelkedet keserűséggel illessem; de minden te házadnépe ember korokban halnak meg.

34. És e *legyen* néked jelül, melly következik a te két * fijaidra, Hofnira és Fineásra, *hogy* mindketten egy napon meghalnak.

* rész 14, 11.

35. És támasztok magamnak * hívséges Papot, ki az én kedvem és akaratom szerint cselekeszik: és építek néki állandó házat; és jár az én megkent Királyom előtt teljes életének napjaiban.

* 1 Kir. 2, 27. 35.

36. És lészen, hogy valaki megmarad

a te házadban, előjő, és térdet fejet hajt annak egy ezüstpénzért, és egy darab kenyérért, és azt mondja: Fogadj bé, kérlek, engemet *is* a Papok közzé valami tisztre, hogy ehessem valami falat kenyeret.

3. RÉSZ.

Az Éli háznépe veszedelme megjelentetik Sámuelnek és ő általa Élinek.

A gyermek Sámuel pedig szolgál vala az Úrnak Éli előtt: És az Úrnak *Proféták által való* szólása akkor az időben igen ritka vala, és nem *vala* látható jelenés.

2. Lón pedig akkor az időben, Éli aluszik vala az ő szokott helyén (és *immár* az ő szemei * megkezdettek vala homályosodni, és nem láthat vala.) * rész 4, 15.

3. És minekelőtte az Istennek szövetségét * megoltották volna, és Sámuel is aludnék az Úr templomában, mellyben az Isten ládája *vala*.

* 2 Móz. 27, 21.

4. Akkor szólítá az Úr Sámuel, ki monda: Imhol *vagyok* én!

5. És futamodék Élihez, és monda: Imhol *vagyok* én, mert te hívál engemet. És monda: Nem hívtalak; menj vissza, aludj el. Elméne azért, és elaluvék.

6. Szólítá ismét az Úr Sámuel: És felkele Sámuel, és méne Élihez, és monda: Imhol *vagyok* én, mert hívál engemet. És monda: Nem hívtalak *édes* fiam; menj el, aludj el.

7. Sámuel pedig még nem * szokott vala az Úr szavához, és még nem tudja vala az Úrnak beszédét.

* vers 1.

8. Szólítá azért mégis harmadszor az Úr Sámuel, és felkele, és méne Élihez, és monda: Imhol *vagyok* én: mert hívál engemet. Akkor eszébe vevé Éli, hogy az Úr hívná a gyermeket.

9. Monda azért Éli Sámuelnek: Menj el, aludj el, és ha szólít téged, azt mondjad: Szólj Uram, mert jól hallja a te szolgád! Elméne azért Sámuel és az ő helyén elaluvék.

10. Eljőve ismét az Úr, és megállá, és szólítá ismét mint annakelőtte, és monda: Sámuel, Sámuel! Felele Sámuel, és monda: Szólj; mert jól hallja a te szolgád!

11. És monda az Úr Sámuelnek: Ímé én cselekeszem *ném-inémű* dolgot * Izráelben, mellyet valakik hallanak, mind a két fülök † megcsendül belé.

* rész 4, 11. † 2 Kir. 21. 12.

12. Akkor az időben mind azokat, melyeket * megmondottam Éli ellen, és az ő háznépe ellen, végehez viszem, elkezdem és elvégezem.

* rész 2, 31—36. † 1 Kir. 2, 26. 27.

13. És megjelentem néki, hogy én megítélem az ő házát mind örökké a hamisságért * melyet jól tud: mert mikor az ő fiai magokat utálatosokká teszik vala, nem tiltá meg őket.

* rész. 2, 15. 16. 22.

14. És annakokáért megesküdtem * az Éli háza ellen, hogy az ő háznépének hamissága soha örökké, sem † áldozattal, sem Minhával el nem töröltetik.

* rész 2, 27—31. † 3 Móz. 14, 22—31.

15. Aluvék azért Sámuel mind * reggelig, és megnyitá az Úr házának ajtait, és nem meri vala Sámuel megjelenteni Élinek e látást.

* vers 3.

16. Szólítá azért Éli Sámuelet, és monda: Sámuel fiam! Ki monda: Ímhol *vagyok én!*

17. És monda: Mi *lőn* a szó, melyet néked monda? Kérlek ne titkold el tőlem, az Úr úgy * cselekedjék veled és úgy adjon *jót*, hogy csak egy ígét is nem titkolsz el én tőlem, valamit néked szólt.

* Ruth 1, 17.

18. Megmondá azért Sámuel mind azokat a beszédeket, és nem titkolá el tőle. És monda *Éli Pap*: Ő az Úr, és cselekedjék úgy, a mint néki * jónak tetszik.

* 2 Sám. 15, 26.

19. Felnevedék azért Sámuel, és az Úr vala ő vele, *úgyannyira* hogy semmi beszédét a földre nem hagyja * vala esni.

* Jós. 21, 45.

20. És eszébe vevé az egész Izráel népe, Dántól fogva Bersebaig, hogy Sámuel az Úrnak hívséges * *Prófétája volna*.

* vers 19. 5 Móz. 18, 21. 22.

21. És kezde ismét az Úr megjelenni Silóban: mert megjelentette vala magát az Úr Silóban Sámuelnek az Úrnak beszéde által.

4. RÉSZ.

Az Isten ládája elvételik.

Megteljesedék azért Sámuelnek * beszéde az egész Izráelen, mikor kiméne az Izráel a Filiszteusok ellen harcolni, és tábort járának Eben-Haéznél: a Filiszteusok pedig tábort járának † Afekben.

* rész 3, 11. 12. † rész 7, 12.

2. Sereget rendelének azért a Filiszteusok az Izráel ellen, és megütközének,

és az Izráel megvereték a Filiszteusoktól: és vágának le a harczon a mezőn úgymint négyezer embert.

3. *Mikor* azért a nép a táborba viszszaajött *volna*, mondanák az Izráel között való öreg *emberek*: Mi az oka, hogy az Úr megvere ma minket a Filiszteusok által? Vegyük * hozzánk Silóból az Úr frigyének ládáját, hogy mi köztünk lévén szabadítson meg minket † a mi ellenségeinknek kezekből.

* rész 14, 18. 2 Móz. 25, 10. 22.

4. Küldé azért a nép Silóba, és kihozák a seregek Urának ládáját, ki ül * a Kérubimokon. Ott valának pedig az Isten frigye ládájánál Élinek két fiai, Hofni és Fineás.

* Zsolt. 80, 2. 2 Sám. 6, 2.

5. Lőn pedig, hogy mikor az Úr frigyének ládája a táborba jutott volna, megisvalkodék az egész Izráel nagy kiáltással, és megzendüle a föld.

6. Hallván pedig a Filiszteusok a nagy kiáltást, mondanák: Micsoda nagy kiáltás ez a Zsidók táborában? És megérték, hogy az Úrnak ládája jutott volna a táborba.

7. Megfélemlének azért a Filiszteusok: mert megérték, hogy az Isten * jött a táborba. És ezt mondák: Jaj nekünk, mert nem esett ez előtt ilyen dolog!

* 2 Móz. 25, 22.

8. Jaj nekünk! Kicsoda szabadít meg minket ezeknek az erős Isteneknek kezekből! Ezek azok az Istenek, kik az Egyiptombelieket mindenféle nyomorúsággal megverék a pusztában.

9. *No azért* legyetek bátor szívvel, és emberkedjete Filiszteusok, hogy valamimódon ne szolgáljatok a Zsidóknak, minthogy ők szolgáltak * néktek; *no* azért legyetek emberek és *erősen* víjjatok;

* Bir. 13, 1.

10. Megütközének azért a Filiszteusok, és megverék az Izráelt, és kiki szalada az ő sátorába. És igen nagy veszedelem lőn, *úgyannyira* hogy az Izráel népe közül harmincz ezer gyalog vesze el.

11. És elnyerék az Isten * ládáját *is*, és az Éli két fja *is* meghala, Hofni és † Fineás.

* vers 4. † rész 2, 34. 3, 11.

12. Elszaladván pedig a harcról egy ember a Benjámín *nemzetségéből*, jutta Silóba azon napon, ruháját * megszagatván, és port *hintvén* fejére. * Jós. 7, 6.

13. Eljutta azért *az*, és imé Éli ül vala székiben az útfélen várakozván: mert az

ő szive nagy rettegésben vala az Isten ládája * miatt: *Mihelyt* pedig bėjuta az ember, hogy hírt mondana a városban, megzendüle az egész város. * vers 4.

14. Hallván pedig Éli a nagy kiáltást, monda: Micsoda nagy kiáltás ez? Az az ember pedig nagy sietséggel eljőve, és megmondá Élinek.

15. *Vala* pedig Éli kilenczvennyolcz esztendő, és az ő szemei * meghomályosodtak vala, és nem láthat vala. * rész 3, 2.

16. Monda azért az ember Élinek: Én a harcra jövök, a harcra szaladtam ma. És monda: Mint lón a dolog, jó fiam?

17. Felele a követ és monda: Megfutamodék az Izráel a Filiszteusok előtt, és igen nagy kár lón a népben, a te két fíjad is megholt Hofni * és Fineás, az Isten ládját is † elnyerték.

* rész 3, 14. † rész 11. rész 2, 32. 34.

18. Mikor azért az Isten ládját említette volna, hátra * esék a székből a kapu félen, és megszegék † a nyaka, és meghala: mert *immár* igen vén és nehéz ember *vala*: És az Izráelt ítélte vala negyven esztendeig.

* vers 13. † rész 3, 11. 12. 14.

19. Továbbá az ő menyé, a Fineás felesége várandós vala, és hallá hírét, hogy az Isten ládját elnyerték volna, és az ő ipa is megholt volna, mind pedig az ő férje: lehajla azért és szüle, mert sok keserűség szállott vala reá.

20. Mikor pedig meg akar vala halni, mondják vala *néki* a kik ott állanak: Ne félj, mert * fiad vagyon. De nem szóla *semmit*, és *csak* eszébe sem vevé. * 1Móz. 35, 17.

21. És nevezé a gyermeket Ikábodnak, mondván: Elvétellett az Izráeltől a dicsőség; mert *hallotta vala* hogy elnyerték az Isten ládját, és *megholt volna* mind ipa * mind férje. * vers 11. 18.

22. Monda azért: elvétellett Izráeltől a dicsőség; mert elnyerték az Isten ládját.

5. RÉSZ.

Az Isten ládája a Filiszteusoknál.

A Filiszteusok pedig felvették az Isten ládját, és elvették az Eben-Haézerből Asdódba.

2. Hol vévén a Filiszteusok az Isten ládját, bévivék azt a Dágon templomába, és helyhez teték a Dágon *bálvány* mellé.

3. És *mikor* másodnapon felkeltek *volna*

az Asdódbeliek, ímé a Dágon * a földre arczal leesett vala az Úrnak ládája előtt, és felvén a Dágon, ismét helyre állatták. * Zsolt. 97, 7.

4. És *mikor* ismét másodnap reggel felkeltek *volna*: ímé ismét láták, hogy a Dágon * arczal leborult a földre az Úr ládája előtt: és a Dágonnak feje és két elszakadott kezefeje a küszöbön, és csak a hal képe maradott vala meg benne. * 2Móz. 12, 12.

5. Ennekokáért a Dágon Papjai, és valakik bémenni a Dágon házába, nem hágnak a Dágon küszöbére Asdódban mind e mai napig *is*.

6. Megnehezédék pedig az Asdódbelien az Úrnak keze, és pusztítja vala őket; és megveré őket * alfeleken való sülyvel, Asdódot és minden határait.

* Zsolt. 78, 66.

7. Látván pedig az Asdódbeliek mint *volna a dolog*, mondanak: Ne maradjon nálunk az Izráel Istenének ládája: mert kemény az ő keze mi ellenünk, és a mi Istenünk * *ellen*, a Dágon ellen. * vers 4. 6.

8. Elküldének annakokáért, és bégyűjték a Filiszteusok *között való* Fejedelmeket, és mondanak: Mit tegyünk az Izráel Istene ládjának? Felelének: Vitéssék Gáthba az Izráel Istenének ládája: és alávivék az Izráel Istenének ládját.

9. Lón pedig, hogy minekutánna alá s felhordozták volna, az Úr keze a városnak felette igen nagy nyomorúságára lón: és megveré a városnak népét kicsinytől fogva nagyig, és az ő alfeleken nagy sülylők nevedének.

10. Elküldék azért *onnét is* az Isten ládját Ekronba, és mikor eljutott volna az Isten ládája Ekronba, felkiáltának az Ekronbeliek, mondván: *Ímé* reám hozták az Izráel Istenének ládját, * hogy megöljenek mind engemet, mind az én népemet. * vers 7. 11.

11. Annakokáért *követeket* küldvén, bégyűjték a Filiszteusok *között való* Fejedelmeket, és mondanak: Bocsássátok el az Izráel Istenének ládját, hadd menjen el az ő * helyére, ne öljön meg mind engemet s mind az én népemet: mert nagy keserves halál vala az egész városban, és felette igen nehéz vala ott az Istennek keze. * rész 1, 3. 4. 3.

12. A melly emberek meg nem hálnak

is pedig, sülyvel verettetnek vala meg, és a városnak kiáltása mind az égig felhat vala.

6. RÉSZ.

Az Isten ládája megküldetik.

Lőn pedig az Úr ládája a Filiszteusok birodalmában hét hónapig.

2. Szólítván pedig a Filiszteusok a Papokat, és varázslókat, mondának: Mit cselekedjünk az Úr ládája felől, mondjátok meg nekünk, mimódon küldjük azt az ő * helyére? * rész 4, 3.

3. Felelének azok: Ha megkülditek az Izráel Istenének ládját, üresen azt ne küldjétek meg: hanem áldozatot adjatok néki a ti bűnötökért, akkor meggyógyultok: vagy pedig megtudjátok mi oka legyen, hogy az ő * keze el nem száll ti rólatok. * vers 6. 9. 11.

4. És mondának: Micsoda áldozatnak kell lenni, melyet a mi bűnünkért kell néki adnunk? Felelének azok: A Filiszteusok Fejedelmeinek számok szerint aranyból csinált öt alfelek, és öt aranyegér: mert azon nyomorúság egyaránt vagyon mindeneken, a ti Fejedelmeiken is.

5. Csináljátok meg azért a ti alfeleteknek formáját, és a ti * egereiteknek képét, kik elpusztították a földet, és így adjátok meg az Izráel Istenének dicsőségét, netalán megkönnyebbül az ő büntető keze rajtatok, a ti istenteken, † és a ti földeteken. * rész 6, 18. † vers 4, 6.

6. De miért keményítitek meg a ti szívetekeket, miképen az Égyiptombeliek és Faraó * megkeményíték az ő szívetekeket? Avagy nem elbocsáták é őket, hogy elmennének, minekutánna † csudákat tőn közöttök. * 2 Móz. 8, 15. † 2 Móz. 12, 31.

7. Most azért gyorsan készítsetek egy új szekeret, és szeressetek két borjús ünőt, melyeknek nyakok még járomban nem volt, és fogjátok bé a szekérbe az ünőket; és a borjúkat, melyek utánok járnak, vigyétek házatokhoz.

8. És fogjátok az Úrnak ládját és tegyétek azt a szekérre, és az arany * szerszámokat, melyeket adtok néki bűnötökért, tegyétek az oldalán való táskába: és bocsássátok el azt, hadd menjen el. * vers 5.

9. Ésnézzetek utánna, ha az úton, mely az ő határokra viszen, Bethsésre tart fel: nyilván mind ő cselekedte velünk

ezt a sok * nyomorúságot; ha pedig más felé tart, megtudjuk, hogy nem az ő keze büntetett minket, hanem csak történet, a mi esett rajtunk. * vers 4. rész 5, 4. 6. 11.

10. Így cselekedének azért azok az emberek, és hozának két borjús ünőt, kiket a szekérbe fogának, és azoknak borjúkat otthon bérekeszték.

11. És feltevék a szekérre az Úrnak ládját, és a táskát, az aranyegereket is és az ő alfeleknek képét.

12. És eligazodának az ünők az úton, a Beth-sémes felé való úton, mind azon mennek vala nagy sietséggel és bögéssel, és sem jobbfelé, sem balfelé az útból ki nem térének: és a Filiszteusok Fejedelmei utánnok mennek vala, mind a Beth-sémes városnak határáig.

13. A Beth-sémesbeliek pedig egy völgyben aratnak vala búzát: és szemeket felemelvén megláták a ládát, és örülének hogy láták.

14. Eljuta pedig a szekér a Beth-sémesbeli Jósúnak földére, és ott megáll. Vala pedig ott egy nagy kő, és felvagdálák a szekérnek * fát a Beth-sémesbeliek, és az ünőket megáldozák az Úrnak. * 2 Sám. 24, 22—25.

15. Továbbá a Léviták levették vala az Úrnak ládját, és a táskát is mely vele vala, melyben az arany szerszámok valának, és tették vala a nagy kőre. A Beth-sémesbeliek pedig egészen megégetett áldozatot tőnek, és egyéb áldozattal is áldozának az napon az Úrnak.

16. Melyet mikor láttak volna a Filiszteusok Fejedelmei, visszatérének Ekronba az napon.

17. Az arany alfelek pedig, melyeket adának a Filiszteusok az Úrnak az ő bűnöknek eltörléséért való áldozatul, ezek tudniillik: Asdóért egy, Gázáért egy, Askelonért egy, Gáthért egy, Ekronért egy.

18. Az aranyegerek pedig valának a Filiszteusok minden városaiknak számok szerint, az öt * Fejedelmeknek számok szerint: és minden kerített s kerítés nélkül való városoknak és faluknak számok szerint, mind ama nagy köig, melyre az Úrnak ládját letették vála, mely a Beth-sémesbeli Jósú földén van mind e mai napig. * Jós. 13, 3

19. Megvere pedig sokat az Úr a Beth-sémesbeliekben, mivelhogy belé tekin-

tének * az Úr ládájába, és megvere a nép között ötvenezer és hetven embert; és síra a nép, hogy megverte volna az Úr a népet nagy csapással.

* 4 Móz. 4, 20.

20. Mondának azért a Bét-h-sémesbeliek: *Valyon s* kicsoda állhat meg e szent Úr Isten * előtt? És *valyon* hová megyen el mi tőlünk? * 2 Móz. 25, 22.

21. Követeket küldének azért * a Kirjath-jeárimban lakozókhoz ilyen izenettel: Meghozták † a Filiszteusok az Úrnak ládáját: jöjjetek alá, és vigyétek oda hozzátok * Jós. 18, 14. Bir. 18, 12. † rész 4, 11.

7. RÉSZ.

Sámuelnek rendelése és igazgatása.

Eljövének azért a Kirjath-jeárimbeliek, és elvívék az Úr ládáját, és bévívék azt az Abinádáb * házába, *ki fenn a dombon lakik vala*: és Eleázárt az ő fiját rendélék, hogy őrizné az Úr ládáját. * 2 Sám 6, 4.

2. Lón pedig, *hogy* míg a láda Kirjath-jeárimban álla, sok idő múlék el, tudniillik hús esztendő: és nagy sírást tón az egész Izráel népe, és *megtére* az Úrhoz.

3. Mert Sámuel megmondotta vala az egész Izráel népének illy szóval: Ha teljes szívből *akartok* megtérni az Úrhoz, gyomláljátok ki közzületek az idegen isteneket, és az Astarót *bálványt*: és készítsétek a ti szíveteket az Úrnak és néki * egyedül szolgáljatok; így megszabadít titeket a Filiszteusoknak kezéből.

* 5 Móz. 10, 20. Jós. 24, 33.

4. Elhányák * azért az Izráel fiai az idegen isteneket, és az Astarót *bálványt*, és szolgálának egyedül csak az Úrnak.

* Bir. 10, 16.

5. Monda pedig * Sámuel: Gyűjtsétek bé az egész Izráelt Mispába, és imádkozom érettetek az Úrnak. * rész 3, 11. 20.

6. Bégyülének azért Mispába, hol vizet merítvén, kiönték az Úr előtt; és bőjtölének az napon: és mondának ott: Vétkeztünk az Úr ellen. És e képen ítélék Sámuel az Izráel fiai Mispában.

7. Megértvén pedig a Filiszteusok, hogy Mispába gyűltek volna az Izráel fiai: a Filiszteusok Fejedelmei reá indulának az Izráelre, melyet mikor meghallottak volna az Izráel fiai, *igen* megremülének * a Filiszteusoktól. * rész 4, 10. 11.

8. Mondának azért Sámuelnek az Izráel fiai: Ne szűnjél meg a mi Urunk-

hoz Istenünkhöz való kiáltástól érettünk, hogy szabadítson meg minket a Filiszteusoknak kezéből.

9. Hoza azért Sámuel egy gyermekded bárányt, és azt épen megáldozá az Úrnak: és felkiálta Sámuel az Úrhoz az Izráelért, és meghalgatá őtet az Úr.

10. És lón, hogy mikor Sámuel áldoznék, *hirtelenséggel* a Filiszteusok ütközethez készülének az Izráel ellen. Az Úr pedig mennydörgéshez hasonló * szóval kiáltást tón azon a napon a Filiszteusok ellen, és megrontá őket: és megveretén az Izráel előtt. * rész 2, 10. Bir. 5, 20.

11. Kimenvén pedig az Izráel népe Mispából, megkergeték a Filiszteusokat, és mind a Betkár *kőszikla* alatt *való* helyig vágák őket.

12. Felvön pedig Sámuel egy követ, és felásá Mispá és a Sén *kőszikla* között, és nevezé azt *illy* névvel: * Eben Haézer, és monda: Mind eddig segítséggel volt nekünk az Úr! * rész 4, 1.

13. Megaláztatának azért a Filiszteusok, és nem menének többé az Izráel határára: és az Úrnak keze lón a Filiszteusok ellen, Sámuelnek teljes életében.

14. És visszavévé Izráel a városokat, melyeket a Filiszteusok az Izráeltől elvettek * vala. Ekrontól fogva mind Gáthig: és az ő határát megszabadítá az Izráel a Filiszteusoknak kezéből: és békesség lón az Izráel között és az Emoreusok között. * rész 4, 10. 11.

15. Sámuel pedig életének minden rendiben, ítélé az Izráelt.

16. Elmegyen valapedig esztendőnként, és bójára Béthelt, Gilgált és Mispát, és mind e helyeken törvényt szolgáltat vala az Izráelnek.

17. Annakutánna visszatére * Rámába; mert ott vala néki háza: és ott is ítéletet tézen vala az Izráel *fiai* között: és rakata ott az Úrnak oltárt. * rész 1, 19. 8, 4.

8. RÉSZ.

Az Isten megengedi, hogy a nép Királyt válasszon: kinek jussát is megmondja.

Mikor pedig megvénhedett volna Sámuel, Ítélobírákká választá az ő fiai Izráelben.

2. Vala pedig az első fijának neve Jóel, a másinak neve Abia, *ki* Berzebában *lőnek* Bírakká.

3. Nem járának pedig az ő fiai az ő

útaiban, hanem a telhetetlenség után indulának: és ajándékot * vőnek és elfordíták az igaz ítéletet. * 2 Móz. 23, 8. 5 Móz. 16, 19.

4. Egybegyűlének azért az egész Izráelnek Vénei, és menének * Sámuelhez Rámába. * rész 7, 17.

5. És mondának néki: Ímé te megvéhdedtél, és a te fiaiad nem járnak a * te útaidban; *azért* most válassz nekünk Királyt, † a ki minket ítéljen miképen egyéb nemzetségek is.

* vers 3. rész 12, 3. 4. † Hós. 13, 10. Csel. 13, 21.

6. Nem tetszék pedig ez a szó Sámuelnek, hogy azt mondák: Adj Királyt nekünk, hogy ítéletet tegyen köztünk. És könyörgötte Sámuel az Úrnak.

7. Monda pedig az Úr Sámuelnek: Fogadd szavát mindenben a népnek valamit néked mondanak. Mert nem téged utáltak meg, hanem engemet * utáltak meg, hogy ne uralkodjam ő rajtok. * rész 10, 19.

8. Mind az ő *előbbi* cselekedetek szerint, a mint cselekedtek *én velem*, az időtől fogva, hogy kihoztam őket Egyiptomból mind e mai napig, mikor elhagyának engemet, és szolgáltak idegen isteneknek: veled is a szerint * cselekesznek. * vers 5.

9. Most azért fogadd meg az ő szavokat; de mikor ő ellenek bizonytságot tésszesz, megjelentsed a Királynak * hatalmát ő rajtok, a ki uralkodni fog közöttök. * vers 11—17.

10. Megmondá azért Sámuel a népnek az Úrnak minden szavát, *azoknak* a kik ő tőle Királyt kérnek vala.

11. És *így* szóla: E lészen a Királynak hatalma, a ki uralkodni fog ti rajtatok: A ti fiaiitokat elveszi és szekér vezetői lesznek néki, és lovagjai, és az ő szekere előtt futnak.

12. És választ *közzűlök* ezer ember előtt járó Hadnagykot, és ötven ember előtt járókat, és hogy néki szántsanak, gabonáját bээрassák: hadakozó szerszámokat, és szekérhez való szerszámokat csináljanak.

13. A ti leányaitokat viszontag elviteti a kenegetésre, szakácsságra és kenyérsütésre.

14. Továbbá szántóföldeteket, szőlőhegyeiteket, és olajtermő kerteiteknek javát elveszi, és szolgálínak adja.

15. És a ti veteményeitekből s szőlőitekből dézmát vészen, és az ő Főembereinek és szolgálínak adja.

16. A ti szolgálítókat és szolgálóitokat és ifjaitokat és szamaraitokat elveszi, hogy *azokon* az ő dolgát tegyék.

17. A ti barmaitokból dézmát vészen, és néki szolgálái lesztek.

18. És akkor kiáltani fogtok a Király miatt, a kit választotok magatoknak: de nem hallgat meg az Úr titeket az napon.

19. Nem akará pedig meghallani a község a Sámuel szavát, hanem mondanak: Semmiken nem *akarjuk*, hanem Király, * uralkodjék rajtunk. * rész 12, 12.

20. És mi is úgy legyünk mint egyéb nemzetségek és a mi Királyunk ítéljen meg minket, és ő előttünk * menjen és viselje a mi hadunkat. * 4 Móz. 27, 17.

21. Meghallá azért Sámuel a népnek minden szavát, és megmondá azt az Úrnak.

22. És monda az Úr Sámuelnek: Fogadd meg az ő * szavokat, és emelj Királyt nékik. Monda azért Sámuel az Izráel népének: Menjetek el *haza* kiki az ő városába. * vers 7. 9.

9. RÉSZ.

Sault vendégül fogadja Sámuel.

Vala pedig egy ember Benjámin *nemzetségéből*, kinek neve vala * Kis, Abielnek fija, *ki volt* Sérór fija, *ki* Békórath fija, *ki* Afiák fija, *ki volt* a Benjámin házából való ember: *ez* igen erős ember vala. * rész 14, 51.

2. Ennek *a Kisnek* vala *egy* fija, kinek neve *vala* Saul, tekintetes és igen szép, és nem vala *senki* az Izráel fiai között szebb annál: és vállasabb s magasabb vala az egész *Izráel* népénél.

3. Elvesztek vala pedig Kisnek a Saul attyanak szamarai, és monda Kis Saulnak az ő fijának: Végy melléd egyet a szolgálák közzűl, és kelj fel, menj el; keresd meg a szamarakat.

4. Általméne azért az Efraim hegyén, általméne azután a Sálisa földére és nem találák meg: általmenének továbbá a Saálím földén is, és még sem *valának* a szamarak: általméne azután a Jéminínek földére, és még sem találák meg.

5. *Mikor pedig* jutottak *volna* a Suf földére, és mégis nem találták *volna* meg, monda Saul az ő szolgájának, a ki vele *vala*: Jer, menjünk vissza: mert netalán eddig elfelejtette az atyám a szamarakat, és minket * félt *inkább*. * rész 10, 2—9.

6. Monda pedig az néki: Ímé most az Istennek * embere e városban vagyok, és az az ember igen becsületes *ember*; valamit megmond, megteljesedik. Menjünk † oda, talán megjelentí nekünk a mi utunkat, melyre menjünk.

* rész 2, 27. 3, 20. † vers 15. 16.

7. És felele Saul az ő szolgájának: Bátor menjünk el, de mit vigyünk az embernek? mert a kenyér elfogyott tarisznyánkból: és nincsen mit vegyünk ajándékban az Isten emberének: mi vagyunk nálunk?

8. Szóla ismét erre a szolga Saulnak, és monda: Ímé van nálam egy ezüst Siklusnak negyedrésze, melyet én az Isten emberének adok, hogy megmondja nekünk a mi * útunkat.

* vers 3.

9. Régen az Izráelben, mikor valaki az Istenhez megyen vala tanácsot * kérdeni, minden azt mondja: Jertek menjünk a Nézőhöz, mert a kit most Próféátának mondanak, régen azt hívják vala Nézőnek.

* 1 Móz. 25, 22.

10. Monda azért Saul az ő szolgájának: Jó ez, a mit mondasz: jere menjünk el. Elmenének azért a városba, a hol *vala* az Isten embere.

11. Ők *pedig* a városnak hágóján felmenvén, találának valami leányokat, kik vizet meríteni mennek vala ki, és mondanak nekik: Itt é a * Néző.

* vers 6.

12. Kik felelének nekik, és mondanak: Itt vagyok csak előtted, siess gyorsan: mert *csak* ma jött bé a városba: mert ma a népnek lakodalma *lészen* im e hegyen.

13. Mihelyt bėjuttok a városba, mindjárt megtaláljátok őtet, minekelőtte a hegyre felmenne a lakodalomba: mert nem eszik *addig* a község, míg fel nem megyen; mert ő áldja meg a lakodalmat, azután esznek a * hivatalosok: azért most menjetek fel; mert most ez órában találhatjátok meg őtet.

rész 16, 3.

14. Felmenének azért a városba, és mikor a város közepén mennének, ímé Sámuel * *szinte* eleikbe jöve, akarván felmenni a hegyre.

* rész 3, 20.

15. Az Úr pedig megjelentette vala Sámuelnek füleibe, *az előtt* egy nappal, minekelőtte Saul oda menne, *ezt* mondván:

16. Holnap ilyenkor küldök * hozzád egy embert a Benjámín földéről, kit az én népem előtt Izráel előtt való hadnagyságra felkenj, és az megszabadítja

az én népemet a Filiszteusok kezéből: mert megtekintettem az én népemet, és felhatott az ő kiáltása én előmbe.

* vers 6. Csel. 13, 21.

17. Sámuel pedig megtekinté Sault, és az Úr megszólítá őtet: Ímhol ez az ember, a kiről * szóltam néked, e fog uralkodni az én népemen.

* vers 15. 16.

18. Saul pedig a kapu közibe méne Sámuelhez és monda: Kérlek mond meg nekem, hol *vagyon* a Néző * háza.

* vers 6.

19. És monda Sámuel Saulnak: Én *vagyok* a Néző: menj fel előttem a hegyre, és ma velem * egyetek, annakutánna elbocsátlak téged reggel, és valami szívedben *vagyon*, megjelentem néked.

* vers 12.

20. Tudniillik a szamarak felől, *melyek* tőled elvesztek harmadnappal ez előtt, semmit ne bánkodjál rajtok: mert megtalálták. De *valyon* az Izráelnek kihez * *vagyon* minden kívánsága? *valyon* s nem te hozzád é, és a te atyádnak egész háznépéhez.

* vers 15. 16.

21. Felele pedig Saul, és monda: Avagy nem Benjáminita *vagyok* é én, az Izráelnek * legkisebbik nemzetségéből való? és az én nemzetem az egész Benjámín nemzetsége között † legkisebb? Mi *dolog* azért, hogy nekem ilyenképen szólasz?

* Bír. 20, 46. † Bír. 6, 15.

22. Fogván azért Sámuel Sault és az ő szolgáját; bévivé őket a vacsorálók házába; és nekik adá a főhelyet a hivatalos vendégek között, kik valának mint egy harmincz férjfiak.

23. Monda pedig Sámuel a szakácsnak: Hozd elő ama részt, melyet oda adtam vala, és a mellyről azt mondtam vala, hogy eltegyed.

24. Elővévén azért a szakács a címert, mind a rajta valóval egybe, Saulnak eleibe tévé, és monda: *Sámuel*: Ímhol a mi megmaradott volt, vedd elődbe, és egyél: mert mind ez ideig néked * tartottuk, *miolta* megmondtam a *szakácsnak*, hogy a népet vendégségbe hívtam: évék azért az napon Saul Sámuellel.

* vers 16.

25. És minekutánna alájöttek volna a hegyről a városba, beszéle Saullal a ház padlásán.

26. Azután felkelének jó reggel, és lőn, hogy mikor a hajnal feljöne, szólítá Sámuel Sault a ház padlásán, mondván:

Kelj fel, elbocsátlak téged. És felkele Saul, és kimenének ketten.

27. Mikor pedig a város végére jutottak volna, monda Sámuel Saulnak: Mond meg a szolgának, hogy menjen el előtünk (és elméne) te pedig állj meg azokban, hadd mondjam meg néked az Isten * beszédét. * vers 16.

10. RÉSZ.

Saul Királyná tétetik.

Elővvén azért Sámuel egy szelencze olajt, az ő fejére tölté, és megcsókolá őtet, és monda: Avagy nem így kell é *ennek lenni*, holott az Úr Hadnaggyá * kent téged az ő örökségén? * vers 16. Csel. 13, 21.

2. Minekutánna ma én tőlem elmegy, találsz két embert a Rákhel * koporsójánál, a Benjámin határán Selsáhnál, kik azt mondják néked: Megtalálták a szamarakat, melyeket keresni mentél volt: és ímé a szamarak dolgát elhagyta vala immár az atyád, és titeket † félt vala, ezt mondván: Mit kell tennem az én fiam felől? * 1 Móz. 35, 19. † rész 9, 5.

3. Onnét ismét tovább menvén, mikor a Tábor *hegy alatt való* síkra jutsz, találnak ott téged három emberek, kik Bételbe mennek fel az Istenhez: *kiknek* egyike három gödölyét viszen; a másik viszen három fonatos kalácsot, és a harmadik viszen egy tömlő bort.

4. És *azok* köszönnék néked békességgel, és két kenyeret adnak néked, melyet elvégy az ő kezeiből.

5. Azután jutsz az Isten hegyére, holott *vagnak* a Filiszteusoknak strázsái, mikor pedig bémegy oda a városba, elő találod a Próféta^{knak} seregét, kik a hegyről jönnek alá, és ő előttök *lészen* lant, dob, síp és hegedű, és ő magok prófétálnak.

6. És az Úrnak lelke te reád száll, * és velek együtt prófétálsz: és *úgy mint* más emberré változol. * 4 Móz. 11, 25.

7. Mikor pedig ezek a jelek rajtad megteljesednek, járj el benne a mi a te hivatalod: mert az Isten veled *vagnon*.

8. Menjalá továbbá én előttem Gilgálba, és ímé én alámegyek hozzád, hogy égő-áldozatot tegyek; és áldozzam háláadó-áldozatot is. Hét napig megvárj, * míg hozzád megyek; és megmutatom néked, mit kelljen cselekedned. * rész 13, 8.

9. Lón pedig, hogy mikor elfordulván

Sámuel elől elmenne, az Isten az ő szívét elváltoztatá, és azon napon mind ezek a jelek megteljesedének.

10. És mikor jutottak volna * ama hegyre, ímé a Próféta^{knak} serege eleibe jöve, és szálla ő reá az Istennek lelke, † és prófétála közöttök. * vers 5. † rész 19, 20. 24.

11. Lón pedig, hogy valakik őtet esmérték volna annakkelőtte, látván hogy a Próféta^{kkal} együtt prófétálna, monda a nép *közzül* egyik a másiknak: Mi lelte Kisnek fiját? nemde Saul is a Próféta^{knak} között *vagnon* é?

12. És felelvén egy *közzülök*, mondá: Valyon s kicsoda a *Próféta^{knak}* attyok? Azért ez példabeszédbe kele? * Talán Saul is a Próféta^{knak} között *vagnon*? * rész 19, 24.

13. És elvégezé a prófétálást, és felméne a hegyre.

14. Monda pedig az ő attyának bátyja néki, és az ő szolgájának: Hová mentetek vala? Felele: A szamarakat keresni; mikor pedig látnánk, hogy *meg* nem *találhatjuk*, Sámuelhez * mentünk vala. * rész 9, 6.

15. És monda a Saul attyának bátyja: Kérlek beszéld meg nekem mit monda néktek Sámuel?

16. Monda Saul az ő attya bátyjának: Nyilván megmondá nekünk, hogy megtalálták a szamarakat: de a Királyságnak * dolgát nem jelenté meg néki; mivelhogy Sámuel meghagyta vala. * vers 1. * rész 9, 17.

17. Egybehívá azért Sámuel a népet Mispába * az Úrhoz. * rész 7, 5. Bir. 20, 1.

18. És monda az Izráel fíjainak: Ezt mondja az Izráelnek Ura Istene: Én hoztam ki az Izráelt Egyiptomból, és megszabadítottalak titeket az Egyiptombelieknek kezeiből, és minden országoknak kezeiből, kik titeket nyomorgattak.

19. Ti pedig e mai napon megvetettétek * a ti Istenteket, a ki oltalmaz titeket minden gonoszaitok és nyomorúságitok ellen és *ezt* mondottátok néki: Adj Királyt mi közinkbe: Most azért álljatok meg az Úr előtt a ti nemzetségetek szerint, és Hadnagyságaitok szerint. * rész 8, 7. 19.

20. És *mikor* előállatta volna Sámuel az Izráelnek minden nemzetségeit, találá ki * *sors által* a Benjámin nemzetségét. * Jós. 7, 14—18.

21. Azután a Benjámin nemzetségét előállatá, az ő háznépével, és találák ki a Mátri nemzetségét, és *azok között* találák Saul, Kisnek fiját: és keresék őtet, és nem találák meg.

22. Megkérdeék azért az Urat, ha még eljőne oda az az ember? és felele az Úr: Imé ahol a sok holvaló között rejtezett el.

23. Futamodván azért, előhozák onnét őtet, és megállá a nép között, és magasabb vala * mind a sokaságnál, a vállaltól fogva oda fel. * rész 9, 2.

24. Monda akkor Sámuel az egész népnek: Látjátok é a kit választott az Úr, hogy nincsen ő hozzá hasonló az egész nép között! És felkiálta az egész nép, és mondának: Éljen a Király!

25. És megmondá Sámuel a népnek, a királyságnak * jussát, és bérírá egy könyvbe; és letevé az Úr előtt, és elbocsátá Sámuel az egész népet, mindent az ő házához. * rész 8, 11—17, 5 Móz. 17, 14—20.

26. Elméne pedig Saul is az ő házához Gibeába, * és méne ő vele *nagy* sereg, kiknek Isten az ő szíveket felindította vala. * rész 11, 4. 13, 2. Bir. 20, 4. 5. 37.

27. Az álnokságnak * fiai pedig ezt mondják vala: Mitől szabadíthat ez meg minket? és semminek állíták őtet, és *semmi* † ajándékot néki nem adának: ő pedig *mind ezekre* mint egy siket *csak olyan* vala. * rész 11, 12. 13. † 2 Krón 17, 5.

11. RÉSZ.

* Saul megveri az Ammonitákat.

Reájok jöve pedig Náhás az Ammonitáknak *Fejedelme*, és tábort jártata a Jábés * Gileád *városa* ellenében: És mondának mindnyájan a Jábésbeliek Náhásnak: Tégy frigyet velünk, és *mi* szolgálunk néked. * rész 31, 11.

2. Monda pedig nekik Náhás Ammonita: Így frigyet vetek veletek, hogy mindeniteknek a jobbszemét * kivájaszam, és ezt a gyalázatot vessem az egész Izráel *népére*. * Jer. 39, 7.

3. Kinék mondának a Jábésbeli vén emberek: Engedj nekünk hét napot, hadd küldjünk követeket az Izráelnek minden határára: és ha senki nem *léssen*, ki megszabadítson minket, kimegyünk hozzád.

4. Eljutának azért a követek a Saul *lakhelyére* Gibeába, és megmondák a követséget a község hallására, és fel-

emelé az egész község az ő szavát, és sírának.

5. Azonközben pedig Saul a mezőről jó vala az ökrök után, és monda Saul: Mi *lette* a népet hogy sírnak? És megbeszélék néki a Jábésbeli * *követeknek* szavát. * vers 2.

6. Akkor az Istennek lelke szálla Saulra, mikor hallotta volna e szokat, és az ő haragja igen felbúsula.

7. És két ökröt hozatván, darabonként vagdálá, és az Izráelnek minden határára elküldé követek által, azt mondván: Valaki Saul és Sámuel után *a hadba* nem jó, ezt cselekeszik az ő ökreivel. És az Úrnak félelme szálla a népre, és kiszállának mind egy akarattal.

8. Megszámlálá azért őket Bézekben, és lőn az Izráel népe háromszáz ezer, és a Júda férjfiái harmincz ezeren.

9. És mondának a követeknek a kik jöttek vala: Ezt mondjátok a Jábés Gileádbelieknek; holnap néktek szabadulástok lészen, mikor a * nap felmelegedik: és elmenének a követek, és megmondák a Jábésbelieknek, és igen örülének. * vers 11.

10. Mondának azért a Jábésbeliek *az Ammonitáknak*: Reggel kimegyünk hozzátok, hogy valamint tetszik szemeiteknek, úgy * cselekedjete velünk. * vers 2.

11. Másodnapon pedig Saul a népet három részre osztá, és a táborra ütének szinte hajnalban, és igen vágák az Ammonitákat *mind addig*, míg a nap * felmelegedék: a kik pedig megmaradtak vala, elszéledének, hogy csak kettő is ő közöttülök együtt nem vala. * vers 9:

12. És monda a nép Sámuelnek: Kicsoda az, a ki azt mondja vala: Saul fog é rajtunk * uralkodni? Adjátok *kezünkbe* azokat az embereket, és *ezennel* megöljük őket. * rész 10, 27.

13. És monda Saul: senkit ma meg nem * ölnek: mert e mai napon az Úr nagy győzedelmet adott az Izráelnek. * rész 10, 27. 2 Sám. 19, 22.

14. Monda pedig Sámuel a népnek: Jertek el menjünk Gilgálba, hogy * ott újítsuk meg a Fejedelemséget. * rész 12, 13. 24.

15. Elméne azért mind a sokaság Gilgálba, és Királlyá választák Saul, ott Gilgálban az Úr előtt: és ott * áldozának háláadó-áldozatokat az Úr előtt, és

gen örvende ott Saul, és az egész Izráel népe.

* 1 Kir. 1. 25.

12. RÉSZ.

Sámuel a nép előtt tisztét leteszi.

Monda pedig Sámuel az egész Izráel népének: Ímé meghallgattam a ti * szótokat mindenben, valamit nékem mondottatok, és ti előtökbe Királyt † választottam.

* rész 8, 5. 7. 22. † rész 11, 15.

2. És most ímé a Király előttetek jár, én pedig megvénhedtem, és megöszültem, és az én fiaim ímé veletek *vagynak*: én pedig előttetek * jártam ifjúságomtól fogva, mind e mai napig.

* rész 3, 19. 20. 7, 13. 15.

3. Ímhol azért, tegyetek bizonyóságot én ellenem az Úr előtt, és az előtt, a kit ő megkenetett, ha valakinek ökrét elvettem, vagy valakinek szamarát elvettem, és ha valakin erőszakot cselekedtem: ha valakit megrontottam, vagy valakinek kezéből * jutalmat vettem, hogy *azért* szememet ő róla elfordítottam volna: és visszaadom † néktek.

* 2 Móz. 22, 8. † 4 Móz. 5, 6—8.

4. És felelének: Nem cselekedtél rajtunk erőszakot, sem meg nem rontottál minket, sem pedig valamit más kezéből el nem vettél.

5. És monda nékik: Bizonyosságom *nékem* az Úr ti ellenetek, és bizonyosságom az ő megkent Királya e napon, hogy semmit az én kezemben nem találtatok. És monda *a nép*: Bizonyáságid *vagyunk*.

6. És monda Sámuel a népnek: Az Úr *ebben bizonyág*, ki tette * Mózeszt és Áront *szabadítóul*, és a ki kihozta a ti atyáitokat Egyiptom földéből.

* vers 8. Jós. 24, 5. 6. Csel. 7, 35. 36.

7. Most azért álljatok elő, hadd feddözzem veletek az Úr előtt, az Úrnak minden igazságai felől, melyeket cselekedett veletek, és a ti atyáitokkal.

8. Mikor bément volna Jákób * Egyiptomba, felkiáltának † a ti atyáitok az Úrhoz, és elbocsátá az Úr Mózeszt †† és Áront, kik kihozák a ti atyáitokat Egyiptomból, és itt e helyen lakosokká tevék őket.

* 1 Móz. 46, 5. † 2 Móz. 2, 23. 25.

†† 2 Móz. 3, 1—10. rész 4, 14. 15.

9. És elfelejtkezének az ő Urokról Isteneokról, és adá őket Siserának * a Hászor serege Hadnagyának kezébe: és a Filiszteusoknak ** kezébe, és a Moábi-

ták † Királya kezébe, a kik hadakozának ő ellenek.

* Bir. 4, 2. ** 10, 7. 13, 1. rész 4, 10. 11. † Bir. 3, 12.

10. És kiáltának az Úrhoz, és *azt* mondák: Vétkeztünk, mert elhagytuk az Urat, és szolgáltunk a Baálím és az Astarót *bálványoknak*; most azért szabadíts meg a mi ellenségeinknek kezekből, és néked szolgálunk.

11. Annakokáért elbocsátá az Úr * Jé-rubaált, és Bédánt, és Jeftét, és Sámuelet és † megszabadíta titeket a ti ellenségeitek kezéből mindenfelé, és nagy bátorságban laktatok. * Bir. 6, 14. 11, 11. † rész 7, 13.

12. És láttátok, miképen Náhás * az Ammon fíjainak Királya jöve ti ellene-tek, és *ti* azt mondottátok nékem: Semmiképen *egyebet* nem *akarunk*: hanem Király † uralkodjék rajtunk, holott a ti Uratok Istentek *volna néktek* Királyotok.

* rész 11, 1. 2. † rész 8, 5—19.

13. Most azért ímhol a Király a * kit választottatok, és a kit kívántatok, és ímé az Úr Királlyá tette *ötet* ti rajtatok.

* rész 10, 24.

14. Hogyha féltetek az Urat, és szolgáltok néki, és engedelmesek lesztek az ő szavának, és az Úr szájából *jött parancsolatok* ellen nem rugódoztok, mind ti, mind a ti Királyotok, ki rajtatok uralkodik, megmaradtok, követvén a ti Uratokat Istenteket;

15. Hogyha pedig az Úrnak szavát nem fogadjátok, hanem az Úr szájából *származott parancsolatot* általhágjátok, az Úrnak keze ellenetek lészen, *miképen* a ti atyáitok ellen is.

16. És most is álljatok meg, és lássátok ezt a csudadolgot, melyet az Úr cselekeszik a ti szemeitek előtt.

17. Avagy nem búzaaratásnak *ideje* *vagyon* e most? Segítségül hívom az Urat, és mennydörgést ad, és esőt *e mai napon*, és tudjátok s lássátok meg, hogy a ti vétkeitek nagy, melyet cselekedtetek az Úr szemei előtt, hogy * Királyt kértetek magatoknak. * vers 12. rész 8, 7. 10. 9.

18. Felkiálta azért Sámuel az Úrhoz, és ada az Úr mennydörgést, és esőt azon a napon: és mind az egész sokaság igen megrettene az Úrtól, és Sámuelettől.

19. És monda mind az egész sokaság Sámuelnek: Könyörögj a te szolgálidért a te Uradnak Istenednek, hogy meg ne haljunk, mert minden bűneinket * ezzel

öregbítettük, hogy Királyt kértünk magunknak.

* vers 17.

20. És monda Sámuel a népnek: Ne féljete, *jöllehet* ti mind ezeket a gonoszságokat megcselekedtéték: de mindazáltal az Úrtól el ne szakadjatok, hanem szolgáljatok * az Úrnak teljes szívetekből.

* Jós. 24, 14. 15.

21. És ne térjete a bálványok után, melyek nem használhatnak, meg sem szabadíthatnak: * mert bálványok.

* Zsolt. 115, 5-7.

22. Mert nem hagyja el * az Úr az ő népét, az ő nagy + nevéért; mert az Úr magának ő népévé akart titeket választani.

* Sir. 3, 31. 32. + Ezék. 20, 9.

23. Távol legyen én tőlem is, hogy vétkezsem az Úr ellen, megszűnván a ti érettetek való könyörgéstől; sőt inkább megtanítalak titeket a jó és igaz útra.

24. De mindazáltal féljete az Urat, és szolgáljatok néki igazságban és teljes szívből, mert gondoljátok meg, hogy nagy dolgokat * cselekedte veletek.

* rész 11, 1. 11.

25. Hogyha pedig a gonosz cselekedetben menten-mentek: mind magatok, mind a ti Királyotok, elvesztek.

13. RÉSZ.

Saul hadakozik a Filiszteusokkal.

Mikor immár Saul esztendeig uralkodott volna; (mert két * esztendeig uralkodék az Izráelben.)

* rész 15, 9. 23-29. 16, 12. 13.

2. Választa magának Saul háromezer embert az Izráel között, és kétezere Saullal vala Mikmásban, és a Béthel hegyén, az egyik ezere vala Jónathánnal a Benjámín városában Gibeában: a népnek pedig maradékát haza bocsátá, mindent az ő hajlékiba.

3. Megveré azonközben Jónathán a Filiszteusoknak állóserégét, mely a hegyen vala, és ezt meghallá a Filiszteusok: Saul pedig trombitát fúvata az egész földön, ezt mondván: Hallják meg a Zsidók!

4. És meghallá az egész Izráel, hogy ezt mondanák: Megverte a Saul Filiszteusoknak állóserégét, melyért útlatban vagyon az Izráel a Filiszteusok között; felgyüle azért a nép Gilgálba Saul után.

5. A Filiszteusok pedig egybegyűlének, hogy megvívnának az Izráellel, szeke-

rek vala harmincz ezer, és hatezer lovagjok: a község pedig *sok vala* mint a tenger partján való számlálhatatlan fővény: és feljövének, és tábort járanak Mikmásban, * Betháven + felől napkeletre.

* vers 2. + Jós. 18, 11. 12.

6. Az Izráel népe pedig látván, hogy nehezen *volna* dolga: mert *igen* megszorították vala a népet, elrejtették a nép a barlangokban * és bokrokban, kősziklák között, várakban, és mély vermekben.

* Bir. 6, 2.

7. A Zsidók *közzül* továbbá *némellyek* általmenének a Jordán vizén, a Gád és Gileád földére, és mikor Saul Gilgálban volna, mind az egész sokaság felindulván utánna siet vala.

8. És várakozék *ott* hét napot, az idő szerint, a mint Sámuel * *meghagyta vala*. Mikor pedig Sámuel el nem jött volna Gilgálba, eloszlá a nép ő tőle.

* rész 10, 8.

9. Akkor monda Saul: Hozzátok ide ezt a tűzre való áldozatot, és mind ímez háláadásra való áldozatot, és ő égőáldozatot tőn.

10. És mikor elvégezte volna az áldozatot, ímé Sámuel eljuta, és kiméne Saul ő eleibe, hogy köszöntené őtet.

11. És monda Sámuel: Mit cselekedtél? Felele Saul: Mivelhogy láttam, hogy eloszlana tőlem a nép, és hogy te el nem jőnél a hagyott * napra, a Filiszteusok pedig felgyűltek volna Mikmásba.

* rész 10, 8.

12. Mondom vala, hogy ímé a Filiszteusok reám jönnek *ide* Gilgálba, és még az Úrnak színe előtt nem könyörgöttem; megbátorítám azért magamat, és áldozatot * tevék.

* 3 Móz. 17, 5. 8. 9.

13. És monda Sámuel Saulnak: Bolondúl cselekedtél, nem tartottad meg a te Uradnad Istenednek parancsolatját, melyet néked parancsolt. Imé most az Úr megerősítette volna a te birodalmaidat az Izráelen mind örökké.

14. De immár a te birodalmaid állandó nem lészen. Keresett az Úr magának szíve * szerint való embert, kinek megparancsolta az Úr, hogy az ő népének Hadnagya legyen: mert nem tartottad meg, a mit az Úr parancsolt + néked.

* rész 16, 1. 12. 13. Csel. 13, 22. + rész 10, 8. 15. 3. 9. 11.

15. Felkele pedig Sámuel, és felméne Gilgálból, a Benjámín városába Gibeába: és megszámlálá Saul a népet, a

melly ő mellette találtaték, és *vala* úgy-mint hatszáz * ember. * rész 14. 2.

16. Saul azért és az ő fija Jónathán, és a nép, melly ő velek *vala*, mulatnak *vala* a Benjámin városában Gibeában; a Filiszteusok pedig tábort jártak * *vala* Mikmásban. * rész 13. 2.

17. És kijöve a Filiszteusok seregéből három dúló sereg, egyik sereg az Ofra város felé való úton megyen *vala* a Saul földére.

18. És a másik sereg megyen *vala* a Beth-hóron felé való úton, a harmadik sereg pedig megyen *vala* azon a határ úton, melly vagyon a Séboim völgye ellenében, a pusztá felől.

19. Továbbá nem találának *vala* kovácsot, az egész Izráel földén; mert azt mondják *vala* a Filiszteusok: Nem *akarjuk* hogy a Zsidók valamiképen szablyát és dárdát * csináljanak. * Bir. 5. 8.

20. *Úgyannyira*, hogy mind az Izráel népének a Filiszteusokhoz kellene menniek az ő szántóvasokat, kapájokat, fejszéjeiket és ásójokat élesíteni.

21. És reszelőjük *vala* az szántóvasoknak, kapáknak, háromágú villáknak, fejszéknek és ösztönnek megélesítésére. Azütközetnek napján azért nem találattik *vala* fegyver és dárda * az egész sokaságnak kezében, a ki Saullal és Jónathánnal *vala*: hanem csak Saulnak és az ő fijának Jónathánnak *vala*. * Bir. 5. 8.

22. Kiszállá pedig a Filiszteusoknak serege Mikmásnak szorosára.

14. RÉSZ.

Saul megfutamtatja a Filiszteusokat.

Történék pedig egy némelly napon, hogy mondaná Jónathán a Saul fija az ő szolgájának, ki az ő fegyverét hordozza *vala*: Jer menjünk által a Filiszteusok állóseregére, melly ím e helyen túl *vagyon*: de az ő attyának meg nem jelenté.

2. Saul pedig mulat *vala* kívül Gibea város határán, a pómagránátfa alatt, a Migron nevű mezőben: a nép pedig, melly ő vele *vala*, *vala* úgymint * hatszáz ember. * rész 13. 15.

3. Ahija viseli *vala* pedig Silóban az Efódot, ki Akhitóbnak az Ikábod bátyjának fija *vala*, melly Ikábod * Fineásnak, az Úr Papja Éli fiainak fija *vala*: a nép pedig nem tudja *vala*, hogy elment volna Jónathán. * rész 4. 21.

4. A szorosakon pedig, a hol által akar *vala* menni Jónathán a Filiszteusok seregére, nagy hegyes kőszikla *vala*, mind innét, a hol bé kell *vala* menni, mind pedig túl, a hol ki kellene menni. Az egyik kősziklának neve Bóczecz, a másíknak neve Séne:

5. Egyik kőszikla *vala* északra Mikmás ellenébe, * és a másik délre Gibeá ellenébe. * rész 13. 16.

6. És monda Jónathán az ő fegyverhordozó szolgájának: Nosza menjünk által ezeknek a körülméletleneknek táborokra; netalán velünk lészen az Úr: mert nem nehéz az Úrnak sok vagy kevés által * megszabadítani. * 2 Krón. 14. 11. Bir. 7. 7.

7. Felele néki az ő fegyverhordozója: Cselekedd meg valami szívedben *vagyon*: indulj néki ímhol veled *vagyok* én, kedved szerint *cselekeszem*.

8. És monda Jónathán: Ímé mi által-megyünk az ellenségre, és megmutatjuk magunkat nékik;

9. És ha azt mondják nékünk: * Várjatok meg míg oda érkezünk hozzátok, álljunk meg a mi helyünkben, és ne menjünk reájok: * 1 Móz. 24. 14.

10. Ha pedig azt mondándják: Jertek ide hozzánk: menjünk el, mert kezünkbe adta az Úr őket; és ez *legyen* nékünk jelünk.

11. Megmutaták azért magokat ketten a Filiszteusok seregének: és mondanak a Filiszteusok: Ímhol a Zsidók kijö-dögélnek a barlangokból, a mellyekbe rejtettek * volt. * rész 13. 6.

12. És szólának a seregből az emberek Jónathánnak, és az ő fegyverhordozójának, és mondanak: Jertek ide hozzánk, és valamit mondunk néktek. Akkor monda Jónathán az ő fegyverhordozójának: Jere utánam: * mert az Úr ezeket az Izráelnek kezébe adta. * vers 10.

13. Felméne azért Jónathán mind kézzel lábbal *iparkodván*, és az ő fegyverhordozója is ő utánna. És igen hullának *vala* * Jónathán előtt, és az ő fegyverhordozója is igen őli *vala* azokat ő utánna. * 3 Móz. 26. 7. 8.

14. És ez az első megverés (mellyben Jónathán, és az ő fegyverhordozója úgy-mint húsz férjfiat ölének meg) lön úgy-mint egy szántóföldnek felén, mellyet két ökor a mezőn megszánhatna.

15. *Vala* azért nagy félelem a tábor-

ban, a mezőben, és mind a nép között, és mind az álló, mind a harczoló *sereg* megrettene; a föld is megindula és az Isten előtt megrémüle.

16. És megláták a Saul strázsái a Benjámin *városában* * Gibeában, hogy a sokaság elszéledett volna, és igen futna és vágattatnék.

* rész 13, 16.

17. Monda pedig Saul a népnek, mely vele *vala*: Nosza számláljátok meg a *népet*, és lássátok meg ki ment el mi közöttünk, és mikor megszámlálták volna, ímé Jónathán az ő fegyverhordozójával egybe találtaték távol *lenni*.

18. Monda azért Saul Ahija * Papnak: Hozd elő az Isten ládáját; (mert akkor az Isten ládája az Izráel fíjainál *vala*.)

* vers 3.

19. És lőn, hogy *mikor* még Saul a Pappal beszélene, a sokaság, mely a Filiszteusok táborában *vala*, menten megyen *vala*, és nevedik *vala az ő nyavalyájok*. Azért monda Saul a Papnak: Hagyd el a mit kezdettél.

20. Annakokáért Saul és mind a nép, mely ő vele *vala*, egybegyűlvén elmenének az ütközetre, és ímé kinek-kinek fegyvere az ő társa * ellen *fordult* *vala*, és nagy veszedelem *vala közöttök*.

* Bír. 7, 22. 2 Krón. 20, 22, 23.

21. A Zsidók is pedig, *kik akkor is* valának a Filiszteusokkal mint az előtt is, kik ő velek feljöttek *vala a táborba*, és ott körül *valának*, azok is * *visszatéré-*
nek hogy az Izráel *népével* lennének, a kik Saullal és Jónathánnal *valának*.

* rész 29, 4.

22. Annakfelette mind az Izráel *népe között* *való* férfiak is, kik * elrejtettek *vala* az Efraim hegyén, mikor meghaltották volna, hogy futnának a Filiszteusok, azok is üzék őket azon a harczon.

* rész 13, 6.

23. És megszabadítá azon a napon az Úr az Izráelt, és a vitézek mind Bethávenbe menének.

24. És az Izráel népe igen * elepedett *vala* az napon, mert esküvéssel kényszerítette *vala* Saul a népet, mondván: Átkozott az ember, valaki *csak* kenyeret *is* eszik estvéig, míg bosszúmat megállom ellenségeimen. Azért kenyeret az egész sokaság nem kóstola.

* vers 27.

25. Mind az egész föld *népe* azért juta

egy erdőbe, és a földnek színén * *néz* *vala*.

* 2 Móz. 3, 8.

26. Béméne pedig a nép az erdőbe, és ímé a méz aláfolý *vala*, és *senki* nem *vala*, a ki szájához *merné* kezét vinni: mert fél *vala* a nép az * esküvéstől.

* vers 24.

27. Jónathán pedig nem hallotta *vala* mikor az ő atya a népet kényszeríté: és kinyújtá a vesszőt, mely kezében *vala*, és bémártá azt a mézbe, és a kezét szájához vivé; és megvilágosodának * az ő szemei.

* vers 24.

28. Szóla pedig egy a nép között, és monda: Nagy esküvéssel kényszerítette a te atyát a népet, ezt mondván: átkozott az ember, a ki ma kenyeret *is* eszik; és *ímé* a nép elfogyatkozott.

29. És monda Jónathán: Megháborította az én atyám a föld *népét*; ímhol lássátok, hogy ugyan megvilágosodának az én szemeim, hogy a mézben egy kicsinyt megkóstolék.

30. És mennyivel inkább ha ma a nép ett volna az ő ellenségeinek prédájából, a melyet talált? És így valyon nem nagyobb lett volna é a Filiszteusoknak veszedelmek?

31. Megverék azért azon a napon a Filiszteusokat, Mikmástól fogva mind az Ajalon * *városáig vágván*; és a nép felette igen megfáradá.

* Jós. 19, 42.

32. És a nép a prédának esék, és fogának juhokat, ökröket, borjúkat, és a földön megölék, és megevé a nép * mind véréstől.

* 3 Móz. 3, 17, 17, 10.

33. És megmondák Saulnak *ezt* ilyen szóval: Ímé a nép vétkezik az Úr ellen, hogy vérrel elegy eszika a *húst*. Ki monda: Hitetlenül cselekedtetek; hozzatok nekem most egy nagy követ.

34. Ismét monda Saul: Menjetek el mindenfelé a nép között, és *ezt* mondjátok nékik: Hozza ide hozzám kiki az ő ökrét, és kiki az ő barmát, és itt öljétek meg; és úgy egyetek, és nem vétkeztek az Úr ellen * *evén valamit* vérrel. És minden ember fogván kézzel az ökrét, oda vivék azon éjjel és ott ölék meg.

* 3 Móz. 17, 13. 5 Móz. 12, 16.

35. Oltárt is rakata *pedig ott* Saul az Úrnak, és azt az oltárt építé először az Úrnak.

36. És monda Saul: Jer, menjünk utánuk éjjel a Filiszteusoknak, tegyünk

zsákmányt benne mind viradtig, és *csak* egy embert *is* közzűlök ne hagyjunk; kik azt mondák: Valami tenéked tetszik, *azt* műveljed. De monda először a Pap: Jer, menjünk ide az Istenhez.

37. Tanácsod kérde azért Saul az Isten-től: Elmenjek é a Filiszteusok után? Kezébe adod é őket az Izráelnek? És nem felele meg néki azon a napon.

38. Monda azért Saul: Jertek elő most minden szegelethől való népek, és tud-játok s lássátok meg, kiben vagyon a vétek e mai napon.

39. Mert él az Úr, a ki oltalmazza az Izráelt, hogyha ez Jónathánban az én fiamban találtatik *is*, halálának halálával *kell* meghalni: És nem felele *erre* senki néki az egész nép közzűl.

40. Monda annakfelette az egész Izráel népének: Ti egy felől álljatok; én pedig és az én fiam Jónathán, más felől állunk. És monda a nép Saulnak: A mint néked tetszik, *úgy* cselekedjél.

41. Monda pedig Saul az Izráel Urának Istenének: * Szolgáltass igazságot; és Jónathánra és Saulra esék, a nép pedig megmenekedék. * Jós. 7, 14—18.

42. És monda Saul: Vessetek sorsot én közötttem, és az én fiam között Jónathán között; és esék Jónathánra.

43. És monda Saul Jónathánnak: Mond meg nékem mit cselekedtél? és megmondá néki Jónathán így szólván: A vessző hegyin, melly vala kezemben, egy kicsiny mézet * kóstolék meg; és azért *kell* é meghalnom. * vers 27.

44. Felele Saul: *Bátor én velem* cselekedjék * úgy az Isten, és *bátor nékem* adja a *halált*, ha halálának halálával nem halsz meg te Jónathán. * 1 Kir. 2, 23.

45. És monda a nép Saulnak: Avagy Jónathán haljon é meg, a ki megszabadította * a nagy veszedelemből az Izráelt? távol legyen az; él az Úr, hogy csak egy † hajszál is nem esik a földre az ő fejéről; mert Isten által cselekedte ő *ezt* ma. És megszabadítá a nép Jónathánt; és meg nem hala. * vers 6—14. † 2 Sám. 14, 11.

46. Megtére azért Saul a Filiszteusoktól; a Filiszteusok pedig az ő helyekre haza menének.

47. Saul azért az Izráelen való bizodalomban megerősödvén, mindenfelé hadakozék minden ellenségei ellen, a Moábiták ellen, az Ammon fiai ellen, az

Edomeusok ellen, és a Czoлеusok Királyai ellen, és a Filiszteusok ellen, és valamelly felé megyen vala, emberül forgolódik vala.

48. Sereget gyűjte pedig, és megveré az * Amálekítákat, és megszabadítá az Izráelt az ő kóborlóinak kezeiből. * rész 15, 2. 3.

49. Valának pedig a Saul fiai * Jónathán és Jisvi, és Málkisua; az ő két leányainak pedig neveik, az elsőnek Méráb, a kisebbiknek pedig neve † Mikál. * 1 Krón. 8, 33. † rész 18, 27.

50. A Saul feleségének pedig neve Akhinoám, Akhimás leánya; a sereg előtt való Hadnagyának pedig neve Abner, Nérnek fija, ki a Saul atyával egy vala.

51. A Saulnak pedig atya * Kis vala, és Abnernek atya Nér, ki Abiel fija vala. * 1 Krón. 8, 33.

52. Erős hadak lőnek azért a Filiszteusok ellen Saulnak teljes életében, és valakit lát vala Saul, hogy erős ember *volna*, és hogy vastag *volna*, azt magához választja vala.

15. RÉSZ.

Saul megvettetik.

Monda pedig Sámuel Saulnak: Engemet bocsátott vala el az Úr, hogy téged Királlyá * kenjelek az ő népe előtt az Izráel előtt; most annakokáért hallgasd meg az Úr beszédét. * rész 10, 1.

2. Ezt mondja a Seregeknek Ura: Jól emlékezem róla, mit cselekedék az Amálek az * Izráellel, hogy lest hánya néki az útban, mikor feljöve Égyiptomból. * 2 Móz. 17, 8. 11. 4 Móz. 24, 20. 5 Móz. 25, 17—19.

3. Most azért menj el, és verd meg az Amáleket, * és valamije vagyon mindent elveszessetek, † és semmit néki ne kedvez; hanem megöljed a férjfiat, az aszszonyt, a gyermeket, a csecsszopókat, és ökröket, a juhokat, a tevéket, a szamarakat. * 1 Móz. 36, 12. † 2 Móz. 17, 14.

4. És egybegyűjté Saul a népet, és megszámlálá őket * Théláimban, *úgy-mint* két száz ezer gyalogot, és a Júda *nemzetiségéből* tizezer embert. * Jós. 15, 24.

5. Elméne azért Saul mind az Amáleknek városáig, és megütöközék *ott egy* völgyben.

6. Monda pedig Saul a Keneus * *nemzetiségének*: Gyorsan mentetek el felfelé;

menjete ki az Amálekiták közzül, hogy velek együtt valahogy titeket is el ne veszesselek; mert ti irgalmasságot † cselekedtetek mind az Izráel fijaival, mikor ők feljöttek Egyiptomból. Kiméne azért a Keneus *nemzetsége* az Amálekiták közzül.

* Bir. 1, 16. † 2 Móz. 18, 10—23.

7. És megveré Saul az * Amálekitákat; *kik lakoznak* Ha vilától fogva *mind addig*, a mellyen mennél Súrba, melly Egyiptomnak ellenében *vagyon*. * 4 Móz. 24, 20.

8. Megfogá pedig elevenen az Amálekiták Királyát, Agágot, és mind a *több* népet fegyverrel vágatá le.

9. És megkegyelmeze * Saul és a nép Agágnak, és a jukok javának, és az ökrök kövéreinek is, és a megbizlaltattaknak, és mindennek valami jó vala; és nem akarák azokat elveszteni; hanem a mi hitván és alávaló *vala*, csak azt vesztek el.

* vers 3.

10. Szóla * pedig Sámuelnek az Úr ilylen szókkal:

* vers 16.

11. Bánom * én hogy Saul Királyá tettem: mert eltávozott tőlem, és az én beszédemet meg nem teljesítette; Sámuel pedig igen † megháborodék, és felkiálta az Úrhoz egész éjszaka.

* 1 Móz. 6, 6. † vers 35.

12. És felkele reggel Sámuel, *hogy* eleibe *menjen* Saulnak, és megmondották vala Sámuelnek ilyen módon: Eljutott vala Saul * Kármelbe, hol megállott vala *a sereggel*, de onnét eltérvén, Gílgálba méne által.

* Jós. 15, 20. 55.

13. Eljuta azért Sámuel Saulhoz és monda néki Saul: Áldott *vagy* te az Úrtól, *ímé én* megteljesíttem * az Úrnak szavát.

* vers 3. 9.

14. Sámuel pedig monda: Micsoda *nagy* baromrívás tehát ez, *melly* fülembé *jó*, és *micsoda* ökröknek bögése, * a mellyet hallok?

* vers 9.

15. Felele Saul: Az Amálekiták közzül hozták azokat; mert a juhok javának kedvezett a nép, és az ökröknek is, hogy megáldozzák a te Uradnak Istenednek: a többit pedig elvesztettük.

16. És monda Sámuel Saulnak: Engedd meg, * és *ímé* megmondom néked a mit az Úr szólott † nékem ez éjjel: És monda a *Király* néki: mond el.

* rész 16, 2. † vers 10. 11.

17. Monda azért Sámuel: Avagy az Izráel nemzetségének nem feje valál é te,

noha a magad ítéletei szerint is * méltatlan *volnál*: és téged az Úr az Izráelen avagy nem Királlyá kene é?

* rész 9, 21. 10, 22.

18. És elbocsáta téged az Úr az úton, és monda *néked*: Menj el, veszed el az Amálekitákat, * kik vétkeztek, és hadakozzál ő ellenek, míg a *te néped* őket el nem veszti.

* vers 3.

19. És miért nem engedté az Úr beszédének, hanem a prédának örülvén cselekedted, a mi gonosz az Úr szemei előtt.

20. Felele Saul Sámuelnek: Sőt inkább *igen is* engedtem * az Úr szavának, és abban az útban jártam, mellyben engemet az Úr elbocsáta, és elhoztam az Amálekiták Királyát Agágot, és az Amálekitákat elvesztettem.

* vers 13.

21. A nép pedig a prédából a barom javát, és a veszedelemre * rendeltetett ökröknek szépét elhozta, hogy megáldozza a te Uradnak Istenednek † Gílgálban.

* vers 3. † rész 10, 8, 11, 14. 15.

22. Monda pedig Sámuel: Valyon az egészen égő és *egyéb* áldozatokban nagyobb gyönyörűsége *vagyon é* az Úrnak, hogynem mint az Úr szavához való engedelmességben? Ímé az engedelmesség jobb * az áldozatnál, *jobb az ő szavának* megfogadása, hogynem mint a kosoknak kövérei:

* Hős. 6, 6. Máté 9, 13.

23. Mert *minémű nagy* vétek a * varázslás, *olyan az Isten* ellen való rugódózás, és az ő ellene való keménység *olyan vétek*, mint a † bálványimádás. *Azért* mivelhogy *te* megvetted az Úrnak beszédét, *ő is* elvetett téged, hogy ne légy Király. * 3 Móz. 20, 27. † 5 Móz. 13, 12—16.

24. Akkor monda Saul Sámuelnek: Vétkeztem: mert megvettem az Úrnak szavát, és a * te szódat: mert féltem a néptől, † és *azért* engedtem az ő szavoknak.

* vers 2. 3. † vers 30.

25. Most azért kérlek, engedj meg az én vétkemnek: és tér vissza velem és imádkozom az Úrnak.

26. És monda Sámuel Saulnak: Nem megyek vissza veled: mert megvetted az Úrnak szavát, *annakokáért* megvetett téged * is az Úr, hogy ne légy Király az Izráelen.

* vers 11. rész 16, 1.

27. És *mikor* elfordult *volna* Sámuel, hogy elmenne, megragadá *Saul* az ő köntösének szélét, és * megszakada.

* rész 28, 17. 1 Kir. 11, 30. 31.

28. Akkor monda néki Sámuel: Elszakasztotta e mai napon az Úr tőled az Izráel országát; és adta azt a te felebarátodnak, a ki jobb * náladnál. * rész 13, 14.

29. És az Izráelnek erős *Istene* nem hazud, * és meg nem változik: mert nem ember, hogy *valamiben* megváltoznék. * 4 Móz. 23, 19.

30. Ő pedig monda: Vétkeztem, de becslül meg * engemet most, kérlek az én népemnek Vénei előtt, és az Izráel előtt, és térj vissza velem, hogy imádjam a te Uradat Istenedet. * vers 24.

31. Megtérvén azért Sámuel, elméne Saullal, és imádá Saul az Urat.

32. Monda pedig Sámuel: Hozzátok ide előmbe az Amálekiták Királyát Agágot, és előjőve ő hozzá Agág nagy kevélyen. És monda Agág: Bizonyára eljött a halálnak keserősége.

33. És monda Sámuel: Miképen a te fegyvered *sok* asszonynepeket * fosztott meg *fiktől*: így minden asszonytok felett a te anyád megfosztatik *magzatjától*: és darabonként vagdalá Sámuel Agágott az Úr előtt Gilgálban. * Ésa. 33, 1.

34. Elméne azért Sámuel Rámába: Saul pedig felméne az ő házába, Gibeába, Saulnak városába.

35. És annakutánna nem látogatá meg Sámuel Sault, mind halálának idejéig is; mert siratja * vala Sámuel Sault, az Úr pedig megbáná, hogy Sault Királlyá tette volna az Izráelen. * vers 11. rész 16, 1.

16. RÉSZ.

Sault az Isten megvetvén, Dávidot választja a Királyságra.

Monda pedig az Úr Sámuelnek: Valyon s meddig siratod * te Sault, holott én megvetettem † őtet, hogy az Izráelen ne uralkodjék. Töltsd meg a te szarudat olajjal, és jöjj elő, elküdelek téged a Bethlehembben lakozó Isaihoz; mert az ő fiai közül választottam én Királyt magamnak. * rész 15, 35. † rész 15, 23.

2. Monda néki Sámuel: Hogy menjek én el? meghallja Saul, és megöl engemet. Felele az Úr: Vigy egy ökörborjút el veled, és azt mondjad: *Azért* jöttem, hogy áldozzam az Úrnak.

3. És hívd el Isait az áldozatra, és én megjelentem néked, mit kelljen cselekedned: és kend fel *Királyságra* azt, a kit én mondok néked.

4. Sámuel azért megcselekedé, a mit mondott vala az Úr, és elméne Bethlehembe. Megfélemlének pedig magokban a városnak Vénei, és *kimenvén* ő eleibe, mondának: Békességes é * a te jövedeled? * 2 Kir. 9, 18.

5. Felele: Békességes, *azért* jöttem hogy áldozzam az Úrnak, szenteljétek meg magatokat, és jertek el velem az áldozatra; és meghagyá, hogy készen lenne Isai * és az ő fiai, és elhívá őket is az áldozatra. * vers 3.

6. Mikor pedig bementek volna, megtekinté * Eliábot és monda: Általan fogva, *imhol* az Úr előtt *vagyon* az ő megkenetett *Királya*. * rész 17, 13.

7. Monda pedig az Úr Sámuelnek: Ne nézd az ő termetét, se magasságát, mert megvetettem őtet; mert nem *azt* nézem én a mit az ember. Mert az ember *azt* nézi, a mi szeme előtt *vagyon*: de az Isten *azt* nézi, a mi a szívben * *vagyon*. * 1 Krón. 28, 9. Jer. 17, 10.

8. Szóltá azért Isai Abinádábot, és őtet Sámuel előtt általbocsátá. Ki monda: Ezt sem választotta az Úr.

9. Általbocsátá *előtte* Isai Sammát is, és monda: Ezt is nem választotta az Úr.

10. Általbocsátá azért Isai Sámuel előtt az ő hét fiai, és monda Sámuel Isainak: Ezeket nem választotta az Úr.

11. Végre monda Sámuel Isainak: Vége *vagyon* é *már* a te fujaidnak? és felele: Hátra *vagyon* még a * kisebbik; és az imé a juhokat † őrizi. Akkor monda Sámuel Isainak: Küldj el és hozasd *ide*, mert *addig* le nem ülök, mig az ide nem jó. * Bir. 6, 15. † 2 Sám. 7, 8.

12. Elküde azért és elhozatá őtet, (és az piros *vala*, és szép tündöklő szemei *valának* és igen * ékes tekintetű) és monda az Úr: Kelj fel, kend meg őtet, mert ez az. * rész 17, 42.

13. Vevé azért Sámuel az olajt, melly *vala* a * szaruban, és felkené őtet az ő bátyjai között; és az Úrnak lelke szála Dávidra az napságtól fogva mind azután is; és felkele Sámuel, és elméne Rámába. * vers 1. rész 10, 1. † rész 10, 9, 10.

14. Az Úrnak lelke pedig * eltávozik Saultól, és gyötri vala őtet a gonosz lélek, *melly* az Úrtól *bocsáttatott*. * r. 10, 9, 10.

15. Mondának pedig Saulnak szolgálai: Ímé most az Istentől *bocsáttatott* gonosz lélek gyötör éged.

16. Parancsoljon, kérünk; a mi urunk, és a te szolgálád, *kik előtted vagynak*, keresnek *olly* embert, ki a hegedűhöz jól tud: hogy mikor az Istennek * gonosz lelke rajtad leszen, hegedűljön előtted † és könnyebben leszen dolgod.

* vers 14. † vers 23.

17. Monda azért Saul az ő szolgálinak: Keressetek *tehát*, kérlek *olly* embert, ki jól tudjan lantolni, és hozzátokidenékem.

18. És felele egy a szolgálak közül, és monda: Ímé én láttam a Bethlehembben lakozó Isainak *egy* fiját, ki jól tud lantolni: és erős * ember is, vitéz † ember, eszes, és szép termetű, és az Úr *vagyon* ő vele.

* rész 17, 34. 35. † rész 17, 22. 26. 32. 49.

19. Követeket küldé azért Saul Isaihoz illy izenettel: Küld ide hozzám a te fiadat Dávidot, ki a barmok után jár.

20. Előhoza azért Isai *egy* számárt, a *melly* *vinne* kenyeret, *egy* tömlő bort és egy kecskefiat; és küldé Saul lak az ő fiától Dávidtól.

21. *Mikor* pedig eljutott volna Dávid Saulhoz; megállá előtte, és igen megszereté őtet, és néki fegyverhordozója lőn.

22. Elküldé ismét Saul Isaihoz *követeket*, *kik ezt* mondanák: Maradjon nálam, kérlek, * Dávid: mert *nagy* kedvet talált előttem.

* rész 18, 1–3.

23. Lőn pedig, hogy mikor az * Isten lelke Saulra jó vala, akkor Dávid hegedűjét veszi vala, és kezével veri, és Saulnak pihenésére és könnyebbségére vala, és eltávozik vala tőle az a gonosz lélek.

* vers 14.

17. RÉSZ.

Dávid meggyózi Góliátot.

Egybegyűjték a Filiszteusok az ő seregeiket a viadalra, és gyülének Sókó város mellé, *melly* *vagyon* a Júda földén: és tábort járanak Sókó és Azeka között, Dammimnak határán.

2. Saul pedig és az Izráel népe egybegyűlvén, tábort járanak az Ela cserés völgyében, és sereget rendelének a Filiszteusok ellen.

3. A Filiszteusok pedig egy felől hegyen állanak vala, és *ismét* más felől az Izráel *fiai* is hegyen állanak vala, és a völgy közöttök vala.

4. És kijöve egy ember a Filiszteusok táborából, a két tábor közzé, kinek neve Góliát vala, Gáth városából: kinek magassága hat sing és egy arasz vala.

5. És az ő fején vala aczélsisak, és halhéjú páncélba öltözött vala: a páncél-nak pedig nehézsége vala ötezer rész siklus nyomó.

6. És aczél szárvas vala az ő lábain, és aczélpaizs vállain.

7. És az ő kopjája *temérdek vala*, mint a szövök zúgolyfája, a kopjavas pedig *vala csinálva* hatszáz siklus nyomó vasból, a ki pedig az ő paizsát hordozza vala, az előtte megyen vala.

8. És megállá, és kiálta az Izráel seregeinek, és monda nékik: Miért készítitek ütközethez a sereget? avagy nem Filiszteus *vagyok* é én, ti pedig Saul szolgálai? azért válasszatok egyet közülületek, és jöjjön alá hozzám;

9. Ha meg mer velem vívni, és engemet meggyőz, tehát *mi* néktek szolgálitok leszünk: ha pedig én hatalmas leszek, és megverhetem őtet, nékünk szolgálitok lesztek, és szolgálitok nékünk.

10. Mondja vala annakfelette a Filiszteus: Én e mai napon szidalommal * illetem az Izráel seregét; adjatok egy embert, és vívjunk meg ketten. * 2 Kir. 19, 4. 16.

11. Mikor pedig hallotta volna Saul és mind az egész Izráel a Filiszteusnak ilyen szavát, egr ettenének és igen félnek vala.

12. Dávid * pedig, egy Efrateusnak, Júdának városából Bethlehemből való embernek fija, vala, kinek neve Isai; kinek nyolcz fija vala, e pedig a Saul idejében, az emberek között már vénségre jutott vala.

* rész 16, 1. 13.

13. És Isainak három öregbik fiai Saultal a hadba mentek vala. Az ő három fijainak pedig, kik a hadba mentek vala, neveik ezek: Elsőszülött fija * Eliáb, és azután való a második Abinádáb, a harmadik pedig Samma.

* rész 16, 6.

14. Dávid pedig legkisebb vala, a három öregbik *fija* azért Saul után ment vala.

15. Dávid pedig jó s * megyen vala Saultól, az ő atya barmának legeltetésére Bethlembe.

* rész 16, 22.

16. Előjő vala pedig a Filiszteus reggel és estve, oda közelgetvén, és negyven egész napig, *mind így* áll vala elő.

17. Monda pedig Isai az ő fijának Dávidnak: Vedd fel a te bátyáidnak im ez egy mérték darát, és e tíz kenyeret, és fuss el a táborba a bátyáidhoz.

18. Ím e tíz sajtokat pedig vidd a Hadnagyknak, és a te bátyáidat látogasd meg, *ha* békével *vagynak*; és tőlök *nékem* jelt hozz.

19. Saul pedig azokkal egybe, mind pedig az egész Izráel népe, *valának* az Ela cserés völgyében, hadakozván a Filiszteusok ellen.

20. Felkelvén azért Dávid jó reggel, és a juhot pásztornak hagyván, *magát* megterhelé, és elméne a mint néki Isai meghagyta vala, és eljuta a *tábor* kerítésére; és akkor nép ment vala ki a harcra, és igen kiáltának a viadalban.

21. És az Izráel népe és a Filiszteusok, egyik a másik ellen sereget rendelt vala.

22. Elhagyván azért Dávid a holvalót, *mellyet* *bízott* vala azokra, kik a hadi szerszámot őrizik vala, a **harcra* futamodék; és mikor eljutott volna, köszöne a bátyjainak békességesen.

* rész 16, 18.

23. Mikor pedig még a bátyjaival beszélene, ímé *ama* bajnok, kinek Góliát Filiszteus neve, Gáth *városból* való, előjő a Filiszteusok seregéből, és *akkor is* hasonlóképen **szóla*: és hallá *ezt* Dávid.

* vers 10.

24. Mindnyájan pedig az Izráel között való emberek, mikor meglátták volna azt az embert, elfutának előtte, és felette igen félnek vala.

25. És mondának az Izráeliták *magok között*: Látjátok é *ezt* az embert, a ki feljő? mert *azért* jó, hogy szidalommal illesse az Izráelt. Valaki megverné azt, nagy gazdagsággal ajándékozná meg azt a Király, és leányát is **néki* adná, és annak atya házát is szabadossá tenné Izráelben.

* Bír. 1, 12. 13.

26. És monda Dávid azoknak az embereknek, kik ott állanak vala, ilyen szóval: Mint lenne annak dolga, a ki megverné azt a Filiszteust, és elvenné az Izráel *népéről* e gyalázatot? mert micsoda e körülmetéletlen Filiszteus, hogy szidalommal illeti az élő Istennek seregét;

27. És néki is ugyanazon szót felelé a nép, mondván: Így s így **lészen* dolga annak az embernek, a ki megveréndi azt.

* vers 25.

28. Hallván pedig azt Eliáb az ő nagyobbik bátyja, hogy ő az emberekkel

beszélene, igen megharaguvék Dávidra Eliáb, és monda: Miért jöttél ide, és kinek hagyta a kedves juhokat a pusztában? tudom én a te kevélységedet, és a te szívednek álnokságát, hogy csak azért jöttél, hogy látnád az ütközetet.

29. És monda Dávid: Hol mit tettem én? hiszem *csak* szó beszéd ez.

30. És eltéरे tőle máshoz, *kivel* ismét szóla mint az **előtt*, és a nép ismét néki az előbbi beszéd szerint felele. * vers 26.

31. Hallák azért a szokat, mellyeket szólott **vala* Dávid, és megbeszélék Saul előtt, és *hozzá* viteté őtet. * vers 26.

32. És monda Dávid Saulnak: Ne rettenjen meg senkinek szíve ettől; elmegyen a te szolgád és megvív ezzel a Filiszteussal.

33. És monda Saul Dávidnak: Nem mehetsz te reá arra a Filiszteusra, hogy vele megvívna: mert te gyermek *vagy*, ő pedig ifjúságától fogva hadakozó ember *volt*.

34. Felele Dávid Saulnak: **Pásztor* vala a te szolgád, *őrizvén* az ő attyának juhait; és eljő vala az oroslán és a medve, és a nyáj között elragadja vala a bárányt.

* rész 16, 11.

35. *Kimegyek* vala pedig *én* utánna, hogy azt megölném, vagy szájából kivenném. És *valamikor* ellenem támad vala, megragadom vala a szakálát, és megvetem vala azt, és megölöm vala azt.

36. Azért mind **oroszlánt*, mind medvét ölt a te szolgád; és ez a körülmetéletlen Filiszteus *csak olyan* lészen, mint azok között egy: mert szidalommal illette az élő Istennek seregét.

* Bír. 14, 5. 6.

37. Monda ennekfelette Dávid: Az Úr, ki megszabadított engemet az oroslán kezéből, és a medve-kezéből, megszabadít engemet e Filiszteusnak kezéből *is*. Akkor monda Saul Dávidnak: Menj el, és az Úr legyen veled.

38. Felöltözteté azért Saul Dávidot az ő fegyverbe, és aczélsíkokat tón fejébe, és páncélt *is* ada reá.

39. Reá övedzé pedig fegyverét Dávid az ő ruháján felől, és próbálja vala, ha előmehetne abban; mert még nem próbálta vala meg. Monda azért Dávid Saulnak: Nem mehetek *én* elő ezekben, mert nem szoktam. Leveté azért Dávid mind azokat magáról.

40. Hanem a maga botját vevé kezébe,

és a folyóvízből választa magának öt sima kövecskéket, és eltevé az ő pásztori szerszámába, mely néki *vala*, tudniillik a táskába: és parittyája kezében *vala*, és elközelgete a Filiszteushoz.

41. Továbbá megindula a Filiszteus *is*, és kezde közelebb-közelebb menni Dávidhoz, és az az ember *is*, ki a paizst előtte viszi *vala*.

42. És *mikor* a Filiszteus megtekintette *valna*, és meglátta *valna* Dávidot, megutálá őtet, hogy gyermek *valna*, és piros * szép tekintetű. * rész 16, 12.

43. És monda a Filiszteus Dávidnak: Nemde *eb vagyok é én*, hogy bottal jössz reám? de megátkozó * a Filiszteus Dávidot, az ő Isteneire. * 4 Móz. 22, 5. 6.

44. Monda annafelette a Filiszteus Dávidnak: Jöszte ide hozzám, és a te testedet adom az égi madaraknak és a mezei vadaknak.

45. Monda pedig Dávid a Filiszteusnak: Te jössz én reám fegyverrel, dárdával és paizzsal; de én megyek te reád a Seregek Urának, és az Izráel népe Isteneinek * nevével, kit *te* szidalommal illetél. * Zsolt. 20, 8.

46. E mai napon az Úr téged *az én* kezembe ad, hogy megöljelek * téged, és elvegyem fejedet a te testedtől, és a Filiszteusok táborában valóknak testeket adom e mai napon az égi madaraknak és a földön való vadaknak, és megismerik mind az egész földön *lakozók*, hogy vagyon Istene az Izráelnek. * vers 51.

47. És megtudja mind az egybegyült sokaság, hogy nem fegyver és dárda által * tart meg az Úr; mert az Úré a had, és titeket ad a mi kezünkbe. * vers 40. 49.

48. És lőn hogy mikor felkészült volna a Filiszteus, és elébb ment volna, és Dávidnak eleibe közelgetett volna: siete Dávid is, és a viadalra futamodék a Filiszteus eleibe.

49. És benyulván Dávid a táskába, kivőn onnét *egy követ*, melyet a parittyából elhajíta, és a Filiszteust homlokba találá, és a kő a homlokába ragada, és Góliát arczal leesék a földre.

50. Erősb lőn azért Dávid a Filiszteusnál a parittyával és kővel, és megveré a Filiszteust, s megöle őtet és nem *vala* fegyver a Dávid kezében.

51. Oda futamodék pedig Dávid, és reá áll a Filiszteusra, és vevé annak fegy-

verét, és azt kivonván hüvelyéből, megöle őtet, és azzal vevé el fejét. Mikor pedig látták volna a Filiszteusok, hogy az erős vitézek megholt volna, elfutamodának.

52. Felkelvén azért az Izráelnek és Júdának népe, megsivalkodának és megüzék a Filiszteusokat, *mind addig*, valámíg a völgyön elmehtnél, egész Ekronnak kapujáig; és igen hullanak a Filiszteusok a seb miatt, a Sáraim városra menő úton, mind Gáth és Ekron városáig.

53. És megtérvén az Izráel népe a Filiszteusoknak kergetésekből, eldúlák azoknak táborokat.

54. Felvén pedig Dávid a Filiszteus fejét, bévivé azt * Jerúsálembe, és az ő fegyvereit leraká az ő † sátorában.

* 1 Krón. 15, 1. † rész 21, 9.

55. Mikor pedig nézné Saul, hogy Dávid a Filiszteussal szembe menne, megkérdezte vala a seregek * Főhadnagyát Abnert: Ki fíja e gyermek, Abner? Felele Abner: Él a te lelked Király, hogy nem tudom. * rész 14, 50.

56. És monda a Király: Értsd meg magad, ki fíja legyen ez ifjú?

57. Mikor pedig visszajött volna Dávid, minekutánna megölte volna a Filiszteust, vevé őtet Abner, és vivé Saul eleibe, kezében tartván a Filiszteus fejét.

58. És monda néki Saul: Ki fíja * vagy te gyermek? Felele Dávid: A Bethlehembben lakozó Isainak, a te szolgádnak fíja vagyok. * rész 16, 22.

18. RÉSZ.

Saul Dávidnak halálára igyekezik.

Minekutánna pedig elvégezte volna a Saullal való beszélést, a Jónathán lelke Dávid lelkével egybe-csatoltaték, és Jónathán *úgy* szereté őtet mind a maga lelkét.

2. Hozzá vevé azért őtet Saul azon napon, és nem engedé * néki, hogy az ő atya házához menne. * rész 16, 22. 17, 15.

3. Szövetséget szerzének pedig *ketten* Jónathán * és Dávid, mivelhogy őtet Jónathán lelke szerint † szeretné.

* rész 23, 18. † rész 19, 1. 2.

4. És leveté köntösét Jónathán, mely rajta *vala*, és adá Dávidnak, és egyéb ruháját is, mind fegyverét, kezívét, és szorítóövét.

5. Kimegyen *vala* pedig Dávid minde, valamire Saul őtet küldi *vala*, és

magát * eszesen viseli vala; és ötet Saul a vitézeknek Fejedelmévé † tevé, és kedves lőn mind a köznép előtt, mind pedig a Saul szolgálai előtt.

* rész 20, 3. † rész 17, 25.

6. Lőn pedig, hogy mikor ők megtérnének, mikor *tudniillik* Dávid megtért volna a Filiszteusok megveréséből, kimenének énekszóval az asszony népek az Izráelnek minden városaiból, és sereggel *mennek vala* Saul * eleibe, dobbal, vígasságtevő szerszámokkal és énekekkel.

* 2 Móz. 15, 20, 21. Bir. 11, 34.

7. Azok az asszonyok pedig vígadván: egymás után ezt éneklék vala mondván: Megverte Saul * az ő ezerét, és Dávid is az ő † tízezerét.

* rész 21, 11. † rész 17, 49—52.

8. És felette igen megharaguvék Saul, és nem tetszék néki e beszéd, és monda: Dávidnak tízezeret tulajdonítanak, nékem pedig *csak* ezeret tulajdonítanak; azért mit *tulajdonítanak* immár egyebet néki, hanem az országot.

9. Saul azért rút szemmel nézi vala Dávidot az naptól fogva, mind * azután is.

* rész 19, 1. 11. 20, 30. 33.

10. Lőn pedig másodnapon, hogy az Úrnak gonosz * lelke Sault megkörnyékezné, és az ő házában prófétál vala; Dávid pedig kezével veri a † lantot, a mind naponként *szokott vala cselekedni*; Saulnak pedig kezében dárda *vala*.

* rész 19, 9. † rész 16, 16. 23.

11. És ellővé Saul a dárdát, ezt gondolván: A falba szegezem * Dávidot, de elvoná magát előtte két úttal. * rész 20, 33.

12. Megfélemlék azért Saul Dávidtól, mivelhogy az Úr * vele volna, és Saultól eltávozott volna. *vers 11.

13. És Saul elküldé ötet szeme elől, és Főhadnaggyá választá magának: és a nép előtt kimegyen vala, és bé jó vala.

14. Továbbá Dávid minden útjaiban magát eszesen viseli vala, és az Úr vala * ő vele. * 2 Kir. 18, 7.

15. Mikor pedig látná Saul, hogy igen eszesen viselné magát, megfélemlék tőle.

16. Mert az egész Izráel, és Júda szereti vala Dávidot: mert ő kimegyen vala és bójó vala, ő előttök.

17. Monda azért Saul Dávidnak: Ímé az én öregbik leányomat Mérábot néked adom feleségül, csak légy nékem vitéz fiam, és viseljed az Úrnak hadát. Saul

pedig *magában* ezt mondja vala: Ne vesszen az én kezem * miatt, hanem legyen a Filiszteusok keze ő ellene. *vers 11.

18. Monda pedig Dávid Saulnak: *Micsoda vagyok* én, és az én életem minémű, és az én nemzetségem az Izráelben, hogy én a Királynak * veje lehetnék?

* vers 23.

19. Lőn pedig, hogy mikor meg kell vala Dávidnak adni a Király leányát Mérábot, adák azt a Méholát városbeli Hadrielnek feleségül.

20. Megszereté pedig Mikál * Saulnak leánya Dávidot, mellyet megjelentének Saulnak, és felette igen tetszik e dolog néki. * rész 19, 12.

21. Monda azért Saul: Néki adom ötet, hogy néki veszedelmére legyen, és legyen a Filiszteusoknak kezek ő ellene. Azért monda Saul Dávidnak: E kettő *közzül egyik leányom* által ma nékem vőm lésszesz.

22. Parancsolá pedig Saul az ő szolgálainak: Szóljatok titkon Dávidnak mondván: Ímé a Király jó akarattal vagyon hozzád, és minden szolgálai szeretnek téged, azért légy veje a Királynak.

23. És megmondák a Saul szolgálai Dávidnak e szót; felele pedig Dávid: Netalán igen kicsiny * dolog ti nálatok a Királynak vejévé lenni, holott én szegény és elvettett *vagyok*? *vers 18.

24. Megmondák azért ezt Saulnak az ő szolgálai, mondván: Ezt s ezt mondja Dávid.

25. Monda pedig Saul: Ezt mondjátok Dávidnak: Nem kíván a Király *egyéb* jegyruhát, hanem *adj néki* száz Filiszteus szeméremtestének bőrét, hogy a Király ellenségein bosszúját megálljad. Saul pedig azon gondolkodik vala, hogy Dávidot a Filiszteusok kezébe * ejthetné. *vers 17.

26. Megmondák azért az ő szolgálai e szót Dávidnak, és tetszék e dolog Dávidnak, hogy a Királynak veje lenne; és *még a hagyott* nap elő nem jött vala.

27. Felkele Dávid, és elméne ő és az ő vitézei, és megvere a Filiszteusok közül kétszázat, kiknek szeméremtestek bőrét elhozá Dávid, és épen beadák azokat a Királynak, hogy *immár* a Királynak veje lehetne; és néki adá Saul az ő leányát Mikált * feleségül. *vers 20. 2 Sám. 3, 14.

28. Látván pedig Saul és eszébe vevén,

hogy az Úr Dáviddal *volna*, és *hogy* az ő leánya is Mikál igen szeretné őtet:

29. Sokkal inkább kezdte félni Saul Dávidtól, és nagy gyűlöléssel lón Dávid ellen teljes életében.

30. Kijőnek vala pedig *gyakorta* a Filiszteusoknak Fejedelmei, és valamikor kijőnek vala, Saulnak minden szolgálínál Dávid eszesben forgódik vala; annakokáért az ő neve felette igen híres vala.

19. RÉSZ.

Saul Dávidra fenekedik.

Szóla pedig Saul Jónathánnak az ő fijának, és mind a több szolgálínak, hogy megölnék Dávidot; Jónathán pedig a Saul fija felette igen * szereti vala Dávidot.

* rész 18, 1. 3.

2. Megmondá azért Jónathán *ezt* Dávidnak, mondván: Az én atyám Saul, halálra kerestet téged: azért kérlek, megoltalmazd magadat reggelig, és légy *valami* titokhelyen, rejtsd el magadat.

3. Én pedig kimegyek, és az én atyám mellé állok a mezőben, a hol te *lészesz*, és én akkor szólok felőled az atyámnak, és meglátom mit *szól*, és tudodra adom néked.

4. Jónathán pedig szóla Saulnak az ő atyának Dávid felől, és monda néki: Ne *ígykezze* véteni a Király az ő szolgálója ellen Dávid ellen; mert nem vétett ő néked, hanem az ő szolgálatja felette hasznos volt néked;

5. Mert ő az ő lelkét markában hordozta, és *úgy* verte meg * a Filiszteust; és az Úr nagy jót cselekedék az egész Izráellel; láttad te és örültél *rajta*. Miért vétkeznél azért az ártatlan vér ellen, megölvén Dávidot ok nélkül?

* rész 17, 49. 51.

6. Meghallá azért Saul Jónathának szavát, és megesküvék Saul: Él az Úr, hogy nem * hal meg *Dávid*.

* vers 15.

7. Szóltá annakokáért Jónathán Dávidot, és megmondá néki Jónathán mind ezeket a szókat; és vivé Dávidot Saul eleibe, ki ismét olyan lón előtte, * mint annakelőtte.

* rész 18, 5. 20.

8. Had indula pedig ismét azonközben, és kiméne Dávid, és megütköztén a Filiszteusokkal, igen megveré őket, és megfutamolának ő előtte.

9. Lón pedig *ismét* az Úrnak * gonosz lelke Saulon, és az ő házában vesztegöl

vala, kezében tartván dárdáját: Dávid pedig a lantót veri vala *előtte*.

* rész 16, 14. 18, 10.

10. És akará Saul Dávidot a dárdával a falhoz szegezni: és elhajla * Saul előtt, és a dárda a falt találá: azért Dávid elfuta, és elszalada azon éjjel.

* rész 18, 11.

11. Követeket küldé azért Saul a Dávid házára, hogy megőriznék őtet, és reggel megölnék: és megmondá Dávidnak Mikál az ő felesége, mondván: Ha ez éjjel lelketet meg nem oltalmazod, holnap megölnék.

12. Kibocsátá azért * Mikál Dávidot az ablakon; és ő kimenvén elszalada, és megoltalmazá magát.

* rész 18, 20. 27. Csel. 9, 25.

13. Vón pedig Mikál *egy fa* képet, és fekteté az ágyra, és kecskeszörből csinált párnát tőn feje alá, és befedezé lepedővel.

14. Követeket küldé pedig Saul, hogy megfognák Dávidot, és monda *Mikál*: Beteg *Dávid*.

15. Visszaküldé azért ismét Saul a követeket, hogy meglátnák Dávidot, mondván: Agyában *is* előmbe hozzátok őtet, hadd * öljem meg őtet.

* vers 6.

16. És mikor oda mentek volna a követek, ímé a *fa* kép *fekszik vala* az ágyon és a kecskeszörből csinált párna *vala* feje alatt.

17. Monda azért Saul Mikálnak: Mi dolog, hogy így megcsaltál engemet, és elbocsátád az én ellenségemet, és elszalada? Felele Mikál Saulnak: *Mert* azt mondá ő nékem: Bocsáss el, mert majd megöllek.

18. Dávid azért elfutván megszabadula, és Sámuelhez méne Rámába; * és megbeszéle mindeneket néki, a miket ő vele cselekedett volna Saul; és elmenének, ő és Sámuel, és mulatának Nájóthban.

* rész 15, 34. 16, 13.

19. Megmondák pedig Saulnak *ezt ily-lyen* szókkal; Ímé Dávid Nájóthban *vala* Ráma *tartományában*.

20. Követeket küldé azért Saul, hogy megfognák Dávidot. Kik látának Prófétáknak seregét, kik profétálnak vala; és hogy Sámuel *is közöttök volna*, ki ő előttök járó vala. És lón az Istennek * lelke a Saul követein *is*, és azok is profétálnak vala.

* rész 10, 10.

21. Megmondák azért azt Saulnak, és küldé *ismét* más követeket, és azok is

prófétálának. Ismét harmadszor is követeket küld, és azok is profétálának.

22. Elmenvén azért ő maga is Rámába, jutta a nagy kúthoz, melly Széku mezején *vagyon*, és ott megkérdvén monda: Hol *vagyon* Sámuel és Dávid? És monda *egy ember*: Ám Nájóthban *vagyon*, Ráma *tartományában*.

23. És oda méne Ráma *tartományába* Nájóthba. És lőn ő rajta is az Istennek lelke, és a menés közben is profétál vala, mígnem eljutta Ráma *tartományába* Nájóth *városba*.

24. Leveté azért ő is *királyi* ruháját, és ő is profétála Sámuel előtt, és leesvén lőn az egész nap és éjjel, *királyi ruháját és fegyverét* levetvén. Azért *szokták* mondani: Avagy * nem a Proféták között *vagyon* é Saul is? * rész 10, 12.

20. RÉSZ.

Dávidnak szövetsége Jónathánnal.

Elfutván azért Dávid Nájóthból, *melly* Ráma *tartományában vagyon*, elméne és monda Jónathánnak: * Mit míveltem én? Micsoda nagy gonoszságom *vagyon*? és micsoda nagy vétkem *vagyon* a te atyád ellen, hogy az én lelkemet † kergeti? * rész 18, 3. † vers 31. rész 19, 1. 15. 20.

2. Ki monda néki: Távols legyen *az*, meg nem halsz. Ímé az én atyám nem cselekeszik sem nagy, sem kicsiny dolgot, a mit nékem meg nem jelent; azért hogy titkolná el tőlem az én atyám ezt a dolgot? nem *míveli* azt.

3. És ismét esküvéssel monda Dávid: Bizonynyal tudja azt a te atyád, hogy én nálad * kedves vagyok, és *ezt* fogja mondani: nem *szükség* ezt tudni Jónathánnak, hogy valami módon meg ne szomorodjék. De bizonyára, él az Isten és a te lelked is, hogy csak egy † lépés közi az én életemnek és a halálnak. * rész 18, 1—4. † 19, 11. 12.

4. Felele Jónathán Dávidnak: Mond meg, mit kíván a te lelked, és azt cselekeszem veled.

5. Monda pedig Dávid Jónathánnak: Ímé holnap a hold * első napjának in-nepe *vagyon*, mellyen szükségesképen a Királlyal le *szoktam* ülni az ételhez, bocsáss el azért engemet és én elrejtezem a mezőben, mind ez harmadnapnak estvéjéig. * 4 Móz. 10, 10. Zsolt. 81, 4—6.

6. Ha *pedig* valami módon megemlé-

kezik én rólam a te atyád, ezt mondjad: Nagy kéréssel kéré tőlem Dávid, hogy haza futhatna Bethlehembe az ő * városába; mivelhogy esztendőnként † való áldozatja *volna most* ott az ő nemzetségeinek. * rész 17, 12. † vers 29.

7. Ha ezt fogja mondani: Jól *vagyon*: békessége *vagyon* a te szolgáltnak; ha pedig haragszik, tudjad hogy színterakva álnoksággal.

8. Cselekedjél irgalmasságot azért a te szolgálddal! mert az Úr *előtt* kötöttél te * szövetséget én velem szolgálddal, és ha én bennem álnokság *vagyon*, ölj meg engemet te magad, és miért vinnél engemet a te atyádhoz? * rész 18, 3.

9. Monda pedig Jónathán: Távols legyen az tőled, sőt inkább ha bizonynyal megtudhatom, hogy e * gonoszság az én atyámtól ellened valóba eltökéltetett, avagy nem mondanám é meg néked? * vers 1.

10. Monda annakfelette Dávid Jónathánnak: Kicsoda adja nékem tudtomra a *jót*, vagy ha valami kemény *szót* szól néked a te atyád?

11. Felele Jónathán Dávidnak: No menjünk ki a mezőre; és kimenének ketten a mezőre.

12. Akkor monda Jónathán Dávidnak: Az Izráelnek Ura Istene *látja*, hogy ha megérthetem az én atyámtól holnap ilyenkorrig, *vagy* holnap után is, hogy jó akarattal *lészen* Dávidhoz, kiküldök akkor hozzád, és megjelentem néked.

13. És bátor úgy cselekedjék az Úr Jónathánnal, és úgy adjon *jót* hogyha az én atyámnak az *lészen* akarátja, hogy veszedelmedre igyekezzék, azt is hírré adom néked, és elbocsátlak téged, és menj el békével, és legyen az Úr veled, a mint az én atyámmal vele * vala. * rész 11, 6. 14, 47. 16, 14.

14. Hogyhogy nem *mivelném inkább* azt míg fejem fenn áll? Avagy nem tennél é velem viszontag irgalmasságot a *mint* az Úr *kívánja*, hogy én meg nem * ölettetem. * rész 23, 17.

15. És el nem szakasztd az te irgalmasságodat soha örökké az én házam *népétől* * még szinte akkor is, mikor az Úr a földnek színéről kivágja Dávidnak minden ellenségeit. * 2 Sám. 21, 7.

16. És mikor az Úr a Dávid ellenségeitől számot veszen. És így szövetség-

get szerze * Jónathán Dávidnak házával.

* rész 18, 3.

17. És ismét újonnan megesküvék Jónathán Dávidnak, mivelhogy igen szereti vala őtet, mert *szinte úgy szereti vala őtet mint a maga lelkét.*

18. Monda pedig néki Jónathán: Holnap vagy az új hold első napjának innépe: annakokáért emlékezetben lésszesz, mert üres léssen a te helyed.

19. Harmadnapig azért légy veszteg, és *akkor* sietséggel jöjj alá oda a helyre, a hol ez némelly napi * dolгодban elrejtéztél vala, és légy *ott* az útmutató kő mellett.

* rész 19, 2. 3.

20. És ímé én a *kő* mellé három nyilat lövök, *mintha* azokkal czélhoz lőnék.

21. És annakutánna *érettek* küldöm a gyermeket, *ezt mondván*: Eredj keresd meg a nyilakat: és ha nyilván azt mondom a gyermeknek: Ímhol a nyíl hátad megett én felőlem, fogd meg a *gyermeket* és jöjj elő: mert békességes a te *dolгод*, és nem *léssen semmi* nyomorúságod, él az Úr!

22. Ha pedig azt mondom a gyermeknek: Túl előtted *vagy* a nyíl tova messze, menj el: mert az Úr elszabadított tégedet.

23. Ennek a szónak pedig, melyet egymás között szólottunk, ímhol *legyen* az Úr *bizonyosága* én közötttem és te közötted mind örökké.

24. Elrejtézek azért Dávid a mezőben, és meglón az ujságnak első napján való innép, mellyen leül vala a Király az ételhez, hogy ennék.

25. És *mikor* a Király az ő székibe le *akarna* ülni, mint annakelőtte mindenkor *szokott vala*, a melly széke a fal mellett *vala*, onnét felkele Jónathán, és Abner üle a Király mellé; a Dávid helye pedig üres vala.

26. Nem szóla mindazáltal semmit Saul azon a napon: mert azt gondolja vala, netalán valami dolga esett, ha *szinte* tiszta volna *is*, *vagy* talán nem tiszta.

27. Lón pedig az innépnek második napján, másodszor is üres lón a Dávid helye, és monda Saul Jónathánnak az ő fijának: Miért nem jött ki enni sem tegnap, sem ma az Isai fija?

28. Felele Jónathán Saulnak: Felette igen kérdzék tőlem Dávid, *hogy hadd menne el* Bethlehembe.

29. Mondván: Kérlek bocsáss el engemet; mert a mi nemzetünknek * lakodalma *vagy* *most* a városban, és nékem parancsolt a bátyám; azért ha kedvet találtam előtted, kérlek, hadd tekintsek haza, hadd látogassam meg az én atyámfiait; ez az oka hogy nem jöhetett a Király asztalához.

30. És felette igen felgerjede haragja Saulnak Jónathán ellen, és monda néki: *Te kemény és engedetlen anyának* gyermeke, vaj ki jól tudom, hogy te Isainak fiját *barátodnak* választottad, *melly* gyalázatodra *léssen*, és a te anyádnak is mezeitelensége ségyenére.

* vers 6.

31. Mert valamig az Isai fija él e földnek *színén*, nem lehetsz te állandó, sem pedig a te * országod. Azért küldj *érette* mindjárt és hozzák ide őtet én hozzám, mert halálnak fja.

* rész 23, 16. 17.

32. Felele pedig Jónathán Saulnak az ő attyának, és monda néki: Miért kell meghalnia, és mit vétett?

33. És ragadá Saul az ő dárdáját, hogy őtet általútné. Akkor eszébe vevé Jónathán, hogy elvégezte volna az ő attya *bizonynyal*, hogy megölné Dávidot.

34. Felkele azért Jónathán az asztaltól nagy haraggal, és nem evék *semmit* másod napján a lakodalomnak; mert igen bánkodik vala Dávidért, és hogy őtet szidalommal illette volna az ő attya.

35. Kiméne annakokáért Jónathán reggel a mezőre a hagyott * idő szerint, *a mint* Dáviddal *végeztek vala*, és ő vele egy kis gyermek *is*.

* vers 19.

36. És monda a gyermeknek: *Eredj*, fuss el, keresd meg a nyilakat, mellyeket én ellövök. A gyermek elfuta és ő túl lövé a nyilat a czélon.

37. Mikor pedig a gyermek a helyre jutott volna, a hol vala a nyíl, mellyet Jónathán ellőtt vala, kiálta Jónathán a gyermek után, és monda: Nem *látod é*, hogy azon is * túl vagy a nyíl a hol te vagy?

* vers 22.

38. Ismét kiálta Jónathán a gyermek után: Siess, gyorsan cselekedjél, meg se állj. Felszedvén azért a Jónathán gyermeke a nyilakat, méne az ő urához.

39. A gyermek pedig semmit *e dologban* nem tud vala, csak Jónathán és Dávid tudja vala e dolgot.

40. Adá azért Jónathán fegyverét az ő

gyermekének, és monda néki: Eredj el, vidd bé a városba.

41. *Mikor pedig elment volna a gyermek, felkele Dávid a kőnek dél felől való oldala mellől, és a földre borulván arczal, háromszor meghajtá magát, és egymást megcsókolván mindketten sírának, de Dávid * leginkább síra. * 2 Sám. 1, 26.*

42. Monda azért Jónathán Dávidnak: Menj el békességgel, és a mire * ketten megesküdünk egymás között az Úrnak nevére, legyen állandó. Az Úr legyen én közötttem és te közötted, az én maradékim között és a te maradékid között, mind örökké. * rész 20, 14—17. 23, 17. 18.

43. Felkele azért és elméne; Jónathán pedig visszaméne a városba.

21. RÉSZ.

Dávid a szent kenyereket megeszi; Akisnál bolondnak tettei magát.

Juta pedig Dávid Nób városába, Akhimélek * Paphoz, és nagy félelemmeleleibe méne Dávidnak Akhimélek, és monda néki: Mi dolog, hogy csak egyedül jössz, és nincsen senki veled? * rész 22, 9. 11.

2. Felele Dávid Akhimélek Papnak: A Király bízott valamit reám és azt hagyta nékem: Senki meg ne tudja e dolgot, a miért én küdelek, és a mit parancsoltam néked; szolgálmat pedig elküldöttem ilyen s ilyen helyre.

3. Azért most, mi vagyon birtokodban? adj vagy öt kenyeret nékem, vagy egyebet a mi vagyon.

4. Felele a Pap Dávidnak, és monda: Nincsen közönséges kenyér az én birtokomban; hanem szentelt kenyér ím vagyon, ha a te szolgálid tisztán tartották magokat, főképen asszonyembertől.

5. Felele Dávid a Papnak és monda néki: Bizonyára az asszony meg volt tiltva mi tőlünk, mind tegnap, mind az előtt, mikor kiindultam; szolgálaim is minden edényeiket megszentelték, noha a mi az útra néz, közönséges: azért sokkal inkább e mai napon a kenyér is megszenteltetik a tiszta edényben.

6. Ada azért néki a Pap a megszenteltetett * kenyérben; mert nem vala ott egyéb kenyér, hanem csak az Isten előtt való kenyerek, mellyeket az Úrnak orczája elől vettek vala fel, hogy melegen tennének helyekbe más kenyereket azon napon, mellyen az elébbieket elvették vala.

* 3 Móz. 24, 5—9. Máté 12, 3

7. Vala pedig ott azon napon egy a Saul szolgálai közzül, ki ott mulat vala az Úr előtt, kinek neve Doég, * Edom nemzettségéből való, ki a Saul pásztorinak Fejedelmek vala. * rész 22, 9.

8. És monda *ismét* Dávid Akhiméleknek: Nincsen é valamid, dárda vagy valami egyéb fegyver kezelnél? mert sem szabályamat, sem egyéb fegyveremet nem vehettem kezembe, mivelhogy a király parancsolatja siettete.

9. Monda pedig a Pap: A Filiszteus Góliátnak * kardja, kit te megvertél az Ela völgyében, ámhol vagyon posztóban takarva, az Efód megett, ha azt el akarod vinni, vidd el: mert annál egyéb itt nincsen: akkor monda Dávid: Nincsen sehol ahoz hasonló, add ide azt nékem. * rész 17, 51. 54.

10. Felkele azért Dávid, és elfuta az napságtól fogva Saul elől, és méne Akishez * Gáthnak Királyához.

* rész 27, 12. 28, 1. Zsolt. 56, 1.

11. És mondának az Akis szolgálai öneki; Avagy nem ez é Dávid, ennek a földnek Királya? Avagy nem ennek éneklik vala é nagy sereggel, mondván: * Megverte Saul az ő ezerét, Dávid is az ő tízezerét?

* rész 18, 7.

12. És eszébe vevé Dávid ezeket a szokat, és felette igen megrémüle Akistól Gáthnak Királyától.

13. És megváltoztatá szavát ő előttök, és bolondnak tettei vala magát az ő kezekben: és irkál vala a kapuknak ajtain és a nyálát mind a szakálán bocsátja vala alá.

14. Monda azért Akis az ő szolgálinak: Ímé láttátok, hogy ez ember megbolondult, s mire bocsátottátok bé hozzám ötet? Szűkölködöm é én bolond nélkül; hogy ezt béhoztátok, hogy itt előtttem bolondoskodjék? ennek kellett volna é bójönni az én házamba?

22. RÉSZ.

Saul megöleti a Papokat.

Elmenvén azért onnét Dávid, és szalada az Adullám * barlangjába; melly dolgot mikor meghallották volna az ő bátyjai és az ő attyának minden háznépe, oda menének hozzá.

* Zsolt. 57, 1.

2. És hozzá gyűlenek mindenek, a kik valami nyomorúságban valának, és valaki adósságban vala, és valaki kesere-

dett szívvel vala, és lőn azoknak Fejedelmek, és lőnek vele úgymint * négyszáz emberek.

* rész 23, 13.

3. Elméne pedig onnét Dávid a Moábitáknak városába Miczpába; és monda a Moábiták Királyának: Kérlek, hadd jöjjenek ki földükből az én atyám és az én anyám, és hadd lakjanak veletek, míg megértem mit cselekedjék velem az Isten.

4. Vivé azért őket a Moábiták Királya eleibe, és lakának ő vele mind addig az ideig, míg Dávid ott a várban lőn.

5. Monda pedig Gád Próféta Dávidnak: Ne maradj *ennekutánna* ebben a várban? *hanem* menj el, és térj a Júda földére. Elméne azért Dávid, és méne Héreth * *nevű* erdőbe.

* Zsolt. 63, 1.

6. Meghallá pedig Saul, hogy Dávid kimutatta volna magát, * és mind a több emberek, kik vele valának; Saul pedig mulat vala a fa alatt a Ráma dombján, kezében tartván dárdáját, és az ő szolgálái mind előtte állanak vala.

* vers 1. 2.

7. Monda azért Saul az ő szolgálainak, kik előtte állanak vala: Halljátok meg most Benjáminnak nemzetségei: Avagy az Isai fija mindeniteknek mezőt fog é adni és szőlőket, és titeket *fejenként* Ezredesekké vagy Századosokká fog é tenni?

8. Hogy ti mindnyájan pártot ütöttetek ellenem, és nincsen *senki* ki nékem *valamit* hírré adjon? holott frigyet vetett az én * fiam az Isai fijával; és nincsen ki szánna engemet közzületek, és a ki nékem megsugallaná, hogy az én fiam szolgálmat + támasztotta reám, *utánnam való* leselkedésre, ++ a mint *ím e mai napon megtetszik.*

* rész 18, 3. 4. 20, 42. + rész 18, 5. ++ rész 24, 7. 13. 26, 9. 10.

9. Felele pedig az Edom *nemzetségéből* való * Doég, ki a Saul több szolgálái között ott áll vala, és monda: Láttam én hogy az Isai fija Nób városában az Akhitób fijához, Akhimélek Paphoz jött vala.

* rész 21, 7.

10. Ki az Úrtól tanácsot kérde ő felőle, és útra való eleséget is * ada néki, a Filszteus Góliát fegyverét is néki adá.

* rész 21, 6. 9.

11. Elkülde azért a Király, hogy oda hívnák Akhimélek Papot, Akhitóbnak fiját, és az ő attyának egész háznépét, *tudniillik* a Papokat, valakik Nób városában valának; kik eljövének mindnyájan a Királyhoz.

12. Akkor monda Saul: Halld meg most te Akhitóbnak fija! És monda: Ímhol vagyok én uram!

13. És monda néki Saul: Miért ütöttetek pártot ellenem te és az Isai fija, holott kenyeret adtál néki és fegyvert, és az Istentől is tanácsot kérte felőle, hogy ellenem támadna leselkedés által, a mint immár most *bételejesedett.*

14. Felele Akhimélek a Királynak, és monda: Valyon s kicsoda volna olyan hív mind Dávid, mind a több szolgálid között is, ki a Királynak * veje, és ki a te akaratom szerint jár, és a te házában nevezetes *† ember*?

* rész 18, 27. + rész 18, 5. 30.

15. Valyon s csak akkor kezdettem é először tanácsot kérdeni ő felőle az Istentől? Távol legyen tőlem a *pártütés*: Ne tulajdonítson semmit a félét a Király az ő szolgálának, *se pedig* az én atyám egész háznépének: mert nem tud ebben semmit a te szolgád, sem nagy, sem kicsiny dolgot.

16. És monda a Király: Általán fogva meg kell halnod Akhimélek, mind néked, mind a te atyád egész háznépének.

17. Monda azért a Király az ő szolgálainak, kik előtte állanak vala: Vegyétek körül *őket*, és öljétek meg az Úr Papjait; mert az ő kezek is Dávid mellett *vagyon*; mert mikor eszkebe vették, hogy * futva szalad, nem adták nékem tudtomra. De nem akarák a Király szolgálai kezeket felemelni az Úr Papjai ellen, hogy ő reájok rohannának.

* rész 21, 1. 2.

18. Akkor monda a Király Doégnek: Térj nékik te, és öld meg a Papokat. Nékik térvén azért az Idumeus Doég, a Papokra rohana, és azon a napon nyolczvanöt embereket * öle meg, kik gyorsból csinált Efódot viselnek vala.

* rész 2, 30. 31.

19. Nób * *várost* is pedig, a Papok városát fegyvernek élivel vágatá le, mind férjfiat, mind asszonyt, gyermekeket, csecsszopókat, ökröket, szamarakat, minden barmokat fegyvernek élivel *vágata* le.

* rész 21, 1.

20. Elszalada pedig az Akhitób fijának Akhiméleknek egy fija, kinek neve *vala* Abjathár, * és Dávid után futa.

* rész 23, 6.

21. És megmondá Abjathár Dávidnak, hogy megölette Saul az Úr Papjait.

22. És monda Dávid Abjathárnak: Tudám én azt az nap, mert ott *vala* amaz

Idumeus Doég, hogy kétség nélkül bémondaná Saulnak: én adtam * okot a te atyád egész háznépének halálára.

* rész 21, 2. 3.

23. Maradj itt nálam, ne félj: mert a ki az én életemet * *halálra* keresi, azon keresi a te életedet is: azért te bátorságosan lehetsz mellettem.

* rész 19, 1.

23. RÉSZ.

Dávid Saultól kergettetik, alig szabadúl meg.

Megmondák pedig Dávidnak ilyen szóval: Ímé a Filiszteusok Kéhilát * vívják, és a csűröket dülják.

* Jós. 15, 44.

2. És megkérde * Dávid az Urat, mondván: Elmenjek é, hogy megverjem ezeket a Filiszteusokat? Felele pedig az Úr Dávidnak: Menj el, és megvered a Filiszteusokat, s megszabadítod Kéhilát.

* rész 6, 9.

3. És mondanak a Dávid emberei néki: Ímé mi itt a Júdának földében is félünk, tehát mennyivel inkább ha Kéhilába megyünk a Filiszteusok táborára.

4. Azokáért ismét megkérde Dávid az Urat, kinek felele az Úr és monda: Kelj fel, menj alá Kéhilába; mert én a Filiszteusokat kezédbe adom néked.

5. Elméne azért Dávid és az ő emberei Kéhilába, és megharczola a Filiszteusokkal, és elvivé az ő barmokat, és őket felette igen megveré, és megszabadítá Dávid a Kéhilában lakozókat.

6. Lőn pedig, hogy mikor Abjáthár, Akhimélek fija Dávidhoz * futott volna Kéhilába, az ő Efódját elvitte vala kezében.

* rész 22, 18. 20.

7. Megmondák akkor Saulnak, hogy Dávid Kéhilába ment volna; és monda Saul: Kezedbe adta *immár* őtet az Isten; mert kulcsos és záros városba ment bé, és ott szorult.

8. Felgyűjté azért Saul a hadba minden népét, hogy reá menne Kéhilára, és reá szállana Dávidra és az ő embereire.

9. Eszébe vevé pedig Dávid, hogy alattomban Saul ő ellene gonoszt * gondolna, és monda Abjáthár Papnak: Vedd fel az ő Efódot.

* vers 7. 15. † vers 6.

10. És monda Dávid: Izráelnek Ura Istene, bizonynyal meghallotta a te szolgád, hogy Saul ide akar jőni Kéhilára, hogy a várost elveszesse én érettem.

11. Vallyon kezébe fognak é engemet, adni a Kéhilabeliek? és eljő é ide Saul,

a mint hallotta a te szolgád? Izráelnek Ura Istene, mond meg, kérlek, a te szolgádnak. Felele az Úr: Eljő Saul.

12. Monda ismét Dávid: Vallyon kezébe adnak é engemet * a Kéhilabeliek, és az én velem való embereket Saulnak? Felele az Úr: Kezébe adnak.

* vers 1. 5.

13. Felkele azért Dávid és az ő vitézei úgymint hatszázan, és kimenének Kéhilából, és mennek vala a hova mehetnek vala. Megmondák pedig Saulnak, hogy kiszaladott volna Dávid Kéhilából: és elhagyá a kimenésre való szándékot.

14. Lakik vala pedig Dávid a pusztában *való* erős helyeken, és vala *főbb* lakása a Zif * pusztájában *való* hegyén; és minden nap keresi vala Saul, de az Isten nem adá őtet kezébe.

* Jós. 15, 20. 24.

15. Megtérven azért Dávid, hogy kijött volna Saul, hogy az ő lelkét keresné; akkor megvoná magát Dávid a Zif pusztájában az erdőben.

16. Felkele pedig Jónathán Saulnak fija, és méne Dávidhoz az erdőbe, és megerősíté az ő kezét az Istenben.

17. És monda néki: Ne félj, mert nem találhat meg téged Saulnak az én atyámnak népe; hanem te uralkodni * fogsz az Izráelen, és én teutánnad második lések, és Saul is az én atyám † tudja *hogy* úgy *lészen*.

* rész 20, 14—17. † rész 20, 31. 24, 21.

18. És szövetséget * szerzének ketten az Úr előtt: és megmarada Dávid az erdőben, Jónathán pedig elméne házához.

* rész 18, 3. 20, 17.

19. Felmenének pedig *akkor* a Zifeusok Saulhoz Gibeába, mondván: Nemde Dávid nem mi nálunk * lappang é az erős helyeken az erdőben, a Hakila halmán, melly a pusztá mellett jobbkéz felől vagon?

* vers 14. Zsolt. 54, 2.

20. Most azért Király, a te szíved teljes kívánsága szerint jöjj alá, és mi *gondunk az*, hogy a Királynak őtet kezébe adjuk.

21. És monda Saul: Áldottai vagytok ti az Úrnak, hogy engemet szántok;

22. Menjetek el kérlek és mégis készüljétek jobban hozzá: tudjátok meg és lássátok meg e helyet, a hol maradása vagon, és kicsoda látta ott őtet; mert megmondották nékem, hogy igen * *ra*vasz.

* 2 Sám. 17, 8. 9.

23. Annakokáért menjetek végére és tudjátok meg minden barlangját, a

mellyben lappangani szokott, és jöjjetek vissza én hozzám bizonyos válasszal, és elmegyek veletek, és ha e földnek színén léssen, kikeresem a Júdának minden ezereivel.

24. Felkelvén annakokaért elmenének Zifbe Saul előtt, Dávid pedig és az * ő emberei valának a Máon † pusztájában a síkon, a pusztának jobbfelől való részében. * vers 13. † rész 25, 14. 16. Jós. 15, 20. 55.

25. Saul pedig és az ő szolgálai elmenének keresni, melly dolgot megizenenék Dávidnak, és leszálla a kőszikláról, és megszálla a Máon pusztájában. Meghallván ezt Saul, megüzé Dávidot a Máon pusztájában.

26. Megyen vala pedig Saul a hegynek egyik oldalán, Dávid is az ő népével a hegynek másik oldalán; és igen siet vala Dávid, hogy elszaladhatna Saul előtt, Saul pedig és az ő népe körülfogták vala Dávidot és az ő embereit, hogy őket megfognák.

27. Követjüta pedig Saulhoz azonközbe, és monda: Siess, jere vissza: mert a Filiszteusok reá ütöttek földedre.

28. Megtérvén azért Saul Dávidnak kergetéséből, a Filiszteusok eleibe méne. Azért nevezék azt a helyet, Sélah-hammákhlekótnak.

24. RÉSZ.

Dávid a barlangban kegyes magaviselésével igaz ügyét megvallatja Saulal.

Elméne pedig Dávid is onnét, és lakék az Engédi pusztájának erősségeiben.

2. Lőn pedig hogy mikor megtért volna Saul a Filiszteusoktól, izenének néki ilyen szóval: Ímé Dávid az Engédi pusztájában vagyon.

3. Maga mellé vőn azért Saul az egész Izráel népe közül válogatott háromezer embert, és elméne hogy megkeresné Dávidot és az ő embereit a kősziklák tején, hol csak a vadkecskéek lakhatnak vala.

4. És jüta az aklokhoz, mellyek ott az útfélen valának, holott egy barlang vala, hová béméne Saul, hogy az ő * lábait befedezné: Dávid pedig és az ő emberei azon barlangnak rejtekében ülnek vala.

* Bir. 3, 24.

5. És mondának Dávidnak az ő vitézei: Ímé ez a nap mellyről azt mondotta volt az Úr néked: Ímé * kezedbe adom

néked a te ellenségedet, és cselekedjél úgy vele a mint akarod. Felkele azért Dávid, és orozva elmettszé a Saul felsőruhájának szárnyát.

* rész 26, 8.

6. Lőn pedig mindjárt, hogy * megesék Dávidnak szíve rajta, hogy elmettszette volna a Saul felsőruhájának szárnyát.

* rész 26, 9.

7. És monda az ő vitézeinek: Oltalmazzon engemet attól az Úr, hogy én azt * műveljem az én urammal, az Úrnak megkenetett Királyával, hogy én az én kezemet ő reá bocsássam: mert az Úrnak felkenetette ő.

* rész 26, 9. 10.

8. És megfedd * kemény szóval Dávid az ő embereit, és nem hagyá őket fel támadni Saulra; Saul pedig felkele a barlangból, és elméne dolgára az úton.

* rész 26, 10.

9. Felkele Dávid is azután, és kiméne a barlangból, és kiálta Saul után, mondván: Uram Király! Hátratekinte pedig Saul, és akkor Dávid, a föld felé meghajtá magát, és tisztességet tőn néki.

10. És monda Dávid Saulnak: Miért fogadod meg szavokat az olyan embereknek, kik azt mondják: Ímé Dávid néked gonoszodra igyekezik?

11. Ímé e mai nap látják a te szemeid, hogy az Úr téged kezembe adott vala ma a barlangban, és mondják * vala némelylek, hogy megölnélek téged; de én kedvezék néked, és azt mondom: Nem emelem fel kezemet az én uram ellen, mert az Úrnak kenetett Királya ő.

* vers 5. rész 26, 8.

12. Azért édes atyám, lásd meg, és ímhol lássad a te felsőruhádnak is szárnyát az én kezemben: mert mikor elmetszém a te felsőruhádnak szárnyát, nem ölélek meg tégedet. Azért értsd meg, és lássad, hogy nincsen az én kezemben gonoszság, és semmi hamisság, és nem vétettem ellened; te pedig vadászod az én lelkemet, hogy azt elve szessed.

13. Az Úr tegyen ítéletet én közöttem és te közötted, és álljon az Úr bosszút én érettem rajtad; de az én kezem * nem léssen te ellened.

* rész 26, 9. 10.

14. A mint ama régi közbeszéd mondja: Az istentelenektől származik hamisság; de az én kezem nem léssen te ellened.

15. Valyon s kicsoda ellen jött ki az

Izráelnek Királya? Kit kergetsz? Egy holt * ebet, *vagy* egy bolhát? * rész 26, 20.

16. Legyen azért az Úr ítélőbíró, és tegyen ítéletet én közötttem és te közötted, és lássa meg; ő forgassa az én dolgomat, és szabadítson meg engemet a te kezedből.

17. Lőn pedig, hogy mikor elvégezte volna Dávid Saulhoz való szavát, monda Saul: Te szód é ez * *szerelmes* fiam Dávid? És felkiáltván Saul síra. * rész 26, 17, 21.

18. És monda Dávidnak: Igazabb vagy én nálamnál: mert te jól * cselekedtél velem: én pedig gonoszt † fizettem néked. * rész 26, 21. † rész 19, 1.

19. Te bizonyára megmutattad e mai napon, *minémű* jót cselekedtél légyen én velem; mert *holott* az Úr te * kezedbe adott vala engemet, nem ölél meg engemet. * vers 4, 5.

20. *Valyon s* mikor valaki ellenségére talál, elbocsátja e azt békével az ő után? Annakokáért az Úr adjon néked jót azért, a mit velem cselekedtél.

21. Most pedig, mivelhogy tudom, hogy kétség nélkül te fogsz * uralkodni, és az Izráelnek országa a te kezeden állhatatos lesz; * rész 13, 14. rész 16, 1, 20, 31, 23, 17.

22. Esküdjél meg nekem most az Úrra, hogy én utánnam ki nem vágod az én maradékomat, és az én nevemet ki nem töröld az én atyám házából.

23. Megesküvék azért Dávid Saulnak, és elméne Saul az ő * házához; Dávid pedig és az ő népe felmenének az † ő erősségekre. * rész 23, 19. † vers 1. rész 23, 14.

25. RÉSZ.

Dávidnak Nábállal való dolga.

Meghala pedig * Sámuel, és egybegyüle az egész Izráel, és siraták őtet, és eltemeték az ő hazájában Rámában. Felkele pedig Dávid, és méne a Párán pusztájába. * rész 10, 1, 16, 1, 28, 3.

2. És *lakik vala egy* ember * Máonban, kinek jószága Kármelben *vala*, és ez igen nagy ember *vala*, kinek háromezer juha *vala*, és ezer kecskéje; és lőn hogy akkor nyírné juhait Kármelben. * rész 23, 24.

3. Az embernek pedig neve Nábál *vala*, a feleségének neve Abigáil, és az aszszony igen eszes *vala* és szép termetű: a férje pedig igen darabos és gonosz erkölcsű *vala*, a * Káleb *nemzetiségéből* való. * 4 Móz. 14, 24.

4. Meghallá pedig Dávid a pusztában, hogy Nábál az ő juhait nyírné;

5. Elkülde azért *hozzá* Dávid tíz ifjakat, és monda az ifjaknak Dávid: Menjetek fel Kármelbe, és menjetek Nábálhoz, és az én szómmal köszöntsetek őtet békességesen.

6. És ezt mondjátok: *Most* ha egészségben vagy, *légy ennekutánna is* egészségben; és *mind* házadnépe egészségben, és mindened valamid vagyon * *legyen* békességben. * Bír. 19, 20. Ján. 20, 19.

7. Most pedig hallottam, hogy juhaidat nyíreted. A te pásztorid velünk * voltak; és nem tettünk semmi bosszút rajtok, és nem volt semmi szükségek mind az idő alatt is, míg Kármelben voltak. * vers 15, 16. rész 23, 24.

8. Kérd meg *bátor* szolgálodat és megmondhatják néked. Nyerjenek kedvet azért nálad a te szolgálid; mert jókor találtunk jóni; adj kérlek a te kezednek keresményéből a te szolgálidnak, és a te fíjadnak Dávidnak.

9. Elmenének azért a Dávid szolgálai és szólának Nábálnak mind e beszédek szerint Dávid nevével; és elvégezők *a szót*.

10. Felele pedig Nábál a Dávid szolgálinak, és monda: Kicsoda Dávid, vagy kicsoda Isainak fíja? Sok szolgálak vagynak most, kik felveszik magokat *igen gyorsan*, és elszöknek az ő uroktól.

11. És felvegyem é *én* az én kenyeremet és az én vizemet, és a megvágatott húst, melyet vágattam az én nyirőimnek, hogy olly embereknek * adjam, kiket nem tudom hová valók? * vers 3.

12. Elfordulának azért a Dávid szolgálai az ő útokra, és visszamenének, és mikor eljutottak volna, megbeszélék néki, mind ez ígék szerint.

13. És monda Dávid az ő vitézeinek: Kösse fel minden fegyverét; és felköté minden az ő fegyverét, és Dávid is felköté fegyverét, és felméne Dávid után úgymint négyszáz ember: * kétszáza pedig marada a holvalónál. * rész 23, 13.

14. Abigáilnak pedig a Nábál feleségének megvívé egy a szolgálak között, mondván: Imé Dávid követeket küldött vala a pusztából, hogy köszöntsenék a mi urunkat, ki bosszú * beszéddel illeté őket. * vers 10.

15. Nohaigen jámbor emberek *voltak* mi hozzánk, és *semmi* bosszúval nem illetek, és nem volt semmi szükségünk mind az idő alatt is, míg ő velek * jártunk, mikor a mezőn voltunk; * rész 23, 24.

16. *Mert mintegy* kőfalunk voltak nekünk mind éjjel és nappal, mind az ideig, míg velek együtt őriztük a barmot.

17. Most azért értsd meg és lásd meg, mit kelljen cselekedned: mert jelen vagyok a veszedelem a mi urunk ellen, és az ő egész háza ellen: ő * pedig *olly* gonosz ember, hogy néki *senki* sem szólhat. * vers 3, 25.

18. Sietséggel azért Abigáil szerze kétszáz kenyert, és két tömlő bort, és öt kész juhott, és öt véka darát, és száz kötés asszúszőlőt, és kétszáz *font* száraz figét, és *azokat* szamarakra szerzé;

19. És monda szolgálínak: Menjetek el előttem, és ímé én utánnatok megyek. De az ő férjének Nábálnak meg nem jelenté.

20. Lőn pedig, hogy mikor *Abigáil* a számaron ülvén az úton alámenne, ímé Dávid és az ő szolgálái *szinte* eleibe jőnek vala, és ő *is* eleikbe méne.

21. Dávid pedig *azt* mondotta vala: Bizonyára hijában * oltalmaztam én mind azt, a mije ennek a pusztában *volt*, hogy soha semmi hijja nem lett mind annak valamije *vagyon*; és *mindazáltal* a jóért gonoszt † fizetett nekem. * vers 16. † vers 14.

22. *Bátor* úgy büntesse meg Isten a Dávid ellenségeit, és *nekem is* úgy adjon *előmenetelt*, hogy reggelig semmit meg nem hagyok valamije *vagyon*, *még* a falra * hugyozóját is. * 1 Kir. 14, 10.

23. Mikor meglátta volna pedig Abigáil Dávidot, sietvén leszálla a számarról, és arczal * leborúla Dávid előtt, és a föld felé meghajtá magát. * Ruth 2, 10.

24. És az ő lábaihoz borulván, monda: Én bennem *vagyon* uram a gonoszság, és én *vétkeztem*: Mindazáltal kérlek *uram*, hadd szóljon a te szolgálóleányod te előtted: és hadd meg a te szolgálóleányodnak szavát.

25. Kérlek hogy az én uramnak szíve fel ne háborodjék az istentelen * ember ellen, Nábál ellen: mert az ő neve szerint ugyan szinte bolond ő, és vele *termett* a bolondság; én pedig te szolgálóleányod, nem láttam az én uramnak szolgálait, kiket *oda* küldöttél volt. * vers 3, 17.

26. Most pedig, *szerelmes* uram, él az

Úr, és él a te lelked, hogy az Úr tartóztatott meg téged, hogy a vérontásra reá ne mennél, és te magad kezével ne vennél igazat; és most a te ellenségeid legyenek olyanok mint Nábál, és valakik az én uramnak gonoszára igyekeznek.

27. Azért most e kicsiny * ajándékot, melyet a te szolgálóleányod hozott az én uramnak, adják a vitézeknek, kik az én uram körül forgódnak. * vers 18.

28. Engedd meg, kérlek a te szolgálóleányodnak vétkeit: Mert kétség nélkül az én uramnak az Úr maradandó házat épít: mert az Úrnak * hatát viselte az én uram, és te benned gonoszság † nem találtatott a te életedben.

* rész 23, 1. 3. † rész 24, 18. 19.

29. És *ha szinte* valaki *te* ellened támad is, hogy üldözzön. és a te lelkedet kergesse; de az életnek * csomójába lésszen békítetve az én uramnak lelke, a te Uradnál Istenednél; de a te ellenségeidnek lelkeket parittyából hajítja el, a parittyának fenekéből. * rész 23, 17.

30. Mikor pedig az Úr megteljesíti az én uramon a jót * az ő beszéde szerint, melyet szóltott te felőled, és megparancsolja néked, hogy az Izráelen Fejedelem *légy*. * rész 16, 1. 13. 2 Sám. 5, 1. 3.

31. Akkor néked én uramnak ne legyen ez bántásodra, és szívednek fájdmára, hogyha ok nélkül vért ontanál, és ha bosszúállással oltalmazná életét az én uram: És mikor jól téssen az Úr az én urammal, emlékezzél meg a te szolgálóleányodról.

32. És monda Dávid Abigáilnak: Áldott az Izráelnek Ura Istene, a ki e mai napon téged előmbbe * küldött. * vers 17. 18.

33. Becsületes a te beszéded, és áldott vagy te magad is, hogy * megtiltottál engemet e mai napon, hogy a vérontásra ne mennék, és kezemmel ne állanám bosszúmat. * vers 34.

34. És bizonyára él az Izráelnek Ura Istene, ki * megtartóztatott engemet, hogy veled gonoszúl ne cselekedném: Hogyha nem siettél volna, és előmbbe nem jöttél volna reggelig semmije Nábálnak meg nem † maradott volna, *még csak* a falra hugyozója is. * vers 33. † vers 22.

35. Elfogá azért Dávid az ő kezéből a mit hozott vala * néki: és monda néki: Menj el békével a te házadhoz: Ímé lá-

to, meghallottam szódat, és megbecsültem személyedet.

* vers 18.

36. Haza juta azért Abigáil Nábálhoz, és ímé néki nagy lakodalma *vala* házában, mintegy királyi lakodalm; és Nábálnak szíve igen vig *vala*, és ő igen részeg *vala*; azért *Abigáil* nem jelentette meg *akkor* néki semmit, sem nagyot, sem kicsinyt, reggelig.

37. Más napra kelvén azért, mikor megemésztette volna Nábál a bort, megmondá néki ezeket a * szokat az ő felesége: és elhala az ő szíve ő benne, és ő lón *mint egy kőbálvány*.

* vers 34.

38. És ennekutánna úgymint tizednapal, megveré az Ur Nábált, és meghala.

39. Meghallván pedig Dávid, hogy megholt volna Nábál, monda: Áldott legyen az Úr, a ki megítélte * igaz ítélettel az én gyalázatomat a Nábál kezéből, és az ő szolgáját megtartóztatta a gonosz *cselekedettől*; és a Nábál gonoszságát fejére fordította az Úr. Elküldé annakfelette Dávid, és szölate Abigáilnak, hogy ötet elvénne magának feleségül.

* vers 29. 38.

40. Elmenének azért a Dávid szolgálói Abigáilhoz Kármelbe, és szólának vele, mondván: Dávid küldött minket te hozzá, hogy téged feleségül vegyen magának.

41. Ki felkelvén, meghajtá magát arcza a földre, és monda: Imhol a te szolgálóleányod, ki szolgáló lészek az én uram szolgálainak lábaik mosására.

42. Sietvén azért Abigáil felkele, és felüle a számár, és öt leányai, kik ő utánna járnak *vala*; és elmené a Dávid követei után és lón néki felesége.

43. De Ahinoát is elvevé Dávid Jezrélből, és lón néki mindkettő felesége.

44. Saul pedig adá az ő leányát Mikált, a * Dávid feleségét, Páltinak, Lais fiának, ki Gállim városából *való vala*.

* rész 19, 12. 2 Sám. 3, 15.

26. RÉSZ.

Saul a Dávid ártatlan ügyéről másodsor győződik meg lelkében.

Menének ismét * a Zifeusok Saulhoz Gibeába, és mondának: Nemde Dávid nem a Hakila halmon lappang é ismét, *melly* a pusztának ellenében *vagyon*?

* rész 23, 19.

2. Felkele annakokáért Saul, és mené a Zif pusztájába; és ő vele *vala úgymint*

háromezer válogatott ember az Izráel közzül, hogy * megkeresné Dávidot a Zif pusztájában.

* rész 24, 18—23.

3. Tábort jára pedig Saul a Hakila halmán, melly *vagyon* a *pusztának* ellenében az útfélen. Dávid pedig lakik *vala* a pusztában, és meglátá hogy Saul ő utánna jött volna a pusztába.

4. És kémekeket küldé Dávid, és megtudá bizonynyal, hogy Saul elérkezett volna.

5. Felkele azért Dávid, és mené az helyre, a hol Saul táborát jártatá *vala*, és megnézé Dávid a helyet, a hol Saul aludnék, és * Abner a Nér fija, az ő se regének Főhadnagya. Saul pedig aluszik *vala* a szekerek között; a nép pedig körülötte *vala* mind táborban.

* 2 Sám. 3, 9. 10. 21.

6. És szóla Dávid, és monda a Hittéus *nemzetségéből* való Akhiméleknek, és Abisainak a Séruja fiának, Joáb atytyafiának, *ilyen* szóval: Kicsoda jó el velem a táborba Saulhoz? Felele Abisai: Elmegyek én veled.

7. Elmené azért Dávid és Abisai a nép közzé éjjel. És ímé Saul veszteg fekvén, aluszik *vala* a szekerek között, és dárdája fel *vala* ütve fejénél a földbe; Abner pedig és mind a sokaság alusznak *vala* ő körülte.

8. Monda pedig Abisia Dávidnak: Kezdedbe adta e mai * napon Isten a te ellenségedet, most azért, kérlek, hadd szegezzem a földhöz ötet a dárdával *csak egy* úttal, többször sem bántom.

* rész 24, 4. 5.

9. Monda pedig Dávid Abisainak: Ne veszed el ötet: mert valyon ki emelhetné felkezét az Úrnak megkent *Király* ellen, hogy ne vétkeznék?

10. Monda annakfelette Dávid: Él az Úr, *hogy nem* * engedem: az Úr megveri ötet, vagy az ő órája eljő, és meghal; vagy hadba megyen, és *ott* † vesz.

* rész 24, 6—8. 2 Sám. 1, 14. † rész 31, 4.

11. Távoztassa el az Úr tőlem azt, hogy az én kezemet az Úrnak megkent *Királyára* bocsássam, hanem most vedd fel, kérlek, a * dárdát, a melly fejénél *vagyon*, és ím e kupát *mellyben* a víz, és menjünk el.

* rész 24, 5.

12. Elvivé azért Dávid a dárdát és a kupát, *mellyben* a víz *vala*, *melly* a Saul fejénél *vala* és elmenének; és senki meg

nem látá, sem eszébe nem vevé, sem fel nem serkene, hanem mindnyájan alusznak vala; mert az Úr bocsátott vala néhez álmat ő reájok.

13. És elméne Dávid a *hegynek* másik oldalára, * és megállá a hegynek tetején jó távol; és jó közföld *vala* közöttök.

* vers 3.

14. Akkor kiálta Dávid mind a népnek, mind Abnernek a Nér fijának, mondván: Hallád e Abner, szólj *nékem!* és felele Abner, és monda: Ki *vagy* te, *hogy* a Királyra *igy* kiáltasz?

15. Monda pedig Dávid Abnernek: Avagy nem *vitéz* * ember *vagy é* te? és kicsoda hozzád hasonló az Izráel *népe* között? de mégis miért nem őrizted a te uradat a Királyt? mert oda ment volt egy *ember* a nép között, hogy elvesztené a te uradat a Királyt.

* vers 5. 2 Sám. 3, 37. 38.

16. Nem jó dolog ez a mit cselekedtél. Él az Úr, hogy halálnak fiai *vagytok* ti, kik meg nem őriztétek a ti uratokat, az Úrnak megkent *Királyát*. Azért most, láthatsz é meg, hol a Király dárdája, és * a víznek *való* kupa, mely fejénél *volt*?

* vers 11.

17. Megeszméré pedig Saul Dávidnak szavát, és monda: Te * szólasz é *édes* fiam Dávid? Felele Dávid: Én szólok uram Király!

* rész 24, 17.

18. Monda annakefelette: Miért kergeti az én uram az ő szolgáját? ugyan is, mit miveltem? és micsoda vétke * *esmértél* bennem?

* rész 24, 11. 19.

19. Most azért hallja meg, kérlek, az én uram a Király az ő szolgájának szavát: Ha az Úr támasztott fel téged én ellenem, legyen jóillatú az én áldozatom; ha pedig emberek fiai *támasztottak* én ellenem, átkozottak legyenek az Úr előtt, a kik most kiűznek * engemet, hogy én ne maradassak az Úrnak örökségében, *hanem azt* mondják: Eredj el, szolgálj idegen isteneknek.

* rész 27, 1—3.

20. Most azért, az én vérem ki ne omoljon a földre az Úr elől: mert az Izráel Királyá egy bolhát * kergetni jött ki; nem különben mintha a ki a hegyeken kergetné a fogolyadarat.

* rész 24, 15.

21. És monda Saul: Vétkeztem, * térj vissza *édes* fiam Dávid, mert többé nem cselekeszem gonoszúl veled, mivelhogy becsületes volt az én lelkem e mai nap

te előtted. Ímé bolondúl cselekedtem, és felette igen nagyot vétettem.* rész 24, 18. 19.

22. És felevén Dávid monda: Ímhol a Király dárdája, jöjjön ide egy a *Király* szolgálai között, és vigye el.

23. Az Úr pedig fizessen meg az embernek az ő igazsága * szerint, és hívsége szerint: mert az Úr kezembe adott vala e mai napon téged, de én nem akartam kezemet kinyújtani az Úrnak megkent *Királyára*.

* Zsolt. 7, 9.

24. És a minémű becsületes volt e mai napon a te lelked én előttem, olyan becsületes legyen az én lelkem az Úr előtt; és szabadítson meg engemet minden nyomorúságimból.

25. Monda pedig Saul Dávidnak: Áldott *vagy* te *szerelmes* fiam Dávid, mert mindeneket véghez * viszesz, és mindeneken hatalmad leszen. Ezekután Dávid elméne az ő útára, Saul is visszatére az ő † helyére.

* rész 15, 28. 24, 21. † vers 1.

27. RÉSZ.

Dávid Siklágban lakván alattomban megcsalja Ákist.

Mondja vala pedig Dávid magában: Egy nap el kell vesznem a Saul keze miatt: nincsen jobb nékem, mint ha a Filiszteusok földre szaladok; mert azután Saul minden reménységét elveszi tőlem, és nem keres többé az Izráel határiban; és *igy* megszabadíthatom magamat az ő kezéből.

2. Felkelvén azért Dávid, elméne ő és az ő vele való hatszáz ember * Ákishoz, a Máok fijához Gáthnak Királyához.

* rész 21, 10.

3. És lakék Dávid Ákissal együtt Gáthban, mind maga, mind az ő emberei fejenként, házoknépeivel egyetemben, Dávid és az ő két feleségei, Abinoám Jezréelbeli, és * Abigáil, a Kármelből való Nábál felesége.

* rész 25, 40—43.

4. Megvívék pedig Saulnak, hogy Dávid Gáthba szaladt volna, és nem kergeté többé őtet.

5. Monda pedig Dávid Ákissnak: Hogyha kedvet találtam előtted, kérlek, adj valami helyet országodnak egyik városában; hadd lakjam ott: mert hogy lehet *mélto*, hogy a te szolgád e királyi városban veled együtt lakjék?

6. És néki adá Ákis azon napon * Siklágot; lón azért Siklág a Júda Királyaié mind e mai napig.

* Jós. 15, 20. 31.

7. Lón pedig a napoknak száma, míg Dávid a Filiszteusok földén lakék, egy esztendő és négy hónap.

8. Elmegyen vala pedig Dávid és az ő vitézei *ő vele*, és kiűt vala a Gessureusokra, a Girzeusokra és Amálekítákra: mert ezek lakták eleitől fogva a földet, a melyen Súrba mennél, mind egész Egyiptom földéig.

9. És rabolja vala Dávid a földet, és nem hágy vala eleven férjfiat, sem asszonyt; és elviszi vala juhokat, ökröket, szamarokat, tevéjeket és ruhájokat, és *így* viszsztatér vala és Ákishoz megyen vala.

10. És ezt mondja vala Ákis: Hová üttöttek volt most? Felel vala Dávid: Júdának dél *felől*, és Jérahméelnek dél *felől*, és a Kéneusnak dél *felől* való *tartományaikra*.

11. Sem férjfiat pedig, sem asszonyt Dávid elevenen nem hágy vala, hogy kit Gáthba vinne, *mert azt* mondja vala: Netalán panaszolnának reánk. Így cselekedék Dávid, és e vala szokása mind addig, * míg a Filiszteusok földében lakék. * vers 7.

12. És igen * meghívé Ákis Dávidot, és *azt* mondja vala: Nyilván valóba meggyűlölte az ő nemzetséget az Izráelt; azért mind éltig én szolgám leszen.

* rész 28, 1. 2.

28. RÉSZ.

Saul a varázslóasszonytól kérdeződik.

Akkor az időben pedig táborba gyűlenek a Filiszteusok, hogy hadba mennének, és megvívának az Izráellel. És monda Ákis Dávidnak: Bizonynal hided, hogy el kell * velem jönnöd a táborba, mind magadnak, mind pedig a te népednek. * rész 27, 12.

2. Felele Dávid Ákisnak: Meglátod bizonynal mint fog cselekedni a te szolgád. Monda azért Ákis Dávidnak: A bizonyos dolog, hogy mindenkor téged választalak oltalmúl fejemnek.

3. Sámuel pedig megholt * vala, és siratta vala őtet mind az egész Izráel, és eltemették vala őtet Rámában az ő városában; Saul pedig eltörlötte vala a földről az ördögös † jövendőmondókat, és a néző-varázslókat. * rész 25, 1. † 3 Móz. 20, 27.

4. Egybegyűlvén azért a Filiszteusok, eljövének, és tábort járának Sünem városánál. Felgyűjté Saul is az egész Izráelt, és tábort járának Gilboánál.

5. Látván pedig Saul a Filiszteusok táborát, megfélemlék, és az ő szíve igen megrémüle.

6. Tanácsot kérde azért Saul az Úrtól, de nem felele meg néki az Úr, sem álmolátás által, sem az Urim * által, sem a Próféta által. * 2 Móz. 28, 30. 4 Móz. 27, 21.

7. Monda azért Saul az ő szolgálainak: Keressetek nékem *olly* asszonyt, kiben jövendőmondó * lélek legyen: és oda megyek † hozzá, és tanácsot kérdek tőle. Kinek az ő szolgálai mondának: Ímé Endorban †† vagyon *egy* asszony, kiben jövendőmondó lélek vagyon.

* Csel. 16, 16. † 3 Móz. 20, 6. †† Jós. 17, 1. 11.

8. Másnak * tettétvén azért Saul magát, és más ruhát vévén magára, elméne ő és két szolgálja ő vele; és jutának az asszonyhoz éjszaka, és monda: Kérlek mondj jövendőt nékem a jövendőmondó lélek által: és támaszd fel nékem azt, a kit mondok néked. * 1 Kir. 14, 2.

9. És monda néki az asszony: Ímé te jól tudod, mit cselekedett Saul, ki a jövendőmondókat és a varázslókat * eltörlötte † e földről; miért akard azért törbe ejteni az én lelkemet, hogy megöless engemet. * 5 Móz. 18, 10 12 † vers 3.

10. Megesküvék azért néki Saul az Úrra, mondván: Él az Úr, hogy e dologért büntetésed nem leszen.

11. Monda azért az asszonyember: Kitém támasszak fel néked; és *ő* monda; Sámuel * támaszd fel nékem. * rész 25, 1.

12. Látván pedig az asszony Sámuel, felkiálta nagy szóval, és monda az asszony Saulnak, ilyen szóval: Miért csaltál meg * engemet? mert te *vagy* Saul. * vers 8.

13. És monda néki a Király: Ne félj. Mit látál? Felele az asszony Saulnak: Isteneket látok, hogy jönnek fel a földből.

14. És monda néki: Micsodás ábrázatú? És monda: *Im egy* vén ember jó fel és bő köntös vagyon rajta. És megemlére Saul hogy Sámuel volna, és arczal a föld felé meghajtá magát, és tisztességet tón *néki*.

15. Monda pedig Sámuel Saulnak: Miért háborítál meg engemet, hogy engemet a *földből* kihívatál? Felele Saul: Felette nagy keserűségben vagyok, mivelhogy a Filiszteusok haddal jöttek reám; és az Isten eltávozott tőlem, és nem

29. RÉSZ.

Ákis Dávidot visszaküldi táborából.

felel meg immár nékem, sem Próféta által, sem * álomlátás által: azért szoltottalak téged, hogy megmondjad nékem mit kelljen cselekednem. * 4 Móz. 12, 6.

16. És monda Sámuel: Valjon s miért kérdész engemet; ha az Úr eltávozott tőled, * és a te ellenségeddel vagyon?

* rész 16, 13. 14.

17. És a szerint cselekedett ő vele az Úr, a mint én általam megmondotta vala, és elszakasztá az Úr az * országot a te kezedből, és adta azt a te társadnak Dávidnak.

* rész 15, 28.

18. Mert mivelhogy nem engedél az Úr szavának, és nem teljesítéd meg az ő felbúsult * haragját Amálek ellen, azért cselekeszi az Úr veled ezt e mai napon.

* rész 15, 3. 8. 9. 26.

19. És az Úr veled egyetembe az Izráelt is * a Filiszteusok kezébe adja: és te, † s a te fíjad holnap velem *lésztek*, és bizonyára az Izráel táborát is az Úr a Filiszteusok kezébe adja.

* rész 31, 1. † rész 31, 6.

20. Mindjárt azért Saul hirtelenséggel a földre teljességgel leesék; mert felettte igen megrémült vala a Sámuel szaván: és semmi erő nem vala benne, mert kenyeret nem ett vala az egész nap estig és éjszaka.

21. Bémenvén azért az asszony Saulhoz, látá hogy igen megfélemllett volna, és monda néki: Ímé engede a te szolgálóleányod a te szódnak, és én lelkemet *mintegy* markomban * hordoztam, és megfogadtam † a te szódát, melyet nékem mondtál. * vers 9. 3 Móz. 20, 27. vers 8. 12.

22. Most azért kérlek hogy te is légy engedelmes a te szolgálóleányod szavának. Ímé valami falat kenyeret adok elődbe, és egyél, hogy végy valami erőt, és mehess el az útra.

23. Ki nem akará, és *ezt* mondá: Nem eszem. És kénszeríték őtet az ő szolgálói és az asszony is, és engede az ő szavoknak, mert felkele * a földről, és felüle az ágyra.

* vers 20.

24. *Vala* pedig az asszony házánál jó kövér borjú, és hamar megmetszé azt, azután * lisztet hozza elő, és meggyúrá, és süte kovásztalan pogácsát.

* 1 Móz 18, 6. 7.

25. És vivé Saul eleibe, és az ő szolgálói eleikbe. Kik evének; annakutánna felkelének és elmenének azon éjszaka.

A Filiszteusok azért minden seregeiket gyűjtötték vala * Afekbe: Az Izráel pedig táborát járt vala a forrásnál, mely Jezréelnél vala.

* rész 4, 1. Jós. 19, 24. 30.

2. A Filiszteusok Fejedelmei pedig előjönnek vala, ki száz emberrel, ki ezerrel. Dávid pedig és az ő vitézei a hátulsó seregben mennek * vala Ákissal.

* rész 28, 1. 2.

3. Mondának pedig a Filiszteusok Fejedelmei: Mit *akarnak* ezek a Zsidók? Felele Ákis a Filiszteusok Fejedelmeinek: Avagy nem ez é Dávid, Saulnak az Izráel Királyának szolgálója, ki immár alkalmas időtől fogva, sőt esztendeje is *vagyon*, hogy velem vagyok, és nem találtam ő benne semmi *megvetőt*, az időtől fogva, hogy én velem lakik, mind e mai napig is.

4. És megharaguvának ő reá a Filiszteusok Fejedelmei, és mondának néki azok a Filiszteusok Fejedelmei: Küld vissza az embert, és menjen helyére a hol helyet * adtál néki: és ne jöjjön velünk a hadba, hogy reánk ne támadjon a † harczon: mert *valyon* mivel találhatná *inkább* kedvét az ő urának? Nemde nem ezeknek a vitézeknek † fejekkel é?

* rész 27, 6. 1 Sám. 14, 21. † rész 18, 25.

5. Mert valyon s nem ez é Dávid, a kinek renddel éneklik vala, mondván: Megverte * Saul az ő ezerét, és Dávid az ő tízezerét.

* rész 18, 7.

6. Szólitá azért Ákis Dávidot, és monda néki: Él az Úr, hogy jámbor vagy, és kedves én nálam, mind kimenésed, mind bójövésed velem a táborba: mert nem találtam te benned *semmi* gonoszt az időtől fogva hogy hozzám jöttél mind e mai napig is, de te e Fejedelmek előtt nem vagy kedves.

7. Most azért térj vissza és menj el békelességgel, és ne cselekedjél a Filiszteusok Fejedelmei * ellen.

* vers 9.

8. És monda Dávid Ákisnak: Valyon s mit míveltem én, vagy micsoda *vétkeket* találtak a te szolgálóban az időtől fogva, hogy előtted forgottam, mind e mai napig is, hogy én el ne menjek, és az én uramnak ellenségei ellen hadakozzam?

9. Felelvén Ákis Dávidnak, monda: Tudom, hogy jó * *vagy* én előttem, mint

az Istennek † Angyala. De a Filiszteusok Fejedelmei mondák: El ne jöj-
jön velünk a hadba. * rész 28, 2. † Gal. 4, 14.

10. Azért kelj fel jó reggel a te Urad-
nak szolgálival, a kik veled eljöttek, és
keljetek fel jó reggel mihelyt megvirad,
és menjetek el.

11. Felkele azért azonképen Dávid és
az ő vitézei, hogy jó reggel elmenne: és
visszaméne a Filiszteusok földébe. * A
Filiszteusok pedig elmenének Jezréelbe.

* rész 27, 6.

30. RÉSZ.

Dávid az Amálekítáktól a prédát visszanyeri.

Lőn pedig, hogy mikor hazajutott volna
Dávid és az ő vitézei Siklágba * har-
madnapra, ímé az Amálekíták kiűtöttek
vala a dél felé *való tartományra*, és
Siklág városára is; és megrablották vala
Siklágot, és tűzzel megégették vala a
várost.

* 2 Sám. 1, 2.

2. És fogva vitték vala az asszonyokat,
a kik benne *valának*, kicsinytől fogva
nagyig: senkit meg nem öltek vala,
hanem elvitték vala, és dolgokra mentek
vala.

3. Mikor azért Dávid és az ő szolgálái a
városba jutottak volna, ímé megégett vala
tűz miatt, és az ő feleségeik, fijaik, le-
ányaik, *mind* fogva elvitettek vala.

4. És felemelvén Dávid és a nép, melly
ő vele *vala*, az ő szavokat, sírának any-
nyira, hogy immár ugyan nem *vala* ere-
jek a sírásra.

5. A Dávid két felesége is pedig fog-
ságra vitetett vala, a Jezréel városból
való Ahinoám és * Abigáil, a Kármelbeli
Nábál felesége.

* rész 25, 42. 43. 27, 3. 5. 6.

6. Annakokaért felette igen megkese-
redék Dávid: mert azt mondotta vala a
nép, hogy ötet megköveznék, * mivel-
hogy az egész népnek szíve igen meg-
keseredet vala, kinek-kinek az ő fiáért
és leányáért. És Dávid megerősíté ma-
gát az ő Urában Istenében. * 2Móz. 17, 4.

7. Monda pedig Dávid Abjáhár * Pap-
nak, az Akhimélek fijának: Vedd read
én érettem az Efódot. És reá vevé Abjá-
thár az Efódot a Dávid *dolgaért*.

* rész 23, 6.

8. És megkérde Dávid az Urat mond-
ván: Megűzsem é * ezt a sereget? el-
érem é őket? és monda néki: Kergesd
meg; mert kétség nélkül eléred *őket* és

általánfogva megszabadithatod a *fog-
lyokat*.

* 2 Sám. 5, 19.

9. Elméne azért Dávid személye sze-
rint, és a hatszáz ember, melly vele
vala, és menének Bésor folyóvizéhez, és
ott a népnek valami része megmarada.

10. És megüzé Dávid maga, és *vele*
egybe négyszáz ember *az ellenséget*, mi-
kor elmaradt volna a népnek kétszáza,
kik *annyira* elfáradtak vala, hogy által
nem mehetnének a Bésor patakán.

11. És találának egy egyiptombeli em-
bert a mezőn, kit Dávidnak vivének; és
kenyeret adának néki, és evék, és inni is
adának vizet.

12. És adának néki egy csomó száraz-
figét is, két kötés malozsaszőlött, ki evék
és a lélek megújula benne; mert sem
kenyeret nem ett vala, sem vizet nem ivott
vala három nap és három éjjel.

13. Azután monda néki Dávid: Ki *em-
bere vagy* te, és honnan való vagy? Fe-
lele: Egyiptomból való szolga vagyok,
egy Amálek *nemzetségéből* való ember
szolgája, és elhagya engemet az én uram;
mivelhogy megbetegedtem vala *immár*
ma harmadnapja.

14. Mi rablottunk *ide* dél felé a Kéret
tartományára, és a Júdeában is és Káleb-
nek dél felől *való tartományában*, és Sik-
lágot tűzzel * égeténk meg.

* vers 1.

15. Monda pedig néki Dávid: Reá vi-
hetnél é engemet arra a seregre? Ki
monda: Esküdjél meg nékem az Istenre,
hogy engem meg nem ölsz, sem kézbe
nem adsz engem az én uramnak, és reá
vizlek téged arra a seregre.

16. Reá vivé azért ötet, és ímé elszé-
ledtek vala ide s tova az egész föld szí-
nén, és esznek isznak vala, és tánczolnak
vala, örülvén a prédának, mellyet bő-
séggel hoztak vala, a Filiszteusok föl-
déből és Júdának földéből.

17. És vágá Dávid őket késő estvétől
fogva más nap mind estvéig, és a két
estve után való napon is, és senki köz-
zülök el nem szalada, négyszáz ifjú em-
bernél több, kik tevésre ragadának, és
elszaladának.

18. És megszabadita Dávid mindent,
valamit elvittek vala az Amálekíták; az
ő két feleségét is megszabadítá Dávid.

19. És semmi hijja nem lőn, se kicsiny-
nek, se nagynak; sem fijaik, sem leányaik
közül, sem marhájok közül, sem *semmi*

közzül, valamit tőlök elvittek vala, min-deneket visszahoza Dávid.

20. És elnyeré Dávid mind a *több* nyáját és barmokat, mellyeket az ő tulajdon barmok előtt hajtván, azt mondják vala *arról*: Dávidé ez a préda.

21. Jutta pedig Dávid a kétszáz ember-
rekhez, * a kik elfáradtak vala *úgyan-nyira* hogy Dáviddal el nem mehettek vala, és megnyugotta vala őket a Bésor vizénél, kik kimenének Dávid eleibe, és a népnek eleibe melly ő vele *vala*, és közelíte Dávid a néphez, és köszönté őket békességesen.

* vers 10.

22. Annakutánna mondának, a kik ver-senyés és álnok emberek valának, azok közzül a kik Dáviddal valának, így szól-ván: Mivelhogy *ezek* el nem jöttek velünk, ne adjunk *semmit* nekik a nyereségből, mellyet megszabadítottunk, hanem csak kinek-kinek feleségét és gyermekét *ad-juk meg*: vigyék el azt, s menjenek *dol-gokra*.

23. Monda pedig Dávid: ne cseleked-jétek azt atyámfiai *abból* a mit nekünk az Úr adott, a ki minket megoltalmazott, és kezünkbe adá a sereget, melly mi re-
ánk jött volt.

24. Valjon s kicsoda engedhetne nek-tek e dologban? Mert a mennyi annak része, a ki a harczon volt, * annyi annak is része, a ki a holvalónál maradott volt; egyaránt kell osztatni. * 4 Móz. 31, 27. Jós. 22, 8.

25. Melly *dolog úgy* lón az napságtól fogva annakutánna is. Mert *ugyan* tör-vényül és rendtartásúl tévé azt az Izrá-elnek *eleibe* mind e mai napig.

26. Haza jutta azért Dávid Siklágba, és küldé a nyereségből a Júda *nemzetségé-ből* való népeknek, az ő barátinak, ezt mondván: Ímé az Úr ellenségeinek mar-hájokból való ajándék.

27. Azoknak *tudniillik*, kik *valának* az Úrnak házában, és Rámothban dél felé, és a kik *valának* Jathirban;

28. És a kik Aróerben, és a kik Sif-móthban, és a kik Estemoában;

29. És a kik Rakálban, és a kik a Je-rakhméeliták városában és a kik a Ké-neusok városában;

30. És a kik Hormában, és a kik Kor-Asánban, és a kik Athákban;

31. És a kik * Hebronban *laknak vala*; és mind egyéb helyeken, a hol Dávid forgott vala és az ő vitézei.

* Bir. 1, 17.

31. RESZ.

Saulnak s fíjainak veszedelmek.

Megütközének pedig a Filiszteusok * az Izráellel; és megfutamodék az Izráel népe a Filiszteusok előtt, és elhullának a † seb miatt a Gilbóa hegyén.

* rész 28, 4. † rész 28, 19.

2. És elérék a Filiszteusok Sault is és az ő fíjait, és megölék * a Filiszteusok Jónathánt és Abinádabot, és Malkisuát, a Saul fíjait.

* rész 28, 19.

3. És igen megnehezédék a harc Saul ellen, mikor a kézives vitézek reá talál-koztak volna; és igen megrettene a kéz-ívesektől.

4. És monda Saul az ő fegyverhordozó *inasának*: Vond ki a te fegyveredet, és verj által azzal engem * hogy valami módon reám ne jöjjenek ezek a körűl-metétetlenek, és által ne verjenek enge-met és meg ne csúfoljanak. Nem akará pedig az ő fegyverhordozója: mert igen fél vala; fogván azért Saul az ő fegyverét, belé † bocsátkozék.

* Bir. 9, 54. † 2 Sám. 1, 10.

5. Látván pedig az ő fegyverhordozója, hogy megholt volna Saul, ő is fegyverébe bocsátkozék és vele együtt meghala.

6. És meghala Saul, és az ő három fíjai, * és az ő fegyverhordozója, és mind az ő szolgálai azon a napon egyenlőképen.

* vers 2.

7. Mikor látták volna pedig az Izráelnek *több* emberei, kik ott körül a völgyben és kik a Jordánon túl *laknak vala*, hogy elfutott volna az Izráel népe, és hogy megholt volna Saul, és az ő fíjai, elhagy-ván városaikat, elfutának; és menének a Filiszteusok közzé, és lakának ő kö-zöttök.

8. Másodnapon pedig eljövének a Filiz-teusok, hogy megfosztanak a holttest-teket: és megtalálák Sault és az ő három fíjait, kik a Gilbóa * hegyen halva fekszenek vala.

* rész 28, 4.

9. És a fejét elvágák, és levonák az ő fegyverét, és küldék * azt a Filiszteusok földére szerénzerte, hogy hírt monda-nának az ő bálványoknak templomaiban, és az otthon való népnek. * 1 Krón. 10, 9, 10.

10. És felfüggeszték az ő fegyverét az Astarót templomában; az ő * testét pe-dig felfüggeszték a Becsán † kerítésén.

* vers 12, † Jós. 17, 11.

11. Meghallván pedig ezt a Jábes-Gi-

leád * városbeliek, valamint a Filiszteusok cselekedtek volna Saullal;

* rész 11, 1. 2. 11.

12. Feltámadának mindnyájan az erős férjfiak, és mind egész éjjel menének, és elhozák a Bethsán kerítéséről a Saul

testét és az ő * fíjainak testeiket; és Jábesbe jutván, megégeték ott azokat.

* vers 2. 10.

13. És fogván az ő csontjaikat, eltemeték a fa * alatt, *melly vala ott Jábes városában*, és hetednapig † bőjtölének.

* 1 Krón. 10, 12. † 1 Móz. 50, 10. Jób 2, 13.

SÁMUEL MÁSODIK KÖNYVE.

1. RÉSZ.

Dávidnak Saul és Jónathán halálakon való siralmas éneke.

Lón pedig, hogy minekutánna Saul megholt volna, és Dávid megjött volna az Amálekíták * levágása után, mulata Dávid Siklágban két napot. * 1 Sám. 30, 1. 17. 26.

2. És ímé harmadnapon juta *egy ember* a táborból * Saultól, és ruháit megszággatta vala, és fejére földet *hintett vala*, ki mikor Dávidhoz jutott volna, földre hajolván fejet hajta.

* rész 28, 4.

3. Monda pedig néki Dávid: Honnét jössz? Felele néki: Az Izráel táborából szaladék el.

4. Monda néki Dávid: Mond meg kérlek nékem, mint lón a dolog? Felele az: Megfutamodék a nép a harczról, és a nép közzül nagy sokaság vágaték le, és meghalának. Sőt Saul is és Jónathán az ő * fíja meghalának.

* 1 Sám. 31, 2.

5. Monda továbbá Dávid az ifjúnak, ki néki *ezt* beszéli vala: Honnét tudod hogy megholt Saul, és Jónathán az ő fíja?

6. Felele az ifjú, ki a hírt hozta vala: Történet szerint felmenék a Gilbóa hegyére, és ímé Saul * az ő dárdájába ereszkedett vala, és ímé a szekerek és lovagok igen üzik vala őtet.

* 1 Sám. 31, 4.

7. Hátratekintvén pedig *Saul*, megláta engemet, és szólíta, és mondék: Ímhol *vagyok* én.

8. Monda pedig nékem: Ki *vagy* te? Felelék néki: Amálekita vagyok.

9. Akkor monda nékem: Kérlek állj reám és ölj meg engemet, mert igen nagy kinban * vagyok, mert még a lélek teljességgel bennem *vagyom*.

* vers 6.

10. Annakokáért én reá állván megölém őtet: mert tudom vala, hogy meg nem él a seb miatt, és elhozám a koronát, melly fejében *vala*, és az aranypercet, melly az ő karjában *vala*, és azokat ímé ide hoztam az én uramnak.

11. Akkor megragadá Dávid a maga ruháit és * megszággatá, és mind a több emberek is, kik ő *vele valának*.

* rész 3, 31. 1 Móz. 37, 29.

12. És nagy zokogással sírának és bőjtölének * mind estvéig, Saulon és Jónathánon, az ő fíján, és az Úrnak népén, és az Izráelnek házán, mivelhogy fegyver miatt elhullottak volna.

* 1 Sám. 31, 13.

13. Monda pedig Dávid az ifjúnak, a ki *ezt* beszéli vala néki: Honnét *való vagy* te? Felele: Idegen embernek *egy Amálekítának* fíja vagyok.

14. Ismét monda néki Dávid: Miért nem féltél a te kezedet felemelni * az Úrnak felkenettének elvesztésére.

* 1 Sám. 24, 6. 7. 26, 9.

15. És szólíta Dávid egyet az ő szolgálói közzül, kinek monda: Jöjj elő és öld meg * őtet. Ki általüté azt, és meghala.

* rész 4, 12.

16. És monda néki Dávid: A te véred *legyen* a te fejedén: mert a tennen nyelved vallása bizonytságot tészzen el- lened, mondván: Én öltem meg * az Úrnak felkenettét.

* vers 10.

17. És keservesen síra Dávid, ilyen sirással * Saulon és Jónathánon az ő fíján.

* vers 19. 27.

18. Mellyet tőn *e végre*, hogy a Júda fíjait *ők is* a kéziből *való lövésre* * szoktatnák: mint meg vagyon írva a Jásárnak könyvében:

* 1 Sám. 31, 3.

19. Óh Izráelnek ékessége *Úr Isten*, a te hegyeiden megsebesítettvén miképen hullottak el a hatalmasok.

20. Meg ne mondjátok *ezt* * Gáthban, és meg ne jelentsétek az Askelon utczáiban, hogy valamiképen ne örvendjete a Filiszteusoknak leányai, hogy valami módon *ezen* ne tapsoljanak a körülme- téletleneknek leányai.

* 1 Sám. 27, 3. 5. Mik. 1, 10.

21. *Ti* Gilbóa * hegyei, se harmat, se

eső ti reátok ne szálljon, és mezőtök ne teremjen semmi áldozatra valót; mert ott hányatott el az erős vitézeknek paizsok, Saulnak is paizsa, *szintén úgy* mintha meg nem kenettetett volna olajjal.

* vers 6. † 1 Sám. 10. 1.

22. A megöletteknek vérektől, és az erős vitézeknek kövér testektől, *soha* a Jónathán kezíve meg nem * tért, és a Saul fegyvere hijába nem járt.

* 1 Sám. 14. 13.

23. Saul és Jónathán szerelmesek, és életekben egymást * szeretők, haláloktan is nem választattak el egymástól: a saskeselyűknél könnyebbek voltak, és oroszlánoknál erősebbek.

* 1 Sám. 20. 2.

24. Izráelnek leányai sírjatok Saulon, a ki titeket selyemruhával ruház vala és minden gyönyörűséggel, és a ki a ti ruhátokat arannyal ékesíti vala.

25. Miképen hullottak el az erősek a harczon? te Jónathán a te hegyeiden öletettél meg.

26. Nagy keserűségben vagyok éretted édes atyámfia Jónathán, felette * igen kedves voltál nállam; nagyobb volt hozzád való szerelmem, az asszonyhoz való szerelemnél.

* 1 Sám. 18. 1. 20. 41. 23. 16. 17.

27. Miképen hullának el az erősek, és elveszének a hadi szerszámok.

2. RÉSZ.

Dávid Királlyá tétetik a Júda házán; Isbóset pedig Abner által a több Izráelitákon.

Ezek után lőn, hogy megkérdené Dávid az * Urat, mondván: Felmenjek é Júdának valamelyik városába? Kinek felele az Úr: Menj fel. És monda Dávid: Hová menjek? Felele: Hebronba.

* 1 Sám. 30. 8.

2. Felméne azért oda Dávid és az ő két felesége is, Ahinoám Jezréel városból való, és * Abigáil, ki volt a Kármelből való Náhál felesége.

* 1 Sám. 25. 42. 43.

3. Az ő népét is * pedig ki vele vala, felvivé Dávid, mindent az ő háznépével egyetembe, és lakának Hebron városiban.

* 1 Sám. 23. 13.

4. Oda gyűlének pedig a Júda emberei, és ott felkenék Dávidot a Királyságra a Júda házán. Akkor megmondák Dávidnak ilyen szóval: A Jábés-Gileádbeliek azok, kik eltemették * Sault.

* 1 Sám. 31. 12. 13.

5. Követeket küldé azért Dávid a Jábés-Gileádbeliekhez, és ezt izené nekik:

Áldottak * vagytok ti az Úrtól, kik ezt az irgalmasságot cselekedtéték a ti uratokkal Saullal, hogy eltemették őtet.

* Ruth 2. 20.

6. Annakokáért most az Úr cselekedjék veletek irgalmasságot és igazságot; sőt én is ezt a jót teszem veletek, hogy ezt cselekedtéték;

7. Most azért a ti kezeitek erősödjenek meg, és legyetek erős férjfiak: mert megholt a ti uratok Saul, és immár engemet a Júda háza felkent a Királyságra ő magán.

8. Továbbá Abner a Nér fija, ki Saulnak * Főhadnagya vala, felvevé Isbósetet a Saul fiját, és általvivé † Mahanáimba.

* 1 Sám. 14. 50. † Jós. 13. 24. 26.

9. És Királylyá tévén őtet Gileádon, Asuton és Jezréel városán, és az Efraim és Benjámín nemzetségein, és az egész Izráelen.

10. Negyven esztendő *vala* Isbóset Saul fija, mikor uralkodni kezdé Izráelen; és két esztendeig uralkodék. Csak Júdának háza követé Dávidot.

11. Lőn pedig az időnek száma, míg Dávid Király lőn Hebronban Júdának házán, hét * esztendő és hathónap.

* 1 Kir. 2. 11.

12. Továbbá kiméne Abner a Nér fija, és Isbósetnek a Saul fijának szolgálai Mahanáimból * Gibeonba.

* Jós. 10. 12.

13. Joáb is pedig Sérújának fija, és a Dávid szolgálai kimenvén, előtalálák azokat a Gibeon halastavánál, és maradának ezek a halastón innét, amazok pedig a halastón túl.

14. Akkor monda Abner Joábnak: Nosza álljanak elő valami ifjak és játszodjanak előttünk. És monda Joáb: Álljanak elő bátor.

15. Felkelének azért, és *egyenlő* szám szerint általmenének a Benjámín nemzetéből és a Saul fijának Isbósetnek *se-regéből* tizenketten, és a Dávid szolgálai között is tizenketten.

16. És kiki az ő társának fejét megragadá, és fegyverét oldalába üté; és egyenként mind elhullának; és nevezé azt a mezőt Helkath-Hassurimnak, mely *vagyon* Gibeonban.

17. És lőn felette igen erős harc az napon, * és megvereték Abner és az Izráel népe a Dávid szolgálaitól.

* vers 12.

18. Három fija vala pedig ott Sérújának: * Joáb, Abisai, † és Asáel. Asáel

pedig könnyű lábú vala, mint egy vadkecske, melly a mezőn lakik.

* 1 Krón. 2, 16. † 1 Sám. 26, 7. 8.

19. És Asáel megkergeté Abnert; és se jobbfelé, se hálfelé nem tér vala Abner után való futásában.

20. Hátratekintvén pedig Abner, monda: Te vagy é Asáel? Felele: Én vagyok.

21. És monda néki Abner: Térj más felé, vagy jobbkézre, vagy balkézre a melly felé akarod, és fogj meg egyet az ifjak közzül, és foszd meg azt mindenétől; de nem akara ő róla eltérni Asáel.

22. Ismét monda Abner Asáelnek: Menj el hátam megűl; mert valyon s miért vernélek téged a földhöz? és valyon micsoda orczával mennék Joábnak a te bátyádnak eleibe?

23. Mikor azért semmiképen nem akart volna eltérni, általüté * ötet Abner a dárdának utolsó részével, az ötödik oldalcsontja között, és hátúl kele ki a dárda: és elesék azon helyen, és ugyan ott meghala; és lón *hogy* valakik érkeznek vala a helyre, a hol az eleset Asáel megholt vala, megállanak.

* rész 3, 27.

24. Joáb pedig és * Abisai kergetik vala mégis Abnert: A nap pedig lement vala, mikor eljutának az Ámma hegyére, melly Giáhnak ellenébe vagy, a Gibeon pusztája mellett való útfélen.

* vers 18.

25. Akkor egybegyülekezének az Abner után való Benjámín fiai; és lón egy sereg, és megállanak azon egy hegynek tetején.

26. És kiálta Abner Joábnak, és monda: Valyon s mind örökké fegyvermiatt kell é megemésztetnünk? nem tudod é hogy siralmas leszzen ennek vége? és meddig halasztd, hogy nem mondd a népnek, hogy térjenek meg az ő attyokfijainak hátokról?

27. És monda Joáb: Él az Isten, hogy ha te nem szólottál volna, még reggel elment volna a nép, és nem kergette volna az ő attyafiait.

28. Trombitát fúvata azért Joáb, és megáll a egész sereg, és nem kergeték tovább az Izráelt, és nem harcolának tovább.

29. Ezután pedig Abner és az ő vitézei mind egész éjjel mennek vala a mezősegen, és általkelének a Jordánon, és

az egész vidéket bójárván, jutának * Mahanáimba.

* vers 8. 9.

30. Joáb pedig megtérvén Abnernek üzéséből, egybehívá mind az egész sokaságot, és a Dávid szolgálának tizenkilencz hujja lón és * Asáel

* vers 23.

31. A Dávid szolgálái pedig a Benjámín *nemzetéből*, tudniillik az Abner szolgálái közzül, ölének meg háromezáz és hatvan embereket, kik meghalának.

32. És fogván Asáelt, eltemeték az ő attyának koporsójában, melly *vala* Bethlehembben; és mind egész éjjel méne Joáb és az ő vitézei, és szinte Hebronban * viradának meg.

* vers 11.

3. RÉSZ.

Abnernek Dávidhoz hűsége: halála.

Sok ideig való hadakozás lón a Saul háznépe között, és a Dávid háznépe között. Dávid pedig mind feljebb-feljebb megyen vala és öregbedik vala; a Saul háza pedig alább-alább száll vala és fogy vala.

2. Lónek pedig Dávidnak fiai * Hebronban, kik között elsőszülött vala Ammon a † Jezeérből való Ahinoámtól;

* 1 Krón. 3, 1. † rész 13, 10–14.

3. A második pedig Kileáb, Kármelbeli Nábál feleségétől Abigáiltól való, és a harmadik * Absolon a Máákha fija ki a Gessurbeli Thalmai Király leánya *vala*;

* rész 18, 9. 15. 17.

4. És a negyedik * Adónia, Haggitnak fija, és az ötödik Sefátia Abitál fija.

* 1 Kir. 1, 25. 2, 25.

5. A hatodik Ithreám, Eglától Dávid feleségétől való: ezek születtek Dávidnak Hebronban.

6. Lón pedig, hogy mikor nagy visszavonás volna a Saul háznépe között és a Dávid háznépe között: Abner igen emberűl forgódik vala a Saul háznépe mellett.

7. Vala pedig Saulnak egy ágyasa, ki-nek neve vala * Rizpa, Ajának leánya; és monda *Isbóset* Abnernek: Miért mentél bé az én atyámnak ágyasához?

* rész 21, 8.

8. Felette igen megharaguvék azért Abner az Isbóset szaván, és monda: Nemde az ebek Fejedelme vagyok é én? avagy a Júda *nemzetségéhez* szakadtam é tőled? E mai napon nagy irgalmasságot * cselekedtem én a te atyád-

nak Saulnak házával, az ő atyafiával és rokonságaival, és nem adtalak téged Dávidnak kezébe: és te *mindazáltal mégis* ez asszonynak álnokságos vétjét reám fogod most. * rész 2, 8. 9.

9. Bátor úgy cselekedjék Isten Abnerrel, és úgy adja előmenetelét, hogy az Úr a mint megesküdt * Dávidnak, én is a szerint cselekeszem † vele:

* 1 Sám. 15, 28. 16, 1—13. † vers 17—19.

10. Hogy én elveszem a birodalmat Saulnak házától, és megerősítem Dávidnak székit az Izráelen és a Júdán, Dántól * fogva mind Bersebaig. * 1 Kir. 4, 25.

11. És nem felelhete semmit erre Abnernek; mivelhogy igen fél vala tőle.

12. Követeket küldé azért Abner Dávidhoz maga képében ilyen izenettel: Valyon s kié az ország? És *a melly követek* ezt mondanák: Tégy frigyet velünk, és ímé az én erőm is te melletted leszén, hogy az egész Izráelt hozzád hajtssam.

13. Kinek felele *Dávid*: Bátor én frigyet kötök veled. De mind azáltal egyet kérektőled, mondván: *Addig* az én színeimet ne lássad, míg nem meghozod nékem Mikált * a Saul leányát, mikor ide akarsz jöni hogy az én színeimet lássad.

* 1 Sám. 25, 44.

14. És követeket küldé Dávid Isbósethez a Saul fiához, kik ezt mondanák: Add meg az én feleségemet Mikált, kit én száz * Filiszteus szemérem testének bőrével jegyeztem magamnak.

* 1 Sám. 18, 25—27.

15. Elküldé azért Isbóset, és elvételétét őt az ő férjétől Páltiétől, * Láis fijától.

* 1 Sám. 25, 44.

16. Elméne azért ő vele az ő férje, sírva követvén őtet mind Bahurimig; és ott monda néki Abner: Eredj menj vissza: és haza tére.

17. Annakutána Abner szóla az Izráel Véneinek, * mondván: Immár régtől fogva kívántátok Dávidot, hogy Királyotok legyen néktek:

18. Azért most immár vigyétek véghez: mert az Úr szólott Dávidnak ezt mondván: Az én szolgámnak Dávidnak keze által szabadítom meg az én népeimet az Izráelt a Filiszteusok kezéből, és minden ellenségeinek kezeiből.

* rész 5, 1—3.

19. Ennekfelette szóla Abner a Ben-

jámin *nemzetségével* is, és azután elméne Abner, hogy megmondaná Dávidnak Hebronban, a mi tetszenék mind az Izráel népének, mind pedig a Benjámin nemzetségének.

20. Mikor azért eljutott volna Abner Dávidhoz Hebronba, és ő vele együtt húsz ember, lakodalmat szerze Dávid Abnernek és a vele való embereknek.

21. Ennekutánna monda Abner Dávidnak: Felkelek én, és elmegyek, hogy az egész Izráelt ide gyűjtsem az én uram eleibe, a Király eleibe: kik frigyet kösenek te veled, és uralkodjál mindenen szintén a mint szívednek tetszik. És visszabocsátá Dávid Abnert, és elméne békével.

22. És ímé a Dávid szolgálai, és Joáb is, jőnek vala a táborból sok prédát hozván velek; és immár Abner nem vala Dáviddal Hebronban, mert haza bocsátotta vala őtet, és békével elment vala.

23. Joáb pedig és mind a sereg, melly ő vele vala, hogy megjutának, hírré adák e dolgot Joábnak, mondván: Ide jött vala Abner Nérnek fija a Királyhoz, és visszabocsátá őtet, és békével haza tére.

24. Béméne azért Joáb a Királyhoz, és monda: Mit cselekedtél? Ímé Abner hozzád jött volt; miért bocsátád el őtet, és miért ment el?

25. Esméred és Abnert a Nér fiját? csak azért jött volt ide hogy megcsalhasson, és hogy megtudná kijövéseidet és bemenésedet, és hogy mindent eszébe venne, valamit cselekeszel.

26. És kimenvén Joáb Dávidtól, követeket küldé Abner után, kik visszahozák őtet a Sira kútjától, melly dolgot Dávid nem tud vala.

27. Visszajöve azért Abner Hebronba, és félre szólítá őtet Joáb a kapu közbe, mintha szeretettel akarna vele beszélni, és általüté * ott őtet az ötödik oldalcsontnál, és meghala Asáelnek, † a Joáb atyafiának véérért. * 1 Kir. 2, 5. † rész 2, 23.

28. Melly dolgot minekutánna megtudott volna Dávid, monda: Ártatlan * vagyok én, és az én országom mind örökké az Úr előtt, Abnernek a Nér fiának verétől.

* vers 26. 27.

29. Szálljon ez Joábnak * fejére, és az ő atyfiának egész háznépére; és ki ne szakadjon a Joáb házából a magtalan, a belpoklos, az istápon járó, és a ki fegy-

ver miatt vesszen, és a kenyér nélkül szűkölködő.

* 1 Kir. 2, 28—34.

30. Joáb azért és Abisai az ő atyafia megölik Abnert, mivelhogy megölte vala az ő attyokfiát Asáelt * Gibeonban a harczon.

* rész 2, 23.

31. Monda pedig Dávid Joábnak, és mind az egész népnek, melly vele vala: Szaggassátok meg * ruháitokat, és öltözzetek zsákba, és sirjatok Abner előtt! Dávid Király pedig megyen vala a koporsó után;

* rész 1, 11.

32. És eltemeték Abnert Hebronban. Akkor felkiálta a Király, és igen síra az Abner koporsóján, és mind az egész sokaság igen síra.

33. Azután is nagy zokogással siratá a Király Abnert, és monda: Nemde nem úgy vesztél el, a mint szokott ember elveszni az álnok * ember miatt: és ismét mind az egész nép siratá őtet.

* vers 27.

34. A te kezeid nem voltak megkötve, sem a te lábaid nem voltak békóba vetve: de úgy vesztél el, a mint szokott ember elveszni az álnok * ember miatt: és ismét mind az egész nép siratá őtet.

* vers 27.

35. Előjöve pedig mind az egész nép, hogy enni adnának Dávidnak, mikor még a nap fenn volna, és megesküvék Dávid, ezt mondván: Bátor * így s így cselekedjék én velem az Isten, és úgy adja előmentemet, hogy míg a nap le nem megyen, sem kenyeret, sem egyebet semmit nem eszem.

* rész 19, 13.

36. Melly dolgot mikor az egész község megértett volna, igen tetszék nékik; mint a több dolga is, valamit a Király cselekeszik vala, igen tetszik vala nékik.

37. Megesmére azért mind az egész község és az Izráel népe fejenként azon a napon, hogy nem a Királytól * volt, hogy Abnert, a Nér fiját megölték.

* vers 26, 28.

38. Monda pedig a Király az ő szolgálóinak: Nem tudjátok é, hogy * Fejedelem és nagy Fejedelem esett ma el az Izráel népe között.

* rész 2, 8. 1 Sám. 26, 15.

39. És ímé én erőtelen * és csak most választott Király vagyok; ezek pedig a Sérujának fiai hatalmasabbak nálamnál. De fizessen meg az Úr annak, a ki gonoszt + cselekeszik, az ő gonoszsága szerint.

* rész 2, 4. 10. + 1 Kir. 2, 5. 6.

4. RÉSZ.

Isbósetet a maga szolgálói megölik; kiket viszontag Dávid megölet.

Mikor pedig meghallotta volna a Saul fija *Isbóset*, hogy megholt volna Abner Hebronban, igen megfogyatkozék az ő ereje. Sőt az egész Izráel megrémüle.

2. Két Főhadnagya vala pedig a Saul fijának, egyiknek neve Bahana, és a másíknak neve Rékáb, Rimmonnak fiai, ki Beerótból való vala, a Benjámín fiai között; mert Beerót is a Benjámín *városai* közé számláltatik.

3. Elfutottak vala pedig a Beerótbeliek Gittaimba, * és lőnek ott jövevények mind e mai napig.

* Neh. 11, 33.

4. Jónathának * pedig a Saul fijának vala egy sánta fija, (őt esztendő vala mikor Jezréelből híre juta, hogy Saul *megholt volna*, és Jónathán, és felvevé őtet a dajkája, hogy elszaladna *vele*; lőn pedig hogy mikor a *dajka* gyorsan futna, a *gyermeket* elejté, és megsántula) ennek neve vala Mefibóset.

* 1 Sám. 23, 17.

5. Elmenének azért a Beerótbeli Rimmonnak * fiai Rékáb és Bahana, és béménének Isbósetnek házába, mikor a nap felmelegült volna, és ő aluszik vala az ő déli ágyasházában.

* vers 2.

6. Béménvén azért ezek a belső házba, *mintha* gabonát akarnának kivinni, általuték * őtet az ötödik oldalcsont alatt; és ők, Rékáb és az ő atyafia Bahana, elszaladának.

* Bir. 3, 21.

7. Mikor azért ezek a házba bémentek volna, és ő az ő ágyasházában az ágyán feküdnék, minekutánna őtet megsebesítették, és megölték volna, és fejét vették volna, felvévén az ő fejét egész éjjel menének a sík mezőn.

8. Vivék pedig az Isbóset fejét Dávidnak Hebronba, és mondának a Királynak: Ímhól Isbósetnek Saul fijának, a te ellenségednek feje; a ki kergeti vala a te lelket, és az Úr bósszút állott e mai napon az én uramért a Királyért, Saulon és az ő maradékán.

9. Felelvén pedig Dávid Rékábnak és Bahának az ő atyafiának, a Beerótbeli Rimmon fijainak, s monda nékik: Él az Úr, ki az én életemet megszabadította minden nyomorúságból;

10. Hogy én azt, a ki nékem hírt hozott vala ezt mondván: Ímé megholt Saul, (és annak úgy tetszik vala, hogy

nékem nagy örömet mondana,) megragadván megölettem őtet * Siklágban, holtott ő *azt vélte*, hogy én nagy jutalmat adnék néki hírmondásáért: * rész 1, 15.

11. Mennyivel inkább az istentelen emberek *meg kell büntetni*, kik * ágyában, maga házában ölték meg az igaz embert? Azért most valyon s ne kívánjam é meg az ő vérét a ti kezetekből, hogy titeket eltörlenélek a földről? * vers 5. 6.

12. Parancsola azért Dávid az ő szolgáinak, hogy megölnék * őket; és elvagdálák kezeiket és lábaikat: és felakaszták őket Hebronban a halastó mellett. Isbósetnek pedig fejét fogák, és eltemették az Abner † koporsójában Hebronban. * rész 1, 15. 1 Sám. 24, 23. † rész 3, 32.

5. RÉSZ.

Dávidnak boldog állapotja az ő országában s az egész Izráelen való uralkodása.

Eljövének * pedig Hebronba Dávidhoz az Izráelnek minden nemzetségei, és szőlának ilyenképen: Imé mi te csontod és te tested vagyunk. * rész 3, 17—19. 1 Krón. 11, 1.

2. Mert ennekelőtte is, mikor Saul uralkodnék rajtunk, te hordozod vala ki s bé az Izráelt, és az Úr azt mondotta néked: Te legelteted * az én népemet Izráelt, és te lésszes Hadnagy az Izráelen. * Zsolt. 78, 70. 71.

3. Eljövének azért az Izráelnek minden Vénei a Királyhoz Hebronba, és frigyettön velek Dávid Király Hebronban az Úr előtt, és Királylyá kenék Dávidot * az Izráelen. * rész 2, 4. 7.

4. Harmincz esztendő s vala Dávid mikor uralkodni kezde, és negyven esztendeig uralkodék.

5. Hebronban uralkodék a Júda * nemzetségén hét esztendeig és hat hónapig: és Jérusálemben uralkodék harminczhárom esztendeig az egész Izráel és Júda nemzetségein. * rész 2, 4. 7. 1 Kir. 2, 11.

6. Felméne pedig a Király és az ő népe Jérusálembe a Jébuzeusokhoz, * kik azt a földet lakják vala, és mondának Dávidnak ilyen szóval: Nem jösz ide bé, hanemha *először* levágod a vakokat és sántákat, mert csak azok is azt mondják: Nem jó ide bé Dávid. * Csel. 7, 45.

7. Megvevé mindazáltal Dávid a Sion várát, és az *immár* a Dávid * városa. * vers 9. rész 6, 12.

8. Mert azt mondotta vala Dávid azon a napon: Valaki felhághat ama csatornához, és kezdéni vágni a * Jébuzeusokat, és a sántákat és a vakokat, † kiket igen gyűlöl a Dávid lelke: *Azt én Főhadnaggyá teszem*, (mivelhogy a vakok és sánták mondták vala: Nem jó ide bé Dávid.) * 1 Krón. 11, 6. † vers 6.

9. És lakozék Dávid abban a * várban, és nevezé azt Dávid városának; és sok építést tön Dávid a kerítésen belül szélylyel. * vers 7. 2 Krón. 11, 6. 7.

10. És Dávid * feljebb-feljebb megyen vala naponként nevekedvén, és a Seregeknek Ura Istene vala ő vele. * rész 3, 1.

11. Követeket küldé pedig Hirám, * Tírusnak Királya Dávidhoz, és czédrusfákat is és ácsmestereket, és kőműveseket, és építének házat Dávidnak. * 1 Krón. 14, 1.

12. És eszébe vevé Dávid hogy megerősítette volna őtet az Úr az Izráelen való Királyságban, és hogy felmagasztalta volna az ő birodalmát az ő népén az Izráelen.

13. Vön pedig mégis magának * Dávid ágyasakat, és † feleségeket Jérusálemből, minekutánna Hebronból oda ment volna; és lőnek még Dávidnak fiai és leányai. * 1 Krón. 3, 1. 9. † 5 Móz. 17, 17.

14. És ezek a neveik azoknak, a kik lettek Jérusálemben: * Sammua, Sóbáb, Nátán, Salamon, * 1 Krón. 3, 5—9.

15. Ibhár, Elisua, Néfeg, Jáfia, 16. Elisáma, Eljada, és Elifélet.

17. Mikor meghallották volna pedig a Filiszteusok hogy Királylyá kenték volna Dávidot * az Izráelen; felkelének mind a Filiszteusok, hogy Dávidot megkeressék; mellyet megértvén Dávid, táborba szálla. * 1 Krón. 14, 8.

18. A Filiszteusok pedig elérkezének, és elszéledének a Réfaim völgyében.

19. Megkérdé azért Dávid az Urat ilyen szóval: Elmenjek é a Filiszteusok ellen? kezembe adod é őket? * Felele az Úr Dávidnak: Menj el; mert kétség nélkül kezdedbe adom a Filiszteusokat. * 1 Sám. 30, 8.

20. Elérkezék azért Dávid Baál Perázimba, és megveré ott őket Dávid, és monda: Megosztatá az Úr az én ellenségemet előttem, mint a víz szokott eloszlani: azért nevezé azt a helyet Baál Perázimnak.

21. És ott hagyák az ő bálványait,

mellyeket megégezte * Dávid és az ő szolgálói.

* 1 Krón. 14, 12. 2 Móz. 23, 24. 2 Móz. 32, 20. 5 Móz. 7, 25.

22. Azután is ismét feljövének a Filiszteusok, és elszéledének a Réfaim völgyében.

23. Megkérde azért Dávid az Urat ki ezt felelé: Ne menj most reájok; *hanem* hátúl kerüld meg, és hátúl vedd eleit a szederjárnak ellenében.

24. És mikor a szederják tetején halándasz valami indulásnak * dobogását, akkor indulj meg, mert akkor kimegyen te előtted az Úr, hogy megverje a Filiszteusok táborát.

* 2 Kir. 7, 6. 7.

25. És úgy cselekedék Dávid, a mint megparancsolta vala néki az Úr: és igen vágá * a Filiszteusokat, Gibeától fogva mind *addig*, míg † Gázerbe mennél.

* vers 20. rész 3, 18. † Jós. 16, 10.

6. RÉSZ.

Dávid a szövetség ládáját a maga városába Sionba viszi.

Bégyüjté ezek után Dávid az egész * Izráelnek színét, *úgy mint* harmincz ezer embert.

* 1 Krón. 13, 1—6.

2. És felkele és elméne Dávid mind a néppel egybe, melly vele vala, Júdának városába * Bahalába, hogy elhozná onnét az Isten ládáját, mellynél tiszteltetik vala a Név, e Seregek Urának neve ki ül a Kérubimok † között.

* 1 Krón. 13, 6. 1 Sám. 7, 1. † 2 Móz. 25, 20—22.

3. És tevék az Isten ládáját új * szekerre, és elhozák azt Abinádábnak házától, melly vala a dombon, és Uzza és Ahió, Abinádáb fiai vezetik vala azt az új szekeret.

* 1 Sám. 6, 7. 10. 11.

4. Elvivék azért azt, *tudniillik* az Isten ládáját az Abinádáb * házából, melly a dombon vala; Ahió pedig a láda előtt megyen vala.

* 1 Sám. 7, 1.

5. Dávid * pedig és az egész Izráel népe örvendeznek vala az Úr előtt jegenyefából való minden *vígasság tevő szerszámokkal*, hegedűkkel, lantokkal, dobokkal, sípokkal, és czimbalmokkal.

* vers 14. 15.

6. És jutának Nákonnak * szérújére, és Uzza kinyújtá az ő kezét az Isten ládájára, és megtartá azt; mert az ökrök félre csavarodtak vala.

* 1 Krón. 13, 9.

7. Ennekokáért felgerjede az Úr haragja Uzza ellen, és megöle ott ötet az Isten a vakmerőségért: és meghala ott az Isten ládája mellett.

8. Meghaborodék pedig Dávid, mivel-hogy az Úr ilyen romlással rontotta volna meg Uzzát, és nevezé azt a helyet Péres Uzzának, mind e mai napig.

9. Megfélemlék azért Dávid azon a napon az Úrtól, és monda: Hogyhogy jöj-jön én hozzám az Úr ládája?

10. És nem akará Dávid magához vinni az Úrnak ládáját, Dávidnak * városába: hanem téríté azt Dávid a Gitteus † Obed Edom házához.

* rész 5, 7. † 1 Krón. 13, 13.

11. És lón az Úrnak ládája Gitteus Obed Edom házánál három hónapig, és megáldá az Úr Obed Edomot, és háznépét.

12. És megmondák Dávid Királynak ilyen szóval: Megáldotta az Úr * az Obed Edom házát, és minden *marháját* valamije vagyon, az Isten ládájáért. És elmenvén Dávid, elvivé † az Isten ládáját az Obed Edom házától Dávid városába ** nagy †† vigassággal.

* 1 Krón. 13, 14. † 1 Krón. 15, 1. 3. ** rész 5, 7. †† vers 5. 14.

13. Mikor pedig *azok*, kik az Úr ládáját viszik vala, hat lépést mentek volna, áldozék ott egy ökröt, és kövér juhót.

14. Dávid pedig minden erejéből * tánczol vala az Úr előtt és Dávid gyolcsból csinált † Efódot övedzett vala magára.

* vers 5. † 1 Krón. 15, 27.

15. Dávid azért és az Izráelnek minden háznépe viszik vala az Úr ládáját, nagy énekléssel és trombita szóval.

16. Lón pedig, hogy mikor az Úr ládája menne Dávid városába, Mikál * Saulnak leánya kinéz vala az ablakon, és látván, hogy Dávid Király tánczolna és ugrálna az Úr előtt, megutálá † őtet szívében.

* rész 3, 14. 15. † vers 23.

17. Mikor pedig előhozták volna az Úr ládáját, helyhezteték azt az ő * helyére a sáturnak közepére, mellyet felvonatott vala néki Dávid; és tón Dávid az Úr előtt egészen égetendő áldozatot, és háláadó-áldozatot.

* 1 Krón. 15, 1. 16, 1.

18. Mikor elvégezte volna pedig Dávid az egészen égetendő áldozatot, és a háláadó-áldozatot, megáldá * a népet a Seregek Urának nevében.

* 1 Kir. 8, 55—61.

19. És osztogattata Dávid mind az egész népnek, az egész Izráel seregének, férjfiaknak és asszonyoknak kenyeret: mindennek egy-egy lepényt, egy-egy darab húst, és egy-egy palaczk bort: és elméne mind az egész nép kiki az ő házához.

20. Ennekutánna haza tére Dávid, hogy megáldaná az ő háznépét is: kijöve pedig Mikál, a Saul leánya Dávid eleibe, és monda: Bezzeg díszes * vala ma az Izráel Királya, ki az ő szolgáinak leányi előtt felfosztózott vala ma, mint szinte valamely bolond szokott felfosztózni. * vers 16.

21. És monda Dávid Mikálnak: Az Úr előtt *miveltem azt*, ki választott engemet * inkább, hogy nem mint a te atyádat, és minden ő háznépét, megparancsolván nékem, hogy az Úrnak népén az Izráelen † Főhadnagy lennék; *ezután is* vígadok az Úr előtt.

* 1 Sám. 16, 1. 13. † 1 Kir. 8, 16.

22. Sőt mennyivel inkább megalázom magamat, és *mennyivel* alábbvaló lések az én szemeim előtt: annyival dicséretesebb lések a leányok előtt, a * kikről te szólasz. * vers 20.

23. Ennekokáért Mikálnak, Saul leányának nem lőn soha * gyermeke, mind a napig is, míg meghala. * vers. 16. 20.

7. RÉSZ.

Dávid akar templomot építeni.

Lőn pedig, hogy mikor a Király az ő palotájában űlne és az Úr mindenfelől békességet adott volna néki minden ellenségeitől:

2. Monda a Király Nátán Prófétaának: Ímé lássad, * én *ezédrusfából csinált* palotában † lakom, az Istennek ládája pedig a sátor † † közepette vagyon.

* 1 Krón. 17, 1. † Agg. 1, 4. † † rész 6, 17.

3. Monda pedig Nátán a Királynak: Valami a te szívedben vagyon, menj elő benne, és vidd véghez, mert az Úr veled *vagyon*.

4. Ennekutánna pedig lőn az Úr szava Nátánhoz azon éjjel, mondván:

5. Menj el és mond meg az én szolgámnak Dávidnak: Ezt mondja az Úr: Valyon s csinálsz é * nékem házat, hogy abban lakjam? * 1 Kir. 5, 3. 1 Krón. 22, 8.

6. Mert én nem laktam semmi * házbán, mind az időtől fogva is, miolta kihoztam az Izráel fiaiit Égyiptomból, mind e mai napig: hanem jártam csak a sátorban és hajlékban. * 1 Kir. 8, 16.

7. És minden helyen valahol jártam az egész Izráel fjaival, valyon s tettem é valami szót reá az Izráel *fjai* között: valamely nemzetségnek, kinek azt parancsoltam volna, hogy legeltetné az én

népemet az Izráelt, ezt mondván: Mi oka hogy nékem *ezédrusfából való* házat nem építettek?

8. Most azért ezt mondjad az én szolgámnak Dávidnak: Ezt mondja a Seregeknek Ura: Én hoztalak ki tégedet * a kunyhóból, mikor a juhok után járnál, hogy lennél Hadnagy az én népem az Izráelen: * 1 Sám. 16, 11. 12. Zsolt. 78, 70. 71.

9. És *veled* voltam mindenütt, valahová mentél, és kigyomláltam minden * ellenségeidet előtted; és nagy hírt nevet szerzettem néked, mint a nagy Fejedelmeknek hírek nevek, kik vagynak e földön. * rész 3, 18. Csel. 7, 45.

10. Helyet is szerzek pedig az én népemnek az Izráelnek, és ott elplántálám őtet, és lakozik az ő helyében, és többé helyéből ki nem * mozdíttatik: és nem fogják többé az Istentelen fiak nyomorgatni őtet, mint † annakelőtte.

* 2 Krón. 33, 8. Jer. 39, 1—9. Bír. † 13, 1.

11. És az időtől fogva, mellyben parancsoltam, * hogy Bírák lennének az én népem előtt az Izráel előtt, míg megnyugotlak téged minden ellenségeidtől. Ennek felette azt izeni néked az Úr: hogy csinál néked † házat az Úr. * Bír. 2, 18. † vers 12—16.

12. És mikor a te időd bételjesedik és elaluszol a te atyáiddal, feltámasztom utánnad a * te magodat, melly származik a te ágyékdoból, és megerősítem az ő országát. * 1 Kir. 8, 5. 20. Csel. 2, 30.

13. Az fog templomot * építeni az én Nevemnek, és megerősítem az ő országának székeit mind örökké.

* rész 23, 2. 5. 1 Kir. 5, 5. 6, 1. 9. 12.

14. Én lések néki * attya, és ő léssen nékem fiam, ki mikor gonoszúl cselekszik, megfenyíttem őtet emberi † veszővel, és emberek fjiainak büntetésekkel; * Zsolt. 89, 27—33. Zsid. 1, 5. † 1 Kir. 11, 39.

15. Mindazáltal irgalmasságomat * meg nem vonom tőle, miképen megvonám Saultól, a kit kivágék előtted.

* 1 Sám. 16, 1.

16. És állandó léssen a te házad, és a te országod * mind örökké tiéd léssen, és a te királyiszedek erős léssen mind örökké. * 1 Kir. 11, 29—33. 12, 16—20.

17. Mind e beszéd szerint, és mind e látás szerint szóla Nátán Dáviddal.

18. Bémenvén azért Dávid Király, leüle az Úr előtt, és monda: Micsoda vagyok * én, Uram Isten! és micsoda az én

háza népe, hogy engemet ennyire elővittél? * 1 Sám. 16, 11. 12.

19. Mégis mindazáltal igen kicsinynek tetszett ez * néked, Uram Isten! hanem imé szólasz a te szolgádnak háza felől, messze † időre valókat: de ez az embereknek törvények Uram Isten!

* vers 8. 9. † vers 13.

20. És mi szükség Dávidnak többet szólani néked, holott te jól * esméred, Uram Isten, a te szolgádat? * 1 Sám. 16, 1. 3.

21. A te ígéretedért, és a te jóakarod szerint cselekedted mind ezeket a nagy dolgokat, hogy * megjelentened a te szolgádnak. * vers 12. rész 23, 2. 5. Csel. 2, 30.

22. Ennekokáért felmagasztaltattál Uram Isten: mert nincsen semmi * olyan mint te, és nincsen Isten kívülled, mind a szerint valamint mi fűleinkkel hallottuk. * 5 Móz. 4, 35. Zsolt. 86, 8.

23. Mellyik nép azért olyan mind az egész földön, mint a te néped * az Izráel? mellyért elment † volna az Isten, hogy megváltaná azt magának való népül, és magának nevet szerezne: és veletek nagyokat cselekednék, mellyek csudálatosok lennének a te földedben, *kiüzvén* a te néped elől (mellyet megszabadítottál Égyiptomból) a pogányokat és az ő isteneiket? * 5 Móz. 4, 7. 8. 33, 29. Zsolt. 147, 19. 20. † 2 Móz. 3, 7. 4, 22.

24. Mert megerősítetted magadnak a te népedet * az Izráelt, ki te néped mind örökké; és te voltál Uram nékik Istenek. * 5 Móz. 7, 6. 8.

25. Most annakokáért, Uram Isten, a mit szóltál * a te szolgád felől és az ő háza felől, teljesítsd meg mind örökké; és cselekedjél úgy a mint szólottál.

* vers 11—15.

26. Hogy felmagasztaltassék a te neved mind örökké, ilyen szókkal: A Seregeknek Ura, Istene az Izráelnek, és Dávidnak a te szolgádnak háza legyen állandó te előtted.

27. Mert megjelentetted a te szolgádnak * fülében, óh Seregeknek Ura, és Izráelnek † Istene, ezt mondván: Házat építek néked. Ennekokáért indítá a te szolgád az ő szívét, hogy néked könyörgene ilyen könyörgéssel.

* vers 4, 5. 11. † vers 23.

28. Most azért óh Uram Isten, (mert te vagy az Isten, és a te beszéded * igaz-

ság, és te mondtad ezt a jót a te szolgád felől.) * Ján. 17, 17.

29. Legyen a te jó akaratodnak áldása a te szolgádnak házában, hogy legyen előtted mind örökké; mert te szólottál Uram Isten, és a te áldásoddal áldassék meg a te szolgádnak háza mind örökké.

8. RÉSZ.

Dávid megveri a körülakó népeket, és birodalmát megerősíti

Ennekutánna ismét megveré Dávid a Filiszteusokat * és igen megaláza őket: és elvevé Dávid a Filiszteusok kezéből Méteg Ammát. * 1 Krón. 18, 1.

2. És megveré a * Moábitákat is, és kötéllel méré meg őket, levágatván őket a földre, és két kötelet mére a megölésre; és egy teljes kötelet, a kinek életét megengedné, és lőnek a Moábiták Dávidnak † adófizető szolgálai.

* 1 Móz. 19, 36. 37. 4 Móz. 24, 17. † Zsolt. 60, 10.

3. Ennekfelette megveré Dávid Hadadézer, * Réhóbnak fiját, Czóbának Királyát, mikor menne *Dávid*, hogy a határt † küljebb vetné mind az Eufrátes folyóvizig.

* 1 Kir. 11, 23—25. † 1 Móz. 15, 18. 2 Krón. 9, 26.

4. Elfoga pedig Dávid közzülők * ezer és kétszáz lovagot, és húsz ezer gyalog embert; és inákat elvagdaltatá Dávid minden szekeres *lovaknak*, és csak száz szekérbe *valót* hagyata meg benne.

* 1 Krón. 18, 4.

5. Eljövénék pedig a Siriabeliek Damaskusból, hogy megseggellenék Hadadézer, Czóbának Királyát; és megvere Dávid a Siriabeliekben * huszonkét ezer férjfiakat.

* 1 Krón. 18, 5.

6. És tisztartatókat szerze Dávid Siriában, *mellyben vagyon* Damaskus; és lőnek a Siriabeliek Dávidnak adófizető szolgálai; és megtaltalmazá az Úr Dávidot valahová megyen vala.

7. Elnyére pedig Dávid az arany pázsokat is, mellyek Hadadézer szolgálai valának, és bévivé azokat Jerúsálembe.

8. Hoza annakfelette Dávid Király a Hadadézer városaiból Bétákból és Berótaiból felette igen sok rezet.

9. Meghallván pedig Toi, * Hamát *tar-tománynak* Királya, hogy megverte volna Dávid Hadadézernek minden seregeit;

* 1 Krón. 18, 9. 10.

10. Küldé Tói Jórámot az ő fiját Dá-

vid Királyhoz, hogy békességesen köszöntené őtet, és áldaná, hogy megvívott volna Hadadézerral, és megverte volna őtet, (mert Hadadézer Tóival is hadakozik vala), és a *Tóifja* kezében szép arany mivek, ezüstből és rézből csinált edények *valának*.

11. Mellyeket Dávid Király az * Úrnak szentele, mind az arannyal és ezüsttel egyetembe, mellyet minden ellenségeitől nyert vala, kiket meghódoltatott vala.

* 1 Krón. 22, 14. 16.

12. A Siriabeliektől, * Moábitáktól, az Ammon fjitól, a Filiszteusoktól, † az Amálekítáktól, és a Réhób fijától Hadadézertől Czóbának Királyától nyert prédát.

* 2 Kir. 1, 1. † 4 Móz. 24, 20.

13. Nagy nevet vón azért Dávid *magának*, mikor visszajőne a Siriabelieknek * megverésekből a sónak mezején, *holott* tizennyolcz ezeret *vágott vala le*.

* Zsol. 60, 2.

14. Az Idumeusok * között is tisztartókat † rendele, az egész Idumeusok között szerze tisztartókat; és lőnek mind az Idumeusok Dávidnak szolgálói, és megtartá az Úr Dávidot, valahová megyen vala.

* 1 Móz. 27, 40. 1 Móz. 36, 1.

4 Móz. 20, 14—21. 24, 18. † 1 Kir. 11, 15. 16.

15. Uralkodék azért Dávid az * egész Izráelen, és szolgáltat vala Dávid az egész nép között ítéletet és igazságot.

* rész 24, 2.

16. Főhadnagya pedig vala * Joáb, Séruijának fja, Jósafát pedig Ahiludnak fja, vala históriáinak megírója.

* 1 Krón. 2, 13. 16. 1 Kir. 2, 5. 29—31.

17. Sádok pedig, Akhitóbnak fja, és Akhimélek Abjátárnak * fja, *valának* Papok, és Sérája íródeákja *vala*.

* 1 Sám. 22, 20—23. 1 Krón. 6, 8. 1 Krón. 24, 3.

18. Benája * pedig, Jóhojadanak fja, *vala* a Kereteusoknak † és Peleteusoknak *Előljárójok*, és a Dávid fiai valának *úgy mint* Fejedelmek. * rész 23, 20. † rész 15, 18.

9. RÉSZ.

Dávidnak Méfibósettel való jótéteménye.

Monda ezekután Dávid: Vagyon é még valaki, a ki élne a * Saul háznépe között, hogy irgalmasságot cselekedjen ő vele † Jónathánért?

* rész 4, 5. 6. 1 Sám. 31, 2. † rész 1, 26.

2. *Vala* pedig Saul házából egy szolgál, kinek neve vala, Siba, kit szólítának,

hogy Dávidhoz menne, és monda a Király néki: Te vagy é Siba? Felele: *Én vagyok* te szolgád.

3. Monda ismét a király: Vagyon é még valaki a Saul háznépe között, hogy irgalmasságot cselekedjem vele, *melly dolog* Isten előtt * *kedves legyen?* Felele Siba a Királynak: Vagyon még Jónathánnak egy fja, ki mindkét † lábára sántál.

* 1 Sám. 20, 15. 24, 22. 23. † rész 4, 4.

4. Monda néki a király: Hol vagyon? és monda Siba a Királynak: Imé a Lodebári Ammiel fijának, * Mákirknak házában vagyon.

* rész 17, 27.

5. Akkor elkülde Dávid Király, és elhozatá őtet a Mákir házából a Lodebári Ammiel fijától.

6. Mikor eljutott volna pedig Dávidhoz, Méfibóset, Jónathánnak a Saul fijának fja, arezal leborúla, és nagy tisztességet tőn néki; és monda Dávid: Méfibóset; ki felele: Imhol a te szolgád.

7. Monda néki Dávid: Ne félj; mert kétség nélkül irgalmasságot cselekeszem veled * Jónathánért a te atyáért; és megadom néked Saulnak a te atyádnak minden majorságát, és néked mindenkor asztalomnál leszen ételed.

* 1 Sám. 20, 15. 16.

8. Akkor fejet hajta *Méfibóset*, és monda: Micsoda a te szolgád, hogy * a holt ebre reá tekintettél, minémű én vagyok?

* rész 19, 28. 1 Sám. 24, 15.

9. Szólitá azután a Király Sibát Saulnak szolgáját, és monda néki: Valamiye volt Saulnak és mind egész * háznépének, mind azokat a te urad fijának adtam.

* vers 7. rész 19, 29.

10. A majorságnak azért te viseljed gondját, és a te fjaid és szolgálid: és bészolgáltságad, hogy legyen a te urad fijának kenyere, mellyel éljen. Méfibóset pedig a te uradnak fja, az én asztalomnál eszik mindenkor. Vala pedig Sibának tizenöt fja, és húsz szolgálja.

11. Felele Siba a Királynak: Valamit az én uram a Király parancsol *nékem* szolgáljának, a képen cselekeszik a te szolgád. Noha Méfibóset az én asztalomnál is úgy lakhatnék mint egy Király fja.

12. Vala pedig Méfibósetnek egy fiacskája, kinek neve * Mika vala; a Siba házában lakozók pedig mindnyájan Méfibóset szolgálói *valának*.

* 1 Krón. 8, 34. 35.

13. Méfíböset pedig lakik vala Jerusálemben; mert mindenkor a Király asztalánál eszik vala, jöllehet mind a két lábára * sántálna.

* rész 4, 4.

10. RÉSZ.

Dávid megveri az Ammonitákat Joáb által.

Lőn pedig azután, meghala az Ammon fíjainak * Királyok, és uralkodék helyette Hánon, az ő fíja.

* 1 Móz. 19, 36—38. 1 Krón. 19, 1.

2. És monda Dávid: Irgalmasságot teszék Hánonnal, * Náhás fíjával, miképen az ő atya is velem irgalmasságot tett: és hozzá küldé Dávid, hogy vigasztalná őtet szolgálái által az ő atya *halála* felől. Eljutának azért a Dávid szolgálái az Ammon fíjainak földökre.

* 1 Sám. 11, 1.

3. És mondanak az Ammon fíjainak Fejedelmei Hánonnak az ő uroknak: Valyon s Dávid becsüli é ezzel előtted a te atyádat, hogy hozzád vigasztalókat küldött? Valyon inkább nem azért küldötte é Dávid hozzád az ő szolgálait, hogy a várost megszemlélnék, és megkémlelnék és minden állapotját megvizsgálják.

4. Fogatá azért Hánon a Dávid szolgálait, és szakáloknak felét elnyíreté, és ruháikat félben elmetszeté, *tudniillik* mind alfelekig, és elbocsátá őket.

5. Megizenék pedig ezt Dávidnak és eleikbe küldé, (mert az emberek igen megcsúfoltattak vala) és ezt izené a Király: Maradjatok Jérikhóban mind addig, míg nem megnevekedik a ti szakálotok: és *úgy* jöjjetek haza.

6. Látván pedig az Ammon fíjai, hogy nagy méltatlan dolgot cselekedtek volna a Dávid *szolgáin*, követet küldének az Ammon fíjai, és megfogadák Siriában a Beth-Réhobbelieket, és azon Siriában a Czóbeusokat, húsz ezer gyalogot; és a Maakának Királyától ezer embert, és Istóbtól is tizenkét ezer embert.

7. Mellyet meghalván Dávid, elbocsátá Joábot, és minden erős seregét.

8. Kijövének azért az Ammon fíjai, és leszállíták a hadat a kapu előtt, a Siriabeliek pedig, Czóba, Réhób, Istób és Maaka, külön a mezőben *szállának*.

9. Látván pedig * Joáb, hogy mind elől, mind hátul ellenség volna táborban, kiválogatá az Izráel népének színét, és sereget rendele a Siriabeliek ellen.

* rész 8, 16.

10. A népnek pedig maradékát bizá az ő öccsének Abisainak * kezébe, és sereget rendele az Ammon fíjai ellen.

* rész 18, 2. 23, 18.

11. És monda: Ha erősebbek lesznek a Siriabeliek nálamnál; nékem segítséggel légy. Ha pedig az Ammon fíjai náladnál hatalmasabbak lesznek, én megsegítlek és megszabadítlak.

12. Bátorítsd meg magadat, és emberkedjünk * a mi nemzetségünkért, és a mi Istenünknek városaiért; és az Úr cselekedjék úgy, a mint néki tetszik.

* 5 Móz. 20, 1.

13. Elérkezék azért Joáb és az ő vele való sereg a Siriabeliek ellen az ütközetre, és elfutamodának ő előtté.

14. Látván pedig az Ammon fíjai, hogy megfutamodtak volna a Siriabeliek; elfutamodának ők is Abisai előtt, és bészaladának a városba, és megtére Joáb az Ammon fíjairól, és méne Jerusálembe.

15. Mikor pedig látták volna a Siriabeliek, hogy * megveretettettek volna az Izráeltől; *ismét* egymást felgyűjték.

* 1 Krón. 19, 16.

16. És elküldé Hadadézer, és kihozá a Siriabelieket, kik a vízen túl *valának*, és jövének Héla városához: és Sobák, Hadadézernek Főhadnagya vala ő előttök.

17. Megizenék pedig Dávidnak, ki egybegyűjté az egész Izráelt, és általméne a Jordánon és jutának Hélámhoz; és sereget rendelének a Siriabeliek Dávid ellen, és megütközének vele.

18. Megfutamodék pedig a Siriabeliek *serege* az Izráel előtt; és levága * Dávid a Siriabelieken hétszáz szekeren *való embert*, és negyvenezer lovagot, Sobákot is a seregnek Főhadnagyát megölé; és ugyan ott meghala.

* 1 Kir. 11, 23—25.

19. Mikor pedig látták volna mind a Királyok, Hadadézernek szolgálai, hogy az Izráeltől megveretettettek volna, frigyet vetének az Izráellel, és nekik szolgálának; és nem merének többé a Siriabeliek kijöni segítségre az Ammon fíjai mellett.

11. RÉSZ.

Dávid paráznsága és gyilkossága.

Lőn pedig, hogy mikor az esztendő fordulván, eljött volna az idő, mellyben a Királyok *hadba* szoktak menni, elküldé

Dávid Joábot és az ő szolgálait ő vele, és mind az egész Izráelt és elrablák * az Ammon fiai, és megszállák Rabba várost; Dávid pedig Jerusalembe hívalodik vala. * 1 Krón. 20, 1. 1 Móz. 19, 38.

2. Történék pedig estvének ideje előtt, mikor felkült volna Dávid az ágyából, és a királyi palota felett a folyosón sétálna: láta egy asszonyt a folyosóról, ki magát mossa vala; és az asszony igen szép tekintetű vala.

3. És elküldé Dávid és tudakozódék az asszony felől, és monda *egy ember*: Nemde nem ez é Bethsabé, Eliámnak leánya, Hitteus * Uriás felesége? * rész 23, 39.

4. Akkor követeket küldé Dávid, és elhozatá őtet; ki béméne ő hozzá, és vétkezék az asszonnyal, mikor az ő tisztátalanságából * megtisztult volna: és anakutánna visszaméne az ő házához. * 3 Móz. 15, 19.

5. Az asszony pedig *eszébe vevén*, hogy méhében fogadott volna; elküldé és megízené Dávidnak ilyen szóval: nehézkes vagyok!

6. Küldé azért Dávid Joábhhoz *ilyen követséggel*: Küld haza hozzám Hitteus Uriást; és elküldé Joáb Uriást Dávidhoz.

7. Mikor pedig eljutott volna Uriás ő hozzá, megkérde őtet Joábnak békessége felől, a népek békessége felől és a hadnak békessége felől.

8. Monda ennekutánna Dávid Uriásnak: Menj a te házadhoz, és mosd meg * lábaidat; kimenvén pedig Uriás a Király házából, a Király ajándékot küldé utánna. * vers 11.

9. De Uriás hála a Király házának ajtaja előtt, az ő urának minden szolgálival, és nem méne a maga házához.

10. Mellyet bémondának Dávidnak ilyen szóval: Nem ment alá Uriás az ő házához. Akkor monda Dávid Uriásnak: Nemde nem útról jöttél é te haza? mi azért az oka, hogy házadhoz alá nem mentél?

11. Felele Uriás Dávidnak: Az *Isten* ládája, * az Izráel és Júda *nemzetsége* sátorban vagyon; annakfelette az én uram Joáb, és az én uramnak szolgálai a mező színén vagynak a táborban; és én hogy mennék bé az én házamba, hogy egyem és igyam, és feleségemmel háljak?

Ugy élj te † és úgy éljen a te lelked hogy nem mívelem azt.

* 1 Sám. 4, 4. † rész 14, 19.

12. Monda azért Dávid Uriásnak: Maradj itt mais, és holnap elbocsátlak. Megmarada azért Uriás Jerusalembe a napon, és más napra kelve is.

13. Ennekutánna hívatá őtet Dávid, és ő vele evék és ivék, és megrészegíté őtet, és kiméne estve aludni az ő ágyára, az ő urának szolgálival együtt, de az ő házához nem méne alá.

14. Megviradván pedig, levelet íra Dávid * Joábnak, mellyet Uriástól küldé el. * rész 8, 16.

15. Ilyen módon írta vala pedig a levelet: Álassátok Uriást legelől a keményebb harczon; és hátul fussatok el mellőle, hogy megölettessék és meghaljon.

16. Lón azért, hogy mikor ostromlaná Joáb a várost; állatá Uriást arra a helyre, a hol tudja vala, hogy erős vitézek volnának.

17. Kijövéen azért a városbeli nép, megharcolának Joábbal, és elhullának a nép közzül, Dávid szolgálai közzül, és Hitteus Uriás is meghala.

18. Követet bocsáta azért Joáb, és megízené Dávidnak a viadalnak minden rendit.

19. És meghagyá a követnek, mondván: Mikor elvégezed a beszédet a Királlyal, a harcznak minden módja felől.

20. Ha történik, hogy a Király megbúsul, és ezt kezdi mondani néked: Miért mentetek olyan közel a városhoz harczolni? nem gondolhattátok é meg, hogy meghajigálnak a kőfalról?

21. Kicsoda ölte meg Abiméleket, Jerubbésetnek fíját? nemde nem egy asszony üté é * agyon a kőfalról egy malomkő darabbal, és meghala Tébesben? *Azért* miért mentetek közel a kőfalhoz? Akkor mond meg: Hitteus Uriás is a te szolgád megholt. * Bír. 9, 53.

22. Elméne azért a követ, ki mikor eljutott volna; megbeszéle Dávidnak mindeneket, a mellyek felől küldötte volt őtet * Joáb. * rész 8, 16.

23. És monda *a több dolgok között* a követ Dávidnak: Mikor mi ellenünk erős harczot tartván, a mezőre jöttek volna ki mi reánk azok az emberek; üzénk őket a kapuig;

24. De igen meghajigálának *minket* te szolgálodat a kőfalról, és megholtak *egynehányan* a Király szolgálái között: és a te szolgád Hitteus Uriás * is megholt.

* vers 15.

25. Monda azért Dávid a követnek: Ezt mondjad Joábnak: Ne legyen ez felletéb ellened; mert a fegyver szinte úgy megemészt egyet, mint mást. Netárgítsad azért a viadalt a város ellen, és rontsd el azt; a *népet* pedig bíztsassad.

26. Meghallá pedig Uriásnak felesége, hogy megholt volna Uriás az ő férje, és síratá az ő férjét.

27. És mikor a gyászolásnak *ideje* eltölt volna; érette küldé Dávid és házába viteté őtet, és lón néki felesége, és szüle néki egy fiat; és ellene * lón az Úrnak, a mit Dávid cselekedett † vala.

* 2 Móz. 21, 14. † vers 4. 15.

12. RÉSZ.

Megdeddi Nátán Dávidot a parázناسágért és gyilkosságért: penitencziát tart Dávid.

Elküldé azért az Úr Dávidhoz * Nátán *Prófétát*, ki bémenvén hozzá, monda néki: Két ember vagyon egy városban, egyik gazdag, a másik szegény. * 1 Kir. 1, 24. 38.

2. A gazdagnak * felette sok juhái és ökrei valának: * vers 7. rész 5, 13. 1 Sám. 25, 42—44.

3. A szegénynek * pedig semmije nem vala egyebegy kismöstény báránkjánál, kit vett vala és kit ő feltartott vala: és magával és az ő gyermekeivel mind együtt nevedett vala fel, az ő falatjából eszik vala, és az ő poharából iszik vala, és az ő kebelében aluszik vala, és néki olyan vala mintegy leánya.

* vers 9. rész 11, 27.

4. Mikor pedig útonjáró vendége jutott volna a gazdagnak: szána az ő ökrei és juhái között hozatni, hogy a vendégnek ételt készítené belőle, a ki hozzá ment vala, hanem elvév a szegénytől az ő bárányát, és azt főzeté meg a vendégnek, a ki hozzá ment vala.

5. Akkor felgerjede Dávidnak haragja az ember ellen, és monda Nátánnak: Él az Úr, hogy halálnak fija az az ember, ki azt cselekedte.

6. A bárányért pedig négy * annyit kell adni, mivelhogy ezt mívelte, és annak nem kedvezett. * 2 Móz. 22, 1.

7. És monda Nátán Dávidnak: Te vagy az * az ember, Ezt mondja az Izráelnek

Ura Istene: Én † kentelek fel téged, hogy Király lennél Izráelen, és megszabadítottalak téged a Saul kezéből.

* 1 Kir. 20, 40. † 1 Sám. 16, 13.

8. És néked adtam a te urad * házát, és a te uradnak feleségeit a te kebeledbe; ennekfelette néked adtam az Izráelnek és Júdának házát: és ha még ez kevés *volt*, ezt s ezt adtam volna néked.

* 1 Sám. 18, 13.

9. Miért vetetted meg * az Úrnak beszédét, olly dolgot cselekedvén, melly utálatos ő előtte? Hitteus Uriást fegyverrel † ölted meg, és az ő feleségét magadnak vetted feleségül: magát pedig az Ammon fíjainak fegyverekkel ölted meg.

* 2 Móz. 20, 13. 14. † rész 11, 16. 17.

10. Most azért, a fegyver * soha a te házadból kinem szakad; mivelhogy megutáltál † engem, és a Hitteus Uriás feleségét elvetted, hogy feleséged lenne.

* rész 13, 28. 29. 18, 15. † 2 Móz. 21, 14.

11. Ezt mondja az Úr: Ímé én ellened gonoszt támasztok a te házadból, * és szemed láttára feleségeidet elveszem, és adom más felebarátodnak, és hál a te feleségeiddel, ennek a napnak láttára.

* rész 16, 22.

12. Mert te titkon cselekedtél; de én azt cselekeszem az egész Izráel előtt, és a nap előtt.

13. Monda azért Dávid Nátánnak: Vétkeztem az Úr ellen! És monda Nátán Dávidnak: Az Úr is elvette a te bűnödét, hogy meg nem * halsz. * 3 Móz. 20, 10.

14. De mindazáltal, mivelhogy nyilvánvaló káromlásra okot adtál az Úr elleneségeinek e dologban; a te fíjad is, * a ki lett néked, bizonynyal meghal. * rész 11, 27.

15. Ezekután elméne Nátán az ő házához, és megveré * az Úr a gyermeket, melyet az Uriás felesége szült vala Dávidnak: és megbetegedék. * vers 18.

16. És könyörge Dávid az Istennek a gyermekért, és bőjtöle is Dávid, és házába bémenvén a földön hála és fekvék.

17. Felkelének azért az ő házában való öreg emberek és *menének* ő hozzá, hogy felvennék őtet a földről: de nem akará, és nem is evék ő velek kenyeret.

18. Hetednapra azért meghala * a gyermek, és nem merik vala a Dávid szolgálai néki megmondani, hogy megholt volna a gyermek: mert ezt mondják vala: Ím még mikor a gyermek élne,

szólottunk néki, és meg sem hallotta szónkat; hogy merjük azért megmondani néki, hogy megholt a gyermek, hogy *magának* nyavalyát szerezzen. * vers 14. 15.

19. Látván pedig Dávid, hogy az ő szolgálai suttognának, eszébe vevé Dávid, hogy megholt volna a gyermek, és monda Dávid az ő szolgálainak: Meghala é a gyermek? Azok mondanak: Megholt.

20. Felkelvén azért Dávid a földről, megmosdék és megkené magát, és más ruhát vőn rá, és béméne az Úr * házába, és imádkozék. Azután béméne a maga házába, és *étket* kére, és kenyeret vivének eleibe és evék. * rész 6, 16. 17.

21. Akkor mondanak az ő szolgálai néki: Mi dolog lőn ez a mit míveltél? A gyermek míg éle, bőjtölél és sírál; holott pedig immár megholt a gyermek, felkeltél és ettél kenyeret.

22. Monda ő: Míg a gyermek élt, addig bőjtöltem és sírtam; mert ezt mondtam: Ki tudja, * talán az Úr könyörül rajtam, és megél a gyermek. * vers 14. Ésa. 38, 1–5.

23. De most *mivel*hogy megholt, valyon miért bőjtölnék? valyon visszahozhatom é vele? Én megyek ő * hozzá, de ő nem jó ide vissza én hozzám. * 1 Móz. 37, 35.

24. És megvigasztalá Dávid az ő feleségét Behsabét, és béméne hozzá, és vele lőn, és fiat * szüle; és nevezé annak nevét Salamonnak, és az Úr szereté azt. * 1 Krón. 22, 9. Máté 1, 6.

25. Mert megizente vala Nátán Próféta által, és nevezé az ő nevét Jedidjának az Úrért.

26. Joáb pedig erősen vitatá * az Ammon fíjainak *városát* Rabbát, és megvevé a királyi várost. * rész 11, 1. 1 Krón. 20, 1.

27. És követeket küldé Dávidhoz Joáb, ilyen követséggel: Hadakoztam Rabba ellen, és meg is vettem a városnak *egyik részét*, a hol a víz *vagyon*.

28. Most azért gyűjtsd egybe a népek maradékát, és szállj táborba a város ellen, vedd meg azt, hogy valamiképen ha én veszem meg, az én nevem ne legyen dicséretben fölöle.

29. Egybegyűjté azért Dávid mind az egész népet, és aláméne Rabba ellen, és víva ellene és megvevé azt.

30. Elhozá pedig az ő * Királyoknak koronáját annak fejéből; mellynek nehézsége vala egy tálentom arany, és drága-

kövekkel vala rakva, és lőn a Dávid fejében, és a városból felette sok nyeregséget hoz a ki. * 1 Krón. 20, 2.

31. A népet pedig, melly benne *vala*, kihozatá; és némellyet fűrésszel * *fűrészeltete*, némellyeket vasborona alá, némellyeket fejsze alá vetette, némellyeket mészkeneczébe hányata, és így cselekszik vala az Ammon fíjainak minden városaikkal: haza méne azért Dávid és az egész nép Jerusálemben.

* rész 10, 4. 4 Móz. 24, 17.

13. RÉSZ.

Ammon megszeplősíti Támárt, Absolonnak hugát; Absolon megöleti Ammont.

Lőn továbbá ennekutánna, hogy mikor Absolonnak * Dávid fíjának igen szép huga volna, kinek neve Támár vala: Amnon a Dávid fíja megszerelné azt.

* 1 Krón. 3, 1. 2.

2. Igen nagy gyötrelemben vala pedig Amnon, úgyannyira, hogy betegségbe esnék az ő hugáért Támárért; mert szűz vala, és igen nehéznek tetszik vala Amnonnak, ha ő rajta valamit mívelne.

3. *Vala* azért Amnonnak egy barátja, kinek Jónadáb vala neve, * Simeának Dávid rokonának fíja; Jónadáb pedig igen eszes ember vala. * 1 Krón. 2, 13.

4. Ki monda néki: Mi az oka, hogy te így naponként elszáradsz, Királynak fíja? nem mondhatnád é meg nékem? és monda néki Amnon: Támárt, Absolon, öcsémnek hugát igen szeretem.

5. És monda néki Jónadáb: Feküdj vesztet ágyadban, és tedd beteggé magadat, akkor hozzád megyen látnod az atyád, és mond ezt néki: Jöjjön ide kérlek, Támár az én hugom, hadd adjon ennem; és ugyan itt szemem előtt csináljon valami lágy étket, hogy én is lásam, és az ő kezéből egyem.

6. Lefeküvék azért Amnon, és tetteté mintha beteg volna; akkor eljőve hozzá látni a Király, és monda Amnon a Királynak: Kérlek, hadd jöjjön ide hozzám Támár hugom, hadd csináljon előttem vagy két bélest, és hadd egyem az ő kezéből.

7. Elkülde azért Dávid a Támár házához, ezt izenvén: Eredj el mindjárt az Amnon bátyád házához, és készíts valami ennivalót néki.

8. Béméne azért Támár az Amnon

bátyja házába, ő pedig veszteg fekszik vala; és lisztet vévén meggyúrá, és bélest csinála ő maga előtt, és megőrizé a bélest.

9. Előhozá annakutánna a serpenyőt, és kitölté eleibe; de ő nem akara enni, és monda Amnon: Küldjétek ki mind innét ez embereket tőlem; és kimenének mindnyájan előle.

10. Akkor monda Amnon Támárnak; Hozd bé a kamarába az étet, hadd egyem kezedből; vevé azért Támár a bélest, mellyet készített vala, és bévivé Amnon bátyjának, az ágyasházba.

11. És eleibe vivé hogy ennék, és megragadá őtet, és monda néki: Jövel feküdj mellém édes hugom.

12. Támár pedig monda néki: Ne legyen az édes bátyám, engemet meg ne ronts, mert nem így szokott lenni az Izráel népe között, ne cselekedjél ilyen bolondságot.

13. Mert én hogyhogy távoztathatom el a nagy gyalázatot? te pedig olyan lészesz Izráelben mint egy bolond. Azért kérlek, szólj a Királynak felőle; mert nem tart meg engemet tőled.

14. Nem akará pedig az ő szavát megfogadni, hanem erőt vőn Támáron és megnyomván őtet, vele közösüle.

15. És meggyűlölé őtet Amnon felette igen, és nagyobb lőn a gyűlölség minekutánna megutálá, a * szeretetnél, mellyel őtet megszerette vala. És monda néki Amnon: Kelj fel, eredj dolgoadra.

* vers 2. 4.

16. Ki felele néki: Mi okáért? nagyobb gonoszság * léssen ez annál, mellyet rajtam cselekedtél, ha kiűszsz. De Amnon nem akará szavát is meghallani.

* 5 Móz. 22, 28. 29.

17. És szólítván az inast, a ki néki udvarol vala, monda: Űzd ki ezt gyorsan előlem, és zárd bé az ajtót utánna.

18. Vala pedig Támáron igen szép tarka szoknya, a minéműben szoktak vala jární a Király leányai, kik szüzek valának: kiűzé azért őtet a szolgál és bezárlá az ajtót utánna.

19. Hamut * tölte azért Támár az ő fejére, és a tarka szoknyát, melly rajta vala † meghasogatá, és kezét fejére kapcsolván, menten-megyen vala, és jajgat vala.

* Jób 2, 12. † vers 14. 18.

20. És monda néki a bátyja Absolon: Netalán Ammon bátyád volt veled? azért

hallgass most hugom: mert atyádfia, ne bánkódjál azon felettéb. Lőn azért Támár nagy árvaságban az ő bátyának Absolonnak házában.

21. Dávid Király pedig hallván mind ezeket, felette igen megharaguvék.

22. Nem szóla pedig semmit felőle Absolon Amnonnak, sem jót, sem gonoszt: mert igen gyűlöli vala Absolon Amnont, mivelhogy megszeplősítette vala az ő hugát Támárt.

23. És lőn két esztendő mulva, hogy Absolonnak juhait nyírnék Baál-Hásorban, melly Efraimnál vagyon, és oda elhívá Absolon mind a Király * fijait.

* 1 Krón. 3, 1—9.

24. Béméne pedig Absolon a Királyhoz is, és monda: Ímé most nyírik a te szolgáltnak juhait, azért jöjjön el kérem a Király, és az ő szolgálai a te szolgáladdal.

25. Monda a Király Absolonnak: Ne édes fiam, ne menjünk el most mindnyájan, nem kell megterhelnünk téged. És ismét erőlteti vala őtet, de nem akara elmenni, hanem megáldá őtet.

26. Monda mégis Absolon: Ne jöjjön é tehát el velünk * Amnon, az én atyámfia? felele néki a Király: Miért menne el veled?

* 1 Krón. 3, 1.

27. Mikor pedig untatná őtet Absolon, elbocsátá ő vele Amnont is, és mind a Király * fijait.

* vers 23.

28. Parancsola pedig Absolon az ő szolgálainak, ezt mondván: Kérlek, reá vigyázzatok, és mikor Amnon a bortól jó kedvet veszen és mondándom néktek, akkor verjétek is Amnont, és öljétek meg őtet, semmit ne féljétek, hiszen én parancsoltam néktek, legyetek bátrak ne féljétek.

29. Úgy cselekedének azért az Absolon szolgálai Amnonnal, a mint Absolon * parancsolta vala: és felkelének mind a Király fiai, és kiki öszvérére üle és elszaladának.

* rész 12, 10.

30. Mikor pedig még az útban volnának, hír juta Dávidhoz, mondván: mind megölte Absolon a Király fijait, egy sem maradt meg közülök.

31. Felszökelek azért a Király, és megszággatá * ruháit, és a földön heverte; az ő szolgálai is mindnyájan ruháikat megszággatván, állanak vala előtte.

* 1 Móz. 37, 34.

32. Szóla pedig Jónadáb, Simeának * a

Dávid atyafiának fja, és monda: Ne mondja azt az én uram, hogy a Királynak minden fiait megölték, mert csak Amnon holt meg egyedül; mert mind az időtől fogva, hogy Támárt az ő hugát megszeplősítette volt, az Absolonnak szájában volt.

* vers 3.

33. Most azért, ne gondolkodjék így szívében az én uram a Király, mondván: A Királynak minden fiai megholtak; mert egyedül Amnon holt meg.

34. Elszalada pedig Absolon. És fel-emelvén az őrálló az ő szemeit, látá hogy sok ember jőne az úton, melly a hegynek tulsó oldalán vala.

35. És monda Jónadáb a Királynak: Ímhol jőnek a Király fiai, a te szolgádnak beszéde szerint, imé igaz volt.

36. Mikor azért a szót elvégezte volna, azonban a Királyfiak megjutának, és szavokat felemelvén, sírának; és ő maga a Király is és minden szolgálai felette igen nagy sírást tőnek.

37. Absolon pedig elfuta * és méne Talmailhoz, Ammihur fiához, Gessurnak Királyához; és siratá minden napon *Dávid* az ő fját.

* rész 3, 3.

38. Absolon pedig, minekutánna elfutott volna, és ment volna Gessurba, lőn ott három esztendeig.

39. Annakutánna kívánczik vala Dávid Királynak *lelke*, kimenni Absolonért; mert már megvigasztaltatott vala Amnon felől, * hogy megholt volna.

* vers 29.

14. RÉSZ.

Dávid Absolont ismét kegyelmébe veszi.

Eszébe vevé azért Joáb * Sérujának fja, hogy a Királynak szíve szakadna Absolon után.

* rész 8, 16.

2. És küldé Joáb Tékoa *városba*, és hozata onnét egy asszonyt ki igen eszes vala, és monda néki: Kérlek tetsessed mintha nagy keserűséged volna és öltözzél fel kérlek gyász ruhába, és olajjal se kend meg magadat: és légy olyan mint a féle asszony, ki sokáig siratta volna a halottat.

3. És menj bé a Királyhoz, és szólj ilyenképen néki: (mert Joáb adá szájába a mit szólani kellene.)

4. Szóla azért a Tékoabeli asszony a Királynak, minekutánna arczal a földre előtte leborúlt volna, és térdet fejet haj-

tott volna és monda: Szabadíts meg, óh Király!

5. És monda néki a Király: Mi nyavalyád vagy? Felele az: Bizonyára özvegy asszony vagyok, és az én férjem megholt.

6. És a te szolgálódnak két fja vala, kik egybevesztek volt a mezőn, és mivel hogy nem vala, ki őket megvédené, egyik a másikat megsérté, és megöle.

7. És ímé az egész háznép ellene támadott a te szolgálóleányodnak, és ezt mondják: Add kezünkbe az ő atyafiának gyilkosát, hadd öljük meg őtet az ő atyafiának lelkéért, a kit megölt és vesszünk el az örököszt is; és így akarják eloltani a kicsiny szikrácskát, a melly *nékem* megmaradtott vala, hogy az én férjemnek ne maradjon semmi neve és ne *legyen* maradékom a föld színén.

8. Monda azért a Király az asszonynak: Menj el házadhoz, és parancsolok a te dolgod felől.

9. Felele pedig a Tékoából való asszony a Királynak: Uram Király, én rajtam esik a nyomorúság és az én atyámnak házán; de a Király, és az ő széki ártatlan lészen.

10. Monda erre a Király: A ki te elled szól, hozd ide előmbé, és többé ingyen sem illet.

11. Akkor ő monda: Emlékezzék meg, kérlek a Király az Úrról, a te Istenedről: ne többüljön meg a vér szerint való atyafiáknak halálok, és ne vesszessék el az én fiamat. Felele a *Király*: Él az Úr, hogy * a te fjad *fejéről csak egy* hajszál is nem esik a földre.

* 1 Sám. 14, 45.

12. És monda az asszony: Kérlek, hadd szólna a te szolgálód csak egy szót az én uramnak a Királynak; és ő monda: Szólj.

13. Akkor monda az asszony: s miért gondoltál szinte ehez hasonló dolgot az Isten népe ellen? Mert ezt a szót úgymint maga gondolatlanságából mondja a Király, holott nem akarja vissza hívni a Király az ő számkivetett *fját*.

14. Mert ímé nyilván meg kell halnunk, és olyanok vagyunk mint a víz, melly a földre kiontatik és fel nem szedhetik, és nincsen ebben Istennél * személyválogatás: De elvégezte magában,

hogy a számkivetettet is ne vesse el tőle.

* Zsolt. 89, 49.

15. Most annakokáért azért jöttem ide, hogy én szólnék a Királynak az én uramnak, noha sokan rettentettek engemet e felől; de mindazáltal azt mondotta a te szolgálód: Majdan szólok a Királynak, netalán megcselekeszi a Király az ő szolgálóleányának beszédét;

16. Mert meghallgatja a Király, *azt gondoltam*, és megszabadítja az ő szolgálóleányát annak kezéből, a ki engemet el akar veszteni, és velem együtt az én fiamat az Istennek örökségéből.

17. Annakfelettte ezt gondolta a te szolgálóleányod: Immár az én uramnak a Királynak beszéde *Absolonnakmeghozása felől* csendességet szerez: (Mert mint az Istennek Angyala, * olyan az én uram a Király, mivelhogy meghallgatja mind a jót, mind a gonoszt,) és a te Urad Istened léssen te veled.

* rész 19, 27.

18. És felelvén a Király, monda az asszonyoknak: Kérlek, ne tagadd meg a mit tőled kérdek. És monda az asszony: Mondja el az én uram a Király, kérlek!

19. És monda a Király: Valyon mint ezekben nem a Jóáb keze *vagyon é* veled? Felele az asszony és monda: A te életedre * mondom, uram Király, hogy semmi hiba ebben nincsen, valamit a Király az én uram szól: mert a te szolgálád Jóáb † hagyta *ezt* nékem, és mind ezeket a szókat ő adta a te szolgálóleányodnak szájába.

* 1 Móz. 42, 15. † vers 1. 2.

20. És hogy ilyen kerengő beszéddel szólnék is, Jóáb a te szolgálád cselekedte azt is. De az én uram eszes mint az Istennek Angyala, hogy mindeneknek végére menjen, mellyek *esnek* e földön.

21. Monda azért Jóábnak a Király: Ímé megfogadtam ezt a szót; eredj el és hozd haza *az én* fiamat Absolont.

22. És a földre arczal leborúla Jóáb, és térdet fejet hajtván, megköszöné a Királynak, és monda Jóáb: Ma esmérte meg, uram Király, a te szolgálád, hogy *vagyon* valami becsületem előtted; mert az ő szolgálójának beszédét megcselekedte a Király.

23. Felkele azért Jóáb, és * elméne Gessurba és haza hozá Absolont Jerúsálembe.

* rész 13, 37.

24. És monda a Király: Menjen a maga házába, és az én színemet ne lássa:

tére azért Absolon az ő házába és a Királynak orcáját nem láthatá.

25. Nem vala pedig az egész Izráelben olyan szép ember, mint Absolon, ki dicséretre olyan méltó volna; *mert* tetétől fogva talpig ő benne semmi makula nem vala.

26. És mikor a fejét megnyíreti vala, (mert minden esztendőben elnyíreti vala, mert igen nehéz vala néki, és azért nyírik vala el,) az ő fejének haja nyom vala kétszáz siklust, a közönséges mérték szerint.

27. Lőn pedig Absolonnak három fija és egy leánya, kinek neve Támár vala; ez igen szép termetű asszony vala.

28. Két esztendőt mulatott vala pedig immár Absolon Jerúsálemben, hogy a Királynak színét mégis nem látta vala.

29. Elküldé azért Absolon Jóábhöz, hogy ötet a Királyhoz küldené, ki nem akara hozzá menni; és elküldé másodszor is, de ugyan nem akara menni.

30. Monda azért az ő szolgálóinak: Tudjátok, hogy a Jóáb majorja melletttem vagyon, és az árpát ott tartja: menjete el, és gyujtsátok fel tűzzel: és meggyújták az Absolon szolgálai a majort tűzzel.

31. Felkele azért Jóáb, és méne Absolonhoz az ő házába, és monda néki: Mi az oka, hogy a te szolgálád az én majomromat felgyujtották tűzzel.

32. Felele Absolon Jóábnak: Azért mert hozzád küldöttem illy szóval, hogy te ide jönnél, és a Királyhoz küldenélek, hogy ezt mondanád *néki*: Mi szükség volt haza jönnöm Gessurból? mert jobb volna most is nékem ott *lennem*. Azért cselekedd meg, hogy lehessek szembe a Királlyal; és ha én bennem vétket talál, ölessen meg engemet.

33. Elméne azért Jóáb a Királyhoz, és megmondá néki: És akkor hívatá a *Király* Absolont, és elméne a Királyhoz, és fejet hajtván a Király előtt, arczal a földre borúla. És megcsókolá a Király Absolont.

15. RÉSZ.

Absolon kikergeti országából Dávidot.

Lőn pedig annakutánna szerze magának Absolon * szekereket, lovakat, és ötven embereket, kik ő előtte járnának.

* 1 Kir. 1, 5.

2. Reggel pedig felkelvén Absolon,

megáll vala az útfélen a kapuban, és mindent, valakinek dolga vala, hogy a Királyhoz menne igaz ítéletet kérni, hozzá szólit vala Absolon, és megkérdezi vala: Micsoda városból való vagy te? És mikor az megfelelvén, ezt mondaná: Izráelnek egy nemzetségéből való a te szolgád:

3. Mond vala néki Absolon: Ímé a te beszéded mind jó, és mind igaz; de ki hallgasson meg téged, arra senkita Király nem *rendelt*.

4. Mondja vala ismét azonközben: Vajha valaki engemet tenne ítélőbíróvá e földön, és én hozzám jőne minden ember, a kinek valami ügye és pere volna, igazat tennék néki;

5. Mikor pedig valaki hozzá megyen vala is, és fejet hajt vala néki, azonnal kezét nyújtja vala, és azt megfogja vala, és megcsókolja vala.

6. De e képen cselekedék Absolon az egész Izráellel, valakik igaz ítéletért a Királyhoz mennek vala, és így Absolon az Izráel fíjainak szívét alattomban hozzá hajta vala.

7. Lőn pedig negyven esztendő felé, monda Absolon a Királynak: Hadd menjek el, és teljesítsem meg a fogadást * Hebronban, melyet fogadtam az Úrnak:

* rész 2, 1. 4.

8. Mert fogadást fogadott a te szolgád, mikor Gessurban laktam, mely Sírában vagyon, ezt mondván: Ha valóban haza viszen engemet az Úr Jérusálembe, az Úrnak szolgálok.

9. Monda néki a Király: Menj el békével! és felkelvén elméne Hebronba.

10. Kémekeket küldé pedig azonközben Absolon Izráelnek minden nemzetségéhez, hogy megmondanák: Mikor a trombita szót halljátok, azt mondjátok: Absolon uralkodik Hebronban.

11. Ment vala pedig el Absolonnal Jérusálemből kétszáz ember, kiket elhívott vala, kik tudatlanságból mentek vala el, és semmit a dologban nem tudtak.

12. Elküldé pedig Absolon a Gilóból való * Akhitófelhez is, ki Dávidnak tanácsosa vala, és az *kijöve* az ő városából Gilóból, míg Absolon áldoznék, és lőn igen nagy hasonlóság: mert a nép menten-megyén vala, és nevedik vala az Absolon táborá.

* rész 17, 23.

13. És követ méne Dávidhoz ilyen ize-

nettel: Az Izráel népének szíve Absolonnal vagyon.

14. Akkor monda Dávid minden szolgálóinak, kik vele valának Jérusálemben: Keljete fel, és * fussunk el, mert nem szaladhatunk el Absolon előtt, *ha mulatunk*, siessetek elmenni, mert együtt elérkezik, és elér minket és gonoszúl fog velünk cselekedni, és félő, hogy a város *népét* fegyverrel ne vágassa le. * Zsolt. 3, 1.

15. Mondának pedig a Király szolgálói a Királynak: Valamint tetszik a Királynak a mi urunknak, ímhol mi te szolgálád.

16. Kiméne azért a Király és minden háznépe ő utánna, és hagyá otthon a Király tíz * agyasait, hogy őrizték a házat.

* rész 5, 13.

17. Megyén vala azért a Király és minden háznépe ő utánna, kik megállának messze földön.

18. Minden szolgálói annakokáért mellé mennek vala, a Kereteusok is * mind a Peleteusok is † mind, a Gitteusok is mind, *úgy mint* hatszáz férjfiak, kik ő utánna jöttek vala, Gáth városból, kik a Király előtt mennek vala.

* 1 Kir. 1, 38. † rész 8, 18.

19. Monda pedig a Király * Gitteus Ittainak: Mi szükség néked is eljőnnöd velünk? menj vissza a te helyedre, és maradj a Királlyal: mert te idegen nemzet vagy, és másunnét jöttél;

* rész 18, 2.

20. Csak most * jöttél hozzám, és immár illy hamar hogy indítsalak ki helyedből, hogy velünk eljőjj? Én pedig megyek a hová megyek; menj vissza, és a te atyádfiait is vidd vissza, veled léssen az irgalmasság és az igazság. * vers 18.

21. Monda pedig Ittai a Királynak: Él az Úr, és él az én uram a Király, hogy valahol léssen az én uram a Király, mind halálában, mind * életében, ott léssen a te szolgád is.

* Ráth 1, 16.

22. Monda azért Dávid Ittainak: Ám jőjj el, és menjünk el. És elméne a Gitteus Ittai, és az ő népe vele együtt, még az aprók is, valakik vele valának.

23. És mind az egész föld *népe*, nagy jajgatással sír vala, mikor a nép közöttök általmegyén vala. A Király azért általméne a Kedron patakán, a nép pedig mind megyén vala az úton, *melly viszen vala* a pusztára.

24. És imé velek vala * Sádók is, és ő

vele a Léviták mind, kik az Isten szövetségének ládáját hordozzák vala; és letevék az Isten ládáját és azonközbe eljuta Abjátár † *Pap is*, míg a nép a városból mind kitakarodnék.

* rész 8, 17. † 1 Sám. 22, 20. 23.

25. És monda a Király Sádóknak: Vidd vissza az Isten ládáját a városba, ha én az Úr előtt kedves lések, engemet ismét haza hoz, és azt megmutatja nékem, és az ő sátorát.

26. Ha pedig azt mondja *az Isten*: Nem kellesz nékem: Ímhol vagyok én, cselekedjék * úgy velem, a mint néki tetszik.

* 1 Sám. 3, 18.

27. Monda annakfelette a Király Sádók * Papnak: Nemde nem Próféta vagy é te? *Azért* menj haza békességben a városba, Akhimás pedig a te fjad, és az Abjátár fja Jónathán, a ti két fjakok mellettetek *legyenek*.

* rész 8, 17.

28. Lássátok, ímé én itt mulatok ennek a pusztának sík mezején, míg töletemek hír jó, és nékem * izentek.

* vers 36.

29. Visszavivék azért Sádók és Abjátár Jérusálembe * az Isten ládáját, és otthon maradának.

* rész 6, 16. 17.

30. Továbbá Dávid mikor felmenne az olajfáknak hegyén és fejét * béborítva, és saru nélkül, mentében igen sírna: a nép is melly vele vala, béborította vala kiki az ő fejét, és menten-mennek vala fel, nagy sírva.

* rész 19, 4.

31. Megizenék azonközben Dávidnak hogy Akhitófel is a pártosok között volna Absolonnal, és monda Dávid: Kérlek óh Uram, bolondítsd meg az * Akhitófel tanácsát.

* vers 12. rész 16, 23. 17. 23.

32. Feljuta pedig Dávid a *hegy* tetejére, hogy ott imádkoznék az Istennek, és ímé eleibe jöve az Árkéa városból való Khúsai * ki ruháját megszagatta vala és földet † hintett vala fejére.

* vers 37. † Jób 2, 12.

33. És monda néki Dávid: Ha eljössz velem terhemre léssesz nékem;

34. De ha a városba visszatérsz és ezt mondod Absolonnak: Te szolgád vagyok Király, ennekelőtte a te atyád szolgája voltam, most immár a te szolgád lések, elbonthatod * Akhitófelnek ellenem való tanácsát.

* rész 17, 1—14. 23.

35. És ímé veled léssznek *otthon* Sádók és * Abjátár Papok, és valami szót hal-

lándasz a Király házából, mond meg a Papoknak, Sádóknak és Abjátárnak.

* vers 27. 28.

36. Ímé ő velek az ő két fiok * is ott-hon vagyon, Akhimás a Sádók *fja*, és Jónathán, az Abjátár *fja*: kik által nékem mindjárt megizenhetitek valamit hallotok.

* vers 27. 28.

37. Elméne azért Khúsai, a * Dávid barátja a városba, és *azonközbe* Absolon béérkezik Jérusálembe. * vers 32. 1 Krón. 27, 33.

16. RÉSZ.

Dávid büntettetik Semei szidalmával, és Absolonnak undok paráznaságával.

Mikor pedig Dávid egy kevésse alább ment volna a *hegy* tetejéről, jöve eleibe Siba, * a Mefibóset szolgája két megterheltszamárral: mellyeken vala kenyér, és száz kötés asszúszőlő, és száz csomó fige, és egy tömlő bor.

2. És monda a Király Sibának: Mit akarsz ezzel? Felele Siba: A szamarak legyenek a Király háznépének *sükségére*, hogy rajtok járjanak: a kenyér pedig és a fige, hogy a szolgák megegyék: és a bor, hogy igyék a ki megfárad a pusztában.

* rész 9, 3. 6. 9. 19, 17. 18.

3. És monda a Király: Hol vagyon most a te uradnak * fja? Felele Siba a Királynak: Ímé Jérusálemben megmarada, mert azt mondja: Megadja † ma nékem az Izráel háznépe az én atyám országát.

* rész 9, 2—5. † rész 19, 26.

4. És monda a Király Sibának: Ímé minden * tiéd legyen: valamije volt Mefibósetnek. Monda akkor Siba: Alázatosan könyörgök, hogy találjak előtted kedvet uram Király!

* rész 19, 29.

5. Elméne azután Dávid Király szinte a Bahurim *mezejéig*, és ímé innét jöve ki egy ember a Saul nemzetsége közzül, kinek neve Semei * vala, Gérának fja, és kijövén szidalmazza vala *őket*.

* rész 19, 21. 1 Kir. 2, 8. 36—46.

6. És kövel hajigálja vala Dávidot, és Dávid Királynak minden szolgáit, jóllehet az egész nép és minden erős férjfiak *volnának* néki mind jobbkeze mind balkeze felől.

7. Így szól vala pedig Semei, mikor ötet szidalmazná: Eredj, eredj te * *vérszopó* és istentelen ember! * 2 Móz. 22, 28.

8. Visszaadja *most* az Úr néked a Saul háznépének minden * vérét, a ki helyé-

ben te uralkodol; és adta az Úr az országot a te fíjadnak Absolonnak: és ímé a nyomorúságnak közepette vagy: mert vérszopó ember vagy!

* rész 1, 5—16. rész 4, 5—12.

9. Monda pedig Abisai, * Sérújának fija a Királynak: Hogyhogy szidalmazhatja ez a holt eb az én uramat a Királyt? Majd én elmegyek és fejét veszem.

* rész 18, 2. 1 Sám 26, 8.

10. Monda pedig a Király: Mi közöm vagyon veletek Sérújának * fiai? hadd szidalmazzon, mert az Úr mondotta néki: Szidalmazza Dávidot: és ki mondhatja néki: miért míveltetted ezt? * rész 2, 18.

11. És monda Dávid Abisainak és minden szolgáinak: Ímé az én fiam, ki az én ágyékomból származott, kergeti * az én életemet: hogy ne *cselekedné* tehát e Benjáminita? hagyjatok békét néki, hadd szidalmazzon: mert az Úr mondotta néki.

* rész 17, 3.

12. Netalán reá tekint az Úr az én nyomorúságomra, és jót * ad még ma nékem az Úr az ő átká helyett.

* rész 19, 14. 15.

13. És megyen vala Dávid és az ő népe az úton, Sémei pedig a hegy oldalon ellenbe megyen vala, és mentében átkozódik * vala, és köveket hajigál vala ő ellenébe, és port hány vala.

* vers 7. 8.

14. Eljuta annakutánna a Király és mind a vele való nép nagy fáradsággal egy helyre, és ot megnyugovék.

15. Absolon pedig, és az Izráel fíjainak egész népe bemenének * Jéruzsálembe, és Akhitófel is ő vele.

* rész 15, 7—12.

16. Mikor pedig az Árkéból való Khúsai * a Dávid jó akarója, bément volna Absolonhoz, monda Khúsai Absolonnak: Éljen a † Király, éljen a Király!

* rész 15, 32—37. † 1 Sám. 10, 24.

17. És monda Absolon Khúsainak: Ez é az irgalmasság a te * barátodhoz? miért nem mentél el a te barátoddal? * vers 16.

18. Felele Khúsai Absolonnak: Semmiképen nem mívelem, hanem a kit az Úr és ez a nép választ, és az Izráelnek minden fiai; azé leszek, és azzal maradok.

19. Más az, hogy kinek szolgálnék örömeztőbb mint az én barátom fíjának? a mint szolgáltam a te atyádnak, szintén olyan leszek te hozzád is.

20. Monda pedig Absolon * Akhitófelnek: Adjatok tanácsot, mit kell mívelnünk?

* rész 15, 12. 31.

21. Felele Akhitófel Absolonnak: Menj bé a te atyádnak * ágyasaihoz, a kiket itthon hagyott hogy őriznék a házat: és megérti az egész Izráel hogy te az atyád ellen felette nagy gyalázatos bosszúságot cselekedtél: és annál inkább megerősödnek mind azoknak kezeik, kik melletted vagynak.* 1 Móz. 49, 3. 4. 3. Móz. 20, 11.

22. Sátort vonának azért Absolonnak a palotának felső padlásán, és béméne Absolon az ő attyának ágyasaihoz, az egész Izráelnek * szeme láttára.

* rész 12, 11. 12.

23. A melly tanácsot pedig akkor Akhitófel ad vala, úgy tartják vala, mintha valaki az Isten szavát kérte volna, oly *becsületben vala* Akhitófelnek minden tanácsa mind Dávid előtt, mind Absolon előtt.

17. RÉSZ.

Absolon Dávidot kergeti.

Monda azért Akhitófel Absolonnak: Ím én elválasztok * tizenkétezer embert, és felkelek, és megüzöm Dávidot éjjel.

* Zsolt. 3, 1.

2. És reá rohanok; mert ő megfáradott, és erőtlen kézzel vagy: megrettentem őtet, és megfutamodik az egész nép, melly vele vagy: és a Királyt magát * megölöm.

* vers 4.

3. Annakutánna a népet mind egészen hozzád hajtom, és mikor mindenek meghajlanak hozzád és elvesztheted az embert, a kit te kergetsz; az egész nép békeességben leszen.

4. És igen tetszék e beszéd Absolonnak, és mind a több Izráel Véneinek.

5. És monda Absolon: Hívják hamar az Árkéa városbeli * Khúsait is, és halljuk meg ő is mi tanácsot * ad.

* rész 15, 34. 16, 16.

6. És mikor eljutott volna Khúsai Absolonhoz, monda néki Absolon ilyenképen: Akhitófel ilyen tanácsot ad, megfogadjuk é az ő szavát vagy ne? Szólj hozzá.

7. Monda akkor Khúsai Absolonnak: Nem jó tanács ez, mellyet Akhitófel adott, nem találta ez * egyszer.

* rész 16, 23. 17, 14.

8. És monda Khúsai: Tudod magad, hogy a te atyád, és az ő emberei igen erős * vitézek, és igen megkeseredett szívűek, mint ama kölykeitől † megfosz-

tatott mezőben bujdosó medve. Annakfelette a te atyád igen hadakozó ember: és nem hál a *több* †† néppel együtt.

* 1 Krón. 12, 8. † Péld. 17, 12. †† 1 Sám. 23, 22.

9. Ilyenkor ő valami barlangban lapang, vagy valami egyéb helyen, és ez meglehet, hogy mikor először reájok találkoznak ezek, és valaki hallja, azt kezdi mondani: megveretett az Absolon népe.

10. És így lészen, hogy még az erős vitéz is, kinek szíve olyan mint az orosz-lánnak szíve, igen megrémül; mert az egész Izráel tudja, hogy a te atyád igen erős vitéz, és azok is a kik vele vagynak erős vitézek.

11. De én azt adom tanácsúl, hogy gyűjtsd magadhoz az egész Izráelt Dántól fogva mind Bersebáig; *kinek száma sok legyen*, mint a tenger partján való fővény, és úgy menj a hadba.

12. Akkor osztán menjünk reá oda a helyre a hol megtalálhatjuk, és rohanjunk reá nagy sűrűséggel mint a harmat lehull a földre, hogy se ő benne, se pedig azokban, kik vele vagynak, egy se maradjon.

13. Ha pedig városba szaladna is, mind az egész Izráel köteleket vigyen annak a városnak, és vonjuk el azt mind a patakba, hogy még csak egy kövecskét is ott ne találjanak.

14. És monda Absolon és mind az Izráel népe: Jobb az Árkéa városból való Khúsainak tanácsa, az * Akhitófel tanácsánál. Az Úr parancsolta vala pedig, hogy az Akhitófel tanácsa elbontatnék, mely jó vala, hogy veszedelmet hozna az Úr Absolonra.

* rész 16, 23.

15. Monda pedig Khúsai Sádok * és Abjátár Papoknak: Ilyen s ilyen tanácsot adott Akhitófel Absolonnak, és az Izráelben való Véneknek: én viszontag ilyen s ilyen tanácsot adtam.

* rész 15, 35. 36.

16. Azért mindjárt küldjete el hamarsággal, és izenjétek meg Dávidnak ilyen szóval: Ne mulass éjjel * a pusztának mezein; hanem a *vízen* mindjárt menj által, hogy valamiképen bé ne nyeljék a Királyt, és vele egyetemben mind a több népet.

* rész 15, 28.

17. Jónathán pedig * Akhimás állanak vala a Rógel † forrásánál, a hová méne egy leányzó, és megmonda *ezeket*

nékik, hogy elmennének és megmondanák Dávid Királynak; mert nem akarják vala magokat megmutatni, bémenvén a városba.

* rész 15, 27. † 1 Kir. 1, 9.

18. Meglátá mindazáltal őket egy szolgál és bémondá Absolonnak: Elmenének azért ők ketten sietséggel, és menének egy ember házába Bahurim városában, kinek tornáczában vala egy ásott verem, és oda * szállának alá.

19. Ragada pedig a *gazdasszony* egy búza terítőt, és terite a verem szájára, és arra darált árpát terite és nem vevék eszekbe a dolgot.

* Jós. 2, 4.

20. Menének pedig az Absolon szolgálai az asszonyhoz a házba, és mondanak: Hol vagyon Akhimás és Jónathán? Fellele nékik az asszony: Által gázolának a vízen. És keresék *őket*, de mikor meg nem találták volna, visszatérének Jéru-sálembe.

21. Mikor pedig elmentek volna az *Absolon szolgálai*, kijövének a veremből, és elmenének, és megmondák * *ezeket* Dávid Királynak és mondanak Dávidnak: Keljete fel, és menjete által gyorsan a vízen; mert ilyen tanácsot adott ti ellenetek Akhitófel.

* vers 1. 3. 15. 16.

22. Felkele azért Dávid, és mind a vele való nép, és általkelének * a Jordánon mig megviradna, nem lőn csak egy is, ki által nem ment volna a Jordánon.

* rész 15, 28.

23. Látván pedig Akhitófel, hogy az ő tanácsa * véghez nem ment volna: megnyergelé szamarát, és felkelvén elméne házához, az ő városába; és elrendelvén *háznőének dolgát*, megfojtá † magát, és meghala: és eltemettetéek az ő attyának koporsójában.

* vers 1. 3. † vers 14. rész 16, 23. Máté 27, 5.

24. Dávid pedig juta Mahanáimba, és Absolon általkelte a Jordánon mind maga mind pedig a vele való Izráel népe.

25. És tevé Absolon Főhadnagynak a sereg előtt Amasát, * Joáb helyett. E pedig az Amasa egy ember fia vala kinek Jitra vala neve, az Izráel közzül való, a ki közösült vala Abigáállal, † Náhás leányával, ki Sérujának, Joáb annyának öccse vala. * rész 19, 13. 20, 9. 10. † 1 Krón. 2, 11—16.

26. És tábort jára az Izráellel Absolon a Gileád földén.

27. Lőn pedig, hogy mikor Dávid Mahanáimba jutott volna, ímé Sóbi, az Am-

moniták városából Rabbából * való Náhasnak fija és Lodébár városból való Ammielnek fija Mákir és a Gileád *termományában* Rógelimban lakozó † Barzillai.

* rész 11, 1. 12. 29. † rész 19, 32. 1 Kír. 2, 7.

28. Ágyleplet, medenczéket s cserépedényeket, búzát, árpát, lisztet, búzadarát, babot, lencsét, árpakását:

29. Mézet, vaját, juhot, ünösajtokat hozának Dávidnak, és az ő vele való népnek eleségül. Mert mondják vala magokban: Ez a nép igen éh, és megfáradott, és elszomjúhozott a * pusztában.

18. RÉSZ.

Absolonnak veszedelme.

Megszámlálá pedig Dávid a népet, melly vele vala, és Főhadnagyokat s Századosokat rendele közöttök.

2. És hagyá Dávid a népnek harmadrészét Joáb * hadnagysága alatt, és harmadrészét Séruja fíjának † Abisainak, Joáb attyafíjának hadnagysága alatt, harmadrészét bizá a Gitteus ** Ittai kezébe. És monda a népnek a Király: Ugyan én magam is elmegyek veletek.

* rész 8, 16. † rész 10, 9. 10. 23, 18. ** rész 15, 19—21.

3. De a nép monda: Ne jöjj; mert ha valahogy mi megfutamodunk, semmit velünk nem gondolnak, és ha hasonféle meghal is közöttünk, mi velünk nem gondolnak. *Te pedig tésszesz annyit*, mint mi * tizezeren: Jobb azért, hogy te a városból légy nekünk segítségel.

* 1 Sám. 17, 49. 50. 18, 7.

4. Monda azért néki a Király: A mi néktek jónak tetszik, én azt művelem; Megállá azért a Király a kapuban és az egész sereg megyen vala ki százanként és ezerenként.

5. Parancsolta pedig a Király Joábnak, Abisainak és Ittainak, mondván: Az én fiammal Absolonnal * én érettem gyengén *cselekedjete*; hallá pedig ezt mind az egész had mikor a Király mindenik Hadnagnak parancsolta Absolon felől.

* vers 29, 33. rész 13, 28. 29. 16, 11. 12.

6. Kiméne azért a nép a mezőre az Izráel serege eleibe, és megütközének az Efraim erdejénél.

7. És megvereték ott az Izráel népe a Dávid szolgálótól; és lőn ott nagy veszedelem az napon, *úgy mint* húszezer ember halála.

8. És elszéledének a viadalban min-

denfelé nagy messze földig; és a nép közöttül sokkal többet emészte meg az erdő, hogynem mint fegyver az napon.

9. Találkozá pedig Absolon a Dávid szolgálóra: Absolon egy öszvéren szalad vala, és béfuta az öszvér a nagy sűrű cserfák közzé és felakada fejénél fogva egy cserfára, és függ vala az ég között és a föld között, mikor elment volna alóla az öszvér, a mellyen ül vala.

10. Kit mikor egy ember meglátott volna, hírré adá Joábnak és monda: Ímhol látám Absolont, hogy egy cserfára felakadott.

11. Monda pedig Joáb az embernek, a ki megmondotta vala néki: Ímé láttad, s miért nem ölted meg ugyan ott, *levetvén* őtet a földre: és én dolgom *volt volna* azután, hogy megajándékoztalak volna tíz ezüst garassal, és egy *vitézi* övvel.

12. Monda az ember Joábnak: Haszinte mindjárt kezembe ezer ezüstpénzt adnál is, nem ölném meg a Király fíját; mert a mi fülünk hallására parancsolá meg a Király néked, Abisainak, és Ittainak, ezt mondván: Megoltalmazátok: senki az * én fiamat Absolont *ne bánts*a.

* vers 5.

13. Azért magamnak kerestem volna nyavalyát vele; mert a Király előtt semmi nem lehet elfedezve; sőt még te is reám támadtál volna *érette*.

14. Monda azért Joáb: No, mit állok előtted? Vőn azért három nyilat kezébe, és Absolonnak szívébe lövé, ki még eleven vala a cserfának * közepén.

* vers 9.

15. Körülfogák annakfeletta a Joáb fegyverhordozó szolgálai tizen, és általverék Absolont, és megölék * őtet.

* rész 13, 28. 29. 15, 22. 3 Móz. 20, 11.

16. Trombitát fújtata azután Joáb, és megtére a nép Izráelnek üzéséből, mert megtiltá Joáb a népet.

17. Fogák pedig Absolont, és veték őtet az erdőn egy nagy verembe, és nagy rakás követ * hányának reá; és az Izráel mind elszalada, kiki az ő sátorába.

* Jós. 7, 24. 26.

18. Gondolt vala pedig Absolon *egy dolgot*; és még éltében emelt vala magának valami oszlopot a Király völgyében. Mert ezt mondja vala: Nincsen nekem olly * fiam, kin az én nevemnek emlékezete maradhatna; azért az oszlopot a maga nevére nevezé; mert hívat-

tatik Absolon oszlopának mind e mai napig.

* rész 14. 27.

19. Monda pedig Akhimás, * Sádók fija: Majd elfutok én, és megmondom a Királynak, hogy megszabadította az Úr őtet az ő ellenségeinek kezéből. * rész 17. 17.

20. És monda néki Joáb: Ne légy ma hírmondó, hanem holnap mond meg a hírt, ma ugyan * ne mond meg, mivel-hogy a Király fija megholt. * vers 21. 22.

21. Monda azonközben Joáb Kúsinak: Eredj el, mond meg a Királynak a mit láttál; és meghajtá magát Kúsi Joábnak, és elfutamodék.

22. És szóla ismét Akhimás, Sádók fija, és monda Joábnak: Jó volna é ha én is elfutnék Kúsi után? Monda Joáb: Miért futnál jó fiam, ha semmi egyéb hírt nem vihetsz?

23. Monda ismét: No valami, *de én is* elfutok; monda néki: Ám fuss el. Elfutamodék azért Akhimás a síkon való úton, és meghaladá Kúsit.

24. Dávid pedig ül vala a két kapu között, és az őrálló felállott vala a kupa padlására a kőfalon felül: felemelvén pedig szemeit, látá hogy egy ember igen futna csak egyedül.

25. Kiálta azért az őrálló, és megmondá a Királynak, és monda a Király: Ha egyedül jő, követség vagyon az ő szájában, és az jöttön-jöven, elközelíte.

26. Látá pedig az őrálló, hogy más ember is igen futna, és megkiáltá az őrálló a kapunállónak, és monda: Ímhol *más ember is* fut egyedül. Akkor monda a Király: Az is hírmondó.

27. Monda ismét az őrálló: A mint látom, az elsőnek szintén olyan a futása mint * Akhimásnak a Sádók fijának; és monda a Király: Jámbor ember az, és jó hírrel jő. * vers 23.

28. Kiáltván azért Akhimás, monda a Királynak: Békesség, és meghajtá magát arczal a földre, a Király előtt, és monda: Áldott a te Urad Istened. ki kezedbe adta az embereket, kik felemelték kezeket az én uram ellen a Király ellen.

29. Monda akkor a Király: Békével vagyon é Absolon * fiam? Felele Akhimás: Látám hogy nagy bódulás vala, mikor Joáb a Király szolgáját, és *engemet is* te szolgádat elküldte; de nem tudom *azután* mi lett. * vers 5.

30. És monda a Király: Eredj tova és állj ott; elébb méne azért és megállá.

31. És azonközben Kúsi * előállá, és monda Kúsi: Ezt izenik a Királynak az én uramnak, hogy az Úr az ő igaz ítélete szerint megszabadított ma téged mindeneknek kezéből, kik ellened támadtak volt. * vers 21.

32. Monda a Király Kúsinak: Békével vagyon é * Absolon az én fiam? Felele Kúsi: *Olyanok* legyenek az én uramnak a Királynak minden ellenségei, és valakik te ellened gonoszúl feltámadnak, mind a te fiad. * vers 14. 17.

33. És megháborodék a Király és felméne a kupa felett való vacsoráló házba, és síra, és ezt mondja vala mentében: Szerelmes fiam * Absolon! édes fiam, édes fiam Absolon! bár én holtam volna meg te éretted, Absolon édes fiam, szerelmes fiam! * vers 5. rész 19. 4.

19. RÉSZ.

Dávid ismét helyére áll a Királyságba.

És megjelenték Joábnak, hogy a Király sírna, és Absolont jajgatná.

2. Fordula azért az a szabadulás azon a napon az egész népnek nagy bánatjára; mert hallja vala az napon a nép hogy beszélénék: Igen bánkódik a Király az ő fiján.

3. És kezdék magokat az napon a se regből kilopni és bémenni a városba, mint szinte szokták magokat ellopni a féle emberek, kik igen szégyenlik, hogy a hadból elfutottak.

4. A Király pedig béborította * vala orcáját, és nagy szóval kiáltja vala a Király: Édes fiam, Absolon! Absolon édes fiam! szerelmes fiam! * rész 15. 30.

5. Béméne azért Joáb a házba a Királyhoz, és monda: Szégyent tettél e mai napon minden te szolgáidnak orcájokon, kik e mai nap a te * lelkedet megszabadították és a te fiadnak, és leányaidnak lelkeket, és feleségidnek lelkeket, és ágyasidnak lelkeket. * rész 16. 11. 18. 18.

6. Szeretvén azokat, a kik téged gyűlölnék; és gyűlölvén azokat, a kik téged szeretnek; és megjelentéd ma, hogy kevés *becsületek* vagyon mind a Főembereknek, mind a szolgáknak te nálad; mert megtapasztaltam azt ma, hogy csak élne Absolon bátor ma mind egyig megholtunk volna, jobbnak * tetszenék néked. * vers 4.

7. Azért most kelj fel, menj ki, és szólj kedvek szerint a te szolgáládnak: mert esküszöm az Úrra, hogy ha ki nem jössz ez éjjel, sehol senki csak egy ember is nem marad veled; és e nyomorúság mind nehezebb lészen néked minden nyomorúságnál, melly rajtad esett ifjúságotól fogva mind eddig.

8. Felkele azért a Király, és leüle a kapuban, és híre lőn benne mind az egész népnek, mondván: Imé a Király a kapuban ül. Akkor mind az egész nép eleibe jöve a Királynak. Az Izráel pedig elszaladt * kiki az ő sátorába. * rész 18, 17.

9. Mind az egész nép között pedig nagy veszekedés vala az Izráelnek mindenik nemzetségében, kik ezt mondják vala: A Király szabadított meg minket a mi ellenségeinknek kezéből, a Filiszteusok * kezéből is ő szabadított meg; minap pedig e földről Absolon miatt elfuta. * rész 8, 1—14. 10, 8—19.

10. Absolon pedig, kit Előljárónak felkentünk vala, megholt * a hadban. Mit késtek azért a Királynak haza hozásában. * rész 18, 14. 15.

11. Küldé pedig Dávid Király is *köveket* Sádók és Abjátár Paphoz ilyen izenettel: Szóljatok a Júda * *nemzetségében* való öreg embereknek, ezt mondván: mi az oka, hogy utolsók akartok lenni a Királynak haza hozásában? Mert az egész Izráelnek szava t jött a Királynak házához. * rész 2, 4. † vers 43.

12. Én atyámfia vagytok, én * csontom és én testem vagytok; miért lesztek tehát utolsók a Királynak haza hozásában? * Bir. 9, 2.

13. És Amasának * azt mondjátok: Nemde te is nem én csontom és testem vagy é? Bátor így s így cselekedjék velem az Isten, és úgy adjon *jót*, hogyha én előttem minden időben a seregnek Főhadnagya nem lészesz Joáb † helyében. * rész 17, 25. † rész 8, 16.

14. És magához hajtá a Király az egész Júda *nemzetségében* való embereknek szíveket mint egy embernek *szívét*; és elküldének a Királyhoz *ilyen szóval*: Jöjj haza mind te, mind a te szolgálád.

15. Haza tére azért a Király, és jutta a Jordánhoz, a Júda pedig ment vala Gilgálba, hogy a Királynak eleibe menne, és általvinnék a Királyt a Jordánon.

16. Siete pedig Sémei is, * Gérának

fija, ki a Bahurimból való Jémini fija vala, és ő is a Júda nemzetségével eleibe méne Dávid Királynak. * rész 16, 5—8.

17. És ezer ember vala ő vele a Benjáminból, és * Siba is, a Saul házában való szolgál, és őnéki tizenöt fija, és húsz szolgálja vele együtt, és általmenének a Jordánon a Király előtt. * rész 16, 1. 3.

18. Hajót is vivének által, hogy a Király háznépét általhoznák, és úgy cselekedének a mint szinte kedvének tetszenék. Sémei pedig, Gérának fija, térdre esék a Király előtt, mikor a Jordánon általmenne.

19. És monda a Királynak: Ne tulajdonítsa *vétkül* nékem az én uram az én álnokságomat, * és ne emlékezzél meg arról, hogy gonoszúl cselekedék veled a te szolgálád az napon, mellyen az én Uram a Király Jerúsálemből kiméne, hogy arról szívében gondolkodnék a Király: * rész 16, 5—8.

20. Mert esméri a te szolgálád, hogy én vétkeztem, és imé az egész József * nemzetsége közül én jöttem hozzád először, hogy a Királynak az én uramnak eleibe mennék. * 1 Móz. 48, 5. 13—20.

21. És felele Abisai * Sérújának fija, s monda: Nem ölöd é meg azért Sémeit, hogy káromlásokat szólott az Úrnak felkenetette ellen? * rész 16, 9.

22. Monda pedig Dávid: Mi közöm vagyon veletek Sérújának * fiai, hogy ma meg akartok engemet háborítani? ma kellene é embert † ölni Izráelben? mintha nem tudnám *meggondolni*, hogy ma lettem *újonnan* az Izráellen Királyá. * 1 Krón. 2, 16. † 1 Sám. 11, 13.

23. És monda a Király Sémeinek: Meg nem halsz, * és megesküvék néki a Király. * vers 22. 1 Kir. 2, 8. 9. 36—46.

24. Méfíbóset is pedig, Saulnak * fija eleibe jöve a Királynak, és sem lábait meg nem mosatta vala, sem szakálát meg nem beretváltatta vala, sem ruháját meg nem mosatta vala az naptól fogva, hogy a Király elment vala, mind a napig is, mellyen békességgel haza jöve. * rész 9, 6—8.

25. És lőn, hogy mikor Jerúsálemből kijött volna eleibe a Királynak, monda néki a Király: Miért nem jöttél volt el velem Méfíbóset?

26. Felele: Uram Király, az én szolgálóm csala meg engemet; mert ezt mon-

dotta vala a te szolgád: számart nyergelek alá, hogy azon járjak, és a Királyhoz menjek; mert sánta a te szolgád.

27. És béarult * *engemet* te szolgádat az én uramnak a Királynak; de az én uram a Király *olylan*, mint az Istennek Angyala; † azért cselekedjél úgy a mint néked tetszik!

* rész 16, 3. † rész 14, 17.

28. Mert nem volt senki az én atyámnak egész háznépe között oly, ki halált nem érdemlett volna az én uramtól a Királytól, mégis mindazáltal a te szolgádat a te asztalodról élő *vendégek* közé * számlálád. Azért micsoda igaz okom volna, melyért a Királyra méltán panaszkodhatnám.

* rész 9, 7.

29. Monda néki akkor a Király: Mi szükség többet szólnod? Én megmondottam, hogy te és Siba * osztozzatok meg a jószággal.

* rész 9, 9. 10.

30. És monda Méfibóset a Királynak: Ámbátor mind elvegye, csak hogy az én Uram a Király * békességben haza jöhet.

* vers 24.

31. A Gileádból való Barzillai is * eljőve Rógelimből, és általméne a Királynak a Jordánon, kísérvén őtet a Jordánon.

* 1 Kir. 2, 7.

32. Barzillai pedig igen vén *ember* vala, *úgy mint* nyolczvan esztendő ember, és ő táplálta * vala a Királyt, míg Mahánaimban lakott vala; mert igen nagy ember vala.

* rész 17, 27—29.

33. Monda pedig a Király Barzillainak: Jere velem, és eltartlak * téged én nálam Jerúsálemben.

* vers 32.

34. Barzillai pedig monda a Királynak: Valyon s mennyi az én életem esztendeinek napja, hogy én felmehtnék a Királlyal Jerúsálembe?

35. Nyolczvan esztendő vagyok ma, és *most* tegyek é a jó és gonosz között különbséget? * Valyon a te szolgád *most* válogassa é szájával, mit egyem és mit igyam? szükség é immár nékem hallgatnom az éneklő férfiaknak és asszonyoknak szavokat? És valyon mi szükség volna hogy immár a te szolgád az én uramnak a Királynak terbére lenne?

* Préd. 12, 4—9.

36. Egy kevéssé a Jordánon általjővén a Királyt kísérte a te szolgád; mi szükség volna, hogy ezért a Király ilyen nagy jutalmat adna.

37. Hadd menjen vissza, kérlek, a te

szolgád, és hadd * haljak meg az én városomban, az én atyámnak és anyámnak temetőhelyében. Hanem inkább ímhol a te szolgád Kimhám *az én fiam*, menjen el a Királlyal az én urammal, és cselekedjél úgy vele, a mint néked jónak tetszik.

* 1 Móz. 49, 29—32. 50, 25.

38. És monda a Király: Jöjjön el velem Kimhám, és úgy cselekeszem vele hogy néked is tetszeni fog, és valamit tölem kívánsz, megcselekeszem veled.

39. Mikor pedig általkelt volna a Jordánon az egész nép, a Király is pedig általment volna; megcsókolván a Király Barzillait, megáldá őtet, ki visszatére az ő helyére.

40. Általméne pedig a Király Gilgálba, és Kimhám ő vele vala. A Júdának pedig egész nemzetsége ott vala a Király általvitelében; de az Izráel * népének csak fele vala.

* rész 11, 41. 43.

41. És azután mikor az egész Izráel népe a Királyhoz jött volna, mondának a Királynak: Mi az oka, hogy téged ugyan elloptak a mi atyánkfiai, a Júda nemzetsége, és általhozták a Királyt, és az ő háznépét a Jordánon, és Dávidnak minden embereit vele egyetembe?

42. Felelének pedig mindnyájan a Júda férfiai az Izráel férfiaknak: *Azért hoztuk által*, mert nekünk közelebb való atyánkfia * a Király, és miért haragusztok ezért? Avagy megvendéglett é azért a Király? vagy megajándékozott é valami ajándékkal.

* vers 11. 12.

43. Felelvén pedig az Izráel férfiai a Júda férfiaknak, mondának: Tíz részem vagyok nékem a Királyban. A mi Dávidra néz is, náladnál ő előtte feljebb való vagyok, miért utáltál azért meg engemet; és valyon nem elébb * tettem é szót arról, hogy hazahoznánk a mi Királyunkat? De mindazáltal erősebb lón a Júda férfiaknak szavok az Izráel férfiaknak szavoknál.

* vers 11.

20. RÉSZ.

Séba és Amasa veszedelme; Dávid Tisztartói.

Vala pedig ott egy versenyes ember, kinek neve vala Séba, Bikrinek fija, Benjámin *nemzetségéből* való férfiú. E trombitát futata, és monda: Nincsen nekünk semmi közünk Dávidhoz és * semmi örökségünk nincsen az Isai fiában. *Azért* ti Izráeliták *oszoljatok el*, kiki az ő sátorába.

* 1 Kir. 12, 16.

2. Elméne azért mind az Izráel népe Dávidtól Séba * után, Bikri fija után: A Júda *nemzettségéből* valók pedig mellette lőnnek az ő Királyoknak, a Jordán *vizétől* fogva mind Jerúsálemig.* vers 15. 21.

3. Bémenvén pedig Dávid az ő házába, Jerúsálemben, előhozatá a Király a tíz asszonyembereket, az ő * ágyasait, kiket otthon hagyott vala a házat őrizni; és őrizet alá rekeszté, és tápláltatá azokat; de hozzájuk bé nem méne. És őrizet alatt lőnek özvegységben mind haláloknak napjáig. * rész 16, 21. 22.

4. Monda pedig a Király Amasának: Gyűjtsd * egybe nékem a Júda nemzetiséget harmadnapig, és magad is itt légy jelen. * rész 17, 25. 19, 13.

5. Elméne azért Amasa, hogy egybegyűjtené a Júdát, és több ideig késék, hogynem mint a *Király* hagyta vala néki.

6. Monda akkor Dávid * Abisainak: Ímé majd gonoszbúl cselekszik velünk Séba, Bikrinek fija, Absolonnál: vedd melléd azért a te uradnak szolgálait, és kergesd meg őtet, hogy valami erős városokat keresvén magának, el ne szaladjon előtünk. * rész 18, 2.

7. Kimenének azért ő utánna a * Joáb hadnagysága alatt valók, és a Kereteusok † és Peleteusok, és minden erős vitézek: és kiindulának Jerúsálemből, hogy kergetnék Sébát Bikrinek fiját. * rész 18, 2. † vers 23. 1 Kir. 1, 38.

8. Mikor pedig volnának ama nagy kősziklánál, melly vagyon Gibeonnál, Amasa * jöve nékik eleikbe: Joáb pedig ruhájába öltözvén, az ő ruháján felül derekához övedzett fegyvere a hüvelyében vala; és mikor Joáb menne, kiesék a fegyvere hüvelyéből. * vers 4.

9. Monda azért Joáb Amasának: Egészségben vagy é * atyámfia? És Joáb megfogá jobbkezeivel az Amasa szakálát mintha meg akarná † csókolni. * 1 Krón. 2, 13 – 17. † rész 3, 27.

10. Amasa pedig nem tudja vala magát oltalmazni a fegyvertől, melly Joáb kezében vala, és általüté * őtet az ötödik oldalcsontalatt, és kiontá a bélit a földre: és noha többször nem üté által, mindazáltal meghala; Joáb pedig és Abisai az ő atyafia, mennek vala Séba után, Bikrinek fija után. * rész 19, 13. 1 Kir. 2, 5.

11. Megállá pedig az Amasa teste felett Joábnak egy szolgálja, és monda:

Valaki Joábbal tart, és Dávidnak javát *kivánja*, Joáb után *siessen*.

12. Amasa pedig fetreng vala a vérben az útnak közepette; látván pedig egy ember, hogy ott minden megállana, kivoná Amasát az útból a mezőbe, és ruhát vete ő reá; mivelhogy látná, hogy valaki érkeznék, minden megállana felette.

13. Minekutánna pedig kivonták volna az útból, minden ember Joáb után siet vala, hogy megkergetnék Sébát, Bikrinek fiját.

14. És általméne Séba az Izráelnek minden nemzetségein, Abelán azaz, Beth-Maakán, és mind a Bérea *tartományának* lakosain, kik egybegyűlvén követik vala őtet.

15. Mikor eljutottak volna pedig a *Dávid szolgálai*, körülvevék őtet Abela, vagy Beth-Maaka városában és nagy halmot töltének * a város ellen, melly a kőfallal egyenlő volna: és mind a sokaság, melly Joábbal vala, rontják vala, hogy levessék a kőfallt. * 2 Kir. 19, 32.

16. És kiálta egy eszes asszony a városból: Halljátok meg, halljátok meg! mondjátok meg kérlek, Joábnak; Jöjj ide hozzám, valamit mondok néked!

17. Ki mikor hozzá ment volna, monda az asszony: Te vagy é Joáb: Felele: Én vagyok. Ki monda néki: Hallgasd meg a te szolgálóleányodnak szavát. És felele: Meghallom.

18. Akkor monda az asszony: Azt mondják vala először a városbeliek: Minden kétség nélkül megtudakozzák először az Abelabeliektől, és úgy indulnak el a dologban.

19. Én egy vagyok a békesség szeretők közül, az Izráel hívei közül, te pedig el akarod veszteni a várost; még pedig az Izráel városainak annyát: miért nyelnéd bé az Úrnak örökségét?

20. Akkor felele Joáb és monda: Távol legyen, távol legyen az én tőlem, hogy bényeljem és elveszesem!

21. Nem úgy vagyon, hanem egy ember az Efraim hegyéről való, kinek neve Séba, Bikrinek fija, felemelte * kezét Dávid Király ellen: adjátok kézbe azt egyedül, és elmegyek a város alól. És monda az asszony Joábnak: Ímé majd kivetjük a kőfalon a fejét néked. * vers 1. 2.

22. Elméne azért az asszony * nagy eszesen az egész községhez, és elvágatá Sébának a Bikri fijának fejét, és kiveték Joábnak: és trombitát fütata, és haza oszlának a város alól kiki az ő sátorába, Joáb pedig haza méne Jerúsálembe a Királyhoz. * Préd. 9, 15–18.

23. Joáb * azért vala az Izráel egész seregén, Bénája pedig, Jóadánek fija, a Kereteusokon és Peleteusokon vala főhadnagy. * rész 8, 16. 18.

24. Adorám pedig adószedő, és Jósafát Ahiludnak fija, a meglett dolgoknak megírója vala.

25. Sėja pedig íródeák vala: Sádók pedig * és Abjátár, Papok valának. * rész 8, 17.

26. Jairból való Ira is Dávidnak belső embere vala.

21. RÉSZ.

A Gibeoniták halálokért való bosszúállás: Négy ütközetei Dávidnak a Filiszteusokkal.

Lőn pedig nagy éhség Dávidnak idejében három egész esztendeig egymás után, és megtalálá * felőle Dávid az Urat, és monda az Úr: Saulért, és az ő vérszopó háznépéért vagyon ez; mivelhogy megölte a † Gibeonitákat.

* 1 Sám. 30, 7. 8. † Jós. 9, 3–27.

2. Hívatá azért a Király a Gibeonitákat és szóla nékik: (A Gibeoniták pedig nem az Izráel fiai közzül valók valának, hanem az Emoreusok maradékából, kiknek az Izráel fiai megesküdtek vala, Saul pedig módott keresett vala, benne, hogy azokat levágná, az Izráel és Júda nemzetségéhez való szerelméből.)

3. És monda Dávid a Gibeonitáknak: Mit cselekedjem veletek, és mivel állathatom ezt helyére, hogy ti jót mondjátok az Úrnak öröksége felől.

4. Felelének néki a Gibeoniták: Nincs nekünk semmi, se aranyba, se ezüstbe járó dolgunk Saullal és az ő háznépével: és ninesen arra is akarattunk nekünk, hogy valakit megöljünk az Izráel közzül. És monda: Valamit mondotok, megcselekeszem veletek.

5. Akkor mondának a Királynak: Ő lőn az ember, ki minket megemészte, és ki ellentünk gonoszt gondola: és annyira kitörtlétünk miatta, hogy sehol az egész Izráelnek határaitban maradásunk nem lehetne.

6. Azért adj nekünk hét embert az ő

maradékai közzül, kiket * felakasszunk az Úr előtt a Saul *lakhelyén* Gibeában, ki *mindazáltal* az Úrnak választott *Királya* volt. És monda a Király: Én megadom. * 4 Móz. 25, 4.

7. És kedveze a Király Méfibósetnek Jónathán fijának, ki Saul fija vala az Úrnak *nevére tett* * esküvésért, mely lett vala közöttök, Dávid és Jónathán között, a Saul fija között. * 1 Sám. 18, 3. 20, 15. 42, 23, 18.

8. Elvevé azért a Király Aja leányának Rispának * két fíjait, kiket Saulnak szült vala, Armónit és Méfibósetet, és a Saul leányának Mikálnak öt fíjait, kiket szült vala a Barzillai fijának † Adrielnek, Méholátból valónak.

* rész 3, 7. † 1 Sám. 18, 19.

9. És adá azokat a Gibeoniták kezébe, és felakaszták * őket a hegyen az Úr előtt és azok együtt heten halának meg, és lőn megöletések aratás idejének elein, az árpaaratásnak csak kezdetében.

* Ezék. 17, 19.

10. Vőn pedig Rispá, Ajának leánya valami fekete gyászruhát, melyet felvona magának azon a kősziklán sátor gyanánt az aratás kezdetétől fogva, míg eső lenne reájok az égből: és nem engedi vala az égi madarakat azokra szállani nappal, sem pedig a mezei * vadakat éjszaka *reájok jőni*. * 5 Móz. 21, 23.

11. És megmondák Dávidnak a mit Rispá, Ajának leánya, Saulnak ágyasa cselekedett volna:

12. És elméne Dávid, és elhozá a Saul tetemeit a Jábés * Gileádbeliectől, kik ellopták vala azokat a Bethsánnak utcájáról, holott őket a Filiszteusok felakasztották vala, mikor a Filiszteusok megverték vala Sault a Gilboa hegyén.

* 1 Sám. 31, 10–13.

13. És mikor elhozták volna onnét Saulnak és az ő fijának Jónathánnak tetemeit, azoknak tetemeket is a kik felakasztattak * vala, † egybeszedék.

* vers 8. 9. † 5 Móz. 21, 23.

14. És eltemeték Saulnak és az ő fijának Jónathánnak tetemeket a Benjámin földében * Sélában, az ő attyának Kisnek koporsójában: és a képen cselekedének mindenestől fogva, a mit a Király megparancsolta vala, és úgy engesztelték meg azután az Isten a földhöz.

* Jós. 18, 28.

15. Lőn ismét ezután is hadok a Fi-

liszteusoknak az Izráeliták ellen: és eméne Dávid az ő szolgálvaival egybe a hadba! és harczolának a Filiszteusok ellen, annyira hogy Dávid elfáradna.

16. Akkor Jisbi Bénób, ki az Óriások maradékából való vala, (kinek kopjájának vasa háromszáz réz siklus nyomó vala, és új kardot kötött vala fel oldalára) elszáná magában, hogy megölje Dávidot;

17. De megsegíté őtet Abisai, * Sérujának fija, és általúte a Filiszteust és megölé. Akkor esküvéssel fogadák néki a Dávid szolgálai, ezt mondván: *Soha többé velünk hadba nem jössz, hogy az Izráelnek szövénékét el ne oltsd.*

* rész 18, 2. 23, 18.

18. Lón annakutánna is harcok a Filiszteusokkal Góbvárosánál, és akkor is Sibbékai, Husát városból való, * megölé Sáfót, ki az Óriások maradékai között való vala.

* 1 Krón. 20, 4.

19. Ismét ezután is lón más had a Filiszteusok ellen azon Góbnál, holott Elkhánán, a Bethlehemből való Jaharé, Oregimnek fija megölé a Gitteus Góliát-nak * *attyafiát*: kinek kopjájának vasa olyan vala mint a szövöknek zúgolyfajok.

* 1 Sám. 17, 4—7. 49.

20. Lón pedig több hadok is Gáth városánál, és vala ott egy igen nagy magas * ember kinek mind kezein, lábain hat-hat ujjai valának, azaz, mindenestől huszonnégy, és ez is Óriástól származott vala.

* 1 Krón. 20, 6.

21. És nagy szidalommal * illeté az Izráelt: ezt megölé Jónathán Dávid bátyjának Simeának fija.

* 1 Sám. 17, 10.

22. E négy fija volt a Gáthban * lakó Óriásnak, kik mind Dávid keze által és az ő szolgálainak kezek által ölettetek meg.

* 1 Sám. 17, 4—7. 49. 50.

22. RÉSZ.

Dávid az Istent dicséri, és hálákat ad minden jótéteményért.

Énekle pedig az Úrnak Dávid ilyen éneket akkor, mikor az Úr megszabadítá őtet minden ellenségeinek kezeiből: és Saulnak is kezéből.

2. És monda: Az Úr én * kősziklám és én kőváram, és nékem szabadítóm.

* Zsolt. 18.

3. Az Isten az én erősségem, ő * benne bízom; paizsom nékem, és az én szabadulásomnak szarva, nékem felmagasztalóm, és mindenben oltalmam; én szaba-

dítóm, te szabadítottál meg engemet az erőszaktól.

* Zsid. 2, 13.

4. A dicsérendő Urat hívom segítségül, és megszabadulok az én ellenségeimtől;

5. Mert a halál fájdalmi vettek vala engem körül, az istenteleneknek árvizei megrettentettek vala engemet.

6. A koporsónak nagy kínja környékezett vala engemet, a halálnak * hálója vettetett vala meg nékem.

* rész 21, 16. 1 Sám. 19, 10—12. 21, 10—14. 1 Sám. 23, 26.

7. De az én nyomorúságomban az Urat hívám segítségül, és az én Istenemhez felkiálték, és meghallgatá az ő templomából az én szómat és az én kiáltásom felhátott az ő füleibe.

8. Akkor megindula * és megrémüle a föld, az égnek fundamentomai megmozdulának és megrendülének; mert megharagudt vala az Úr.

* Bír. 5, 4. 5. Zsolt. 68, 8. 9. Hab. 3, 10. 11.

9. Az ő orrának füstje felmegyen és az ő szájából * származott tűz megemészti, lángozó szeneket gerjeszt ő.

* vers 13.

10. Meghajtván az egeket, leszálla; és homályos setétség vala az ő lábai alatt.

11. A Kérubimokra üle * és repüle, és láttaték a szélnek szárnyain.

* 2 Móz. 25, 18—22.

12. A setétséget mintegy sátort maga körül * vont, tudniillik a vízzé változandó sűrű felhőket.

* Ésa. 50, 3.

13. A nagy fényesség miatt az ő tekintetétől * tüzek gerjedtek.

* vers 9. 2 Móz. 24, 17.

14. Mennydörgést adott az Úr az égből és a felséges Isten szózatot adott.

15. Ellövé az ő nyilait, és * elszéleszté őket; és a sebes villámlás megrontá őket.

* Bír. 5, 20.

16. És a tenger örvényeinek fenekei megláttatának, e föld kerekiségének fundamentomai kinyilatkozának: az Úrnak feddése miatt, és az ő orra szelének kemény fúvása miatt.

17. Elbocsátá a magasságból az ő kezét és felvön engemet; kivona engemet a sok vizekből.

* Zsolt. 69, 15.

18. Megszabadíta engemet az én * erős ellenségemtől, az én gyűlölőimtől, mivelhogy hatalmasabbak volnának nálamnál;

* 1 Sám. 24, 15.

19. Előmet * vették vala nékem az én nyomorúságomnak idején; de az Úr volt az én gyámolóm.

* 1 Sám. 23, 7. 8—13.

20. És kihoza engemet tágas helyre;

megszabadíta engemet; mert jómat kívánja nékem.

21. Megfizetett az Úr nékem az én igazságom * szerint, az én kezeimnek tisztasága szerint fizetett nékem;

* 1 Sám. 24, 7. 8. 11—14. Jób 22, 30.

22. Mert megőriztem az Úrnak útait, és hitetlenül nem szakadtam el az én Istenemtől.

23. Mert minden ő ítéletei * nékem előttem vagynak, és az ő végzéseitől nem távozo el.

* 1 Kir. 3, 14. 9, 4.

24. És *mivelhogy* ő előtte ártatlan vagyok és megtartóztatom * magamat az én bűnömtől.

* 1 Sám. 25, 22. 23.

25. Megfizetett az Úr nékem az én igazságom * szerint, az ő szemei előtt való tisztaságom szerint.

* vers 21. 22.

26. Az irgalmashoz * irgalmas vagy, és a tökéleteshez tökéletes vagy;

* Máté 5, 7.

27. A tisztához * tiszta vagy, a visszashoz pedig visszás vagy;

* Máté 5, 8.

28. A nyomorult népet * megszabadítod; de a te szemeid vagynak a felfuvalkodtak ellen, és azokat megalázkod:

* Péld. 29, 23. Máté 5, 9.

29. Mert te vagy Uram az * én szövétnekem, és az Úr megvilágosítja az én sötétségemet.

* Zsolt. 132, 17.

30. Mert te általad futok által az *ellen-ség* táborán, az én Istenem *segítségével* szököm által a kőfalt.

31. Az Istennek útja * tökéletes, az Úrnak szava † tiszta, mindeneknek, kik ő benne bíznak, *erős* ** paizs.

* 5 Móz. 32, 4. Dán. 4, 34. † Zsolt. 12, 7. ** Péld. 30, 5.

32. Mert kicsoda volna Isten a Jehová * kívül? és kicsoda hatalmas a mi Istenünk kívül?

* 5 Móz. 32, 39. Ésa 45, 5.

33. Az Isten az én erősségem a hadban, és az én útam tökéletesen elkészíti.

34. Az én lábaimat olyakká tette mint a szarvasokéi, és az én magas helyeimre állatott engemet.

35. Ő tanítja az én kezeimet a viadalhoz, annyira hogy az aczél kézív eltörött az én * karjaim által.

* 1 Sám. 17, 4—7. 49. 50.

36. És a te oltalmadnak paizsát adtad nékem, és a te kegyelmességgel által megsohasítottál * engemet.

* rész 5, 10.

37. Az én lépéseimet kiterjesztetted én alattam, és az én bokáim nem tántorogtak.

38. Megkergettem az én ellenségimet, és elvesztettem őket, és meg nem tértem, míg nem elfogyattam őket.

39. És megemésztettem őket, és átalvertem őket, és fel nem kelnek, és elhullottak az én lábaim előtt.

40. És felövedeztél engemet a viadalra való erősséggel, lenyomtat én alattam az én ellenem támadókat.

41. És az én ellenségimnek nyakokat az én *kezembe* * adtad, az én gyűlölőimnek, és én kigyomláltam † őket.

* 2 Sám. 3, 18, † 1 Sám. 20, 15. 16.

42. Vártak *segítség*et, de nem volt megszabadító; az Úrhoz * *kidőlt*ottak, de nem hallgatta meg őket.

* 1 Sám. 28, 6. 15.

43. És megrontottam őket mint a földnek porát, mint az útczán való sárt megtapodtam őket és elszélesztettem őket.

44. És megszabadítál engemet az én népemnek is * ellenem való támadásától, sok nemzetségeknek Fejedelmévé tettél engemet, a mely nemzetséget nem esmértem, *az is* szolgál nékem.

* rész 18, 7. Zsolt. 18, 44

45. Az idegen nemzetségek * hazudtak én előttem, mihelyt az ő fülök én *felőlem* hallott, engedtek nékem.

46. Az idegen nemzetek elepednek vala, és a rejtekházakban is rettegnek vala.

* rész 8, 9. 10.

47. Él az Úr, és áldott az én * kösziklám, és magasztaltassék fel az Isten, az én szabadulásomnak kösziklája.

* 5 Móz. 32, 15.

48. Isten az, a ki nékem bosszúállásokat ad: és megalázza én alattam a népeket.

49. És megmentesz engemet az én ellenségimtől és az én reám támadók között felmagasztalsz engemet, az erőszakos embertől megszabadítasz engemet.

50. Ennekokáért dicsérlek téged Uram, a pogányok * között, és a te Nevednek éneklek.

* Róm. 15, 9.

51. Ő az ő Királyának szabadulásinak tornya, és ki irgalmasságot cselekeszik az ő megkenetettével Dáviddal és az ő magvával * mind örökké.

* rész 7, 13—16. 19. 23, 2. 5.

23. RÉSZ.

Dávidnak utolsó beszédei: Hadnagy.

Ezek lőnek pedig Dávidnak utolsó beszédei! Az Isai fija * Dávid mondotta

ezeket, az a férjfiú, ki nagy méltóságra emeltetett fel: a Jákób Istenének felkenetett *Királya*, kigyönyörűségének szerző volt Izráelben.

* 1 Sám. 16, 1. 13. rész 12, 7. 8.

2. Az Úrnak lelke * szólott én bennem, és az ő beszéde *származott* az én nyelvem által.

* Máté 22, 43.

3. Az Izráelnek Istene szólott, az Izráelnek * Kősziklája mondotta: A ki uralkodik az embereken, igaz legyen, és olly, ki isteni félelemmel uralkodjék.

* 5 Móz. 32, 4. 15, 30. 31.

4. És *lészen*, mint a világosság reggel, mikor a Nap feltámad; *mint* a homályosság nélkül való reggeli idő és a melegséggel földből *felnevekedett* gyenge fű az eső után.

5. Jóllehet nem ollyan az én házam az Isten előtt: mindazáltal örökké állandó szövetséget * tett én velem, mindenestől elrendeltetett és állhatatos. Hogy az én teljes idvességem és minden gyönyörűségem *akkor telik bé*, mikor az én házamat † nem csemetézteti. * rész 7, 12—16. 18. 19.

† Ésa. 11, 1—16. Mik. 5, 2—9. Luk. 1, 26—33.

6. De az istentelenek *ollyanok lészenek* mint a tövestől kiszaggattatott tövis, mellyhez kézzel nem nyulnak;

7. Hanem a ki hozzá akar nyulni is, fejszét és rudat veszen hozzá: hogy ugyanazon helyen tűzzel égettessék meg.

8. Ezek pedig neveik a Dávid * erős *vitézeinek*, kik ő vele valának: A székből ülő bölcs, és a Főembereknek Fejedelme vala Adinó Esnita, ki egy harczon megsebesített † *dárdájával* nyolczszáz embert. * 1 Krón. 11, 10—13. 1 Krón. 12, 1. † Jós. 23, 10.

9. Ezután második vala Eleázár * Dódonak fija, ki Ahóhi fija vala, e vala egyik a három erős *vitézek* között, kik Dáviddal *valának*, mikor a Filiszteusokon szegyent tőnek, kik oda a helyre gyűltek vala, mikor az Izráeliták immár megfutamodtak volna; * 1 Krón. 11, 12. 13.

10. Ez felkelvén igen vágá a Filiszteusokat mind addig, míg a keze elfáradna, és a keze a fegyverhez ragadna, és nagy szabadítást cselekedék az napon az Úr, és az *elfutott* nép visszatére ezután csak a fosztásra.

11. Ezután vala Samma, a Harár *városból* való Agénak fija: Mert seregbe gyűltek vala a Filiszteusok, és vala ott egy darab szántóföld lencsével tele: a

nép pedig elfutott vala a Filiszteusok előtt.

12. Akkor megállá ez annak a darab *földnek* közepén, és megszabadítá azt, és megveré a Filiszteusokat, és az Úr nagy szabadítást cselekedék.

13. Ezeknek felette hárman jöttek vala a harmincz válogatott *vitézek* között, és mentek vala aratáskor Dávidhoz az Adullám * barlangjába, mikor a Filiszteusok táborban volnának a Réfaim völgyében.

* 1 Sám. 22, 1. 2.

14. Dávid akkor erős *kősziklában* vala és a Filiszteusok álló serege * vala Bethlehemnél.

* Mik. 5, 2.

15. *Vizet* kívánt vala pedig Dávid, és monda: Kicsoda hozhatna nékem vizet innom a Bethlehemi forrásról, * melly a kapu előtt vagon?

* vers 14.

16. Akkor a három *vitézek* általvágák magokat a Filiszteusok táborán, és meritének vizet a Bethlehemi forrásból, melly a kapu előtt vala; mellyet elhozának, és vivének Dávidnak. De nem akara abból inni, * hanem kitölté azt az Úrnak.

* 1 Sám. 7, 6.

17. És monda: Távol legyen tőlem Uram, hogy én ezt míveljem: avagy azoknak az embereknek véreket *igyam é meg*, kik életeket *halálra* vetvén, mentek el a *vízért*? És nem akará azt meginni. E dolgot *azért* e három * *vitézek* cselekedték vala.

* vers 13.

18. Továbbá Abisai * Jóábnak attyafia, Sérújának fija, vala e háromnak Hád-nagya, ki háromszáz ellen felemelvén *dárdáját*, megölé azokat; és néki nagy híre neve vala e három között.

* rész 21, 17.

19. E három * *vitézeknek neveikkel* noha híres neves vala *Abisai* és azoknak Fejedelmek vala, de mindazáltal a hárommal nem ér vala.

* 1 Krón. 11, 21.

20. Benája is, Jójadának fija, * (ki erős ember vala) nagy tehetségű ember vala, ki † Kabséelből való vala: ez ölé meg a Moábitáknak két fővitézeket. Ugyanez elmenvén, az oroszánt is megölé a veremben, télben.

* 1 Kir. 1. 8. † Jós. 15, 21.

21. Ugyanez ölé meg az Égyiptomból való embert is, ki igen tekintetes ember vala; az Égyiptomi *embernek* kezében *dárda* vala, és ez *csak* *egypálczával* ménereá; és kivevé az Égyiptombeli *embernek* kezéből a *dárdát*, és megölé azt, a maga *dárdájával*.

22. Ezeket cselekedé Benája, * Jójadának fija, és néki is jó híre neve vala, a három erős vitézek között. * vers 20.

23. A harmincz között legnevezetesebb vala, de mindazáltal ama * három nem éri vala, és Hadnagyvá tevő ezt Dávid az ő szavát hallgató nép között. * vers 13. 16.

24. Asáel is * Joáb atyafia, e harmincz közé számláltatik vala; kik ezek: Elkhanán, † Bethlehemi Dódónak fija.

* rész 2, 18—23. † 1 Krón. 11. 26.

25. Haród * városbeli Samma; azon Haródból való Elika. * Bír. 1. 7.

26. Héles * Páltiból való; Híra, a Thékoa városból való Ikkes fija. * 1 Krón. 27. 10.

27. Abiézer, Anethót városból; Mébunai, Húsáth * városból való. * 1 Krón. 4. 4.

28. Sálmon * Ahóhit városból való; Maharai, Nétofát városból. * 1 Krón. 2. 54.

29. Héleb, * Bahanának fija, Nétófátból való; Ittai, Ribainak fija, Gibeából való, melly a Benjámín fiaié. * 1 Krón. 11. 30.

30. Benája, Piráthonból * való; Hiddai, a patak mellett való Gáhasbéli. * Bír. 12. 15.

31. Abiálbon, Árbátból való; Azmávet, Bárhumból való.

32. Eljáhbba, Sahalbomból * való; Jásen fija Jónathán. * Jós. 19. 32. 42.

33. Samma, Harárból való; Ahiám, Arárból való Sarárnak fija.

34. Elifélet, Ahásbainak fija, Maakátból * való; Eliám, Gilóbeli † Akhitófelaek fija. * Jós. 13. 11. † rész 15. 12. 31.

35. Hesrai, Kármelből való; Paharai, Arbiből való.

36. Jigeál, Sobabeli Nátánnak fija; Báni, Gádból való.

37. Sélek, Ammonita; Naharai, Berótból való, Joábnak * a Séruja fjának fegyverhordozója. * rész 8. 16.

38. Ira, Jíthri városból való; Gáreb, azon Jitriből való.

39. Hitteus * Uriás. Mind öszve harminczheten. * rész 11. 3. 15. 17.

24. RÉSZ.

Dávidnak sok népe hull el dőghalállal.

Felgerjede pedig az Úrnak haragja az Izráel ellen, és * felindítá Dávidot ő ellenek, ezt mondván: Eredj el, számláld meg az Izráelt és a Júdát. * 1 Krón. 21. 1.

2. Monda azért Dávid Joábnak, az ő serege Fejedelmének: Menj el, járd be az Izráelnek minden nemzetségeit, * Dántól fogva mind Bersebaig, és számláljátok

meg a népet, hogy tudjam a népnek számát. * Bír. 20. 1.

3. És monda Joáb a Királynak: Sokasítsa meg az Úr a te Istened a népet, a mennyi most * tegye száz annyivá, és lássák ezt az én uramnak a Királynak szemei: de miért † akarja ezt az én uram a Király? * 5 Móz. 1. 10. 11. † 1 Móz. 15. 5.

4. De hatalmasabb lőn a Királynak szava a Joábénál, és a több Főemberekénél. Kiméne azért Joáb, és a több Hadnagyok a Király elől, hogy megszámlálnák a népet az Izráelt.

5. És általkelének a Jordánon és táborn járának Aróer város * mellett jobbkéz felől, Gád völgyében, nem messze Jásershez. * Jós. 13. 9.

6. Azután menének Gileádba, és a Hodsí alföldre: Innét menének a Dán Jaán földére, és Sídón környékére.

7. Ezután menének Tírus erős városához, és a Hiveusoknak s Kananeusoknak minden városaiba. Innét menének a Júdának dél felől való részére, * Beersebába. * vers 2. 6.

8. És mikor bėjárták volna az egész földet, hazamenének Jérusálembe, kilencz hónap és húsz nap mulva.

9. És beadá Joáb a megszámlált népnek számát a Királynak: és vala az Izráel népe nyolczszáz * ezer erős fegyverfogható férjfiak, és a Júda nemzetsége vala ötszáz ezer férjfiú. * 4 Móz. 1. 46. 26. 51. 62.

10. Minekutánna pedig Dávid a népet megszámlálta volna, megsebhédék * az ő szíve, és monda Dávid az Úrnak: Igen vétkeztem ebben a mit cselekedtem. Azért most, óh uram, vedd el, kérélek a te szolgáltnak álnokságát; mert felette igen bolondúl cselekedtem!

* rész 12. 13. 1 Sám. 24. 6.

11. És mikor felkelt volna reggel Dávid, szóla az Úr Gád * Profétának, ki Dávidnak jövendő mondója vala, ezt mondván: * 1 Sám. 22. 5. 2 Krón. 29. 25.

12. Menj el és szólj Dávidnak: Ezt mondja az Úr: Három * dolgot adok elődbe, válaszd el egyiket magadnak ezek közül a mellyiket akarod, hogy cselekedjem veled. * vers 13.

13. Elméne azért Gád Dávidhoz, és tudtára adá néki, és monda néki: Akarod é, hogy hét esztendeig való éhség szálljon földedre? Vagy hogy három hó-

napig ellenségeid előtt bujdossál és *el-
lenséged* kergessen téged? Vagy hogy
harmadnapig dőghalál legyen földed-
ben? *Azért* most gondold meg, és lásd
meg micsoda választ vigyek annak, a
ki engemet * elküldött. * vers 11. 12.

14. És monda Dávid Gádnak: Minden-
felől elég keserűségem nagyon nékem;
de inkább, kérlek, hadd essünk az Úr ke-
zébe; mert az ő irgalmassági * nagyok:
és ne essem ember kezébe. * 2 Móz. 20. 6.

15. Bocсата annakokáért az Úr dőgha-
lált az Izráelre, reggeltől fogva az el-
rendelt * ideig, és meghalának a nép
közzül Dántól fogva † Beersebaig, het-
venezér férjfiak. * vers 13. † vers 2.

16. És *mikor* felemelte *volna* kezét az
Angyal Jerúsálem ellen *is*, hogy azt is
elpusztítaná, megszáná * az Úr a vesze-
delmet, és monda az Angyalnak, ki a
népet őli vala: Elég immár, hagyd el.
Az Úrnak Angyala pedig vala a Jebu-
zeus Arauna † csüire mellett.

* Jer. 42. 10. † 2 Krón. 3. 1.

17. És szóla Dávid az Úrnak, mikor
látta volna az Angyalt, ki a népet vágja
vala, és monda: Ímé én * vétkeztem,
és én cselekedtem hamisságot, ezek pe-
dig *olyanok mint* a bárányok, mit vé-
tettek? Kérlek, inkább forduljon a te
kezed ellenem, és az én atyámnak ház-
népe ellen. * vers 2. 10.

18. Méne azért Gád * Dávidhoz azon
napon, és monda néki: Eredj menj el,
és rakass oltárt az Úrnak a Jebuzeus
Araunának szérűjén. * vers 11. 12. 19.

19. És elméne Dávid Gádnak beszéde
szerint, a mint az Úr megparancsolta
vala.

20. És feltekintvén Arauna, látá hogy
a * Király az ő szolgáljaival egybe ő hozzá
menne: és kimenvén eleibe a Királynak,
fejet † hajta Arauna, arczal a föld felé
hajolván. * 1 Krón. 21. 20. 21. † rész 18. 28.

21. És monda Arauna: Mi az oka, hogy
a Király az én uram az ő szolgáljához
jő? Felele Dávid: Azért hogy megvegyem
tőled e szérűt, hogy ezen oltárt építsek
az * Úrnak és megszűnjék a népen való
ostor. * vers 18.

22. Monda Arauna Dávidnak: Vegye
el bátor az én uram a Király, és áldoz-
zék *a mint szinte* tetszik néki. Ímhol az
ökrök az áldozatra: és a boronák, és az
ökrökhöz való szerszámok *legyenek* fa
helyett.

23. *Azért* mindent Arauna * Király a
Királynak ada, és monda Arauna a Ki-
rálynak: A te Urad Istened engeszteltes-
sék meg általad. * vers 16.

24. Monda pedig a Király Araunának:
Semmiképen nem *veszem el*; hanem
ugyan árron veszem meg tőled; és nem
akarok az Úrnak az én Istenemnek in-
gyen való áldozatot áldozni. — Megvevé
azért Dávid azt a szérűt, és az * ökröket
ötven ezüst sikluson. * 1 Sám. 6. 14.

25. És oltárt * építé ott Dávid az Úrnak
és áldozék egészen megégetett és en-
gesztelő áldozattal; † és megkegyelmeze
az Úr a földnek, és megszűnék a csapás az
Izráelen. * vers 18. † 1 Krón. 21. 26. 2 Krón. 3. 1.

A KIRÁLYOKRÓL

ÍRT ELSŐ KÖNYV.

1. RÉSZ.

A Királyságra vágyó Adóniának szándéka haszontalan:
mert Salamon lésszen Királlyá.

Dávid Király pedig megvénhedett és
megidősdött vala; és ötet betakarják vala
leplekkel, de meg nem melegülhet vala.

2. És mondának néki az ő szolgálai: Ke-
ressenek az én uramnak a Királynak egy
szűz leányt, ki legyen a Király körül, és
ötet táplálja és háljon te melletted, hogy
megmelegedjék az én uram a Király.

3. Keresésének annakokáért egy szép
leányt Izráelnek minden határiban; és

találák a Sünem * városából való † Abi-
ságot, kit hozának a Királyhoz.

* Jós. 19. 18. † rész 2. 17. 21. 22.

4. A leány pedig igen szép vala, és a
Királyt táplálja vala és szolgál vala néki:
a Király pedig nem esméré ötet.

5. Adónia pedig * Haggitnak fija felfu-
valkodék, ezt mondván: Én uralkodom
Dávid holta után és szerze magának
szekereket, lovakat, és ötven előtte járó
férjfiakat. * 2 Sám. 3. 4.

6. És nem szomorítja meg ötet az ő aty-
tya életének idejében, ezt mondván: Mi-

ért cselekedtél így? Ez is pedig igen szép személy vala, és őtet Haggit szülte vala Dávidnak Absolon * után. * 2 Sám. 3, 3.

7. És szóla Joábbal * Sérujának fíjával, és Abjátár Pappal, kik az Adónia pártját tartják vala. * 2 Sám. 8, 16. 17.

8. Sádók Pap pedig és Benája * Jójadának fíja, és Nátán † Próféta, és Sémei, és Réhi, és az erős férjfiak, kik Dáviddal valának, nem állottak vala Adónia mellé.

* 2 Sám. 23, 20. 2 Sám. 8, 18. † 2 Sám. 12, 1—13.

9. Áldozék pedig Adónia juhokkal és ökrökkel, és egyéb kövér barmokkal a Zohélet kőszikla mellett, mely a Rógel forrása * mellett vala: és vendégekké hívá minden ő attyafiait, a Király fíjait és minden Júdabeli férjfiakat, a Király szolgálait; * Jós. 15, 7.

10. De Nátán Próféta és Benáját, és amaz erős * vitézeket, és Salamont az ő attyafiát nem hívá el. * 2 Sám. 23, 8—39.

11. Szóla annakokáért Nátán * Bethsabénak a Salamon anyjának ilyenképen: Nem hallottad é, hogy Adónia, Haggitnak fíja uralkodik, és a mi urunk Dávid nem tudja? * 2 Sám. 11, 2—5. 27.

12. Most azért jövel és tanácsot adok néked és ez által szabadíts meg mind a te életedet, mind a te fíjadnak Salamonnak életét.

13. Eredj, menj bé Dávid Királyhoz, és mond ezt néki: Édes uram Király, nemde nem * megesküdtél é a te szolgálóleányodnak ilyenképen: Salamon a te fíjad uralkodik én utánnam, és ő ül az én királyiszékembe? miért uralkodik hát Adónia? * vers 30.

14. És ímé mikor még a Királlyal ott szolánál te, én is bémegyek utánnad, és véghezviszem a te beszédidet.

15. Béméne annakokáért Bethsabé a Királyhoz a kamarába, (a Király pedig igen megvénhedett vala), hol a Súnemből való * Abiság szolgál vala a Királynak. * vers 3.

16. Fejet hajta azért Bethsabé, és meghajtá magát a Királynak. És monda a Király: Mít kívánsz?

17. Felele néki Bethsabé: Édes uram, te * megesküdtél a te Urad Istenedre szolgálóleányodnak ilyenképen: Salamon † a te fíjad uralkodik én utánnam, és ő ül az én királyiszékembe.

* vers 30. † 1 Krón. 22, 9.

18. És ímé most Adónia uralkodik: te pedig most azt nem tudod uram Király!

19. Mert áldozott ökrökkel, és nagy sok kövér barmokkal bőségesen, és vendégekké hívta a Királynak * minden fíjait és Abjátár Papot, és Joábot a seregnek hadnagyát; Salamont pedig a te szolgálodat el nem hívta. * vers 9. 10.

20. Te pedig, édes uram Király, tudod, hogy az egész Izráel népének szemei read néznek, hogy megjelentsed nekik, kicsoda fog ülni az én uramnak a Királynak székében ő utánna.

21. Msképen e léssen: mikor az én uram a Király elaluszik az ő attyaival, én és az én fiam Salamon bűnösök leszünk.

22. Ímé pedig mikor még a Királlyal szolana, Nátán Próféta * érkezék. * vers 14.

23. És megjelenték a Királynak, mondván: Itt vagyon Nátán Próféta. És bémenvén a Királyeleibe, meghajtá magát, a Király előtt arczal a földre leborulván.

24. És monda Nátán: Uram Király, te mondtad é ezt; Adónia uralkodik én utánnam, és ő ül az én királyiszékembe?

25. Mert aláment ma, és áldozott ökrökkel és kövér barmokkal bőségesen, és vendégekké hívta a Királynak minden fíjait, és a seregnek * Hadnagyait és Abjátár Papot: és ímé ők esznek és isznak ő előtte, és immár azt kiáltották: Éljen Adónia Király! * vers 7.

26. Engemet * pedig, ki te szolgáló vagyok, és Sádók Papot, és Benáját a Jójada fíját, és Salamont a te szolgálodat el nem hívta. * vers 10.

27. Avagy az én uramtól a Királytól lett é ez a dolog, hogy nem adtad tudtára a te szolgálódnak, kicsoda fogna ülni az én uramnak a Királynak székiben az ő holta után?

28. És felelvén Dávid Király, monda: Hívjátok hozzám Bethsabét. Kibémenvén a Király eleibe, megállá a Király előtt.

29. És megesküvék a Király, mondván: Él az Úr, ki megszabadította az én lelkemet minden nyomorúságból.

30. Hogy a miképen megesküdtem * néked az Izráelnek Urára Istenére, ezt mondván: hogy a te fíjad Salamon uralkodnék én utánnam: azonképen ő ül az én királyiszékemben én helyettem, melyet ma véghez viszek. * vers 17.

31. És fejet hajta Bethsabé arczal a földre leborulván, és magát meghajtván

a Király előtt, monda: Éljen az én uram Dávid Király mind örökké!

32. Azután monda Dávid Király: Hívjátok hozzám Sádók * Papot és Nátán Profétát, és Benáját † Jójadának fját: kik a Király eleibe bemenének.

* vers 8. † 1 Krón. 27, 5. 6.

33. És monda nékik a Király: Vegyétek mellétek a ti uratoknak szolgálait, és ültessétek Salamont az én fiamat az én öszvéremre, és vigyétek alá őtet Gihonra;

34. És kenje őtet ott Sádók Pap és Nátán Proféta Izráelnek Királyává; annakutánna kürtöljete, és kiáltásatok: * Éljen Salamon Király!

* vers 39. 40.

35. És jöjjetek fel onnét ő utánna: és eljövén üljön az én királyiszékembe, és ő uralkodjék én helyettem; mert *immár* meghagytam néki, hogy ő legyen Fejedelme mind Izráelnek s mind Júdának.

36. Felele pedig Benája * Jójadának fja a Királynak, és monda: Ámen! Így szóljon az én uramnak a Királynak Ura Istene.

* 2 Sám. 23, 20.

37. A miképen vele volt az Úr az én urammal a Királlyal: azonképen vele legyen Salamonnal is, és magasztalja feljebb az ő királyiszékét az én uramnak Dávid Királynak királyiszékénél.

38. Aláméne azért Sádók Pap és Nátán Proféta és Benája, Jójadának fja, a Kereteusok is és a * Peleteusok, és felülték Salamon a Dávid Király öszvére és alávivék őtet a Gihon mellé.

* 2 Sám. 20, 7. 23.

39. Vön annakfelette Sádók * Pap egy szarú olajt az Úr sátorából, és megkené Salamont; † azután kürtölének, és az egész nép ezt kiáltá: Éljen Salamon Király!

* 1 Krón. 29, 22. † 1 Krón. 22, 9. 10.

40. És feljöve az egész nép utánna, és a nép sípol vala és örül vala felette igen: annyira, hogy a föld is megrepedne az ő szavok miatt.

41. Meghallván pedig * Adónia, és mind a vele való hivatalos vendégek, minekutánna a lakodalmat elvégezték volna. Joáb is meghallván a kürtölés szavát, monda: *Valyon* miért vagyon e megháborodott városnak szava.

* vers 7. 9.

42. Mikor pedig még ő szólana, ímé Jónathán, * az Abjátár Pap fja érkezik, kinek monda Adónia: Jöjj bé; mert erős férjfiú vagy, és jó hírt mondasz.

* vers 7. 2 Sám. 15. 27.

43. Felelvén pedig Jónathán, monda Adóniának: Bizonyára a mi urunk Dávid Király Salamont tette Királlyá:

44. És elküldötte ő vele Sádók Papot a Király és Nátán Profétát, és Benáját Jójadának * fját, a Kereteusokat is és Peleteusokat, és őtet a Király öszvére ülteték.

* 2 Sám. 20, 7. 23.

45. Annakfelette Királlyá kenték őtet Sádók * Pap és Nátán Proféta Gihonnál, és feljöttek onnét örülvén, és megzendült a város: Ez a szó mellyet hallottatok.

* 2 Sám. 15, 27.

46. És *immár* bé is ült Salamon az országnak királyiszékibe;

47. Sőt még a Király szolgálai is bemenének, hogy megáldják a mi urunkat Dávid Királyt, mondván: Tegye az Isten a Salamon nevét híresebbé * a te nevednél, és magasztalja feljebb az ő székét a te székednél. És meghajtá magát a Király az ágyon.

* rész 3, 12. 2 Sám. 7, 9.

48. És e képen is szóla a Király: Áldott az Izráelnek Ura Istene, ki adott e mai napon ollyat, ki szemeim láttára *helyettem* ülne az én királyiszékemben.

49. Akkor megrettenének, és felkelének mindnyájan a hivatalosok, kik Adóniával valának, és kiki mind dolgára méne.

50. Továbbá Adónia Salamontól való féltében felkele, és elmenvén megfogá az oltárnak * szarvait.

* rész 2, 28.

51. Hírré adák pedig Salomonnak ilylen szókkal: Ímé Adónia Salamon Királytól való féltében megfogta az oltárnak szarvait, ezt mondván: Esküdjék meg ma nékem Salamon Király, hogy meg nem öli az ő szolgálját fegyverrel.

52. És monda Salamon: Ha jámbor léssen, *egy* hajszál * fejről le nem esik a földre; ha pedig gonoszság találtatik ő benne, † meg kell hálnia.

* 1 Sám. 14, 45. † rész 2, 21—25.

53. Elkülde azért Salamon Király, és elhozák őtet az oltártól: és eljövén meghajtá magát Salamon Király előtt; és monda Salamon Király: Menj el a te házadhoz.

2. RÉSZ.

Dávid maga halála előtt oktatja Salamont: Salomonnak kemény országlása.

Elközelgete pedig Dávidnak ideje, hogy meghalna, és parancsola Salomonnak az ő fjának, ezt mondván:

2. Én elmegyek az egész * földnek után; erősödjél meg, és légy ember.

* Jós. 23, 14.

3. És őrizd meg a te Uradnak Istenednek őrizetét, hogy az ő útain járv, és megőrizzed az ő rendeléseit, parancsolatit és ítéleteit, s bizonyágtételeit, a mint meg vagyon írva * a Mózes törvényében: hogy előmented legyen mindenekben, a melyeket cselekedéndesz, és mindenütt, valamerre fordulándasz;

* 5 Móz. 17, 18—20. Jós. 1, 7.

4. Hogy megteljesítse az Úr az ő beszédét, melyet szólott nékem, mondván: Ha megőrizéndik * a te fíjaid az ő útjokat, járván én előtted tökéletességgel, teljes szívek szerint és teljes lelkek szerint; ezt mondván *mondom* soha el nem fogy a férjfiú néked az Izráelnek királyiszekiből.

* 2 Sám. 7, 12—16.

5. Azt is jól tudod, mit cselekedett én rajtam Joáb Sérújának fíja, *azaz*, mit cselekedett az Izráel népének két Főhadnagyival, Abnerrel * Nérnek fíjával, és Amasával † Jéternek fíjával, kiket megöle, hadakozáshoz illendő vért ontván békességnak idején, és mi módon helyezettette a hadakozáshoz illendő vért az ő derekán való övében, és az ő lábán való saruban.

* 2 Sám. 3, 27. † 2 Sám. 20, 10.

6. Cselekedjél azért a te bölcseséged szerint; és ne engedd hogy megőszülvén, békességgel * menjen a koporsóba.

* vers 29—34.

7. A Gileádbeli Barzillainak * fíjaival pedig cselekedjél irgalmasságot, és legyenek a te asztalodnál való vendégek között: mert hasonlóképen előmbé jövé *cselekedtek én velem*, mikor Absolon előtt a te atyádfia előtt futnék.

* 2 Sám. 19, 32—38.

8. Annakfelette, ímé veled vagyon Sémei, * Gérának a Baurimbéli Jémini fíjának fíja, ki igen megszidalmaz engemet az napon, mellyen Mahanáimba meggyek vala; mindazáltal mivelhogy ő előmbé alájöve a Jordánhoz, † megesküdtem néki az Úrra, ezt mondván: Nem öllek meg téged fegyverrel.

* 2 Sám. 16, 5—8. † 2 Sám. 19, 16—23.

9. De te büntetés nélkül * őtet ne hagyjad, és mivelhogy eszes férjfiú vagy, tudod mit kelljen cselekedned vele, hogy az ő vénségét vérrel bocsássad a koporsóba.

* vers 36. 46.

10. Azután meghala Dávid az ő attyaival, és eltemetteté Dávidnak * városában.

* 2 Sám. 5, 6. 9.

11. Az idő pedig, mellyben uralkodék Dávid Izráelben, negyven esztendő *teszen*: Hebronban uralkodék * hét esztendeig, Jérusálemben pedig uralkodék harminczhárom esztendeig.

* 2 Sám. 5, 4. 5.

12. Salamon azért üle Dávidnak az ő attyának királyiszekibe, és megerősödék az ő királyi birodalma felette igen.

* 1 Krón. 29, 23.

13. Méne pedig Adónia, * Haggitnak fíja Bethsabéhoz a Salamon annyához, és az monda: Békességes é a te jövőteled? Ki felele: Békességes.

* rész 1, 50.

14. Annakfelette monda: *Valami* beszédem vagyon nékem veled. Monda az: Szólj.

15. Akkor monda *Adónia*: Te tudod, hogy enyím vala az ország * és az egész Izráel reám néz vala, hogy én uralkodjam: de elvéteték az ország tőlem, és lón az én atyámfiaé: mert az Úrtól adat-taték néki.

* rész 1, 5. 7. 9.

16. Most pedig egy kérést kérek tőled, ne hagyjad hiába kérésemet. Monda az néki: Mond meg, *mit akarsz*.

17. És monda: Szólj, kérlek Salamon Királynak; (mert a te kérésedet meg nem veti), hogy adja nékem a Súnemből való Abiságot * feleségül.

* rész 1, 3. 4.

18. Felele Bethsabé: Jól vagyon, én szólok melletted a Királynak.

19. Méne azért Bethsabé Salamon Királyhoz, hogy szólana néki Adónia felől: és felkele a Király, és meghajtván magát előtte, leüle királyiszekibe: és székét tétete a Király *az ő* anyja alá, ki üle néki jobbkeze felől.

20. És monda *Bethsabé*: Egy kis kérést kérek én tőled, ne hagyjad hijába kérésemet. És monda néki a Király: Kérj édes anyám: mert nem hagyom hijába kérésedet.

21. Monda ő: Adassék a Súm *városból* való Abiság Adóniának * a te atyádfiának feleségül.

* vers 17.

22. Akkor felele Salamon Király és monda az ő annyának: De miért kéred te a Súnembeli Abiságot Adóniának: Kérjed néki *inkább* az országot *is*; mert ő nékem bátyám; de ő vele *egyetért* Abjátár Pap, * és Joáb, Sérújának fíja.

* rész 1, 7.

23. És megesküvék Salamon Király az Úrra, mondván: Ezt cselekedje velem az Isten, és ennél is nagyobb, hogy az ő életének * ellene szólotta Adónia ezt a beszédet.

* vers 25. rész 1, 52.

24. Most annakokáért él az Úr ki meg erősített engemet, és ültetett engem az én atyámnak Dávidnak királyiszékibe, és ki házat * szerzett nékem, miképen megmondotta volt: Ma megölettetik Adónia.

* 2 Sám. 7, 11. 12.

25. Elküldé azért Salamon Király Benáját, Jójadának fiját, ki levágá * őtet és meghala.

* vers 22. rész 1, 52.

26. Abjátár * Papnak pedig monda a Király: Menj el Anathóba a te jószágodba; mert halálnak fija vagy; de ma téged meg nem öletlek, mivelhogy hordoztad az Úr Istennek ládáját Dávid előtt az én atyám előtt: mivelhogy az én atyámnak minden nyomorúságaiban † részes voltál.

27. És kiüzé Salamon Abjátár Papot, hogy ne lenne * az Úrnak papja, hogy bételjesitené az Úrnak beszédét, mellyet szólott vala az Éli † háza felől Silóban.

* rész 1, 7. † 1 Sám. 2, 31—33.

28. Eljuta pedig ez a hír Joábhhoz, (mert Joáb Adoniához hajlott vala, noha az előtt nem hajlott vala Absolonhoz) és elfuta Joáb az Úrnak sátorába, és megfogá az oltárnak szarvait.

29. Hírré adák pedig Salamon Királynak, ezt mondván: Joáb * az Úrnak sátorához futott, és imé az oltár † mellett vagyon. És elküldé Salomon Benáját, Jójadának fiját, mondván: Menj el, vágd le őtet.

* vers 5. † rész 1, 50. 2 Móz. 21, 14.

30. Elméne azért Benája az Úrnak sátorához, és monda néki: Ezt mondja a Király: Jöjj ki; Kinek felele Joáb: Semmiképen nem megyek, hanem inkább itt halok meg. És megvívé Benája a Királynak e dolgot, mondván: Így szólott Joáb, és így felelt nékem.

31. És monda néki a Király: Cselekedjél úgy a mint szólott; vágd le őtet, azután temesd * el, és vedd el az ártatlan vért, mellyet kiontott † Joáb, én rólam és az atyámnak házaról.

* 2 Móz. 21, 14. † rész 2, 5.

32. És az Úr fejére fordítja az ártatlan vért, mivelhogy két férjfiakra nálánál igazabbakra és jobbakra támada, és megöle őket fegyverrel, és az én atyám Dávid nem tudja vala; Abnert * tudniillik Nér-

nek fiját az Izráel seregének Hadnagyát és Amasát, † Jéternek fiját, Júda vitézeinek Hadnagyát.

* 2 Sám. 3, 27. † 2 Sám. 20, 10.

33. Ezeknek azért vérek * Joábnak fejére tér, és az ő magvának fejére mind örökké: Dávidnak pedig és az ő magvának, és az ő házának és királyiszékének békessége legyen az Úrtól mind örökké.

* 1 Móz. 9, 6.

34. Felméne azért Benája Jójadának fija, és reá rohanván megöle őtet; és eltemettetik az ő házában a pusztában.

35. Rendelé pedig a Király Benáját Jójadának fiját ő * helyette a sereg előtt hadnaggyá, és Sádók † Papot rendelé a Király Abjátár helyett.

* 2 Sám. 8, 16. † 1 Sám. 2, 35.

36. Annakutánna elküldé a Király és magához hivatá Sémeit, * és monda néki: Építs házat magadnak Jerúsálemben, és lakjál ott; és onnét ne menj ki se ide, se tova;

* vers 9.

37. Mert valamelly nap kimenédesz, és általmenédesz a Kedron patakján, bizonyval tudjad, hogy meg kell halnod, a te véred léssen tennen fejedem.

38. És monda Sémei a Királynak: Tetszik nékem e beszéd: a miképen szólott az én uram a Király, a képen cselekeszik a te szolgád; és sok * ideig lakék Sémei Jerúsálemben.

* vers 39.

39. Lón pedig három esztendő mulva, elszökének két szolgái Sémeinek Ákishoz * Maakának fijához, a Gáthbeli Királyhoz, és hírré adák Sémeinek mondván: Imé a te szolgálid Gáthban vagynak.

* 1 Sám. 27, 2.

40. És felkelvén Sémei, megnyergelé szamarát, és elméne Gáthba Ákishoz, hogy megkeresné az ő szolgálit: elméne Sémei és meghozá szolgálit Gáthból.

41. Hírré adák pedig Salomonnak, hogy elment volna Sémei Jerúsálemből Gáthba és haza jött volna.

42. Akkor elküldé a Király, és magához hivatá Sémeit, és monda néki: Nemde nem esküvéssel kénszeríttelek é téged az Úrra, és bizonytságot tettem néked, ezt mondván: Valamelly napon kimenédesz * s ide s tova menédesz, bizonyval tudjad hogy meghalsz, és azt mondád nékem: Tetszik e beszéd, megérttettem.

* vers 37.

43. Miért nem őrizéd meg ezokáért az Úrelőtt való esküvést, és a parancsolatot, mellyet néked parancsoltam?

44. Monda annakfelette a Király Sémek: Te tudod mind azt a gonosz-ságot, mellyről a te szíved bizony-ság, mellyet atyámmal Dáviddal cselekedtél: az Úr azért mind azt a gonosz-ságot fejedre fordította. * 2 Sám. 16, 5—8.

45. Salamon Király pedig áldott lészen; és Dávidnak királyiszéke lészen állandó az Úr előtt mind örökké.

46. Parancsola annakokáért a Király Benájának a Jójada fijának, ki elméne és levágá Sémek és meghala. És az ország megerősödék a Salamon kezében. * 2 Krón. 1, 1.

3. RÉSZ.

Salamonnak házassága, országlása: könyörgése, és bölcs ítélete.

Sógorságát vette pedig Salamon Faraóval az Egyiptombeli Királlyal: és elvevé a Faraó leányát, és hozá * Dávidnak városába míg elvégezné az ő † házának és az Úr házának építését és Jerúsálemnek kőfalát köröskörül.

* 2 Sám. 5, 6—9. † rész 7, 8.

2. De a község áldozik vala a * magas helyeken; mert nem építetett vala ház az Úr nevének mind ez ideig.

* 3 Móz. 17, 4.

3. Szereté pedig Salamon az Urat, járván Dávidnak az ő attyának * parancsolatiban, csakhogy a magas † helyeken áldozik vala, és ott szerez vala jóillatot.

* rész 2, 3. 4. † 3 Móz. 1, 3. 17, 4.

4. Mikor annakokáért Gibeonba * ment volna a Király, hogy ott áldoznék mivelhogy ott vala a magasságon építetett fő † oltár; és Salamon azon az oltáron áldozott volna egészen égőáldozatul ezer barmot:

* 2 Krón. 1, 3—5. Jós. 10, 12. 13. † 1 Krón. 16, 39. 43.

5. Megjelenék * Gibeonban az Úr Salamonnak azon éjjel álmában, és monda az Isten: Kérj a mit akarsz hogy adjak néked.

* rész 9, 2. 1 Krón. 21, 29.

6. És monda Salamon: Te a te szolgálóddal az én atyámmal Dáviddal nagy irgalmasságot cselekedtél, a miképen ő is járt előtted híven, igazán, * és hozzád egyenes szívvel, és megtartottad néki ezt a nagy irgalmasságot, hogy néki fiat adtál, ki az ő királyiszékében ül, a mint e mai napon megtetszik.

* vers 14. 2 Sám. 22, 22—24.

7. És most, óh én Uram Istenem, te tettél engemet szolgálódat Királlyá, Dávid-

nak az én atyámnak helyette. Én pedig kicsiny gyermek vagyok, és nem tudok a nép előtt kimenni és bójóni.

8. És a te szolgálád a te néped között Gondviselő, a mellyet magadnak választottál; e nagy számú nép közt, melly meg nem számláltathatik, * meg sem írat-tathatik a sokaság miatt. * rész 4, 20.

9. Adj azért a te szolgálódnak értelmes szívet, * hogy tudja megítélni a te népedet, hogy tudjon választást tenni a jó és gonosz között; mert kicsoda ítélheti meg ezt a sok számú népedet. * 2 Krón. 1, 10.

10. És tetszék e beszéd az Úrnak szemek előtt, hogy Salamon ilyen dolgot kért volna.

11. Monda azért az Isten néki: Mivelhogy ezt kérted tőlem, és nem kértél magadnak hosszú életet, sem nem kértél magadnak gazdagságot, sem pedig nem kérted a te ellenségednek lelkeket, hanem kértél értelmet az ítélteletre:

12. Ímé a te beszéded szerint cselekedtem; ímé neked adtam bölcs és értelmes szívet, * úgyannyra hogy hozzád hasonló nem volt te előtted, és utánad sem támad hasonló. * rész 4, 29. 30. 31.

13. Sőt még azt is a mit nem kértél megadtam néked, tudniillik mind gazdagságot, * mind dicsőséget: úgyannyra hogy ne legyen hozzád hasonló senki a Királyok között minden te idődben.

* rész 4, 26. 2 Krón. 1, 12.

14. És ha az én útaimon járandasz megőrizvén az én végzéseimet és parancsolatimat, a miképen járt * a te atyád Dávid: meghosszabbítom életednek idejét. * rész 15, 5.

15. És mikor felserkent volna Salamon; ímé megemlékezék az álomról: és méne Jerúsálembe, és álla az Úr szövetségének ládája * eleibe: és áldozék égőáldozatokat, és készíte háláadó-áldozatokat: szerze annakfelette lakodalmat minden szolgálóinak. * 2 Sám. 6, 15—17.

16. Akkor jövének a Királyhoz két tisztátalan asszonyok, és megállának előtte.

17. És monda az egyik asszony: Kérlek édes uram, hallgass meg engemet: Én és ím ez asszony egy házban laktunk és szültem ő nála azon házban.

18. Lőn pedig harmadnappal az én születésem után, szüle ez asszony is, és

együtt valánk: nem vala idegen senki velünk azon házban, hanem csak mi ketten valánk azon házban.

19. Meghala pedig ez asszonynak fja éjszaka: mert megnyomta vala azt.

20. És felkele éjfélkor és elvivé az én fiamat mellőlem (a te szolgálóleányod pedig aluszik vala) és fekteté azt maga mellé, az ő megholt fiját pedig én mellem fekteté.

21. Mikor pedig reggel felkeltem volna, hogy megszoxtatnám az én fiamat: ímé tehát megholt; és jól megnézegetvén reggel, látám hogy nem az én fiam volna, kit én szültem vala.

22. Monda pedig a másik asszony: Semmiképen nem, hanem az én fiam az, a ki él, a te fjad pedig az a ki megholt. Amaz visszont monda: Nem, hanem te fiad az, a ki megholt, és én fiam az, a ki él. És e képen vetekeednek vala a Király előtt.

23. Akkor monda a Király: Ez azt mondja: Ez az én fiam, a ki él, és te fjad az, a ki megholt. És amaz ezt mondja: Semmiképen nem, hanem te fjad az a ki megholt, és én fiam az a ki él.

24. Monda annakokáért a Király: Hozzatok fegyvert nékem; és hozának fegyvert a Király eleibe.

25. És monda a Király: Vágjátok két részre amaz eleven gyermeket, és adjátok az egyik részt egyiknek, a másikat pedig a másiknak.

26. Monda pedig az asszony, a kié vala az eleven gyermek a Királynak, mivelhogy az ő gyermekét szívesen szánná: Kérlek, *édes* uram, adjátok* néki az eleven gyermeket, és ne öljétek meg azt. A másik pedig azt mondja vala: Se enyim se tiéd ne legyen, vágjátok ketté.

* Ésa. 49, 15.

27. Akkor felele a Király, és monda: Adjátok amannak az eleven gyermeket, és meg ne öljétek azt: mert az az ő anyja.

28. És mikor hallotta volna az egész Izráel ezt az ítéletet, * mellyet tett vala a Király; félék a Királynak orczáját: mert látták hogy Isten bölcsesége vagon az ő szívében, az ítélettételre. * Péla. 8, 11.

4. RÉSZ.

Salamonnak dicsősége és bölcsesége.

És e képen lőn Salamon Király az egész Izráelen Királlyá.

2. Ezek *valának* pedig az ő Főemberei: Azária, Sádók * Papnak fja. * rész 2, 35.

3. Elihóref és Ahija, Sisának fjai, író-deákok: Jósafát Ahiludnak fja, kanczellárius vala!

4. És Benája * Jójadának fja, a seregnek Hadnagya *vala*; Sádók pedig és Abjátár, Papok *valának*. * rész 1, 38. 2, 35. 2 Sám. 23, 20.

5. És Azáriás Nátánnak fja, a Tisztartóknak előljárójok *vala*; és Zábud, a Nátán fja, főtanácsos és a Királynak barátja vala.

6. És Ahisár udvarbíró *vala*: Adónirám pedig Abdának fja kincstartó *vala*.

7. Vala pedig Salamonnak tizenkét tisztartója az egész Izráelen, kik táplálják vala a Királyt és az ő háznépét: esztendőben mindeniknek egy hónapig kell vala a táplálásra gondot viselni.

8. És ezek azoknak neveik: Húrnak fja az Efraim hegyén.

9. Dékernek fja Makásban, Sahálbimban, Beth-sémesben és Elonban, *melly vala* Beth-hanában.

10. Hésednek fja Arúbotban, ő *bírja vala* * Sókot és Héfernek egész földét.

* Jós. 15, 20. 35.

11. Abinádábnak fja *bírja vala* Dórnak minden * határát: A Salamon leánya Táfát vala néki felesége. * Jós. 17, 11.

12. Bahana Ahiludnak fja, *bírja vala* Taanákot és Megiddót, és egész Bethseánt, melly Sartána mellett vala Jezréel alatt, Beth-seántól fogva mind Abela Méholáig és mind Jokméámon tül.

13. Gébernek fja Rámóth Gileádban; övé valának Jáirnak * a Manasse fijának falui, mellyek Gileádban *valának*; övé vala, Argóbnak † tartománya, melly Básbanban vala, hatvan nagy kerített városok, kőfallal és aczélzárokkal megerősítettek.

* 4 Móz. 32, 41. † 5 Móz. 3, 4.

14. Ahinádáb, Iddó fja Mahanámban.

15. Ahimaás Naftaliban; ő is feleségül vevé magának a Salamon leányát Bosmátát.

16. Bahana, Khúsainak fja, Áserben és Alóthban.

17. Jósafát, Paruákh fja, Issakhárban.

18. Simej, Élának fja, Benjábanban.

19. Géber, Urinak fja, a Gileád földében, Sihonnak az Emoreus Királynak földében, és Ognak a Básbanbeli Királynak földében; és *ez* egy Tisztartó *bírja vala* azt a földet.

20. A Júdának pedig és az Izráelnek népe megsokasodott vala mint a tenger mellett való sokaságos * fővény, kik esznek, és vígadnak vala.

* rész 3, 8. 1 Móz. 13, 16. 4 Móz. 23, 10.

21. Salamon pedig uralkodik vala minden országokon a folyóvíztől * fogva mind a Filiszteusok földéig és Egyiptomnak határáig; és ajándékokat hoznak vala és szolgálnak vala Salamonnak, életének minden idejében.

* 1 Móz. 15, 18. 2 Krón. 9, 26.

22. A Salamon asztalára pedig minden napon ennyi élés kél vala el: harmincz véka zsemlyelisz, és hatvan véka közliszt;

23. Tíz hizlalt ökör, húsz fűvön járt ökör és száz juh: a szarvasok, őzek, bialok, és hizlalt madarakon kívül.

24. Mert ő uralkodik vala minden helyeken a folyóvízen * túl Thifsától fogva mind Gázáig; azaz minden Királyokon, kik a folyóvízen túl valának; és békessége vala néki minden felől köröskörül.

* 2 Krón. 9, 26.

25. És lakik vala Júda és Izráel bátorssággal * kiki mind az ő szőlőtöve és figefája alatt, Dántól fogva mind Bersebaig, Salamonnak minden idejében.

* 3 Móz. 26, 5. 6.

26. Valának pedig Salamonnak negyven * ezer szekérbe való lovai az istállóban, és tizenkét ezer lovagjai.

* rész 10, 26. 2 Krón. 1, 14. 9, 25.

27. Továbbá táplálják vala ezek a Tisztartók Salamon Királyt, és mind azokat, kik a Salamon Király asztalánál valának, kiki az ő hónapján, minden fogvatkozás nélkül.

28. Annakfelette árpát és szalmát a lovaknak és öszvéreknek visznek vala a helyre, a hol a *Király* vala, kiki az ő elrendelt szokása szerint.

29. Ada pedig az Isten bölcseséget Salamonnak és igen nagy értelmet, és elmének szélességét, a * tenger partján való fővénynek sokasága szerint.

30. És nagyobb lőn Salamonnak bölcsesége minden napkeletre lakozóknak bölcseségeknél, és az Egyiptombelieknek minden bölcseségeknél.

* rész 3, 12.

31. Sőt bölcsőbb vala minden emberek-nél, még az Ezráhita * Ethánnál is, és Hémánnál, † Kálkólnál, Dardánál a

Máhol fíjainál: és híre neve vala minden nemzetségek között köröskörül.

* Zsolt. 89, 1. † Zsolt. 88, 1. 1 Krón. 15, 19.

32. Szerze pedig háromezer példabeszédeket, és az ő énekeinek számok volt ezer és öt.

33. Szólott a fákról is, a Libánus *hegynek* czédrusfájától fogva mind az izsópig, melly a falból nevekedik ki; szóla annakfelette a barmokról, a madarokról, a csúszó-mászó állatokról, és a halakról.

34. És jönnek vala minden népek közül, hogy hallgathánk a Salamon * bölcseségét: a földnek minden Királyaitól, kik hírrel hallották vala az ő bölcseségét.

* rész 3, 28. 10, 1.

5. RÉSZ.

Salamon készül a Templom építéséhez.

Elküldé pedig Hírám, * Tírusnak Királya az ő szolgálait Salamonhoz, mikor meghallotta volna, hogy az *Izráeliták* ötet kenték volna Királlyá az ő atya helyett; mert szereti vala Hírám Dávidot minden időben.

2. És küldé Salamon Hírámhoz, ezt izenvén néki.

* 2 Sám. 5, 11.

3. Te tudod, hogy Dávid az én atyám nem építhete * Házát az ő Urának Istenének nevének a hadak miatt, mellyekkel ötet körülvették vala, míg nem az Úr az ő lábainak talpa alá vetette azokat.

* 2 Sám. 7, 5. 11. 12.

4. Most pedig az én Uram Istenem nyugodalmat * adott nekem mindenfelől, *úgy-annyira* hogy semmi ellenségem és senkitől semmi bántásom nincs. * rész 4, 20. 21.

5. Annakokáért ímé azt gondolom magamban, hogy én építsek Házát * az én Uram Istenem nevének, a miképen szólott az Úr Dávidnak az én atyámnak, ezt mondván: A † te fiad, kit helyetted ültetek a te királyiszékedbe, ő építi meg azt a Házát az én nevemnek.

* 2 Krón. 2, 1. † 2 Sám. 7, 13.

6. Most azért parancsolj, hogy nékem vágjanak czédrusfákat a Libánuson. Az én szolgálaim is együtt lesznek a te szolgáláiddal; a te szolgáláidnak pedig *szolgálatjok* jutalmát megadom néked mind a szerint, a mint mondándasz; mert te jól tudod, hogy nincsen mi közöttünk olly ember, ki a favágáshoz úgy tudna, mint a Sídonbeliek.

7. Mikor azért meghallotta volna Hírám a Salamon izenetét, igen örüle, és

monda : Áldott legyen az Úr e mai napon, ki Dávidnak * bölcs fiat adott e sok számu népen.

* 2 Krón. 2, 12.

8. És küldé Hírám Salamonhoz *köveket*, ezt mondván : megértettem a mi felől küldöttél hozzám ; én megeselekeszem minden akaratodat mind a czédrusfákra, mind a fenyőfákra *nézve*.

9. Az én szolgálám a Libánusról aláviszik a tengerre a fákat ; én pedig azokat szálakra rakatván a tengeren, mind a helyig vitetem, a melyet te, hozzám küldvén, *megjelentesz*, és azokat ott kihányatom, és te vitesd el azokat. *Ebben pedig* viszontag nékem kedves dolgot cselekeszel, ha az én * háznépemnek élést küldesz.

* vers 11.

10. Ada azért Hírám Salamonnak czédrusfákat, és fenyőfákat, minden kivánsága szerint.

11. Salamon pedig ada Hírámnak húsz-ezer véka búzát az ő háznépének táplálására, és *szépen* megtört húszezer kórus olajt. Ezt adja vala Salamon Hírámnak minden esztendőnként.

12. Az Úr azért bölcseséget ada Salamonnak, a mind * megmondotta vala néki : és békesség lőn Hírám között és Salamon között, és ők szövetséget † tőnek egymással.

* rész 3, 12. 4, 29. 39. † rész 9, 27. 28.

13. Salamon Király pedig megparancsolá, hogy mind az egész Izráelben az *emberekben* válogatást tennének : és választának harmincezer embert.

14. Kiket elkülde a Libánusra, minden hónapra tíz-tíz ezer embert egymás után. Egy hónapig a Libánus *hegyén* valának, két hónapig az ő házoknál. Adónírám vala pedig e válogatott *embereknek* Fejek.

15. Valának ennekfelette Salamonnak teherhordói hetvenezeren és nyolczvan-ezeren kővágói a hegyen.

16. A palléroknak Fejedelmein kívül, kikre Salamon a munkának igazgatását bízta vala ; kik háromezeren és háromszázan *valának*, kik a munkálkodó népet szorgalmaztatják vala.

17. És parancsolván a Király, nagy köveket, drága szép köveket hozának a Házfundamentomának, faragottköveket.

18. Faragának azért Salamonnak és Hírámnak kőművesei, és a Gibleusok ; és készítének fákat és köveket a Ház építésére.

6. RÉSZ.

A templomnak formája és építése.

Továbbá az Izráel fíjainak Égyiptom földéből való kijöveleik után négyszáz és nyolczvanadik esztendőben, Salamonnak az Izráelen való birodalmának negyedik esztendejében a Ziv hóban, (melly második hónap,) kezdé építeni * Salamon az Úrnak házát.

* 2 Krón. 3, 1. 1 Krón. 28, 11. 13. 19.

2. A Háznak pedig hosszasága, * melyet Salamon Király építe az Úrnak hatvan sing *vala*, a szélessége húsz, és a magassága harmincz sing.

3. Tornác vala pedig a Háznak temploma * előtt, melynek hosszasága húsz sing *vala*, a Háznak szélessége szerint ; szélessége pedig tíz sing *vala* a Háznak hosszára.

* 2 Krón. 3, 3. 4.

4. Csinála annakfelette a Háznak ablakokat, melyek belől szélesek, kívül szorosak valának.

5. Építe továbbá a háznak falaiban kamarákat köröskörül, melyek a Háznak falaihoz ragadtak vala, mind a templomon, mind a legszentségesb helyen köröskörül ; csinála köröskörül oldalkamarákat is.

6. Az alsó kamarának öt sing *vala* szélessége, a középsőnek hat sing a szélessége és a harmadiknak hét sing a szélessége ; mert köröskörül a Háznak falait kívül jobbebb vetette vala, hogy ne kellenék a *kamarák gerendáinak* a ház falába ragadniok.

7. Mikor pedig a Ház építették, *szépen elkészítve* hozatott, egész kövekből építetik vala, úgyannyira hogy sem kalapácsnak, sem fejszének, sem valami egyéb vas szerszámnak pengése nem hallattott a Háznak felépítésében.

8. A középső oldalkamarának ajtaja vala a Háznak jobbfelől való oldalán ; és kerengő grádicsokon mennek vala fel e középső *kamarába*, és a középsőből a harmadikba.

9. Megépíté azért azt a Házat, és elvégezé, és megpadolá a Házat meghajtott gerendákkal és czédrusfákból csinált deszkákkal.

10. Megkészíté a kamarákat is a házzal együtt, melyeknek magasságok öt sing *vala*, és a Házhoz ragasztatnak vala, czédrusfából csinált gerendákkal.

11. Lőn pedig az Úrnak beszéde Salamonhoz, ezt mondván:

12. Ez ama * Ház, melyet te építesz: Ha az én rendelésimben † járandsz, és az én ítéletim szerint cselekedéssel, és megtartándod minden én parancsolatimat, azokban járván: *Én is bizonyára megerősítem néked az én †† beszédemet, melyet szőlottam Dávidnak a te atyádnak*; * 2 Sám. 7, 13. † rész 2, 4. 9. 4. †† 2 Sám. 7, 14—16.

13. És az Izráel fiai között * lakozom; el sem hagyom az én népemet az Izráelt. * 2 Móz. 29, 45. 46.

14. Megépíté azért Salamon azt a Házat, és elvégezé azt.

15. És megbéllé a Háznak falait belül czédrusfából csinált deszkákkal, azaz a Háznak pádimentomától fogva mind a padlásig béborítá belül fával; a Háznak pádimentomát is béborítá fenyődeszkákkal.

16. Megdeszkáza pedig a Háznak hátulsó részében is húsz singet czédrusfából csinált deszkákkal, a padimentomtól fogva mind a padlásig; és azt a Háznak belső részét *úgy építé*, hogy lenne legszentségesb hely.

17. De az előtt való Templomnak hossza negyven sing vala.

18. A czédrus *deszkákra* pedig melyekkel megbélleltetett vala belől a Ház, *úgy mint* sártököknek képek, és *szépen* kinyilatkozott virágok metszettek vala. Mindenestől annyira *megbélleltetett vala* czédrus *deszkákkal*, hogy semmi kő ki nem tetszenék.

19. És a legszentségesb helyet építé a Háznak belső részében, * hogy abba helyezhetné az Úr szövetségének ládáját. * 2 Móz. 26, 31—33.

20. A legszentségesb hely belső részének pedig a hossza vala húsz sing, a szélessége is húsz sing, a magassága is húsz sing és béborítá azt finom arannyal; az oltárt is béborítá czédrus deszkákkal.

21. És mikor Salamon ezt a Házat béborította volna belől finom arannyal, csinála köz falt is, az arany lánczokon kívül a *Templomnak* belső része előtt, és béborítá azt a *falt is* arannyal.

22. Így az egész Házat béborítá arannyal; míglen elvégeztetnék az egész Ház; az oltárt is, mely vala a legszentségesb hely előtt, egészen béborítá arannyal.

23. Csinála pedig a legszentségesb hely-

ben két * Kérubimot fenyőfából, melyeknek magasságok tíz sing vala. * 2 Móz. 25, 18.

24. Öt sing *vala a* Kérubimnak egyik szárnya, a Kérubimnak másik szárnya is öt sing *vala*: úgy hogy az egyik szárnya végétől, a *Kérubimnak másik* szárnya végéig tíz sing vala.

25. A másik Kérubimnak is *szárnya* tíz sing vala; mind a két Kérubimnak pedig, mind mértéke mind faragása egy vala.

26. Az egyik Kérubimnak magassága tíz sing *vala*, azonképen a másik Kérubimnak is.

27. Helyhezteté pedig a Kérubimokat a belső Háznak közepén, és kiterjesztik vala szárnyokat a Kérubimok, és az egyiknek szárnya éri vala a *Háznak* egyik falát; a másik Kérubimnak pedig szárnya éri vala a másik falát; azoknak szárnyaik pedig a Háznak közepén egybe érnek vala.

28. És béborítá a Kérubimokat * arannyal. * 2 Móz. 25, 18

29. A Háznak pedig minden falain köröskörül, mind belől, mind kívül *különb - külön* metszésekkel metszete Kérubimokat, * pálmafákat, és kinyilt virágokat. * 2 Móz. 26, 31.

30. A Háznak pádimentomát is arannyal borítá bé, mind belől, mind kívül.

31. És a legszentségesb helynek bemenetelén csinála ajtót fenyőfából, melynek felső küszöbe és két felől való oldalfái ötszegűek *valának*.

32. Két ajtón *csinála, mondom* fenyőfából, és azokon metszete Kérubimokat, pálmafákat és kinyilt virágokat, melyeket béboríta arannyal: a Kérubimokat is és a pálmafákat megaranyozá.

33. E képen cselekedék a Templom ajtajával is; és csináltatá annak oldalfáit fenyőfából négyszegületre.

34. Csinála pedig két ajtót is fenyőfából és egyik ajtón két forgó ajtók valának, a másik ajtón is két forgó ajtók.

35. És metszete *azokon* Kérubimokat és pálmafákat, és kinyilt virágokat, és béborítá arannyal, azt a metszésre alkalmaztatván.

36. Annakutánna megépíté a belső pitvart, három rendit faragott kövekből és egy rendet czédrus gerendákból.

37. Az ő birodalmának * negyedik esztendejében fundáltaték az Úrnak háza, Ziv hóban. * vers 1.

38. És a tizenegyedik esztendőben, Búl havában, (melly nyolczadik hónap) végezteték el a Ház, minden ahoz tartozó dolgokkal és szerszámokkal egybe: És így építé azt hét esztendeig.

7. RÉSZ.

Salamonnak királyiházai: a Templomnak réz és arany edényei.

Azután a maga házát építé Salamon tizenhárom esztendőig, melyekben elvégezé * az ő házát egészen. * rész 9, 10.

2. Megépíté a Libánus erdőnek házát is, melynek hossza száz sing *vala*, szélessége ötven sing, magassága harmincz sing; építé azt négy rend cédrus oszlopokon; az oszlopokon pedig cédrus gerendák valának.

3. És bepadlá cédrus deszkákkal felől a gerendák felett, melyek valának negyvenöt oszlopokon, mindenik renden tizenöt.

* 4. És három rend ablakok valának rajta: és *mind* a három renden egyik ablak a másiknak ellenébe *vala*.

5. És mind az ajtók és azoknak oldal-fái négyszegűek *valának* az ablakokkal egyetembe; egyik ablak pedig a másik ablaknak ellenébe *vala*, mind a három renden.

6. Tornáczot is csinála oszlopokkal; melynek hossza ötven sing *vala*, és szélessége harmincz sing; és e tornácz az ő oszlopaival és gerendáival, ama másik épület előtt *vala*.

7. Az ítélőszéknek is, a hol törvényt tenne, tornáczot csinála, az ítéletnek, *mondom*, tornáczát, melyet cédrusfával megbéllé a pádimentomtól fogva mind a padlásig.

8. Azután az ő házának, melyben lakik *vala*, más pitvart is csinála a tornáczon belől, mely ehez hasonló mesterséggel csináltatott *vala*. A Faraó leányának is, kit feleségül * vett *vala* Salamon, csináltata házát, hasonlót e tornáczhoz.

* rész 3, 1.

9. Mind ezek építettek *vala válogatott s* drága kövekből, megfaragtatott és fűrészszel fűrészeltetett köveknek mértékek szerint mind belől mind kívül, fundamentomoktól fogva mind a tetejéig, kívül is mind a nagy pitvarig.

10. A fundamentom is volt drága és

nagy kövekből: tíz-tíz singnyi kövekből, és nyolc-nyolcz singnyi kövekből.

11. Felül is pedig *valának* drága szép kövek, faragott köveknek mértékek szerint a cédrusfából *csinált deszkák*.

12. Továbbá a nagy pitvarnak *környékén* mind köröskörül *valának* három rend faragott kövek és egy rend cédrus gerendák: hasonlatosképen az Úr Házának belső pitvarának, és azon háznak tornáczának.

13. Elkülde pedig Salamon Király és elhozatá Hírámot * Tírusból. * 2 Krón. 2, 13.

14. Ez, egy özvegy asszonynak fija *vala* Naftali nemzetségéből; az ő attya pedig Tírusbeli rézműves ember *vala*; és e teljes *vala* bölcseséggel, értelemmel és tudománnyal, hogy tudna csinálni mindenféle művet rézből: Ki mikor Salamon Királyhoz jött volna, minden művet megcsinála néki.

15. Formála két réz * oszlopokat is, egyik oszlopnak magassága tizennyolcz sing *vala*, és tizenkét sing sinór éri *vala* el a kerületit, hasonlatosképen a másik oszlopot is. * 2 Kir. 25, 16. 17. Jer. 52, 21-23.

16. És két gombokat önte rézből, hogy azokat helyeztetnék az oszlopnak tetejére, és egyik gombnak magassága öt sing *vala*, a másik gombnak is magassága öt sing *vala*.

17. Hálóhoz hasonló mesterséget, és egybefoglalt köteleket formála a gombokon, melyek valának az oszlopoknak tetein; hét *vala* egyik gombon, a másik gombon is hét *vala*.

18. És mikor megkésztette volna az oszlopokat; az egyik hálócskában csinála két rend pómagránát * formákat, melyekkel körülvétetnek és befedetnek *vala* a gombok, melyek az oszlopok tetején *valának*; így csinála a másik gombnak is. * vers 20. Jer. 52, 23.

19. A gombok pedig, melyek a *templom* tornáczába helyeztetendők valának, megékesítették *vala* lilium formákkal négy singre.

20. A két oszlopokon való gombok körül, *mondom*, hogy valának pómagránát formák felül is a gombnak közepének ellenébe, a mely része a gombnak *vala* a háló formával bévont rész kívül: mert két rendben kétszáz pómagránátok valának köröskörül; *hasonlóképen vala* a másik gombon is.

21. Felállítá pedig azokat a két oszlopokat a Templom tornáczában; és a mellyet jobbkéz felől felállata, azt nevezé Jákinnak, a mellyet pedig balkéz felől felállata, nevezé azt Boáznak.

22. És az oszlopok tetején formáltattak vala * liliomok, és ilyen módon elvégezteték az oszlopoknak míve. * vers 19.

23. Csinála annakfelette egy * öntött tengert is, melly egyik szélétől fogva a másik széléig tíz singnyi vala, köröskörül kerekded vala, és a magassága öt sing vala, és a kerületit harmincz sing sinór éri vala bé. * Jer. 52, 20.

24. Valának pedig a karimáján alól köröskörül formáltatva, *mint amaz apró sártőköcskék*; tíz-tíz mindenik singben az egész tenger körül, az ilyen sártőköcskék két renddel valának öntve köröskörül a tenger öntetésében.

25. És a tenger áll vala tizenkét * ökrökön, mellyeknek a háрма néz vala északra, a háрма napnyugotra, a háрма délre, és a háрма naptámadatra, és a tenger felül rajtok áll vala; és ezeknek hátulsó részek oda béáll vala. * 2 Krón. 4, 3—5.

26. Annak a temérdeksége pedig egy tenyérnyi vala, és a karimája olyan vala, mint a pohár ajaka, vagy a liliom virága, és kétezer Báthus fér vala belé.

27. És csinála tíz rézlábakat is: négy-négy sing vala hossza mindenik lábnak, és a szélessége négy-négy sing, magassága pedig három-három sing.

28. Mindenik láb pedig ilyen formára csináltatott vala: széles pártázati valának azoknak, és azok a pártázatok valának fogas rostélyok között.

29. A pártázatokon pedig, mellyek valának a fogas rostélyok között, valának oroszlán képek, ökör és Kérubim képek: és a fogas rostélyon felül támasz: az oroszlán képeken pedig és ökör képeken alól valának szép mesterséggel csinált állatok.

30. És mindenik lábnak négy-négy réz kerekéi valának, és azoknak tengelyein réztáblák, mellyeknek a négy szegeletin valának támaszok: minden üst alatt ezek a támaszok öntettek valának, az üstön való ékességeknél ellenébe.

31. Azután az üstnek szája az ő kerekded fészkének belső részétől fogva oda fel, kiállott egy singre, melly fészeknek

szája kerekded vala, hogy az üstnek támassza lehetne, melly másfél singnyi széles vala, mellynek szájánál valának szép metszések, és azoknak pártázatai négyszegűek valának, nem gömbölyegek.

32. A négy-négy kerekéek pedig mellyek a pártázatok alatt valának, és a kerekéeknek tengelyei, a lábhoz ragadtak vala, és mindenik keréknek magassága másfél sing vala.

33. És e kerekéek hasonlók valának a szekérnek kerekéihez, azoknak tengelyeik, kerékágyaik, küllőik, talpaik: mind ezek öntések valának.

34. Azonképen a négy támaszok mindenik lábnak négy szegeletén: Az üstnek lábából állottak ki a támaszok;

35. Úgyhogy a lábnak tetején fél singnyi kerekded magasság láttatnék ki mind köröskörül. Mert a lábnak tetején valának annak tartókezei mint szinte a pártázatai, mellyek mind azon lábból valának.

36. Metsze pedig annak tábláira, tartókezeire, pártázataira Kérubimokat, oroszlanokat és pálmafákat: a mint mindenik táblának metszéséhez és ékességéhez illett, melly köröskörül volt.

37. Ilyen formára csinálta a tíz lábakat, mellyeknek mind öntések, mind mértékek, mind pedig metszések ugyanazon egy vala.

38. Csinála tíz üstöket is * rézből, mellyeknek mindenikébe negyven Báthus fér vala: és mindenik négy singnyi vala, és a tíz lábaknak mindenikén egy-egy üst vala. * 2 Krón. 4, 6.

39. És helyhezteté a lábaknak ötét a Háznak jobbfelől való részére, és az ötét a Háznak balfelől való részére: a tengert pedig helyhezteté a Háznak jobb-része felől naptámadatra, délnek ellenébe.

40. Csinála annakfelette Hírám üstöket, horgas villákat, medenczéket, és elvégezé az egész mívét, mellyet Salamon Király az Úrnak házához csináltata.

41. Tudniillik a két oszlopot, és a két kerekded gombokat, mellyek a két oszlopoknak tetejekre tétettek vala, és a kéthálócskát a két kerekded gomboknak befedezésére, mellyek az oszlopoknak tetejekre tétettek vala.

42. És négyszáz pómagránátokat a két hálócskában; két rend pómagránátokat

minden hálócskába, a két kerekded gomboknak bēfedezésére, mellyek valának az oszlopoknak tetejeken.

43. A tíz lábakat és a lábakon való tíz üstöket.

44. Az egy tengert * és a tizenkét ökröket a tenger alatt. * vers 23–26.

45. Fazekakat, horgas villákat, medenczéket, és minden egyéb edényeket, mellyeket Hírám * csinála Salamon Királynak, az Úr házának *szükségére* tiszta rézből. * vers 14.

46. A Jordán *vízének* síkmezején öntetē ezeket a Király az agyagos földben, Sukhót és Sártán között.

47. És mind azokat az edényeket Salamon méretlen hagyá, a réznek felettébb való sokasága miatt.

48. Megcsináltata annakfelette Salamon minden egyéb edényeket, mellyek az Úr Házához *szükségesek valának*: az arany oltárt, * az arany asztalt, mellyen állanak vala a † szent kenyerek.

* 2 Móz. 30, 1–6. † 2 Móz. 25, 23–30.

49. És a gyertyatartókat választott aranyból, ötét jobb felől, és ötét balfelől a legszentségesb hely előtt: és a virágokat, lámpásokat és a hamvevőket is aranyból csinálá.

50. És a * medenczéket, a vígasságtető szerszámokat, és a poharakat, temjenezőket, serpenyőket is tiszta aranyból *csinálá* és a belső Háznak, *azaz* a legszentségesb helynek és a templom háza ajtainak sarkait is mind aranyból.

* 1 Krón. 28, 11–19.

51. Ilyenképen *annakokéért* elvégezteték az egész mív, mellyet Salamon Király csinála az Úrnak Házához. És bévivé Salamon az ő atyától Dávidtól * az *Istennek* szenteltetett jószágot, ezüstöt, aranyat, és az edényeket és eltevē azokat az Úr házának kincsei közzé.

* 2 Sám. 8, 7. 11. 2 Krón. 5, 1.

8. RÉSZ.

Salamon a templomot felszenteli.

Akkor öszvegyűjté Salamon az Izráel Véneit, és a nemzetségeknek minden Fejeit, *tudniillik* az Izráel fiai atyáiknak Fejedelmeit Salamon Királyhoz Jérusálembe, hogy az Úr szövetségének Ládáját elvinnék a Dávid * városából, melly a Sion.

* 2 Sám. 5, 6–9. 6, 16. 17.

2. Gyülnének azért Salamon Királyhoz

az Izráelnek minden férjfiái, az Ethánim havában, az * Innepnapon, (mely a hetedik hónap.) * 3 Móz. 23, 24–32.

3. Mikor pedig eljöttek volna mindnyájan az Izráel Vénei: felvevék a Papok a Ládát.

4. És elvivék az Úr Ládáját, a Gyülekezetnek sátorát, és mind a szent edényeket, mellyek valának a sátorban: elvivék, *mondom*, azokat a Papok * és a Léviták.

* 4 Móz. 4, 5–15.

5. Salamon Király pedig és az Izráel egész Gyülekezete, melly ő hozzá gyűlt vala, *megyen vala* ő vele a Láda előtt, áldozván juhokkal és ökrökkel, mellyek meg sem számláltathatnának, sem pedig meg nem íráttathatnának a sokaság miatt.

6. És bévivék a Papok az Úr szövetségének Ládáját az ő helyére * a Háznak belső részébe, a legszentségesb helyre, a Kérubimoknak szárnyaik alá.

* 1 Krón. 22, 19.

7. Mert a Kérubimok kiterjesztik vala szárnyaikat * a Láda felett, és bēfedik vala a Kérubimok a Ládát és annak rudait felül.

* rész 6, 23–28.

8. Kiljebb vonák annak * rudait, anynyira, hogy azoknak végek megláttatnának a Szenthelyben a legszentségesb helynek első része felől: de kívül meg nem láttatnak vala; és ott lőnek mind e mai napig.

* 2 Krón. 5, 8. 9.

9. Nem vala egyéb a Ládában, * hanem csak a két kőablák, mellyeket belé helyeztetett vala Mózes a Hórebnél, mikor az Úr szövetséget szerze az Izráel fijaival, mikor kijövének Égyiptomnak földéből.

* 2 Móz. 25, 16–21. Zsid. 9, 4.

10. És lőn, mikor kijöttek volna a Papok a Szenthelyből: a kő * betölté az Úrnak Házát.

* 2 Móz. 40, 34. 35.

11. És meg nem állhatnak vala a Papok az ő szolgálatjokban a kő miatt: mert * az Úrnak dicsősége töltötte vala bé az Úrnak Házát. * 2 Móz. 20, 21. 2 Krón. 5, 14.

12. Akkor monda Salomon: Az Úr mondotta, hogy ő lakoznék * ködben.

* 3 Móz. 16, 2. 4 Móz. 12, 5.

13. Nagyszorgalmatossággal épitettem lakó Házat néked, olly helyet, melyben örökké lakjál.

14. Azután megfordula a Király, és megáldá * az Izráelnek egész Gyüleke-

zetét: Az Izráelnek pedig egész Gyülekezete fenn áll vala. * 2 Sám. 6, 18.

15. És monda: Áldott * legyen az Izráelnek Ura Istene, ki ő maga szólott Dávidnak az én atyámnak, és azt az ő hatalmasságával bételjesítette, mondván: * 2 Krón. 6, 4.

16. A naptól fogva, * mellyen kihoztam az én népemet az Izráelt Egyiptomból, nem választottam egy várost is az Izráel minden nemzetségei között, hogy ott nékem Házát építenének, mellyben lenne az én nevem, hanem Dávidot választottam, hogy ő lenne az én népemnek az Izráelnek Vezére. * 2 Sám. 7, 6—8.

17. Elvégezte vala pedig * Dávid az én atyám, hogy ő építene Házát az Izráel Urának Istenének nevének. * 2 Sám. 7, 2.

18. De az Úr monda Dávidnak az én atyámnak: Mivelhogy elvégezted volt magadban, hogy az én nevemnek Házát építs, jól cselekedted, hogy szívedben ezt végezted;

19. De mindazáltal te nem építesz Házát nékem, hanem a te fíjad * a kit te nemzesz; az épít Házát az én nevemnek. * 2 Sám. 7, 11—13.

20. Megteljesíté azért az Úr az ő beszédét, mellyet szólott vala; mert felkelék az én atyám helyett Dávid helyett; és ülék az Izráel királyiszkébe, a miképen megmondotta vala az Úr, és megépítém a Házát az Izráel Urának Istenének nevének.

21. Hol helyet szerzettem a Ládának, mellyben az Úrnak szövetsége * vagyon, mellyet tett a mi atyáinkkal, mikor kihozta őket Egyiptomnak földéből. * vers 9.

22. Megállapodék pedig * Salamon az Úrnak oltára előtt, az Izráel egész Gyülekezetének láttára és kezeit az égbe felemelé. * 2 Krón. 6, 12, 13.

23. És monda: Izráelnek Ura Istene! nincsen hozzád hasonló Isten, sem az égben ott fenn, sem a földön itt alatt, ki megtartod a szövetséget és az irgalmasságot a te szolgálóidnak, kik előtted tiszta szívvel járnak.

24. Ki megtartottad * a mit a te szolgálóidnak Dávidnak az én atyámnak szólottál: mert magad szólottál néki, és a te hatalmaddal bételjesítettél, a mint e mai napon megtetszik. * 2 Sám. 7, 12, 13.

25. Most annakokáért, óh Izráelnek Ura Istene, tartsd meg a mit szolgál-

nak Dávidnak az én atyámnak ígértél, ezt mondván: A te *magodból való* férjfiú * el nem fogy én előttem, ki az Izráelnek királyiszkébe üljön; csak hogy a te fíjaid megőrizték az ő útjokat hogy én előttem járjanak, a mint te én előttem jártál. * 2 Sám. 7, 16.

26. Most *mondom*, óh Izráelnek Istene, erősítsd meg kérlek a te szavaidat, mellyeket szólottál a te szolgálóidnak Dávidnak, az én atyámnak.

27. Ugyan is: Igaz é, hogy az Isten lakozzék e földön? Ímé az ég, * és az egeknek egei bé nem foghatnak téged; mennyivel kevésbé e Ház, mellyet én építettem? * Ésa. 66, 1. Jer. 23, 24.

28. De tekints a te szolgálóidnak imádságára és könyörgésére, óh Uram én Istenem, meghallgatván * a kiáltást és az imádságot, mellyel a te szolgálóid imádkozik előtted e mai napon: * 2 Krón. 7, 12—16.

29. Hogy a te szemeid e Házra nézenek éjjel és nappal, e helyre, *mondom*, melly felől azt mondottad: Ott leszen * az én nevem: és hogy meghallgassad az imádságot, mellyel imádkozik a te szolgálóid e helyen. * 5 Móz. 12, 11.

30. És hallgassd meg a te szolgálóidnak és a te népednek az Izráelnek könyörgését; a kik imádkozándanak e helyen, te *mondom*, hallgassd meg lakhelyedből a mennyekből és meghallgatván légy kegyelmes!

31. Mikor vétkezéndik valaki felebarátja ellen, és hitére * hagyja és kényszeríti őtet megesküdni: és a hit ide a te oltárod eleibe jövénd ebbe a Házba:

32. Te meghallgassad a mennyekből, és vidd véghez, és tégy igazat a te szolgálóid között, kárhoztatván az istentelent, hogy fején teljék a mit keresett: és megigazítván az igazat, megfizetvén néki az ő igazsága szerint. * 2 Móz. 22, 10, 11.

33. Mikor megverettetik a te néped az Izráel az ő ellenségeitől, * mivelhogy ellened vétkeztek, és hozzád megtéréndenek, és vallást tejéndenek a te nevedről, és néked imádkozándanak és könyörgéndenek e Házban; * 5 Móz. 28, 15, 28.

34. Te hallgassd meg a mennyekből, és bocsásd meg Izráelnek a te népednek vétkeit: és hozd vissza őket a földre, mellyet adtál az ő atyáiknak.

35. Mikor bérekesztetik * az ég, és nem leszen eső, mivelhogy ellened vétkeztek, és imádkozándanak e helyen, és vallást

tejédenek a te nevedről, és megtéré-
denek az ő bűnökből, mikor megnyomor-
gatándod őket.

* 2 Krón. 6, 26.

36. Te hallgasd meg * őket a meny-
nyekből, és légy kegyelmes a te szolgál-
idnak és az Izráelnek a te népednek
vétkének, minekutánna megtanítándod
őket a jó útra, mellyen járjanak; és adj
esőt a te földedre, mellyet örökségül
adtál a te népednek.

* 2 Krón. 7, 13–15.

37. Mikor éhség lejend e földön, mi-
kor dőghalál lejend, *vagy* aszály, *vagy*
ragya, *vagy* sáska; *vagy* mikor cserebo-
gár lejend; *vagy* mikor az ő ellensége
megszállja * kapuit; *vagy* valami egyéb
csapás és nyavalya reájok jövőnd:

* Ésa. 37, 14–29.

38. Minden imádságot, minden könyör-
gést, melly lészen akármelly embertől,
vagy a te egész népedtől az Izráeltől,
midőn megérzi kiki az ő szívében a csa-
pást, és kiterjeszténdi kezeit e Házban.

39. Te hallgasd meg a mennyekből a
te lakhelyedből, és légy kegyelmes és
cselekedd ezt, hogy kinek-kinek fizet
az ő útai szerint, * a mint megesmérted
az ő szívét, (mert te egyedül látod min-
den emberek szíveiknek gondolatját:)

* Jer. 17, 10.

40. Hogy féljenek téged mind éltig, míg
e földnek színén lakoznak, mellyet adtál
a mi atyáinknak.

41. Sőt még az idegen is, * ki nem a
te néped közzül az Izráel közzül való, ha
eljövőnd messze földről a te nevedért;

42. (Mert meghallják a te nagyságos
nevedet, és a te hatalmas kezedet és
felhuzott karodat) és imádkozánd e
Házban.

* 2 Krón. 6, 32.

43. Te meghallgassad a mennyekből
a te lakhelyedből, és add meg az idegen-
nek mind azt, a miért könyörög néked,
hogy mind az egész földön való népek
megesmérjék a te nevedet, és féljenek
úgy téged, miképen a te néped az Iz-
ráel: és esmérjék meg, hogy a te ne-
vedről neveztetik ez a Ház, mellyet én
építettem.

44. Mikor a te néped kimegyen hadba
az ő ellensége ellen, az úton a mely-
lyen elbocsátod őket; és imádkozánd a-
nak az Úrnak, fordulván * az úton e
városra, mellyet magadnak választottál,
és e Házra, mellyet építettem a te ne-
vednek:

45. Meghallgassad a mennyekből az ő
imádságokat és könyörgéseket, és állj
bosszút ő érettek.

* Dán. 6, 10.

46. Ha te ellened vétkezédenek; (mert
nincsen ember * a ki nem vétkeznék) és
megharagudván reájok, az ellenségnek
kezébe adándod, és fogva elviéndik őket
azok, a kiktől megfogattak, az ellen-
ségnek földére, messze vagy közel.

* Péld. 20, 9. 1 Ján. 1, 8. 10.

47. És eszekbe veszik magokat a föl-
dön, mellyre fogva vitettek, és megtér-
vén könyörgeni kezdenek néked azoknak
földökön, a kiktől fogva elvittetek,
mondván: Vétkeztünk, hamisan és isten-
telenül cselekedtünk!

48. És megtérédenek te hozzád teljes
szívekből és lelkekből, az ő ellensége-
nek földében, kik őket fogva elvitték, és
imádkozándanak * hozzád az ő földök-
nek † útja felé *fordulván*, mellyet adtál
az ő atyáiknak, és e város felé, mely-
lyet magadnak választottál, és e Ház
felé, mellyet a te nevednek építtem:

* Dán. 9, 4–23. † Dán. 6, 10.

49. Hallgasd meg a mennyekből a te
lakhelyedből az ő imádságokat és kö-
nyörgéseket, és állj bosszút érettek;

50. És légy kegyelmes a te népednek,
kik ellened vétkezédenek, megbocsát-
ván nékik minden bűneiket, mellyekkel
ellened vétkeztek: és szerezz kedvet
nékik azok előtt, * kik őket fogva tartják,
hogy könyörüljenek rajtok;

* Jer. 52, 31–34.

51. Mert ők a te néped és örökséged,
kiket kihoztál Egyiptomból, a vas * ke-
menczének közepéből.

* 5 Móz. 4, 20.

52. Hogy a te szemeid nézzenek a te
szolgádnak imádságára, és a te néped-
nek az Izráelnek könyörgésére, meghall-
gatván őket mindenkor, mikor téged
segítségül hívnak.

53. Mert te külön választottad őket
magadnak örökségül * a földnek minden
népei közzül, a miképen megmondottad
volt Mózes a te szolgád által, mikor
kihoztad a mi atyáinkat Egyiptomból,
Uram Isten!

* 2 Móz. 19, 5. 6. 5 Móz. 7, 6.

54. És mikor elvégezte volna Salamon
az Úr előtt való minden imádságát és
könyörgését, felkele az Úrnak oltára elől,
és megszűnék az ő térdein való állástól;
és kezeit az égbe felemelvén.

55. És fennállván megáldá * az Izráel-

nek egész Gyülekezetét, felszóval ezt mondván:

* 2 Sám. 6, 18.

56. Áldott legyen az Úr, ki nyugodalmat adott az ő népének az Izráelnek minden ő beszéde szerint, * csak egy beszéde is hijába való nem volt minden ő jó beszédei közzül, a mellyeket szólott Mózes az ő szolgája által. * 5 Móz. 12, 10.

57. Legyen velünk is a mi Urunk Istenünk, a miképen volt a mi atyáinkkal, ne hagyjon el minket, el se távozzék tőlünk:

58. Hanem hajtsa magához a mi szívünket, hogy járjunk minden ő útiban, és őrizzük meg az ő parancsolatit, végzésit és ítéletit, mellyeket parancsolt a mi atyáinknak.

59. És ezek a beszédek, mellyekkel imádkoztam az Úr előtt, legyenek jelen a mi Urunk Istenünk előtt éjjel és nappal, úgy hogy gondját viselje az ő szolgájának és az ő népének az Izráelnek minden időben:

60. Hogy megismerjék a földön való minden népek, hogy *csak* az * Úr az Isten; és hogy ő kívülölte nincsen *más*.

* 5 Móz. 4, 35. 39. Ésa. 44, 8.

61. És legyen a ti szívetek tökéletes a mi Urunkhoz Istenünkhöz, járván az ő végzéseiben, és megőrizvén az ő parancsolatit, miképen e mai napon.

62. A Király pedig és az egész Izráel ő vele, áldozatokat * áldoznak vala az Úr előtt.

* 2 Krón. 7, 1. 2.

63. És Salamon áldozék háláadásnak áldozatjával, mellyet áldozék az Úrnak: *tudniillik* huszonkét * ezer ökörrel, százhusz ezer júval: és e képen szentelék fel az Úrnak Házát a Király és az Izráelnek minden fiai.

* 2 Krón. 7, 5.

64. Ugyanazon napon megszentelé a Király a középső pitvart, melly az Úrnak Háza előtt vala; mert ott szerze egészen égőáldozatokat, ajándékokat és háláadó-áldozatoknak kövéreit; mivelhogy a rézoltár, melly az Úr előtt vala, kisebb vala, mintsem reá férne az égőáldozat, az ajándékok és a háláadásra való áldozatoknak kövérei.

65. És Salamon Innepet * szerze az időben: és vele egyetemben az egész Izráel; nagy Gyűlés vala ez, Hámátnak határától fogva Égyiptomnak határáig,

a mi Urunk Istenünk előtt, hét napig, ismét hét napig, *azaz* tizennégy napig.

* 2 Krón. 7, 7. 8–10.

66. A nyolczadik * napon pedig elbocsátá a népet; és megáldák a Királyt, és elmenének az ő hajlékaikba örömmel és víg szívvel, mind azokért a *sok* jökört, mellyeket cselekedett vala az Úr Dáviddal az ő szolgájával, † és Izráellel az ő népével.

* 2 Krón. 7, 10. † rész 4, 20. 21. 5, 4. 2 Sám. 12, 7. 8.

9. RÉSZ.

Istentől megintetik Salamon: Híránna városokat ad: többeket épít: Ófirba hajókat készít.

Lőn pedig, mikor * elvégezte volna Salamon az Úr Házának és a Király házának építését, és mindeneket, mellyeket Salamon az ő kívánsága szerint építeni akara.

* 2 Krón. 7, 11. 12.

2. Megjelenék az Úr Salamonnak másodszor is, * miképen megjelent vala néki Gibeonban.

* rész 3, 5.

3. És monda néki az Úr: Meghallgatam a te imádságodat és könyörgésedet, mellyel könyörgöttél előttem: Megszenteltem e Házát, mellyet építettél, abba helyheztetvén az én * Nevemet mind örökké; és ott léznek az én szemeim és az én szívem † mindenkor.

* 5 Móz. 12, 11. † rész 8, 29.

4. És ha te előttem * járandasz, a mint járt Dávid a te atyád egyenes és tökéletes szívvel, úgy cselekedvén mindenekben, a mint néked megparancsoltam, az én rendelésimet és ítéletimet megtartándod.

* rész 3, 14.

5. Megerősítem * a te birodalmadnak székit az Izráelen mind örökké, a mint szólottam vala Dávidnak a te atyádnak, mondván: El nem fogy a † te *nemzet-ségedből* való férjfiú az Izráelnek királyi-székiből.

* rész 11, 38. † 2 Sám. 7, 12. 16.

6. Hogyha pedig elszakadtok * ti és a ti fiaiatok én tőlem, és meg nem őrizétek az én parancsolatimat és végzéseimet, mellyeket előtökbe adtam; hanem elmentek és idegen isteneknek szolgáltak, és meghajoltok azok előtt;

* Jós. 23, 16. Zsolt. 89, 31–33.

7. Kigyomlálom * az Izráelt e földnek színéről, mellyet nékiek adtam: e Házát, mellyet az én nevemnek szenteltem, elvetem szemem elől: és az Izráel példabeszédül és közbeszédül leszen minden népek előtt.

* 5 Móz. 4, 25–27. 28, 36. 37.

8. És e Ház, mely nagy méltóságos és híres neves lészen, * letörettetik, úgyannyira, hogy valaki azon általmegyen, elcsudálkozik rajta, és süvölt: és azt fogják mondani: Vallyon mi okért cselekedett az Úr e képen e földdel és e Házzal? * Siral. 2, 2—7. 21. 22. 5 Móz. 29, 24—28.

9. És felelnek: Mivelhogy elhagyták az ő Urokat Isteneket, ki az ő atyaikat kihozta vala Egyiptomnak földéből, és idegen Istenekhez hajlottak és azokhoz ragaszkodtak, és szolgáltak azoknak: ezokaért bocsátá ő reájok az Úr mind ezt a nyomorúságot.

10. Lón pedig húsz esztendő * elmulva, melyekben építé Salamon a két házat, *tudniillik* az Úr házát és a Király házát: * 2 Krón. 8, 1.

11. (*Mellyeknek építésére* Hírám, Tírusnak Királya adott vala ajándékon Salamonnak czédrusfákat, fenyőfákat, aranyat, egész kívánsága szerint,) akkor ada Salamon Király Hírámnak húsz várost Galileának földében.

12. És kiméne Hírám Tírusból, hogy meglátná a városokat, melyeket Salamon ada néki, és nem kedvelé azokat.

13. És monda: Micsodák ezek a városok, melyeket nékem adtál *szérelmes* atyámfia? És Kábúl földnek nevezé azokat mind e mai napig.

14. Küldött vala pedig Hírám a Királynak száz és húsz talentom aranyat.

15. Ez oka az adónak, melyet felvetett vala Salamon Király, hogy megépítené az Úr házát, és a maga házát, a *Sion várának* erősségét, Jerusalémmnek kőfalát: és Kházort, * Megiddót és Gézert. * Jós. 17, 11.

16. (Mert Faraó Egyiptomnak Királya eljött vala, s megvette vala s megégette vala tűzzel Gézert: * a Kananeust pedig, a ki lakik vala a városban, megölte vala és adta vala azt ajándékon az ő leányának † a Salamon feleségének. * Jós. 16, 10. † rész 3, 1.

17. Megépíté pedig Salamon Gézert) és az alsó Beth-hóront.

18. Bahalátot, Thadmort a pusztában, azon a földön.

19. És mind a fegyveres tárházaknak városait, melyek Salamonéi valának, a szekereknek városait és a lovagoknak városait: és mindeneket, melyeknek építésére Salamonnak kívánsága vala

Jerusalémben, és a * Libánusban, és az ő birodalmának minden földén.

* rész 7, 2—8.

20. Mind azt a népet pedig mely megmaradott vala az Emoreusoktól, * Hiteusoktól, Perizeusoktól, Hiveusoktól, Jebuzeusoktól, kik nem valának az Izráel fiai között.

21. Azoknak fijait, kik ő utánok azon a földön maradtak vala, kiket az Izráeliták ki nem veszthettek vala, Salamon adófizetőkke és szolgálkává tévé mind e mai napig. * Jós. 16, 10. 1 Krón. 22, 2.

22. Az Izráel fiai között pedig nem vete senkit Salamon * szolgálat alá: hanem ezek hadakozó férfiak valának, és ő szolgálai, és Főemberei, és Hadnagyai, és az ő szekereinek és lovaginak Fejei. * 3 Móz. 25, 39.

23. Ezek között valának a palléroknek Fejedelmei, kik pallérkodnak vala a Salamon építésén, * ötszáz és ötven, kik igazgatják vala a népet, mely munkálkodik vala az építésen. * rész 5, 16.

24. Továbbá a Faraó leánya felméne Dávidnak városából az ő * házába, melylyet Salamon épített vala néki: Akkor építémeg Millót is. * rész 7, 2. 8. 2 Krón. 8, 11.

25. Áldozék pedig Salamon minden esztendőben * háromszor, égő és háláadó-áldozatokkal az oltáron, melyet épített vala az Úrnak: és áldozik vala jóillattal azon is, mely az Úr előtt vala, és elvégezé a Házat. * 2 Móz. 34, 23. 24. 5 Móz. 16, 16. 17.

26. És hajókat is csináltata * Salamon Esiongáberben, mely Elót mellett vala a veres tenger partján, az Edom földén.

27. És elküldé Hírám † az ő szolgálait azokban a hajókban, kik jó hajósok és a tengeren való járásban *tudósok valának*, a Salamon szolgálival. * 2 Krón. 8, 17. 18. † rész 5, 12.

28. Kik Ofirba menvén, hozának onnét négyszáz húsz talentom aranyat, melyeket vivének Salamon Királyhoz.

10. RÉSZ.

A Sebai Királyné Salamonhoz megyen, Salamon gazdagsága.

A Séba Királynéasszonya pedig hallván Salamonnak * hírét, és az † Úrnak nevét, eljőve, hogy megkisérgetné őtet nehéz kérdésekkel.

* rész 4, 29—34. Máté 12, 42. † rész 8, 42.

2. És bėjőve Jerusalémba * igen nagy

sereggel és tevékkel, melyek hoznak vala *drága* fűszerszámokat, igen sok aranyat és drágaköveket: és Salamonhoz méne, és szóla vele mindenekről, melyek szívében *valának*. * Luk. 11, 31.

3. Megfejté * pedig Salamon néki minden kérdéseit: semmi nem vala elrejtve a Királytól, melyet néki meg nem mondott volna. * rész 4, 29–34.

4. És látá Sébának Királynéasszonya Salamonnak minden bölcseségét: és a házat, * melyet épített vala. * rész 6, 7.

5. És az ő asztalának étkeit, és szolgálóinak üléseknek rendit, és szolgálóinak udvarlásoknak módját, és azoknak öltözeteket, és pohárszékeit, és az ő áldozatját, mellyel * áldozik vala az Úrnak házában: és a nagy álméllkodás miatt lélek is alig vala ő benne; * rész 9, 25.

6. És monda a Királynak: Igaz volt a beszéd, mellyet az én földemben hallottam volt a te dolgaid felől, és * bölcseséged felől. * rész 4, 29–34.

7. Én pedig nem hihettem azokat a beszédeket, míg én magam el nem jöttem és szemeimmel megláttam. Ímé pedig felét sem mondták meg nekem: meghaladták bölcseséggel és jóssággal a hírt, mellyet hallottam vala felőled.

8. Boldogok * a te embereid, és boldogok ezek a te szolgálid, kik udvarlanak néked, hogy mindenkor hallhatják a te bölcseségedet: * Luk. 10, 23.

9. Legyen a te Urad Istened * áldott, ki *annyira* kedvelt téged, hogy az Izráelnek királyiszékibe ültetett, mivel hogy szerette az Úr az Izráelt mind öröké, és Királlyá tett téged, hogy ítéletet és igazságot szolgáltatnál. * rész 5, 7.

10. És ada a Királynak száz és húsz talentom aranyat * és igen sok fűszerszámokat, és drágaköveket. Nem hoztak azután ilyen, és ennyi sokságú fűszerszámokat, a mennyit Sébának Királynéasszonya ada Salamon Királynak. * vers 2.

11. (Továbbá Hírámnak * hajója is, melly aranyat hord vala Ofírból, hoza Hébenfát is Ofírból nagy bőséggel, és drágaköveket. * rész 9, 27, 28.

12. És csinála a Király a Hébenfából oszlopokat az Úr házába és a Király házába, és az éneklőknek hegedűket és lantokat: nem hoztak olyan Hébenfákat, nem láttak olyanokat mind e mai napig.)

13. Salamon Király pedig ada a Séba Királynéasszonyának mindent, a mit kívána és kéré tőle, azokon kívül, a melyeket gazdagságához képest ada Salamon Király néki. Annakutánna megtére és méne az ő * földébe szolgálvaival egyetembe. * vers 1.

14. Vala pedig mértéke az aranyak, melly kezéhez jó vala Salamonnak minden esztendőben, hatszáz * és hatvanhat talentom arany. * 2 Krón. 9, 13.

15. Azonkívül, a mi jó vala az áros emberektől, és a *drága* fűszerszámokkal kereskedő kalmároktól, és mind az Arábiabeli Királyoktól és annak a földnek Tisztartóitól.

16. Csinála pedig Salamon Király kétszáz öreg-paizsokat * tiszta vert aranyból; mindenik paizsra hatszáz aranyat költe. * rész 14, 25, 26.

17. És háromszáz kerekded-paizsokat vert aranyból, három font aranyat költe mindenik paizsra: és azokat a Király helyhezteté a Libánus * erdőnek házába. * rész 7, 2.

18. Csinála annakfelette a Király elefánttetemből egy nagy * királyiszéket, és béborítá azt finom arannyal.

19. Hat lépés grádicsa vala e királyiszéknek, és e székek teteje kerekded vala hátul: és kezek támaszai valának, mind kétfelől az ülésnek helyén, és két oroszlánok állanak vala a kezek támaszai mellett. * 2 Krón. 9, 17–19.

20. Tizenkét oroszlán áll vala ott kétfelől a grádicsnak hat lépésén: senki olyant nem csinált semmi országban.

21. Annakfelette minden italhoz való edényei Salamon Királynak * aranyból valának: és minden edényei a Libánus erdő házának tiszta aranyból valának, nem vala azok között semmi ezüst: mert annak semmi becse nem vala Salamonnak idejében. * vers 27.

22. Mert Thársisba * járó hajói valának a Királynak a tengeren, a Hírám hajóival: és egyszer három esztendőben mennek vala a hajók Thársisba, melyek aranyat, ezüstöt, elefántesontokat, majmokat és pávákat hoznak vala. * rész 9, 26–28.

23. És feljebb magasztaltaték Salamon Király gazdagsággal * és bölcseséggel a földön való minden Királyoknál.

24. És mind az egész föld kívánja vala

látni Salamon, hogy hallhatnák az ő bölcsességét, melyet Isten az ő szívébe adott vala. * rész 3, 12. 13. 4, 29—31.

25. És azok néki ajándékothoznak vala, ezüst * és arany edényeket, öltözeteket, hadi szerszámokat, fűszerszámokat, lovakat, öszvéreket, esztendőnként.

* vers 1. 2. 10.

26. Egybegyűjté azért Salamon az ő szekereit és lovagjait, és lón néki ezer és négyszáz * szekere, és tizenkét ezer lovagja, kiket helyezett a szekereknek városaiba, és hogy a Királlyal lennének Jerúsálemben.

* 5 Móz. 17, 16. 2 Krón. 1, 14.

27. És megbővíté a Király Jerúsálemben az ezüstöt * mint a követ, és a czédrust mint a vad figefákat, melyek nagy bőséggel teremnek a mezőn. * 2 Krón. 9, 27.

28. És Salomonnak Egyiptomból * hoznak vala lovakat: mert a Királynak kereskedői sereggel veszik vala a lovakat pénzen.

* 2 Krón. 1, 16.

29. És Egyiptomból egy szekér hatszáz ezüst siklussal jó vala ki: egy ló pedig másfél százzal, és e képen hozzák vala mind a Hitteusok Királynak, mind a Siriabeliek Királyainak.

11. RÉSZ.

Salamon sok feleségei, bálványozása, ellenségei, és halála.

Salamon Király pedig megszerete sok idegen * asszonyokat, még pedig a Faraó leányán kívül a Moábiták, Ammoniták, Edomiták, Sídónbeliek, és Hitteusok leányait.

* 5 Móz. 17, 17.

2. Azoknak a Pogányoknak leányait, kik felől azt mondotta vala az Úr az Izráél fiaiinak: Ne közösüljetek * velek, ők is ne közösüljenek veletek; mivelhogy az ő isteneik után hajtják a ti szíveteket. Ezekhez, mondom, ragaszkodék Salamon szeretettel. * 2 Móz. 34, 16. 5 Móz. 7, 3. 4.

3. És valának néki feleségei, hétszáz Királynéasszonyok és háromszáz ágyasai: és az ő feleségei elhajták * az ő szívet.

* rész 21, 25. 5 Móz. 7, 4.

4. És mikor immár megvénült volna Salamon, az ő feleségei elhajták az ő szívet az idegen istenek után; és nem vala szíve tökéletes az ő Urához Istenéhez, a mint az ő attyának Dávidnak szíve vala.

5. Mert Salamon követi vala az Astoret * bálványt, a Sídónbeliek Istenét, és

a Milkómot az Ammoniták utálatos bálványát.

* Bir. 2, 13.

6. Gonosz dolgot cselekedék azért Salamon az Úrnak szemei előtt, és nem követé olyan tökéletességgel az Urat, mind Dávid az ő attya.

7. Akkor építé Salamon templomot Kámosnak * a Moábiták utálatos bálványának a hegyen, melly Jerúsálem ellenében vagyon, és Moloknak, † az Ammon fiai utálatos bálványának.

* 4 Móz. 21, 29. Bir. 11, 24. † 3 Móz. 18, 21. 20, 2.

8. És e képen cselekedék Salamon mind az ő idegen feleségeivel: kik jóillatot tesznek és áldoznak vala az ő isteneiknek.

9. Megharagvék azért az Úr Salamonra, hogy elhajlott az ő szíve az Izráél Urától Istenétől, ki * megjelent vala néki két úttal.

* rész 3, 5. 9, 2.

10. És erről parancsolatot * adott vala néki, hogy ne követne idegen isteneket; mindazáltal meg nem őrizte az Úrnak parancsolatját.

* rész 6, 12.

11. Monda azért az Úr Salamonnak: Mivelhogy ilyen gonoszság találtatott benned, és meg nem őrizted az én szövetségemet és az én rendelésimet, melyeket parancsoltam néked: * elszakasztván elszakasztom tőled az országot, és adom a te † szolgáltnak.

* vers 30, 31. rész 6, 12. 12, 16—19. † rész 11, 26. 12, 20.

12. Mindazáltal míg élsz, nem cselekszem ezt Dávidért a te atyáért, hanem a te fjadnak kezétől szakasztom el azt.

13. De nem szakasztom el az egész királyi birodalmat; hanem * egy nemzetiséget adok a te fjadnak Dávidért, az én szolgámért és Jerúsálemért, melyet magamnak választottam.

* vers 32. rész 12, 20—24.

14. Támaszta azért ellenséget az Úr Salamonra, az Edombeli Hadádot, ki az Edombeli királyi nemből való vala.

15. Mert mikor Dávid az Edomiták ellen ment volna, és Joáb a vitézeknek Hadnagya elment volt a megöletteknek temetésére; és levágott volna * minden férjfiúi nemet Edomban. * 2 Sám. 8, 14.

16. (Mert hat hónapig lón ott Joáb az egész Izráellel, míg minden férjfiúi nemet elvesztene Edomban.)

17. Akkor szaladott vala el Hadád, és vele együtt valami Edomiták az ő attyának szolgálai közzül ő vele, bémenvén

Égyiptomba. Hadád pedig *akkor* kis gyermek vala.

18. Kik felkelvén Midiánból, menének Páránba, és melléjek vevén a Páránbeli férjfiak közül, bemenének Égyiptomba Faraóhoz az Égyiptombeli királyhoz; ki házat ada néki, és ételt *italt* szolgáltatata néki, jószágot is ada néki.

19. Igen kedvében lón azért Hadád Faraónak úgyannyira, hogy feleségül adá néki az ő feleségének hugát, a Táfnes Királynéasszonynak hugát.

20. Szüle pedig néki a Táfnes huga fiat, Génubátot az ő fiját, és felnevelé azt Táfnes a Faraó házában, és lón Génubát a Faraó házában a Faraó fiai között.

21. Mikor pedig Hadád meghallotta volna Égyiptomban, hogy elaludt volna Dávid az ő atyaival, és hogy Joáb is a seregnek Hadnagya megholt volna; akkor monda Hadád Faraónak: Bocsáss el engemet, hadd menjek el az én földembe.

22. Felele Faraó néki: Mi nélkül szü-
kölködöl én nálam, hogy a te földedbe igyekezel menni? Felele az: Semmi nélkül *nem szükölködöm*, de *kérlek* bocsáss el engemet.

23. Támaszta annakfelette az Isten néki ellenséget, Rézont, Eljadának fiját, ki elfutott vala Hadadézertől * a Sóbabeli Királytól az ő urától.

24. És hadakozó férjfiakat gyűjtött vala maga mellé, és ő vala a seregnek Hadnagya, mikor megöle őket Dávid: azután Damaskusba menvén ott lakának és uralkodának Damaskusban.

25. És ellensége lón Izráelnek, Salamonnak egész életében, a nyomorúságon kívül, melyet szerez vala Hadád és meggyűlölé az Izráelt, és uralkodék Siriában.

* 2 Sám. 8, 3. 10, 18.

26. Jéroboámot is pedig * *feltámasztá* az Úr az Efrateus Nébátnakfiját, Seredából valót; (a kinek anyjának Sérua vala neve, egy özvegy asszony) ki Salamonnak szolgálja vala, annyira hogy felemelné kezét a Király ellen.

* 2 Krón. 13, 6. 7.

27. És ez lón oka, miért támadott volna a Király ellen: *mert* Salamon megépítette Millót, és bérakatta az ő attyának Dávidnak városának romlását.

28. Jéroboám pedig erős férjfiú vala; és látván Salamon, hogy az ő szolgálja az ő dolgában szorgalmatos volna, reá-

veté a József * háza gondviselésének minden terhét.

* 1 Móz. 48, 1. 5.

29. Akkor az időben pedig, mikor Jéroboám kiment volna Jérusálemből, találá ötet az úton Ahija a Silóbeli Próféta: ő pedig új öltözetben vala, és csak ketten valának a mezőn együtt.

30. És megragadván Ahija az új ruhát, mely azon vala, hasítá azt * tizenkét részre.

* rész 12, 15.

31. És monda Jéroboámnak: Vedd el magadnak a tíz részt: mert ezt mondja az * Izráelnek Ura Istene: Ímé elszakasztom ez országot Salomonnak kezétől, és néked adom a tíz nemzetséget.

* vers 11.

32. Egy nemzetséget hagyok * pedig ő nála az én szolgámért Dávidért, és Jérusálemnek városáért, melyet magamnak választottam az Izráel minden nemzetségei közül.

* vers 12. 13.

33. Ezokáért: mert elhagytak engemet, és imádták Astóretet a Sidonbeliek istenét, és Kámot a Moábiták istenét; és Milkomot az Ammon fíjainak istenét; és nem jártak az én útaimban; azt cselekedvén a mi tetszett volna az én szemeimnek: az én végezésimet és ítéletimet, a mint Dávid az ő attya *megörizte*.

34. Mem veszek mindazáltal el semmit a királyi birodalomban az ő kezétől, hanem akarom hogy Fejedelem legyen életének minden idejében, * Dávidért az én szolgámért, kit *magamnak* választottam; mivelhogy megörizte az én parancsolatimat és végzéseimet.

* 2 Sám. 7, 12. 15.

35. De az ő fíjának * kezétől elveszem a királyi birodalmat, és néked adom azt, tudniillik a tíz nemzetséget.

* rész 12, 17. 19.

36. Az ő fíjának pedig egy nemzetséget adok, hogy Dávidnak az én szolgámnak legyen előttem * szövétneke mindenkor Jérusálemben, a városban melyet magamnak választottam, hogy ott helyhez-
tetném az én nevemet.

* Zsolt. 132, 17.

37. Téged pedig felveszlek, és uralkodol mindeneken a te lelkednek kívánsága szerint, és Király lesz * az Izráelen.

* rész 12, 20.

38. És ha te minden * parancsolatimnak engedelmesz és járándasz az én útaimban, és azt cselekedédd a mi tetszik

nékem, megőrizvén az én rendelésimet és parancsolatimat, a mint Dávid az én szolgám cselekedett: én veled leszek és építek néked állandó házat, a mint Dávidnak építettem, és néked adom az Izráelt.

* rész 9, 4. 5.

39. És * megsanyargatom ezokaért a Dávid magvát: de mindazáltal nem mind † örökké. * 2 Sám. 7, 14. † Mik. 5, 2-4.

40. Igyekezik vala pedig Salamon megőlni * Jéroboámot, ezokaért felkelvén Jéroboám, futa Égyiptomba † Sésákhoz az Égyiptombeli Királyhoz: és lőn Égyiptomban, míg meghalna Salamon.

* vers 11. 31. † rész 14, 25. 26.

41. Salamonnak pedig egyéb dolgai és minden cselekedetei, melyeket cselekedett, és bölcsesége, avagy nem frattattak é meg a Salamon * cselekedeteiről írott könyvben?

* 2 Krón. 9, 29.

42. A napok pedig, melyekben uralkodott Salamon Jerusalémben az egész Izráelen, *voltak* negyven esztendőök.

* 2 Krón. 9, 30. 31.

43. És elaluvék Salamon az ő atyáival, és eltemetteté az ő atyának Dávidnak * városában. És Roboám az ő fija uralkodék helyette.

* 2 Sám. 5, 6. 9.

12. RÉSZ.

Az ország Roboám és Jéroboám között megosztatik.

Elméne pedig Roboám * Síkembe: mert Síkembe gyűlt vala az egész Izráel, hogy Királlyá tennék őtet.

* 2 Krón. 10, 1.

2. Mikor pedig meghallotta volna Jéroboám Nébátnak fíja, ki még Égyiptomban * vala, a hová futott vala Salamon Király előtt, visszajöve akkor Égyiptomból.

* rész 11, 40.

3. És hozzá küldvén elhivaták őtet. Elmenének pedig Jéroboám és az Izráel egész Gyülekezete, és szólának Roboámnak mondván:

4. A te atyád igen megnehezítette a mi * igánkat, de te most könnyebbítsd meg atyádnak kemény szolgálatját, és a nehéz igát, melyet mi reánk vetett, és szolgálunk néked.

* 2 Krón. 10, 4.

5. És monda nékik: Menjete el, és harmadnap mulvajöjjetek vissza hozzám. Elméne annakokaért a nép.

6. És tanácsot tarta Roboám a Vénekkel, kik Salamon előtt az ő atya előtt állottak vala élteben, mondván: Micsoda

tanácsot adtok ti, hogy e népnek választ tegyek?

* 7. És szólának azok mondván: Ha e mai napon kedvét teszed e népnek, és nékik szolgálsz; *azaz* jó választ téssz nékik, mind éltig szolgálnak néked.

8. Megveté pedig a Vének tanácsát, melyet néki adtak vala, és tanácsot tartá az ifjakkal, kik ő vele együtt nevedtek vala fel, kik ő előtte udvarlanak vala.

9. És monda azoknak: Micsoda tanácsot adtok ti, hogy választ tegyünk e népnek, melly nékem szólván azt mondja: Könnyebbítsd meg az igát, melyet reánk vetett a te atyád?

10. Mondának pedig néki az ifjak, kik együtt nevedtek vala fel ő vele: Így szólj ennek a népnek, melly szólván néked ezt mondja: A te atyád megnehezítette a mi igánkat, te pedig könnyebbítsd meg nekünk; e képen szólj, *mondom*, nékik: Az én kisebbik *ujjam* temérdekebb az én atyámnak egész derékánál.

11. Most azért, az én atyám *ha* reátok nehéz igát vetett, én nehezebbé teszem a ti igátokat: Az én atyám ostorokkal ostorozott titeket, én pedig skorpiókkal ostorozlak titeket.

12. Elméne annakokaért * Jéroboám és mind a sokaság Roboámhoz harmadnapra, a mint meghagyta vala a Király, ezt mondván: Jöjjetek hozzám harmadnapon.

* vers 3.

13. És a Király kemény választ tőn a népnek, megvetvén a Véneknek * tanácsát, melyet adtak vala néki.

* vers 7.

14. Szóla pedig nékik az ő ifjainak tanácsok szerint, mondván: Az én atyám megnehezítette a ti igátokat, én pedig nehezebbé tészem; az én atyám ostorokkal ostorozott titeket, de én skorpiókkal ostorozlak titeket.

15. És nem hallgatá meg a Király a népet; mert az Úrtól lőn ennek az oka, hogy megerősítené az ő beszédét, melyet szólott vala a Silóbeli Ahija által Jéroboámnak * a Nébát fíjának.

* rész 11, 30. 31. Jós. 11, 19. 20.

16. Mikor pedig látta volna az egész Izráel, hogy meg nem hallgatta volna őket a Király, felele az *egész* nép a Királynak e képen: Micsoda * részünk nagyon nekünk Dávidban? Nincsen nekünk

örökségünk † az Isai fiában, *menj* el a te hajlékidba, óh Izráel? Most viseld gondját immár a te házadnak, óh Dávid! Elméne azért az Izráel az ő hajlékiba.

* Pél. 15. 1. † Sám. 20. 1.

17. Roboám csak azokon az Izráel fíjain uralkodék, kik Júda * városaiban lának vala.

* vers 21.

18. Elküldé pedig Roboám Király Adorámot * ki adószedő vala, és megkövezé őtet az egész Izráel, és meghala: Roboám Király pedig hamarsággal szeke-rebe felüle, hogy szaladna Jérusálembe.

* rész 4, 6, 5, 14.

19. Így szakada el az Izráel népe Dávidnak házától mind e mai napig.

20. És lón, mikor meghallotta volna az egész Izráel, hogy megjött volna Jéroboám, érette küldvén hívaták őtet a gyülekezetbe, és Királlyá * tevék őtet az egész Izráelen; senki pedig nem követé Dávidnak házát, hanem csak egyedül a Júda nemzetsége.

21. Méne azért Roboám Jérusálembe, és összevgyűjté Júdának egész házát és Benjáminnak nemzetségét száz és nyolczvanezer válogatott hadra való *férjfiakat*, hogy megvívnának az Izráel házával, és visszanyernék az országot Roboámnak a Salamon fíjának.

* rész 11, 30. 31.

22. Lón pedig az Isten beszéde Sémához * az Isten emberéhez, mondván:

23. Ezt mondjad Roboámnak, a Salamon fíjának, a Júda Királyának, és az egész Júda és Benjámin házának, és a több népnek mondván:

24. Azt mondja az Úr: Fel ne menjete, és ne hadakozzatok a ti atyátokfiai ellen, az Izráel ellen; térjete meg ki-kí házába: mert én † tőlem lett e dolog; és engedének az Úr beszédének, és viszszertervén, elmenének az Úr beszéde szerint.

* 2 Krón. 11, 2—4. † rész 11, 11—13.

25. Megépíté pedig Jéroboám Síkemet az Efraim hegyén, és abban lakék; és onnét kimenvén megépíté * Pánuelt.

* Bír. 8, 17.

26. És monda Jéroboám szívében: Majd visszatér ez ország a Dávid házához;

27. Ha felmegyen e nép hogy áldozatot tegyen Jérusálemben az Úrnak házában: e népnek szíve az ő urához Roboámhoz a Júda Királyához hajol; és engemet

megölvén, * visszatérnek Roboámhoz a Júda Királyához.

* rész 11, 37. 38.

28. Tanácsot tartván azért a Király, csináltata kétarany borjúképet, és monda nékik: Elég hogy *ez ideig* Jérusálembe feljártatok: Ímhol vagynak a te isteneid óh * Izráel, kik téged kihoztak Égyiptomnak földéből.

* 2 Móz. 32, 4. 8.

29. És egyiket helyezetté * Béthelben, a másikat pedig Dánban.

* 1 Móz. 28, 11—19.

30. És lón e dolog nagy * bűnnek oka; hogy *tudniillik* a nép menne e *bálvány* eleibe mind Dán városig.

* 5 Móz. 4, 15.

31. Csinálá annakfelette a magas helyek templomát, és Papokat * szerze, némelyeket a község közzül, kik nem valának a Lévi fíjai közzül.

* 2 Krón. 11, 15. 16. 13, 9.

32. Szerze Jéroboám innepet is a nyolczadik hónapban, a hónapnak tizenötödik napján, a Júdabeli Innepek módja szerint, és áldozék az oltáron. Hasonlóképen cselekedék Béthelben is, áldozván a borjúknak, melyeket csinált vala: és szerze Béthelben Papokat a magas helyeken való *kápolná*khöz, melyeket csinált vala.

33. Áldozék az oltáron is, melyet csinált vala Béthelben, a nyolczadik hónapnak tizenötödik napján, abban a hónapban, melyet az ő szívében gondolt vala: és innepet szerze az Izráel fíjainak és felméne az oltárra, hogy jóillatot szerezne.

13. RÉSZ.

Bétheli oltár ellen jövendő Próféta: Jéroboám kinyujtott karjának megszáradása.

Ímé pedig az Istennek embere * jöve Júdából Béthelbe, az Úrnak beszédével; Jéroboám pedig áll vala az oltár mellett, hogy jóillattal áldoznék.

* vers 3. 9. 21—24.

2. És kiálta az oltár ellen az Úrnak beszédével, és monda: Oltár, oltár! ezt mondja az Úr: Ímé egy fiú születik a Dávid házából, kinek neve lészen Jósias ki * megáldozza rajtad a kápolnákhöz való Papokat, kik jóillatot szereznek most te rajtad, és az emberek tetemeit is megégetik rajtad.

* 2 Kir. 23, 15. 16.

3. És ugyanazon napon csudát tón, mondván: E lészen jegye, hogy az Úr mondotta legyen *ezt*: Ímé az oltár meg-hasad, és kiomol a hamu, mely rajta *vagyon*.

4. Lón pedig mikor meghallotta volna

a Király az Isten emberének beszédét, melyet kiáltott vala az oltár ellen Béthelben, kinyújtá Jéroboám az ő kezét az oltártól, mondván: Fogjátok meg őtet. És megszárad a ő keze, melyet kinyújtott vala ellene, és nem vonható bé magához a kezét.

5. Az oltár annakfelette meghasada és kiomla a hamu az oltárról a jegy * szerint, melyet tett vala az Isten embere az Úrnak beszéde által. * vers 3.

6. Szóla azért a Király, és monda az Isten emberének: Könyörögj * a te Uradnak Istenednek és imádkozzál érettem, hogy ismét hozzám hajoljon az én kezem. És mikor könyörgött volna az Isten embere az Úrnak, hozzá hajla a Királynak keze, és olyan lón mind az előtt. * 2 Móz. 8, 8.

7. Akkor szóla a Király az Isten emberének: Jere haza velem és egyél ebédet, azután megajándékozlak.

8. És monda az Isten embere a Királynak: Ha a te háznak felét nékem adnád * is, nem mennék el veled és nem enném kenyeret, sem vizet nem innám e helyen: * 4 Móz. 22, 18.

9. Mert így parancsolt az Úr nékem az ő beszéde által, mondván: Ne egyél ott kenyeret, vizet se igyál; vissza se térj az úton, mellyen elmenédesz.

10. Elméne azért más úton, és nem tére meg azon az úton, mellyen Béthelbe ment vala.

11. Egy vén próféta * lakik vala pedig Béthelben, kinek fija elméne, és megbeszélé az ő atyjának mind azt a dolgot, melyet az nap cselekedett vala az Isten embere Béthelben, és a beszédek melyeket szólott vala a Királynak; és megbeszélék azokat az ő atyoknak. * vers 18.

12. Akkor monda nékik az ő atyok: Melly úton ment el? és megmutaták néki az ő fiai az utat, mellyen elment vala az Isten embere, ki Júdából jött vala.

13. És monda az ő fiai: Nyergeljétek meg nékem a számart; kik megnyergelék néki a számart, és felüle reá.

14. És elméne az Isten embere után, s megtalálá őtet ülvén egy cserfa alatt, és monda néki: Te vagy é amaz Isten embere, ki Júdából * jöttél? És monda: Én vagyok. * vers 2-6.

15. Akkor monda néki: Jere haza velem, és egyél kenyeret.

16. És felele az: Nem mehetek vissza veled, bé sem mehetek veled; nem eszem kenyeret, vizet sem iszom veled e helyen.

17. Mert meg vagyon nékem az Úrnak beszédével parancsolva: Ne * egyél kenyeret, vizet se igyál ott, és ne térj azon az úton vissza, mellyen oda menédesz. * vers 9.

18. Felele az néki: Én is Prófeta vagyok mint szinte te, és nékem az Angyal szólott az Úrnak beszédével, mondván: Hozd vissza őtet veled a te házadba, hogy kenyeret egyék és vizet igyék. És e képen hazuda néki.

19. Megtére azért vele, és kenyeret evék az ő házában, és vizet ivék.

20. Mikor pedig ők az asztalnál ülnének; lón az Úrnak beszéde a Prófétához, a ki őtet visszahozta vala.

21. És kiálta az Isten emberének, a ki Júdából jött vala, ezt mondván: Ezt mondja az Úr: Mivelhogy engedetlen voltál az Úr szájának, és meg nem tartottad * a parancsolatot, melyet néked a te Urad Istened parancsolt vala. * vers 9.

22. Hanem megtértél, és kenyeret ettél és vizet ittál a helyen, melly felől azt mondotta vala néked: Ne egyél ott kenyeret, vizet se igyál: Nem temette-tik * a te tested a te atyáidnak koporsójokban. * vers 24. 30.

23. És lón minekutánna ett volna kenyeret, és ivott volna; megnyergelék néki a számart, tudniillik a Prófétának, a kit visszahozott vala.

24. Mikor azért elment volna; egy oroszlán találá őtet az úton, melly megöle * őtet; és az ő teste az úton fekszik vala, és mind a számar, mind az oroszlán, a holttest mellett állanak vala.

* rész 20, 35. 36. 2 Kir. 17, 25.

25. És imé a férjfiak, kik azon elmennek vala, megláták azt a holttestet, hogy fekszik vala az úton, és az oroszlánt, a ki mellette áll vala; és elmenvén megbeszélék a városban, mellyben a vén Prófeta * lakik vala. * vers 11.

26. Melyet mikor meghallott volna az a Prófeta, a ki visszahozta vala őtet az útról, monda: Az Isten embere az, a ki engedetlen volt az Úr * szájának; ezokaért adta az Úr őtet az oroszlánnak, és az rontotta egybe, és ölte meg őtet, az Úrnak beszéde szerint, melyet szólott vala néki. * vers 9. 18.

27. Szóla annakfelette az ő fíjainak, mondván: Nyergeljétek meg nékem a számárt. És megnyergelék.

28. Ki mikor elment volna, megtalálá a holttestet, hogy az úton feküdnek, és mind a számárt, mind az oroszlánt, kik a holttest mellett állanak vala; nem evék az oroszlán a testben, a számárt sem sérté meg.

29. És felvév a Próféta az Isten emberének testét, és feltevé azt a számárra, és visszahozá azt, és béméne az a vén Próféta a városba, hogy ott siratná és eltemetné őtet.

30. És bétevé annak holttestét a maga koporsójába, és siraták őtet, mondván: Ah * szerelmes atyámfia! * Jer. 22, 18.

31. Minekutánna pedig eltemette volna őtet, szóla az ő fíjainak e képen: Mikor meghalándok, e koporsóba temessetek engemet, mellybe az Isten embere temettetett; az én tetemimet tegyétek az ő tetemei mellé.

32. Mert bételjesedik az, a mit kiáltott az Úrnak beszédével, mind az oltár ellen, melly Béthelben vagyon, mind a magas helyeken való házak * ellen, melyek Samariának városaiban vagynak. * vers 2.

33. E meglévén, ugyan nem tére meg Jéroboám * az ő gonosz utáról: hanem ismét Papokat rendele a nép között a magas helyeken való kápolnába; és a ki néki tetszik, azt választja vala, hogy lenne a magas helyeken való kápolnáknak Papja. * vers 4-6.

34. És e dolog ada okot Jéroboám házának büntetésére, hogy kigyomláltatának * és eltöröltetnék a föld színéről.

* -ész 11, 37. 38. 15, 29. 30.

14. RÉSZ.

Ahija prófétál Jéroboám ellen: Sisák megfosztja a templomot.

Akkor megbetegedék Ahija, Jéroboámnak fíja.

2. És monda Jéroboám az ő feleségének: Kelj fel most, és változtasd meg öltözetedet, hogy meg ne esmérjék, hogy te légy Jéroboámnak felesége, és menj el Silóba: Ímé ott vagyon Ahija * Próféta, ki elein megmondotta vala én felőlem, hogy Királlyá lennék e népen. * rész 11, 31. 37.

3. Végy pedig vagy tíz kenyeret magadhoz, és pogácsákat, és egy edényben mézet, és menj el ő hozzá; ő meg-

mondja néked, mint léssen a gyermeknek dolga.

4. És e képen cselekedék a Jéroboám felesége; mert felkelvén elméne Silóba, és béméne az Ahija házába. Ahija pedig nem láthat vala: mert meghomályosodtak vala az ő szemei vénsége miatt.

5. Az Úr pedig monda Ahijának: Ímé a Jéroboám felesége ide * jött, hogy valamit kérjjen tőled az ő fíja felől, mert beteg; te azért így s így szólj néki; és mikor bejövénd, másnak tettei magát.

* 2 Kir. 6, 32.

6. Mikor azért hallotta volna Ahija az ő lábainak zörgését, hogy az ajtóhoz közelgetne, monda: Jöjj bé Jéroboámnak felesége; miért tetteted magadat másnak? Én pedig küldtettem te hozzád kemény követséggel.

7. Menj el, mond meg Jéroboámnak: Ezt mondja az Izráelnek Ura Istene: mivelhogy én téged e nép között felmagasztaltalak, és téged Fejedelemmé * tettelek az én népemen az Izráelen;

* rész 11, 29. 30. 12, 20.

8. És elszakasztottam * az országot a Dávid házatól, és azt néked adtam: te pedig nem voltál olyan, mint az én szolgám Dávid, ki megőrizte az én parancsolatimat, és ki engemet követett teljes szívéből, csak azt cselekedvén a mi kedves az én szemeim előtt; * rész 12, 17. 19.

9. Hanem gonoszabbul * cselekedtél mind azoknál, a kik te előtted voltak; mert elmentél és idegen isteneket csináltál magadnak, és öntött képeket, hogy engemet haragra ingerlenél; engemet pedig hátad * megé vetettél.

* rész 12, 28-30. † Jer. 2, 27.

10. Annakokáért ímé én veszedelmet hozok Jéroboámnak házára, és kiirtom Jéroboámnak még * a falra hugyozóját is, és mind a bérekesztettet, mind az elhagyattat Izráelben; és kihányom a Jéroboám háza † maradékait, miképen a ganéjt ki szokták hányni, mígnem vége léssen.

* rész 21, 21. † rész 15, 29. 30.

11. A ki meghal a Jéroboám maradvékai között a városban, azt az * ebek eszik meg; a ki pedig a mezőben hal meg, az égi madarak eszik meg: mert az Úr szólott.

* rész 16, 4.

12. Te pedig kelj fel és menj házadhoz, mihelyt a városba bémégy, ottan meghal a gyermek.

13. És az egész Izráel siratja ötet és eltemeti ötet: mert csak ez egyedül temettetik koporsóban a Jéroboám magvából, mivelhogy az Izráelnek Ura Istene ő benne *egyedül* talált kedves dolgot a Jéroboám háznépe közzül.

14. És támaszt az Úr magának Királyt Izráelben, ki kigyomlálja a Jéroboám házát * egy napon. De micsoda ez most?

* rész 15, 29.

15. És megveri az Úr az Izráelt a képen, a miképen a náda vízben ide s tova hanyattatik; és elszakasztja az Izráelt erről * a jó földről, melyet adott az ő atyáknak, és elszlatja őket a folyóvízen túl; mivelhogy berkeket csináltak magoknak, az Urat haragra indítván.

* 2 Kir. 17, 23.

16. És kézbe adja az Izráelt a Jéroboám bűneiért, ki ő *maga is* vétkezett, és az Izráelt is bűnbe * ejtette.

* rész 12, 30.

17. Felkelvén annakókéért a Jéroboám felesége, elméne, és juta Thirsába, mihelyt pedig a háznak küszöbén * bélépe, ottan meghala a gyermek.

18. És eltemeté ötet és siratá ötet az egész Izráel, az Úrnak beszéde szerint, melyet szolgált vala az ő szolgája Ahija Próféta által.

* vers 12, 13.

19. Jéroboámak pedig egyéb cselekedetei, mimódon * hadakozott és uralkodott légyen, ímé meg vagynak írva az Izráel Királyainak Krónika könyvekben.

20. Az idő pedig melyben uralkodott Jéroboám, huszonné esztendő, és elaluvék az ő atyáival; és uralkodék Nádáb az ő fija ő helyette.

* rész 13, 13—20.

21. Roboám pedig a Salamon fija uralkodék Júdában: Negyvenegy esztendő s vala Roboám, mikor uralkodni kezde, és tizenhét esztendeig uralkodék Jersálemben abban a városban, melyet az Úr választott vala *magának* az Izráelnek minden nemzetségei közzül, hogy otthelyeztetné * az ő nevét: és az ő anyjának Naama vala neve, ki az † Ammon nemzetségéből való vala.

* rész 9, 3. † rész 11, 1.

22. Júda is gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt, és haragra indíták ötet az ő vétkeikkel, melyekkel vétkeztek, inkább hogy nem mint mind azok a *vétkek*, a melyeket cselekedtek vala az ő atyáik:

23. Mert ők is építének magoknak a magashelyeken * *oltárokat*, és faragot ké-

peket és berkeket minden magas halmon, és minden zöldellő fa alatt. * 2 Kir. 16, 4.

24. Valának férjfiú * paráznák is az országban, és cselekedének a pogányoknak minden utálatos vétkeik † szerint, kiket az Úr kiűzött vala az Izráel előtt.

* 2 Kir. 23, 7. † 5. Móz. 18, 9—12. Róm. 1, 27.

25. Lón pedig Roboám Királynak ötödik estendejében, feljöve * Sisák az Egyiptombeli Király Jersálem ellen.

* rész 11, 40.

26. És elvivé az Úr házának kincsét, és a Király házának kincsét, mindeneket elvitt: elvivé mind az aranypaizsokat is, melyeket * Salamon csinált vala.

* rész 10, 16, 17.

27. És csinála Roboám Király azok helyébe rézpaizsokat; és adá azokat azok kezébe, kik a Király háza kapunállóinak Fejedelmei valának.

28. És mikor a Király bémegyén vala az Úr házába, elviszik vala azokat a szolgák; és ismét visszahozzák vala a szolgák házába.

29. Roboámnak pedig * több dolgai és minden cselekedetei, nemde nem meg vagynak és írva a Júda Királyinak Krónika könyvekben?

* 2 Krón. 12, 15.

30. Vala pedig Roboám és Jéroboám között hadakozás * mind éltig.

* rész 15, 6.

31. És elaluvék Roboám az ő atyáival, és eltemetteték azokkal együtt Dávidnak * városában: és az ő anyjának Naama vala neve, az Ammoniták nemzetségéből való; és uralkodék Abija az ő fija helyette.

* rész 11, 43.

15. RÉSZ.

Abija és Asa uralkodik Júdában: Izráelben Nádáb és Baása.

Jéroboám Királynak * a Nébát fijának pedig tizennyolczadik esztendejében uralkodék Abija a Júdán.

2. Három esztendeig uralkodék Jersálemben, az ő anyjának pedig Maaka vala neve, ki Abisáloznak leánya vala.

* 2 Krón. 13, 1. 2.

3. És jára az ő atyjának * minden bűneiben, melyeket ő előtte cselekedett vala; és nem lón az ő szíve tökéletes az ő Urához Istenéhez, mint Dávidnak az ő atyjának szíve.

* rész 14, 21—24.

4. De mindazáltal Dávidért ada az ő Ura Istene néki szövétneket * Jersálemben, felmagasztalván az ő fiját ő utánna és Jersálemet megerősítvén;

* rész 11, 36.

5. Mivelhogy azt cselekedé Dávid a mi kedves vala az Úrnak szemei előtt; és elnem távozott vala mind azoktól, melyeket parancsola vala néki az ő életének minden idejében, a Hitteus Úriásnak dolgától * megválva.

* 2 Sám. 11, 2—17. 12, 9.

6. Roboám között pedig és Jéroboám között hadakozás vala mind éltig.

7. Abijának több dolgai pedig és minden cselekedetei * nemde nincsenek é megírva a Júda Királyainak Krónika könyvében: mind pedig az Abija és Jéroboám között való hadakozás?

* 2 Krón. 13, 2—19.

8. Elaluvék pedig Abija az ő atyaival, és eltemeték őtet Dávidnak városában: és uralkodék Asa * az ő fija helyette.

* 2 Krón. 14, 1. 2.

9. Jéroboámnak azért az Izráel Királyának huszadik esztendejében kezdte uralkodni Asa Júdában.

10. És uralkodék negyvenegy esztendeig Jérusálemben; és az ő anyjának Maaka vala neve, ki Abisáalom leánya vala.

11. Ezt cselekedé pedig Asa a mi kedves vala az Úrnak szemei előtt mint Dávid * az ő attya.

* vers 5.

12. Mert kiveszté * a férjfiú paráznákat † az országból; és mind elrontá a bálványokat, melyeket csináltak vala az ő attyai.

* rész 22, 47. † rész 14, 24.

13. És * Maakát is az ő anyját megfosztá a birodalomtól, mivelhogy egy iszonyú bálványt csinált vala a berekben és elrontá Asa az ő bálványát, és † megégeté azt a Kedron patakánál.

* vers 2. † 2. Sám. 5, 21.

14. A magas helyen való oltárokat ugyan el nem * ronták; de mindazáltal Asának szíve tökéletes vala az Úrhoz életének minden napjaiban.

15. És bévivé az Úrnak házába az ezüstöt és az aranyat, és az edényeket, melyeket az ő attya és ő maga arra szenteltek vala.

* rész 22, 44.

16. Asa között pedig és Baása az Izráelnek Királya között, minden ő idejében hadakozás vala;

17. Mert feljöve Baása * az Izráelnek Királya Júda ellen, és megépíté Rámát, hogy senkit ki és bé ne bocsátana Asához a Júdának Királyához.

* 2 Krón. 16, 1.

18. És yévén Asa mind az ezüstöt és

aranyat, mely megmaradott vala mind az Úr s mind a Király házának kincseiben, adá azt az ő szolgálóinak kezekbe és elküldé azt Asa Király Benhadádnak Tabrimmon fijának, ki Héczion fija volt, Siria Királyának, ki lakik vala Damaszkusban, ezt izenvén néki:

19. Szövetség vagyon én közötttem és te közötted, az én atyám között és a te atyád között. Ímé ajándékot küldök néked, ezüstöt és aranyat, nosza bontsd fel a te szövetségedet Baásával az Izráel Királyával, hogy távozzék el tőlem.

20. Engede azért Benhadád Asa Királynak; és elküldé az ő seregeinek hadnagyait az Izráel városai ellen; és megvevé Hijont * és Dánt, és Abelt vagy Beth-Maakát, és az egész Kinneróthot a Nafthali egész földével.

* 2 Kir. 15, 29.

21. Mikor pedig Baása ezt meghallotta volna, megszünék Rámának építésétől és lakik Thirsában.

22. Akkor Asa Király egybegyűjté az egész Júdát, (senkit ki nem hagyván) és hordák Rámának mind köveit, mind fáját, melyekkel épített vala Baása, és építé azokból Asa Király Gébát a Benjámin nemzetségében, és Mispát.

23. Asának pedig minden egyéb dolgai, és minden hatalma, * és valamit cselekedet, és a városok, melyeket épített, nemde azok nincsenek é megírva a Júda Királyairól való Krónika könyvben? Mindazáltal vénségére megbetegesüle lábainak fájdalma miatt.

* 2 Krón. 14, 2—15.

24. És elaluvék Asa az ő atyaival, és eltemetették, azokkal együtt Dávidnak az ő attyának * városában. És Jósafát az ő fija uralkodék helyette.

* 2 Krón. 16, 13. 14.

25. Nádáb pedig Jéroboámnak fija uralkodni kezdé Izráelben, Asának a Júdabeli Királynak második esztendejében; és két esztendeig uralkodék Izráelen:

26. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt, és jára az ő attyának után és annak vétkében, mellyel * vétkeztette vala az Izráelt.

* rész 12, 28—33.

27. Pártot űte pedig ő ellene Baása, Ahijának fija, az Issakhár nemzetségéből való; és megveré őtet Baása Gibbethonnál a Filiszteusok városánál, mikor Nádáb és mind az Izráeliták * megszállották volna Gibbethont.

* Jós. 19, 40. 44.

28. És megölé őtet * Baása Asának a

Júdabeli Királynak harmadik esztendejében, és uralkodék helyette.

* rész 16, 7. 1 Sám. 24, 7.

29. És lön mikor uralkodni kezdett volna, levágá * Jéroboámnak egész háznépét: egy lelket sem hagyta Jéroboám háznépében, mígnem mind elvesztené őket az Úrnak beszéde szerint, melyet megmondott vala az ő szolgája a Silóbeli Ahija által.

* rész 14, 10.

30. A Jéroboám vétkeiért, melyekkel vétkezék és az Izráelt is vétekbe ejté; és a boszantásért, mellyel felbosszantotta az Izráelnek Urát Istenét.

31. Nádábnak egyéb dolgai pedig, és minden cselekedetei, nemde nincsenek é megírva az Izráel Királyainak Krónika könyvekben?

32. Asa pedig és Baása az Izráel Királya között mind éltig hadakozás volt.

33. Asának a Júdabeli Királynak harmadik esztendejében, uralkodék Baása Ahijának fja az egész Izráelen Thirsában, huszonnégy esztendeig.

34. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt, és jára Jéroboám után, és az ő * vétkében, mellyel vétkezteté az Izráelt.

* rész 12, 28—33.

16. RÉSZ.

Jéhu jövendől Baása ellen; Izráelben uralkodnak: Ela, Zimri, Thibni, Omri, Akháb: Jérikhó megépíttetik.

Lön pedig az Úrnak beszéde * Jéhuhoz a Hanáni fijához, Baása ellen mondván:

* vers 7.

2. Mivelhogy téged felemeltelek a porból, és én Fejedelemmé tettelek téged az én népemen az Izráelen: te * pedig jártál a Jéroboám után, és bűnbe ejtetted az én népemet az Izráelt, hogy haragra indítanának engemet az ő vétkeikkel.

* rész 15, 34.

3. Ímé én elvetem Baásának maradékait, és az ő házának maradékait: és olyanná tészem a te házat, mint Jéroboámnak a Nébát fijának * házát;

* rész 15, 28—30.

4. A ki meghalánd Baásának maradékai közzül a városban, * azt az ebek eszik meg: a ki pedig a mezőn hálánd meg, azt az égi madarak eszik meg.

* rész 14, 11.

5. Baásának pedig több dolgai, és a mit cselekedett, és az ő ereje, nemde nincsenek é megírva az Izráel Királyainak Krónika * könyvekben?

* 2 Krón. 16, 1—5.

6. Mikor pedig elaludt volna Baása az

ő atyaival, eltemetteté * Thirsában, és az ő fja Ela † uralkodék helyette.

* vers 23. † vers 8.

7. És Jéhu Próféta által is, ki Hanáni fja vala, lett * vala az Úrnak beszéde Baása ellen, az ő háza ellen, és minden ő gonoszága ellen, melyet cselekedett vala az Úrnak szemei előtt, őtet haragra indítván az ő kezeinek cselekedetei által; hogy olyan lenne mint Jéroboámnak háza; és mivelhogy † megölte volna őtet.

* vers 1—4. † rész 15, 28.

8. Asának a Júda Királyának huszonhatodik esztendejében kezde uralkodni Ela, Baásának fja, az Izráelen Thirsában, két esztendeig.

9. Pártot űte pedig ő ellene, az ő szolgája Zimri, a szekerek fél részének Fejedelme; és Ela Thirsában vala, és az ital miatt igen megrészegedett vala az Arsa házában, ki az ő házának Thirsában gondviselője vala.

10. És eljövén Zimri, * megveré és megöle őtet, Asának a Júdabeli Királynak huszonhetedik esztendejében; és ő uralkodék helyette.

* 2 Kir. 9, 31.

11. Mikor pedig immár ő uralkodnék, és az ő székében űlne, megveré Baásának egész házát, (nem hagyta abban még csak egy falra hugyozót is) minden rokonságival és barátival együtt.

12. És elveszté Zimri Baásának egész házát, az Úrnak beszéde szerint, * melyet megmondott vala Baása ellen Jéhu Próféta által.

* vers 3. 4.

13. Baásának minden vétkeiért, és Elának az ő fijának vétkeiért; kik vétkeztek és vétekbe ejtették vala az Izráelt, haragra indítván az Izráelnek Urát Istenét az ő bálványozásokkal.

14. Elának pedig több dolgai, és minden cselekedetei, nemde nincsenek é megírva az Izráel Királyainak Krónika könyvében?

15. Asának a Júdabeli Királynak huszonhetedik esztendejében, uralkodék Zimri hét napig Thirsában, a nép pedig táborba szállott vala * Gibbethon ellen, melly a Filiszteusoké vala.

* rész 15, 27.

16. Hallván pedig a nép, melly a táborban vala ez ilyen beszédeket: Pártot ütött Zimri, le is vágta a Királyt: Királlyá választá az egész Izráel Omrit az Izráel seregeinek Hadnagyát azon napon a táborban.

17. És feljöve Omri és az egész Izráel ő vele Gibbethonból; és megszállák Thirsát.

18. És mikor látná Zimri, * hogy megvették volna a várost, bémenvén a királyi háznak palotájába, tűzzel felgyújtá magára a királyi házat, és meghala.

* vers 9.

19. Az ő bűneiért, melyekkel vétkezék, gonoszúl cselekedvén az Úr szemei előtt; járván Jéroboámnak útában és az ő bűnében, melyet cselekedett vala, vétekbe ejtvén az Izráelt.

20. Zimrinek pedig több dolgai és az ő pártolása, melyet cselekedett, nemde nincsenek é megírva az Izráelbeli Királyoknak Krónika könyvében?

21. Akkor kétfelé * hasonlék az Izráel népe: az egyik része a népnek követi vala Tibnit a Ginát fíját, úgyhogy Királlyá tennék őtet; és a másik része követi vala * Omrit.

* vers 16.

22. Erősebb lón pedig a nép, mely Omrit követi vala annál a népnél, mely követi vala Tibnit a Ginát fíját; és meghalván Tibni, uralkodék Omri.

23. Asának a Júdabeli Királynak harminczegyedik esztendejében uralkodék Omri Izráelben tizenkét esztendeig: Thirsában uralkodék hat esztendeig.

24. És megvevé árron Samariának hegyét Sémertől két talentom ezüstön; és megépíté a hegyet, és nevezé a várost, melyet építe, Sémernek * a hegynek Urának nevérol, Samariának.

* 2 Kir. 17, 6.

25. Gonoszúl cselekedék pedig Omri az Úrnak szemei előtt, és gonoszságával meghaladá mind az ő előtte valókat.

26. És jára Jéroboámnak a Mébát fíjának minden útában és az ő bűnében, mellyel vétekbe ejté az Izráelt, az Izráelnek Urát Istenét haragra indítván az ő bálványozásai által.

27. Omrinak pedig több dolgai és minden cselekedetei és az ő erőssége mellyel cselekedett, nemde nincsenek é megírva az Izráelbeli Királyoknak Krónika könyvében?

28. És elaluvék Omri az ő atyaival, és eltemetteték * Samariában; uralkodék pedig az ő fíja Akháb helyette.

* vers 23. 24.

29. Akháb pedig Omrinak fíja uralkodni kezdé Izráelen, Asának a Júdabeli

Királynak harmincznyolecadik esztendejében; és uralkodék Akháb, Omri fíja Izráelen Samariában huszonkét esztendeig.

30. És cselekedék Akháb, Omri fíja gonoszabbúl az Úrnak szemei előtt mind azoknál, kik ő előtte voltak.

31. És nem elégedék meg ezzel, hogy Jéroboámnak a Nébát fíjának bűneiben járna, hanem elméne és feleségül vevé magának Jézabelt, Ethbaálnak a Sídónbeli Királynak * leányát; és elmenvén a Baálnak szolgálá, és meghajtá magát annak.

* 2 Móz. 34, 16.

32. És oltárt emele a Baálnak, a Baál házában, * mellyet Samariában épített vala.

* 2 Kir. 3, 2. 10, 27.

33. És csinála Akháb berket is * és inkább haragra indítá Akháb az Izráelnek Urát Istenét, hogynem mint az Izráel több Királyai, kik ő előtte voltak.

* rész 18, 19.

34. Ennek idejében építé meg ama Bételbeli Hiel * Jérikót. Az ő elsőszülött fíjának Abirámnak halálával veté fel annak fundamentomát, és az ő kisebbik fíjának Ségubnak halálával állatá fel annak kapuit, az Úrnak beszéde szerint, mellyet szólott vala Jósué a Nún fíja által.

* Jós. 6, 26.

17. RÉSZ.

Illyés jövendőli Akhábnak a szárazságot: tápláltatik a hollóktól, azután a Sareptai özvegyasszonytól, kinek fíját feltámasztja.

Monda pedig Thesbites Illyés (a Gileádban lakozók között való) Akhábnak: Él az Izráelnek Ura Istene, ki előtt álllok, hogy ez esztendőknben sem harmat, sem * eső nem leszen; hanem csak az én beszédem szerint.

* rész 18, 5. 42—45. Jak. 5, 17. 18.

2. És lón az Úrnak beszéde ő hozzá, mondván:

3. Menj el innét te, és menj napkelet felé, és rejtezzél el a Kérith patakja mellett, melly a Jordán vizének ellenében vagyon;

4. És a patakból lészen néked italod! a hollóknak pedig megparancsoltam, hogy ott tápláljanak téged.

5. Elméne azért és az Úrnak beszéde szerint cselekedék; elméne *mondom*, és leüle a Kérith patakja mellett, melly a Jordán vizének ellenében *vala*.

6. És a hollók * visznek vala néki ke-

nyeret és húst mind reggel, mind este, és iszik vala a patakból. * vers 4. rész 19, 5.

7. És lő néhány nap mulva, hogy megszáradna a patak: mert nem léssen vala eső a földre.

8. Lőn azért az Úrnak beszéde ő hozzá, mondván:

9. Kelj fel, menj el Sareptába, mely Sídonhoz tartozó és légy ott: ímé, megparancsoltam egy * özvegyasszonynak, hogy tápláljon téged. * Luk. 4, 26.

10. Ki felkelvén elméne Sareptába, és juta a város kapujához. Ímé pedig vala ott egy özvegyasszony ki fát szedeget vala, és előszólítván azt, monda néki: Hozz, kérlek, egy kevés vizet nékem valami edényben, hogy igyam.

11. Melly elméne hogy hozna. Visszaszólítván pedig őtet, monda néki: Hozz, kérlek, egy falat kenyeret is kezedben nékem.

12. Az pedig monda: Él a te Urad Istened, hogy nincsen nékem sült kenyerem, hanem egy teljes marok liszteském vagyon a vékamban, és egy kevés olajom a korsóban és ímé valami fát szedegetek, hogy elmenjek és megkészítsem azt magamnak és az én fiamnak, hogy meg-egyűk és azután meghaljunk.

13. Monda pedig néki Illyés: Ne félj, menj el, s cselekedjél a te beszéded szerint: de mindazáltal nékem süss ab-ból először egy kis pogácsát, és hozd ide nékem; magadnak pedig és a te fiadnak süss azután:

14. Mert azt mondja az Izráel Ura Istene, hogy sem a vékabeli liszt, sem a korsóbeli * olaj el nem fogy addig, míg az Úr esőt ad a földnek színére. * vers 9.

15. Elméne azért, és az Illyés beszéde szerint cselekedék, és evék mind ő, és mind az ő háznépe naponként.

16. A vékabeli liszt el nem * fogya, sem pedig a korsóbeli olaj el nem fogya az Úrnak beszéde szerint, mellyet szólott vala Illyés által. * 2 Kir. 4, 2—6.

17. Lőn pedig ezek után, megbetegedék a ház gazdasszonyának fija, és az ő betegsége felette nagy vala, annyira, hogy lélekzetet sem vehetne.

18. Monda azért Illyésnek: Mit vétetem ellened Istennek embere? E végre jöttél é hozzám, hogy eszembe juttassad álnokságomat és az én fiam meghaljon?

19. És monda néki: Hozd ide a te fija-

dat. És ő elvevé azt az ő kebeléből, és felvivé a felházba, mellyben ő lakik vala, és az ő ágyára letévé azt.

20. Akkor kiálta az Úrhoz, és monda: Én Uram Istenem, azt az özvegyet is kinél én lakom megnyomorítottad é, az ő fiját megölvén?

21. És leborúla háromszor a * gyermekre, és kiálta az Úrhoz, mondván: Én Uram Istenem, kérlek, térjen meg a gyermek lelke ő belé!

22. És meghallgatá az Úr Illyésnek szavát; és megtére a gyermekbe a lélek és megélede. * 2 Kir. 4, 33—35. Csel. 20, 10.

23. És felvevén Illyés a gyermeket, alávivé őtet a felházból és adá őtet az ő annyának, és monda Illyés: Lássad, él a te fiad!

24. És monda az asszony Illyésnek: Most veszem eszembe, hogy te Isten embere vagy, és hogy az Úrnak * beszéde, melly a te szádban vagyon, igazság. * vers 14. rész 18, 39.

18. RÉSZ.

Illyés a Baál Papjait meggyőzi és megöli.

Sok idő mulva pedig lőn az Úrnak beszéde Illyéshez, tudniillik a harmadik esztendőben, mondván: Menj el, mutasd meg magadat Akhábnak, * és esőt adok e földnek színére. * vers 40—45.

2. Elméne azért Illyés, hogy megmutatná magát Akhábnak. Nagy éhség vala pedig * Samariában. * rész 16, 23. 24.

3. Annakokáért szólította vala Akháb Abdiást, ki az ő házának gondviselője vala. (Abdiás pedig felette igen féli vala az * Urat: * vers 13.

4. Mert mikor megöletné Jézabel az Úrnak Prófétáit, vévén Abdiás száz Prófétákat, elrejtette vala őket ötvenenként egy barlangba, és táplálja vala őket kenyérrel és vízzel.)

5. És monda Akháb Abdiásnak: Menj el ez országra szerén-szerte a vizek * forrásaihoz és minden patakhoz: hogyha valami füvet találhatnánk, hogy a lovakat és öszvéreket megtarthatnánk életben, és ne hagynánk mindenestől meghalni a barmokat. * Jer. 14, 3.

6. Eloszták azért magok közt a földet, mellyen kiki elmenne: maga Akháb megyen vala egy úton; Abdiás megyen vala más úton egyedül.

7. És mikor Abdiás menne az úton, ímé Illyés előtalálá őtet; és mikor meges-

mérte volna ötet, arczal leborúla, és monda: Te vagy é az én Uram Illyés?

8. Felele néki: Én vagyok: Menj el: mond meg a te uradnak: Imhol * jelen vagyon Illyés; * vers 1.

9. És monda *Abdiás*: Mit vétettem elened, hogy a te szolgádat Akháb-nak kezébe adod, hogy megöljön engemet?

10. Él a te Urad Istened: hogy nincsen semmi nemzetség, sem ország, hová elnem küldött volna az én uram, hogy megkeresse téged. Kik azt mondották: Nincsen sehol. Annakokáért az országot és a népet megesküdtette; mivelhogy téged sehol nem talált volna.

11. És most te azt mondod: Menj el, mond meg a te Uradnak: Ímé jelen vagyon Illyés.

12. És lészen, minekutánna tőled elmenédek, az Úrnak Lelke elragad téged olly helyre, melyet én nem tudok. Én pedig menjek el, hogy megmondjam Akháb-nak; és mikor ő téged meg nem találánd, megöl engemet. A te szolgád pedig féli az Urat, mind gyermekségétől fogva.

13. Nem mondották é meg az én Uramnak mit cselekedtem, mikor Jézabel megölné az Úrnak Prófétáit? *tudniillik* miképen rejtettem el az Úrnak Prófétái között száz * férjfiakat ötvenenként egy barlangba, és tápláltam őket kenyérrel és vízzel. * vers 4.

14. És most te ezt mondod: Menj el, és mond meg a te uradnak: Ímé jelen vagyon Illyés, hogy megöljön engemet?

15. Felele pedig Illyés: Él a seregeknek Ura, ki előtt állok, hogy e mai napon megmutatom * magamat néki. * vers 1.

16. Elméne azért *Adbiás* Akháb eleibe, és megjelenté ezt néki; és eleibe méne Akháb Illyésnek.

17. És mikor meglátta volna Akháb Illyést, monda Akháb néki: Te vagy é az Izráelnek * megháborítója! * rész 17, 1. Ámos 7, 10, 11.

18. Ki felele: Nem én háborítottam meg az Izráelt, * hanem te és a te atyádnak háza; mivelhogy elhagytátok az Úrnak parancsolatit, és a Baál után jártál. * rész 16, 30—33.

19. Most azért küldj el, és gyűjtsd hozzá az egész Izráelt a Kármel hegyre, és a Baálnak négyszáz és ötven Prófétáit:

táit: a berkeknek * négyszáz Prófétáit is, kik a Jézabel asztaláról élnek. * rész 16, 33.

20. Elküldé annakokáért Akháb mind az egész Izráel fiaihoz és egybe gyűjté a Prófétákat a Kármel hegyre.

21. És járulván Illyés az egész sokasághoz, monda: Meddig sántáltok kétfelé? * Ha az Úr az Isten, kövessétek ötet; ha pedig a Baál, kövessétek azt. És nem felele a nép néki csak egy szót is. * Jós. 24, 14—16.

22. Ismét monda Illyés a népnek: Én maradtam meg * csak egyedül az Úrnak Prófétái között: a Baálnak pedig Prófétái négyszázan és ötvenen vagynak: * vers 4.

23. Adjanak azért nekünk két tulkot, és *ők* válasszák magoknak az egyik tulkot, melyet vagdaljanak darabokra, és rakják a fákra; tüzet pedig alá ne tegyenek; én is pedig a másikat elkészítem, melyet a fákra rakok, de tüzet alá nem teszek.

24. Akkor hívjátok segítségül a ti istenteknek nevét, én is az Úrnak nevét segítségül hívom; és a mely Isten meghallgat, az égből tüzet adván, a legyen az Isten. És felelvén az egész sokaság monda: Jó kívánság ez!

25. Monda annakfelette Illyés a Baál Prófétáinak: Válasszátok el magatoknak az egyik tulkot, és ti készítsétek el először: mert ti többen *vagytok*: és hívjátok segítségül a ti istenteknek nevét, de tüzet alá ne tegyetek.

26. Elvívék azért a tulkot, melyet nékik adott vala, és azt elkészíték, és segítségül hívák a Baálnak nevét reggeltől fogva mind délig, mondván: Baál! hallgass meg minket. De semmi szótat nem vala, sem pedig ki megfelelné nékik, és általugrándozzák vala az oltárt, melyet csináltak vala.

27. Mikor pedig immár dél volna, csúfolja vala őket Illyés, és ezt mondja: Kiáltsatok felszóval, mivelhogy Isten ő: mert *netalán* mással vagyon néki beszéde, vagy valakit kerget, vagy útban vagyon; talán aluszik és felserken.

28. Kiáltának azért felszóval, és metélik * vala magokat az ő szokások szerint késekkel és beretvákkel míg magokat vérbe kevernék. * 3 Móz. 19, 28.

29. Lőn pedig mikor a dél elmúlt vol-

na, és ők prófétálván *a Badlt segítségül hívták volna* mind az áldozatnak idejéig; de semmi szó nem lön, sem a ki megfelelne, sem a ki reá hallgatna.

30. Akkor monda Illyés az egész sokaságnak: Jöjjetek én hozzám. És hozzá méne az egész sokaság: és megépíté az Úrnak oltárát, mely letöretett vala.

31. És vón Illyés tizenkét követet* a Jákób fiai nemzetségeinek száma szerint, kinek az Isten azt mondotta vala: Izráel legyen † a te neved. * Jós. 4, 5. 20. † 1Móz. 32, 28.

32. És oltárt építé a kövekből az Úrnak nevében, és csinála a víznek való árkot az oltár körül, melybe férne két véka vetni való mag.

33. Megkészíté annakutánna a fákat is, és felvagdalá a tulkot, és felraká azt a fákra.

34. És monda: Töltsetek meg négy vedret vízzel, és töltsétek az égőáldozatra és a fákra. Monda ismét: Másodszor is azt míveljétek, és másodszor is azt mívelék. Monda még is: Harmadszor is azt míveljétek: és harmadszor is azt mívelék;

35. Ugyannyira hogy a víz az oltárnak köveiről lefolyna, és még az* árkot is bétöltené a víz. * vers 32.

36. Lön pedig, hogy mikor eljött volna az idő, hogy áldoznának, oda méne Illyés Próféta, és monda: Óh Ábrahám-nak,* Izsáknak, és Izráelnek Ura Istene, hadd esmérjék meg e mai napon, hogy te vagy Isten az Izráelben, és hogy én te szolgád legyek: és hogy mind † ezeket a te parancsolatodból cselekedtem legyen. * 2 Móz. 3, 6. † vers 19—24.

37. Hallgass meg engemet Uram, hallgass meg engemet, hogy esmérje meg e nép, hogy te vagy az Úr Isten, mikor te az ő szíveket megfordítandó.

38. Akkor leesék az égből az* Úrnak tüze, és megemészté az égőáldozatot, mind a fákkal, kövekkel és a porral egyetembe: a vizet is, mely az árokban vala kiszáraztá. * vers 24. 3 Móz. 9, 24.

39. Ezt mikor látta volna az egész sokaság: arczal a földre leborulván monda: Az* Úr az igaz Isten! Az Úr az igaz Isten! * vers 36. rész 17, 24

40. És monda Illyés nékik: Fogjátok meg* a Baál Prófétáit; senki el ne szaladjon közülök: És megfogák őket, és alávivé őket Illyés a Kison patakja mellé, és megöle ott őket. * 2Kír. 10, 25—28.

41. Akkor monda Illyés Akhábnak: Eredj fel, egyél is igyál, mert mintegy nagy esőnek zúgása *hallatik*.

42. És felméne Akháb, hogy ennék és innék. Illyés pedig felméne a Kármel hegynek tetejére, és leborúla a földre, és az ő orcáját az ő két térdéi közzé tevé;

43. És monda az ő szolgájának: Menj fel mindjárt, és nézz a tenger felé. Elméne azért és a felé néze, és monda: Nincsen semmi. És monda Illyés: Térj vissza* hétszer. * 2 Kír. 5, 10.

44. És lön hetedúttal, monda a szolga: Ímé egy kis felhőcske mint egy embernek tenyere, jó fel a tengerből. Akkor monda Illyés: Menj fel, mond meg Akhábnak: Készítsd el szekeredet, és menj alá: hogy meg ne késleljen téged az eső.

45. És lön azonközbe, az egek megsejtülének a fellegek és a szelek miatt, és nagy eső* lön. Felüle azért Akháb a szekérbe és elméne Jezréelbe. * vers 1. Jak. 5, 18.

46. Lön pedig az Úrnak keze Illyésen, és felövedezvén az ő derekát, fut vala Akháb előtt, míg nem jutott Jezréelbe.

19. RÉSZ.

Illyés Jézabel előtt fut: Istentől ételt, vigasztalást, és parancsolatokat vészen.

Megbeszélé pedig Akháb* Jézabelnek mind azokat, melyeket Illyés cselekedett vala: és kiváltképen hogy † megölte volna mind a Prófétákat fegyverrel. * rész 16, 31. † rész 18, 40. 5 Móz. 13, 6—9.

2. Küldé azért Jézabel követeket Illyéshez, mondván: Ezt cselekedjék* velem az istenek, és annál is nagyobb, ha holnap ilyenkor úgy nem cselekeszem a te életeddél, mint te azoknak életekkel mind egyig *cselekedtél*. * rész 2, 23.

3. Mellyet mikor megértett volna, felkelvén elméne, az ő életéről gondot viselvén: És méne Beersebába,* mely Júdában vala: holott hagyá az ő szolgáját. * Jós. 19, 1, 2.

4. Ő pedig elméne a pusztába egynapi járó földre, és elmenvén leüle egy fenyőfa alatt, és kívánja vala magában, hogy meghalna, és monda: Elég immár az én *életem*: * most óh Uram, vedd el az én lelkemet! mert nem vagyok jobb az én atyáimnál! * Jób 7, 16.

5. És lefeküvék és elaluvék a fenyőfa alatt. És ímé ugyan akkor *egy* Angyal

illeté őtet, és monda néki: Kelj * fel, egyél.

* rész 17, 4. 6.

6. És mikor ide s tova tekintett volna, ímé fejénél vala egy szén között *sült* pogácsa, és egy pohár víz: Evék azért és ivék, és ismét lefeküvék.

7. Eljőve pedig az Úrnak Angyala másodszor is és megilleté őtet, és monda: Kelj fel, egyél; mert erőd felett való útdad van.

8. Felkelvén azért evék és ivék; és méne annak az ételnek erejével, * negyven nappal és negyven éjjel, mind az Isten hegyéig Hórebég.

* 2 Móz. 24, 18. 2 Móz. 34, 28. Máté 4, 2.

9. És béméne ott egy barlangba, és ott hála: és ímé lőn az Úrnak beszéde ő hozzá, és monda néki: Mit *jársz* itt Illyés?

10. Ő pedig monda: Nagy búsulásom vagyon a seregek Uráért Istenéért: mert elhagyták a te szövetségedet az Izráel fiai, a te oltáraidat * lerontották, és a te Prófétáidat † fegyverrel megölték; és csak én egyedül maradtam, engemet is pedig halálra †† keresnek.

* rész 18, 30. † rész 18, 4, †† vers 2.

11. És monda: Jöjj ki és állj meg ezen a hegyen az * Úr előtt: És ímé az Úr azon megyen vala által, és az Úr előtt megyen vala nagy erős szél, mely a hegyeket felfordítja vala, és meghasogatja vala a kősziklákat az Úr előtt; *de* az Úr nem † *vala* abban a szélben: és a szél után földindulás lőn, *de* az Úr nem *vala* a földindulásban.

* 2 Móz. 33, 21—23. † vers 13.

12. És a földindulás után tűz jöve, *de* nem * *vala* az Úr a tűzben; és a tűz után *egy* lassú és vékony szó *hallattaték*.

* vers 13.

13. Mikor pedig ezeket hallaná Illyés: bédé az ő orcáját palástjával, és kiindulván álla a barlangnak ajtajára; és ímé szózat lőn ő hozzá, mely ezt mondá: Mit *szerszsz* * itt Illyés?

* vers 9.

14. És ő felele: Nagy búsulásom vagyon a seregeknek Uráért Istenéért, mert az Izráel fiai elhagyták a te szövetségedet, lerontották a te oltáraidat, és a te Prófétáidat megölték fegyverrel, és én egyedül maradtam, engemet is pedig halálra keresnek.

15. És monda az Úr néki: Menj el téj vissza a te útdon Damaskusnak pusz-

tája felé, és mikor oda jutándasz, * kenjed Királyá Hazáelt Siriában: * 2 Kir. 8, 13.

16. Jéhut pedig, * Nimsinek fiját Királyá kenjed Izráelben; és Elizeust az Abel-Néholabeli Sáfátnak fiját Prófétává kenjed te helyedbe. * 2 Kir. 9, 2. 3. 6.

17. És lészen, hogy valaki megmenekedik Hazáelnek fegyverétől, azt * Jéhu megöli; és a ki megmenekedik Jéhunak fegyverétől, azt Elizeus megöli.

* 2 Kir. 9, 14—37.

18. Meghagytam pedig * Izráelben hét-ezer embert, kiknek az ő térdek meg nem hajlott a Baálnak, és kiknek szájok nem csókoltá meg: azt. * Róm. 11, 4.

19. Elmenvén azért onnét, megtalálá Elizeust a Sáfát fiját, ki szánt vala, és tizenkét járom ökror vala előtte, és ő a tizenkettődikkal vala; és Illyés hozzá méne, és az ő palástját reá * veté. * vers 16.

20. Ki elhagyván az ökröket, Illyés után futa, mondván: Kérlek, hadd csókoljam meg az én atyámat és az én anyámat, és azután * követlek. És monda: Menj el, és jöjj vissza; mert mit cselekedtem veled? * Luk. 9, 61.

21. És elmenvén ő töle vőn azután egy pár ökrött, és levágá azt, és az ekéhez való szerszámokból tüzet rakván, megfőzé nekik a húsát, és a népnek adá, és evének; és felkelvén elméne Illyés után, és szolgálá néki.

20. RÉSZ.

A Siriai Király meg akarja hódoltatni Akhábót, kit Akháb megfog, és ismét elbocsát.

Benhadád pedig a Siriabeli Király, öszvegyűjté egész seregeit, és harminczkét Király vala ő vele, és nagy sok lovak és szekerek; felméne pedig és megszállá Samariát, és vitatá azt.

2. És követeket küldé Akhábhoz az Izráel Királyához abba a városba;

3. És mondának a követek néki: Ezt mondja Benhadád: a te ezüstöd és aranyad enyim, a te feleségeid is és a te szép fiaid enyimek.

4. És felele az Izráelnek Királya, és monda: A mint megmondottad uram Király, tiéd vagyok mindennel, a melyeket én bírok!

5. Megtérvén pedig a követek, mondanak: Ezt mondja Benhadád: Mivel-hogy hozzád küldöttem, ezt izenvén, hogy a te ezüstödet és aranyadat és a te feleségeidet és fiaidat nékem adjad:

6. Holnap azért ilyenkor elküldöm az én szolgálmat te hozzád, és megkeresik a te házat, és a te szolgálidnak házeit; és azok kezekhez veszik, valami szép marhadá vágyon, és elhozzák.

7. Eleibe hívá azért az Izráelnek Királya mind az országnak Vénéit, és monda: Vegyétek eszetekbe, kérlek és lássátok minémű gonosz szándékkal legyen ez: Mert hozzám küldött az én feleségeimért és gyermekeimért, ezüstömért és aranyamért, és meg nem tagadtam tőle.

8. És mondanak néki azok a Vének mindnyájan, és mind az egész nép: Ne engedj néki, és az ő akarátját meg ne teljesítsed.

9. Monda azért a Benhadád követeinnek: Mondjátok meg az én uramnak a Királynak, mind azokat, mellyek felől először izentél a te szolgálidnak, megcsélekeszem; de ezt nem cselekedhetem. Így elmenvén a követek, megmondák néki a választ.

10. Hozzá küldé azért Benhadád, és monda: Így cselekedjenek bátor velem az istenek, vagy annál is inkább ha Samariának minden pora elég lészen, hogy a velem való nép között mindeniknek csak egy-egy marokkal jusson!

11. És felele az Izráelnek Királya, mondván: Mondjátok meg néki: Ne kérkedjék a ki fegyverbe öltözik úgy, mint a ki immár leveti a fegyvert.

12. Meghallván pedig ezt a választ, mikor ő innék a Királyokkal a sátorokban, monda az ő szolgálinak: Készítsétek elő a *hadiszerszámokat*; és előkészíték azokat a város ellen.

13. És ímé egy Próféta méne Akhábhoz Izráel Királyához, ki ezt monda: Ezt mondja az Úr: Avagy nem láttad e mind ezt a nagy sokaságot: ímé e mai napon kezedbe adom azt, hogy megtudjad azt, hogy én vagyok az Úr!

14. Monda pedig Akháb: Ki által? *Ama* felele: Ezt mondja az Úr: Az ország Fejedelmeinek ifjai által. Akkor monda *Akháb*: Kicsoda lészen előtökjárom? Felele: Te lészesz.

15. Megszámlálá azért az ország Fejedelmeinek ifjait, kik kétszázan és harminczketten lőnek; ezekután megszámlálá mind az Izráel fíjainak is minden népét, kik hétezeren lőnek.

16. Kimenének annakokáért délkor:

Benhadád pedig mind a Királyokkal egybe iszik vala a sátorokban, és részeg vala ő, és a harminczkét Királyok, kik jöttek vala segítségül mellé.

17. Kimenének, *mondom*, az ország Fejedelmeinek ifjai legelőszőr, és Benhadád elküldé, mikor megmondották volna néki, ezt mondván: Valami férjfiak jöttek ki Samariából!

18. És monda *Benhadád*: Akár békeségért jöttek ki, fogjátok meg őket elevenen; akár viadalért jöttek ki, fogjátok meg őket elevenen.

19. Amazok pedig kijöven a városból, a tartományok Fejedelmeinek ifjai, és a sereg, melly * őket követi vala. *vers 15.

20. Levágák kiki az ő ellenségét, és elfutának a Siriabeliek, és az Izráel megűz őket; elszalada pedig Benhadád a Siriabeli Király lóháton *egynéhány* lovagokkal.

21. Kijöve annakutánna az Izráel Királya, és * megveré mind a lovagokat, mind a szekerekben valókat; megveré *mondom*, a Siriabeliket nagy csapással. *vers 13.

22. Méne pedig az Izráel Királyához egy Próféta, és ezt monda néki: Menj el, erősítsd meg magadat, és vedd eszedbe, és lásd meg, mit kelljen cselekedned: mert esztendő mulva *ismét* feljő a Siriabeli Király ellened.

23. A Siriabeli * Király szolgálai pedig mondanak néki: A hegyeknek istenei az ő isteneik, azért győztek meg minket; de vívjunk meg velek a mezőn, és meglátod, ha meg nem győzzük őket.

* 1 Kir. 11, 23—25.

24. És ezt cselekedjed: Küld el a Királyokat, kit-kit az ő helyéről; és szerezz Hadnagyokat helyettek.

25. Te annakfelette szerezz magadnak olyan sereget, mint az vala, a melly *tőled* elvesze, és olyan lovakat és szekereket, mint annakelőtte valának; és vívjunk meg velek a mezőben, és meglátod, ha meg nem győzzük őket: és engede az ő szavoknak, és a képen cselekedék.

26. Mikor azért az esztendő elmúlt volna, megszámlálá Benhadád a Siriabeliket, és feljöve Afekbe, hogy hadakoznék az Izráel ellen.

27. Az Izráel fíjai is megszámláltatának, és az előbbieket mind * megvalának, és eleikbe menének azoknak. Táborba

szállván pedig az Izráel fiai, amazokhoz képest olyanok *valának*, mint két kicsiny kecske nyájacská; de a Siriabeliek ellepték † vala a földet.

* vers 15. † vers 10. 25. 29. 30.

28. Jött vala pedig egy Isten embere és ezt mondá az Izráel Királyának: Ezt mondja az Úr: Mivelhogy a Siriabeliek azt mondották, hogy csak a hegyeknek Istene * az Úr, és nem a völgyeknek Istene! Ez okáért mind ezt a nagy sokaságot a te kezédbe adom, hogy megismerjétek hogy én vagyok az Úr.

* vers 23. 2 Kir. 19, 28. 35.

29. Táborban lőnek azért ezek azok ellenébe hetednapig. Lőn pedig a hetedik napon, megütközének, és az Izráel fiai * levágának a Siriabeliek között egy nap százezer gyalogot.

* vers 27.

30. A többiek bészaladának Afek városába, és a kerítés leomolván, huszokét ezer embereket öle meg a kik megmaradtak vala: Benhadád pedig futva szalada * a városba, és *elrejtézik* a belső kamrába.

* vers 10.

31. Akkor mondának az ő szolgálái néki: Ímé megértettük, hogy az Izráel házabeli Királyok kegyelmes Királyok legyenek; öltözzünk kérlek zsákokba, és a mi nyakunkba vessünk köteleket, és menjünk ki az Izráel Királyához: netalán megengedi életedet.

32. Zsákokba öltöznének azért, és köteleket * vetének nyakokba, és menének az Izráel Királyához és mondának: A te szolgád Benhadád ezt mondja: Éljen, kérlek, az én lelkem! Ama monda: Él é még? én atyámfia ő!

* vers 3. 10.

33. Azok a férfiak pedig a jövőmondóknak módjok szerint, szorgalmasan eszékbe veszik vala mit szólana, és nagy sietséggel ragadák *e szót*, és mondának: A te atyádfia Benhadád *él*. És monda: Menjetek el és hozzátok ide őtet. Kijöve azért ő hozzá Benhadád és felülteté őtet az ő szekérébe.

34. És monda *Benhadád* néki: A melly városokat elvett vala az én atyám a te atyádtól, azokat visszaadom és csinálj magadnak útezákat Damaskusban, mint az én atyám csinált vala Samáriában. *És monda Akháb*: Én is ilyen kötés alatt bocsátlak én téged. Kötést tőn azért vele, és elbocsátá őtet.

35. Egy férjfiú pedig a Próféták fiai

közzül monda az ő felebarátjának az Úrnak beszédi szerint: Verj meg engemet, kérlek; de az nem akará őtet megverni.

36. Akkor monda néki: Mivelhogy nem engedél az Ur szavának: ímé mihelyt én tőlem elmégy, megöl téged az oroszlán. Elméne azért ő tőle, és találá őtet az oroszlán, melly megölelé.

* rész 13, 21. 24.

37. Talála azután más férjfiat, kinek monda: Kérlek, verj meg engemet. És megveré az annyira hogy megsebesitené.

38. És elméne az a Próféta, és az útfélen megállá, *várván a Királyt*: és elváltoztatá magát, szemeit befedezvén.

39. Midőn pedig azon menne el a Király, kiálta a Királyhoz, és monda: A te szolgád kiment vala a hadba, és ímé egy férjfiú eljövén hozá én hozzám egy férjfiat, és monda: Őrizd meg ezt a férjfiat; ha elszaladánd, meg kell halnod érette, vagy egy tálentom ezüstöt fizetsz.

40. És mikor a te szolgád sok dolgokban volna foglalatoss, tehát elment a *fogoly*: És monda néki az Izráel Királya: Az a te törvényed, mellyet magad tettél.

41. És mindjárt elvevé a fedelet az ő szeméről és megemé őtet az Izráel Királya, hogy a Próféták között való volna.

42. És monda néki: Ezt mondja az Úr: Mivelhogy elbocsátád kezedből a férjfiat, kit én meg akartam * öletni; azért a te életed lészen ez ő élete helyett, és a te néped az ő népe helyett. * vers 34. rész 22, 37.

43. És házához méne az Izráel Királya szomorú és megbúsult szívvel, és méne Samáriába.

21. RÉSZ.

Akháb a Nábót szőlőjét elfoglalja.

Lőn pedig mind ezek után, vala egy szőlője a Jezréelbeli * Nábótnak, melly szőlő Jezréelben vala, Akhábna a Samariabeli Királynak háza mellett.

* rész 18, 46.

2. És szóla Akháb Nábótnak, mondván: Add nékem a te szőlődet, hogy legyen veteményes kertem: mert közel vagyok és szinte az én házam mellett: és néked érette jobb szőlőt adok annál, vagy ha néked tetszik, pénzül adom meg az árát.

3. Felele Nábót Akhábnak: Oltalmazzon az Úr engemet attól, hogy * néked adjam az én atyáimtól maradt örökséget.

* 3 Móz. 25, 23. Móz. 36, 7.

4. Akkor haza méne Akháb nagy bánattal és búsulással a beszéd miatt, melyet szólott vala néki a Jezréelbeli Nábót, mondván: Nem adom néked az én atyáimtól maradt örökséget; és lefeküvék az ő ágyára, és orcáját a fal felé fordítá, és nem evék kenyeret.

5. Hozzá menvén pedig az ő * felesége Jézabel, monda néki: Miért haborodott meg a te szived, és kenyeret nem eszel.

* vers 10. rész 19, 2.

6. Ki felele néki: Mert ama Jezréelbeli Nábótnak szólék, mondván néki: Add nekem a te szőlődet pénzen, vagy ha inkább tetszik más szőlőt adok néked érte, *ő pedig* felele: Nem adom néked az én szőlőmet.

7. És monda néki Jézabel az ő felesége: E képen bírod e most te az Izráel országát? Kelj fel, egyél kenyeret, és a te szíved örvendezzen, én néked adom a Jezréelbeli Nábótnak szőlőjét.

8. És levelet íra Akháb nevével, melyet megpecsétle az ő gyűrűjével, és elküldé azt a levelet a Véneknek és a Főembereknek, kik Nábóttal egy városban lankak vala.

9. Eképen írt vala pedig a levélben, mondván: Hirdessetek bűntöt és ültessétek Nábótot a nép között a főbb helyre.

10. És ő ellene állassatok két hamis férjfiakat, kik tanúbizonyságot tegyenek ellene, mondván: Megszidalmaztad mind az Istent s mind a Királyt: Annakutánna vigyétek ki, és kövezzétek meg őtet, hogy meghaljon.

11. Aképen cselekedének azért a Vének és a Főemberek, kik az ő városában lankak vala, miképen Jézabel nékik megizente vala, és a mint a levélben megírta vala, melyet nékik küldött vala:

12. Bűntöt hirdetének és ültetének Nábótot a nép között a főbb helyre.

13. Előjövének azután két hamis férjfiak, és ő ellenébe leülének, és tanúbizonyságot tőnnek ő ellene azok a hamis férjfiak, Nábót ellen a nép előtt, mondván: Megszidalmazta Nábót az Istent és a Királyt. Kivivék azért őtet a városból, és megkövezék és meghala.

14. Azután megizenék Jézabelnek,

mondván: Megköveztetett * Nábót, és megholt.

* vers 10. 2 Kir. 9, 10. 30—36.

15. Lőn pedig mikor meghallotta volna Jézabel, hogy megköveztetett volna Nábót, és megholt volna, monda Akhábnak: Kelj fel, és foglald el a Jezréelbeli Nábótnak szőlőjét, melyet néked nem akara adni pénzen; mert nem él Nábót, hanem megholt.

16. Hallván azért Akháb hogy megholt volna Nábót, felkele, hogy alámenne a Jezréelbeli Nábótnak szőlőjébe, hogy elfoglalná azt.

17. Akkor szóla az Úr Thesbites * Ilylésnek, mondván:

* rész 18, 46. 19, 2.

18. Kelj fel, menj alá Akhábnak az Izráelbeli Királynak eleibe, ki Samariában lakik, ímé a Nábót szőlőjében vagyon, melybe aláment, hogy azt elfoglalja.

19. És szólj néki, ezt mondván: Így szól az Úr: Nemde nem megölted é és nem el is foglaltad é? Szólj annakfelette e képen: Ezt mondja az Úr: Azon helyen a hol felnyalták az ebek Nábótnak vérét, felnyalják * az ebek a te véredet is.

* rész 22, 38. 2 Kir. 9, 10.

20. És monda Akháb Ilylésnek: Avagy előmbe kellett é jőnöd néked, én * ellenségem! Felele az: Elődbe jöttem: mert te magadat mindenestől erre adtad, hogy gonosztságot cselekedjél az Úr szemei előtt.

* rész 18, 17. 19, 2.

21. Ímé azt mondja az Úr: Veszedelemet hozok reád, és elvesztem a te maradványaidat, és kigyomlálom * Akhábnak még a falra hugyozóját is, mind a bérekesztettet, mind az elhagyattatott Izráelben;

* 2 Kir. 9, 7—10. 30—36.

22. És olyanná teszem a te házadat, mint Jéroboámnak * a Nébát fíjának házát, és mint Baásának † az Ahija fíjának házát; mivelhogy haragra ingerlettél engemet, és mivelhogy bűnbe ejtetted az Izráelt.

* rész 15, 29. † rész 16, 11—13.

23. Annakfelette Jézabel felől is szóla az Úr, mondván: az ebek * eszik meg Jézabelt Jezréelnek kőfala előtt.

* 2 Kir. 9, 30—36.

24. Azt a ki meghal Akhábnak házából a városban, az ebek * eszik meg: azt pedig, a ki a mezőben hal meg, az égi maradak eszik meg.

* rész 14, 11. 2 Kir. 9, 24—26.

25. Mert bizonyára nem volt Akhábnak mássa: ki magát arra adta volna,

hogy csak * gonosztságot cselekedjen az Úr szemei előtt, melyre az ő felesége Jézabel † ösztökélé őtet;

* vers 20. † vers 10. rész 16, 30. 31.

26. Mert igen utálatos dolgot cselekedék, követvén a bálványokat mind a szerint a mint cselekedének az Emoreusok, kiket az Úr kiűze az Izráel fiai előtt.

27. Lőn pedig, mikor meghallotta volna Akháb e beszédeket, * megszaggatá az ő ruháit, és zsákba öltözék és böjtöle, és a zsákban hála, és nagy alázatossággal jár vala.

* Esd. 9, 3.

28. Szóla azért az Úr Thesbites Ilýésnek, mondván:

29. Láttad é hogy Akháb megalázta magát előttem? Mivelhogy azért megalázta magát előttem, nem hozom reá a veszedelmet * az ő idejében, *hanem* az ő fija idejében hozom el a veszedelmet az ő házára.

* vers 21. 2 Kir. 9, 24—26.

22. RÉSZ.

Akháb elvesz a hadban; uralkodnak Jósafát és Akházia.

Három esztendeig nem vala pedig had a Siriabeliek között és az Izráel között.

2. Lőn pedig a harmadik * esztendőben, aláméne Jósafát a Júdabeli Király az Izráelbeli Királyhoz.

* 2 Krón. 18, 1. 2.

3. Akkor monda az Izráel Királya az ő szolgálinak: Tudjátok é hogy miénk Rámóth * Gileád? mi pedig hallgatunk és nem vesszük vissza azt a Siriabeli Királytól?

* Jós. 21, 38.

4. És monda Jósafátnak: Feljössz * é velem e hadba Rámóth Gileád ellen? Felele Jósafát az Izráelbeli Királynak: Úgy *lészek* én, mint te; úgy az én népem, mint a te néped; úgy az én lovaim, mint a te lovaid.

* 2 Krón. 18, 3.

5. Monda annakfelette Jósafát az Izráel Királyának: Kérdj tanácsot, kérlek, e mai napon az Úr * beszédéből.

* 2 Kir. 3, 11.

6. Öszvegyűjté azért az Izráel Királya a Prófétákat közel négyszáz férjfiakat, és monda nékik: Elmenjek é Rámóth Gileád ellen hadba, vagy elhagyjam? És mondának: Menj fel; mert az Úr kezébe adja *azt* a Királynak.

7. És monda Jósafát: Vagyon é ezek kívül itt az Úrnak Prófétája, hogy attól tudakozzunk?

8. És monda az Izráel Királya Jósafátnak: Vagyon egy férjfiú, ki által meg-

kérldhetjük az Urat, Mikeás a Jemla fija; de én gyűlölöm őtet; mert *soha* nem jövendöl nékem * jót, hanem gonoszt, és monda Jósafát: Ne szóljon a Király e képen!

* rész 21, 20.

9. Előszólíta azért az Izráel Királya egy udvarisolgát, és monda: Hívd ide hamar Mikeást a Jemla fiját.

10. Az * Izráel Királya pedig és Jósafát, a Júda Királya ülnek vala kiki az ő székében, felöltözve *királyi* ruhákban, egy szerűn Samariának kapuja előtt, és mind a Próféták előttök *állván* jövendölnek vala.

* 2 Krón. 18, 9.

11. Csinált vala pedig magának Sédékiás a Kénaána fija vasszarvakat, és monda: Ezt mondja az Úr: Ezekkel ökleldezed a Siriabelieket, míglen meg emészted őket.

12. Mindnyájan a Próféták is e képen jövendölnek vala, mondván: Menj fel Rámóth Gileád ellen: és jó szerencséd leszen; mert azt az Úr a Király kezébe adja.

13. A követ pedig, a ki elment vala, hogy elhívná Mikeást, szóla néki, mondván: Ímé most a Próféták egyenlő akaratból jót *jövendölnek* a Királynak: szólj, kérlek, te is úgy, mind azok közöttül egy, és jövendölj jót a *Királynak*.

14. Akkor monda Mikeás: Él az Úr, hogy azt mondom, a mit az Úr * mondánd nékem.

* 4 Móz. 22, 38. 24, 13.

15. Mikor azért a Királyhoz ment volna, monda néki a Királyhoz: Mikeás! elmenjünk é Rámóth Gileád ellen hadba, vagy elhagyjuk? Ő pedig monda néki: Menj fel, és jó szerencséd leszen; mert az Úr kezébe adja *azt* a Királynak.

16. És monda néki a Király: Még is kényszerítlek téged, * hogy az igaznál egyebet ne mondj nékem, az Úr nevében.

* Máté 26, 63—65.

17. Akkor monda: Látám: hogy az egész Izráel elszéledett vala a hegyeken, mint a juhok, melyeknek nincsen pásztorok. És monda az Úr: Nincsen ezeknek urok, térjen vissza kiki az ő házához békességben.

18. És monda az Izráel Királya Jósafátnak: Nemde nem megmondottam * é néked, hogy jót nékem nem jövendöl, hanem gonoszt.

* vers 8.

19. Monda ismét *Mikeás*: Annakokért halld meg az Úrnak beszédét: Lá-

tám az Urat, * hogy az ő székiben ül vala és az egész mennyei sereg *udvart* áll vala néki jobb- és balkeze felől.

* Dán. 7, 10.

20. És monda az Úr: Kicsoda családja meg Akhábot, hogy felmenjen, és elveszzen Rámót Gileádnál? És ki egyet, ki mást szól vala hozzá.

21. Akkor előjőve egy tisztátalan * lélek, ki az Úr eleibe áll, és monda: Én megcsalom őtet. Az Úr pedig monda néki: Miképen?

* Jób 1, 6.

22. Felele: Kimegyek és * hazug lélek leszek az ő minden Prófétáinak szájokban. Akkor monda az Úr: Megcsalod te, és meg is győződ: menj ki *azért*, és cselekedjél úgy.

* Jel. 16, 14.

23. Most azért, ímé az Úr a hazugságnak lelkét adta mind ezeknek a te Prófétáidnak szájokba; és az Úr veszedelmes dolgot szólott ellened.

24. Akkor előjőve Sédékiás, Kénaána fija, és arczúl * csapván Mikeást, monda: Mikortávozottél én tőlem az Úrnak lelke, hogy csak néked szólana?

* Ján. 18, 22.

25. Felele Mikeás: ímé meglátod a napon, mellyen egy házból a másikba mégy bé, hogy * elrejtezhessél.

* rész 20, 30.

26. Monda annakokáért az Izráel Királya: Fogjad Mikeást és vidd vissza őtet Ammonhoz a város Fejedelméhez, és Joáshoz a Király fiához.

27. És mondjad *néki*: Ezt mondja a Király: Vessétek ezt a tömlöczbe, és tápláljátok őtet *asszú* kenyérrel és kevés vízzel, míglen békességgel megjövök.

28. Monda pedig Mikeás: Ha visszatérsz békességgel, * nem szólott én általam az Úr. Annakfelette monda: Halljátok ezt minden népek!

* vers 17. 20. 5 Móz. 18, 21. 22.

29. Felméne azért az Izráel Királya, és Jósafát a Júda Királya Rámóth Gileád *ellen*.

30. És monda az Izráel Királya Jósafátnak: Megváltoztatom * ruhámat, és úgy megyek a viadalra, te pedig öltözzél fel ruhádba. És elváltoztatá ruháját az Izráel Királya, és úgy méne a viadalra.

* vers 17. 23.

31. A Siriabeli Király pedig megparancsolá az ő szekerei harminczkét Fejedelmének, mondván: Ne vívjatok se kicsinnyel, se naggyal, hanem csak egyedül az Izráel Királya ellen vívjatok.

32. Lőn pedig, hogy mikor meglátták volna a szekerek Fejedelmei Jósafátot, mondának: Nyilván ez az Izráel Királya; és reá rohanván, vívának ellene: akkor kiálta Jósafát.

33. Mikor pedig látták volna a szekereknek Fejedelmei, hogy nem az Izráel Királya volna, eltérének ő róla.

34. Egy ember pedig ellöve szereucsére az ő kézívéből, és találá az * Izráel Királyát ott, a hol egybeszorították vala a pánczél, és monda a maga kocsisának: Térítsd meg kezedet, és vígy ki engem a táborból: mert igen megsebesedtem!

* vers 23, 28.

35. (Erős ütközet lőn pedig azon a napon, a Király pedig az ő szekerekben áll vala a Siriabelieknek ellenekbe,) és meghala estve *felé*, és kifoly vala a vér a sebből a szekérben.

36. És megkiálták napnyugotkor a táborban, mondván: Minden ember *térjen* meg az ő városába és földébe:

37. Meghala, *mondom* a Király; és visszavívén Samariába, eltemeték a Királyt Samariában.

38. Mikor pedig megmosnák az ő szekerét és fegyvereit a Samaria mellett való tóban: az ebek * nyalják vala az ő vérét, az Úrnak beszéde szerint, mellyet szólott vala.

* rész 21, 19.

39. Akhábnak pedig több dolgai és minden cselekedetei, az elefánttetemből építtetett ház, és mind a városok mellyeket építtet, nemdenincsenek é megírva az Izráel Királyai felől való Krónika könyvben?

40. Elaluvék azért Akháb az ő atytyaival; és uralkodék Akházia az ő fija helyette.

41. Jósafát továbbá, Asának fija, uralkodni kezdé Júdában, Akhábnak az Izráel Királyának negyedik esztendejében.

42. Jósafát pedig harminczöt esztendőös vala, mikor uralkodni kezdett, és huszonöt esztendőt uralkodott Jérusálemben: és az ő anyjának Azuba vala neve, Silhinek leánya.

43. És jára Asának az ő attyának minden útában, és abból ki nem tére, azt cselekedvén, a mi az Úr szemei előtt kedves.

44. De mindazáltal el nem törék a magas helyeken való * oltárokat; mert még a nép áldozik vala, és jóillatot té-

szen vala *azokon* a magas helyeken való oltárokon.

* rész 15, 14. 2 Krón. 20, 33.

45. Békességet is szerze Jósafát az Izráel Királyával.

46. Jósafátnak pedig több dolgai és az ő ereje, mellyel cselekedett és mellyel hadakozott, nemde nincsenek é megírva a Júda Királyairól való Krónika könyvben?

47. A férjfiakból * való paráznakat is, kik megmaradtak vala az ő atyjának Asának idejében, kiüzé az országból.

* rész 15, 12.

48. Akkor nem vala Király Edomban, hanem csak * Vicekirály vala.

* 2 Sám. 8, 14.

49. És Jósafát csinála hajókat a tengeren, hogy aranyért mennének Ofírba, de nem mehetének el; mert a * hajók elromlának † Esiongáberben.

* 2 Krón. 20, 37. † rész 9, 26.

50. Akkor monda Akházia az Akháb

fija Jósafátnak: Menjetek el az én szolgálaim a te szolgáliddal e hajókban; de nem * akará Jósafát.

* vers 49. 2 Krón. 20, 37.

51. És elaluvék Jósafát az ő atyjaival; és eltemetteté az ő atyjaival az ő atyjának Dávidnak városában; és az ő fija Jórám uralkodék helyette.

52. Akházia pedig az Akháb fija kezde uralkodni Izráelen Samariában, Jósafátnak a Júda Királyának tizenhetedik esztendejében és uralkodék Izráelben két esztendeig.

53. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt, járván az ő atyjának és anyjának után, és Jéroboámnak * a Nébát fíjának után, ki bűnbe ejté az Izráelt;

* rész 15, 29. 30.

54. És szolgálta a Baálnak * és azt imádá és haragra indítá az Izráelnek Urát Istenét mind a szerint, a miképen az ő atya cselekedett vala.

* rész 16, 31.

A K I R Á L Y O K R Ó L

ÍRT MÁSODIK KÖNYV.

1. RÉSZ.

Akházia betegsége: Tűz száll le mennyből Illyés kérésére.

Elszakada * pedig Moáb, Akhábnak halála után, az Izráeltől. * 2 Sám. 8, 1. 2. 12.

2. És mikor Akházia alá esett volna az ő felházának valami rostélyán, melly ház Samariában vala: megbetegedék, és követeket küldel, kiknek azt parancsolá: Menjetek el, kérjete tanácsot a Baálzebubtól, az Ekronbeli istentől, ha meggyógyulok é e betegségből?

3. Az Úrnak Angyala pedig szóla Thesbites Illyésnek: Kélj fel, menj fel eleibe a Samariabeli Király követeinek, és szólj nékik: Nincsen é Isten * Izráelben, hogy Baálzebubhoz az Ekronbeli istenhez mentek tanácsot kérdeni?

* 1 Kir. 9, 3. 18, 38. 39.

4. Annakokáért azt mondja az Úr: Az ágyból, a mellyben feküdtél, fel nem kelsz, hanem kétség nélkül * meghalsz. És *mindjárt* elméne Illyés.

* vers 17.

5. És mikor a követek megtértek volna ő hozzá, monda nékik: Miért tértetek meg?

6. Felelének néki: Egy férjfiú jöve előnkbe, és monda nekünk: Menjetek el, térjete vissza a Királyhoz, ki titeket elküldött, és mondjátok meg néki: Ezt mondja az Úr: Nincsen é Izráelben Isten, hogy te Baálzebubhoz az Ekronbeli istenhez küldesz tanácsot kérdeni? Annakokáért az ágyból, mellybe feküdtél fel nem kelsz, hanem nyilván meghalsz.

7. Monda pedig nékik: Minémű személy vala a férjfiú, ki előtkbejött vala, és ezeket a beszédeket szólá néktek?

8. És felelének néki: Egy szőrös ember, ki szíjövvel övedezte vala bé derekát. Akkor monda: A Thesbites Illyés az.

9. És hozzá küldel egy ötven ember előtt járó Főembert, az alatta való ötven emberrel; ki felmenvén ő hozzá (ímé pedig ő ül vala a hegy tetején,) monda néki: Isten embere, a Király azt parancsolja hogy szállj alá!

10. Felelvén Illyés, monda az ötven ember előtt járó Főembernek: Ha én Isten embere vagyok, szálljon * tűz alá az égből, és emésszen meg téged és az alattad való ötven embereket. Akkor tűz

szálla alá az égből, és megemészté őtet és az ő ötven embereit. * Luk. 9, 54.

11. Ismét pedig küldte a *Király* ő hozzá más ötven ember előtt való Főembert, mind az ötven férjfiakkal egybe, ki szóla és monda néki: Isten embere a Király azt parancsolja, hogy hamar jöjj alá!

12. És felele Illyés, és monda nékik: Ha Isten embere vagyok, szálljon tűz az égből alá, és emésszen meg téged, és a te ötven embereidet. Akkor tűz szálla alá az Istentől az égből, * és megemészté őtet és az ő ötven embereit. * Jel. 11, 5.

13. Ismét elküldte pedig harmadik ötven ember előtt járó Főembert, az ő ötven embereivel egybe, és felmenvén ez az ötven ember előtt járó Főember, elméne és térdeire esék Illyés előtt, és könyörögvén néki, mondá: óh Isten embere, kérlek, legyen becsületes a te szemeid előtt az én lelkem, és ezeknek a te szolgálidnak, ez ötven embereknek lelkek!

14. Ímé tűz szálla le az égből és megemészté az ötven emberek előtt való előbbi két Főembereket, az ő ötven embereikkel egybe: Most azért legyen becsületes az én lelkem a te szemeid előtt!

15. Szóla pedig az Úrnak Angyala Illyésnek: Menj alá vele, ne félj semmit tőle. Ki felkelvén aláméne vele a Királyhoz.

16. És szóla néki: Ezt mondja az Úr: mivelhogy követeket küldöttél tanácsot kérdeni * Baálzebubhoz az Ekrombeli istenhez, mintha nem volna Izráelben Isten, kinek beszédéből tanácsot kérhetnél. Annakokáért fel nem kelsz ez ágyból, melybe feküdtél, hanem nyilván meghalsz. * vers 2. 4.

17. Meghala azért az Úrnak beszéde szerint, melyet szólott vala Illyés, és uralkodék Jórám * ő helyette, Jórámnak a Jósafát fijának a Júdabeli Királynak második esztendejében: mert nem vala Akházának fija. * rész 3, 1.

19. Akházának pedig több dolgai, melyeket cselekedett, nemde nincsenek é megírva az Izráel Királyainak cselekedetéről íratott Krónika könyvben?

2. RÉSZ.

Illyés az égbe ragadtatik; palástját és lelkét Elizeusnak hagyja; ki is csudákat kezd tenni.

És lón mikor az Úr Illyést fel akarná

vinni a szélvész által mennyekbe; elméne Illyés és * Elizeus Gilgálból.

* rész 3, 11. 1 Kir. 19, 16.

2. Akkor monda Illyés Elizeusnak: Maradj itt, kérlek, mert az Úr Béthelbe küldött engemet. Monda pedig Elizeus: Él az Úr, és a te lelked, hogy el nem hagylak téged. Aláménének azért Béthelbe.

3. Akkor kijövének a Próféták fiai, kik Béthelben valának Elizeushoz, és mondanak néki: Nem tudod é, hogy e mai napon az Úr elragadja a te uradat tőled? És monda: Tudom én is, hallgassatok.

4. Monda néki ismét Illyés: Elizeus! Maradj itt kérlek; mert az Úr engemet Jérikhóba * küldött: Ő felele: Él az Úr, és a te lelked, hogy el nem hagylak téged. Elmenének azért Jérikhóba.

* 1 Kir. 16, 34.

5. A Próféták fiai pedig, kik Jérikhóban valának, Elizeushoz jövének, és mondanak néki: Nem tudod é, hogy e mai napon az Úr a te uradat elragadja tőled? És monda: Én is tudom, hallgassatok.

6. Monda aztán néki Illyés: Maradj itt, kérlek, mert az Úr engemet a Jordán mellé küldött. Ő felele: Él az Úr, és a te lelked, hogy el nem hagylak téged. Elmenének azért mindketten.

7. Ötven férjfiak pedig a Próféták fiai közül *utánok* menvén, messze ellenekbe megállának, mikor ők ketten állának a Jordán mellett.

8. És fogá Illyés az ő palástját és ösvetűré, és megüté azzal a vizet; * és kétfelé válék: akkor általmenének mindketten szárazon. * 2 Móz. 14, 21. Jós. 3, 15. 16.

9. Mikor pedig általmentek volna, monda Illyés Elizeusnak: Kérj tőlem, mit cselekedjem veled, minekelőtte tőled elragadtatom. És monda Elizeus: Legyen kérlek, a te benned való léleknek kettős mértéke én rajtam.

10. Ő monda: Nehéz dolgot kérél; ha meglátándasz engemet, mikor tőled elragadtatom, meglészen a mit *kérsz*: ha pedig *meg* nem *látándasz*, nem lészen meg.

11. Lón azért, mikor mennének, és menvén beszélgetnének, ímé egy tüzes szekér tüzes lovakkal egybe, elválasztá őket egymástól. És felméne * Illyés a szélvészben az égbe.

* 5 Móz. 5, 24.

12. Elizeus pedig azt látván kiált vala:

Édes atyám, édes atyám! * Izráelnek mind szekerei, mind lovagjai! És nem látá őtet többé. Annakutánna ragadá az ő maga öltözetit és két részre szakasztá azokat. * rész 13, 14.

13. És felvevé az Illyés palástját, mely róla leesett vala, és visszatére, és megállta a Jordánnak partján.

14. És vevé az Illyés palástját, mely róla leesett vala, és azzal megüté * a vizet, és monda: Hol vagyon az Illyésnek Ura Istene? És mikor ő is megütötte volna a vizet, kétfelé válék, és általméne Elizeus. * vers 8. 10.

15. Látrván pedig őtet ellenbe a Próféták fiai, kik Jérikhóban valának, mondanak: Az Illyés lelke * megnyugodt Elizeuson. És eleibe menének néki, és meghajták magokat ő előtte a földig: * vers 8. 14.

16. És mondanak néki: Ímé most vagynak a te szolgáliddal ötven erős férfiak, menjenek el, kérlek, és keressék meg a te uradat; netalán az Úrnak Lelke ragadta el őtet, és letette őtet valamelyik hegyny vagy völgyön. És monda: Ne küldjetelek.

17. És keszeríték őtet és mikor gondolkodott volna róla, végezetre monda: Küldjetelek el. És elküldék az ötven férjfiakat, és harmadnapig keresvén nem találák őtet.

18. És mikor megtértek volna ő hozzá, (ő pedig Jérikhóban lakik vala,) monda nékik: Nem mondtam vala é meg néktek, hogy el ne menjetelek.

19. Mondának pedig a városbeli férfiak Elieusnak: Ímé e város jó lakhely volna, a mint látja az én Uram, de a víz igen ártalmas, és hamar el hálnak itt az emberek.

20. És monda: Hozzatok nékem egy új csészét, és vessetek sót belé. És elhozák néki.

21. Kimenvén pedig a kútfőre, belé veté a sót * és monda: Ezt mondja az Úr: Meggyógyítottam e vizeket; nem származik ezután azokból halál, sem a földnek pusztulása. * 2 Móz. 15, 23. 25.

22. És egészségesekké lőnnek a vizek mind e mai napig. Elizeusnak beszéde szerint, melyet szólott vala.

23. Felméne annakutánna onnét Bételbe; és mikor ő az úton felmenne: apró gyermekek jövének ki a városból,

kik őtet csúfolják vala, ezt mondván: Jöjj fel kopasz, jöjj fel kopasz!

24. És hátratekintvén és meglátván őket, megátkozá őket az Úrnak nevében: az érdőből azért két * nőténymedvék kijöven, elszaggatának közzülök negyvenkét gyermekeket. * rész 17, 25.

25. És elmenne onnét a Kármel * hegyére, és onnét tére Samariába. * 1 Kir. 18, 19. 30.

3. RÉSZ.

Elizeus a Moáb ellen indult három Királyokat csudátellel bátorítja.

Jórám * pedig Akhábnak † fija kezde uralkodni Izráelen Samariában, Jósafátnak a Júdabeli Királynak tizennyolczadik esztendejében, és uralkodék tizenkét esztendeig. * rész 1, 17. † rész 8, 16.

2. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt: de nem annyira, mint az ő attya és anyja: mert elrontá a Baálnak képét * melyet az ő attya csinált vala. * 1 Kir. 16, 32.

3. De mindazáltal követé Jéroboámnak * Nébát fíjának bűneit, ki vétekbe ejtette vala az Izráelt; és el nem távozték azoktól. * 1 Kir. 12, 28—33.

4. Mésának pedig a Moáb Királyának nagy sok barma vala, és ad vala adóba az Izráel Királyának százezer bárányt és százezer kost mind gyanjastól.

5. Lőn pedig mikor megholt volna Akháb, elszakada a Moáb * Királya az Izráel Királyától. * rész 1, 1.

6. Kiméne azért a napon Jórám Király Samariából, és megszámlálá az egész Izráelt.

7. Elméne pedig és küldé követeket Jósafáthoz a Júdabeli Királyhoz, kik ezt mondanák néki: A Moáb Királya * elszakadt tőlem; eljősz é velem a Moáb ellen a hadba? Felele: Felmegyek, úgy én, mint te: úgy az én népem, mint a te néped; úgy az én lovaim, mint a te lovaid. * rész 1, 1.

8. És monda: Melly úton menjünk fel? Felele: Az Edom pusztájának után.

9. Elmené azért az Izráel Királya és a Júda Királya, és az Edom * Királya: és mikor kerengettek volna az úton hét napig; nem lőn a tábornak vize, sem a vellek való barmoknak. * rész 8, 20. 2 Sám. 8, 14.

10. És monda az Izráel Királya: Jaj, jaj; mert az Úr hívta egybe e három Királyt, hogy a Moáb kezébe adja őket.

11. És monda Jósafát: Vagyon é itt az Úrnak prófétája, hogy tanácsot kérjünk az által az Úrtól? Felele egy az Izráel Királyának szolgálai közül, és monda: Itt vagyon Elizeus * Sáfátnak fíja, ki Illyésnek vizet tölt vala kezeire.

12. És monda Jósafát: vagyon annál az Úrnak * beszéde. Alámenének azért hozzá az Izráel Királya és Jósafát, és az Edom Királya. * rész 2, 14. 15. 1 Kir. 19, 16. 19.

13. De monda Elizeus az Izráel Királyának: Mi gondom vagyon nékem veled? Menj el a te atyádnak és anyádnak * Prófétáihoz. És monda néki az Izráel Királya: Ne *hozd elő azokat*; mert az Úr őszegyjöttte e három Királyokat, hogy a Moábnak kezébe adja őket.

* 1 Kir. 18, 19. 22, 6–34.

14. Monda pedig Elizeus: Él a seregeknek Ura, ki előtt állok, hogyha Jósafátnak a Júda Királyának személyét nem nézném, téged nem * néznék, reád sem tekintenek.

* vers 2. 3.

15. Most azért hozzatok nékem egy éneklőt; és mikor énekelne előtte az éneklő, az Úrnak lelke lőn ő rajta.

16. És monda: Ezt mondja az Úr: Csinálj e patakban sok árkokat;

17. Mert ezt mondja az Úr: Nem látok semmi szelet, esőt nem láttok: de mindazáltal e patak megtelik vízzel, honnét ihattok mind ti, mind a ti nyájakat és barmaitok.

18. Kevés pedig *még* ez az Úrnak szemei előtt, hanem a Moábot is * kezetekbe adja.

* vers 1–5.

19. És megverték minden kulcsos várost, és minden szép várost, és minden jótermő fákat levagdaltok, és minden kútfőket bétöltötök: és minden jó szántóföldet behánytok kövekkel.

20. Lőn pedig reggel, * mikor áldozatot szoktak tenni, ímé a vizek jőnek vala Edomnak útjáról, és megtelék a föld vízzel.

* 2 Móz. 29, 38. 39.

21. Hallván pedig az egész Moáb, hogy feljöttek volna a Királyok ő ellenek vívni: egybegyülének mindnyájan, kik fegyvert köthetnek vala fel, és megállanak az ő tartományoknak határán.

22. És felkelének reggel, mikor a nap feljött volna a vizekre, és láták a Moábiták, hogy ő ellenekbe az a víz veresellenék, mint a vér.

23. És mondanak: Vér ez! megvívtak

a Királyok egymással, és megölte kiki az ő felebarátját! *Siess* azért most a prédára óh Moáb!

24. És mikor az Izráel táborához jutottak volna; feltámadának az Izráeliták, és megverék a * Moábitákat, és megfutamadának előttök; és megverék a Moábitákat *még* az ő *tartományokban is*.

* 4 Móz. 24, 17.

25. És városaikat leronták, és a jó szántóföldekre kiki mind követ * hánya, és bétölték a mezőt kövekkel, és minden kútfőket bédugának és minden jótermő fákat levágának úgyannyira hogy csak a Kir-Harésétnak kőfalait hagyák fenn: körülvevék pedig azt a parittyások, és azt is megverék.

* vers 19.

26. Látván pedig a Moáb Királya, hogy meggyőzzettnéka viadalban, magamellé vőn hétszáz fegyvert fogható férjfiakat, hogy az Edom Királyára rohanna, de nem lehete.

27. Vevé azért az ő elsőszüllött fíját, ki ő helyette uralkodandó vala, és égőáldozatul megáldozá * a kőfalon. Melly dolgon az Izráel népe igen megháborodék: annakokáért elmenének róla és megtérének az ő földökre.

* rész 16, 3. 5 Móz. 12, 31.

4. RÉSZ.

Elizeusnak öt jeles csodatételei.

Egy asszony pedig a próféták fíjainak feleségei között kiálta Elizeushoz, mondván: A te szolgád az én férjem megholt: te pedig tudod, hogy a te szolgád az Urat féli vala: Eljött pedig az a kinek adós vagyok, hogy elvigye * mindkét gyermekemet, hogy néki szolgálai legyenek.

* 3 Móz. 25, 39.

2. Monda néki Elizeus: Mit cselekedjem veled? Mond meg nékem mi vagyon házában? Monda az: semmi nincsen a te szolgálóleányod házában, hanem csak egy korsó * olaj.

3. Akkor monda: Menj el, kérj ottkin minden te szomszédidtól üres edényeket, keveset ne *kérj*.

4. És menj bé és zárkozzál bé magad a te fíjaiddal egybe: és tölcs az *olajból* mindenik edénybe, és a melly megtelik, tétesd el onnét.

5. Elméne azért ő tőle, és bészárkozáék maga az ő fíjaival egyetembe, azok viszik vala néki az edényeket, ő maga pedig csak tölti vala.

6. Lón pedig mikor megtöltötte volna azokat az edényeket, monda az ő fijának: Hozz mégis valami edényt ide. Felele az: Nincsen több edény; és ottan megállta az olaj. * 1 Kir. 17, 12–16.

7. Akkor elméne az, és megmondá az Isten emberének, ő pedig monda: Menj el, add el az olajt, és fizess meg annak, a kinek adós vagy: te pedig és a te fíjaid éljetek a maradékával.

8. Lón annakfelette, hogy egy némelly napon, mikor általmenne Elizeus * Súnembe, ott vala egy főasszony, melly kényszeríté őtet, hogy nála eanék kenyeret: Lón azért, hogy valamikor azon általmenne, bétér vala, hogy ott nála ennék kenyeret. * Jós. 19, 17. 18.

9. És monda az asszony a férjének: Ímé most vettem eszembe, hogy az az Isten embere, ki szüntelen ezen jár által, szent * ember. * 1 Kir. 19, 16.

10. Csináljunk, * kérlek egy kicsiny felházat, és szerezzünk abba ágyat és asztalt, széket és gyertyatartót: hogy mikor hozzánk jövénd, hadd térjen abba a házba. * 1 Kir. 17, 9. 17–23.

11. Egy néminémű napon azért oda méne, és megszálta a felházban, és megnyugovék ott.

12. És monda Géházinak az ő szolgáljának: Hívd ide *hozzám* ezt a * Súnamitist. Előhívá azért azt, és az eleibe állta. * vers 8.

13. (Megmondotta vala pedig néki: Mond meg néki: ímé nagy szorgalmatossággal szolgálsz nekünk; mit kívánsz, hogy cselekedjem veled? Vagyon é *valami ügged* a Király előtt, vagy a se-regnek Hadnagya előtt, hogy szóljak értted? Monda az: az én nemzetségem között *békességgel* lakom.

14. Monda Elizeus: Mit *kívánsz* tehát, hogy cselekedjem veled? Felele Géházi: Bizonyára fíja nincsen néki, és az ő férje vén ember.

15. Mikor azért mondotta volna: Hívd ide; oda hívá, és megállta az ajtóban.

16. És monda *Elizeus*: Esztendő ekkorra, ha élsz fiad lészen. És monda az: Ne, édes uram, Isten embere, * ne mondj képtelen dolgot a te szolgálóleányodnak. * vers 14. 1 Móz. 18, 10–12.

17. Megterhesüle azért az asszony, és fiat szüle abban az időben, mellyet megmondott vala Elizeus.

18. És felnevekedék a gyermek. Egy némelly napon pedig, mikor kiment volna az ő atyához az aratókhoz.

19. Monda az ő atyjának: Jaj fejem, jaj fejem! És monda az ő atya a szolgának: Vidd el őtet az anyához.

20. Ki mikor felvette volna őtet, vivé az ő anyához; és az anyának ölében üle mind délig; és azután meghala.

21. Akkor felméne az *asszony*, és az Isten emberének * ágyára tevé őtet, és az *ajtót* bezárván kijöve *onnét*. * vers 10, 11.

22. És előhivatá az ő férjét és monda: Kérlek, engedj nékem egyet a szolgák közül és egy számárt, hadd menjek el hamar az Isten * emberéhez, és majd megtérek. * vers 25.

23. És az monda: Miért mégy ő hozzá, ha ma új hónap innepe nincsen, sem Szombat? Felele az: *Légy* békességes szívvel.

24. Megnyergelé azért a számárt, és monda a szolgának: Eredj elől, és menj hamarsággal: meg ne állj én érettem, hogy felüljek, hanemha mondándom néked.

25. Elmenvén azért, juta az Isten emberéhez a Kármel * hegyére. És mikor meglátta volna őtet az Isten embere távol, monda Géházinak az ő szolgájának: Ímé a Súnamitis ez! * rész 2, 25. 1 Kir. 18, 19. 30.

26. Most *azért* fuss, kérlek, eleibe, és kérd meg tőle, ha vagyon é békességben, mind ő, mind az ő férje, és mind az ő gyermeke. Monda az: Békességben *van*.

27. Juta pedig az Isten emberéhez a hegyre, és megragadá az ő lábait. És Géházi oda méne, hogy elözné őtet: de monda az, Isten embere: Hagyj békét néki, mert megkeseredett az ő szíve; és az Úr eltitkolta tőlem, és nem * jelentette meg nékem. * rész 5, 26.

28. És monda az: Vályn én * kértem é fiat az én uramtól? Nemde nem mondám é néked: Ne csalj meg engemet? * vers 16.

29. És monda *Elizeus* Géházinak: Övezd fel derekadat, és vegyed kezedbe az én pálczámat és menj el: ha kit elő találsz, ne * köszöny néki, és annak is, a ki köszön néked, ne felelj, és az én pálczámat tegyed a gyermeknek orcájára. * Luk. 10, 4.

30. De monda a gyermeknek annya:

Él az Úr és él a te lelked, hogy el nem hagylak téged. Felkele azért és követé őtet.

31. Géházi pedig előttök elment vala, és a pálczát a gyermeknek orczájára tette vala, de nem szólott és nem hallott vala a *gyermek*. Annakokáért viszsztaté eleibe és megmondá néki, mondván: Nem támada fel a gyermek.

32. Béméne pedig Elizeus a házba, és ímé a gyermek halva fekszik vala az ő * ágyán. * vers 21.

33. És mikor bément volna, bézárlá az ajtót magára * és a gyermekre; és könyörge az Úrnak. * Luk. 8, 54.

34. És az *ágyra* felhágván, a gyermekre * borula, és az ő száját a gyermek szájára tevő, szemeit szemeire, kezeit kezeire, és elterjede a gyermekén, és megmelegedék a gyermeknek teste.

35. És tőle elfordulván alá s feljár vala a házban, azután felmenvén ismét elterjeszté magát rajta: osztán a gyermek pörüsszente vagy hétszer és felnyitá az ő szemeit. * 1 Kir. 17, 19—22.

36. Akkor szólítá Géházit, és monda: Hívd ide a Súnamitist; és oda hívá azt: És mikor oda ment volna, monda: Vidd el a te fíjadat.

37. Kimikorbément volna, lábához esék és leborúla a földre; és az ő fíját fogván, kiméne.

38. Azután megtére Elizeus Gilgálba. Éhség vala pedig akkor az országban, és a Prófétaék fiai ő vele * laknak vala. És monda az ő szolgájának: Szerezz egy nagy fazekat, és főzz valami pépet a Prófétaék fíjainak. * rész 2, 15. 6. 1.

39. Kiméne azért egy a mezőre, hogy paréjt szedne. És találkozék vadszölőre, és arról tele szedé az ő ruháját sártökökkel; azután haza jöven megmetélé a pépes fazékba; mert nem tudják vala *mi legyen*.

40. Feladák azután a férjfiaknak hogy ennének. Lőn pedig mikor ennének abból a pépből, kiáltának és mondanak: Halálos *méreg* vagy a fazékban, Isten embere! és nem ehetének benne.

41. Ő pedig monda: Hozzatok valami lisztet ide; és belé veté * azt a fazékba, és monda: Add fel immár a népnek, hadd egyenek: és nem vala semmi gonosz *ártalmasság* a fazékban. * 2 Móz. 15, 25.

42. Jöve pedig egy férjfiú Baál Sálisából, és hoz vala az Isten emberének első zsengek kenyereit, hús árpa kenyereket, és valami megzsundult gabonaféjeket, és monda: Add a népnek, hogy egyék meg.

43. Felele az ő szolgája: Miért adnám ezt száz ember eleibe? Monda ismét: Add a népnek hadd egyenek; mert ezt mondja az Úr: Esznek * és meg is marad benne. * Ján. 6, 9—13.

44. Eleikbe adá azért és evének: meg is marada benne az Úrnak * beszéde szerint. * vers 43. Máté 15, 34—38.

5. RÉSZ.

Naámán belpoklosságából megtisztittatik Elizeus által.

A Siriabeli Király seregének pedig vala egy néminémű Hadnagy. * Naámán, ki az ő uránál nagy becsben vala, és tisztességes személy: mert az által szabadította vala meg az Úr Siriát: vala ez erős hadakozó férjfiú, de belpoklos vala. * Luk. 4, 27.

2. Síríából pedig mentek vala ki valami seregek, kik az Izráel földéből fogva vittek vala egy kis leányt; melly a Naámán feleségének szolgál vala.

3. És monda ez az ő asszonyának: Vajha az én uram szembe lenne azzal a Próféttal, a ki Samariában *vagyon*, kétség nélkül meggyógyítaná őtet az ő belpoklosságából.

4. Naámán azért béméne és megbeszélé az ő urának, mondván: Így s így szólott az Izráel országából való leány!

5. Akkor monda a Siriabeli Király: Menj el, és ím levelet küldök az Izráel Királyának. Elméne azért, és vőn magával tiz tálentom ezüstöt és hatezer aranyat, a felett tiz öltözőruhát.

6. És elvivé a levelet az Izráel Királyának, mellynek summája e vala: Most azért minekutánna e levél te hozzád érkezik; ímé küldöttem hozzád Naámánt az én szolgámat, hogy meggyógyítsad őtet belpoklosságából.

7. Lőn pedig, mikor megolvasta volna az Izráel Királya a levelet, megszaggatá az ő ruháit, és monda: Isten vagyok é én, hogy * megöljek valakit, és azt ismét megelevenítsem; hogy ez én hozzám küld, hogy meggyógyítsam e férjfiat az ő belpoklosságából? Bizonyára vegyétek eszetekbe, kérlek, és lássátok,

hogy csak háboruságra való alkalmatos-ságot keres ellenem. * 5 Móz. 32, 39.

8. Mikor pedig meghallotta volna Elizeus az Isten embere, hogy az Izráel Király ruháit megszagatta volna, küldte a Királyhoz ilyen izenettel: Miért szagattad meg a te ruhádat? Hadd jöjjön hozzám Naámán, és tudja meg, hogy vagyon Próféta Izráelben.

9. Elméne azért Naámán lovaival és szekereivel: és megállta az Elizeus házána * ajtaja előtt. * vers 3.

10. Küldte pedig Elizeus követet hozzá, mondván: Menj el és feredjél meg hétszer a Jordán vízében, és megújúl a te tested, és megtisztulsz.

11. Akkor nagy haraggal elmegyén vala Naámán, és ezt mondja vala: Imé ezt gondolom vala *magamban*: Kétség nélkül kijő hozzám, és előállván segítségül hívja az ő Urának Istenének nevét, és kezével megilleti a helyet, és úgy gyógyítja meg a belpoklost.

12. Avagy nem jobbak é Damaskusnak folyóvizei Abana és Párpár, Izráelnek minden vizeinél? Avagy nem mosódhatnak meg azokban, hogy megtisztulnák? Illyen módon eltérvén, nagy haraggal megyén vala.

13. Hozzá menének pedig az ő szolgálai és szólának néki, mondván: *Édes Atyám*, ha valami nagy dolgot mondott volna e Próféta néked, avagy nem mívelted volna é meg? Mennyivel inkább mível hogy *csak* azt mondja, hogy megmosódjál, hogy megtisztulj?

14. Béméne azért a Jordánba és megmosá magát abban hétszer * az Isten emberének beszéde szerint, és megújula az ő teste mint egy kis gyermeknek teste, és megtisztula ő. * vers 10. Luk. 4, 27.

15. Azután megtére minden népével az Isten emberéhez, és béménvén megállta előtte és monda: Imé most tudom immár, hogy * nincsen az egész földön Isten egyebütt, hanem csak Izráelben! Azért most vedd el, kérlek, ez ajándékot a te szolgálótlól. * vers 8.

16. Ő pedig monda: Él az * Úr, a ki előtt állok, hogy el nem veszem. Kénszeríti vala pedig őtet, hogy elvenné; de ő nem akará. * 1 Kir. 17, 1.

17. És monda Naámán: Ha nem; adj kérlek a te szolgálódnak e földből annyit a mennyit vihet két öszvér; mert a te

szolgád többé égőáldozattal, vagy egyéb áldozattal nem áldozik idegen istennek, hanem csak az * Úrnak. * vers 8.

18. Ebben a dologban legyen az Úr kegyelmes a te szolgálódnak; hogy mikor bémegyén az én uram a Rimmon templomába, hogy ott imádkozzék; (mert ő az én kezemre támaszkodik) azonképen én is meghajlok a Rimmon templomában; ezt hogy én meghajlok a Rimmon templomában, bocsássa meg, kérlek, az Úr a te szolgálódnak ebben a dologban.

19. És monda néki *Elizeus*: Menj el, békességgel. És elméne ő tőle úgymint egy mért földig.

20. Monda pedig Géházi, Elizeusnak az Isten emberének szolgálja: Imé az én uram megkiméllé a Síriabeli Naámannak marháját, és nem akará tőle elveenni a mit hozott vala; él az Úr, hogy utánna futok, és valamit kérek tőle.

21. Utánna futa azért Géházi Naámannak. Látván pedig Naámán őtet, hogy utánna futna, leugrék a szekérből, és eleibe méne, és monda: Békességes é a te *jöveteled*?

22. Felele az: Békességes. Az én uram küldött engemet, ezt mondván: Imé most csak ez órában jött hozzám két ifjú az Efraim hegyéről a Prófétaának fiai közül: adj kérlek azoknak egy tálentom ezüstöt, és két öltözőruhát.

23. És monda Naámán: Kérlek végy két tálentomot. És kénszeríté őtet; és egybeköte két tálentom ezüstöt két zsákba, és két öltözőruhát, melyeket két szolgálóinak *hátokra* ada, és előtte viszik vala.

24. És mikor haza jutott volna, elvevé tőlök azokat, és eltevé egy házban: és elbocsátá a férjfiakat és elmenének.

25. Ő pedig béménvén megállta az ő ura előtt, és monda néki Elizeus: Honnét *jöss* Géházi? Felele: Nem ment a te szolgáló sehová.

26. Ő pedig monda néki: Avagy nem vala é az én szívem * jelen te veled mikor a férjfiú lefordula szekereből elődbe? Valyon e volt é az idő hogy vennél *magadnak* ezüstöt, vagy hogy vennél ruhákat, olajfákat, szőlőket, juhokat, barmokat, szolgálókat és szolgálóleányokat? * rész 4, 27.

27. Annakokáért reád és a te magodra

ragad a Naámán belpoklossága mind örökké. És kimenvén ő előle, megpoklosa és lőn mint * a hó. * 4 Móz. 12, 10.

6. RÉSZ.

A fejsze úsz: a Síríaiak vaksággal veretettnek: éhség Samáriában; Elizeus halálra kerestetik.

Mondának pedig a Próféta fia Elizeusnak: Ímé ez a hely, melyben nálad lakunk, * igen szoros nekünk.

* rész 2, 14. 15. 4, 38.

2. Hadd menjünk el, kérlek a Jordán mellé, hogy mindenikünk egy-egy fát hozzon onnét, hogy ott valami hajlékot építsünk magunknak, melyben lakjunk. Kiknek monda: Menjetek el:

3. És monda egy ő közzűlök: Nyugodjál meg *rajta*, kérlek, és jöjj el te is a te szolgáliddal. És ő monda: Én is elmegyek.

4. És elméne vele. És menének a Jordán mellé, és fákat vágnak vala.

5. Lőn pedig, mikor egy közzűlök egy fát levágna, a fejsze beesék a vízbe. Akkor kiálta és monda: Jaj, jaj, édes uram, ezt is kölcsön kértem vala!

6. És monda az Isten embere. Hová esék? És megmutatá néki a helyet, és levága egy fát, és oda veté, és fenn kezdé úszni a vas.

7. És monda: Vedd ki, és kinyujtván kezét kivevé azt.

8. A Síríabeli Király pedig hadakozik vala Izráellel, és tanácsot tarta az ő szolgálíval mondván: Illyen s illyen helyen leszen az én táborom.

9. Annakokáért küldé az Isten embere az Izráel Királyához, mondván: Meglásd, hogy azon a helyen által ne menj, mert oda mennek alá a Síríabeliek.

10. Elküldé azért az Izráel Királya arra a helyre, melyről szólott vala néki az Isten embere, és ötet megintette vala, és megoltalmazá magát attól, nem egyszer, sem kétszer.

11. Meghaborodék pedig ezen a Síríabeli Királynak szíve, és összevegyűjtván az ő szolgálit, monda nekik: Miért nem mondjátok meg nekem, kicsoda legyen közzűlünk az Izráel Királyának pártjára való?

12. Akkor monda egy az ő szolgálí közzűl: Nem *attól vagy*on uram Király, hanem Elizeus * Próféta, ki Izráelben vagy, jelenti meg az Izráel Királyá-

nak a beszédeket, melyeket te titkos házadban beszélsz.

* rész 5, 9—14.

13. Monda a *Király*: Menjetek el és lássátok meg hol vagy, hogy reá küldjek és elhozassam ötet. És megjelenték néki, mondván: Ám Dótánban vagy.

14. És küldé oda lovakat és szekereket és nagy seregét: kik elmenének éjjel, és körülvevék a várost.

15. Felkelvén pedig jó-reggel az Isten emberének szolgálja, kiméne, és ímé a seregek körülvevették vala a várost, és a lovak és a szekerek. És monda néki az ő szolgálja: jaj, jaj, édes uram! mit cselekedjünk?

16. Felele ő: Ne félj. Mert többen vagyunk, a kik velünk vagynak, hogynem mint a kik ő vele.

17. És könyörge Elizeus, és monda: Óh Uram! nyisd meg kérlek az ő szemeit, hadd lássa. És megnyitá az Úr a szolgálának szemeit, és meglátá! és ímé a hogy rakva vala tüzes * lovagokkal és szekerekkel Elizeus körül.

* rész 2, 11.

18. És mikor azok ő reá alámennének, könyörge Elizeus az Úrnak, mondván: Verd meg, kérlek, ezt a népet * vaksággal. És megveré őket vaksággal az Elizeus kívánsága szerint.

* 1 Móz. 19, 11.

19. Monda azért néki Elizeus: Nem ez az út, sem ez a város: jertek el én utánam, és ahoz a férjféhez viszlek titeket a kit kerestek. Így vivé * őket Samáriába.

* 1 Kir. 16, 24. 29.

20. Lőn pedig, mikor bémentek volna Samáriába; monda Elizeus: Óh * Uram nyisd meg ezeknek szemeiket, hogy lássanak. És megnyitá az Úr az ő szemeiket, és látának; és ímé Samáriának közepette valának.

* vers 18.

21. Monda pedig az Izráel Királya Elizeusnak, mikor látta volna őket: Levágassam é *őket*? Levágassam é, édes Atyám?

22. És monda: Ne vágasd. Azokat vágasd le, kiket a te fegyvereddel és kézíveddel fogtál; *sőt inkább* tégy kenyeret és * vizet eleikbe, hogy egyenek és igyanak, azután menjenek el az ő urokhöz.

23. Készíte azért nekik nagy lakodalmat: és minekutánna ettek és ittak volna, elbocsátá őket. Ők pedig elmenének az ő urokhöz; és többé nem kezdének a Síríabeli seregek az Izráel földre menni.

* Péld. 25, 21. Máté 5, 44—48.

24. Lőn pedig azután, őszvegyűjté Benhadád Siriának Királya minden seregeit, és felméne és megszállá Samariát.

25. Lőn azért igen nagy éhség Samariában; mert ímé mind addig alatta valának a városnak, mígnem egy számár fejet nyolczvan ezüst *garason* vennének; és egy véka galambganéjt * öt ezüst *garason*.

* rész 18, 27.

26. És lőn mikor az Izráel Királya a kerítésen szélljeljárna, egy asszony kiálta ő hozzá, mondván: Légy segítséggel, uram Király!

27. A Király monda: Az Úr nem segít meg téged; én pedig mimódon segíthetnélek meg? A szérúról é vagy a sajtóról *segéljelek* meg?

28. Monda annakfelette néki a Király: Mit akarsz? Monda az: Ez asszony mondotta vala nékem: Add ide a te fiadat, hogy együk meg őtet ma, az én fiamat pedig holnap együk meg.

29. Megfőzénk * azért az én fiamat és megettük őtet. Másodnap mondek néki: Add ide a te fiadat, hogy azt is együk meg, és ő elrejté az ő fiját.

* 5 Móz. 28, 53–57. Sir. 4, 10.

30. Mikor azért hallotta volna a Király az asszonynak beszédét; megszagatá az ő ruháit, mikor a kerítésen előmenne, mellyet mikor a község meglátott volna, ímé zsákruha vala az ő testén belől.

31. És monda a Király: Bátor az Isten így büntessen meg, vagy annál is inkább, ha Elizeusnak a Sáfát fijának feje ma el nem esik!

32. (Elizeus pedig ül vala az ő házában, és együtt ülnek vala vele a Vének): És elkülde a Király egy férjfiat elől: minekelőtte pedig hozzá jutott volna a követ, monda Elizeus a Véneknek: Látjátok é hogy ide küldött a * gyilkosnak fíja, hogy fejemet vétesse? Lássátok meg, hogy mikor eljövendő a követ, zárjátok bé az ajtót, és szorítsátok meg őtet az ajtóban: Avagy nem az ő ura † lábainak csuszogása vagyon é ő utánna.

* rész 3, 1. † 1 Kir. 14, 5. 6.

33. Mikor még velek beszélene, ímé a követ alámegyen hozzá, és monda: Ímé e veszedelem az Úrtól vagyon, miért várnám tovább * az Urat.

* rész 7, 1.

7. RÉSZ.

Elizeus a Samariabelieknek bűsöget jövendől; a Siriabeliek a város alól élszaladnak.

Monda pedig Elizeus: Halljátok meg az Úrnak beszédét. Ezt mondja az Úr: Holnap ilyenkor egy köből zsemlyelisztet vesznek egy * sikluson; és két köből árpát egy sikluson, Samariának kapujában.

* vers 16.

2. Ésfelevén egy Főember, * kinek kezéhez támaszkodik vala a Király, az Isten emberének monda: Ímé ha az Úr ablakokat csinálna is az égen, valyon meglehetne é ez? És monda Elizeus: Ímé te szemeiddel meglátod, de nem eszel benne.

* vers 19. 20.

3. Valának pedig négy belpoklos férjfiak a kapu * előtt, kik egymásnak mondanak: Miért maradunk itt, hogy meghaljunk éhen?

* 3 Móz. 13, 46.

4. Ha azt végezzük, hogy a városba bemenjünk, éhség vagyon a városban, és ott meghalunk; ha pedig itt maradunk, úgy is meghalunk. Jertek el azért, szökjünk el a Siriabeliek táborokba, ha életünket megengedik, éljünk, ha pedig megölnek, haljunk meg.

5. Felkelének azért viradta előtt, hogy a Siriabeliek táborába mennének: és menének a Siriabeliek táborának széleig, és ímé nem vala ott senki.

6. Mert az Úr azt cselekedte vala, hogy a Siriabelieknek táborok hallana szekereknek * zörgését és lovak lábainak dobogását, azaz, nagy seregnek ropogását; és mondanak egymásnak: Ímé az Izráel Királya bérben fogatta meg ellenünk a Hitteusok Királyit és az Egyiptombeliek Királyit, hogy reánk jönnének.

* rész 19, 7.

7. És felkelvén; elfutának bésététülés-kor: és elhagyák mind sátorait, mind lovaikat, mind szamaraikat (a mint a tábor vala,) és elfutának, hogy életüket megtarthatnák.

8. Mikor azért a belpoklosok a táboron mind végig mentek volna, menvén egy sátorba, evének és ivának, és elvivének onnét ezüstöt, aranyat és ruhákat, és elmenvén elrejték azokat: és megtérvén más sátorba menének bé, és *aból is* hozának, és elmenvén elrejték.

9. Mondának pedig egymásnak: Nem igazán cselekeszünk; ez a mai nap örömondásnak napja, és mi hallgatunk é?

Ha mi viradtát várjuk, e hamisságért megbüntetnek: most azért jertek, menjünk el és tegyük hírré a Király házában.

10. Elmenének annakokáért, és kiáltának a város kapunállójának, és hírré tévék nékik, mondván: Elmentünk vala a Siriabelieknek táborokba, és ímé nem vala ott senki: embereknek szava sem hallatik, hanem csak a lovak és szamarak vagynak kötve, és a sátorok¹ a képen vagynak, a mint elhagyták.

11. Kiáltának azért a kapunállók, és hírré tévék ottben a Király házában.

12. És felkele éjszaka a Király, és monda az ő szolgáinak: Megmondom néktek, mit végeztek felőlünk a Siriabeliek: Tudják, hogy éhen vagyunk, ezokáért mentek ki a táborból hogy elrejtézenek a mezőn, mondván: Mikor kijövéndenek a városból, fogjuk meg ugyan elevenen őket, és menjünk bé a városba.

13. Akkor felele egy az ő szolgálai közül, és monda: Válasszanak öt lovakat azok közül, melyek maradtak a városban (mivelhogy azok szinte úgy *éhesnek* mint az Izráelnek sokasága, melly megmaradott a városban, azok, *mondom*, szinte úgy *vagynak*, mint az Izráelnek sokasága melly immár megemésztetett,) és küldjünk el, hogy lássák meg, ha így vagyon.

14. Választának azért két szekeres lóvakat, melyeken két *szolgáit* elküldé a Király a Siriabeliek táborok után, mondván: Menjetek el és lássátok meg.

15. És elmenvén azok, utánnok menének mind a Jordánig, és ímé az egész út rakva vala ruhákkal, edényekkel, melyeket a Siriabeliek elhántak vala a sietség miatt: megtérvén azért a követek, megmondák a Királynak.

16. És kimenvén a nép, zsákmányt vete a Siriabeliek táborában: és egy köből zsemlyelisztet egy * sikluson vesznek vala, és két köből árpát egy sikluson, az Úrnak beszéde szerint. * vers 1.

17. A Király pedig hagyta vala a kapun ama * Főembert, kinek kezéhez szokott vala támaszkodni, és eltapodá a nép őtet a kapuban, és meghala, a mint megmondotta vala az Isten embere: a ki ezt megmondotta vala, mikor a Király aláment volna hozzá. * vers 2.

18. A képen lón, *mondom*, a mint az

Isten embere a Királynak megmondotta vala: Két köből árpát egy sikluson adnak és egy köből zsemlyelisztet egy sikluson, holnap ilyenkor Samariának kapujában.

19. És ezt felelte vala a Főember az Isten emberének, mondván: Ha az Úr ablakokat * csinálna is az égen, valyon meglehetne é ez? és ő azt mondotta vala: ímé te meglátod szemeiddel, de abban nem eszel. * vers 2.

20. Úgy lón azért néki: mert eltapodá őtet a nép a kapuban, és meghala.

8. RÉSZ.

Elizeus a hét esztendei éhséget, Benhadád halálát és Hazáel királyságát jövendőli; Jórám után Júdában Akház uralkodik.

Elizeus pedig szóla annak az asszonynak, kinek * fiját feltámasztotta vala, mondván: Kelj fel és menj el a te házadnépével egyetembe, és menj olly helyre, a hol megmaradhass; mert az Úr éhséget hívott e földre, és elis jó hét esztendeig. * rész 4, 35. 36.

2. Felkele azért az asszony, és az Isten emberének beszéde szerint cselekedék: mert elméne az ő cselédjével együtt; és lakék * a Filiszteusok földében hét esztendeig. * Ráth 1, 1—6.

3. Lón pedig hét esztendő elmulva, megtére az asszony a Filiszteusok földéből, és kiméne, hogy panaszolkodnék a Királynak az ő házáért és szántóföldeiért.

4. A Király pedig szóla Géházinak, az Isten embere szolgájának, mondván: Beszéld meg, kérlek, nekem mind azokat a csudálatos dolgokat, melyeket Elizeus cselekedett.

5. És mikor beszéléné a Királynak, mimódon feltámasztotta volna a halottat, ímé az asszony, kinek a gyermekét feltámasztotta vala, ~~kiát~~ vala a Királyra az ő házáért és szántóföldeiért; és monda Géházi: Uram Király; ez az asszony és ez az ő fija, kit * feltámasztott Elizeus. * rész 4, 8. 32—36.

6. Akkormegkérdé a Király az asszonyt, ki megbeszélé néki: és ada a Király ő mellé egy udvari szolgát, mondván: Adasd meg néki minden jószágát és a szántóföldnek minden hasznát az időtől fogva, mellyben elment volt, mind ez ideig valót.

7. Annakutánna méne * Elizeus Da-

maskusba: Benhadád pedig a Siriabeli Király beteg vala, és hírré tevék néki, mondván: Az Isten embere ide jött.

* rész 6, 13–23.

8. És monda a Király Hazáelnak: Végy ajándékot kezedbe, és menj eleibe az Isten emberének, és kérdj tanácsot az Úrtól ő általa, mondván: Meggyógyulok e ebből * a betegségből?

* 1 Kir. 14, 2. 3.

9. Eleibe méne azért Hazáel, és ajándékokat viszen vala kezében Damaskusbeli mindenféle drága marhából negyven tevék terhét; és elméne, és megállta előtte, és monda: A te fíjad Benhadád a Siriabeli Király küldte engemet hozzád, mondván: Valyon meggyógyulok e ebből a betegségből?

10. Felele néki Elizeus: Menj el mond meg néki: Minden kétség nélkül meggyógyulhatnál; de megjelentette nékem az Úr, hogy * ő meghal.

* rész 1, 4.

11. És jöllehet magát megtartóztatná és megmértéklené sok ideig, mind azáltal végre síra az Isten embere.

12. És monda Hazáel: Miért sír az én uram? Felele: Mert tudom a veszedelmet, melyet * cselekeszel az Izráel fíjain: Az ő erős városait megégeted, az ő ifjait fegyverrel levágtatod, és kis gyermekeit a földhöz vered, és terhes asszonyait ketté vágod.

* rész 10, 32. 33. 12, 18. rész 13, 3. 15, 16.

13. És monda Hazáel: Micsoda eb volna a te szolgád, hogy ilyen nagy dolgot cselekednék? Felele Elizeus: Megjelentette nékem az Úr, hogy te lélsz Sziriának * Királya.

* 1 Kir. 19, 15.

14. És elméne Elizeustól, és méne az ő urához, és az monda néki: Mit monda néked Elizeus? és monda; Ezt monda nékem, hogy meggyógyulsz.

15. Lőn pedig másodnapon, vőn valami temérdek ruhát és bémártván azt vízbe, teríté az ő orcájára, és meghala; és uralkodék * Hazáel ő helyette.

* vers 13.

16. Jórámnak pedig Akháb fíjának az Izráel Királyának ötödik esztendejében, mikor Jósafát volna Júdának Királya, uralkodni kezde * Jórám a Jósafát fíja, Júdának Királya.

* 2 Krón. 21, 4.

17. Harminczkét esztendő vala mikor uralkodni kezde: és nyolcz * esztendeig uralkodék Jérusálemben.

* 2 Krón. 21, 5.

18. És jára az Izráel Királyainak útjokon, a miképen cselekedtek vala az

Akháb * házából valók: mert az Akháb leánya vala néki felesége, és gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt.

* 1 Kir. 21, 20. 25. 26.

19. Nem akará mindazáltal az Úr elvesztetni Júda országát, Dávidért az ő szolgájáért: a miképen megígérte vala néki, hogy szövétneket * adna néki és az ő fíjának mind örökké.

* 2 Sám. 7, 11. 16.

20. Az ő idejében szakada el Edom * a Júda birodalmától; és Királyt emelének magoknak.

* 2 Sám. 8, 14. 1 Móz. 27, 40.

21. Általméne azért Jórám Seirbe minden szekereivel; és mikor éjjel felkelt volna, és megverte volna az * Edombelieket, kik körülvették vala őtet, és a szekereknek Fejedelmeit, elfuta a nép kiki az ő hajlékába.

* rész 14, 7.

22. Ismét elszakada Edom a Júda birodalmától mind e mai napig; ugyanazon időben elszakada * Líbia is.

* Jós. 21, 13.

23. Jórámnak pedig több dolgai és minden cselekedetei nemde nincsenek é megírva a Júda Királyainak dolgai felől való Krónika könyvben?

24. És elaluvék Jórám az ő atyaival, és eltemetteté az ő atyaival Dávidnak városában; és uralkodék Akházia * az ő fíja ő helyette.

* 2 Krón. 22, 1.

25. Jórámnak Akhábnak az Izráel Királya fíjának tizenkettődik esztendejében kezde uralkodni Akházia, Jórámnak a Júdabeli Királynak fíja.

26. Huszonkét esztendő vala Akházia, mikor uralkodni kezdett, és esztendeig uralkodott Jérusálemben: az ő anyjának neve Athália * vala, Omrinak az Izráelbeli Királynak leánya.

* rész 11, 1. 2 Krón. 22, 2.

27. Jára pedig az Akháb * házának után és gonoszúl cselekedék az Úr szemei előtt mint az Akháb háza: mert az Akháb házának veje vala.

* 1 Kir. 16, 30–33. 21, 20.

28. Hadba is * méne Jórámmal az Akháb fíjával, a Siriabeli Király Hazáel ellen, Rámóth Gileádba, és a Siriabeliek Jórámot megsebesítették.

* 2 Krón. 22, 1. 5.

29. Annakokáért * megtére Jórám Király, hogy meggyógyíttatná magát Jézreélben a sebekből, melyeket rajta tettek vala a Siriabeliek Ráma alatt, mikor harczolna Hazáel ellen, a Siriabeli Király ellen. Akházia pedig Jórámnak

fija, a Júdabeli Király aláméne, hogy meglátogatná Jórámot Akhábnak fiját Jezréelben, mivelhogy beteg vala.

* rész 9, 15.

9. RÉSZ.

Jéhu Királlyá kenettetik Izráelen; megöli Jórámot az ő urát, és Akháziát, és Jézabelt.

Elizeus Próféta pedig szólta egyet a Próféta fiait közzül, és monda néki: Ővezd fel derekadat, és vedd kezedbe e korsóska olajt, és menj el Rámóth Gileádba.

2. És menj bé oda, és lásd meg hol vagyon Jéhu, Jósafátnak a Nimsi fijának fija. Mikor pedig oda jutándasz, költsd fel őtet az ő atyafiai közzül, és vidd bé a belső kamarába.

3. Akkor vedd elő e korsóska olajt, és töltsd fejére * ezt mondván: Ezt mondja az Úr: Tégedet kentelek Királlyá Izráelen; és az ajtót megnyitván fuss el, és † semmit ott ne mulass.

* 1 Kir. 19, 16. † vers 11.

4. Elméne azért az ifjú a Próféta tanítványa Rámóth Gileádba.

5. Ki mikor bément volna, ímé a seregeknek Fejedelmei veszteg ülnek vala, akkor monda: Beszédem vagyon veled, óh Fejedelem! És monda Jéhu: Kivel vagyon beszéded mindnyájunk közzül? És monda: Te veled, óh Fejedelem!

6. Felkele azért és béméne a házba, és fejére tölté az olajt, és monda néki: Ezt mondja az Izráelnek Ura Istene: Királlyá * kentelek téged az Úrnak népén az Izráelen;

* 2 Krón. 22, 7.

7. Hogy elveszessed * Akhábnak a te uradnak háznépét: mert bosszút állok az én szolgálaimnak a Prófétaknak † vérekért és mind az Úr szolgálainak vérekért Jézabelen.

* 1 Kir. 21, 21—25. 29. † 1 Kir. 18, 13. 19, 10.

8. És elvész egészen Akhábnak háza és kigyomlálom mind az Akhábhhoz * tartozókat, még a falra hugyozót is, mind a bérekesztettet mind az elhagyattat Izráelben:

* rész 10, 11—14.

9. És olyanná teszem az Akháb házát mint Jéroboámnak * a Nébát fijának házát; és mint Baásának az Ahia fijának házát.

* 1 Kir. 15, 29.

10. Jézabelt * pedig az ebek eszik meg Jezréelnek mezején: és nem lészen ki

eltemesse őtet. És megnyitván az ajtót, elfuta.

* vers 30. 35. 1 Kir. 21, 23.

11. Jéhu pedig kijöve az ő Urának szolgálaihoz és mondának néki: Békességes é a dolog? Miért jött e bolond * te hozzád? Felele nékik: Ti esmérítek e férjfiat és tudjátok az ő beszédét.

* vers 1.

12. És mondának: Nincs abban semmi! Jelentsd meg, kérlek, nekünk. Monda ő: Így s így szóla nekem, mondván: Ezt mondja az Úr: Királlyá kentelek téged Izráelen.

13. Azért nagy sietséggel kiki mind ragadá az ő ruháját, és alá helyezteték a grádicsnak felső részére, és trombitát fúvának, mondván: Jéhu uralkodik!

14. Pártot üte azért Jéhu, Jósafátnak a Nimsi fijának fija, Jórám ellen, (Jórám pedig megszállotta vala * Rámóth Gileádot az egész Izráellel, Hazáel ellen a Siriabeli Király ellen.

* rész 8, 28. 1 Kir. 22, 29.

15. És megtért vala Jórám Király, hogy magát meggyógyíttatná Jezréelben a sebekből, melyeket tettek vala rajta a Siriabeliek, mikor Hazáel ellen a Siriabeli Király ellen harcizolna) és monda Jéhu: Ha tetszik néktek, ne hagyjatok senkit kimenni a városból, ki elmenjen és hírré tegye ezt Jezréelben.

16. És felüle Jéhu és elméne Jezréelbe, mert ott fekszik vala Jórám: Akházia is * a Júda Királya aláment vala, hogy meglátogatná Jórámot.

* rész 8, 24—27.

17. Az őrálló pedig, a ki Jezréelben a tornyoz áll vala, mikor látná a Jéhu seregét, hogy jőne, monda: Valami sereget látok. És monda Jórám: Válassz egy lovagot és küldj eleikbe, és mondja ezt: Békességes é a dolog?

18. Elméne azért a lovag Jéhu eleibe és monda: Azt kérdi a Király: Békességes é a dolog? Felele Jéhu: Mi gondod vagyon a békességgel? * Kerülj hátam megé. Megjelenté pedig ezt az őrálló, mondván: Szinte hozzájok méne a követ, de nem tért vissza.

* vers 15.

19. Elkülde azért más lovagot is, ki hozzájok méne, és monda: Azt kérdi a Király: Békességes é a dolog? Felele Jéhu: Mi gondod vagyon a békességgel? kerülj * hátam megé.

* vers 15.

20. Hírré tevé azért az őrálló, mondván: Szinte hozzájok méne, de vissza nem tért. Az ő járása szinte olyan, mint

Jéhunak a Nimsi fijának járása; mert nagy sebbel jár.

21. Akkor monda Jórám: Fogd bé a lovakat. Béfogák azért a lovakat, és kimené Jórám az Izráel Királya és Akházia a Júda Királya: Kiki mind az ő szekerében kimenének, *mondom*, Jéhu eleibe, és előtalálák őtet a Jezréelbeli Nábótnak * mezejében. * 1 Kir. 21, 1–13.

22. Mikor pedig meglátta volna Jórám Jéhut, monda: Békességes é a dolog, Jéhu? Felele ő: Micsoda békesség, holott mégis * Jézabelnek a te anyádnak paráznaságai és varázslásai felette igen sokak? * 1 Kir. 18, 4, 21, 8–11.

23. Hamarsággal azért megtéríté Jórám az ő kezét és futni kezdte, és monda Akházianak: Árultatás ez Akházia!

24. Jéhu pedig meghúzván az ívét, Jórámot hátba lövé a *hát* lapoczkák között, és általméne a nyíl a szívére; és ledőlt a szekérben.

25. Monda pedig Bidkárnak az ő Hadnagyának: Fogjad őtet és vessed a Jezréelbeli Nábótnak mezejére: mert jusson eszedbe, hogy egyszer ketten Akháb után az ő atya után megyünk vala lovon *egyebekkel egybe*; *kik fők valának*, és az Úr ilyen jövendőt monda ő ellene.

26. *Ne éljek*, ha a Nábót vérére és az ő fíjainak véreket, melyet tegnap estvelátam, *meg nem keresem*, azt mondja az Úr: Azokáért megfizetek néked ezen a szántóföldön, azt mondja az Úr: Most azért fogjad őtet és vessed a * szántóföldre, az Úrnak beszédeszerint. * 1 Kir. 21, 19, 29, 22, 38.

27. Akházia pedig Júdának Királya mikor látta volna, futni kezdte a kert házának után; és utánna menván Jéhu monda: Ezt is * vágjátok le a szekérben, és *megsebesíték őtet*, Gúrnak hágójánál, melly Jibleám mellett vagyon: és Megiddóba † szaladván, ott meghala.

* vers 8. rész 8, 27. † Jós. 17, 11.

28. És az ő szolgálai elvivék őtet szekéren Jerúsálembe, és eltemeték az ő koporsójában az ő atyaival, Dávidnak városában.

29. Akházia pedig uralkodni kezdett vala Júdában, Jórámnak az Akháb fijának tizenegyedik esztendejében.

30. Méne azért Jéhu Jezréelbe; Jézabel pedig mikor meghallotta volna, megékesíté kenettel orcáját, megékesíté fejét is, és az ablakról néz vala alá.

31. És mikor Jéhu bémenne a kapun, ama monda: Békességes é a *te jövedeled*, óh Zimri, * uradnak gyilkosa?

* 1 Kir. 16, 8–10.

32. Ő pedig feltekintvén az ablakra, monda: Kicsoda vagyon ott, a ki velem tartja? kicsoda? És alátekinte két *vagy* három Főember.

33. És monda azoknak: Vessétek alá őtet. És aláveték: és az ő véréből mind a falra, mind a lovakra fecskendezék; és eltapodtatá őtet.

34. Bémenvén pedig oda, evék és ivék, és monda: Lássátok meg amaz * átkoztat, és temessétek el; mert † Király leánya. * vers 30, 33. 1 Kir. 21, 8–10, 25. † 1 Kir. 16, 31.

35. Elmenván azért, hogy eltemetnék őtet, semmit benne meg nem találának, hanem csak a feje kaponyáját, a lábával és kezeivel egybe.

36. És megtérvén megmondák néki, és monda: Ez az Úrnak beszéde, * melyet szólott vala az ő szolgálja Thesbites Illyés által, mondván: Az ebek eszik meg Jézabelnek testét, Jezréelnek földén.

* 1 Kir. 21, 23.

37. És olyan lészen a Jézabel teste, mint a mezőben való ganéj Jezréel földén annyira hogy senki nem mondhatja: Ez a Jézabel!

10. RÉSZ.

Megöletti Jéhu Akhábnak hetven fíjait: a Baál Papjait is levágatja.

Valának pedig Akhábnak hetven fíjai Samariában, és levelet írt Jéhu, és elküldé Samariába Jezréelnek Fejedelmeihez, a Vénekhez és az Akháb *fíjainak* Tútoraihoz ilyen parancsolattal:

2. Most azért mihelyt e levél hozzátok jut, mivelhogy veletek vagynak a ti uratoknak fíjai a szekerekkel, lovakkal, az erős várossal és fegyverekkel egybe.

3. Lássátok meg, a ki jobb és a ki inkább tetszik a ti uratoknak fíjai között, néktek, és ültessétek azt az ő atyának királyiszekibe: és hadakozzatok a ti uratoknak házáért.

4. Kik megrettenének felette igen, és mondanak: ímé két * Királyok ő előtte meg nem maradhattak, mi azért mimódon maradhatunk meg. * rész 9, 24, 27.

5. Elküldének annakokáért mind a Király házának, mind a városnak Fejedelmei, és azok a Vének és a Tútorok Jéhuhoz, mondván: Te szolgálid vagyunk

mi, azért valamit parancsolsz nekünk, azt cselekedjünk: Mi senkit Királlyá nem teszünk, a mi néked tetszik azt cselekedjed?

6. Íra azért nékik levelet másodszor is, mondván: Ha velem tartjátok és az én beszédemnek engedtek, szedjétek fejeket a férjfiaknak a ti uratok fíjainak, és jöjjetek hozzám holnap ilyenkor Jezréelbe. A Király fíjai pedig a hetven férjfiak *valának* a városnak fő-fő polgárainál, kik azokat nevelik vala.

7. És mikor a levél hozzájuk jutott volna, fogák a Király fíjait, és megölik a hetven férjfiakat, és az ő fejeket kosárba rakák, és ő hozzá küldék Jezréelbe.

8. Elméne pedig a követ, ki megjelent néki, mondván: Elhozták a Király fíjainak fejeket, és monda: Rakjátok két rakásba azokat a kapu előtt reggelig.

9. És mikor reggel kiment volna, megállta, és monda az egész népnek: Igazak vagytok ti: Ímé én ütöttem pártot az én Uram ellen és megöltem ötet: mert ki ölte volna meg mind ezeket.

10. Vegyétek eszetekbe ebből azért, hogy semmi el nem mulik hijába az Úrnak beszédében, * mellyet az Úr szólott az Akháb háza ellen; de véghezvivé az Úr, a mit megmondott az ő szolgálja Illyés által. * 1 Kir. 21, 19—24.

11. Azután levágá Jéhu mind azokat, kik megmaradtak vala Akhábnak házából Jezréelben és minden Főembereit, minden rokonságait, és minden Papjait, míglen semmi * maradékát nem hagyá: * rész 9, 8, 1 Kir. 21, 21.

12. Mert felkelvén elindula és méne Samariába: és mikor a pásztoroknak juhnyíró házok mellé jutott volna az úton:

13. Előtalálá Jéhu Akháziának * a Júda Királyának attyafiait, és monda: Kicsodák vagytok? Felelének azok: Akháziának attyafiai vagyunk, és alájöttünk hogy a Királyt és a Királynéasszony fíjait köszönténék. * rész 9, 27, 2 Krón. 22, 8.

14. És monda: Fogjátok meg őket elevenen. És megfogák őket elevenen, és megölik őket a juhnyíró háznak kútja mellett, *tudniillik* negyvenkét férjfiakat, és senkit meg nem hagy a közzülök.

15. Annakutánna elméne onnét és előtalálá Jónadabot * a Rekháb fíját ki nek köszöne, és monda néki: Avagy nem olyan szíved szerint szeretsz é te engem

mint én téged? Felele Jónadab: Úgy szeretlek. És monda: Adjad kezedet tehát. És néki nyújtá kezét, és felülteté őtet maga mellé a szekérbe. * Jer. 35, 6.

16. És monda néki: Jer velem, és lásd meg, mint állok bosszút * az Úrért. Felülteté, *mondom*, őtet a szekérbe. * vers 25. 26.

17. És juta Samariába, és levágá mind azokat, kik az Akháb *nemzetségéből* megmaradtak vala Samariában, mígnem mind elveszté azt az Úrnak beszéde szerint, mellyet szólott vala * Illyésnek. * rész 9, 7—10. 1 Kir. 21, 21. 24.

18. Őszvegyűjté pedig Jéhu az egész népet, és monda néki: Akháb * kevésse szolgálta a Baált: Jéhu sokkal jobban szolgálja. * 1 Kir. 16, 31—33. 1 Kir. 21, 25. 26.

19. Most azért a Baálnak minden Prófétaít, minden Papjait és minden szolgálait hívjátok hozzám, senki el ne maradjon; mert nagy áldozatot akarok tenni a Baálnak: Valaki elmarad, meg kell halni annak. Jéhu pedig ezt álnoksággal cselekeszi vala, hogy elvesztené * a Baál tisztelőit. * vers 25. 26.

20. És monda Jéhu: Tegyetek gyűlést a Baálnak. És gyűlést tőnnek.

21. Elküldé annakfelette Jéhu egész Izráelbe, és eljövénék mind a Baál tisztelői, és senki el nem marada, a ki el nem jött volna; és béménének a Baál templomába, és megtelik a Baál * temploma mindenestől. * 1 Kir. 16, 32.

22. Akkor monda annak, ki a ruhákkal bír vala: Hozz ruhákat ki mind a Baál tisztelőinek. És hozza nékik ruhákat.

23. Annakutánna béméne Jéhu és Jónadab * Rékának fíja a Baál templomába, és monda a Baál tisztelőinek: Tudakozzátok meg, és lássátok meg jól, hogy valamiképen ne legyen itt veletek az Úr szolgálai közzül valaki, hanem csak a Baál tisztelői. * vers 15.

24. Béménének, *mondom*, hogy ajándékokkal és égőáldozatokkal áldoznának: Jéhu pedig szerzett vala magának kívül nyolczvan férjfiakat, kiknek ezt mondotta vala: Ha valaki egyet elszalasztánd az emberek közzül kiket én kezetekbe adok, annak meg kell érette halni.

25. Mikor pedig elvégezték volna az égőáldozatot, monda Jéhu a vitézeknek és Hadnagyoknak: Menjetek bé, vágjá-

tok le őket, csak egy is benne ki ne szaladjon. * És levágák őket éles fegyverrel és elhányák az ő *holttesteket* a vitézek és a hadnagyok. Azután eljárák mind a Baál templomának városát.

* 1 Kir 18, 40. 5 Móz. 13, 6—17.

26. És kihordván a Baál templomának bálványait, * megegeték azokat. * rész 11. 18.

27. Leronták a Baálnak képét is mint templomostól, és azt kamaraszékké csinálák mind e mai napig.

28. Kiveszté azért Jéhu a Baált Izráelből.

29. De mindazáltal Jéroboámnak, a Nébát fijának bűneitől, ki vérekbe ejté az Izráelt, el nem szakada Jéhu; *tudniilik* az arany * borjuktól, mellyek Bételben és Dánban *valának*. * 1 Kir. 12, 26—30.

30. Monda azért az Úr Jéhunak: Mivelhogy szorgalmatosan megcselekedted azt, a mi nékem tetszett, és az én szívemnek kívánsága szerint cselekedté az Akháb házával: a te fiaiid * negyedízig ülnek az Izráel királyiszékiben. * rész 15, 12.

31. Jéhu pedig nem igyekezik azon, hogy az Izráel Urának Istenének törvényében járna teljes szívéből, és el nem szakada * Jéroboám bűneitől, ki bűnbe ejté az Izráelt. * vers 29.

32. Abban az időben kezde az Úr pusztítani Izráelben: és megveré őket Hazáel * Izráelnek minden határában, * rész 8, 12. 13.

33. A Jordán *vizétől* fogva napkelet felé, a Gileádbbelieknek, a Gád nemzetiségének, a Rúben nemzetségének, Manasse nemzetségének egész földöket; Aróertől fogva, (melly az Arnon patak mellett vagyon) mind Gileádot, mind Bását.

34. Jéhunak több * dolgai pedig és minden cselekedetei, és minden erőssége, nemde nincsenek é megírva az Izráel Királyainak dolgaik felől való Krónika könyvben. * 2 Krón. 22, 8. 9.

35. És elaluvék Jéhu az ő atyaival, és eltemeték őtet Samariában. És uralkodék Joákház * az ő fija helyette. * rész 13, 1.

36. A napok pedig, mellyekben uralkodott Jéhu Izráelen Samariában, huszonnyolcz esztendő *tésznek*.

11. RÉSZ.

Athália megöletti a királyi magból valókat, ki is megölettetvén, Joás léssen Királlyá.

Athália pedig Akháziának * annya, lát-

ván, hogy megholt + vala az ő fija, felkele és megöle mind a királyi magot.

* rész 8, 26. + rész 9, 27.

2. Jóseba pedig Jórám Királynak leánya, Akháziának huga fogá Joást, Akháziának fíját, és ellopván őtet a Király fíjai közzül, kik megölettetnek vala, elrejté az ő dajkájával egybe az ágyasházban; és elrejték őtet Athália előtt és meg nem öletteték.

3. És elrejtve vala Joás az ő dajkájával egybe az Úr házában hat esztendeig, Athália uralkodik vala pedig a földön.

4. A hetedik esztendőben pedig elkülde Jójada, * és maga mellé vevé a Századosokat, Hadnagyokat és a vitézeket, kiket bévivé az Úr házába, és kötést tön velek, és megesküdteté őket az Úr házában, és megmutatá nekik a Király fíját. * 2 Krón. 23, 1.

5. És parancsola nekik, mondván: Ezt kell cselekednetek: Ti közzületek harmadrésze azoknak, kiknek fel kell Szombatra jóni, a Király házat őrizzék szorgalmatosan; * 1 Krón. 9, 22—25.

6. A harmadrésze legyen a Súr kapuban, és harmadrésze a vitézek hátok megett való kapuban: és nagy szorgalmatossággal őrizzéték e házat, hogy senki reánk ne üssön.

7. A kik pedig közzületek Szombaton mind kimennek, két részben legyenek; és vigyázzanak az Úr házában megőrzésére a Király körül.

8. És vegyétek körül a Királyt, kiki mind kezében tartván fegyverét: A ki pedig e rendre reá ütne, azt megöljétek; és legyetek szüntelen a Király körül, mind mikor kijő, mind mikor bémegyen.

9. Úgy cselekedének azért a Századosok, a mint meghagyta vala nekik Jójada Pap: és kiki maga mellé vevé az ő férjfiat, azokat, kik bémennek vala Szombaton azokkal egybe, kik kijőnek vala Szombaton: és menének Jójada Paphoz.

10. És ada a Pap a Századosoknak kopjákat és * paizsokat, mellyek Dávid Királyéi valának az Úr házában. * 2 Sám. 8, 7. 11.

11. És rendet állának a vitézek, kiki fegyverét kezében tartván, a háznak jobb oldalától fogva bal oldaláig, az ol-tár felé és a ház felé, a Király mellett mind köröskörül.

12. És hozá Jójada a Király fíját, és fejébe tevé a koronát, és *kezébe adá* * a bizonyágtételt, és Királlyá tevék őtet, és megkenék; és kezekkel tapsolván, mondanak: Éljen a Király.

* 5 Móz. 17, 18—20.

13. Mikor pedig meghallotta * volna Athália a vitézeknek és a községnek zendülését, béméne a néphez az Úr házába.

* vers 1.

14. Ki mikor kétfelé tekintett volna: Ímé a Király áll vala a kőlab mellett a szokás szerint, és a Fejedelmek és a trombitások a Király előtt állnak vala, és az egész föld népe víg vala, és trombitálnak vala: akkor megszaggatá Athália az ő ruháit, és kiáltván, monda: Pártot ütöttek ellenem!

15. Parancsola azért Jójada Pap a Századosoknak, a sereg Hadnagyainak, és monda nékik: Engedjétek meg, hogy menjen ki a rendek között, és valaki őtet követi, azt is megöljétek fegyverrel. Mert azt mondja vala a Pap: Ne öletessék meg az Úr házában.

16. És helyt adának néki, és arra az útra méne, mellyen a lovakat béviszik vala a Király házába, és ott * ölék meg őtet.

* vers 1. 2 Móz. 21, 14.

17. Kötést tőn pedig Jójada az Úr * között, a Király között és a nép között, hogy ők lennének az Úrnak népe: ismét a Király között és a nép között.

* Neh. 9, 38. 10, 28—30.

18. És elméne az egész föld népe a Baál templomába, és azt * elronták, és mind oltárait, mind képeit teljességgel letörék; és Matthánt a Baál papját † is megölék az oltárok előtt. És a Pap helyére állatá a tiszteteket az Úrnak házában.

* rész 10, 25. 26. † 5 Móz. 13, 6—17.

19. Annakfelette maga mellé véné a Századosokat és a hadnagyokat, és a vitézeket és az egész föld népét, elvivék a Királyt az Úrnak házából, és menének a vitézek kapujának után a Király házához. És Joás üle a Királyok székibe.

20. És örvendezze mind az egész föld népe, és megnyugovék a város, minek utánna megölék * Atháliát fegyverrel a Király háza mellett.

* vers 1. 16.

21. Hét esztendőös vala Joás mikor uralkodni kezd.

12. RÉSZ.

Joás országlása: megöletése.

Jéhunak hetedik esztendejében tevék Joást * Királlyá, és negyven esztendeig uralkodék Jerúsálemben; az ő anyjának pedig Sibja vala neve, ki Beersebából való vala.

* 2 Krón. 24, 1.

2. És cselekedék Joás kedves dolgot az Úrnak szemei előtt mind addig míg Jójada * Pap oktatá őtet:

* rész 11, 4.

3. De mindazáltal a magasságbeli oltárok el nem rontattak vala, a nép mégis áldozik vala, és jóillatot tészén vala a magasságban való * oltárokon.

* 5 Móz. 12, 5—8. 3 Móz. 17, 3. 4.

4. Megparancsolá pedig Joás a Papoknak, hogy minden pénzt, melly Istennek szenteltetik, és az Úrnak házába bévítetik, mind a megszámlálásnak * pénzét, a személyeknek megváltó pénzét, mind pedig a mellyet kiki szabad akarattja szerint az Úr házához † béviszen:

* 2 Móz. 30, 13. † 5 Móz. 16, 16. 17.

5. Vegyenek magokhoz a Papok kiki mind az ő esmérőjétől; és ők építsék meg az Úr házának romlásait mindegyütt, a hol romlást látnak rajta.

6. Lőn pedig Joás Királynak huszonharmadik esztendejében, mégis nem építették vala meg a Papok az Úr házának romlásait:

7. Annakokáért előhivatá Joás Király Jójada Papot a több Papokkal egybe, és monda nékik: Miért nem építetek meg az Úr házának romlásait? Ezután azért ne vegyétek a pénzt *hozzátok* a ti esmérőitektől, hanem az Úr háza romlásainak építésére adjátok azt.

8. És engedének néki a Papok; és el nem vevék többé a pénzt a néptől, hogy ők ne építenék meg az Úr házának romlásait.

9. Vénén azért Jójada Pap egy ládat, annak a fedelén csinála egy lyukat, és helyezteté azt az oltár mellé jobbfelől, melly felől az Úr házába bémenni vala, és abba tölték a Papok a *templom* küszöbinek * őrizői mind a pénzt, mellyet az Úr házába bévisznek vala.

* 1 Krón. 26, 1.

10. És mikor látják vala, hogy sok pénz volna a ládában, felmegyen vala a Király * Íródeákja a Főpappal együtt, és megszámlálván a pénzt, mellyet az Úr

házában találunk vala, csomóba kötik vala.

* 2 Krón. 24, 11.

11. És a készpénzt a mivesek körül való pallérok kezébe adják vala az Úrnak házában, és azt az ácsokra és az építőkre költik vala, a kik az Úrnak házat építik vala.

12. A mészégetőkre *tudniillik* és a kővágókra, és hogy mind fákat vennének, mind faragott köveket *készítenének* az Úr háza romlásainak építésére, és mindenekre, melyek a háznak építésére szükségesek valának.

13. De mindazáltal abból a pénzből, melyet bévisznek vala az Úr házába, nem csináltatnak vala az Úr házához, sem ezüst poharakat, sem vígasságtevő szerszámokat, sem medenczékét, * sem trombitákat, sem valami egyéb arany vagy ezüst edényeket. * 4 Móz. 10, 2—10.

14. Mert a miveseknek adják vala azt, és az Úr házat építik vala abból.

15. Számot sem vesznek vala az embe-
rektől, a kiknek kezek által kiadják vala a pénzt a miveseknek; mert * híven cselekesznek vala. * rész 22, 7.

16. A vétekért és a bűnért való * pénz pedig nem viszik vala az Úrnak házába: mert az a Papoké vala. * 3 Móz. 5, 15. 16.

17. Akkor feljöve Hazáel * a Siriabeli Király és vitatá Gáthot, melyet meg is vőn; azután megfordula Hazáel, hogy felmenne Jerúsálem ellen. * rész 8, 12. 13. 13, 3. 4.

18. De Joás, Júdának Királya vevé mind megszentelték ajándékokat, melyeket szenteltet vala *Istennek* az ő atyjai Jósafát, Jórám és Akházia Júdának Királyai, és a melyeket ő maga szentelt vala, és minden aranyat, melly találaték mind az Úr házában, mind pedig a Király házában kincsei között; és küldé Hazáelnek * a Siriabeli Királynak, és elméne Jerúsálem alól. * 1 Kir. 15, 18.

19. Joásnak pedig több dolgai és minden cselekedetei, nemde nincsenek é megírva a Júda Királyairól való Krónika * könyvben. * 2 Krón. 24, 1—18.

20. Feltámadván pedig az ő szolgálai, pártot * ütének ellene, és levágák Joást Beth-Millóban, mellyen alámennek Silába. * rész 14, 17—19.

21. Józakhár, *mondom*, a Simeáth fija, és Józabád, a Sómer fija, az ő maga szolgálai levágák őtet, és meghala; és eltemeték őtet, az ő atyaival Dávidnak vá-

rosában. És Amásia az ő fija uralkodék helyébe.

13. RÉSZ.

Joákház és Joás országlása Izráelben; Elizeus teteme csudát tészén.

A Júdabeli Akházia Király fijának Joásnak huszonharmadik esztendejében, uralkodék Joákház, Jéhunak fija Izráelen Samariában tizenhét esztendeig.

2. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt; és követé Jéroboámnak a Nébát fijának bűneit, ki bűnbe ejté az Izráelt, és el nem szakada azoktól.

3. És felgerjede az Úrnak haragja Izráel ellen; és adá őket Hazáelnek a Siriabeli * Királynak kezébe, és Benhadádnak a Hazáel fijának kezébe, *az ő életének* minden idejében. * rész 8, 12. 13.

4. Könyörge azért Joákház az Úrnak, és meghallgatá őtet az Úr: mert látja vala az Izráelnek nyomorúságát, mert nyomorgatja vala őket a Siriabeli Király.

5. És az Isten ada Izráelnek * szabadtót, és kimenekedének a Siriabelieknek hatalmokból; és laknak vala az Izráel fiai az ő sátoraikban, mint szinte az előtt.

6. De mindazáltal el nem távoznak a Jéroboám házában bűneitől, ki bűnbe ejté az Izráelt, hanem azokban járának; sőt a berek is helyén marada Samariában. * rész 14, 27.

7. Jóllehet nem hagyott vala a *Siriabeli Király* Joákháznak *több* népet ötven lovagnál, tíz szekérnél, és tízezer gyalognál; mert megölte * vala őket a Siriabeli Király, és olyanná tette őket, mint a port a cséplő *széjűn*. * rész 8, 12. 13.

8. Joákháznak pedig több dolgai és minden cselekedetei, és az ő ereje, nemde nincsenek é megírva az Izráel Királyainak Krónika könyvekben?

9. És elaluvék Joákház az ő atyaival, és eltemeték őtet Samariában: és az ő fija Joás uralkodék helyette.

10. Joásnak a Júda Királyának harminczhetedik esztendejében, kezde uralkodni Joás a Joákház fija, Izráelen Samariában tizenhat esztendeig *uralkodék*.

11. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt, el nem távozik Jéroboámnak, Nébát fijának semmi bűneitől, ki az Izráelt bűnbe ejté, hanem azokban jára.

12. Joásnak * pedig több dolgai és valamit cselekedett, és az ő erőssége mely-

lyel hadakozott Amásia ellen a Júda Királya ellen, avagy nincsenek é megírva az Izráel Királyainak Krónika könyvekben?

* rész 14, 8. 11. 12. 2 Krón. 25, 18—24.

13. És elaluvék Joás * az ő atyaival: Jéroboám üle pedig az ő királyiszékibe; és eltemetteté Joás Samariában, az Izráel Királyaival egybe.

* rész 14, 16.

14. Elizeus pedig megbetegedék, melly betegségben meg is hala; és aláméne ő hozzá Joás az Izráel Királya, és orczájára borúlván síra, és monda: Édes atyám édes atyám! Izráelnek * szekerei és lovagjai!

* vers 15—19. rész 2, 12—15. 3, 14—19. 7, 1. 7.

15. Akkor azt mondané ki Elizeus: Végy valami kézívet és nyilakat *kezedbe*. És kezébe vevé mind a kézívet, mind a nyilakat.

16. És monda az Izráel Királyának: Fogd meg a te kezeddal a kézívet. És megfogá kezével: és annakutánna veté Elizeus az ő kezeit a Király kezeire.

17. És monda: Nyisd meg az ablakot napkelet felől. És mikor megnyitotta volna, monda Elizeus: Lőjji. És löve. Akkor monda: Az Úrnak győzedelmes nyila ez, győzedelmes nyila *mondom*, a Siriabeliek ellen; mert megvered a Siriabelieket Afekben, míg mind megemészted őket.

18. Monda azután: Vedd fel a *több* nyilakat: És felvevé. És monda az Izráel Királyának: Lődd a földet és lövé a földet háromszor; azután elhagyá.

19. Akkor megharaguvék reá az Isten embere, és monda: Ötször vagy hatszor is kell vala lőnöd, és így megverted volna a Siriabelieket, míg mind megemészted volna őket; de immár csak háromszor vered meg.

20. Annakutánna meghala Elizeus, és eltemeték őtet. A Moáb * seregei pedig jövének a földre, a következő esztendőben.

* rész 1, 1.

21. Lőn pedig, mikor egy embert el akarnának temetni, ímé megláták azokat a seregeket, és béveték az embert az Elizeus koporsójába, a ki béésvén megéré Elizeusnak tetemeit, és megelevenedék és lábaira álla.

22. Hazáel pedig a Siriabeli Király nyomorgatá * az Izráelt, Joákháznak minden napjaiban.

* rész 8, 12. 13.

23. De könyörüle az Úr rajtok; könyörüle,

mondom, ő rajtok, és hozzájok tére, az ő kötéséért * mellyet tett vala Ábráhámmal, Izsákkal és Jákóbbal; és nem akará őket elveszteni, sem el nem veté őket az ő orczája elől mind ez ideig.

* 1 Móz. 17, 1—10. 2 Móz. 2, 24. 25.

24. Meghala pedig Hazáel a Siriabeli Király, és az ő fija Benhadád uralkodék helyette.

25. És visszavevé Joás Joákháznak fija, Benhadádnak a Hazáel fijának kezéből a városokat, mellyeket erővel elvett vala * Joákháznak az ő attyának kezéből. Háromszor veré meg őtet Joás, és megadá Izráelnek városait.

* vers 22.

14. RÉSZ.

Amásia és Azária királysága Júdában, Izráelben Jéroboámé.

Joásnak az Izráelbeli Joákház Király fijának második esztendejében, kezde uralkodni Amásia, * Joásnak a Júda Királyának fija.

* 2 Krón. 25, 1.

2. Huszonöt esztendő s vala mikor uralkodni kezde és huszonkilencz esztendeig uralkodék Jérusálemben. Az ő annyának pedig Joáddán vala neve, Jérusálemből való.

3. És kedves dolgot cselekedék az Úr szemei előtt, de mindazáltal nem annyira, mint * Dávid az ő attya; a képen cselekedék mindent, mint az ő attya Joás.

* 1 Kir. 15, 5.

4. Csakhogy a magasságbeli oltárokat nem * törték vala el; hanem még a nép áldozik vala és jóillatot téssen vala a magasságbeli oltárokon.

* rész 12, 3.

5. Lőn pedig mikor a birodalom kezében megerősödött volna, megölé az ő szolgáit, * kik a Királyt az ő attyát megölték vala.

* rész 12, 20. 21.

6. A gyilkosoknak pedig fiaiát meg nem ölé, miképen meg vagyon írva a Mózes törvénye könyvében, mellyben az Isten megparancsolta ilyen szókkal: Az atyák a fiakért, se pedig a fiak * az atyákért meg ne ölettessenek, hanem kiki a maga vétkéért ölettessék meg.

* 5 Móz. 24, 16.

7. Ugyan ő megvere az * Edomiták közül tízezeret a sós völgyben; és megvevé Sélát ostrommal, és ezt nevezé Joktéelnek mind e mai napig.

* rész 8, 20.

8. Akkor küldé Amásia követeket Joáshoz Joákháznak fijához, ki Jéhunak az

Izráelbeli Királynak fija vala, ezt izen-vén: Szálljunk szembe egymással!

9. Akkor küldé Joás Izráelnek Királya Amásiához a Júdabeli Királyhoz ilyen válasszal: A bogácskóró, mely a Libánuson *vagyon*, * küldött a Libánuson való czedrusfához, ezt izenvén: Adjad a te leányodat az én fiamnak feleségül. Általméne pedig a mezei vad, mely a Libánuson *vagyon*, és eltapodá a bogácskórót. * Bir. 9. 8—15.

10. Megveréd az * Edombelieket, azért fualkodtál felszívedben. Ámbátor dicsekedjél, *csak* légy vesztegséggel házadban, miért elegyítéd magadat veszedelembe, hogy mind te elessél, mind a Júda vedel egybe. * vers 7.

11. És nem fogadá azt Amásia. Felméne azért Joás az Izráel Királya, és szembe szállának egymással ő és Amásia a Júdabeli Király a Júdában * való Bethsémesnél. * Jós. 15. 1. 10.

12. És megvereték * Júda az Izráeltől, és elfutának kiki az ő hajlékiba. * 2 Krón. 25. 21. 24.

13. Amásiát pedig a Júda Királyát, Joásnak az Akházia fiának fiját megfogá Joás az Izráelbeli Király Bethsémesnél; és méne Jérusálembe, és lerontá Jérusálemnek kerítését, az Efraim kapujától fogva mind a szegletkapuig, négyszáz singre.

14. És elvive minden aranyat, * minden ezüstöt és minden edényeket, melyek találtatának az Úr házában, és a Király házában kincsei között; még a zálogba vetett fiakat is; és megtére Samariába. * 1 Kir. 14. 25. 26.

15. Joásnak * pedig több dolgai, melyeket cselekedett, és az ő győzedelme, és miképen hadakozott Amásia ellen, a Júda Királya ellen, avagy nincsenek é megírva az Izráelbeli Királyoknak Krónika könyvekben? * rész 13. 12.

16. És elaluvék Joás az ő atyaival és eltemetteté Samariában az Izráel Királyaival együtt; és az ő fija Jéroboám uralkodék helyette.

17. Éle pedig Amásia * Joásnak a Júda Királyának fija, minekutánna meghala Joás, Joákháznak az Izráelbeli Királynak fija, tizenöt esztendeig. * 2 Krón. 25. 1.

18. Amásiának pedig több dolgai, avagy nincsenek é megírva a Júda Királyairól való Krónika könyvben?

19. Pártot ütének pedig ő ellene Jérusálembe, és elszalada Lákisba; de utánna küldének Lákisba és megölék ott őtet.

20. És visszahozák őtet lovakon, és eltemetteté Jérusálembe Dávidnak városában, az ő atyaival.

21. Fogá azért az egész Júdabeli nép Azáriát * ki tizenhat esztendős vala, és Királlyá tevék őtet az ő atya Amásia helyette.

* 2 Krón. 26. 1.

22. És építé meg Elátot, * melyet visszavett vala Júdának minekutánna elaludt volna a Király az ő atyaival.

* 5 Móz. 2. 8.

23. Amásiának, Joásnak, a Júda Királya fiának tizenötödik esztendejétől fogva uralkodék Jéroboám, Joásnak az Izráel Királyának fija Samariában, negyveneg esztendeig.

24. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt, Jéroboámnak a Nábát fiának semmi bűneitől el nem távozóék, ki bűnbe ejté az Izráelt.

25. E nyeré vissza az Izráelnek határát attól fogva, a hol Emáthba bémennék, mind a pusztasági tengerig, az Izráel Urának Istenének beszéde szerint, melyet szólott vala az ő szolgájának Jónás Prófétának, Ammittai fiának általa, * ki Gáth Kéferből való vala.

* Jón. 1. 1.

26. Mert látá * az Ur az Izráelnek nagy nyomorúságát, és hogy semmi volna mind a bérekesztetett, mind pedig az elhagyattatott, és senki nem volna, ki az Izráelt megszabadítaná.

* 5 Móz. 32. 36.

27. Az Úr sem végezte vala még azt, hogy az Izráelnek nevét úgy eltörlené, hogy az ég alatt ne volna: annakokáért megszabadítá * őket Jéroboám a Joás fija által.

* rész 13. 5.

28. Jéroboámnak pedig több dolgai és minden cselekedetei, és az ő győzedelme, és miképen hadakozott, miképen nyerte vissza a Júdához tartozó Damaskust és Hémátot az Izráelnek; nemde nincse-oek é megírva az Izráel Királyairól való Krónika könyvben?

29. És elaluvék Jéroboám az ő atyaival, az Izráelbeli Királyokkal; és uralkodék az ő fija Zakariás helyette.

15. RÉSZ.

Azária belpoklossága: Sallum, Menáhem, Pekája, Péka és Hóseás uralkodnak Izráelben; Júdában Jótám és Akház.

Jéroboámnak az Izráel Királyának huszonhetedik esztendejében kezdte uralkodni * Azária, Amásiának a Júda Királyának fija. * 2 Krón. 26, 1—5.

2. Tizenhat * esztendő s vala mikor uralkodni kezdte, és ötvenkét esztendeig uralkodék Jerúsálemben, és az ő annyának neve Jekélia vala, Jerúsálemből való.

3. És kedves dolgot cselekedék az Úrnak szemei előtt mind a szerint, a mint az ő attya Amásia cselekedett vala; * rész 14, 21.

4. De mindazáltal a magasságbeli oltárok el nem rontatának: még a nép áldozik vala, és jóillatot téssen vala a magasságbeli oltárokon.

5. Megveté pedig az Úr a * Királyt, és belpoklos lón mind halála napjáig, és magának való házban lakék; Jótám pedig a Király fija viseli vala gondját a Király házának, törvényt szolgáltatván a föld népének. * 2 Krón. 26, 16—21.

6. Azáriának pedig több dolgai és minden cselekedetei, avagy nincsenek é megírva a Júdabeli Királyokról való * Krónika könyvben? * 2 Krón. 26, 1—23.

7. És elaluvék Azária az ő attyaival, és eltemeték ötet az ő attyaival Dávidnak * városában; és az ő fija † Jótám uralkodék helyette. * 2 Krón. 26, 23. † vers 5.

8. Azáriának a Júdabeli Királynak harmincznyolczadik esztendejében, kezdte uralkodni * Zakariás a Jéroboám fija Izráelen Samariában, hat hónapig. * rész 14, 29.

9. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt, miképen az ő attyai cselekedtek vala: Nem szűnék meg Jéroboámnak a Nébát fijának * bűneitől, ki vétekbe ejté az Izráelt. * 1 Kir. 12, 28—33.

10. Pártot üte ő ellene Sallum, Jábésnek fija, és megölé ötet a népnek láttára, és megölvén ötet, ő uralkodék helyette.

11. Zakariásnak pedig több dolgai ímé meg vagynak írva az Izráelbeli Királyokról való Krónika könyvben.

12. Ez az Úrnak beszéde, melyet szólott vala Jéhunak * mondván: A te fiaiad negyedig ülnék az Izráel Királyainak székeken: És úgy lón. * rész 10, 30.

13. Sallum, a Jábés fija uralkodék

Uzziának a Júdabeli Királynak harminczkilenczedik esztendejében: és csak egy egész hónapig uralkodék Samariában:

14. Mert feljöve Menáhem a * Thirsabeli Gádinak fija, és méne Samariában, és megölé Sallumot Jábésnek fiját Samariában, és megölvén ötet, uralkodék helyette. * 1 Kir. 16, 23.

15. Sallumnak pedig több dolgai és az ő pártolása, melyet cselekedék, ímé azok meg vagynak írva az Izráelbeli Királyokról való Krónika könyvben.

16. Akkor megvevé Menáhem Thirsavárosát, és mivelhogy bé nem bocsáták, levága minden benne valókat, és Thirsától fogva mind a határbelieket; és még a terhes asszonyokat is mind fegyverre hányá.

17. Azáriának a Júdabeli Királynak harminczkilenczedik esztendejétől fogva uralkodék Menáhem Gádinak fija Izráelen, tíz esztendeig Samariában;

18. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt: nem szűnék meg Jéroboámnak a Nébát fijának bűneitől teljes életében, ki vétekbe ejté az Izráelt.

19. Eljöve pedig Púl az Assiriabeli Király az országra, és Menáhem ada Púlnak ezer talentom ezüstöt, hogy néki segítséggel lenne az ő birodalmának megerősítésében.

20. Veté pedig Menáhem az ezüstöt Izráelben mind a gazdagokra, hogy mindenik adna az Assiriabeli Királynak ötven-ötven ezüst siklust; és megtére az Assiriabeli Király, de nem késék ott abban az országban.

21. Menáhemnek pedig több dolgai és minden cselekedetei, avagy nincsenek é megírva az Izráelbeli Királyokról való Krónika könyvben?

22. És elaluvék Menáhem az ő attyaival, és uralkodék az ő fija Pekája helyette.

23. Azáriának a Júdabeli Királynak ötvenedik esztendejében kezdte uralkodni Pekája, a Menáhem fija Izráelen Samariában két esztendeig uralkodék.

24. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt, * nem távozték el Jéroboámnak a Nébát fijának bűneitől, ki vétekbe ejté az Izráelt. * vers 9.

25. Pártot üte pedig ő ellene Péka, Remáliának fija az ő Hadnagya, és megölé ötet Samariában, a Király házának

palotájában, Argóbbal és Arjével, és ő vele *valának* ötven férjfiak is a Gileádbeliek fiai között; kit mikor megölt volna, ő uralkodék helyette.

26. Pékájának pedig több dolgai és minden cselekedetei, imé meg vagynak írva az Izráelbeli Királyokról való Krónika könyvben.

27. Azáriának a Júdabeli Királynak ötvenkettődik esztendejében kezdte uralkodni Péka, Remáliának fija, Izráelen Samariában húsz esztendeig.

28. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt; * nem távoztak el Jérobóámnak a Nébát fiának bűneitől, ki vétekbe ejtje az Izráelt. * vers 9.

29. Pékának az Izráel Királyának idejében jöve el Tiglát-Piléser az Assiriabeli Király; és megvevé * Hijont, Abelát vagy Béth-Maakát, Jánoát, Kédest, Hásort, Gileádot, Galileát, és Nafthalinak egész földét; és elvivé őket fogva Assiriába. * 1 Kir. 15. 20.

30. Pártot üte pedig Hósea, Elának fija Péka ellen Remáliának fija ellen, és megsebesítván megöle őtet, és uralkodék helyette Jótámnak az Uzzia fiának huszadik esztendejében.

31. Pékának pedig több dolgai * és minden cselekedetei, imé meg vagynak írva az Izráelbeli Királyokról való Krónika könyvben. * 2 Krón. 28. 6.

32. Pékának a Remália fiának az Izráelbeli Királynak második esztendejében, uralkodni kezdé * Jótám, Uzziának a Júda Királyának fija. * 2 Krón. 27. 1.

33. Huszonöt esztendő vala, mikor uralkodni kezdé, és tizenhat esztendeig uralkodék Jérusálemben: az ő anyjának pedig Jérusa vala neve, a Sádók leánya.

34. És kedves dolgot cselekedék az Úr szemei előtt, mind a képen cselekedék mint az ő atya * Uzzia. * vers 7.

35. De mindazáltal a magasságbeli *oltárokat* el nem ronták: *hanem* még a nép áldozik és jóillatot térszen vala a magasságbeli oltárokon. Ő építé meg az Úr házának felső kapuját.

36. Jótámnak pedig több * dolgai és minden cselekedetei avagy nincsenek é megírva a Júdabeli Királyokról való Krónika könyvben. * 2 Krón. 27. 1–6.

37. (Ez időben kezdé küldeni az Úr Júdára Réczint * a Siriabeli Királyt, és Pékát, Remáliának fiját.) * Ésa. 7. 1.

38. És elaluvék Jótám az ő atyaival, és eltemették az ő atyaival, Dávidnak az ő atyjának városában; és Akház az ő fija uralkodék helyette.

16. RÉSZ.

Akház uralkodása Júdában.

Pékának a Remália fiának tizenhetedik esztendejében kezdé uralkodni * Akház Jótámnak a Júda Királyának fija.

* 2 Krón. 28. 1.

2. Húsz esztendő vala Akház mikor uralkodni kezdé, és tizenhat esztendeig uralkodék Jérusálemben; de nem cselekedé azt, a mi az ő urának Istenének tetszet volna, a mint Dávid az ő atya: 3. Hanem jára az Izráel Királyainak útjokon; és az ő fiját is * általvivé a tűzön a pogányok utálatosságai szerint, kiket az Úr az Izráel fiai előtt kiűzött vala.

* rész 3, 27. 3 Móz. 18. 21.

4. Áldozék annakfelette és jóillatot tőn a magasságbeli * oltárokon, és a halmokon, és minden zöldellő fa alatt.

* rész 17, 10. Ezék. 6. 13.

5. Akkor feljöve Réczin * a Siriabeli Király, és Péka, Remáliának fija az Izráel Királya Jérusálemet vitatni, és reá szállának Akházra, de meg nem ű vehették.

* Ésa. 7. 1. † 2 Krón. 26. 9. 14. 15.

6. (Akkor nyeré vissza Réczin a Siriabeli Király Elátot * a Siriabelieknek, és kiveszté a Zsidókat Elátból: az Edomiták pedig megjövének Elátba, és ott lakának mind e mai napig.)

* rész 14. 22.

7. Küldé pedig Akház követeket Tiglát-Piléserhez * az Assiriabeli Királyhoz, ezt mondván: Te szolgál és te fíjad vagyok; jöjj fel, és szabadíts meg engemet a Siriabeli † Királyának kezéből, és az Izráel Királyának kezéből, kik reám támadtak.

* rész 15, 29. † 2 Krón. 28. 5–8. 21.

8. És vevé Akház az ezüstöt és aranyat, melly találtaték az Úrnak házában * és a Király házában kincsei között, és ajándékon küldé az Assiriabeli Királynak.

* 2 Krón. 28. 21.

9. Engede pedig néki az Assiriabeli Király, és feljövén az Assiriabeli Király Damaskus * ellen, megvevé azt, és a benne valókat Kirbe vivé: Réczint pedig megöle.

* Ésa. 17. 1. Ámós 1. 3–4.

10. És eleibe méne Akház Tiglát-Pilésernek az Assiriai Királynak Damaszkusba; és mikor látta volna Akház Ki-

rály az oltárt melly Damaskusban vala, küldé annak az oltárnak * hasonlatosságát, és képét minden módjával Uriás Paphoz.

11. És megépíté Uriás Pap az oltárt a formára, mellyet Akház Király küldött vala Damaskusból: Így cselekedék Uriás Pap, míg visszajöve Akház Király Damaskusból.

* 2 Krón. 25, 14.

12. Mikor pedig megjött volna Damaskusból a Király, és látta volna az oltárt; az oltárhoz méne, és áldozék azon.

13. És meggyújtá az ő égőáldozatját és Minháját, és áldozék italiáldozattal is; és az ő engesztelőáldozatinak vérét elhinté az oltár körül.

14. És a rézoltárt, melly az Úr előtt vala, távol vivé a háznak első részétől; hogy ne lenne az ő oltára között, és az Úrnak háza között, és helyhezteté azt az ő oltárának oldala mellé észak felől.

15. És megparancsolá Akház Király Uriás Papnak mondván: Enagy oltáron gyujtsd meg a reggeli égőáldozatot és az estveli Minhát, a Király áldozatját is az ő Minhájával egyetembe; az egész föld népének is mind égőáldozatját, mind Minháját, mind italiáldozatját, és az égőáldozatnak minden vérét és egyéb áldozatnak minden vérét a körül hintsed el: A rézoltárról pedig én gondot viselek.

16. Uriás Pap azért mind a szerint cselekedék, a mint Akház Király megparancsolta vala.

17. Elröntá annakfelette Akház Király a rézüstöknek pártázatjait, és * azoknak talpait, és lehányá azokról az üstöket: a réztengert is leveté a rézökrökről, melyeken áll vala és tevé azt kópádimentomra.

* 1 Kir. 7, 27. 37. 44.

18. És a szombatnak hajlékát is, melyet a házban építettek vala, elhányá, és a Királynak külső bójáró helyét elfordítá az Úr házában az Assiriabeli Királyért.

19. Akháznak pedig több dolgai, melyeket cselekedett, avagy nincsenek é megírva a Júdabeli Királyokról való Krónika * könyvben?

* 2 Krón. 28, 1-3.

20. És elaluvék Akház az ő atyjaival, és eltemetették * az ő atyjaival Dávidnak városában; és uralkodék helyette az ő fija † Ezékiás.

* 2 Krón. 28, 27. † rész 18, 1.

17. RÉSZ.

Hóseás királysága Izráelben. Assiriai fogság Salmanasár által.

Akháznak a Júda Királyának tizenkettedik esztendejében kezdé uralkodni Hóseás, Elának fija Samariában Izráelen, kilencz esztendeig *uralkodék*.

2. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt; mindazáltal nem annyira, mint az ő előtte való Izráelbeli Királyok.

3. Ez ellen jött * vala fel Salmanasár és Assiriabeli Király és Hóseás szolgájává lón néki, és adót ad vala néki.

* rész 18, 9. 10.

4. Eszébe vevé pedig az Assiriabeli Király, hogy Hóseás pártot ütöt volna ő ellene, mivelhogy követeket küldött vala Suához az Egyiptombeli Királyhoz és az Assiriabeli Királynak adót nem küld vala, mint minden esztendőnként *szokott vala*: annakokáért megfogá őtet az Assiriabeli Király, és megkötözvén a tömlöczbe veté.

5. És felméne az Assiriabeli Király az egész földre, felméne Samariába is, és megszállá azt három esztendeig.

6. Hóseásnak pedig kilenczedik * esztendejében vevé meg az Assiriabeli Király Samariát, és elvivé az Izráelt Assiriába; és leszállítá őket Halában és Haborban a Gózáni folyóvíz mellett, és a Médusoknak városaiban.

* rész 15, 29. 18, 10.

7. Így lón * mivelhogy vétkeztek az Izráel fiai az ő Urok Istenek ellen, ki őket kihozta vala Egyiptom földéből, hogy Faraónak az Egyiptombeli Királynak hatalma alatt ne lennének; és ők idegen isteneket tiszteltek.

* 5 Móz. 28, 15. 63-67.

8. És jártak a pogányoknak * szerzéseken, kiket kiűzött vala az Izráel fiai elől az Úr, és az Izráel Királyainak cselekedeteik szerint.

* rész 16, 3. 1 Kir. 12, 28. 33.

9. És titkon cselekedtek az Izráel fiai hamis dolgokat az ő Urok Istenek ellen és építettek magoknak * magasságbeli oltárokat minden városokban, mind a várakban, mind a kerített városokban.

* rész 16, 10-18. Ezék. 6, 13.

10. És emeltek magoknak faragott képeket és berkeket, minden magas halmokon, és minden * zöldellő fa alatt.

* Jer. 2, 20. 3, 6.

11. Jóillatot tévén ott minden magasságbeli oltárokon, mint a pogányok, kiket az Úr kiűzött vala előlők; és igen

gonosz dolgokat cselekedtek, mellyekkel az Urat haragra indíták.

12. Szolgálván a bálványoknak, kik felől az Úr azt * parancsolta vala nékik: Azt ne cselekedjétek. * 5 Móz. 5. 7. 8.

13. Akkor bizonytságot tón az Úr Izráel ellen, és Júda ellen, mind a Próféta, mind a Látók * által ezt mondván: Térjétek meg † a ti gonosz, útaikról, és őrizzétek meg az én parancsolatimat és rendelésimet, az egész törvény szerint, melyet parancsoltam a ti atyáitoknak; és melyet ti hozzátok küldöttem az én szolgálaim a Próféta által.

* 4 Móz. 12. 5. 1 Sám. 9. 9. 28. 6. † Jer. 18. 11. 35. 15.

14. És ők nem engedének, hanem megkeményíték az ő nyakokat, az ő atyaiknak keménységek * szerint, kik nem hívének az ő Urokban Istenekben.

* 4 Móz. 14. 22. 5 Móz. 31. 27.

15. És megutálák az ő rendeléseit, és az ő kötését, melyet * tett vala az ő atyaikkal, és az ő bizonytságtételeit, mellyekkel bizonytságot tón ellenek; és hibáavaló dolgot követének, és hibáavalókká lőnnek, a körülök való pogányokatkövetvén, kik felől azt parancsolta vala az Úr nékik, hogy úgy ne cselekednének mint azok.

* Zsolt. 147. 19. 2 Móz. 24. 3—8.

16. És végezetre elhagyák az ő Urokban Isteneknek minden parancsolatit, és csinálának magoknak öntött képeket, két * borjúkat és berket: és meghajlának az egész mennyei sereg előtt, és a Baálnak szolgálának. * 1 Kir. 12. 28—33.

17. És általvivék az ő fiaikat és leányaikat * a tűzön, jövődöket mondának, és varázslának; és magokat teljességgel erre adák, † hogy gonoszúl cselekednének az Úr előtt, hogy őtet haragra indítának. * rész 16. 3. † 1 Kir. 21. 20. 25. 26.

18. Annakokáért igen megharaguvék az Úr Izráelre, és elveté őtet * szeme elől: és semmi meg nem marada, hanem csaka Júda † nemzetsége. * vers 6. † 1 Kir. 12. 17.

19. Sőt még a Júda is nem őrizé meg az ő Úrnak Istenének * parancsolatit; hanem az Izráelnek szerzésiben járának, úgy cselekedvén mint azok. * rész 16. 3—17.

20. Elidegenüle * azért az Úr az egész Izráelnek magvától, és megsanyargatá őket, és a kóborlók kezébe adá őket, míg nem mint elvetné az ő szemei elől;

* vers 13. 14. 18.

21. Mert elszakasztá Izráelt * a Dávid házatól, és Királlyá tevék Jéroboámot a Nébát fíját. Megtartóztatá pedig Jero-boám az Izráelt, hogy az Úr után ne menne, és igen nagy vétekbe ejté őket.

* 1 Kir. 12. 16—33.

22. És járának * az Izráel fiai Jéroboámnak minden bűneiben, mellyeket ő cselekedett vala; és el nem távozának azoktól.

* rész 15. 9. 18. 24. 28.

23. Míglén elveté az Úr szemei elől az Izráelt, mint szólott vala minden ő szolgálái, a Próféta * által. Így vitetek el fogva az Izráel az ő földéből Assiriába, mind e mai napig.

* Hós. 1. 4—6.

24. Hoza annakutánna az Assiriabeli Király * embereket Babilóniából, Kutából, Avából, Hámátból, és Sefárvaimból, és beszállitá őket Samariának városaiba az Izráel népe helyett; kik bírák Samariát, és lakának annak városaiban.

* Esdr. 4. 10.

25. Lőn pedig először, mikor ott kezdének lakni, nem félük vala az Urat; azért bocsáta az Úr ő reájok * oroszlanokat, kik megölik vala őket. * 3 Móz. 26. 22.

26. Mondának azért az Assiriabeli Királynak: A pogányok, kiket *ide* hoztál, és Samariának városaiba ültettél, nem tudják annak a földnek Istene tiszteletének módját: és reájok oroszlanokat bocsátott, kik megölik őket, mivelhogy nem tudják annak a földnek Istene tiszteletének módját.

27. Parancsola azért az Assiriabeli Király, mondván: Vigyetek oda egyet a Papok közzül, kiket onnét elhoztatok, a ki menjen el és lakjék ott, és tanítsa meg őket annak a földnek Istene tiszteletének módjára.

28. Elméne azért egy a Papok közzül, kiket Samariából elvittek vala, és * lakék Béthelben; és tanítja vala őket, miképen tisztelnék az Urat. * 1 Kir. 12. 29. 13. 1. 2.

29. Mindazáltal mindenik nemzetség kíváltképen való isteneket csinál vala magának, és helyheztesik vala azokat a magasságbeli oltároknak házában, mellyeket a Samariabeliek csináltak vala, minden nemzetség az ő városában, melyben lakik vala;

30. Mert a Babilóniabeli férjfiak csinálák a Sukkót Benótot: a Kutbeli férjfiak csinálák a Nérgelt: és a Hámátbeli férjfiak csinálák az Asimát;

31. A Háveusok pedig csinálák a Nibe-házt és a Tartákot: a Sefárvaimbeliek pedig megégetik vala tűzzel az * ő magzatjaikat, az Adraméleknek és Anaméleknek a Sefárvaimbeliek isteneinek.

* rész 3. 27. 16, 3.

32. Így tisztelik vala az Urat; és szerzenék magok között Papokat az ő magasságbeli oltáraik mellé, kik ő érettek áldoznak vala a magasságbeli oltároknak templomában.

33. És *jöllehet* tisztelik vala az * Urat, de mindazáltal az ő isteneiknek is szolgálnak vala a népeknek szokások szerint, a kik között $\dagger$ elhozták vala őket.

* vers 26. 28. $\dagger$ vers 29—31. 41. Sof. 1, 5.

34. Mind e mai napig cselekesznek az ő régi szokások szerint: nem tisztelik igazán az Urat, és nem cselekesznek az ő végezésék és szokások szerint, *azaz*, a törvény szerint és a parancsolat szerint, melyet az Úr parancsolt vala a Jákób fíjainak, kit * Izráelnek neveze.

* 1 Móz. 32, 28.

35. Kötést tett vala pedig az Úr ő velek, és megparancsolta vala nékik, mondván: Ne tiszteljétek idegen isteneket és ne imádjátok őket, és ne szolgáljatok, se áldozzatok nékik:

36. Hanem az Urat, a ki titeket kihozott az Egyiptom földéből nagy erővel és felemelt * karra, őtet tiszteljétek és imádjátok, és néki áldozzatok.

* 2 Móz. 6, 6. 12, 51.

37. Annakfelette az ő rendelkezéit itéleteit, törvényét és parancsolatját, melyeket megírt néktek, megőrizzéték, azokat cselekedvén minden időben; és az idegen isteneket ne tiszteljétek;

38. És a kötésről, melyet veletek tettem, el ne felejtkezzetek, és ne tiszteljétek idegen isteneket:

39. Hanem a ti uratokat Istenteket tiszteljétek; és ő megszabadít titeket minden ellenségeiteknek kezekből.

40. És nem lőnnek * engedelmesek hanem az ő előbbi szokások szerint cselekedének.

* Bir. 6, 10.

41. Jöllehet ezek a pogányok tisztelték az Urat, de mindazáltal az ő faragott képeiknek is * szolgálnak vala. Még az ő fíjaik is és az ő unokáik is a szerint cselekesznek mind e mai napig, a mint az ő eleik cselekedtek.

* vers 29—31.

18. RÉSZ.

Ezékiás az istenitisztelést helyre állítja, Sénakhérib feljő Jerúsálem ellen.

Lőn pedig Hóseásnak az Izráelbeli Ela Király fíjának harmadik esztendejében, uralkodni kezdé Ezékiás, * Akháznak a Júdabeli Királynak fíja. * rész 16, 20. 2 Krón. 29, 1.

2. Huszonöt esztendő s vala, mikor uralkodni kezdé, és huszonkilenc esztendeig uralkodott Jerúsálemben: az ő anyjának pedig neve *Abi vala*, Zakariás leánya.

3. És kedves dolgot cselekedék az Úrnak szemei előtt mind a szerint, a mint az ő attya Dávid * cselekedett vala. * 1 Kir. 15, 5.

4. Ő rontá el a magasságbeli * oltárokat, és eltöré a faragott képeket és levágá a berket; és eltöré az érczígýót is, melyet Mózes $\dagger$ csinált vala: mert mind az ideig az Izráel fíjai jóillatot téznek vala annak, és nevezé azt Nékhusztánnak.

* 2 Krón. 31, 1—4. $\dagger$ 4 Móz. 21, 9.

5. Bízék az Izráel Urában Istenében, és ő utánna nem lőn hozzá * hasonló a Júdabeli minden Királyok között, és azok között is, kik ő $\dagger$ előtte voltak.

* 2 Krón. 32, 25. $\dagger$ 1 Kir. 3, 12. 11, 6—9.

6. Mert az Úrhoz ragaszkodék és el nem hajla ő tőle: és megőrizé az ő parancsolatit, melyeket parancsolt vala az Úr Mózesnek.

7. És vele lőn az Úr, és mindenütt valahová megyen vala, előmenetele vala. Elszakada * pedig az Assiriabeli Királytól: és nem szolgálá néki. * rész 16, 7. 8.

8. Ő megveré a Filiszteusokat mind Gázáig, és minden ő határokat, akár tornyok, akár kerített városok *volnának*.

9. Lőn pedig Ezékiás Királynak negyedik esztendejében: (e vala pedig Hóseásnak az Izráelbeli Ela Király fíjának hetedik esztendeje) feljőve * Salmanasár az Assiriabeli Király Samaria ellen, és azt megszállá.

* rész 17, 5. 6.

10. És három esztendő mulva azt megvevé. Ezékiásnak hatodik esztendejében (ez a Hóseásnak az Izráelbeli Királynak kilencedik esztendeje) vevék meg Samariát.

11. És elvivé az Assiriabeli Király az Izráelt Assiriába, és helyhezteté őket Halába, Hábörba, a Gózáni folyóvíz mellé és a Médusoknak városaiba;

12. Ezokáért, mert nem engedtek az ő Uroknak és Isteneknek szavának, hanem megszegék * az ő kötését, *azaz*, mind

azokat mellyeket parancsolt vala Mózes az Úr szolgája; mert nem *akarának* engedni, sem a szerint cselekedni.

* 5 Móz. 28, 15. 63–67.

13. Ezékiás Királynak pedig tizen-egyedik esztendejében, feljőve Sének-hérib * az Assiriabeli Király, Júdának minden kerített városai ellen, és megvevé azokat.

* Ésa. 36, 1–22. Ésa. 37, 36–38.

14. Küldé azért Ezékiás Júdának Királya az Assiriabeli Királyhoz Lákisba, ezt izenvén: Vétkeztem, * térj el én rólam; a mit rám vetsz, elviselem! És vete az Assiriabeli Király Ezékiásra a Júdabeli Királyra háromszáz talentom ezüstöt, és harmincz talentom aranyat.

* vers 7.

15. És oda ada Ezékiás minden ezüstöt, melly találaték mind az Úrnak házában, mind pedig a Király házában kincsei között.

16. Ugyanazon időben megfosztá Ezékiás az Úr templomának ajtait és az ajtóknak küszöbeit, mellyeket *ezüsttel* béborított vala Ezékiás, a Júdabeli Király: és adá azoknak *ezüstöt* az Assiriabeli Királynak.

17. Azután pedig elküldé az Assiriabeli Király Thartánt Rabsárist, és Rabsakét Lákisból Ezékiás Királyra, igen nagy haddal Jerusalembe: a kik felmenének, és jutának Jerusalembe, és följővén megállának a felső * halastónak zsilipjénél, melly a ruhafestőnek útá mellett vagyon.

* Ésa. 36, 2. 2 Krón. 32, 9–16.

18. Kihívaták pedig a Királyt, és kiméne hozzájuk Eliákim, Hilkiának fija, ki a Király házában gondviselője vala, és Sebna az íróéak, és Joákh, Asáfnak fja a sekretárius.

19. És monda nékik Rabsaké: Mondjátok meg, kérlek, Ezékiásnak: Ezt mondja a nagy Király, az Assiriai Király! Micsoda bizodalom ez, a mellyhez te támaszkodtál?

20. Talán azt gondoltad: Bizonyára vagyon nékem a szólásra nyelvem, tanácsom és erőm a hadakozásra: Valyon mihez bízta, hogy elszakadtál tőlem?

21. Most imé megtört * nádszálhoz bízta, *tudniillik* Egyiptomhoz, mellyhez ha ki támaszkodik bémegyén az ő kezébe, és általlikasztja: ilyen Faraó az Egyiptombeli Király mindenekhez, kik ő hozzá bíznak!

* Ésa. 36, 6.

22. Ha azt mondjátok nékem: A mi Urunkban Istenünkben bízunk: Nem az é az, a kinek magasságait és oltárait elrontotta Ezékiás, és mind Júdának, mind Jerusálemnek megparancsolta: Ez oltár * előtt imádkozzatok Jerusálemben?

* 5 Móz. 12, 5. 11.

23. Most azért adj zálogot, kérlek, az én uramnak az Assiriabeli Királynak, és kétezer lovat adok néked, csak hogy adhatná emberekét, kik felülneék azokra.

24. És mimódon oltalmazhatná meg magadat az én uramnak alábbvaló szolgáinak hadnagyjoktól, noha Egyiptomhoz bízol a szekerekért * és lovagokért?

* 2 Krón. 12, 2. 3.

25. És most valyon az Úr *híre* nélkül jöttem é fel e hely ellen, hogy azt elveszessem? az Úr mondotta nékem: Menj fel e föld ellen, és veszed el azt!

26. És monda Eliákim, Hilkiának fja és Sebna, és Joákh Rabsakének: Szólj, kérlek, a te szolgálidnak Siriai nyelven: mert jól értjük: és ne szólj velünk zsidóul a kerítésen való népnek hallására.

27. Felele pedig nékik Rabsaké: Valyon a te uradhoz vagy te hozzád küldött é engemet az én uram, hogy megmondanám e beszédeket? nem a férjfiakhoz é, kik a kerítésen ülnek, hogy azok megegyék az ő * ganéjokat, és megigyak vizelletjeket veletek egyetembe:

* rész 6, 25. 29.

28. És felállá Rabsaké, és kiálta felszóval zsidóul, mondván: Halljátok meg a nagy Királynak, az Assiriabeli Királynak beszédit!

29. Ezt mondja a Király: Meg ne csaljon titeket Ezékiás: mert meg nem szabadíthat titeket az ő kezéből.

30. És ne engedjétek, hogy titeket Ezékiás biztasson az Úrral ezt mondván: Kétség nélkül megszabadít minket az Úr, * és nem adatik e város az Assiribeli Király kezében.

* vers 35.

31. Ne engedjétek Ezékiásnak: mert ezt mondja az Assiriabeli Király: Vegyétek kegyelmességemet, és jöjjetek ki hozzám, és kiki egyék az ő szőlőjéből * és figefájáról, és kiki mind igyék az ő kútjának vizéből.

* 1 Kir. 4, 25.

32. Míglén eljövök és elviszlek titeket a ti földetekhez hasonló földre, gabonás és boros földre, kenyeres és szőlős földre, olajos és mézes földre, hogy élhessetek

és meg ne halljatok; és ne hidjetez Ezékiásnak mikor titeket el akar hitetni mondván: Az Úr megszabadít minket!

33. Valyon megszabadították é a Pogányoknak *isteneik kiki mind az ő földét az Assiriabeli Királynak kezéből?

* Ésa. 10, 10. 11.

34. Hol vagyon Hámátnak és Árpádnak *istene? hol vagyon Sefárvaimnak, Hénának, és Hivvának *istene*? Valyon megszabadították é Samariát az én kezemből.

* rész 16, 9. Jer. 49, 23.

35. Kicsoda a földön való minden istenek között, ki megszabadíthatta volna az ő földét az én kezemből, hogy az Úr is * kiszabadíthatná Jerúsálemet az én kezemből?

* rész 19, 35—37.

36. Hallgata pedig a nép, és nem felele néki csak egyigét is: mert a Király megparancsolta vala, mondván: Meg ne feleljetez néki.

37. Menének azért Eliakim, Hilkiának fija, a *Király* házának gondviselője, és Sebna az íródeák, és Joákh, Asáfnak fija a sekretárius Ezékiáshoz, ruháikat megszaggatván, és megmondák néki Rabsakénak beszédit.

19. RÉSZ.

Ésaiás vigasztalja Ezékiást; Sénakerib népe s maga is elvész.

Mikor pedig azokat * hallotta volna Ezekiás Király, megszaggatá az ő ruháit és zsákba öltözték, és béméne az Úr házába.

* Ésa. 37, 1.

2. És elküldé Eliákimot a *Király* házának gondviselőjét, és Sebnát az íródeákat, és a Papoknak Véneit kik zsákba öltözték vala fel, Ésaiás Prófétához * az Ámos fíjához;

* Ésa. 1, 1.

3. És ők mondanak néki: Ezt mondja Ezékiás: E nap nyomoruságnak, szidalmazásnak és * káromlásnak napja: mert a fiak jutottak a szülésre, de nincsen a *szülőnek* szülésre való ereje. *vers 10. rész 18, 35.

4. Netalán a te Urad Istened meghalja Rabsakénak minden beszédit, kit elküldött az ő ura az Assiriabeli Király, hogy szidalommal * illesse az élő Istent és káromló beszédekkel, melyeket a te Urad Istened meghallott: Könyörögj azért azokért, kik még megmaradtak.

* rész 18, 30—35.

5. Menének azért az Ezékiás Király szolgái Ésaiáshoz.

6. Kinek *ezt* felelé Ésaiás: Ezt mondjátok a ti Uratoknak. Ezt mondja az Úr: Ne félj a beszédektől, melyeket hallottál, melyekkel szidalmaztak engemet az Assiriabeli Király szolgái.

7. Ímé én olly lelket adok belé, hogy hírt * hallván megtérjen az ő földére: és fegyverrel † vágatom le őtet az ő földében.

* vers 9. rész 7, 6. 7. † vers 17.

8. Megtére azért Rabsaké, és úgy találá az Assiriabeli Királyt, hogy Libnát * vitatná; mert meghallotta vala, hogy elment Lákisból.

* Jós. 10, 29.

9. Hírt halla pedig Tirhaka * felől a Szerecsen Király felől, ilyen módon: Ímé kijött, hogy hadakozzék te ellened: és *ezt hallván* megtére és más követeket küldé Ezékiáshoz, ezt izenvén. * Ésa. 37, 9.

10. Így szóljatok Ezékiásnak a Júdabeli Királynak, mondván: Meg ne csaljon * téged a te Istened, kiben bízol, ezt mondván: Nem adatik az Assiriabeli Király kezébe Jerúsálem.

* rész 18, 30. 35.

11. Ímé te hallottad, mit cselekedtek az Assiriabeli Királyok minden országgal, elvesztvén azokat, és te megszagdulatsz é?

12. Valyon megszabadították é a Pogányoknak isteneik azokat, kiket elvesztettek az én Atyáim: Gózánt, Aránt, Résefet, és az Eden fíjait, kik Thelasárbán *valának*?

13. Hol vagyon Hámátnak Királya, Árpádnak Királya és a Sefárvaim városnak Királya? *Hol vagyon* Hána és Hivva?

14. És elvevé Ezékiás a levelet a követeknek kezekből, és azt megolvasta; és mikor felment volna az Úrnak házába, kiterjeszté azt Ezékiás az Úr előtt;

15. És imádkozék Ezékiás az Úr előtt, és monda: Izráelnek Ura Istene! ki a Kérubimok * között lakol, te vagy egyedül e földön való minden országoknak Istene, te teremtetted mind * az eget, mind a földet:

* 2 Móz. 25, 20—22.

16. Hajtsd hozzám, Uram, a te füledet és halld meg: nyisd fel Uram a te szemeidet és lásd meg; és halld meg a Sénakhérib beszédét, ki ide küldött, hogy szidalommal * illetné az élő Istent.

* vers 10.

17. Igaz dolog Uram! Az Assiriabeli Királyok elpusztították azokat a * Pogányokat és azoknak földöket.

* vers 11—13.

18. És az ő isteneiket a tűzbe hányták:

mert nem istenek valának, hanem emberi kéznek csinálmányai, fa és kő, azért vesztették el őket.

19. Most azért mi Urunk Istenünk szabadíts meg, kérlek, minket az ő kezéből, hogy megismerjék e földnek minden országai, hogy te egyedül vagy az Úr Isten!

20. Akkor elkülde Ésaiás az Ámós fija Ezékiáshoz, ezt mondván: Ezt mondja az Izráelnek Ura Istene: A te könyörgésedet az Assiriabeli Király felől Sénakhérib felől meghallgattam.

21. Ez a beszéd melyet szóla az Úr ő föléle: Megutált * téged, megcsúfolt téged a Sionnak szűz leánya, te rajtad fejét hajtogatta a Jerusalem leánya.

* rész 18, 23. 30.

22. Valyon kit szidalmaztál meg, és kit gyaláztál? És kicsoda ellen emelted fel a te szódat? Kétség nélkül a te szemeidet a magasságba emeled fel az Izráelnek szent Istene ellen.

23. A te követeid * által szidalommal illetted az Urat, és ezt mondtad: Az én szekereimnek sokasága által jöttem fel a magas hegyekre, a Libánus oldalaira: és levágom az ő magas cédrusfáit, és válogatott fenyőfáit; és bémelegyek az ő végső lakhelyébe, a Kármel erdejébe.

* Ésa. 37, 24.

24. És ások kútakat, és iszom idegen vizeket, mert én megszáraztottam a megszállott helyeknek minden forrásait az én lábaimnak talpaival.

25. Nem hallottad é régtől fogva, hogy én dolgozom ez? melyet még a régi időkben elvégeztem, és azt most vittem véghez, hogy az erős városok lerontatnának, és rakásokká lennének.

26. És a benne lakók erejekben megfogyatkoznak, megrontatnának, és megszegényülnének, és olyanokká lennének mint a mezőbeli fű, és a gyermekded paréj és a hénjazaton való fű, mely elfogy nyad minekelőtte megérnek.

27. A te lakhelyedet pedig, és mind kijövedeleidet, mind bemeneteledet, és a te ellenem való dühösségedet jól tudom:

28. Mert te én ellenem * dühösködsz, és a te zúgolódásod feljött az én füleimbe: Annakokáért † az én horgomat a te orrodra vetem, és az én zabolámat a te szádba, és visszaviszlek azon az úton, melyen eljöttél. * Ésa. 37, 29. † 1 Kir. 20, 28.

29. Tenéked pedig, *Ezékiá*, legyen e jeled: Ez esztendőben azokat eszed, melyek a tavalyi aratásnak hulladékán teremnek; a második esztendőben pedig azokat, melyek magoktól teremnek: a harmadik esztendőben pedig vetek és arattok, szőlőket plántáltok és azoknak gyümölcsét eszitek.

30. Mert a ki Júda nemzetségéből megszabadult és a megmaradt, gyökeret ver alól, és gyümölcsöt terem felül.

31. Mert Jerusálemből kijőnek a megmaradtak, és megszabadult a Sionnak hegyéről; a Seregek Urának * buzgó szerelme cselekeszi ezt! * Ésa. 9, 7.

32. Annakokáért azt mondja az Úr az Assiriabeli Király felől: Bé nem jó e városba és nyilat sem lövöldöz belé, sem a paizsos nem ostromolja azt, és sánczot nem ás mellette:

33. Azon úton, melyen eljött, * visszatér, és e városba bé nem jó, azt mondja az Úr!

* vers 28.

34. És megoltalmazom e várost, hogy megtartsam azt, én érettem és Dávidért az * én szolgámért.

* 1 Kir. 11, 13.

35. Lőn azért azon éjjel, kijöve az Úrnak Angyala, és levága az Assiriabeli táborban * száz nyolczvanöt ezeret: felkelének pedig jó reggel, és imé mindenütt holttestek valának.

* Ésa. 37, 36.

36. Elindulván azért elméne * és visszatére Sénakhérib az Assiriabeli Király, és lakék Ninivében.

* rész 19, 28. 33.

37. És lőn mikor ő a Nisróknak az ő Istenének templomában imádkoznék, Adramélek és Sarézer; az ő fiai * levágák őtet fegyverrel; ők pedig elszaladának az Ararát földébe; és az ő fiai, Esárhaddon uralkodék helyette.

* Ésa. 37, 38.

20. RÉSZ.

Ezékiás életének meghosszabbítása; kincseinek mutogatásáért való büntetése.

Akkor az időben halálra * betegedék Ezékiás, és hozzá méne Ésaiás Próféta az Ámós fija, és monda néki: Ezt mondja az Úr: Rendeld el házatad, mert meghalsz, és nem élsz.

* Ésa. 38, 1.

2. Minekokáért arczal a falhoz fordula, és imádkozék az Úrnak, mondván:

3. Kérlek, óh Uram, emlékezzél meg róla, hogy te előtted valósággal és tö-

kéletes szívvel jártam *szüntelen*, és hogy azt cselekedtem, a mi jó * volt a te szemeid előtt: És síra Ezékiás felette igen.

* rész 18, 3—6. Neh. 13, 14.

4. Még pedig nem ment vala Ésaías a középső tornácig, mikor az Úrnak beszéde lőn ő hozzá, mondván:

5. Térj meg, és mond meg Ezékiásnak az én népem Fejedelmének: Ezt mondja az Úr, Dávidnak a te atyádnak Istene: Meghallgattam a te imádságodat, láttam a te könyhullatásodat, imé én meggyógyítlak téged, harmadnapra felmegy az Úrnak házába;

6. És a te idődet tizenöt esztendővel meghosszabbítom, és megszabadítlak téged és e várost az Assiriabeli Királynak kezéből; és megoltalmazom e várost; én érettem és Dávidért * az én szolgámért.

* rész 19, 34.

7. És monda Ésaías: Hozzatok egy kötés száraz figét ide. És hozának, és azt a kelevényre köték és meggyógyula.

8. És mikor azt kérdené Ezékiás Ésaístól: Micsoda jele leszen hogy meggyógyít engemet az Úr; és felmegyek harmadnapra az Úrnak házába?

9. Felele Ésaías: E leszen jeled az Úrtól, hogy ő megcselekeszi ezt a dolgot, melyről szólott néked: *Azt akarod é, hogy az órának árnyéka előmenjen tíz grádiccsal, vagy hogy visszatérjen tíz grádiccsal?*

10. Felele Ezékiás: Könnyű az árnyéknak tíz grádiccsal alászállani: Nem *akárom azt*; hanem hogy hátramenjen az árnyék tíz grádiccsal.

11. Kiálta azért Ésaías Próféta az Úrhoz, és visszatéríté * az árnyékot a mutatóórán, *mellyet Akház csináltatott vala*, azon grádicson, melyeken immár aláment vala tíz grádiccsal.

* Jós. 10, 13.

12. Akkor az időben Berodákh Baladán, Baladánnak a Babilóniai Királynak fija küldé levelet és ajándékokat Ezékiásnak: mert meghallotta vala, hogy beteg volt volna Ezékiás.

13. És engede az ő kívánságoknak Ezékiás, és megmutatá az ő * házat nékik egészen, mellyben az ő válogatott jószágai valának, az ezüstöt, aranyat, a fűszerszámokat, drága kenetet, és az ő edényeinek házat, és minden kincseit: nem lőn semmi, mellyet meg nem mu-

tatott volna nékik Ezékiás az ő házában és minden birodalmában. * 2 Krón. 32, 25. 31.

14. Béméne pedig Ésaías Próféta Ezékiás Királyhoz, és monda néki: Mit mondanak ezek a férjfiak, és honnét jöttek hozzád? Felele Ezékiás: Messze földről jöttek Babilóniából.

15. És monda: Mit láttak a te házában? Felele Ezékiás: Mindent láttak, valami az én házamban vagyon: Nem volt semmi az én tárházamban, mellyet nékik meg ne mutattam volna.

16. Akkor monda Ésaías Ezékiásnak: Halld meg az Úrnak beszédét:

17. Imé eljő az idő, mellyben minden, valami a te házában vagyon, és valamit eltettek a te atyáid e mai napig, elvitetik Babilóniába, * semmi meg nem marad, azt mondja az Úr.

* rész 24, 13.

18. A te fiaiad közül is, kik téled származnak és születetnek, * elvisznek és udvarisolgák lesznek a Babilóniai Király udvarában.

* 2 Krón. 33, 11.

19. Monda pedig Ezékiás Ésaíasnak: Jó * az Úrnak beszéde, mellyet szólál: És azután monda: Csakhogy békesség és csendesség legyen addig, míg élek!

* 1 Sám. 3, 18.

20. Ezékiásnak pedig több * dolgai és minden erős volta, és miképen csinálta legyen mind a halastót, mind a zsilipet, és mimódon vitte bé a vizeket a városba, nemde nincsenek é megírva a Júdabeli Királyokról való Krónika könyvben.

* 2 Krón. 29, 1—36.

21. És elaluvék Ezékiás az ő atyjaival; és az ő fija Manasse uralkodék helyette.

21. RÉSZ.

Manasse és Amon királyságok Júdában.

Tizenkét esztendős vala Manasse, * mikor uralkodni kezdé, és ötvenöt esztendőig uralkodék Jerusalemben; az ő anyjának pedig Hefsiba vala neve.

* 2 Krón. 33, 1.

2. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt, a pogányoknak utálatosságok szerint, kiket az Úr kiűzött vala az Izráel fiai elől;

3. Mert elfordulván, megépíté a magasságokat, mellyeket elrontott * vala Ezékiás az ő atya, és oltárokat emele a Baálnak, és berket is ültete, † mint Akház az Izráel Királya cselekedett vala,

és imáda minden mennyei $\dagger\dagger$ seregeket és szolgálta azoknak.

* rész 18, 4. $\dagger$ 1 Kir. 16, 30. 33. $\dagger\dagger$ 5 Móz. 4, 19.

4. Építe oltárokat is az Úrnak házában, mely felől azt mondotta vala az Úr: Jérusálemben * helyheztetem az én nevémet!

* 1 Kir. 9, 3.

5. Építe, *mondom*, oltárokat az egész mennyei seregnek, az Úr házában * mind a két pitvarában.

* rész 23, 11. 12.

6. Általvivé az ő fiját is a * tűzön, és változtatást tön az idők közt, és madárszó után jövendőle, és mind nézőt, mind varázslókat $\dagger$ szerze; és sok gonosz dolgokat cselekedék az Úrnak szemei előtt, hogy őtet haragra indítaná.

* rész 16, 3. 5 Móz. 18, 10. $\dagger$ 3 Móz. 20, 2. 6.

7. Felemelé annakfelette a bereknek bálványát, melyet csinált vala a házban, mely felől azt mondotta vala az Úr Dávidnak, éz az ő fijának Salamonnak: Ebben a házban * és Jérusálemben, melyet magamnak választottam Izráelnek minden nemzetségei között, helyheztetem az én nevémet mind örökké:

* 1 Kir. 9, 3. 2 Krón. 6, 6.

8. És azután ki nem mozdítom * Izráelnek lábát erről a földről, melyet adtam az ő eleiknek; ha szorgalmatosan az én parancsolatim szerint cselekesznek, és az egész törvény szerint, melyet nélkül parancsolt Mózes az én szolgálám.

* 2 Sám. 7, 10.

9. De ők nem lőnnek engedelmesek; hanem tévelygésbe ejté őket Manasse, úgyannyira hogy nagyobb gonoszságokat cselekedének a pogányoknál, kiket az Úr kivetszte az Izráel fiai elől.

10. Szóla azért az Úr az ő szolgálai által a Próféta által, mondván:

11. Mivelhogy Manasse * a Júdának Királya ezeket az utálatosságokat cselekedte, gonoszb dolgokat cselekedvén mind azoknál, melyeket az ő előtte való Emoreusok cselekedtek; és Júdát is vétkebe ejtette az ő bálványai által:

* Jer. 15, 4. Ezék. 16, 43—48.

12. Annakokáért ezt mondja az Izráelnek Ura Istene: Ímé én olly veszedelmet hozok Jérusálemre és Júdára, hogy mindennek, a ki azt hallja, * megcsendül mind a két füle belé.

* Jer. 19, 3.

13. És kiterjesztem Jérusálemre a Samariának * lineáját, és az Akháb házában mértékét, $\dagger$ és megtörlöm $\dagger\dagger$ Jérusále-

met, miképen az ember megtörlí a tálát, melyet minékutánna megtisztított, leborítja azt. * rész 17, 5. 6. 18. $\dagger$ rész 10, 8—11. 1 Kir. 21, 22—24. $\dagger\dagger$ Jer. 52, 7—14. 24—27.

14. És elhagyom az én örökségemnek maradékát, és adom őket az ő ellenségeiknek kezekbe, és minden ő ellenségei elragadozzák, és eldulják őket;

15. Ezokáért, hogy gonoszúl cselekedtek én előttem, és engemet haragra ingerlettek, az ő atyjaiknak Egyiptomból való kijöveleleknek napjától fogva, mind e mai napig.

16. Ennekfelette sok ártatlan * vért is onta ki Manasse, annyira hogy Jérusálem minden felől megtelnék vele, az ő vétkén $\dagger$ kívül, melyel vétkebe ejté Júdát, gonoszúl cselekedvén az Úrnak szemei előtt.

* rész 24, 3. 4. $\dagger$ vers 2—9.

17. Manassénak pedig több dolgai és minden cselekedetei, és az ő vétke, melyet cselekedett, nincsenek é * megírva a Júda Királyainak Krónika könyvekben?

* 2 Krón. 33, 2—16.

18. És elaluvék Manasse az ő atyjaival és eltemettették az ő háza mellett való kertben, Uzzának kertében, és az ő fija Amon uralkodék helyette.

19. Huszonkét esztendőös vala * Amon, mikor uralkodni kezdé, és két esztendeig uralkodék Jérusálemben, az ő anyjának pedig Mésullémet vala neve, a Jótabeli Hárusnak leánya. * 2 Krón. 33, 21—24.

20. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt a mint cselekedett vala Manasse az ő attya.

21. És mind azon az úton jára, a melyen járt vala az ő * attya, és szolgálta a bálványoknak, kiknek szolgált vala az ő attya, és imádá azokat.

* vers 2—11.

22. És elhagyá az ő attyainak Urát Is-tenét, és nem jára az Úrnak * útában.

* 3 Móz. 26, 14—33.

23. És pártot ütének Amon ellen a maga szolgálai, és megölék a Királyt az ő házában.

24. A föld népe pedig levágá mind azokat, kik pártot ütöttek vala Amon Király ellen; és a föld népe Királya tévé az ő fiját Jósiást helyette.

25. Amonnak pedig több dolgai melyeket cselekedett, nemde nincsenek é megírva * a Júdabeli Királyokról való Krónika könyvben?

* 2 Krón. 33, 21.

26. És eltemették őtet az ő koporsójá-

ban, Uzzának * kertében, és uralkodék helyette az ő fija Jósiasz. * vers 18.

22. RÉSZ.

Jósiasz királysága Júdában: A törvénykönyv megtalál-tatik.

Nyolcz esztendő vala Jósiasz * mikor uralkodni kezdé, és harminczegy esztendeig uralkodék Jerúsálemben: az ő anyjának pedig Jédida vala neve, a Besekátból való Adájának leánya. * 2 Krón. 34, 1—33.

2. És kedves dolgot cselekedék az Úrnak szemei előtt, és jára az ő attyának Dávidnak * minden útjaiban, és nem hajla sem jobbra sem balra.

* rész 18, 3. 1 Kir. 15, 5.

3. Lőn pedig Jósiasz Királynak tizen-nyolczadik esztendejében, elküldé a Király Sáfánt, Asalianak a Messullám fijának fiját az Íródeákot, az Úr házához, mondván:

4. Menj fel Hilkiához a Főpaphoz és mond meg, hogy számlálják meg a pénzt, melly az Úrnak házába bévitetett, melyet az ajtó őrizők gyűjtöttek a néptől.

5. És adják azt az Úr házában való pallérok a miveseknek kezekbe, adják, mondom, a miveseknek, kik az Úrnak házában munkálkodnak, hogy a háznak romlásait felépítsék.

6. Tudniillik az ácsoknak, az építőknek és a kőmiveseknek, hogy mind fákat, mind faragott köveket vegyenek a háznak * felépítésére. * 2 Krón. 34, 11.

7. De meg ne számláltassék nékik a pénz, melly kezekbe adatik, hanem meg-hidjék * őket. * rész 12, 15.

8. Monda pedig Hilkia a Főpap Sáfánnak az íródeáknak: A Törvénykönyvet * megtaláltam az Úrnak házában. És Hilkia adá a könyvet Sáfánnak, és olvasá azt. * 2 Krón. 34, 14.

9. Elméne pedig Sáfán az íródeák a Királyhoz, és megvivé a Királynak a választ, és monda: A te szolgálád egybeszedék a pénzt, melly a házban találtatott, és adták azt az Úr házában munkálkodók pallérainak kezekbe.

10. És megmondá Sáfán az íródeák a Királynak, mondván: Egy könyvet adának Hilkia Pap. És olvasá azt Sáfán a Király előtt.

11. Mikor pedig hallotta volna a Király a törvénykönyvének beszédit, * megszagatá az ő ruháit. * vers 18. 19.

12. És parancsola a Király Hilkia Papnak és Ahikámnak a Sáfán fijának és Akbórnak a Mikája fijának, és Sáfánnak az íródeáknak és Asajának a Király szolgájának, mondván:

13. Menjetek el, kérdjetelek tanácsot az Úrtól én érettem és a népert; tudniillik az egész Júdáért, e könyvnek beszédei felől, melly megtaláltatott; mert nagy az Úrnak haragja, melly felgerjedett mi ellenünk, mivelhogy a mit atyáink nem engedtek e könyv beszédeinek, hogy cselekedtek volna mind úgy, a mint megíratott nekünk.

14. Elméne azért Hilkia Pap és Ahikám, és Akbor és Sáfán és Asája Hulda Próféta asszonyhoz, Sallumnak feleségéhez, ki Thékua fija volt: ki Harhásnak a ruhák őrizőjének fija volt: (ő pedig lakik vala Jerúsálemben a második részen,) és szólának néki.

15. Ki monda nékik: Ezt mondja az Izráelnek Ura Istene: Mondjátok meg a férjfiúnak, ki titeket hozzám küldött.

16. Ezt mondja az Úr: Ímé én veszedelmet hozok e helyre és e helyen lakozókra, mind a könyvek beszédei * szerint, mellyet olvasa a Júda Királya:

* rész 21, 12—15. Sof. 2, 6.

17. Azért hogy elhagytak engemet, és idegen isteneknek áldoztak jóillattal, hogy engemet haragra indítának minden ő kezeknek csinálmányaival: és felgerjedett az én haragom e hely ellen, meg sem oltatik.

18. A Júda Királyának pedig, ki elküldött titeket, hogy tanácsot kérdjetelek az Úrtól ezt mondjátok: Ezt mondja az Izráelnek Ura Istene: Mivelhogy e beszédek hallottad.

19. És mivelhogy meglágyult a te szív, és megaláztatad magadat az Úr előtt, hallván azokat, mellyeket szólék e hely ellen és e helyen lakozók ellen, hogy megpusztulna és átokban lenne; és megszagatád a te ruháidat és sírál előttem: Azért én is meghallgattalak, azt mondja az Úr.

20. Annakokáért ímé én takarítlak téged a te atyáidhoz és a te koporsódba békességgel visznek téged és meg nem látják a te szemeid azt a nagy * veszedelmet, mellyet én e helyre hozok. És meghezák a Királynak a választ.

* rész 21, 12—15. Jer. 52, 12—27.

23. RÉSZ.

Jósias az igaz istenitiszteleket helyreállítja: Az Egyiptomi Királytól megöletik a hadban: Joákház uralkodik helyette.

Elküldé azért a Király, és hozzá gyűlének mind Júdanak, mind Jérusálemnek minden Vénei.

2. És felméne a Király * az Úrnak házába, és Júdából minden férjfiak, és Jérusálemnek minden lakosai vele valának a Papokkal, a Prófétákkal és az egész néppel egyetembe, kicsinytől fogva nagyig. És elolvasá előttök a szövetség könyvének minden beszédeit, mely meg-találtatott vala az Úr házában.

* 2 Krón. 34, 30.

3. Megállapodék pedig a Király az oszlop mellett, és kötést tőn az Úr előtt, hogy ők az Urat akarnák * követni, és az ő parancsolatait, bizonyosságtételeit és végzéseit teljes szívből és lélekből megőrizni, és bételjesíteni a szövetségnek beszédit, melyek meg vagynak irva abban a könyvben, és reá hajla *mind* az egész nép a kötésre.

* 5 Móz. 26, 17—19.

4. Parancsola annakfelette a Király Hilkiának a Főpapnak, és a másod rendbeli Papoknak és az ajtó őrizőknek, hogy kihordanának az Úr templomából minden edényeket, melyeket csináltak vala a * Baálnak, a bereknek és az egész mennyei seregnek, és megégeté azokat Jérusálem kívül a Kedrón mezején, és azoknak hamvokat † Béthelbe vivé.

* rész 21, 2—11. † 1 Kir. 12, 28. 29. 16, 30—33.

5. És elveszté a *bálványozó* Papokat is, kiket szerzetek vala a Júdabeli * Királyok, hogy a magasságbeli *oltárokon* jóillattal áldoznának Júdanak városaiban és Jérusálem körül; és mind azokat is kik jóillattal áldoznak vala a Baálnak, a Napnak, † Holdnak, és égi jeleknek, és az egész mennyei seregnek.

* rész 16, 3. 4. 21, 2—5. 7. † vers 11. 2 Krón. 33, 5—7.

6. Kivivé az Úrnak házából a bereknek *bálványát is* Jérusálem kívül; a Kedrón patakja mellé, és megégeté ott azt, és porrá tevé; és annak porát a községnek * temetőhelyére hinté.

* vers 16. 2 Krón. 34, 4.

7. És elrontá a férjfiakból való paráznáknak * házait is, melyek az Úrnak háza mellett valának, melyekben az asszonyok kárpitokat szőnek vala a berkekhez.

* 1 Kir. 14, 24. 1 Sám. 2, 22.

8. És béhozata minden Papokat Júda-

nak városaiból, és megfertézteté a magasságbeli oltárokat, melyeken a Papok jóillattal áldoznak vala, * Gebától fogva mind Beersebaig: és letöré a kapuk mellett való magasságokat, és mind azokat is, melyek Jósuének a város Fejedelmének kapuja előtt valának balkéz felől, a hol a városba bémennének a kapun.

* 1 Kir. 15, 22.

9. De a magasságoknak Papjai nem mentek *többé* az Úrnak Jérusálemben való oltárához, hanem ettek kovásztalan kenyereket az ő attyokfiai között.

10. Megfertézteté a Tófetet is, mely a Hinnóm fijainak völgyében vala; hogy senki az ő fíját vagy leányát által * ne vinné a tűzön a Moloknak.

* 3 Móz. 20, 2. 2 Krón. 33, 6.

11. Levetetté a lovakat is, melyeket a Júdabeli Királyok feltettek vala * a Napnak, a hol bémennének az Úr házába a Nátán-Mélek udvari szolgálak háza mellett, mely a hostátban vala, és a Napnak szekereit tűzzel megégeté.

* vers 5. 2 Krón. 33, 5.

12. *Eltöré* az oltárokat is, melyek valának az Akház palotájának padlásán, melyeket a Júdabeli Királyok csináltak vala; és az oltárokat is, melyeket Manasse * csinált vala az Úr házának mindkét pitvaraiban, a Király elrontá, és onét azokat lerontván, azoknak porokat a Kedrón patakába hányatá. * rész 21, 5.

13. A magasságbeli *oltárokat* is megfertézteté a Király, melyek Jérusálem előtt valának az Olajfák hegyének jobbfelől való oldalán, melyeket épített vala Salamon * az Izráel Királya Astóretnek a Sídonbeliek utálatosságának, és Kémósnak a Moábiták utálatosságának, és Milkomnak az Ammon fíjának utálatosságának.

* 1 Kir. 11, 7. 8.

14. Elrontá * annakfelette a bálványokat, és kivágatá a berkeket, és azoknak helyeket embereknek tetemeivel tölté meg.

* 2 Móz. 23, 24.

15. Sőt a Béthelbeli * oltárt is eltöré, és a magasságbeli oltárt is, melyet Jéroboám a Nébát fíja csinált vala, ki vétekbe ejté az Izráelt: azt *mondom*, az oltárt és a magasságot eltöré, és megégeté a magasságot és porrá tevé; megégeté a berket is.

* 1 Kir. 12, 28—33. 13, 2.

16. Fordulván pedig Jósiás, meglátá a koporsókat, melyek ott a hegyen va-

lának, és elküldvén kihányatá a tetemetket a koporsóból, és megégeté *azokat* amaz * oltáron, és *e képen* fertézteté meg azt az Úrnak beszéde szerint, melylyet mondott vala az Isten embere, ki annelőtte e dolgot megjövendőlte vala.

* 1 Kir. 13, 2.

17. És monda *a Király*: Micsoda tetetésnek jegye ez, melylyet látok? Felelének néki e városbeli férjfiak: Az Isten emberének * koporsója ez, ki Júdából jött vala, és mind ezeket megjövendőlte vala a Bételbeli oltár felől, melyeket cselekedtél.

* 1 Kir. 13, 1. 2. 29. 30.

18. És monda: Hagyjatok békét néki, és senki meg ne mozdítsa az ő tetemeit. És megmenték az ő tetemet, a Prófétának tetemeivel egybe, ki * Samariából jött vala.

* 1 Kir. 13, 11. 13, 32.

19. Elrontá Jósiás a magasságoknak minden * házait is, melyek Samariának városaiban valának, melyeket az Izráelbeli Királyok csináltak vala, hogy az Urat haragra ingerlenék, és szinte úgy cselekedék azokkal mindenkben, mint Bételben cselekedett vala.* 2 Krón. 34, 3—7.

20. Levágá annakfelette a magasságoknak minden Papjait, kik ott az oltárok körül voltak, és emberi * tetemeket égete meg † az oltárokon; és úgy tére vissza Jerúsálembe.

* vers 5. † 1 Kir. 13, 2.

21. Parancsola pedig a Király az egész népnek, mondván: Szerezzeitek meg a Páskhát * a ti Uratoknak Isteneknek, a mint meg vagyon írva e szövetségnek könyvében;

* 2 Móz. 12, 3—17.

22. Mert nem szereztetett vala olyan Páskha * a Bíráknak idejettől fogva, kik az Izráelt ítéltek, sem pedig az Izráel és a Júda Királyainak minden idejekben.

* 2 Krón. 35, 1—19.

23. Jósiás Királynak pedig tizennyolczadik esztendejében szerezteték ez a Páskha az Úrnak Jerúsálemben.

24. Annakfelette Jósiás Király elveszté mind az ördögösöket, * mind a varázslókat, a képekkel és a bálványokkal egyetemben; és minden utálatosságot, melyek láttatnak vala Júdának földében és Jerúsálemben, hogy helyreállatná a törvénynek beszédit, melyek meg valának írva a könyvben, melylyet megtalált † Hilkia Pap az Úrnak házában.

* 2 Krón. 33, 6. † rész 22, 8.

25. És nem volt ő hozzá hasonló Király

ő előtte, ki megtért volna az Úrhoz teljes szívéből, * és teljes lelkéből és teljes erejéből, Mózesnek minden törvénye szerint; és utánna sem támadott hozzá hasonló.

* rész 18, 5. 2 Krón. 32, 25.

26. De mindazonáltal meg nem szűnék az Úr az ő megbúsult nagy haragjától, mellyel * megharagudt vala Júda ellen, mind azokért a bosszantásokért, melylyekkel bosszantotta vala őtet Manasse.

* rész 21, 11—16.

27. Mert ezt mondá az Úr: Júdát is elvetem szemem elől, miképen az Izráelt * elvetettem, és megutálom ezt a várost, mellyel választottam vala, Jerúsálemet: ezt a házat is, † mellyről azt mondtam vala: Ott lészen az én nevem!

* rész 17, 6. 18. † 1 Kir. 9, 3—8.

28. Jósiásnak pedig több dolgai és minden cselekedetei, avagy nincsenek é megírva a Júdabeli Királyokról való Krónika * könyvben?

* 2 Krón. 34, 1. 35, 20.

29. Az ő idejében jöve fel Faraó-Nékó az * Egyiptomi Király, az Assiriabeli Király ellen, az Eufrátes folyóvíz mellé: Eleibe méne pedig Jósiás Király, és az megöle őtet Megiddóban, mikor meglátta volna őtet.

* 2 Krón. 35, 20.

30. És az ő szolgálai szekérre tévén őtet, halva elvivék Megiddóból, * és vivék őtet Jerúsálembe, és eltemeték őtet az ő koporsójában. A föld népe pedig fogá Jóákházt † Jósiásnak fiját, és megkenék őtet: és Királlyá tévék az ő attya helyett.

* Zak. 12, 11. † 2 Krón. 36, 1.

31. Huszonhárom esztendőös vala Jóákház, mikor uralkodni kezdé: és három hónapig uralkodék Jerúsálemben; az ő annyának pedig Hamutál vala neve, a Libnabeli Jeremiásnak leánya.

32. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt mind a szerint, a mint az ő attyai * cselekedtek vala.

* rész 16, 2—4.

33. És megkötözteté őtet * Faraó-Nékó Reblában Hámátnak földén, mikor Jerúsálemben uralkodnék: és adót vete a földre, száz talentom ezüstöt, és egy talentom aranyat.

* vers 29. Ezék. 19, 4—9.

34. És Faraó-Nékó Királlyá tévé Eliákimot Jósiásnak fiját, Jósiásnak az ő attyának helyette, és változtatá az ő nevét Jóákimnak: Jóákházt pedig * elvivé Egyiptomba, és ott hala meg.

35. Azt az ezüstöt pedig és az aranyat megadá Jóákim Faraónak: de megsar-

ezoltatá a földet, hogy megadná az ezüstöt a Faraó parancsolatja szerint: mint a föld népe közzül az ő értéke szerint vőn mind ezüstöt, mind pedig aranyat, hogy Faraó-Néknak adná.

* 5 Móz. 28, 15. 36. 68.

36. Huszonöt esztendőös vala Joákim mikor uralkodni kezdé, és tizenegy esztendeig uralkodék Jérusálemben: az ő anyjának pedig Zébuda vala neve, a Rómabeli Pedájának leánya.

37. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt mind a szerint, a mint az ő atyai * cselekedtek vala.

* vers 32. rész 21, 2. 9.

24. RÉSZ.

Joákim után uralkodik Joákin, kit Nabukodonozor, Jérusálem ellen felmenvén, fogva viszen Babilóniába; és helyette Sédékiást teszi.

Joákim idejében feljöve Nabukodonozor a Babilóniabeli Király és Joákim ő szolgálja * lőn három esztendeig; de elfordulván *azután*, elszakada tőle.

* rész 20, 17. 18. 2 Krón. 36, 5—7.

2. Reá bocsátá azért az Úr a Káldeusoknak, a Siriabelieknek, Moábitáknak, és az Ammon fiaiinak seregeiket, reá bocsátá, *mondom*, őket Júdára, hogy elvesztenék őtet az Úrnak beszéde szerint, melyet szólott vala az ő szolgálja * a Proféták által.

* rész 21, 10—14.

3. Bizonyára az Úrnak beszéde szerint esék e nyomorúság Júdán, hogy elvetné őtet maga elől Manasénak * minden bűneiért, melyeket cselekedett vala;

* rész 21, 2—9.

4. És az ártatlan * vérért is, melyet kiontott vala, és bétöltötte vala egész Jérusálemet ártatlan vérről; azért nem kedveze az Úr néki.

* rész 21, 16.

5. Joákimnak pedig több dolgai és minden cselekedetei, avagy nincsenek é megírva a Júdabeli Királyokról való Krónika * könyvben?

* 2 Kir. 36, 4—7.

6. Elaluvék azért Joákim az ő atyai val, és az ő fja Joákin * uralkodék helyette.

* 2 Krón. 36, 9.

7. Az Égyiptombeli Király pedig nem jöve ki többször az ő földéből: mert a Babilóniabeli Király, valami az Égyiptombeli Királyé vala * elvett vala mindent, Égyiptomnak folyóvizétől fogva mind az Eufrátes folyóvizig.

* Jer. 46, 2.

8. Tizennyolcz esztendőös vala Joákin mikor uralkodék, és három hónapig ural-

kodék Jérusálemben: az ő anyjának pedig Nékhushta vala neve, a Jérusálem-beli Elnatánnak leánya.

9. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt mind a szerint, a mint az ő atya * cselekedett vala.

* rész 23, 37.

10. Akkor feljövének Nabukodonozornak a * Babilóniai Királynak szolgálja Jérusálem ellen, és megszállák a várost.

* 2 Krón. 36, 10.

11. Ő maga is Nabukodonozor feljöve a város ellen, melyet immár az ő szolgálja megszállottak vala.

12. Kiméne pedig Joákin a Júda Királya a Babilóniai Királyhoz az ő anyjával, szolgáljaival, Hadnagyaival és udvariszlugaival egyetembe, és felvéve őtet a Babilóniai Király az ő uralkodása nyolczadik esztendejében.

13. És elhordá onnét az Úr házának és a Király házának minden kincseit, és elvive minden arany edényeket, melyeket Salamon az Izráel Királya csinált vala az Úrnak templomában, a mint az Úr * szólott vala.

* rész 20, 17. 18.

14. És elvive *mind* az egész Jérusálemet minden fedelmeivel, minden vitézeivel, tízezer foglyot, és minden mesterembereket és kapunállókat. Senkit el nem hagyta, hanem csak a földnek szegény népét.

15. Elvivé * Joákit is Babilóniába, anyjával, feleségeivel, udvariszlugaival és az országnak erős vitézeivel egybe, fogva Jérusálemből Babilóniába.

* Jer. 37, 1. 52, 28—31.

16. Annakfelette minden hadakozó férfiakat hétezeret, és ezer míves embereket és kapunállókat, minden erős és hadra alkalmasokat elvive a Babilóniabeli Király fogva Babilóniába.

17. Királlyá tévé pedig a Babilóniai Király Mattaniát, az ő atyjának *Jekoniásnak* atyafiát ő helyette; és változtatá az ő nevét * Sédékiásnak.

* Jer. 37, 1. 1 Krón. 3, 15.

18. Huszonegy esztendőös vala Sédékiás, mikor uralkodni kezdé, és tizenegy esztendeig uralkodék Jérusálemben: az ő anyjának pedig Amitál vala neve, a Libnából való Jeremiás leánya.

19. És gonoszúl cselekedék az Úrnak szemei előtt mind a szerint, a mint Joákim * cselekedett vala:

* rész 23, 27.

20. Mert az Úrnak búsulása miatt,

melly volt mind Jérusálem, mind Júda ellen, míglen * elveté őket szemei elől, elszakada Sédékiás a Babilóniai Királytól.

* rész 21, 12. 13. Jer 52, 3—30.

25. RÉSZ.

Jérusálemet megveszi Nabukodonozor: a nép vitetik a Babilóniai fogságra.

Lőn pedig az ő birodalmának kilenczedik esztendejében, a tizedik hónapban és annak tizedik napján, eljőve * Nabukodonozor a Babilóniabeli Király minden ő seregeivel Jérusálem ellen; és tábort jára ellene; és kastélyokat csinálának ellene köröskörül.

* 2 Krón. 36, 17—22.

2. És alatta lőnek a városnak Sédékiás királynak tizenegyedik esztendejéig.

3. *Mellynek negyedik* * havának kilenczedik napján elhaltamazék az éhség a városban, és nem vala mit enni a föld népének.

* Jer. 52, 6. 30.

4. És megrontaték a város és *elfutának* a hadakozó férjfiak mindnyájan éjjel, annak a kapunak után, melly a Király kerte mellett való két kőfal között vala. A Káldeusok pedig mind körülveték vala a várost; és a *Király* is elfuta a pusztának után.

5. Megkergeték pedig a Káldeusoknak seregei a Királyt, és elérék őtet a Jérikó mezéjén és az ő serege mind eloszla ő mellőle.

6. És megfogák * a Királyt és elvivék őtet a Babilóniai Királyhoz Riblába: hol ő reá szentenciát mondanak. * Jer. 34, 21.

7. A Sédékiás fiai pedig az ő szemei láttára levágák; Sédékiásnak is szemeit kitolák, ércz békókba verék, és őtet elvivék * Babilóniába.

* 5 Móz. 28, 15. 36.

8. Az ötödik hónapban pedig, és annak hetedik napján, (ez a Nabukodonozor a Babilóniai Király uralkodásának tizenkilenczedik esztendeje) eljőve Nabuzár-Adán a vitézek Hadnagya: a Babilóniabeli Király szolgálja Jérusálemben:

9. És felgyujtá az Űr házát, és a Király házát és Jérusálemben minden házakat, és minden nagy palotákat tűzzel megégeté.

10. Annakfelette Jérusálemnek kőfalait köröskörül lerontá a Káldeusoknak serege, * melly a vitézek Hadnagyával vala.

* 1 Kir. 9, 3—8.

11. A több népet pedig, melly a városban megmaradt vala, és azokat kik a

Babilóniabeli Királyhoz hajlottak vala, és a több *községnek* sokaságát elvivé Nabuzár-Adán a vitézek Hadnagya.

12. A föld népének csak a szegényéből hagyta ott a vitézek Hadnagya, szőlőműveseket és szántó s vető embereket.

13. A rézoszlopokat pedig, mellyek az Űr házában *valának*, és az *üstöknek* talpait, és a réztengert, melly az Űr házában *vala*, * öszveronták a Káldeusok, és azoknak rezét Babilóniába vivék.

* Jer. 27, 19—22.

14. Elvivék a fazekakat is, üstöket, vigasságtévő * szerszámokat, kalánokat és minden szolgálatra rendeltetett egyéb rézedényeket.

* 1 Kir. 7, 50.

15. És elvivé a vitézek Hadnagya a serpenyőket, a medenczéket, mellyek közűl némellyek aranyból, némellyek pedig ezüstből valának.

16. A két rézoszlopot, * a réztengert, és az *üstöknek* talpait, mellyeket Salamon csinált vala az Űr házában; megmérhetetlen vala mind ezeknek az edényeknek rezei.

* 1 Kir. 7, 15. 39.

17. Az egyik oszlopnak magassága tizennyolcz sing vala, és azon felül rézgomb vala, mellynek magassága három sing vala: és mind háló forma, mind pómagránátoknak formája *vala* a gombon felül köröskörül; mind *ezenek* rézből *valának*: ezen formára vala a másik oszlop is a háló formával egybe.

18. Elvivék a vitézek Hadnagya Serája Papot * is az első rendből és Sofóniás Papot a második rendből, és az ajtónak három őrzőit.

* 1 Krón. 6, 14.

19. És a városból elvőn egy Főembert, ki a Hadakozó férjfiaknak előljáró Hadnagyok vala; és öt férjfiakat, kik a Király körül forgolódnak vala, kik találtának a városban: és a seregnek főíródeákját, ki sereget gyűjt vala a föld népe között: és hatvan férjfiakat a föld népe között, kik ott találtának a városban.

20. Felvevé *mondom*, ezeket Nabuzár-Adán a vitézek Hadnagya, és elvivék őket a Babilóniabeli Királyhoz Riblába.

21. És levágá s megöle őket a Babilóniai Király Riblában Hámátnak földében. És így vitették el Júda az ő * földéről.

* rész 21, 13. 14.

22. A több népnek pedig, melly megmaradt vala a Júdának földében, mely-

lyet meghagyott vala Nabukodonozor a Babilóniai Király, Tisztartótszerze Gedáliát Ahikámnak a Sáfán fijának fiját.

23. Mikor pedig meghallották volna a seregeknek minden Hadnagyai, az ő alattok való férjfiakkal egybe, hogy Tisztartóvá tette volna a Babilóniabeli Király * Gedáliát: elmenének Gedáliához Mispába, *tudniillik* Ismáel Nétániának fija, és Jóhanán Kareának fija, és Serája a Nétófát városbeli Tánehumetnek fija, és Jahazánia Maakátinak fija, az ő alattok való férjfiakkal egybe. * Jer. 40, 5. 9.

24. És megesküvék nékik Hedália, és a velek való férjfiaknak, és monda nékik: Ne féljete a Káldeusoknak való szolgálattól. Legyetek vesztegséggel e földön és szolgáljatok a Babilóniabeli Királynak, és jól lézennéktek dolgoatok.

25. Lőn pedig az hetedik hónapban, eljőve Ismáel, Nétániának az Elisáma fijának fija, ki királyi magból való vala és vele együtt tíz férjfiak: és levágák Gedáliát, és meghala; annakfelette a

Zsidókat is és a Káldeusokat, kik ő vele valának Mispában.

26. És felkele az egész nép kicsinytől fogva nagyig, még a seregeknek Hadnagyai is: és elmenének Egyiptomba; mert félnek vala a Káldeusoktól.

27. Lőn annakutánna Joákinak a Júdabeli Királynak elvitele harminczhetedik esztendejében, tizenkettődik hónapban: annak a huszonhetedik napján, kivevé Evil-Merodák a Babilóniabeli Király az ő birodalmának első esztendejében Joákint a Júdának Királyát a fogházból;

28. És kegyesen beszéle vele, és feljebb tévé az ő székét a több Királyoknak székeknél, kik vele valának Babilóniában;

29. És elváltoztatá a fogságban való ruháit, és nála vala étele mindenkor életének minden idejében.

30. Az ő étele pedig mindenkor kijár vala, mellyet a Király ad vala néki naponként, az ő életének minden idejében.

KRÓNICA ELSŐ KÖNYVE.

1. RÉSZ.

Különb-különb nemzetségeknek, kiváltképen Jákób Eleinek előszámálása.

Ádám * Seth, Énós, * 1 Móz. 5, 3.

2. Kénán, Mahalaléel, Járed.

3. Énók, Metusélákh, Lámek.

4. Nőé, Sem, Khám és Jáfet.

5. Jáfetnek * fiai: Gómer, Mágog, Madai, Jáván, Tubál, Mések és Tirás. * 1 Móz. 10, 2.

6. Gómernek pedig fiai: Askenáz, Difát * és Togárma. * 1 Móz. 10, 3.

7. Jávánnak pedig fija: Elisa, Társisa, Kittim és Dódanim.

8. Khámnak fiai: * Kús, Misraim, Pút, és Kanaán. * 1 Móz. 10, 6.

9. Kúsnak fiai: Séba, Hávila, Sábba, Rahéma, és Sabtéka. Rahémának pedig fiai: Séba és Dédán.

10. Annakfelette Kús nemzé * Nimród; e kezde e földön lenni hatalmassá. * 1 Móz. 10, 8—12.

11. Misráim * pedig nemzé a Ludeusokat, Hanameusokat, Lehabeusokat és a Naftukheusokat. * 1 Móz. 10, 13. 14.

12. A Patruseusokat is és a Kásluk-

heusokat, kiktől származának a Filiszteusok, és a Kaftoreusok.

13. Kanaán * pedig nemzé Sídont az ő elsőszülöttét, és Hétet. * 1 Móz. 10, 15. 20.

14. És a Jebuzeust, Emoreust és Gírgazeust.

15. Hiveust is, Arkeust és Sineust.

16. És Arvadeust, Semareust, és Hamateust.

17. Semnek fiai, * Elám és Assur, Arfaksád, Lúd, Arám. Ennek *fiai* Ur, Húl, Géter és Mések.

18. Arfaksád pedig nemzé Sélákhót, és Sélákh nemzé Ébert.

19. Ébernek pedig lőnnek két fiai, kik közül egyiknek Péleg vala neve: mert az idejében oszla el a föld népe: a másinak neve Joktán. * 1 Móz. 10, 21—25.

20. Joktán pedig nemzé Almodádot és Sélefet, Hasármávetet és Jérákhót.

21. És Hadorámot, és Uzált, és Diklát,

22. És Ebált, Abimáelt és Sébát.

23. És Ofírt, Havilát, és Jobábot; ezek mind Joktán fiai voltak.

24. Sem, * Arfaksád, Sélákh.

* 1 Móz. 11, 10—12.

25. Eber, Péleg, Réu.
 26. Sérug, Náchor, Taré.
 27. Ábrám, ez az Ábrahám.
 28. Ábrahám * fiai Izsák és Ismáel.

* 1 Móz. 16. 15. 21. 2. 3.

29. Ezeknek pedig nemzetségei ezek: Ismáelnek elsőszülötte * Nébajót és Kédár, és Adbeél, és Mibsám.

30. Misma és Dúma, Massa, Hadád és Téma.

* 1 Móz. 25. 12—16.

31. Jétur, Náfis és Kedma; ezek az Ismáel fiai.

32. Keturának pedig az Ábrahám ágyasának * fiai, kiket szüle, ezek: Zimrán, Joksán, Médán, Midián, Isbák és Súah. És a Joksán fiai: Séha és Dédán.

33. És a Midián fiai: Efa, Efer, Hánok, Abída és Eldáa; mind ezek Ketura fiai voltak.

* 1 Móz. 25. 1—4.

34. Ábrahám pedig nemzé Izsákot; Izsák * fiai pedig ezek: Ézsau és Izráel.

* 1 Móz. 25. 19—26.

35. Ézsaunak * fiai: Elifáz, Réhuel, Jéus, Jaalám és Kórakh.

36. Elifáz fiai: Temán, Omár, Séfi, Gaátám, Kénáz, és Timnának *fija* Amálek.

* 1 Móz. 36. 9—14.

37. Réhuel fiai: Náhát, Zérá, Samma és Mizza.

38. Seir fiai: Lotán és Sobál, Sibon, Ana, Dison, Eser és Disán.

39. Lotán fiai pedig: Hori és Hómám: Lotánnak huga pedig Timna.

40. Sobál fiai: Alián és Manakhát, Ebál, Séfi és Onám: Sibón fiai pedig: Aja és Ana.

41. Ana fja: Dison. Dison fiai pedig: Hamrán és Esban, Itrán és Kérán.

42. Eser fiai: Bilhán és Zaaván, Jaakán. Disán fiai: Us és Arán.

43. Ezek pedig a Királyok, kik uralkodának Edom földén minekelőtte az Izráel fiai közül Király támadna: * Béla, Beór fja, és az ő városának neve Dinhába vala.

* 1 Móz. 36. 31.

44. És meghala Béla, és uralkodék helyette Jobáb a Bozrából való Zéráh fja.

45. És hogy Jobáb meghala, uralkodék helyette a Témán tartománybeli Húsám.

46. Meghala Húsám is, és uralkodék helyette Hadád a Bédád fja, ki megverte vala a Midiánitákat a Moáb mezején; és az ő városának neve vala Avit.

47. Hadád is hogy meghala, uralkodék helyette a Masrékabeli Sámlla.

48. Sámlla is pedig meghala, és uralkodék helyette Saul, a Rehóbót folyóvíz mellől való.

49. Saul is meghala, és uralkodék helyette Baál-hanán az Akbor fja.

50. Meghala végezetre Baál-hanán is, és uralkodék helyette * Hadád; és az ő városának Páhi vala neve: feleségének pedig neve Mehetábel, Mátréd leánya, melly vala Mézaháb leánya. * 1 Móz. 36. 39.

51. Meghala végezetre Hadád is. Voltak pedig Edom földének Herczegei: Timna Herczeg, Hália Herczeg, és Jéteth Herczeg;

52. Aholibáma Herczeg, Ela Herczeg, és Pinon Herczeg;

53. Kénáz Herczeg; Témán Herczeg; és Mibsár Herczeg;

54. Magdiel Herczeg, és Hirám Herczeg: Ezek Herczegek voltak az Edomeusoknak földökben.

2. RÉSZ.

Jákób s Júda fiai mind Isaiig.

Ezek az Izráel fiai: Rúben, * Simeon, Lévi, Júda, Issakhár és Zebulon,

* 1 Móz. 35. 22—26.

2. Dán, József, Benjámin, Nafthali, Gád és Áser.

3. Júdának fiai: * Ér, Onán és Séla; e három fiak születének néki Suának leányától, melly Kanaánbeli vala. Vala pedig ez Ér, Júdának elsőszülötte, igen gonosz az Úrnak szemei előtt, mellyért ötöt megölé.

* 1 Móz. 38. 2—5.

4. Támár * pedig az ő menyje szülé néki Pérest és Zérát: A Júdának fiai mindnyáján öten valának.

* 1 Móz. 38. 29. 30.

5. Péres fiai, Hesron * és Hámul.

* 1 Móz 46. 12.

6. Zérá fiai pedig: Zimri és Etán, és Hémán, és Kálkól és Dára; mindenestől öten.

7. Kármí fiai: Akám * Izráelnek megháborítója, ki az átok alatt megtiltott marháának lopásában vétkezék.

8. Etán fja: Azária. * Jós. 7. 1. 25.

9. Hesron fiai, * kik születtenek néki: Jérákhméel, Rám és Kélubai.

10. Rám nemzé Amminádábot, Amminádáb pedig nemzé Naassont, a Júda fjainak Fejedelmét.

11. Naasson nemzé Sálmat, Sálma pedig Boázt;

12. Boáz nemzé Obedet; Obed nemzé Isait;

* Ruth 4, 19—22.

13. Isai pedig nemzé Eliábot * az ő elsőszülöttét, és Abinádabot másodikat, Simeát † harmadikat.

* 1 Sám. 16, 6. † 3 Sám. 13, 3.

14. Natanéelt negyediket, és Raddait ötödiket,

15. Osémot hatodikát, és Dávidot * hetedik fiját;

* 1 Sám. 17, 1. 12. 13.

16. És ezeknek nényeiket Séruiát és Abigáilt. Seruiának pedig fiai *voltak*: Abisai, * Joáb † és ** Asáel, e három.

* 2 Sám. 18, 2. 21, 17. † 1 Kir. 2, 5. 29. 31.

** 2 Sám. 2, 22. 23.

17. Abigáil nemzé * Amasát: Amasának pedig *vala* attya az Ismáel nemzeségéből való Jéter.

* rész 12, 18. 2 Sám. 17, 25.

18. Káleb pedig a Hesron fja nemzett *vala* az ő Azuba nevű feleségétől és a Jérióttól, és ezek az ő fiai: Jéser és Sobáb és Ardon.

19. Azuba meghala, és Káleb vevé magának feleségül Efratát, és e szülé néki Húrt.

20. Húr nemzé Urit, Uri pedig * Basaléelt.

* 2 Móz. 31, 2—5.

21. Azután bémene Hesron Mákirnak Gileád attyának leányához; mert ő ezt elvette *vala* hatvan esztendő korában, és szülé néki Ségubot.

22. Ségub pedig nemzé * Jáirt, kinek voltak huszonhárom városai a Gileád földén.

* Bir. 10, 3.

23. Megvevé pedig a Gessureusoktól és Siriabeliektől Jáirnak városait, Kénát várost is, és annak faluit, *mindenestől* hatvan várost. Mind ezek a Mákir fijáé, ki *vala* Gileádnak attya.

24. Minekutánna pedig meghala Hesron Káleb-Efratában, akkor a Hesron felesége Abija szülé néki Ashúrt, a Tékoa attyát.

25. Voltak pedig Jérahkméelnek a Hesron elsőszülöttének fiai; elsőszülött Rám, és Búna, és Orem, és Osem, és Akhija.

26. Volt más felesége is Jérahkméelnek, Atára nevű; ez az Onám anyja.

27. Voltak pedig Rámnak Jérahkméel elsőszülöttének fiai: Maás, Jámin és Héker.

28. Voltak az Onám fiai: Sammai, Jáda, és Sammai fiai Nádáb és Abisúr.

29. Abisúr feleségének neve Abihail, ki szülé néki Akhbánt és Molidót.

30. Nádáb fiai: Séled és Appaim: de meghala Séled magtalanul.

31. Appaim fiai: Isi; Isi fiai: Sésán; Sésán leánya: Ahálai.

32. Jáda fiai, ki *vala* Sammai attyafia: Jéter és Jónathán; és Jéter meghala magtalanul.

33. Jónathán fja: Pélet és Záza. Ezek voltak a Jérahkméel fiai.

34. Nem voltak pedig Sésánnak fiai, hanem leányai; ennekfelette Sésánnak *vala* egy Égyiptombeli szolgája, Járha nevű.

35. És adá Sésán az ő leányát feleségül e járha nevű szolgájának, ki szülé néki Athait;

36. Athai pedig nemzé Nátánt; Nátán nemzé Zabádót;

37. Zabád nemzé Efált; Efál nemzé Obedet;

38. Obed nemzé Jéhut; Jéhu nemzé Azáriát.

39. Azária nemzé Hélest; Héles nemzé Elását;

40. Elása nemzé Sisémait; Sisémai nemzé Sallumot;

41. Sallum nemzé Jékámiát; Jékámia pedig nemzé Elisámát.

42. A Káleb fiai pedig, ki Jérahkméel attyafia *vala*, elsőszülötte Mésa; e volt a Zifnek és Maresa fjainak attyok, Hebronnak *is* attya.

43. Hebron fiai: Kórah: Tappuah, Rékem és Séma.

44. Séma pedig nemzé Rahámot a Jorkeám attyát; és Rékem nemzé Samait.

45. A Samai fja pedig Máon; ez a Máon *volt* a Bethsúr attya.

46. Hésa pedig, a Káleb ágyastársa szülé Haránt és Mósát, és Gázezt; és Harán nemzé Gázezt.

47. Jaddai fiai pedig: Régem, Jotám, Gésán, Pélet, Héfa és Saáf.

48. A Káleb ágyasa Maaka szülé Sébert és Tirhánát.

49. Saáfnak, a Madména attyának *felesége* pedig szülé Sévát, a Makbéná attyát, és a Gibeá attyát: A Káleb leánya pedig *vala* * Aksa.

* Jós. 15, 16.

50. Ezek voltak Káleb fiai, ki Húrnak, az Efrata elsőszülöttének fja volt: Sobál, Kirját-jeárim attya.

51. Sálma, Betlehem attya; Háref, Bethgáder attya.

52. Voltak pedig Sobálnak is a Kirját-jeárim attyának fiai: Haroé, ki Menukót földének felét bírja vala.

53. Ezek a Kirját-jeárim háznépei: Jitreusok, Puteusok, Sumateusok, Misraiteusok: ezektől származának a * Sorateusok és az Estaoliteusok. * rész 4, 2.

54. Sálma fiai, Betlehem és Nétófáti, Joáb házának koronái és Sóreus, ki Menuhótnak felét bírja vala.

55. És Jaábesben lakozó tudós embereknek cselédei; a Tirateusok, Simateusok, Sukateusok; ezek a Kineus jövevények, kik származtak Hámáttól, a Rékáb házának * attyától. * Jer. 35, 2.

3. RÉSZ.

Előszámlálja a Dávid fiai, és a Királyokat s Herczegeket, kik tőle származtak.

Ezek voltak pedig Dávid fiai, kik születének néki Hebronban; elsőszülötte vala * Amnon, Jezréelből való Ahinoámtól; második vala Dániel, Kármelből való Abigáiltól. * 2 Sám. 3, 2.

2. Harmadik * Absolon, ki Maakának a Gessurbeli Talmi Király leányának fija vala; negyedik Adónia, Haggittól, való. * 2 Sám. 15, 13. 16, 22. 2 Sám. 18, 15.

3. Ötödik Sefátia, Abitáltól való; hatodik Jitreám, Egla feleségétől.

4. E hat fiak születének néki Hebronban, * a hol uralkedék két esztendeig s hat hónapig; Jérusálemben pedig harminczhárom esztendeig uralkodék. * 2 Sám. 5, 4, 5.

5. Ezek születének pedig néki Jérusálemben: Simea, Sobab, Nátán és * Salamon, négyen Bathsuától, Amielnek leányától. * 2 Sám. 5, 14.

6. És Jikhár, Elisáma és Elifélet.

7. Nógah, Néfeg és Jáfia.

8. Ismét Elisáma, Eliáda és Elifélet, kilenczen.

9. Mind ezek a Dávid fiai, az ő ágyastársainak fiai kivül: és Támár * ezeknek hugok vala. * 2 Sám. 13, 14.

10. Salamonnak pedig fija volt * Roboám; ennek fija Abija, ennek fija Asa, ennek fija Jósafát. * 1 Kir. 11, 43. 12, 17—19.

11. Ennek fija * Jórám, ennek fija Akháziás, ennek fija Joás. * 2 Kir. 8, 16—18.

12. Ennek fija * Amáziás, ennek fija Azáriás: ennek fija Jotám. * 2 Kir. 14, 1. 3.

13. Ennek fija * Akház, ennek † fija Ezékiás, ennek fija †† Manasse.

* 2 Kir. 16, 1—5.

† 2 Kir. 18, 1—9. 20, 6. †† 2 Kir. 21, 1—16.

14. Ennek fija Amon, ennek fija Jósiás.

15. Jósiásnak pedig fiai: elsőszülötte Johanán, második Jójákim, harmadik Sédékiás, Sallum negyedik.

16. Jójákim fiai: Jékoniás, * ennek fija Sédékiás. * 2 Kir. 24, 17. 25, 7. 9.

17. Jékoniásnak * fiai: Assir, ennek fija Saálthiel. * 2 Kir. 24, 15.

18. Ennek pedig fiai: Málkirám, Pedája, Sénasár, Jékámia, Hosáma, és Nédábia.

19. Pedája fiai: Zerubábel és Símei. Zerubábel * fija: Mesullám, Hanánia: és az ő hugok vala Solómit. * Esdr. 2, 2. 3, 8.

20. És Hásuba, Ohel, Berekia, Hasádia, és Jusáb-Hésed, ezek öten.

21. Hanánia fiai: Pelátia és Jésaia; ennek fija Refája; ennek fija Arnám, ennek fija Obádia, ennek fija Sekánia.

22. És Sekánia fiai: Semája. Semája fiai: Hattus, Jigeál, Báriah, Neárja és Sáfát, ezek hatan.

23. Neárja fiai: Elohenai, Ezékiás, és Azrikám, ezek hárman.

24. Eljohénai fiai: Hódajéva, Eliásib, Pelája, Akkub, Johanán, Delája és Anáni: ezek heten.

4. RÉSZ.

Júdának és Simeonnak nemzetségei.

Júda fiai ezek: Péres, * Hesron, Kárimi, Húr és Sobál. * rész 2, 4.

2. Reája pedig a Sobál fija nemzé Jahátot; Jahát nemzé Ahumáit és Lahádot; ezek a Soráteusok * nemzetségei. * rész 2, 53.

3. Etám attyának cselédei ezek: Jezréel, Jisma, Jédbás: és az ő hugoknak neve Séleponi.

4. Pénuel pedig Gédor attya, és Ezer, Húsa attya. Ezek Efrata elsőszülöttének, tudniülük Húrnak fiai, ki vala a Bethlehemiták attyok.

5. Ashúrnak pedig a Tékoa attyának volt két felesége Heléa és Naára.

6. És Naára szülé néki ezeket: Ahuzámot, Héfert, Teménit, és Ahastárit: ezek a Naára fiai.

7. Heléa fiai: Séret, Jésohár, és Etnán, és Kócz.

8. Kócz pedig nemzé Hánubot, Hásó-

bébát, és Ahárhel nemzetségeit, ki Hárumnak fija vala.

9. Volt pedig Jábes az ő attyafiainál becsületesebb; és azért nevezé őtet az ő anyja Jábesnek mondván: Mivelhogy *naggy* fájdalommal * szülém őtet, *azért így kell nevezni.* * 1 Móz. 35, 16—18.

10. És Jábes az Izráelnek Istenét hívá segítségül, mondván: Ha engemet igen megáldándasz, és az én határomat megszelésítended, és a te kezed én velem lejénd, és engem minden veszedelemtől megoltalmazándasz, hogy bút ne lássak! És megadá Isten néki, a mit kért vala.

11. Kélub pedig, a Súkha attyafia, nemzé Méhírt: ez az Eston attya.

12. Eston nemzé Rafának és Páseákhnak, és Tehinnának a Náhás város attyának háznépét: Ezek a Rékától való férjfiak.

13. Kénáz fiai: Otniel * és Serája, Otniel fiai Hatát és *Meonótai.*

* Jós. 15, 17. Bír. 1, 13.

14. Meonótai nemzé Ofrát: Serája pedig Joábot, ki a mesteremberek völgyében *lakozónak* attyok vala; mert azok mesteremberek valának.

15. Káleb fiai, ki Jefunné fija vala: Iru, Ela és Naám. Ela fiai: Kénáz.

16. Jéhalélel fiai: Zif, Zifa, Tirja és Asárel.

17. Ezra fiai: Jéter, Méred, Efer és Jálon; és szülé a *Méred felesége* Mirjámot, Sammait, és Isbát, Estemóa attyát.

18. Ennek felesége pedig Jehudéja szülé Jéredet, a Gédor attyát, és Hébert a Sókó attyát, s ezek Bithiának a Faraó leányának fiai, kit Méred elvett vala.

19. Hódia nevű feleségének pedig fiai: ki vala a Naám nénnye, ki *ismét* Kéhila attya vala, ezek: Hagármí és Maakábeli Estemóa.

20. Simon fiai: Amon, Rinna, Benhanán, és Thilon. Jishi fiai: Zohét és Benzohét.

21. Júda fijának Sélának * fiai: Er, Léka attya és Laáda, Marésa attya, az Asbéa házában a bibor szövők háznépének is attyok vala. * 1 Móz. 38, 5.

22. És Jókim, és Kozebanak lakosai, és Jóás és Saráf, kik uralkodtak Moábnak földében, és Jásubi, Léhem. De *ezek immár régi dolgok.*

23. Ezek fazekasok *voltak* és lakoztak

a plánták között és a kertek mellett: és ott maradtak a Királlyal az ő dolgában.

24. Simeon fiai: * Némuel, Jámin, Járib, Zéráh, Saul. * 1 Móz. 46, 10.

25. Sallum ennek fija, Mibsám ennek fija: Misma ennek fija.

26. Misma fiai: Hammúel ennek fija, Zakkur ennek fija, és Simi ennek fija.

27. Siminek *voltak* tizenhat fiai s hat leányai: az ő attyafiainak pedig nem voltak sok fiai; minden nemzetségek is nem volt annyi, mint a Júda fiai.

28. Lakoznak vala pedig * Beersebában és Móladában és Hasársuálban.

* Jós. 19, 1. 2.

29. Bilhában, Esemben és Toládban.

30. Bétuelben, Hormában és Siklágban.

31. Beth-markabótbán, Hásársusimban, Beth-biriben és Sabárimban: ezek valának az ő városaik mind addig míg Dávid Királlyá lón.

32. Faluik pedig *ezek*: Etám, * Ain, Rimmon, Tóken és Assán, öt városok.

* Jós. 19, 1. 7.

33. És minden faluk, mellyek valának a városok körül szintén Baálig: e *volt* az ő lakóhelyek, nemzetségek is ő nékik:

34. Mesobáb, Jámlek és Jósa, Amásia fija.

35. És Jóel és Jéhu a Jósibia fija, ki Serája fija, ki Asiel fija *vala.*

36. És Eljóenai, Jaákoba, Jésohája, Asája, Adiel, Jesiméel és Benája.

37. Ziza a Sifi fija, ki Alon fija, ki Jedája fija, ki Simri fija, ki Semája fija.

38. Ezek voltak, kik nevezetes Főemberek valának az ő nemzetségekben, s kik igen megsokasodtak vala az ő attyoknak házokban.

39. Elindulának azért Gédurba, hogy bémennének annak a völgynek szinte napkelet felől való részéig, hogy keresnének az ő barmaiknak legeltető helyet.

40. Találának is zsiros és jó legeltető helyet, (az a föld pedig vala tágas, nyugodalmas és békeséges) mert Hámnak nemzetségei laktak vala az előtt ott.

41. Elmenvén pedig e megíratott személyek, Ezékiásnak * a Júda Királynak idejében, azoknaksátoraikat megverék, és a lakóhelyeket, mellyek ott találattának, és levágák őket mind e napig, és helyettek ott lakának; mert az ő barmaiknak ott jó legeltető mezejek vala.

* 2 Kir. 18, 1.

42. Ennekfelette a Simeon fiai között *némellyek* elmenének a Seir * hegyére, úgymint ötszázan : Kiknek előjáróik valának a Jesi fiai, Pelátja, Nehárja, Refája és Uzriel. * 5 Móz. 1, 4. 5.

43. És valakik az Amálek * nemzetében megmaradtak vala, mind levágák azokat, és ott letelepedének mind e mai napig. * 1 Sám. 15, 7.

5. RÉSZ.

Rúben, Gád, és Manasse félnemzetsége : szaporodások.

Rúbennek pedig az Izráel elsőszülöttének fiai: (mert ő volt elsőszülött: mikor pedig * megfertéztette volna az ő atyjának ágyasházát, adaték az ő elsőszületésének méltósága a József fijainak, ki Izráel fija vala, mindazáltal nem azért, hogy őnéki tulajdoníttatnék *egészen* az elsőszületés. * 1 Móz. 35, 22.

2. Mert Júda * vala méltóságosb az ő atyafiai között, és ő belőle *volt* a Fejedelem, jöllehet az elsőszületésnek *haszná* Józsefé *lőn*.) * 1 Móz. 49, 8.

3. Ezek *mondom* * Rubennek, Izráel elsőszülöttének fiai: Hánók, Pallu, Hesron és Kármí. * 1 Móz. 46, 8. 9.

4. Jóel fiai: Semája ennek fija, Góg ennek fija, Simei ennek fija.

5. Mika ennek fija, Reája ennek fija, Baál ennek fija.

6. Beára ennek fija, kitfogva elvitt volt Tiglát-Pilnéser, az Assiriabeli Király; e vala Fejedelmek a Rúbenitáknak.

7. Az ő atyafiai pedig az ő házoknépe szerint, mikor nemzetségenként számláltatnának, akkor vala Fejedelem köztök Jéhiel és Zakariás.

8. Béla is, Azáz fija, ki Séma fija, ki Jóel fija vala, ki lakik vala * Árórben Néboig és Baál-Meónig. * Jós. 13, 15. 16.

9. Napkelet felől is lakik vala a pusztában való bemenetelig, az Eufrátes folyóvíztől fogva; mert az ő barmaik Gileád földén igen megszaporodtak vala.

10. Saul Királynak idejében pedig támasztának hadat a Hágárénusok ellen, és elhullának *azok* az ő kezek miatt, és lakának azoknak sátoraikban, Gileádnak napkelet felé való egész tartományában.

11. A Gileád fiai pedig ő ellenekben laknak vala a Básán * földén Salkáig. * Jós. 13, 24—30.

12. Jóel vala előljárójok, Sáfán máso-

dik az után; Jahánai pedig és Sáfát Básánban *lakának*.

13. Ezeknek pedig attyokfiai, az ő attyaiknak cselédjek szerint, valának, Mikáel, Mésullám, Séba, Jórái, Jaékán, Zia és Éber, heten.

14. Ezek az Abihail fiai, ki Húri fija, ki Jároáh fija, ki Gileád fija, ki Mikáel fija, ki Jésisai fija, ki Jahadó fija, ki Búz fija *vala*.

15. És mikor Ahi, a Gúni fijának, *tudniülk*, Abdielnek fija, Fejedelem volna az ő attyok háznépe között.

16. Mikor laknának Gileádban, Básánban, és ezekhez tartozó falukban: és Sáronhoz * tartozó helyekben, mind az ő határokig. * rész 27, 29.

17. Kik mind megszámláltatván, Jótámnak * a Júda Királyának idejében: és Jéroboámnak † az Izráel Királyának idejében. * 2 Kir. 15, 5. † 2 Kir. 14, 16.

18. A Rúben fiai között és a Gádíták között, és a Manasse félnemzetsége között, erős paizs és fegyverhordozó férfiak, kéziyesek, és a hadakozásban tudósok, negyvennégy ezeren, hétszázan és hatvanon harczra kimehető *férjfiak*.

19. Hadakozának a Hágárénusok ellen, Jétúr, Náfis, és Nódáb ellen.

20. És győzedelmesek levének azokon, és ezekbe adatának a Hágárénusok, és mind azok, kik ezekkel valának: mert az Istenhez felkiáltottak vala a hadban, *mellyért Isten is őket* * meghallgatá: mert ő benne bíztak vala. * Zsolt. 91, 15.

21. És zsákmányt vetének az ő barmaikban, a tevék között *nyerének* ötven-ezeret, a juhok között kétszáz s ötven-ezeret, a szamarak között kétezeret, és százezer embert.

22. A seb miatt pedig sokan elhullának: mert Istentől vala az a harcz; és azok helyett lakának mind addig, míg őket *Isten* fogságba * viteté. * vers 26. 2 Kir. 17, 6. 18.

23. A Manasse nemzetsége felének fiai laktak a földön, melly hívatik * Básánnak, Baál Hermonig és Senirig, *azaz*, Hermon hegyig; mert igen megsokasultak vala. * Jós. 13, 30.

24. És ezek voltak az ő attyok háznépének Fejedelmei: Efer, Jishi, Eliel, Azriel, Irméja, Hodávia és Jahdiel, igen erős férjfiak, nevezeteseek, kik az ő attyok háznépe között fők voltak.

25. Vétkezének * pedig az ő attyoknak Istene ellen: mert a föld lakóinak bálványisteneivel paráználkodának, kiket Isten szemek elől elvesztett vala.

* 2 Kir. 17, 7—17.

26. Felindítá azért az Izráelnek Istene Pulnak az * Assiriabeli Királynak szívét, és Tiglát-Pilnésernek az Assirii Királynak szívét, és fogva elvivé őket, a Rúbenitákat, a Gáditákat, és a Manasse félnemzettségét is: és elvivé őket Heláhba és Háborba, és Hárába, és a Gozán folyóvizéhez mind e mai napig.

* 2 Kir. 15, 19—29.

6. RÉSZ.

A Papoknak és Lévitáknak nemzetségek, tiszték, és lakó városaik.

Lévi fiai: Gerson, * Kéhát és Mérári.

* 1 Móz. 46, 11.

2. Kéhát fiai pedig: Amrá, Ishár, Hebron és Uzziel.

3. Amrá fiai: Áron, * Mózes és Mária; Áron fiai: Nádáb, † Abihu, Eleázár és Itamár.

* 2 Móz. 2, 1. 2. 10. 4, 14. † 2 Móz. 6, 23.

4. Eleázár nemzé Fineást, Fineás nemzé Abisuát;

5. Abisua pedig nemzé Bukkit, Bukki nemzé Uzzeit;

6. Uzzi nemzé Zeráhiát; Zeráhia nemzé Mérájót;

7. Mérájót nemzé Amáriát; Amária nemzé Ahitúb;

8. Ahitúb * nemzé Sádókot; † Sádók nemzé Ahimáhást; * 2 Sám. 8, 17. † rész 27, 17.

9. Ahimáhás nemzé Azáriát, Azária nemzé Jóhanánt;

10. Jóhanán nemzé Azáriát, * e vala Pap a házban, melyet Salamon Jérusálemben épített vala. * 2 Krón. 26, 17.

11. Azária nemzé Amáriát; Amária nemzé Ahitúb;

12. Ahitúb nemzé Sádókot, Sádók nemzé Sallumot;

13. Sallum nemzé * Hilkiát; Hilkia nemzé Azáriát; * 2 Kir. 22, 4.

14. Azária nemzé Séráját, * Sérája nemzé Jéhozadákot; * 2 Kir. 25, 18. 21.

15. Jéhozadá pedig *fogságba* méne, mikor az Úr Júdát és Jérusálemet fogságba viteté * Nabukodonozor által.

* 2 Kir. 25, 8—11.

16. Lévi fiai, *mondom*, Gerson, Kéhát és Mérári.

17. Ezek a Gerson * fijainak neveik: Libni és Simi.

* 2 Móz. 6, 17.

18. Kéhát fiai: Amrá, Ishár, Hebron és Uzziel.

19. Mérári fiai: Mákhli és Musi. Ezek azért a Lévi háznépei az ő Eleik szerint.

20. Gersonnak fiai: Libni az ő fija, Jáhát ennek fija, Zima ennek fija.

21. Jóah ennek fija, Iddó ennek fija, Zérah ennek fija, és Jéathérai ennek fija.

22. Kéhát fiai: Amminádáb az ő fija, Kórah ennek fija és Assir * ennek fija:

* 2 Móz. 6, 24.

23. Elkána ennek fija, Ebiásáf ennek fija, és Assir ennek fija.

24. Tákhat ennek fija, Uriel ennek fija, Uzziya ennek fija, és Saul ennek fija: és *Elkána ennek fija*.

25. Elkána fiai: Amásai és Ahimót.

26. *Amásainak fija* Elkána: Elkána fija: Sófai az ő fija, és Náhát ennek fija.

27. Eliáb ennek fija, Jérohám ennek fija, Elkána ennek fija, * Sámuel ennek fija.

* 1 Sám. 1, 1.

28. Sámuel * fiai pedig: elsőszülött Vánsi, és Abija. * 1 Sám. 1, 1. 20. 3, 19. 7, 15.

29. Mérári fiai: Mákhli az ő fija, Libni ennek fija: Simi ennek fija, és Uzza ennek fija.

30. Siméa ennek fija, Haggija ennek fija és Asája ennek fija.

31. Ezek pedig a kiket Dávid válogata az Úr házában az énekléshez, minekutánna a *Isten* ládája * megnyugovék.

* 2 Sám. 6, 17.

32. Szolgáltak pedig énekléssel a gyülekezet sátorának hajléka előtt, míg Salamon * építé az Úr házat Jérusálemben, és állottak az ő szolgálatjokban kiki mind az ő rendi szerint. * 1 Kir. 6, 1. 38.

33. Ezek pedig a kik szolgáltak és ezeknek fiai, a Kéhátiták fiai között, Hémán főzeneklő, Jóel fija, ki Sámuel fija.

34. Ki Elkána fija, ki Jérohám fija, ki Eliél fija, ki Thóa fija.

35. Ki Czáf fija, ki Elkána fija, ki Mahár fija, ki Amásai fija.

36. Ki Elkána fija, ki Jóel fija, ki Azárja fija, ki Séfania fija.

37. Ki Takhát fija, ki Assia fija, ki Ebiásáf fija, ki Kóra * fija. * vers 22.

38. Ki Ishár fija, ki Kéhát fija, ki Lévi fija, ki * Izráel fija. * rész 2, 1.

39. És ennek attyafia Asáf, ki jobbkeze

felől áll vala: Asáf a Berekiás fija, ki Simea fija *vala*.

40. Ki Mikáel fija, ki Bahásia fija, ki Melkija fija.

41. Ki Ethni fija, ki Zerah fija, ki Adája fija.

42. Ki Etán fija, ki Zimma fija, ki Simei fija.

43. Ki Jábát fija, ki Gerson fija, * ki Lévi fija. * vers 1.

44. Továbbá a Mérári * fiai, kik azokkal atyafiasok valának, balkéz felől *állnak vala*; Etán, Kisi fija, ki Abdi fija, ki Malluk fija.

45. Ki Kasábja fija, ki Amásia fija, ki Hilkia fija. * vers 1.

46. Ki Amsi fija, ki Báni fija, ki Sémét fija.

47. Ki Makhli fija, ki Musi fija, ki Mérári fija, ki * Lévi fija. * vers 1.

48. Némellyek pedig a Léviták között, kik ezeknek atyafiasok valának, rendeltetnek vala az Isten háza hajlékának egyéb szolgálatjára.

49. Áron * pedig és az ő fiai az egészen megégetendő áldozatnak oltára mellé, és a füstölő oltár mellé a legszentségesb helynek szolgálatja mellé, és az Izráelnek megszentelésére *rendeltének* mind a szerint, valamint Mózes az Isten szolgája megparancsolta vala.

* 2 Móz. 30, 7–10. 3 Móz. 8, 1–36. 4 Móz. 4, 16.

50. Áron fiai pedig ezek: Eleázár, ennek fija Fineás, ennek fija Abisún.

51. Ennek fija Bukki, ennek fija Uzzi, ennek fija Zerája.

52. Ennek fija Merájót, ennek fija Amárja, ennek fija Akhitúb.

53. Ennek fija Sádók, * ennek fija Ahimaás. * 2 Sám. 15, 27.

54. És ezek az ő * lakhelyeik, az ő házok és határok szerint, *tudniillik* az Áron fiaié a Kéhátiták nemzetsége szerint: mert e jutott volt nékik sors által.

* vers 55–81. Jós. 21, 9–13.

55. Adák azért nékik Hebront a Júda földében és a körülte való hostátot.

56. De azért e városnak mezeit és annak faluit adák * Kálebnek a Jéfunne fjának. * 4 Móz. 14, 30.

57. Az Áron fjainak azért a Júda városai között adák a gyilkosok mentésére rendeltetett *városokat*, Hebront, Libnát és a mellette való hostátot, Jatthirt és Esthemoát, és ezeknek is hostátit.

58. És Hilent és annak hostátit, és Débirt és annak hostátit.

59. Asánt és annak hostátit, és * Bethsémet és annak hostátit. * 1 Sám. 6, 19.

60. A Benjámin nemzetségéből: Gébát és annak hostátit; Alémetet és annak hostátit; Anatót *várost is* és annak hostátit. Ezeknek vala az ő nemzetségek szerint tizenhárom városok.

61. A Kéhát több fjainak az egy nemzetségnek cselédjéből, és a félnemzetségéből, *tudniillik* a Manasse * nemzetségének feléből sors által tíz várost *adának*. * Jós. 21, 1, 9–42.

62. A Gerson fjainak pedig az ő nemzetségek szerint az Issakhár nemzetségéből, az Áser nemzetségéből, a Nafthali nemzetségéből és a Manasse nemzetségéből Básákban tizenhárom várost.

63. A Mérári fjainak az ő nemzetségek szerint, a Rúben nemzetségéből, a Gád nemzetségéből és a Zebulon nemzetségéből sors által tizenkét várost.

64. Adának *mondom* az Izráel fiai a Lévitáknak városokat; azoknak hostátjaikkal egybe.

65. (Minekutánna adtak volna sors által a Júda nemzetségéből, a Simeon nemzetségéből és a Benjámin nemzetségéből bizonyos nevű városokat.

66. Először azoknak kik valának a Kéhát fjainak házoknépe között, (voltak pedig ezeknek városaik és határok az Efraim nemzetségéből.)

67. Ezeknek, *mondom*, adák a mentésre *rendeltetett* városokat, Sékemet és annak hostátit az Efraim hegyén: Gévert * és annak hostátit. * 1 Kir. 9, 15.

68. És Jokmeámot és annak hostátit; Beth-horont és annak hostátit.

69. Ajalont * és annak hostátit; Gáthrimmont is és annak hostátit. * Jós. 10, 12.

70. A Manasse nemzetségének feléből, Anert és annak hostátit, Bileámot és annak hostátit, a Kéhát megmaradt fiai cselédjének.

71. A Gerson * fjainak pedig a Manasse félnemzetségéből Gósánt Básánban, és annak hostátit: és Astarótot és annak hostátit. * vers 1.

72. Az Issakhár nemzetségéből adák Kédest és annak hostátit; Dobrátot és annak hostátit;

73. Rámótot és annak hostátit, Anémet és annak hostátit.

74. Az Áser nemzetségéből Másált * és annak hostátit, és Abdont és annak hostátit;

* Jós. 21, 30.

75. Hukókot és annak hostátit: Réhobot és annak hostátit.

76. A Nafthali nemzetségéből Kédest Galileában, és annak hostátit: Hammont és annak hostátit; és Kirjáthaimot és annak hostátit.

77. A Mérári * megmaradott fíjainak a Zebulon nemzetségéből Rimmonót és annak hostátit; s Thábort és annak hostátit.

* vers 1.

78. A Jordánon túl Jerikó ellenében, a Jordánnak napkelet felől való részében a Rúben nemzetségéből Bésert a pusztában, és annak hostátit; Jahását és annak hostátit;

79. Kedemódot és annak hostátit; Mefaátot és annak hostátit.

80. A Gád nemzetségéből * Rámótot Gileádban, és annak hostátit; Mahanaimot és annak hostátit.

* Jós. 21, 38.

81. Hesbont és annak hostátit; Jaázert és annak hostátit.

7. RÉSZ.

Az Issakhár, Benjámin, Nafthali, Manasse, Efraim és Áser nemzetségei.

Issakhár * fíjai: Thóla, Pua, Jásub és Simron, négyen.

* 1 Móz. 46, 13.

2. Thóla fíjai pedig: Uzzi, Réfája, Jériel, Jakhmai, Jíbsán és Sámuel, kik Fejedelmek valának az ő atyáiknak cselédjekben: A Thóla fíjai valának igen erős férjfiak az ő nemzetségek szerint, ezeknek pedig számok * Dávid Király idejében huszonnétezer és hatszáz vala.

* 2 Sám. 24, 2. 9.

3. Uzzi fíjai: Izráhja; és az Izráhja fíjai Mikáel, Obádja, Joel, Issia, öten: kik mind főemberek valának.

4. Kikkel valának az ő nemzetségek szerint, az ő atyáiknak cselédjek szerint hadakozó férjfiak harminczhat ezeren: mert sok feleségeik voltak, és azért sok fíjaik is.

5. Ezeknek attyokfiaik is, Issakhárnak egész nemzetsége szerint erős férjfiak valának, nyolczvanhét ezeren szám szerint mindenestől.

6. Benjámin * fíjai: Béla, Béker és Jediaél, hárman.

* 1 Móz. 46, 21.

7. Béla fíjai: Esbon, Uzzi, Uzziel, Jérimot és Hiri, öt főemberek az ő nem-

zetségekben igen erősek, kik mikor renddel nemzetségek szerint megszámláltattak, voltak huszonné ezeren és harmincznégyen.

8. Béker fíjai: Zémira, Joás, Eliézer, Eljoénai, Omri, Jeremót, Abija, Anatót és Alémet: ezek mindnyájan Béker fíjai.

9. Szám szerint pedig az ő nemzetségekrendi szerint, az ő attyoknak cselédjekben erős főemberek *találtattak* huszezeren és kétszázan.

10. Továbbá Jediaél fíjai: Bilhán; Bilhán fíjai: Jéus, Benjámin, Éhud, Kénaána, Zetán, Társis és Ahisahár.

11. Ezek mind Jediaél fíjai, az ő attyok *nemzetségében* főemberek és igen erősek, kik tizenhétezeren és kétszázan mehetnek vala ki a viadalra.

12. Ir fíjai: Suppim és Huppim: Húsim Ahernek fíja.

13. Nafthali * fíjai: Jakhezziel, Gúni, Jéser, Sallum: Bilha fíjai.

* 1 Móz. 46, 24.

14. Manasse fíjai: Asriel, kit szüle az ő felesége. (Az ő ágyastársra pedig a Siriabeli asszony szülé Mákirt, a Gileád attyát.

15. Mákir pedig vevé feleségül Huppimnak és Suppimnak hugát, kinek neve Maáka.) A másiknak neve * Sélofhád. A Sélofhádnak leányai voltak.

* 4 Móz. 27, 1.

16. Maáka a Mákir felesége szüle fiat, kit nevezze Péresnek; annak pedig öccsét Séresnek. Ennek fíjai: Ulám és Rékem.

17. Ulám fíja: Bédán. Ezek a Gileád fíjai, ki Mákir fíja volt, ki Manasse fíja volt.

18. Az ő huga pedig Moléket szülé Ishodot, Abiéért és Makhlát, és *Sémidát*.

19. Sémidának fíjai voltak: Ahián, Sékem, Likhi és Aniám.

20. Efraim * fíjai pedig: Sutelákh, kinek fíja Béréd, ennek fíja Táhát, ennek fíja Elhada, ennek fíja Táhát.

* 4 Móz. 26, 35.

21. Ennek fíja Zábád, ennek fíja Sutelákh és Ezer, és Elhád. És megölék ezeket a Gáthbeliek a földnek lakosai; mert alámentek vala, hogy a *Gáthbelieknek* barmaikat elhajtánák.

22. Efraim azért az ő attyok sokáig siratá őket, kihez elmennek vala * az ő attyafiai és ötet vigasztalják vala.

* Jób 2, 11.

23. Béméne azért az ő feleségéhez, ki fogada méhében és szüle fiat: és nevezé

Bériának, mivelhogy nagy keserűségben volt volna az ő háznépéért.

24. Leányának neve Seéra vala, ki megépíté mind az alsó s mind a felső Beth-hóront, Uzen-Seérát is.

25. Réfáh is ő fija, és Resef, ennek fija Théla, ennek fija Táhán.

26. Ennek fija Laadán, ennek fija Ammihud, ennek fija Elisáma.

27. Ennek fija Nún, ennek fija * Jósué.

* 4 Móz. 13. 9. Jós. 1. 1.

28. Ezeknek pedig birodalmok és lakóhelyek Béthel és annak falui; napkeletre Naarán, napenyészetre Gézer és ennek falui, Sékem és ennek falui, szintén Gázáig, és ehez tartozó falukig.

29. És a Manasse fiai birodalmok mellett *bírják vala ezeket*: Beth-seánt és ennek faluit, Thanákot és ennek faluit. Megiddot és ennek faluit, Dórt és ennek faluit. Ezekben laktak az Izráel fíjának Józsefnek * fiai.

* 1 Móz. 48. 5.

30. Áser fiai: * Jimma, Jisva, Jisvi. Béria: és Sérah az ő hugok.

31. Béria fiai: * Héber és Malkhiel, ki volt Birzávit attya.

* 1 Móz. 46. 17.

32. Héber pedig nemzé Jaf létet, Sómert, Hótámot és Suát az ő hugokat.

33. Jaf lét fiai: Pásák, Bimhál, Asvát; ezek Jaf lét fiai.

34. Sómer fiai: Ahi és Róhega, Jehubba és Arám.

35. Ennek pedig attyafiának Hélemnek fija vala Sófákh, Jimna, Séles és Amál.

36. Sófákh fiai: Suákh, Harnéfer, Suál, Béri és Imra.

37. Béser, Hód, Samma, Silsa, Ittrán és Beéra.

38. Jéter fiai: Jéfunne, Pispa és Ara.

39. Ulla fiai: Ara, Hanniel és Risja.

40. Ezek mind Áser fiai főemberek az ő nemzetségekben, válogattattak, erősek a főembereknek is fejek; és megszámláltatván az ő nemzetségeknek rendi szerint viadalra, számok volt huszonhat ezer férjfiak.

8. RÉSZ.

Benjáminnak, és abban Saulnak nemzetségi lajstroma.

Benjámin * pedig nemzé Bélát az ő elsőszülöttét, másodikat Asbél, harmadikat Akhráhot.

* 1 Móz. 46. 21.

2. Negyediket Nóhát, és Ráját ötödiket.

3. (Bélának fiai voltak: Adár, Géra és Abihúd.

4. Abisua, Naámán, Ahóah.)

5. Gérát, Sefufánt és Hurámot.

6. Ezek az Ehud fiai: (Ezek voltak főemberek a Géba városban lakó nemzetség között, kiket költöztetének Manahátha.)

7. Naámánt és Ahiját, és Gérát elköltözteté: Nemzé pedig Uzzát és Akhihúdot.

8. Saharáim pedig nemzé a Moáb mezején, minekutánna azokat elhagyá az ő két feleségétől Húsimtól és Baarától.

9. Nemzé, *mondom*, a Hódes nevű feleségétől Jobábot és Sibját, Mésát és Malkámot.

10. Jéust is, Sobját és Mirmát. Ezek az ő fiai; főemberek az ő nemzetségekben.

11. Húsimtól nemzé Abitúbot és Elpaált.

12. Elpaál fiai: Eber, Miseám és Séméd: E rakatá Onót és Lódót s ennek faluit.

13. Béria, Séma, (ezek voltak az Ajalonban lakozók attyaiknak Fejei, és ezek üzték vala el Gáthnak lakóit.)

14. Ahio pedig, Sasák, Jeremót.

15. Zebádia, Arád, Ader.

16. Mikáel, Isba, Jóha, Béria fiai.

17. Zebádia, Mésullám, Hizki, Héber.

18. Ismérai, Izlia és Jobáb; Elpaál fiai.

19. Jákim pedig, Zikri, Zabdi,

20. Eliénai, Silletai, Eliel:

21. Adája, Berája, és Simrát, Simei fiai.

22. Jispán pedig, Eber, Eliel,

23. Abdon, Zikri, Hanán,

24. Hanánja, Elám, Anatótija,

25. Ifdėja, Pénuel, Sesák fiai,

26. Samsérai pedig, Sehárja, Atália.

27. Jaarésia, Elia és Zikri, Jérohám fiai.

28. Ezek voltak az atyáknak Fejei az ő nemzetségek szerint, és ezek laktak Jérusálemben.

29. Gibeonban * pedig laktak a Gibeonnak attya, kinek feleségének neve Maáka vala.

* rész 9. 35.

30. És az ő elsőszülötte Abdon, azután Súr, Kis, Baál, Nádáb.

31. Gédor, Ahio és Zéker,

32. És Miklót, a ki nemzé Simámot: Ezek is az ő attyokfiainak ellenekben laktak Jérusálemben, az ő attyokfiaival.

33. Nér pedig nemzé Kist: Kis nemzé Sault, * Saul nemzé Jónatánt, Malkisuát, Abinádábot és Esbaált.

* 1 Sám. 9. 2. 10. 2.

34. Jónatán fija: * Méribbaál: Méribbaál nemzé Mikát.

* 2 Sám. 9. 12.

35. Mika fiai: Pitón, Mélek, Tárea és Akház.

36. Akház nemzé Jehoádát. Jehoáda pedig nemzé Alémetet és Azmávetet, és Zimrit: Zimri nemzé Mósát.

37. Mósa pedig Binát, ennek fja Ráfa, ennek fja Elása, ennek fja Asel.

38. Továbbá Aselnek *voltak* hat fiai, kiknek ezek neveik: Azrikám, Bókrú, Ismáel, Seárja, Obádia és Hanán, ezek mind Asel fiai.

39. Az ő atyafiának Eseknek fiai ezek: Ulám az ő elsőszülötte, Jéus második, és Elifélet harmadik.

40. És voltak az Ulám fiai igen erős férjfiak, kézívesek, és sok fiaikat és unokákat szaporítnak vala százig és ötvenig: Mind ezek a Benjámin fiai közül valók *voltak*.

9. RÉSZ.

Jerúsálem külső és belső rendjeinek állapotja, a Babilónia fogság után.

Fejenként azért az Izráel fiai megszámláltattak vala nemzetségek szerint, a mint meg is irattattak az Izráel és Júdabeli Királyok könyvében, kik az ő sok gonoszságokért Babilóniába * vitetének *fogságra*.

* 2 Kir. 24, 15. 16. 25, 11.

2. A kik pedig elein lagnak vala az ő jószágaikban s városaikban, ezek: Izráeliták, Papok, Léviták és Nétineusok.

3. Mert Jerúsálemben laktak a Júda fiai közül s Benjámin fiai közül. Efraim és Manasse fiai közül valók.

4. Utái, Ammihud fja, ki Omri fja, ki Imri fja, ki Báni fja, a Péres fiai közül való, ki * Júda fja vala.

* rész 4, 1.

5. A Séláhiták közül, Asája, ki elsőszülött vala s ennek fiai.

6. A Zérah fiai közül: Jéuel és az ő atyafiai hatszázan s kilenczvenen.

7. A Benjámin fiai közül: Salu, Mésullám fja, ki Hodávia fja, ki Hasénua fja.

8. Ibnéja, Jérohám fja, és Ela, Uzzi fja, ki Mikri fja, és Mésullám, Séfátja fja, ki Reuel fja, ki Ibnija fja *vala*.

9. Ezeknek pedig attyokfiai, az ő nemzetségek szerint valának kilenczszázan és ötvenhatan; ezek fejenként igen főemberek valának az ő attyok háznépe szerint.

10. A Papok közül is: Jedája, Jehojárib és Jákin.

11. Azária, Hilkia fja, ki Mésullám fja, ki Sádók fja, ki Merajót fja, ki Ahitubnak az Isten házának főgondviselőjének fja vala.

12. És Adája Jérohám fja, ki Pashúr fja, ki Málkija fja: Maassai, Adiel fja, ki Jahzéra fja, ki Mésullám fja, ki Mésillémit fja, ki Immer fja.

13. Ezeknek attyokfiai az ő attyok háznépe között igen főemberek, ezer hatszáz hatvanan *valának*, erősek az Isten háza dolgának munkájában.

14. A Léviták között Sémája, Hásub fja, ki Azrikám fja, ki Hasábia fja, a Mériari * fjai között.

* rész 6, 1.

15. Bakkakkár, Héres és Galál: és Mattánia a Mika fja, ki Zikri fja, * ki Asáf fja vala.

* Zsolt. 73, 1.

16. Obádia a Sémája fja, Galál fja, ki Jédutun fja; és Bérékia, Asa fja, ki Elkána fja: ki lakik vala Nétófáti faluiban.

17. Továbbá ajtónállók: Sallum, Akkúb, Talmon, Abimán, és ezeknek attyokfiai: Sallum pedig fő *vala*.

18. (És ennek mind ez ideig a Király kapuján vagy on állása napkelet felől,) amazok ajtónállók a Lévitáknak rendek szerint.

19. Sallum pedig a Kóré fja, ki Ebiásáf fja, ki Kórákh fja, és ennek rokonságai az ő attyának házából valók: *tudniillik* a Kóriták a szolgálatnak munkájában a Hajlék ajtajának őrizői valának, mint az ő atyaik az Úr seregében őrizték vala a *Sátornak* bemenetelét.

20. Mikor Fineás * az Eleázár fja azok előtt járó volna régen, kivel *vala* az Úr.

* 4 Móz. 25, 7.

21. *Továbbá* Zakariás a Meselémia fja a Gyülekezet sátorára való ajtónak őrizője.

22. Mindenestől ezek választott ajtónállók voltak, kétszázan és tizenketten; kik az ő faluikban nemzetségek szerint megszámláltattak volt; kiket Dávid rendelt volt és Sámuel * Próféta az ő tisztekben.

* 1 Sám. 16, 1. 13.

23. Miképen az ő *attyok* azért, azonképen a fiak őrizik vala renddel az Úr házában és a sátonak kapuit.

24. Négy felé valának az őrizők: napkeletre, napnyugotra, északra és délre.

25. És ezeknek attyokfiai, az ő faluikban *valának*, hogy minden hetednap amazokkal felmennének Jerúsálembe bizonyos ideig.

26. E négy Lévitákra bízott vala, mind a kapunállóknak számok, és őrizik vala a kamarákat * és az Isten † házá-
nak kincsét. * 1 Kir. 6, 5. † 1 Kir. 7, 51.

27. És az Úrnak háza körül hálnak vala, mivelhogy az őrzés ő tisztek volna; és minden reggel ők nyitják vala meg az ajtókat.

28. És ő közzülök némellyek az egy-
házi szolgálatra csinált * edényekre vi-
selnek vala gondot; mert mind ki, s
mind bé, számán viszik vala azokat.

* 2 Móz. 27, 3.

29. Ugyanazok közzül választattak vala
némellyek másféle edényeknek gondvi-
selésére, minden szent edényekhez is,
némellyek a zsemlyéhez, borhoz, olajhoz,
temjénhez és fűszerszámokhoz.

30. A Papok fiai közzül valók csinál-
ják vala fűszerszámokból a * drágake-
netet is.

* 2 Móz. 30, 22—33. 34—38.

31. Továbbá Mattitja a Léviták közzül
való, (ki elsőszülötte a Kóriták közzül
való Sallumnak) a * serpenyőkre visel
vala gondot.

* 3 Móz. 2, 5.

32. A Kéhátiták fiai és azoknak aty-
tyokfiai közzül *rendeltettek volt* a szent
kenyérnek * gondviselésére, hogy min-
den Szombaton megkészítenék *azt*.

* 3 Móz. 24, 5. 6. 8.

33. Ezek közzül valók valának az ének-
lők is, a Léviták közzül az ő attyok cse-
lédjének Fejei, kik szabadosok valának
egyéb tiszttől az ő kamarájokban; mert
éjjel * és nappal szolgálattal tartoznak
vala.

* Zsolt. 134, 1—3.

34. Ezek a Léviták között az ő attyok
háznépe közzül fők voltak az őnemzetsé-
gek szerint, és ezek laktak Jérusálemben.

35. Gibeonban * pedig laktak, a Gi-
beon attya Jéhiel, és az ő feleségének
neve Maáka.

* rész 8, 29. 1 Kir. 3, 4.

36. Az ő elsőszülött fija Abdon, azután
Súr, Kis, Baál, Nér és Nádáb.

37. Gédor, Ahió, Zékária és Miklót.

38. Miklót pedig nemzé Simámot, s
ezek is az ő attyokfiainak ellenekben
laktak Jérusálemben az ő attyokfiaival.

39. Nér nemzé Kist, Kis pedig nemzé
Sault, * Saul Jónatánt, Málkisuát, Abi-
nádabot és Esbaált.

* rész 8, 33.

40. Jónatán fija Méribbaál; és Mérib-
baál nemzé Mikát.

41. Mika fiai: Piton, Mélek és Táréa.

42. Akház pedig nemzé Jahrát, Jahra

nemzé Alémetet, Azmávetet, Zimrit,
Zimri pedig nemzé Mósát.

43. Mósa nemzé Bineát, ennek fija Ré-
fája, ennek fija Elása, ennek fija Asel.

44. Aselnek voltak hat fiai, kiknek ezek
neveik: Azrikám, Bókru, Ismáel, Seárja,
Obádia és Hanán: Ezek Asel fiai.

10. RÉSZ.

Saulnak a Filiszteusokkal való utolsó ütközete, és fiai-
val együtt való veszedelme.

A Filiszteusok pedig hadakoznak vala
az Izráel népével, és megfutamodék az
Izráel a Filiszteusok előtt, és *egynéhá-
nyan* a sebek miatt el is hullának a
Gilboa * hegyén.

2. Elérék pedig a Filiszteusok Sault
és az ő fijait; és megölék a Filiszteusok
Jónatánt, Abinádabot, és Malkisuát, a
Saul fijait.

* 1 Sám. 31, 1—4.

3. És megsúlyosodék Saul ellen a via-
dal, és találkozának ő reá az ívesek, kik
nyilakkal meg is sebesíték őtet.

4. És monda Saul az ő fegyverhordo-
zójának: Vond ki fegyveredet, és verj
által engem vele: mert ne talán eljőnek
e körülmetéletlenek, és megsúfolnak
engemet. Nem akará pedig az ő fegyver-
hordozója: mert szertelen fél vala: Ra-
gadá azért Saul a maga fegyverét, és
belé bocsátkozék.

5. Látván pedig az ő fegyverhordozója,
hogy Saul immár megholt volna, ő is a
maga fegyverébe bocsátkozék s meg-
hala.

6. Meghala azért Saul és az ő három
fiai, * és egész háznépe is egyetemben
meghala.

* vers 2.

7. Melly dolgot mikor meglátták volna
az Izráel minden fiai, kik laknak vala
azon a völgyön, hogy *tudniillik* ők meg-
futamodtak volna: és hogy Saul s az ő
fiai megholtak volna: pusztán hagyák
városaikat és elfutának. Akkor eljövének
a Filiszteusok és azokba beszállának.

8. Lón pedig másodnap, eljövének a
Filiszteusok, hogy a holtakat megfosz-
szák: és megtalálák Sault és az ő fijait
halva feküdvén a Gilboa hegyén.

9. És őtet megfosztván, fejét * elvevék
és fegyvereit, s eltküldözék a Filiszteusok-
nak minden tartományokra köröskörül,
hogy az ő bálványaiknak megmondánák,
és a népnek.

* vers 12.

10. És feltevék az ő fegyvereit, az ő

isteneiknek templomában: a fejét pedig a Dágon kápolnájában feltevék.

11. Meghallván pedig mindnyájan a Jábés Gileádbeliek, a miket a Filiszteusok cselekedtek vala Saullal:

12. Feltámadának fejenként az erős férjfiak, és elvivék Saulnak * és az ő fiai-
nak testeket: és Jábésbe vivén eltemeték azoknak csontjaikat *egy* tölgyfa alatt Jábésben, és bőjtölének hetednapig.

* 1 Sám. 31, 12. 13. 2 Sám. 21, 12—14.

13. Meghala azért Saul az ő hamisságáért, mellyel az Urat igen megbántotta vala, *azaz*, az Úrnak igéje ellen * vétkezett vala, mellyet meg nem őrizett vala, és hogy az ördögöstől is tanácsot kérdett volna.

* 1 Sám. 13, 13. 14. 15, 19—21. 28, 7—16.

14. És nem kérde tanácsot az Úrtól, mellyért őtet el is veszte, és adá az ő országát Dávidnak * az Isai fijának.

* 1 Sám. 16, 1. 13.

11. RÉSZ

Dávidnak királysága és erős vitézei.

Gyüleenek pedig mindnyájan az Izráeliták * Dávidhoz Hebronba, † mondván: Ímé te csontod és te tested vagyunk.

* 2 Sám. 5, 1—5. † 2 Sám. 2, 1. 4.

2. Ennekelötte is, még mikor Saul Király vala is, te viszed vala ki, s te hozod vala bé is az Izráelt; és ezt mondotta a te Urad Istened néked: Te * legelteted az én népemet az Izráelt, és te léssz vezér az én népemen az Izráelen.

* 1 Sám. 16, 1. Zsolt. 78, 71.

3. Elmenének azért mindnyájan az Izráelnek Vénei a Királyhoz Hebronba, és szövetséget tőn Dávid velek Hebronban az Úr előtt: és megkenék Dávidot a királyságra az Izráelen, az Úrnak Sámuel által * való beszéde szerint. * 1 Sám. 16, 13.

4. Elméne pedig Dávid és az egész Izráel * Jerúsálembe, ez a Jebus, (hol a föld népének lakosai között való Jebuzeusok laknak vala.) * 2 Sám. 5, 6—9. Jós. 15, 8.

5. És mondának a Jebus lakói Dávidnak: Ide bé nem jössz! De megvevé Dávid a Sion várát, ez a Dávid városa:

6. Mert ezt mondotta vala Dávid: Valaki legelőször a Jebuzeusokat * megveré, *utánnam* Fő és Hadnagy leszen. Felméne azért legelőször Joáb a Séruja fia; és lőn Hadnaggyá.

7. Azután lakék Dávid a várban, azért nevezék azt Dávid városának. * 2 Sám. 5, 7. 8.

8. És megépíté Dávid a várost Millótól fogva mind körül: Joáb pedig megépíté a városnak maradékát.

9. És szüntelen nevezedik vala Dávid: mert a seregeknek Ura vala ő vele.

10. Ezek pedig az erős férjfiak között a Hadnagyok, kik Dávid mellett valának, kik erősen forgolódnak vele az ő országáért az egész Izráellel, hogy Királlyá választanák őtet az Izráelen, az Úrnak beszéde * szerint. * 1 Sám. 16, 1. 12. 13.

11. E pedig az erős * férjfiaknak számok, kik Dávid körül valának: Jásobéam, Hakhmoni fja, harmincz férjfiának előjárója: ez emelte vala fel az ő kopjáját háromszáz ellen, † kiket mind egyszer meg is sebesíte. * Sám. 23, 8—39. † rész 12, 14.

12. Ezután Eleázár, az Ahóhita Dodó fja; ki a három * erősek között *egy* vala.

* 2 Sám. 23, 9. 10—18.

13. E vala Dáviddal Pasdamimban, a hová gyültek vala a Filiszteusok vialdra; melly mezőnek darabja árpával vala tele, s a *lakos* nép elfutott vala a Filiszteusok előtt.

14. És megállottak vala ott a darab mezőnek közepén, mellyet meg is szabadítának, és megverék a Filiszteusokat; és az Úr megszabadítá *azokat* nagy szabadítással.

15. Továbbá mikor alámentek volna hárman a * harmincz Főemberek között Dávidhoz, a kősziklához az Adullám barlangjába; a Filiszteusok pedig táborát járának a Réfaim völgyben. * 2 Sám. 23, 13.

16. (Dávid pedig akkor vala az ő erősségében, és a Filiszteusok hada vala Bethlehemnél.)

17. Kivána * Dávid vizet, s monda: Óh ki adhatna nékem innom a Bethlehem kapuja előtt való forrásnak vizéből!

* 2 Sám. 23, 15—17.

18. Általvágák azért a három fő erős férjfiak magokat a Filiszteusok táborán, és vizet meritének a Bethlehem forrásából, melly vala a kapu előtt, és vivék Dávidnak; de nem akara Dávid inni, hanem * kitölté azt az Úrnak. * 1 Sám. 7, 6.

19. És monda: Távoztassa el tőlem az én Istenem, hogy ezt cselekedném: Avagy ezeknek véreket innám é meg, kik életeket halálra vetették? Mert ők ezt életek veszedelmével hozták. És semmiképen nem akara inni. Ezt cselekedék a három erős *férjfiak*.

20. És Abisai * a Joáb atyafia, ő vala e háromnak előjárójok: e ragadott vala dárdát háromszáz † ellen, kiket megsebesíte: és ő hires és nevezetes vala a három között. * 2 Sám. 21, 17. † rész 12, 14.

21. A három között * a kettőnél becsületesb vala, azért volt azoknak előjárójok; de azért ő maga nem ér vala a hárommal. * 2 Sám. 23, 19.

22. Benája * a Jojada fija, erős férjfiúnak fija, ki nagy dolgokat cselekedett vala, és vala Kábséelbeli: ő ölte vala meg a két erős Moábitákat, ugyanez ment vala alá, és megölte vala az oroszánt a veremben havas időn.

23. Ugyanez ölé meg az Egyiptombeli férjfiát, kinek magassága öt sing vala, és olly dárda vala az Egyiptombeli férjfiúnak kezében, mint a szövő zúgoly. Szembe szállott vala pedig vele egy pálczával s kiragadá az Egyiptombeli ember kezéből a dárdát, és az ő maga dárdájával általveré.

24. Ezeket cselekedte Benája a Jójada fija, ki is vala nevezetes a három erősek között. * rész 27, 6. 2 Sám. 23, 20—22.

25. A harmincz között ímé tiszteletes vala ő, de nem ér vala a * hárommal; an-nakokáért Dávid Hadnaggyá tevő ötet, az ő szavát hallgató vitézek. * vers 12.

26. A seregnek pedig erősei között valók ezek: Asael * a Joáb atyafia; Elhanán, Dódónak fija, ki Bethlehembeli vala. * 2 Sám. 2, 18. 23, 24.

27. Haróritból való Sammót, Pélonból való Héles.

28. Tékoabeli Hira, Ikkés fija, Anatóbeli Abiézer.

29. Húsatbeli Sibbékai, Ahóhitbeli Ilai.

30. Nétofátfelbeli Maharai, Nétofátfelbeli Héled, * Bahána fija. * rész 27, 15.

31. Ittai, Ribai fija, a Benjámín fiai-nak Gibeá városokból való; * Pirátonbeli Benája. * rész 27, 14. Bir. 12, 15.

32. Húrai, a Gaás völgyéből való; Arbátfelbeli Abiel.

33. Baharumi Azmávet, * Saálbonitbeli Eliáhba. * Jós. 19, 32. 42.

34. Gisonbeli Hásem fiai között, Jónathán Hararitbeli Ságé fija.

35. Hararitbeli Ahiám, Sákár fija; Eli-fál, Úr fija.

36. Mekerátfelbeli Héfer, Pélonbeli Ahija.

37. Kármelből való Hésró, Naárai, Ez-bái fija.

38. Jóel, Nátán atyafia; Mibhár, Géri fija.

39. Sélek, Ammon nemzetségéből való: Berótfelbeli Naárai, Joábnak * ki Séruja fija vala fegyverhordozója. * 2 Sám. 8, 16.

40. Itrébéli Hira, Itrébéli Gáreb.

41. Hitteus * Uriás, Zabád, Ahlai fija. * 2 Sám. 11, 3. 15. 17.

42. Hadina, a Rúben nemzetéből való Siza fija, ki a Rúbenitáknak Hadnagyok vala, és vele harminczan valának.

43. Hanán, Maaka fija, és Mitnibeli Jósafát.

44. Asterátfelbeli Uzzija; Sába és Jéhiel, Aroerbeli Hótám fiai.

45. Jidiháel, Simri fija, és az ő atyafia Joha Tisibeli.

46. Mihávimbeli Eliel, Jéribai és Jósávia, Elnaám fija, és Jitma, Moáb nemzetéből való.

47. Eliel és Obed, és Jaásiel, Mésóbából való.

12. RÉSZ.

A vitézlő népek, kik a számkivetésnek idején, és azután Hebronba Dávidhoz gyűltek.

Ezek pedig azok, a kik mentek volt Dávidhoz * Siklágba, mikor Saultól a Kis fijától való félelem miatt még számkivetésben volna, kik amaz † erősekkel az ő hadakozásában segítői voltak.

* 1 Sám. 27, 6. 2 Sám. 1, 1. † rész 11, 10—47.

2. Ívesek, kik mindjobb-, mind balkézre kővel * *hajítanak* vala, és nyíllal lőnek vala, kik a Saul atyafiai között valók valának, Benjámín nemzetéből. * Bir. 20, 16.

3. Hadnagy vala Ahiézer és Joás, a Gibeabeli Semáa fiai: és Jéziel és Pélet, Azmávet fiai; Beráka és Jéhu Anatótfelbeli.

4. És a Gibeonbeli Ismája a harmincz között való erős, kiknek előjárójok is vala; Irméja, Jaháziel, Johanán és Gederátfelbeli Józabád.

5. Elúzai, Jérimót, Behália, Semária és Hárufbeli Sefátja.

6. Elkána, Isija, Azaréel Jóézer, és a Kóré nemzetéből való Jásobéám.

7. Joéla és Zebádja, a Gédorból való Jérohám fiai.

8. A Gáditák között is hajlának Dávidhoz, mikor volna a pusztában az erősségben, erős és hadakozó férjfiak, piazsok, dárdások: *kiknek* orczájok mint az oroszlánnak * orczája, és hasonlók a

hegyen lakozó vadkecskékhez a † gyorsaságra. * 2 Sám. 17, 8. † 2 Sám. 2, 18.

9. Ézer az első, Obádia második, Eliáb harmadik.

10. Mismannanegyedik, Jirméja ötödik,

11. Aftai hatodik, Eliel hetedik.

12. Nyolczadik Johanán, kilenczedik Elzabúd.

13. Tizedik Jirméja, tizenegyedik Makbánnai.

14. Ezek voltak főemberek a seregben a Gád fiai között: egy, a ki kisebb vala, százért * vala, a nagyobbik ezerért.

* rész 11, 20.

15. Ezek voltak, kik a Jordánon általmentek volt az első hónapban, noha az árvíz a partot * felülmulta volna, és elújték vala mind azokat, kik a völgyet napkelet felől és napnyugot felől *lakják* vala.

* Jós. 3, 15.

16. Jövének Dávidhoz a Benjámin és a Júda fiai között is, szintén * az erősségig, mellyben Dávid *akkor vala*.

* 2 Sám. 23, 13.

17. És kiméne Dávide elejekbe, és monda nékik: Hogyha békességnek okáért jöttök hozzám, hogy segítségemre lennétek; az én szívem egy lészen ti veletek; ha pedig meg akartok csálni, *hogy eláruljatok* az én * ellenségeimnek, holott semmi hammisságotam nem esmérem: lássa meg a mi atyáinknak Istene, és *titeket* büntessen meg.

* 1 Sám. 19, 1. 26, 1. 2.

18. A lélek pedig felindítá * Amásait a harmincznak † Fejedelmét, s monda: Óh Dávid, tiéd *vagyunk*, és te veled *lészünk* Isai fiai! békesség, békesség néked, békesség a te segítőidnek is, mert megsegít téged a te Istened! Magához fogadá azért őket Dávid, és főemberekké tévé a seregben.

* rész 2, 17. † rész 11, 25. 26. 2 Sám. 23, 23—39.

19. Ennekfelette a Manasséból is hajlána Dávidhoz, mikor ment volna a Filiszteusokkal együtt * Saulra; de nem segéllék őket; mert tanácsot *tartván* felőlök, haza küldék *Dávidot* a Filiszteusok Fejedelmei, mondván: A mi fejünk veszésével fog visszamenni az ő urához Saulhoz.

* 1 Sám. 29, 1—11.

20. Mikor, *mondom*, visszatérne * Siklágba, hajlána ő hozzá a Manasse fiai között Adna, Józabád, Jediháel, Mikáel, Józabád, Elihu és Sillétai, kik a

Manasse *nemzetségéből* való vitézeknek Hadnagyai *voltak*.

* 1 Sám. 30, 1.

21. És ezek voltak Dávidnak segítséggel az *ellenségnek* * seregei ellen: mert fejenként mind válogatott erős vitézek valának, és Főhadnagyok voltak a seregben.

* 1 Sám. 23, 1—5. 1 Sám. 30, 1—18.

22. Annakfelette minden napon mennek vala Dávidhoz, hogy segítségére lennének néki, míg az ő népe megsokasulna, mint az Istennek tábora.

23. Ezek pedig számok a viadalhoz készült Hadnagyoknak, kik Dávidhoz mentek vala * Hebronban, hogy ötlet Saul helyett az országban Királlyá választanák, az Istennek ígéreti szerint.

* 2 Sám 2, 1—4. 5, 1—3.

24. A Júda fiai között, kik viselnek vala paizst és kopját, hatezer és nyolczszáz vala, kik a viadalhoz készültek vala.

25. A Simeon fiai között erős férjfiak a viadalra, hétezer és száz.

26. A Lévi fiai között, négyezer és hatszáz *vala*.

27. Jójada is, ki az Áron fiai között Fejedelem vala, és ő vele háromezer és hétszáz.

28. És az ifjú * Sádók, ki igen erős vala, és az ő atya házából huszonkét Főemberek.

* 2 Sám. 15, 24.

29. A Bénéjám * fiai között, kik Saul atyafiai valának, háromezer: mert még azok között sokan *erősen* őrizik vala a Saul házát.

* rész 12, 2.

30. Az Efraim fiai között húsezer *vala* és nyolczszáz, igen erősek, kik az ő nemzetségekben igen nevezetesek valának.

31. Manassénak pedig félnemzetségéből tizennyolcezer, kik egyenként válogatottak voltak, hogy elmenének, és Dávidot Királlyá választanák.

32. Az Issakbár fiai között, kik az időknék alkalmatosságát tudják vala, annyira hogy jól tudnák az Izráel népének mihez kellene magát tartani, Főemberek kétszázan; és mind azoknak attyokfiai az ő beszédekhez *hallgatnak vala*.

33. A Zebulon *fiai* között a harcra kimehetők, minden hadiszerszámmal felkészültek, *valának* ötvenezeren: *készek* a viadalra állhatatos szívvel.

34. A Naftali *nemzetségéből* ezer Főember vala; és ő velek paizzsal, s kopjával harminczhétezer vala.

35. A Dániták közzül, kik a viadalhoz készek valának, huszonnyolcz ezeren voltak és hatszázan.

36. És az Áser *fijai* közzül, a hadakozók, és az ütközethez készek, negyven-ezeren valának.

37. A Jordánon túl lakozók közzül, azaz, a Rúbeniták, Gáditák, és a Manasse nemzetségének fele közzül, minden viadalhoz való szerszámokkal egyetemben *jöttek* százhúszezeren.

38. Fejenként ezek hadakozó férfiak, harczrendelésnek tudói, tiszta szívvel mentek vala Hebronba, hogy Dávidot az egész Izráel népén Királlyá választanák, sőt ezeken kívül is, az egész Izráel *fijai*, egy szívvel *valának*, hogy Dávidot Királyságra * választanák. * vers 23.

39. És lőnek ott Dáviddal harmadnapig, és esznek s isznak vala; * mert az ő attyokfiai készítettek vala nékik *élést*;

40. Sőt azok is, a kik ott szomszéd-ságban laknak vala, Issakhárig, Zebulonig, és Nafthaliig, hoznak vala kenyeret szamarakon, tevéken, öszvéreken és ökrökön, eleséget, lisztet, figét, asszúszólót, bort, olajt, *vágóbarmokat*, juhot, számtalan sokat: mert az Izráel nagy örömben vala. * 2 Sám. 5, 3.

13. RÉSZ.

Dávid elhozza a Ládát Kirját Jeárimból.

Tanácsot tartá pedig Dávid az Ezeredessekkel, Századosokkal és mind a Hadnagykokkal.

2. És monda * Dávid az egész Izráel népének: Ha néktek tetszik, és ha a mi Urunktól Istenünktől *vagyon*: küldjünk el széllyel a mi több atyánkfiaihoz is az Izráelnek minden tartományaira; és azokkal egybe a Papokhoz s a Lévitákhoz az ő városaik és hostájtaja szerint hogy *ők is* gyűljenek hozzánk.

3. Hogy hozzák meg a mi Istenünknek ládáját mi hozzánk: mert a Saul idejében mi azt meg nem kerestük.

4. És monda az egész sokaság, hogy bátor úgy cselekednék: mert igaznak *láttaték* e dolog mind a sokaság előtt. * 2 Sám. 6, 1. 2.

5. Öszvegyűjté azért Dávid mind az Izráel * népét Egyiptomnak Nilus folyóvizétől fogva szintén Hámátig, hogy az Úrnak ládáját elhoznák Kirját-Jeárimból. * 2 Sám. 6, 1.

6. Felméne azért Dávid és vele az Izráel sokasága Baalába * *vagy* Kirját-Jeárimba, melly Júdában vagyon, hogy onnan elhoznák az Úr Istennek ládáját, ki a két Kérubimok *közzött* † ül, melly az ő nevéről neveztetik.

* 2 Sám. 6, 2 † 2 Móz. 25, 18—22.

7. És helyhezteték az Isten ládáját az Abinádáb házából *egy* új szekérre: * Uzza pedig és Ahíó vezetik vala a szekeret. * vers 10.

8. Dávid pedig és az Izráelnek minden népe az Isten előtt teljes erejeből éneklésekben, * hegedülésekben, dicséretekben, dobolásokban, czimbalomverésben és kürtölésekben valának foglalatások. * 2 Sám. 6, 5. 14. 15.

9. Mikor pedig jutottak volna a Kidon * mezejére, Uzza veté kezét reá, hogy megtartaná a ládát; mert az ökrök félre tértek vala. * 2 Sám. 6, 6.

10. És az Istennek haragja felgerjede Uzza * ellen, és őtet megveré, hogy kezét vetette volna a ládára, s meghala ugyan ott az Isten előtt. * vers 7.

11. Azért magában igen megbúsula Dávid, hogy az Úr Uzzát megölte volna: annakokáért azt a helyet mind e mai napig nevezik Péres Uzzának.

12. És Dávid az napon megrejtene az Istentől, mondván: Miképen merjem hozzám bévinni az Isten ládáját.

13. És nem vivé bé Dávid magához a ládát a Dávid városába, hanem téríté azt a Gitteus * Obed-Edom házához: * 2 Sám. 6, 10.

14. És volt az Isten ládája Obed-Edom házában három hónapig; és megáldá az Úr Obed-Edom házát, és mindenét valamije vala.

14. RÉSZ.

Dávidnak Hírámmal való barátsága; *fijai*: győzedelmei a Filiszteusokon.

Külde pedig Hírá, * Týrusnak Királya Dávidhoz követeket: és czédrusfákat, kőműveseket, ácsmestereket, hogy néki házat csinálnának: * 2 Sám. 5, 11.

2. Megeszméré azért Dávid, hogy az Úr őtet megerősítette * volna a Királyságban az Izráel népén, mivelhogy igen felmagasztaltatott vala az ő országa az ő népéért az Izráelért. * 2 Sám. 5, 12.

3. Vón pedig Dávid mégis *több* * feleségeket Jerúsálemben, és nemze mégis *több* fiakat és leányokat. * 2 Sám. 5, 13.

4. És ezek neveik azoknak, kik születtek néki, * Jerúsálemben: Sammua, † Sobáb, Nátán és Salamon. * rész 3, 4—9. † Luk. 3, 31.

5. Ihhár, Elisua és Elpélet.

6. Nógah, Néfeg és Jáfia.

7. Elisáma, Beheljada és Elifélet.

8. Megértvén pedig a Filiszteusok, hogy Dávid * megkenettetett volna a Királyságra az egész Izráel népén, fejenként felindulának a Filiszteusok, hogy Dávidot megkeressék. Melly dolgot mikor Dávid meghallott volna, azonnal kiszálla eleikbe. * 2 Sám. 5, 17.

9. A Filiszteusok pedig eljutának és a Ráfaim völgyében mind elszéledének.

10. Dávid azért tanácsot kérde az Istentől, mondván: Reájok induljak é a Filiszteusokra, és őket kezembe adod é? És monda néki az Úr? Menj fel *reájok*, és őket kezedbe adom.

11. Felmenének azért Baál-perásimba, és * ott Dávid őket igen megveré, és monda: Az Isten eloszlatá az én ellenségeimet az én kezem miatt, mint a vizet; azért nevezék azt a helyet Baál-perásimnak. * Ésaías 28, 21.

12. És ott hagyák az ő *bálvány* isteneiket, és Dávid megparancsolá, és mind megégeték * azokat. * 5 Móz. 7, 25.

13. Ismét feltámadának a Filiszteusok, és azon völgyön elszéledének.

14. Azért Dávid ismét tanácsot kérde Istentől, és monda az Isten néki: Utánok ne menj fel; hanem őket vedd körül, és menj reájok a szederjfák ellenéről.

15. És mikor hallándod valami indulásnak * dobogását a szederjfák tetején: akkor indulj reájok a viadalra: mert az Isten akkor megyen ki te előtted, hogy megverje a Filiszteusok táborát. * 2 Sám. 5, 24.

16. Dávid azért szintén úgy cselekedék, a mint néki Isten meghagyta vala, és vágák a Filiszteusok táborát Gibeontól fogva szintén Gézerig.

17. És Dávidnak kiméne híre neve minden földnek szegeletire, és az Úr a Dávid hírével megrettente minden Pogányokat.

15. RÉSZ.

Az Isten ládájának meghozatása.

Csináltata pedig Dávid magának házat az ő * városában: és építtete helyet az Isten ládájának, és annak sátort vonata. * rész 14, 1. 2 Sám. 5, 7.

2. Akkor monda Dávid: Nem szabad senkinek hordozni az Isten * ládáját, hanem csak a Lévitáknak: mert az Úr őket választotta, hogy hordozzák az Isten ládáját, és néki szolgáljanak mind örökké. * 4 Móz. 4, 4—33.

3. Gyűjteté azért Dávid Jerúsálembe mind az egész Izráel népét, hogy az Úr ládáját az ő * helyére vitetné, mellyet néki csináltatott vala. * vers 1. rész 13, 13. 14.

4. Öszvegyűjteté Dávid az Áron fiai is, és a Lévitákat.

5. A Kéhát * fiai között vala fő Uriel, és az ő atyafiai százhúszan *valának*. * rész 6, 1.

6. A Mérári fiai között Asája fő, és az ő atyafiai kétszázan s húszan *valának*.

7. A Gerson * fiai között Jóel fő, és az ő atyafiai százan s harminczan *valának*. * rész 6, 1.

8. Az Elisáfán fiai között Sémája fő, és az ő atyafiai kétszázan *valának*.

9. A Hebron fiai között fő Eliel, és az ő atyafiai nyolczvan *valának*.

10. Az Uzziel fiai között vala fő Amminádáb, és az ő atyafiai száz tizenketten *valának*.

11. Hivatá azért Dávid Sádók * és Abjatar Papokat, a Léviták közül pedig Urielt, Asáját, Jóelt, Sémáját, Elielt és Amminádábot. * 2 Sám. 8, 17.

12. És monda nekik: Ti vagytok a Léviták attyainak előljárói: Szenteljétek meg magatokat s a ti atyátokfiat, és vigyétek az Izráel Urának Istenének ládáját a helyre, mellyet * készítettem néki: * vers 1.

13. Mert mivelhogy eleitől fogva nem *míveltéték ezt*, a mi Urunk Istenünk elosztott minket, * mert nem kerestük ötet a töle szabott rendtartás szerint. * Bir. 4, 1. 2.

14. Megszentelék azért magokat *először* a Papok és a Léviták, hogy vinnék az Izráel Urának Istenének ládáját.

15. És fellevék a Lévitáknak fiai az Isten ládáját, a szerint, a mint Mózes meghagyta volt az Úrnak beszéde szerint, vállokra a * rudakkal egybe, melyek abban *valának*. * 2 Móz. 25, 14. 4 Móz. 4, 15.

16. Parancsola ennekfelette Dávid a fő Lévitáknak, hogy válogatnának az ő attyokfiak közül éneklőket éneklő szerzőkkel egyetemben, *tudniillik* náblumokkal, hegedűkkel és cimbalmok-

kal, hogy énekelnének * felszóval nagy örömmel. * rész 13, 8.

17. Választák azért a Léviták Hémánt a Jóel fíját: és az ő atyafiai közül Asáfot * a Berekiás fíját és a Mérári fíjai közül, kik azoknak attyokfiai valának Etánt a Kusája fíját. * Zsolt. 73, 1.

18. És ő velek egybe az ő attyokfiai másod renden, Zakariás, Bén, Jeázriel, Semirámót, Jéhiel, Unni, Eliáb, Benája, Maaséja, Mattithja, Eliféle, Miknéja, Obed Edom és Jehiel, ajtónállók valának.

19. Éneklők pedig: Hémán, * Asáf † és Etán, réz czimbalmokkal zengedeznek vala. * rész 16, 5. Zsolt. 73, 74. 75. † Zsolt. 89.

20. Zakariás, Aziel, Semirámót, Jéhiel, Unni, Eliáb, Maaséja és Benája, vékony szavú náblumokkal énekelnek vala.

21. Mattithja, Eliféle, Miknéja, Obed-Edom, Jéhiel és Azaziás, hegedűlnek vala öreg szavú hegedűkkel.

22. Kénániás pedig a Léviták Fejedelme, a prófétálásban fő vala, mivel-hogy tudós vala.

23. Berekiás és Elkána a Láda előtt való ajtónállók valának.

24. Sébániás pedig és Jósafát, Néatanéel, Amásia, Zakariás Benája és Eliézer Papok kürtölnek vala az Isten ládája előtt: Obed-Edom és Jéhija, kik kapunállók valának, a láda után *mennek vala*.

25. A kik pedig viszik vala és költöztetik vala az Úr szövetségének ládját az * Obed-Edom házából nagy örömmel ezek valának: Dávid, az Izráelnek Vénei és Fejedelmei. * 2 Sám. 6, 10—12.

26. Lón pedig, mikor az Isten felsegéllette volna a Lévitákat, kik az Úr szövetségének ládját viszik vala, ezokáért áldozának hét tulokkal, és hét kossal.

27. Dávid pedig bíborból * csinált ruhába öltöztvén: és mind a Léviták, kik a ládát viszik vala, az éneklők is, és Kénániás, ki fő vala az éneklésben énekelnek *vala*, (Dávidon pedig vala gyolesből csinált Efód.) * 2 Sám. 6, 14.

28. És mind az Izráel népe viszik vala az Úr szövetségének ládját nagy örömmel, kürtöknek, * trombitáknak, czimbalmoknak, hegedűknek és náblumoknak felható zengésében. * 2 Sám. 6, 15.

29. Mikor pedig immár az Úr szövetségének ládája jutott volna szintén a

Dávid városához, és Mikál * a Saul leánya kitekintvén az ablakon, látta volna hogy Dávid Király tánczolni és vígadna szívében, megutálá őtet.

* 2 Sám. 6, 16. 20—23.

16. RÉSZ.

A ládának a sátorba való helyezettése után éneklék a 105-dik és 96-dik Zsoltárt.

Mikor azért bevitték * volna az Isten ládját, és helyezettették volna azt a sátor közepén, melyet Dávid annak felvonatott vala: áldozának egészen égő és engesztelőáldozatokkal az Isten előtt.

* 2 Sám. 6, 17.

2. És mikor Dávid elvégezte volna az egészen égőáldozatot, és az engesztelőáldozatot, az Úrnak nevében megáldá * a népet.

* 1 Kir. 8, 55—61.

3. És osztogata * minden Izráelitának mind férjfiúnak s mind asszonynak, egy-egy lepényt és egy-egy darab húst és egy-egy palaczk bort.

* 2 Sám. 6, 19.

4. Rendele ennekfelette az Úr ládája eleikbe a Léviták közül szolgálkat, kik hirdetnék, tisztelnék és dicsérnék az Izráelnek Urát Istenét.

5. Asáf * fő vala, ő utánmásodrenden Zakariás, Jéhiel, Semirámót Jékhiel, Mattithja, Eliáb, Benája és Obed-Edom: Jéhiel pedig a náblumokkal és hegedűkkel, Asáf czimbalmokkal énekel vala.

* rész 15, 39.

6. Továbbá Berája és Jaházriel Papok kürtölnek * vala szüntelen az Isten szövetségének ládája előtt.

* 4 Móz. 10, 8.

7. Akkor azon napon legelőszőr Dávid ez *Éneket* * adá az Úrnak dicséretére Asáfnak és az ő atyafiaiak kezekbe.

* vers 8—36. Zsolt. 105.

8. Tiszteljétek az Urat, hívjátok segítségül az ő nevét, hirdessétek * minden népek között az ő nagy dolgait.

9. Énekeljétek néki, örvendeztetek néki, szóljátok minden csudálatos dolgairól.

* Ésa. 12, 4. 5.

10. Dicsekedjétek az ő szent nevében, örvendezzen szívek azoknak, kik az Urat keresik.

11. Keressétek az Urat és az ő hatalmaságát; keressétek az ő orcáját szüntelen.

12. Emlékezzetek megörökké az ő csudálatos * dolgairól, melyeket cselekedett, az ő csudáiról, és az ő szájának ítéletiről.

* Zsolt. 78, 12—27.

13. Óh Izráelnek, ő szolgájának magva! Jákóbnak ő * választottjának fiai!

* 1 Móz. 25, 23–26.

14. Ez a mi Urunk Istenünk, az ő ítéletei mind e széles földön *vagynak*.

15. Emlékezzetek meg örökké az ő szövetségéről * és az ő beszédéről, melyet parancsolt, ezer nemzetséig.

* 1 Móz. 15, 1–21, 17, 9–14.

16. Mellyet szerzett * Ábrahámmal; és esküvéséről *emlékezzetek*, mellyet † szóla Izsáknak.

* 1 Móz. 17, 9–24. 1 Móz. 13, 14–17.

† 1 Móz. 26, 2. 3.

17. Mellyet megerősített * Jákóbnak örök végzéssel, Izráelnek örökké való szövetséggel.

* 1 Móz. 28, 13.

18. Mondván: a Kanaán földét néked adom, hogy legyen néktek örökségtek.

19. Jóllehet kevesen * volnátok, mindenestől igen kevesen, és zsellére az a földön;

* 1 Móz. 34, 30.

20. Mert járnak vala egyik nevezettség-től a * másikhoz, és egyik országból más országba: * 1 Móz. 20, 1. 26, 1. 1 Móz. 35, 1.

21. Nem engedé * mindazáltal senki-nek őket bántani, sőt még a Királyokat is † megbünteté érettek.

* 1 Móz. 35, 5. † 1 Móz. 20, 3. 18.

22. *Ezt mondván:* Az én megkenet-imet ne bántsátok, * Prófétaimnak se ártatok.

* 1 Móz. 20, 7.

23. Mind ez egész föld * énekeljen az Úrnak, napról napra hirdessétek az ő szabadítását.

* Zsolt. 96, 1.

24. Beszéljétek a Pogányok között az ő dicsőségét, minden népek között az ő csudálatos dolgait;

25. Mert nagy az Úr és igen dicsérendő, és rettenetes minden istenek felett:

26. Mert a pogányoknak minden isteneik csak bálványok: de az Úr teremtette az * egeket.

* Ésa. 42, 5.

27. Dicsőség és tisztesség vagyon ő előtt, erősség és vígasság az ő helyén.

28. Adjatok az Úrnak népeknek * nemzetségei, adjatok, *mondom*, az Úrnak dicsőséget és erősséget!

* Zsolt. 29, 1.

29. Adjatok az Úr nevének dicsőséget: hozzatok ajándékokat és jöjjetek eleibe, hajtsátok meg magatokat az Úrnak az ő szentségének ékes helyén.

30. Rettegjen mind az egész föld az ő orozájától; a föld is megerősítettik, hogy meg ne induljon.

31. Örüljenek az egek és örvendezzen

a föld, és mondják a Pogányok között: Uralkodik az Úr!

32. Zengjen a tenger, minden benne valóval egybe; örvendezzen a mező, minden benne valóval egybe.

33. Akkor örvendezni kezdnek az erdőnek fái az Úr előtt, mikor eljövend megítélni a földet.

34. Tiszteljétek az Urat: mert * igen jó, mert örökkévaló az ő irgalmassága.

* Zsolt. 107, 1. 118, 1.

35. És mondjátok: Tarts meg minket, mi szabadító Istenünk, * gyűjts össze minket, és szabadíts meg a Pogányok közül, hogy a te szent nevedet tisztelhecssük, dicsekedhecssünk a te dicséretedben!

* rész 15, 13.

36. Áldott legyen az Izráelnek Ura Istene öröktől fogva mind örökké: És mondja a sokaság, Ámen! Dicséret az Úrnak!

37. Hagyá pedig *ott Dávid* az Úr szövetségének ládájánál Asáfot * és az ő atyafiait, hogy a láda előtt szüntelen minden napon szolgálják.

* rész 16, 5.

38. Obed-Edomot * és Hósát, ezeknek hatvannyolcz atyokfiaival egybe, Obed-Edomot, *mondom*, a Jédutun fiját, és Hósát *hagyá* ajtónállóknak.

* rész 13, 13. 14.

39. Sádók * Papot pedig és az ő Pap atyafiait, az Úr sátora előtt *hagyá* a magasságban, *melly vala* Gibeon † hegyén;

* rész 29, 22. 2 Sám. 8, 17. † 1 Kir. 3, 4.

40. Hogy áldoznának az Úrnak szüntelen tüzes áldozattal a tüzes áldozatnak oltárán minden reggel * és estve, és hogy mind a szerint *cselekednének* a mint meg volna íratatva az Úr törvényében, mellyet parancsolt vala az Izráelnek.

* 2 Móz. 29, 38–43.

41. Hémánt is * és Jédutunt vele *haggyá*, és többeket is választva, kik nevek szerint megnevezettek, hogy az Urat dicséernék: mert az ő irgalmassága örökkévaló.

* rész 15, 19.

42. Ezekkel, *mondom*, *hagyá* Hémánt és Jédutunt kürtökkel, czimbalmokkal és egyéb zengő szerszámokkal: A Jédutun fiait pedig kapunállókka tévé.

43. Azért az egész sokaság eloszla, ki-ki mind házához: Dávid pedig megtére, hogy az ő háznépét is * megáldaná.

* 2 Sám. 6, 20–23.

17. RÉSZ.

Dávid akar Templomot építeni.

Lón pedig, mikor Dávid az ő házában

laknék, monda Nátán Prófétaának: Ímé én czédreásfából * csinált házban lakom, az Úr † szövetségének ládája pedig *vagyon* sátor alatt. * rész 14, 1. 15, 1. † 2 Sám. 7, 1. 2.

2. Akkor monda Nátán Dávidnak: Valami *vagyon* a te szívedben, cselekedd meg: mert az Isten veled *vagyon*.

3. Azon éjjel pedig lőn az Istennek szava Nátánhoz mondván:

4. Menj el és mond meg az én szolgámnak Dávidnak: Ezt mondja az Úr: Te nem csinálsz nékem lakni való házat;

5. Mert nem laktam én attól fogva házban, * miolta az Izráel fiaiit kihoztam, mind e mai napig: hanem egy hajlékból más hajlékba *mentem*; sátorból sátorba.

* 1 Kir. 8, 16.

6. A melly helyeken jártam az Izráel népével, szólottam é vagy egyszer valakinek az Izráel Bírái közzül, (kiknek parancsoltam vala, hogy az én népemet legeltetnék,) mondván: Miért nem csináltatok nékem czédreásfából házat?

7. Most azért ezt mondjad az én szolgámnak Dávidnak: Ezt mondja a seregeknek Ura: Én választálak téged a juhok * mellől a pásztort házacskából, hogy lennél Vezére az én népemnek az Izráelnek;

* 1 Sám. 16, 11—13. Zsolt. 78, 70.

8. És veled voltam mindenütt valahová mentél, minden ellenségeidet is * a te orczád elől elvesztettem, ennekfelette *olly* hírt nevet szerzettem néked, a minémű hírek *vagyon* a hatalmasoknak, a kik *vagynak* a földön. * 2 Sám. 7, 9. 8, 1—13.

9. Lakóhelyet is adtam az én népemnek az Izráelnek, és elplántálám őtet; és lakja az ő * helyét és többé † helyéből ki nem mozdíttatik s nem sanyargattatik a hamisságnak fiaiitól mint ez előtt.

* 1 Móz. 17, 8. † 2 Kir. 21, 8—14.

10. És az időtől fogva, miolta megparancsoltam vala, hogy Bírák lennének az én népemen az Izráelen; minden te ellenségeidet megalázám, és ezt is jelentém néked, hogy az Úr házat * épít néked.

11. És lészen, mikor bételjesedédenek a te életednek napjai, hogy a te atyáidhoz elmenj; a te magodat feltámasztom te utánad, melly lészen a te fiaiid közzül való, és az ő országát megerősítem.

* vers 11. 14. 2 Sám. 7, 12. 13.

12. Ő * csinál nékem házat; és megerősítem az ő királyiszekit mind örökké.

* 1 Kir. 6, 1—38.

13. Én lészek néki * attya, ő nékem fiam lészen; és az én irgalmasságomat ő tőle el nem vészem, mint a te † előtted valótól elvettem. * Zsolt. 89, 27. † 1 Sám. 16, 1. 2 Sám. 7, 13—15. Zsid. 1, 5. 6.

14. Hanem megerősítem * őtet az én házamban, és az én országomban mind örökké, és az ő királyiszéke erős lészen mind örökké.

* 1 Kir. 9, 4—7. 11, 9—13.

15. Mind e beszédek szerint, és mind e látás szerint szóla Nátán Dávidnak.

16. Béméne azért Dávid és leüle az Úr előtt, és monda: Ki *vagyon* én, óh Uram Isten, s micsoda az én házam is, hogy engemet erre * méltóztattál?

* vers 11—14.

17. Még ezt is kevésled, óh Isten, hanem ennekfelette szóláljövendőt is a te szolgád háza felől, és *minden* emberek között tekintetessé * tettél engemet, óh én Uram Istenem!

* vers 8. 2 Sám. 8, 13.

18. És mit *kérhetne* Dávid többet te tőled, a te szolgádnak tisztességére, holott te *jól* esméred a te szolgádat?

19. Óh Uram, a te szolgáért, és a te szíved szerint cselekedéd mind e nagy dolgokat, hogy minden te csudálatos dolgaiddat kijelentenéd.

20. (Óh Uram, nincsen * senki hasonló hozzád, és nincsen Isten náladnál több,) mind a szerint, a mint füleinkkel hallottuk.

* Ésa. 43, 10—13.

21. És kicsoda *ollyan* nép a földön, mint a te néped az Izráel, * kinek Istene elment volna, hogy magának népet szabadítana: hogy magadnak nagy és rettenetes nevet szerzenél, kiüzvén a Pogányokat a te néped elől, mellyet Égyiptomból megszabadítál! * 2 Sám. 7, 23.

22. És választád az Izráel népét * te magadnak kiváltképen való népeddé mind örökké, és te Uram, *voltál* nékik Istenek.

* 5 Móz. 4, 7. 7. 6.

23. Most azért Uram, a szó, mellyet szólál a te szolgád felől és az ő háza felől, erősíttessék meg mind örökké, és úgy cselekedjél, a mint szóltál.

24. Maradjon meg és magasztaltassék fel a te neved mind örökké, hogy mondassák: A seregeknek Ura az Izráel Istene, Isten az Izráelen; és Dávidnak a te szolgádnak háza legyen erős * előtted.

* vers 14.

25. Mert te, én Istenem, a te szolgádnak füle hallására megjelentetted, hogy

néki házat * csinálnál: ezokáért indula meg a te szolgád, hogy könyörgene előtted.

* vers 10. 14. 2 Sám. 7, 27.

26. Most azért én Uram, te vagy az Isten, és te szólád e jó * dolgot a te szolgád felől.

* vers 14.

27. Most, *mondom*, mivelhogy akarád megáldani a te szolgádnak házat, hogy legyen *állandó* mind örökké előtted; mivelhogy te, Uram, megáldottad, *legyen* azért áldott mind örökké.

18. RÉSZ.

Dávid megveri a körülalakó népeket, és birodalmát megerősíti. Lásd meg a 2. Sám. 8-dik részét is.

Ezekután pedig megveré Dávid a * Filiszteusokat és megalázza őket; és Gáth városát faluival egybe elnyeré a Filiszteusok kezekből.

* 2 Sám. 8, 1.

2. A Moábitákat is megveré; és a Moábiták voltak Dávidnak * adófizető szolgálai.

* Zsolt. 60, 10.

3. Továbbá megveré Dávid Hámáttban Hadarézert is Sóbának Királyát, mikor elindult volna, hogy az Eufrátes folyóvizig * vetné birodalmának határát.

* 1 Móz. 15, 18. 2 Sám. 8, 3.

4. Dávid pedig nyere ő tőle ezer szekeret és hétezer lovagokat, és húsezer gyalogokat; és minden szekeres lovagnak inaikat elvagdaltatá * Dávid: és megtartá azokban *csak* száz szekérbe valókat.

* 5 Móz. 17, 16.

5. Eljővének pedig Damaskusból a Siriabeliek, hogy megsegéllének Hadarézert a * Sóba Királyát; és levága Dávid a Siriabelieken huszonkét ezer férjfiakat.

* 1 Kir. 11, 23.

6. És rendele Dávid *Tisztartókat* Siriában, mellyben vagyon Damaskus; és lőnnek a Siriabeliek Dávidnak adófizető szolgálai: és megtartja vala az Úr Dávidot mindenütt, valahová megyen vala.

7. És elnyeré Dávid az arany paizsokat, mellyeket a Hadarézer szolgálai viselnek *vala*, és vivé Jerúsálembe.

8. És hozza Dávid * Tibhátból és Kúnból a Hadarézer városaiból igen sok rezet, mellyből Salamon a † résztengert csinálá, az oszlopokat és a rézedényeket.

* 2 Sám. 8, 8. † 1 Kir. 7, 23—44.

9. Mikor meghallotta volna pedig Tohú a Hamáthbeli Király, hogy Dávid megverte volna Hadarézernek, a Sóba Királyának egész hadát;

10. Küldé Dávid Királyhoz az ő fíját Hadarámot, hogy köszönténé őtet nagy tisztességgel, és hogy néki minden jót is kívánna, mivelhogy megharczott volna Hadarézerrel, és megverte vala őtet; mert Tóhu is hadakozik vala Hadarézer ellen. És *küldé Dávidnak* sok arany, ezüst és rézedényeket.

11. Mellyeket Dávid Király szentele az Úrnak * az ezüsstel és az arannyal, mellyet nyert vala a pogányoktól, az Edomitáktól, a Moábitáktól, az Ammon fíjaitól, a Filiszteusoktól és Amálekiktáktól.

* rész 22, 14. 1 Kir. 7, 51.

12. Abisai * pedig a Sérúja fíja, az Edomiták közzül, a Sónak völgyében, megvere tizennyolcezeret.

* rész 11, 20.

13. És rendele Edomban * *Dávid* Tisztartókat, és lőnnek az Edombeliek Dávidnak szolgálai. És megtartá az Úr Dávidot mindenütt, valahová megyen vala.

* 4 Móz. 24, 18. Zsolt. 60, 10.

14. Uralkodék azért Dávid az * egész Izráelen és szolgáltat vala ítéletet és igazságot az ő egész népén.

* rész 21, 2.

15. Joáb pedig Sérúja fíja vala Hadnagy * a seregben: Jósafát az Ahilud fíja *vala* Kanczelláriusa *Dávidnak*.

16. Sádok az Ahitub fíja, és Abimélek az Abjátár fíja, Papok *valának*; Sausa *vala* Iródeák.

* 2 Sám. 8, 16—18.

17. És Benája a Jójada fíja vala Hadnagy a Kereteusokon és Peleteusokon. A Dávid fíjai pedig legközelebb járnak vala a Királyhoz.

19. RÉSZ.

Dávid megveri az Ammont Joáb által.

Lőn továbbá, meghala Náhás az Ammon fíjainak * Királya, és uralkodék az ő fíja helyette.

* 2 Sám. 10, 1. 2.

2. És monda Dávid: Minden jóval lések a Náhás fíjához Hánunhoz; mert az ő atya is jól tett volt velem. — Ennekokáért Dávid küldé követeket ő hozzá, kik vigasztalnák őtet az ő attyának *halála* felől, és elmenének a Dávid szolgálai az Ammon fíjainak földökbe Hánunhoz, hogy őtet vigasztalnák.

3. Akkor mondának az Ammon fíjainak Főemberei Hánunnak: Avagy azt állítod é, hogy Dávid tiszteli ezzel a te megholt atyádat a te szemeid előtt, hogy küldött hozzád vigasztalókat? Avagy nem azért jöttek é az ő szolgálai hozzád,

hogy e föld felől jól megértekezzenek, tudakozzanak és megkémléljék?

4. Hozatá azért Hánun a Dávid szolgálait, és azokat megnyíreté, és ruhájokat félbe * elmetélteté mind az ő alfelekig és elbocsátá őket. * 2 Sám. 10. 4.

5. Elmenének pedig és megbeszélék Dávidnak e dolgot e férjfiak felől: és küldé elejekbe, (mert azok a férjfiak felette nagy gyalázzattal illettettek vala) és ezt izené a Király: Maradjatok Jéri-kóban, míg szakállatok megnövénd, akkor jöjjetek hozzám.

6. Látván pedig az Ammon fiai hogy éktelen dolgot cselekedtek volna Dávidon; küldé Hánun és az Ammon fiai ezer tálentom ezüstöt, hogy fogadnának szekereket és lovagokat Mésopotámiából, a Siria Maakából, és Sobából.

7. Fogadának azért magoknak harminczkét ezer *fegyveres* szekeret, Maakának Királyát is az ő népével egybe, kik eljövének és tábort járanak Medeba ellenében: Az Ammon fiai is pedig összevgyülének az ő városaikból, és jövének az ütközetre.

8. Mellyet Dávid mikor meghallott volna elbocsátá Joábot * és minden erős népét. * rész 18, 15.

9. És az Ammon fiai kimenvén rendet állának a város kapuja előtt; a melly Királyok pedig *segítségre* jöttek vala, külön valának a mezőn.

10. Látván pedig azt Joáb, hogy mind elől, mind hátul ellensége volna; válogata az egész Izráelnek erősei között *egynéhányat*, és sereget rendele a Siriabeliek ellen.

11. A több népet pedig bízá az ő atyafiára * Abisaira, mellyet rendelének az Ammon fiai ellen. * rész 18, 12.

12. És monda: Ha a Siriabeliek rajtam erőt vennének nékem segítséggel légy: ha pedig az Ammon fiai rajtad erőt vennének, én is megsegüllek.

13. Légy erős, sőt legyünk * bátorságosok mindnyájan a mi népünkért, és a mi Istenünk † városaierért; az Úr pedig cselekedje azt, a mi néki tetszik. * 5 Móz. 20. 1. † 1 Kir. 11. 13.

14. Indula azért harcra Joáb és az ő hada a Siriabeliek ellen, kik ő előtte mind megfutamodának.

15. Az Ammon fiai pedig mikor látták volna, hogy megfutamodtak volna a

Siriabeliek: ők is a *Joáb* * atyafia előtt, ki Abisai vala, megfutamodának, és bészaladának a városba, Joáb is azután Jerúsálembe méne. * vers 11.

16. Látván pedig a Siriabeliek hogy az Izráel előtt megverettettek volna, küldének követeket, és kihozák a Siriabelieket, kik a folyóvízen túl lának vala, és Sófák, a Hadarézer seregeinek Hadnagya vala előljáró.

17. Megmondák ezt Dávidnak: ki összevgyüjté az egész Izráelt és a Jordán vízen általköltözvén hozzájuk érkezék: és *sereget* rendele azok ellen ütközetre: És mikor sereget rendelt volna Dávid a Siriabeliek ellen, ők is megütközének ő vele.

18. De a Siriabeliek megfutamodának az Izráel előtt; és levága * Dávid azok között hétezer szekeret és negyvenezer gyalogot; annakfelette Sófákot is † a seregnek Hadnagyát megölé. * 2 Sám. 10. 18. † vers 16.

19. Mikor pedig látták volna a Hadarézer szolgálai, hogy az Izráel miatt ilyen igen megromlottak volna: megbékélének Dáviddal és szolgálának néki, és nem akarák többször a Siriabeliek megsegélleni az Ammon fiai.

20. RÉSZ.

Dávid megrontja az Ammonitákat, a Filiszteusokat: ezek közt három Óriás is vész el.

És * lón ennekfelette az esztendőnek fordulásában, mikor a Királyok szoktak *hadakozni* indulni, elindítá Joáb a hadat, és elpusztítá az Ammon † fiaiának földöket: És elmenvén megszállá Rabbát, (Dávid pedig maradtál vala Jerúsálemben,) és megvevé Jóáb Rabbát, és elrontá azt. * 2 Sám. 11. 1. † rész 19, 1—4. 9.

2. Elvivé pedig Dávid az ő Királyoknak koronáját * az ő fejéből, melly egy talantom aranyat nyomó vala, mellyben valának drágalátos kövek, melly a Dávid fejébe téteték: a városból is igen sok nyereséget vón el. * 2 Sám. 12. 30.

3. A népet pedig, melly a városban vala kihozatá, és fűrésszel metélteté azokat, és vassereblyékkal és sarlókkal. Így cselekedék Dávid az Ammon * fiaiának minden városaival: azután megtére Dávid mind az egész néppel Jerúsálembe. * rész 19, 4.

4. Ezután ismét had támada Gézer-

ben a Filiszteusok ellen; és akkor ölé meg a Husátites Sibbékai az Óriások nemzetségéből való † Sippait, és ilyen módon megaláztatának.

* Jós. 21, 21. † 2 Sám. 21, 18.

5. Ismét lőn had a Filiszteusok ellen, mellyben megölé Elhanán a Jáír fija a Gáthbeli Lákthmit, a Góliát * attyafiát, kinek az ő dárdájának nyele hasonló vala a szövőknek zúgolyfájokhoz.

* 2 Sám. 21, 19.

6. Ezek után ismét lőn viadal Gáthnál: Vala pedig ott a városban egy igen nagy magas * ember, kinek hat-hat ujjai valának, azaz huszonnégyszáz: ez is Óriás fija vala.

7. És szidalommal illeti vala az Izráelt, kit megöle Jónathán, Dávid attyafiának Simeának fija.

8. Ezek ugyanazon egy Óriásnak fiai voltak Gáth városban, kik elveszének Dávidnak és az ő szolgálóinak kezek miatt.

* 2 Sám. 21, 20–22.

21. RÉSZ.

A harmadnap i dőghalál.

Támadá pedig a Sátán az Izráel ellen, és felindítá * Dávidot, hogy megszámlálná az Izráelt.

* 2 Sám. 24, 1.

2. Monda azért Dávid Joábnak és a nép Hadnagyainak: Menjetelek el, számláljátok meg az Izráelt, Beersebától fogva szintén * Dánig: és hozzátok hozzám hadd tudjam számát.

* 2 Sám. 17, 11.

3. Akkor monda Joáb: Az Úr száz ennyivel * szaporítsa meg az ő népét, a mennyin vagynak. Avagy nem mind te szolgálid é azok, uram Király? s miért tudakoznék ezen az én uram? Miért lenne ez az Izráelnek † büntetésére.

* 2 Sám. 24, 3. † vers 7, 14.

4. De a Király szava erősebb lőn a Joábénál. Kifordula azért Joáb a Király elől, és eljára az egész Izráelt: azután megtérte Jérusálembe.

5. És adá Joáb a népnek számát Dávidnak: És volt az egész Izráel népének száma ezerszer való * ezer; és százezer fegyverfogható: a Júda fiai pedig négyszáz hetvenezer fegyverfogható férjfiak.

* 1 Móz. 15, 5.

6. A Lévi és Benjámin fiai pedig közikbe nem számlálá: mert nem tetszik vala Joábnak a Király parancsolatja.

7. Sőt az Istennek is nem tetszék e dolog, mellyért megveré az Izráelt.

8. Monda pedig Dávid az Istennek: Igen * vétkeztem, hogy ezt mivelém: s te pedig most a te szolgálóknak hamisságát bocsásd meg, kérlek, mert felette igen bolondúl cselekedtem!

* 2 Sám. 24, 10.

9. Ennekokáért szóla az Úr Gádnak a Dávid Prófétájának mondván:

10. Eredj el, szólj Dávidnak e képen: Ezt mondja az Úr: Hármát vetek elődbe; válassz magadnak egyet ezek közül, mellyet veled cselekedjem.

11. Elméne azért Gád * Próféta Dávidhoz, és monda néki: Ezt mondja az Úr: válaszd el magadnak:

* 2 Sám. 24, 11.

12. Vagy három esztendeig való éhséget, * vagy hogy ellenségeidtől három hónapig megemésszessél, és a te ellenséged fegyvere rajtad legyen: vagy az Ur fegyvere harmadnapig, és a dőghalál kegyetlenkedjék földedben, és az Úr Angyala pusztítson az Izráelnek minden határiban? Azért lássad most, mit feleljek annak, a ki engemet hozzád küldött.

* 2 Sám. 24, 12. 13.

13. És monda Dávid Gádnak: Mindenfélől nékem keserűség; kérlek hadd essem az Úr kezébe (mert igen sok és nagy az ő * irgalmassága) és ne essem embereknek kezekbe!

* vers 15. 2 Móz. 20, 6.

14. Bocsáta azért az Úr dőghalált az Izráelre; és meghalának az Izráel közöttül hetvenezer férjfiak.

15. Bocsáta annakfelette Angyalt az Úr Jérusálemre, hogy elpusztítaná azt: És mikor vágná a népet, meglátá az Úr, és könyörülte * az ő veszedelmeken; és monda a pusztító Angyalnak: Elég immár, szűnjél meg. Az Úrnak Angyala pedig áll vala a Jebuzeus † Ornánnak szérűjénél.

* vers 13. † 2 Krón. 3, 1.

16. Akkor Dávid felemelé az ő szemeit, és látá az Úr Angyalát állani a föld és az ég között, kinek kezében mezíten tör vala, mellyet Jérusálem ellen emelt vala fel: Leesék azért Dávid és a Vének is, zsákba öltözvén, az ő orczájokra.

17. És monda Dávid az Istennek: Nemde nem én számláltattam é meg a népet? Én vagyok, a ki vétkeztem és igen gonoszúl cselekedtem: ímez juhoknak mi vétkek vagyon benne? óh én Uram Istenem, kérlek forduljon reám a te kezéd, és az én atyám háznépére, és ne legyen a te népeden a csapás.

18. Az Úr Angyala pedig parancsolá Gádnak, hogy megmondaná Dávidnak : Hogy *sietne* felmenni Dávid oltárt rakni az Úrnak a Jebus * Ornán szérűjén.

* vers 15.

19. Felméne azért Dávid a Gád beszéde szerint, melyet az Úr * nevében szólott vala.

* vers 18.

20. Mikor pedig Ornán hátratekintvén látta volna az Angyalt, és az ő négy fiai, kik vele valának, elrejtezésnek. (Ornán pedig búzát csépel vala.)

21. És jutta Dávid Ornánhoz. Mikor azért feltekintett volna Ornán, Dávidot meglátá, és kimenvén a szérűről, * meghajtá magát Dávid előtt, a földre arczal *leborúlván*.

* 2 Sám. 24. 20.

22. És monda Dávid Ornánnak : Add nekem e szérűhelyet, hogy építsek oltárt rajta az * Úrnak : igaz árán adjad nekem azt, és megszűnik azonnal e csapás a népen.

* vers 18.

23. Monda Ornán Dávidnak : Legyen bátor tiéd, és az én uram a Király azt cselekedje, a mi néki tetszik : annakfelette ez ökröket adom az egészen égőáldozatra, és fa helyett e cséplőszerszámokat, e gabonát is * Minhának ; mind ezeket ajándékon adom. * 3 Móz. 2. 1–16.

24. És monda Dávid *Király* Ornánnak : Nem akarom azt, hanem ugyan igaz áron akarom megvenni tőled ; mert a mi tiéd, el nem veszem *tőled* az Úrnak, és nem akarok tüzes áldozattal áldozni néki a máséból.

25. Ada azért Dávid Ornánnak a szérűért hatszáz * arany siklust.

* 2 Sám. 24. 24. 25.

26. És építte ott oltárt Dávid az Úrnak, és áldozék tüzes és engesztelő áldozatokkal, és segítségül hívá az Urat, ki meghallgatá őtet, mennyből tüzet * *bocsátván* a tüzes áldozat oltárára.

* 3 Móz. 9. 24. 1 Kir. 18. 38.

27. És parancsola az Úr az Angyálnak ; és bétévé az ő * törét hüvelyébe. * vers 16.

28. Akkor látván Dávid, hogy az Úr őtet * meghallgatta volna a Jebuzeus Ornán szérűjén mikor ott áldoznék.

* vers 26. 27.

29. (Az Úr sátora pedig, melyet csinált * vala Mózes a pusztában, és a tüzes áldozatnak oltára is akkor *vala* fenn a magasságban † Gibeonban.

* 2 Móz. 29. 43. 40. 1–34. † rész 16. 39.

30. És Dávid *akkor* oda fel nem mehe-

tett vala, hogy az Istent megengesztelné : mert igen megrettent vala az Úr Angyalának mezítelen * törétől.) * vers 16.

22. RÉSZ.

Dávid oktatja Salamont és a Főrendeket a templom építése felől.

Monda Dávid : Ez az Úrnak, az Istennek * háza, és az Izráelnek tüzes áldozatjára való oltár is itt *van*.

* rész 21. 18. 26. 28. 2 Krón. 3. 1.

2. Megparancsolá azért Dávid, hogy öszvegyűjtenék az Izráel földén való jövevényeket, * kiket kővágókká tón, hogy faragni való köveket vágnának, hogy az Isten házat megcsinálnák. * 2 Krón. 2. 17.

3. Továbbá bőséges vasat szerze Dávid szegeknek, ajtóknak és foglalásoknak : rezet is * bőségesen szerze minden mérték nélkül.

* rész 18. 8.

4. Számtalan czédrusfákat is : mert a Sídon és Tírus * városbeliek czédrusfákat bőségesen hordanak vala Dávidnak.

* rész 14. 1.

5. Akkor monda Dávid : Az én fiam Salamon, * gyermek és igen gyenge, az Úrnak pedig felette igen nagy házat kell építeni, mellynek híre neve *elterjedjen* ez egész földön : elkészíték *azért mindegyiket* néki. Dávid azért *mindeneket* nagy bőségesen megszerze, minekelőtte meghalna.

* rész 29. 1. 1 Kir. 3. 7.

6. Hivatá azért Dávid az ő fiját Salomont és meghagyá néki, hogy az Izráel Urának Istenének házat * csináltatna.

* rész 17. 11. 12.

7. És monda Dávid Salamonnak : Édes fiam, én elgondoltam vala * szívemben, hogy az én Uram Istenem nevének házat építsek :

* rész 17. 1.

8. De az Úr szóla nekem ilyenképen : Sok vért ontottál * és sokat hadakoztál ; nem csinálsz az én nevemnek házat : mert sok vért ontottál ki a földre én előttem.

* 2 Sám. 7. 5–13. 1 Kir. 5. 3.

9. Ímé fiad leszen néked, kinek csendessége leszen : mert nyugodalmat adok néki minden körülé való ellenségeitől : azért neveztetik * Salamonnak ! mert békességet és † nyugodalmat adok az Izráelnek az ő idejében.

* 2 Sám. 12. 24. 25. † 1 Kir. 4. 25.

10. Ő csinál az én nevemnek * házat : ő leszen nekem fiam, † és én néki leszek attya, és megerősítem az ő országá-

nak királyiszerkit az Izráelen mind örökké. * 1 Kir. 6, 1—38. † 2 Sám. 7, 13. 14.

11. Most édes fiam az Úr veled léssen: és szerencsés léssesz, és te építéd meg a te Uradnak Istenednek házáat, a mint *ez előtt* * megmondotta felőled.

* rész 17, 12.

12. De adjon az Úr néked értelmet és bölcseséget, mikor néked parancsol az Izráel felől, hogy a te Uradnak Istenednek törvényét megőrizzed.

13. Akkor jól léssen dolgoz, * mikor a parancsolatokat és az ítéleteket megőrizzed, és megcselekedéd, a mellyeket az Úr Mózes által parancsolt volt az Izráelnek: légy bátor, légy erős, ne félj s ne rettegj! * 1 Kir. 9, 4—8. 5 Móz. 29, 9.

14. Imé én is az én szegénységem szerint készítettem * az Úr házának építésére száz † ezer talentom aranyat, és ezerszer való ezer talentom ezüstöt, rezet s vasat mérték nélkül, mert igen bőven vagyon; fákat is, köveket is szerzettem; te is szerezz ezekhez.

* rész 18, 11. † rész 29, 3. 4.

15. Vagynak néked sok míveseid, kővágóid, kő- és fafaragóid, és mindenféle dologban bölcs mesterembereid.

16. Az aranyak, ezüstnek, vasnak és réznek száma nincsen: *azért* kelj fel, láss hozzá, és az Úr legyen veled.

17. Megparancsolá pedig Dávid az Izráel minden Főembereinek, hogy *ők* is segítséggel * lennének az ő fijának Salamonnak, *ezt mondván*: * rész 29, 6—8.

18. Avagy nincsen é a ti Uratok Istentek ti veletek, ki néktek békességet * adott köröskörül? Mert az én hatalmam alá adá e földnek lakosait, és meghódoltattuk e földet az Úr előtt, és az ő népe előtt.

* 1 Kir. 5, 3.

19. No azért keressétek a ti Uratok Istenteket teljes szívetek és lelketek szerint, és felkelvén, az Úr Istennek szentséges helyét csináljátok meg, hogy vigyétek az Úr szövetségének ládáját, és az Istennek szenteltetett edényeket a házba, melly építtetik az Úr nevének.

23. RÉSZ.

Dávid a megszámláltatott Lévitáknak tiszteteket rendeli el.

Megvénhedék * pedig Dávid, és mikor igen koros volna: Királlyá tevén az ő fiját Salamont az Izráelen. * 1 Kir. 1, 1—39.

2. És összevgyűjté az Izráelnek minden

Fejedelmeit, a Papokat is és a Lévitákat.

3. És megszámláltatának a Léviták, harmincz * esztendőstől fogva és a kik annál idősebbek valának; és volt azoknak számok fejenként harmincznyolezezer.

* vers 27. 4 Móz. 4, 3.

4. Ezek közzül huszonnégy ezeren az Úr háza körül való dolgozóknak pallérai *valának*: és hatezeren igazgatók és bírák valának.

5. Négyezeren ajtónállók *valának*: négyezeren dícsérik vala az Urat minden zengő * szerszámokkal, mellyeket Dávid készíttetett vala a dícséretre.

* 2 Krón. 29, 25.

6. És Dávid *őket három* részre rendelé a Lévi fiai szerint; Gersonitákra, * Kéhátitákra, és Méráritákra. * 1 Móz. 46, 11.

7. A Gersoniták közzül valóak valának Lahdán és Simhi.

8. Lahdán fiai: Jéhiel fő, Zétám és Joel hárman.

9. És a Simhi fiai: Selómit, Hásiel és Hárán, hárman: ezek voltak a Lahdán háznépe között fők.

10. Simhi fiai: Jahát, Zina, Jéus és Béria; ezek négyen voltak Simhi fiai.

11. Vala pedig Jahát fő, Zina második; de Jéus és Béria, mivelhogy nem sok fiakat nemzének, azért az ő atyáknak háznépe között csak egy ágért számlálattak.

12. Kéhát fiai: Amrá, Ishár, Hebron és Uzziel, négyen.

13. Amrá fiai: Áron * és Mózes: Elválasztaték pedig Áron, † hogy szenteltetnék szentséges dolgoknak cselekedeteire, ő és az ő fiai mind örökké; és hogy jóillatot tennének az Úr előtt, hogy szolgálának néki, és az ő nevében, *a népet* megáldának †† mind örökké.

* 2 Móz. 6, 20. † 2 Móz. 28, 1. †† 4 Móz. 6, 22—27.

14. Mózesnek az Isten emberének fiai pedig számláltatának a Lévi nemzetségei közzé.

15. Mózes fiai: Gerson * és Eliézer.

* 2 Móz. 18, 3. 4.

16. Gerson fiai: * Sébuel fő. * rész 26, 24.

17. Voltak pedig Eliézer fiai: Rehábía fő: nem is voltak Eliézernek több fiai; de a Rehábía fiai igen megsokasodtak vala.

18. Ishár fiai: Selómit, ki fő vala.

19. Hebron fiai: * Jéria fő, Amárja

második, Jaházuel harmadik, és Jékámám negyedik.

* rész 24, 23.

20. Uzziel fiai: Mika * fő, és Isia másodík.

* rész 24, 24.

21. Mérári * fiai: Mákhli és Músi: Mákhli fiai, Eleázár és Kis.

* rész 6, 1. 19.

22. Meghala pedig Eleázár, és nem voltak néki fiai, hanem leányai, kiket elvevének a Kis fiai, azoknak attyokfiai.

23. Músi fiai: Mákhli, Eder és Jere-mót, ez három.

24. Ezek a Lévi fiai az ő cselédjek szerint, kik az ő tisztekben, az ő neveknek száma szerint főemberek voltak; kik az Úrnak házában szolgáltak, a kik húsz * esztendősek és annál idősebbek voltak.

* 4 Móz. 8, 24.

25. Mert ezt mondotta vala Dávid: Az Izráelnek Ura Istene im megnyugotá az ő népét, és lakozik Jerúsálemben * mind örökké.

* 1 Kir. 9, 3. 6—8.

26. A Lévitáknak is nem szükség *lészén többé az Isten sátorát* * hordozni, sem az edényeket, melyek annak szükségére szerezettek volt.

* 4 Móz. 4, 4—33.

27. Annakokáért Dávidnak utolsó rendelése szerint számláltattak a Lévi fiai, húsz * esztendőstől fogva, és a kik idősebbek volnának.

* vers 3.

28. Annakfelette ezeknek rendek vala az Áron fiaiinak birodalmokban, hogy szolgálnának az Úr házában, és annak pitvaraiban, kamaráiban, minden szent edényeknek tisztításában és az Isten házában szolgálatjában;

29. Azaz, a szent kenyereknek * elrendelésében, † a Minhának, kovász nélkül való lepényeknek, serpenyőben főzött és szépen felhólyagzott pogácsáknak való zsemlyelisztnék megszerzésében, és mindennek mértékében:

* 3 Móz. 24, 5—9. † 3 Móz. 2, 1—16.

30. És hogy állanzának minden * reggel az Úrnak tiszteletére, és dícséretére, azonképen estve is;

* 2 Móz. 29, 38—42.

31. És hogy áldoznának az Úrnak minden tüzes áldozattal, minden szombatnapokon, a hónapoknak első napjain, és a szokott * innepeken bizonyos szám szerint, a mint szükség vala szünetlen az Úr előtt.

* 3 Móz. 23, 2—33.

32. És hogy a Gyülekezetnek sátorát szorgalmasan * őriznék, és a szent álatokat; és hogy az ő attyokfiainak az Áron fiaiának szolgálatjok mellett vi-

gyáznának az Úr házában szolgálatjában.

* 3 Móz. 8, 35.

24. RÉSZ.

A Papok megszámláltának az ő nemzetségek, tisztek, és 24 rendek szerint.

Az Áron fiaiának pedig ezek az ő elrendelések: Áron fiai: Nádáb, Abihú, Eleázár és Itamár.

2. Meghala pedig Nádáb * és Abihú az ő attyok előtt, kiknek fiai nem valának: azért Eleázár és Itamár viselék a Papságot.

* 4 Móz. 3, 2. 4.

3. És elrendelék őket Dávid, és * Sádók, ki az Eleázár fiai között vala, és Ahimélek, ki az Itamár fiai között vala, az ő tisztek szerint a szolgálatra.

* 2 Sám. 8, 17.

4. Találtatának pedig az Eleázár fiai közöttül sokkal több főemberek, hogysen mint az Itamár fiai közöttül, mikor elrendelnék őket. Az Eleázár fiai között voltak főemberek, az ő attyok háznépe szerint tizenhatan; az Itamár fiai közöttül, az ő attyok háznépe szerint, nyolczan.

5. Eloszták pedig őket sors által válogatás nélkül: jóllehet a Szenthelynek Istentől választatott Fejedelmei volnának, mind az Eleázár s mind az Itamár fiai közöttül valók.

6. És bérá őket Semája a Nétanéel fija, a Lévi *nemzetségéből* való Íródeák, a Király előtt és a Fejedelmek előtt, Sádók * Pap előtt, Ahimélek előtt, ki Abjatar fija vala, és a Papoknak és Lévitáknak atyai *nemzetsége*nek Fejedelmei előtt, minden atyai cselédet, melly sors által az Eleázár *nemzetségéből* esett, hasonlatosképen melly az Itamár *nemzetségéből* esett.

* rész 27, 17. 2 Sám. 8, 17.

7. Esék pedig az első sors Jojáribra; a második Jedájára.

8. Hárimra a harmadik: Seórimra a negyedik.

9. Málkijára az ötödik: Mijáminra a hatodik.

10. Hakkósra a hetedik; Abijára * a nyolczadik.

* Luk. 1, 5.

11. Jésuára a kilenczedik: Sekániára a tizedik.

12. Eliásibra a tizenegyedik: Jákimra a tizenkettődik.

13. Huppára a tizenharmadik: Jésebeábra a tizennegyedik.

14. Bilgára a tizenötödik: Immérre a tizenhatodik.

15. Hézirre a tizenhetedik : Hápisesre a tizennyolczadik.

16. Petáhiára a tizenkilenczedik : Jehzekelre a huszadik.

17. Jákinra a huszonegyedik : Gámulra a huszonkettődik.

18. Delájára a huszonharmadik : Maáziára a huszonnegyedik.

19. Ez az ő tiszteknek rende az ő szolgálatjokban, hogy az Úr házába bejárnának az ő atyoknak Áronnak birodalma alatt való tiszts szerint ; mint megparancsolta volt néki az Izráel Ura Istene.

20. A *mi néz* a Lévinek több fijaira ; az Amráf fiai között *vala* Subáel : a Subáel fiai között Jehdėja.

21. A *mi néz pedig* Rehábiára : a Rehábia fiai között Issija *vala* fő.

22. Az Ishár fiai között *vala* Selómót : És a Selómót fiai között Jahát.

23. A *Hebron* * fiai között *vala első* Jérija, Amárja második, Jaháziel harmadik, Jehámám negyedik. * rész 23, 19.

24. Uzziel fiai : Míka : A Míka fiai között Sámir.

25. Míka atyafia Issija : Issija fiai között Zekáriás.

26. Mérári fiai : Mákhli és Músi ; Jaázija fija, Bénó.

27. Mérárinak Jaázijától az ő fjától való fiai : Sohám, Zakkúr és Hibri.

28. Mákhlitól *vala* Eleázár * és ennek nem valának fiai. * rész 23, 21.

29. Kistől a Kis fiai között való volt Jérahméel.

30. Músi fiai : Mákhli, Eder és Jériómót : E Léviták *fők* voltak az ő atyáiknak házoknépe szerint.

31. Ezek is sorsot vetének az ő atyokfiaival az Áron fjaival együtt Dávid Király előtt, Sádók és Ahimélek előtt, a Papok és Léviták atyainak Fejedelmei előtt, a fő a kisebbikkel egyaránt.

25. RÉSZ.

Az Éneklőknek huszonegy rendiek.

Elválasztá pedig Dávid, és a seregnek Fejedelmei, szolgálatra az Asáf, * Hémán és a Jédutun fjiat, kik prófétálnak *vala* hegedűkkel, † náblumokkal, czimbalmokkal. Ezeknek pedig az ő szolgálatjokban bizonyos számok *vala*.

* Zsolt. 73. † 2 Krón. 29, 25.

2. Az Asáf fiai között *ezek voltak* : Zakkúr, József, Nétánia, és Asaréla ; az

Asáf fiai voltak az Asáf birtokában ; ki a Király akaratja szerint prófétál *vala*.

3. A Jédutun *fjai* között : A Jédutun *fjai* : Gedália, Séri, Jésája, Hasábia, Mattithia és Simeí, hatan az ő atyoknak Jédutunnak birtokában valának hegedülésben, ki prófétál *vala*, az Urat tisztelven és dicsérvén.

4. A Hémán *fjai* között : Hémán fiai : Bukkija, Mattánia, Uzziel, Sébuel, Jériómót, Hanánia, Hanáni, Eliáta, Giddálti, Romámti-Ezer, Josbekása, Mallóti, Hótir, Maháziót.

5. Ezek mind Hémán fiai, ki az Isten beszédeiben a Király Nézője *vala* az ő királyi méltósága felől : és ada az Isten Hémánnak tizennégy fiakat és három leányokat.

6. Ezek mindnyájan az ő atyoknak hatalmában valának, kik az Úr házában énekelnek *vala* czimbalmokkal, náblumokkal és hegedűkkel, az Isten házában szolgálatjára : a Királynak, Asáfnak, Jédutunnak, és Hémánnak parancsolatok szerint.

7. Volt pedig ezeknek számok az Úrnak dicséretében tudós atyokfiaival öszve minden tanítóknak kétszáz nyolczvan-nyolcz.

8. És sorsot is * vetének közöttök a vígyázásban való tisztre, mint kicsiny s mind nagy, mind a tanító s mind a tanítvány. * rész 24, 31.

9. És esék az első sors az Asáf fijára Józsefre : Gedáliára a második, ki az ő atyafiaival és fjaival öszve tizenketted magával *vala*.

10. A harmadik Zakkúr, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

11. Negyedik Jifire *esék*, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

12. Ötödik Nétániára, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

13. Hatodik Bukkijára, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

14. Hetedik Jésarelára, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

15. Nyolczadik Jésaiára, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

16. Kilenczedik Mattániára, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

17. Tizedik Simeire, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

18. Tizenegyedik Azárelre, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

19. Tizenkettődik Hasábiára, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

20. Tizenharmadik Subáelre, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

21. Tizennegyedik Mattithiára, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

22. Tizenötödik Jérimótra, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

23. Tizenhatodik Hanániára, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

24. Tizenhetedik Jósbekására, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

25. Tizennyolczadik Hanánira, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

26. Tizenkilenczedik Mallótira, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

27. Huszadik Elijátánra, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

28. Huszonegyedik Hótírra, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

29. Huszonkettődik Giddáltire, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

30. Huszonharmadik Maháziótra, kinek fiai és atyafiai tizenketten valának.

31. Huszonnegyedik Rómámti-Ezerre, kinek fiai és atyafia tizenketten valának.

26. RÉSZ.

A Templom kapuinak s kincseinek őrizői.

Az ajtónállóknak * elrendelések ez : A Kóriták közöttül Meselémiás a Kóré fija, ki az Asáf † fiai közöttül való volt.

* 2 Krón. 35. 15. † rész 25. 1.

2. A Messelémiás fiai közöttül elsőszülött Zekária, Jédiáel második, Zebádia harmadik, és Játniel negyedik.

3. Elám ötödik, Jóhanán hatodik, Eljehoénai hetedik.

4. Obed-Edom fiai közöttül: Semája elsőszülött, Józabád második, Jóah harmadik, Sákár negyedik, Nétanéel ötödik.

5. Ammiel hatodik, Issakhár hetedik, Pehullétai nyolczadik : mert az Isten őtet megáldotta vala.

6. Az ő fiai is Sémájának születeténél fiai, hasonlóak az ő atyjának fiaihoz : mert igen erősök valának.

7. Semája fiai : Othni, Refáel, Obed, Elzabád, kinek atyai igen erős férfiak valának, Elihu és Sémákiás.

8. Mindnyájan ezek Obed-Edom fiai közöttül valók, mind ő magok, mind fjaik, s mind atyókfiak igen erősek valának a

szolgálatra ; hatvanketten valának mind Obed-Edomtól.

9. Meselémiásnak is fiai és atyafiai tizennyolczan valának erős férfiak.

10. Hósának is pedig, ki vala a Mérári fiai közöttül, valának fiai kik között Simri fő vala, nem hogy elsőszülött volna, hanem hogy az ő atya ugyan ötet akará választani főnek.

11. Hilkiás a második, Tebáliás a harmadik, Zekária negyedik : mindnyájan a Hósa fiai és atyafiai tizenhármán.

12. Ezek között osztaték el az ajtónállásnak tiszte a Főemberek által, kik az ő atyókfiával egybe vigyáznának és szolgálnának az Úr házában.

13. És sorsot * vetének mind kicsiny s mind nagy egyaránt, az ő atyáiknak cselédjek szerint mindenik kapura.

* rész 24. 31. 25. 8.

14. És esék a napkelet felé való *kapu*-nak őrizete sors szerint Selémiásra : Zekáriára pedig a Selémiás fijára, ki böles és jó tanácsú vala, mikor sorsot vetnének, esék az északi *kapu* sors szerint.

15. Obed-Edomnak a délre való *kapu* : az ő fiai is pedig a * kincstartó ház.

* 2 Krón. 25. 24.

16. Suppimnak és Hósának a napnyugotra való *kapu*, a Salléketh kapuval egyetemben a felmenő pádimentomos úton, *hogy* egyik őrizőhely lenne a másikkal ellenében.

17. Napkelet felé vala hat Lévíta : észak felé minden napra négy ; délre is minden napra négy : A kincstartó háznál ketten ketten valának.

18. A tárháznak őrizetiért napnyugot felé, a töltött felmenő útnál négyen voltak ; ketten a tárháznál.

19. Így rendeltettek volt el az ajtónállók a Kóriták és a Méráriták között,

20. A *mi a több* Lévitákra néz : Ahija volt az Isten háza kincseinek, * és az Istennek szenteltetett kincsnek főgondviselője.

21. A Lahdán fiai közöttül, *azaz*, Lahdántól való Gersoniták fiai, kik Lahdánnak nemzetségéből fők valának, ezek : Gersonita Jéhiéli.

* 1 Kir. 7. 51.

22. Jéhiéli fiai : Zétám és Jóel az ő atyafia, kik voltak az Úr háza kincseinek * gondviselői.

* rész 29. 8.

23. Az Amrák, Ishár, Hebron és Aziel nemzetségéből valók is.

24. Hasonlatosképen Sébuel a Gersom fija, ki vala Mózes * fija a kincsnek vala főgondviselője. * rész 23, 16.

25. Az ő atyafiai pedig, * Eliézertől valók, ezek: Rehábias az ő fija, kinek fija Jésáia, kinek fija Jórám, kinek fija Zikri, kinek fija Selómit. * rész 23, 15. 17.

26. Ez a Selómit és az ő atyafiai valának gondviselői a szenteltetett egész kincsnek, melyet Dávid Király, a nemzetségeknek * Fejedelmei, az Ezeredések, Századosok, és a hadakozó népnek Fejedelmei szenteltek vala *Istennek*. * rész 22, 14. 16. rész 29, 6—8.

27. Melyet a hadban való nyereségből szenteltek * vala az Úr házának építésére. * 2 Sám. 8, 11. 12.

28. És valamit szentelt vala Sámuel Próféta, és Saul * a Kis fija, és Abner a Nér fija, és Joáb a Séruja fija; és fejenként a kik valamit szenteltek vala Istennek, mind Selómitnak és az ő atyafiaiának gondviselésekben vala. * 1 Sám. 9, 2. 10, 1.

29. Az Isháriták közzül vala Kenániás és az ő fiai, kik az Izráel között külső dolgokban való Tisztartók és Bírák valának.

30. A Hebróniták közzül Hasábias és az atyafiai, igen erős férjfiak, ezen és hétszázan valának, kik az Izráel népe között a Jordán vizén túl napenyészetre gondviselők voltak az Úrnak minden dolgában, és a Király szolgálatjában.

31. A Hebróniták közzül, Jérija vala fő a Hebróniták nemzetségeiben az Atyák között, Dávid Királyságának negyvenedik esztendőjében kerestetének meg, és találtatának ő közzülők erős férjfiak Gileádnak Jaézer városában.

32. És az ő atyafiai kétezeren és hétszázan valának, kik az ő atyai nemzetségeiben erős férjfiak és fők valának; kiket Dávid Király gondviselőkké választta a Rúben és Gádnemzettségén, és a Manasse nemzetségének felén, mind az Istennek s mind a Királynak minden dolgaiban.

27. RÉSZ.

Az udvarló hadnak és Izráel nemzetségének Fejedelmei; a Király Tisztartói.

Ezek pedig az Izráel fiai az ő számok szerint, kik az ő atyai nemzetségeiben Fejedelmek, Ezeredések, Századosok, és előjárók valának mind azoknak, kik

szolgálnak vala a Királynak a seregeknek minden dolgaiban, melyek békének vala és kimennek vala mindenik hónapban az esztendőnek minden havaiban; melly seregek közzül egy-egy *áll vala* huszonnégy ezer emberből.

2. Az első seregben, az első hónapban vala Fejedelem Jasobeám Zabdiel fija, melly sereg *áll vala* huszonnégy ezerből.

3. A Péres * fiai közzül vala az első hónapbeli seregben való minden Hadnagykoknak Fejedelme. * rész 4, 1.

4. A második hónapbeli seregnek vala Fejedelme Dódai Ahóhites, és ő utánna az ő seregében második Fejedelem Miklót. Ez is huszonnégy ezerből *áll vala*.

5. A harmadik seregnek, a harmadik hónapban vala Fejedelme Benája, ki vala a Főpapnak Joadáának fija; ennek is serege *áll vala* huszonnégy ezerből.

6. Ez a Benája vala erős a harmincz erős férjfiak között, sőt azoknak * Fejedelmek is vala. És Ammizabád az ő fija vala fő az ő seregén. * 2 Sám. 23, 22.

7. A negyedik hónapbeli seregnek vala Fejedelme Asáel * a Joáb atyafia, és az ő fija Zebádia ő utánna való; ennek is serege huszonnégy ezerből *áll vala*. * 2 Sám. 23, 24.

8. Az ötödik hónapbeli seregnek Fejedelme vala Jizráhites Samhut; ennek is serege huszonnégy ezerből *állott*.

9. A hatodik hónapbeli seregnek Fejedelme a Tékuabeli Ira, * az Ikkés fija; ennek is serege huszonnégy ezerből *áll vala*.

10. A hetedik hónapbeli seregnek Fejedelme a Pélonbeli Héles, ki az Efraim fiai közzül vala; ennek is serege huszonnégy ezerből *áll vala*. * 2 Sám. 23, 26.

11. A nyolczadik hónapbeli seregnek Fejedelme vala a Húsátbeli * Sibbékai, ki a Zárhiták felé vala; és az ő seregében huszonnégy ezer ember *vala*. * 2 Sám. 21, 18.

12. A kilencedik hónapbeli seregnek Fejedelme az Anatótbeli Abiézer a Benjáminiták közzül; és az ő seregében huszonnégy ezer ember vala.

13. A tizedik hónapbeli seregnek Fejedelme vala a Nétofátbeli Maharai, a Zárhitákból való: kinek is seregében huszonnégy ezer ember vala.

14. A tizenegyedik hónapbeli seregnek Fejedelme vala a Pirathonbeli * Benája,

az Efraim fiai közöttül való; kinek seregében huszonnégyezer ember vala. * rész 11, 31.

15. A tizenkettődik hónapbeli seregnek Fejedelme vala a Nétófáthbeli * Héldai, Othniel *nemzetségéből* való; kinek seregében huszonnégyezer ember vala.

16. Valának ennekfelette az Izráel nemzetségein Fejedelmek: A Rúbenitákon Eliézer, a Zikri fija: a Simeonitákon Sefátias, a Maaka fija; * rész 11, 30.

17. A Lévi nemzetségén Hasábia, a Kémuel fija: az Áron fiai * Sádók; * 2 Sám. 8, 17.

18. A Júdán Elihu, a Dávid atyafiai közöttül; az Issakháron Omri, a Mikáel fija;

19. A Zebulonon Ismája, az Obádiás fija; a Naftalin Jérimót, Azriel fija;

20. Az Efraim fiai Hósea, az Azáziás fija; a Manasse félnemzetségén Jóel, a Pedája fija:

21. Manassének Gileád földén való félnemzetségén Iddó, a Zekáriás fija; a Benjáminon Jaásiel az Abner * fija; * 2 Sám. 2, 8.

22. A Dán *nemzetségén* Azaréel, a Jérohám fija. Ezek valának az Izráel nemzetségeinek Fejedelmei.

23. Nem * számláltatá meg pedig Dávid azokat, a kik húsz esztendőn alól valának: mert az Úr mondomta volt ezt, hogy megsokasítaná az Izráelt, mint az égnek csillagait. * rész 21, 1. 2. 14. 15.

24. Joáb a Séruja fija kezdette vala őket * számlálni, de véghez nem vivé: mivelhogy e dologért *Istennek* nagy haragja gerjedett volna az Izráel népe ellen: Ez okon bé sem jegyzék számát a népnek, a Dávid Király históriáiban. * rész 21, 4—6.

25. A Király kincsenek gondviselője vala Azmávet, az Adiel fija; a kívül való kincseknek pedig, a városokban, falukban és a várakban valóknak, Jónatán az Uzziás fija vala gondviselője.

26. A mezőn való paraszti munkásoknak *Fejedelmek* vala Ezri, a Kélub fija.

27. A szőlőműveseknek *gondviselőjök* vala a Rámáthbeli Simei, és a szőlők hasznának, azaz, a borospinczéknek *gondviselője* vala a Sifmitbeli Zabdi.

28. Az olajfák és a mezőn való figefák műveseinek a Gideritbeli Baálhanán; az olajos pinczéknek Joás vala *gondviselője*.

29. A Sáron mezején való barmoknak a Sáronbeli Sitrai; a mellyek pedig a

völgyekben *legeltetnek vala*, Sáfát, az Adlai fija vala *gondviselője*.

30. A tevéknek az Ismáel nemzetéből való Obil; a szamaraknak a Méronóthbeli Jehdja.

31. A juhoknak a Hágárenus Jaziz. Mindnyájan ezek valának a Dávid Király jószágainak gondviselő Fejedelmei.

32. Jónatán pedig, a Dávid atyának bátyja főtanácsos vala, ki okos és a törvényben tudós vala; Jéhiel pedig a Hakhmóni fija vala a Király fjaival.

33. Akhitófel is a Királynak * tanácsosa vala, az Arkites Khúsai pedig † barátja vala a Királynak.

* 2 Sám. 17, 1—4. 23. † 2 Sám. 17, 7—14.

34. Akhitófel után volt Jójada a Benája fija, és Abjátár; a Király hadának Főhadnagya vala * Joáb. * 2 Sám. 8, 16.

28. RÉSZ.

Dávid inti Salamont és oktatja az Úr házának megépítésére.

Egybehivatá pedig Dávid Jérusálembe az Izráelnek minden * Fejedelmeit, a nemzetségeknek Fejedelmeit, a Királynak udvarló seregeinek Fejedelmeit, az Ezeredeseket, a Századosokat, a Király minden jószágának és marhájának gondviselőit, maga fiaiát is, udvariszolgáival és minden erős vitézivel egyetembe.

* rész 27, 1—34.

2. Felállá azért Dávid Király az ő lábaira, és monda: Halljátok meg szómat atyámfiai és én népem! Én magamban elvégeztem * nagy szívem szerint, hogy az Úr szövetsége ládájának nyugodalmas házat csináltatnék, és a mi Istenünk lábainak zsámolyt; hozzá is készítettem vala mindent, valami szükség valna;

* rész 17, 1. 11. 12.

3. De az Isten engemet megszólíta s monda: Nem csinálsz * te házat az én nevemnek: mert hadakozó ember vagy, sok vért is ontottál *immár*.

* rész 22, 8. 1 Kir. 5, 3.

4. Választa pedig engemet az Izráelnek Ura Istene az én atyámnak egész házából, hogy lennék Királya az Izráel népének mind örökké; mert a Júdát választotta * főnek, és a Júda cselédei közöttül az én atyámnak † háznépét; az én atyámnak fiai között pedig engemet akara Királlyá tenni az egész Izráelen.

* 1 Móz. 49, 8. † 1 Sám. 16, 1—13.

5. És az én fiam közzül (mert az Úr sok fiakat adott nékem) választotta Salamon az én fiamat, hogy űlne az Úr országának székeiben az Izráel között.

6. És monda nékem : Salamon * a te fíjad építi meg az én házamat és az én pitvarimat; mert én őtet magamnak fiamúl választottam, én is néki attya helyett lések : * rész 22, 9. 10.

7. Megerősítem az ő országát mind örökké; ha * az én parancsolatimat és ítéletimet szorgalmatosan megtartándja, a mint e mai napon. * 1 Kir. 9, 4. 5.

8. Most azért *intlek* az Izráelnek, az Úr népének egész Gyülekezete előtt, és a mi Istenünknek hallására, őrizzék s keressék a ti Uratoknak Istenteknek minden parancsolatit, hogy * bírassatok e jó földet, és hogy ti utánaatok fíjaitokat is örökösihessék meg abban mind örökké. * 4 Móz. 28, 1—68.

9. Te azért édes fiam Salamon, esmérd meg a te atyádnak Istenét, és szolgálj néki tökéletes szívvel és jó kedvvel; mert az Úr minden szíveket * állaltat, és minden *emberi* gondolatot jól ért. Hogyha őtet kereséded, megtalálod; de ha viszontag őtet elhagyándod, ő is elhagy téged mind örökké. * rész 29, 17.

10. Most azért mivelhogy az Úr választott téged, hogy néki szent házat csinálj: légy erős és készítsd meg azt.

11. Akkor adá Dávid az ő fíjának Salomonnak a tornácznak, annak házacskaíának, kincstartó helyeinek, felházainak és belső kamaráinak, a kegyelem táblája helyének is * formáját. * vers 19. 2 Móz. 25, 9. 26, 30.

12. És mindenek formáját, melyeket szívében elgondolt vala, az Úr házának pitvarai felől, az Isten háza kincsének, és minden szent kincseknek köröskörül való házai felől.

13. A Papoknak és a Lévitáknak seregért való házaknak, az Úr háza szolgálatjára való minden munkának, és az Úr háza szolgálatjára való minden eszközöknek *formái* felől.

14. *Ada* aranyat * mérve, a különb-különbféle szolgálatoknak edényeire *ezüstöt is* mérve minden ezüst edényekre, a különb-különbféle szolgálatnak minden edényeire. * rész 29, 3—5. 22, 14.

15. Azaz, *ada* aranyat mérve, az arany gyertyatartókra, és azoknak szövétnekire,

mindenik gyertyatartóra és annak szövétnekire: és *ezüstöt* mérve, az ezüst gyertyatartókra, mindenik gyertyatartóra és annak szövétnekire, a mint mindenik gyertyatartóhoz kívántatott.

16. Ismét *ada* aranyat mérve, a szent kenyereknek asztalaira, minden asztalra: azonképen ezüstöt az ezüst asztalokra.

17. Ismét a szigonyokra, csészékre, és füstölő szelenczékre tiszta aranyat; az arany medenczékre is *bizonyos* mérték szerint *ada* aranyat, minden medenczére; és az ezüst medenczékre ezüstöt *bizonyos* mértékkel, minden medenczére.

18. Annakfelette a temjénező oltárra *ada* igen szép tiszta aranyat mérték szerint: a székek * csináltatására is, *azaz*, a † Kérubimokra *ada* aranyat, hogy kiterjesztvén az ő *szárnyaikat* az Úr szövetségének ládját befedeznék. * vers 2. † 1 Kir. 6, 23—28.

19. Mind ezek az Úrnak kezétől íratattak meg, ki engemet megtanított mind az egész alkotmány * formájára. * 2 Móz. 25, 9. 26, 30.

20. Monda ezek után Dávid Salomonnak az ő fíjának: Légy bátor és erős, és kezdj hozzá, semmit ne félj, és ne rettegj: mert az Úr Isten, az én Istenem veled * léssen, téged el nem hágy, tőled el sem távozik, míg az Úr házának minden mesterségének míve † elvégeztetik. * rész 22, 9. 10. † 2 Krón. 7, 11.

21. És imé a Papok és a Léviták seregei az Isten házának minden szolgálatjára, és minden tudós mesteremberek szabad akaratjok szerint, a Fejedelmek is és az egész község a te beszéded szerint veled lésszen minden szolgálattal.

29. RÉSZ

Adakozás a templom épületire: Salamon Királlyá, Sádók Pappá kenettetnek.

Azután monda Dávid Király az egész sokaságnak: *Im látjátok*, hogy egyedül az én fiamat Salamon * választotta Isten, ki igen gyermek és gyenge; e pedig nagy dolog; mert nem ember háza léssen, hanem az Úr Istené. * rész 22, 9. 10.

2. Én pedig teljes tehetségem szerint az én Istenem házának *építésére* készítettem bőségesen aranyat az arany szerszámokra, ezüstöt az ezüst szerszámokra, rezet a rézre, vasat a vásra, fákat a fákra: sardoniks köveket, foglalni való

köveket, veres köveket, különb-különb színű köveket: mindenféle drágaköveket, márványköveket is bőséggel.

3. Még ennekeflette, mivelhogy nékem nagy kedvem vagyon az én Istenem házához, kiváltképen való kincsem * is vagyon nékem, aranyam, és ezüstöm, melyet adok az én Istenem háza szükségére, azoknak felette, † melyeket ez előtt készítettem vala a szent háznak épületire.

* vers 4. † rész 22, 14. 16.

4. Tudniillik háromezer talentom Ofirből hozott aranyat: és hétezer talentom tiszta ezüstöt, a házak falainak * béborítására.

* 1 Kir. 6, 20—22. 2 Krón. 3, 5—10.

5. Aranyat adtam az arany szerszámokra, ezüstöt az ezüstre, és minden szükségre, a mesteremberek kezéhez. És ha valaki ajándékot adni akar, szabad akarátja szerint, töltsé meg az ő kezét ma, és adjon, a mit akar az Úrnak.

6. Azért szabad akarátjok szerint adának ajándékokat az atyáknak Fejedelmei, az Izráel nemzetségeinek Fejedelmei, az Ezeredések, Századosok, és a Király dolgosainak is Fejedelmei.

7. És adának az Isten házának szükségére ötezer talentom aranyat, és tízezer arany pénzt; tízezer talentom ezüstöt, és tizenhatezer talentom rezet, és száz-ezer talentom vasat.

8. És valakinél drága kövek találtatának, adák az Úr házának kincséhez: a Gersoniták közzül való * Jéhiel kezébe.

* rész 26, 22.

9. És örvendezé a sokaság, hogy szabad akarátjokból adnának; mert tiszta szívekből adakozának az Úrnak: Dávid Király is lőn ezen nagy örömben.

10. Hálákat ada azért Dávid az Úrnak mind a sokaság előtt, és monda Dávid: Áldott vagy te, óh Izráelnek a mi atyáinknak Ura Istene, öröktől fogva mind örökké!

11. Oh Uram, tiéd a nagyság, hatalom, * dicsőség, örökkévalóság és méltóság, sőt minden, valami a mennyben és a földön vagyon, tiéd: Tiéd, mondom, óh Uram az ország, te magasztalod fel magadat, hogy légy minden Fejedelmek felett!

* Máté 6, 13. Jel. 5, 13.

12. A gazdagság és a dicsőség mind te tőled vagynak és te uralkodol mindeneken: a te kezeden vagyon mind az erősség * és mind a birodalom; a te

kezeden vagyon mindenek felmagasztaltatása és megerősítése. * 2 Krón. 20, 6.

13. Most azért óh mi Istenünk, vallást teszünk előtted, és dícsérjük a te dicsőséges Nevedet;

14. Mert micsoda vagyok én és micsoda az én népem, hogy erőnk lehetne a szabad akarát szerint való ajándéknak adására, a mint ezt adtuk? Mert tőled vagynak mindenek, és a miket a te kezeden * vettünk, azokat adtuk most néked.

* 1 Kor. 4, 7.

15. Mert mi csak jövevények * vagyunk te előtted és idegenek, a mint fejenként a mi atyáink is: a mi életünknek napjai olyanok e földön mint az árnyék, melyben állandóság nincsen.

* 1 Móz. 23, 4. Zsid. 11, 13. † Zsolt. 90, 9.

16. Oh mi Urunk Istenünk! mind ez a mit készítettünk, hogy néked és a te szent nevednek házat építsünk, a te kezeden való, és mind azok tiéd!

17. Jól tudom pedig ezt is, óh én Istenem, hogy te a szívet * nézed és az igazságot szereted: Én adtam mind ezeket tiszta szíveimből nagy jó kedvvel: e te itt jelen való néped is, láttam, hogy nagy örömmel szabad akarátja szerint adta ezeket néked.

* rész 28, 9.

18. Óh Ábrahámnak, * Izsáknak és Izráelnek a mi atyáinknak Ura Istene, tartsd meg ezt mind örökké, tudniillik a te népednek hozzád való ilyen † jó akarátját, és az ő szíveket igazgassad te hozzád.

* 2 Móz. 3, 6. † Filip. 2, 13.

19. Salamonnak pedig az én fiamnak adj tökéletes szívet, hogy a te parancsolatodat, bizonyágtételeidet és rendelésidet megőrizhesse, s hogy mind azokat megcselekedhesse, s hogy megépíthesse azt a házat, melyet én elindítottam.

30. Ezek után monda Dávid a sokaságnak: Kérlek, hogy ti is áldjátok a ti Uratokat Istenteket. Áldá azért az egész Gyülekezet az ő atyáinknak Urát Istenét; és fejeket lehajtván meghajták magokat, és tisztelék az Urat, és a Királyt.

21. És áldozának az Úrnak véres áldozatokkal, és áldozának az Úrnak tüzes áldozatokkal másodnapon: ezer tulkokkal, ezer kosokkal, ezer bárányokkal, azoknak italiáldozatjokkal egybe; és sokféle áldozatokkal, az egész Izráel népéért.

22. És évének s ivának az Úr előtt azon a napon nagy vígasságban. Azután

Salamont a Dávid fiját Királlyá * tevék másodszer is, és megkenék őtet az Úrnak, hogy lenne Fejedelem: Sádókot is megkenék a Főpapságra. * 1 Kir. 1, 28–40.

23. És üle Salamon az Úr székibe mint Király az ő atyjának Dávidnak helyében, és mindenben szerencsés vala; mert enged vala néki az egész Izráel népe.

24. Fejenként a Fejedelmek is, és a hatalmasok, annakafelette mindnyájan a Dávid Király fiai is kezeket * adák, hogy Salamon Királynak engedelmesek lennének. * 1 Kir. 1, 53.

25. És igen felmagasztalá az Úr Salamon mind az egész Izráel népe előtt, és oly királyi méltóságot szerze néki, mellyhez hasonló *méltósága* egy Királynak * sem volt ő előtte Izráel *országában*. * 1 Kir. 3, 13.

26. Minekutánna pedig Dávid az Isai fija uralkodott volna az egész Izráelen:

27. (A napok pedig, mellyeken uralkodott az Izráelen, negyven esztendőök *voltak*: Hebronban uralkodott vala hét esztendeig, * Jerúsálemben pedig harminczháromig uralkodott.)

* 1 Kir. 2, 11.

28. Meghala Dávid jó vénségben, életével, gazdagságával és minden dicsőségével * megelégedve: És uralkodék az ő fija Salamon helyette. * 1 Kir. 15, 5.

29. Dávid Királynak pedig mind első s * mind utolsó dolgai, ímé meg vagy-nak íratatva a Sámuel Próféta könyvében, és a Nátán Próféta könyvében, és a Gád Próféta könyvében;

* 1 Sám. 16–30. r. 2 Sám. 1–24. r.

30. Minden ő országlásával, hatalmas-ságával és *változásoknak* idejével, mely-lyek ő rajta az Izráelen, és a földnek minden országain estek.

K R Ó N I K A M Á S O D I K K Ö N Y V E .

1. RÉSZ.

Salamon bölcsesége s gazdagsága.

Megerősödék pedig * Salamon a Dávid fija az ő országában; és az ő Ura Istene vele vala, és őtet igen felmagasztalá.

* 1 Kir. 2, 46.

2. És parancsola Salamon az egész Izráel népének, az Ezeredeseknek, Századosoknak, a Bíráknak és az Izráel minden Hadnagyainak, és az atyák Fejedelmeinek.

3. Elméne azért Salamon, és mind a sokaság vele együtt a Gibeon hegyén való * oltárhoz: mert ott vala az Isten Gyülekezetinek sátora, mellyet Mózes az Úr szolgája csinált vala a pusztában;

* 1 Krón. 16, 39. 1 Kir. 3, 4.

4. De az Isten ládáját Dávid immár Kirját-Jeárimból * felvitte vala, minekutánna annak *helyet* szerzett volna Dávid; mert Jerúsálemben vont vala annak sátort.

* 2 Sám. 7, 1. 2 Sám. 6, 17.

5. Ott vala az Úr sátora előtt a réz-oltár is, * mellyet Bésaléal az Úri fija csinált vala, ki Húr fija vala: és Salamon a sokasággal egybe megkeresé azt.

* 2 Móz. 38, 1.

6. Áldozék pedig ott Salamon a réz-

oltáron az Úr előtt, melly a Gyülekezetnek sátorában vala, áldozék, *mondom*, azon ezer tüzes áldozatokkal.

7. Azon éjszaka megjelenék az Isten Salomonnak, és monda néki: * Kérjed a mit akarsz, hogy adjak néked. * 1 Kir. 3, 5.

8. És monda Salamon az Istennek: Te nagy kegyelmességet cselekedtél az én atyámmal Dáviddal; és ő helyette engemet Királlyá * tettél. * 1 Krón. 28, 5.

9. Most, óh Uram Isten, legyen állandó a te beszéded, * mellyet szólottál volt az én atyámnak Dávidnak: mert te választottál engemet Királlyá e népen, melly *olly* sok, mint a földnek pora.

* 1 Krón. 17, 11–14.

10. Most azért adj nékem bölcseséget és * tudományt, hogy a te néped előtt mind ki s mind bémehessek: mert valyon kicsoda ítélhetné e te sok † számú népedet.

* 1 Kir. 3, 7–9. † 1 Krón. 21, 5. 6.

11. Akkor monda az Isten Salomonnak: Mivelhogy e volt a te szívedben, és nem kívánál tőlem gazdaságot, kincset és tisztességet, avagy a téged gyűlölőknek lelkeket, sem hosszú életet magadnak nem kértél; hanem kértél magadnak bölcseséget és tudományt, hogy igaz ítél-

letet tehetnél az én népemen, mellyen téged Királyá választottalak;

12. A bölcseséget és a tudományt megadtam néked, gazdagságot is pedig, kincset és tisztességet olyat adok néked, mellyhez * hasonló nem volt sem előtted, sem utánnad való Királyoknak. * 1 Krón. 29, 25.

13. Alájöve pedig Salamon Jerúsálembe a Gibeon hegyéről, a Gyülekezetnek sátora elől, és uralkodék az Izráelen.

14. Szerze Salamon szekereket is és lovagokat; és vala néki ezer * és négyszáz szekere, és tizenkétezer lovagjai, kiket helyezett a szekereknek rendeltetett városokba, és Jerúsálembe a Király mellé. * 1 Kir. 4, 26. 10, 26.

15. És a Király az ezüstöt és aranyat bőséggessé * tevő, mint a követet, Jerúsálembe: a czédrusfákat pedig elbővíté, mind a vad figefákat, mellyek nevednek bőséggel a mezőségen. * 1 Kir. 10, 27.

16. Salamonnak pedig hoznak vala lovakat Egyiptomból: mert a Király tóséri bizonyos árron sok lovakat vesznek vala.

17. És mikor feljönnek vala, hoznak vala Egyiptomból egy szekeret hatszáz ezüst *sikluson*, egy-egy lovat másfél száz ezüst *sikluson*: mind a Hitteusoknak, mind a Siriabelieknek Királyaik azokkal hozatnak vala lovakat *Egyiptomból*.

2. RÉSZ.

Készület a Templomnak építéséhez.

Elvégezé pedig Salamon magában, hogy az Úr nevének házat csinálna, és magának is királyipalotát.

2. És rendele Salamon hetvenezer férjfiakat teherhordani, nyolczvanezer férjfiakat favágni a hegyben; és pallérokat ezekhez háromezeret és hatszázát.

3. És küldé Salamon a Tírusbeli Húrám Királyhoz, mondván: A mint az én atyámmal Dáviddal * cselekedtél, kinek küldöttél czédrusfákat, hogy építene magának házat, mellyben lagnék. * 1 Krón. 14, 1.

4. Ím én akarok csinálni az én Uram Istenem nevének házat, mellyet néki szenteljek, és abban *drága* fűszerszármokból * való jóillatot tegyek ő előtte, hogy ő előtte szüntelen szent kenyerek álljanak, és mind reggel, † mind estve áldozzam tüzes áldozattal szombatnapokon, az új holdnak napjain, és a mi

Urunknak Istenünknek †† szenteltetett innepeken mellyeket örökké kell cselekednie az Izráelitáknak. * 2 Móz. 30, 34—36. † 2 Móz. 29, 38—43. †† 3 Móz. 23, 2—44.

5. A melly házat pedig csinálók, igen nagy * léssen: mert a mi Istenünk nagyobb minden isteneknél. * 1 Krón. 22, 5.

6. És kinek volna annyi ereje, hogy néki házat csinálhatna? Az ég és az egeknek egei * ötet bé nem foghatják, s ki vagyok én is, hogy néki házat csinálhassak, hanem hogy csak jóillatot tegyenek abban ő előtte. * rész 6, 18.

7. Azért azonképen küldj most nékem tudós mesterembert, ki tudjon mívelni aranyból, ezüstből, rézből, vashból, bársonyból, veres és kék selyemből; ki tudjon metszéseket metszeni az én mesterembereimmel egyetemben, kik Júdában és Jerúsálembe vagynak, kiket az én atyám Dávid * szerzett. * 1 Krón. 22, 15.

8. Annakfelette küldj czédrusfákat, fenőfákat, és algumimfákat a Libánusról: mert tudom hogy a te szolgálid tudják vágni a Libánusnak fáit; és ímé az én szolgálaim is a te szolgáliddal *lésszenek*.

9. Hogy készítsenek nékem sok fákat: mert igen nagy * és csudálatos, a melly házat csináltniak akarok. * rész 3, 3—17. 4, 1—22.

10. És ímé a favágóknak a te szolgálidnak adok húszezer * véka cséplett búzát, és húszezer véka árpát, húszezer báth bort, és húszezer báth olajt. * 1 Kir. 5, 7—11.

11. Felele pedig Húrám a Tírus Királya levél által, mellyet küldé Salamonnak: Mivelhogy az Úr szerette az ő népét, azért adott téged nekik Királyul.

12. Ismét monda Húrám: Áldott az Izráelnek Ura Istene, ki mind a meny nyet s mind a földet teremtette; ki ilyen bölcs, tudós okos és értelmes fiat adott volt Dávid Királynak, ki mind az Úrnak házat, mind magának királyipalotát akar építeni.

13. Ímé küldöttem azért bölcs, tudós és értelmes férjfiat, *ki az én attyámé Húrámé volt*:

14. A Dán nemzetségének leányai közül való asszony fiját, és az ő attyát, ki Tírus városból való, ki tud mívelni aranyból, * ezüstből, rézből, vashból, kövekből, fákból, bársonyból, kék, fehér és veres selyemből, és mindenféle metszést megmetszeni, és gondolni minden találmányt, valamit eleibe adnak a te

tudós mesterembereiddel, és az én uramnak Dávid Királynak a te atyádnak tudós mestereivel egybe. * 2 Móz. 31. 2—7.

15. Azért most, a melly búzát, árpát, olajt és bort * ígért az én uram, küldje el az ő szolgálainak; * vers 10.

16. Mi pedig a Libánuson vágunk fát, a mennyi néked szükséges lészen, és elvisszük azokat szálakon s * tengeren Joppéhoz, és te onnét vitessed Jerúsálembe. * Csel. 10. 32.

17. Megszámláltata * azért Salamon minden idegen férjfiakat az Izráel földén, az ő atyának Dávidnak † megszámláltatása után, és találtának száz ötven-ezeren, ismét háromezeren és hatszázan. * 1 Kir. 5, 13—15. † 1 Krón. 22, 2.

18. És választá azok közül hetven-ezer * teherhordókat, favágásra pedig a hegyben nyolczvanezeret: palléroknak, kik a népet szorgalmaztatnák, rendele háromezeret és hatszázat. * 1 Kir. 5, 15. 16.

3. RÉSZ.

A Templomnak egész alkotványa.

Csináltatni kezdé * azért Salamon az Úr házát Jerúsálemben a Mórija hegyén, melly Dávidnak az ő atyának † megmutattatott vala a helyen, mellyet készített vala Dávid a Jebuzeus Ornán szérűjén. * 1 Kir. 6, 1. 38. † 1 Krón. 21, 18. 26. 27. 22, 1.

2. Elkezdé pedig az építést a második hónap *második* napján, királyságának negyedik esztendejében.

3. És ilyen *mértékkel éle* Salamon az Isten házának fundálásában: hosszasa az első mérésben vala hatvan sing, szélessége húsz sing.

4. A hosszasa előtt való tornác, a háznak szélessége szerint, húsz sing vala, magassága száz húsz; és béborítá azt belől tiszta arannyal. .

5. A derék házat pedig megbélleté jegenyefákkal, mellyet ismét tiszta arannyal béborítá, mellyen pálmafáknak, és egybekapcsoltlánczoknak *formáját* metszte.

6. A háznak *pádimentomát is* megrakatá drága *márványkövekkel* igen szépen, az arany pedig vala Párvaimból való.

7. Megbélleté pedig a háznak gerendáit, ajtó mellékit, falait, és annak ajtait is arannyal: és metszete a háznak falaira Kérubim *formákat*.

8. Megcsináltatá a legszentségesb helynek házát is, mellynek hosszasa vala egyaránt a derék háznak szélességével, *tudniillik* húsz sing, szélessége is húsz sing: és megbélleté * azt hatszáz taléntom tiszta arannyal. * 1 Krón. 29, 4.

9. A szegeknek pedig nehézségek téssen vala ötven arany siklust. A felső házakat is arannyal megbélleté.

10. Csináltata pedig a legszentségesb helynek házában két * Kérubimokat is, két gyermeknek formájára, kiket meg-aranyoztata. * 2 Móz. 25, 18—22.

11. A Kérubimok szárnyainak hosszasa húsz sing vala: egyik szárnya öt sing vala, és a Háznak falához ér vala, a másik szárnya is öt sing vala, és a másik Kérubim szárnyát éri vala.

12. És így ér vala a Kérubimnak egyik szárnya, melly öt sing vala, a ház falához; a másik szárnya, melly ismét öt sing vala, a másik Kérubim szárnyához ér vala.

13. Azért e két Kérubimoknak szárnyai húsz singnyire valának kiterjesztetve: és azok lábokon * állanak vala, az ő orcájok pedig oda bé vala *fordulva*. * 1 Krón. 28, 18.

14. Annakfelette kárpitot is * csináltata, kék, bársonyszínű, veres és fejér se-lyemből, mellyre Kérubim formákat csináltata. * Máté 27, 51.

15. Két * oszlopot is csináltata a ház előtt, mellyeknek hossza harminczöt sing vala, és gombot felül mindenikre, melly öt sing vala. * 1 Kir. 7, 15. Jer. 52, 21—24.

16. Csináltata lánczoknak formáját is mint szinte * a templom belső részében, és helyhez teté az oszlopoknak gombjaira: száz pómagránátokat is csináltata, mellyeket a lánczokba helyezettete. * vers 5.

17. És felállatá ez oszlopot a templom előtt; egyiket jobbfelől, a másikat balfelől: És nevezé a jobbfelől valót * Jákinnak, a balfelől valót pedig Boáznak. * 1 Kir. 7, 15—21.

4. RÉSZ.

A Templomhoz való eszközök.

Csinála annakfelette rézoltárt, mellynek hosszasa húsz sing, szélessége is húsz sing, magassága pedig tíz sing vala.

2. Csinála öntött * tengert is, mellynek egyik széle az ellenbe való széléhez tíz sing vala, köröskörül kerekded vala:

magassága öt sing vala, és harmincz sing sinór éri vala bé a kerületit.* 1 Kir. 7, 23—26.

3. (Ökröknek formája *vala* az alatt köröskörül, melyek megkönyékezik vala a tengert, tíz singnyire környékezik vala meg azt köröskörül; két renddel öntettek vala az ökrök annak öntetésében.)

4. Áll vala *a tenger* tizenkét ökrökön: hárma néz vala északra, hárma napnyugotra, hárma délre, s hárma napkeletre; és a tenger vala azokon felül: azoknak pedig minden hátulsó részek oda bé *vala*.

5. Temérdeksége pedig vala egy tenyérnyi, és annak ajaka mint a pohárnak ajaka, és mint a liliomnak virága, melybe fér vala háromezer báth víz.

6. Csinála annakfelette tíz * üstöt és helyhezteté ötét jobbkéz felől, ötét balkéz felől, hogy azokból mosnák a tüzes áldozatra való baromnak húsát: a tenger pedig *vala e végre*, hogy abból mosódnának a Papok.* 1 Kir. 7, 37—39.

7. Csinála tíz arany * gyertyatartókat is egymáshoz hasonlatosokat, és helyhezteté a templomban, ötét jobbkéz felől, ötét balkéz felől.* 1 Kir. 7, 49.

8. Csinála tíz asztalokat is, melyeket helyheztete a templomban, ötét jobbkéz felől, ötét balkéz felől: csinála száz arany poharakat is.

9. Megcsinálja a Papok pitvarát is, és a nagy tornácot *köröskörül*, és ajtókat a tornácra, és azoknak ajtait rézzel borítá meg.

10. Továbbá a * tengert helyhezteté jobbkéz felől napkeletre, délnek ellenébe.* vers 2—4.

11. Csinála annakfelette Húrám vasfazekakat, seprőket, és medenczéket: És elvégezé Húrám a mívet, melyet kell vala csinálni Salamon Királynak, az Isten házának szükségére:

12. *Tudniillik* két oszlopokat, * és két karikákat az oszlopok tetején való koronákkal egybe, és hálóhoz hasonlatos két szerszámokat, hogy befedeznék az oszlopok tetején való két koronás karikákat.* rész 3, 15.

13. És négyszáz pómagránát formákat a két hálókba: két rend pómagránátok *valának* mindenik hálóban, melyek csináltattak vala az oszlopok tetején való két koronás karikáknak befedezésére.

14. Csinála * talpakat is, és azokon felül csinálja az üstöket.* 1 Kir. 7, 27—30.

15. Egy tengert, * és tizenkét ökröket az alá.* vers 2—4.

16. Vasfazekakat, seprőket, háromágú villákat, és minden szerszámokat megcsinála Húrám az ő atya, Salamon Királynak, az Úr házának szükségére, tiszta rézből.

17. A Jordán mezején * önteté azokat a Király az agyagos földben, Sukkót között és Seredáta között.* 1 Kir. 7, 46.

18. Csinálja pedig Salamon mind ezeket az edényeket nagy bőségesen; mert a réz mértékének számát nem tudták.

19. Megkészíté azért Salamon az Isten házának minden edényeit: Az aranyoltárt is, és az asztalokat, melyekre helyheztetik vala a szent kenyereket.

20. A * gyertyatartókat is, és azoknak szövétnekeit is, hogy égnének azok az ő rendek szerint a legszentségesb hely előtt, tiszta aranyból.* vers 7.

21. Annak virágait, szövétnekeit és olóit is aranyból, mely vala finom arany.

22. Az éneklő szerszámokat is; medenczéket, kalánokat és temjénezőket tiszta aranyból: és a legszentségesb hely házának belső ajtait, és a templom házának is belső ajtait, aranyból.

5. RÉSZ.

Az Istennek szenteltetett kincsek és a ládának a Templomba helyheztetések.

Elvégezteté * pedig az Úr házának minden míve, melyet műveltete Salamon: és bévivé † Salamon a Dávidtól az ő atyától *Istennek* szenteltetett jószágot, az ezüstöt, aranyat, és minden edényeket; és helyhezteté azokat az Isten házának kincsei közzé.* 1 Kir. 6, 38. † 1 Kir. 7, 51.

2. Akkor Salamon öszvehívatá az Izráel * Véneit, és a nemzetségeknek minden Fejedelmeit, és az Izráel háznépének Fejedelmeit Jérusálembe, hogy felvinnék az Úr szövetségének ládáját, a Dávid † városából Sionból.

* 1 Kir. 8, 1. † 1 Krón. 16, 1. 37.

3. Gyülenék azért fejenként az Izráel fiai a Királyhoz, a hetedik hónak * Inepén.* 1 Kir. 8, 2. 3 Móz. 23, 24—32.

4. És eljövénék az Izráelnek minden Vénei, és a Léviták fogák a ládát.

5. És felvivék a ládát és a Gyülekezetnek * sátorát, és minden szent edényeket, melyek valának a sátorban: felvivék, *mondom*, azokat a Papok és Léviták.* 1 Krón. 16, 39.

6. Salamon Király pedig és az Izráel sokasága, a kik ő hozzá gyűltek vala, a láda * előtt juhokat és ökröket áldoznak vala, mellyek meg sem számláltatnak vala, meg sem írattnak vala a sokaság miatt.

* 2 Sám. 6, 13.

7. És bévívék a Papok az Úr szövetségének ládáját az ő helyére, az Isten házának belső részébe a legszentségesb helybe, a Kérubimok * szárnyai alá.

8. A Kérubimok pedig az ő szárnyait kiterjesztik vala a láda felett és befedik vala a Kérubimok a ládát és annak rudait felül.

* rész 3, 10—13.

9. Azután kiljebb volnák annak rudjait, úgy hogy a rudaknak végei megláttatának a ládán kívül, a legszentségesb helynek első része felől, de onnét kívül nem láttatnak vala. És ott volt a láda, mind e mai napig.

10. Nem volt egyéb a ládában, hanem a Mózes két * táblái, mellyeket ő a Hóreb hegyén tett vala abba, mikor az Úr szövetséget tett volt az Izráel fiai-val, hogy Egyiptomból kijöttek vala.

* 1 Kir. 8, 9.

11. Lőn pedig, mikor a Papok kijöttek volna a szent helyből, (mert mindnyájan a Papok, kik ott valának, magokat * megszentelték vala, és akkor nem kellett megtartaniok az ő rendeket.)

* 1 Krón. 15, 12.

12. Hasonlatosképen az énekes Léviták mind, kik Asáftól, *Hémántól, Jédutuntól valának, mind fijaik, mind attyokfiai, fejér ruhákba öltözvén, czimbalmokkal, náblumokkal és hegedűkkel állanak vala napkelet felől az oltárnál, és ő velek százhusz kürtölő Papok:

* 1 Krón. 25, 1.

13. Mert a kürtölőknek és éneklőknek tisztek vala, egyenlőképen zengeni az Úrnak dicséretére és tiszteletére: És mikor nagy felszóval énekelnének kürtökkel, czimbalmokkal és *mindenféle* zengő szerszámokkal: és mikor az Urat dicsérnék *mondván*: Mert * igen jó ő, mert örökké való az ő irgalmassága! *lőn mondom*, hogy az Úr házat a köd bételné;

* Zsolt. 118, 4.

14. Annyira hogy a Papok nem szolgálhatnának a köd * miatt; mert az Úrnak dicsősége az Isten házat bétöltötte vala.

* 2 Móz. 30, 34. 35.

6. RÉSZ.

Salamon a templomot felszenteli.

Akkor monda Salamon: Az Úr mondotta, hogy ő * homályban lakoznék.

* 1 Kir. 8, 12. 2 Móz. 20, 21. 4 Móz. 12, 5.

2. Én pedig lakóházat csinálék néked, és *olly* helyet, mellyben * lakozzál mind örökké!

* rész 2, 6. 3 Móz. 16, 2.

3. Fordítá azért a Király az ő * orczáját az Izráel egész Gyülekezetére, és megáldá őket: (az Izráel egész Gyülekezete pedig fenn áll vala.)

* 1 Kir. 8, 14.

4. És monda: Áldott az Izráelnek Ura Istene, ki szólott volt az ő szájával az én atyámnak * Dávidnak: és hatalmas kezével meg is teljesítette, mondván:

5. A naptól fogva, hogy kihozám az én népemet az Egyiptom földéből, nem választottam egy várost is az Izráel minden nemzetségeiből, a háznak építésére, mellyben az én nevem lenne: a képen egyéb férjfiat sem, hogy lenne az én népemnek az Izráelnek Vezére.

* 2 Sám. 7, 5—13. 1 Krón. 22, 9. 10.

6. Hanem választottam * Jerúsálemet, hogy az én nevem abban tiszteltetnék: és választám Dávidot, hogy lenne Vezére az én népemnek az Izráelnek.

* rész 7, 12. 1 Krón. 21, 18. 26. 27. 22, 1.

7. Volt pedig az én atyámnak * Dávidnak szívében, hogy építene az Izráel Ura Istene nevének házat:

* 1 Krón. 29, 3.

8. De az Úr ezt mondotta Dávidnak az én atyámnak: Mivelhogy szívedben el-tökéletted, hogy nékem házat csinálj, jól tetted, hogy olly szándékkal voltál:

9. De te nem csinálsz *nékem* házat, hanem a te fiad, ki a te ágyékból * származik, ő csinál az én nevemnek házat.

* 2 Sám. 7, 12. 13.

10. Azért az Úr megteljesítette az ő mondását, mellyet szólott volt; mert felkelék az én atyám Dávid helyett, és ülök az Izráelnek királyiszekiben, a mint az Úr megmondotta volt: és a házat is megcsináltam az Izráel Ura Istene * nevének.

* vers 2.

11. Holott helyeztettem a ládát, mellyben az Úrnak szövetsége * vagyon, mellyet szerzett volt az Izráel fijaival.

* rész 5, 10.

12. Megállá * pedig Salamon az Úr oltára előtt, az Izráel egész Gyülekezete előtt, és kezeit kiterjesztette vala.

13. (Mert Salamon egy széket csinálta-

tott vala rézből, melyet helyheztesztetett vala a tornácznak közepén: mellynek hossza öt sing, szélessége is öt sing, magassága három sing vala): Felállá, *mondom*, abba, és térdeire esván az egész Izráel Gyülekezete előtt, kezeit az ég felé kiterjeszté. * 1 Kir. 8, 22.

14. És monda: Óh Izráelnek * Ura Istene, nincsen hozzád hasonló Isten sem mennyen, sem földön, ki megőrized a te fogadásodat és kegyelmességedet a te szolgáládhoz, kik te előtted tökéletes szívvel járnak! * 2 Móz. 3, 6. 15, 11.

15. Ki megőrizéd a mit szólottál volt a te szolgáládnak az én atyámnak Dávidnak: a mint száddal szólottál volt, azonképen hatalmas kezeddél bétöltéd, a mint e mai napon *látjuk*.

16. Most azért, óh Izráelnek Ura Istene, teljesítsd bé, a mit a te szolgáládnak Dávidnak az én atyámnak szólottál volt, mondván: Nem * fogy el előlem a te magodból való férjfiú, ki az Izráelnek királyiszékiben üljön; de úgy, ha † a te fíjaid is az ő útjokat megőrizéndik: *azaz*, hogy ha az én törvényemben járándanak, a mint én előttem te jártál.

* 2 Sám. 7, 12—16. † 1 Kir. 9, 4—8.

17. Most kérlek mégis, óh Izráelnek Ura Istene, bizonyíttassék meg a te beszéded, melyet szólottál volt a te szolgáládnak Dávidnak:

18. (Jóllehet, avagy lakozhatnék é valóssággal az Isten e földön az emberek között? Ím az * egek és az egeknek egei téged bé nem foghatnak, mennyivel kevésbé e ház, melyet csináltam?) * rész 2, 6. Csel. 7, 48. 49.

19. Hogy tekints a te szolgáládnak könyörgésére és imádságára, óh én Uram Istenem, meghallgatván kiáltását és könyörgését, mellyel könyörög a te szolgálád előtted!

20. Hogy a te szemeid éjjel és nappal e házra figyelmezzenek, e helyre, mellyről mondottad volt, hogy a te nevedet * abban helyheztesztetted, meghallgatván könyörgését a te szolgáládnak, mikor e helyen könyörgene. * 2 Sám. 7, 13. 2 Móz. 20, 24.

21. Hallgasd meg azért a te szolgáládnak, és a te népednek az Izráelnek könyörgését, mellyel könyörögni fognak e helyen; te, *mondom*, meghallgassad a te menyői lakhelyedből, és meghallgatván őket, kedvezz nékik.

22. Mikor valaki vétkezéndik az ő fele-

barátja ellen, és annak hitet * veténd hogy megesküdtesse azt, és esküvése te elődbe jutand e házba a te oltárod eleibe:

* 2 Móz. 22, 10. 11.

23. Te meghallgassad a mennyből, és vidd véghez, és tégy igaz ítéletet a te szolgálád között, az istentelent megbüntetvén az ő hamissága szerint; és az igazat megigazítván, megfizetvén neki az ő igazsága szerint.

24. Ha mikor a te néped az Izráel az ellenségtől * megverettetik, mivel hogy te ellened vétkeztek volt; és megtérvén vallást téznek a te nevedről, könyörögnek és imádkoznak te előtted e házban:

* 5 Móz. 28, 15. 27. 28.

25. Te meghallgassad a mennyből, és légy kegyelmes a te népednek az Izráel bűnének, és őket hozzád meg e földre, melyet adtál nekik és az ő atyáiknak.

26. Mikor az ég bézároltatik, * hogy eső ne legyen, mivel hogy vétkeztek volt te ellened; ha ez helyen könyörögnek, és vallást téznek a te nevedről, és megtérnek bűnökből, minekutánna őket megsanyargatándod:

* 5 Móz. 28, 23. 24.

27. Te meghallgassad a mennyből, és légy kegyelmes a te szolgáládnak és a te népednek az Izráelnek, minekutánna őket megtanítándod az igaz útra, a melyen járjanak, és esőt adj a te földedre, melyet adtál a te népednek örökségül.

28. Ha mikor éhség * lejénd, e földön, dőghalál mikor lejénd, aszály, vagy ragya, sáska, vagy cserebogár mikor lejénd; *vagy* mikor az ő ellensége őtet megszorítándja az ő birodalmának földében: akár miféle csapás és nyomorúság *lejénd*;

* rész 20, 9. † Ésa. 37, 14—29.

29. Minden könyörgést és minden imádságot, melyet akármely ember tejjénd, akár a te egész néped az Izráel, minekutánna kiki eszébe vejéndi az ő csapását és nyavalyáját, és kezeit e házban * kiterjeszténdi:

* vers 12. 13.

30. Te meghallgassad a mennyből, a te lakhelyedből, és légy kegyelmes nékik, és kinek-kinek mind az ő érdeme szerint * fizess úgy, mint kinek szívét látod, (mert csak te egyedül látod által az emberek fíjainak szíveket;)

31. Hogy féljenek téged járván a te útidon míg élnek e földnek színén, melyet adtál volt a mi atyáinknak.

* Jer. 17, 10.

32. Sőt még az idegeneket is, * a kik nem a te néped közzül az Izráel közzül valók, hanem messzünnen jöttek a te nagy nevedért, és a te hatalmas kezédért, és a te kiterjesztett karodért, mikor ide jutván könyörögnek a házban:

33. Te meghallgassad a mennyből a te lakóhelyedből, és a szerint cselekedjél, a mint az idegen kiáltott te hozzád; hogy megismerjék a földnek minden népei a te nevedet, és tiszteljenek téged a mint a te népet az Izráel, és hogy megtudják, hogy a te nevedről neveztetik e ház, melyet én építettem. * 1 Kir. 8, 41—43.

34. Ha mikor a te néped haddal kimenénd az ő ellenségeire azon az úton, mellyen elbocsátod őket; ha könyörögnek néked e város felé, melyet választottál, és e ház felé * fordulván, melyet a te nevednek csináltam:

35. Te meghallgassad az ő könyörgéseket és imádságokat, és tégy ítéletet értetek. * Dán. 6, 10.

36. Ha vétendnek ellened, (mert az ember sincsen, a ki nem * vétkeznék), és reájok megharagudván, az ellenség kezébe adándod őket, és őket fogságba vjéjndik azok, a kiktől megfogattak, messzeföldre vagy közelre. * Péld. 20, 9. 1 Ján. 1, 8. 10.

37. Ha az idegen földön, a hol fogva tartatnak, magokat eszekbe veszik, és megtérvén, az ő fogságoknak helyén könyörgendnek néked, és ezt mondándják: Vétkezünk, hamisan és gonoszúl cselekedtünk.

38. És megtéréndnek te hozzád teljes szívekből és teljes lelkekből az ő fogságoknak földében, a hol őket fogva tartják, és könyörgendnek ez ő földök felé fordulván, melyet aadtál volt az ő atyáiknak, és e város felé, melyet választottál magadnak, és e * ház felé, melyet a tenevednek építettem: * Dán. 6, 10.

39. Meghallgassad akkor az ő * könyörgéseket és imádságokat a mennyből a te lakhelyedről, és viseld gondjokat, és légy engedelmes a te népednek, a melly ellenét vétett volna. * 2 Krón. 33, 11—13. Dán. 9, 4—23.

40. Most azért, óh én Istenem, legyenek a te szemeid nyitva, és füleid figyelmetesek e helyben lett könyörgésre.

41. És most kelj fel, * óh Úr Isten, a te nyugodalmadba, † te és a te hatalmaságodnak ládája: A te Papjaid, óh Úr Isten, öltöztessenek fel ** segítség-

gel, és a te szenteid örvendezzenek minden jóban. * 4 Móz. 10, 35. 36.

2 Móz. 25, 10—22. † 2 Sám. 7, 6. 13. ** Zsolt. 132, 9.

42. Óh Úr Isten, ne utáld meg a te megkenetett Királyodnak orcáját: emlékezzél meg Dávidhoz a te szolgádhoz való nagy irgalmasságaidról!

7. RÉSZ.

A templom felszentelése után Salamonnak Isten megjelenik.

És mikor Salamon elvégezte volna a könyörgést; tűz * szálla le az égből, és az áldozatokat mind megemészte és az Úr dicsősége bétölté a házat.

* 1 Krón. 21, 26. 1 Kir. 18, 38.

2. Annyira hogy még a Papok is bé nem mehetnek vala az Úr házába; mert az Úr dicsősége mind befogta vala az Úr házát.

3. Az Izráel fiai pedig fejenként látják vala, mikor a tűz alá szállott vala, és az Úr dicsősége is a házra; és hanyathomlok leborulának a föld felé a pádimentom felett, és imádnak és tisztelék az Urat, ezt mondván: Mert igen jó, * mert örökké megmarad az ő kegyelmessége!

* rész 5, 13.

4. A Király pedig és mind a sokaság áldoznak vala * áldozatokat az Úr előtt.

5. Áldozék azért Salamon Király huszonkét ezer ökrökkel; és százhusz ezer juhokkal, mikor a Király a sokasággal egyetemben az Úr házát megszentelnék.

* 1 Kir. 8, 62. 63.

6. A papok pedig foglalatások valának az ő tisztékben: a Léviták is az Úrnak minden zengő * szerszámaival, melyeket Dávid Király szerzett vala, dicsérvén az Urat a Dávid dicséreti által, melly az ő kezekbe adatott vala: † Mivelhogy örökké volna az ő irgalmassága! a Papok közzül pedig némelyek azoknak ellenében kürtölnek †† vala, mikor mind az Izráeliták talpokon állanának. * rész 5, 12. 13.

† Zsolt. 136. †† 4 Móz. 10, 10.

7. Annakfelette megszentelé Salamon a pitvar közepét, melly vala az Úr háza előtt: mert ott is áldozék egészen égő-áldozatokkal, és háláadó-áldozatoknak kövérivel: mert a rézoltárra * melyet csinált vala Salamon, nem fér vala ennyi tüzes áldozat, sem a minha, sem a kövérség.

* rész 4, 1.

8. És Innepet szentele akkor Salamon hét napig, az egész Izráellel egybe, mely igen nagy Gyűlés vala, Hámáttól fogva szinte az Égyiptom * patakáig. * Jós. 13. 3.

9. Nyolczadnapon pedig mindnyájan egybegyűlének: mert az oltárt hét napig szentelék, a fő Innepet is * hét napig.

* 1 Kir. 8. 65.

10. Huszonharmadik * napján pedig a hetedik hónapnak elbocsátá magától a népet az ő házaikba, a jók felől való nagy örömmel és vigassággal, melyekkel volt az Úr Dávidhoz, Salamonhoz és az Izráelhez az ő népéhez. * 3 Móz. 23. 24–36.

11. Elvégezé * azért Salamon mind az Úr házát s mind az ő királyi palotáját mind a szerint, valamint az előtt Salamon szívében eltökélette vala, hogy csinálna mind az Úr házában, s mind a maga házában, boldogul † véghez vivé.

* 1 Kir. 6. 1. 38. 7. 1. 9. 15. † 1 Krón. 28. 20.

12. Megjelenék pedig az Úr Salamonnak azon éjjel, s monda néki: Meghallgattam a * te könyörgésedet, és választottam † e helyet magamnak áldozat házának.

* rész 6. 12–42. † 5 Móz. 12. 5.

13. Ha mikor az eget * megtartóztándom, hogy esőt ne adjon és ha mikor a sáskának meghagyándom, hogy a földet megeméssze: ismét a mikor dögihalált bocsátándok az én népémre;

14. És megaláztatván magokat az én népem, a kik az én nevemről neveztetnek, könyörgendének és az én orczámat megkeresendik, s megtérendének az ő gonosz útokról: én is meghallgatom őket a mennyből, kedvezek az ő bűnöknek, földöket is megszabadítom.

15. Immár az én szemeim nyitva lesznek és füleim figyelmetesek lesznek e helyen lett könyörgésre.

* rész 6. 40. 1 Kir. 9. 3–5.

16. Mert immár választottam és megszenteltem e házat, hogy az én nevem abban legyen mind örökké; és mind szemeim, mind szívem ott leszen mindenkor.

17. Te pedig ha járándasz én előttem, mint a te * atyád Dávid járt, úgy hogy mindenestől a képen cselekedjél, a mint parancsoltam néked, rendeléseimet és törvényemet megőrizé: * 1 Kir. 15. 5.

18. Én is megerősítem a te Királyiszedet, a mint szövetséget tettem volt Dáviddal a te atyáddal, mondván: * Magva nem szakad te benned az Izráelben uralkodó férjfiúnak.

* 2 Sám. 7. 12–14.

19. Ha pedig ti én tölem elszakadándotok, rendtartásimat és * parancsolatimat elhagyándjátok, melyeket előtökbe adtam, és elmenvén szolgálándotok idegen isteneknek, és azok előtt meghajoltok.

* 5 Móz. 28. 15–68.

20. Kiszaggatom * őket az én földemből, melyet adtam vala nékik: ez én házamat pedig, melyet az én nevemnek szentéltem orczám elől elvetem: tanúságul és példabeszédül adom minden nemzetségnek.

* 2 Kir. 25. 4. 9. 21.

21. És e hires-neves házon * minden útonjárók álmélkodni fognak, és ezt mondják: Miért mívelte az Úr ezt e földdel és e házzal?

* Jer. 52. 13. 14.

22. És azt felelik: Azért, mert * elhagyták az ő atyáiknak Urát Istenét, a ki őket kihozta volt Égyiptom földéből, és idegen isteneket választottak magoknak, azokat imádták és azoknak szolgáltak: azért hozta reájok mind e veszedelmet.

* 1 Kir. 9. 9.

8. RÉSZ.

Salamon épített városai, adófizetői: Tisztartói; áldozatai és hajói.

Lőn pedig hús esztendő mulva, * minnekutánna Salamon elvégezte volna mind az Úr házát, s mind az ő királyi palotáját.

* 1 Kir. 9. 10.

2. Salamon megépíté a városokat, melyeket néki Húrám adott vala, és azokba az Izráel népét szállítá.

3. Azután Salamon méne Hámát Sobára, és azt megvé.

4. És Tadmort megépíté a pusztában, minden kincstartó városokkal egyetembe, melyeket Hámát földén építe.

5. Annakfelette mind a felső s mind az alsó Beth-hóront megépíté, kőfalakkal, kapukkal és zárokkal megerősített városokat.

6. Baalátot is és minden kincstartó városokat, melyek Salamonéi valának a szekereknek és a lovagoknak is minden városaikat; és mindent, a mi Salamonnak tetszett, mind megépíté Jérusálemben, * a Libánuson † és az ő egész birodalmának földében.

* 1 Kir. 9. 15. † 1 Kir. 7. 2–12.

7. Továbbá a népet, mely megmardott vala a Hitteusok közzül, az Emoreusok, Perizeusok, Hiveusok és a Jebuzeusok közzül, kik nem voltak az Izráel népe közzül.

8. Hanem azoknak fiai között, kik megmaradtak vala a földön ő utánok, kiket az Izráel fiai el nem vették; azokat Salamon adófizetőkké tévé mind e mai napig.

9. Az Izráel fiai között pedig, a kiket Salamon szolgálkává nem tón az ő külső dolgaiban: (mert ők valának hadakozó férjfiak, és az ő Hadnagyinak Fejedelmei, mind szekereinek s mind lovagainak Fejedelmei.)

10. Azok között valának a palléroknak Fejedelmei, kik Salamon Királynak valának kétszázan és ötvenen, kikuralkodnak vala a népen.

11. Továbbá Salamon felviteté a Faraó leányát a Dávid városából, a házba, melyet néki * épített vala; mert ezt mondá: Nem lakhatik az én feleségem az Izráel Királyának Dávidnak házában; mert szentséges hely az, mivelhogy az Úr ládája + abban volt.

* 1 Kir. 7, 2. 8. + 2 Sám. 6, 16. 17.

12. Akkor Salamon áldozék égőáldozatokat az Úrnak, az Úr oltárán, melyet rakatott vala a tornác előtt;

13. Hogy minden * napon áldoznának azon, Mózesnek parancsolatja szerint, szombatnapokon, a hónapoknak első napjain, és esztendő által a fő Innepeken + háromszor; tudniillik, a pogácsáknak Innepén, a heteknek Innepén, a sátorok Innepén.

* 2 Móz. 29, 38. 43. + 2 Móz. 23, 14—17.

14. És elrendelé az ő atyjának Dávidnak rendelése* szerint a Papoknak tiszteket az ő szolgálatjokban a Lévitákat is az ő tisztekben, hogy dícsérnék az Istent, és szolgálnának a Papok előtt minden napon rend szerint: az ajtónállókat is az ő oszlások szerint minden kapukra: mert így volt az Isten emberének Dávidnak parancsolatja.

* 1 Krón. 24, 5—31. 1 Krón. 25, 1—31. 26, 1—32.

15. El sem távoznak a Király parancsolatjától, melyet parancsolt vala a Papoknak és Lévitáknak minden tisztben, és a kincsnek sáfárlásában is.

16. Mikor elvégeződött volna Salamonnak mindenestől fogva való míve, mind e mai napig, az Úr háza fundamentomának * felvettetésétől fogva mind addig, míg azt elvégezte volna; mikor immár az Úr háza elkészült volna:

* 1 Kir. 6, 38. 9, 10.

17. Akkor elméne Salamon Esiongáberbe, és Elótbá, mely vala a * tenger partján, Edomnak földében. * 1 Kir. 9, 26—28.

18. És küldé Húrám az ő szolgálai által néki hajókat, és tudós hajósmestereket, és menének a Salamon szolgálaival egybe Ofirba, honnan hozának négyszáz és ötven talentom aranyat, mellyet vivének Salamon Királynak.

9. RÉSZ.

A Sébai Királyné Salamont látogatja.

A Séba * Királynéasszonya pedig, mikor hallotta volna a Salamon híret, eljőve, hogy megkisértené Salamont példabeszédekben, Jerusalembe igen nagy sereggel és tevékkel, mellyek hoznak vala drága fűszerszármokot; aranyat nagy bőséggel, és drágaköveket; és bémenvén Salamonhoz, megjelenté néki valami az ő szírében vala.

* 1 Kir. 10, 1. 2.

2. Megfelele pedig * Salamon néki minden beszédére, és semmi el nem volt titkolva Salamontól, melyet meg nem mondott volna néki.

* 1 Kir. 4, 29—34.

3. És látá a Sébabeli Királynéasszony Salomonnak nagy bölcseségét * és minden házát, a melyet épített vala.

4. Az ő asztalának étkét, szolgálaiak is ülőhelyeket, és az ő szolgálaiak udvarlásoknak módját, azoknak öltözeteket is, a képen pohárnokit és azoknak ruháikat; és az ő áldozatját, mellyet áldozik vala az Úr házában, és a nagy álmélkodás miatt lélek is alig vala ő benne.

5. És monda a Királynak: Lám mind igaz volt, valamit hallottam volt az én lakóföldemben a te dolgaidról és bölcseségedről;

* 1 Kir. 10, 4—7.

6. De nem hiszem vala azoknak szavakat, míg én magam eljőnék, és szememmel látnám; de ímé felét sem mondották volt meg nekem a te nagy bölcseségednek, sokkal meghaladtad a te híredet, mellyet hallottam felőled.

7. Boldogok a te embereid, és boldogok ezek a te szolgálid, kik mindenkor te előtted állanak és hallgatják * a te bölcseségedet!

* Luk. 10, 23.

8. Legyen e te Urad Istened áldott, ki téged annyira szeretett, hogy helyheztesse téged az ő székibe, hogy lennél a te Uradnak Istenednek Királya; mivelhogy a te Istened szerette az Izráelt, hogy megerősítené őtet mind örökké, és

téged Királya választott ő rajtok, hogy szolgáltatnál igazságot és ítéletet.

9. És ada a Királynak százhusz tálentom aranyat, és felette sok *drága* fűszerszármokot, és drágaköveket: mert soha nem *hoztak* többé ilyen fűszerszármokot, minéműeket Sébának Királyné asszonya Salamon Királynak ada.

10. (Annakfelette Húrámnek szolgálai is, és Salamonnak szolgálai, kik hoztak vala aranyat* Ofirból: hoztak vala Algumimfákat és drága köveket. * 1 Kir. 10, 11, 12.

11. És csinála a Király az Algumimfákból grádicsokat az Úr házába és a Király házába, és hegedűket s náblumokat az éneklőknek; melly *fákhoz* hasonlatosok nem láttatak annakelőtte Zsidóországban.)

12. Salamon Király pedig ada a Séba Királyné asszonyának valamit akara az ő kívánsága szerint, annak kivüle, a mit *adott vala a Király azért, a mit az hozott vala*. Annakutánna megtére, és elméne az ő földébe mind ő s mind az ő szolgálai.

13. Vala pedig az aranyak nehézsége, melly esztendőnként bójó vala Salamonnak, hatszáz és hatvanhat tálentom arany.

14. Attól megválva, mellyet hoznak vala a kalmárok és kereskedők; de még az Arábiabeli minden Királyok is, és annak a földnek Fejedelmei hoznak vala aranyat és ezüstöt Salamonnak.

15. Csináltata pedig Salamon Király kétszáz apró kerek paizsokat vert aranyból, mindenik paizsban hatszáz vert arany siklus vala.

16. Háromszáz öreg paizst is csináltata vert aranyból; mindenik paizsra háromszáz arany siklus megyen vala, mellyeket a Király feltétetett vala a Libánus erdejének * házában. * 1 Kir. 7, 2—12.

17. Csináltata azután a Király nagy királyiszéket * elefantetemből, mellyet tiszta arannyal megboríta. * 1 Kir. 10, 18—20.

18. Hat grádics vala pedig fel a székre, mellynek a talpa is aranyból vala, mellyek a székhöz ragasztattak vala; a kezeinek mindkét felől támaszai valának az ülőhelynél, és a kezek támaszai mellett két oroszlán áll vala.

19. Tizenkét oroszlán áll vala pedig ott a hat grádicson mindkét felől: Soha semmi országban nem volt ilyen *királyiszék*.

20. Annakfelette Salamon Királynak minden ívöedényei aranyból valának: a Libánus erdeje házának is minden edényei tiszta aranyból valának: nem vala azok között semmi ezüst: *mert azt semmi* * becsületben nem tartják vala a Salamon idejében; * 1 Kir. 10, 27.

21. Mert a Király hajói elmennek vala Társisba, a Húrám szolgálaival együtt; egyszer mennek vala a hajók minden harmad esztendőben Társisba, honnan hoznak vala aranyat, ezüstöt, elefante-tetet, majmokat és pávákat.

22. És felülhaladá Salamon Király e földnek minden Királyait * gazdagsággal és bölcseséggel. * 1 Kir. 10, 23.

23. És e földnek minden Királyai kívánnak vala * szembe lenni Salamonnal, hogy hallhatnák az ő bölcsességét, melyet Isten adott vala az ő szívébe. * 1 Kir. 10, 24, 25.

24. Azok pedig mindnyájan ajándékot visznek vala néki, arany és ezüst edényeket, ruhákat, fegyvert, fűszerszármokot, lovakat és öszvéreket esztendőnként.

25. Valának azért Salamonnak négyezer * lovaknak való istállói, és szekerei és tizenkétezer lovagjai, kiket rendele a szekereknek városaiba, és a Király mellé Jérusálembe. * 1 Kir. 4, 26.

26. És uralkodik vala mind a Királyokon az *Eufrátes* * folyóvíztől fogva, mind a Filiszteusok földéig, és az Égyiptom határáig. * 1 Móz. 15, 18.

27. És olyan bőségesse tévé a Király az ezüstöt Jérusálemben, mint * a követ, és a cézdrusfákat elbővíté mint a vad figefákat, mellyek nevedeknek a mezőségen bőséggel. * vers 20.

28. Hordnak vala pedig Salamonnak lovakat Égyiptomból és minden egyéb földről.

29. Salamonnak pedig több lett * dolgai mind az első s mind az utolsó, avagy nem irattatak é meg a Nátán Próféta könyvében, és a Silóbeli Ahija próféciájában, és Jehdó Próféta Jé-roboám ellen a Nébát fija ellen *írt* látásaiban? * 1 Kir. 11, 1—41.

30. Uralkodék pedig Salamon Jérusálemben az egész Izráelen * negyven esztendeig. * 1 Kir. 11, 42.

31. És elaluvék Salamon az ő atyjai-val egyetemben; és eltemeték őtet az ő

attyának Dávidnak városában, és uralkodék helyette az ő fija Roboám.

10. RÉSZ

Roboám az ifjak tanácsát követvén, elesik a tiz nemzet-ség mellől.

Elméne pedig Roboám * Síkembe: mert Síkembe gyűlt vala az egész Izráel, hogy őtet Királlyá választanak. * 1 Kir. 12, 1. 2.

2. Lőn pedig mikor ezt meghallotta volna Jéroboám a Nébát fija, ki *akkor* vala Egyiptomban; (mert oda * futott vala Salamon Király előtt) hogy megjőne Jéroboám Egyiptomból. * 1 Kir. 11, 40.

3. És elküldének, hogy hívnák őtet; eljőve azért Jéroboám * és az egész Izráel népe; és így szólának a Roboámnak mondván: * 1 Kir. 11, 26. 29–32.

4. A te atyád kemény igát vetett mi reánk; te azért a te atyádról reánk vetett kemény szolgálatot, és az ő nehéz igáját, melyet reánk vetett, könnyebítsd meg, és szolgálunk néked.

5. És monda nékik: Harmadnapig *im gondolkodom róla*, azután jöjjetek hozzám. Elméne azért a nép *előle*.

6. És tanácskozék felőle Roboám Király a vén *emberekkel*, kik az ő attyának is Salamonnak tanácsosai voltak élteben, mondván: Mi tanácsot adtok, hogy megfeleljek a népnek?

7. És azok e képen szólának: Ha nékik előmenetekre lejárj, és nékik engedéssz, és szép szóval szólándasz nékik; bizonyly te szolgálid lesznek mindenkor.

8. De ő a Véneknek tanácsokat nem fogadá, melyet néki adtak vala tanácsul; hanem tanácskozék az ifjakkal, kik ő vele együtt nevedtek vala, és néki udvarolnak vala.

9. És monda azoknak *is*: Ti micsoda tanácsot adtok, hogy megfeleljünk a népnek: kik nékem így szólának: Könnyebítsd meg az igát *nyakunkon*, melyet a te atyád reánk vetett.

10. Akkor felelének az Ifjak, kik ő vele együtt nevedtek vala, mondván: Így szólj azoknak, a kik néked is szóltak: A te atyád igen súlyos igát vetett vala *nyakunkra*, te pedig könnyebítsd meg azt rajtunk; Így szólj, *mondom*, nékik: Az én legkisebb ujjom temérdekebb az én atyám derekánál;

11. Az én atyám vetett volt reátok

nehéz igát; én pedig azt megöregbítem: Az én atyám ostorral ostromozott titeket, de én skorpiókkal.

12. Elméne azért Jéroboám és ő vele a sokaság Roboámhoz harmadnap mulva, a mint a Király * meghagyta, ezt mondván: Jöjjetek hozzám harmadnapra. * vers 5.

13. És felele nékik a Király *nagy* kemény szóval: mert hátrahagyá Roboám Király a Vén *embereknek* * tanácsokat. * vers 6. 7.

14. És az ifjaknak tanácsok szerint szóla nékik, mondván: Az én atyám súlyos igával bántott titeket, de én megöregbítem azt; az én atyám ostorokkal vert titeket, én pedig skorpiókkal.

15. És a Király a népnek * *könyörgést* nem hallgatá meg: mert az oka vala az Istentől, hogy megbizonyítaná az Úr az ő szavát, melyet szólott vala a Silóbeli Ahija által † Jéroboámnak a Nébát fijának. * vers 3. 4. † 1 Kir. 11, 29–39.

16. Mikor azért az egész Izráel *látta* volna, hogy semmiképen a Király jó választ nem adna nékik: felelének ők is a Királynak mondván: Micsoda részünk vagyon nekünk Dávidban? örökségünk sincsen nekünk az Isai fájában, kiki mind *siessen* házába, óh Izráel! Ám viseld gondját a te házadnak, óh Dávid! Elméne azért haza az egész Izráel.

17. De azokon az Izráel fíjain, kik laktak vala a Júda * városaiban, Roboám uralkodék. * rész 11, 12. 1 Kir. 12, 21.

18. Elküldé pedig Roboám Király Hadorámot, * ki adószedő vala, az *Izráel közébe*, és megkövezék őtet az Izráel fíjai, és meghala: Roboám Király pedig siete menni az ő szekerére, hogy Jerúsálembe szaladna. * 1 Kir. 12, 18.

19. Így szakada el az Izráel * népe a Dávid házától, mind e mai napig. * 1 Kir. 12, 18–20.

11. RÉSZ.

Roboám királysága: építései: fíjai.

Méne azért Roboám * Jerúsálembe, és öszvehívátá a Júda és Benjámín házá, száz nyolczvan ezer válogatott éa hadakozó *férjfiakat*, hogy az Izráellel megvívna; hogy az országot magához hódolttatná. * 1 Kir. 12, 21.

2. Szóla pedig az Úr Semájának az Isten emberének, mondván:

3. Mond meg Roboámnak a Salamon

fijának, a Júda Királyának, és fejenként az Izráel népének, Júdában és Benjáminban lakozónak, ez igékkel:

4. Ezt mondja az Úr: *Reájok* fel ne menjetek és ne hadakozzatok a ti atyátfiai ellen, hanem kiki térjen meg házához; mert ez én * tőlem vagyok. És engedének az Úr szavának, és megtérének az ő házakhoz, hogy ne mennének Jéroboámra. * 1 Kir. 11, 11–13.

5. Lakozék azért Roboám Jerúsálemben, és a városokat megerősíté Júdában.

6. Megépíté, *mondom*, * Bethlehemet, Etámot, és Tékoát. * Mik. 5, 2.

7. Bethsúrt, Sókot és Adullámot.

8. Gátot is, Marésát és Zifet.

9. Adoráimot, Lákist és Azekát.

10. Sorát, Ajalont * és Hebront, melyek erős városok valának Júdában és Benjáminban. * 1 Kir. 2, 11.

11. És mikor igen megerősítette volna e városokat: vete beléjük főurakat és szerze tárházakat eleségnek, bornak és olajnak.

12. És mindenik városban szerze paizsokat, és kopjákat, mellyeket igen megerősíte; és lón Júda és Benjámin ő birodalmában.

13. Továbbá a Papok és a Léviták, kik valának az egész Izráelben, ő hozzá hajlának minden ő határokból:

14. Mert elhagyván a Léviták az ő faluikat és jószágokat, menének Júdába és Jerúsálembe; mert őket * kiütze vala Jéroboám és az ő fija, hogy az Úrnak ne szolgálnának: * rész 13, 9.

15. És rendele * magának Papokat a magas hegyeken való bálványokhoz, az ördögökhöz, és a borjúkhoz, mellyeket ő csináltatott vala. * 1 Kir. 12, 31.

16. És követvén * a Lévitákat sokan az Izráel minden nemzetségei között, kik szívek szerint az előtt az Izráelnek Urát Istenét keresik vala, menének Jerúsálembe, hogy az ő atyáiknak Urának Istenének áldoznának.

17. Kik megerősíték a Júda országot és Roboámot a Salamon fiját három esztendeig: mert járának Dávidnak és Salomonnak után három esztendeig. * 1 Kir. 12, 28.

18. Vevé pedig Roboám feleségül magának Mahalátát, Jerimótnak a Dávid fijának leányát: Abihailt is * Eliábnak az Isai fijának leányát. * 1 Sám. 16, 6.

19. Ki szüle néki fiaikat: Jeust, Semáriát és Zahámot.

20. És ezután vevé Maakát az Absolon leányát * ki szülé néki Abiját, Attait, Zizát és Selómitot. * 1 Sám. 18, 17.

21. Inkább szereté pedig Roboám Maakát az Absolon leányát mindenik feleségeinél, és az ő ágyasainál: Mert tizen-nolcz feleséget vett vala, és hatvan ágyasokat; és nemze huszonnyolcz fiaikat és hatvan leányokat.

22. Rendelé pedig fejedelmül Roboám Abiját a Maaka * fiját az ő atyafiain; mert ötet ugyan Királlyá is akarja vala választani. * vers 20.

23. És ötet igen oktatá: A több fiait pedig elosztatá Júdának és Benjáminnak minden tartományára az erős városokra, kiknek eledelt bőséggel ada, és szerze nekik sok feleségeket.

12. RÉSZ.

Roboámra hadat indít az Egyiptomi Király.

Lón pedig mikor Roboám * az ő országot megerősítette volna, és abban megöregödött volna: hátra hagyá az Úr törvényét, és az egész Izráel ő vele egyetemben. * 1 Kir. 14, 21–24.

2. Annakokáért a Roboám királyságának ötödik esztendejében felindula Sésák * az Egyiptombeli Király Jerúsálem ellen, (mert az Úr ellen nagyot vétettek vala.) * 1 Kir. 14, 15, 26.

3. Ezer és kétszáz *fegyveres* szekerekkel és hatvanezer lovagokkal és számtalan sok néppel, melly vele Egyiptomból feljött vala, a Libiabeliekkel, Sukkeusokkal és Szerecsenekkel.

4. És megvevé Júdának erős városait; azután méne szintén Jerúsálem alá.

5. Akkor Semája * Próféta méne Roboámhoz és a Júda Fejedelmeihez, kik *immár* Jerúsálembe gyűltek vala Sésáktól való féltékbe, és monda nekik: Ezt mondja az Úr: Mivelhogy ti engemet elhagyatatok, én is titeket Sésák kezébe eresztettelek. * rész 11, 2.

6. Megalázák azért azonnal magokat, mind az Izráel Fejedelmei, mind maga a Király, és mondának: * az Úr igaz! * 1 Kir. 14, 22–24.

7. És mikor az Úr látta volna, hogy megalázták volna magokat, e képen szóla az Úr Semája Prófétaának: Megalázták magokat, el nem vesztem őket, hanem

hamar időn szabadulások leszen, és nem ontom ki az én haragomat Jérusálem ellen Sésák által.

8. Lésznek mindazáltal szolgálai néki, hogy kísértsék meg, micsoda *legyen* nékem szolgálni, és micsoda *legyen* szolgálni egyéb országok Fejedelmeinek.

9. Feljöve azért Sésák az Egyiptombeli Király Jérusálemre, és elvivé az Úr házának kincsét; és a Király házának kincsét; mind azokat *mondom* elvivé; az aranypaizsokat is elvivé, melyeket Salamon * csináltatott vala. * 1 Kir. 10, 16, 17.

10. Mellyek helyébe Roboám Király rézpaizsokat csináltata, és bízta azokat a gyalogok Fejedelmének kezébe, kik a Király háza ajtaja előtt őriznek vala:

11. És mikor a Király felmegyen vala az Úr házába, elmennek vala a gyalogok is, és a paizsokat előviszik vala: azután ismét a gyalogok házába visszahozzák vala azokat.

12. Mikor azért megalázta * volna magát *Roboám*: elmulék az Úr haragja ő róla, hogy őtet mindenestől fogva el ne veszténé: mert a Júdának is dolgai jól voltak. * rész 7, 14.

13. Megerősödék azért Roboám Király Jérusálemben, és uralkodék; mert negyven esztendő s vala Roboám, mikor uralkodni kezdett volt, és tizenhét esztendeig uralkodék Jérusálemben, a városban, mellyet az Úr * választott vala, hogy az ő nevét ott helyheztetné, az Izráel nemzetségeinek minden *városai* között; és az ő annyának neve vala Naáma, az Ammon nemzetségéből való. * rész 7, 12.

14. Cselekedék pedig gonoszt: mert az Urat szíve szerint keresni nem akará. 15. Roboámnak pedig első és utolsó dolgai, avagy nincsenek é megíratva a Sémája * Proféta könyvében, és a Néző Iddónak † *könyvében*, mikor a *Királyok* nemzetségeinek renditelőszámlálják? És a hadakozás is, melly volt Roboám és Jéroboám között egész éltekben?

* vers 5, 7. rész 11, 2. † 1 Sám. 9, 9.

16. Elaluvék azért Roboám az ő atyjaival egyetemben, és eltemetteté a Dávid * városában: és uralkodék az ő fija Abija † helyette. * 2 Sám. 5, 9. † rész 11, 22.

13. RÉSZ.

Abija szerencsés harca Jeroboám ellen.

Jéroboám Királynak * tizenennyolczadik

esztendejében kezdé uralkodni Abija a Júda *országán*. * 1 Kir. 15, 1.

2. Három esztendeig uralkodék Jérusálemben, kinek annyának neve Mikája vala, ki vala a Gibeából való Uriel leánya: és hadakozás vala Abija * és Jéroboám között. * 1 Kir. 12, 20.

3. Annakokáért felkészíté Abija az ő hadát, erős hadakozókat négyszázezer válogatott férjfiakat; Jéroboám pedig rendelé ő ellene nyolczszázezer válogatott erős férjfiakból álló hadat.

4. Akkor felállván Abija a Semárim hegyének tetején, melly a Efraimnak hegyes földén vala, monda: Hallgassátok meg szómat, Jéroboám és egész Izráel!

5. Avagy nem kell vala é néktek meggondolnotok, hogy az Izráelnek Ura Istene adta volt Dávidnak * a birodalmat az Izráelen mind örökké: néki és az ő fíjainak állandó szövetséggel?

* 2 Sám. 7, 8. 12. 16.

6. Mindazáltal felkele Jéroboám a Nébát fíja, Salamonnak a Dávid fíjának szolgálja, és támada * az ő Ura ellen:

* 1 Kir. 11, 26.

7. Azután gyűlenék ő hozzá a híjávaló és álnok emberek, kik elhatalmazának Roboámnak a Salamon fíjának ellene, mikor Roboám gyermek és félelmes szívű volna, és azok ellen magát nem oltalmazhatná.

8. És most azt gondoljátok, hogy ti ellene állhatok az Úr országának, melly a Dávid fíjainak * kezekben *vagyon*: És sok nép *vagyon* veletek; de az aranyborjúk is, mellyeket öntetett † Jéroboám néktek istenek gyanánt, veletek *vagynak*.

* 1 Kir. 11, 12. 36. † 1 Kir. 12, 28—33.

9. Avagy nem ti * üztétek é el az Úrnak Papjait az Áron fíjait, és a Lévitákat? És nem ti szerzettetek é magatoknak Papokat, mint egyéb országoknak nemzetségei, akárkit, a ki az ő szolgálatjának felszentelésére egy gyermekded tulokkal és hét kossal eljött, és lett a *bálványok*nak Papja, a mellyek nem istenek.

* rész 11, 14. 15.

10. Mi mellettünk *vagyon* pedig a mi Urank Istenünk, kit mi el nem hagytunk: a Papok pedig, kik az Úrnak szolgálnak, az Áron fíjai és a Léviták *forgolódnak*, az ő tisztekben.

11. És áldoznak az Úrnak égőáldozat-

tal minden reggel, és minden este, a jóillattételre is, a szent kenyereknek a tiszta asztalra való elrendelésére, és az aranygyertyatartóra szövétnekeivel egybe ők *viselnek gondot*, meggyújtván azokat minden este: mert megtartjuk a mi Urunknak Istenünknek rendelését; ti pedig elhagytátok őtet.

12. Annakokáért ímé mi velünk vagyunk Hadnagy *gyanánt* az Isten: és az ő Papjai e zengő * kürtökkel, hogy ti ellenetek kürtöljenek, Izráelnek fiai, ne harcoljatok a ti atyáitoknak Ura Istene ellen; mert nem lesztek szerencsések! * 4 Móz. 10, 9.

13. Jéroboám pedig lest vete nékik, hogy őket hátul * venné: És ilyen módon ők a Júda nemzetségének előtte valának: a kik pedig lesben valának, azok hátuk megett valának. * Jós. 8, 2.

14. Látván pedig a Júda nemzetsége, hogy ímé mind elől mind hátul rajtok volnának: kiáltának az Úrhoz, a Papok pedig trombitálnak vala.

15. Trombitálnak vala a Júda férj-fiai is; és mikor trombitálnának * a Júda férj-fiai: az Isten megveré Jéroboámot és az egész Izráelt, Abija és Júda előtt.

16. Annakokáért elfutának az Izráeliták a Júdától való féltekben, és adá az Isten azokat ezek kezébe. * 4 Móz. 10, 9.

17. Mert megveré őket Abija és az ő népe felette igen, úgyannyira hogy az Izráeliták közzül elhullanának seb miatt ötszázezer válogatott férfiak.

18. És ilyen módon megaláztatának az Izráeliták az időben, és erőt vőnnek a Júda fiai: mert bíznak vala az ő aty-tyaiknak Urában Istenében.

19. És üldözé Abija Jéroboámot, és megvón ő tőle egynéhány várost, Bét-helt és annak faluit, Jésanát és annak faluit, és Efrávint és annak faluit.

20. És nem vehete többé erőt Jéroboám Abija idejében, hanem megveré őtet az Úr és meghala.

21. Megerősödék azért * Abija, ki vett vala magának tizennégy feleségeket, kiktől nemze huszonkét fiakat, és tizenhat leányokat. * rész 12, 16.

22. Abijának pedig több dolgai, útai és beszédei megíratk az Iddó * Próféta könyvében. * rész 12, 15.

14. RÉSZ.

Asának a Júda Királyának országlása.

Elaluvék pedig Abija az ő atyaival egyetemben, és eltemeték őtet a Dávid városában; Uralkodék pedig helyette az ő fija * Asa, kinek idejében tíz esztendeig lőn nagy csendesség e földön. * 1 Kir. 15, 8.

2. És Asa mind azt cselekedé, a mi jó és igaz vala az ő Ura Istene előtt:

3. Mert elrontá az idegen *istenek* * oltárait és azoknak kápolnáit; a bálványokat is eltöreté, a berkeket is levágatá;

4. És megparancsolá a Júdának, hogy az ő atyjaiknak Urát Istenét keresnek meg, és cselekednék *az Isten törvényét* és parancsolatját. * rész 12, 1. 14. 1 Kir. 11, 7. 8.

5. Kiveszté, *mondom*, Júdának minden városaiból a magasságbeli oltárokat, és a képeket; és az ő idejében az ország lőn nagy nyugalomban.

6. Annakfelette erős városokat is építe Júdában, mivelhogy nyugalomban volna a föld, had sem volna ez esztendőben sehonnan ő ellene; mert az Úr nyugalmat adott vala néki.

7. Mert ezt mondja vala a Júdának: Építsük meg a városokat, és vegyük körül kerítéssel, tornyokkal, kapukkal, zárokkal, míg a föld birodalmukban vagyunk: mert a mi Urunkat Istenünket megkerestük és nyugalmat adott nékünk minden felől. Annakokáért építünk, és lőn jó előmenetelek.

8. Vala pedig az Asa hada, melly paizst és kopját visel vala Júdából háromezrezer; a Benjáminból paizsosok és ívesek kétszáz nyolczvan ezren valának: mind ezek erős vitézek.

9. Kijöve pedig ő ellenek ama Szerecsen * Zerah, tízszezer emberrel és háromezrész szekérrel és méne Marésáig. * rész 16, 8.

10. Kiméne pedig Asa is ő ellene, és viadalhoz készülének a Sefáta völgyben Marésa mellett.

11. Akkor felkiálta Asa az ő Urához Istenéhez, és monda: Óh Uram, * nem nehéz néked megsegyellened vagy sokakat, vagy azokat, kiknek erejek nincsen! Segélj meg minket, óh mi Urunk Istenünk: mert benned vagyunk minden bizodalunk, és a te nevedben jöttünk e számtalan sok népre! óh Uram, te vagy a mi Istenünk, ne vegyen ember te rajtad erőt. * 1 Sám. 14, 6.

12. Megveré azért az Úr a Szerecseneket Asa és Júda előtt, és elfutának a Szerecsenek.

13. Kiket igen üze Asa az ő hadával szintén Gerárig, és elhullának a Szerecsenek közzül sokan, annyira hogy egy sem maradna elevenen benne: mert az Úr előtt és az ő serege előtt igen megrontatának; és hozának tőlök sok nyereséget.

14. Annakfelette megrontának Gérár körül való minden városokat; mert az Úr őket igen megrettentette vala, és mind feldúlák a városokat: mert sok ragadomány vala azokban.

15. A barmok sátorában lakozókat is levágák, és elhajtának sok juhokat és tevéket, és Jérusálembe megtérének.

15. RÉSZ.

Asa megintetvén a Prófétától, az igaz isteniszteleket helyreállítja.

És Azáriást az Obed fiját felindítá az Isten Lelke.

2. Ki mikor kiment volna Asa eleibe, monda néki: Asa, és fejenként Júdának és Benjáminnak népe, halljátok meg szót! Az Úr vagyon veletek, ha ti is ő vele léstek: ha őtet keresénditek, megtaláljátok, de ha őtet elhagyándjátok, ő is elhagy titeket.

3. Sok ideje, hogy az Izráel az * igaz Isten nélkül, Pap nélkül, Tanító nélkül és Törvény nélkül vagyon.

* rész 12, 1. 13. 8. 9. 1 Kir. 11, 4—8. 14, 22—24.

4. Ha megtért volna az ő nyomorúságában az Izráel Urához Istenéhez: az őtet keresőknek * segítséggel lett volna.

* rész 7, 14.

5. De ez időkből nincsen sem a kimenőnek, sem a haza jövőnek békessége: hanem vagyon azon a földön lakó népnek nagy * nyomorúsága:

* Zak. 8, 10.

6. Annyira hogy egy nemzetség * a másiktól, egyik város a másiktól elrontassék: mert az Isten győtri őket minden sanyarúsággal.

* rész 13, 16—19.

7. Ti azért bátorságosok legyetek, kezeiteket le ne eresszétek: mert [a ti munkátoknak * jutalma vagyon.

* rész 14, 2—5.

8. Mikor pedig Asa meghallotta volna e beszédeket, és az Obed Prófétának próféciáját: megbátorodék, és kiveszté

a Júda és Benjámin földéről mindenestől az utálatos bálványokat, a városokból is, melyeket megvett * vala az Efraim hegyén: megújítá az Úr oltárát is, mely vala az Úr tornácza előtt.

* rész 13, 19.

9. És egybegyűjté mind az egész Júda és Benjámin nemzetségét és azokat, a kik jövények valának köztök, az Efraim, Manasse és Simeon nemzetségéből: mert sokan * az Izráel nemzetségéből hozzá állottak vala, látván, hogy az Úr az ő Istene volna ő vele.

* rész 11, 13. 14. 16.

10. Azért gyűlének Jérusálembe a harmadik hónapban, Asa királyságának tizenötödik esztendejében.

11. És áldozának az Úrnak az napon a nyereségből hétszáz ökrökkel, és hét-ezer juhokkal:

12. És fogadást * tőnnek, hogy ezután az ő atyjaiknak Urát Istenét teljes szívekkel és teljes lelkekkel keresnék.

* Jós. 24, 25. 2 Kir. 23, 3.

13. És valaki nem keresné az Izráelnek Urát Istenét megölettetnék * kicsinytől fogva nagyig, mind férjfiú mind asszony.

* 2 Móz. 22, 20.

14. És megesküvének az Úrnak felszóval, nagy örömmel, trombita és kürt-szókkal.

15. Nagy örömben lőn pedig Júdának egész népe az esküvésen; mert mikor teljes szívekkel esküdtek volna meg, és egyenlő akaratból keresték volna meg az Urat; őket * megsegílette vala, és az Úr minden felől ő nékik *nagy jó* csendességet adott vala.

* 5 Móz. 28, 1—14.

16. De még Maakat is az ő annyát Asa Király megfosztá * a Fejedelemségtől: mivelhogy egy iszonyú bálványt emelt vala berekkel egybe, és Asa elrontá annak iszonyu bálványát, és a Kedron patakánál † megégeté.

* 1 Kir. 15, 13. † 2 Móz. 32, 20.

17. Jóllehet Izráelből a magas helyen építtetett oltárok el nem rontatának: mindazáltal Asának tiszta * szíve vala egész életében.

* rész 14, 2.

18. És bévivé az atyától és magától szenteltetett jószágokat az Isten házába, az ezüstöt, aranyat és edényeket.

19. Had sem volt Asa királyságának *szintén* harminczötödik esztendejéig.

16. RÉSZ.

Asa az ötödöt fogságba veti, és lábai fáj-
dalmiban meghal.

Asa Király birodalmának harminczha-
todik esztendejében, felindula Baása * az
Izráel Királya Júdára, és † megerősíté
Rámát; hogy ne engedne senkit se ki-
menni se bémenni Asához a Júda Ki-
rályához. * 1 Kir. 15, 17—22. † Jós. 18, 21. 25.

2. De Asa mind az Úrnak s mind a
Királynak tárházából hozza ki * ezüstöt,
aranyat: és küldé azt Benhadádnak a
Siriabeli Királynak, ki lakik vala Da-
maskusban, mondván: * 1 Kir. 15, 18.

3. Szövetség vagyon köztünk, a mint
az én atyám és a te atyád között is volt
az előtt. Im küldöttem néked ezüstöt és
aranyat: Menj el, bontsd fel a te szö-
vetségedet Baásával az Izráel Királyá-
val, hadd távozzék el * tőlem. * vers 1.

4. És engedvén Benhadád Asa Ki-
rálynak, azonnal elküldé az ő hadának
Fejedelmeit az Izráel városaira, és
megvevék Ijont, Dánt, Abelmáimot és
Nafthalinak minden kincses városait.

5. Mellyet mikormeghallott volna Ba-
ása: ottan megszűnék a Ráma város
építésétől, és elhagyatá a mívét.

6. Akkor Asa Király felvevén az egész
Júda népét, és Rámából a követeket és
a fákat mind elhozák, mellyekkel Baása
a várost építi vala, és azokból Gébát és
Mispát megerősíté.

7. Az időben méne Hanáni Próféta Asá-
hoz a Júda Királyához és monda néki:
Mivelhogy bizodalmad * lőn a Siriabeli
Királyban, és nem bízál a te Uradban
Istenedben; ezokáért szabadula el a Si-
riabeli Király hada a te kezedből.

* Jer. 17, 5.

8. Avagy nem vala é a * Szerecseneknek
és a Libiabelieknek számtalan népek és
szekerek s lovagjok felette sok? mind-
azáltal mivelhogy az Úrban vala rem-
énységed, kezembe adá azokat;

* rész 14, 9.

9. Mert az Úr szemei * forognak mind
e széles földön, hogy hatalmát megmu-
tassa azokhoz, kik ő hozzá teljes szívvel
vagnak: Bolondúl † cselekedél ebben,
azokáért ezután te ellened hadak tá-
madnak.

* Jób 34, 21. † Jer. 17, 5.

10. Akkor megharaguvék Asa a Pró-
fétára, és veté őtet a tömlöczházba; mert
igen megharagudt vala e szóért reá: és

ugyan akkor Asa a nép közzül is sokat
megnyomoríta.

11. De imé Asának mind első s mind
utolsó dolgai meg vagnak iratva a
Júda és az Izráel Királyainak köny-
vökben.

12. Megbetegedék ezekután Asa lábai
miatt, királyságának harminczkilencze-
dik esztendejében, annyira hogy igen
megnevekednék az ő nyavalyája; mind-
azáltal az ő nagy kinjában is nem az
Urat keresé meg, hanem az orvosokat.

13. Elaluvék azért Asa az ő atyjaival
egyetemben, és meghala az ő királysá-
gának negyvenegyedik esztendejében.

14. És eltemeték őtet egy koporsóba,
mellyet magának rakatott vala a Dávid
városában: és az ágyba helyezteték
őtet, mellyet megraktak vala külön-
különbféle drága illatú szerszámokkal,
mellyeket Patikárius * mesterségével
csináltak vala, és érette felette sok drága
jóillatú szerszámokat égetének meg.

* 1 Móz. 50, 2.

17. RÉSZ.

Jósafát királysága Júdában: vitézei.

Uralkodék pedig ő helyette az ő fija
Jósafát, * és megerősíté magát az Izráel
ellen.

* 1 Kir. 15, 24.

2. Vete pedig Júdának minden erős
városaiba hadakozó népet; segítőse-
regeket is rendele a Júda földébe, és az
Efraimnak * városaiba, mellyeket az ő
atyja Asa megvett vala.

* rész 15, 8.

3. És vala az Úr Jósafáttal, mivelhogy
az ő attyának Dávidnak előbbi * útain
jár vala, és nem kér vala segítséget a
bálványoktól.

* 1 Kir. 15, 5.

4. Hanem az ő attya Istenét keresi
vala, és az ő parancsolatban jár vala, és
nem cselekszik vala az Izráelnek csele-
kedetei * szerint.

* 1 Kir. 12, 28—33.

5. Azért az Úr megerősíté az ő országát
az ő kezében, és a Júdának minden népe
ada Jósafátnak ajándékot, annyira, hogy
néki mind gazdagsága, mind híre neve
igen nagy volna.

6. Felemelkedék ennekfelette az ő szíve
az Úr utának követésére, és mégis jobban
kitisztítá Júdából a * bálványoknak
oltárait és berkeit.

* rész 15, 17.

7. Az ő királyságának pedig harmadik
esztendejében elküldé az ő főszolgáival
Benhaillal, Obádiással, Zakariással, Né-

tanéellel és Mikájával, hogy tanítanának a Júda városaiban.

8. *Elküldé, mondom*, velek e Lévitákat: Semáját, Nétániát, Zebádiát, Asáelt, Sémirámót, Jónatánt, Adóniát, Tóbiást és Tóbadóniát; kikkel valának Elisáma és Jórám Papok.

9. Tanítának azért Júdában: és ő velek vala az Úr törvényének könyve, és eljárák Júdának minden városait, és tanítják vala a népet:

10. Ezokáért az Úr igen * megrettenté a földnek minden országait, mellyek valának a Júda körül, annyira hogy nem mernének Jósafát ellen hadakozni.

* 1 Móz. 35, 5.

11. A Filiszteusoktól is hoznak vala néki * ajándékot és rakás pénzt; az Arábiabeliek is hoznak vala néki nyájakat, hétezer és hétszáz kosokat, és hét-ezer hétszáz bakokat.

* 1 Kir. 4, 21.

12. Jósafát azért felette igen nagyra nevedék, és Júdában építe házakat, és kinstartó városokat.

13. És sok dolgai valának néki Júda városaiban, és erős hadakozó vitézei valának Jérusálemben.

14. E pedig azoknak számok az atyáknak nemzetségek szerint: Júdában a vitézlő népnek hadnagysai valának: Adna fő; és vele háromszázezer erős vitézek valának.

15. És ő utánna Jóhanán vala fő; és ezzel vala kétszáz nyolczvanezer ember.

16. Ezután ismét vala Amásia a Zikri fija, ki magát szabadakarattjából az Úrnak kötelezte vala: és ő vele kétszázezer erős férjfiak valának.

17. A Benjámin nemzetségéből igen erős vala Eljada; és vele kézivesek és paizsosok kétszázezeren valának.

18. Ezután vala Józabád: ezzel vala száz nyolczvanezer viadalhoz való ember.

19. Ezek szolgálnak vala a Királynak, azokon kívül, kiket a Király * vetett vala egész Júdának erős városaiba.

* vers 2.

18. RÉSZ.

Akháb elvesz a hadban: Jósafát az Úrtól megtartatik. Lásd 1 Kir. 22-ik részét is.

És mikor volna Jósafátnak nagy * gazdagsága és nagy híre neve: sógorságot szerze Akháb † *Királyal*.

* rész 17, 5. † 1 Kir. 18, 18. 21, 20.

2. Azután *egynehány* esztendő elmul-

ván, aláméne Akhábhoz Samariába, és Akháb vágata néki és a vele való népnek sok juhokat, és ökröket, és felindítá őtet, hogy a Gileádban való * Rámóth városra menne *fel vele*;

* 1 Kir. 22, 1—38.

3. Mert ezt mondá Akháb az Izráel Királya Jósafátnak a Júda Királyának: Vagy nem jössz é el velem Gileádban való Rámóthra? Felele néki, és monda: A mint én, a képen te, és a mint a te néped, az én népem is úgy; és veled *lészek én is a hadban*.

4. Azután monda Jósafát az Izráel Királyának: Kérlek, kérdj * tanácsot az Úrtól e mai napon.

* 2 Kir. 3, 11. 12.

5. Öszvehivatá azért az Izráel Királya az ő négyszáz Prófétáit, és monda nékik: Elmenjünk é a Gileádban való Rámóth városra a hadba, vagy ne menjek? Felelének: Elmenj, és az Isten a Király kezébe adja.

6. És monda Jósafát: Vagyon é itt ezeken kívül az Úrnak * Prófétája, hogy attól tudakoznánk?

* 1 Kir. 22, 7—9.

7. És monda az Izráel Királya Jósafátnak: Vagyon még egy, ki által az Úrtól tudakozhatunk: de én azt igen gyűlölöm; mert soha én felőlem jót nem prófétál, hanem mindenkor gonoszt: Ez Mikeás a Jimla fija. És monda Jósafát: Ne szóljon úgy a Király!

8. Szólíta azért az Izráel Királya egyet az ő szolgálai közül és monda: Hívd ide hamarsággal Mikeást a Jimla fiját.

9. Továbbá az Izráel Királya, és Jósafát a Júda Királya, ülnek vala mindketten az ő királyiszékekben *királyi* ruhákban; ülnek vala, *mondom*, a Samaria kapuja előtt való mulatóhelyen; és a Próféták fejenként * prófétálnak vala ő előttök.

* vers 5.

10. Csináltatott vala pedig magának Sédékiás * a Kénaána fija vasszarvakat, és monda: Ezt mondja az Úr: Ezekkel rontod meg a Siriabelieket, mígnem megemészted őket!

* 1 Kir. 22, 11.

11. A több Próféták is mind a képen prófétálnak vala, mondván: Menj fel a Gileádban való Rámóthra, és dologd jól léssen: mert az Úr azt a Király kezébe adja.

12. A melly követ pedig Mikeásért ment vala, így szólt vala néki: Ím: fejenként a Próféták valamennyin vagynak, mind egyaránt jót *prófétálnak* a

Királynak; kérlek azért, hogy szólj te is úgy, mint azok közöttül egy, és szólj jót.

13. Akkor monda Mikeás: Él az Úr, hogy egyebet nem szólok, hanem a mit az én Istenem * nékem mondánd!

* 4 Móz. 22, 38. 24, 13.

14. Mikor azért jutott volna a Király eleibe, akkor monda a Király néki: Mikeás el kell é mennünk a hadba a Gileádban való Rámóthra, vagy ne menjek? És monda: Menjetek fel, és jó szerencsétek leszzen, kezetekbe adattatnak azok.

15. És monda a Király néki: Mégis kénszerítlek téged hitedre, hogy semmit nékem egyebet ne szólj, hanem igazságot az Úr nevében.

16. Akkor monda: Látám, hogy az Izráelnek sokasága a hegyeken szélyvel eloszol, mint a juhok, melyeknek pásztorok nincsen; és aztmondá az Úr *nékem*: Nincsen ezeknek urok: Térjen meg kiki mind házához békével.

17. És monda az Izráel Királya Jósafátnak: Avagy nem mondám é néked, hogy nem fog nékem jót * prófétálni, hanem gonoszt?

* vers 7.

18. Ismét monda: Halljátok meg azért az Úr szavát. Látám az Urat ülni az * ő királyiszekiben, és minden mennyei seregeket állani jobbkéze és balkeze fölől.

* Dán. 7, 10.

19. És monda az Úr: Valyon * kicsoda hitethetné el Akhábot az Izráel Királyát, hogy felmenne, és a Gileádban való Rámóthnál elveszne? és ki egyet, ki mást szóla.

* 1 Kir. 22, 20.

20. Akkor eljőve egy * lélek, ki megállván az Úr előtt, monda: Elhitetem én őtet. Az Úr pedig mondanéki: Mimódon?

* 1 Kir. 22, 21.

21. És felele: Kimegyek, és leszék hazug lélek minden ő Prófétáinak szájokban. Monda azért: Megcsalhatod és erőt vehetsz rajta; eredj ki és úgy cselekedjél.

22. Ím azért most az Úr adta e hazug lelket * *mind* e te Prófétáidnak szájokba: azonközben az Úr gonoszt végezett feleled.

* vers 10, 11. Ésa. 19, 14.

23. Akkor előállván Sédékiás * a Kénaána fija, arczúl csapá Mikeást és monda: Az Úrnak Lelke mellyik úton ment el én tőlem te hozzád, hogy veled szólana?

* vers 10. Ján. 18, 22.

24. Felele Mikeás: Ímé meglátod magad a napon, mellyen a *te* belső házadba mégy hogy magadat * elrejtessed.

* 1 Kir. 22, 25.

25. Monda azért az Izráel Királya: Fogjátok meg Mikeást, és vigyétek Amonhoz, a város Fejedelméhez, és Joáshoz a Király fijához:

26. Kiknek azt mondjátok: Ezt hagyja a Király: Vessétek ezt a fogházba; ételt és italt * szűken adjatok néki, míg békével haza jövéndek.

* 1 Kir. 22, 27.

27. És monda Mikeás: Ha békével meg térédsz; * tehát nem szóltott az Úr én általam néked. Ismét monda: Halljátok ezt fejenként!

* vers 16. 5 Móz. 18, 21. 22.

28. Elindula azért az Izráel Királya és Jósafát a Júda Királya a Gileádban való Rámóth városra.

29. És monda az Izráel Királya Jósafátnak: Ím ruhámat megváltoztatom, és úgy megyek a viadalnak; te pedig ugyan ezen öltözetedben maradj. És megváltoztatá az Izráel Királya az ő ruháját, és a viadalnak állának.

30. Siriának Királya pedig meghagyta vala az ő szekerei Fejedelmeinek, mondván: Ne harcoljatok se kicsiny, se nagy ellen, hanem csak az Izráel Királya ellen.

31. Lőn pedig mikor meglátták volna a szekerek Fejedelmei Jósafátot, mondának: Ez az Izráel Királya! És reá igazodának harcolni. Akkor felkiálta Jósafát, és az Úr * megsegéllé őtet és az Isten azokat róla elfordítá:

* 1 Kir. 22, 32. 33.

32. Mert mikor látták volna a szekerek Fejedelmei, hogy nem az Izráel Királya volna, eltérének ő róla.

33. Egy férjfiú pedig megvoná ívét, és löve csak szerencsére, és az Izráel Királyát találá a pánczélnak ragasztásán. Monda azért az ő kocsisának: Térj meg, vigy ki engemet e táborból mert * igen megsebesítének.

* 1 Kir. 22, 34. 37. 38.

34. Mivelhogy pedig a harc mind az egész napon tartá: az Izráel Királya tartóztatja vala az ő szekereit a Siriabliek ellen mind estvéig: És a napnak alámenésekor meghala.

19. RÉSZ.

Jósafát a Prófétától megintetvén, megjobbítja magát.

Megtére pedig Jósafát a Júda Királya az ő házához Jérusálembe békével:

2. És méne eleibe néki Jéhu Próféta a

Hanáni fija, és monda Jósafát Királynak: Avagy az istentelennek * kellett volna é segítséggel lenned, és az Úrnak gyűlölőt szeretned? Ezért te reád az Úrnak nagy haragja vagyon.

* 1 Kir. 21, 20—25. 22, 29.

3. De jó dolgok találtattak te benned, hogy e földről kivágattad * a berkeket, és az Istennek keresésére adtat magadat.

* rész 17, 4—6.

4. Lakozék azért Jósafát Jerúsálem-ben, és megtérvén a Próféta intésére, kiméne a nép közibe, Beersebától fogva mind az Efraim hegyéig, és megtéríté őket az ő atyáiknak Urához Istenéhez;

5. És rendele Bírakat azon a földön, Júdának minden erős városaiban, külön-külön.

6. És monda a Biráknak: Jól meg-lássátok a mit cselekesztetek: mert nem ember képében ítéltetek, hanem az Úrnak képében, ki az ítéletben * veletek lészen.

* Zsolt. 82, 1.

7. Azért az Úrnak félelme legyen rajtatok, okkal cselekedjete és szorgalmatosok legyetek: Mert a mi Urunknál Istenünk-nél nincsen hamisság, * sem személyválogatás sem ajándékvétel.

* 5 Móz. 10, 17. Csel. 10, 34. 1 Pét. 1, 17.

8. Annakfelette Jerúsálem-ben is szerze Jósafát a Léviták, Papok, és az Izráel nemzetségéből való Fejedelmek között Bírakat, az Úr *dolgainak* ítéletére, és a perldéseknek *meglátására*, mikor Jerúsálem-ben apellálnának.

9. És meghagyá nekik mondván: Így cselekedjete az Úrnak félelmében, hűséggel és tökéletes szívvvel.

10. Hogy valamely pert előtökbe hoznak a ti atyátokfiai, kik lakoznak az ő városaikban, ember halál felől, a törvény felől és parancsolat felől, a rendtartások és ítéletek felől: intéséket őket, hogy ne vétkezzenek az Úr ellen, és ne szálljon reátok és a ti atyátokfiaiara az Úrnak nagy haragja. Így cselekedjete, hogy ne vétkeztek:

11. És ímé Amária a Főpap lészen ti köztetek az Úrnak minden dolgaiban: és Zebádia az Ismáel fija lészen a Júda házának Vezére a Királynak minden dolgában: a Léviták is lésznek előttetek járók. Legyetek azért erősek, és járjatok el tisztetekben, és az Úr mellette lészen az igaznak.

20. RÉSZ.

Jósafát diadalma a Pogányokon: Akháziával tett illetlen szövetsége.

És lón ezekután, eljövénék a * Moáb fiai és Ammon fiai, és velek egybe azok, kik az Ammonitákon túl laknak, Jósafátra hadakozni.

* 2 Sám. 8, 2. 12. 2 Kir. 3, 5.

2. Eljövénék pedig a *hírmondók*, és megmondák Jósafátnak mondván: A tengeren túl való tartományból jó nagy had reád, *tudniillik* Síríából: és * ám Haséson-Tamárban vagyon, mely az Engédi.

* 1 Móz. 14, 7. Jós. 15, 20. 62.

3. Megfélemlék azért Jósafát, és az Urat kezdé buzgóságosan keresni, és hirdete az egész Júda országának bűntöt.

4. Azért felgyülénék a Júda fiai, hogy az Urat megkeressék, Júdának minden városaiból is öszvegyülénék hogy az Urat megkeressék.

5. És megállá Jósafát a Júdának és Jerúsálemnek Gyülekezetiben, az Úr házában az új pítvar előtt.

6. És monda: Óh Uram, mi atyáinknak Istene! nem te vagy é egyedül Isten a mennyben, és ki uralkodol a pogányoknak minden országain? te kezdedben *vagyon* az erősség és a hatalom, és senki nincsen ki ellened állhatna.

7. Óh mi Istenünk! nem te üzed é ki e földnek lakóit a te néped előtt az Izráel előtt és nem te adád é *e földet lakásra* Ábrahám a * te barátod magvának mind örökké?

* Ésa. 41, 8. Jak. 2, 23.

8. Azért laktak e földön, és építettek azon a te nevednek szentséges * hajlékot mondván:

* 1 Kir. 6, 27. 9, 3.

9. Ha mikor jövénd mi reánk veszedelem. *Isten ítéletinek* * fegyvere, vagy dőghalál, vagy éhség e házban elődbe, állunk, (mert a te neved † e Házban vagyon,) azért mikor kiáltunk hozzád a mi *nagy* nyomorúságinkban, hallgas meg és szabadíts meg minket.

* 1 Kir. 8, 33—37. † rész 5, 13. 14. 2 Sám. 7, 13. 2 Móz. 20, 24.

10. Most pedig ímé az Ammoniták és a Moábiták, és a Seir * hegyén lakozók kinek földökön nem akarád hogy általmennének az Izráel fiai, mikor Egyiptomnak földéből kijövének: hanem mellőlök elmenének, és őket el nem veszték.

* 5 Móz. 2, 4. 9. 19.

11. És ímé mivel fizetnek nekünk érette; mivelhogy e végre jönnek, hogy

minket kiűzenek a te örökségedből, melyet nekünk örökségül adtál vala.

12. Óh mi Istenünk, nem ítéled é meg őket? Mert nincsen mi bennünk annyi erő, hogy ellene állhatnánk e számtalan sokaságnak, mely reánk jó. Nem tudunk hová lenni, hanem csak te reád ** néznek* a mi szemeink.

** Zsolt. 123, 1. 2.*

13. És fejenként a Júda fiai állanak vala az Úr előtt, mind gyermekeikkel, feleségeikkel és fijaikkal.

14. Akkor Jaháziele a Zakariás fijára (ki Benája fija, ki Jéhiel fija, ki Matánias fija vala, és az Asáf ** maradványai* közül való Lévi vala) az Úrnak Lelke szálla, a Gyülekezetnek közötté.

** 1 Krón. 25, 1.*

15. És monda: Mindnyájan, kik Júdában és Jérusálemben lakotok, és te Jósafát Király, halljátok meg szómat! Így szól az Úr néktek: Ne féljetelek és ne rettegetek e számtalan sok néptől: mert nem ti harczoltok velek, hanem az Isten.

16. Holnap szálljatok szembe velek! Íméők a Sicz halmán fognak felmenni, és rájuk találtok a völgynek végénél, a Járuel pusztájának ellenében.

17. Nem ti harczoltok velek hanem csak álljatok veszteg és lássátok az Úrnak szabadítását rajtatok, te Júdának *nemzetsége* és ti Jérusálembeliek ne féljetelek, meg se rettenjetelek: Holnap menjetelek rájuk: mert az Úr veletek léssen.

18. Melyet mikor Jósafát hallott volna fejét arczal a földre lefüggeszté, a Júda népe is, és Jérusálemnek lakói az Úr előtt hanyathomlok leborúlnának, imádván őtet.

19. Felállának pedig a ** Kéhátiták* közül és a Kóriták közül való Léviták, hogy az Izráel Urát Istenét felette nagy felszóval dicsérnék. ** 1 Krón. 6, 1. 22. 33.*

20. És mikor immár reggel felkészültek volna, kimenének a Tékoa pusztájára; és mikor kiindulnának *onnan*, megállá Jósafát és monda: Halljátok meg szómat Júda és Jérusálemben lakozók! Bizzatok a ti Uratokban Istentekben, és legyetek bátorságosak: Hidjetelek a Próféta ** beszédeinek*, és jó szerencsések léstek!

** Ésa. 7, 9. 1 Sám. 15, 24.*

21. Tanácsot tartván pedig a néppel, előállítá az Úrnak énekeseit és a szent Fel ségnek dicsérőit, hogy a harczra menő *nép*

előtt menvén, ezt mondanák! Tiszteljetelek ** az Urat*; mert örökkévaló az ő irgalmassága: ** 1 Krón. 16, 34. 35. Zsolt. 136, 1—3.*

22. Mikor pedig elkezdettek volna az éneklést és a dicséretet: az Úr ellenséget szerze az Ammoniták és Moábiták ellen, és a Seir hegyén lakozók ellen, kik jöttek vala Júdára, és ő magok ** levágák egymást*;

** Bír. 7, 22.*

23. Mert támadának az Ammon és a Moáb fiai a Seir hegybeliek ellen, hogy őket mind egyik levágnák és elvesztenék; és mikor mind elvesztették volna a Seir hegybelieket; azután egymást segíték *egymás* ** vesztesére*.

** 1 Sám. 14, 20.*

24. A Júda népe pedig méne Mispa felé, mely a pusztában vagon, és mikor eltekintett volna a sokaságra, ímé csak elesett holtestet lát vala a földön: mert senki *azok közül* el nem szaladhatott vala.

25. Elméne azért Jósafát az ő népével, hogy azoknak jószágokban zsákmányt vetnének: és találának nálok temérdek gazdagságot, és a holtestekkel drága szép ruhákat, melyeket lefosztának *rólok*, annyira hogy alig vihetnék el, és harmadnapig kapdosák a nyereséget; mert felette sok vala.

26. Negyednapra pedig gyűlének a háláadásnak völgyébe; mivelhogy az Úrnak ott adának hálákat, azért azt a helyet háláadás völgyének nevezék mind e mai napig.

27. Megtére azért Júdának és Jérusálemnek egész népe Jósafáttal az ő Fegyelmekkel egybe, Jérusálembe nagyörömmel: mert az Úr megvigasztalta vala őket az ő ellenségek *veszedelmével*.

28. Bémenének pedig Jérusálembe, náblum, hegedű és trombita szóval az Úr házába.

29. És az Istentől igen megrettentek vala minden országbeliek, mikor meghallották volna, hogy az Úr hadakozott volna az Izráel ellenségei ellen.

30. Megnyugovék azért a Jósafát országa, és békességet ada néki az ő Istene minden felől.

31. Uralkodék azért Jósafát Judán: Harminczöt ** esztendő*s vala, mikor uralkodni kezdé, és uralkodék Jérusálemben huszonöt esztendeig; és az ő annyának neve Azuba vala, a Silhi leánya.

** 1 Kír. 22, 41. 42.*

32. És jára Asának * az ő attyának után, el sem távozik attól, cselekedvén azt, a mi az Úr szeme előtt kedves dolog vala.

* 1 Kir. 15, 9—15. 24.

33. De azért még a magas helyeket le nem rontották vala; a község is nem készítette vala még az ő szívét az ő attyáinak Istenéhez.

34. Jósafátnak pedig első és utolsó dolgai ímé meg vagynak iratva Jéhunak a Hanáni fijának könyvében, ki azokat bérta az Izráel Királyainak könyvökbe.

35. Azután Jósafát a Júda Királya megbarátkozék Akháziával az Izráel Királyával, ki nagy Isten * ellen való dolgot cselekedett vala.

* 1 Kir. 22, 52—54.

36. Mindazáltal vele megbarátkozék, hogy hajókat * készítenének, melyeken Társisba mennének, és megkészíték a hajókat Esiongáberben.

* 1 Kir. 22, 49. 50.

37. Prófétála azért Eliézer a Maresából való Dódava fija Jósafát ellen, mondván: Mivelhogy megbarátkozál Akháziával, az Úr mind semmivé tette a te szándékokat. És a hajók mind elomlának, és nem mehetének Társisba rajtok.

21. RÉSZ.

Jórám gonoszúl uralkodik s elvesz.

Meghala pedig Jósafát * az ő attyaival egyetemben, és eltemettek az ő attyaival a Dávid városában: és uralkodék az ő fija Jórám helyette.

* 1 Kir. 22, 51.

2. Voltak pedig a Jórám attyafiai a Jósafát fiai ezek: Azária, Jéhiel, Zakariás, Azáriás, Mikáel és Sefátja. Ezek mind Jósafátnak az Izráel Királyának fiai valának.

3. Adott vala pedig nékik az ő attyok sok ezüst és arany ajándékot, drága marhákat, és Júdában erős városokat: de az országot Jórámnak adá, mivelhogy ő volna elsőszülötte.

4. Kezde azért Jórám az ő attyának országában uralkodni, és mikor immár abban megerősödött volna: az ő attyafiait mind megölé fegyverrel; az Izráel Fejedelmei közzül is *egynéhányat*.

5. Harminczkét * esztendő korában kezdett vala uralkodni Jórám, és nyolcz esztendeig uralkodék Jerúsálemben.

6. És jára az Izráel Királyainak útjokon a mint cselekeszik vala az Akháb háznépe; mert az Akháb leányát vette

vala magának feleségül; és az Úr szemei előtt gonosz dolgot cselekedék.

7. Nem akará mindazáltal az Úr a Dávid házát elveszteni, a szövetségért, melyet † tett vala Dáviddal, és mivelhogy ígéretet tett vala, hogy adna néki szövétneket, †† és az ő fíjainak minden időben.

* 2 Kir. 8, 17—19. † 2 Sám. 7, 11. 12.

†† 1 Kir. 11, 36.

8. Az ő idejében szakada el * Edom, hogy a Júda birodalmában ne lenne, és Királyt választának magoknak.

* 1 Móz. 27, 40. 2 Sám. 8, 14.

9. Jórám azért elméne az ő Főembereivel és a vele való minden szekereivel: és felkelvén éjjel, megveré az * Edomitákat, kik őtet megkönyékezték vala, és azoknak szekereiknek fejedelmeit.

* rész 20, 10—22.

10. Mindazáltal Edom ugyan elszakada tőle, hogy a Júda alatt ne lenne mind e mai napig. Ugyan akkor elszakada Libna is, hogy Jórám birodalmában ne lenne, mivelhogy elhagyta volna az ő attyainak Urát Istenét.

11. Ő is rakata a Júdának hegyein ol-tárokat, és azt mivelé, hogy a Jerúsálembeliek paráználkodának, sőt ugyan felindítá *őket arra*, a Júdával egybe.

12. Jutta pedig azokközben az Illyés Próféta írása hozzá, mely így vala: Ezt mondja a te atyádnak Dávidnak Ura Istene: Mivelhogy nem járál a te atyádnak Jósafátnak után, sem a Júda Királyának Asának után:

13. Hanem járál az Izráel Királyainak útjokon, és paráználkodtatád a Júdát és a Jerúsálemben lakozókat, a mint az Akháb háza is paráználkodtatá *az Izráelt*; annakfelette a te atyádfiait, a te atyád cselédeit megöled, kik sokkal jobbak voltak náladnál:

14. Ímé az Úr nagy csapást bocsát a te népedre, fíjaidra, feleségeidre, és minden jószágodra.

15. Te pedig sok nyavalyákban gyötrettetel, * bélednek fájdalmaiban lészesz mind addig, míg a te béled naponként kimegyen a nagy betegség miatt. * vers 19.

16. Felindítá azért az Úr Jórám ellen a Filiszteusok és az Arábiabeliek elméjeket, kik a szerezsenekkel határosok valának.

17. Kik mikor felindultak volna Júdára, reá ütének, és zsákmányt vetének min-

denben, valami találtaték a Király házában; annakfelette fiai és feleségeit *elvivék*, és több nem marada meg fiai közül, hanem a legkisebb Joákház.

18. És mind ezek után megveré őtet az Úr, bélinek szertelen nagy fájdmával, melly gyógyíthatatlan vala.

19. Lőn pedig egynéhány napok után, mikor a *Prófétától* mondott idő határa eljött volna két esztendő múlva, az ő béle mind kijára betegségében, és meghalá nagy kinokban: és a község nem egete néki drága illatú szerszámokat az ő temetőhelyén, mint az ő * atyainak égettek vala.

* rész 16, 14.

20. Harminczkét *esztendő*s vala, mikor uralkodni kezdé, és nyolcz esztendeig uralkodék Jérusálemben. És mikor minden gyönyörűség nélkül * élt volna: eltemeték őtet a Dávid városában, de nem a Királyok koporsójában.

* vers 17—19.

22. RÉSZ.

Jéhu megöli Jórámot az ő urát, és Akháziát a Júda Királyát: Atália gyilkossága.

Választák pedig Királlyá Jérusálemnek lakosai ő helyette az ő legkisebb * fját Akháziát; mert az előtte valókat mind megölték vala azok, kik az † Arábiabeliekkel jöttek vala a táborba. Uralkodék azért Akházia, Jórámnak a Júda Királyának fja.

* 2 Kir. 8, 24. † rész 21, 16. 17.

2. Kinek anyjának neve Atália vala, Omrinak leánya, kinek birodalmának negyvenkettődik esztendeje vala, mikor Akházia uralkodni kezdé, ki csak egy esztendeig uralkodék Jérusálemben.

3. Ez is az Akháb házának * útain jára: mert az ő anyja vala néki tanácsosa az istentelen cselekedetre.

* 2 Kir. 8, 27.

4. Azért gonoszúl cselekedék az Úr szemei előtt, miképen az Akháb háznépe: mert azok voltak tanácsadói attya halála után, az ő veszedelmére.

5. Sőt inkább mindenestől azoknak tanácsok szerint jára, és elméne Jórámmal az Akháb * fjával az Izráel Királyával ítűközetre Hazáel ellen, a Siriabeli Király ellen, a Gileádbeli Rámóthba, holott a Siriabeliek Jórámot igen megverék.

* 2 Kir. 8, 25.

6. Megtére azért, hogy magát gyógyíttatná Jezréel városában; mert igen megsebesítettett vala Ráma város alatt, mikor hadakoznék Hazáel ellen, a Siria-

beli Király ellen: Akházia pedig Jórámnak a Júda Királyának fja aláméne, hogy meglátná Jórámot az Akháb fját Jezréelben; mert beteg vala.

7. Istentől vala pedig Akháziának romlása, hogy Jórámhoz menne; mert mikor oda ment volna, kijöve Jórámmal Jéhu eleibe, ki Nimsi fja vala, kit az Úr megkenetett vala, * hogy az Akháb háznépét kigyomlálná.

* 2 Kir. 9, 1. 2. 6—10.

8. Lőn azért, mikor Jéhu az Akháb házán bosszút állana: a Júda Fejedelmeire találkozik, és az Akházia atyafiaiinak fjiakra, kik Akháziának szolgálnak vala, és * megöle őket.

* 2 Kir. 10, 13. 14.

9. Akháziát is keresé és megfogák őtet, (ki Samariában rejtezett vala el) és hozák őtet Jéhuhoz, és őtet * levágák és eltemeték; mert ezt mondják vala: Ez a Jósafát fja, ki keresi vala az Urat teljes szívéből. És nem vala immár senki az Akházia háznépe között, ki elég volna az országnak birodalmára.

* 2 Kir. 9, 27.

10. Továbbá * Atália az Akházia anyja, látván hogy az ő fja megholt volna: felkele és megöle a Júda háznépének minden királyi magvát.

11. De Jósabát a Király leánya vevé Joást † az Akházia fját, és kivivé titkon őtet a Király fjai között, kik megölettetnek vala, és elrejté őtet és az ő dajkáját az ágyasházba: És eltitkolá őtet Jósabát a Jórám Király leánya, ki vala a Jójada Pap felesége, (mert Akháziának huga vala) Atália előtt, hogy őtet meg ne ölhetné.

* 2 Kir. 11, 1—3. † rész 24, 1.

12. És vala ő velek az Úr házában elrejtetvén hat esztendeig: Atália pedig bírja vala a földet.

23. RÉSZ.

Jójada Joást Királlyá teszi: Atáliát megöleti.

A hetedik * esztendőben pedig megerősödék Jójada, és maga mellé vevé a szövetségben a Századosokat, Azáriát a Jérohám fját, Ismáelt a Jóhanán fját, Azáriát az Obed fját, Maasját az Adája fját, és Elisafátot a Zikri fját.

* 2 Kir. 11, 4—12.

2. Kik a Júda országát körül eljárván, öszvegyűjték Júdának minden városaiból a Lévitákat, és az Izráel atyainak Fejedelmeit, és jövének Jérusálembe.

3. Szövetséget tőn pedig mind az egész Gyülekezet a Királlyal az Isten házában, minekutánna Jójada e képen szó-

lott volna nékik: Ímé a Király fija fog uralkodni, a mint az Úr * szólott volt a Dávid fíjairól; * 2 Sám. 7, 12. 16. 1 Kir 11, 36.

4. Azért dolgokat e legyen: Harmadrész közzűletek, kik a szombatra szoktatok feljönni a Papok és a Léviták közzűl, ajtónálló legyen.

5. Harmadrész a Király házánál, és harmadrész a főkapunál álljon: az egész község pedig legyen az Úr házának pitvariban;

6. Senki ne menjen bé az Úr házába, hanem csak a Papok, és a kik szolgálnak a Léviták közzűl, ők menjenek bé: mert szent dologra rendeltettek; az egész gyülekezet tartsa magát az Úr parancsolatjához.

7. És a Léviták körülvegyék a Királyt, kinek-kinek mind fegyvere legyen kezében, és valaki bémennie a házba, ottan megölettessék; és a Király mellett legyenek, mikor bémegyen és mikor kijövénd.

8. És mind a szerint cselekedének a Léviták és a Júdának egész gyülekezete, a mint nékik parancsolt vala Jójada Pap, és kiki maga mellé veszi vala az ő birodalmában való férjfiakat, mind azokat, a kik felmennek vala a Szombatra, mind a kik kijönek vala Szombaton: és Jójada Pap nem engedé, hogy a Lévitáknak seregek elmenne.

9. És ada Jójada Pap a Századosoknak dárdákat, paizsokat és pánczélokot, mellyek Dávid Királyéi voltak, mellyek az Isten házában valának.

10. És állítá az egész gyülekezetet (kiknek fegyverek kezekben vala) a háznak jobb részétől fogva a háznak bal felől való részéig, az oltár mellett és a ház mellett a Király körül.

11. Akkor kihozák a Király fíját, és a koronát fejébe tévék, és a Királyhoz ilendő ékességet reá adák, és Királyá tévék őket és megkenék őket Jójada és az ő fíjai, és mondának: Éljen a Király!

12. Mikor pedig meghallotta volna Atália a futosó népnek zengését, kik a Királyt dicsérik vala; akkor ő is felméne a nép közzé az Úr házába.

13. Holott mikor látta volna, hogy a Király állana az ő * oszlopánál a belső pitvarnak bemenetelinél, és a Fejedelmek és a trombitások a Király mellett volnának, és hogy a föld népe is örülne,

trombitálna, és az énekesek a zengő szerszámokkal énekelnének kik tudósok valának az isteni dicséretben: Atália azonnal ruháit kezdé szagztatni magán, és monda: Pártolás vagyon! pártolás!

* 2 Kir. 23, 3.

14. Kiküldé pedig Jójada Pap a Századosokat, a seregek Hadnagyait, mondván nékik: Engedjétek, hogy * menjen ki a rendek között, és valaki utánna menne fegyverrel megölettessék. Mert ezt mondja vala a Pap: Ne öljétek meg ötöt az Úr házában.

15. Adának azért néki helyet, hogy ki-mehetne és mikor bėjutott volna a Király háza felé a lovaknak kapuján, † ott vágák le ötöt.

* 2 Kir. 11, 15. † rész 22, 10. 2 Móz. 21, 14.

16. Szövetséget tőn pedig Jójada, ő maga között, a nép között és a Király között, hogy ők az Úr népei lennének.

17. Béméne azért mind a sokaság a Baál * házába, és azt elrontá, és annak mind oltárait s mind bálványait egybetöré: Mattánt pedig a Baál Papját az oltárok előtt † ölék meg.

* rész 21, 11. 22, 3. 4. 2 Kir. 11, 18. † 5 Móz. 13, 9.

18. És helyekre állatá Jójada a tiszteket az Úr házában, mellyeket bíztak vala a Papokra és Lévitákra, kiket Dávid elrendelt * vala az Úr házában, hogy áldoznának egészen égőáldozatokkal az Úrnak, a mint a Mózes törvényében megíratott, nagy vígassággal és énekszóval, a Dávid rendelése szerint.

* 1 Krón. 24, 3—7. 25, 1—8.

19. Helyekre állítá az * ajtónállókat is az Úr házában kapuira, és semmi dologban való tisztátalan bé nem mehet vala.

* 1 Krón. 26, 1—19.

20. Azután maga mellé vevé a Századosokat és a fő urakat, mind azokkal egyetemben, kik a községen uralkodnak vala, és mind a föld népét, és kivivé a Királyt az Úr házából, és béménének a Király házának nagyobbik kapuján: és helyhezteték a Királyt a királyiszékbe.

21. Nagy örömben lőn azért a földnek minden népe, és a város is megnyugovék: minekutánna Atáliát megölék * fegyverrel.

* vers 15.

24. RÉSZ.

Jóás jól kezdí s rosszúl végezi.

Hét esztendő s vala Joás, * mikor uralkodni kezdé, és uralkodék Jérusálemben

negyven esztendeig: az ő anyjának neve Sibia vala, Beersebabeli.

* rész 23, 1—11. 2 Kir. 11, 21. 12, 1.

2. És cselekedék Joás az Úr előtt kedves dolgot, Jójada Papnak teljes életében.

3. Vőn pedig néki Jójada két feleséget, és nemze fiaikat és leányokat.

4. Ezekután végezé magában Joás, hogy az Úr házáat megépítené.

5. És öszvehivatá a Papokat és a Lévitákat, és monda nékik: Menjetek el a Júda városaira, és szedjete az Izráel néptől fejenként pénzt, hogy esztendőnként a ti Istentek házáat építsék meg; ti pedig e dologban hamar eljáratok. És nem sietének a Léviták.

6. Ezokáért hívatá a Király Jójadát a Papifejedelmet, és monda néki: Miért nem kényszerítetted a Lévitákat, hogy béhoznák Júdából és Jerúsálemből az ajándékot, melyet *rendelt* * Mózes az Úr szolgálja, és az Izráelnek Gyülekezete a Gyülekezetneksátorához? * 2 Móz. 30, 11—15.

7. Mert amaz istentelen Atália * és az ő fiai elpusztították az Isten házáat, és az Isten házához rendeltetett jószágot a bálványokra költötték. * rész 22, 3. 10.

8. És mikor parancsolt volna a Király: szerzenék egy ládát, melyet letevének az Úr házának kapuja előtt;

9. És meghirdeték Júdában és Jerúsálemben, hogy hoznák el az Úrnak az ajándékot, melyet az Isten szolgálja Mózes * *rendelt volt*, és parancsolt a pusztában az Izráelnek. * vers 6.

10. Akkor nagy örömmel minden Fejedelmek és az egész község hozának és hányának *pénzt* a ládába, míglen megtelnék.

11. Lőn pedig, mikor a ládát vinnék, a Király gondviselőjéhez a Léviták által, (mert mikor látták, hogy a pénz sok volna, a Királynak Íródeákja, a Főpapnak választott emberével szembe lészen vala) hogy megüresítenék a ládát: azután ismét helyére teszik vala azt. És ezt mívelik vala minden napon, és nagy summa pénzt gyűjtének.

12. És adá azt a Király és Jójada az Úr háza körül való munkás szolgálat gondviselőjének: és fogadának favágókat és ácsokat az Úr házának megépítésére, vas- és rézmíveseket is az Úr házának megerősítésére.

13. Munkálkodának azért a mívésesek, és az ő kezek által a romlások megépülének, és helyére állíták az Úrnak házáat előbbeni állapotja szerint, és megerősíték azt.

14. Mikor pedig elvégezték volna, vívék a Királynak és Jójadának eleibe a maradék pénzt, melyből csinálának az Úr szolgálatjához való edényeket, *úgy-mint* temjenezőket, kalánokat, arany és ezüst edényeket: És áldoznak vala égő-áldozatokkal szüntelen az Úrnak házában, Jójadának * teljes életében.

* rész 23, 18—20.

15. Megvénhedék pedig Jójada és megelégedvén életével, meghala: Száz harmincz esztendő korában hala meg.

16. És eltemeték őtet a Dávid városában, a Királyok között: mivelhogy kedves dolgot cselekedett volna Izráelben, mind Istennel s mind az ő házával.

17. Minekutánna pedig meghala Jójada: eljövének a Júda Fejedelmei és térdet fejet hajtának a Király előtt: és a Király engede nékik.

18. És hátra hagyván az ő atyjaiknak Urának Istenének házáat, szolgálnak a berkeknék és *azokban való* * bálványoknak: mely vétekért lőn az Úrnak Júdára és Jerúsálemre igen nagy haragja. * rész 21, 11.

19. És küldé az Úr hozzájuk Prófétákat, hogy azok által magához hívatná őket, kik bizonysgot tevének nékik; de ugyan nem fogadák.

20. Az Isten Lelke pedig felindítá Zakariást a Jójada Pap fiját, és felállá magas helyen a nép között, és monda nékik: Ezt mondja az Isten: Miért hagyátok hátra az Úrnak parancsolatait? Nem használtok * vele: mivelhogy hátrahagyátok az Urat, ő is hátrahagy titeket. * vers 23. 25.

21. Azok pedig reá támadván, ugyan ott az Úr háza pitvarában * megkövezék őtet a Király parancsolatjából.

* Máté 23, 35.

22. És nem emlékezék meg Joás Király a jótéteményről, * mellyel annak attya Jójada vala ő hozzá életében, hanem megöleté a fiját. Mikor pedig meghalna, ezt mondá: Lássá meg az Úr és ítélje meg.

* rész 23, 1—11.

23. Lőn pedig az esztendő forgásában, a Siriabeli *Király* hada feljöve ő ellene;

és méne Júdára és Jerúsálemre, és mind egyig elveszték a népnek Fejedelmeit a nép közzül, és az egész ragadományt küldék Damaskusba a Királynak;

24. Mert noha kevés emberekkel jött vala rájuk a Siriabeli had: mindazáltal az Úr kezekbe adá a számtalan sok népet, mivelhogy az ő atyáiknak Urát Istenét elhagyták volna; Joáson is boszút állának.

25. És mikor tőle elmentek volna és hagyták volna ötet nagy betegségekben: pártot ütének ellene az ő szolgálai, a Jójada Pap fijának haláláért, és megöleék ötet ugyan ágyában. És minekutánna megholt volna, eltemeték ötet a Dávid városában, de nem temeték ötet a Királyok koporsójában.

26. Ezek támadtak vala pedig reá: Zabád az Ammonbeli Simeát asszony fija, és Józabád a Moábbeli Simrith fija.

27. Az ő fijainak pedig számok és a ravásszedés, *melly ő idejében lett* az Isten házának is megépítése, imé meg vagynak íratva a Királyokról * való könyvben: Uralkodék pedig helyette az ő fija Amásia.

* 2 Kír. 12, 1–18.

25. RÉSZ.

Amásia országlása Júdában.

Huszonöt esztendőskorában kezdett vala Amásia * uralkodni, és huszonkilencz esztendeig uralkodék Jerúsálemben; az ő anyjának neve Jóhaddán vala Jerúsálemből való.

* 2 Kír. 14, 1.

2. És kedves dolgot cselekedék az Úr előtt: de nem tiszta szívvel.

3. Lőn pedig azután, hogy országában megerősödék: megöle az ő szolgálait, kik a Királyt az ő atyát * megölték vala.

* rész 24, 25. 26.

4. De azoknak fiaikat meg nem öleté, hanem a szerint cselekedék, a mint a törvényben a Mózes könyvében meg vagyon íratatva, mellyben az Úr így parancsolt volt, mondván: meg ne * öletessenek az atyák a fiakért, és a fiak is meg ne öletessenek az atyákért, hanem kiki az ő saját bűnéért öletlessék meg.

* 5 Móz. 24, 16.

5. Öszvegyüjté annakfelette Amásia a Júda népét, és választá közzülök az atyáknak házoknépei szerint egész Júdában és Benjáminban Ezeredeseket és Századosokat: és megszámlálá őket húsz

esztendősköztől fogva és a kik feljebb valának és találá azok közzül válogatott fegyverfoghatókat, kopjasokat és pajeszosokat, háromezszáz ezert.

6. Annakfelette bérle az Izráeliták közzül százezer erős férjfiakat, száz tálentom ezüstben.

7. Eljőve pedig az Isten embere ő hozzá mondván: Óh Király; az Izráel népe veled el ne menjen: mert az Úr nem lészen az Izráellel, *tudniillik* az Efraimnak minden fijaival.

8. Ha pedig *kétes vagy benne*, ám menj elő, készülj a viadalhoz: de ugyan megveret Isten téged az ellenség előtt: mert Isten hatalmában vagyon mind a segítség, mind a * megveretés. * 1 Sám. 2, 6.

9. Akkor monda Amásia az Isten emberének: Mit miveljünk a száz tálentom ezüst felől, a mellyet *immár* megadtam az Izráel népének? És felele az Isten embere: Az Úr néked annál sokkal többet adhat.

10. Kiválasztá azért azokat Amásia, a kik Efraimból jöttek vala ő hozzá, hogy mennének helyekre: Melly dologért igen megharagvának a Júda népére, és megtérének helyekre nagy búsulva.

11. Amásia pedig megbátorodván, kiindítá népét, és méne a sós völgybe; és megvere a Seir * fiai közzül tízezeret.

* vers 14. rész 20, 10–22. 21, 9. 10.

12. Ismét a Júda fiai tízezer elevent fogának, kiket vivének egy magas kőszikla tetejére, és onnan nyakrafőre letaszigálák őket, és mind elszakadozának.

13. A melly seregeket pedig megtérített * vala Amásia, hogy ő vele ne menének a hadba: Júdának városaira ütnek Samariától fogva mind Bethórónig: és levágván háromezert azok közzül, nagy sok nyereséget vivének el.

* vers 10.

14. Lőn azután, hogy Amásia megtére az Edomiták * megverésekből: a Seir fijainak isteneit elhozá † és Isten gyanánt tisztelé azokat, kik előtt magát meghajtja vala, és azok előtt jóillatot téssen vala.

* vers 11. † 2 Sám. 5, 21.

15. Ezokáért megharagvók az Úr Amásiára, és bocsáta Profétát hozzá, és monda néki: Miért imádád annak a népnek isteneit, kik meg nem szabadíthatták az ő népeket a te kezedből?

16. Lőn pedig, mikor e képen szólott volna néki, monda a *Király* néki: Va-

lyon tanácsosa vagy é te a Királynak? Hallgas, * mert gonoszúl jársz. Megszűnnek azért a Próféta, minekutánna ezt mondotta volna: Látom hogy az Isten el akar téged veszteni † mivelhogy ezt mivelél, és tanácsomat nem fogadád.

* rész 24, 20. 21. † 5 Móz. 28, 15–59.

17. Amásia pedig a Júda Királya tanácsot tartván, követet küldé * Joáshoz a Joákház fiához, ki Jéhunak fija vala, az Izráel Királyához, mondván: Nossza szálljunk szembe egymással!

* 2 Kir. 13, 1. 10.

18. Akkor Joás az Izráel Királya ilylen választ tőn Amásiának a Júda Királyának: A Libánus hegyén való tövis küldé a Libánuson való cédrusfához, hogy ezt mondanák: A te leányodat add az én fiannak feleségül; azonközben azon elmenvén egy fenevad, melly a Libánuson lakik vala, eltapodá azt a töviset.

19. Te magadban így gondolkodtál: Megverém az * Edomitákat, azért fuvalkodtál fel magadban, hogy dicsekedjél. Kérlek maradj otthon, miért szerzesz magadnak veszedelmet, hogy mint te s mind Júda elvessen *általam*.

* vers 11. 12.

20. De ugyan nem nyughaték Amásia: mert Isten elvégezte vala, hogy az *ellen-ség* kezébe adná őtet, * mivelhogy az Edomitáknak isteneit imádták volna.

* vers 14. 16.

21. Felindula azért Joás az Izráel Királya, és szembe szállának egymással ő és Amásia a Júda Királya, Beth-sémesnél, melly Júdában vagyon.

22. És Júda megveretteték az Izráeltől, és kiki mind szalada az ő sátorához.

23. Amásiát pedig a Júda Királyát a Joás fiját, ki Joákház fija volt, Joás az Izráel Királya elfogá Bethsémesben, és vivé őtet Jerúsálembe, és Jerúsálemnek kőfalát letöré az Efraim kaputól fogva, mind a szegeletnek kapujáig négyszáz singnyire.

24. És mind az aranyat, mind az ezüstöt, és mindenféle edényeket, a mellyek találtatának az Isten házában az Obed-Edom * birtoka alatt, és a Király házában kincsei között, a főfő népeknek fiai-val egyetemben, mind Samariába vivé.

* 1 Krón. 26, 15.

25. Éle pedig Amásia a Joás fija, a Júda Királya, minekutánna meghala

Joás * a Joákház fija az Izráel Királya, tizenöt esztendeig.

* 2 Kir. 13, 10.

26. Amásiának pedig több lett dolgai első és utolsó, avagy nincsenek é megírva a Júda és az Izráel * Királyainak könyvekben?

* 2 Kir. 14, 1–17.

27. Mert attól fogva, hogy Amásia az Urtól * elszakada, mikor Jerúsálemben ellene támadtak volna, Lákisba szalada: és küldének utánna Lákisba, és ugyan ott megölék őtet.

* vers 14.

28. És elhozák onnét lovakon, és eltemeték őtet az ő atyái * között, Júdának városában.

* rész 24, 25.

26. RÉSZ.

Uzziás Király országlása Júdában.

Akkor előhóznán az egész Júda nemzetsége * Uzziást, (ki tizenhat esztendő s vala). Királlyá tevék őtet az ő atya Amásia helyett.

* 2 Kir. 14, 21. 22.

2. Ez építé meg Elótót, mellyet Júdának megvón, minekutánna *Amásia* Király megholt volna az ő atyaival egybe.

3. Tizenhat esztendő s korában kezdett vala uralkodni, és ötvenkét esztendeig uralkodék Jerúsálemben: az ő anyjának neve Jékólia vala, Jerúsálemből való.

4. És cselekedék az Úr előtt kedves dolgot mind a szerint, a mint az ő atya Amásia cselekedett vala.

5. És keresi vala az Istent * Zakariás *Próféta* idejében, ki az Isteni látásokban tudós vala, valamíg pedig az Urat keresé, jó előmenetelt adott néki Isten;

* rész 24, 2.

6. Mert kimenvén hadakozék a Filiszteusok ellen; és a Gáth kerítését, a Jabné kerítését, és az Ásdód kerítését letöré, és építe városokat Ásdódban, és a Filiszteusok tartományában.

7. És megsegéllé őtet az Isten a Filiszteusok ellen és az Arábiabeliek ellen, kik lakoznak vala Gúr mezején és Hamennimban.

8. Adának az Ammoniták az Uzziásnak ajándékot, és kiméne az ő híre neve szintén Egyiptomig; mert feletle igen felnevekedett vala az ő hatalma;

9. Mert építe Uzziás tornyokat Jerúsálemben a szegelet kapu felett: a völgy kapuja felett és a szegeletek felett, és igen megerősítetté azokat.

10. A pusztában is tornyokat raka, és

sok kútakat ása: mert sok nyája vala mind a völgyekben, mind a térföldön, és majorkodó szolgálai, vinczelérei a hegyekben és a Kárméluson: mivelhogy a majorkodásnak szeretője vala.

11. Vala pedig Uzziásnak hadakozó népe is, harczra kimehető seregenként, a szerint a mint meg volt számláltatva Jéhiel Iródeák által, és Maaséja Tisztartó által, a Hananiás parancsolatjából, ki vala a Király Fejedelmei között egy.

12. A cselédek Fejedelmeinek minde-
nestől fogva való számok az erősek között, kétezer és hatszáz vala.

13. És ezeknek birodalmokban valának igen erős hadakozók háromszázezeren, hétezeren * és ötszázan, kik vitézi módon forgolódnak vala, hogy a Királyt megse-
gélle nék ellenségei ellen. * rész 25, 5.

14. Készíte pedig az ő hadának Uzziás paizsokat, kopjákat, sisakokat, pánczélok-
kat, íveket, és parittyába való köveket.

15. Készíte annakfelette Jérusálemben nagy mesterséges hadakozó szerszámokat, mellyek lennének a tornyok tetejében, és a kőfalnak szegeletein, nyilaknak és nagy köveknek kihajigálásokra. És az ő híre neve mindenfelé kiméne, mivelhogy csudaképen forgatná magát, míg igen megerősödnék.

16. Mikor pedig immár e képen megerősödött volna: magában felfuvalkodék, míg magát megfertéztetné, és vétkezék az ő Ura Istene ellen: az Úr templomába béméne, hogy a füstölő oltáron füstölne.

17. Béméne pedig ő utánna * Azáriás Pap, és vele az Úr Papjai nyolczvanan, igen erősek. * 1 Krón. 6, 10.

18. És ellene állának Uzziás Királynak, és mondának néki: Uzziás! nem te dolgoz az Úrnak füstölni, hanem az Áron Pap * fiaié, kik arra szenteltettek. Menj ki e szent helyből: mert igen vétkezel: tisztességre nem leszen az Úr Istentől. * 2 Móz. 30, 7. 4 Móz. 3, 10.

19. És megharaguvék Uzziás, kinek kezében vala a füstölő szerszám hogy füstölne, és mikor e képen haragudnék a Papokra, belpoklosság támad a homlokán ugyan a Papok előtt az Úr házában, a füstölő oltár előtt.

20. És mikor tekintett volna ő reá Azáriás a Főpap, és vele mind a több

Papok: láták a belpoklosságot az ő homlokán; és hamar elűték őtet onnét, és kényszeríték kimenni: mert az Úr megverte vala őtet.

21. És lőn Uzziás Király mind * halála napjáig belpoklos: és lakik vala egy magának való szabados házban mint belpoklos; mert az Úr házából kivettette vala. Jótám pedig az ő fija bírja vala a Király házáat, és ítéletet téssen vala a föld népének. * 2 Kir. 15, 5.

22. Uzziásnak pedig első és utolsó dolgait megírta * Ésaiás Próféta, az Ámos fija. * És. 6, 1.

23. És meghala Uzziás az ő atyaival egybe, és eltemeték őtet az ő atyai között a Királyok temetőmezéjén: mert ezt mondják vala fölé; belpoklos volt. És uralkodék Jótám az ő fija helyette.

27. RÉSZ.

Jótám jól uralkodik, és győzedelmeskedik.

Huszonöt esztendőös vala * Jótám, mikor uralkodni kezde, és tizenhat esztendeig uralkodék Jérusálemben; az ő anyjának neve Jérusa vala, a Sádók leánya. * 2 Kir. 15, 32. 33.

2. És cselekedék kedves dolgot az Úr előtt, mint szintén az ő atya Uzziás cselekedett vala, csak hogy az Úr templomába bé nem megyen vala; de a köztség még vétkezik vala.

3. Ő építé meg az Úr házának felső kapuját, a vár kerítésén is sokat építe.

4. Annakfelette a Júda hegyes földén városokat építe és a szép ligetes erdő-
kön palotákat és tornyokat rakata.

5. Ő is hadakozék az Ammon fjjainak Királyok ellen, kiket megvere: és adának néki az Ammon * fjjai azon esztendőben száz talentom ezüstöt, és tízezer véka búzát, tízezer véka árpát is. Ezt fizették néki az Ammon fjjai a második és harmadik esztendőben is. * rész 20, 1. 22. 23. 26, 8.

6. Megerősödék azért Jótám; mert az ő útait viseli vala az ő Ura Istene előtt.

7. Jótámnak * pedig több dolgait, minden hadakozásait és útait, ímé megírták az Izráel és a Júda Királyainak könyvekben. * 2 Kir. 15, 32—38.

8. Huszonöt esztendőös korában kezdett vala uralkodni, és tizenhat esztendeig uralkodék Jérusálemben.

9. És elaluyék Jótám az ő atyaival, és

eltemeték őtet a Dávid városában; és uralkodék Akház az ő fija helyette.

28. RÉSZ.

Az istentelen Akház sokképen büntettetik: de még sem jobból meg.

Húsz esztendőös vala Akház * mikor uralkodni kezdé, és tizenhat esztendeig uralkodék Jerúsálemben, és nem cselekedék kedves dolgot az Úr előtt, mint Dávid az ő atya; * 2 Kir. 16, 1—19.

2. Hanem jára az Izráel Királyainak útjokon, és öntött *bálványokat* csináltata a Baál tisztességére.

3. Annakfelette temjéneze is a Hinnom fíjának völgyében: fíjait is megégeté tűzben * a Pogányoknak utálatosságok szerint, kiket az Úr az Izráel fíjai elől kiűzött vala. * rész 33, 6. 5 Móz. 18, 9. 10—12.

4. Áldozék és temjéneze a hegyek * tetjén is, a halmokon is és minden zöld fa alatt. * 2 Kir. 16, 4.

5. Ezokáért az ő Ura Istene adá őtet a Siriabeli Király kezébe, és őtet igen megverék, és fogva vivének ő tőle sok foglyokat, kiket Damaskusba vivének. Annakfelette az Izráet Királya kezébe is adattaték, és az is őtet igen megveré;

6. Mert Pékah * a Rémália fíja Júdában egy nap levága száz húszezer embert, mind az erőssét; mivelhogy az ő Eleiknek Urokat Isteneket hátrahagyták vala. * 2 Kir. 16, 5—8. Ésa. 7, 1.

7. Annakfelette az Efraimbeli hatalmas Zikri megölé Maásiát a Király fíját, Azrikámot is az ő házának gondviselőjét, Elkánát is, ki a Király után második vala.

8. Fogva vivének ismét az Izráel fíjai az ő * attyokfiai között, kétszázezer asszonyt, fiakat, leányokat, és nagy sok jószágot kóborlának el tőlök, és azzal a nyereséggel mennek vala Samariába. * rész 25, 21—24.

9. Vala pedig *Samariában* az Úrnak Prófétája, kinek neve Obed, ki eleibe menván a hadnak, a melly Samariába megyen vala, monda a hadnak: Ímé mivelhogy a ti atyáitok Urának Istenének haragja a Júda ellen felgerjedett, azért adta őket kezetekbe; és ti *sokat* levágattok közöttük a ti nagy búsulástokban, melly szintén az égig felhata.

10. És immár most arról gondolkodtok, hogy a Júdának és Jerúsálemnek

fíjait magatok alá vessétek, hogy néktek szolgálítok és szolgálóleányitok legyenek. Avagy nem teszitek é ezzel magatokat a ti Uratoknál Istenteknél bűnösökké?

11. Azért halljátok meg szómat: vigyétek vissza a ti atyátokfiai között való foglyokat, kiket ide hoztatok; mert ha ezt nem mívelitek, az Úrnak nagy haragja *lészen* rajtatok.

12. Akkor felkelének az Efraimból való Főrendeknek férjfiái, *tudniillik* Azáriás a Jóhanán fíja, Berékiás a Mesillemót fíja, Ezékiás a Sallum fíja, és Amása a Hadlai fíjai, azok ellen, kik a viadalból jönek vala.

13. És mondanak nékik: Ne hozzátok ide bé a foglyokat; mert felette igen nagy bűn *lészen* ez, a mit akartok mívelni, és ezzel a mi bűneinket és vétkeinket megsokasítjátok; mert *e nélkül* is sok bűnünk vagyon, és az Úrnak haragja *vagyon* az Izráelen.

14. A had azért a foglyokat, és a nyereséget ugyan ott elhagyák a Fejedelmek előtt, és az egész gyülekezet előtt.

15. És felállának a megneveztetett személyek és fogák a foglyokat, és a kik mezítelének valának közöttük, felöltöztették a nyereségből: felöltöztették, *mondom*, azokat, sarukat is adának lábaikra; ételt és italt is adának nékik; meg is kenék őket és elvivék szamarakon a betegeseket, és vivék őket a pálmafáknak városába Jerikhóba az ő attyokfiaihoz; azután ők megtérének Samariába.

16. Az időben küldé * Akház Király az Assiriabeli Királyhoz, hogy lennének néki segítséggel. * 2 Kir. 16, 7—10.

17. Mert még az Edomeusok is * eljöttek vala, és a Júda népe között *sokat* levágának és rabokat fogának: * rész 21, 10.

18. A Filiszteusok is mind ellepék a lapáczon való városokat, és Júdának dél felől való részét és megvevék Bethsémet, Ajalont, Gederótót, Sókot is és annak faluit: Timnát és annak faluit, Gímzót és annak faluit, és ott laknak vala:

19. Mert az Úr megalázta vala Júdát Akházért az Izráel Királyáért: mert a Júdát elhajtotta * vala, hogy vétkeznék az Úr ellen. * vers 3—5.

20. Eljőve azért ő hozzá Tiglát-Pil-

nésér Assiriának Királya, ki ötet megszorogató, és nem erősíté ötet;

21. Mert Akház az Úr házát, a Királyét, a Fejedelmekét megfosztá, és az Assiriabeli Királynak ada *ajándékot*; de ugyan nem lőn segítséggel néki;

22. Valamikor pedig az Úr ötet megszorogatója vala, annál inkább vétkezik vala az Úr ellen; ugyanaz vala Akház Király:

23. Mert a Damaskusbeli * isteneknek áldozik vala, a kik ötet megverték vala, ezt mondván: Mivelhogy a Siriabeli Királyoknak istenei *igen* segítik őket; azért én is azoknak áldozom, hogy segíljenek engemet is: holott mind néki. mind az egész Izráelnek azok voltak romlásokra. * 2 Kir. 16, 10—16.

24. És öszvehordá Akház az Isten házának edényeit, és * öszvetöré az Isten házának edényeit, és az Úr házának ajtait-bezárlá, és oltárokat raka magának Jerúsálemnek minden szegeletiben; * 2 Kir. 16, 14, 17, 18.

25. Júdának minden városaiban is építé oltárokat, hogy az idegen isteneknek temjénezz; és az ő atyainak Urát Istenét e képen haragra felingerlé.

26. Az ő több dolgai pedig és útai mind elsőik mind utolsóik, ímé meg vagynak íratatva a Júda és az Izráel Királyainak * könyvekben. * 2 Kir. 16, 1—20.

27. Meghala pedig Akház az ő atyjaival, és eltemeték ötet Jerúsálem városában; mert nem vivék ötet az Izráel Királyainak * koporsóikba. És uralkodék az ő fija Ezékiás ő helyette. * rész 21, 20.

29. RÉSZ.

Ezékiás kegyesen uralkodik Júdában.

Ezékiás * kezde uralkodni, mikor volna huszonöt esztendő; és uralkodék huszonkilencz esztendeig Jerúsálemben; az ő anyjának neve vala Abija a Zakariás leánya. * 2 Kir. 18, 1—10.

2. És cselekedék kedves dolgot az Úr előtt mind a szerint, a mint Dávid az ő atya * cselekedett vala. * 1 Kir. 15, 5.

3. És az ő királyságának első esztendéjében az első hónapban megnyitá * az Úr házának ajtait, és azokat megújíttatá. * rész 28, 24.

4. És egybehivatá a Papokat s a Lévitákat, és öszvegyűjté őket a napkelet felől való utcában.

5. Mondván nékik: Halljátok meg szómat Léviták: Mindjárt magatokat szenteljétek meg, a ti atyáitok Urának Istenének házát is szenteljétek meg, és minden * undokságot a szent helyről hordjátok ki; * 2 Kir. 16, 10—14.

6. Mert igen vétkeztek a mi atyáink, és a mi Urunk Istenünk előtt * gonoszt cselekedvén, hátra † hagyták ötet, és az Úr sátorától elfordulván, háttal fordultak ő hozzát. * rész 28, 2—4. 22. 23. Jer. 2, 27.

7. A tornác ajtait is bezárták, a szövétneket is megoltották, a temjénezzést is elhagyták; és nem áldoztak égőáldozattal az Izráel Istenének a szent helyen.

8. És ezért volt az Úrnak *ilyen* nagy haragja a Júdán és Jerúsálemben; és adta volt őket * rabságra és pusztulásra és süvöltésre, a mint ti magatok is látjátok. * rész 28, 8. 19.

9. És ímé a mi atyáink fegyver miatt hullottak el, fiaiunk, leányink és feleségink fogságba vitettek e dologért.

10. Most azért én elvégeztem magamban, hogy az Izráel Urával Istenével szövetséget szerezzek, hogy haragját tőlünk elfordítsa.

11. Szerelmes fiaim, most ne tévelyg-jetek; mert az Úr titeket * elválasztott, hogy ő előtte állván, néki szolgáljatok; hogy szolgálj legyetek néki, és ő előtte jóillatot szeressetek. * 2 Móz. 28, 1. 2. 4 Móz. 3, 6—12.

12. Felkelének azért a Léviták, Máhát az Amásai fija, Jóel az Azárja fija, kik Kéhátiták * valának: a Mérári fiai közül pedig Kis az Abdi fija, és Azária a Jéhalélel fija, és a Gersoniták közül Joah a Zimma fija, és Eden a Joah fija. * 1 Krón. 23, 6.

13. Az Elisáfán fiai közül Simri és Jéhíel; az Asáf * fjai közül Zakariás és Mattánia. * 1 Krón. 25, 1.

14. A Hemán fiai közül is Jéhíel és Simei: a Jédutun * fjai közül Semája és Uzziel. * 1 Krón. 25, 1.

15. Öszvegyűjték az ő attyokfiat is, ki megszenteltetvén, béménének a Király parancsolatja szerint az Úrnak dolgaira az Úr házának megtisztítására.

16. Mert bémenvén a Papok az Úr házának belső részébe, hogy azt megtisztítának; kihordának *belőle* minden rútságot, melyet az Úr templomában

találának, az Úr házának pitvarába; honét fogadják a Léviták, hogy kihordanak a Kedron patakába.

17. Elkezdék pedig a megszentelést az első hónapnak első napján, és nyolczadnapon azután bemenének az Úr házának tornáczába, és megszentelék az Úr házát nyolczadnapig, úgy hogy azon első hónapnak tizenhatodik napján elvégeznék.

18. Bemenének azért Ezékiás Királyhoz, és mondanak: Megtisztítottuk mindenestől az Úr házát, az egészen égőáldozatnak * oltárát is, minden hozzá tartozó edényekkel egybe, a szent asztalt is, minden szerszámaival. * 2 Kir. 16, 14—17.

19. Minden egyéb szerszámokat is, melyeket Akház Király az ő királyságában elhagyott volt, * mikor *Isten ellen* vétkezett volna, megkészítettünk és megszenteltünk: és ímé mind az Úr oltára előtt vannak. * rész 28, 24.

20. Jó reggel azért felkele Ezékiás Király és összevgyűjté a városbeli Fejedelmeket, és felméne az Úr házába.

21. És vivének fel hét tulkot és hét kost, hét bárányt és hét kecskebakot a bűnért való áldozatra az * orszáért, a szent hajlékért, és Júdáért; és megparancsolá az Áron fíjainak a Papoknak, hogy megáldoznák az Úr oltárán. * 3 Móz. 4, 13—21.

22. Megölelék azért a tulkokat, és a Papok azoknak véreket vevén, elhinték az oltárra; hasonlatosképen megölvén a kosokat, elhinték azoknak véreket az oltárra; a bárányokat is megölvén, azoknak is véreket az oltárra hinték.

23. Utólszor előhozák a bűnért való kecskebakokat is a Király előtt és a Gyülekezet előtt, és kezeket rájuk tevék.

24. Minekutánna a Papok azokat megölték volna, megtisztíták azoknak véreikkel az oltárt az egész Izráelnek megtisztulására: mert mind az egész Izráelért parancsolta vala a Király, hogy lenne az egészen megégetendő áldozat, és a bűnért való áldozat.

25. És hagyá a Lévitákat az Úr házában czimbalmokkal, * náblumokkal és hegedűkkel, Dávidnak és Gádnak a Király Prófétájának, és Nátán Prófétának parancsolatjuk szerint; mert ez az Úrtól volt megmondotva az ő Prófétái által. * 1 Krón. 23, 5, 25, 1.

26. Előállának azért azok a Léviták a

Dávid zengő szerszámaival; a Papok is a trombitákkal. * 4 Móz. 10, 4—10.

27. És megparancsolá Ezékiás, hogy egészen égőáldozatot áldoznának az oltáron. Mikor pedig az áldozat elkezdeték: az Úrnak trombitákkal való éneklése is akkor kezdeték bizonyos énekekkel, és Dávidnak az Izráel Királyának szerszámaival.

28. Azonközbe az egész Gyülekezet imádkozik vala, mikor az énekesek énekelnének, és a trombitások trombitálnának mind addig, míg az egészen égőáldozat elvégeztetnék.

29. És immár hogy elvégezték volna, az áldozatokat; a Király és mindnyájan a vele valók leborulván *arczal*, imádkozának.

30. És megparancsolá Ezékiás Király és a Fejedelmek a Lévitáknak, hogy az Urat dicsérnék a Dávid és az Asáf Próféta dicséreteivel: kik mikor nagy örömmel dicsérték volna *az Urat*, meghajtván magokat, imádkák az Istent.

31. Azután szóla és monda Ezékiás: Immár a ti szolgálatotokat az Úrnak szenteltétek, azért immár jöjjetek elő, és hozzatok áldozatokat és háláadásnak áldozatit az Úr házába. Azért az egész Gyülekezet hozza *bűnért való* áldozatokat, és háláadásnak áldozatit, és kiki az ő akaratja szerint egészen égőáldozatokat.

32. És az áldozatra való barmoknak számok, melyeket a Gyülekezet hozott vala, *e volt*: hetven tulok, száz kos, kétszáz bárány. Mind ezek az Úrnak egészen megégetendő áldozatjára valók *voltak*.

33. Egyéb áldozatra szenteltetett *barmoknak számok* ez: Hatszáz tulok, háromezer juh.

34. De mivelhegy a Papok kevesen valának, és nem valának elégségesek az áldozatra való minden *állatoknak* elszerezésére: annakokáért az ő attyokfiai a Léviták segéllének nékik mind addig, míg azt a munkát elvégeznék, és míg a több Papok * magokat megszentelnék; mert a Lévitáknak szívek tisztább vala a magok megszentelésére, hogynem mint a Papoknak. * rész 30, 15.

35. Ennekfelette az egészen égőáldozatok bőséggel voltak a háláadásra való áldozatoknak kövérivel egybe, és az egészen égőáldozatnak itáliáldozatival. És

e képen helyére állaták az Úr házának szolgálatját.

36. Örvendeze azért felette igen Ezékiás, * és ő vele mind az egész Gyülekezet, hogy az Isten tiszteletét helyére állatta volna; mert igen hirtelen lőn e dolog.

* 1 Krón. 29, 9.

30. RÉSZ.

Ezékiás Király Húsvétot hirdet.

Elküldte pedig Ezékiás az egész Izráel népéhez és Júdához: Efraimnak és Manassénak íra leveleket is, hogy jönnének el az Úr házához Jerúsálembe, hogy az Izráel Urának Istenének a húsvétbárányt * megkészítsenek. * 2 Móz. 12, 2—14.

2. A Király pedig és a Fejedelmek tanácsot tartának a Jerúsálembeli egész Gyülekezettel egybe, hogy a Húsvétnek Innepét a második * hónapban szentelnék meg:

* 4 Móz. 9, 10, 11.

3. Mert azt mikor semmiképen véghez nem vihették, mivelhogy a Papok kevesen szenteltettek volna meg, a nép is nem gyűlt volna fel Jerúsálembe.

4. És e végzés igen tetszik mind a Királynak, mind az egész Gyülekezetnek.

5. És ezt végezik, hogy megkiáltanak egész Izráelben Beersebától fogva mind Dánig, hogy az Izráel Urának Istenének Húsvétinnepe megszentelésére eljőnének Jerúsálembe, mert sok időtől fogva nem szentelték volna meg a szerint, a mint a törvényben meg volt írva.

6. Elmenének azért a posták a Király levelével és a Fejedelmekével, az egész Izráelnek és Júdának földökre, és a Király parancsolatjából ezt mondják vala: Izráelnek fiai! térjete meg Ábrahámnak, Izsáknak és Izráelnek Urához Istenéhez, ő is megtér hozzátok, kik megmaradtatok * az Assiriabeli Királyoknak kezeiktől.

* 2 Kir. 17, 6.

7. Ne is legyetek olyanok, mint a ti atyáitok és atyátokfiai, kik vétkeztek volt az ő atyáiknak Ura Istene ellen * és elpusztította őket, a mint magatok is látjátok.

* 2 Kir. 16, 6. 7.

8. Most meg ne keményítsétek nyakaitokat mint a ti * atyáitok; adjátok az Úrnak kezeteket, és bémenvén az ő Szent-helyébe, mellyet megszentelt örökké, szolgáljatok a ti Uratoknak Istenteknek, és elfordul rólatok haragja; * 2 Kir. 17, 13—15.

9. Mert hogyha ti megtéréndetek az Úrhoz; a ti atyátokfiai és fiaiok kétség

nélkül kedvet találnak azoknál, a kik őket fogva * elvitték, hogy ez ő + földökre megtérjenek; mert igen irgalmas és kegyelmes a ti Uratok Istentek, el sem fordítja orcáját tőletek, ha ő hozzá megtéréndetek. * 2 Kir. 15, 29. † rész 6, 37. 7, 12—14.

10. Mikor pedig a posták városról várostra mennének az Efraim és a Manasse földén mind Zebulonig, nevetik és csúfolják vala őket:

11. Mindazáltal némellyek az Áser Manassé és a Zebulon nemzetségéből megalázzák magokat, és eljövénék Jerúsálembe.

12. Júdában is ezt cselekedé az Istennek keze, adván beléjük egy akaratot, hogy engednének a Király parancsolatjának és a Fejedelmekének, az Úr beszéde szerint.

13. Sok nép gyüle azért Jerúsálembe, hogy a kovásztalan * kenyereknek Innepét megszentelnék a második hónapban, gyüle mondom sok nép reá.

* vers 1. 2 Móz. 12, 2—20.

14. Felkelének pedig és elronták az oltárokat, mellyek valának * Jerúsálembe, és minden temjénező oltárokat elrontának és a Kedron patakába hányának.

* rész 28, 2—4.

15. Azután megáldozák a húsvétbárányt a második hónap tizennegyedik napján. Minekutánna pedig a több * Papok és Léviták megpirulván, magokat megszentelték volna; egészen égőáldozattal áldozának az Úr házában;

* rész 29, 34.

16. És kiki mind álla az ő helyére az ő szokások szerint, és Mózesnek az Isten emberének törvénye szerint, és a Papok a Léviták kezekből elvevén a vért elhintik vala azt.

17. Mivelhogy pedig nagy sokan valának a Gyülekezetben, kik magokat meg nem szentelték vala; azokáért a Léviták forgolódnak vala a húsvétbárányoknak megölésekben, minden tisztátalanért, hogy azokat megszentelnék az Úrnak;

18. Mert nagy része a népnek, sokan az Efraimból, Manasséból, Issakhárból és Zebulonból magokat meg nem szentelték volt, mikor megennék a húsvétbárányt, nem a szerint, a mint meg volt íratva: de könyörge Ezékiás a sokaságért mondván: A kegyes Úr tisztítsa meg azt;

19. Valaki az ő szívét készítette az Úr

Istennek az ő atyainak Istenének megkeresésére: ha szintén nem volna is *megtisztítatva* a mint a szent tisztaság *kívánna*.

20. Meghallgatá pedig az Úr Ezékiást, és a népnek megkegyelmeze.

21. Megszentelék azért az Izráel fiai, kik Jerúsálemben találtatának a kovásztalan kenyereknek Innepet hét napig nagy örömmel, és dicsérik vala az Urat minden napon a Léviták és a Papok, az Úr erejét éneklőszerszámokkal.

22. És szóla Ezékiás szívek szerint minden Lévitáknak, kik tudósok és jó szívvel valának az Úrhoz: Annakokáért evének az Innepen hét napon, áldozván háláadó-áldozatokkal, és dicsérvén az ő atyáiknak Urát Istenét.

23. Tanácsot tartá pedig az egész Gyülekezet, hogy mégis hetednapig szentelné az Innepet; és hét napot szentelének *nagy* vígassággal;

24. Mert Ezékiás a Júda Királya ada a Gyülekezetnek ezer tulkot, és hétezer juhot, a Fejedelmek is adának a Gyülekezetnek ezer tulkot, és tízezer juhot: a Papok is pedig immár nagy sokan magokat megszentelték vala.

25. Nagy örömben vala azért az egész Júda Gyülekezete, a Papok és a Léviták és azoknak egész Gyülekezete, a kik Izráelből oda mentek vala, mind az idegenek, kik az Izráel földéről jöttek vala, mind a Júdában lakozók.

26. És volt nagy vígasság Jerúsálemben: Mert a Dávid Izráel Királya fijának Salamonnak idejétől fogva nem volt ehez hasonló *Innep* Jerúsálemben.

27. Ezekután felállának a Papok * és a Léviták, és megáldák a Gyülekezetet: és meghallgattaték az ő szavok, és felhata az ő könyörgések mennybe az *Isten* szentséges lakhelyébe.

* 4 Móz. 6, 23—27.

31. RÉSZ.

Ezékiás az isteniszolgálatnak helyreállítását elvégezi.

Mikor pedig immár elvégezték volna ezeket: kiméne *mind* az egész Izráel népe, a ki találthaték Júdának városaiban, és eltörék a * bálványokat és a berkeket kivágák: és elronták a kápolnákat és az oltárokat egész Júdából, Benjáminból, Efraimból és Manasséból, míg mind elvégeznék: azután visszatérének az Izráel

minden fiai, kiki az ő örökségébe és városaiba.

* 2 Kir. 18, 4.

2. Továbbá Ezékiás a Papokat és a Lévitákat elrendelé az ő * oszlások szerint, kit-kit mind az ő szolgálatja szerint, a Papokat és a Lévitákat a tüzes áldozatokra, és a háláadó-áldozatokra, hogy szolgálnának és hálákat adnának, és dicsérnék *az Istent* az Úr taborának kapuibán.

* 1 Krón. rész 23—26. rész 23, 18.

3. A Király részét is *elrendelé*, hogy ő sajátjából adna a tüzes áldozatokra, mind reggeli, mind estvéli tüzes áldozatokra, a szombatnapoknak, a hónapok első napjainak, az Innepeknek tüzes áldozatira, a mint meg volna íratatva az * Úr törvényében.

* 4 Móz. 28, 3—21. 29, 1.

4. Meghagyá a népeknek is, a Jerúsálemben lakozóknak, hogy megadnák a Papoknak és a Lévitáknak részeket, hogy az Úr törvényének *véghezvitelében* serényebbek lennének.

5. Melly dolognak híre mikor elment volna: az Izráel fiai, a búzának, a bornak és olajnak, a méznek és minden mezei vetésnek zsengéjét bőséggel megadák: és mindenből a tizedet nagy bőséggel meghozák.

6. Az Izráel fiai is és a Júda *fiai*, kik lakoznak vala a Júda városaiban, ők is elhozák a barmokból és juhokból a tizedet: és a szent tizedeket is, melyek az ő Uroknak Isteneknek szenteltettek vala; és asztagokba rakák.

7. A harmadik hónapban kezdék az asztagokat rakni, és a hetedik hónapban végezek el.

8. Oda menvén pedig Ezékiás és a Fejedelmek, láták az asztagokat: és áldák az Urat, és az ő népét az Izráelt.

9. Megkérde pedig Ezékiás a Papokat és a Lévitákat az asztagok felől.

10. Kinek felelvén Azáriás * a Főpap, a Sádók nemzetségből való, monda: Miolta az Úr házába kezdék az ajándékokat hozni: eleget ettünk, meg is maradt sok *benne*; mert az Úr megáldotta az ő népét, és a megmaradt sokaságot is.

* rész 26, 17. 18.

11. Meghagyá pedig Ezékiás, hogy az Úr házában csinálnának tárházakat: és megcsinálák.

12. Béhordák azért a zsengéket, a tizedeket, az *Istennek* szenteltetteket is nagy hívséggel, és vala ezeknek gond-

viselője Konánia Lévíta, és második, ennek attyafia, Simei.

13. Jéhiel pedig és Azáriás, Náhát, Asáel, Jérimot, Józabád, Eliel, Ismákia, Máhát és Benája, gondviselők valának. Konániának és ennek attyafiának Simeinek birodalma alatt, az Ezékiás Király parancsolatjából és Azáriáséból, ki az Isten házának főgondviselője vala.

14. Kóré Lévíta pedig a Jemma fja, ki ajtónálló vala napkelet felől, gondviselője vala az Istennek szabad akarat szerint való ajándékinak, hogy osztogatná az Úrnak ajándékát, és a szentséges állatokat.

15. Ő mellette *valának* pedig ezek: Eden, Minjámin, Jésua, Semája, Amária, és Sekánia a Papok * városaiban, nagy hívséggel; hogy az ő attyokfiainak osztások szerint, mind nagynak, mind kicsinynek *egyaránt* sáfárkodnának.

* Jós. 21, 8. 10.

16. (Az ő nemzetségekben való férjfiú magzatokon kívül, kik volnának három esztendősek és nagyobbak) mindennek, valaki az Úr házába bémegyén vala a nappali szolgálatra, az ő szolgálatjok, rendtartások, és osztások szerint.

17. *Hogy sáfárkodnának, mondom, a Papi nemzetségnek az ő attyaiknak házik szerint; a Lévitáknak is, a kik húsz esztendősek és fellebb valók volnának, az ő rendtartások és * osztások szerint.*

* 1 Krón. 23, 5. 6.

18. És ezeknek nemzetségeknek, minden apró magzatjaiknak, feleségeiknek, fijaiknak és leányaiknak és az egész gyülekezetnek, minekutánna a szent állatokról való gondviselés tisztibe szentelték volna magokat.

19. Az Áron fjainak is, a Papoknak az ő városaikhoz tartozó hostátokban, minden városban *valának* bizonyos nevű emberek, hogy adnának minden férjfiú magnak részt, kik a Papok között volnának, azonképen a Lévitáknak is egész nemzetségeknek.

20. És így cselekedék Ezékiás egész Júdában: A mi jó, igaz és állandó vala az ő Ura Istene előtt, azt műveli vala.

21. Az Úr háza szolgálatjának minden dolgában pedig, melyet elkezdett vala, a törvényben és parancsolatokban keresi vala az ő Istenét; és *mivelhogy*

tiszta szívéből műveli vala azt, annak-okaért jó szerencsés volt.

32. RÉSZ.

Ezékiás megerősítették Sénakhérib ellen.

Ezekután, és ennek elvégezése után eljőve Sénakhérib * az Assiriabeli Király, és béméne Júdába, és megszállá az erős városokat; és elgondolá hogy azokat letöretné, és *magához foglalná.*

* 2 Kir. 18, 13. Ésa. 36, 1.

2. Mikor pedig Ezékiás meglátta volna, hogy Sénakhérib eljött volna, és Jérusálemet meg akarná szállani:

3. Tanácsot tarta az Fejedelmeivel, és főembereivel, hogy a városon kívül való forrásokat bétöltenék; és segítséggel lőnnek néki *e dologban*;

4. Mert öszvegyülvén a sokaság, bédugának minden kútfejeket, és az országnak közepén folyó patakot, mondván: Mivelhogy az Assirii Királyok reánk jönnek, ne találjanak bő vizet.

5. És megerősödvén, megépíté a városnak leromlott egész kerítését, melyen rakata tornyokat, kívül pedig más kőfalat is, a Millót is a Dávid városában megerősíté: ennekfelette szerze sok fegyvert és sok paizst.

6. Hadnagyokat is válogata a hadakozó nép közibe; és gyűjté őket magához a város kapujának utcájára, és szóla nékik szívek szerint, e képen:

7. Erősek legyetek és bátorságosok, semmit se féljete, meg se rettenjete az Assirii Királytól, és a vele való egész sokaságtól; mert velünk többen vagynak, hogynem ő vele.

8. Ő vele testi erősség vagon: velünk pedig a mi * Urunk Istenünk, hogy megsegéljen minket és érettünk hadakozzék. És megbátorodék a nép, ezt hallván Ezékiástól a Júda Királyától. * vers 21.

9. Ezekután elküldé szolgáit Sénakhérib az * Assirii Király Jérusálembe, (ő pedig vala akkor Lákisnak ellenében minden hadával) Ezékiáshoz a Júda Királyához, és az egész Júdához, mely vala Jérusálemben, mondván: * 1 Kir. 18, 17—35.

10. Ezt mondja Sénakhérib az Assirii Király: Kihez bíztok, hogy Jérusálemben maradtok a megszállásnak idején?

11. Avagy nem Ezékiás áltatott é el titeket, hogy titeket éhséggel és szomszussággal megöljön? mondván: A mi

Urunk Istenünk megszabadít minket az Assiriabeli Király kezéből!

12. Avagy nem Ezékiás vesztette é el az ő magasságbeli oltárait? és meghagyta Júdának és a Jeruzsálem népének, ezt mondván: *Csak egy oltár előtt imádkozzatok, és csak azon temjénezzetek.*

13. Avagy nem tudjátok é, mit miveltem mind én s mind az én atyáim e földnek minden népeivel? Valyon e föld pogányainak isteneik megszabadíthaták é az én kezemből az ő földöket?

14. És valyon melyik volt a pogányoknak istenei között, melyeket az én Eleim elvesztettek, a ki az én kezemből az ő népét megszabadíthatta volna, hogy a ti Istenetek is, az én kezemből titeket megszabadíthatna?

15. Most azért Ezékiás titeket el ne hittessen; és ne csalogasson titeket e féle *dologgal*, ne hidjete néki; mert *ha* semmi népnek és országnak Istene az ő népét az én kezemből és az én atyáim kezéből ki nem szabadíthatta; sokkal inkább a ti isteneitek meg nem szabadíthatnak titeket az én kezemből!

16. Ennekfelette is az ő szolgálói sokat szólának az Úr Isten ellen, és Ezékiás ellen, az ő szolgálja ellen.

17. Levelet is * írta, az Izráelnek Urát Istenét káromlással illetván, és szólván ellene ilyen módon: A mint e földön lakozó népeknek istenei meg nem szabadíthatták az ő népeket az én kezemből; e képen az Ezékiás Istene az ő népét kezemből ki nem szabadíthatja.

* 2 Kir. 19, 14. 19.

18. Kiáltnak vala pedig nagy felszóval Zsidó nyelven * a Jeruzsálem népe ellen, melly vala a kerítésen, hogy őket megrettentenék és megháborítanák, hogy a várost megvennék.

* Ésa. 36, 11. 13.

19. És *úgy* szólának a Jeruzsálem Istene ellen, mint e földön való Pogányoknak isteneik felől, mellyek * emberi kézzel csináltattak.

* Ésa. 37, 19.

20. Akkor Ezékiás Király * könyörge, és ő vele Ésaiás Próféta az Ámos fija e *káromlásért*, és felkiáltának az égre.

* 2 Kir. 19, 15. 19.

21. És elbocsátá az Úr az ő * Angyalát, ki megöle minden erőseket, a Hadnagyt és a Fejedelmet az Assirii Király táborában, és nagy szégyennel megtére

az ő földébe. Bémenvén pedig az ő Istene kápolnájába, ugyan ott az ő saját fiai fegyverrel + ölék meg őtet.

* Ésa. 37, 36. + Ésa. 37, 37. 38.

22. Megszabadítá azért az Úr Ezékiást és a Jeruzsálem népét Sénakhéribtől az Assirii Királytól, és mind a több *ellen-ségtől*; és elvivé azokat, a kik őtet megkörnyékezték vala.

23. És sokan ajándékokat hoznak vala Jeruzsálembe az Úrnak, Ezékiásnak is a Júda Királyának drága szép ajándékokat; és az ő híre-neve naggyá lőn minden Pogányok szemei előtt azután.

24. Az időben Ezékiás esék, * halálos betegségbe; és könyörge az Úrnak, ki néki szólván, csudát ada néki. * Ésa. 38, 1—8.

25. De nem cselekedék Ezékiás az ő hozzá való jótétemény szerint; mert magában felfuvalkodék, mellyért Istennek is lőn haragja ő rajta, Júdán és Jeruzsálemen.

26. Megalázá pedig magát Ezékiás, az ő kevélységét * elhagyván, a Jeruzsálemiekkel egybe: és míg éle Ezékiás az Úr haragja rájuk nem szálla.

* 2 Kir. 20, 13. 19.

27. Mert vala Ezékiásnak nagy gazdagsága és dicsősége; mert sok kincset gyűjtött vala magának; ezüstöt, aranyat, drágaköveket, és drágafűszerszámokat, paizsokat, és mindenféle drága s kívánatos szerszámokat.

28. Országa jóvedelmének, *tudniillik*, gabonának, bornak, olajnak, tárházakat és mindenféle baromnak istállókat szép renddel *szerezett vala*.

29. Városokat is építe magának és mindenféle barmoknak sokaságát szerze: mert az Isten néki igen nagy gazdagságot adott vala.

30. Ennekfelette Ezékiás dugá bé a Gihon folyásának felső fejét, és elfordítá azt a föld alatt a Dávid városának napnyugot felől való része felé; és minden dolgában igen szerencsés vala Ezékiás;

31. De mivelhogy a Babilóniabeli Fejedelmek követivel *megbarátkozék*, kik ő hozzá küldettek vala, hogy hadakoznának a * csudáról, melly lett vala a földön; Isten őtet elhagyta vala, hogy megkisértené őtet, és meglátná, mi volna az ő szívében.

* 2 Kir. 20, 11.

32. Ezékiásnak pedig több *lett* * dolgai

és jótéteményei ímé meg vagynak írva az Ésaiás Prófétaának, az Ámós fíjának látásában, és a Júda és Izráel Királyainak könyvökben. * 2 Kir. 18, 19. 20. Ésa. 36, 37. 38.

33. Meghala pedig Ezékiás az ő attyaival, és eltemeték őtet a Dávid fíjainak koporsóikon felül, és mind az egész Júda és Jérusálem nagy tisztességet tőnnek néki az ő halálának idején; és uralkodék Manasse, az ő fíja helyette.

33. RÉSZ.

Manasse és Amon országlása Júdában.

Tizenkét esztendőös vala * Manasse, mikor uralkodni kezdett volt, és ötvenöt esztendeig uralkodott Jérusálemben.

* 2 Kir. 21, 1—7.

2. Cselekedék pedig gonoszúl az Úr szemei előtt a Pogányoknak utálatosságok szerint, kiket az Úr az Izráel fíjai elől kiűzött vala.

3. Mert a magas oltárokat ismét megépíté, melyeket Ezékiás az ő attya az előtt * elrontott vala; és oltárokat emele a bálványoknak, berkeket is † plántála, és tisztelé az égnek minden seregeit, és szolgálta azoknak.

* rész 30, 14. † 5 Móz. 16, 21.

4. Oltárokat raka * az Úr házában is, mellyről az Úr mondotta vala: Jérusálemben † léssen az én nevem örökké.

* 2 Kir. 21, 4. † rész 7, 12—16.

5. Rakata, *mondom*, oltárokat az égnek minden seregeinek, az Úr házának mindkét pitvariban.

6. Fíjait is átvitte a tűzön * a Hinnom fíjának völgyében; és az időnek forgásához hallgat vala, jövendőmondásokkal, varázslásokkal, és szemfényvesztésekkel él vala, ördögösöket és jövendőmondókat szerzett vala magának: Sok egyéb gonoszságnak is találója vala az Úr szemei előtt, hogy őtet haragra felindaná.

* rész 28, 3. † 3 Móz. 19, 31.

7. A faragott bálványt, melyet csináltatott vala, felemelé az Úr házában, mellyről mondotta vala Isten Dávidnak, és az ő fíjának Salamonnak: E * házban és Jérusálemben, melyet választottam az Izráelnek minden nemzetségei közzül, helybeztetem az én nevemet mind örökké;

* 1 Kir. 9, 3. 6, 13. Zsolt. 132, 13.

8. És nem üzöm ki * a Izráelt e földről, melyet adtam volt a ti atyáitoknak; de így, ha ők is mind † megtartánd-

ják, a melyeket nékik Mózes által parancsoltam, minden törvényemet, czeremóniáimat és ítéletimet.

* 2 Sám. 7, 10. † 5 Móz. 28, 1. 15—26.

9. Nagy botráncokzással lón azért Manasse Júdának és Jérusálemnek, több gonoszságot cselekedvén a Pogányoknál, kiket az Úr kigyomlált vala az Izráel fíjai elől.

10. És noha megszólította vala * az Úr Manassét, és az ő népét; de hallani sem akarák.

* 2 Kir. 21, 11—15.

11. Rájok hozá azért az Úr az Assiria-beli Király seregének Hadnagyait, kik Manassét megfogák, * és vasba vervén, megkötözték őtet két lánczal, és Babilóniába vivék. * 2 Kir. 20, 18. 5 Móz. 28, 36. 2 Sám. 7, 14.

12. Mikor pedig volna nagy erős fogásban: az ő Urához Istenéhez felfoháskodék, * és magát igen magalázá az ő attyainak Istene előtt. * rész 6, 37—39.

13. És könyörgé néki: és megkegyelmeze néki, és meghallgatván * könyörgését, meghozá őket Jérusálembe az ő országába. Akkor esméré meg Manasse, hogy az Úr volna az igaz Isten.

* rész 7, 13. 14. 3 Móz. 26, 40. 42.

14. Ezekután a Dávid városa kívül való kerítést megépíté, Gihonnak nyugot felől való része felé, a pataktól fogva a halkupa bemenetelig, Ofelt is körülvéteté magas *kerítéssel* minden seregek hadnagyait Júdának minden erős városaiba.

15. És elrontván az idegen isteneket és a bálványt az Úr * házából, és minden oltárokat, melyeket rakatott vala az Úr házában hegyén, és Jérusálemben: kihányatá azokat a városon † kívül.

* vers 4. 5. † rész 30, 14.

16. Megépíté pedig az Úr oltárát, és áldozék rajta engesztelő és háláadóáldozatokkal, és megparancsolá a Júdának hogy szolgálának az Izráel Urának Istenének.

17. Mindazáltal még akkor a nép áldozik vala a magasságokon: * de csak az ő Urának Istenének.

* 5 Móz. 12, 5—8. 3 Móz. 17, 3—4.

18. Manassének pedig több *lett* dolgai, Istenéhez való könyörgése: a Prófétaának is intések, * kik szólnak vala néki az Izráel Urának Istenének képében, ímé, meg vagynak íratva az Izráel Királyainak históriái között. * 2 Kir. 21, 2—18.

19. Az ő könyörgése pedig, és az Isten mint kegyelmezett volt meg néki: és minden bűne és az ő nagy vétke; és a helyek, melyekben magas oltárokat rakott volt, berkeket és bálványokat állított volt, minekelőtte megalázta volna magát: imé meg vagynak íratva a Hó-zai beszédei között.

20. És meghala Manasse az ő atyaival és eltemeték őket az ő * házában: és uralkodék Amon az ő fija helyette.

* 2 Kir. 21, 18.

21. Huszonkét esztendőös vala * Amon, mikor uralkodni kezdett vala: és két esztendeig uralkodék Jérusálemben.

* 2 Kir. 21, 19—25.

22. És cselekedék nagy bűnt az Úr előtt mint szintén az ő atya Manasse cselekedett vala: mert minden bálványoknak, melyeket az ő atya Manasse szerzett vala, áldozik vala Amon, és azoknak szolgál vala.

23. Meg sem alázá magát az Úr előtt mint az ő atya Manasse, hanem inkább neveli vala Amon a bűnt.

24. Pártot ütének pedig az ő szolgálai ő ellene, és ötet ugyan házában megölék.

25. A földnek pedig népe levágá mind azokat, a kik Amon Király ellen támadtak vala, és Királlyá tevé a földnek népe Jósiást az ő fíját helyette.

34. RÉSZ.

Az istenes Jósiás uralkodása Júdában: a törvénykönyve megtaláltatik.

Nyolcz esztendőös vala Jósiás, * mikor uralkodni kezdett volt, és uralkodottharminczegy esztendeig Jérusálemben.

* 2 Kir. 22, 1.

2. És cselekedék jó dolgot az Úr előtt, és jára az ő atyának Dávidnak * útain, nem hajol vala sem jobbkéz felé sem balkéz felé:

* 1 Kir. 15, 5.

3. Mert az ő királyságának nyolczadik esztendejében, mikor még gyermek volna, kezdé keresni az ő atyának Dávidnak Istenét: tizenkettődik esztendejében pedig a Júdát és Jérusálemet kezdé megtisztítani a magos oltároktól * és berkektől, a bálványoktól és öntött képektől.

* rész 33, 22. 2 Kir. 23, 4—15.

4. Leronták ő előtte a Baálimok * oltárait is, és azokon való faképeket lehánytatá: a berkeket is mind a bálványokkal és öntött képekkel egyetemben

öszverontatá és apróra töreté, és elhínteté † azoknak porát azoknak temetőhelyeken, a kik az előtt azoknak áldoztak vala.

* 2 Kir. 23, 5—7. † 2 Móz. 32, 20.

5. A Papok csontjait is * megégeté azoknak oltárain és megtisztítá a Júdát és Jérusálemet.

* 2 Kir. 23, 15. 16.

6. Manassénak, Efraimnak és Simeonnak városaiban is, mind Nafthallig, köröskörül mindeneket elronta.

7. Lehánytatá azért az oltárokat, a berkeket, és a bálványokat öszverontván, mind porrá téteté, és minden faképeket kiveszté Izráelnek minden földéből, azután megtére Jérusálembe.

8. Királyságának pedig tizennyolczadik esztendejében, minekutánna a földet és a házat megtisztítá: elküldé Sáfánt az Asália fíját, és Maaséját a város Fejedelmét, és Joát a Joákház fíját a Kanczelláriust az ő Ura Istene házának megépítésére.

9. Kik Hilkiáshoz a Főpaphoz menvén, az Isten házában való pénzt, melyet gyűjtöttek vala a Manasse, Efraim és a megmaradott * egész Izráel *fíjaitól*, az egész Júdától, és Benjámintól: kézhez adák az ajtónálló Léviták, mikor megtértek Jérusálembe.

* 2 Kir. 22, 4.

10. Adák, *mondom, a pénzt* a mivesekhez látóknak kezekbe, kik az Úr házában gondviselői valának, és abból fizetnek vala a miveseknek *a gondviselők*, azoknak, a kik munkálkodnak vala az Úr házában, hogy annak romlását megépítenék, és megerősítenék a házat.

11. És adának *pénzt* az ácsoknak és a kőmiveseknek, hogy * vennének faragott köveket, és foglalni való fákat és gerendáknak valókat a háznak megépítésére, melyeket elrontottak vala a Júda Királyai.

* 2 Kir. 22, 6. 7.

12. Kik nagy hívséggel mivelnek vala az ő dolgokban, kiken pallérkodnak vala, Jáhát és Obádia Léviták, a Mérári fíjai között * valók; és Zakariás, Mésullám a Kéhátiták fíjai között valók, kik szorgalmaztatják vala őket. E Léviták között pedig mindenik az éneklő szerszámokhoz jól tud vala.

* 1 Krón. 23, 6.

13. A terehhardozókon pedig (mert kényszerítők valának a miveseken mindeféle dologban) pallérkodnak vala a Léviták között rendelt Íródeákok, igazgatók, és ajtónállók.

* 1 Kir. 26, 1.

14. Továbbá mikor kihoznák az Úr házába bégyűjtött pénzt: megtalálá Hilkia pap az Úr törvény könyvét, melyett Mózes által kiadott volt. * 5 Móz. 31, 24–26.

15. Szóla pedig Hilkia, és monda Sáfánnak az Íródeáknak: A törvénykönyvet megtalálám az Úr Házában. És adá Hilkia a könyvet Sáfánnak.

16. Vivé pedig Sáfán a könyvet a Királynak, a dolgot is megbeszélé néki, mondván: Valamit bízál a te szolgálidra, abban *híven* eljárak;

17. Mert az Úr házában találtatott pénzt egybetakarítván, adák azt a pal-léroknak és a miveseknek kezekbe.

18. Megjelenté annakfelette Sáfán Íródeák a Királynak mondván: Hilkia Pap nékem egy könyvet ada: és elolvasa benne Sáfán a Király előtt.

19. Mikor pedig a Király hallotta volna a törvénynek beszédit: ruháit meghasogatá.

20. És parancsola a Király Hilkia Papnak, és Ahikámnak a Sáfán fijának, Abdonnak a Mika fijának, és az Íródeáknak Sáfánnak, és Asájának a Király szolgáljának, mondván:

21. Menjete el, és kérdjétek meg az Urat én képmében, és az Izráelnek és a Júdának maradékai képmében, e megtaláltatott könyvnek beszédei felől: mert az Úrnak nagy haragja vagyon, a melly mi reánk szállott, azért hogy a mi atyáink nem tartották meg az Úrnak beszédét, hogy mind a szerint cselekedtek volna, a mint e könyvben meg volt iratva.

22. Elméne azért Hilkia és a Király embere Húlda * Prófétaasszonyhoz a Sallum feleségéhez, ki Thókéhát fija vala, ki Hasrának a ruhák gondviselőjének fija vala: (ez asszony pedig lakik vala Jerusalémben a másodrészen) és úgy szólának néki.

* 2 Kir. 22, 14.

23. Ki monda nékik: Így szól az Izráelnek Ura Istene: Mondjátok meg a férjfiúnak, a ki titeket hozzám küldött.

24. Ezt mondja az Úr: Ímé én veszedelmet hozok ez helyre, és a rajta lakozókra, azaz, mind az átkokat, mellyek meg vagynak iratva a könyvben, melyet olvastak a Júda Királya előtt;

25. Mivelhogy elhagytak engemet, és az idegen isteneknek temjénezték hogy engemet felgerjesztenének haragra, az ő kezeiknek minden cselekedeti által:

mellyért az én haragom gerjedett ez helyre, és el sem oltatik.

26. A Júda Királyának pedig, ki titeket küldött, hogy az Urat megkérdjétek, így szóljatok: Így szól az Izráelnek Ura Istene: E beszédekre, mellyeket hallottál:

27. Mivelhogy a te szíved meglágyula, és magadat megalázád az Isten előtt, mikor hallád az ő beszédeit e hely ellen és ennek lakosai ellen; mivelhogy, *mondom*, magadat megalázád előttem, és ruháidat meghasogatád, sírál is előttem: én is *téged* meghallgattalak, ezt mondja az Úr.

28. Ímé én téged a te atyáid közzé takarítlak, és tétetel a te * koporsódba békességben, és nem látják a te szemeid a † veszedelmet, mellyet én hozok ez helyre, és ennek lakóira. Kik ezt e szerint a Királynak megbeszélék.

* rész 35, 21–25. † rész 36, 6. 7. 17–21.

29. Akkor a Király elküldé, és össze-gyűjteté a Júdának * és Jerusalémmel minden Véneit.

* 2 Kir. 23, 1. 2.

30. És felméne a Király az Úr házába, és ő vele a Júdának minden férjfiái és Jerusalémmel lakosai, *tudniillik* a Papok, a Léviták, és az egész község nagy-tól fogva kicsinyig: És elolvasá fülök hallására a Szövetség könyvének minden beszédeit, mellyet találtak vala az Úr * házában.

* vers 14. 15.

31. Azután felállván a Király az ő helyében, fogadást * tón az Úr előtt, hogy ő az Urat követné és hogy parancsolatit, bizonyágtételeit és szerzéseit teljes szívből és teljes lelkéből megőrizné, cselekedvén a Szövetségnek beszédeit, mellyek megíratk az e könyvben.

* Jós. 24, 25.

32. És felfogadtatá * e dolgot minden Jerusalémbeliekkel, és mind a Benjáminből valókkal: és cselekedének a Jerusalémbeliek az Istennek, az ő atyaik Istenének szövetsége szerint.

33. Akkor kiveszté Jósias † minden utálatos bálványokat, mellyek valának az Izráel fiainak minden földökben, és kényszeríte mindent, valaki találta vala Izráelben, hogy szolgálja az ő Urának Istenének: és az ő egész életében el nem szakadának az ő atyaiknak Urától Istenétől.

* Neh. 9, 38, 10, 1. 28. 29. † 2 Kir. 23, 4–15.

35. RÉSZ.

Jósiás jeles Húsvétinneplese: az Egyiptom Királya ellen való harczen megölettetése.

Megszentelé annakfelette Jósiás Jérusálemben a * Húsvétinnepet az Úrnak: és megölék a húsvétibarányt tizenegyedik napján az első hónapnak.

* 2 Kir. 23, 21—23.

2. És a Papokat elrendelé az ő helyekre őrizni; kiket igen inte, hogy az Úr házában *húsvéggel* szolgálják.

3. És megparancsolá a Lévitáknak, kik az egész Izráélért az Úr előtt a szent állatokat elkészítik vala: Helhez tessétek, *úgymond*, azokat a szent láda eleibe a Házban, melyet készített volt Salamon a Dávid fija, az Izráel Királya: nem kell most az *Isten* * *ládáját* vállatokon hordoznotok. Most *azért* szolgáljatok a ti Uratoknak Istenteknek, és az ő népének az Izráelnek.

* 1 Krón. 23, 26.

4. És készítsétek el *magatokat* a ti atyai cseléditek szerint: és a ti oszlástok szerint, a mint Dávid az Izráel Királya elrendelte * volt és megírta az ő fija Salamon.

* 1 Krón. 23, 5—32.

5. És szolgáljatok a szent helyben a ti atyátokfiainak, kik a nép között valók, az atyai * cselédeknek rendjek szerint; és a Léviták atyai házoknak oszlása szerint.

* 1 Krón. 23, 6.

6. És a Húsvétibarányt úgy öljétek meg: és minekutánna megszentelitek magatokat, készítsétek el azt a ti atyátokfiainak, hogy az Úrnak Mózes által tett beszéde szerint cselekedjétek.

7. Ada pedig Jósiás az ő népének juhokat, bárányokat és gödölyéket, mind ezeket a húsvéti áldozatokra; mindenek valaki ott találtatik vala szám szerint * harmincezeret, és háromezer tulkokat; ezek mind a Királyból valának.

* 1 Kir. 8, 63.

8. Az ő Fejedelmei is szabad akarattokból, a községnek, a Papoknak és a Lévitáknak adakozának: Hilkia, Zakariás és Jéhiel az Isten házának Fejedelmei adának a Papoknak a Húsvét áldozatira, kétezer és hatszáz *juhokat*, és háromezszáz tulkokat.

9. Konánia pedig és Semája, és Néatnéel az ő atyafiai, Hasábia, Jéhiel és Józabád a Léviták Fejedelmei, adának a Lévitáknak a Húsvét áldozatira ötezer *juhokat* és ötszáz tulkokat.

10. Elkészítvén azért mindeneket, a Papok állának az ő helyekre, a Léviták is az ő oszlások szerint, a Király parancsolata szerint.

11. Megölék azért a húsvétibarányt: A Papok a Léviták kezéből vévén a *vérét*; elhintik vala azt: a Léviták pedig *az áldozatra valóknak* vonják vala le bőrköket.

12. És külön választák az égőáldozatra valókat hogy megadnák azokat a népnek, az ő atyai cselédeknek oszlása szerint, hogy áldoznának az Úrnak, a mint a Mózes könyvében meg volna iratva; azonképen a tulkokból is *elválaszták*.

13. És megsüték * a húsvétibarányt a szokás szerint; a megszenteltetett állatokat pedig megfőzék fazekakban, vasfazekakban és üstökben: és nagy hamarsággal adák az egész községnek.

* 2 Móz. 12, 8. 9.

14. Ezekután magoknak és a Papoknak is elkészíték a húsvétibarányt: Mert a Papok az Áron fiai *valának foglaltosok* az égőáldozatoknak és a kövéréseknek áldozásában mind éjszakáig; azért a Léviták készítenék vala mind magoknak s mind a Papoknak az Áron fijainak.

15. Annakfelette az éneklők is, * az Asáf fiai *állanak* vala az ő rendekben, Dávidnak, Asáfnak, Hémánnak és Jédutunnak a Király Prófétájának parancsolatjok szerint: az ajtónállók is mindenik kapun: nem szabad vala onnan eltávoznok, hanem az ő atyókfiái a *több* Léviták készítenek vala nekik.* 1 Krón. 25, 1. 2.

16. És elvégezék azon napon az Úrnak egész tiszteletit, a húsvétibarányt megkészítvén, és égőáldozatokkal áldozván az Úrnak oltárán, a Jósiás Király parancsolata szerint.

17. Megszentelék azért az Izráel fiai, a kik jelen lehetének, a Húsvét Innepet az időben, és a kovász nélkül való kenyereknek * Innepet hetednapig.

* 2 Móz. 12, 18.

18. És nem szenteltek ehez * hasonló Húsvétot Izráelben, a Sámuel Próféta idejétől fogva: az Izráel Királyai között is, csak egy is nem szentelt hasonló Húsvétot ahoz, melyet Jósiás szentele a Papokkal, Lévitákkal, az egész Júdának, Izráelnek, és Jérusálem lakosainak jelenléteken.

* 2 Kir. 23, 22. 23.

19. Lőn pedig a Húsvétiinnepnek tisztelete a Jósias Király birodalmának tizennyolczadik esztendejében.

20. Mind ezután, hogy az *Isten* házát Jósias helyreállatá; felindula Nékó * az Egyiptom Királya, hogy az Eufrátes mellett való Kárkemis várost megszállaná; kinek Jósias eleibe méne. * Jer. 46, 2.

21. És noha követeket küldé ő hozzá Nékó, ezt mondván: Mi közöm vagyon te hozzád nékem, Júda Királya? Mert én most nem reád megyek, hanem az én országomnak ellenségére, és Isten parancsolta, hogy siessek; ne tusakodjál az Isten ellen, ki én velem vagyon, hogy el ne vesszenen téged;

22. Mindazáltal Jósias el nem tére ő előle, hanem hogy megütköznék vele, öltözetit megváltoztatá, és nem engede a Nékó beszédeinek, *mellyek az Isten szájából származtak vala*. Reáméne azért, hogy a Megiddó * mezején vele megütköznék.

23. Hol mikor az ívesek nyilakat bocsátottak volna Jósias Királyra, monda a Király az ő szolgálinak: Vigyetek ki engem innét: mert igen megsebesedém.

24. Levén azért őtet az ő szolgálai a szekérből, helyheztek őtet az ő második szekérébe, és vivék Jerúsálembe: És meghala, és eltemették az ő atyai koporsóikban, kinek halálán egész Júdának és Jerúsálemnek népe igen sirá.

* Zak. 12, 11.

25. Jeremiás is siratá Josiást, és siralmas énekekkel siratják vala őtet minden éneklő férjfiak és asszonyok mind e mai napig, kiknek éneklések ugyan szokássá válék Izráelben: *mellyek imé meg vagynak íratva a * Jeremiás Siralmaiban*.

* Jer. 9, 17.

26. Josiásnak pedig több lett dolgai és kegyelmességei, a mint az Úrnak törvényében meg vagyon írva:

27. Mind első és mind utolsó dolgai imé meg vagynak íratva az Izráel és Júda Királyainak * könyvekben. * 2 Kir. 22, 23, 1—28.

36. RÉSZ.

A Júdabeli négy utolsó Királyoknak nyomorult ország-lásokat a babilónia fogság végzi el, melly meddig tart.

És előhozá a föld népe Joákházt * a Jósias fíját, és Királlyá választá őtet az attya helyett Jerúsálemben. * 2 Kir. 23, 30.

2. Huszonhárom esztendőös vala Joákház, mikor uralkodni kezdé, és három hónapig uralkodék Jerúsálemben:

3. És az Egyiptombeli Király ötet a Jerúsálembeli *Királyságtól* * megfosztá, és vete a földre adót, száz talentom ezüstöt és egy talentom aranyat.

4. De Királlyá tevé az Egyiptombeli Király Eliákimot az ő attyafiát Júdán és Jerúsálemen; és nevét elváltoztatván, nevezé őtet Joákimnak; és Joákházt az ő attyafiát Nékó elvivé Egyiptomba.

* 2 Kir. 29, 31—35.

5. Huszonöt esztendőös vala Joákim mikor uralkodni kezdé, és tizenegy esztendeig uralkodék Jerúsálemben: és cselekedék * gonosztságot az ő Ura Istene előtt.

* Jer. 26, 21—23.

6. Felindula pedig ő * ellene Nabukodonozor a Babilóniai Király, és kettős békót vete lábaira, hogy Babilóniába vinné őtet.

* 2 Kir. 24, 1.

7. Az Úr házában való edényekben is elvitt * vala Nabukodonozor Babilóniába, és helyheztek azokat az ő templomába, Babilóniában.

* vers 18. 19.

8. Joákimnak * pedig több dolgai, és utálatos cselekedetei, és a mellyek ő benne találtattak, imé meg vagynak íratva az Izráel és Júda Királyainak könyvekben: és uralkodék helyette Joákin az ő fíja.

* 2 Kir. 24, 1—5.

9. Nyolcz esztendőös korában kezdett uralkodni * Joákin, és három hónapig és tíz napig uralkodék Jerúsálemben: és cselekedék utálatos dolgot az Úr előtt.

10. Az esztendőnek pedig forgásában elküldé Nabukodonozor Király *érte*, és viteté őtet Babilóniába, az Úr házabeli drágalatos edényekkel egyetemben, és választá *helyette* Királlyá Sédékiást az ő attyafiát, Júdában és Jerúsálemben.

* 2 Kir. 24, 8—17.

11. Huszonegy esztendőös korában kezdé uralkodni Sédékiás, és uralkodék tizenegy esztendeig Jerúsálemben.

12. És cselekedék utálatos * dolgot az ő Ura Istene előtt; és meg nem tudá magát alázni Jeremiás Próféta előtt, ki az Úr képeben *szól vala* néki. * Jer. 37, 1. 2.

13. De még Nabukodonozor Királynak is * ellene támada, a ki őtet az Isten *nevére* megesküdtette vala, és megkeményítván nyakát, szívét is megkemé-

nyíté, hogy az Izráelnek Urához Istenéhez meg ne térne.

* Ezék. 17, 13–16.

14. A Papifejedelmek is fejenként * a községgel öregbíték a bűnt a pogányoknak minden utálatosságok szerint; és megfertézteték az Úr házát, melyet megszentelt vala Jerúsálemben.

* Jer. 23, 11.

15. És mikor az ő atyáiknak Ura Istene küldené hozzájuk az ő Prófétáit jó idején: mert * kedvez vala az ő népének és az ő lakhelyének.

* Máté 23, 37. 38.

16. Azok az Isten Prófétáit *csak* csúfolják * vala, és az ő beszédeit megutálván, azt mondják vala: hogy megesehatnának az ő Prófétáitól; miglen az Úrnak haragja felgerjedne az ő népe ellen, mely ellen senki nem állhatna.

* rész 24, 20. Ezék. 33, 31. 32.

17. És reájok hozá a Káldeusok Királyát, ki levágá a népnek ifjait az ő szenthajlékjoknál: nem kedveze az ifjaknak, a gyenge szűzeknek; a vén és igen koros embereknek, mind egyig kezébe adá őket.

18. Végezetre az Isten házának mindenféle * edényeit, nagyokat, kicsinyeket, és az Úr házabeli kincsét, a Király kincsét, a Fejedelmek *kincsét*: mind ezeket Babilóniába viteté.

* vers 7. Jer. 20, 5.

19. Az Isten házát is meggyújták, Jerúsálemnek is kerítéseit leronták, palo-

táit mind * elégeték, és minden benne való drága szerszámokat elvesztének.

* Jer. 37, 10.

20. És a fegyvertől a kik megmaradtak vala; Babilóniába vivé, és voltak néki és az ő fíjainak szolgálai mind addig, míg a Persiai * birodalom feltámadna.

* Esdr. 1, 1–11.

21. Hogy az Úr beszéde bételjesednék, *melly* Jeremiás által *meg volt mondatva*: míg a föld az ő szombatit * megszentelné, és nyugovék a föld az ő pusztaságának egész idején, hogy bételnének a † hetven esztendő.

* 3 Móz. 26, 33. 34. † Jer. 25, 12.

22. A Persiai * Czirus Királynak pedig első esztendejében, hogy bételjesednék az Úr beszéde, *melly* Jeremiás által *mondatott*: az Úr felindítá Czirusnak a Persiai Királynak szívét, ki meghirdeteté az ő egész birodalmában, és írásával ugyanazont *bizonyítá*, mondván:

* Esdr. 1, 1. 2.

23. Ezt mondja Czirus a Persiai Király: Az Úr a mennynek Istene e földnek minden országait nékem adta, és ő megparancsolta * nékem, hogy az ő házát megépítsem Jerúsálemben, *melly* vagyon Júda földén: A ki azért az ő népe közül *akarja építeni azt*, az ő Ura Istene legyen azzal; és menjen fel *házájába*.

* Ésa. 44, 28. Ésa. 45, 1. 13.

ESDRÁS KÖNYVE.

1. RÉSZ.

Czirus parancsolja az Isten templomának ujjonon való építését.

Első esztendejében * Czirusnak a Persiai Királynak, hogy megteljesednék az Úr beszéde, melyet *mondott* vala Jeremiásnak szája által; felindítá az Úr Czirusnak a Persia *ország* Királyának lelkét, ki mind írott levéllel, mind élő beszéd által parancsolatot ada ki az ő egész országában, ezt mondván:

* 2 Krón. 36, 22. Jer. 29, 10. 11.

2. Ezt mondja Czirus a Persiai Király: E földnek minden országait nékem adta az Úr a mennynek Istene, és ő parancsolta nékem, hogy építsek néki házát Jerúsálemben, *melly* vagyon Júdeában.

* Ésa. 44, 28. 45, 1. 13.

3. Valaki azért ti közzületek az ő népe közül való: legyen azzal az ő Istene, és menjen fel Jerúsálembe, *melly* vagyon Júdeában és építse az Izráel Urának Istenének házát: annak az Istennek a ki *lakik* * Jerúsálemben.

* 1 Kir. 9, 3. Zsolt. 132, 13. 14.

4. Ha valaki pedig valamely helyben, a hol lakik, elmaradna: annak a helynek férjfiainak segítsék azt ezüsttel, arannyal, és egyéb jószággal, és barmokkal attól megválva, a mit szabad akarat szerint akarnak küldeni az Istennek házába, *melly* vagyon Jerúsálemben.

5. Felkelének * annakokáért a Júda és Benjámin atyai cselédinek Fejedelmei és a Papok, és a Léviták, és mindnyájan, kiknek felindította vala Isten lelke-

ket, hogy felmenjenek az Úr házának építésére, mely *vagyon* Jerúsálemben.

* Zsolt. 126, 1—4.

6. Mindenek továbbá, kik valának az ő szomszédságokban, megtölték azoknak kezeket ezüst és arany edényekkel, jószágokkal, barmokkal, és drága marhákkal, azonkívül mellyet szabad akarat szerint küldnek vala.

7. Czírus Király is pedig előhozá az Úr házának edényeit, mellyeket * elvitt vala Nabukodonozor Jerúsálemből, és helyheztetett vala az ő isteneinek házokban.

* 2 Krón. 36, 7—18.

8. Előhozá, *mondom*, Czírus a Persák Királya a kincstartó Mitredátes keze által, és számon * adá azokat Sesbasárnak, a Júda *nemzetsége* Fejedelmének.

* rész 7, 19.

9. És e vala számok azoknak: Harmincz arany medencze, ezer ezüst medencze és huszonkilencz kés.

10. Harmincz arany rostély, négyszáz tíz más rendbeli ezüst rostély és ezer egyéb edények.

11. Minden arany és ezüst edényeknek számok, ötezer négyszáz; mind ezeket kihozá Sesbasár, mikor a Babilóniai fogszágból kijövének Jerúsálembe.

2. RÉSZ.

A haza ment Zsidóknak számok, és az Isten háza építésére való adakozások.

Ezek pedig a tartománynak fiai, kik feljöttek vala a rabságból, kiket Nabukodonozor Babilóniának Királya fogva vitetett vala Babilóniába; és visszajövének Jerúsálembe, és Zsidóországba, kiki az ő városába.

2. Kik haza jövének Zorobábel, Jósuaival, Nehémiással, Sérájával, Rélájával, Márdókaival, Bilsánnal, Mispárral, Bigvaival, Réhummal, Baanával. Az Izráel népe férjfiainak számok ez:

3. Párosnak fiai * kétezer száz hetvenkettő.

* Nehém. 7, 8.

4. Sefátjának fiai, háromszáz hetvenkettő.

5. Arának fiai hétszáz hetvenöt.

6. Pahát-Moábnak, Jósué és Joáb fiai, kétezer nyolczszáz és tizenkettő.

7. Elám fiai, ezer kétszáz ötvennégy.

8. Zattu fiai, kilenczszáz negyvenöt.

9. Zakkai fiai, hétszáz és hatvan.

10. Báni fiai, hatszáz negyvenkettő.

11. Bébai fiai, hatszáz huszonhárom.

12. Azgád fiai, ezer kétszáz huszonkettő.

13. Adónikám fiai, hatszáz hatvanhat.

14. Bigvai fiai, kétezer ötvenhat.

15. Adin fiai, négyszáz ötvennégy.

16. Ater fiai, kik Ezékiástól valának, kilenczvenyolcz.

17. Bésai fiai, háromszáz huszonhárom.

18. Jóra fiai, száz tizenkettő.

19. Hásun fiai, kétszáz huszonhárom.

20. Gibbár fiai, kilenczvenöt.

21. Bethlehem fiai, százhuszonhárom.

22. Nétófát férjfi, ötvenhat.

23. Anatót férjfi, százhuszonnyolcz.

24. Azmávet fiai, negyvenkettő.

25. Kirjátárimnak, Kéfrának és Beerótnak fiai, hétszáz negyvenhárom.

26. Rámának és Gábának fiai, hatszáz huszonegy.

27. Mikmás férjfi, száz huszonkettő.

28. Béthelnek és Ainak férjfi, kétszáz huszonhárom.

29. Nébónak fiai, ötvenkettő.

30. Magbis fiai, százötvenhat.

31. A második Elámnak fiai ezer kétszáz ötvennégy.

32. Hárinnak fiai, háromszáz húsz.

33. Lódnak, Kháridnak és Onónak fiai, hétszáz huszonöt.

34. Jérikónak fiai, háromszáz negyvenöt.

35. Sénaának fiai, háromezer hatszáz és harmincz.

36. A Papok: Jedája fiai, Jósua házából való, kilenczszáz hetvenhárom.

37. Immérnek fiai, ezer ötvenkettő.

38. Páshúrnak fiai, ezer kétszáz negyvenhét.

39. Hárin fiai, ezer tizenhét.

40. A Léviták: Jósuaának, és Kádmielnek Hódávia fiai, hetvennégy.

41. Az Énekesek: Asáf * fiai, száz huszonnyolcz.

* 1 Krón. 25, 1. 2.

42. A kapunállóknak * fiai: Sallum fiai, Ater fiai, Tálmon fiai, Akkub fiai, Hatita fiai, Sobai fiai: ezek mindenestől száz harminczkilencz.

* 1 Krón. 26, 1.

43. A * Nétineusok: Sihának fiai, Hasufának fiai, Tabaótnak fiai.

* Jós. 9, 23. rész 8, 20.

44. Kéros fiai, Siaha fiai, Pádon fiai.

45. Lebána fiai, Hagába fiai, Akkub fiai,
 46. Hagáb fiai, Sámilai fiai, Hanán fiai,
 47. Giddel fiai, Gahár fiai, Reája fiai,
 48. Résin fiai, Nékoda fiai, Gázám fiai,
 49. Uzza fiai, Páseah fiai, Bésai fiai.
 50. Asna fiai, Meunim fiai, Néfusim fiai,
 51. Bakbuk fiai, Hákuf fiai, Hárhur fiai,
 52. Báslut fiai, Méhida fiai, Hársa fiai,
 53. Barkós fiai, Sisera fiai, Tamáh fiai,
 54. Nésiah fiai, Hátifa fiai.
 55. Salamon szolgáinak fiai: Sótai fiai, Soféret fiai, Péruda fiai,
 56. Jaála fiai, Dárkon fiai, Giddel fiai,

57. Sefátia fiai, Hattil fiai, Pokéret fiai, Hásbaim fiai, Ami fiai,

58. Mindenestől fogva a * Nétineusok, és a Salamon szolgáinak fiai, háromszáz kilencvenkettő. * vers 43.

59. Ezek is feljöttek vala Telmaláhból, Telhasáhból: Kérub, Addán, és Immér: de nem mondhatták meg az ő atyoknak házáat, és az ő nemzetségeket, ha az Izráél közzül valók volnának é.

60. Delájának fiai, Tóbijának fiai, Nékódának fiai, hatszáz ötvenkettő.

61. És a Papok fiai közzül: Habájának fiai, Kósnak fiai, Barzillainak fiai, ki vett vala a Gileádban lakozó * Barzillai leányai közzül magának feleséget, és nevezteték az ő nevekről.

* 2 Sám. 17, 27—29.

62. Ezek keresének magoknak nemzetsegről való levelet, de nem találának; azokáért kivettetének a Papságból.

63. És megmondá nékik * Tirsáta, hogy ne ennének a *Papoknak rendeltetett* szentelésekből, míg Pap nem támadna az Urimmal † és Tummimmal.

* Neh. 7, 65. 10, 1. † 2 Móz. 28, 15—30.

64. Mind az egész gyülekezet mindenestől, negyvenkét ezer, háromszáz hatvan.

65. Szolgák és szolgálóleányokon kívül, kik *valának* hét ezeren, háromszázan és harminczheten: ezek között pedig énekes férjfiak, és énekes leányok *valának* kétszázan.

66. Az ő lovaik kétszáz harminczhat; öszvéreik kétszáz negyvenöt.

67. Tevéik négyszáz harminczöt; szamaraik hatezer hétszáz és húsz.

68. Az atyáknak Fejedelmei közzül pedig, mikor felmentek volna az Úr házához, melly Jérusálemben *vala*, némelylyek szabad akaratjok szerint adának ajándékokat az Úr házába, hogy felépítenék azt az ő fundamentomán.

69. Az ő tehetségek szerint adának az építésre való költségre, hatvanegy ezer drakhma aranyat, ötezer gira ezüstöt, és száz papi öltözőruhákat.

70. Lakának annakokáért mind a Papok, s mind Léviták, és ezeknek népe közzül való énekesek és kapunállók, és a Nétineusok, kiki az ő városokban: és az egész Izráél az ő városaiban.

3. RÉSZ.

A haza ment Zsidók megépítik az oltárt: és az áldozatokat elkezdik.

Mikor pedig eljött volna a hetedik hónap, és *volnának* az Izráél fiai az ő városaikban; felgyüle mind az egész nép egyenlőképen Jérusálemben.

2. És felkele Jósua * Jósadának fja és az ő Pap atyafiai, és † Zorobábel Salatielnek fja, az ő atyafiaival egyetembe, és oltárt csinálnak az Izráél Isténének, hogy égőáldozatokat áldoznának rajta, a mint megirta vala *nékik* az Istennek embere Mózes, a törvényben.

* Zak. 3, 1. † Máté 1, 12.

3. Erős fundamentomra rakák pedig azt az oltárt; mert félnek vala a földnek népétől, és áldozának rajta égőáldozatokat az Úrnak, reggeli * és estvéli égőáldozatokat.

* 4 Móz. 28, 3—10.

4. És megszentelék a sátoros * Innepnek napját, a mint meg vagon írva, és égőáldozatokat *tőnnek* a mindennap szokott szám szerint.

* 2 Móz. 23, 34—36.

5. És annakutánna szüntelen való égőáldozatot, mind a havaknak * első napjain, s mind az Úrnak egyéb szenteltetett Innepnapjain, és minden egyéb szent dolgokat, és mindennek szabad akarat szerint való ajándékát *áldozzák vala* az Úrnak.

* 4 Móz. 23, 5—42. Neh. 10, 32. 33.

6. Annak a hetedik hónapnak első napjától fogva kezdenék égőáldozatokat tenni az Úrnak; az Úr templomának pedig

fundamentomai még fel nem vettettek vala.

7. Adának pedig pénzt a kővágóknak és egyéb mestereknek, és ételt, italt, és olajt, a Sídón és * Tírusbelieknek, hogy hordanának czédrusfát a Libánus hegyéről a Joppé tengerére, Czírusnak a Persiai Királynak akaratja szerint.

* 1 Kir. 5, 2. 6. 9.

8. Másod esztendőben pedig azután, hogy felmentek vala az Isten házához Jérusálembe, másodhónapban: hozzá kezdének, Zorobábel Salatielnek fija, és Jésua, Jósadáknak fija, és az ő több atytyokfiai, kik Papok és Léviták valának, és mindnyájan, kik a fogságból visszajöttek vala Jérusálembe, és rendelék a Lévitákat, kik húsz esztendősök és azon felül valának, hogy gondviselők lennének az Úr házának építésében.

9. És előlla Jésua és az ő fiai, atyafiaival egybe, Kádmiei és az ő fiai, és Júdának fiai egyenlőképen, hogy pallérrai lennének azoknak, kik munkálkodnak vala az Isten házán: Hénadád fiai és azoknak fiai és attyokfiai a Léviták.

10. Felveték annakokáért a mesteremberek az Úr templomának fundamentát, és rendelék egynéhány felöltözött Papokat kürtökkel, és Lévitákat, kik Asáfnak maradékai valának czimbalmokkal, hogy dicsérnék az Urat, az Izráel Királyának Dávidnak keze által csinált dicséretekkel.

11. Egyenlőképen pedig ezt éneklik vala, mikor az Urat dicsérik vala, és néki vallást tesznek vala: Mert * jó; mert mind örökké vagon az ő irgalmassága Izráelen! Továbbá mind az egész nép nagy felszóval kiált vala, mikor az Urat dicsérik vala az Úr háza fundamentomának felvettetése felett. * 1 Krón. 16, 1. 34.

12. Nagy sokan pedig a Papok és Léviták között, és az atyák között való Főemberek, a Vének, kik látták vala az első házat, mikor fundálják vala ezt az ő szemek előtt, nagy felszóval sirnak vala; és egyebek sokan örömben nagy felszóval kiáltanak vala.

13. Úgyhogy a nép az örömben való kiáltást meg nem tudná választani, a nép siralmának szavától; mert egyenlőképen kiáltanak vala nagy szóval, úgyhogy az a szó messze földre meghallatik vala.

4. RÉSZ.

A templom épittetése megakadályoztatik.

Meghallák pedig a Júdának és Benjáminnak ellenségei, hogy a fogságból visszajött népek templomot csinálnának az Izráel Urának Istenének:

2. És menének Zorobábelhez, és az atyáknak Fejeihez, s mondának nékik: Hadd építsünk együtt veletek: mert miképen ti, úgy keressük mi is a ti Isteneket; és áldozatokat tettünk * néki, mind Esárhaddonak, az Assiriabeli Királynak idejétől fogva, ki ide felhozott minket.

* 2 Kir. 17, 27—33.

3. Akkor monda nékik Zorobábel és Jésua, és az Izráel attyainak egyéb Fejedelmei: Nem ti gondotok, hanem miénk, hogy házat építsünk a mi Istenünknek; annakokáért mi egyenlőképen építünk az Izráel Urának Istenének, a miképen megparancsolta nekünk * Czírus Király Persiának Királya.

* rész 1, 1. 2.

4. A tartománynak népe pedig ellene áll vala a Júda népének, és megháborítja vala őtet, hogy ne építhetne.

5. És fogadának ő ellene tanácsosokat, hogy eszét vesztenék az ő tanácsoknak, Czírusnak a Persia Királyának minden idejében, mind a Dárus a Persiabeliek Királyának birodalmáig.

6. Mikor pedig uralkodnék * Assvérus, az ő országlásának kezdetében: írások által vádolást tönnek a Júdának a Jérusálemnek lakói ellen.

* Eszter 1, 1.

7. Mint az Artaxerxes idejében írt vala Bislám Mitredátes és Tabéal a többekkel egyetemben, kik ő velek egy tanácson valának, Artaxerxesnek a Persia Királyának; a vádoló levelet pedig Siriai nyelven írták vala, és Siriai nyelven magyaráztatott vala meg is.

8. Réhum, ki tanácsos vala, és Simsai, ki Íródeák vala, írnak egy levelet Jérusálem ellen Artaxerxes Királynak, ugyanazon módon.

9. Akkor Réhum, ki tanácsos vala, és Simsai Íródeák, és ezeknek több társai, a Dineusok, Afársatakeusok, Tarpelcusok, Afársausok, Arkeusok; Babilóniabeliek, Susankeusok, Dehaveusok, és a Hélameusok.

10. És a többi a pogányok között, kiket ama nagy és dicsőséges Asnappár hozott vala, és lakosokká tett vala Sa-

marjának * városaiban, és a több *népek, kik vagynak* túl a vizen; azon időben pedig.

* 2 Kir. 17, 24.

11. E mássa a levélnek, melyet küldének Artaxerxes Királynak: Mi, kik lakunk a folyóvízen túl, te szolgálád: ez s ez időben.

12. Ezt adjuk tudtadra Király, hogy a Zsidók, kik feljöttek tőled mi hozzánk, mentek Jerúsálembe a visszavonó és gonosz városba, kit építnek fundulván, és rakván erős kőfalakat.

13. Megértse ezt a Királymost, hogyha az a város megépíttetik, és a kőfalak megerősíttetnek; adóját, rovását, és esztendei jövedelmét bé nem * adja, és így a Királyoknak jövedelmeket megkisebbité.

* vers 16.

14. Továbbá, mivelhogy a templom romlásának mi voltunk okai; és mivelhogy a Királynak megvettetését el nem szenvedhetjük; azért küldöttünk és adjuk tudtára *ezeket* a Királynak;

15. Mert ha te atyáidnak dolgai felől írott könyvben megkeresi valaki; megtalálja a lett dolgok felől írott könyvben, és megérti, hogy az a város visszavonó * város volt, és ártalmas a Királyoknak, és a tartományoknak, és eleitől fogva pártolkodások voltak abban, azért töreztetett el is az a város.

* 2 Krón. 36, 13.

16. Ezt is tudtára adjuk a Királynak: Hogyha ez a város megépülend, és a kőfalak megrakattatnak; a vizen túl való tartomány nem lesznek többé tiéd.

17. Felele a Király a tanácsos Réhumnak és az Íródeáknak Simsainak, és azoknak több társaiknak, kik laknak vala Samariában, és mind azoknak kik a vizen túl laknak vala: Békesség; és ez s ez időben.

18. A melly levelet küldöttetek nékem nyilván elolvastatott előttem.

19. És megparancsolám, hogy megkeresnék; és megtalálák, hogy az a város eleitől fogva feltámadott * a Királyok ellen, és ellenek hadakozott és visszavonások voltak abban.

* vers 15.

20. Annakfelette erős Királyok * voltak Jerúsálemben és bírták mind azokat, kik a vizen túl laktak, és hogy adót, rovást és esztendőnként való jövedelmet adtak azoknak.

* 2 Kir. 18, 1. 7. 8.

21. Most annakokáért parancsoljátok

meg; hogy szűnjenek meg azok az emberek; és a város ne építtessék, míg én tanácsot nem tartok felőle.

22. És meglássátok, hogy ebben vétket ne tegyetek, hogy ne nevedjék a Királyok ártalmára való veszedelem.

23. Mihelyt pedig az Artaxerxes Király levele elolvastaték Réhum és az Íródeák Simsai előtt, és azoknak társaik előtt; elmenének nagy hamarsággal Jerúsálembe a Zsidók ellen, és elhagyták velek az építést erővel s hatalommal.

24. Akkor megszűnnek az Úr házának épülete, melly *vagyon* Jerúsálemben és vesztegségben lón Dáriusnak Persia Királyának második * esztendejéig.

* Zak. 1, 1—16.

5. RÉSZ.

Aggeus és Zakariás Prófétának intésekből ismét elkezdik a templom építését; és a Tisztartók megírják a Királynak.

Ugyan akkor profétála Aggeus * Próféta, és Zakariás † az Iddó Próféta fija, a Zsidóknak, kik valának Júdeában és Jerúsálemben, az Izráel Istenének nevében *szólván* nékik. * Agg. 1, 1—14. † Zak. 1, 1. 16. 17.

2. Akkor azért felkelének Zorobábel Satiatielnek fija, és Jésua, Jósadának fija, és hozzá kezdének az Isten házának építéséhez, melly *vagyon* Jerúsálemben, és valának ő velek az Istennek Prófétái, segítvén őket.

3. Az időben jöve hozzájuk Tatténai, a vizen túl valóknak Fejedelmek, és Sétárboznai, és ezeknek társaik, és mondanak nékik: Ki parancsolta néktek, hogy e házat építenétek, és a kőfalakat fundálnátok?

4. Akkor megmondánk nékik kik volnának neveik a férjfiaknak, kik az alkotványt építnék.

5. Az ő Isteneknek szeme vala pedig a haza jött Zsidókon, és nem hagyathák el velek az *építést*, míg a dolog juta Dárius eleibe. Akkor azért levél által e képen íranak *néki* ezekről.

6. A levélnek ez a mássa, melyet küldött Tatténai a vizen túl valóknak Fejedelmek, és Sétárboznai az ő társaival, és az Afarsakeusok, kik a vizen túl valának Dárius Királynak.

7. Levelet küldének néki, és e vala írva a levélben: Dárius Királynak minden békesség;

8. Tudtára legyen ez a Királynak, hogy

elmentünk vala a Zsidóknak tartományokba a nagy Istennek házához, és az építtetik márványkőből, és a kőfalak deszkákkal padoltatnak, és nagy hamar-sággal munkálkodnak, hogy az épület ugyan nevekedik az ő kezek után.

9. Akkor megkérdeink a haza jött *Szidókat*, és azt mondánk nékik: Ki adott néktek szabadságot, hogy e házat építenétek, és e kőfalakat raknátok?

10. És az ő neveiket megkérdeznék tőlök, hogy tudtodra adnánk azokat néked, hogy megírnánk neveiket azoknak, kik gondviselők ő közöttök e dologban.

11. Ilyen szóval felelének pedig nekünk, mondván: Mi a mennynek és földnek Istenének szolgálai vagyunk, és újonnan megépítjük e Házat, melly ennekelőtte sok esztendőkkel építtetett volt, melyet az Izráelnek nagy * Királya épített és fundált volt.

* 1 Kir. 6, 1—38.

12. És minekutánna haragra ingerleték volt a mi attyáink a mennynek Istenét: adá őket a Babiloniabeli Kál-deus Nabukodonozor * Királynak kezébe, és azt a Házat elrontá, és a lakó népet rabságra vivé Babilóniába:

* 2 Kir. 21, 14. 15. 25, 1—10.

13. Mindazáltal Czírusnak Babilónia Királyának első esztendejében, * Czírus parancsolatot ada ki, hogy ezt az Istennek házát megépítenék.

* rész 1, 1. 2.

14. És az Isten házához való arany és ezüst edényeket is, * melyeket Nabukodonozor elvitt vala a Jérusálemi templomból, és helyheztetett vala a Babilóniai templomba: kihozatá Czírus Király a Babilóniai templomból, és adá Sesbasárnak, kit fejedelmül is rendelt vala.

* rész 1, 7—11.

15. És monda néki: Vedd fel ez edényeket, menj el, és rakd le a Jérusálemi templomba, és az Istennek háza az ő előbbi helyén építtessék meg.

16. Akkor az a Sesbasár eljőve, és fundamentomát felveté * az Isten házának, melly *vagyon* Jérusálemben; és az időtől fogva mind eddig építtetik, és még sem végeződött el.

* rész 3, 10. 11.

17. Most azért ha tetszik a Királynak, a Király kincstartó házában, melly *vagyon* Babilóniában, kerestessék meg, hogyha úgy *vagyon* é, hogy Czírus Király parancsolta, hogy ismét megépítsék az Isten házát, mely Jérusálemben *va-*

gyon: és erről való akaratját a Király küldje hozzánk.

6. RÉSZ.

A templom ismét megépíttetik, megszenteltetik, és Húsvét tartatik.

Akkor Dárius Király megparancsolá és megkeresék a könyveknek tárházában, mellyben a kincset tartják vala Babilóniában.

2. Találtaték pedig Akhmetában a Média tartományában való Királyi lakhelyen egy könyv, mellyben emlékezetért e vala írva:

3. Czírus Királynak első * esztendejében parancsolatot ada ki Czírus Király az Istennek háza felől, melly *vala* Jérusálemben: Az a ház építtessék meg, melly helye az áldozatoknak, és az ő kőfalai rakattassanak meg; az ő magassága legyen hatvan singnyi és szélessége is hatvan singnyi.

* rész 1, 1. 2.

4. Három kőfalai márványkőből *legyenek*: és *egy* fal új fákból; és erre való költség a Király házából adattassék.

5. Sőt az Isten házának mind arany s mind ezüst edényeit is, melyeket Nabukodonozor * elhozott vala a Jérusálemi templomból, és vitt vala Babilóniába, megadják: és visszatérjenek a Jérusálemi templomba az ő helyekre, és bérakattassanak azok az Isten házába.

* 2 Krón. 36, 7. 18.

6. Most annakokáért Tatténai, a vízen túl valóknak Fejedelmek, Setárboznai, és kik *vagytok* ő társai: és az Afarsakeusok kik túl *vagytok* a folyóvízen, távol legyetek tőlök:

7. Hagyjatok békét nékik, hadd épüljön meg az az Istennek háza, és békét hagyjatok a Zsidók Fejedelmének, és a fogságból haza ment Zsidóknak, hogy azt az Istennek házát építsék meg az ő helyén.

8. És megparancsoltam azt is, mit cselekedjete azokkal a haza ment Zsidókkal, kik építik azt az Istennek házát: Hogy *tudniillik*, a Király vízen túl való jószágának adójából költség adassék azoknak a férjfiaknak, hogy az elkezdett épület meg ne szűnjék.

9. És minden, valami nélkül szűkölködendének, akár tulkok, akár kosok, akár bárányok, a mennynek Istenének való éggáldozatokra, búza, só, bor és olaj, a Jérusálemi Papoknak szavok szerint,

adattassék nekik minden naponként hogy vétek ne *legyen benne*;

10. Hogy legyen miből jóillatú áldozatot tenniük a mennynek Istenének és könyörögiének a Királynak életéért, és az ő fijáért.

11. Annakfelette ezt is parancsolom, hogy valaki ezt az én parancsolatomat elváltoztatandja, annak házából fa törrettessék ki és felállattassék és arra akasztassék; és az ő háza * pervátává legyen ezért.

* Dán. 3, 29.

12. Az Isten pedig, kinek neve ott lakozik, megrontson minden Királyt, és minden népet, a ki felemeléndi arra az ő kezét, hogy elváltoztassa, és lerontsa az Istennek házat, melly *vagy*on Jerúsálemben. Én Dárius parancsoltam ezeket; sietséggel meglegyenek!

13. Akkor Tatténai a vízen túl valóknak Fejedelmek, Setárboznai és az ő társai nagy hamarsággal úgy cselekedének, a mint * Dárius Király *nekik* megparancsolta vala.

* vers 8. 9.

14. A haza ment Zsidók annakokáért építnek vala, és jó szaporája valamunkájoknak, Aggeus Profétának, és az Iddó fijának Zakariásnak jóvendőmondások szerint; és megépíték, és elvégezek az Izrael Istenének parancsolatjából, és Czirrusnak Dáriusnak és Artaxerxesnek, kik Persiai Királyok *valának*, parancsolatjából.

15. Elvégezteték pedig a Ház az Adár hónap harmadik napján, melly vala a Dárius Király *birodalmának* hatodik esztendejében.

16. És megszentélék ezt a házat az Izraelnek fiai, a Papok, Léviták és a fogságból visszajöttek, az Istennek, nagy örömmel.

17. És vőnnek fel ajándékon, ennek az Isten házána megszentelésekor, száz tulkot, kétszáz kost, négyszáz juhot, és kecskebakokat bűnért való áldozatra tizenkettőt az egész Izraelért, az Izrael nemzetségeinek számok szerint.

18. És rendelének Papokat az ő oszlások szerint, és Lévitákat az ő rendek szerint, kik *gondot viselnének* az Istennek dolgaira Jerúsálemben, a mint meg *vagy*on * irva a Mózes könyvében.

* 4 Móz. 3, 6—10.

19. Szerzének pedig a rabságból visszajöttek Páskhát, az első hónap * tizenegyedik napján.

* 2 Móz. 12, 1—11.

20. Mert megtisztultak vala a Papok és Léviták, és mindnyájan egyetemben tiszták valának; és megáldozák a húsvétibarányt, mind a rabságból megjöttekért, és az ő attyokfiáért a Papokért és ő magokért.

* Zsid. 5, 3.

21. Megevék annakokáért az Izrael fiai, kik a rabságból visszajöttek vala a *húsvétibarányt*, és mind azok, kik a földnek pogányival való fertelmeskedéstől magokat elszakasztották vala és ő hozzájuk *állottak vala*, hogy keresnék az Urat az Izraelnek Istenét.

22. Megszentélék a kovász nélkül való kenyereknek ételére rendeltetett innepet is * hét napokon nagy örömmel; mivel-hogy megvidámította volna őket az Úr és meghajtotta volna ő hozzájuk az Assiriabeli Királynak szívét, hogy így erősek lehetnének az Istennek, az Izrael Istenének házána építésében.*2Móz. 12, 17—20.

7. RÉSZ.

Esdrás a Király engedelmeiből elmegyén Jerúsálembe.

Ezek után pedig Artaxerxesnek a Persia Királya birodalmának idejében, Esdrás, Serájának fija, ki Azáriás fija, ki Hilkiás * fija.

* 2 Krón. 34, 9. 15.

2. Ki Sallumnak fija, ki Sádóknak * fija, ki Ahitúbnak fija.

* 2 Sám. 8, 17.

3. Ki Amariának fija, ki Azáriásnak fija, ki Mérajótnak fija.

4. Ki Zeráhiának fija, ki Uzzinak fija, ki Bukkinak fija.

5. Ki Abisuának fija, ki Fineásnak fija, ki Eleázárnak fija, ki Áronnak * az első Papnak fija *vala*.

* 1 Krón. 6, 3. 4.

6. Ez, *mondom*, az Esdrás feljöve Babilóniából: (e böles törvénytudó *vala* a Mózes törvényében, mellyet kiadott vala az Izraelnek Ura Istene) és a Király az Úrnak, az ő Istenének ő rajta való jóakarátja szerint, megteljesítette vala néki minden kéréseit.

7. Menének pedig fel az Izrael fiai közül, és a Papok és Léviták közül, az énekesek közül, és a kapunállók közül, és a Nétineusok közül Jerúsálembe, Artaxerxes Királynak hetedik esztendejében;

8. És juta Jerúsálembe az ötödik hónapban, melly a Király *birodalmának* hetedik esztendeje *vala*.

9. Mert az első hónap első napján lett kezdete a Babilóniából való feljövétel-

nek, és az ötödik hónap első napján jutott Jerúsálembe, az ő Istenének ő rajta való jóakarátja szerint.

10. Mert Esdrás az ő szívét arra bírta vala, hogy keresné az Úr törvényét, és azt megteljesítené, és tanítaná Izráelt a parancsolatokra és ítéletekre.

11. E pedig mássa a levélnek, melyet adott vala Artaxerxes Király a törvénytudó Esdrás Papnak, ki az Úrnak parancsolatiban és az Izráel között való rendelésiben tudós vala :

12. Artaxerxes, Királyoknak Királya, Esdrás Papnak a mennyei Isten törvényének bölcs és tökéletes tudójának köszönetét írja !

13. Végzést tettem én a felől, hogy valaki az én országomban az Izráel népe közzül, és az ő Papjai közzül, és a Léviták közzül el akar menni veled Jerúsálembe, az menjen el.

14. Miképen hogy te a Király személyétől és az ő hét * Tanácsosaitól elbocsátattál, hogy megvizsgáljad Júdeát és Jerúsálemet a te Istenednek Törvénye felől, mely vagyon a te kezében.

* Eszter 1, 14.

15. És hogy elvigyed az ezüstöt és aranyat, melyet a Király és az ő tanácsosai szabadakarattok szerint adtak ajándékon az Izráel Istenének, kinek hajléka vagyon Jerúsálemben.

16. És minden ezüstöt és aranyat, melyet találsz Babilóniának minden tartományában, azzal egyetembe, melyet a közönséges nép szabad akarattja szerint ad, és a Papok, kik jóakarattjokból adtak ajándékot az ő Isteneknek házának, mely vagyon Jerúsálemben.

17. Hogy hamarsággal végy ezzel az ezüsttel tulkokat, kosokat, bárányokat, minhájjakkal és itáliáldozatokkal egybe: és felvivén áldozd meg azokat a ti Istentek házának oltárán, mely vagyon Jerúsálemben.

18. A mi pedig néked és a te atyádfiaiaknak tetszik, hogy cselekedjete a megmaradott ezüsttel és arannyal a ti Istenteknek akarattja szerint; azt cselekedjétek.

19. Továbbá az edényeket, melyek a te Istened házának szolgálatjára * kezdedbe adattak néked, add meg az Isten előtt Jerúsálemben.

* rész 1, 7. 8.

20. És egyebeket is, a melyek szük-

ségesek a te Istenednek házában, és a melyeket gondolsz hogy kell adnod adass a Király kincstartó házából.

21. Ennekfelette én Artaxerxes Király, parancsolom minden kincstartóimnak, kik a folyóvízen túl *vagytok*, hogy mindeneket, valamiket kérénd tőletek Esdrás Pap, a mennyei Isten törvényének bölcs tudója, hamar meglegyenek.

22. Száz tálentom ezüstig, száz köből búzáig, száz köből borig, száz báth olajig, és só a mennyi elég.

23. Valami rendelése és végzése a mennyei Istennek, hamar meglegyen, a mennyei Isten házának épületire, hogy valamiképen meg ne haragudjék a Királynak és annak fíjainak országa ellen.

24. Tinéktek pedig tudtotokra adjuk, hogy sem a Papokra sem a Lévitákra, sem az énekesekre, sem az ajtónállókra, sem a Nétineusokra, sem a szolgákra, kik az Istennek házában szolgálnak, adót, fizetést, sem esztendei jövedelmet egy *Tisztartó* se vessen.

25. Te pedig Esdrás a te Istened törvényének bölcsességeszerint, mely te kezében vagyon, rendelj Bírakat és ítélő Mestereket, kik törvényt tegyenek az egész nép között, mely vagyon túl a vízen, mind azok között, kik tudják a te Istenednek törvényét, és azt, a ki nem tudja, megtanítsátok reá.

26. Mindenre pedig a ki a te Istenednek törvénye, és a Király törvénye szerint nem cselekeszik, törvény szolgáltatassék, és *ítéltessék* vagy halálra vagy számkivetésre, vagy jószágában való büntetésre, vagy fogságra.

27. Áldott a mi atyáinknak Ura Istene, ki ilyen dolgot indított a Király szívében, hogy dicsőítené az Úrnak házá, mely vagyon Jerúsálemben.

28. És irgalmasságát terjesztette én reám a Király előtt, és a tanácsosai előtt, és a Királynak minden hatalmas Fejedelmei előtt. Én azért megerősíttetvén az én Uramnak Istenemnek rajtam való keze által, Izráelből Főembereket válogaték hogy feljőnének velem.

8. RÉSZ.

Esdrás útítársai, és az ajándékok, melyeket vittek Jerúsálembe.

Ezek pedig az ő atyáinknak Fejedelmei, és nemzetség szerint való eredetek azok-

nak, kik feljöttek velem, Artaxerxes Király birodalmának idején Babilóniából.

2. Fineásnak fiai között Gerson: Itamárnak fiai között, Dániel: Dávid fiai között, Hattus:

3. Sekániának fiai között, ki Parósnak fija vala, Zakariás; és ő vele számláltatának nemzetség szerint másfélszáz férjfiak.

4. Pahát-Moáb fiai között Eljóénai, Zérahianak fija: és vele kétszáz férjfiak.

5. Sekániának fiai között, a Jáháziel fija; és vele háromszáz férjfiak.

6. Adin fiai között Ebed, Jónatán fiai és vele ötven férjfiak.

7. Elámnak fiai között Ésaiás, Atáliának fija; és vele hetven férjfiak.

8. Sélátia fiai között Zebádia, Mikaelnek fija; és vele nyolczvan férjfiak.

9. Joáb fiai között Obádia a Jéhiel fija, és vele kétszáz tizennevez férjfiak.

10. Selómitnak fiai között a Jósifja fija; és vele százhatvan férjfiak.

11. Bébai fiai között Zakariás, a Bébai fija; és vele huszonnyolcz férjfiak.

12. Azgádnak fiai között Johanán, Kattánnak fija; és vele százötz férjfiak.

13. Adonikámnak utolsó fiai között kiknek nevek im ezek: Elifélet, Jéhiel és Semája; és velek hatvan férjfiak.

14. Bigvainak fiai között Utai és Zabud: és velek hetven férjfiak.

15. Mikor pedig gyűjtöttem volna őket a folyóvíz mellé, melly foly Ahavába, és három nap ott lettünk volna; megnézém jól a népet és a Papokat: de a Lévi fiai között nem találék senkit ott.

16. Elküldém annakokáért Eliézert, Arielt, Semáját, Elnátánt, Járibot, Elnátánt, Nátánt, Zakariást és Mésullámot, kik főemberek *valának*; és Jójáribot, és Elnátánt, kik tudós eszes emberek *valának*.

17. És parancsolatot adék nekik, hogy mennének Iddóhoz, ki fő vala a Kalifja nevű helyben: és megtanítám reá, mint szólanának Iddónak és az ő atyafiának Nétinimnek a Kalifja nevű helyben, hogy szolgálkat hoznának nekünk a mi Istenünknek Házához.

18. Hozának annakokáért a mi Istenünknek rajtunk való jóakarattja szerint egy értelmes embert a Mákhli fiai között; ki Lévi fija, ki Izráel fija *vala*; tudniülk Serébiát, fijaival egybe, és tizen-nyolcz atyafiait.

19. És Hasábiát és vele Esaiát, a Mérári * fiai között, atyafiaival és húsz fijaival egyetemben.

* 1 Krón. 6. 1.

20. A Nétineusok * között pedig, kiket Dávid rendelt vala és a Fejedelmek a Lévitáknak szolgálatjokra, kétszáz húsz Nétineusokat, kik mind neveiken nevezetnek vala.

* Jós. 9. 23.

21. Akkor böjtöt hirdeték ott az Aháva folyóvíz mellett, hogy megsanyargatnánk magunkat a mi Istenünk előtt, és hogy igaz útát kérnénk tőle magunknak a mi apró magzatinknak és minden marháinknak;

22. Mert szégyenlettem vala kérnem a Királytól sereget és lovagokat, kik oltalmaznának minket a mi ellenségink ellen ez útban; mert ezt mondtuk vala a Királynak: A mi Istenünknek keze vagyon mind azokon kik keresik őtet jó szívűből: az ő ereje pedig és bosszúállása mind azokon, kik elhagyják őtet.

23. Böjtölénk annakokáért és könyörgénk ezért a mi Istenünknek; és engedelmes lőn mi hozzánk.

24. Külön választék pedig a Papifejedelmek között tizenkettőt, Serebját, Hasábiát, és velek az ő attyokfiai között tizet.

25. És adám nekik mérték szerint az ezüstöt és aranyat, és az edényeket, melyeket a Király az ő tanácsosaival és Fejedelmeivel egyetemben, és az egész Izráel, kik találtattak vala, adtak a mi Istenünk háza szükségére.

26. Adék, *mondom*, kezekbe hatszáz tálentom ezüstöt, és ötvent és száz tálentom éró ezüstmívet: és száz tálentom aranyat.

27. És húsz arany rostélyokat, melyek ezer drakhmát érnek vala; és a jóféle aranszínű rézből csinált edényeket kettőt, melyek olly becsesek mint az arany.

28. És mondék nekik: Ti az Úrnak szentei *vagytok*, és az edények is szentek: és ez az arany és ezüst szabad jóakarattból adatott ajándék a ti atyáitok Urának Istenének.

29. Vigyázzatok és megőrizzétek, míg mérték szerint *kézbe* adjátok a Papifejedelmek, Léviták, és az Izráel nemzetségnek Fejedelmei előtt Jérusálemben, az Úr házában kamaráiban.

30. Felfogadák azért azok a Papok és Léviták az ezüstnek, aranynak és edé-

nyeknek terhét, hogy felhoznák Jerúsálembe a mi Istenünknek házához.

31. Elindulának pedig az Aháva folyóvíz mellől az első hónap tizenkettődik *napján*, hogy mennének Jerúsálembe: és a mi Istenünknek keze volt rajtunk, és megoltalmazott minket a mi ellenségünknek és utánunk leselkedőnek kezéből ez úton.

32. Végre jutánk Jerúsálembe, és valánk ott harmadnapig.

33. Negyednap pedig megmérve adák az ezüstöt és aranyat, és az edényeket a mi Istenünknek házában, az Uriás Pap fijának Meremotnak kezéhez, kivel vala Eleázár a Fineás fija: azokkal pedig vala Józabád a Jésua fija, és Noádja, Binnui Lévitának fija.

34. A mint mindenek szám szerint és mérték szerint *adattak vala*: és ugyan akkor mint azt a mértéket bérák.

35. Továbbá a kik megjöttek vala a fogságból a rabságnak fiai égőáldozatokat tőnnek az Izráel Istenének; tizenkét tulkokat az egész Izráelért, kilencvenhat kosokat, hetvenhét bárányokat, bűnért való áldozatra tizenkét kecskebakkokat, mindezeket égőáldozatul az Úrnak.

36. És megadák a Király parancsolatit a Király Vitézeinek és Tisztartóinak, *kik valának* túl a vízen, és nagy jóakarattal lőnnek a néphez, és az Isten házához.

9. RÉSZ.

Esdrás könyörög Istennek a nép bűnéért.

Minekutánnak pedig ezeket elvégezték volna: jövének hozzám a Főemberek, és mondának: Az Izráel népe, a Papok és Léviták, nem választották el magokat a föld népeitől, hanem a Kananeusoknak, Hitteusoknak, Perizeusoknak, Jebuzeusoknak, Ammonitáknak, Moábitáknak, Egyiptombelieknek, és az Emorieusoknak utálatos vétkekben *egyenlőképen részesültek*:

2. Mert azoknak leányai közzül vettek *feleségeket* * magoknak és az ő fíjainak, és megegyedett a szent mag a földnek népeivel: és ebben a vétkekben elsők voltak a Fejedelmek és Főemberek.

* Nehém. 13, 23.

3. Melly szót mihelyt hallék: szaggatni kezdém alsó- és felsőruhámát és szaggatni kezdém hajamat és szakálatomat, és leülék * keseregve.

* Neh. 1, 4.

4. Hozzám gyüleenek azért mindnyájan, kik félik vala az Izráel Istenének szavát, a rabságból megjött sokaságnak vétkekért: én pedig nagy keservesen vesztetg ülök vala mind az estveli áldozatig.

5. Az estvéli * áldozatkor pedig felkelék az én gyötrelmemből, minekutánna megszaggattam volna mind alsó-mind felsőruhámát; és térdeimre esvén, kiterjesztém kezeimet az én Uramhoz Istenemhez.

* 5 Móz. 29, 38—41.

6. És mondék: Én Istenem, szégyenlem és átallom felemelni, én Istenem, az én orcámat te elődbe: mert a mi álnokságink felülhaladtak fejünk * felett, és a mi vétkeink mind az édig nevedettek.

* Zsolt. 38, 5.

7. A mi atyáinknak idejektől fogva, nagy vétkekben voltunk mind e mai napig: és a mi álnokságinkért adattatunk vala mi, * a mi Királyink, és a mi Papjaink, a földi Királyoknak kezekbe, fegyverre, rabságra, ragadományra, és orczapirulásra, mint e mai nap *bizonyság arról*.

* 2 Krón. 36, 12—21.

8. Most pedig nem sok ideje, hogy a mi Urunk Istenünk rajtunk könyörült, hogy nekünk hagyna maradékot, és *valami* szeget adna nekünk az ő szent helyén, hogy így megvilágosítaná a mi szemeinket a mi Istenünk, és adna nekünk egy kevés ideig való életet a mi rabságunk * után.

9. Jóllehet szolgálak vagyunk; de a mi rabságunkban el nem hagyott minket a mi Istenünk, hanem irgalmasságát megmutatá rajtunk Persiának Királyai előtt, hogy élnünk hagyna nekünk, hogy fel-emeljük a mi Istenünknek házát, és megépítsük annak pusztaságát, és adna nekünk bátorságos lakást Júdeában és Jerúsálemben.

* Zsolt. 136, 3. 4.

10. Most azért mit mondjunk, óh mi édes Istenünk, mind ezek után? Mert elhagytuk a te parancsolatidat,

11. Mellyeket parancsoltát a te szolgálád a Próféta által, mondván: A föld, mellyre bémentek, hogy bírjátok azt, tisztátalan * föld, a föld népeinek tisztátalanságoktól: azoknak utálatosságok miatt, mellyekkel bétöltötték azt teljességgel az ő undokságokkal.

* 3 Móz. 18, 25. 27.

12. Annakokáért most a ti leányitokat ne adjátok * az ő fíjainak, és az ő leá-

nyaikat ne végyétek a ti fiaiatoknak, és ne keressétek az ő barátságokat, sem javokat soha: hogy megerősíttessetek; és egyétek a földnek javait, és örökösképen adhassátok azt a ti fiaiatoknak bírní mind örökké. * 5 Móz. 7, 2. 3.

13. Minekutánna pedig mind ezek estek mi rajtunk a mi gonosz cselekedetünkért, és a mi nagy vétünkért: (holott te mi Istenünk lévén kedveltél nekünk, hogy a mi bűneink el ne nyomnának minket; sőt inkább adtál nekünk szabadulást.)

14. Nemde hátrátérünk é a te parancsolatidnakrontására és ez utálatos népekkel való sógorságra? Avagy nem haragudnál é reánk mind addig, míg megemésztetnénk, úgyhogy senki *közzülünk* meg ne maradna és el ne szaladna?

15. Izráelnek Ura Istene, igaz vagy te: mindazáltal megmaradtunk, mint e mai nap *bizonyítja*. Ímé jelen vagyunk mi előtted a mi bűneinkben: és nem lehet tőlünk, hogy megállhassunk ezért előtted!

10. RÉSZ.

A Pogányok közül vett feleségek elbocsátatnak: kik voltak abban részesek, megneveztetnek.

Mikor pedig imádkoznék Esdrás, és valást tenne * sírva, és leborulván feküdnék az Isten háza előtt: gyülekezének ő hozzá az Izráel közül férjfiak, asszonyok és gyermekek igen nagy sereggel: és minekutánna sok sírást tett volna ott a nép, * rész 9, 3.

2. Annakutánna szóla Sekánia, Jéhielnek fija, ki az Elám fiai közül való vala, és monda Esdrásnak: Vétkeztünk a mi Istenünk ellen, hogy idegen feleségeket vettünk magunknak a föld népei közül: de mindazáltal jó reménysége vagyon erről az Izráelnek.

3. Most annakokáért vessünk frigyet a mi Istenünkkel, hogy elhányjuk tőlünk mind azokat az asszonyokat, és mind azokat, kik ő tőlök születtek, az Úrnak akaratja szerint és azoknak a *férjfiaknak akaratjok szerint*, kik félik a mi Istenünknek parancsolatját: és az ő törvénye szerint * legyen. * 5 Móz. 7, 3.

4. Kelj fel: mert te read néz ez a dolog, és mi veled lészünk: erősítsd meg magadat és láss hozzá *e dologhoz*.

5. Felkele annakokáért Esdrás, és megeskété a Papoknak és Lévitáknak Feje-

delmeit, és mind az egész Izráelt, hogy e beszéd szerint cselekednének: és megesküvének.

6. Felkele, *mondom*, Esdrás az Isten háza elől, és béméne Jóhanánnak, Eliásib fijának ágyasházába: béméne oda, kenyeret nem evék, sem vizet nem ívék, hanem sír vala keservesen a rabságból haza jött népnek vétkeiért.

7. És megkiáltaték Júdeában és Jerúsálemben minden rabságból haza jötteknek: Hogy Jerúsálembe gyűlnének.

8. Valaki pedig harmadnapig oda nem menne, a Fejedelmeknek és Véneknek tanácsok szerint, minden jószága elveszne annak, és ő maga kivettetné a rabságból haza jötteknek Gyülekezetekből.

9. Öszvegyülének azért a Júdának és Benjáminnak minden férjfiái Jerúsálembe a három nap alatt, a hónap huszadik *napján, melly kilenczedik hó vala*; és az egész nép leüle az Isten házának piaczn rettegven e dologért és az esők * miatt, * 1 Sám. 12, 18.

10. Akkor felkele Esdrás Pap, és monda nékik: Ti felette igen vétkeztetek, hogy idegen nemzetségekből * vettetek feleségeket magatoknak, hogy ezzel többíténétek az Izráel vétkét. * 5 Móz. 7, 3.

11. Annakokáért most tegyetek vallást a ti atyáitoknak Ura Istene előtt és cselekedjétek az ő akaratja szerint, és szakadjatok el a földnek népeitől, és az idegen nemzetségekből vett feleségeitektől.

12. És felele az egész Gyülekezet, és monda felszóval: A képen kell nekünk cselekednünk a te beszéded szerint.

13. De a nép igen sok, és esős idő vagyon, kívül nem állhatnak: annakfelette e nem csak egy napi sem két napi dolog: mert sokan vagyunk, kik vétkeztünk ebben.

14. Rendeltessenek Fejedelmek az egész Gyülekezetben, és valaki lészen a mi városinkban, ki idegen feleséget vett magának, bizonyos időben jöjjön elő, és legyenek vele a városnak Venei és Bírái mind addig, míg elfordítjuk a mi Istenünknek azért való búsulásának haragját.

15. Annakokáért Jónathán, Asahelnek fija, és Jahásia a Tikva fija, választatának erre, kiket Mesullám és Sabbétai Léviták megsegítének.

16. És e képen cselekedének a rabság-

ből haza jöttek: és külön-külön állattatának, Esdrás Pap és a cselédeknek fő-fő emberei az ő atyáiknak házok szerint, kik mindnyájan neveken nevezettek vala: és leülének a tizedik hónap első napján, hogy e dolog felől értekezzenek.

17. Elvégezték pedig ezt a dolgot minden férjfiak között, a kik idegen feleséget vettek vala magoknak, az első hónap első napjáig.

18. És találtatának a Papok fiai között, kik idegen feleségeket vettek vala magoknak: Jésuának a Jósadák fijának, és az ő atyafiainak fiai között. Maaséja, Eliézer, Járíb és Gedálja.

19. És kezeket adák, hogy elűznék az ő feleségeiket; és hogy vétkeztek vala: az ő bűnöknek eltörléséért *áldoznak* vala kossal a nyáj között.

20. Immérnek fiai között: Hanáni és Zebádia.

21. Hárímnak fiai között, Maaséja, Elija, és Semája, és Jéhiel, és Uzziá.

22. Páshúrnak fiai között, Eljoénai, Maaséja, Ismáel, Nétanéel, Józabád és Elása.

23. És a Léviták között: Józabád, Simei, Kélája, (ez a Kélita) Petáhja, Júda és Eliézer.

24. Az énekesek között pedig Eliásáb; az ajtónállók között: Sallum, Télem és Uri.

25. És az Izráel között, Párosnak fiai között: Rámja, Jézia, Málkija, Mijámin, Eleázár, Málkija és Benája;

26. Elám fiai között pedig: Mattánia, Zakariás Jéhiel, Abdi, Jéromót, és Elija;

27. Zattu fiai között: Eljoénai, Eliásib, Mattánia, Jéromót, Zabád és Aziza;

28. Továbbá a Bébai fiai között: Jochánán, Hanánia, Zabbai és Atlai.

29. Báni fiai között: Mésullám, Malluk, Adája, Jásub, Seál, Jéramót.

30. Pahát-Moáb fiai között: Adna, Kélál, Benája, Maaséja, Mattánia, Bésaléel, Binnui és Manasse.

31. Hárím fiai között: Eliézer, Isija, Málkija, Sémája, Simeon.

32. Benjámin, Malluk, Semárja.

33. Hasum fiai között: Matténai, Mattátta, Zabád, Elifélet, Jerémai, Manasse, Simei.

34. Bani fiai között: Maádai, Amrámm és Uel.

35. Benája, Bedéja, Kéluhu.

36. Vánja, Méremót, Eliásib,

37. Mattánia, Matténai, Jaásau,

38. Báni, Binnui, Simei,

39. Selémia, Nátán, Adája.

40. Maknádbai, Sásai, Sárái,

41. Azárel, Selémia, Semárja,

42. Sállum, Amária, József.

43. Nébó fiai között: Jéhiel, Mattitja, Zabád, Zébina, Jaddán, Jóel, Benája.

44. Mind ezek idegen feleségeket vettek vala magoknak; és valának ezek között *némellyek*, kiknek feleségeiktől gyermekek lettek vala.

NEHÉMIÁS KÖNYVE.

1. RESZ.

Nehémiás bőjtől, és könyörög az Istennek, hogy a népnek megkegyelmezzon.

Nehémiásnak, Hakália fijának beszédei. És lón a Kislév nevű hóban, huszadik esztendőben: valék én a * Susán várában.

2. És jöve hozzám Hanáni, egy az én atyámfiak között, ő vele együtt Júdeából való *némelly* férjfiak, kiktől tudakozám a fogságból megszabadult maradék Zsidók felől, és Jerúsálem felől. * Esdr. 1. 2.

3. És mondának nékem: A fogságból megszabadult maradék *Zsidók* ott abban a tartományban, nagy * nyomorú-

ságban és gyalázatban *vagynak*, annakfelettte Jerúsálemnek kőfala elrontatott: és az ő kapui tűz miatt megégték.

* Esd. 4. 23.

4. Minekutánna pedig meghallám e beszédeket; leülék és sirék, és * kesergék *egynéhány* napokon, bőjtölék annakfelettte és imádkozám a mennynek Istenének.

* Esd. 9. 3.

5. És mondek! Kérlek Uram, mennynek Istene! Erős * nagy és rettenetes Isten! Ki megtartod fogadásodat és † irgalmasságotat a téged szeretőknak, és a te parancsolatodat megtartóknak.

* Dán. 9. 4. † 2 Móz. 20. 6. 34. 7.

6. Legyen kérlek, figyelmes a te füled, és a te szemeid nyiljanak meg, hogy hallgasd meg a te szolgádnak könyörgését, mellyel most én éjjel és nappal könyörgök te előtted az Izráel fíjaiért a te szolgáláidért: mert vallást tészek az Izráel fíjainak vétkeikről, hogy vétkeztünk te ellened, én is vétkeztem az én atyám házával egybe!

7. Felette igen vétkeztünk te ellened, és meg nem őriztük a te parancsolatodat, és rendelésidet és törvényidet, melyeket parancsoltál a te szolgád által, Mózes által.

8. Emlékezzél meg, kérlek, a te fogadásodról, mellyet tettél a te szolgád Mózes által, mondván: Ti vétkeztek én ellenem, én pedig * elszéleszték titeket sok népek közibe; * 5 Móz. 4, 25–27.

9. Mikor pedig megtéréndetek én hozzá, és megőrizénditek az én parancsolatimat, és a szerint cselekedéndetek: ha az égnek utolsó szélire kiüzetnétek is, onnét is * öszvegyűjtlek titeket és beszálítlak a helybe, mellyet rendeltem, hogy ott helyeztessék az én nevemet. * 5 Móz. 30, 4. 5.

10. Ezeket pedig te szolgálád, és te néped, kiket megszabadítottál * a te nagy erőd által és a te erős kezéd által. * Esd. 1, 2–7, 2. 1.

11. Kérlek Uram kérlek figyelmezzék a te füled a te szolgádnak könyörgésére, és a te szolgáládnak könyörgésekre, kik kívánják félni a te nevedet, és adj, kérlek a te szolgádnak ma jó előmenetelt, hogy nyerjen * kegylmet ama férjfiú előtt. * rész 2, 5. 6.

2. RÉSZ.

Nehémiás a Királytól levelet vévén, a Jerúsálembeli kerítésnek építéséhez fog.

Én pedig a Királynak pohárnokja valék, és lőn a Nisán nevű hóban, Artaxerxes Királynak huszadik esztendejében, mikor a Király eleibe bört *kellene vinnem*, felvivén a bört, adám a Királynak: Nem voltam pedig ő előtt az előtt * olyan szomorú. * rész 1, 4.

2. Monda azért nékem a Király: Miért szomorú a te orczád, holott beteg nem vagy? Nem egyéb ez, hanem a te szívidben való gonosz: és felette igen megfélemlém.

3. Akkor mondék a Királynak: Éljen örökké a Király! miért nem volna szo-

morú az én orczá, ha az a város, mellyben az én atyáimnak koporsóik *vagnak*, elpusztított, és annak kapui tűz miatt megemésztettek?

4. És monda nékem a Király: Mi dolgot kívánsz? Akkor könyörgék * a mennynek Istenének. * rész 1, 11.

5. És mondék a Királynak: Ha jónak tetszik a Királynak, és ha kedves te előtted a te szolgád; *kivánom*, hogy bocsáss engemet Zsidóországba, az én atyám temetőhelyeknek városába, hogy újonnan építsem meg azt.

6. Monda nékem a Király: (a Királyneásszony is pedig együtt ül vala vele.) Meddig leszen a te járásod, és mikorra jössz vissza? és tetszék a Királynak, és elbocsáta engemet, minekutánna néki bizonyos időt mondottam volna.

7. Akkor mondék a Királynak: Ha jónak tetszik a Királynak: adjanak levelet nékem az *Iródedékok* a tartománynak Tisztartóihoz, melly vagyon a folyóvízen túl, hogy általbocsássanak engem mind addig, míg Júdeát érem.

8. És adjanak levelet Asáfnak a Király erdeje Ispánjának, hogy adjon gerendáknak való fákat a ház kapuinak megépítésére, melly a templom mellett vagyon, és a város falainak, és a háznak, mellyben lakjam. És megadá *mind* ezeket nékem a Király, az én Istenemnek hozzám való jóakarátja szerint.

9. És menék a vízen túl való tartománynak Tisztartóihoz, és megadám nekik a Király levelét: bocsátott vala pedig velem a Király Főembereket a seregből, és lovagokat;

10. Mikor pedig a Hóronitbeli * Sallengéből való szolgál vala, meghallották volna ezt: semmiképen nem tetszék ez nekik, hogy valaki jött volna, ki az Izráel fíjainak javokra igyekeznek. * vers 19. rész 4, 1–3.

11. Azután juték Jerúsálembe, hol levék harminnapig.

12. Felelék pedig én éjszaka, és egy-néhány férjfiak velem egyetembe; és meg nem jelentém senkinek, mit indított volna az én Istenem az én szívemben, hogy cselekedném Jerúsálemmel: nem vala pedig semmi barmom egyéb velem, hanem a mellyen ülök vala.

13. És kimenék a völgynek kapuján

éjjel a lassan folyó *Silóáhnak* patakja felé, és a ganéj kapu felé; és meglátogatám Jerúsálemnek kőfalait, melyek elrontattak vala, és kapuit melyek a tűz miatt megemésztettek vala.

14. Azután általmenék a forrásnak kapujára, és a Király halastójára, holott nem vala helye az alattam való barom járásának.

15. Felmenék azért éjjel a patakon, és megnézegetém a kőfalt: ezekután vizszatérék a völgynek kapujára, és a szálásra menék.

16. A Főemberek pedig nem tudják vala, hová mentem volna, és mit mivelnék; mert sem a Zsidóknak, sem a Papoknak, sem a Főembereknek és Hadnagyoknak, sem a munkások pallérainak ez ideig semmit nem jelentettem vala.

17. Mondék annakokáért nékik: Ti magatok látjátok, melly nagy nyavalyában vagyunk: mert Jerúsálem elpusztult, és annak kapui tűzzel megégettettek: jertek, építsük meg Jerúsálem kőfalait, hogy ne legyünk ezután gyalázatosok.

18. Megjelentém pedig nékik az én Istennemnek hozzám való jóakarátját, és a Királynak beszédit is, melyeket szólott vala nékem: annakokáért mondának: Keljünk fel és építsük meg. És megerősíték magokat e jóban.

19. Mikor pedig meghallotta volna a Hóronitbeli Sanballát, * és Tóbiás az Ammon nemzetségéből való szolga, és az Arábiabeli Gésem: csúfolnak vala és megutálnak vala minket, mondván: Micsoda ez, a mit míveltek? Avagy a Király ellen akartok e támadni?

* vers 10. rész 6. 1.

20. Kiknek felelék és mondék: A mennynek Istene ad nekünk jó előmenetelt, és mi, kik ő szolgálai vagyunk, felkelvén építünk; néktek pedig semmi közötök és igazságotok nincsen, sem emlékezetetek Jerúsálemben.

3. RÉSZ.

Megirattatnak azoknak neveik, kik Jerúsálemnek kőfalait megépítették.

Ezek után felkele a Papoknak Fejedelme Eliásib, és az ő atyafiai a Papok, és megépíték a barmok kapuját: ők készítették azt el, és felállatták annak ajtait mind a Meáh tornyáig, és a Hananéel tornyáig.

2. És ő mellette építének a Jérikóbeliek: és azok mellett építe Zakkur az Imri fija.

3. A halaknak kapuját pedig megépíték a Hasenáa fiai: ők gerendázták azt meg, és ők állatták fel annak ajtait, lakatjaikkal és zárjaikkal együtt.

4. Ő mellettek pedig építe Meremót, Uriásnak fija, *melly Uriás* Hakkós fija vala; ő mellette építe Mésullám, Berekiásnak fija, ki Mesezábelnek fija vala; ő mellette építe Sádok, Baanának fija.

5. Kik mellett építének a Tékoabeliek: de a kik ezek közzül nagy emberek valának, nem vevék fel az ő Urok Háza építésének munkáját.

6. A régi kaput megépítették Jójada, Paseáhnak fija, és Mésullám, Bésódiának fija: ők gerendázták bé azt, és felállították annak ajtait, lakatjaikkal, zárjaikkal egybe.

7. Ő mellettek építe a Gibeonból való Melátja és Meronótból való Jádon: Gibeonnak pedig és Mispának lakosai *építének* a vízen innen való Fejedelemnek palotájáig.

8. Azok mellett építe Uzziel Harhájának fija az ötvösökkel: ő mellette építe Hanánia, Harakkáhim fija: és megerősítették Jerúsálemet mind a széles kőfalig.

9. Továbbá ő mellettek építe Refája, Húrnak fija, ki a Jerúsálemhez tartozó tartomány felének Fejedelme vala.

10. És ő mellettek építe Jedája, Hárumáfnak fija, az ő háza ellenébe, ő mellette építe Hattus a Hazabnéja fija.

11. A másik részt építe Málkije, Hárinnak fija, és Hásub, Pahát-Moáb fija, mind a kemenczéeknek tornyával egybe.

12. E mellett építe Sallum, Halohesnek fija, ki Fejedelme * vala a Jerúsálemhez tartozó tartomány felének; ő, és az ő leányai.

* vers 9.

13. A völgynek kapuját építé Hánun, és Zánoáhnak lakói: ők építék azt meg, és ajtókat csinálának reá, lakatokat és zárokat; és a kőfalban ezer singet, mind a ganéjkapuig.

14. A ganéjkaput pedig építé meg Málkija, Rékáb fija, a Beth-Kérem tartományának Fejedelme; ő építé meg azt, és ajtókat csinála reá, lakatokat és zárokat.

15. A forrásnak kapuját megépíté Sallum a Kolhózá fija, ki Mispa tartomá-

nyának Fejedelme vala; ő építé meg azt, és ő héjazá bé, és ajtókat is csinálá reá, lakatokat és zárokat, a Siloah halastónak falát is a Királykertétől fogva mind a grádicsig, mellyen a Dávid városából alájönek.

16. Ő mellette építé Nehémiás, Azbuk fija, a Bethsur tartománya felének Fejedelme, mind a Dávid koporsójának ellenében való helyig, és mind ama szépen csinált halastóig, és mind az erős vítézeknek házokig.

17. E mellett építének a Léviták: Réhum, Báni fija: ki mellett építé Hasábia, a Kéhila tartománya felének Fejedelme, az ő tartományának lakosaival egybe.

18. Ő utánna építének az ő attyokfiai; Bávai a Hénadád fija, a Kéhila tartománya felének Fejedelme.

19. Építé pedig ő mellette Ezer, Jé-suának fija, Mispának Fejedelme, más részt a szegeleten való fegyveresház felmenetelének ellenébe.

20. Ő utánna felindula Báruk, Zakkainak fia és más részt építé, attól a szegelettől fogva, Eliásibnak, a nagy Pap házának ajtajáig.

21. Ő utánna Méremót, Uriásnak fija, ki Hakkusnak fija vala, más részt építé, az Eliásib ajtajától fogva, mind az Eliásib házának végéig.

22. Ki után építének a Papok, a me-zőségnek férjfiái.

23. Ez után építé Benjámin, és Hásub az ő házának ellenébe; ki után építé Azáriás, Maasójának fija, ki Ananiásnak fija vala, az ő házánál.

24. Ő utánna Binnui Hénadádnak fija, építé másrészt, Azáriásnak házatól fogva mind a szegeletig, mind a szegeletig *mondom*.

25. Palál az Uzai fija építé a szegeletnek és a magas toronynak ellenébe, a Királynak felső házatól fogva, melly a tömlöcz pitvara mellett vagyon, és ő utánna építé Pedája, Parósnak fija.

* Jer. 32. 2.

26. A Nétineusok * pedig laknak vala a várban mind addig a helyig, melly vagyon a vizek kapujának ellenében napkelet felől, és a magas toronynak ellenében.

* vers 31. Jós. 9. 23.

27. Ő utánna építének a * Tékoabeliek más részt a helytől fogva, melly va-

gyon a magas torony ellenében mind a vár faláig.

* vers 5.

28. A lovaknak kapuján felül építének a Papok, kiki az ő házának ellenébe.

29. Ő utánnok építé Sádok, Immérnek, fija az ő házának ellenébe: ez után építé Semája, Sékániásnak fija, ki a napkeleti kapunak őrizője vala.

30. Ő utánna építé Hanániás, Selémiásnak fija, és Hánun, Saláfnak hatodik fija, más részt. Ő utánna építé Mésullám Berekiásnak fija, az ő háza ellenébe.

31. Ő utánna építé Málkijah, ötvösnek fija, mind a Nétineusoknak * és kereskedőknek házokig, a törvénytevő ház kapujának ellenébe, mind a szegeletnek hágójáig.

* vers 26.

32. A szegelet hágójának pedig és a barmok kapujának közötté építének az ötvösök és a kereskedő emberek.

4. RÉSZ.

A Zsidók egyik kezekben fegyvert tartnak, a másikkal munkálkodnak.

Lőn pedig, mikor meghallotta volna Sanballát, * hogy a kőfalt építének: felette igen megharagudnék és bosszankodnék, és a Zsidókat megcsúfolná;

* rész 2. 10. 19.

2. Mert *így* szól vala az ő rokonságai előtt, és a Samariabeli sokaság előtt, és *ezt* mondja vala: Valynn mit mivelnek e nyomorúlt Zsidók? Valyon megegendik é ezt nekik? Valyon áldoznának é ezek? Avagy elvégezhetnék é ezt most? Avagy megeleveníthetnék é a köveket a romlásból, minekutánna azok megégtek?

3. Az Ammon nemzetségéből való Tóbiás pedig ő mellette *állván*, monda: Akármint építsenek, ha a róka felhág reá, elrontja az ő kőfalokat.

4. Halld meg, óh mi Istenünk, hogy mi utálatosok vagyunk, és fordítsd az ő gyalázatjokat az ő fejekre; és adjd őket prédára a rabságnak földében.

5. És el ne fedezd az ő hamisságokat, és az ő bűnök a te orczád elől el ne töröltessék: mert téged bosszantottak az építőkben.

6. És ilyen módon megépíténk a kőfalt, annyira hogy az egész fal a feléig megépülne; mert a községnek kedve vala az építéshez.

7. Mikor pedig meghallotta volna Sanballát és Tóbiás, az Arábiabeliek, az Am-

móníták, és az Asdodeusok, hogy megbobbittatok volna Jerúsálemnek kőfalai és az elrontott *kőfalak* össze kezdtek volna ragasztatni: felgerjedének felette igen nagy haraggal.

8. Őszveesküvének azért mindnyájan egyenlő akaratral, hogy Jerúsálemet megostromlanák, és nékik gondot adnának.

9. Akkor imádkozánk a mi Istenünknek, és strázsát állatánk ő ellenek éjjel és nappal, mivelhogy tőlök félnénk.

10. Mert ezt mondják vala a Zsidók: Megfogyatkozott erejek a teher hordóknak, és még sok föld *vagyon*, mi pedig erőt nem vehetnénk *az ellenségén*, ha *mindnyájan* a falt építenénk;

11. Annakfelette ezt mondták a mi ellenségeink: Ingyen se tudják, se ne lássák, míg közikbe bémegyünk, hogy megöljük őket, vagy elhagyassuk velek a munkát.

12. Mikor pedig *mi* hozzánk jöttek volna a Zsidók, kik ő köztök laknak vala, és nekünk ezt tízszer is megmondották volna: Minden helyeken *megoltalmazatok magatokat*, a mellyeken mi hozzánk jöhetnétek.

13. Helyhezteték azért az erőtlenebb helyekre a kőfal megé, a köves helyekre *őrizőket*; annakfelette a népet elrendelém minden házanként fegyverekkel, dárdájokkal, és kézivekkel.

14. És mikor felkelvén megczirkáltam volna őket, mondék a Főembereknek, a Fejedelmeknek és a több községnek: Ne féljete * tőlök! A nagy és rettenetes Úrról megemlékezzetek, és harczoljatok a ti atyátokfiáiért, fíjaitokért, leányitokért, feleségeitekért és házaitokért.

* 4 Móz. 14, 9. 2 Sám. 10, 12.

15. És lőn mikor meghallották volna a mi ellenségink, hogy megtudtuk volna akaratjokat, és hogy az Isten semmivé tette * volna az ő tanácsokat: mi is megtérénk mindnyájan a kőfalnak *építésére*, kiki az ő munkájára.

* Jób 5, 12. Zsolt. 33, 10.

16. De az napságtól fogva az én ifjaimnak egyik része munkálódik vala, a másik része tart vala dárdákat, paizsokat, kéziveket és pánczélokát; és mind az egész Júda háznépe után Fejedelmek valának *pallérok*.

17. A kik a kőfalon munkálkodnak

vala, és a kik terhet hordanak vala, azokkal egybe, a kik azokat terhelik vala, azok között *kiki* egyik kezével munkálkodik vala, a másikkal a fegyvert tartja vala.

18. A kik pedig építnek vala, azoknak fegyverek derekokra fel vala kötve, mikor építnének: a trombitás pedig én mellettem vala;

19. Mert azt mondom vala a Főembereknek, a Fejedelmeknek és a nép maradáknak: E munka felette igen sok és igen nagy; és annakokáért mi egymástól elszakadozván a kőfalnak *csinálásán*, egymástól messze vagyunk.

20. Az helyre gyűljetek hozzánk, hol a trombita szavát hallándjátok; a mi Istenünk hadakozik érettünk!

21. A képen munkálkodunk vala, és fele *népünknek*, hajnaltól fogva mind a csillagok feltámadásáig fegyvert tart vala kezében.

22. Akkor is megparancsolám a népnek, hogy minden ember szolgáljával Jerúsálemben hálna, hogy éjszaka azok mellettünk vigyáznának, és nappal dolgot tennének.

23. Sem én, sem az én atyámfiái és szolgálaim, sem az őrizők, kik én utánam valának, le nem vetjük vala ruháinkat: kiki csak akkor teszi vala le fegyverét, mikor mosódik vala.

5. RÉSZ.

Nehémiás a gazdagok fősvénységét feddi és a magájából adakozik a szegényeknek.

Lőn pedig nagy kiáltása a népnek és az ő felségeiknek az ő attyokfiái a Zsidók ellen;

2. Mert valának ollyak, kik azt mondták vala: Mivelhogy fiainkkal, leányinkkal egybe sokad magunkkal vagyunk; kénszerítettünk *pénzen* venni gabonát, hogy együnk és éljünk.

3. *Némellyek* valának, kik azt mondják vala: Mind mezeinket, mind szőlőinket és házainkat zálogba hanyjuk, hogy az éhségben gabonát vehessünk.

4. Valának viszontag *ollyak*, kik ezt mondanák: Kölcsön vettünk pénzt a Király adójáért a mi mezeinkre és szőlő örökségünkre;

5. Most pedig, a mi testünk olyan *becsületes*, mint a mi atyánkfiainak testek, és a mi fiaink ollyanak, mint az övéik

is, és ímémi szolgálat és rabság alá adjuk a mi fiainkat * és leányinkat: vagynak is innárr *ollyak* a mi leányink között, kik rabság alá vettettek, és nincsen örök arra, hogy őket *megváltanánk*; mivel-hogy mind mezeinket, mind szőlőinket elzálogosítottuk. * vers 9. 10. 5 Móz. 15. 7—11.

6. Megharagvám azért felette igen, mikor azoknak kiáltásokat és e szót hallanám.

7. És mikor magamban gondolkodtam volna erről: megfeddém a Főembereket és a Fejedelmeket, és mondék nékik: Ti a ti atyátokfiaira felette igen nagy terhet vetettetek. És szerzék ő ellenek felette nagy gyűlést.

8. És mondék nékik: Mi szabadítottuk meg a mi atyáinkfiat a Zsidókat, kik a Pogányoknak eladattak vala, a mi tehetőségünk szerint: s ti pedig eladjátok é a ti atyátokfiat, és *engeditek é*, hogy nekünk eladattassanak? És hallgatának s nem tudának semmit felelni.

9. Akkor mondék: Nem jó dolog ez a mit cselekesztek: Avagy nem a mi Istenünknek félelmében * jártok é inkább, hogynem mint a mi ellenségink előtt a Pogányok előtt is, szidalmas cselekedetben? * 5 Móz. 15. 7—11.

10. Én is, s az én atyámfiat, és az én szolgálaim adtunk nékik pénzt és gabonát; hagyjuk el, kérlek ez * uzsorát! * 5 Móz. 23. 19.

11. Adjátok meg, kérlek, nékik ma az ő mezeiket, szőlőiket, olajkerteiket és házaikat: ennekfelette a pénznek, gabonának, bornak és olajnak századát, melyet ő rajtok szoktatok venni.

12. Felelének: Megadjuk, és semmit nem kívánunk tőlök, úgy cselekeszünk a mint mondod. Akkor egybegyűjtém a Papokat, és esküvéssel kényszerítém őket, hogy e beszéd szerint cselekednének.

13. Az én ruháimat is megrázám, és mondék: Így rázzon ki Isten minden embert az ő házából, az ő munkájából, és így legyen kirázott és üres, valaki meg nem teljesíti ezt a beszédet. És monda az egész Gyülekezet: Ámen! És dicsérék az Istent, és e beszéd szerint cselekedék a nép.

14. Sőt az naptól fogva, mellyen megparancsolta nékem a *Király*, hogy előttükjáró legyek a Júdának földén: Artaxerxes Királynak huszadik eszten-

dejétől fogva, harminczkettődik esztendejéig, *azaz* tizenkét esztendeig: sem én, sem az én atyámfiat a Fejedelemséghez való kenyeret nem ettük.

15. Az előbbi Hadnagyok pedig, kik én előttem voltak, terhelték a népet, és elvettek kenyerekből és borokból, és *vettek* rajtok *mindennap* negyven ezüst siklust; annakfelette az ő szolgálái uralkodtak a népen: én pedig nem cselekedtem úgy, az Istennek * félelméért: * 1 Móz. 39. 9.

16. Sőt még a kőfalon is építettem: mezőn való örökséget nem szerzettünk magunknak: szolgálaim is mindnyájan a munkán jelen voltak.

17. Annakfelette a Zsidók, és másfélszáz Főemberek és a kik jönnek vala mi hozzánk a körülünk való Pogányok között; az én asztalomon esznek vala.

18. A mit pedig mindennap készítenek vala nékem: egy ökör és hat kövér juh vala; madarakat is készítenek vala nékem, és minden tizednap mindennek bor bőségesen *adattatik vala*: mindazáltal az én Fejedelemségemhez való kenyeret nem kértem: mivelhogy a népnek nehéz szolgálat volna az.

19. Emlékezzél meg rólam én Istenem nékem jómrá, és mind azokról, melyeket én e néppel * cselekedtem.

* rész 2, 3. 6. 17. 18. 13, 8—13.

6. RÉSZ.

Az ellenségtől, hamis Prófétáktól és atyafiaktól, a munka eleibe vetett akadályok.

Mikor pedig meghallotta volna Sanballát * és Tóbiás, és az Arábiabeli Gésem, és a mi több ellenségink, hogy megépítettem volna a kőfalt, és nem maradt volna azon semmi romlás; jöllehet még ez ideig a kapukra az ajtókat meg nem csináltattam vala: * rész 4, 1—3.

2. Küldé Sanballát és Gésem én hozzám illyen beszédekkel: Jere ki, és egyenlő akarattól tanácskozzunk, az Onó mezején való faluk között *egyben*: ők pedig elgondolták volt magokban, * hogy nékem ártanának. * vers 6. 7.

3. Küldék azért követeket hozzájuk illyen beszédekkel: Nagy dolgot cselekeszem, azért nem mehetek: megszűnnék e dolog, ha én attól eltávozván, hozzájok mennék.

4. Küldének pedig ezen beszédekkel én hozzám négy rendben, és azon beszédekkel felelék nékik.

5. Küldé továbbá hozzám Sanballát ugyanazon beszédekkel az ő szolgáját ötödször, kinek kezében vala egy felnyitott levél.

6. Mellyben e vala írva: A Pogányok között ez a hír, és Gásmu mondja: Hogy te és a Zsidók pártot akartok ütni; annakokáért építet te a kőfal, és te vagy nékik Királyok: és *egyéb* beszédek is *valának*.

7. És hogy Prófétákat is rendeltél, kik hirdetnék te felőled Jérusálemben, ezt mondván: Király vagyon Zsidóországban! Melly dolognak híre a Királyhoz elérkezik; annakokáért jőjj ki, és egyenlő akarattól tanácskozzunk!

8. Akkor ilyen beszédekkel küldék ő hozzá: semmi nincsen abban, a mit te mondasz: hanem csak magadtól gondoltad azokat a te szívedben;

9. Mert mind ezek el akarnak vala minket * rettenteni, ezt mondván: Elunják a munkát, és elhagyják: Most azért *Uram*, erősítsd meg az én kezeimet!

* vers 2. rész 4, 1–3.

10. És mikor mentem volna Sémájának, a Delája fijának házába, ki Mehetabéel fija vala, ki *az ő házába* zárkozott vala, monda: Menjünk az Isten házába belől a templomba, és zárjuk bé a templomnak ajtait; mert eljőnek, hogy megöljenek téged: ez éjjel jőnek el, hogy megöljenek téged.

11. Kinek én mondek: Avagy ilyen férjfiúnak minémű én * vagyok, illik é elfutni? Avagy ki volna az, a ki én hozzáam hasonló lévén, az ő életének megtartásáért is bé merne a templomba menni? Nem megyek!

* rész 5, 14..

12. És eszembe vevém, hogy nem az Isten küldötte őtet: hanem azt a próféciát mondotta ellenem; mivelhogy Tóbiás és Sanballát * bérlették volna őtet *ellenem*;

* vers 2. 5–7.

13. Mert bérben fogadtatott volt meg, hogy én megrettennék, és a képen cselekedvén vétkezném; és lenne gonosz nevem ő nálok, mellyel gyalázhatnának engemet.

14. Emlékezzél meg én Istenem Tóbiásnak és Sanballátnak cselekedeteiről, a jövőmondó Nohádja asszonyról is és a több jövőmondókról, kik rettentettek engemet!

15. Elvégezteték azért a kőfal Elul

hónak huszonötödik napján; ötvenhét napokon.

16. Mikor pedig minden ellenségink meghallották volna: megfélemlének minden Pogányok, kik körülünk *valának* és lefüggeszték a földre az ő szemeket, és megismerék, hogy a mi Istenünkől lett volna e dolog.

17. Akkor is sok levelet küldének vala a Zsidók között való Főemberek Tóbiásnak, viszontag Tóbiástól *sok levelek* jőnek vala ő hozzájuk:

18. Mert sokan Zsidóországban ő hozzá esküdtek vala, mivelhogy veje vala Sémánának az Arah fijának; és Johanán az ő fija, Mesullámnak a Bérékiás fijának leányát vette vala.

19. Annak jócselekedetét is beszélék vala előttem, és az én beszédimet megviszik vala néki, leveleket pedig Tóbiás *gyakorta* küld vala, hogy engemet elrettentene.

7. RÉSZ.

Nehémiás jó rendelese, és a fogságból haza jött Zsidóknak számok.

Minekutánna pedig megépítettett volna a kőfal, és ajtókat csináltattam volna *a kapukra*, és kapunállók rendeltettek volna, énekesek is és Léviták *rendeltettek* volna:

2. Megparancsolám Hanániának az én atyámfia, és Hanániásnak a Jérusalembeli vár Tisztartójának, mivelhogy az igazmondó ember, és sokak felett istenfélő volna,

3. És mondek nékik: Meg ne nyitassanak Jérusálem kapui mind addig is, míg a nap fel nem melegedik: mikor a kapunállók is pedig bészárják a kaput, jól megnézzétek. Rendelék azért őrizőket Jérusálem lakosai közzül, kit-kit az ő vigyázó helyében, és az ő maga háza ellenébe.

4. A város pedig felette igen széles vala és nagy, a nép kevés vala benne; és egy ház is még meg nem építettett vala.

5. Ada azért az én Istenem *ilyen gondolatot* az én szívembe, hogy egybegyűjteném a Főembereket, a Fejedelmeket és a népet, hogy megszámláltatnának az ő nemzetségeknak rendi szerint: és megtalálám azoknak nemzetségeknak könyvét, a kik először feljöttek vala *Babilóniából*, mellyben illy írást találék:

6. Ezek a tartománynak fiai, kik a

rabságból* feljöttek, kiket rabságra vitt vala Nabukodonozor Babilóniának Királya: és visszaiöttek Jérusálembe, és Zsidóországba, kiki az ő városába.* Esd. 2, 2—70.

7. Kik haza jöttek Zorobábelrel, Jésuával, Nehémiással, Azáriással, Raámiával, Nahamánnal, Márdokeussal, Bilsánnal, Mispérettel, Bigvaival, Néhummal, Baanával. Számok pedig ez az Izráel népe férjfiainak:

8. Páros fiai, kétezer száz hetvenkettő.

9. Séfátia fiai, háromszáz hetvenkettő.

10. Arah fiai, hatszáz ötvenkettő.

11. Pahát-Moáb fiai: Jesuának és Joábnak fiai közöttül valók, kétezer nyolczszáz tizennyolcz.

12. Elám fiai, ezer kétszáz ötvennégy.

13. Zattu fiai, nyolczszáz negyvenöt.

14. Zakkai fiai, hétszáz hatvan.

15. Binnui fiai, hétszáz negyvennyolcz.

16. Bébai fiai, hatszáz huszonnyolcz.

17. Azgád fiai, kétezer háromszáz huszonkettő.

18. Adonikám fiai, hatszáz hatvanhét.

19. Bigvai fiai, kétezer hatvanhét.

20. Adin fiai, hatszáz ötvenöt.

21. Ater fiai, Ezékiástól valók kilenczvennyolcz.

22. Hásum fiai, háromszáz huszonnyolcz.

23. Bésai fiai, háromszáz huszonnégy.

24. Hárif fiai, száz tizenkettő.

25. Gibeon fiai, kilenczvenöt.

26. A Bethlehembeliek és Nétófátbeliek, száz nyolczvannyolcz.

27. Az Anatótbeliek, száz huszonnyolcz.

28. A Beth-azmávetbeliek, negyvenkettő.

29. A Kirját-Jeárim, Késira és Beerótbeliek, kétszáz negyvenhárom.

30. A Ráma és Gábabeliek, hatszáz huszonegy.

31. A Mikmásbeliek, száz huszonkettő.

32. A Béthel és Aibeliek, száz huszonhárom.

33. A második Nebóbeliek, ötvenkettő.

34. A második Elám fiai, ezer kétszáz ötvennégy.

35. Hárím fiai, háromszáz húsz.

36. A Jérikóbeliek, háromszáz negyvenöt.

37. A Lód, Hádid, és Onóbeliek, hétszáz huszonegy.

38. Sénaának lakosai, háromezer kilenczszáz harmincz.

39. A Papok: Jédájának fiai, a Jésua házából valók, kilenczszáz hetvenhárom.

40. Immér fiai, ezer ötvenkettő.

41. Páshúr fiai, ezer kétszáz negyvenhét.

42. Hárím fiai, ezer tizenhét.

43. A Léviták: Jésua fiai Kádmiellel egybe, a Hódéva fiai közöttül valók, hetvennégy.

44. Az Éneklők: Asáf * fiai száz negyvennyolcz. * 1 Krón. 25, 1. 2.

45. Az * ajtónállók: Sallum fiai, Ater fiai, Tálmon fiai, Akkub fiai, Hátita fiai, Sóbai fiai, száz harmincznyolcz. * 1 Krón. 26, 1.

46. A Nétineusok: Siha fiai, Hasufa fiai, Tabaóth * fiai. * Jós. 9, 23.

47. Kéros fiai, Sia fiai, Pádok fiai.

48. Lebána fiai, Hagába fiai, Sálmai fiai.

49. Hanán fiai, Giddél fiai, Gabát fiai.

50. Reája fiai, Résin fiai, Nekóda fiai.

51. Gazzám fiai, Uzza fiai, Páseah fiai:

52. Bésai fiai, Neúnim fiai, Néfísésim fiai.

53. Bákbuk fiai, Hákufa fiai, Hárhur fiai.

54. Baslit fiai, Néhida fiai, Hársa fiai.

55. Bárkós fiai, Sisera fiai, Támah fiai.

56. Nésiah fiai, Hatifa fiai.

57. A Salamon szolgáinak fiai: Sótai fiai, Sóféret fiai, Perida fiai.

58. Jaála fiai, Dárkon fiai, Giddél fiai.

59. Sefátia fiai, Hattil fiai, Pokéret Hásebaim fiai, Amon fiai.

60. Minden * Nétineusok, és a Salamon szolgáinak fiai; háromszáz kilenczvenkettő. * vers 46.

61. Ezek is feljöttek Telmelából, Telharsából, tudniillik Kérub, Addon, Immér; de nem nevezheték meg az ő atyoknak nemzetségét, és az ő magvokat, hogy ha az Izráel nemzetsége közöttül valók volnának é.

62. Delájának fiai, Tóbiásnak fiai, Nékodának fiai; hatszáz negyvenkettő.

63. A Papok között pedig: Habájának fiai, Hakkósnak fiai, Barzillainak

fjai, ki minekutánna vett volna feleséget magának a Gileádbeli * Barzillainak leányai között, azoknak nevekről nevezeték.

* 2 Sám. 17, 27—29.

64. Ezek keresék az ő nemzetségeknek rendéről való írást: de nem találák: azokért a Papság mellől elvettetének.

65. És megparancsolá nékik Hattirsáta, hogy ne ennének a szentséges állatokból, míg Pap lenne *Jerúsálem*ben az Urimmal * és a Tummimmal.

* 2 Móz. 28, 5—30.

66. Mindenestől fogva az egész Gyülekezet: Negyvenkét ezer, háromezáz és hatvan.

67. Szolgákon és szolgálókon kívül, kik valának hétezeren, háromezáz, és harminczeten: azok között pedig valának énekes férfiak, és énekes asszonyok, kétszáz és negyvenöt.

68. Azoknak lovaik hétszáz harminczhat; öszvéreik kétszáz negyvenöt;

69. Tevéik négyszáz harminczöt: szamaraik hatezer hétszáz húsz.

70. Némellyek pedig a nemzetségeknek Fejedelmei között adának *segítséget* az épületre: Hattirsáta ada ezer drakhma aranyat, ötven csészét, papiöltözeteket ötszázat és harminczat.

71. Némellyek pedig az atyáknak cseledeknek Fejedelmei között adának az épületre való kincs közzé húszezer drakhma aranyat, és kétezer kétszáz font ezüstöt.

72. A mit ennekefelette adott a több község, húszezer drakhma arany *volt*, kétezer gira ezüst, és hatvanhét papiöltözet.

73. Lakának pedig a Papok és Léviták, a kapunállók és éneklők, a több község, a Nétineusok, és mind az egész Izráel az ő városaikban, és eljőve a hetedik hónap, és az Izráeliták *lakoznak* *vala* az ő városaiban.

8. RÉSZ.

Nehémiás és Esdrás felállítják az Isteniszolgálatot.

Egybegyüle annakokáért mind az egész község az útczára, mely *vala* a vizeknek kapuja előtt; és megmondák a * törvénytudó Esdrásnak, hogy előhozná a Mózes törvényének könyvét, melyet parancsolt *vala* az Úr Izráelnek. * rész 12, 26.

2. Előhozá azért Esdrás Pap a törvényt a Gyülekezet eleibe *minden* férj-

fiaknak, asszonyoknak, és mind azoknak, a kik hallhatják *vala* azt értelemmel, a hetedik hónap első napján.

3. És olvása a könyvből az útczán, mely *vala* a víznek kapuja előtt reggeltől fogva mind délig a férfiak és asszonyok előtt, és azok előtt, a kik értik *vala* azt, és a népnek fülei figyelmetesek valának a törvénykönyvnek hallgatására.

4. Áll *vala* pedig a törvénytudó Esdrás fenn egy fából csinált prédikálószékből, melyet e dologért csináltak *vala* és áll *vala* ő mellette Mattithiás, Séma, Anája, Uriás, Hilkijás és Maaséja jobbkeze felől: balkeze felől pedig Pedája, Misáel, Málkija, Hásam, Hasbaddana, Zakariás és Mesüllám.

5. Felnyitá azért Esdrás a könyvet az egész sokaság szemei előtt: mert felette *vala* az egész népnek, és mikor tel kezdette volna nyitni: felállá mind az egész sokaság.

6. És áldá Esdrás az Urat a nagy Istent; és felele a nép és monda: Ámen! Ámen! az ő kezeket felemelvén. Annak utánna meghajtván magokat, imádák az Urat, arczal a földre *leborúlván*.

7. Jésua pedig és Báni, Serébía, Jámin, Akkúb, Sabbétai, Hódija, Maaséja, Kélita, Azáriás, Józabád, Hanán, Pelája és a Léviták, magyarázzák *vala* a népnek a törvényt: a nép pedig *áll* *vala* helyén:

8. Mert az Isten törvényének könyvét nyilván olvassák *vala*, és azt magyarázzák *vala*, hogy az írást érthetnék.

9. Nehémiás pedig, ez a Hattirsáta, és Esdrás, ki Pap *vala* és a törvényben tudós, és a Léviták, kik a népnek magyarázzák *vala* a *törvényt*, mondának az egész községnek: A ti Uratoknak Istenteknek szent napja ez, ne keseregjete, és ne sírjatok: mert mind az egész község sír *vala*, mikor hallaná a törvénynek beszédit.

10. Hanem, monda nékik: Menjete el és egyetek kövér állatokat, és igyatok édes italokat, és * küldjete azoknak ételt és italt, a kiknek semmi nem készítettett: mert e mai nap a mi Urunknak szenteltetett; ne bánkódjatok, hanem az Úrnak öröme legyen néktek erősögetek;

* vers 12. Eszter 9, 22.

11. A Léviták pedig hallgatásra intik

vala az egész népet, ezt mondván: Hallgassatok, mert *az Istennek* szent napja ez; és ne bánkódjatok!

12. Elméne azért mind az egész sokaság, hogy ennének, innának, * és küldenének azoknak is, kiknek nem vala mit enniük; és hogy nagy örömmel örvendeznének, mert megértették vala a beszédeket, melyekre tanították vala őket.

* Eszter 9, 22.

13. Másodnapon öszevgyülének mind az egész sokaság cselédinek Fejedelmei, a Papok és a Léviták a törvénytudó Esdráshoz, hogy értenék a törvénynek beszédit.

14. Megtalálák pedig írva a törvényben, mellyet parancsolt vala az Úr Mózes által, hogy az Izráel fiai * laknának levelesszínekben az Innepen a hetedik hónapban.

* 3 Móz. 23, 34—36.

15. És hogy tudokra adnák és megkiáltatnák minden városokban, és Jérusálemben, ezt mondván: Menjetek ki a hegyre, és hozzatok olajfaágakat, fenyőágakat, mirtusnak és pálmafának ágait, és akármilyen sűrű levelű fának zöld ágait, hogy csináljatok levelesszíneket, a mint meg vagyon írva.

16. Kiméne azért a nép, és hozának *levelesságakat*, és csinálának levelesszíneket, kiki a maga háza felett, és a maga pitvarában, és az Úr házában pitvariban, és a vízkapunak útczájában, és az Efraim kapujának útczájában.

17. Csinála, *mondom*, mind az egész Gyülekezet, melly a fogságból haza jött vala, levelesszíneket, és lakának levelesszínekben; mert nem cselekedtek vala úgy, Jósuének a Nun fijának idejétől fogva az Izráel fiai mind a napiglan; és vala felette igen nagy örömök.

18. Olvasa pedig *Esdrás* a törvénynek könyvéből minden napon, *az Innepnek* első napjától fogva mind az utolsó napig; és inneplének hét napokon; nyolczadnapon ismét mindnyájan egybegyülének.

9. RÉSZ.

Közfösleges bűnről való vallá-tétele a népnek és penitencziája.

Azután ugyanazon hónap huszonegyedik nagján egybegyülének az Izráel fiai, és böjtölének zsákokba öltöztvén és port *hintvén* * fejekre.

* 2 Sám. 13, 19.

2. És elválnak az Izráel magvából

való minden idegenektől; és előállván, vallást tőnnek az ő bűnökről, és az ő atyáiknak hamisságokról.

3. És fenn állván az ő helyekben, olvasának *a Léviták* az ő Urok Istenek törvényének könyvéből, négyszer napjában és négyszer tévén vallást az ő bűneikről, imádnak az ő Urokat Isteneket.

4. És felállván a Léviták prédikálószékiebe, Jésua, Báni, Kádmiel, Sébánia, Bunnai, Serébia, Báni, és Kenáni, nagy felszóval kiáltának az ő Urokhöz Istenekhez;

5. És mondának a Léviták, *tudniillik* Jésua, Kádmiel, Báni, Hasabnéja, Serébia, Hódija, Sébánia, Petáhia: Keljetek fel, áldjátok a ti Uratokat Istenteket öröktől fogva mind örökké; és áldják a te dicsőséges nevedet, melly nagyobb minden áldásnál és dicséretnél.

6. Te vagy csak egyedül az Úr: te teremtetted az eget, az egeknek egeit, és azoknak minden *sokaságos* seregét, a földet és a mellyek a *földön* vagynak, a tengereket minden benne valókkal egybe: te tartod mind azokat és az egeknek seregei téged imádnak!

7. Te vagy Uram, az Isten, a ki választottad Ábrámot, és kihozád * őtet a Káldeusoknak *Úr nevű városából* és nevezéd őtet † Ábrahámnak.

* 1 Móz. 12, 1. 2. † 1 Móz. 17, 5.

8. Megeszmérted az ő szívet te előtted igaznak * lenni, és vele szövetséget szerzél, hogy néki adnád a † Kananeusnak, Hitteusnak, Emoreusnak, Perizeusnak, Jebuzeusnak és Girgezeusnak földét, hogy azt adnád az ő magvának: és megjeljesítéd a te beszédidet; mert igaz vagy!

* 1 Móz. 22, 12—18. † 1 Móz. 15, 18.

9. Megtekintéd annakfelette a mi atyáinknak Egyiptomban való * nyomorúságokat, és az ő kiáltásokat meghallgatád a veres tengerenél.

* 2 Móz. 3, 7. 14, 10—29.

10. Nagy jeleket és csudákat * tevé! Faraón és minden szolgáin, és minden földének népén: Mert jól tudod vala, hogy ők kevélyen cselekedtek volna a te néped ellen, és szerzettél magadnak nagy nevet, mit e mai nap is *arról bizonysgot téssen*.

* 2 Móz. 7, 10. 20.

11. Annakfelette a tengert * kétfelé választád ő előttök, és szárazon menének által a tenger közepén: a kik pedig

őket üzik vala, azokat a mélységbe börtönöz, mint egy követ a nagy vizekbe.

* 2 Móz. 14, 22, 29.

12. És nappal felhőnek * oszlopa által hordozád őket, éjjel pedig tűznek oszlopa által, hogy megvilágosítanád nékik az utat, mellyen menniek kellene.

* 2 Móz. 13, 21.

13. Annakutánna a Sinai hegyre * leszállál, és szólál velek az égből, és igaz ítéleteket, igaz törvényeket, jó rendtartásokat és parancsolatokat adál nékik.

* 2 Móz. 19, 18—21.

14. A te szent Szombatodat is * megjelentéd nékik, és parancsolatokat, rendtartásokat, és törvényt adtál nékik a te szolgád Mózes által.

* 2 Móz. 16, 29.

15. És az ő éhségeknek idején az égből kenyeret * adál nékik, és a † kősziklából vizet hozál ki az ő szomjúságokban; végezetre megmondád nékik, hogy bemenjenek a földnek bírására, melly felől felemelt kézzel megesküdtél vala, hogy nékik adnád: * 2 Móz. 16, 14—35. † 2 Móz. 17, 6.

16. Ők pedig és a mi atyáink felfuvalkodának, és megkeményíték az ő nyakokat, és nem hallgaták a te parancsolatodat:

17. Sőt ugyan nem akarnák hallani, és meg nem emlékezének a te csodatételeidről, mellyeket cselekedtél vala ő velek, hanem megkeményíték az ő nyakokat és megfordulának, * hogy visszatérjenek az ő rabságokra nagy visszavonulással: Te mindazáltal kegyelmes, irgalmas, nagy türelmő, és sok irgalmasságú Isten el nem hagyta őket!

* 4 Móz. 14, 4. 11—20.

18. Mikor borjúképet * öntének is magoknak, és ezt mondák: Ez a te Istened, ki kihozott téged Egyiptomból; és nagy bosszúsággal illetének téged;

* 2 Móz. 32, 1—6.

19. Te mindazáltal nagy irgalmasságodért nem hagyád őket a pusztában; a felhőknek * oszlopa el nem távozik tőlök nappal, hogy vezérle né őket az úton: és éjjel a tűznek oszlopa, hogy világosítsana nékik az úton, mellyen menniek kell vala.

* 2 Móz. 13, 22. 40, 36—38.

20. A te jó lelkedet is adád nékik, hogy őket * oktató, a te Mannádat sem tiltád meg az ő szájoktól, és vizet adál nékik az ő szomjúságoknak idején.

* 4 Móz. 11, 17.

21. Negyven esztendeig * tartád őket a

pusztában, és meg nem szűkülének; az ő ruháik meg nem kopának; és az ő lábaik meg nem dagadának.

* 5 Móz. 2, 7. 8, 4.

22. Adál annakfeletle nékik országot és népeket, kiket elszélesztél a földnek sokegyeséjére, és bírák a * Sihon földét, és a Hesbon Király földét, és az Ognak a Básán Királyának földét.

* 4 Móz. 21, 21—25. 33—35.

23. Az ő fiaikat pedig * megsokasítád mind az égnek csillagait, és bévívád őket arra a földre, melly felől megmondottad vala az ő atyáiknak, hogy bémennének, és bírnák azt; * 2 Sám. 24, 9. † 1 Móz. 22, 17.

24. Mert azoknak fiaik bemenének és bírák azt a földet, és megalázzád ő előttek a földnek lakóit a Kananeusokat, és kezekbe adád azokat nékik, az ő Királyokkal és a földnek lakosaival egybe, hogy az ő akaratjuk szerint cselekednének azokkal.

25. És megvevének erős városokat és kővár földet és bírának minden jóval teljes házakat, kőből vágott kútakat, szőlőhegyeket, olajfáknak hegyeit, és számtalan sok gyümölcstermő fákat: evének és megelégedének, s meghízának és gyönyörködteték magokat a te nagy jóvoltodban!

26. Ingerlének pedig téged és ellened járanak néked, és a törvényedet hátok megéveték; a te Prófétaidat is megölik, * kik ő ellenek feddének vala, hogy megtérítenék te hozzád őket: és nagy bosszúsággal illetének téged.

* 2 Krón. 24, 20. 21. 2 Krón. 25, 16.

27. Annakokáért az ő ellenségeik kezekbe adád * őket, és megnyomorgaták őket; de az ő nyomorúságoknak idején kiáltának hozzád; és te az égből meghallgatád, és a te nagy irgalmasságid szerint Szabadítókat adál nékik, kik megszabadíták őket az ő ellenségeiknek kezekből.

* Bir. 2, 14. 16.

28. Mikor megnyugosznak vala, ismét a te ellened való gonoszságra térnek vala; annakokáért hagyád őket az ő ellenségeiknek kezekben, kik uralkodának ő rajtuk: Megtérvén pedig, ismét kiáltának hozzád, és te az égből meghallgatád, és megszabadítád őtet a te irgalmasságid szerint sokszor.

29. És kérted őket, hogy a te törvényedhez fordíthatnád őket; de ők felfuvalkodának és nem hallgaták a te pa-

rancsolatidat, és a te ítéletid ellen vétkezének, melyeket a melly ember megtart, él * azok által: az ő vállokat elfordítják vala, és az ő nyakokat megkeményítvén, nem engednek vala; * 3 Móz. 18. 5.

30. Mindazáltal sok esztendeig vártad és intetted őket a te Lelkeddel * Prófétáid által, és nem engedtek; annakokáért adád őket a föld népeinek kezekbe.

* 2 Kir. 17. 13. 14. 2 Krón. 36. 15. 16.

31. De a te nagy irgalmasságidért szinte meg nem emésztéd őket, sem el nem hagyd őket: mert irgalmas és kegyelmes Isten vagy!

32. Most annakokáért, óh mi Istenünk, nagy erős és rettenetes Isten, ki megőrizted a te fogadásidat és irgalmasságidat, ne láttassék előtted kicsiny dolognak e nyomorúság, melly minket körülvelt a mi Királyinkat, Fejedelminket a mi Papjainkat, a mi Prófétáinkat, a mi atyáinkat, és egészen a te népedet, az Assiriabeli Királyoknak * idejektől fogva mind mai napig. * 2 Kir. 18. 9—13.

33. Te pedig igaz *vagy* mindenekben valamelyek * rajtunk estek: mert igazán cselekedtél te, de mi hamisan cselekedtünk.

* Dán. 9. 5—8. 5 Móz. 32. 4.

34. És a mi Királyink, Fejedelmink, Papjaink és a mi atyáink nem tartották meg a te törvényedet: és nem figyelmeztek a te parancsolatidra, és a te bizonyágtételidre, melyek által bizonyosságot tettél nekik.

35. És ők az ő országokban, és a te nagy jóvoltodban, mellyel meglátogattad őket, és a széles kövér földön, melyet adtál vala nekik, nem szolgálnak néked, és nem tértek meg az ő gonosz cselekedetektől.

36. Ímé mi most szolgák vagyunk a földön, melyet adtál a mi atyáinknak, hogy ennék annak gyümölcsét és minden javát, ímé, *mondom*, szolgák *vagyunk* azon.

37. És bőven hozza gyümölcsét a Királyoknak, kiket mi reánk vetettél a mi bűneinkért, és uralkodnak a mi testeinken és barmainkon az ő kedvek szerint, és nagy nyomorúságban vagyunk;

38. Mindazáltal mind ezekben erős szövetséget * szerzünk te veled, és megírjuk, mellyet megpecsételnek a mi Fejedelmeink, Lévitáink, és a mi Papjaink.

* rész 10. 28—30. 2 Kir. 11. 17.

10. RÉSZ.

A Zsidók kézírással kötelezik magokat az Istennel megújított szövetségnek megtartására.

A pecsétlésekben pedig *ezek munkálódtak*: Nehémiás Hattirsáta, * Hakáliának fija, és Sédékiás.

* Ésa. 2. 63.

2. Serája, Azáriás, Jerémiás,
3. Páshúr, Amáriás, Malakiás,
4. Hattus, Sébánia, Malluk,
5. Hárím, Néremot, Abdiás,
6. Dániel, Gineton, Báruk.
7. Mésullám, Abija, Mijámin,
8. Maásia, Bilgai, Semája. Ezek Papok voltak.

9. A Léviták pedig ezek: Jésua, Azániának fija, Binnui a Henadád fiai közöttül, Kádmíel.

10. Ezeknek attyokfiai: Sébánia, Hódija, Kélita, Pélája, Hanán,

11. Mika, Réhób, Hasábia,
12. Zakkúr, Serébia, Sébánia,

13. Hódija, Báni, Béninu.

14. A népnek Fejei ezek: Páros, Páhát-Moáb, Elám, Zattu, Báni.

15. Bunni, Azgád, Bébai,

16. Adónia, Bigvai, Adin,

17. Ater, Ezékiás, Azur.

18. Hódja, Hásúm, Bésai,

19. Hárif, Anatót, Nébai,

20. Magpiás, Mésullám, Hézir,

21. Mesezábel, Sádók, Jaddua,

22. Pelátia, Hanán, Anája,

23. Hóseás, Hanániás, Hásub,

24. Halóhes, Pilha, Sóbek,

25. Réhum, Hasábna, Maaséja,

26. Abija, Hanán, Anán,

27. Malluk, Hárím, Baána.

28. A több sokaság pedig, a Papok, Léviták, Ajtónállók, Énekesek, * Nétineusok, és minden, a ki magát elszakasztván a földnek Pogánytól kötötte *vala magát* az Isten törvénye mellé, azoknak feleségeik, fijaik, leányaik; és minden, a kinek értelme és okossága *vala*.

* Jós. 9. 23.

29. Ragaszkodának az ő attyokfiaival a Főemberekkel az Isten törvényének megpecsételt könyvéhez, és eljövének nagy átkozódással és esküvéssel, hogy járnának * az Isten törvényében, melly kiadatott Mózesnek az Isten szolgájának keze által, és megőriznék s megteljesítenék a Jehovának, a mi Urunknak minden parancsolatit, az ő ítéletit és rendelését.

* Jós. 24. 25. 26.

30. És hogy nem adnánk a mi leányinakat * *feleségül* a föld népeinek és az ő leányaikat nem vennénk a mi fiainknak.

* 2 Móz. 34, 16. Esd. 9, 2.

31. És hogy a föld népeitől, kik valami marhát, vagy életre való állatot hoznak eladni szombatnapon, * nem vennénk meg tőlök szombatnapon és *egyéb* szent napon: és hogy a hetedik * esztendőnek termését elhagynánk és minden adósságot megengednénk.

* 2 Móz. 34, 14. 15. + 5 Móz. 15, 1—5.

32. És ezt rendelénk magunk között, hogy a mi Istenünk házának épületire, minden esztendőben vetnének reánk harmadrész siklust.

33. A szent kenyerekre, a szüntelen való * minhára, és szüntelen való egészen megéltendő áldozatra szombatnapokon, új holdnak napján és egyéb innepnapokon való áldozatokra, szent dolgokra, bűnért való áldozatokra, az Izráelnek bűnéből való megtisztulásáért; és a mi Istenünk házának, mindenféle épületire.

* 4 Móz. 28, 2—31.

34. Sorsot veténk az áldozatra való fa felől is a Papok között, Léviták között és a község között, hogy hoznának *fát* a mi Istenünknek házába, a mi atyáinknak házaik szerint, bizonyos időben esztendőnként; hogy a mi Urunknak Istenünknek oltárán szüntelen égne a tűz, * a mint meg legyen írva a törvényben: * 3 Móz. 6, 12.

35. És hogy felvinnénk a mi földünknek első * zsengéjét, és minden fa gyümölcsének első zsengéjét minden esztendőben, az Úrnak házába.

* 2 Móz. 23, 19.

36. Annakfelette, hogy a mi fiainknak elsőszülöttit és a mi barmainknak, juhainknak, ökreinknek első fajzásit, a mint meg legyen írva * a törvényben, felvinnénk a mi Istenünknek házába a Papoknak, kik szolgálnak a mi Istenünknek házában.

* 2 Móz. 13, 2.

37. És hogy a mi tésztáinknak * első zsengéjét, a mi ajándékinkat, és mindenféle fának, bornak és olajnak gyümölcsét a Papoknak vinnénk a mi Istenünk házának tárházaiba, és a mi földünk gyümölcsének tizedét adnánk a Lévitáknak, kik minden városinkban való majojságinkat * megdézsmálnák.

* 3 Móz. 23, 17. + 4 Móz. 18, 12. 21. 24.

38. És hogy a Papnak az Áron fiának a Lévitákkal egybe része lészen a Lé-

vitáknak rendeltetett tizedben, és hogy a Léviták magok felviszik a tizednek tizedrészét * a mi Istenünk házába, a tárháznak kamaráiba;

* 4 Móz. 18, 26.

39. Mert azokba a kamarákba kell vinniek az Izráelitáknak és a Lévitáknak, a gabonának, bornak és olajnak első zsengéjét, holott vagynak a szent helynek edényei, az *Istennek* szolgáló Papok, az ajtónállók és az Énekesek; hogy el ne hagyjuk a mi Istenünknek házáat.

11. RÉSZ

Jerúsálemnek és a szent földnek új lakosai.

Megtelepedének pedig a népnek Fejedelmei Jerúsálemben, a több nép pedig sorsot vete maga között, hogy minden tizemberből egyet vinnének Jerúsálembe a szent * városba lakóul, a kilencz-része pedig más városokban laknék.

* Máté 4, 5.

2. És megáldá a nép mind azokat, kik szabad akaratjuk szerint adák reá magokat, hogy lakjanak Jerúsálemben.

3. Ezek pedig a tartománynak Fejedelmei, kik Jerúsálemben megtelepedének; de a Júdának egyéb városaiban, kiki marada az örökségében, melly az ő városában *vala, tudniillik* az Izráeliták, a Papok, Léviták, Nétineusok és a Salamon szolgálinak * fiai.

* Esdr. 2, 55.

4. Jerúsálemben azért megtelepedének a Júda és Benjámin fiai között valók. A Júda fiai között Atája Uzziának fija, ki Zakariás fija, ki Amáriás fija, ki Sefátíás fija, ki Mahalaléel fija, ki * a Péres fiai között való *volt*.

* 1 Móz. 38, 15—29.

5. És Maaséja, ki Báruk fija, ki Kolhozé fija, ki Házája fija, ki Adája fija, ki Jójárib fija, ki Zakariás fija, ki Háfíloni fija volt.

6. Mindnyájan a * Péres fiai, a kik Jerúsálemben laktak, voltak négyszázan és hatvannyolczan erős férjfiak.

* vers 4.

7. Benjáminnak pedig fiai ezek: Sallu, Mésullám fija, ki Jóed fija, ki Pedája fija, ki Kalája fija, ki Maaséja fija, ki Itiel fija, ki Jészája fija *volt*.

8. És ő utána Gabbai, Sallai, kilencz-száz huszonnyolcz.

9. Ezeknek pedig előljárójok *volt* Jóel a Zikri fija; és Júda, Senuának fija, a városnak másod renden való Fejedelme *vala*.

10. A Papok között volt Jedája, Jojárib fija, és Jákin.

11. Serája pedig Hilkiás fija, ki Mésullám fija, ki Sádok fija, ki Mérájót fija, ki Ahitub * fija *volt*, az Isten Házának Fejedelme *vala*. * 2 Sám. 8, 17.

12. Azoknak pedig attyokfiai, kik a házban munkálkodnak *vala*, nyolczszázan és huszonketten *valának*; és Adája, Jérohámnak fija, ki Peláljának fija, ki Amsi fija, ki Zakariás fija, ki Páshur fija, ki Málkija fija *volt*.

13. És ennek attyafiai, kik az atyáknak cselédjekben Fők *valának*, kétszáz negyvenketten *valának*; és Amassai, Azarélnak fija, ki Abzái fija, ki Messillemót fija, ki Immér fija *vala*.

14. Ezeknek pedig attyokfiai, kik erővel hatalmasok *valának*, száz huszonnyolczan *voltak*, kiknek előljárójok *vala* Zabdiel, Haggedólimnak fija.

15. A Léviták között voltak: Semája, Hásubnak fija, ki Azrikámnak fija, ki Hasábiának fija, ki Bunni fija *vala*.

16. És Sabbétai és Józabád *valának* az Isten Házának külső munkáján gondviselők, kik *valának* a Fő Léviták között *valók*.

17. És Mattánia, Mikának fija, ki Zabdi fija, ki Asáb fija, Fő *vala és az isteni dícséretben és könyörgésben az énekesek között* első: Bakkukia második az ő attyafiai között: és Abda, Sámuah fija, ki Gálál fija, ki Jédutun * fija *vala*. * 1 Krón. 25, 3.

18. Mindenestől a Léviták, kik a szent városban *laktak vala*, kétszáznyolczvanegyen *valának*.

19. Annakfelette a kapunállók: Akkub, Tálmon, és ezeknek attyokfiai, kik a kapukat őrizik *vala*, száz hetvenketten *valának*.

20. Az Izráelitáknak, Papoknak és Lévitáknak maradékai *megtelepedének* Júdának minden városaiban, kiki az ő örökségében.

21. A Nétineusok pedig laknak *vala* a várban: és Sia és Gisba *valának* Fejedelmek a Nétineusokon.

22. A Jérusálemben lakó Lévitáknak pedig Fejedelmek, Uzzi a Báni fija *vala*, ki Hasábia fija, ki Mattánia fija, ki Mika fija *vala*: Az Asáf * maradékai között *valók voltak* az Isten házában *való* szolgálatnak Énekesei. * 1 Krón. 25, 1.

23. Mert a Király parancsolatja *vala* ő rajtok, és kemény végzése a mindennapi Énekesek felől.

24. És Petája, Mésezábel fija, ki Zéráhnak a Júda fijának fiai között *való* *vala*, a Királynak dolgosá *vala* minden dologban a község között.

25. A falukban pedig azoknak mezejeikkel egybe: A Júdának maradékai között *laktak* Kirjáth-Arbában, hozzá tartozó falukkal egybe, és Dibonban faluival egybe és Jékabcezélben faluival egybe.

26. Jésuában, Moladában és Beth-Péletben.

27. Hasársuálban, Beersebában, és ezeknek faluiban;

28. Siklágban, Mekónában, és ezeknek faluiban;

29. És En-Rimmonban, Sórában, és Jármutban,

30. Zánoában, Adullámban, és ezeknek faluiban, Lákisban és annak mezeiben, Azekában és annak faluiban; és így laknak *vala* Beersebától fogva mind a Hinnom völgyéig.

31. A Benjámin fiai pedig *laktak* Gebától fogva Mikmásban, Ajában, Béthelben, és annak faluiban;

32. Anatótban, Nóban, Ananiában,

33. Hásorban, Rámában, Gittaimban,

34. Hádiban, Séboimban, Néballátban.

35. Lódban, Onóban, a mesteremberek völgyében.

36. *Némellyek* pedig a Léviták között *laktak* a Júda és Benjámin földöknek határaiban.

12. RÉSZ.

A Zorobábelhez haza jött Lévitáknak számai; a város köfalainak megszenteltetések.

Ezek pedig a Papok és Léviták, kik feljöttek a *fogságból* Zorobábelhez Seáltiel fijával és Jésuával: Sérája, Jerémiás, Esdrás,

2. Amáriás, Malluk, Hattus,

3. Sekánia, Réhum, Meremót,

4. Ittó, Ginnetói, Abija,

5. Mijámin, Maádia, Bilga,

6. Semája, Jojárib, Jedája.

7. Sallu, Amók, Hilkiya, Jedája: ezek és ezeknek attyokfiai voltak a Papoknak Fejedelmei Jésua idejében.

8. A Léviták pedig *ezek*: Jésua, Bin-

nui, Kádmíel, Serébia, Júda; Mattánia pedig előljáró vala az ő rokonságival egyetemben az *isteni* dícséretekben.

9. És a Bakbukia, Unni, és ezeknek atyafiai, ő velek egyetemben az ő tiszteken vigyáznak vala.

10. És Jészua nemzé Joákimot, és Joákim nemzé Eliásibot, és Eliásib nemzé Jójadát.

11. Jójada nemzé Jónatánt, Jónatán nemzé Zadduát.

12. Joákimnak pedig idejében az atyáknak Fejedelmei ezek a Papok valának: Serájától Merája, Jerémiástól Hanániás.

13. Esdrástól Mésullám, Amariástól Johanán.

14. Mélékutól Jónatán, Sekániástól József,

15. Hárímtól Adna, Mérájóttól Helkai,

16. Iddótól Zakariás, Ginnetontól Mésullám.

17. Abijától Zikri, Minjámintól és Moádiától Piltai,

18. Bilgától Sammua, Semájától Jónatán.

19. Jojáribtól Matténai, Jedájától Uzzi.

20. Sallaitól Kálai, Amoktól Eber,

21. Hilkijától Hasábia, Jedájától Nétanéel.

22. A Léviták között, az Eliásib, Jójada, Jóhanán és Jaddua idejében megíratattak az atyáknak Fejedelmei; és a Papok között, mind a Persiai Dárius országlásáig.

23. A Léviták atyaiknak Fejedelmei megíratattak a * Krónikák könyvében, mind a Jóhanának az Eliásib fijának, idejéig.

* 1 Krón. 9, 14.

24. A Lévitáknak pedig Fejei voltak ezek: Hasábia, Serébia, Jészua a Kádmíel fija, és ezeknek atyafiai ő velek együtt az *isteni* dícséretre és tiszteletre, Dávidnak az Isten emberének parancsolatja szerint, hogy rendenként egymás után vigyáznának,

25. Mattánia, Bakbukia, Obádia, Mésullám, Tálmon, Akkub valának őrizők és kapunállók az ő vigyázó helyekben, a kapuknak küszöbínél.

26. Ezek voltak a Joákim idejében, ki Jészua fija, ki Jósadák fija volt; Nehémiás Fejedelemnek, és a törvénytudó Esdrás Papnak idejében is.

27. A Jérusálem kőfalának megszen-

telésekor pedig öszvekeresék a Lévitákat minden helyekről, hogy Jérusálembe vinnék őket, hogy megszentelnék azt, és örvendeznének dícséretekkel, énekléssel, czimbalmokkal náblumokkal és hegedűkkel.

28. Öszvegyülének azért az Énekeseknek fiai, mind a Jérusálem körül való mezőségről, mind a Nétofátinak faluiból.

29. Gilgálból, Gébának és Azmávetnek mezeiről; mert falukat építettek vala magoknak az Énekesek Jérusálem körül.

30. És minekutánna megtisztították volna magokat a Papok és a Léviták: megtisztíták a népet is, a kapukat és a kőfalt.

31. Azután felküldém a Júda nemzettségében való Fejedelmeket a kőfalra, és nagy két rend sereget rendelék, hogy *egyik* jobbkéz felé menne a kőfalon a ganéjkapu felé.

32. És ezek után ment Hósája, és a Júda nemzetsége Fejedelminek fele.

33. És Azáriás, Esdrás, Mésullám,

34. Júda, Benjámin, Semája és Jerémiás.

35. A Papoknak fiai között kürtökkel: Zakariás a Jónatán fija, ki Semája fija, ki Mattánia fija, ki Mikája fija, ki Zakúr fija, ki Asáf fija *vala*;

36. Ennek atyafiai, Semája, Azaréel, Milálai, Gilálai, Máai, Nétanéel és Júda, és Hanáni, Dávidnak az Isten emberének éneklőszerszámaival: és a törvénytudó Esdrás megyen vala ő előttök.

37. Azután a forrásnak kapujánál, melly ellenekbe vala, felmenének a Dávid városnak grádicsain a kőfalra, honnét a Dávid háza felett való *kőfaltól* menének a vizeknek kapujáig nap-támadat felé.

38. A második sereg ellenbe jár vala, és én valék azoknak utánnok, és a népnek fele a kőfalon vala a kemenczéknek tornyától fogva mind a széles kőfalig.

39. És az Efraim kapujától fogva az ó kapuig, a halak kapujáig, a Hananéel tornyáig, a Mea *nevű* toronyig, és mind a barmoknak kapujáig; és megállának a strázsaálló kapuban.

40. És megállá mind a két sereg az Isten Házában: én is megállék, és a Fejedelmeknek fele, kik velem valának.

41. És a Papok, Eliákim, Maasėja

Minjámin, Mikája, Eljoénai, Zakariás, Hanániás kürtökkel *valának*.

42. Azonképen Maaséja, Semája, Eleázár, Uzzi, Johanán, Málkija, Elám és Ezer: az Énekesek is énekelnek vala Izráhiával az ő előljáróikkal.

43. És áldozának az napon nagy áldozatokkal, és vigadának: mert az Isten nagy örömmel megvidámítá őket: az asszonyok is és a gyermekek is vigadának; és Jerúsálemnek örömenagy messze meghallattaték.

44. Rendeltettek az napon Gondviselők is a kincsek, ajándékoknak, első zsengeknek és dézmáknak tárházaiba; hogy azokba takarnák a Papoknak és a Lévitáknak törvény szerint való részeket; mert a Zsidóknak örömök volt a Papoknak és Lévitáknak *tiszteken való ott állásokban*.

45. Úgymint kik megőriznék nagy szorgalmatossággal az ő Isteneknek őrizetét a tisztaságról való parancsolatot és az énekeseknek * és kapunállóknak *rendeket*, Dávidnak és az ő fíjának Salamonnak parancsolatja szerint:

* 1 Krón. 25. 1. 2. 26. 1.

46. Mert a Dávidnak és Asáfnak idejekben régen *rendeltettek volt* a muzsikásoknak előljárói, az Isten dicséretinek és háláadásinak énekével.

47. Azért az egész Izráel népe Zorobábelnek és Nehémiásnak idejekben, az Énekeseknek és ajtónállóknak bizonyos részt ad vala, kinek-kinek mindennapi eledelt: és a Lévitákat tisztelik vala dézmákkal: a Léviták viszontag az Áron fíjainak dézmát * adnak vala.

* 4 Móz. 18. 24.

13. RÉSZ.

Elszakasztják magoktól az idegeneket, a Léviták és a Szombatülés helyére állattatnak.

A napon olvasának a Mózes könyvéből a népnek hallására, melyben találának ilyen írást: hogy a * Moábiták és Ammoniták soha örökké az Istennek Gyülekezetibe bé ne mennének.

* 5 Móz. 23. 3.

2. Mivelhogy nem mentek vala eleikbe az Izráel fíjainak kenyérrel és vízzel, és megbérlették * vala ő ellenek Bálamot, hogy őket megátkozná: jöllehet a mi Istenünk fordítá azt az átkot áldásra;

* 4 Móz. 22. 5. 6.

3. Annakokáért mikor hallották volna

e törvényt, elszakasztának az Izráeltől minden idegen elegy népet.

4. De az előtt Eliásib Pap, ki a mi Istenünk háza kamarájának * Fejedelme vala, Tóbiásnak sógora *lett vala*. * vers 28.

5. És csinált vala néki nagy kamarát, a hol elein helyeztetik vala a minhát, a temjént, az edényeket a gabonának, bornak és olajnak dézmáját, melyeket parancsolt vala Isten, hogy adnának a Lévitáknak, Énekeseknek és kapunállóknak: a Papoknak is az áldozatból való részeket.

6. De mikor e dolog volt, akkor én nem voltam Jerúsálemben; mert Artaxerxesnek a Babilóniai Királynak harminczkettődik esztendejében haza mentem vala a Királyhoz, és *egy* esztendő mulva ismét szabadságot nyerének nékem a Királytól.

7. És mikor Jerúsálebementem volna, és megértettem volna e gonosz dolgot, melyet cselekedett volna Eliásib Tóbiásért, hogy néki az Isten házának pitvariban kamarát készített volna.

8. Igen gonosz dolognak tetszék ez nékem: azért Tóbiásnak minden marháját abból a kamarából kivettetem.

9. És mikor az én parancsolatomra megtisztították volna azokat a kamarákat: viszontag oda hordatám az Isten házának edényit, a minháának valót, és a temjént.

10. Azután mikor megértettem volna, hogy a Léviták jövedelmekben semmit meg nem adtak volna, és ennekokáért eloszlottak volna mindnyájan a falukra, mind a Léviták, mind az Énekesek, kik szolgálnak vala *az isteni* dolgokban:

11. Feddődém a Fejedelmekkel és mondék: Miért hagyattatott el az Isten Háza? és egybegyűjtván őket, helyekre állattam.

12. És mindnyájan a Zsidók meghozák gabonájoknak, boroknak és olajoknak dézmáját a tárházakba.

13. És gondviselőknak rendelém a templom jószágá mellé Sélémiás papot, és a törvénytudó Sádókot, és a Léviták közül Pedáját; és ezek mellé Hanánt rendelém, ki Zakkur fíja, ki Mattániás fíja *vala*; mivelhogy híveknak ítéltetnek vala, kiknek tisztelt vala, hogy az ő atytyokfiainak sáfárkodnának.

14. Emlékezzél meg rólam, én Iste-

nem, e dologban, * és ne engedjed, hogy eltöröltessenek az én jótéteményim, melyeket cselekedtem az én Istemnek házával, és annak rendtartásával.

* rész 5, 19. 2 Kir. 20, 3.

15. Ugyanazonnapokban, mikor láttam volna Zsidóországban, hogy szombatnapon * bort sajtolnának, és gabonakévéket hoznának, melyekkel szamarakat megterhelnek vala; és mind bort, szőlőt, figét, és akármi terhet hoznának Jerúsálembe szombatnapon: bizonyosságok előtt intém őket, a mely napon eleséget árulnak vala. * rész 10, 31. 2 Móz. 34, 14. 15.

16. Tírusbeliek is laknak vala a városban, kik halat, és minden eladni való marhát hordanak vala, melyeket eladnak * vala a Zsidóknak szombatnapon, még pedig Jerúsálemben. * rész 10, 31.

17. Annakokáért feddődém a Fő-fő Zsidókkal, és mondéknéik: Micsoda gonosz dolog ez, a mit cselekesztek, hogy a szombatnak napját * megfertéztetitek?

* 3 Móz. 19, 30. Jer. 17, 21—27.

18. Avagy nem azért hozta é a mi Istenünk reánk, és e városra mind ezt a veszedelmet, mivelhogy a mi atyáink is ezt mívelték? Ti pedig mégis nevelitek az Isten haragját az Izráel ellen, megfertéztetvén a szombatot?

19. Mikor pedig a Jerúsálem kapui megsetétedtek volna a szombat előtt: parancsolék, és bészárlatának a kapuk, melyeket hogy meg ne nyitnának a szombat után való napig, megparancsolám: annakfelette az én szolgálaim közül is hagyék a kapukban, hogy szombatnapon semmi terhet * bé ne hoznának.

* 2 Móz. 20, 10. 11.

20. Annakokáért a kereskedők, és mindenféle marhának árosai Jerúsálemén kívül hálának egyszer vagy kétszer.

21. És emberek előtt megfenyítém őket, és ezt mondám: Miért háltok itt a kőfal előtt? ha másodszor ezt mívelitek, megbüntelek titeket. Az napságtól fogva nem jőnek vala el szombatnapon.

22. Megparancsolám a Lévitáknak is, hogy magokat megtisztítanak, és elmenvén vígyáznának a kapukra, megszentelvén a szombatnapot: E dologért is emlékezzél * meg rólam, én Istenem, és

kedvezz nékem a te kegyelmességednek nagy volta szerint!

* vers 14.

23. Ugyanazon napokban látám, hogy a Zsidók vettek volna magoknak feleségeket * Azót városból, az Ammoniták és Moábiták közül.

* Esdr. 9, 2.

24. És hogy azoknak gyermekeit fele részént az Azótbelieknek nyelveken szólnának, és nem tudnának zsidóul szólni: hanem minden idegen pogánynépeknek nyelveken.

25. Annakokáért feddődém vele, gonoszt mondván nékik, és megverék egy-néhányat ő közülök, azoknak hajokat kiszakgatván; és illy esküvéssel kötelezém őket az Istenre: Ha adándjátok a ti leányitokat * azoknak fijaiknak, vagy ha feleséget vesztek, vagy fiaiatoknak, vagy magatoknak, azoknak leányai közül, az Isten megbüntessen titeket!

* rész 10, 30.

26. Avagy nem ebben vétkezék é Salamon is az Izráel Királya? Noha nem volt sok nemzetségek között hozzá * hasonlatos Király; kit szeret vala az ő Istene, és Királlyá tette vala őtet Isten az egész Izráelen: őtet is az idegen nemzetből való * asszonyok vivék bűnre.

* 2 Krón. 1, 11. + 1 Kir. 11, 1—4.

27. És néktek valyon engednünk kell é, hogy mi is olyan nagy vétékbe essünk, és vétkezzünk a mi Istenünk ellen, más idegen nemzetből való asszonyokat vévén feleségül?

28. Jójadának fiai közül is egy, mely Jójada Eliásibnak * a Főpapak fia vala, a Horonitbeli † Sanballátnak veje vala: elüzém azért őtet tőlem.

* vers 4. † rész 6, 2. 3.

29. Emlékezzél meg ő rólok én Istenem, hogy a Papságot, és a Papokkal és Lévitákkal való szövetségedet megfertéztetik!

30. Annakokáért megtisztítám őket minden idegen asszonyoktól és rendtartást szabék a Papoknak és Lévitáknak, kinek-kinek az ő dolgában.

31. A fáknak * hozzásában is, hogy tudniüllik bizonyos időben fát hordanának, rendet szabék, és az első zsengéknek behordása † felől is. Emlékezzél meg rólam én Istenem, énnékem jómra.

* rész 10, 24. † vers 10, 13.